Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Liber pandectarvm medicinae omnia medicine simplicia continens

https://hdl.handle.net/1874/461257

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Famicheſt idem qđ ſupra
Famílion .i.pſillium
Faras .i.equus

CAP. CCLVII.

Arafion ara. uel marmacur grece philoflores: latie uero praſſiu3: SERA. libro agre. cap. farafion: farafion .i. praſſiu3 ẽ herba habẽs ramulos multos egredietes ab una radice & ſuper ipſos ẽ borra pauca cuius color eſt albus: & uirge eius ſunt q̃drate & folia eius ſunt in longitudine policis obrotonda rugoſa ſeu aſpa ſuper que eſt borra. & ſemen & flores eius ſunt diuiſa per ramos eius & ſemen eius rotondũ ad aſperitatem tendens. Naſcitur in cãpis & in edificiis domorum. DYAS. cap. de marubio: marubium uel praſſiu3 frutex eſt ex una radice multas uirgas habens albas & aſpas & quadras & folia ſimilia digito maiori & obrotonda aſpera alba & rugoſa & guſtu amara, ſemen eſt illi obrotondum & uerticuloſum & aſperu3 naſcitur locis multis. GAL. viii. ſim. phar cap. de praſſio ſecundum trãſlationẽ ara ſapor eius eſt amarus & uirtus eius ca. & ſic. in. ii. gradu unde abſtergit & reſoluit. AVIC. li. ſecũdo cap. de praſſio/praſſiũ eſt herba amari ſaporis. Inquit Oribaſi9 non ſũt calefactio eius & exſiccatõ ipſi9 fortes. Alii autem dixerunt q̃ eſt ca. i. iii. gradu ſic. i ſecũdo. Eſt apitiuu3 abſtergit & liquefacit & reſoluit & icidit. POSSE SERA. iquit aperit opilatõnes ſpleis & epatis & mundificat pulmonẽ & pectus per ſcreatum & prouocat menſtrua q̃do bibitur. Et q̃do poitur exteri9 abſtergit & reſoluit: ſucus autem foliorũ ei9 poſtq̃ eſt deſiccatus in ſole reſoluitur cũ melle & adminiſtratur ad uiſu3 acuendũ & fit cu3 eo ſternutatoriũ hyſtericis ad mũdificãdũ ifectionẽ coloris: & adminiſtratur cũ medicis ad dolorẽ auris ãtiquũ & potiſſie cũ medicis apiẽtib9 inſtrumẽta audit9 & datur ſucus ei9 illis i potu q ſũpſerunt medicinas mortiferas: uerũ noc3 renibus & ueſice. Et emplaſtru3 cũ foliis eius & melle mũdificat ulcera ſordida & euellit panaritium & carnem putridam & ſedat dolores lateris. Et fit emplaſtru3 cũ marubio & ſale & cõfert morſui canis rabidi. DYAS. folia eius ſicca uel ſucus foliorum eius uel ſemen eius elixum & bibitum cum melle ptiſicis & tuſſiẽtibus & aſmaticis prodeſt toracẽ purgat maxie yriſilirice mixta purgandis utiliter mulieribus adhibetur, ſecundinas excludit diu pariẽtibus ſubuenit: ueſice & renibus contrariũ ẽ: melle addito uulnera purgat & illa detergit paſcẽria uulnera cõpelcit, dolore3 lateris tollit. Sucus ſiccat9 melle & uino addito, caligiẽs oculorũ detergit hyſtericis naribus imiſſus fert auxilia cũ oleo ro. ſucus eius auriu3 dolorẽ mitigat. AVIC. ſucus eius confert dolori auris antiquo & mundificat & aperit meatus auditus/& remouet antiquu3 dolorẽ ei9, ſucus eius cum melle eſt conueniens ad acuendum uiſum: mundificat pectus & pulmonem per eductionẽ ſputi: ẽ apitiuũ opilationũ in epate, & ſplene & renibus prouocat mẽſtrua: & mũdificat matricẽ fit ex eo emplaſtrum cum ſale ad morſũ canis rabioſi.

Farcha .i.cultra que ponitur in lecto
Farchali .i.ciminum album & eſt ſiſeleos
Farcal idem quod ſupra
Farfag .i.portulaca
Farfagi idem quod ſupra
Farfadin idem qđ ſupra
Farfala .i.ungula cabalina
Farmacum interpretatur imutans inde farmacia q̃libet medicina multũ imutãs quocunq; mõ imutationis ſed nos apropriamus tale uocabulũ medicis laxatiuis
Farmacon idem quod ſupra
Farmacodis .i. calida medicamina
Fares .i. diuiſio
Fareſi idem quod ſupra
Farelabron .i. ypoquiſtidos
Farinqes .i. fauces
Farinx .i. gurgulio uel faris uel falris idẽ qđ ſupra. ide uenit farigides .i. uene que ſunt in faucibus & ſub ligua
Farigeraſi .i. arbor litii
Farigeras idem quod ſupra
Farina dicta eſt a farre ex eo q̃ ex ipſo primo facta fuit pro quo .l.l. heuda
Faricos .i. febris cauſon
Fariſtricon .i. praſſium
Farugium .i. ungula caballina
Farfugium idem quod ſupra
Farfum .i. ulcera oris
Fargariu3 .i. cicer ſpatoris
Farfurũgi .i. ſparagus
Far eſt genus mollificationis de quolibet grano panico ſi rotõdetur & excorietur ſed far. q̃do ſimpliciter ponitur de farre ſpelte intellígitur. Et ſimiliter aliquando dicitur q̃ eſt mus
Faſa .i. diptamus
Faſſale ẽ ſpecies trifolii & uocatur ſulla
Faſtaſa idem quod ſupra
Faſtagnion .i. fagalinon
Faſſana .i. grana impinguatia & ſemen cuiuſlib3 ſpeciei trifolii
Faſcanon idem quod ſupra
Faſeolus quid eſt. l.l. luchia
Faſel .i. piper
Faſcegallicus .i. ſaliunca
Faſce .i. agrimonia
Faſianus .i. faſianus auis
Faſili .i. faſeoli
Faſſis gallic9 .i. ſpica celtica in ãtidotario uirili i mitridato miori & i oleonardio & aliis pluribus antidotis ſic uocatur eo q̃ a gallia in faſſiculis defertur pro qua .l.l. ſpica cẽltica
Faſſion .i. pabulina
Faſolaria herba ẽ ſimilis herbe faſiolorũ ſed folia ſunt utcunq; minora & alba ut eliſſagus conſtringit ſanguinẽ ſecũdu3 plinũ & ſucus eius deſpumatus & bibit9 ſtringit emoroidas & ſuperponitur cum bombice ſimiliter
Faſuricon .i. ſiricon
Faſuaſa .i. Sulla
Faſubleon .i. cibalaria
Fatar .i. fungus
Fatranoin .i. uſnee
Faranois idem quod ſupra
Fauorola uermis quid eſt. l.l. gauday
Fauacia .i. faba inuerſa
Faucion idem quod ſupra
Fauech .i. pumex
Fauechi idem qđ ſupra
Fauebliõ .i. barba ſiluana
Faziza .i. epithimum
Fazileos .i. cantarides
Fazifac .i. ceterac

CAP. CCLVIII.

Ead ara. latine terpigo & eſt piſcis ſtupefactiu9. SERA. libro agre. cap. fead auct. gal. hoc animal eſt marinum & eſt illud qđ inducit ſtuporem quando tangitur cu3 eo caput habentis ſodam remouet dolore3 ſtomaci ſuo tactu: & ego exptus ſum in hiis duobus & non reperi iuuamentũ. Et extimaui q̃ oportebat me tangere caput habentis ſodam cum piſce ipſo uiuẽte & ſic conferre ſicut faciunt alie medicine narcotice. & feci ſicut cogitaui & inueni conferre. Et idem auct. dyas. q̃do ſuppoitur habenti ſodam antiquam cõfert. Et quando fit ſuppoſitorium cũ eo ſtringit anum egredientẽ extra GAL. iiii. de accidẽte & morbo. cap. viii. dicit q̃ inducit ſtuporẽ infrigidãdo ſpiritum.

Feiſefele3 .i. dans digeſtionem
Feilneragi .i. litium
Feigel .i. piganum
Febiſon .i. ſpargula
Febriſſagia .i. centaurea maior & minor
Febelzeragi i. arbor litii
Feburem .i. gariofilata & ẽ herba ſic uocata
Feburegi idem quod ſupra
Fecabron .i. muſcata maior
Fecahackim .i. ſquinantum
Fecabríon idem quod ſupra
Fecetola eſt queda3 auis pua ſatis ſapida quã nominat dyas. in litera cauraf
Feda .i. fex uini uel aceti que cocta reponitur. Paulus cap. de aſinate fedis que eſt fex uini combuſta
Feſe .i. agrimonia
Feferon .i. matriſſiluia
Fefeus .i. guete
Feferion idem quod ſupra
Feſudegi .i. cõfectio de melle ſicut

O. fo.
155

RARIORA

Cm

Cm

Cm

Medici
Folio n°. 155

Kap. v. S. Marie

518. **Matthaeus** Silvaticus, Liber pandectarum medicinae. [Modena], Joh. Burster (Vurster) 1474. 2°. O. 2°. 155

Typen 1, 2. — H* 15195. — Pr. 7189.

Uit het kapittel van S. Marie te Utrecht.

Mattheus moretus Brixienſis: Ad reuerendiſſimum in chriſto patrē ac dominū Dominū Franciſcum de gonzaga Cardinalem mantuanuꝫ ac Bononie legatuꝫ

On te latere arbitror Reuerendiſſime pater ac domine q̄ neceſſaria mortalibus exiſtat medicine cognitio quā non īmerito ueteres a diis īmortalibus ſuiſſe reptam ſunt opinati: Diuinum namq; potius q̄ humanū uidetur occultas rep̄ ꝓprietates ac uarias humani corporis intelligere diſpoſitioēs: Diuina deniq; ipſius medici uidetur operatio uel certe diuīe opationi ſimilima. Ab īmortali nāq; deo uitam accipimus; & hec eadem medici artifitio preſeruatur: Sanitatem deniq; diuino fauore conſequimur & hec eadē medici auxilio cōparatur q̄ nihil ꝓfecto mortalib⁹ grati⁹: nihil deniq; uidetur optabilius ꝓpterea & ab antiqs eſculapio et q̄plībus aliis medicis diuinos honores attributos fuiſſe cōſtat. Clarū eſt preterea medicinā ipſam apud prīcipes et magnos uiros in ſummo ſemp pretio ſūma q; ueneratione extitiſſe. Quis eniꝫ ignorat Auicennaꝫ arabum principeꝫ extitiſſe? Ioannem etiā damaſcenū regis damaſci nepotē extitiſſe conſtat. Anataxerſes perſarū rex quāti-fecerit hippocratē eius epiſtola declarat Phalaris quoq; licet tyrānus crudeliſſim⁹ habitus fuerit: hic tamen polycletum ei⁹ medicū maximis donis exornauit. Poſſeꝫ in hoc innumerabilia pene exempla in medium adducere. Sed quid ego externa exempla requiro? non ne ſemper illuſtriſſimi prīcipes q ex gonzaga domo origineꝫ traxerunt quos et munificentia excellentes & iuſtitia preſtantes ſemper extitiſſe conſtat: nonne inq̄ medicos ſemper maximi fecerunt? qui non ſolum medicos ſūma liberalitate ſemper fuerūt ꝓſecuti: uerū et philoſophos et quoſcūq; uirtute preclaros. Quocirca reuerēdiſſimē pater cum huius inclite domus ſplendor ac decus exiſtas: & medicis ipſis ꝓpitius non dubitaui tue reuerendiſſimē. D. gratū fore ſi medicine pandectas quas ob tranſcriptorum imperitiam: iam fere periſſe aīaduertiſſem ſūmo ſtudio atq; diligētia emendarem: & ab integro illas in lucem reducerem. Et ego libentius hoc onus ſuſcepi: ut ceteris quoq; prodeſſe poſſem qui huius ſcientie amatores exiſtunt. In qua quidem re intelligas me cundeꝫ fere attumpſiſſe laboreꝫ: quē is qui opus iſtud edidit. Cōſtat nāq; opus iſtud ex diuerſis antiquorum libris fuiſſe aggregatum: In quo quidem omniū ſimplitiū naturam ac proprietatē reperies: que ad uſū mediciē concurrūt: ac oīm nominū declaratioēm quibus mediciē autores utuntur: ex qbus aliqua ex greca: & multa ex arabica līgua originē traxere que ob ydeomatū uarietatem obſcura apud latinos uidebantur. Multa tamen nomina ab auctore greca nūcupātur nō quia uere greca exiſtāt ſed quoniam in libris grecorū qui in linguaꝫ latinam ſūt traducti ſic ſcripta repiūtur & de arabicis ſimiliter idem ē iudicium

Conſtat namq; nonmodo apud grecos medicine ſcientiā floruiſſe: uerū etiā apud arabes & apud ebreos fuiſſe illuſtratā: & autores habuiſſe celeberrimos. Sed hos potiſſimum pandectaꝝ autor ē imitatus quorū auctoritate eius dicta cōprobauit: Ex grecis uidelicꝫ: Hippocratē: Dyaſcoridem: Galienū: Paulum: Alexandrum Conſtantinum: ac Ioannem damaſcenuꝫ meſue filium. Ex arabicis uero Raſim Ioannem ſerapionis filium: Bulcaſim: Auicēnam: Aueroym & alios q̄plures quorūdicta in libris predictorū repiūtur Ex ebreis hii ſūt Yſaac: & Raby moyſes Ex latinis uero hii ſūt uidelicꝫ. Cornelius celſus: Caſſius felix: Plinius ſeruius: & Simon ianuenſis. Huius autē autoris nomen licet ſit ambiguum: ipſū tamen a fidedignis: Matheum ſiluaticū nūcupatū fuiſſe accepi: Sed quiſqs is fuerit: hunc peritiſſimum extitiſſe conſtat: & ipſum ſūma diligētia antiquorū libros pcurriſſe. Cum ítaq; hec ſimplicia totius medicine artis exiſtant fundamenta ueluti elemēta quedam horū noticiam medicis maxime

DOMEIN-ARCHIEF TE UTRECHT

neceſſariam eſſe ꝓutaui. Et quoniam reuerendiſſiē pater medicis ſemp fautor ac propitius extitiſti tue reuerendiſſime D. hoc opus quodāmodo rencuatū dedicare uolui: cum eidez me plurimū debere ſentiā: nec quiſq̄ mihi hoc muēre dignior uidebatur: q̄ tu qui huic florētiſſiō gymnaſio preſis ac ꝓhiloſophos ꝓſidio tuo foueas: illiſq; ꝓpitius exiſtas: felix itaq; ſit reuerendiſſima .D. tua cui me humilime cōmendo.

TABVLA. CAPITVLORVM QVE. IN. PANDECTIS CONTINENTVR. PER. ORDINEM. ALPHABETI.

Aſſaruz ſiue Baccara Cap.iii.
Aeris erugo ſiue uiride eris Cap.iiii.
Argentum uiuuz Cap.v.
Antimonium Cap.vi
Abſintium Cap.ix.
Abrotanum Cap.x.
Acatia Cap.xi.
Ariſtelogia Cap.xii.
Adarte Cap.xvi.
Aſſodillus Cap.xx.
Agaricus Cap.xxii.
Agrifolium. Lotos Cap.xxiii.
Alga marina Cap.xxvi.
Almea: arnoglóſſa maior Cap.xxviii.
Altea: maluauiſcus Cap.xxx.
Aloe Cap.xxxiii.
Aloſantus: flos ſalis Cap.xxxiiii.
Alumen Cap.xxxv.
Agnus caſtus Cap.xxxvii.
Ambra Cap. xxxviii.
Amilum: Amidum Cap.xxxx.
Amomum: pes columbinus Cap.xlii.
Ambroſia. Athanaſia Cap.xliii.
Anagallus. Auricula muris Cap.xliiii.
Atriplex Cap.xlv.
Aniſum Cap.xlvi.
Aſſa fetida Cap.xlviii.
Apium Cap.l.
Appios Cap.li
Appomel: fauum mellis Cap.lii.
Aproſtilla Cap.liii.
Arachos Cap.lv.
Agrimonia: ferraria minor Cap.lviii.
Armel Cap.lix.
Arthemiſia: matricaria Cap.lx.
Arnogloſſa: plantago Cap.lxi
Aſpergula Cap.lxiii.
Aſtragallus Cap.lxv.
Attramentum Cap.lxviii.
Arbor grani uiridis. Albotin Cap.cix.
Arbor granati ſilueſtris Cap.cciiii.
Aurum Cap.ccvii.
Auena Cap.ccxxxv.
Auelana inda Cap.ccli.
Argentum Cap.cclx.
Acorus Cap.cclxxxi.
Aſinus Cap.cccxiiii.
Arſenicum Cap.cccxxxii.
Anas Cap.cccxxxix.
Abeſanida Cap.cccxxxix.
Arbor glandis Cap.ccclxvi.
Acetoſa Cap.ccclxvii
Amigdala Cap.ccccxcv.
Ameos Cap.cccccxi
Alleum Cap.cccccclxvi.
Acetum Cap.cccccclxxii.
Armoniacum Cap.cccccclxxxix.
Anetum Cap.ccccccxcix.
Aqua Cap.cccccccvii.

DE. LITTERA. B.

Blaccebiſancia Cap.xv.
Berberi Cap.xxxxi.
Baurach: ſpuma nitri Cap.lxxv.
Balauſtia Cap.lxxviii.
Bem Cap.lxxix
Betonica Cap.lxxxvi.
Branca urſina Cap.lxxxvii.
Bitumen iudaicum lxxxviii.
Been Cap.xcii.
Belliculi marini Cap.xciii.
Baſilicon gariofilatū ozimū Cap. xcviii.

Bleta Cap.c.
Bdelium Cap.ci.
Brictanica Cap.ciiii.
Boechoengi Cap.cv.
Boeíse Cap.cvi.
Borago Cap.cvii.
Botris Cap.cx.
Butalmos Cap.cxiii.
Buzeiden Cap.cxv.
Bruculus Cap.cxvi.
Bruíscus Cap.cxvii.
Bolus armenus Cap.cxxxiii.
Borax Cap.clxxv.
Bulbus agreſtis Cap.clxxxi.
Braſica caulis Cap.clxxxvi.
Berbena Cap.ccxc.
Bombax:Cottum Cap.ccxcix.
Balſamus Cap.ccclxxxi.i.
Batituca metallorum Cap.ccccxcviii.
Bugloſſa Cap.cccccxii.
Baſilicon encaticum Cap.ccccxxxviii.
Bleta agreſtis Cap.cccccxvi.

DE LITTERA. .C.

Ceruſa Cap.xix.
Cucurbita Cap.lxxxi.
Cepe Cap.lxxxiii.
Corallus Cap.lxxxv.
Camomilla Cap.lxxxix.
Citonium indum Cap.xciiii.
Capillus ueneris Cap.xcix
Cotula fetida Cap.cii.
Cotula non fetida Cap.cxiii.
Ciclamen:panis porcinus Cap.cxiiii
Cardamomum Cap.cxviii.
Cadimia:climia Cap.cxix
Calamentum Cap.cxxiii.
Calcitis Cap.cxxiiii.
Camecíſſos Cap.cxxv.
Cardus albus Suchaa Cap.cxxvi
Camedreos Cap.cxxvii
Camepitheos Cap.cxxviii.
Ciminum Ccxxx.
Capſice Cap.cxxxi.
Canphora Cap.cxxxii.
Cantarides Cap.cxxxv.
Capparus Cap.cxxxvi.
Capilli hominis Cap.cxxxvii.
Caprifolium Cap.cxxxviii.
Cardamus:naſturtium Cap.cxxxix.
Cartamus:crocus ortulanus Cap.cxl.
Cárdus ſilueſtris Cap.cxlii.
Caſtoreum Cap.cxliiii.
Cathaputia Cap.cxlv.
Cornea arbor Cap.cli.
Cedrus Cap.clii.
Celidonia Cap.cliii.
Centaurea Cap.clvi.
Cerаſum Cap.clvii.
Criſomula Cap.clix.
Cheiri Cap.clx.
Cicorea Cap. clxi
Cimolea Cap.clxii.
Cinnabariũ Cap.clxiii.
Cypreſſus Cap.clxv.
Cyrcea Cap.clxvi.
Ciſtos Cap.clxvii.
Citrullus Cap.clxix.
Caſſia fiſtula Cap.clxxi.
Chimenum Cap.clxxii.
Cretanus Cap. clxxiii.
Crixocolla ariſtin Cap.clxxvi.
Criſocomum Cap.clxxvii.
Criſion Cap.clxxviii.
Colloquintida agreſtis Cap.clxxxiii.
Condiſi Cap.clxxxv.
Condrus Cap.clxxxvii.
Carui agreſte Cap.clxxxviii.
Cimbalaria Cap.clxxxix.
Crocus ferri Cap.cxci
Cucumer Cap.cxciiii
Citonia Cap.cxcv.
Culcaſia Cap.cxcvii.
Cinnamomũ Cap.cci
Coriandrum Cap.ccvi.
Cauda eqna Cap.ccxiiii.
Caries ligni coroſi Cap.ccxxiiii.
Cerebrum Cap.ccxxviii.
Cuſcute Cap.ccxxix
Ceruaria Cap.ccxxxvii.
Cardo benedictus Cap.ccxlvii.
Corium arietis Cap.cclxxxiiii.
Cicutaria Cap.cclxxxviii.
Colla.gluten Cap.ccciiii.
Colloquintida Cap.cccx.
Cornu Cap.cccxii.

Cartamum indum Cap.cccxv.
Corigiola miōr:ſãguiãria. Cap.cccxxxv.
Carui Cap.cccxxxviii.
Calamus Cap.ccc.xli.
Citrum Cap.ccc'xlv.
Cyprus Cap.cccliii.
Calx Cap.ccclxiii.
Coſtus Cap.ccclxiiii.
Crocus Cap.ccclxix.
Cubebe Cap.ccclxxxiii.
Caro Cap.ccccxciii.
Cīnogloſſa Cap.cccccxi.
Cīnis Cap.cccccxxix.
Caſſia lignea Cap.ccccxlii.
Cicer Cap.cccclxxviii.
Cucumer aſininus Cap.ccccccvi.
Cyperus Cap.ccccccxxiii.
Cancer Cap.ccccccxxvi.
Canapis Cap.ccccccxlii.
Conſolida Cap.ccccccxlv.
Cicuta Cap.cccccclx.
Cauda tremula Cap.ccccccclxxiiii.
Cera Cap.ccccccclxxxvii.

DE LITTERA .D.

Dragantum Cap.xiiii.
Diptamum Cap.ccxvii.
Dolacha Cap.ccxxv.
Daucus:Bautia Cap.ccccclii.
Dragontea: Serpentaria maior cap. ccccccxxii.
Dactilus Cap.ccccccxcvi.
Doronicum Cap.cccccccxc.

DE LITTERA. .E.

Epithimum Cap.lxx.
Epatica Cap.lxxii.
Edera Cap.clxxxviii.
Eufragia Cap.ccxxx.
Euforbium Cap.ccxxxi.
Eupatorium Cap.ccxxxii.
Ebanus Cap.ccxxxiii.
Ephemereon Cap.ccxxxiiii.
Ellatinus Cap.ccxxxvi.
Enula campana Cap.ccxxxix.
Elleborus Cap.ccxl.
Elliotropium Cap.ccxli.
Ellicriſi Cap.ccxlii.
Eniola Cap.ccxlv.
Eſula Cap.ccl.
Es Cap.ccclxii.
Eruca Cap.ccclxxv.
Ebulus Cap.ccclxxix.
Epar Cap.ccccccv.

DE LITTERA .F.

Fungus Cap.xiii.
Fiſtula paſtoris Cap.xxviii.
Flos ſalis Cap.xxxiiii.
Fauum mellis Cap.lii.
Furfur tritici Cap.cxxxiiii.
Fex aluearis apum Cap.clviii.
Fumus Cap.clxxix.
Ficus lupi Cap.clxxxiiii.
Fex olei Cap.cxcii.
Ficus Cap.cxciii
Fraſſinus Cap.ccxx.
Flos uitis agreſtis Cap.ccxxxxiiii.
Faba egiptiaca Cap.cclii.
Fagaſmon Cap.ccliii
Falernum uinum Cap.ccliiii.
Feleg Ccclix.
Feniculus Cap.cclxiii.
Fenugrecum Cap.cclxiiii.
Fermentum Cap.cclxv.
Ferula Cap.cclxvi
Filipendula Cap.cclxviii.
Filius ante patrem Cap.cclxix
Fimus Cap.cclxx.
Finel Cap.cclxxi.
Folium agreſte. Cap.cclxxii.
Ferrum Cap.cccvii.
Faba Cap.cccxxii.
Fungus ueſcenius Cap.cccxxvi.
Frumentum Cap.cccl.
Faſeolus Cap.ccccexxi.
Fel Cap.cccccxxx.
Filex Cap.ccccccxxv.
Folium Cap.ccccccxxxviii.

Fumus terre Cap. ccccccxliiii.

DE LITTERA .G.

Gramen Cap.xxiiii.
Geratina uel tortella Cap.xci
Gladiolus Cap.ccxii
Galeobesis Cap.cclxxvii.
Galion Cap.cclxxviii.
Gariofilata Cap.cclxxx.
Glantium Cap.cclxxxii.
Gronum anescen Cap.cclxxxiii.
Genestrella Cap.cclxxxv.
Genestra Cap.cclxxxvi.
Gentiana Cap.cclxxxvii.
Gessamia Cap.ccxci.
Gezear Cap.ccxcii.
Gieritrias Cap.ccxciii.
Gallus & gallina Cap.ccxciiii
Gimolea Cap.ccxcv.
Gipsum Cap.ccxcvi.
Gisqua Cap.ccxcvii.
Gisquia Cap.ccxcviii.
Gumi arabicum Cap.cccii.
Galanga Cap.ccciii.
Galla Cap.cccxx.
Gariofilus Cap.cccxxxiiii.
Galbanum Cap.ccclii.
Granatum Cap.ccclxviii.
Granum culcul Cap.ccccccxviii.
Garrus Cap.cccccclvi.
Galla cipressi Cap.ccccccxxviii.
Gallia muscata Cap.cccccclx.

DE LITTERA .H.

Herba lilialis. Cap.xxvii.
Hausor Cap.cccviii.
Harbalin Cap.cccxxxi.
Herba grassula Cap.ccclv.
Herba fetida Cap.ccclvi.
Hermerocalles Cap.ccclvii.
Hermich Cap.ccclviii.
Hermodactilus Cap.ccccccclxii.

DE LITTERA .I.

Tusquiamus Cap.xcvii.
Trundo Cap.cxxxxix.
Tuncus Cap.ccxxii.
Tudaica Cap.ccxxxxix.
Tuniperus Cap.cccxvii.
Taquintus flos Cap.ccclxx.
Incensaria herba Cap.ccclxxvii.
Tricius Cap.ccclxxviii.
Indicus Cap.ccccclxx.

DE LITTERA .K.

Kermes Cap.clxxx.
Karabe Cap.ccxxxviii.
Kalendula Cap.ccclxxxi.
Kenne Cap.ccclxxxii.

DE LITTERA .L.

Lacca Cap.ii.
Lapis lune Cap.xxi.
Lignum aloes Cap.xxxii.
Lilialis Cap.xxxvi.
Lappago & purpurea Cap.liiii.
Lapis siluestris Cap.lvi.
Laureola Cap.ccv.
Lapis frigius Cap.ccxvi.
Lapis fenich Cap.cclvi.
Lenticula aque Cap.cclxxvi.
Laurus Cap.cclxxix.
Litium Cap.cccxix.
Limacia Cap.cccxxiiii.
Lactuca Cap.cccxlviii.
Lactuca asini Cap.ccclxxxv.
Lapatium Cap.ccclxxxvi.
Lappa maior Cap.ccclxxxvii
Lapsana Cap.ccclxxxviii.
Lapis emathithes Cap.ccclxxxix.
Lapis pititides Cap.cccxc.
Lapis smaraldus Cap.cccxci.
Lapis lazuli Cap.cccxcii.
Lapis iudaicus Cap.cccxciii.

Lapis adamas Cap.cccxciiii.
Lapis cos Cap.cccxcv.
Lapis asius Cap.cccxcvi.
Lapis magnes Cap.cccxcvii.
Lapis bezaar Cap.cccxcviii.
Lapis frigius Cap.cccxcix.
Lapis margarite Cap.cccc.
Lapis iacintus Cap.cccci.
Lapis cornelius Cap.ccccii.
Lapis rubeus Cap.cccciii.
Lapis giazaa Cap.cccciiii.
Lapis aquile Cap.ccccv.
Lapis gagates Cap.ccccvi.
Lapis celidonius Cap.ccccvii.
Lapis ellectorius Cap.ccccviii.
Lapis crisollitus Cap.ccccix
Lapis exebenos Cap.ccccx.
Lapis agathes Cap.ccccxi.
Lapis galactides Cap.ccccxii.
Lapis medus Cap.ccccxiii
Lapis armenus Cap.ccccxiiii.
Lapis berillus Cap.ccccxv.
Lapis allabastrides Cap.ccccxvi.
Lapis lacteus Cap.ccccxvii.
Lapis uesice Cap.ccccxviii.
Lapis pyritis Cap.ccccxix.
Lapis lincis Cap.ccccxx
Lapis sistos Cap.ccccxxi.
Lapis stellatus Cap.ccccxxii.
Lapis trachius Cap.ccccxxiii.
Lapis quadratus Cap.ccccxxiiii.
Lapis glatides Cap.ccccxxv.
Lapis Hogmus Cap.ccccxxvi.
Lapis abeston Cap.ccccxxvii.
Lapis absintus Cap.ccccxxviii.
Lapis nigrorum Cap.ccccxxix.
Lapis amandinus Cap.ccccxxx.
Lapis cochilii Cap.ccccxxxi.
Lapis ametistus Cap.ccccxxxii.
Lapis andromada Cap.ccccxxxiii.
Lapis palagius Cap.ccccxxxiiii.
Lapis borax Cap.ccccxxxv.
Lapis carbunculus Cap.ccccxxxvi.
Lapis calcedonius Cap.ccccxxxvii.
Lapis calefarios Cap.ccccxxxviii.
Lapis coranticas Cap.ccccxxxix.
Lapis celonites Cap.ccccxl.
Lapis crissopassus Cap.ccccxli.
Lapis crisolitus Cap.ccccxlii.
Lapis cristallus Cap.ccccxliii.
Lapis grissolitus Cap.ccccxliiii.
Lapis crissopassus Cap.ccccxlv.
Lapis deimonis Cap.ccccxlvi.
Lapis dyadocos Cap.ccccxlvii.
Lapis dyonisia Cap.ccccxlviii.
Lapis draconites Cap.ccccxlix.
Lapis ellitropia Cap.ccccl.
Lapis etyndros Cap.ccccli.
Lapis epistites Cap.ccccli.
Lapis exacollitus Cap.cccclii.
Lapis exacontalicus Cap.cccliiii.
Lapis gagacromeon Cap.ccccliv.
Lapis geratiden Cap.ccccl vi.
Lapis granatus Cap.ccccl vii.
Lapis iaspis Cap.ccccl viii.
Lapis iena Cap.ccccl ix.
Lapis iris Cap.ccccl x.
Lapis iscultos Cap.ccccl xi.
Lapis kacabrates Cap.ccccl xii.
Lapis kaman Cap.ccccl xiii.
Lapis lipparis Cap.ccccl xiiii.
Lapis melochites Cap.ccccl xv.
Lapis memphites Cap.ccccl xvi.
Lepis magnesia Cap.ccccl xvii.
Lapis marchasita Cap.ccccl xviii.
Lapis nile Cap.ccccl xix.
Lapis onix Cap.ccccl xx.
Lapis obtalmius Cap.ccccl xxi.
Lapis orites Cap.ccccl xxii.
Lapis orfenus Cap.ccccl xxiii.
Lapis pantherus Cap.ccccl xxiiii.
Lapis peanites Cap.ccccl xxv.
Lapis pithe uel pidonus Cap.ccccl xxvi.
Lapis prasius Cap.ccccl xxvii.
Lapis quirin Cap.ccccl xxviii.
Lapis quandros Cap.ccccl xxix.
Lapis saphyrus siue syrites Cap. ccccl xxx.
Lapis sardonis: Siue sardonites Cap. ccccl xxxi
Lapis sardius Cap.ccccl xxxii.
Lapis sarda siue sardo Cap.ccccl xxxiii.
Lapis selenites Cap.ccccl xxxiiii.
Lapis syrius Cap.ccccl xxxv.
Lapis sacrofagus Cap.ccccl xxxvi.
Lapis samius Cap. ccccl xxxvii.
Lapis succinos Cap. ccccl xxxviii.
Lapis specularis Cap.ccccl xxxix.

Lapis topazion Cap.ccccl xxxx.
Lapis turchoys Cap.ccccxci
Lapis zignites Cap.ccccxcii.
Latura Cap.ccccxciiii.
Lac & caseus Cap.ccccxcvii.
Lepidum Cap.ccccxcix.
Lepnia Cap.ccccc.
Letura Cap.cccccci.
Limus de petra Cap.ccccciii.
Liguſtici Cap.ccccciiii.
Lilium Cap.cccccv.
Limoncellum Cap.cccccvi.
Limolion Cap.cccccvii.
Limon Cap.cccccviii.
Linaria Cap.cccccix.
Liquiritia Cap.ccccxiii.
Lingua auis Cap.ccccxiiii.
Liſimachion Cap.ccccxv.
Lixiuia Cap.ccccxvi.
Lonchitis ſpēs gladioli Cap.ccccxix.
Lotura plumbi Cap.ccccxx.
Lutum ſamium Cap.ccccxxiii.
Litargirum Cap.ccccxxxi.
Lupinus Cap.cccccl xv.
Lubrici terre iſculi Cap. cccccl xv iii.
Lana Cap.cccccl xix.
Leuiſticum ſilueſtre Cap.cccccl xxi.
Lens Cap.ccccccxi.

DE LITTERA .M.

Mellilotum Cap.xxxi.
Mirabolani ēblici & bellirici Cap.xxxix.
Melliſſa Cap.xc.
Mezereon Cap.cxxix.
Medica Cap.cxc.
Milium ſolis Cap.cxcviii.
Myrtus ccxiii.
Milium Cap.ccxxiii.
Mellon indus Cap.ccxxvi.
Mirabolani Cap.cccxxiii.
Mel Cap.cccli.
Mora celſi Cap.ccclxi.
Mandragora Cap.ccccxcvi.
Mercurialis Cap.ccccc.
Medulla oſſium Cap.ccccxvii.
Mahaleb Cap.ccccxxiiii.
Mala maciana Cap. ccccxxv.
Malum Cap.ccccxxvii.
Marua iantuſa Cap.ccccxxxii.
Marubiaſtrum Cap.ccccxxxiii.
Matriſiluia Cap. ccccxxxiiii.
Meu Cap.ccccxxxv.
Mencō afrodſeiraclia Cap.ccccc.xxxvi
Medica Cap. ccccxxxvii.
Mleongiana Cap.ccccxxxxi.
Menta Cap.ccccxxxxiii.
Manna Cap.ccccxxxxiiii.
Maiorana Cap.ccccxxxxv.
Maſtix Cap.ccccxxxxvi.
Mogra Cap.ccccxxxxviii.
Milleſolium Cap.ccccl.
Myrra Cap.ccccli.
Myſeos Cap.ccccl ii.
Muſcus Cap.ccccliii.
Mumia Cap.ccccl v.
Muſcata herba Cap.ccccl vii .
Mucilago Cap.ccccl viii.
Mus Cap. ccccl ix.
Mellon Cap.ccccccl.
Macis Cap.ccccccxlix.
Meſpillum Cap.ccccccc x.

DE LITTERA .N.

Narciſcus Cap.lxxxiiii.
Nigella Cap.cxxxxi.
Nabach Cap.ccccclx.
Napellus Cap.ccccclxiiii.
Naſtatimon Cap.ccccclxv.
Nenufar Cap.ccccclxvii.
Nux indica Cap.ccccclxviii.
Nux uſualis Cap.ccccclxxiii.
Nux muſcata Cap.ccccclxxiiii.
Nux auellana Cap.ccccclxxv.
Nux uomica Capccccclxxvi.
Nux methel Cap.ccccclxxvii.

DE LITTERA .O.

Ouum Cap.lxxiii.
Ozimum Cap.xcviii.
Oleum oliuarum Cap.cxxii.
Opoponax Cap. ccclxxiiii.
Oleander Cap.cccclxix.
Ocia Cap.cccccclxxix.
Ocimum Cap.cccccclxxx.
Onemia Cap.cccccclxxxi.
Ordeum Cap.cccccclxxxii.
Obstraca Cap.cccccclxxxiii.
Osiris Cap.cccccclxxxiiii.
Osmundi Cap.ccccccxci.

DE LITTERA .P.

Planta gumi draganti Cap.xiiii.
Persicum Cap.xxv.
Paritaria uitriola Cap.xxix.
Plantago Cap.lxi
Panis cuculi Cap.lvi.
Polium Cap.lxxvii.
Plantago aquatica Cap.lxxxii.
Papyrus Cap.cxi.
Panis porcinus.Ciclamen, Cap.cxiiii.
Papauer Cap.cxlvi.
Pinus Cap.clxiiii.
Pes coruinus Cap.clxxii.
Pix greca Cap.clxxxii.
Pira, Cap.cxcix.
Porrum Cap.cc.
Polpodium Cap.ccxix.
Platanus arbor Cap.ccxxvii.
Piper Cap.cclv.
Prassium Cap.cclvii.
Porcelliones Cap.ccc.
Pruna Cap.ccci.
Piperella Cap.cccvi.
Piper nigrum Cap.cccxvi.
Pes Cap.cccxxi.
Piperella Cap.cccxxxvi.
Pinaria Cap.cccxxxvii.
Plumbum Cap.cccxliii.
Portulaca Cap.cccxliiii.
Psilium Cap.cccxlvii
Peucedanum. Cap.ccchiii.
Pix liquida:pecula Cap.ccdx.
Plumbum ustum Cap.ccccchiiii.
Palma Cap.ccccclxii.
Pellicinus Cap.ccccclxxxv.
Peplos Cap.ccccclxxxvi.
Pes columbinus Cap.ccccclxxxvii.
Petrosellinum Cap.ccccclxxxviii.
Peonia Cap.ccccclxxxix.
Piretrum Cap.ccccccxc.
Pistacea: fistici Cap.ccccccxcii.
Policaria Cap.ccccccxciii.
Pomfolix. Cap.ccccccxciiii.
Populus arbor Cap.ccccccxcv.
Propoleos Cap.ccccccxcvii.
Pinguedo Cap.ccccccxcix.
Piscis Cap.cccccccxxii.
Pix Cap.ccccccclxxix.
Piper montanum Cap.cccccccvi.

DE LITTERA .Q.

Quinq;folium/pentaphilon Cap.cccccc.

DE LITTERA .R.

Risum Cap.lvii.
Rapa Cap.ccviii.
Rana Cap.ccxxi.
Rubea tinctorum Cap.ccxlviii.
Raphanus;radix Cap.cclxxi.
Rannus Cap.cccix.
Rosa Cap.cccxl.
Resina;rasa Cap.cccxlvi.
Rosmarinus Cap.ccclxxxiiii.
Rasura clauorū ueterū Cap.ccccccxxxix.
Ramich. Cap.cccccccii.
Reupontic̃um Cap.cccccciii.
Reubarbarum Cap.cccccciiii.
Ribes Cap.cccccccvii.
Rodia Cap.cccccccviii.
Rostrum porcinum Cap.ccccccx.
Rodaha Cap.ccccccxi.
Ruta. Cap.ccccccxii.
Ren Cap. ccccccxiii.
Rubus caninus Cap.ccccccxli.
Rubus Cap.ccccccxlvi.

LIBER.PANDECTARVM.ME
DICINAE.OMNIA.MEDICI-
NE SIMPLICIA.CONTINENS
QVEM.EX.OMNIBVS.ANTI-
QVORVM.LIBRIS.AGGRE-
GAVIT.EXIMIVS.ARTIVM.
ET·MEDICINAE·DOCTOR.
MATTHEVS.SILVATICVS.
AD.SERENISSIMVM.SICILIE.
REGEM.ROBERTVM.

Achiam .i. caſtoreum
Aagi .i.ebur
Aakade .i.bakade
Aamkarok .i.cinamum
Aamſangilem .i.ſarcocolla
Aatim. .i. nux muſcata

CAPITVLVM. I.

Aron græce: arabice Siricātica Latine uero Barba. Aaron:uel Iarus: uel Serpentaria minor : uel luf minor . Aaron herba eſt habēs folia dragonteæ ſimilia ſed minora & plana: non uaria : habens uirgam duarum palmarum: & colorem purpureū.Cuius ſemen coloris ē crocei: & habet radicem albam:habētem bulbi rotunditatem:ſimilem dragonteæ:quæ cruda & cocta manducari poteſt : quia non eſt ualde amara: folia eius poſita in ſale manducantur . Eſt calidæ & ſiccæ complexionis in primo gradu. Virtutis diſſoluēdi:laxandi:& extenuandi.Galiē9 libro ſecundo: de cibis circa finem:cap. de Aaron.Eſt qdem radix huius plantæ cōſimilis cōeſta ei quæ rapæ. Et ſubdit. & oportet quidem priorem ipſius effūdere aquam ſecundum elixationē:deīde in alteram calidam intromittere : ut in caulibus & lēticula dictum eſt. Et idem libro ſexto De ſimplicibus pharmaciis. Capitulo Aaron. Aaron ſiue Serpentaria minor:hæc enim ex terreſtri proceſſit ſubſtātia calida.Et ideo abſterſiuæ uirtutis eſt : non tamen uiolenter ſicut dragontea: ſed in calefaciēdo & ſiccādo primi gradus ſecundum utrumque:Sed utiliores ſunt radices ipſius.Paulus cap. Aaron. Aaron eſt calide & ſicce complexionis in primo gradu . POSSE ad mēſtrua,puocāda:ſuccus eius ꝑ peſſariū initiatur. Cōtra inflationes aurium:tuboroſitates Aaron cū ipſa herba bulliāt in uino & oleo comuni addito cimino: fiat inde emplaſtꝝ. Contra emoroydes uel ficus:herba ipſa & tapſus barbaſſus decoquantur in uino uel aqua:& fiat ſup eis encatiſma.Cōtra frigida aꝑata herba ipſa cum tuboroſitatib9 cum axungia ueteri teratur:& in teſta calida ponatur: & ſupponatur. Contra ſcrofulas nouellas: herba ipſa & ſquilla cum axungia urſina ueteri ſupponatur.Ad faciem depurādā & cutim ſubtiliādam:ex tuboroſitatibus ſuis deſiccatis fiat puluis ſubtiliſſimus:& conficiatur cum aqua ro . & ponatur ad ſolem donec aqua ex toto conſumatur: & ita fiat ter:uel quater : uel amplius: & ex puluere ſolo:uel confecto cū aqua ro. illiniatur facies:& hæc uocatur gerſa:uel ceruſa ſerpentariæ minoris. Et ſimiliter poteſt fieri de maiori. Dyaſcorides cap. Aaron.Virtus ē in ſemine:radice:& foliis:ſimilis dragonteæ : quæ mixta ſimo bubalino: & cathaplaſmatibus adhibita: podagricis medetur: radix eius extenuat pingues humores nō mediocriter.Vnde ad expellēdum toracis humorē utiliſſima eſt: tota herba extenuatoriam habet uirtutem: ſed non fortem ſicut dragontea: ſic tamen calefacit . Radix eius collecta repōitur ſicut dragontea & ciclamis.Gal. ſecundo de cibis. Eſt.n.ipſius nutrimētū bonum:ſi aliquis ex pectore & pulmone aliquid expellere uellet in ipſis collectoꝝ

& groſſorum & uiſcoſoruꝫ humoꝝ: iam comeſta. GAL . de ſim. phar . Radices Aaron comeſtæ: incidunt īciſione tpata humoꝝ groſſitiē: quare & exſcreatiōibꝰ que ex torace ſunt: ydoneæ. Dragontea uero ad hoc magis eſt ydonea.

CAP. .II.

Ec ara.græ.anchuſa : latine lacca.Lacca ē gūmi arboris quod defertur a partibus ultra marinis:quo tiguntur panni colore rubeo:hēt uirtutē extenuatoriáꝫ & ē ca. & ſic.cōplexiōis ī tercio gradu.SERA. libro aggre. cap. Aec:auctoritate dyaſ. Aec ē gūma arboris:q̄ naſcitur in terris arabū & eſt in ea ſimile mirræ & ſtoraci: & habet uirtutem extenuandi. Et idem auctoritate gal. Lacca ē gummi arboris quæ naſcitur in arabia:q̄ ē ſimilis myrræ habēs odorē bonum:& admīniſtratur in fumigiis: & tinguntur ex ea panni rubei coloris: & dicitur tinctura illa karmes:& defertur ſimiliter de armenia:& ē ca.& ſic.cōplōis ī tercio gradu . Et idē aucto. gal.ī tranſlatione Albatarich. Lacca eſt gūma arboris:q̄ naſcitur in arabia: & eſt ſimilis mirræ:habēs odorē bonū. Et ideꝫ aucto.raſ.Lacca cadit ex celo:ſup ramos arboris gubera .i. meſpili:ī ptibꝰ ſyref:in inſulis maris: & eſt ca.& ſicce complōis. AVIC.libro ſecūdo ca.de lacca . Lacca dixerūt qdaꝫ:de qbus ē Paulꝰ.Eſt gūma herbæ ſimilis myrræ:boni odoris : & oꝫ q̄ adminiſtretur cum cautela. Alii uero errauerūt & dixerūt:q̄ eſt karabe.Veꝝ Lacca in pleriſq; ē uirtutis karabe: & eſt extenuatiua:uirtute uehemēti.POSSE Lacca cōfert aſmati:ſi puluis eiꝰ cū ouo ſumatur : ieiuno ſtomacho : & confert ſpleneticis in ſyrupo ſi poātur:& puocat mēſtrua : & confortat uiſum ſecundum omnem modum admīſtrationis eius : & confortat ſtoācū : & apit opilationē ſtōi & epis:& curat hyctericiā ex opilatione: SERA. Lacca hꝫ uirtutem extenuandi pīgues:& bibūt de ea ſplētici:& aſmatici & cōfert. Et q̄ndo bibitur cū mellicrato prouocat mēſtrua: & abſtergit maculas quæ fiunt in oculis: abſterſione ueloci:& curat debilitatē uiſus: q̄ndo miſcetur cū uino & fit inde colliriū.Et ē bona dolori dētiū:& apit opilōes:& fortificat uiſcera & tīgūtur inde pāni coloris rubei:& apit opilationē ſtomaci:& confortat eum: & confert hyctericiæ.Et modus ablutionis eius eſt:q̄ accipitur gūmi eius:& teritur: & proicitur ſup ea aq̄ ca. in qua bulierīt ariſtologia & ſquinantū : & mouetur cū piſtello:& dimittitur reſidere:& eiicitur aq̄:deinde deſiccatur in ūbra:& repōitur in uaſe uitreo:et ſi nō clarificatur prima uice:facias ſecūdo. AVIC. lacca cōfert tremori cordis:& cōfert epī:& cōfortat ſtōacū:& cōfert hyctericiæ:& hydropiſi & doloribus epatis.

Aech	.i.centonica
Aegilops	.i.auena
Aegiros	.i.populus arbor
Aegiſtros	.i.ppoleos
Ael	.i.arbor thuris
Aelip	.i.india
Aemazameleantos	.i.ſanguis ericii
Aerai	.i. egritudo frīa:

& ē titillatio uirgæ in uiris:& oris mrīcis mulieris: accidens in uaſis ſpermatis : & mollificatio: & ſpaſmꝰ ipſoꝝ & inflatur uenter eoꝝ.

CAP. .III.

Erma ara.græ.aſſarū: latine baccara.Et q̄dā uocāt ipām nardum agreſtem. Aerma habet folia ſimilia ederæ : niſi quia ſunt ſatis mīora:& rotūdiora: & nō frāgibiliora: & ē habēs radiculas ſimiles gramini mīutas:& nodoſas:& ſuauiter olentes ut nardus:remordētes linguā:cum ſufficiēti calefactione : iuxta quas ē flos eius:cuius color eſt purpureus: ſimilis ī figura flori iuſquami : & ſemen continetur in eo:uuis ſimile. Naſcitur autē ī locis umbroſis:& mōtuoſis:& maxīe in italia.Eſt ca.& ſic. cōplexionis in tercio gradu. DYAS.ca. de aſſaro. Aſſarum quem multi nardum agreſtē appellāt:folia habet ſimilia cuſſo tenuia & rotunda: florē inter folia iuxta radicem : purpurei coloris:ī ſimilitudinē iuſquiami:ſemen ſimile uuis:habet etiam

radices plurimas : tenues:& nodoſas : & geniculoſas:ſimiles agreſti:ſuaues odore: & remordẽtes lĩguã:cũ ſufficiẽti feruore calefactoriã.n.hz uim:& cum acrimonia relaxantes uires.SERA.libro aggre.ca. aerma. Aerma habet folia ſimilia foliis cuſſus:niſi qa ſunt mĩora ſatis:& rotũdiora:& nõ frangibilia : & hz florem iuxta radices eius:cuius color ẽ purpureus:ſilis in figura flori iuſqami:& hz ſemẽ ſimile cartamo:& habz radices multas:in qbus ſũt nodi tortuoſi:ſilẽs gramini: niſi quia ſunt ſubtiliores ſatis : & hz odorẽ bonũ: & naſcitur in mõtibus ĩ qb9 ſunt multe arbores. GAL.ſexto ſim. phar. cap. de aſſaro.Illud quod ẽ iuuatiuũ ĩ eo: ẽ radix & ẽ ca.& ſic. cõplexionis ĩ tercio gradu. AVIC. libro ſecundo ca. de aſſaro. Aſſarz herba eſt habẽs ſemina plurima: radicũ cuius nodus eſt tortus:ſimilantur pipi:boni odoris:mordicãs lĩguã:& habet florẽ ĩter folia apud radicem ſuam:cuius color ẽ purpureus:ſilis flori iuſquiami:& radix ipius eſt magis iuuãs q̃ aliud quod ſit ĩ ipo. Et eius uirt9:ẽ uirt9 acori:aut ẽ eo fortior.Ex eo melius eſt:quod ẽ ſubtilis odoris:ca.eſt & ſic.ĩ tercio gradu:& dicitur:qp eius ſiccitas ẽ maior caliditate ipſius.Caſſius felix ca.de aſſaro.Aſſarus naſcitur ĩ ũbroſis mõtib9:foliis caſſilagis ſimilibus : inter que flos iuxta radicem purpureus : & ſemẽ cõtiẽtur uuis ſimile: & radicibus plurimis atq; tenuiſſimis: & redolẽtibus:uirtutẽ ſimilẽ nardo.Plinius ca.de aſſaro. Aſſarum eſt herba habens radiculas miũtas:& nodoſas : & ſuauiter olentes:uires calefaciẽdi:& acriter relaxandi:IO.MES.ca.de aſſaro. Aſſarũ eſt radix herbe montane : cuius folia ſunt angularia ſicut folia edere: & flores eius ſicut flores iuſquiami : & tota plãta eius aromatica: mordicãs guſtũ : melior pars eius plãte ẽ radix:& melior radix eſt:que eſt groſſa ſpiſſa: cuius odor ẽ ſubtilis :& ſapor acutus:cũ ſtipticitate modica. Eſt ca.& ſic. cõplõis ĩ tercio gradu. Et dixit DIAS.eſt in ſecundo gradu ca. & ſic.in tercio:& quaſi uerius. POSSE. Aſſarũ in colliriis ſubtiliat tunicã oculoz. Et in ſyrupis poſitũ:curat hyctericiã ex opilõe & egritudies ex oplõne factas:ſicut ſunt febres antique:& curat oplõnem epis & ſpleis:&duriciẽ eoz : & clarificat uiſum. DYAS. Aſſarum prouocat urinam:& menſtrua:& ad totũ corp9 facit cũ uino & oleo ĩ unctũ calefaciẽdo:& hydropicis & ſciaticis,pdeſt·Mẽſtrua etiã deponit:ſi ex eo.ʒ.vii.cũ mulſa dederis:& uentrem purgat ſicut elleborus albus. Miſcetur etiam diuerſis oleis odoratiuis. SERA. quãdo ponitur aſſarz ĩ muſto:ita q cum eo buliat : & poſtea detur hydropico cõfert ei: & ſliter curat hyctericiam. Et confert fe.ãtiqs multũ: nã apit oplõnem epis:& ſplenis:& confert duriciei eius:& fortificat renes:& ueſicã:& ſedat dolorẽ mẽbrorũ ĩtrinſecoz. Et quãdo poĩtur in colliriis:attẽuat tũicã:que dicitur cornea & clarificat uiſũ.Plinius. Aſſarz puocat urinã:et mẽſtrua:hz uires ſimiles nardo. AVIC.Aſſarz apit:& ſedat dolores ĩtrĩ ſecos oẽs: &,pprie ei9 ĩfuſio:& ſubtiliat: & reſoluit:& calefacit mẽbra frĩa:& abſtergit:& cõfert ſciatice:& dolori ãcharz antiquo:&,pprie eius ĩfuſio . Et confert groſſitudini cornee: & opilationi epis:& duriciei ipſius:& hyctericie: & hydropiſi infuſionis eius tres aurei : in xii. cotillis muſti:poſt duos mẽſes coletur.Et iuuamẽtũ eius ẽ in febribus ualde: &:duriciei ſplẽis:&,puocat urinã: & cõfortat ueſicã & renes: & ſic ſoluit ſicut elleborus alb9 ĩ purgatione uẽtris.Et eius potio ſit vii. aureoz:cum aqua mellis . Et ĩ ſpermate augmẽtũ efficit.IO.MES. melius quod ei miſceturad ſolutionẽ faciencã: ẽ aqua caſei:cum ſpica:& aq̃ mellis . Et quidam ĩfundũt aliqd ex eo ĩ muſto: & cõſeruãt in uaſe p tres menſes : & eſt illud uinum medicina: ad hydropiſim : & ſplenem. Subſtinet autem aſſarz de decoctione:& contritione:rem mediocrẽ: & elaboratio ĩ contritione eius: facit ipm magis,puocatiuũ q̃ ſolutiuũ.Et ẽ ex rebus faciẽtib9 uomitũ:& educit p uẽtrẽ: & ẽ,puocatiuũ urine:& educit coleram & flegma:ſed de ei9 opatiõe ĩ flãte: ẽ maĩfeſti9.Et educit ex anchis:& iũcturis materias:& confert

doloribus eaꝝ: et ꝑprie ifuſio eius:et alii modi admiſtratioīs ipius. Et eſt ex rebus boīs:ī qbus ē ſpes iuuamētoꝝ:ad oplōnē epis:et ſpleīs:et duricieꝫ eoꝝ:et morbos oplōnū:ſicut ē hydropiſis: et hyctericia: et duricies ſplenis:et ꝑprie uinū ifuſionis eius:quod dixiꝰ. Et cōfert iuuamentum magnuꝫ febribus opilationū:et febribus antiquis: & inūgitur dorſum:et ſpina:ex oleo ipſius cū laudano: & facit ſudare:& cōfert opilōni febriū: & ꝓuocat urinam: & in ſpmate augmētuꝫ facit. Doſis eius infuſi potio eſt: ab aureis.ii.uſqꝫ ad.ꝫ.iiii. & pulueris eius:a.ꝫ.i.uſqꝫ ad aureos.ii.

CAP. .IIII.

Eris erugo gre. ara. ziniar: uel heas erugo. latine uero: uiride æris:uel æris erugo. DYAS.cap. aeris erugo: alia eſt raſicia:alia granata: aꝑ aurifoſſores: alia uermiculoſa appellata:ob ſilitudinē forme eius:cuius alia ē cōfectibilis:alia foſſibilis: fit autē raſicia hoc modo:ſume uas: cui ſit os equale cū cetero corpore:& adiecto aceto acerrio: imittas ſquamā prepurgatā eris cipri: & ſuſpende ī uaſe: nē aceto tangatur:& ſic muni:ne ī aliquo loco ſpiramē admittat: & poſt decem dies aperias: & rade quod adheret lapidi:& quod raditur:habeto ꝑ erugine:eris. Eſt & alia cōfectio:que ſic fit:mitte acetū fortiſſimū in uas eneū:& cohopi alio uaſe eneo: ſed melius eſt:ut cōcauū uas ſit ad minus eq̄le:& ſic muni ut ſupra: & poſt dies.x. rade uas ipſum: & collige eruginē q̄ in uaſe fuerit. Et eſt tercia cōfectio: que ī hūc modum fit:fac laminā eneā:& ī uaſe ubi acetū eſt:mitte ita ut acetū nō tāgat:& muni:ut ſupius: & poſtea collige:Idez etiā facere poteris cum uinacia aceſcere ceperit: ſubmittēs laminas uinacie: & poſt dies.x.colligens. Fit etiā & de liātura eramīs ſic: mittitur acetū:& agitatur decies ī die:in uaſe ſiūl miſſa limatura:& ſic exprimitur: & colligitur. Dicitur etiā:q̄ naſcitur ī metallis Vnum autē genus eſt cipriace eruginis quod ſup eramē inueītur. Aliud quod in ſpeluncis diſtillare dicitur: quod ſuper eramen eſt:parum eſt: ſed bonum:quod diſtillat:album eſt:& nigꝝ. Adulteratur etiam plurimis admixtis.ſ. pumice: aut marmore tonſo:aut calcanto: ſed citius hoc agnoſci poteſt: tacto huōre duobus digitis:cū fricatur: & ſi marmor album: aut pumicē habuerit:nō ſe ſoluet:ſi uero calcātum:nigreſcit in digitis. Aeruginis uermiculoſe genera ſunt duo:unū genus ē quod foditur:alteꝝ uero:quod cōficit ſic:mitte ī mortariū eneū & piſtellū eneū acetū album fortiſſimuꝫ: quaſi cotillam dimidiā:& taꝫ diu tere:q̄ diu inſpiſſetur: poſtea uero mitte ſtipterie rotūde.ꝫ.iiii. ſalis marini optimi: & ſalis nitri: equale pōdus:& tere diebus canicalaribus: q̄ diu iſpiſſetur:& colorē eruginis faciat: & ſic uermiculos fac. Et ſi uolueris ut limpidū exeat & lucidū: mitte aceti ꝑtē unam: & olei ueteris ꝑtes duas: & oīa ſupradicta equaliter. Multi uero accipiūt eruginem raſiciaꝫ:& mixto gūmi: faciūt uermiculos:& uēdūt:ſed iutilis ē. Iſte cōfectiones eruginis:uirtutē habēt eris uſti:ſed fortiorem. Omnibus autē melior:eſt illa que foditur:ſecunda que raditur: tercia que conficitur. Bulcaſim eben aben azerin. libro qui uocatur ſeruitor. Sunt multi: qui adulterant ziniar: cum multis rebus ſicut cū pumice:& cū marmore piſtatis. Et ſunt q miſcent cū calcāto.& qui uult cognoſcere illud quod ē adulteratū:cum pumice:uel cum marmore: madefaciat manum ſuaꝫ ī aqua:& ponat ſup ipſum qa ſtatim diſſoluetur. Et ſūt q maſticāt ex eo cuꝫ dētibus:& ſic ꝑcipiunt lapides. Et diſcernitur id quod eſt adulteratum cū uitriolo:ponēdo ipſuꝫ ī lamina ferrea ſup ignē. Et ſi cōtiēt aliqd uitrioli:quādo erit cōbuſtū:fiet rubeuꝫ. Sed illud quod nō eſt adulteratuꝫ:remanet ī ſuo colore & ſua figura. Et melius ex eo in noſtris ꝑtibus eſt:quod ē magis uiride: fortioris odoris:adurēs guſtum: fortis opationis. POSSE. DYAS.oēs erugines uirtutē habēt ſtipticam: termanticaꝫ: caliginem oculoꝝ detergunt: lacrimas prouocant: cicatrices oculorum attenuāt: paſcentia uulnera curāt: & ſine tūore ea cōſeruāt:

Melle & oleo.addito & cera cicatrices ī
ducendo:uulnera ſordida ſanāt;gutta ar
moniaci mixta:& facta ſicut collirīū:fiſ
tulas curant:duras cicatriees molliūt:&
gingiuis putridis & canceratis utiliſſime
adhibētur:palpebras atteuuāt:melle mi
xto & inuucto.Mixta uero reſina:terbē
tina:ere uſto:& nitro:leproſos curat:fiſ
tulas admixto ſale armoniaco medica
tur. Groſſas quoque & aſperas palpe
bras cū melle curat. Comburitur uero
ſic mitte in ſartagine minutas ptes eru
ginis:& pone in carbonibus igueis:q̄diu
colores cineris faciant:& poſtea cum fri
guerint:utere.Multi uero in cacabū cru
dum mittunt:& ſic cōburūt.Bulcaſim:e
ben aben azerin libro qui uocatur ſerui
tor Cōburitur ziniar in hūc modū.Ac
cipe ziniar & pone ī patella terrea ſuper
ignem:& miſce quouſq; uideas colores
ei⁹ īmutari:qa uertitur ad colorez tutie
& poſt auffer ab igne & ſine tepeſcere
& collige:& ſerua:& utere.Et habeas de
ziniar: quod generatur ī mineris:in inſu
la cipri:quod apparet ſuper aliquos lapi
des in qbus ē es. Et eſt quod exſtillat a
ſpelūca:& id quod ex eo appet ſup lapi
des:eſt parū:uex:id quod īuenitur ī miē
ris ē maioris quātitatis:& pulcri coloris
ſed nō ē bonū:propter nimiā quātitatez
que admiſcetur ei ex lapidib⁹.

Aerona .i.aerma

Aerugo ferri grece:ara:erugo haid:lati
ne uero: erugo ferri. Vbi ſciendūm.q
erugo:ferrugo:ſquama ferri uel ſcoria
ferri:& ferrum:eiuſdem uirtutis: ſunt
tamen aliud eſt erugo & aliud ē ferru
go.& aliud ſquama uel ſcoria. Nā ſqua
ma uel ſcoria:ē illud latū & tenue quod
euolat p cōcuſſionē a ferro.Ferrugo eſt
q̄ per excoctionē liqueſcit a ferro. Eru
go ē illud quod p antiquitatē oritur in
ferro:& fit aliquādo artificialiter: ſicut
fit erugo eris.Ferrū autē ē illud quod re
manet:quod oīb⁹ ē notū:uerū:omniū iſ
torū uirtutes inueniesſi leges lrāz haid

Aes uſtum .i.es uſtum

CAP. V.

Ibacheſt ara: grece idargi
ros:latine argētum uiuum.

DYAS.ca.de argēto uiuo

Argētū uiuū quoddā ē arti
ficiale:quoddā mīerale.Artificiale cōfici
tur ſic.mittitur miniū:& cinabriū in ca
cabū teſteū:& ferreo coopculo munitur
argilla:& poītur in foco:& poſt duas ho
ras apītur:& quod cooperculo inheſerit
hoc colligitur:quia hoc ē argētū uiuum
Minerale autē inuenitur ī mineris metal
lorū.Argentū uiuū ſeruandū ē in plum
beis uaſis aut uitreis:quia alia uaſa coē
dit & perit;Paulus ca.de argento uiuo.
Argentū uiuū:ca.& hu.eſt ī quarto gra
du.Naz ex effectu cognoſcitur q̄ ſit ca.
qa diſſoluit īcidēdo & pētrat. Almāſor
trac.tercio cap:de argēto uiuo.Argentū
uiuū quādo extīguitur:ardēs ē.POSSE
SERA.li.agre.cap.aibacheſt. Argentū
uiuū ē occidēs quando bībitur ſua graui
tate.& corrodit oē cui obuiat ex mēbris
intrinſecis.& cōfert cōtra nocumēta e
ius.lac ſumptū in multa quātitate:argen
tū uiuū:quādo mortificatur:& miſcetur
cū oleo ro.occidit pediculos:& curat ſca
biem:quādo miſcetur cū medicinis ualē
tibus ad hoc. Aſſiduatio ad ſumū eius
īducit paliſiz:& auffert:ſenſuz.& motū
& nocz uiſui:& auditui:& expellit omīa
uenenoſa.Et ſumētes argentū uiuū mor
tificatū moriūtur ex yliaca paſſione.Et
ipſuz ſublimatū cōburit:& occidit ſicut
ignis.& corrodit carnē.& deſtruit fiſtu
las.& occidit mures.& quodcūq; aīal qđ
ſumpſerit ipſum.DYAS.Virtus argē
tī uiui eſt homicidialis:pōdere ſuo ſcidē
do inteſtina.unde euadere poterit q̄ hoc
biberit:lac plurimū bibēdo & mouendo
ſe.Similiter datur uinū:addito abſinthio
ſinapi aut yſopo. Paulus cōtra ſcabiem
oleo nucis parū calido admiſce acetū.de
inde litargirum & ceruſam puluerīſataz
in quātitate eadē:būliāt ad ſpiſſitudinez
mellis.& refrigeratis īmpone argentum
uiuū cōmiſcēdo.& uſui reſerua.Argētū
uiuū cū axungia gallinacea & ceruſa cō
ficiatur.ex hoc facies īuncta clarificatur
& dealbatur.Vel ſic:Accipe ceruſā oleū

ro: & bellicūlos marinos:& adipē gallīa ceaȝ:reſolutā ad ignem & colatā p̄dictis appone:& ultimo argentū uiuū mortifi catū cōmiſce: Contra pediculos capitis farina lupinorū amarorū,decoquatur in aceto fortiſſimo uſq; ad ſpiſſitudineȝ:& additis ȝ iiii argēti uiui extīcti fiat īmix tio:& caput paciētis inūgatur. Extingui- tur autē argentū uiuū cū ſaliua:uel con- fricatur cū cinere & ſaliua: Signū bone extinctionis ē:cū alteri rei pōt cōmiſceri

Aibſacos	.i.uirga paſtoris:
Aimaco	.i.medulla.
Airac	.i.arbor granati ſilueſtris
Airaniſa	.i.cīclamen
Airas	.i.arbor pirorū ſilueſtrīū
Aiſdo	:i.ſemper uiua
Aiſpenali.i.	..ſpinachia
Airon	.i.oliua

Cap: VI:

Itruad ara:grece antiōnos latine uero ātimoniū:Antimoniū ē uena terre ſimi- lis plumbo:uerū ē ꝙ ātimoniū teritur:& nō funditur:plūbū uero funditur:& nō teritur:& habet ī fracturis ſuis clarita- tē quādo frangitur. Et illud ē meliꝰ qđ in fracturis ſuis non hȝ aliquid ex terra uel aliqua ſorde:& ideo ablutū & mūdū debet poni in medicinis:Eſt fri:& ſic:in tercio gradu .SERA:li:agre:cap:aitru- ad:uel ātimoniū ē uena terre ſimilis plū- bo:& ē medicīā ocularis:quod decerni- tur a metallo:quīa antimoniū teritur: metallū uero nō:ſimiliter metallū fun- ditur:antimoniū aduritur. Antimoniuȝ quāto clarius,tāto melius:Et idem auc- toritate dias:meliꝰ ex eo ē fortius:& eſt illud quod frāgitur:& habet ī fracturis ſuis claritatē & luminoſitatē: & quod ē interius mundū:& non habet aliquid ad mixtū ex terra uel ſorde aliq̄. Almāſor tractatu tercio:cap:de ātimonio:antīo- niū fri.& ſic.ē ī tercio grā.POSSE,ad emoroidas exſiccādū iniciatur ſucꝰ peu cedani:p criſtere:& poſtea ſi ſint exteriꝰ pone puluerē antimonii:deſuper. Si ſint interius puluis īiciatur cū calamo poīto in ueſica inflata:puluis eiꝰ cum ſapone ſpatarēto:uel gallico cōficiatur:& licīniū in eo intinctū orificio fiſtule īnmiſſum curat,puluis eiꝰ ī cancro poītꝰ coēdēti aut carni ſuꝑflue optima ē cura. Contra polipū magdaleō ex apoſtolicō formatꝰ ſparſo puluere antimonii naribꝰ inmita tatur:& auffert ipſū:colliriuȝ ex puluere antimōii.& puluere nuclei mirabolanoꝝ citrinorū equo pondere:addita aqua ro. uel pone de tutia cū antimonio. Bōbix īntīcta ī ſuco ſanguīarie cum puluere antimonii naribus īmittatur:& remouȝ fluxum ſanguinis ab ipſo. Ad cohibēdū ſanguinē:puluis antimonii:in ſuco tapſi barbaſti cōficiatur:& bōbix ītincta ſuꝑ ponatur. SERA.auc.gal.ī hac medicīa ē uirtꝰ ſtiptica:& cōglutinatiua & infrī- gidatiua.auffert carnē ſuperfluā que eſt in ulceribus:& incarnat & cōſolidat ea: & mūdificat ſordicies eorū: & ſtringit fluxū ſanguīs nariū:& proprietas eius ē cōferre epilenſie:& ſuꝑfluitatibꝰ groſſis Almanſor: Antimoniū oculū efficiens robuſtū ipſiꝰ cuſtodit ſanitatē:ſuppoītū quoq; mēſtrua cōſtrīgit. Paulus cap.de antimonio:Antimoniū ſua frigiditate & ſiccitate:ſanguinē de naribus ſtringit, & ualet ſi miſcetur colliriis oculorum. Seniores eo utētes:habēt oculos incolu- mes: qa neruos cōfortat:& oēȝ maculā & nocumētū auffert:maxime ſi parū de eo miſcetur:

Aizo	.i.ſemperuiua
Aizum	.i.nomen loci
Aolos	.i.diptamus
Aoloſia	.i.bdellium
Aonich	.i.agnus caſtus
Aubel	.i.butirum crudum
Aub	.i.boni mores
Aubtilon	.i.plāta quedā q̄ caremꝰ ſimilis cucurbite
Aucata	.i.ameos
Auculi	eſt nomen ponderis & eſt granorū ordei nouem
Audrius	.i.ſerpens in aquis degēs
Audriſurum	.i.arbor arabica:& eſt unū de lacticiniis quo caremus
Aufa	.i.lac camellinum
Aufa arabica	.i.ſudor ouiū inter coxas

Aufeac alanerb.i.coagulum ceruinum
Augma .i.augmētum
Aulbarum .i.ſeminū une
Auliſcus eſt cannella qua aliquid ī aure exiſtens figitur:inde auliſc9 ochitus.i.illud inſtrumētum ꝑquod liquores īmittūtur ī aures:ochis enī auris dicitur
Augmatum .i.bonū malānum
Augmaſtica & cremētum idem : Inde adoleſcentia & eſt etas augmaſtica:quia tūc creſcit:Inde ſe.augmaſtica.i.creſcēs Et eupomaſtica.i.decreſcēs:ſ3 augmētū aliquādo interp̄tatur ſtatus : Vnde iuuēnis dicitur etas augmētata:quia in illa ſtat animal nec creſcit amplius
Aumeli ē oleum dulce ualde:& ſpiſſum ſicut mel:& extrahitur:de arboris fructu que dicitur aumeli qua caremus:eſt ca: & ſic.in tercio Auic.ait ꝙ cōfert allopicie:linitum cū aceto & ſciatice
Augmētatōnes q̄ fiūt in crurib9 aīaliuꝫ ad quid ualent lege litteram Hafir
Aumeb .i.iuiube
Aunici .i:limatie terrene q̄ degunt in planta agni caſti
Aunoch .i.plumbum
Auradregi .i.ſtipticum ualde
Aura .i.flat9 uel ſpiraculū
Aureus .i.pondus.3.i.ʒ.
Aureum olus .i.attriplex
Aurilli .i.claudi
Auricula muris .i.maiorana ſed falſo pōt bene dici ꝙ ē maiorana arabica que dicitur auagallus
Aurigalis ſecundum .Dyas.eſt ormion & eſt herba faciens florem aureū magne figure & noſtro ydeomate uocatur aurigia:uel eniola
Aurigo .i.hyctericia
Auripigmētum .i.harnech
Auricalcum .i.es artificialit̄ coloratum:ut apparet in littera cadimia
Anrigia .i.aurigalis : uel alio modo dicitur eniola
Auriug eſt granum paruum punctatū nigredīe & albedine:& rotūdū ſicut granū geos:nullius odoris affertur de ſeni:ē ca.& ſic.in ſecundo gradu
Aurum quid eſt lege litterā deob
Aur romanū .i.achiroſa:& ē haur
Auſeni .i.ruptorium
Auſegi .i.rubus
Auſid eſt ſpecies nenufaris:& ē ungula caballina
Auſig .i.rannus
Auſurum .i.tapſus
Auſtera .i.ſtiptica :& ſūt illa que ſunt parū pōtica:cū aliquali dulcedine:& nō multū ſtiptica : ut apparet in littera cuſa
Autanite eſt quedā herba lacticinioſa: mortifera:& ē ſpecies titimalli
Auteros .i.ceruus
Autriſon .i.eupatorium
Auzem quid eſt l.l. theutimolia
Abalzar .i.catapucia
Abani .i.marubium
Abaniſa .i.ſene
Abaneſyra eſt quedam medicina inda
Abantib alcutub uel cutubub ſūt ſpēs melancolie
Abarice .i.herba
Abarum .i.plumbum

CAP. VII.

Baiſir ara. grece & latine ſpodium.Spodium quidam dicunt ꝙ eſt ebur cōbuſtuꝫ quidaꝫ radicē cuiuſdā canne ultramarīē cōbuſtā:ſed falſo:ymo ſpodium ſecūdū Serap.in agre.ſuis cap.abayſir ē fuligo que inuenitur in domibus ubi fundun tur metalla:que poſtq̄ ceciderit dicitur ſpodium :coherens uero tecto: dicitur ponfiligos: Vnde.Gal.ſpodio uſus ſum : quia ſatis habui ponfiligos. Nos tamen utimur pro eo ebore cōbuſto:uel quod melius ē:cinere qui inuenitur ſupra fornaces argētareorū:q lauatur ut ferrugo Et idem auc.Gal.in eo ē infrigidatio et repercuſſio:& ī ſapore eius ē amaritudo aliq̄:& ſtipticitas:& ꝑpter hoc deſiccat Et iam declaratū ē:ꝙ in eo ē uirtus cōpoſita:ſicut in roſis:& nō ē in eo tantuꝫ ſtipticiratis quātū ī roſis.AVIC. libro ſecunndo cap. de ſpodio:ſpodiū ē radix cānarū aduſta:dicitur.n.ꝙ ipſa aduritur propter fricationē ſuarū extremitatum cū uēt9 eis perflat:fri.ē in ſecūdo:ſic.in

tercio:& in ipso ē stipticitas:& ē parum resoluens:& eius infrigidatio ē plurima & ipsius resolutio ē ꝓpter amaritudinē paucam in ipsa:ex resolutiōe igitur eius & stipticitate fit ipsius exsiccatio fortis & est cōpositarum uirtutum:sicut rosa: Paulus cap. de spodio Spodiū ē frigide & sicce cōplexionis:& ponitur ī syrupis ad īfrgidandū . POSSE.puluis eius cū suco plantaginis datur cōtra dissinteriā & emoptoicam passionē:contra fluxum sanguinis nariuꝫ:puluis eius naribꝰ imꝓpositꝰ:sanguinē sistit:SERA.auc.dyas. spodium confert apostematibus calidis oculorū:& confert inflāmatōi colere:& cōfortat stomacum: & cōfert ulceribus oris:& ē bonū colere & sincopi:& cōtra bothor:que fiūt in ore infantiū.Et ideꝫ auctoritate alcansi : spodiū est bonum cardiace:& stringit uentrē.Et ideꝫ auc. ras.spodiū confert ulceribus oris & inflāmatiōi colere:& cōfortat stomacū:& confert sincopi:quādo datur in potu:ex eo:& cardiace calide:& bothor oris īfātium.AVIC.spodium cōfert alcole : & melancolie proueniēti ex solitudine : & cōfert apatibus oculi ca: & cōfortat cor & cōfert tremori cordis:& sincopi facte ex effusione colere ad stomacū:bibitum & linitū:& cōfert timori de preteritis:& de futuris : & cōfert tussi:& inflāmatōi stōi:& debilitati eiꝰ:& ꝓhibꝫ effusiōeꝫ colere ad ipsum:& cōfert turbationi:& prohibet solutionē colericā : & confert febribus antiquis:

Abbalarosa .ı.semen mādragore
Abcause .ı.arbor sebesten
Abdamissemen .ı.carpobalsamū
Abharhar .ı.fructus iuniperi
Abnani .ı.abani: & ē marubiuꝫ
Abranisa ē quoddā genus dactili longi & magni
Abstantia .ı.gradus
Abreben .ı.oleum de ben : & est oleum muscellinū
Abebene .ı.nux muscata
Abebei .ı.boni odoris
Abedengenus .ı.torna solis
Anechel .ı.fructus iuniperi

Abelli .ı.sauina
Abelesson .ı.carpobalsamum
Abelesset .ı.mirtus
Abellasafaget .ı.citonia
Abelcara .ı.cucurbita
Abelcarasis .ı.semen apii
Abel .ı.actis
Abelsamia .ı.granū indici
Abelal .ı.edera
Abeldemen .ı.flos ulmi
Abelchadealchar .ı.bacce lauri
Abelsenebarsiar .ı.granū pini
Abelatrone .ı.grana citri
Abeldras .ı.grana stafisagrie
Abeltul .ı.cartamus
Abetengi .ı.semen cuiusdam herbe alexandrine qua caremus
Abestus .ı.calx
Abesti idem quod supra
Abestos .ı.gēma colorisferri & ē uocata lapis abestari
Abetronigi .ı.basilicon cū latis foliis
Abellador .ı.anacardi
Abceila .ı.agrimonia
Abcer .ı.cera

CAP. VIII.

Bhel ara.grece brachi : latīe sauina.Sauina ē arbor cuiꝰ folia sunt similia foliis tamariſci:& magis spinosa: habēs bonū odorem:& arbor ista crescit magis in latuꝫ q̄ in longū:ē ca.& sic.cōplexionis ī tercio gradu.SERA.li.agre.cap.abhel.Abhel sunt eius due species : una cuius folia sunt similia foliis cipressi:& magis sunt spinosa q̄ alia : habens bonum odorem & arbor huius est fortis:&crescit magis in amplum q̄ in longū:& fructus eius ē sicut zaror :pro quo l.l.habilhalach . Et quidam utūtur foliis eius pro fumigio. Sed alterius spēi folia sunt similia foliis tamariſci : & sapor eius est sicut sapor cipressi:hec latine uocatur sauina : cuius substantia ē subtilis:& in odore eius est aromaticitas:& calefacit & desiccat in tercio gradu.AVIC.li.ii.cap.abhel :abhel ē fructꝰ arboris:similis iunipo:factꝰ sicut zaror:sed tamen uehementer est niger:boni odoris:& acuti saporis:& ista

arbor ē prima ſpecies ſauine:& poſita ꝑ Serap.Gal.vi.ſim.ꝓhar.cap. de ſauina ; brachi ſiue ſauina :de ſiccantibus fortiꝭ ē:ſecundū tres ſaporrs:quos in guſtádo monſtrat equaliter cipreſſo:niſi inq̄tuꝫ acrior eſt eo:& ut utiq; dicat quis magis aromatica; huius ergo & ipſius q̄litatis ꝓticeps ē:uidelicet acris:ſtiptica:cōplexione ca. Adhuc autem in amaritādine & ſtipticitate debilius eſt q̄ cipreſſus:q̄tuꝫ enī ſupat cipreſſum acredine: tanto diminuitur ī ſtipticitate:quo pꝫ q̄ calidiꝰ eſt cipreſſo:& ideo magís diaforeticum Igitur ſolidare qdē nō ꝓpter ſtipticitatis robur & caliditatis:intantū enī ambobꝰ hiis ꝓticipat:ut iam tenſiuū & inflatiuū exiſtat:putrefactiōibꝰ uero cōfert ſicut cipreſſus:ponatur autem hoc formacuꝫ in tercia abſtantia:ſecundum calefacere & ſiccare:ens ínter ea:que maxime ſunt ſubtilium partium·POSSE.contra tenaſmoneꝫ de frigida cauſa:fíat decoctio eius in aceto & uíno:& fumum paciens recipiat herba íp̄a narib9 cathaplaſmata ualet contra frigidū reuma;ponitur etiā in ungentis bene trita contra ſcabiem ſanioſam:Vinū decoctōis eiꝰ ualꝫ cōtra dolorem ſtomaci & inteſtinorū & cōtra ſtrāguiriā& diſuriā:ſed cathaplaſmata ualet contra dolorē yliacum. eſt etiam dyaforeticum & diureticū fomentuꝫ ex aqua decoctionis eius uel uino:eſt enim ſauina ex ſpeciebus iunipí:ut apparet in Irā habílhalach.SERA.auc.Gal.uirtus eius eſt;que diſſoluit:& abſtergit putredinē ulcerū putridoꝝ malorꝝ corrodētiū antiquorū:& ipa ſímiliter mūdificat ulcera melancolica ſordida;quādo poītur cū melle & auffert heriſipillā:& propter cauſaꝫ ſue ſubtílitatis ; ꝓuocat mēſtrua plus omni alia medicina:& facit mīgere ſanguinē:& interficit fetum uiuētem:& expellit mortuū:& ingreditur in ungētis odoriferis:& poītur pro amonio uel cinamomo:duplum ponderis eius.Et ideꝫ auc.diaſ.folia ambarū ſpecierū:ꝓhibent dilatationē ulcerū corrodentiū:& ſedāt apata corroſiua.Et quādo fit emplaſtrū cū eis:auffert liuorem cutis; & ſordicieꝫ eius:q̄ accidit ꝓpter ſupfluitates corpuꝫ & auffert eſcarā ignis : & quādo bibitur facit exire ſanguinē cū urina; & expellit fetum; & quādo naſcale fit ex ea:facit hoc;& ingreditur in cōfectionib9 ungētorum calidorum.

Abneleiten .ı.alumen
Abreugiug .ı.lignū aloes
Abreudinarii afrangens ſunt due medicine inde
Abrengi .ı.ſerapinū
Abreng .ı.ſemen cuiuſdam herbe eiuſdem nominis
Abſcecella .ı.agrimonia
Abian .ı.pentadactilus
Abchios .ı.barba Iouis
Abdios ſiue tigus idem quod ſupra
Abliopinatos .ı.habētes alopiciaꝫ
Abricha eſt quoddā genus ydrie:ſcilicꝫ uas aque
Abriton .ı.ſquitinos:& ē balauſtia

CAP. IX.

Bſinthium latine: grece abſinthion.ara. ſaricon.Abſinthiū:quoddā dicitur abſinthiū dulce:& ē anetū;quoddā abſinthiū marinū:& ē ſticados citriuū ; & quoddā ē quod dicitur cretenſe uel nabati;uel ponticum:quod oritur in ſeptentrionali parte uel capadocium:uel romanum; & illud eſt abſinthiū cōmune ;quo utimur. Et ex eo melius eſt,quod remotū ē ab odore maris:& qđ oritur ī terris liberis: & quod habꝫ folia alba;& lenia:& plana Aſperū uero ē malum:& melius tempꝰ collectionis eius; eſt uer : & florum eius principiū eſtatis;habet enim abſinthium duas uirtutes contrarias.ſ.laxatiuam & cōſtrictiuā :cōſtrictiuā ex groſſicie ſubſtantie & ponticitate:laxatiuā ex caliditate & amaritudine;amara enī & pōtica groſſam dicuntur habere ſubſtantiam: quare ſi recipitur ínterius materia exiſtēte cōpacta;eāꝺeꝫ groſſicie ſua cōpactiorē reddit;& caliditate ſua alios hūores diſſoluit : & ſic contraria operatur quare nō eſt danda niſi;materia exiſtēte digeſta.SERA·in agre.ſuis:cap.de abſinthio .Abſinthium ē cuſcute romanū

Et alii dicunt q̄ eſt ſceha romanū : & ē ſpecies eius: Et ſpecies ei9 ſunt tres : una eſt que nominatur nomine generali : & eſt abſinthium in ueritate : & eſt ex eo cretenſe: & ē melius: & illud ē abſinthiuz ponticū. Et ē alia ſpecies que nomiātur ſaricon: & ē alia que noiātur ſandanicuz & ſunt ex hominib9: qui nomināt ſceha et ſaricon abſinthiū: & naſcitur in mō-tibus regionis: que dicitur chirochia : & in locis que dicūtur boſir : & in regione babiloīe: & ē herba ſubtilis: foliis ſimilis herbe que dicitur abrotanū: plena ſemiē : ſapor eius uergit ad amaritudinē nociuā grauis odoris: & quādo animalia coēdūt ipſam: maxime ī chirochia impinguātur. Vnde ſapor eius ē ſalſus cū amaritudīe & ſtipticitate pauca: & ē calidior abſin-thio: & debilior abrotano: & ē mala ſto-maco. Et ſceha ſimilatur abſinthio in fi-gura & ſapore: ſed differentia inter ea ē q̄ non ē ſtipticum: ſicut abſinthium : & q̄ calefacit pl9 eo: & amaritudo ei9 pl9 ē cū pauca ſalſedine: & illud ē abſinthium citrinū: quod latine uocatur ſticados ci-trinū: pro quo l.l. aſcuchodos. Et ē ſpēs abſinthii tercia: que naſcitur in regione dicta gallicia: que ē corā loco qui dicitur cal. & nominant ipſum incole illius loci ſandonicum: & traxit hoc nomen a loco dicto ſindonis: & ē ſimilis abſinthio : & habet multum ſemen : Et uergit ſapor eius ad amaritudinē: hec ī lingua noſtra uocatur cētonica. GAL. viii. ſim. phar. cap. ſceha . Sceha ſimilis eſt abſinthio ſecūdum ſpeciē: & ſecundū guſtū : tamē differunt ī guſtu & uirtute. In guſtu q-dem: in eo q̄ ſtipticat magis: calefacit & amaricat cū q̄dā ſalſedīe. In uirtute uero in eo q̄ cōmenſuratū ē magis abſinthio interficit lumbricos extrorſuz appoītuz & intra corpus aſſumptum : & quidem calefacere in ſecūdo gradu intenſe po-nendū eſt id: ſiccare uero ī tercio gradu Et idem vi. ſim. phar. cap. de abſinthio . Abſinthiū ſtipticū ē & amarū : & acrem ſimul ſaporem habet: calefaciens ſimul abſtergens & confortans: & ſiccans : & ideo conſiſtentes colericos humores in uentre: per ſeceſſum educit necnon per urinas euacuat : maxīe autē purgat per urinas quod in uenis ē colericum: ꝓpter hec autem eadē: flāte in uentre cōtento indigeſto: propinatū nil prodeſt : ſicut etiā ſi in torace uel pulmone fuerit. Nā ſtiptica q̄ in eo uirt9: fortior ē q̄ amara. In eo autē, q̄ cuiuſdā acredinis ꝓticeps eſt: plurimū menſura calidum q̄ frigidū eſt: ſi uero opus ſit uniuerſaliter comꝑ-hendēdo cōplexionē eius ſecundū priās diſtinguere uirtutes: cum diſſimiliuz ſit partium: ſic ca. quidem ſecundū primaz abſcantiam dicemus ipſum eſſe : ſiccum uero ſecundum terciam: ſucus uero ei9 multo calidior ē herba. Et idē. xi. de inge. ſa. ſpecies abſinthii, oēs naturaliter ſunt ex duabus q̄litatibus: & duabus uirtutib9 ſecundum eundē moduz. HYPPO. vi. epidimiarū: ſapor abſinthii eſt ſtipticus amarus & acutus: ſtipticitas eius ē for-tior ſua amaritudine. Eſt ca. in priō ſic. in ſecundo. IO. MES. cap. de abſinthio. Abſinthium multiplex eſt : ſed quod querimus eſt abſinthium romanum ℭ. & melius ex eo ē: quod ē remotū ab odore maris: & quod oritur in terris liberis : & habet folia alba, lenia & plana. Aſperuz uero ē malū: Eſt ca. in priō gradu : ſic. in ſecundo. Eſt autē cōpoſitū ex ſubſtātia ca. dante amaritudinem ſibi : & faciente illud apitiuū opilationū: & ſolutiuū na-ture: & ex ſubſtātia terrea ſtiptica: ꝑ quā acqritur ei: ut ſit mēbrorū cōfortatiuuz & partiū laxaꝝ agregatiuū: ſz ſtipticitas plus ē amaritudine ſua: & adhuc plus in eo qđ exſiccatiuū ē : ſed ſubſtātia calida magis eſt ī ſuperficie domínās : propter quod: priā ſua opatio qua obuiat corpi ſunt ueſtigia caliditatis que ſciuiſti : & ſecunda ſua operatio : ſunt ueſtigia ex ſubſtantia ſtiptica prodeuntia īprimere. Et nō ē in eo nocumētū apparens: ſuc9 tamē eius nocet ſtomaco propter bau-racitatem ſuam: & eſt debilis ſolutionis & ex rebus adiungendis meliorantibus illud: eſt roſa & ex uigorātibus opatōnē ei9: ē fum9 terre & aq̄ caſei: & ſpica addit ei bonitates notas : & paſſule enucleate

emendant conditiones eius . Modus operationis ſuci eius:exprime ſuci ipſi9 quãritatẽ quã uolueris:& proprie ĩ medio ueris:& purifica illum ſecundũ modos notos:& fac ſiccare ĩ ſole:uel cinere calido in uaſe uitreo:ſicut ſiccatur aloes. Aqua autem ſublimatõnis eius:fit ſicut fit aqua ro.& ſimilia:que fiunt in uaſis ſublimationũ. Abſinthiuꝫ autẽ ſubſtinet de decoctione mediocrẽ rem .POSSE. contra lumbricos ſucus abſinthii cum puluere betoĩce:uel cẽtauree:uel pſicarie uel nucleorũ pſicorũ ſuco:uel ſuoꝝ foliorum detur. Contra ſuffocationem ex fungis detur ſucus abſinthii cũ aceto & cum puluere diptami. Contra ebrietatẽ detur ſuc9 eius cũ melle. Cõtra uermes aurium:diſtilletur ſucus eius in aure. Sucus ei9 potatus:uiſuꝫ clarificat:& oculis impoſitus ruborem & pannum aufert. Abſinthium libros & pãnos a muribus & tineis tutos reddit. Contra liuoreꝫ:& dolorem mẽbrorũ ex percuſſiõe:ex ſuco abſinthii cũ puluere cimini & melle fiat emplaſtrum. Contra duriciem ſplenis: abſinthiũ coctũ ĩ oleo cataplaſmetur:uel inungatur ex ungento facto de ei9 ſuco & aceto:armoĩaco & cera & oleo. Cõtra opilationẽ ſplenis.detur ſucus eius cum puluere coſti. Item ualet cõtra opilatiõꝫ epis de frigida cãtad menſtrua ꝓuocãda fiat ſuppoſitoriũ ex abſinthio & arthemeſia coctis ĩ oleo nucis. IO.MES.abſinthium :educit coleram a ſtomaco & inteſtinis:& epate:& extenditur opatio eius ad uenas:& mũdificat eas ab huõre colerico & aquoſo . & interdum ducit ipſuꝫ ꝑ uias urine:& ꝑſeruat abſinthiuꝫ a putrefactione:& ꝓprie pot9 ĩfuſionis ipſius in uino decoctionis ſingulis dieb9 circiter.ʒ.i.aut.ii.uel aque ſublimationis eius. Et ꝓhibꝫ pãnos a tineis & uermib9 & conficitur cum oleo:& inungitur cũ eo corp9 : & prohibet cimices approximari ad ipſum. Et quando aqua eius cõmiſcetur cum encauſto ſcriptorum prohibet libros a corroſione murium & confert abſinthiũ iuuamẽtum magnum contritioni & cõcuſſioni mẽbrorum : & ꝓprie cũ melle aut uino:& pauco cimiõ. Et oleum ex eo factum confert dolori auris & tinnitui & ſurditati & colluitur os cum aceto decoctioĩs eius:& corticũ citri:& cõfert fetori eius. Sucus autem eius cum nucleis pſici:interficit uermes ĩ aure. Et abſinthiũ corroborat ſtomacũ & epar:& excitat appetitum mortuum: opilationes aperit:& morbos opilationũ curat:ſicut ẽ hyſtericia & hydropiſis:& uermes interficit & educit:proprie emplaſtrum in hunc modum. Abſinthii.ʒ. ii.euforbii .ʒ.i.cornu cerui aduſti .ʒ.ſ. mellis quãtũ ſufficit. Confert & abſinthium iuuamẽtũ magnũ febribus longi tẽporis:& fe.opilationũ. Doſis ipſi9 decocti aut infuſi potio ẽ a.ʒ.v.uſq; ad vii. puluer is eius a.ʒ.ii.uſq; ad iii.

Abſinthium dulce .i.anetum
Abſinthiũ marinũ .i.ſticados
Abſinthiũ cretenſe .i.quod oritur in ĩſula crete: & illud ẽ abſinthiũ cõmune
Abſinthium ponticũ idem quod ſupra
Abſtirgar .i.iſtirgar
Abthios .i.barba iouis
Aboanife .i.ſoldanella
Aboanifa .i.athel
Abogeharan .i.armoniacum
Aboreg idem quod ſupra
Aboſeſas .i.ſcarabeus oĩbus notus
Abhoho .i.lac acetoſum, de quo extractum eſt butirum
Abhonſol: .i.ſquilla

CAP. X.

Brotanũ grece & latine ara. uero heſum. Abrotani due ſunt ſpecies. Nam ex eo eſt maſculus & femina:femine fructex ẽ cũ foliis albis diuiſis & minutis habens flores croceos:& in eſtate naſcentes:& habent grauẽ odoreꝫ.& eſt amariſſimi ſaporis.& talis ſpecies noſtro ydeomate uocatur tanacetum. Maſculi fructex eſt ſarmẽtoſa:habens minutuꝫ ſemen.ſicut abſinthiuꝫ:flos eius eſt ſicut flos pucide, naſcitur de eo multum in terris maritimis. SERA.li.agre.cap.heſum:ſunt ei9 due ſpecies. Vna dicitur maſcul9:& alia femina:ſed femina ẽ fere ſicut maſcul9

& differũt ī hoc: q ipſa eſt plāta ſimilis arbuſto: habēs folia alba: & ē plena foliis que ſunt ſuper ramos eius: ſciſſa parua ſciſſura ſicut folia ſaricon: & ī ſūmitate eius eſt flos: ad rotōditatē tendēs: aurei coloris: apparens in eſtate: & habz odorē bonū: cū pauca grauedine: amari ſaporis. Maſculus uero habet ramos lignoſos aliquātulum: & ſubtiles: & ē habēs ſemīa parua ſicut abſinthium. DYAS. cap. de abrotano. Abrotanū qđ multi eracleam dicunt: aut gliciaconon: & eſt femīa: eius frutex eſt cum albis foliis & minutis & diuiſis ſicut erifio: circa ipſa flores habēs auroſos: & in eſtate naſcentes: & ipſa ē odorata cum aliqua grauedine: guſtum habet amariſſimū: tale enī ē ſiculū abrotanū. Eſt etiā aliud genus quod maſculū dicūt: habens fruticē ſarmētoſam: ſemē habens minutum: ſicut abſinthiū: multū naſcitur in capadocia: & in ceteris regionibus: & in ciuitate ripia. GAL. vi. ſim. phar. cap. primo. Abrotanum: ex eo eſt maſculus: & femina: & ipſius ſubſtantia ē terrea: quam ſubtiliauit calor: & ſapor eius eſt amarus: & eſt in eo parum ſtipticitatis. Et ē ca. in tercio gradu: & ſic. in ſecundo: & ē calidius abſinthio: & minus ſtipticum uel acerbum: & eſt cū quadaz ſalſedine: propter quod cacoſtomaticuz eſt: ſed abſinthiū euſtomaticuz ē: p̄cipue ponticum. AVIC. li. ii. cap. de abrotano. Abrotanū ē ca. & ſic. in ſecundo gradu: & ē ſubtile amarū: & ī ipo ſunt terreitas & ſubtiliatio. POSSE. Si ex abrotano fiat cinis: & ex eo facto lixiuio caput lauetur curat allopiciā: hoc opatur ſimilit ipſa herba in lixiuio bulita. Semen eius in aqua bulitum: curat aſma & pectoris conſtrictionē. abrotani fumigiū ſerpētes excludit. Sucus eius bibitus ualet cōtra uenenū reptiliū. Encatiſma ex aqua ebulitionis ipſius factum: prouocat mēſtrua. Ipſa herba cum oleo ueteri trita & peruncta: frigora tipica febriū curat. GAL. abrotani folia & flores ulcerū mūdificatiua apparent & exacerbatiua: quinetiā quotquot ſecundū peryodos occupātur ſi etiā ſuperfricaueris ante inuaſionem minus rigebunt. q autez lumbricos occidat: decens eſt: eo q ipſum ſit amaruz. Et elixum cum malo citonio: uel pane appoſitū ſanat inflationes oculorum. & confert puſtulis cruda ipſa herba & elixa. Abrotanum uſtuz ca. & ſic. eſt uirtutis pluſq cucurbita ſicca uſta: ideo iſta ulceribus humidis cōuenit ſine inflāmatione: & maxime eī. quī in prepucio pudendi exigere cernitur. Abrotani uero cinis: mordax omnibus ulceribus eſt. Et ideo ad alopicias confert cū oleo ueteri. ſ. anetino aut ſiſamino: eſt enī ſubtiliuz partiuz: mordicatiuū: & calidū. DYAS. ſemen abrotani elixuz in aqua: aut crudum infuſuz ī aqua: ortomicis medetur: cōquaſſatioīb9: pleureticis & paraliticis cum betonica & cōdito data. & ſciaticis & diſſurie ſingulare preſidium eſt. Item menſtrua puocat cū oleo trita & p̄ūcta frigora tipica prohibet: & fumigio ſuo ſerpentes de domibus: excludit. & bibitū morſib9 ſerpentū: & uenenis medicatur. tumorē oculorū elixū cū pane appoſituz curat. puſtulas corporis ut cataplaſma adhībitum detergit. Amaritudine ſua lumbricos excludit & occidit. AVIC. Abrotanum aduſtum confert allopicie proprie cuz alkerua: aut oleo de raſano. Et abrotanū cōfert ad hoc: ut naſcatur barba: que tarde eſt natiuitatis: quando coquitur cum quibuſdam oleis propter ſuā apertionē. & conſtringit ſanguīnem gingiue. & reſoluit apata flegmatica. Et quādo decoquitur cū citonis: confert apoſtematibus difficilis reſolutioīs: & nō ē cōueniens recentibus uulneribus: ymo mordicat ea. Et eius decoctio cōfert cōtuſioī lacertorū: & ſciatice ātique difficili. Et quādo coquitur cū oleo: calefacit caput: & remouet frigiditatē eius. & eiꝰ decoctio confert difficultati anhelitus. & decoquitur cū oleo: & calefacit ſtōm & remouet frigiditatez eius. & abrotanū prouocat mēſtrua: & extrahit fetum. & frangit lapidem uefice & renum. Et oleū eius calefactum: cōfert cohartatōi matricis: & difficultati urine. & confert rigori: quādo comprimendo ex eo cum

oleo fit inunctio: & quãdo bibitur cum uino: confert uenenis: & quãdo ī doīb9 ſternitur īterficit uermes ueneōſos:

Abrog ſecunduz Serap.li.agre.cap.abrog: eſt granū paruū punctatū nigrediē & albediē rotōdū ſicut granū mes nulli9 odoris. Affertur de ſeni. In ſapore ipius ē amaritudo: ca.ē & ſic.in ſecūdo gradu POSSE.SERA.ſoluit uentrē: expellit lumbricos: & aſcarides: & ſoluit ſuperfluitates flāticas ab inteſtinis: iſto ſemiē caremus in ꝓtibus iſtis:

Abuc .ı.yſopus
Abugeliſſe .ı.lactuca aſini: uel dicitur ſumarez & zurarem. A Dyas. dicitur anchuſa. & ē ſecunda ſpecies ei9 l.l.lactuca aſini
Abulos .ı.pellicula q̄ inter corticē & fructū glandis uel caſtanee ē.
Abumera .ı.ſiringa:
Abundacati .ı.auellana
Aburahil ē quedā cōfectō que de liuicū lana fit: que non ē in uſu.
Abuſe .ı.auellana aſſata
Abugul .ı.iuniperus
Abhul idem quod ſupra
Abmucaſif .ı.forma que appet in modum epatis
Abnus .ı.elenus arbor: c9 lignū interius ē nigrū: exteri9 ſuballidū.
Abnuden .ı.herba, cui9 gūmi ē aſſa fetida.
Abrungi eſt quoddā granuz laxatiuū: & eſt ſpecies cartami.
Abrucati .ı.auellana.
Abs ē quedā ſpēs caſſielignee
Abes eſt flos cuiuſdam herbe: que ara. dicitur guzen: & eo arabes utūtur in balneis: odor eius eſt ſicut odor thimi apparet ut ſticados arabic9 hanc herbam rimen multociens uidi.

CAP. XI.

Cacia grece & latine: ſed ara. altarti. Acacia ſecundū quoſdam eſt ſucus prunellorū īmaturorū: q̄ latine uocātur atrinee ſed falſo: quia ut ait Serap.li.agre.acacia fit ex fructu cuiuſdaz ſpiōſe arboris gūmi arabici: que nominatur amgailem ſicut apparet in littera gūmi arabicum. AVIC.li.ii.cap.de acacia dicit q̄ ē ſuc9 altarti: hoc autē carētes facim9 de ſuco prunellorū: ut ſupra. DYAS.cap. de acacia fruct9 ē arboris ſpiōſe. que maxiē in Egipto naſcitur: hīc fructus uelut oliua p̄mitur: & ſucus in ſole ſiccatur: Eſt ergo optima que eſt leuis: & ſubruffa: cum ſuauitate odoris: ſubacida & guſtu ualde ſtiptica: hec enī maxime de īmaturo fructu premitur: nam nigra eſt de maturo fructu. Omīs autē acacia ſtrīngit & deſiccat nimis: & infrigidat habundanter. Frigida ē in ſecūdo gradu ſic. ē ī tercio. Suc9 ei9 colliriis miſcetur Humay in li.de tyriaca: acacia terminus eius ē: q̄ ē fortiſſime ſtipticitatis. GAL. vi. ſim.phar.cap.de acacia. Acacie & ipſum quidem folium ē acerbū: & fructus & ſucus: qui qdē & lotus debilior ſimul & minus mordicatiuū efficitur: quandaz acredinē in lotura abiciens. Si uero & ſuperungatur alicui mēbro ſano: ſtatim illud ſiccius & aridius oſtendit. Et caliditatis quidem ſenſum nūquā fert. frigiditatem uero non ualde uehementer habet. palam ergo. q̄ frigidū & terreſtre eſt pharmacum. admixta ſibi etiā q̄dam aquoſa ſubſtantia. putabītur autem: nec ſubtilium ꝓtium eſſe: ſed habere quaſdā partes diſperſas ſubtiliū ꝓtiū: calidítate in lotura decedente: ponatur autem & huiuſmodi tercii quidē gradus ſiccātiū. ſecundi uero infrigidantiū: poſtq̄ fuerit lota. POSSE. DYAS. acatia ignē ſacrum extinguit. & pmiones ſanat. prigia oculis tollit. uulneribus & tumoribus oculorum mirifice prodeſt. profluum mulieris ſtringit: ſtericis ſubuenit. fluxū uētris bibita & ſuppoſita, phibet. capillos inficit. & lota ſicut cadimia: ſolet oculorum cōfectionibus miſceri.

Acatia arſa .ı.dura
Acaliſtis .ı.urtica
Acalifes idem quod ſupra
Acalapis idem quod ſupra
Acalantia .ı.auis cardella
Acalantes idem quod ſupra
Acalta eſt herba proxima

uiolis cū coloris amplitudine & grauis odoris

Acaluem .i.durungi
Acal .i.anetum
Acalimia .i.cadimia
Acametren .i.ſpēs ſambuci ſilurīs

CAP. XII.

Canug arabice uel carabuth grece ariſton: uel fetalogos uel apiſton uel panodracia: latine uero ariſtologia. Ariſtologie due ſunt ſpecies.ſ.longa & rotōda. Rotōda uero habet folia ſimilia edere: mollia & lenia:& hz ramulos lōgos egrediētes ab una radice:& florē albū: habens īt9 rubeū: fetidi odoris:& hz radicē rotondā. Sed longa habet folia lōgiora q̄ rotōda: & uirgas ſubtiles longas: ad menſuram palmi:flos ei9 ē coloris purpurei:& odoris fetidi:& habet radices longas. Ambe ca.ſunt in primo gradu ſic.in ſecundo: quidam dicunt:q9 ſunt ſicce in tercio. Rotōda magis cōpetit medicine: magis uero.radix q̄ folia. Radix colligitur in yeme ante ꝓductionē florū:habet autez uirtutem diſſoluēdi:cōſumēdi:& expellendi uenenū:poſſunt autem ꝑ bienniuz ſeruari:SERA.ī agre.ſuis cap.acanug: ſunt eius due ſpecies:maſculus & femiā & longa ē maſculus:& rotonda femina. Rotonda uero duas habet ſpecies. Vna habet folia ſimilia:ciſſos quaſi rotonda: odorifera:mollia & lenia:& habz ramulos oblongos egredientes ab una radice: & florem habens album interius rubeuz fetidi odoris:& nullius utilitatis:& habz radicem rotondā ſimilem rape:ſz longa habet folia lōgiora q̄ rotonda:& uirgas ſubtiles:longas circiter palmi menſuraz: flos eius eſt coloris purpurei:& odoris fetidi: qui ē in ſua opatione ſimilis flori herbe:que dicitur actu:& habet radices in longitudine unius palmi:& plus:& in groſſitudine digiti:& quod eſt inter radices ē ſimile ligno buſſi: & odor eius ē pinguis:& eſt ariſtologia longa. Eſt & alia ſpecies rotonde: que habet uirgas ſubtiles.ſuper quas ſunt multa folia rotonda:ſimilia foliis ſempuiue minoris: & flos eius eſt ſimilis flori rute: & radix eius eſt longa ſubtilis: ſuper quā eſt cortex groſſus:boī odoris:q̄ appotecarii utūtur ī cōfectōibus ungētorū:& electuariorū. DYAS.cap.de ariſtologia: ariſtologia dicitur a grecis fetalogos & apiſton.c9 tria ſunt genera:rotōda:lōga & clematitis:Rotonda appellatur femiā folia habens edere ſimilia:odorata cum uiſcitudine obrotōda:& mollia & lenia tactu:multas uirgās habēs ex una radice oblongas:florem album:& rotondum: habet in medio florem croceum:ſed eſt inutilis.Radix eſt illi rotonda: & odore non iocunda:guſtu tamē bramoſa:longa uero ariſtologia maſculus ē:que & dactilis dicitur:folia habens oblōga & uirgellas tenues lōgitudine duorū palmorū florem purpureū profert: Radix eſt illi robore digitali & odoris boni. Illa que dicitur clematitis: uirgas habet tenues & lōgas:folia rotōda ſimilia oridio miōri:& florē ſimilem rute.Radicē oblōgaz & tenuē corium habentem groſſum: & odoratum:quā pigmētarii ad cōfectōez oleorū miſcent:& reliquis medicamībus. ſicut rotondā. GAL.vi.ſim.ꝑhar.cap. de ariſtologia. Ariſtologie radix utiliſſima ē ad curas: amara & ſubacris exiſtens:magis autem ſubtilium partiuz ex eis ē:que rotōda:& per omnia efficaciōr. Ceterarū uero duarū clematitis quidem odorifera magis:ut ad pigmēta utantur pigmētarii illa. Ad curas uero debilior ē longa uero minus quidem ē ſubtiliū ptiū q̄ rotunda:non tamē ipſa inutilis ē:ymo eſt abſterſiue & calefactiue uirtutis: & minus quidem q̄ rotonda abſtergit: & euaporat:calefacit autē non minus: ſed forte magis. Vnde in quibus opus eſt mediocriter abſtergere:longa eſt melior ſicut in ulcerum incarnationibus:& ſecundinarū preiriis.In quibus uero uolu9 groſſum humorē fortius ſubtiliare:rotonde ē opus. AVERROIS.li:colligz cap.de ariſtologia. Ambe ſpecies eius ca.ſunt & ſic.in ſecūdo gradu. POSSE contra aſma humidū:due ptes pulueris ariſtologie:& dimidia gētiane cōficiātur

cum melle:& tale electuariū detur.Cō-
tra epilentiam aristologie ro. euforbii
castorei : sulfuris uiui : fiat decoctio in
oleo petroleo:uel muscellino:uel saltem
coī:& inungatur spina a collo inferius
Ipse etiam puluis cofectus in aceto sca-
biem & saniem curat.Contra uenenum
& morsum uenenatorū animaliū :detur
puluis eiꝰ cū suco mēte uel uino.Puluis
eius mortuā carnem corrodit:siue sit in
uulnere:siue sit in fistula:formetur lici-
nium secūdū profunditatē eius & melle
inunctū:aspergatur puluere aristologie
& inmittatur.Ad expellendū fetū : siue
uiuū siue mortuū:coquatur radix ī uino
& oleo:& fiat fomentū . DYAS.mor-
sibus uenenatis aut potionibꝰ uenenatis
cū uino aristologie ro.ʒ.i.data medetur
& imposita id prestat etiam . Secūdinas
deponit:aborsum facit: bibita cū pipere
& mirra.Pessario adhibita habet similē
effectum longa:sicut rotōda : sʒ rotōda
plus asmaticis confert:& subglu ctōibus
& frigoribus & pleureticis:cū aq̄ bibita
singulariter medetur . Infixa corpori
euocat:uulneribus sordiciē:& putredinē
tollit:alta uulnera replet.Melli & yris-
illirice mixta:gingiuas & dētes a putre-
dine purgat .Virtus ē omnibus spēbus
eius ca . & feruens:faciūt deniq; ad pu-
tredines:& purgamēta ossium despuēda
& ad frigidas febres:& solitam in femis
purgationē prouocat:potui data.ʒ.i.uel
cataplasmatibꝰ imposita.Ad usuʒ tamē
medicine aptior ē rotonda:gustu amara
hec enī in emplastris missa:caua uulnera
replet:facit & ad uiperarū morsum : &
ad alia uenena extrinsecus posita:& do-
lorem de uentositate pingui :& īdigesta
curat:& adiuuat etiā asmaticos cū aqua
bibita.Epilenticos ex acro hūore factos
curat .Ad reuma & spasmata super oē
medicamen utilis est : frigore exustos
ī oleo uel axūgia porcīa cocta calefacit
Cancrinomata que in naribus nascūtur
cum cipo & dragontea femina cū melle
trita:& in naribus semel :& iterum : uel
tercio īposita:perfecte sanat.In febribꝰ
acerrimis .Aristologiaʒ sicca suffumiga
fugatq; demoīa:& hylariorē facit īfantē
suffumigata.Radix eius purgat fistulaʒ
& ad sanitatem perducit .Et podagricis
cū aq̄ datur.GAL.Aristologia dolores
qui propter opilationē:uel aliq̄ grosscie
spiritus indigesti:rotonda sanat : magis
q̄ lōga:& stimulos educit:& putrefactōʒ
sanat : & sordida mundificat ulcera : &
dētes & gīgiuas clarificat.Adiuuat autē
asmaticos:& singultiantes : & epilēticos
& podagricos:cum aqua bibita : sed &
rupturis : & conq̄ssatioībus sup aliquod
aliud pharmacum idonea est.

Acantum .ı.semen urtice
Acantisleuce .ı.spina alba : & est bedeguar:lege lrām bemedato
Acantaleuki idem quod supra.
Acantumterminū uel ygra.ı.sucaha
Acantium .ı.urtica nigra mariā
Acantis arabica similis est acantisleuce: & est sucaha.
Acantahaniqui .ı.spina iudaica : & est sucaha.
Acanthociros .ı. spinosus porcus qui latine uocatur ystrice.
Acantil .ı.porcus.
Acamizmel .ı.sine fame.
Acanon est queda ʒ argilla satis desiccatiua in corascenī reperta : & similiter uocatur acanor instrumentuʒ factuʒ ex ipsa :quo distillatur aq̄ rosata.
Acanil .ı.carbunculi.
Acarlicon est species testiculi canis.
Acarta .ı.sarcocolla.
Acaron .ı.anagallus.
Acarpos .ı.sine fructu.
Acardilon .ı.siseleos.
Acarcare .ı.filtrum.
Acardelentes .ı.auis cardella.

CAP. XIII.

Car arabice grece mycete : uel mikite:latiē uero fungꝰ SERA.li.agre.cap .Acar : auct.Dias.Acar sunt due species eius . Vna ast apta cibo:alia non:quia occidit. GAL.complexio eorū frigida & huīda multū.ꝓpter hoc sunt prope medicinas mortiferas:& proprie quorū substantie admiscetur aliqua putrefactio .Et dixit

in li. de dieta:boni ex eis ſunt nō nociui & ſunt frigidi:& ſi quis utitur eis nimis generant humores malos. Et ex eis ſunt ſpecies male mortifere:& iam uidi hoīez qui paſſus eſt ab eis anxietatē anhelitus: & coartationem: & ſincopī: & ſudorem frigidū & euaſit poſtq̄ potauit ſquīgebin in quo decoctū fuerit pulegiū & ꝓiectū eſt ſuper ipſum baurach:& ſic euomuit fungos illos:ex quibus generati fuerunt humores groſſi in ſtomacho : Vnde qui fungos comedit ſibi accidit ex eis colica: & ſuffocacio:& uia tardandi nocumentū ipſorum eſt:dare in potu uinum purum: aut aquam ciceris cum aceto & ſale:& de coctionem ſaturegie & origāi:& ſtercus galline cū aceto mixtū & melle & facto inde lohoc. Et fungi qdē nutriunt nutrimento ſuperfluo: niſi quia ſunt difficilis digeſtionis:& egrediuntur cum ſtercore integri ſine īmutacione: Et nimietas fūgorū generat ſtrāguiriā. Et idē auctoritate: Aben. Meſuay melius eſt q̄ fungi primo coquātur cū piris ſiccis aut recentibus:& bibatur poſtea uinum purum. Et proprietas eorū ē q̄ generāt ſuffocaciones. Gal. vii. ſim. phar. cap. mikite: Mikite i. fungi: frigidi & humidi ſufficiēter ſunt Vnde & proprie delicterioſam uirtutem attingunt: & maxime quecumq; naturā ꝑmixtā habēt putedinali alicui q̄litati. Et idē li. ii. de cibis : cap. de fungis: fūgi bene buliti uel decocti in aqua: ueniunt prope edulia apoia: nō tamē ſic tatūmō utūtur eis homines: preparant autē & comedunt multiformiter: flegmaticū autē eſt quod ex ipſis nutrimētū eſt:& palā q̄ frigidus & hūidū & accidit ex ipſis malus chim9: maxime quidem ergo innocui aliis fungis ſunt boleti:& ego uidi quoſdā boletorus qui innocuiſſimi uidentur: cuz plures nō bene decoctos comedūt: unde quendam ex eis uidi afflictum in ore uentris : & grauatū:& anguſtiantē:& uix reſpirātē & ſpiritu deficientē:& frigidū ſudantez & uix ſaluatum ꝑ oblationē ſedantium groſſos humores: quale ē oximel per ſe: & cum yſopo & origano mediocriter decoctis in ipſo. Et enī ille ſumpſit : & uomuit huiuſmoī ſpumā : poſtq̄ uomuit comeſtos fungos: iaz aliq̄liter in flāticuz chimū ſuffocantē :& frigidū & groſſum ꝑmutatos. Almāſor trac. iii. cap. de fungis. Fungi tuberibus ualde ſunt deteriores: quorū quidā: hoīes ſtrangulāt: atq̄ occidunt : qui autē ex illis boni exiſtunt in corpe uiſcoſum generant flegma. Eſt & aliud genus fungorū: quod coīter nominatur tubera: pro quibus l. l. Hameh.

Acaſen	.i. meu
Acateruze	.i. podagra lini
Acatilis	.i. ſpecies tarfe
Acato	.i. guttur
Acacie	.i. medicina acuta: q̄ non bibitur propter ſui acuitatem
Acata	.i. arbor thuris
Acates	.i. lapis quidaz circulis nigris & albis uariatus. & eſt lapis gagathes
Acatutes	.i. borax
Acaturos	.i. ſtorax
Acatis	.i. ſicut cum pedes & caput agni cū aceto coquūtur & cōgelantur : & noſtro ideomate uocatur gellatina
Acati	idem quod ſupra
Acauem	.i. pucida: que grece uocatur parcenidon: & ē cotula fetida

CAP. XIIII.

Cantos grece uel pederoca: uel melāphilos: ara. hahe: uel chachita: uel aſtuded : latíue uero planta gūmi draganti. Dragantum eſt gūmi plante: que uocatur hahe: cuius triplex ē maneries. ſ. album: quod melius ſi clarum ſit & purum: & eſt ſubruffum & ē citrinū: quod autem albū eſt in frīs medicinis poni debet : ſubruffum autem & citrinū in calidis : per. xl. annos poteſt ſeruari: uirtutē habz infrigidandi : mundificandi: humectandi: & cōglutinandi. DYAS. cap. acantos. Acantos naſcitur in parietibuſ. in locis lapidoſis : & huīdis cuius ſpecies ſunt due. Vna ſpinoſa ac breuis: alia thirſoſa. Vnde dicitur melāphilos. eo q̄ folia nigra hz: ueluti pigmētū nigrum: & diuiſa ſicut erruca: lōgiora & latiora lactucis: uirgas habet duorum

cubitorū ī grossitudiē digiti :& in capite uirge ipsius folia habet minuta : in qua caput est:ut cardus:coloris iacincti : flos ē illi albus:& semen coloris mellini:cum radice muscillaginosa:& rufa & longa : gūmi ipsius est dragātū.Est alia agrestis similis colimo:spiōsa:sed breuior supradictis.SERA.li. agre.cap.habe.Habe ē arbor:cuius gūmi ē dragantū : cꝰ rādix grossa lignosa:& uocatur dragantuꝫ: ex qua apparet res quedam super terram: unde egrediūtur rami eius :& sunt rami seu uirge breues duri extensi sup faciē terre:in quibus sunt folia gracilia parua pluriā:& inter ipsa sunt spine albe eq̄les dure:que tegūtur & occultātur ab ipsis foliis:dragantū est humiditas:q̄ emanat ex radice ipsa quādo uulneratur ferro & tempore sue maturationis apparent: quando uulneratur in loco cissure . & radix ipsa uocatur arabice chachita . Et melius ex draganto est clarum purum subtile:cuius sapor uergit ad dulcedineꝫ quod arabice uocatur sichiraitim/greçe tragantum:latine uero dragantū.GAL. viii.sim.phar.cap.de dragāto.Dragātuꝫ uirtus est eius prima:que desiccat:& secunda gluctinat : & tercia ē que frangit acuitatem rerum calidarum & acutarū . Fri.in secundo gradu:humi.in primo . POSSE. aqua ordei ī qua coctū fuerit dragantum per noctem remouet sitim . Cōtra scissuras oris & labiorū & palati ulcerationes uel excoriatioēs dissoluatur dragantum in aqua ro . & per pannum expriātur:& cū gluctinositate cōficiatur puluis amidi:& iungatur petia :& illiniatur lingua uel labiū sepe.& cito curātur/ Ad faciem dealbandaꝫ :& pānū supfluū remouendum ponatur dragantuꝫ in aq̄ ro.per noctem.mane addito borace uel canfora in ꝑua quantitate :& facies frequenter illiniatur.Contra siccitatē pectoris:aqua ordei:decoctionis dragāti : & gūmi arabici detur.Ad curandū calidaꝫ & siccam tussim:detur aqua decoctionis ordei :& succi liquiritie in qua dissolutū fuerit dragātū ꝑ noctē unā:Vel aliter: ī aq̄ ro.dissoluatur dragātū ꝑ noctē.postea ꝑ pānū exprimatur : & cum uiscositate ipsius draganti cōficiatur:& fiāt pillule quas teneat sub lingua q̄ dissolute trāsglutiantur:ualent etiā contra tussim & siccitatē spiritualiū.Electuariū cōfectuꝫ ex duabus ꝑtibus draganti:& tercia liquricie:cum sirupo simplici :ualet contra predictam tussim . Contra dissinteriam dissoluatur dragantum in aqua pluuiali & in eadē decoquatur pullus qui detur pacienti:eadem aqua aliq̄tulum repida : per cristere īiciatur:detur similiter sucꝰ plantaginis:in quo per noctē fuerit dissolutū dragantuꝫ.Sed attende ꝙ quādo dragantum in medicinis ponitur:per se debet teri:quia contritioni resistit . Si enim cū aliis speciebus conteratur prius in fumū resoluētur alie spēs q̄ dragātuꝫ conteratur.DYAS.dragātū in puluerē redactum:& cum calida aqua potatum eos q̄ spasmū patiuntur:uel quibus aliq̄ intrinsecꝰ uene crepuerūt:similit̄ sanat SERA.auct . Dias.uirtus est ei gluctinatiua:sicut uirtus gūmi arabici : & ipm administratur in cohol oculorum : & in medicīs tussis:& aspitate cāne pulmoīs: & abscisione uocis :& cursus catarri in Vuula:quando fit ex eo confectio cum melle:& poītur sup līguā:& trāsglutitur quod de ipso dissoluitur : aut datur de ipō.ʒ.i.postq̄ infūditur ī uiō cocto dulci & tunc etiam ualet ad dolorem renum: & ulcera uesice : quando miscetur ei ex cornu ceruino adusto : & parum alumīs yameni:prohibet nocumentum morsus serpentū.Et idem auct.albugerig:Dragantum est frigidū:& est in eo huīditas q̄ laxat uētrē:& cōfert tussi & ulceribus oculi:& lippitudinibus eius : & reprimit acuitatem medicinarū laxatiuarum . Et idem auct.mesarugie:est bonū ulcerib9 uesice:& aspitati gutturis & lingue . Et idē auc.abix:ē in eo res modice calītatis & humiditatis:& laxat uentrē:& cōfert tussi & ulceribus pulmonis :& gluctinat ulcera intestinorū:nisi quia addit in solutioē : & confert ulceribus oculi & lippitudini quādo infunditur & dissoluitur & colirisatur cū aqua eius :aut ponitur

in pulueribus:& cõuenit & miſcetur cũ medicinis acutis laxatiuis:quia prohibet nocumentũ earũ:& ꝓhibꝫ aggrauatõeꝫ ipſius medicine ſupra naturam : ſi deo placuerit : Formam aſſandi dragantum, inuenies in littera gũmi arabicum

Acarachie idem quod ſupra
Acabel .i.enula
Acadar .i.uiride
Acaid ẽ gũmi arboris grani uiridis
Acantum .i.incubus
Achahaba .i.camiſia
Achani eſt quoddã animal & ẽ auis oĩbꝰ nota:& uocatur pica achaĩ
Achararich .i.cantarides
Achal .i.aquila
Achanagia .i.ambroſia
Acaltici .i.aſſa fetida
Achalimia .i.ſupfluitas argẽti:
Achantina.i.ueſtis cardata uel ſimulata

CAP. XV.

Cchafar ara. grece blaccebiſancia:latine ungula aromatica. SERA.li:agre.cap. achafar eſt conchiliũ ex ſpẽbꝰ oſtracoꝝ & eſt ſimiliter de conchiliis purpureis : & reperiuntur in regionibus indie : & in aquis iuxta q̃s oritur ſpica nardi. Odor autem eius aromaticus eſt.quoniã ipſuꝫ aniãl comedit nardũ . Et ipſa colligũtur in tẽpore eſtiuo:quãdo aqua deſiccatur & repitur etiã ex eis in littoribus maris aizũ.Et color eius ẽ decliuis ad albedinẽ & ambe ſunt meliores:& ẽ pinguis. Sed illa que naſcitur in babilonia: ẽ ſubnigri coloris:& eſt minor illa:& omnes habẽt bonũ odorem.Et quãdo fumigatur domus cum eis ſentitur odor earum ſicut caſtorei.SERA.li.ggre.cap.obſtracoꝝ blaccebiſancie.ſunt ex ũgulis oſtracorũ: & ſunt coopercula quibus teguntur in foramine ſuo:& meliores ſunt q̃ uergũt ad albedinem:& ſunt odorifere:quoruꝫ odor trahit aliquãtulum ad odorem caſtorei . POSSE . GAL.cap. oſtracoꝝ quãdo blaccebiſancia ſumitur cũ aceto in potu attenuat ſplenem :& quãdo fumigantur cũ eis mulieres:habẽtes ſuffocationẽ matricis confert eis:& iſte fumꝰ excludit ſecundinam : & quando ex eis fumigatur epilenticus excitat ipſum

Achrah .i.ſcorpio
Aclas.i.piraſtrum:& ẽ pirum ſilueſtre
Acraſia .i.intpantia cõplõis
Acades .i.atralia
Acratus ẽ nomẽ cꝰdã lapidis

Actago actaginis eſt auis optiãs habẽs carnes: & habundanter ipſe inueniũtur Rhodi:de qua Hieronimus epiſtola.xv. ad aſellam de fictis amicis ait . Tu actaginem eructuas : & de comeſto anſere gloriaris . Quidam dicunt q̃ ẽ faſianus quidam dicunt q̃ eſt perdix:ſed falſo : quoniam Gal.in li.dinamidiaruꝫ: cap.de eupactis, ponit actaginem & faſianum ſimul:& ſic nõ ſunt idem :ſimiliter nõ ẽ perdix : qa idem ſimiliter eodem caplõ ponit actaginẽꝫ & perdicem:ſed ſecũdũ ueritatem ẽ auis q̃ ab aliquibus uocatur franchilini:& eſt quedã auis magnitudĩs faſiani:ſed non habet ita caudam : & hꝫ pennas uario mõ coloratas:ſicut gallina ĩdie:ĩterdũ tamẽ coloris uiridis& celeſtis & eſt ſapidior omni aue

Actalancia .i.auis cardella
Actanaſia .i. confectio actanaſie quam inuenies in antidotario gal. & etiam damaſceni:uel actanaſia ẽ q̃daꝫ herba ſic uocata : quam inuenies in lrã arthemiſia .Vnde quãdo in aliq̃ recepta ponitur actanaſia ſine determinatione aliqua debet poni herba:qa quãdo debꝫ poni confectio ponitur cum tali determinatione
Actrahigi .i.teſticuli galloruꝫ ſed falſo:ymo eſt faſianus
Ace .i.thimus
Acedula poteſt dici acetoſella:& uerius:eſt omnibus nota: parua habens folia & pinguia:cũ ſtipite tenui gracilibus ſeminibus pleno. Et eſt fri.& ſic.cõplexionis.Alterat caliditatẽꝫ ſtõi & epatis & cordis:excitat appetitum :& iſta eſt acetoſa minor:uel acetoſella :ſed acetoſa ĩ oĩbus ẽ melior:& uocatur acetoſa maior:ut apparet in littera humad
Acedorucum .i.acetoſum
Acedul .i.alleluia

Acefali .i.ſemē apii mōtani
Acefes .i.nux romana
Acegi .i.atramentum
Acelea .i.pſilotrum
Acelk .i.bleta
Acer .i.arbor quedā ſic uocata
Acerma ē quidam piſcis ſic uocatus
Acerbe .i.galla
Acetis .i.palea uel purgamentum milii
Acerodion .i.ſine duricie
Aceſim .i.ſpecies criſocolle
Acheth .i.abſinthium
Acetoſa quid eſt l.l.humad
Acetum quid ē l.l.thal
Acceptaculum .i.menſura quantū teſta oui capit
Acheregum .i.citrum
Achencharacha .i.piretrum
Acheremata .i.apoſtema : quod cum frangitur emittit ad modū humiditatis putrefacte
Acreta .i.clauſura uulue mulieris
Acre .i.acutum
Acia .i.rannus
Acida .i.acetoſa
Acidas .i.ueruce que dicūtur ficus:l.l.ueruca
Acida ē nomē ꝓpriū loci
Acinū eſt illud qđ in uua relinquitur
Acinatium .i.uinacia
Acireti .i.ſubruffi
Achinos rafanus agreſtis
Actionū .i.bonū ad agendū
Actia eſt quoddaz gūmi quod inuenitur in radice cameleonte
Achilea .i.millefolium
Achiroſa .i.karabe
Achiron .i.palea
Achium .i.caſella
Achirochia .i.infuſio q̄ fit ſup aliquod mēbrorū cū aqua calida de alto
Achiraraha .i.piretrum
Achireonata .i.ackeremata
Achimo hermodactilus
Achia uel achios .i.glucten romanū & eſt maſtix
Achira .i.ſcrofa
Achil .i.cauda
Achitis .i.ſambucus

Aclis .i.ulcus qđdā oculi
Acrigariſtum .i.ſine gracia & ſine remuneratione
Acrifagia .i.acuta cibaria
Acrinus .i.tortura
Acritimia acuitas
Acrimilacet .i.git
Acſin .i.ſpecies uolubilis
Actis .i.ſambucus
Actis terrenus .i.ebulus
Acti portulaca agreſtis
Actiros .i.miluus auis
Acticū mel ſecundū Dias . ē illud quod ſub terra inuenitur:l.l.mel acticum
Actriplex qd ē l.l.andrafaſis
Actriplex agreſtis quid ē l.l.utſupra
Actriplex marina quid eſt lege lrām molochia albacharis
Actriocia .i.conſtrictio
Acof .i.cataif
Acoibar .i.coriandrum
Acomel .i.lapſana
Acontia .i.iaculus ſerpens
Aconis patromos .i.raſura eris
Aconeicos .i.cibus indigeſtus
Aconnitum .i.ſtrāgulator adib uel leopardi
Acopon .i.malua terratica
Acopon .i.mitigatiuū : ab a quod eſt ſine:& copos quod eſt labor : inde miracopon.i.mire mitigatiuū:ſicut eſt medicamen remouēs dolorem
Acorus qd eſt l.l.glaſpatella
Acoran .i.iaculus ſerpens
Acoreas .i.malua
Acora .i.tubera capitis :& ſunt furfura capitis. Vnde. DIAS. cap. de ficu dicit ꝙ acora & ptiria & ſcabrū ſunt idē & ptiria eſt furfur capitis : ut idem cap. de felle. Sed. SERA . dicit ꝙ ſunt ulcera capitis humida
Acores idem quod ſupra
Acorad .i.porrus
Acoto .i.ſedere
Acomlinthos .i.lapis ī quo acuitur ferrū.l.l.cos
Acoclaſſa .i.cathinū
Aclodi .i.fuligo
Acrocordines.i.ſpēs uerucarū .ſ.porri

Acrotan .i.acrior
Acrob .i.ſcorpio
Acros .i.acredo
Acromus .i.corpus minimuz & eſt diuiſibile
Achubh .i.butirum
Acuch quid ē l.l.cameleōbante
Aculeſet .i.pondus
Aculpalea uel ſacupalea.i.rubus caninus uel cinoſbatus
Acuratrod eſt quedā ſpēs eris
Acuſticus .i.uermis audibilis
Acuſaceros .i.purgamētū frumēti
Acut .i.anabaſis
Acrufex .i.nux romana
Acſimen .i.pondus
Actu .i.herba uiolaria
Ada .i.fluxus lacrimarū
Adahes .i.nux muſcata
Adare ē quoddā genus lacerte
Adalafi .i.ungula caprina
Adamas eſt quidam lapis q uocatur lapis adamas
Adanaelfara .i.auricula muris
Adarmus .i.lupinus
Adarſeſiham .i.ſilfium
Adarſeſalzan idem quod ſupra
Adaraſta .i.eleborus albus
Adarca .i.calamus aromaticus
Adar eſt quedam herba: ſicut yſopus ſatis ſtiptica

CAP. XVI.

Darce uel adarcis .i.flos aq̄ marine ut fungus maris.qui eſt uelut ſpuma.Sed Dias . dicit q̄ adarce eſt caro:que naſcitur ſup terram locis ſalſis & aquoſis : cānetis ſe applicās & feno.Eſt autē ſpuma in ſpēz ſpongie:color eſt ſimilis lapidi aſiani :& altionio:eſt uero mollis & inanis abint9 naſcitur & in ſtagnis . POSSE.ungues leproſos excludit : maculas & lentigines impoſita tollit : Virtus eſt illi uiſcida & metaſincretica . Sciaticis īpoſita medicatur corpi confricata:aut ſmigmatibus mixta cuz magno calore:corpus cōdēpſat:quia ut ignis calefacit:miſcetur autē acopis medicinis:eſt autē leuis ualde
Adatinarche .i.confectio rubee trociſcate
Adhab .i.dab
Adhalerim .i.ſenect9 in decrepita etate : in qua homo ſe mouere non poteſt : & omēs uirtutes ſunt deſtructe
Adria .i.rubea tinctoruz
Adragius .i.portulaca
Adraſes .i.teſticuli urſi
Adeam .i.allium
Adibem .i.ſatirion
Adebe .i.galla egiptiaca
Adeditach .i.quoddā ge9 lupi
Adeleem .i.ſatirion
Ademil .i.furunculi uel carbunculi
Adememil idem quod ſupra
Ademeſt .i.granū lauri
Ademer .i.laurinum
Adembri .i.corruptio ſtōi
Adenes .i.ſcrofule
Adeps anthali .i.pulpa coloqntide
Adeps.i.ſepū pro quo l.l.q̄rumuxohean
Aderet fluxus ſanguīs per anum:tamē nō ē diſſinteria,niſi eſſet ab epate
Adeſtia citrina .i.cibus qui fit ex lentibus cum aqua.quibus additur parū zafrani
Ademeſt laurinū

CAP. XVII.

Dcher ara.grece ſquinū:latine ſquinantuz.Squinātuz dicitur palea camellorū : qa camelli eam comedunt.Eſt eni ca.& ſic. cōplexionis in primo gradu.& reperitur in affrica.& ī apulia:p decēniū ſeruatur. Eligendum eſt quod ſubalbidum ē . Si autem inuenitur quoddaz durum:ſicut lignum circa ſtipitē abiciatur . Et ſtipes eius eſt ſimilis ſtipiti cipri:ut apparet in littera ſaharade.DIAS.cap.de ſquino. Squini duo ſunt genera . Vnū oxiſchīos appellatur :quia acutū ſemē habz:alterū uero:ſemen habet nigrum rotonduz :& groſſius predicto . Et eſt forte tercium genus ſquini:paulo groſſius ſupradictis. qui creticus ſiue oloſquinus dicitur.
SERA. li.agre.cap.adcher . Adcher.i. ſquinantum:& eſt herba habens radices ſub terra:& ramos ſubtiles : & eſt ſicut

radix culem:niſi quia eſt latior :& habet fructum fere ſimilem floribus cānarum niſi qa eſt ſubtilior & minor:& naſcitur in inſulis & pratis : & fortaſſe ex eo repletur tota terra ubi naſcitur :& quādo deſiccatur fit album .Et idem auctorit. yſaach.hebenaniran ſquinantuz ē herba palearis:& habz ramulos ſubtiles duros in capitibus ramuloruz ſunt ſpice piloſe & illi pili ſunt flores eius : & habet bonū odorem:& uene corticis eius ſunt nigre & interius albe:& ſapor eius eſt amarus. Et quod de ipſo admīſtratur ſunt flores radices & folia.GAL.floris e9 ſubſtātia non eſt lōgīqua a ſubtilitate : & ī ſapore eius eſt ſtipticitas pauca miōr caliditate ipſius .Et uirt9 ipſius ē uirt9 q̄ calefacit caliditate pauca & ſubtiliat.Item.GAL. viii.ſim.phar.cap.ſquinantū .Squinātuz calefācit moderate:& ſtipticat moderatius adhuc:& ſubtilium partiū ſubſtātia non alienum.Et idē SERA.auct.Dias. melius ex eo ē nouū : in quo eſt rubedo pluriū florū : & quando ſcinditur appet in eo color purpureus :& eſt ſubtile : & in odore ſuaue:& quādo defertur ī manibus:habet odorem bonum:& quando maſticatur mordicat linguaz:& pungit punctione pauca : & quod in uſu uenit ex eo eſt flos eius:& cāne radicis ipſius. AVIC.auc.Dias.ſqnātū ē duarū ſpēz. Vna eaz ē que nō habz fructū nigrum & hz folia:ſicut cauda eqna.Et idē opīone ꝓpria ſqnantū ex eo aliud ē arabicū & boni odoris:& aliud eſt agimiū :quod eſt minutum:& eſt durius:& ē groſſum & eſt terreum:& non habet odorem . Melius ex eo eſt arabicū rubeū fortioris odoris:ſed illud quod eſt ſupra ipſuz ad aliquātulam declinat rubedinem :& cuz ſcinditur fit purpureum mordicās līguā & adurens eaz ſua acuitate:& in agimio eſt uirtus infrigidatiua:& eius radix eſt uehementioris ſtipticitatis :.& eius flos calefacit paruz:& eius ſtipticitas ē miōr calefactione ipſius :& eſt aliud arabicuz Sed in ſua natura ē ca.& ſic.in ſecūdo . POSSE. Squinantum in uino decoctū & cataplaſmatum pudendis menſtrua educit:ſtrāguiriam:& diſſuriam ſoluit . SERA . Squinātum prouocat urinam & menſtrua:quādo bibitur:aut fit ex eo emplaſtrū & confert apatibus epatis & ſtomaci . Sed radicis eius ſtipticitas eſt amplior ſtipticitate floris:& caliditas e9 eſt minor caliditate ipſius : & ꝓpter iſtā ſtipticitatem accidit q̄ admīſtratur ad fluxū ſanguīs . DIAS .cap.de ſquināto flos eius eſt ſtipticus ſtipticitate pauca. calefactiuus:maturatiuus:mollificatiu9: frāgēs lapidē : apitiu9 orificiorū uenarū ꝓuocatiu9 uriē:& mēſtruorū:& reſoluit īflatōes:& inducit grauedinē capitis :& confert ſputo ſanguinis:& dolori ſtōi : & cōfert pulmoī & renibus :& miſcetur in confectionibus medicinaruz multaꝝ Et radix eius eſt ſtiptica : & propterea datur ex ea pondus auri.i.cum tātundē pipis aliquot diebus habentibus nauſeaz & hydropicis.& habentibus cōq̄ſſatōez in neruis.& decoctio ei9 cōfert apatib9 matricis:quando fit ſeſſio in ea:& oleuz ſquinanti confert oībus ſpēb9 pruritus & illi qui eſt in aīalibus :& expellit laſſitudinem:& eſt conueniens ad albaras . GAL.ſqnantū eſt urinatiuū & mēſtruorum eductiuū in p̄iriis & potationibus ſumptū.Iuuat autē ad eos qui ſecunduz epar & ſtomacum & uentrem flegmoēs Eſt autē radix ei9 magis ſtiptica q̄ flos : ſed flos calidior .In omnibus uero ꝓtib9 eius aliis quidem magis:aliis autē minus apparet q̄dā guſtantibus ſtipticitas ꝓpt̄ quaz & pharmacis que emoptoicis frūt miſcetur.AVIC. Squinantum in eo ē ſtipticitas:quapropter confert eius flos fluxui ſanguinis undecumq; fit:& ī eius oleo ſunt reſolutio & attractio:ſz ip̄ius radix eſt fortior in hoc : & conſtringit naturaz:& in ipſo ſunt digeſtio & lenificatio:& orificia uenarū aperit:& ſedat dolores intrinſecos:& proprie ī matrice & reſoluit uētoſitates . Eius oleū cōfert pruritui:& eius decoctio cōfert apatib9 calidis:& duriciebus intrinſecis:bibitum & ſuppoſituz pro emplaſtro:& decoctū & apatibus frigidis in uiſceribus :& cōfert lacertis conquaſſatis : Et confert

ſpaſmo cum ex hoc bibitur quarta pars auri cū pipe: & ipſum remouet laſſitudinē & grauat caput & proprie illud quod eſt ex eo agimium: ſed minutū eius facit ſodam: & groſſioris ſemen facit dormire & ſtupefacit: & totū ipſi9 cōfortat carnē rubeā. q̄ ē iter gīgiuas: & deſiccat hūiditates ip̄a9. Et ei9 flos purgat caput. & ſq̄nantū cōfert dolori pulmōis: & ei9 flos cōfert ſputo ſanguinis: Et radix eius confortat ſtomacum & appetitum & ſedat nauſeā accepto aureo ex eo ꝑprie cum pondere ſui & pipere. Et ipſius flos ſedat dolores ſtomaci. Et cōfert apātib9 ei9: & apātib9 epatis Et ſquinantum confert doloribus matricis: & encariſma ex decoctione eius apātibus matricis calidis cum diſtillatur in eam aut uaporatur cum aqua eius. Et frangit lapidem & ſtringit nat̄ urā ꝑprie quod ex eo eſt agimiū: & abſcindit fluxū ſanguinis matricis & proprie eius flos. Et confert doloribus renū & fluxui ſanguīs ipſorū. & cū bibitur ex radice eius aureus cū pipere confert hydropiſi. Et ipſi9 flos confert apātibus ani. Species eius groſſa cū ex foliis recētibus q̄ ſunt iuxta radicē fit emplaſtrum eſt iuuatiua morſure uēnoſorum.

Adbe .i.galla egiptiaca
Adberne .i.aromaticum
Adgeraxat .i. genus ſcorpionis qui trahit caudam poſt ſe reuolutam
Adhel .i.fructus iuniperi
Adheret .i.fluxus ſanguīs epaticus
Adhelem eſt planta indici
Adhelbre .i.ſatirion
Adrere .i.puluis aromaticus

Adianton DYAS. ca. adiāton. Adiantō ſiue gallitricō uel pollitricō. Vbi ſciendū eſt q̄ omnia illa nomina ſunt ſinonima idem ſignificācia. Nam ſignificāt capillū ueneris. Vnde nomiā q̄ in tricon deſinūt capillum dicunt ut pollitricon. gallitricō i. capillus ueneris licet moderni ꝑ diuerſis accipiant: ad unam tamen concordant uirtutē: faciunt enī ad augmētū capillorū. Vnde DYAS. Adianton ſiue gallitricō ſiue pollitricō folia hab3 coriādro ſimilia ſciſſa in ſummitate. Haſta ipſius longa duabus palmis: habens ſup̄ ſe capitella nigra: que herba ſemen nō habet. Radix eſt illi ꝫutilis: uirtus eius eſt ī foliis ipſius Paulus cap. adianton. Adiantō ſiue capillus ueneris fri. eſt & ſic. tempate tamē ex ſubtili ſubſtancia: uirtutē hab3 diuretica: ꝑ capillo ueneris lege literā berſtegaſtem. Et pro adiāton. l. donton & pro pollitricon. l. pollitricon.

Adiamus .i.herba capillaris
Adhibis .i.uiſcus quercinus
Adib ſimilis ē lacerte magne & moratur in aquis
Adibe .i.uiſcus
Adicalugeg .i.gallus & gallina
Adidalantros .i. calcutecumenon
Adibalartoris idem q̄ ſupra
Adieſtiones .i.opatōes
Adilios .i.ſanguis draconis
Adileſmelich .i.alilelmelike
Adipſa uel glicoriza .i.liquiricia
Adipſos idem q̄ ſupra
Aditrigi .i.faſianus
Adintori .i.ſumach
Adhip .i.lupus

Adhil in practica heben Meſue cōmendātur ualere uiſui. Neſcitur autem quid ſit in Ꝯrapione ī agre. ſim. medicinarum uocatur athel que uiſui etiā laudatur ſed mihi uidetur q̄ ſit eufragia & ſic ē ſecūdum ueritatem.

Adrianum eſt quoddā antidotū opiatuz in antidotario Gal. poſitum.

Adrice .i.arthanite.
Adrion .i.ſquinantum.
Adris .i.aſperum.
Adricon .i.ſucus frumenti.
Adrioch .i.arthanite.
Adruma idem q̄ ſupra.
Adrunas idem q̄ ſupra
Adrungi .i.faſianus.
Adrichaſa .i.polium mōtanum.
Adtim .i.allium.
Adoch .i.lac.
Adog .i.uas.

Ador genus eſt farris inde adoreius pāis qui ex eo fit.

Adoram eſt locus quidā ſic uocatus: & ē ſimiliter q̄dā auis q̄ recepit denoīationez

a loco quã nõ habemus ĩ ptibus iſtis
Adorenum .i.far ordei
Adohoho .i.lac acetoſum de quo extractum eſt butirum
Adohohe idem quod ſupra
Adſtomatica .i.oris farmaca
Adualdul .i.ericius habẽs ſpĩas ſagittales:&.ĩ lĩgua noſtra uocatur Iſtrice
Adulma .i.lupi
Adububa idem quod ſupra
Adubucha .i.lumbi
Adubel .i.muſca
Adubul .i.ſecũda ſpẽs ethice
Adubul .i.ericius montanus habẽs ſpĩas ſagittales & ydeomate noſtro uocatur Iſtrice
Aduiden .i.ſilſium
Adumul eſt genus apãtis calĩ
Aduranri .i.perdix
Aduratici idem quod ſupra
Adurcandi idem quod ſupra
Adduas .i.potio
Adduguardemel .i.infirmitas q̃ oritur in palpebris intus & non ꝓmittit aperire oculum & rubet
Adhulbus .ĩ.adualdul
Adulhub .i.mercurialis
Adulbubub idem quod ſupra
Adhubulet .ĩ.adubelet
Affadius altin .i.ſerpentes magni q egredi faciunt ſanguinẽ ex porris omnib9
Affaſo .i.aſſarum
Affaratib .i.blaccabiſantia
Affarnal .i.cipreſſus
Affaſure .i.radix uitis albe
Affalax .ĩ.talpa
Affani .ĩ.edera
Afflamain .i.dies .xl.ĩ tẽpe caĩs &.xx.ſunt iulii & alii xx ſunt auguſti & dicuntur aſamanux.i.moleſti
Affrangens .i.quedã medicĩã inda
Aframia .i.cibus de agreſta
Afeca .i.apertio
Afegumati ſunt omẽs ſpẽs boni ſaporis que cibis admiſcẽtur ut piper & cetera
Aferiſis .i.paſſule ſine granis
Afferiat .i.aloes
Affeſem .i.butirum
Afemem idem quod ſupra

Afferuſius eſt quedã ſpecies lacticinii
Affebere .i.una de.xxviii.mãſionib9 lũe
Affeſura .i.diſcraſia
Affeng .i.affegi
Affenis .i.palma

CAP. XVIII.

Affegi albach ara.gre.trages latine uero ſpongia marina.

SERA.li.agre.ca.affegi albach Affegi albach .i.ſpongie mariẽ duo ſunt genera.ſ.maſculus & femĩa:maſcul9 dicitur qui percuſſuras minutas habet:& ſpiſſas & albas:femĩa uero rotondas cauernas:& maiores hab3.Sed additur tercium genus duros lapides ĩtra ſe habens: & plurimas cauernas. Conburitur uero ſicut calcidonium. Melior eſt illa que eſt ꝓpinqua ſue acceptioni & eſt adhuc reſeruans in ea de uirtute quam acquiſiuit ex mari:ſed quãdo ꝓlongatur tẽpus ſue collectionis euaneſcit uirtus eius & nõ ẽ cõueniens ut adminiſtretur in opere niſi pri9 lauetur cũ nitro aut baurach:uel cũ aqua cineris q̃ dicitur diſtillata. AVIC. li.ii cap.de ſpongia. Spongia eſt corpus marinum laxum rarũ & dicitur ꝙ habet animal in eo cui adheret & nõ ſeperatur ab eo.Et illa que eſt recens eſt forcior & uehemencioris exſiccacionis ꝓpter fortitudinem nature maris: & ẽ ca.ĩ primo & ſic.in ſecundo gradu. Et ipſi9 lapis eſt propinquus & minus calidus:& ẽ fortis exſiccationis ꝓprie quod ex ea eſt recens quãdo aduritur cũ oleo & ſimiliter eius cinis. DYAS.cap.de ſpõgia:ſpõgie ſunt duo genera:maſculus:& femina:maſcul9 habet foramina minuta & ſpiſſa & alba: femina uero habet foramina rotonda & magna.Et additur terciũ genus habens ĩtra ſe lapides duros & pluriãs cauernas. POSSE. SERA.auc.Gal.uirtutẽ hab3 exſiccatiuã manifeſte:& ideo uirtus eius eſt que conſolidat ulcera recentia cũ ſuo ſanguine cum madefit ĩ aceto mixto aq̃ uel uino ſecũdũ diuerſitatem corporum. Et abſcindit fluxum ſanguinis qui ex ĩciſione accidit:uel cõbuſtiõe:quãdo accipitur ſicca non habens humiditatem ĩ ſe & inbibitur in aſpalto iudaico:aut ĩ pice

liquida & ponitur ſuper locum fluxus & ignis in ea accenditur: & ualꝫ ut cauteriū Sed ſpongie conbuſte uirtꝰ ē reſolutiua Et lapis qui inuenitur in ſpongia habet uirtutem que deſiccat & frangit lapidez qui eſt in renibus cauſatus. Et idem auct DYAS. que ex ſpōgia eſt noua & ſicca non cum ſua pinguedine cōfert ulceribꝰ & reſoluit apāta flātica. Et cōglutīat ulcera recentia: quādo ſupponitur cū aceto uel aqua incarnat ulcera antiqua quando apponitur eis cuu melle cocto & appōitur cum aqua ſola. Sed ex ſpongiis illa que eſt ſubtilis leuis non habz iuuamētū Et utimur ſpongia noua ſicca ī pāno lēo ligata q̄ ſola facta forma licinii & intromiſſa apit orifitia uulnerum, quādo ſunt clauſa. Et quando poītur ſicca ī ulceribꝰ antiquis humidis ad q̄ fluunt hūiditates ab alis membris exſiccat ea & diminuit humiditates eorū. Et appoītur cū aceto & abſtinet mēſtrua. Et quādo cōburitur ſicut cōburitur ſpuā maris cōfert obtalmie: & abſtergit oculū. Et quādo lauatur poſt cōbuſtionem eius eſt magis iuuatiā ī medicinis oculorū. Et quādo cōburitur cum pice cōfert fluxui matricis. Et lapis qui inuenitur in ſpongia frangit lapidez ueſice quādo bibitur cum uino AVIC. quādo ſpōgia aduritur cū oleo & ſiliter eius cinis, confert diſruptioni ſanguinis ꝓpter īciſionē & aptōez. Inflāmatur eciā ex ea ignis ſuper locum & cauterizat cū hoc q̄ ipſa eſt ſubſtācia retinēs ſanguinē Et ex ea fiunt licinia q̄ in orificiis uenaꝝ ponūtur & retinent ſanguinem & fluxuz ſanguinis. Et eius lapis ſubtiliat abſq; calefactiōe: & exſiccat: & abſtergit: & exſiccat apāta flātica. Et infunditur ī aceto & ponitur ſuper plagas & cōſolidat eas. Et decoquitur cū melle & conſolidat ulcera ꝓfunda. Et ſimiliter ponitur ſicca ſuper ipſa. Et īfuſa ī aq̄ aut uiō deſiccat ulcera humida antiqua. Et quādo ſpōgia aduritur cū oleo eſt conueniēs curationi ſputi ſanguinis. Et lapis in ea inuentus frangit lapidem in ueſica apud aliquos. Sed Gal. ait q̄ frangit lapidem renum tantū, qa non tranſit uſq; ad ueſicam

Aſſeheleza .i. mandragora
Affichimon .i. epithimum
Affichimie .i. ſpecies exiture oculi ulcus. ſ. aduſtinum
Affid .i. ſemē ſinapis albū
Afilonum .i. opium
Afinis eſt lapis ſuper quem naſcitur ſal cuius flos nominatur aſius
Afis .i. uipera ſerpens
Affidhegi .i. ceruſa
Affion .i. opium

CAP. XIX.

Affidhegi: arabice :uel Alunſiregalirozam grece uero & latīe ceruſa Ceruſa fit in hunc modū acetum acerrimū funditur ī amfora uſq; ad dimidium, deinde plumbum decolatum & extenuatuz ſup acetum ſuſpēditur & ſic Vī aceti ipſa remiſſa in anforam ueluti fex ſubſedit quā fecem delimpidato aceto leuigamus & inſole ſiccatam terimꝰ. SERA. li. agre. ca. affidhegi. Ceruſa fit ſecūdū hūc modū, accipe laminas plumbeas quadratas ī q̄ntitate. lb. i. & pone in uaſe terreo ſuperius mediocriter anguſto in latitudine pedis unius & dimidii: uaſe tamen prius īpleto aceto fortiſſimo: pone baculos ſup orificia uaſorum ab una extremitate ad aliaz & ſuſpende laminas plumbeas ꝑforatas ꝑ ſpacium q̄tuor digitorum. ab aceto cum filo & poſtea cohopi orificia uaſorum & pone in obſcuro loco & dimitte ꝑ q̄tuor menſes: ī fine quarti menſis aperi os uaſis ut fortius uis aceti exalet: & īuenies q̄ſdam tuboroſitates & mucillagines circa plumbum quod inuenitur minoratū: illas priō cultello abrade & pone ī uas magnū & appoſita aqua maībus uel pedibus malaxa poſtea aquā abiice & poē ſubāz q̄ remanet in uas aliquantulū concauum: & appoſita aqua ſoli exponatur. Aqua aūt illa conſumpta aliam appone: & ita facies quouſq; fiat albiſſima: poſtea depōe a uaſe illo & pone in minus concauum. Vnde ceruſa rotonda fiat. Sed ſciēdum q̄ hii q ceruſam faciunt ſepius incurrunt paleſiz apoplīaz. & artetica, ꝓpter frigiditatē acet. diſſoluentem. Virtus eius eſt fri. & ſic.

ſecundo gradu. Aſſatur ceruſa ī hūc mō3
Accipe teſtam nouam ex terra archichi
& ponatur ſuper prunas:& puluerizetur
ſuper ipſam ceruſa poſtq̄ fuerit trita &
moueatur ſine intermiſſione: & quando
fuerit cōuerſa īcolorē cineris auferatur
ab igne & īfrētur & admīſtretur. Et ad-
uritur iterum in hunc modū.ponatur in
uaſe concauo poſtq̄ teritur & moueatur
donec fiat ſicut auripigmentū rubeum:
deīde auferatur ab igne & adminiſtre-
tur que ſic preparata ab aliquibus dicitur
ſandirich. DYAS.cap.de ceruſa. Ceruſa
fit in hunc modum. Mitte in uaſe fictili
acetum acerrimum & cohoperi plumbo
in tenuitate deducto & muni argilla:ut
ſpiramen non admittat:donec plumbum
ipſum ui aceti liqueſcat:& euaēſcat:poſt-
ea uero quod ſupnatauerit aceto & quod
reſiderit ſubtus liqua & infunde & ſic in
uaſe nouo refunde:& ſicca ī ſole.& poſt-
ea tere & cribella:facies q; hoc ter aut q̄-
ter. Primum uero quod exit p cribrum
uirtuti colliriorum ſeruatur. Secūdū uero
ſecundam uirtutem habet: & ordo iſte
ſeruatur hodie. Alii uero uas implent
aceto uehementer acerrimo:& ſuppoſito
ſtabro calami ritu deſup plūbū ī tenuitatē
deductum conponunt addito coopculo
& minuto argilla ſinūt ſic eſſe donec ſo-
lutū in amforā ueluti fex reſideat quod
limpidato aceto leuigatur: & ī ſole ſiccāt
& terunt ex aqua tā diu lauātes quouſq;
nil habeat aſpum & ſic leuigata aqua in
ſole ſiccant:qui uero addito aceto uolue-
rit trociſcos facere & in ſole ſiccare meli9
facit:fit autē hoc meli9 ī eſtate ut niuea
& limpida exeat. Multi eciam in hyeme
conficiūt ſimili modo ſupra & ponūt ſu-
pra balneum ut calore ei9 ſiccetur: utilis
eſt uero que in Rhodo conficitur & in
choryntho. Aſſatur ȳo ſic pone teſtā
mūdā & nouā & magis actică īgneis car-
bonibus:& ſuperaſperge tritam ceruſaz
& moue frequenter q̄ diu colorē muta-
uerit:fingens colorē ſandarace hec ſecū-
dum.aliquos uocatur ſandix. Lauatur ut
chachimia uel tutia. Alii uero in caccabo
nouo mittunt & ſuper focum ponunt &
frequenter agitant q̄ diu colorem ruffuz
faciat: & hoc multi dicunt ſandicū eſſe.
Alii uero uas mediū implēt aceto deinde
plumbum delatum & extenuatum ſuper
aetuū ſuſpendunt:& ſic quod remanet ī
plumbo uel ſubſederit in fundo lauāt &
ſiccant in ſole. Eſt autem optima ceruſa
candidiſſima & nō grauiſſima & q̄ līguā
mundatam non denigrat. Virtus eſt illi
malactica:& ſtiptica & lentintica: & ple-
rotica:& leuiter cataſtaltica:& catilotica
cerotis pinguibus miſcetur:& medicamī-
b9:& trociſcis. AVIC.li.ii.ca.de ceruſa
Ceruſa eſt cinis plumbi aut Alannoch
& in ea que fit ex alannoch uehementer
ellaboratur & adurēdo fit & aſreg.acqrit
ſuperfluam ſubtilitatem: quandoq; uero
fiunt omnes ceruſe cū aceto & quandoq;
fiunt cū ſalibus:& quandoq; fiūt plurib9
modis ſecundū q̄ ſcitur ī libris hui9 artis
fri.eſt & ſic.in ſecundo gra.Et que fit cū
aceto ē uehementis ſubtiliationis:& ma-
gis profundans: & in alia non ē uehemēs
ſubtiliatio & eſt gluctinatiua:& proprie
aſreg. POSSE.Ceruſa mundificat &
abſtergit ſuperfluitates:& ideo utuntur
ea mulieres ad decorādū faciē quā p̄parāt
in hunc modum. Accipiunt ceruſam cū
aqua ro.& exponunt eam ſoli & maxime
in eſtate qua aqua conſumpta aliā appo-
nunt & hoc faciunt donec albiſſima fiat
& aliquantulū aromatica poſtea ī formāt
pillās & faciei apponunt liniendo Alii
autem cū ea puluerem apponunt boracis
uel cāfore uel belliculi marini uel omniū
& melius operatur. Sed que longo tēpe
ceruſa utuntur ad decorē :dolorē dētiuz
incurrunt: & putrefactionē oris q; fetorē
SERA. Ceruſa replet ulcera carne ſub-
tili:& aufert carnem ſupfluā ab ulceribus
& incarnat ea quando ponitur in cerotis
& ī ungentis. Eſt autē cū hoc ex me-
dicinis interficientib9. DYAS Ceruſa
ſola accepta homicidiū ppetrat. AVIC
lenificat apāta fri.& dura & ponitur in
emplaſtris:& replet ulcera & corrodit &
p̄pe aſreg.carnem malam & eſt fortior ī
generacione carnis. Et cōfert bothor oculi
& eſt ex medicīs q̄ conueniūt fiſſuris ani

& eſt ex uenenis.

Afrinus .i.lupinus
Afriza .i.horror
Aforoch .i.a morte liberans
Affor .i.crocus ortulan9
Affodillus albutiū:lappa: aſtula regia idē

CAP. XX.

Ffodillus herba ē folia habens ſicut porr9.uirgā lenem habens:quaʒ multi albutium dicunt, ſupra quam uirgam ſemē habet qđ ſemen antericon dicunt:radices habʒ longas & obrotondas balano ſimiles:Cui radici uirtus eſt calida & uiſcida: Vrinaʒ prouocat:menſtruis impat:dolorē lateris tollit ex cōq̄ſſationib9:tuſſiētes medicatur:bibita uſqʒ ad.ʒ.i.cum tepida:letā diē ducit: morſibus uenenatis occurrit: folia & radix eius cathaplaſmatibus adhibita flores eius ſimiliter cum uino paſcentia uulnera & ſordida ſaluberrime curāt:tumorē teſtium & mammarum impoſita ſpargit: puſtulas & ordiolos, adhibita ſtringit maxime ſi cum fece uini cocta & impoſita fuerit:addito uino & dulcore & myrra & croco: & cocta ſimul. Oculis maxime preſtat effectum:dolores auriuʒ & ſanies uino addita & libanoti & melle & mixta detergit:auribus tepidus īfuſus ſucus eius ſi dextre partis dēs doluerit ſiniſtre auri infuſus medetur:cinis radicis eius allopitias emendat:radix excauata:& cum oleo calefacta: permenonibus: & doloribus aurium ſingulare preſidiū eſt. Radix eius maculas albas in ſole factas emendat. Radix eius bibita cū aq̄ uentrē mollit:ſemen eius & flos ſerpentib9 contrarium eſt:ſi cum uino bibitum fuerit.

Afforalbum .i.uſnen
Afloſmi .i.tapſus barbaſſus
Afros .i.ſpuma
Afro .i.ſinapi album
Afroſi .i.uen9. Inde deſcendit
Afroſia.i.etas uenerea uel pubeſcendi
Afroſtrodon .i.ulpicum & ē lapago
Afrodiſia .i.acorus, unde dy.acorus herba uenerea uel afrodiſia. Et afrodiſia dicitur q̄ ē quedā ſpecies ſatirionis que ab eodē Dy.ſic uocatur ī ꝓprio cap

Afrodiſium idem quod ſupra
Afronitum grece deſcendit ab afros qđ eſt ſpuma & nitrū, inde afronitū.i. ſpuā nitri & quid eſt .l.l.baurach.

CAP. .XXI.

Ffroſolinum. gre.latiē lapis lune DYAS.cap.de afroſelino. Afroſelinum eſt illud quod apud AVIC.in ſecundo cān.dicit lapis lune: ut ex amborū concordia appʒ Et ideo dicit Afroſelinū ī egipto tātūmō inuenitur, quod ita creatur. Ros celeſtis ad lune claritatem poſitus ī ſpeciē lapidis quem ſpecularem uocamus coagulatus conſtrīgitur. Optimum eſt autem qđ ē colore ceruleo & lucido. Hoc enim fit ſimile gipſo lipido & ſpecularis lapis dicit PLINIVS.cap.de afroſeliō Afroſelinū ita creatur.Ros celeſtis cōgelatur ad luē claritatem in modum lapidis ſpecularis. unde nomen ſumpſiſſe uidetur.POSSE DYAS.afroſelinum omnia uitia capitis emendare poteſt potatū & cephalargicis & epilenticis creditur prodeſſe.

Afudius .i.ſerpens magnus q egredi facit ſanguinem exporis omnibus
Afuruncum nomē eſt cuiuſdā electuarii.
Affugilla .i.rafanus
Affugi .i.idem quod ſupra.
Affuſdecha .i.ozimum.
Affurſumgi .i.ſparagus.
Affum .i.croc9 ortulanus,
Affur idem qđ ſupra.
Affruiton .i.ſceha
Agalgium .i.lignum aloes
Agalam .i.idem quod ſupra
Agalictinon .i.lac acetoſum
Agapis lapis quid ē.l.l.agapis lapis

CAP .XXII

garic9 gre.& ltīe ara,ẏo garic9 Agaric9 ē quaſi fung9 creſcens circa radicē arboris maxime in babilonia uel lombardia: duo eius ſunt genera.ſ.maſculus:& femina: q̄ melior eſt:& habet formam rotondam: deſiccatur & fit albiſſim9.Maſcul9 habʒ ſubſtanciam longam & nō eſt adeo alb9 Femina uero eſt albus leuis & frāgibilis habens quaſdam tuboroſitates intus &

fruſtula quaſi poroſa. SERA. li.agre cap.Garicus auctoritate. Dyas. Garicus eſt ſimilis radici aniudē,ſed ē min9 durus q̄ ipſa & ſpongioſus:& putant quidam q̄ ſit radix herbe. Et quidam dicunt, q̄ generatur ex putrefactione arborū ſicut fungus .Et iam repertus eſt ſup arbores ſcerbin,niſi quia ē facile frangibilis & debilis fortiter:& eſt radix ſpōgioſa mollis ſubſtancie & eſt duarū ſpecierū maſculus & femina:ſed femina habet gradatim in ſe ſicut tunicas.Maſcul9 uero non habet tunicas:.ſed ē tota ſubſtātia eius cōtinua & femina eſt maior. GAL.vi.ſimpl. far.cap.de agarico. Agaricus eſt ſicut radix,aut ē planta q̄ naſcitur ſuper arbores aliquas,& eſt ſubſtantie ſubtilis ī ſua compoſitione & ſubſtancia ei9 ē cōpoſita ex ſubſtancia aerea & terrea quaꝫ ſubtiliauit calor,nec ī eo ē aliquid aquoſitatis omnino.Et in ſapore eius dulcedo aliqua in primis cum obuiat guſtui, ſecundario uero eſt ſubamarus.Et in eo appꝫ aliquātulū acuitatis cum ſtiptitate,& uirtus ei9 eſt ca.& ſic.ex quibus omnibus cōpoſitū eſt farmacum ex ſubſtācia aerea & terreſtri a calore ſubtiliata.Nequaq̄ uero pticeps eſt aquoſe:& ꝓpterea diaforeticus ē ſecundū uirtutem & groſſiciei inciſiuus/ DYAS.cap.de agarico.Agaricus ē ſicut radix ſimilis ſilfio . ſed non ſic dura:cui9 genera ſunt duo:maſculus & femina. Maſculus rotondus eſt:in ſe collectus & maior.Femina uero pectini ē ſimilis quo capilli diſcernuntur.Radios mittit: cum albedine glauca uidetur.Ambobus guſt9 eſt unus:primo dulcis:& poſtea amaricās/ Naſcitur in arabia:& in ſamaria:& ī pōto qui omnibusmelior eſt. Eſt ei uirtus ca.& ſtiptica & diaforetica. IO.MES. cap de agarico.Agaricus eſt ex medicīs magī iuuamēti:cui9 ortus ē ſecus arbores quibus accidit corroſio & putrefactio. Et eius generatio ē ſicut generatio fungorū ꝓpt qđ qdā extiāuerūt q̄ ſit fūgus: & uidet q̄ ſit/Et qdā dixerunt q̄ ſit ſicut apa factū ex putrefactioē.Eius autē.duo ſunt genera,ſ.maſculus & femina.Maſculus uero eſt malus,& eſt ille qui eſt lōgus & grauis,& habet in fracturis ſuis ſicut productiones neruorum & eſt dur9 & denſus.Agaricus autem quē ſapiētes laudauerunt,eſt femina habēs ꝓprietates quinque bonas & proprie ut ſit albus,& leuis:& uelociter frangibilis & poroſus & rarus ualde: & ut appareat in principio dulcis guſtus eius:deīde ſuccedit ei amaritudo & ſtipticitas.Et melior pars totius corporis eſt ſuperior pars ipſius: & ſtipes eius eſt non bonus,habens quaſi ſemitam ligni putrefacti & corroſum ex eo ē malū. Eſt ca.in primo ſic.in ſecundo. Eſt autez conpoſitum ex ſubſtancia aerea poſita īn ſuperficie ipſius,a qua priō ſentitur dulcedo ī guſtu & ex partibus terreis ſubtilibus dantibus ei ſtipticitatē:& ex ptibus igneis quibus ſentitur ī eo de amaritudiē. Et ideo ē iciſiuus,ſubtiliatiuus & ſolutiu9 nature,& carmiātiu9 uētoſitatū groſſaꝝ: & apitiu9 opilōnū ōniū . Eſt pauci nocumēti ſecūdū ſapiētes,niſi qa īprimit leſionē uiſcerib9 debiltās ea:quod quidem cū permixtione abſtergentium cum ipſo ut nō ꝓfundetur uirtus eius in ipſis tollitur Et eſt debilis tardans operationem ſuam. Inqt Dyas.tarda eſt & debilis opatio ei9 ſed īcolumis,ꝓpterea,q̄ ī eo ex dulcedine & ſtipticitate aggregantur ptes cōueniētes:uerū uigoratur operatio eius ſi addatur ei tercium ipſius ſalis gemme & fiant ex eis trociſci cū ſecaniabī.Etdicit humay mellicratum iunctū ei, uigorat opationē eius.Et dicit Haly.ſi ex eo & ſexta parte ex keiſiꝫ aut dauci & q̄tta ipīus ſalis gēme fiant trociſci cum uiſcoſitate pollipodii recentis,fit mirabilis conſecutio opatioīs eius ad ea q̄ oportet.Et dixit Iudeus cum oximelle ſquillitico magnificatur opatio ei9.Et dicit adhuc Haly aliquid cū uirtute acuta admixtum ei eſt ex addentibus uirtuti ipſius . Et dicit Gal.fiant trociſci ex eo cum uino infuſo zinzibere in quo puluis ipſius ſepe ſubmergatur, & fiet operacio ipſius cōpleta.Et ex rebus uigorantibus ipſum eſt ſpica: & aqua caſei & proprie ſumpti ex capris. Et ſcito q̄ de decoctione & triturationе ſubſtinet rem mediocrem. POSSE .ad menſtrua

prouocanda:accipe ſubtiliſſimū puluerez agarici:& confice cum ſuco ciclaminis & oleo & calefac ad ignem:& cum bombice intincta ſupponatur. Contra fiſtulaz accipe ſalem coſtum: tartaruz:& agaricū & facto ſubtiliſſimo puluere:cum melle confice & tentam inunge & inpone: oſſa fracta extrahit:carnem malā corrodit: & fiſtulam ſanat. Contra morfeam albā puluerem ſalis coſti:tartari:& agarici poē ſuper morfeam prius facta ſcarificatione DYAS. tortioībus .3.1.agarici fert opē: per uentrem humores crudos deponit. De alto cadentib9 utiliter adhibetur bibitis obolis duobus cū uino ſi nō febriūt: ſi febriunt cū aqua ca.Epaticis:aſmaticis & diſſuriis:& nefreticis & hictericis maximum preſtat effectum. Accepta de eo 3.1.Malum colorem emēdat:ptiſim medicatur:ſpleneticis cū oximelle auxiliatur. Agaricus comeſtus reiciētibus ſanguinē abſtinet:digeſtionem celebrat:obol9 un9 cū aq̄ acceptus: dolorē arteticū cōpeſcit. Epilenticis cū puſca utiliter datur:Mēſtruis imperat ſtericas inflaciones ꝓhibet. Morſib9 uenenatis trib9 obolis cū uino acceptis ſubuenit.Et oēs cauſas itraneoꝝ dolorum curat ſecundum uirtutem hoīs uel etatis datus.Nam aliis cū aqua dād9 eſt.Aliis cum uino: aliis cū oximelle: aliis cū mulſa.SERA.auctoritate gal.agaric9 reſoluit partes groſſas & apit opilationes que ſunt ī epate & ī renib9 & curat hyctericiam que accidit ab opilatione epatis & confert epilīe & curat rigores fe. que contingunt ab humoroſitatibus groſſis: & confert morſib9 tyri:uel alterius aīalis uenenoſi quando ponitur exterius loco emplaſtri: & bibitur de eo quātitas aurei 1.cū uino mixta aqua & eſt mediciā laxatiua:& idē auc.bedigoras: proprietas ei9 eſt contra flegma & melancoliā:& idem auc.raſis inueni uniuerſaliter ab omnibus hoībus q̄ purgat huōres nociuos & idem auc. humay ī li. de tiriaca:expellit huōres a neruis & cerebro cū ꝓprietate mirabili q̄ ē in eo:& idē auc.aben meſuay de eius ꝓprietate ē laxare flegma & ē contrariuz uenenis:& idem auc.abix.agaric9 purgat colerā & flā ſimul: & fortificat mediciās magnas quando miſcetur cū eis, & facit eas penetrare ad extrema corporis, & eſt contrarius medicinis mortiferis, quando bibitur aut miſcetur cum aliis medicinis GAL.agaricus expurgat opilaciones q̄ī uiſceri b9, & ideo hyctericos ſanat qui ſic ex opilōe laborant epīs. Confert etiam epilenticis ob eandem uirtutem. Rigores etiam qui ſecundum ꝓyodum quicumq; ex groſſis aut uiſcoſis naſcūtur huōribus ipſe ſanat. Cōfert etiā eis q̄ morſi ſunt uel percuſſi ab inferentibus frātem:deforis quidem appoſitum:Intra corpus etiaz ſumptum pondere.1.3. cū uino limphato. Et eſt etiam purgatiuum.IO.MES. Agaric9 ſolutione educit flegma groſſuz & colāz ru.Et idem aucto.gal. ſolucione educit utramq; coleram & flegma:& humores uiſcoſos & putridos & ei9 ꝓprietas eſt mūdificare cerebrū:& neruos & mēbra ſenſuum: & lacertos:& educere materias que ſunt in nucha & finibus eius:& mūdificat pulmonē & pect9 ab hūorib9 groſſis uiſcoſis & putridis:& mundificat ſtomacuz:epar:renes:& ſplenē:& matrices mulierū:& educit materias a iūcturis propter q̄d uocauit eam democrit9 medicinā familie.Et ualet ad omnes dolores intrinſecarū partium corporis:& ad ſodā antiquam & epilīam: uertiginē & ꝓprie confert manie: & melīe & apoſteātibus cerebri: & eſt bona medicina aſmati: & difficultati anhelitus & ulcerib9 pulmoīs & pectoris:& ſanat dolorem ſtomaci & uiſcerum.Et eſt medicina magna omniū opilationum:Et confert dolori epatis: & ſplenis:& renum:& curat apāta eorum. Et prouocat urinam & menſtrua & mūdificat matricem:& uſus ei9 acqrit corpi bonū colorē.Et confert febribus antiqs diuerſarum materierum & typo illarum. Et eſt ex medicinis cōfortantibus neruos & confert ſciatice & dolori iuncturarum & ē medicamē magnū & proprie cum eo q̄d cōuenit ex.potibus. Quantitas autez que poteſt cōuenienter dari & eſt cōtriti potio a.3.1.uſq; ad duas & ī decoctioīb9 a.3.ii.uſq; ad.v. Cōſeruatur ꝑ q̄tuor ānos

Agarab .i.apã fiſtuloſum in lacrimali
Agaſti ſunt cancri marini
Agma .i.fractio
Agedeguil .i.uene que ꝓtenduntur in profundo abinteſtinis ad epar ꝑ quas tranſmittitur ſucoſitas ad epar
Agefos .i.peonia
Agelmin .i.ericius
Ager .i.petra
Ageſtim .i.ſerpens
Agi .i.ebur
Agilopa idem quod ſupra
Agilopa dicitur ab agi q̃ eſt caro & lepo q̃ eſt oculus. Inde agilopa.i.carnes molles in oculis.
Agilops .i.auena
Agiolagia eſt modus cirurgie q̃ adhibetur in epiforis oculorum
Agirum .i.confortatiuum
Agiratos eſt medicina reſtringẽs uulnera
Agiros eſt populus arbor, cuius gummi eſt karabe.l.l.electrum.
Aginum .i.de terra mecha
Agmulatum .i.git
Agrioſtaphilon .i.daucus creticus
Agrimonia quid eſt.l.l.argemonia
Agrioſtiſibum .i.paſtinaca
Agriaca .i.hyctericia uiridis
Agriartimaũ .i.cannabum ſilurẽ & eſt canna uaria
Arimomu .i.lappa inuerſa
Agriontaphilon .i.paſtinaca ſilueſtris
Agrimolatum .i.git
Agrielea .i.oliua ſilueſtris ꝑ qua.l.l.cayt ayton
Agrippina .i.uigilie cum ſollicitudine
Agrippine .i.apã capitis cõpoſitum ex colera & flegmate
Agriophiros .i.porcus ſilueſtris
Agriocanna .i.cantabrum
Agriolochanna .i.olus ruſticum & ẽ caulis ſilueſtris.l.l.Conobin
Agriomena .i.ſerpillum
Agrippa eſt quoddã ungentum in antidotario gal.poſitum

CAP. XXIII.

Grifolium grece:uel lotos uel mella uel locrus uel ſidra ara. ſadar:uel nabach:latine uero ciceraſo.SERA.li.aggre.cap. Sadar eſt arbor cuius fructus uocatur nabach:cuiꝰ due ſunt ſpecies:una eſt afri:& alia eſt dahal ſed afri non habet ſpiãs ſed acuta folia:& folia alterius ſpeciei ſciliz. Dahal ſunt lata & rotonda & eius arbor habet ſpinas. Et nabach ex afri ſunt parui & meliores ex eis ſunt illi q̃ ſunt ex illa regioẽ, & ſunt dulciores omnibus aliis & mediocris odoris:& aromatizãt os comedentis ſicut alia aromatica. Et nabach ex dahal ſunt maiores. Et idẽ auc.yſaac eben aragi nabach eſt ſicut ſorba ĩ frigiditate & plus ea in ſiccitate. GAL.vii.ſim.far. cap.lotos:lotos arbor ſtiptica quidẽ non multũ particĩpat q̃litate eſt autẽ & ſubtiliũ partium.& ſiccatiuus. POSSE SERA.auc.Dy.quãdo coq̃tur agrifoliũ uel ſadar cũ aqua aut cũ uino: ſecundum neceſſitatẽ cõfert fluxui matricis:& fluxui uentris:quando fit criſtere cum ea. & ſtringit radices capillorũ & ꝓhibet caſuz eorũ. Decoctio ſerrature ligni eiꝰ quãdo bibĩtur & fit criſtere cum eo confert ulceribus:& curſui humiditatum matricis antiquo:& rubificat capillos: & cõſtrĩgit radices eorũ ne cadãt. Et idẽ auctoritate habenguefit nabach dulcis laxat colerã q̃ eſt in ſtomaco & inteſtinis & reprimit calidĩtatẽ. Et idẽ auc.albaſari nabach ſtrĩgit uentrẽ & reprimit colerã & ẽ grauis digeſtioni.& quãdo nõ bene eſt maturus eſt ſtipticus & retinet uentrẽ fortiter: & maturus dulcis eſt minus ſtipticus õnibꝰ aliis & cicius deſcendit ab ore ſtoãci ꝓpt̃ dulcedinẽ que eſt in eo: ſtringit:& reprĩt colerã & uſus eiꝰ nimius inducit faſtidiũ. Et idẽ auc.Yſaac eben arã quãdo nabach coẽditur ãte cibũ ẽ melior & ꝓuocat appetitũ. Et huiuſmoĩ res q̃ ſũt nĩs ſicce q̃ndo iueĩunt huĩditatẽ ĩ ſtoãco aut ĩ inteſtinis premunt eas:& inducunt fluxũ uentris:& folia eius cũ teruntur & ponuntur ſuper apãta calida' mollificãt: & reſoluunt ea GAL.ſerrature lignorũ eius ad fluxum muliebrẽ competunt & ad yliacas diſpoſitiones. Coquitur autem & quandoq; quidẽ in aqua quãdoq; autẽ in uino ſicut neceſſitas iubet:& non inmittitur ſolum

ſed bibitur. At uero ꝑ eo ꝙ defluẽtes capillos detinet non modicũ ſignuz eſt quoniã ſtiptice quidez cuz eo ꝙ ſiccat moderate eſt uirtutis· Dictũ eſt enim in ſermone q de laudano: talis eſſe oportez uirtutis, quod debet detinere capillos defluentes·

Agogodie .i. nodi q ſunt ī collo & in gula & ſubaſſellis & inguinibus/

Agonoctum .i. agnus caſtꝰ maxiẽ ſemen

Agoniſticum .ī. forte.

Aglofores .i. peonia

Agnolachanon .i. olus ruſticum & ẽ caulis ſilueſter pro quo .l.l. Combin·

Agnoſpinos ſemen ſalicis/

Agroſion idem qđ ſupra·

Agroli .i. ſenation·

CAP. XXIIII.

Groſtis grece ara. negen. uel thel: uel negīl: latiẽ uero gramen. Gramen eſt herba ſatis nota: habens ramos rotõdos nodoſos ſup terram ſe expandentes: & a nodis raõruz exeunt radices terram ingrediẽtes dulces cum ab hominatione, cuius folia ꝓua ſunt ad ſimilitudinẽ canne minoris Eſt fri. & ſic. in principio primi gradus. SERA libro agre. cap. negen. Negen eſt herba habens ramos habentes nodos q expanduntur ſuper faciem terre: & ex ramis eiꝰ generantur radices exeũtes a nodis ipſius figentes ſe ī terra & radices eius habent nodos: folia eius ſunt oblonga acute extremitatis ſicut folium cãne parue. Eſt alia ſpecies cuius folia raī & radices ſunt maiores q̃ ſupradicte: ymmo ſunt folia ſimilia edere que q̃ndo cõmedũt aīalia ea occidit. & maxime illud quod naſcitur in babilonia in uiis: & quod naſcitur ī ſicilia quando comeditur a bouibꝰ apãntur: & iſtam ſpeciem inuenies ī littera haſap: ſed illud quod naſcitur in coſos habet plures ramos q̃ alia ſpecies: & habet .folia ſilīa foliis lebleb & florem album boni odoris, & ſemen minutũ in quo eſt iuuamẽtũ & radices quinq; aut ſex in groſſitudine digiti albas: molles. dulces: & fetentes.

GAL. vi. ſim. far. cap. agroſtis: ſubſtãcia eius eſt ſubtilis: & ſapor eius eſt dulcis & eſt in eo parum acuitatis cuz ſtipticitate pauca. Et radix eius habet ſaporem abhominabilem: & uirtus eius eſt fri. & ſic. cum temperamento. DYAS. cap. de agroſtis. Agroſtis uirgas habz nodoſas & ſpanſas ſuper terrã ſupra quas uirgas folia ſunt acuta: & lata: & dura ſicut cãne minoris. Radix eſt illi nodoſa & dulcis quã boues: & alia animalia paſcuntur.

POSSE. aq̃ decoctionis eius ualz cõtra diſſuriã ſi bibatur, & frangit lapidem & curat uulnera ueſice & prouocat urinã: & eſt cõgluctiãtiua radix eius & curat reuma uentris. SERA. auc. gal. uirtus eiꝰ eſt que congluctiãt: & ideo congluctiãt uulnera recentia dum ſunt ſanguinolenta & coquitur: & bibitur eius aqua & frãgit lapidem. Sed ſemen eius quod eſt ī coſos prouocat urinam & deſiccat qđ currit ad ſtomacum & inteſtina ex humiditatibus quia uirtus eius ẽ deſiccatiua ſubtilis ſine ſtipticitate. GAL. radix eius ſanguiõlentorũ ulcerũ eſt conſolidatiua ipſa qdẽ herba cataplãta ifrigidat qdẽ nõ uehementer: conſiſtit autem ī medio hu. & ſic. Mordicacio autẽ que in radice ẽ & ſubtilitas partium quidẽ ẽ pauca. Conſueuit autem ut & lapides frãgat ſi quis decoq̃t eam & bibat. Semen eius debile eſt & tamen diureticum & deſiccat reumata uẽtris & ſtomaci uirtus enim eſt ipſius deſiccatiua ſubtiliũ partiuz. DYAS herba ipſa cathaplaſmatibꝰ adhibita uulneribus paracoleſim facit. Elixatura eius bibita tortionibus & diſſurie medicatur: uulnera ueſice optime curat: & calculos frangit: & urinam prouocat. Canes q̃ndo uolunt purgare ſe hanc herbã mãducant In ſplenis dolore coque eam: & cum eius flore tere: & in panno lineo inpone: nam mox ſentiet beneficiũ: ad epiforas oculoꝝ gramẽ qđ ī ſe trifurcatũ habz. Nã ī plura diuiditur dei creſcente luna ſ blatũ q̃ntuz uolueris & repoſitum habeto diligenter ex hiis lippis incipientibus ad collũ ligatũ celeriter epiforas diſcutit· Agreſtis mãducabiles habz radices dulces & aquoſas in guſtu & ſubſtipticas: uulnera faucium

gluctinantes. Radix fri.& sic.ē & propter hoc gluctinatoria est recentium uulnerꝝ & leptomeris est modice.Ipsa autē herba perfecte est aquosa & cathaplasmata infrāt :non tamen fortiter: Semen autez eius inbecille est:& tamen diureticum: Reuma uentris desiccat uel stoāci:uirtus ē ei ca.desiccatiua & leptomeris extenuās partes. AVIC.li.ii.cap. degramine Gramen facit coherere plagas sanguiēas Et decoctio eius extrahit lapidē. Et semē eius prouocat & constringit:& idē auc. Gal.decoctio radicum eius facit id quod herba ipsa.Et eius semen prouocat urinā prouocatione forti & abscindit uomituz & fluxum.

Aguaston .i.herba amphiērina & est centumnodia.
Aguardiana .i.celidonia maior.
Agumenos .i.gaudium
Agurion .i.fortuna
Agustrin .i.landirus
Aguus .i.lenticula
Agnus castus quid est.l.l.amarikest
Ahal est species agrifolii.
Ahaohan ē herba que:uocatur pes corui.
Ahauen SEra.auc.dy.li.agre.ca.ahauen
Ahauen habet folia similia foliis coriādri & florem ab unaquaq; parte & in medio citrinū & habet grauē odorē:& ī sapore eius est amaritudo: & uirtus eius est que calefacit in tercio gradu & desiccat in secundo & purgat flegma:& melancoliaz sicut epithimus.
Ahayal .i.agrifolium
Ahoho .i.lac acetosum
Ahohoc idem quod supra
Ahu .i.bonitas
Ahumich .i.agnus castus
Ahiahi . .i.papauer palustre & est nenufar.
Aioderab .i.sinopida
Aiume .i.mumia
Akacia .i.accacia

CAP. XXV.

kanedi uel alsabota ara. gre. persicum uel .milea persicca latine uero persicum DY. cap.de persicis:persica eustomaca sunt. SERA.li.agre. cap.akanedi:ī sapore arboris persici & ramorum & foliorum est amaritudo & abstergit & resoluit.GAL libro secūdo de cibis cap.de persicis.Vidi & hanc arborem ī allexandria magnam narrant autē fructū eius sic prauū existere in perside ut ꝓimat comedentes:in egiptum autem delatum esibilem fieri: consimiliter qꝫ comedi ut pira & poma & quorum secundum magnitudinē est/que siue poma uocare uolueris:siue milea siue persica fructū istū: siue simpliciter ꝓsica eodem modo modernis grecis siue aliqd aliud antiquum uelis:qrere ī ipsis: licebit tibi hoc agere in multo studio. Iam autē scias utilius nominibus qꝫ & horum suc9 uelut caro facile corruptibilis est &enix quilibet prius:qre nō oportet sicut qdaz post aliud alimentum offerre corrūputur enim supernatantia.Meminisse autem oz huius quod est cōmune in omnib9 qcūqꝫ cachochima humidaqꝫ & lubrica & faciliter subire potentia & propterea hoc commedere ipsa priora aliis:sic enim ipsa celeriter subeunt:& aliis uiam faciunt. Vltimo autem assumpta simul corrūpūt & alia:uirtus eorum est fri.& hu. Et idez li.vii.de sim.medicinis cap.de persico: Milea persica .i. persicum que uocatur assuete ab omnibus iam persicum solum dicētibus hoc.similea. AVIC.li.ii.ca. de persicis:persica sunt fri.in fine secūdi gradus. hu.in primo in fine tamen eius. POSSE. DYAS.persica molliūt uētrē maxiē si matura fuerint. Inmatura uero abstinēt uentrē maxime si siccata fuerit/ Elixatura eorum reuma stomaci & uētris compescit: folia eius constrictiue sunt uirtutis:que siccata atq; locis patientib9 aspersa fluorē sanguinis cohibent. Micrótera.i.miōra persica eustomatica sunt & fastidium tollunt melius q̄ supradcā pro quibus.l.l:Cesmes. SERA.in foliis & ramis persici ē amaritudo,& ideo qn̄do teruntur occidūt lūbricos, & ponūtur supra umbilicū.Matura ex eis sunt bona stomaco & molliunt uentrē: Inmatura uero stringunt: & quando desiccantur stringunt fortius:& decoctio persicoruz

quando bibitur confert huiditatū curſui ad ſtomacū & q̄ndo ſiccata puluerizātur ſuper locum: unde fluit ſanguis abſcīdunt eum. Et idem auc. Aben meſuay quando terūtur folia eius & flos ei9 & exprītur & bibitur exp̄ſſura illa eiicit aſcarides cū fluxu. Et quando ſucus foliorū eius īici-tur in aurē occidit uermes qui ſunt ī ea: & quando linitur ſuper pectinē abſcindit ardorē pſilotri: & oleū nucleorū perſicorū confert dolori auriū & ſahaphati quādo linitur cū eo. Et idē auctoritate meſceche/ perſica remouēt ſitim factā a calidita-te & fetorē oris & cōfortant ſtomacum. GAL. arbor ipſa pſicorū ī pullulationib9 & frondibus dominantē habet amaram qualitatem: & ꝓpterea eius folia lūbricos interficiunt cū teruntur & umbilico ap-ponūtur: & aliq̄n diaforeticū ē pharmacū/ fructus uero eius qui eſt eſibilis uocatur perſicū: hu. ē & fri. conplexionis. AVIC. perſica que hu. ſunt uelocis ſunt putre-factionis lenificatiua & in ipſis ē ſtiptiras aliquantula: ſed ex eis ſtiptica ſunt ea que ſunt inciſa & ſiccata: & in ipſis ē ꝓhibitio curſus: & ī ſua natura ſūt ſtiptica. Et folia eius quando ex eis fit linimētū abſcindūt ardorē pſilotri: & diſtillatur ſuc9 foliorū eius in aurē & īterficit uermes. Et cōfert oleū nucleorū eorū emigranee & dolorib9 auris calidis & frigidis & pſica ſunt bona ſtomaco. Et in eis eſt uirtus faciendi ap-petitum cibi: & oportet quidem ut non cōmedantur poſt alium cibum quoniam corrumpūtur. Poſt eū & corrūpūt ipſum, ſed precedant ante cibum omneȝ. Et ea q̄ ſicca ſunt: tarde digeſtionis ſunt: & non ſunt boni nutrimēti q̄uis ſint plurimi nu-trimenti. Et idē ī q̄rto capitulo de q̄rtana ait ꝙ ualent contra quartanam decolera aduſta.

Akec .i.rothab
Akefemati .i.ſpecies ut piper
Aket .i.rannus
Akeſtis .i.locuſta piſcis
Akris idem quod ſupra
Akrimia .i.fructus ligni aloes
Akris .i.ſambucus
Alaambar .i.ambra

Alaaffar .i.crocus ortulanus
Alaagen .i.herba uiolaria
Alaagep idem quod ſupra
Alabaſtrum genus eſt lucidi marmoris: & albi quod uiſui eſt puium
Vbi notandū ꝙ al. per ſe nichil ſignificat niſi articulū. ſ. hoc nā ubi nos dicim9 hoc arabes dicunt al. & ideo q̄ndo al. miſcetur cum aliqua dictioē ſigīficiat articulū ī illa dictione ut alhaſce. i. loaſce
Alababar .i.plumbū nigrum in quo eſt ſubſtātia aquoſa multa qđ cōgelauit frig9
Alaboar idem qđ ſupra
Alabachar idem qđ ſupra
Alabacre idem qđ ſupra
Alabaelfafa diptamus
Alabaelfafer idem qđ ſupra
Alaboniſi .i.locus trium oſſiuȝ laterum que ſunt inferius in cauda
Alabel .i.iuniperus
Alabachal eſt quedā paſſio que hoc mō cōtingit a cerebro ꝑ aliquā fiſſurā diſtillat flegma ad tracheam artariā: & fit ī nocte tuſſis & artetica paſſio & dicitur ſtilla uel ſtillicidium.
Alabit. i. ſpecies inda ſilis hermodactilo
Alabablet .i.ſpecies uolubilisq̄ habȝ lac
Alabati .i.plumbum
Alaban idem qđ ſupra
Alach .i.glucten
Alachich lapis cornelius
Alachiſat .i.mice panis frixe deinde poſite in melle & frixe cum eo
Alacati .i prunella unde fit acatia
Alacabas. .i.reptile
Alachoen .i.herba ſimilis cotule fetide: & quidam dicunt ꝙ eſt pollicaria maior: ſed ſecundū ueritatē eſt herba q̄ uocatur pes coruinus
Alac .i.ſanguiſſuga
Alacectemilba .i.cotula
Alacaſemē .i.fule
Alacamaris quid eſt. l. i. alga marina
Alacoder .i.cotula
Alactemilla idē qđ ſupra
Alacrobi .i.ceterac
Alachoe .i.granata
Aladion .i.ſquinantum
Alada .i.polium

Aladurochu .i.ſpuma q̄ generat̄ in circuitu canne
Aladeatamon .i.pulegiū ceruinuz
Alafanca .i.mentaſtrum
Alafegueat eſt ſpecies que ſunt ut piper & ſimilia
Alafit .i.trociſcus
Alafos .i.ceruus
Alafunge eſt nomen cuiuſdam lapidis
Alaffe eſt galla non perforata
Alafſcafcetni .i.galla de ſceni
Alafegmati .i.ſpecies que ſunt ut piper & cinamomuz
Alagil .i.diabetes
Alagatim .i.parua animalia ut aranea
Alagil & cadumil grece circuit9 arabice & eſt rota molendini
Alaharbar .i.plumbum nigrum in quo eſt ſubſtancia aquoſa multa quod congelauit frigus
Alahanoech idem quod ſupra
Alahabaar idem quod ſupra
Alahaumach .i.rub9 q facit mora
Alahura .i.pulegium
Alahurim idem quod ſupra
Alahacap eſt ligamentū quod ad muſculum non extenditur ſed tantū quod eſt inter duo oſſa continuat aut inter alia mēbra & unā rem alii firmiter ānectit
Alahacul .i.alabacal
Alahuch eſt de magnis arboribus & uocatur lilialis qua caremus
Alahaſech .i.tribulus
Alahacal .i.diſtillatio
Alahacoan .i.pes coruinus
Alahacolen idem qđ ſupra
Alahari .i.plumbum
Alaiahi .i.papauer paluſtre
Alalablet .i.ſpecies uolubilis habēs lac
Alamlag .i.mirabolani emblici
Alanaria .i.languena
Alaniden .i.ſiſeleos
Alan .i.aniſum
Alapſa .i.galla
Alapis .i.axungia porcina
Alaphur .i.ſorbiciones & pultes
Alarmech .i.plumbum
Alar .i.edera
Alarar eſt quoddā gen9 ligni
Alarthanithē .i.radix dragontee
Alarum .i.uir ignarus
Alarac .i.ſudor hominis
Alariſni .i.enula
Alarnabe .i.baccarine .i.lepus marinus
Alaſoricton .i.ſal q̄ funditur ex mōtib9
Alaſten .i.tribulus
Alhaſce .i.tymus
Alaſek idem quod ſupra
Alas .i.ſal
Alaſcheten .i.cameleonta que idē eſt ſecundum quoſdā qđ ſpina alba uel bedeguar ſed falſo. Nam bedeguar non eſt idem qđ cameleonta ſed ē illud qđ ſcribitur in littera bedeguar
Alaſalabeoſebar .i.diptamus
Alaſeiem .i.armoniacum
Alaſeaiem idem quod ſupra
Alaſue .i.ſpecies exiture oculi expāſa occupans locū magnū & fortaſſe noīatur catamen
Alaſſcoroni .i.galla
Alaſef .i.puncta rubea que fiunt ut pulicis morſus: & fiunt in omīb9 membris & precipue in oculis
Alaſap .i.deſudatio
Alaſtarni .i.exercitualis
Alaſcaſti idem qđ ſupra
Alaſir eſt quoddā lacticiniū mortiferuz
Alaſche .i.ficus bothor in matrice q̄ ſic dicuntur que ſunt ſimilia capitibus alahaſce
Alaſabeoaar .i.diptamus
Alas .i.lactuca
Alaſor .i.yſopus ortulanus
Alaſamin armoīacum
Alaſachel mai9 .i.pſica celtica
Alaſiet .i.puluinar
Alaſet .i.tribulus
Alaſcem .i.armoniacum
Alaffure .i.radix uitis albe
Alachiche .i.uetus
Alathabag reptile
Alatuot .i.ille qui cum coit ſtercus ſuum deſcendit cum ſpermate & non regit anum ſuum
Alatine .i.ameos
Alatamon .i.pulegiū ceruinum
Alauhak .i.rubus qui facit mora

Alauhahic idem quod ſupra
Alaunoch .i.plumbum
Alauſegi idem quod ſupra
Alaui .i.planta q̄ eleuatur ſupra ſtipitem circiter cubiti uni9 mē-ſuram ī cui9 extremitatibus ſunt raūſculi ſicut flores coriādri q terūtur & miſcētur cum alkāna & tingunt ut alkanna; per ſe uero tingunt colore citriō & īde tigūtur panni
Alauda .i.uppupa auis
Alauiſma .i.finis oſſis & uetula que ad finem tendit
Alauis idem quod ſupra
Alaurid .i.meſeraice
Alaurant .i.melancolie
Alaynis .i.oculus
Alazabar .i.dilatatio pupille
Alaziſen feſire
Albaras eſt ſpecies morfee albe & differt ab alguada quoniam pili qui naſcuntur ī ea ſunt albi
Albac .i.mare
Albages .i.cretanus marinus
Albadib .i.rannus
Albagla .i.portulaca
Albeguis .i.etas a nouem annis uſq; ad quinq̄ginta
Albaſal .i.cepe
Albaſille idem qđ ſupra
Albanozin .i.q̄dā medicina inda dicitur a loco
Albarahaſion .i.apes
Albaſale .i.albaſal: & ē cepe ſpecies
Albarangi digitorū .i.extremitates oſſiū que iunguntur cum digitis & apparēt cū ſtringūtur manus ī dorſo manus
Albagla achanea .i.portulaca
Albada alchoraſena .i. rapa caulis & eſt rapa habens folia ſimilia cauli
Albaurac .i. nitrum, ſed falſo ymmo eſt afronitum
Albateg .i.melon
Albahabar .i.plumbum
Albaſef .i.puncta rubea que ſunt ut pulicis morſus & fiunt in omnib9 membris & p̄cipue ī oculis & cito recedūt
Albatham .i.batham
Albauſegi .i feretrum
Albaudach .i.auellana
Albathegi .i.citrulli
Albalaaros .i.grana ſponſi
Albaccare .i.uacca
Albaficet .i.puluinar
Albaiat .i.ceruſa
Albalubiati .i.herbe que naſcūtur ī aqua & in lapidibus & faciunt labi pro q̄ l.l.muſcus
Albaluati eſt ulcus cum bothor & cruſtis & eſt ſimilis ſahaphati malis
Alcabat .i.terbentina
Alcadar eſt priuatio ſenſus & motus
Alcale .i.mulgali
Alcarapſe .i.apium
Alcahel eſt quando quis incipiens loq in principio impeditur
Alcarine .i.edera
Alcaratir eſt inſtrumentū ad extrahēdū lapidem ueſice
Alcanna quid eſt.l.l.henne
Alcarabſi .i.opium album
Alcahad .i.cauilla
Alcaiaſimu .i.ſtrictura narium
Alcarahab .i.ſpecies cuiuſdā piſcis
Alcahabi .i.calcanei
Alcaguamich .i.ea que cōdita ſunt cum ſalimoria & aceto: ut oliua: capparis & ſimilia
Alcalambar .i.terbentina
Alcagera mora ſalebere .i.petra lactea q̄ cum fricatur quaſi lac emanat uirtus ei9 eſt ut ematitis
Alcannub .i.anabatien
Alcageralchaia .i.petra ſerpentina quam ignoro
Alcaſeralaſa auard .i.lapis lazuli
Alcacerleudi .i.lapis indus
Alcacerfrange .i.lapis ſpongie
Alcarithi .i.altarti
Alcahabe .i.cahalef & ē pānus in facie
Alcagoerziurbedigi .i.mitra
Alcauſigi eſt quoddam genus piſcis
Alcalae eſt quedam ſpecies fungi īterfi-cientis ex qua accidit collica
Alcarad .i.cimices
Alcaſi .i.renum
Alcaiaſima .i.ſtrictura narium
Alcaizardan .i.pediculus qui naſcitur ī

inguine & ſubaſſellis & eſt plactillus
Alcamula eſt beſtiola habēs multos pedes acuti ueneni
Alcaffra illahud .i.colofonia
Alcariſim .i.ſaturegia
Alcaſin .i.enula
Alcaſar .i.capparis
Alcarineſik .i.fructus tamariſci
Alcali ē q̄ fit de filice illo mō: Cōbure filicem & poſtea dimitte frigeſcere & qđ fet accipe illud & utere hoc eſt alcali
Alcaraſcon .i.calaris
Alcarub .i.arbor carubie
Alcanſut .i.camfora
Alcanerie .i.tribuli
Alcaſſiaſim .i.ſupior ps narium
Alcanſud .i.camfora
Alcamfor idem qđ ſupra
Alcadis .i.roſe
Alcatim .i.incubus
Alcatin .i.renum
Alcanabatis .i.altumbar
Alcaſma .i.granum
Alcatan .i.picula
Alcarumbas .i.caulis
Alcamita .i.rumes
Alcaurt .i.meſeraice
Alcazem .i.alcozodie
Alcardol .i.ſinapis
Alcahahi .i.calcanti
Alcanabes eſt mica panis prius frixa in oleo & poſtea poſita ī melle & frixa cū eo
Alcalai .i.ſtagnum
Alcalcalis .i.calcadis
Alcantum calcantum
Alcarith .i.ypericon
Alcaſt coſtus
Alcatures .i.ſtorax
Alcacia .i.morbus
Alcaſeen .i.meu
Alcandricon medicamen
Alcaguaumich ſunt ea que condiuntur cum muri:ut oliua & cetera
Alcaſab ſunt dactili non carnoſi
Alcafar .i.capparis
Alcarifar .i.camfora
Alcahalſe urtica
Alchaſech .i.tribuli
Alchaiſerum .i.bruſſi

Alchauum .i.locus qui eſt ſub quinq̄ ſpondilibus
Alchachi .i.calcanei poſt aluū
Alchan .i.planta in q̄ creſcit epithimuz & eſt thimus
Alchacherabates .i.lapis gagates
Alchalai .i.ſtagnum
Alchaes .i.alchabes
Alchachei idem quod ſupra
Alchanar .i.tornaſolis
Alchali .i.alumen
Alchamu .i.albedo uincens:ut quādo aliquis aſpicit colores & ymaginatur q̄ ſuper eos ſit albedo
Alchage eſt quedā ſpecies fungi
Alcharis .i.ſicut caput & pedes porcorum uel agni quando coquūtur cū aceto & fit gellatina
Alchaeda .i.loc9 ubi cōiūgitur collum capiti poſterius
Alcharihanazech .i.nux tamarīdi uel dactilus eius
Achahal .i.acetum
Alchanſut anagit alzeid:iſte ſunt ſpecies camfore
Alchalaie .i.ſpecies fungi iterficientis: & aduenit ex eis collica paſſio
Alchamita .i.fermentum
Alchaga .i.utens tha cum loquitur
Alchachoan .i. herba q̄ dicitur pes corui
Alchanealon .i.uirtuoſa
Alchanchamich .i.medicina māſiua
Alchate .i.lactuca
Alchaugi .i.ficedula auis
Alchalaſim .i.fautium
Alchahaba .i.herba que naſcitur ſup aquas & uocatur lenticula aque
Alcharra ſciſſa
Alcharfar thamariſcus
Alchandaro .i.thus
Alchafas .i.apium
Alchathir .i.ſiringa
Alchatathir idem qđ ſupra
Alchartul .i.fructus thamariſci
&lchar .i.ungula aromatica
Aeſt blaccebiſancia
Alchaſſacon .i.caalris
Alchadas .i.lacerationes q̄ fiūt in facie cum unguibus

Alchachat .i.ſiringa
Alcharmochoch .i.nux thamariſci
Alchab .i.cauilla
Alchanna quid eſt.l.l.henne
Alchamari .i.turdus auis
Alchaugamich .i.illa que ſale condiuntur:ut oliue:& capparis
Alcharnich quid eſt.l.l.buthormarien
Alchararich ē quoddā ungentū ruptorium ſic nominatum: ꝓpter alchararich quod recipit: & ponitur a damaſceno in antidotario
Alchalel .i.alchael
Alchas .i.culcaſia
Alchanaab eſt nomē cuiuſdā piſcis
Alchadamir eſt locus ubi cōiūgitur collū capiti
Alchamena uel alchemenia inuenitur in tritico in campis:uirtus eius ē ſicut ☞tus ſumach:magis deſiccat:& pl9 digerit
Alchaſar .i. alchar
Aldachatamin .i.thuctamenis
Aldani quid eſt .l.l.darſiſaham
Aldahac .i.uiſcus
Aldabach .i.glucten
Aldacum .i.gumi cedri
Alfachi eſt qui docet matrimoīa cōtrahere arabes & qualiter debeant orare & ē doctor legis qui non probat quidq̄: Nā p̄ceptis legis credere oportet ſiē arguitioē Mutali eſt phūs qui probat quod docet neceſſariis argumentis
Alfagakat eſt quoddam animal ex quo extrahitur ſeca
Alfacan cordis .i.motus cum ſaltu uel tremor cordis
Alfarfadat .i.mora
Alfarcaron .i.almarach
Alfacit .i.medulla panis
Alfararati .i.eximach
Alfaſitricon .i.faſuricon
Alfaſat .i.cot
Alfaſure .i.radix uitis albe
Alfanea .i.mentum
Alfagidi .i agnus caſtus
Alfaginati .i.que ſunt ut piper & cinamomum
Alfaſe .i.cum caro interior eſt corrupta:& fit nigra & eſt ibi ſolutio cōtinuitatis: & fit quandoq; ex ꝓcuſſione q̄ndoq; ex uulnere
Alfagd agnus caſtus
Alfarſas .i.napellus
Alfarac manna
Alfaton .i.bitumen
Alfatis .i.ueccia
Alfahax .i.tyrus
Alfaſal .i.cepe
Alfarma .i.cibus de agreſta
Alfamani .i.dies caniculares
Alfadagii ē qđdā gen9 cibarii ſic uocatū
Alfanta .i.mentum
Alfarfungi .i.ſparagus
Alfacatam .i.cordis motus uel ſaltus
Alfargi .i.portulaca habens lac que eſt laxatiua:& uocatur latine fellichiū & grepeliū de q̄ herba dicit Gal.i de ſim.phar. cap.pelium. Pelium opium habet: & hic fructicul9 eſt ſicut & titimallus:& naſcitur ut plurimū ſecus littus maris:radicez quidem inutilem habens ſicut pepl9 opiū uero forte non autē ualde utile: ſed ſemē utile & uiſcoſum ſimile ſemī pepli purgās
Alzaſtac eſt ſpecies triſolii
Alfrafrangi .i.ſparagus

CAP. XXVI.

Lga marina gre. uel aloſachne arabice alf:latine alaca.

Alaca eſt herba maris habēs folia longa ueluti corigie & noſtro ydeomate uocatur alga:que a mari eiecta in littoribus inuenitur. Plinius .cap. de alga. Alga naſcitur in aquis ſtantibus ita deniq; nomen ſumpſit ab algore aque uel ꝙ alliget pedes que craſſa eſt foliis aquaz ex parte ſuperantibus. DYAS. Aloſachne incidens quidem eſt ueluti ſpuma maris que petris inſidet & remanet quod nos algam uocamus. POSSE. Dyas. uirtus eius eſt ſimilis ſali : inicitur & per criſtere ī paraliſi: ſeu ex putrediē uiciatis inteſtinis:alienitatem circūſcribit:uirtutē habet ſimilē ſali & nitro:ſtipticā ſimictică & leptimticā:diſſintericis:& ſciaticis ātiqs cōfert criſtere ei9:fomēto ſiliter utilis ē
Algagodie .i.nodi uel glandule que fiunt in collo & gula & ſub aſſellis &

inguinibus & circa ea loca
Alga paluſtris .i.nymphea & ē nenufar:alio nomiē uocatur caccab9 ueneris uel papauer paluſtre
Algallia eſt inſtrmentum quo liquores ī ueſicam mittūtur
Algar albagilopa .i.fiſtula lacrimalis
Algara .i.ſalicis frondes
Algardaione .i.planta quā quādo excecatur pullus yrūdinis affert ei mater & redit ad ipſum uiſus: & additur uirt9 eius:propter hoc uocatur yrundo a Dy. cap. de celidonia & eſt una ex ſpeciebus celidonie
Algari .i.malus appetit9 ut quando aliquis appetit carbones uel lutū: & ſimilia
Algaria eſt medicina odorifera & uocatur ſeneta
Algalaic .i.plumbum
Algafit .i.eupatorium
Algaſalmata .i.caro panniculoſa ī palato ſub uuea pendens cohopiēs caput canne
Algairam .i.pecora
Algaham .i.malus appetit9 cū aliquis lutū uel ſimilia appetit cōmedere
Algaſſeguſti tenebroſitas

CAP. XXVII.

Lgaſcen uel alguaſcen.
Alguaſcen ē herba lilialis: & uocatur lilialis quia eius flos eſt ad figurā floris lilii:licet ſatis paruus minor flore ſambuci:ſed ſtipes & ſolia ſimulantur rubee. AVIC. eſt herba ſilis lilio:& ꝓpter hoc dicitur lilialis & cetera In arabico uero ſcribitur aluſen: & etiam apud Gal.in greco de ſim.medicinis ubi dicit ꝙ ſic uocatur ꝓpter iuuamentū qđ efficit in morſu canis rabidi. Aliſon eam plinius uocat & dicit ipſam ſimilē rubee POSSElilialis ualet ſatis appoſita & comeſta contra morſum canis rabidi
Algahogin .i.arbor guinabar & eſt cocognidium
Algarrob .i.karrubia
Alguafit .i.eupatorium
Alguada eſt ſpecies morſee albe ſicut apparet in.l.albaras
Alguafedi .i.paxillus
Alguaſem .i.guaſem
Alharafa .i.oxillium & eſt os quod eſt coram alanum in ꝑte anteriori
Alhafar .i.paſſio īguinis q̄ndo minuitur caro uel concauitas
Alhaſce .i.yſopus
Alhahaar .i.alarmoch & eſt nigrum plumbum in quo e& ſubſtancia aquoſa multa quam congelauit frigus
Alhacdanai .i.loca que ſunt poſt aures
Alhanlaic .i.abſinthium
Alhadachati .i.panni
Alhatib .i.ypericon
Alhahatis .i.centaurea minor
Alhaſef .i.pūcta rubea q̄ ſunt ut pulicis morſus:& fiunt in omīb9 mēbris & precipue in oculo: & cito recedūt
Alhaſahach .i.tribulus
Alhadurek .i.ſpuma que generatur in carne mortua
Alhacatir .i.ſambuc9 uel ebul9
Alhauriḃ .i.ypericon
Alhauri .i.uua demonis
Alhaſiet .i.puluinar
Alhaſafa .i.ſudatio fetida
Alhahazis .i. centaurea minor
Alhahazim idem quod ſupra
Alhahaiſca .i.ſentrix
Alharbe eſt quedam auis que in noſtra ligua uocatur arpa,que facta ē ut miluus
Alhaſe .i.tymus
Alhailion .i.ſparagus
Alhabac .i.baſilicon
Alhami eſt quidam liber ſic uocatus
Alhatal .i.catarrus
Alhaedam .i.laris ubi iungitur collum capiti poſterius
Alharib quid eſt.l.l.duniſacaris
Alhaſegi .i.rubus
Alhacaraſen .i.uitis alba
Alhabeab .i.alpheſefis
Alhabehal idem quod ſupra
Alhaba .i.decollacio & ideo ē apā inquo uidetur homini ꝙ decolletur
Alhacdanagi .i.loca que ſunt p9 aures
Alhabazac .i.centaurea
Alhatoran.i. herba q̄uocatur pes corui

Alkares .i.kait frigida
Alkarapſe .i.apium
Alkachie .i.ſpuma ī ſpecie ſpongie
Alkas .i.lactuca
Alkafor .i.camfora
Alkaphor idem quod ſupra
Alkaſchar .i.papauer
Alkandindizen .i.medicamen acutū
Alkatengi .i.panis ſiccus
Alkali .i.ſal alklali
Alkar .i.infectū uel turbidus
Alkarſin .i. deſtructio olfactꝰ
Alkale .i.alcale
Alkalabel .i.ſemen lumbricorꝫ
Alkabrit .i.ſulfur
Alkabach .i.terbentina
Alkadans .i.lacerationes que fiunt cum unguibus
Alkameſic .i.fructꝰ thamariſci
Alkaſab .i.dactili nō carnoſi ſcilicꝫ albi & ſicci
Alkabra .i.botim
Alkakil .i.alchichil
Alkaſſum .i.cibus factus de lenticula
Alkalkal .i.quoddā genꝰ lapidis
Alkaſcen ſtricture narium
Alkaſimū eſt nomē ſaliētis ad duas ptes
Alkakalata .i.granata ſilueſtria
Alkikilita idem quod ſupra
Allati .i.rapa
Allarum .i.ſeminum uue
Allakaliki .i.aues nocticule
Allaſtrieo .i.armoniacum
Allaietiem idem quod ſupra
Allabada.i.cibus quidam qui ſic uocatur
Almalte .i.almius
Almaride .i.rotunditas in qua continetur oculus
Almaſiche .i.maſtix
Almathema .i.duobꝰ angulis oculi interiori & exteriori
Almabucaſe .i.exercitium in quo continetur ſerpens
Almaſis eſt cibus de lacte & farina ordei
Almallus .i. cuius ſapor non cōprehenditur ſicut aqua
Almalud .i. pira
Alma .i.aqua
Almaius .i.ſpica celtica

Almazar .i.cibus de lacte acetoſo & farina ordei
Almaſus .i.caſſia
Almaſeani .i.hoſpitale
Almargen .i.corallus
Almargeu idem quod ſupra
Almata .i.litargirum
Almagra magra
Almani .i.medicina ſimilis cinamomo
Almarac .i.lac femineum
Almaru .i.marubium
Almaroch radix alchit
Almaheſem .i.iunctura que eſt inter brachium & manum
Almahalep .i.ceraſum ſilueſtre cuius arbor uocatur uere
Almargel .i.corallus
Almaſire .i.apā calidum
Almamacur .i.marubium
Almacharoth .i.herba aſſe fetide
Almaſa.i.cibus de lacte & farina ordei
Almaſal idem qđ ſupra
Almarmeur .i. almalud ſilueſtre
Almaraſian .i.hoſpitale
Almamut .i.coſtbarcoſt
Almarii .i.caro trita cum uuis acerbis
Almacidati eſt nomen inſtrumenti
Almada eſt quoddam genus piſcis
Almadi idem quod ſupra
Almarii .i.centrum galli:& eſt herba
Almaſticis .i.maſtix
Almartar .i.litargirum
Almahaſeni .i.iunctura q̄ ē inter brachium & manum
Almanuſtariti .i.hoſpitale
Alnazit .i.ſarcocolla
Alnathin .i.ulcera melācolica & apparent in crure ex eadem materia ex qua fiunt uarices
Alphaſap .i.deſudatio
Alphas .i morfea inde alphas melancolica.i.morfea nigra
Alphas leucus .i.alba morfea
Alphandarigi .i.medicina adꝫ memoriā ualens
Alphaic .i.caput cāne meri
Alphar .i.cot
Alrakenefati .i.palma agreſtis
Alramad .i.cineritius

Albelladoch .i.anacardi
Albehikil uel alihiful .i.ſemen cuiuſdam arboris qua caremus
Albegele .i.mons
Albethomoda .i.baſilicon cū latis foliis
Alben .i.piper album
Alberiſif .i.ozimū cum foliis nigris
Albeſtum .i.calx uiua non extincta
Albetarus .i.galbanum
Albered .i.pforata uel ypicon
Albederigi .i.baſilicon cum foliis latis
Albetarogi idem qđ ſupra
Albetaragi idem quod ſupra
Albela .i. dactili Inmaturi
Alberbutimo .i.terbentina
Albelladort .i.anacardi
Albedilen .i.incubus
Albezarin .i.diaforetica
Albem .i.gumi pini
Albedarogi .i.ozimuz fluuiale
Albearmezael .i.nux thamariſci
Alcerbutino .i.terbentina
Alce .i.tymus
Alcemati .i.pus generatum ī tunicis oculi
Alceloc.i.auis quedam que ſic uocatur
Alcena .i.contractio
Alchea .i.berbena
Alchech uel alchcel .i. locus inter duas ſpatulas
Alchartharatha .i.piretrum.
Alchaib .i.locus ubi cōiungūtur furcule dorſo
Alcheil .i.locus ubi cōiungitur collum dorſo
Alchetnoas .i.caldaria
Alcheel .i.inter duas ſpatulas locus ſub collo.
Alchel .i.cochiliū marinū
Alchema .i.herba acetoſa
Alcheiri eſt herba triplicis coloris que quandoq; facit florem album: quandoq; uiolaceum quandoq; citrinuz & uocatur cheiri.
Alchates .i.citrulli.
Alcheheligi .i.auis quedā q̄ ſic uocatur
Alcheb .i. ariel
Alcheratid .i.herba ircina.
Alchelialametha .i.melilotum

Aldclep .i.caſtanea
Aldememil .i.furunculi
Aldeguaurich .i.decem libre de baldach
Aldehemeſt .i.laurus
Alderum .i.gumi lentiſci & ē maſtix
Alfelengia .i.baſilicon
Alfegi ſunt ſpecies quibus cōdiuntur cibaria ut piper zinziber & ſilia.
Alfel .i.uitis nigra
Alferiſe idem quod ſupra
Alfeſiriſten idem quod ſupra
Alfes .i.macule albe
Alfeſis .i.cimices rubee & tenere dicuntur alpheſiſis.
Alfemicati .i.ſpecies que ſunt ut piper & ſilia boni odoris
Alfemati idem quod ſupra
Alfenzatia .i.fortes ſpecies ut piper & alia.
Alfeſe .i.cum aliquis uult loqui & dicit femur
Alferuzegi .i.ſmaraldus
Alfelemgemiſe .i.ozimū gariofilatum
Alfeſur .i.radix uitis albe
Alferutem .i.ſmaraldus
Alfel .i.cameactis
Alfed idem quod ſupra
Alfegilifil .i.abrotanuz
Alfelengeſis idem quod ſupra.
Alfenglinar .i. coaguluz leporis
Alfeludegi .i.cibus factus cum amilo & zuccaro confectus ſicut penidie.
Alferud .i.penidie
Alfred .i.murechion
Alfegekeſt .i.agnus caſtus
Alfenid .i.penidie
Alfelinge miſchich .i.ſpica celtica
Alfer .i.alumen.
Alfelud ſunt lamine đ ferro ſubtiles fcē per malleationem
Alfecati .i.digitale quo utuntur ſutores
Alfeiekeſt agnus caſtus
Algenars .i.miliū
Algemur .i. caro continens radicem dentium
Algera .i. flos ſalis
Algelire eſt emplaſtr̄ ſic uocatū qđ ualz cōtra cōcuſſionē fracturā & diſſocationē & aliquādo accipitur ꝓ egritudīb9 dictis

Algeleniabin .i.geleniabin
Algera .i.alaca maris
Algere eſt confectio quedam poſita in antidotario Auic.in .quinto
Algemare i. carbones
Algefar alabiat .i.ben album
Algere almas .i.lapis gito
Algelid .i.melon indus
Algararat .i.paruaꝫ ſcorpionū poſt ſe trahētiū caudā .i.raſtellatoriū
Algetarat ſunt ſcorpioēs habētes corpꝰ gibboſum caudas acutas & eorū uenenū eſt ca. & eſt idē qđ algerarat
Alge .i.atramentum
Algedeguil ſunt uene quas inuenies in.l. gedeguil
Algema .i.ſpecies almezereon
Alheſter .i.cortex radicis capparis
Alharſandalum .i.uirga paſtoris & eſt herba
Alhetili .i.thamariſci maſculi
Alhemie .i.alcanna
Alherchi .i.rannus
Alhema .i.urtice
Alhelh .i.cotula maris & ē ex ſpeciebus cochilii
Alheceraſcen .i.rafanus
Alherizati .i. frumentū depilatum & coctum cum aqua
Alhereis.i.pultes que de frumento fiunt
Alhebear .i. ſemina
Alhel .i. cotula maior & eſt cotula fetida
Alhehel .i.ius cibi cū aceto ſis conditum & dicunt quidā cū agreſta uel ſucco limonū, uel granatorū acetoſorum uel aceto & croco uel ſumach
Alheaben idem qđ ſupra
Alkiri eſt ſpecies florū qui de nocte ſatis redolent & eſt uiola de romania que uocatur chiri
Alkeri .i.maſtix
Alkeidedi ſecundū Sera.cap.de hernia ē ſumach ꝑparatorium corii
Alkeo .i. inpeteno uel uitreo unde alkeo uaſa terrea .i. inpeteno uaſa terrea uel uitreo cum petano
Alkeder .i. citrullus
Alkederi .i. cucumer longus
Alketed .i.citrulli
Alkekengi eſt ſpecies ſolari & latine uocatur ſolatrum uētaticum & eſt habens fructum rubeum ad modū ceraſi ī tuīca inuolutum & uocatur alkekengi
Alkeſaindaru .i.uirga paſtoris & eſt herba ſic uocata
Alkedra .i. impregnationes
Alkeilin .i.rannus
Alkek idem qđ ſupra
Alkeſtri .i.almes
Alkeilkem idem quod ſupra
Alkehidi .i.citrulli
Alkeketeconie idem quod ſupra
Alkeſmes .i.paſſule ſine granis
Alkelel .i.ſemen alaagep
Alkeleſt .i.almes
Alkeret .i.citrullus
Alketela idem qđ ſupra
Alkeſir .i. ſiſamum
Alkeſt idem quod ſupra
Alkeher .i.medium colli
Alkered .i.ſemina citrulli
Alkehedt .i.napi
Alkeam .i.ben
Alkeni .i.corallus
Alkel .i.medium colli
Alkher .i.ſquinantum
Alkre .i.cardus
Alleluia quid eſt.l.l.bathaelh
Allefos .i peonia
Allefianti ſunt ſpecies ut piper zinziber & ſimilia
Alleſeminati idem qđ ſupra
Alleſu .i.ut ligetur lingua
Allexicteriis .i. medicinis cōtra uenenum ut tiriaca
Alleleng .i.loleng
Alleum quid eſt.l.l. taum
Alleum ſerpentis .i. alleum ſilueſtre l.l.taum
Allearia .i.rima marina
Allelah .i.albelach
Alledana .i.laudanum
Allector .i.gallus gallinaceus
Allepreni .i.inguina

Lmea latine uel arnogloſſa maior: grece damaſimon uel damaſſomuz uel altiſima ara. Carzumbruz: uel fiſtula paſtoris. DYAS. cap. almea. Almea habz folia ſilia arnogloſſe ſed anguſta & ſup terram ſpanſa haſtam tenuē ſolam unius cubiti & ſuper ipſum capitellū florē uiridem proferens: radices tenues hēt ſicut elleborus odoratas: & uiſcidas: & pingues naſcitur ī aquoſis locis. POSSE. Dy. radicis eius cum uino bibita .z.i. & mellis ℥ .ii. bibētibus leporē marinū & miconiuz & opium medicatur: tortionib9 ſubuenit diſinterie maxime prodeſt ſola cū dauco bibita equo pondere ſingulare preſidiuz eſt: dolorem lateris conpeſcit: ſtericas cās ſoluit ipſa herba bibita uentrē abſtinet: menſtruis imperat: puſtulas cathaplſmatibus adhibita purgat. GAL. vi. ſim. phar. cap. damaſſomum ſeu altiſma: de hac herba narrat Dyas. q9 eius radix ſi bibitur ſanare diſinterias: uētrēq; ſtrīgere & tuōres ſedare p̄t: nos tamē hoc nō experti ſumus. Palam autē q9 habet quādaz abſterſiuā uirtutem. AVIC. li. ii. cap. de fiſtula paſtoris. Virtus eſt abſterſiua reſoluit apāta fluxa & grauia ī uiſcerib9 confert lapidi renum & frangit ipſum decoctio eius. Et radix ipſius confert ulceribus inteſtinorum

Almealeſſis .i. naſturtium
Almefemur claui
Almeibinegi .i. muſtum coctuz uſq; ad medietatem
Almelea .i. pixa uel robilie
Almes .i. paſſi uuarum
Alme idem quod ſupra
Almeahceilah .i. ſtorax liquida
Almeſtad .i. caro ſalita
Almeu ē quedā ſpecies lacticinii famoſi & eſt portulaca habens lac
Almeirim .i. ſandaraca
Almezereon .i. mezereon
Almeluſis .i. naſturtiuz
Almeneſim .i. calamētum fluuiale
Almeneſi idem quod ſupra
Almeiſus .i. portulaca ſilueſtris laxatiua

Almeſcenus idem qđ ſupra
Almeſindum .i. naſturtii ſemen
Almegibuctegi .i. rob
Almehemur uocātur medicine cōpoſite
Almethon .i. papauer cornutuz
Almele .i. quodlibet ſal
Almelich .i. orobus
Almelina .i. ſauina
Almeſu .i. lapis ſmirillus
Almea aſilla .i. ſtorax liquida
Almea alleuita .i. ſtorax calamita
Almen .i. cinogloſſa maior
Almezereon ē ſpecies lacticinii famoſi & eſt mortiferum
Almeleti .i. aīa abſq; corpore
Almegabem .i. fauces
Almezen .i. locus qui eſt a centura inferi9
Almebe .i. ſal lucidum
Almezezeb .i. res habēs aceoſitatem cum dulcedine ut malagranata
Almezeret idem quod ſupra
Almenie .i. almeos
Almelea .i. almes
Almeſis naſturtium
Almenis idem qđ ſupra
Almenea .i. partes que ſunt ſuper anchas uſq; ad renes
Almeſire .i. apā calidum
Almeibuthegi .i. rob de muſco. ſ. carenū
Almereime eſt nomen cuiuſdā piſcis
Almeuicte .i. herba lacticinioſa mortifera & eſt fellichinuz
Almecenon idem qđ ſupra
Almea aſeglia .i. ſtorax liquida
Almeyſus genus cibarii & eſt factus de lacte & farina ordei
Almeri eſt quoddā genus piſcis
Almeialandi .i. ſal yndum

CAP. XXIX.

Lſmen grece: aut partenion aut pdition: aut ſideritis aut Eraclia: aut quiaſtri agreſte: aut libatiā: aut poliominō: ara, tugegraria latine paritaria. Paritaria ſiue ut latini aliqui uitriola. Viridis, habet uirtutē & non ſicca, folia eius ſunt ca, & ſic ī tercio gradu. Virtutem habet diaforeticam: ſemen eius eſt fri. & hu. DYAS. cap.

Alſme .ſiue paritaria herba ē q̄ naſcitur ī tectis :aut ꝓ pietib9 haſte ſūt illi mīūte:& ruſſe folia ſīīa allinos, aſpa & circa ipī9 haſtas ſemē aſperū habens reb9 adherēs. Virtus eſt eius ſemini ſtiptica & frigida. GAL .vi.ſm.phar.cap.eliximen qdā enī perdiciū noīant.Alii autē perthericū:alii autē ſidiritem:ſunt autē alii q noīant hāc eracleaz: ineſt autē ſemī eius uirtus expurgatiua leuiter:& ſtiptica fri. cū hu. POSSE paritaria inteſta calefacta ſine liquore loco dolenti ſupponitur uel etiaz decocta in uino quod melius eſt; & cuz furfure in uino albo aliquantuluz acido multū confert. Curat etiam ſic p̄parata paritaria frigiditatē ſtomaci & inteſtiō, & dolorem eorū. Contra ſtranguiriā & diſſuriam paritaria ī aqua ſalſa coquatur & oleo & cataplaſmetur.Ipſa ſ.liter cocta & comeſta ualet contra dolorē ſtomaci & inteſtinorū ex frigiditate & uētoſitate Et cīſpelle ex ea facte & comeſte ualēt cōtra pdicta : Adeos qui ſanguinē reiciunt paritariam tere: & extrahe ſucū & bibant.DYAS.ſemē ei9 cataplaſmatib9 adhibitū ignē ſacrū extīguit cōdilomata ſpargit:conbuſtioīb9 medicat:tuōres oēs cōpeſcit:puſtulas emēdat.Sucus eius cuz ceruſa mixtus ignem ſacrū extinguit & herpetas: ſi unctus fuerit: & podagricis medicatur cū ceroto ciprino:aut cū axungia aprina.Suc9 foliorū eius ī q̄ntitate ciati unius acceptus tuſſientibus antiquis opitulatur:tumores fautium gargariſmo aut ſuperunctus conpeſcit:doloreē auriū cum oleo roſeo mixtus mitigat. GAL. ſemen eius ſanat uniuerſos flegmones in principio & augmento uſq; ad ſtatum:& precipue conbuſtionibus ſupplaſmatus. Sed & ſuc9 ei9 igni ſacro & doloreb9 aurium flegmonoſis conuenit. Sucus eius foliorum tumores fautium gargariſmo conpeſcit. Et quidaz medicorū hiis qui longo tempore tuſſierunt propinauerūt eum.q̄ autē abſtergat euidentē prebet experientiā in uitreis uaſis.

Alneſti .i.amili
Alnei meroſceni .i.loca īq̄b9 ſunt ſcole
Alnedeſmon eſt genus draconū
Alneregil .i.nux muſcata
Alnemo .i. ameos
Alneme idem qđ ſupra
Alphes melancolica .i.morfea nigra
Alpheheſis ſunt ſpecies cimicū rubearū ſanguinearū debiles habētiuz cutes quos forſan deſtruit tactus
Alphematus .i.confectio
Alphes leucus .i.morfea alba
Alpheme .i.penidie
Alkeididi .i.ſumach
Alrefium .i.capitale
Alſed .i.caiſir
Alſeis .i.naſturtium babilonicū
Alſebran .i.eſula
Alſefur .i.radix uitis albe
Alſelep .i.ruta

CAP. XXX.

Ltea malua:hyſpanica:malua agreſtis maluauiſc9 ybiſc9 euiſcus latine:ara. eriſtoſtos ſhobozetituz roſaſamen:grece uero molochia agria. Maluauiſcus folia habet rotonda ſicut panis porcin9:flos ei9 roſe ſimilis:radix eius ē muſcillaginoſa. Eſt conplō eius ca.cū eq̄litate. DYAS. ca. altea.Altea folia ſunt ei rotonda ſimilia ciclamini:florez habet roſis ſilēz: haſtam duobus cubitis longā:radix eſt illi muſcillaginoſa & intus alba: & dicitur altea eo q̄ ſurgat in altum:euiſcus quia gluctinat SERA.li.agre.cap.đ maluauiſco.Radix maluauiſci habet uirtutē ſtiptică & toci9 herbe uolo dicere radicis ramorū florū & foliorū & ſeminuū.Vnde uirtus eius ē q̄ deſiccat:uerū radix & ſemen ſunt magis deſiccatiua & plus ſubtiliatiua.GAL.vi. ſim.phar.cap.euiſcus. Euiſcus ſiue altea & eſt malua ſilueſtris diaphoretica eſt:& laxatiua: non urens: abſterſiua.mitigatiā digeſtiua uero difficile digeſtibiliū.GAL vii.ſim. phar .cap. de malua. Altea ſiue maluauiſc9 magis diaphoretica ē q̄ malua AVIC.li.ii.cap.de altea.Altea ca.ē cum equalitate unde ī ipſa eſt lenificatio & reſolutio:& ſemē: & radix ipſius ſunt in uirtute eius fortiora plurimū:& plurimū exſiccatiua:& reſolutiua. POSSE folia

eius trita cū axungia & aliquātulū caleſcā & ſuppoſita apāta maturant:duriciē relaxant & mollificant.Item herba cū ipſa radice decoquatur fere ad cōſumptionē & ſic apparebit quedā uiſcoſitas q̄ ſuperponatur & apāta maturat :duricies remollit:& relaxat.Ex aqua eciā ei9 addita cera & oleo fit conpetens ungentum ad predicta.Aqua decoctionis ſeminū ipſ9 & malue ual3 cōtra tuſſim ſiccā:& cōfert ethicis.Semina etiā euiſcerata & in oleo decocta duritiē ſoluūt. DYAS cap. molochia:Altea ſiue molochia cū adipe anſeris genitali parti ſuppoſita aborſum facit.Inutilis eſt ſtomaco uentrē mollit Item uulnera recentia foliis eius curātur folia eius trita & impoſita ſcorpionibus creduntur afferre torporē.Eadē femori alligata ſtimulat in uenerē:Eadem nigre lane obuoluta & alligata māmarum uicia conpeſcit. Et idem cap. altea flos eius in mulſa coct9 aut uiō & tunſus & īpoſitus uulnera curat ſcrofas ſpargit:Ani.dolorem mitigat:conquaſſationib9 p̄ſtolatur tumores ſpargit:tenſiones neruoru3 relaxat:apāta rumpit aut ſpargit :cicatrices Vulnerū curare facit.Elixa uero & trita addita axungia porcina aut anſerina & reſina :& terbentina tumores ſtericos & offocationes appoſita medetur.Elixatura eius hec omnia facere nouit: & ſecūdiās excludit:ſola in aqua cocta & fomētata inteſtinorū dolorē tertio die ſanabit.
Noſipſi expti ſumus q̄ trita cū axungia ueteri & impoſita podagra3 tercia die ſanat.Et multi dicunt auctores collectiones omnes uel duricies que in corpore naſcuntur decocta cū fenugreco & lini ſemine polline inpoſita aufert.Elixa ī aq̄ & cum axungia ſine ſale trita & lītheolo mūdo impoſita panniculos aperit & recludit & ſanat. Radix eius & ſemen extenuandi:& ſiccandi poſſidēt uirtute3 ut alfos tollāt :huius radicis elixatura cū uino bibita ad diſintiriam in preſenti iuuat:ſanguinē reicientibus ꝓpter quādā ſuā ſtipticā uim multū congruit.diſſuriis medicatur calculoſis opitulatur: ſciaticis & diſintericis & tremoticis & de alto cadentibus ſubuenit:dolori dentiū cū aceto elixa & gargariſmo adhibita opitulatur: ſemen eius uiride & ſiccū cū aceo & oleo trītu3 & perunctum,maculas tollit & morſibus uenenatis occurrit. Elixatura ſeminis eius diſintericis & ſaniē reicientibus & in ſolutione uentris accepta ſb uenit. Contra omnia uenena cu3 puſca bibita opitulatur:cicatrizat & caua uulnera cum melle trita horum qui molles carnes habent ut ſunt pueri femine & eunuchi. Omnē etiam duriciem mollit: & rigorē relaxat.Folia eius cū oleo cocta & cathaplātib9 adhibita morſib9 uenenatis occurrunt:& cōbuſtionib9 preſtāt effectum.Et ipſa radix ſilīter facit trita & mixta in aqua que coagulatur muſcillagine ſua. Altea agreſtis cū uino bibita: aut aq̄ diſintericis & conquaſſationib9 ſubuenit. SERA.Altea ꝓhib3 apāta & ſedat dolorem & maturat exituras dū eſt recens.Et radix quidem eius & ſemē quia in eis ē uirt9 abſterſiua curat.morfeam.Et ſemen eius frangit lapidē renū & aqua in q̄ decoquitur radix ei9 ꝓpter ſtipticitatē que eſt in ea ulceribus īteſtinorum:& fluxui uentris & ſputo ſanguīs confert:& qnando coquitur ſola & teritur confert exituris & apātib9 q̄ appent poſt aurem:& ſcrofulis & cōfert apātib9 ani calidis:& ſilīter tenſioni neruoru3 & reſoluit:& maturat:& aperit apāta q̄ndo coquitur,ſicut diximꝰ cū mellicrato aut cum uino & teritur cū ſepo anatis & gluctine albotin:& fiunt inde naſcalia & conferunt concuſſioībus matricis. Radix eius quando coquitur & bibitur cū uino confert ſtranguirie & lapidi & ſupfluitatibus crudis:& ſciatice.& ulcerib9 īteſtinorum & tumoribus & cōquaſſatioībus neruorum,quando coquitur cū aceto & fit cum eo collutio oris & ſedat dolore3 dētium.Et ſemen eius recens aut ſiccum quando teritur & coquitur cum aceto & fitcum eo linitio in ſole eradicat morfeam:Et quando miſcetur cum oleo & aceto eradicat ſimiliter. Et ponitur ſnp locū & cōfert morſib9 ueneōſis & cōfert ulceribus īteſtinorum & ſputo ſanguinis

& fluxui uentris. Et quando decoctio eiꝰ bibitur cum aceto mixto cū aqua cōfert puncturis apum: & fit emplastrū cū foliis eius mixto parum olei morsibus ueneātis & confert conbustionibus ignis. Et q̄ndo teritur radix eius & miscetur cum aqua & uino & gramine congelat aquā. Et idē aucto. Mesarugie gumi maluauisci est fri. & sedat sitim. GAL. radix maluauisci & semē maluauisci uiridia intensius quidem operantur q̄ herba & magis abstersiuam ostendunt uirtutē ut morfeaz abstergant: & semen diuidat lapides in renibꝰ consistentes. Radix autē & disinterie & diarie necnō emissioibus sanguis est utilis: & habens quādā stipticā ꝟtutē AVIC. Radix althee linitur cum aceto super morfeā & siccatur ī sole. Et semē eius est fortius in illo & mollificat apāta & prohibet. ea & resoluit sanguinea & maturat uulnera: & cōfert apātibꝰ iflatis & scrofulis: & suppoītur cū gumi albotin ad duriciē matricis. Et poītur cū caulibus super scrofulas: & sedat dolorē iūcturarū cum adipe anseris. Et confert sciatice & tremori: & attritioni lacertorū & extensioni neruorū. Et quando fit emplastruz cum ea confert apātibus que sunt ī gula & in glandulis auriū: & resoluit tumorez & inflationē q̄ sunt ī palpebris. Et semen eius cōfert tussi calide: facile efficit sputū Et confert sputo sanguis cū uirtute sue stipticitatis que est in ipso: & cōferunt folia eius apātibus mamillarū. Et ponitur in emplastris pleuresis & ꝓplōnie. Et guma eius sedat sitī. Et decoctio radicis eius confert quando bibitur ardori urine & ardori intestinorum & apātibus ani. & similiter folia eius & silīter solutioī male & supponitur semē eius cū guma albotin ad duriciem matricis: & cohartationē eiꝰ Et similiter decoctio eius mundificat superfluitates fetarū. Et decoctio radicis eius quando datur ī potu cū uino cōfert difficultati urine & lapidi & ꝓprie semē eius Et guma eius retinet uentrem. Et quando linitur cum aceto & oleo ꝓhibz nocumentū ueneōsorū uermiū. Et cōfert decoctio eius cum aceto cōmixto: aut cū uino puncture apis: & illud fit liniendo.

Altertus .i. iusquiamus
Altetemi .i. maluauiscus
Altei .i. perdix masculini sexus
Alteidedi .i. sumach quo coriarii operantur
Alteel .i. locus inter duas spatulas sub collo
Alternale .i. ulcera nigra melancolica que sunt ad sanandū difficilia ut empetigo
Alteiem .i. perdix masculini sexus
Alteria .i aromaticum
Althesen .i. cibus factus ex ordeo
Althesir .i. alchefir
Alue .i. palpitatio
Alzena .i. contractio
Alzederach .i. quedam arbor & est cedrus
Alzhema .i. species mezereon
Alyab .i. balaustia
Alyar .i. ut nō uideat in die
Alyari .i. genus piscis
Alyare idem quod supra
Alyada .i. polium
Alyana enula
Alybia apā omē qđ oritur in carne glandosa
Alybsillide .i. alkekengi
Alybsillidos idem qđ supra
Alybien .i. yringion
Alyblep .i. mercurialis
Alyxactanos .i. alkekengi

Alyca quidam dicunt q̄ est spelta & est uerū silīter quoddā genꝰ frumenti qđ spelte simulatur uocatur alyca. sed q̄ndo iuenitur alyca simpliciter de spelta ītelligitur pro qua. l. l. hals

Alices sunt extentiones omniū mēbrorū que uoluntarie fiūt post sompnū maxiē ut quibusdam placet ex graui fumositate flegmatis ad mēbra ꝓueniente

Alictinos .i. uerax & ꝓfectus
Alicacabon .i. fisallida
Alixanti .i. flos salicis
Alychise .i. abrotanū feniceū

Alycta est quedā confectio que mustuz recipit Inde dicitur alypta uel alicta muscata uel alipta

Alidicen .i.grana ſolis
Alidicium .i.crocus romanus
Alidrion .i.affodillus
Alidice .i. git
Aliembut .i.xilocaracta
Alientum .i.tapſia
Alieduar .i.ſpecies quedā uolubilis
Alieguanfet .i.electuarium
Aliefos .i.peonia
Alietifos idem quod ſupra
Aliemen eſt nomen cuiuſdam fluminis
Aliefenon .i.ſpecies ſecūda aconiti
Alifen .i.pannꝰ quo opi-
lantur uaſa ut non poſſit inde exire qđ in eis continetur.
Alife idem qđ ſupra.
Aligos .i.agnus caſtus.
Aligaplauſtris .i.papauer paluſtre.
Alihiful .i.ſemen cuiuſdam arboris qua caremus.
Alihatalnon .i.pulegiū ceruinuꝫ
Alilmen .i.acualibus uel a-
cupectalis & clipealis & ē q̄dā cartillaga que peruenit ad conpoſitionē epigloti.
Alilee .i.mirabolani

CAP. XXXI.

Lilelmelike ara. uel alcheli alamech uel Alchilelmelich grece melilotum: latine uero corona regia ſic dicitur: quia uagine ſe-
minum eius formate ſunt ad modum ſemicirculi que cū ſuis ſeminibꝰ ponūtur in medicinis: herba ipſa habꝫ folia rotōda uiridia: & rami eius ſunt ſubtiles multuꝫ & folia eius rara & ſemina eius habent uagiās ſubtiles rotōdas ſicut ⁊ge puerorū paruulorum in quibus cōtinētur. Et ſūt illa ſemina pauca glauci coloris rotonda minora granis ſinapis. Et quod de ipſa adminiſtratur ſunt ille uagine cū eo q̄d ē in eis ex ſeminibus uel grāis: flos eius eſt citrinus boni odoris. Eſt.ca. & ſic.ī priō gradu. Virtutē habet confortandi ex ſua aromaticitate & ē diureticū ex ſubtilitate ſubſtātie: hec habētur a Sera.cap.alcheli alamech. DYAS.cap.de meliloto. Melilotum dyaforeticum eſt & modicum digeſtorium eſt cum nimietate caloris.

GAL .vii. ſim. phar .cap. de meliloto. Melilotum mixte eſt uirtutis habet enimꝫ quid ſtipticum & dyaforat. dirigitq; plꝰ enim in eo eſt calide ſubſtātie q̄ frigide. AVIC.ii.li.cap.de meliloto. Melilotum ē flos plante coloris palee ī quo ē figura lunaris, cum raritate ſua quandā habens duriciem. Et ex eo quidē aliud eſt album & aliud eſt citrinū: Et ex eo melius eſt qđ eſt durius: & cuius color ad albedinem parūper declinat. Et ſapor eius amarior ſentitur: & cuius odor eſt manifeſtior. Et idem auc. Dy. melius ex eo eſt. ī quo eſt croceus color & eſt acutioris odoris quamuis eius odor ī prīcipio ſpeciei ipſiꝰ ſit paruus & debilis & ſit in colore eius color fenugreci. Eſt ca. ī primo ſic. ī eodē Et ad ultimū eſt cōpoſitum & eſt ipſiꝰ caliditas domināti or frigiditate eius. Et idem auct. Dy. eſt equale in ca. & fri. & eſt ī eo ſtipticitas pauca cū reſolutione & ꝓpter illud digerit. Et idem auct. Dy. eſt liquefactiuū ſuperfluitatū. Et alii dixerunt q̄ ſucus eius cū careno remouet dolores & eſt reſolutiuū ſubtiliatiuū & confortatiuū membrorum. POSSE uinum decoctionis eius confortat: & uētoſitatem incluſam expellit opilationeꝫ renum & ueſice aperit: ſemē eius ī brodio poſitum. Ipſum facit boni ſaporis & boni odoris. Item ſi manus alicuius ungātur ſuco meliloti audacter & ſine leſione poterit portare ferrum candēs intra manus. Et potiſſimū eſt melilotū ad emoroidas cancrum: & fiſtulam. Sciendum q̄ eius opatio eſt contraria opatioī caōmille: qa ſuffumigatio eius facit ad īpregnationē & retentionem fetus: ſed ſuffumigatio camomille operatur contrariū & ꝓhibet impregnationē: & facit aborſuꝫ. SERA. auct. dyas. Melilotū ē ſtipticū & molliſicatiuū apātū calidiorum & maxiē apātuꝫ oculorum & ani & teſticulorū. Et q̄ndo coquitur cum rob & fit cū eo emplaſtrū & forſitan miſcetur cum uitello ouī aut fariā fenugreci. aut ſemīs. linī aut pulueris molendini: aut cum papauere ſolum cuꝫ aqua: confert ulceribus que nominātur faul: & quando miſcetur cum bolis qui

aſportantur de terra que dicitur hotam, aut miſcētur cum eo galle: & diſſoluūtur cum uino & liniuntur cum eo ulcera humida q̄ fiunt in capite curat ea. Et poītur coctū & crudum in uino & cum aliquo illorum que dixim9 ſuper ſtomacum & ſedat dolorem eius. Et q̄ndo exprimitur ab eo ſucus coctus & miſcetur cū rob & ſtillatur ī aurē ſedat dolorē eius, & quādoq; funditur ſuper caput cum aceto & oleo ro. & ſedat dolorē capitis. DYAS. Melilotum decoctum cū uino dulci uel lini ſemine: aut cū ouorū aſſatorū uitellis cōmixtū cathaplaſmatibus facit tumentibus oculis atq; matrici & teſtibus: mitigat etiā auricule dolorem diſtillatuz; aut perfuſum cum uino dulci, ſpargit ſiliter omnes tumores mixtū medio oui aſſi & polline fenugreci aut ſemīs lini: aut tritici aut careni omnia ſupradicta ad ſanitatez perducit: dolorem ſtomaci cū uino adhībitum mitigat: ſucus ipſius dolorē auriū tollit dulcore addito: dolorē capitis mixtum oleo ro. & aceto & fomēto adhibitū conpeſcit. Naſcitur in campanea, ſimilis fenugreco crocinum habens colorem. Naſcitur ī calcedonia: ſed utili9 ē omīb9 acticū. AVIC. melilotum cōfert apātib9 calidis & duris & ꝑprie cū careno & etiā permixtum cum uitello oui & farina fenugreci ſemine lini: aut papaueris ſecūdū locum. Et confert ulceribus humidis & ꝑprie linitum cū aqua & cum aliquo deſiccatiuorum appoſito cum eo quod ſit ſicut galle & lutū lene & lētes. Et cōfert apātibus aurium & doloribus ancharum ſuppoſito emplaſtro ex eo cū careno & reliquis que dicta ſunt. Et diſtillatione facta in eis ex ſuco: & eius iuuamentū in doloribus eſt uelocius: ex ipſo quoq; fiūt embroce & ſedant ſodam. Et confert apātibus oculi facto emplaſtro ex eo cuz careno & cum eis que dicta ſunt uel decocta cum uino. Et cōfert apātibus ani & teſticulorum facto emplaſtro cū eis q̄ dicta ſunt: loco eius ponitur quantuz eſt pondus ipſius de camomilla aut eius medium de foliis fici.

Alima .i.unguentum

Alimgath .i.radix granati ſilueſtris
Alimiaari .i.argentum
Alimizum .i.aqua de raſon
Alinon .i.acer arbor
Alintifac .i.apa ī palpebra cū pruritu quod ſirſen oculi nominatur.
Alimziſar .i.ut fiat foramen ut foramen uuee.
Alinarat .i.litargirum
Alinmati .i. turbatio in aere.
Alioeb idem quod ſupra.
Aliobene .i.caſeus.
Alippiados mezereon herba catholica laureola idē cui9 ſemē cocognidiū dicitur ſecundum quoſdam, ſed falſo. ſed quid ē cocognidium .l.l. Cocognidium
Alipta eſt quedam confectio que quia muſcum recipit dicitur alipta muſcata.
Aliptidemente .i.rape
Alipreni .i.inguina
Alipodus .i.camelea.
Alptis .i.alipta
Alippa idem quod ſupra
Aliqua .l.alica
Aliſcus eſt inſtrumentū medicoruz & ē illud quo iniciunt liquores in aurem.
Aliſon tantum diſtat a rubea tinctoruz quantū ramis & foliis minoribus nomen accepit quod a cane morſis rabiē ſentire non patitur ab auic. dicitur alguaſcē & quid ſit. l.l. alguaſcen.
Alfina .i.fiſtula paſtoris
Aliſticos .i.criſtere
Aliſtimbre eſt cum quis bene digerit.
Aliſmen aut perdition aut perthemon aut ſideritis aut eraclea aut conueſten agreſte aut libanotida aut poliomínon .i.paritaria ſecundū Dyas. Vbi notāduz q̄ dyas. conſueuit adducere omnia noīa quibus nominantur alique plante apud diuerſos q̄uis non ſunt eiuſdē nature ut facilius congnoſcantur ubiq; pro qua l.l. alſmen.
Aliſtiſta .i.hydropiſis
Aliſtirgar .i.iſtirgar.
Aliſticat .i.cot.
Aliſſodilidos .i.alkekengi
Aliſmi .i.auricula muris
Aliſonitus .i.ſal coſtus de mōte

Aliſtos .i.milium ſolis
Aliſtica .i.hydropiſis
Aliſtis eſt ſpecies trifolii
Aliſſum .i.aliſon.
Alitinſar .i.dilatatio pupille
Alitino .i.ueritas
Alitho .i.oportunus.
Alithimum quid eſt.i.i. lohahium
Alitiſca hydropiſis
Alitheas .i.cibus congelatus
Alina hoc fit de zucaro ſicut ſiſamū de melle
Albiad .i.album.
Albitidum abugiliſſe .i. ſecunda ſpecies anchuſe.
Albit .i.oua
Albida .i.perna
Albiſbeſach .i.macis
Albin .i.marubium
Alcionium ſecundum Allexandrū idem eſt, quod artis qđ idē ē quod caro mariā ſed ſecundum Dyas. eſt ſpuma maris & quid eſt.i.i.zebus albach
Alciomion .i.ſiricon
Alcima .i.gumi cedri
Alcibiadon .i.lacca.
Alcila .i.parua puſtula in ore & uocatur alcola.
Alcia .i.ſpelta
Alcionetus .i.ueſpertilio auis
Alcidi .i.ceterac
Alchichan .i.cibus congelatus
Alchuran quid eſt.i.i. hiocan
Alchiſab .i.canna
Alchinda uel alchāna.i.puluis unde tinguntur ungule & quid eſt.i.i.alcanna.
Alchiſac .i.mice panis prius frixe ī oleo deinde poſite ī melle & frixe cum eo.
Alchir .i.furnus.
Alchichii .i.argille ſubterranee
Alchiraſtarum .i.carbones
Alcilolata .i.granata ſilueſtria.
Alchimar .i.pix liquida.
Alchilac eſt pondus ponderans grana tria ordei.
Alchiſira .i.dragantum
Alchimeta .i.aſma.
Alchinthar .i.gumi tapſie

Alchit .i.aſa fetida
Alchirinabe .i.ulcera nigra melācolica que ſunt ad ſanandū difficilima & eſt empetigo
Aldic .i.febris ectica.
Aldibic .i.glucten
Alficam .i.granuz uiride qđ inuenitur apud nurſiam.i.i.granū uiride.
Alfita .i.ſanic & ſi dicas ſanick non peccas & eſt ſecundū Gal.in li.dinamidiarū quod fit ſic: ordeum cum ceperit habere quaſi lac mitte in furno & cum deſiccatum fuerit a paleis mūda & fac farinam.Et quidā loco eius ponūt farinam ordei.
Alfirſadu .i.arbor celſi.
Alfirſedii.i.ſpecies more que eſt dulcis
Alfi .i.morfea uel albaras
Alfius .i.pſillium.
Alfia .i.merulus auis.
Algidon .i.cardiaca uel dolor cordis
Algifedi .i.panniculus
Algia .i.dolor cordis uel ſtomaci
Algingiati .i.caſſialignea
Algir .i.calx.
Algibar eſt ſpecies argille de q̄ fiūt uaſa.
Algithira .i.dragantum.
Algiſtros .i.propoleos.
Alhuzema .i.lauanda.
Alhiati genus lacticiniorū
Alhigati idem quod ſupra
Alhimia .i.alcanna.
Alhilmeta .i.accualibus uel acupectalis uel clipealis.i.cartillago q̄ pueīt ad conpoſitionem epigloti.
Alkilkil .i.granatum ſilueſtre.
Alkimia .i.alacris uel alacrē faciēs quoniā de futura ſpe leticiā infert.
Alkiomon .i.ſpuma maris
Alkiſtus .i.papauer
Alkidan .i.pix liquida pro q̄ i.i.hictan.
Alkiſmum eſt nomen cuiuſdā ſerpentis
Alkidach .i.ī quo inuoluūtur capilli uel manus uel aliquod mēbrum.
Alkimiſtarum .i.carbones.
Alkilare .i.ſemina uue
Alkibat .i.terbentina
Alkilibat idem quod ſupra

Alkindi .i. uitrum
Alkir .i.hernia
Alkiſin eſt ſuperior pars narium.ſ.ubi ē deſtructio olfactus
Alkil .i.kilkil
Alkilat eſt pondus trium granorū ordei.
Alkien.i.belua & eſt animal quoddam
Alkit .i.carbones.
Alkikil .i.mirabolani citrini.
Alkilil kinhil.
Alkimamatar .i.marubium.
Alkifme .i.paſſe ſine nucleis
Alkitimi .i. altea.
Alkit .i.radix altee
Alkiba .i.iuscolatū de aceto & dicitur q̄ eſt cibus factus de aceto & croco.
Alkibrit .i.ſulfur.
Alliamum eſt quedā ſpecies calamēti.
Aliada .i.polium
Allium quid eſt .l.l.taum.
Allium agreſte quid eſt.l.l.ut ſupra
Allium ſerpentis quid eſt.l.l.ut ſupra
Allium porrinum quid ē.l.l.ut ſupra & litteram turach.
Alliatum .i.edera
Aliotica .i. retentiua
Alli .i.acetum
Almiaſiche maſtix
Almiachaſif i..tertia ſpēs ectice in qua apparet forma que eſt ī decrepitis
Almirogar9 dicitur a garo q̄d ē liquor & almiron q̄d eſt ſalſum inde liquor ſalſus
Almiremie .i.res ſalſe.
Almiron .i.ſalſus
Almiſmar .i.nodus rotondus ſimilis capello.
Almiſmor .i.claui.
Almina .i.folia mirti
Almiſe .i.muſcus
Almitaſa .i.eminentia ulceris uel oculi.
Almiſar .i.dilatatio pupille
Almiſſafaca .i.oblōgum multū utcumq̄ planum.
Almimiram .i.celidonia.
Almimiran idem q̄d ſupra.
Almizadir .i. ſal armoniacum
Almilis .i.grana ſolis
Almifeti .i.uinū coctū uſq̄ ad terciam partem.
Alphita .i. alfita
Alſine .i.auricula muris
Alſiracoſt .i.manna
Alſigibar eſt ſpecies argille de qua fiunt uaſa
Alſicelios .i.ſiſeleos
Altit ē medicina inda ſilis hermodactilo
Altimategi ſunt quedā uene
Altica montina .i.laſar.
Altich dulcis .i.aſa dulcis ē enim aſa fetida & eſt dulcis.
Altib idem quod ſupra
Altiſma .i. almea.
Altinagi .i.perdix
Altihic .i.ſquinantum
Altili .i.fructus thamariſci
Altiomium .i.ſpuma maris: ſz falſo: quoniā debet dicere altionium ut ſupra in litera altionium.
Altimat .i.antimonium
Aluindo badeſter .i. leuiſticum
Aluia .i. de zucaro ſicut ſiſamum de melle.
Aluifidabegit .i.genus cibarii
Alzinglati .i. caſſialignea
Alzil .i.calx
Alzima eſt flos eris uel es uſtum.
Alzim .i.indicus
Alzemgiati .i.caſſialignea nigra.

CAP. XXXII.

Loa uel agalaym.i.arbor ſuauiſſimi odoris, unde grece ſic nomiātur: ara.uero hoad: latine lignum aloes uel xiloaloes. Aloa dicitur eo q̄ lignū tale altarib9 adoletur, reperitur autē in magno flumiē ſupioris babilonie cui coniungitur fluuius padiſi. Vnde quidā dicunt, q̄ inpulſione fluuii ab arboribus terreſtris padiſi cōducitur, nullus tamen hui9 arboris fertur uidiſſe originem. Alii dicunt q̄ in acumībus montium ſupraſcriptorum locorū circa predicta loca exiſtentium oriatur hoc lignum & in pulſu uenti: aut tēporis uetuſtate cadit in fluuiū. Eſt ca. & ſic.in ii. gradu. Sed ſciendum q̄ ſunt aliqui

deceptores qui accipiunt radices camelee in montibus amalfie, & quoniã uidentur aſſimulari utcumq; in colore pondere & ſapore cum lignoaloe ſophiſticant ipſas ponendo ī uĩo ebulitionis pulueris ligni-aloes per aliquos dies qđ deo & hoĩnibus ab hominabile eſt/quoniã camelea multũ taxatiua eſt: lignumaloes uero ẽ ſtĩpticũ: Et camelea deſe nullum habet odorẽ,ſed lignũaloes eſt ſuauiſſimi odoris Caſſi9 felix cap.de ligno aloes :Lignũaloes trib9 modis eſt.V no modo fit ī quadã regioẽ & dicitur caume. Eſt aliud qđ fit ī inſula indie maioris & uocatur cumar. Tertiũ oritur ĩquada3 regione indie: & dicitur fales.Lignum tamen aloes uidetur ca. & ſic.in.ii°gradu.Eligendum autẽ ẽ lignum aloes quod non eſt coctum in aqua, nam arabes faciunt ipſum bulire in aqua &illa aqua utũtur ad multa cõmoda, tale ergo lignum amiſit ſpiritũ/& paucã aut nulla3 habet operationem. SERA li.agre.cap. de ligno aloes auc.dyas.lignumaloes eſt lignũ quod fertur ab india & terris arabũ & habet corticẽ uelut coriũ cuius odor ẽ bonus: & in cuius ſapore eſt amaritudo: & ſtipticitas:& maſticatur ut bonũ ĩferat odorem ori. Et ĩn arabia non naſcitur ex plantis eius aliquid:uerum lignum quod ibi naſcitur propĩquat aliquib9 ſpecieb9 eius. Et quãuis plures eius ſpecies ſint ī īdia/una tamẽ ex ſpẽb9 ei9 habet coĩtatẽ cum eis in hoc nomĩẽ adeo q; nõ dignoſ-citur ꝑ hoc nomẽ ,ſicut ſi nomines mi-rabolanos nigros yndos: & reperitur ex ligno aloes etiã ī inſula q̃ dicitur furínda in índia & melius ex eo eſt nigrũ trahens ad uarium colorem habens multã aquei-tatem durum graue & groſſum: in quo nulla eſt albedo:& quod remanet multũ ſuper ignẽ: & poſt ipſum eſt induli & ẽ ipſum nominatum a terra índie q̃ dicitur minidel:& poſt ipſum ẽ ſciſſi & ẽ de boĩs ſpecieb9 lignialoes: & ſubmergitur ĩ aq̃ ,ꝑpter ſuam grauitatẽ & humiditatẽ .Et ex iſto eodem melius eſt groſſum in quo eſt aqueitas multa Et poſt eſt abione, & eſt minoris bonitatis q̃ ſciſſi. Sed cum hoc melius exligno aloes ẽ indum/& p9 ipſum eſt ſufere & ſignum inhoc eſt q; ĩ ipſo eſt aliquantulum luti/quia ſepellitur in terris ſiri & poſt ſufere eſt tutí: & ſũt eius due ſpecies quarum una dicitur ca-chile.& eſt melior altera;& alia eſt ſuferi & eſt minoris bonítatis. Et poſt ipſum ẽ ſeni.& in eo ẽ ſuperfluitas huĩda:& ipſu3 eſt minus bonum q̃ ſufere.Et poſt ẽ albe qđ defertur ex terris ſufe re:& eſt ſímilis ſpẽb9 ligĩaloes ꝑt illud de ſiri.Et p9 ipſũ ẽ alcholeb & ẽ ĩ maiorib9 fruſtris q̃ aliqd aliud ex lignoaloe.Nã ex ipo fiũt poſtines & tabule.Et dícunt q; lignũ aloes ĩcídit ur ex arbore ſua/& ſepelitur ꝑ anñũ unu3/ corodítur ergo a terra quod non ẽ lignũ-aloes purum/quia de puro nõ mĩnuit t̃ra aliquid.Et dicunt q; ramuli ex arboribus lignialoes indi franguntur ĩn terris illís: & cadunt ín fluminíbus & currunt cum eis:& deferuntur per regioẽs.Et dicũt q; adkirína ẽ fructus eius arboris/& figura eius ẽ ſicut . pĩper minutũ niſi quia ẽ co-loris rubei & nomĩãtur pipella.Et meli9 ex ĩndo eſt nigrũ trahens ad uarĩũ colorẽ/ habens multã aquoſitatem:graue duru3 groſſum ĩquo nulla eſt albedo: & qđre-manet multum ſup ignẽ & ſubmergítur in aqua propter ſui bonitatẽ & grauitatẽ. Et ex íſto eodẽ,melíus eſt groſſum ĩ quo eſt aqueitas multa. Et cognoſcítur indum/quía in ipſo eſt alíquantulum luti/ & hoc ideo quía ſepelliunt ipſum ĩ terris ſuis:Et idem auc.atabari Eſt ca.& ſic. & ſtiptícum.Et idẽ auc.Raſis.Eſt ca. & ſíc. Et idem auct.Yſaac aben aram Eſt ca.& ſic.in.ii.gradu.AVIC.li.ii.cap.xiloaloes: Xiloaloes ca.eſt & ſic.in .ii. gradu, & eſt ſubtile apitiuum opilationum:frangitíuũ uentoſitatum . POSSE/ lignumaloes ualet contra debílitatem cordís:ſtomaci epatis:& cerebri:contra cardíacam:cõtra retentionem menſtrnorũ:& contra õnes paſſiones & debilitates cordis potíſſime ex frigiditate: uinũ decoctionis eíus dí-geſtionẽ cõfortat:& ſtomacũ ĩfrigiditatũ calefacit:& ſi abhomiãbile fuerit poãtur parum lignialoes integri ĩ uino ꝑ noctẽ mane uinũ exhibeatur: ſuffumigiũ ex eo factu3:& receptum inferius a muliere ꝑ

embotū ꝓuocat mēſtrua:& ſuffocatioēs matricis medetur ſilīter triſera magna ſumpta cū decoctioē lignialoes mēſtrua prouocat:fumus eius per nares receptus cerebrū cōfortat: ſilīt ſi accipitur puluis lignialoes & gariofilorū & oſſis de corde ceruī:& cōficiātur cū oleo & inūgatur caput galli in die illa & nocte nō ceſſabit cātare. Caſſius felix lignūaloes cōfortat ſtomacū & omia mēbra interiora ſuperfluā corporis humiditatē expellit maxīē de ſtomaco uentoſitatē diſſoluit opilationē aperit:uentrem conſtipat:fluxui uriē repugnat.SERA.lignumaloes ē cōpetens multum habentibus egritudines in epate & ad diſinteriam:& ſedat dolorē lateris: & ē ex fumigiis boīs & datur ex eo aure9 .i.& remouet putredinem a ſtomaco: & fortificat ipſum & quando bibitur cū aq̄ confert dolori lateris: & epatis: & ulceribus īteſtinorū: & tortionibus uentris: Et idem auc.Arabari: lignūaloes ſtrīgit uentrem:& corroborat uiſcera propter uirtutem ſtiptică que eſt ī eo cū aromaticitate:& eicit ſuperfluitatē humiditatum corruptarum a corpore.Et idē auc.Ras. lignūaloes eſt bonum ſtomaco humído. Et idē auc. Yſaac aben aram:lignūaloes eſt bonū cerebro & fortificat uiſcera & expellit ſuperfluitates humidas: & facit deſcendere flegma a cerebro quando fit ſuffumigatio cū eo & maxīē illud flegma quod generatur ex uaporibus aſcendentibus a ſtomaco:& expellit uentoſitates: & aperit opilationes:& ſtringit uentrem & prohibet fluxum urine q̄ fit a frigore & debilitate ueſice:& habet bonū odorē & aromatizat os.Et quādo bibitur ex eo ʒ.i.ſ.expellit humiditatem corruptā q̄ ē ī ſtomaco & corroborat ſtomacū & cōfert habenti egritudinem in epate ſuo:& ad diſinteriam:& ſedat dolorē mēbrorū. AVIC.lignumaloes remouet ſuperfluitates humiditatis: & confortat uiſcera: & ꝓhibet īram.Et maſticatio eius facit oris odorem bonū:& confortat neruos & acquirit eis unctuoſitatē ſubtilē & cōfert cerebro ualde:& cōfortat cor & letifícat ipſum.Et ſi bibatur de eo.ʒ.i.ſ. remouet humiditatem putrefactiuā ſtomaci ſtatī & confortat ipſum:& confortat epar.Et in ipſo eſt uirtus conſtringens naturā & confert diſinterie melācolice.Et idē in de uiribus cordis dicit q̄ confortat cor.

Aloarar	.i.iuniperus
Aloban	eſt genus piſcis
Alob	.i. gentiana
Alcrocta eſt mutatio coloris oculi	
Alocaceralcaſtior	.i.pumex
Alocolobri	.i. cicenia
Alodoch	idem q̄d ſupra
Alocuen	.i.herba cotule fetide

CAP. XXXIII.

Loe grece & latine arabice uero fabet uel cantarcamar.

Aloe fit ex ſucco herbe que aloen dicitur que herba non ſolum ī india:perſia:& grecia reperitur:uerū etiā in apulia. Aloes tria ſunt genera: epaticum,ſucotrinum & cabalinum.Modus autem factioīs eius diuerſimode creditur, quidā dicunt,q̄ herba ipſa teritur & ſuc9 extrahitur,& ad ignem poitur quouſq̄ buliat & poſtea ſoli expoitur & exſiccatur.Illud enim quod ſuperius colligitur prius : appellatur ſucotrinum: quod in medio minus purum eſt,epaticū dicitur, quod in fūdo feculentū uocatur caballinū.Aliq̄ aſſerūt aloes diuerſas materies fieri ex herbis diuerſis non genere,ſed bonitate,ex quibus iſte tres materies fiūt aloes.Alii dixerunt,q̄ aloes trib9 modis, eſt unum rubeum de quadā inſula indie que dicitur ſcotra:aliud eſt nigrum q̄d ē de perſia:aliud citrinum: & fit in arabia quibus omnibus laudabilius ē ſcotrenſe precipue ſi fuerit prelucidum:& rubeum q̄ſi color epatis:citoq; frangibile.& odoriferum:& amariſſimū. Sed prima opīo melior. Diſcernitur autem q̄d ē optimū ſucotrinum ex citrino colore ſeu rufo,& precipue cū frangitur eius puluis appet quaſi puluis croci: & q̄d leuiter frāgitur, nec ſit fetidum nec ualde amarū.Epaticū autē colori epatis ſilātur.ſ.q̄d eſt ſubnigrum & hincinde habet foramiā ut ora uenarum & obtuſam habet ſubſtantiam

& non claram. Caballinū autē ē nigruz & obſcurā & feculentā habet ſubſtātiaz amariſſimam & horribilē protēdit odorē quia ualde fetidum eſt. Sed attende q illud quod de natura ſua eſt aromaticuz quanto eſt aromaticius tanto melius Et quod eſt fetidum quanto fetidius tanto melius, excepto aloe. Similiter omne qđ debet habere aliquem ſaporem, quanto ī ſuo ſapore ē intenſius tāto melius excepto aloe. Nam cum ſit de natura rerum amaritudinem habentium, quāto minus amarū tanto laudabilius. Et eſt ſciēdū, q qndo aloe ſimplicit poītur ,p ſucotrīo, intelligitur licet ſecundum alexandrum intelligatur pro epatico. SERA. li. agre. cap. fabet auct. Dyas. Aloe fit ex planta que habet folia ſimilia foliis ſquille, ī qb9 eſt huiditas uiſcoſa multa tenax adherēs manui: & ſunt latiora foliis ſquille paruz & quaſi rotonda: et indurātur & inclinantur ad poſteriora & ſunt in eis ſpine q egrediuntur ab eis breues & rare: & hz ſtipitem ſimilem ſtipiti affodillorum, & tota herba habet odorē grauē & ſaporē amarum multum: & radix eius ē una ſilīs cannicule lignee. Naſcitur multū ī india & ī terris arabū & ī terris dictis atima & ī maritimis & ripis & inſulis que dicuntur ancaros & non ſolum eius gumi ē iuuamenti magni: ſed etiam flos eius nā qndo teruntur & ponuntur ſuper uulnera faciunt ipſa adherere. Et aloes ſunt due ſpecies, quarum una eſt arenoſa & eſt fex & alia eſt epatica. Illud āt aloe qđ ē melius eſt illud quod eſt gluctinoſum nō habēs in ſe lapides: ſplendidum ad rubedinem declinās cito frāgibile: & fortiter amaruz & quando ſuper ipſum anhelatur cito humectatur, habens odorē bonū & uelut aromaticum: ſed illud quod ē nīgrū durū ad frangendum eſt adulteratū cū gumi, ſed īpſum diſcernitur per ſaporē amaritudinis & per odorem fortem & q nō frangitur digitis neq; ſeperatur in partes minutas: & q maībus retētū nō coheret. Et quidam ſunt q admiſcent ei acatiam. Et idem auct. Ras. Radix huiuſmodi plante uulneratur & egreditur inde lacrim9 q colligitur: & folia eius cōterūtur cum tota planta: & exprimitur ſuc9 qui deſiccatur & reponitur. Et idē auct. Gal. ſapor eius eſt amarus amaritudine forti cum ſtipticitate. Et uirtus eius eſt que calefacit ī prīcipio ſecūdi gradus & ſiccat in. iii. & incarnat & abſtergit abſterſione forti. Et idem auct. Ras. Aloe ablutum eſt plus laxatiuū q̄ nō ablutū. In ablutioē enī āmittitur de laxatiua uirtute ſatis & elongat ipſum ablutio, adeo a uirtute medicinarum quouſq; non calefaciat.

GAL. vi. ſim. phar. cap. de aloe. Aloe: hec quidem herba non nimium oritur apud nos que autē ī magna ſiria naſcitur aquoſior & debilior uirtute eſt uſq; adeo in tanta ſiccitate nata eſt ut conſolidet uulnera. In calidioribus uero regionibus quarū eſt profunda ſiria & arabia multo melior eſt: optima autem ea que in india cuius hic liquor eſt. Hinc quidē affertur hoc pharmacū quod aloe appellatur, utilitatem multis prebens ex eo q ſine mediocritate ſiccat. Eſt autem non ſimplicis nature, ſed ſicut guſtus teſtatur ſtipticat ſimul & amaricat: ſtipticat qdē mediocriter. Eſt autem uehemēter amarum, ſoluuntur etiā uētres ex pharmaciis eius que uocantur effocalia, unde palam ex dictis ſi qdē memīmus demōſtrationū in q̄rto ſermone: q tertie quidē abſtātie eſt ſiccātiuz pharmacorū: calefacientiuz uero uel prime intenſe uel ſecūde remiſſe. Mixtioni autem ſiue huiuſmodi uirtuti atteſtātur & particulares operatiōnes. Eſt enim euſtomacū, pharmacū ſicut & aliquid aliud & ulceribus ſolidatiuum.

IO. MES. cap de aloe. Aloe eſt de ſublimioribus medicinis & melioribus: habēs prerogatiuam ſuper alias medicinas. Nā q̄q̄ intētio uniuſcuiuſq; ſolutiui ſit ſecūdū plurimū debilitare uirtutes & mēbra q̄ ſunt mīēre uirtutū: hec tamē ītētio cadit ab aloe: quia non ſolum non nocet: ymo inuenitur ad confortationē membroruz debilium addere. Eſt tamē ad unū nociuū quia aperit orificia uenarum apertione ſanguinem manare faciente & ipſum eſt aliarū medicinarū ſolutiuarū rectificator

bonus. Et proprie cum eis commixtum, Tria ſunt in eo in quibus cadit correctio, quoniã ẽ de tarde ſolutionẽ faciẽtib9, ꝙre oportet q9 ſumens ipſum cibari deferat. Et ſecũdũ ẽ, quia ſua operatio nõ multũ extenditur in corpore & uix pertrãſiens ẽ epar niſi in quãtitate exuberet: & tertiũ eſt quia uenarum aperit orifitia aptione ſanguinẽ manare faciente. Et nos obuiamus hiis tripliciter rectificando ipſum. Vnde acqrimus ei citã & facilẽ opationẽ cum ſpecieb9 alefangie ſubtilib9: & acumen habentibus: ſicut cum mace: nuce muſcata: cinaõmo: ſpica: calamo aroãtico: cubebis: ſquinãto: aſaro: maſtice: & gariofolis: de quibus ſint partes equales: & croci pars. ʒ. q̃ buliãt in ſextuplo earuʒ aq̃ uſq9 ad tertiã eius cũ facilitate. Et accipe pro qualibet libra illius aque aloes. ʒ. vi. & pmitte ſiccari ī umbra prius, & pfice exſiccationem eius in ſole. Acquirimus autem ei ut extẽdatur ad partes remotas cum rebus que addunt ī uigorẽ eius ſicut coloquitida: turbit: & ſimilia, Remouem9 autẽ ab eo nocumẽtũ qđ inprimit ī uenis rectificando ipſum cũ admixtione bdelii draganti: maſticis: & ſimiliũ. Et aliq̃ndo ſunt in eo partes inmunde: quare eſt cõturbans: faciens dolorẽ uentris: & nocens ſtomaco & epati. Et ſoluendo laborem imprimit ī ſtoãco & uiſcerib9: & aliq̃ndo facit ſolõne exire ſãguinẽ: & maxiẽ nocẽs ẽ emoroidib9: & ano. Et nos rectificam9 huiuſmodi lauando lauatione qua partiũ inmundarum fiat abſterſio: & ifundẽdo in aquis ſpecierũ ſupradictarũ: & adiungendo ei qđ cito lubricare faciat: & nihil eſt tam magnificũ ex rectificantib9 ſicut bdelium: & dragantũ: & ſi ſuper ipſum bibatur aqua ordei cũ oleo nucũ: aut aq̃ decoctionis paſſularum cũ aq̃ tepida: & mel tranſmittit audaciã eius a corpore.

Eligendum eſt autẽ aloe qđ laudatur in quiq; proprietatib9: ī colore: odore: ſapore: pondere: & ſubſtantia. In colore ut ſit coloris citrini declinans ad rubedineʒ in quo fit claritas & ſit in eo denſitas. Et ſi ſit ī colore ſicut eſt color epatis decliãuit eius bonitas ab illo q ẽ clarus. Et oportet ut ſit odoris boni proprii, non extranei acquiſiti per adulterium. Et ſapor eius ſit in priõ guſtu dulcis declinãs ad amaritudinem: & ſit pondere leuis: & quanto leuior tanto melior. Et ſit in ſubſtantia ſua abilis ad frangendum. Sophiſtice enī lauant eum lauatione qua ptes ei9 īmũde & groſſe ſeparentur: deinde lauãt ī aqua maris & pauci croci lauationibus plurib9 acquirẽtes ei per hoc luciditatẽ & colorẽ citrinum: & odorem bonum: uerum odor deoccultat falatiam. Eſt enī ca. cõplexionis in. ii. ſic. in tercio. POSSE purgat coleraʒ & flegma: uiſuʒ clarificat: opilationem ſplenis & epatis apit: menſtrua prouocat: ſuperfluitates circa pudẽda ſi ſint ex frigida cauſa extergit: & ſcabiem curat. Corp9 diſcoloratũ, coloratũ reddit cõtra ſcabiem & putredinem pudẽdorũ & pruritũ digitorum qui fit ex ſeriõnib9. Aloe cum aceto confectũ & ſic iunctũ ualet: Cõtra arteticam: detur cum ſucco bardane. Cõtra alopiciã & caſuʒ capilloʒ in fortiſſimo buliat aceto radix oliue uetuſte & poſtea coletur & in colatura ponantur due pt̃is farine lupinorũ amarorũ, & tres aloes q̃ ſimul cõficiãtur & addatur puluis ſtafiſagrie, & inungatur caput p̃ diſcrimiãlia. Aloes puluis optiẽ diſtẽpatus cum uino albo & aqua ro. multũ ualʒ ad pruritum oculorum. Suppoſitorium factũ ex trifera magna cũ puluere aloes & maſtice prouocat menſtrua. Puluis ei9 cum melle datus lumbricos interficit. Et cum ſuco perſicarie auribus inſtillatus uermes necat. DYAS. cap. de aloe.

Virtus eſt ei ſtiptica & mediocriter ca. & ſic. nimis: uentrẽ mollit: purgat putredinẽ: coleraʒ & flegma deducit: ſtoãticis & epaticis maxĩm adiutoriũ ẽ: & ſanguinẽ reicientibus ſubuenit: hyctericis medetur mixtus catarticis ſtomacum reparat & confortat: uulnera naturaliter ſicca adhibitum curat: uulneribus poſt ſuturam opitulatur: & cõdilomatib9: fluxũ ſanguis uulnerum ſiſtit: frigia finiendo detergit melle addito omnes liuores tollit: pruriginẽ oculis amputat: dolorẽ capitis ſolut9 cũ aceto & oleo ro. & fronti linit9 lõgius

arcet:uiō addito capillis fluētib9 occurrit fauces & gingiuas & omnia uulnera oris ſaluberrime curat. Aliqui poſt cenā bina uel trina grana ad ciceris magnitudinem deuorant:quoniā corpus ꝓcurat:& eſcaʒ non corrūpit:& ſi ſitis aderit extīguitur. Extrinſecus. illinituʒ efficaciter ſtringit ſtomaco ſuper omnia ualet uulnera que difficile gluctinātur ſanat: & maxīe circa anum & ueretrū. Iuuat & ad inflationes ibidem factas:cum aqua ſolutus gluctiāt plagas:& ad oris uel narium uel oculoruʒ inflationes ſic facit:omīa reprimit digerit & proiicit. GAL. Aloe ſanat difficile cicatrizabilia ulcera: & preſertim que in ano & pudendis. Confert etiaʒ flegmoni eorum collectū cum aqua:eodem quoq; modo uulnera ſollidat. Confert autem utenti ſimiliter in flegmonibus qui ī ore & naribus & oculis: etenim repercutere ſimul & conſumere natus eſt necnō expurgare paulatim inquātū nō ē moleſtū mundis ulceribus. IO. MES. Aloe. ſolutione educit colerā & flegma & mūdificat caput ab eis & ſtomacū & cōfert Iuuamentum magnū doloribus eorū. & confert etiam inflationi ſtomaci & ſiti, & dolori ei9 ex colera factis:& q aſſiduat acceptionem ei9 diebus continuis nō uidebit in corpore ſuo, & in inſtrumentis ſenſuum eius egritudinem q̄ nō ſit abilis ſanari & preſeruat a putrefactione: ita q̄ etiam cadauera & proprie mixtum cum mirra. Et mixtū cum ſanguiē draconis & mirra ſanat ulcera putrida & mala:exſiccat enim ſine mordicatione. Et ablutio infuſionis eius in uino cū aq̄ ro. aut ſuco feniculi depurato abſtergit oculos & addit ī uiſu & ſtringit lacrimas, & ipſum quidē acuit ſenſum:& racionē & confert epati & aufert hycteriam: nocet tamen emoroidib9 & ano, qua ꝓpter caueant ab eius acceptione patientes leſionem ī ipſis. Caue id dare tēporib9 frigoris. excoriat enī & ſolutioē educit ſanguinē. Quātitas que poteſt adminiſtrari ex eo, ē ab aureo .ʒ. uſq; ad .ʒ. ii. & ī infuſioīb9 ab aureo .i. uſq; ad .ʒ. iii. SERA. autē. li. agre. cap. ꝓprio multa dicit de aloe que omīa ſunt de mente dyas. gal. aut aliorū hic inplicite uel explicite tacta quare ꝓpter breuitatē ea. hic ponere omitto.

Aloes ſigem .i. aloes epaticum.
Aloes ſegem idem q̄d ſupra.
Aloes ſcotorenſe, .i. ſucotrinum.
Aloetis .i. gentiana.
Alogallice idem q̄d ſupra
Alohocar. i. electuaria que lambuntur.
Alohariſ .i. aleharis
Alohoſos, .i. cauda uel os caude
Alohocac .i. alohocar.
Alolac .i. ſpina alba
Alonomie .i. aaron
Alobachia .i. morbus contagioſus.
Alopoturos .i. herba que dicitur cauda uulpina
Alopis .i. uulpis, inde alopitia
Alopotia .i. tinea capitis alba cum caſu capillorum.
Aloras .i. amigdale
Alorom .i. riſi.
Aloſos .i. locus q̄ ē poſterius perueniēs uſq; ad finem dorſi & oſſilii/& oſſilium eſt os q̄d coram alanum ī parte anteriori.
Aloſin .i. triſticia de ꝓterito & facit dormire.
Aloſui idem quod ſupra.

CAP. XXXIIII.

Loſantus. i. flos ſalis & inuenitur ſup petras:nili fluminis & in ſtagnis ueluti pīguamē aquis ſupernatans. Eligend9 uero eſt colore croceus:odore grauis unū habēs colorē:& pinguē cū guſtu mordaci ſed qui colorem rubeū habet aut glomeroſus eſt inutilis:utilis autem qui miſſus in oleo ſtatim ſe diſſoluit. Inutilis uero qui non facile ſoluitur. Hec dyas. cap. aloſātus. Plini9 cap. aloſantus. Aloſantus eſt quoddam pinguamē q̄d aquis ſtātib9 ſupernatat. porro extat colore croceato. Optimum eſt q̄ in nilo fluuio colligitur, hoc enim & coloratiſſimū ē & cū aliqua pinguedine aquoſum: & pene putridum poteſt ergo acriter & uiſcide calefacere & quaſi ſal aliena conſumere. Caſſi9. felix

cap.de aloſachne. Aloſachne eſt uelut ſpuma que ī petris inſidet & pmaēt:uires habet ſicut ſal & nitrū. POSSE Dyas. Aloſantus facit uulneribus fraudulentis & paſcentibus uulneribus ueretri:pus aurium purgat caligiēs oculi & glaucomata & albedines cicatricū detergit:emplaſtris & confectionibus oculorum miſcetur cū oleo ro.ſudores cōmouet:uentrē purgat cum uino & aqua potatus:ſed ſtomacuȝ uexat:acopis neceſſario miſcetur. Capillos tenuat maxiē uirtꝰ ē eī recorporatiua uiſcida & pirotica ut ſal. Adulteratur autē teſta cōfricata & aliis rebꝰ ſed diſcernitur ſolutus aqua:ſincerus enī oleo ſolo ſoluitur, & eſt probabilior pinguis guſtum remordens.

Aloſanti idem quod ſupra.
Aloſagne eſt ſpecies altionii.
Aloſanchne idem quod ſupra.
Aloſte .i.yſopus ortulanꝰ
Aloud .i.lignum aloes.
Alozat .i.amigdale.
Alozuen .i.herba q̄ uocatur cotula fetida.
Albrati .i.umbilicus.
Alborencafron .i.alumen bonum.
Albouene .i. caſu.
Albotin .i.terbentina.
Alboleſten .i.carpobalſamuȝ.
Albolam .i.bedegeſif.
Albobulibe .i.grana pini.
Albochoen .i. herba fetida.
Alboege eſt herba que oritur in uere in locis marinis, & ē ſimilis andacuche plurimos habens ſtipites, & eius ſemē ē ſicut ſemen baucie confert ſpleni ualde.
Albolongue .i.aſpaltum.
Alcohen .i.terbentina.
Alcorat ē animal factum ut cimex lecti quod exiſtit in lectis & uocatur ſimiliter igil & eſt rubeum.
Alconoc .i.plumbum.
Alcohathar .i. uulneratio q̄ fit a ſella cum quis male equitat & aliis ſilibꝰ
Alcos .i.tediū uel triſticia & facit dormire.
Alcocol non eſt bene ſcriptū ſed debet dicere alcohol & idem ſignificat.

Alcocofus .i.capita cardinuȝ que comeduntur & eſt bedeguar.
Alcorſos idem quod ſupra.
Alcorſof idem quod ſupra.
Alcorde .i.tucie inde.
Alcomahe .i.rumex.
Alcordu .i. animal qđ nomiātur feſeſis.
Alcodat .i. litium.
Alcobiſſe .i.panis
Alcobeis .i.malua
Alcorſe .i.ſpata
Alcorombos .i.caulis.
Alcoſobar .i.coriandrum
Alcolad .i.porrus
Alcoton .i.bombix.
Alcorfa .i.cardamum.
Alcor idem quod ſupra.
Alcozodie .i.nodi qui ſunt in collo & gula & ſubaſſellis, & inguinibus & ſunt glandule.
Alcozem idem quod ſupra.
Alcorza .i.ſtannum.
Alcoap .i.cauilla
Alcot .i.cot.
Alcola .i.puſtule albe que in ore fiunt, & potiſſime in ore infantiū.
Alcorat ſunt fruſtra ſubtilia q̄ ī diſinteria egrediūtur que ſunt facta ad modū cuiuſdam animalis quod dicitur feſeſis.
Alchorrat .i.porrus.
Alchohol .i. puluis ſubtiliſſimus ad oculos.
Alchohoma .i.rumex.
Alchoel.i.locus inter ſpatulas ſub collo.
Alchochat .i. electuaria que lambūtur.
Alchon .i.palma ſilueſtris.
Alchoti idem quod ſupra.
Alchome .i.lignū de quo fiūt lanterne ut os.
Alchochil .i. locus ſub collo ubi iūguntur furcule dorſo.
Alchoſſos .i.cauda uel os caude.
Alfofat .i.rapa.
Alfor .i.crocus ortulanꝰ
Alfos ſerpens .i.corſone fortiſſimus.
Alfos .i.morfea.
Algom .i.uitriolum.
Alhofar .i.paſſio inguinis
Alhoros .i.amomum.

Alhoſos .i.cauda.
Alhorf .i.naſturtium
Alhoif idem quod ſupra
Alhofal .i.deſudatio
Alhocer .i. excoriationes q̄ fiunt in coſſis ſub aſſellis & aliis partib⁹ in infantibus cum faſſiantur.
Alhotorum .i.cotula fetida.
Alholue .i. fenugrecum, & quidam dicunt quod eſt maior policaria.
Alhotoen idem quod ſupra.
Alhoſmi .i.inflatio.
Alhohocat .i.electuaria que lambuntur.
Alhonoc .i.plumbum
Alhohuoc idem quod ſupra.
Alhobonch idem quod ſupra.
Alhoſelengi .i.ſquilla.
Alhorf .i.naſturtium.
Alkolil grece:ziniar arabice latine uua.
Allogallica .i.gentiana.
Allolac .i.ſpina alba.
Allohleng .i.loheng.
Alloleng .i.loleng.
Alloiſol .i.ſquilla.
Almodo .i.bdellium
Almor .i.mirra
Almoſus ē genus cibarii.& ē almoſos.
Almodius .i. iunctura cuius unūquodq; os habet uacuitates & dentes ſicut ſerra & dentes unius, taliter ſunt parati q̄ alterius oſſis uacuitates ingrediuntur & hec iunctura uocatur ſenen & dercen.
Almonda .i.rotonditas.
Almoroſirin .i.ſanſucus
Almotho .i.medulla.
Almoguadir .i.illa que ſale condiuntur ut oliua:capparis & ſimilia.
Almoſos hoc eſt ſicut colūba cū coqtur in aceto uel ſumach uel agreſta uel ſuco limonum uel granatorum acetoſoruꝫ in cuius uentre ponitur menta.
Almoſoſat .i.thamarindi.
Almoſaſat. idem quod ſupra.
Alnocati .i.poſtrema pars capitis.
Alſodaira eſt ſpecies lepre.
Alſodi dicuntur cibi qui uētrē inflant.
Alcoſtan .i.lilium album.
Alſto .i.ſinapi album.

Altorſili .i.carui
Altorehuc .i.herba cuius gumi eſt armoniacum & eſt ſpecies ferule.
Aluam .i.pulegiū agreſte.
Aluaſet .i deſideriū amoris.
Aluanteg .i.quedam uene.
Aluaniſtus .i.altea.
Aluad .i.flos rubi.
Alubari .i.de plumbo adhuſto.
Alubuati .i.egritudo accidēs ei qui aſſueſcit ut ſuper eū iaceāt homiēs.
Alubtra .i.ſulfur.
Alucubren .i.ſcolopendria.
Aluccuben idem quod ſupra.
Aluden .i.herba de qua fit aſa fetida.
Aludem .i.in quo ponitur ſiſamus.
Aluegen .i.pulegium agreſte.
Aluem .i.palpitatio.
Alue idem quod ſupra.
Alueſen .i.ſulfurata.
Alues .i.dulcia.
Alueme .i.ameos
Alueſkalle leguarium.i.dulcia ſicut confectiones de melle.
Aluhumeta .i.uariole q̄ noſtro ideomate uocantur coccule.
Aluenhinar .i.balauſtie.
Aluiſac .i.armoniacum.
Aluiſe .i. abrotanū ſemiā.
Aluiaſie .i.apā calidum.
Aluitamis yamen .i.aluminis yameni.
Alulbub .i.mercurialis.
Alumpnati eſt diſpoſitio cū qua fit hō peſſime effeminatus.
Alumfac .i. apā in palpebra cum pruritu.
Alumati .i.cibi cum aceto.
Alumus fructus eſt circa ortos naſcens ſicut ramus ſine ſpinis folia habens ſicut oliua & latiora:naſcitur marinis locis & circa ortos. Eius folia elixa manducantur. Radices eius cum mulſa bibite ſpaſmatis reſtituūt ſanitatē:reuma prohibēt :& lac mulieribus prouocant. hec dyas.
Alumaic .i. alumen.

Lumen latine: gre.ſtipterea ara.uero ſebel:uel alfar. Alumen eſt uena terre que per nimium calorē ī albū colorez tranſducitur. Et fit alumen ī regionibus ualde calidis:& precipue in locis ſulfureis & ignitis:quod album eſt:illud melius & acutum & ſalſugini admixtū:quod autē terreum eſt & feculentum: īpurū & nō bonū:diu abſq; corruptioē ſeruatur. Cui9 tres ſunt ſpecies mediciē apte. ſ. ſtiptereū inde ſtiptereatiſtis & illud eſt qđ dicitur alumen iamenū:& iſta ē ſpecies q̄ dicitur alumē ſciſſuz:quod de pluma uel ſcallola uulgo dicitur. Et eſt ſecunda ſpecies que dicitur alumen rotondum:qđ zucarinum uocatur ob ſimilitudinem zucari. Et eſt tertia ſpecies que dicitur alumen liquduz qđ uocatur alumē de rocha uel lipparinū ut Caſſius felix:cap.de ſtomaci morbis. Sciendum q̄ quando alumen ſimpliciter ponitur de ſciſſo intelligitur, īuenitur etiā aliud alumen, quod uocatur alumen affor quod inuenies ſi leges literam uſnen. Eſt alumen ca. & ſic.ī.iiii.gradu habet uirtutē exſiccandi uehementer & conſumendi. Plinius cap.de alumiē. Alumen ē ſalſugo terre:plura eius genera ſunt ī cipro: candidum:& nigrū:exigua coloris differētia: fit autē omnino ex aqua limoq; : hoc eſt terre exudantis natura corrinatū hyeme eſtiuis ſolibus maturatū: quod fuerit ex eo precox cādidū fit. Gingnitur ī hyſpaīa egipto:armenia.macedonia:ponto:africa inſulis ſardinia : melolippara : ſtrongile: laudatiſſimum quod ī egipto huic proximū in melo. Huius quoq; due ſunt ſpēs liquidū ſpiſſumq;: liquidi probatio eſt ut ſit lympidum lacteūq; ſine offenſis fricātium cum quodam igniculo caloris: hoc phorimon uocant. Alterū genus pallide ſcabreq; nature. Et quod inficitur galla. Ideoq; hoc uocant paraphoron & cetera. Et infra aliud unū genus ſchiſton uocāt greci:in capillamenta quedā caneſcentia dehiſcens: Vnde quidam trichitin potius appellauere:hocq; fit ex lapide ex quo & id calcitis uocatur ut ſit ſudor quidē ei9 lapidis in ſpumam coagulatus:& ē alterū genus quod ſtrigilin uocant. Due ſunt ſpecies eius, fungoſum atq; omnium ore dilui facile:quod in totum dampnatur. Melius ē pumicoſuz & foraminū fiſtulis ſpongie ſimile rotondum. Nā candidiori ꝑpius cū q̄dā pinguediē inherēs fricabile nec inficiens nigritia:optimū ex omnibus qđ melinum uocatur a melo inſula ut dixim9, & cetera. DYAS. cap.de alumiē. Aluminis ſpecies ſunt multe ſed medicine tres neceſſarie: rotondum: ſciſſum & liquidum. Rotondi aluminis ꝑbabilius ē quod naturali fuerit rotonditate formatum ſubalbidum & non lapidoſum. fricabile & aliqua ex parte pallidū: pingue & uehementer redarguēs:& nō lapidoſuz albos capillos ueluti pectinatos ſimilās & non in glebas compreſſum:deinde liquidi aluminis melius eſt quod eſt leue plucidū in ſūmo aliquid in modum floris, quaſi lac habēs. SERA. li.agre.cap.ſeben. Seben .i. alumen habet ſpecies multas ſed ille q̄ adminiſtrantur in medicinis ſunt tres. Vna earum ē illud quod dicitur Iamenū, & eſt melius Et melius eſt illud quod eſt nouū albū fortis albedinis facile ſe diuidens: habēs in ſe uelut capillos albiſſimos quos uentus rapit:& eſt acre multum: & ſtipticum:non habens lapides. Defertur hoc tale ex babilonia. Et ſecundū ē rotōdum & eſt ſecūdū in bonitate. Et melius ex eo ē illud qđ ē ſimile tutie & rotōduz naturaliter & non artificialiter factum rotondū cuius color eſt albus:& ſtipticuz ualde & eſt in eo parū citrinitatis & cito frangibile eſt autem hoc ex babilonia. Et tertium eſt humidum & melius ex eo eſt clarum habēs ſuper ſe uelut florē ſimilez lacti equalium ptiū & eſt totū humidum nō habens lapidē & odoratur ex eo odor uelut igneus. Et idez auct. Gal. Subſtātia omnium ſpecierum aluminis ē groſſa:& ſubtilius ex eis eſt yamenū. Et poſt ipſuz eſt rotondum. Alie uero ſpecis omnes ſunt groſſe multum:& in ſapore eius eſt ſtipticitas multa. AVIC. li.ii.cap.de alumine. Alumen ca. eſt & ſic.in.iii. gradu. POSSE. puluis aluminis & carnis marie confectus cum uermibus inuētis ī pingui

terra i npoſitus:ualet ad cancrū liciniuʒ ī tali cōfectione intinctū & orificiū fiſtule inmiſſum confert. Balneū aq̄ aluminoſe confert hydropicis:ſcabioſis: & arteticis: ſi tamen non naturaliter inuenitur, fiat artificioſe hoc modo ſal & alumē buliāt in aqua:& feruentib9 lapidibus fundo īmiſſis ſuperaſpergatur aqua calida, & patiens ī medio ualis ſedeat:& poſtea ex aqua lauetur:liciniū iunctū melle & ſupaſpſo puluere alumīnis īmittatur orificio fiſtule:& confert,ſed prius lauetur locus cum aceto.Alumen ſanat īflationes gingiuarum abluto ore ex aceto & alumine fiat ablutio precedēte tamen appoſitione uentoſarū cū ſcarificatione circa collum & ſpatulas:uel ſic ſacrifices pri9 poſterioꝛē ptē capitis:tertia die p9 ſcarificationē appoſitis ſanguiſſugis ī ipſis gīgiuis:deīde lauetur os bis uel ter in die ex illo aceto & ita laues uſq; ad quatuor dies qa multū ualet.Itē fit puluis ſatis expert9 ad leuādū uueā.Recipe alumīs yameni balauſtie corticū granatorū acetoſorū:roſarum & ſeminum eius:gallarum:cinamomi groſſi curcume: pipis:piretri:ſalis armoīaci ana equaliter.Item alumē bulitū in uino ſi ex eo tepido abluatur os mire curat ulcerationēs palati p̄cedente appoſitione muſcillaginis gumi dragāti in aqua ro.diſſoluti. DYAS.omē alumē ẏtutē habʒ cōſtrictiuā,medetur deniq; putredi ēs & ſanguīs fluores: gīgiuas huēctas:& dētes mobiles cum aceto uel melle.Item auriuʒ fluores ad mixto ſuco poligonie herbe curat,putrediēs uero cū ſale duplici mō fagedeīca quoq; ulcera admixtū gallis ſimili pōdere carnes ſuperfluas & ſudores alarum ſeu inguinū ſanat. SERA.auct.dyas.uirtus omniū ſpecierū aluminis ē ca.& ſtiptica & abſtergit obſcuritatē uiſus: & aufert bothor q̄ fiunt ī facie & corrodit carnē ſuperfluā in ſcabie & aliis ulceribus & p̄hibet ulcera fraudulenta ne augeantur in corpore:& abſcindit fluxum menſtruoꝝ & reſtringit gingiuas a quib9 fluit ſaliua nimia:& quando miſcetur cum aceto & melle:confirmat dētes cōmotos:& q̄ndo miſcetur cū melle confert alcole & q̄ndo miſcetur cū ſucco uirge paſtoris confert bothor & curſui humiditatis ex auribus quando coquitur cū foliis uinee cū melle cōfert ſcabiei ulcerate:& quādo coq̄tur cū aqua & linitur ſuper pruritū aut ſuper ungues leproſas:aut ſuper panaritiuʒ aut ſuper excoriationes que fiunt a frigore confert. Et quādo miſcetur cū fece aceti & cū q̄ntitate ſui ex galla cōfert ulcerib9 corroſiuis fraudulentis.Et quādo lauatur caput cū aqua eius occidit pediculos & lendines.Et naſcale ex eo confert fluxui menſtruorū & prohibet inpregnationem & eſt bonū apātib9 gingiuarū & uuule:& confert dolori auriū & doloreb9 q̄ fiunt in collo matricis & ſciſſuris eius & dolori teſticulorū:& confert conbuſtionibus & liniūtur cū eo apāta flegmatica:& cōfert & quādo linitur ex eo pectē & ſubaſſelle aufert fetorē eorū. Et idem auct.eiuſdeʒ Aduritur omne alumen & aſſatur ſicut aduritur:& aſſatur colcotar uel calcitis. AVIC.decoctio aluminis confert q̄ndo ex eo coluitur os dolori dentiū.Bulcaſim li.qui dicitur ſeruitor. Aduritur alumen ſicut calcātum, niſi quia non fit rubeum ſicut illud. DYAS.uritur autē omne alumen ſiue aſſatur ut calcitheos.

Aluntcurac, ſunt fruſtra ſubtilia q̄ interdum in diſinteria emittuntur & ſunt ſubſtātia ipſorū inteſtinorū.

Alundobadeſte .i.coſtus.

Alupum .i.turbit.

Alupſulide uel aliſſediles.i. alkekengi.

Alupiſon .i.alupta.

Aluruitaram quid eſt.l.l. caxchas.

Aluſne .i.uſnee.

Aluſue idem quod ſupra.

Aluſen .i.alguaſcen.

Aluſnen .i. ſulfurata, & ſecundū quoſdam eſt herba de q̄ fit alcali.

Aluſmes .i.paſſule ſine granis.

Aluſtas .i.papauer.

Alutrica .i.galla.

Alupta .i.lentricula aque.

Aluta eſt corium ſuper quod cerotaria extenduntur.

Alutdobandeſt .i.coſtus.

Aluthilia .i.fructus thamariſci

Aluum .i.uenter
Aluthili idem quod ſupra
Aluthi meroſcem .i.nomen loci in quo ſunt ſcole
Aluthan .i. oleaſtrum
Alutut .i.lenticula aq̃tica
Aluxufentu .i.aqua de caſon
Aluzumet .i.unctuoſa & pinguia
Albutium .i.affodillus
Albug idem quod ſupra
Albuſe .i.auellana aſſata
Albugiliſſe .i.lactuca aſini
Albundicati .i.auellana
Albule .i.macule oculi albe
Alburna ē quedam ſpecies calamenti
Albutega .i.cucumer
Albudeghe idem quod ſupra
Albundec indi .i.nux indica
Albucon .i.herba de q̃ fit aſa
Albudacatini .i.auellana
Albulbub .i.bulbud
Albuzaram .i.zedoaria
Albufac .i.ſulfur
Albaudari .i. uena tranſiens p minus foramen uelaminis
Albrungi .i.ſemen
Albrulahic .i.rubus qui facit mora
Alcunadamaſionliton.i.almea
Alcula uel alcola .i.puſtule ulceroſe que in ore & lingua fiunt
Alcuet .i.fricatio cum manibus
Alcuneſic .i. fructus thamariſci
Alcurati uel alcorati ſunt fruſtra ſubtilia inteſtinorum que interdum in diſinteria emittuntur
Alcutub & cutubub ſunt ſpēs melācolie
Alcumini .i.cibarium
Alcuſen:aliari: almarit emeigi: ſekinſon afirabinada ſucaton:turefule:cauſigi theheul:eutaras:hec nomina ſunt.xii.genera piſcium
Alcarmeſit .i.fructꝰ thamarindi
Alcundar .i.thus
Alcundar idem quod ſupra
Alcundes .i.radix ellebori
Alcubeb .i.caro ſuper prunas aſſata
Alcubet idem quod ſupra
Alcuſcur .i.furfur groſſi panis
Alcubula .i.lauda capitis

Alcuſur eſt ſpecies cuiuſdam piſcis
Alculeſet .i.pondꝰ ſilique
Alcuſugi idem quod ſupra
Alcubi .i.perdix aliq̃ dicūt q̃ eſt faxianus
Alcul eſt nomē cuiuſdam piſcis
Alcurub .i.lampas
Alcuzem .i.alcozodie
Alcuſem idem quod ſupra
Alkuefric nomē eſt cuiuſdam medicine
Alcubd .i.butirū crudum
Alcuſt .i. coſtus
Alcurſuma .i.herbilia
Alculba .i.fenugrecū
Alcuiaſari .i.ſtrictura narium
Alcuia .i.parue puſtule
Alcunati .i.pus generatum ī oculorū tunicis
Alcurat .i.urtica
Alcuis:tria dicit:ē enī fons: os & uetula q̃ tendit ad finem
Alcuabe .i.empetigo
Aldulach .i.arbor dactili
Alſued .i.os ſtomaci
Alfuminis uel alfius.i.pſillium
Alfudengi .i.decoctio mentaſtri
Alfulaſeti .i.uinū coctū ad tertiam
Alful .i.faba
Alfus leuce .i.morfea alba
Alfulfulen .i.ozinium
Alfulfumen idem quod ſupra
Alguaemi eſt quando facta eſt cōcuſſio in ligamēto oſſiuꝫ ſed nō ē perfecta diſlocatio
Algueſgues .i.alienatio mentis
Alguaſegues idem quod ſupra
Algulenati .i.etas in qua egreditur ſperma
Alguinium uel auguinium.i.lacualis
Alguedi .i. humor ille qui egreditur cū aliquis tangit mulierem
Alguafit .i.eupatorium
Alguaair .i.q̃ndo homo loq̃tur plane & quaſi cum terrore
Alguada ē ſpecies morfee albe ſicut apparet in litera albaras
Alguafet ē illa egritudo q̃ multiplicatur ī hora una & ī regioē una & ē pnecabilis & nos uocamus eam peſtilenciam hoc

uocabulū poītur per hyppocratez primo regiminis acutoruz.

CAP. XXXVI.

Lguaſcen grece: ara. aluſen: & latine lilialis. Lilialis eſt q̄dam herba habēs folia ſicut rubea tinctorum niſi quia ſunt minora & utcumq; aſpera expandens ſe p terraz ſicut herba granorum uel rubus: eius flos eſt paruus ſicut flos ſolatri habens recte figuram lilii. AVIC. li. ii. cap. Alguaſcen uel aluſen. Alguaſcen eſt herba cuius flos eſt ſimilis lilio & ꝓpter hoc dicitur lilialis. Eſt ca. & ſic in prio gradu. Vnde deſiccat cum equalitate: & abſtergit & cōfert panaritio: & reſoluit totum illud cū eq̄litete. GAL. vi. de ſimplici medicina cap. aliſſuz. Aliſſum ſiue amploſilon dicta eſt quidem aliſſum herba, quia mirabiliter confert morſis a cane rabido, ymo & iaz occupato rabie, ꝓpinata ſepe ſola ſanauit. Poteſt autē hoc ex ſimilitudine q̄ ſecūdū totam ſubſtantiā ut dictum eſt prius, q̄ huiuſmodi potentia ſola experientia ꝓcipitur: & ideo caret arte. ſi qs autē utatur in pluribꝰ congnoſcet q̄ diaforeticuz eſt mediocriter: & ſiccatiuuz cū eo q̄ aliqd abſterſionis habet: hinc autē alfos & eſſilinas mūdificat. Plinius cap. aliſon. Aliſon ſimilis eſt rubee tinctorū & nō diſtat ab ipſa, niſi quia rami & folia ſunt minora. Vnde aliſon nomen accepit eo q̄ a cane morſis rabiem ſentire non patitur.

Algumur .i. carnes que ſunt in gingiuis.
Alguefion .i. genus columbaz generantium ſemel in anno.
Alguariſen idem quod ſupra.
Alguata .i. edera.
Alguaſath .i. armoniacū.
Alguardeniti infirmitas q̄ oritur in palpebris intus & non dimittit oculuz aperire & rubet.
Alguaſagnati .i. tenebroſitas.
Alguradaiane .i. celidonia magna.
Algubere .i. ſorbe uel neſpilla.
Algueſit .i. eupatorium.
Alguarda .i. roſa.

Algumar .i. carnes que ſunt in gingiuis.
Algue .i. inquietudines.
Alguben .i. ſorba uel neſpilla.
Alguada uel algueda .i. morfea alba.
Alguarſegues .i. inquietudo q̄ndo .ſ. homo loquitur ſecum & non poteſt dormire.
Alguaſcenes .i. alienatio.
Alguaham .i. malus appetitus cum aliquis appetit carbones uel lutum & hiis ſimilia.
Algumiut .i. carnes que ſunt in gingiuis.
Alhulub & ellub .i. mercurialis & aliqui dicunt q̄ eſt ſpecies baucie agreſtis ſetentis de qua fit galbanum.
Alhulaic .i. cretani marini.
Alhumor .i. caro que ē inter dentes rubea.
Alku .i. furnus.
Alkuomon .i. ſpuma maris.
Alkuabe .i. empetigo.
Allufa .i. poma mandragore.
Alluſie idem quod ſupra.
Alluthit .i. fructus thamariſci.
Alluthitum .i. ſparagus.
Alluf .i. dragonthea.
Allues .i. dulcia ſicut cōfectio de melle.
Alluſul .i. q̄nando apparēt radices pilorum albe cum extremitates ſunt nigre.
Almuri .i. ſalſamentum & uocatur garus. l. .garus & literā muri.
Almutil .i. ſpecies melancolie.
Almuten .i. herba de qua fit aſa.
Almubaciem .i. inteſtinū rectuz.
Almubeſcemati .i. oculus adherens ſuo intuitu uni loco.
Almugati .i. cibus factus ex almes.
Almuſatagi .i. rotura cornee quando illud quod apparet de ea eſt res modica & uocatur formicalis.
Almugath .i. teſticulus uulpis & eſt ſatirion.
Almugat .i. mugat.
Almuria .i. garus.
Almuſoſat .i. brodium cibabile quod latine uocatur amoruſia.
Almuchaſifa .i. in quo apparet forma q̄

est ad modum epatis quātum ad colorē & siccitatem

Almumcan .i.celidonia
Almurmar .i.claui
Almuſca .i.macer
Almuet est nomen instrumenti cuiusdā
Almusaragi .i.uuee egressio aliq dicunt q̄ est dilatatio pupille
Almusafata .i.caput oblongum multum:& utriq; lateruz planū ut coho-pertura domus
Almumuch .i.costbarcost
Almubathar .i.intestinum rectuz
Almiorati .i. mediū corporis & utriusq; lateris mensura.ix.digitorum delaborati
Altmiden .i.herba de qua fit asa fetida
Alsuul .i.oculi q̄ sunt inter uariū & nigrum medii
Alsucaram .i.rannus
Alsulafeu.i.uinum coctū ad tertiam
Alsul faba
Alsurogem.i.partes q̄ sunt ī circuitu ani
Althuoth .i.ille qui cum coiit stercus suum cum spermate descendit & non regit anum suum
Altula .i.flores dactiloruz
Alturſuma .i. herbilia
Alturola .i.ampulla
Altuabe .i.empetigo
Altumeli .i.aqua de rafon
Alturat sunt frustra subtilia que ī disin-teria egrediuntur
Alzumet .i.unctuosus
Alzusex est genus ellebori
Almacus .i.sansucus
Almacasaruel .i.gumi cipressi
Amanis .i.spica celtica
Amais idem quod supra
Amantilla .i.fu
Amanasueti .i.nigella
Amanaram .i.aconitum
Amantina .i.arthemisia
Amaracus .i.sansucus uel maiorana
Amaric idem quod supra
Amarola .i.camedrea
Amarantium .i.arthemisia
Amarion .i.sansucus

Amaritum idem quod supra
Amaracti .i.sarcocolla
Amanthina .i.arthemisia
Amaritu .i.maiorana
Amaris idem quod supra
Amarantum .i.herba crassula
Amaratus .i.maiorana
Amaracus .i.saturegia

CAP. XXXVII.

Marikest ara.uel pentasilem grece aligos uel ligos. latine agnus castus uel salix mariā uel allexandrina:uel arbor abrahe. Agn9 castus frutex est sarmētosa cui9 stipites sunt recti:& duri ad frangendū: folia ei9 similia foliis oliue: nisi quia sunt maiora molliora & longiora:flos eius ē purpure9 & aliquando albus: & semen eius simile piperi:folia eius medicine competūt & nō radices:& flores magis. Et ubicūq; agnus castus simpliciter inuenītur florē intelligas/ Agnus castus enī omni tēpore inuenitur uiridis:& in aquosis locis magis q̄ ī siccis qui uiridis maioris ē efficacie:q̄ exsiccat9 dicitur enī qa libidinez reprimēdo castū reddit:ut agnus:ca.est & sic.in.ii.gradu SERA.li.agre.ca.amarikest siue amari-chest auct.dyas.Amarikest .i.agn9 cast9 & ē arbor abrahe.semē eius dicitur semē agni casti: & noīatur piperella & ē piper eunuchorū.Et sunt ei due spēs & dicitur kistos,eo q̄ religiosi sternunt hanc plātaz sub lectis ad refrenādū libidinē/& noīatur login propter duriciem uirgarū eius. Et est plāta ī magnitudine arborū.Nascitur ꝓpe aquas & locis aquestribus habz uir-gas duras ad frangendū & folia eius sunt similia foliis oliuarū nisi qa sunt longiora maiora & molliora:& quedā species hui9 plante habet florē purpureuz:& quedam habet florem albū & habet semen simile pipi. Et idem auct.gal.qđ administratur ex illa arbore est semen folia & flores.Et seminis quidē & florū substātia ē subtilis ualde & ē ca.& sic.in.iii.gradu. DYAS. cap.agnus secundum translationē nostrā/ Agnus siue aligos latine alexandrina ap-pellata est. Agn9 dicitur ꝓpter castitatē

nomine greco ſi qdē ſubſtrata corporib9 potentiam uenereā tollit id & ſemē ei9 potui datum idem operatur. Aligos autē dicta eſt propter ſuauitatem: & ē frutex arboris: & naſcitur circa flumina: uel in campis aquoſis longas mittens uirgulas que difficile franguntur: folia oliuis maiora atq; molliora habet. Eius ſpecies ſūt due altera eſt cum flore purpureo: altera cū albo: ſemen quoq; habet tamq̄ piper & uirtutis feruētis. AVIC. li.ii. ca. de agno caſto. Agnus caſtus ca. in primo gradu ſic. in. ii. & eſt reſolutiuus: ſubtiliatiuus: diſgregatiuus uentolitatum: & in ipſo eſt apertio cum ſtipticitate. Et eſt remotiuus doloris. GAL vi. ſim. phar. ca. de agno caſto: id quod adminiſtratur ex illa arbore in medicina ſunt ſemē & flos. Et ſeminis quidē ei9 & floris ſubſtantia ē ſubtiliſſima: & in ſapore eius eſt acuitas ſiue acredo & ſtipticitas: & uirtus ei9 eſt ca. & ſic in. iii. gradu. POSSE. lectus ex eo factus reprimit libidinē: fomētētur & genitalia ex aqua decoctioīs ipſius: & ſuc9 etiā potetur. Cōtra gomoreaz flores eius uel folia decoquantur in aceto & addito caſtoreo cataplaſmentur genitalia, ualet enī agnus caſtus mīrabiliter ad libidinis extinctionem inaniendo ſpiritus & conſumendo ſperma: hoc ſiliter facit ruta: maiorana: ciminū: calamentū & anetū ſed in hoc potentior ē agnus caſtus: ſunt enī iſta ca. aperitiua & extenuatiua. Sunt etiā alia que extiguit libidinē inſpiſſando ſperma & congelando ut pſilliuz ſemen lactuce: citrulli: meloīs: & cucumeris portulace ſcariolarū: acetuz: agreſta: ſumach & camfora & ſimilia. In ſuco agni caſti ſeminū feiculi. 3. iii. & eſule. 3. ii. coquātur & mane colatura detur leuco flegmatico uinū etiā decoctionis agni caſti multuz confert: Agnus caſtus dimittatur in amurca olei ut putrefiat & addito uino forti fiat decoctio: coletur & addita cera & oleo fiat ungentū: cuius inunctio ſpleis duriciem uel uentris remollit: fomentuz factū ex aqua decctionis agni caſti matrice exſiccat: & eius cōſumit ſupfluitatē & ipſius orificiuz anguſtat: ad menſtrua prouocanda fiat fomētū ex aq̄ decoctionis ipſius & centrū galli. Cōtra litargiā fiat decoctio cū agno caſto. apio & ſaluia in aqua ſalſa & fortiter fricetur ex ea poſterior pars capitis. SERA. au ct. gal. agnus abſcindit libidinē coitus & maxiē quando comeditur ſemē eius: & ꝓuocat menſtrua & reſoluit apāta dura que ſūt in mēbris corporis. DYAS. agn9 caſtus perhibetur mederi ſerpenti morſuz. Itē ſemē eius bibitū hydropicis & ſpleneticis medicatur: morſibus uenenatis occurrit lac mulieribus ꝓuocat menſtruis impat bibitum. 3. i. cum uino ueteri extinguit uenerem: dolorem capitis commouet: adhibens ſempnū. Elixatura ſeminū & foliorū eius tuōres ſtericos diſſoluit fomēto uel diſpergit: pulegio mixto uel bibito aut fomentatione adhibitū mēſtrua ꝓuocat: & dolorem capitis tollit: & cathaplaſmatibus mixto oleo & aceto litargicis & frēneticis preſtolatur: utilē fomētationē capiti preſtat ſub lecto poſitus ſerpentes longius arcet: & fumigatioē ſua id pſtare nouit: duricies teſtium tollit conbuſt9: & pampino addito ragadias ſanat ani ſemē eius cathaplaſmatibus recte miſcetur: folia eius papulas corporis leniūt coctura itineris ſanant: ſemē flores & folia ca. ſūt & ſic uirtutis: & in ipſa ſubſtantia ſubtiliandi habet facultatem: etenim utētibus ea in guſtu uidētur acria & ſtiptica. Naz ſi manducantur calefaciūt nimis & capitis dolorem excitant. Reprimunt ergo folia flores & ſemina: quia ſtiptica ſunt uenereos actus. Et ſi folia & flores in lecto ſubſternentur eadem faciunt: non ſoluz uiris ſed etiā mulierib9 ſic etiā māducata & bibita faciunt: Inde ergo arbor dicitur agnus caſtus: quia id facit. Nā & ſemen eius ad epatis & ſplenis ſcliroſim uel cōſtipata humoribus loca iuuat: indurata digerit loca. Et quia uirtus ei9 leptomeris eſt non ſolum nō commouet libidinē ſed etiā reprimit ſicut etiā ruta ſed calidior & ſiccior eſt agnus caſtus & uirtute habundantior: ſed non diſſimilis qualitate: ē autem ſpecialis uirtus eius. GAL agnus caſtus abſcindit libidinē coitus: & maxiē

quando comeditur ſemen eius. Et agnus caſtus a mulieribus atenienſibus in lecto ſternitur & reprimit libidinē. Agn9 caſt9 ꝓuocat menſtrua: & reſoluit apāta dura que fiunt in membris corporis: q̄ autem caput tangat non eſt ꝓpter multitudinē ſpiritus uaporoſi orti ex eo magis q̄ ꝓpcaliditatē rationabilem & partiū ſubtilitatem. Si enim generatiuus inflatiui ſpūs eſſet inflaret utiq; uentrē: & augmētaret impetū coitus uelut. Eruca ſed nedū q̄ prouocat ſed ſedare aptus natus ē coitū. Eſt autē cōmeſtibilis eius fructus palāq; calefaciens cū eo q̄ dolorē capitis faciens eſt minus tamen ſi aſſetur: Nam ſic cum tragematibus māducatur: & min9 dolorē capitis facit non eſt autē inflatiu9 uētris etiam qui non eſt torrefectus: conpeſcit libidinis impetū tam torrefactus q̄ non torrefactus fructus. AVIC. fit ex agno caſto emplaſtrum cū foliis ſuis torſioni neruorum: & remouet laxitudinē & facit ſodam: & bibitus ſubet facit. Et quando ex eo fit emplaſtrum facit ſodam. Et eſt ex eis que multiplicant lac minorando ſperma fit q̄ eius potio duarum. ʒ. uſq; ad. ʒ. iii. & aperit opilationē epatis & ſpleīs & ualde iuuat ad remouēdū eorū duriciē & cum bibitur ex eo cū oximelle q̄ntitas duarū. ʒ. confert hydropiſi. Et ſedetur in eius decoctione propter dolorē matricis & apāta eius. Et bibitus cum mentaſtro & euaporatus deſiccat ſperma. Et q̄ndo ex ſtipitibus eius ſternitur ſub dorſo ꝓhibet pollutionē. & uirge erectionem. Et ſuffumigantur mulieres cum uehemens deſiderium adeſt coitus & remouet illud Et cōfert precipue ſemen eius fiſſuris ani Et fit ex eo emplaſtrū cū butiro duriciei teſticuli precipue cū ſemīē eius. Et cōfert morſui ſerpentis cū bibitur ex eo. ʒ. i. & ſimiliter morſui canis & lupi ſuperpoſito emplaſtro & fumigatione facta ex eo. Et eius folia fugant uēnoſa. Et idē Sera. auc. Dyas. Semen ipſius quando ſumitur in potu cōfert morſibus uenenoſis: & confert ad hydropiſim quādo ex eo ſumūtur ℥. ii. cum uino: & ꝓuocat urinā & menſtrua & debilitat ỹtutē ſpmatis: & īducit ſodam. Et quādo ſemen eius bibitur cuʒ pulegio aut fit fumigatio cū eo aut nalcale prouocat menſtrua & quando fit emplaſtrum cū eo curat ſodam. Et q̄ndo fit cum ſemine eius & aqua emplaſtrum ſedat dolorem ragadiarum ani & ipſum ſemen cū foliis curat exituras & torſioēs neruorum & uulnera. Et putant aliqui q̄ ſi uiator faciat ex ligno eius baculū queʒ deferat ſecum in itinere cuſtodit eū ab offenſione lapidis & aliarum rerum & ab excoriatione que fit per confricationem membrorum

Amaſates	.i. ebulus
Amatrum	.i. ſanſucus
Amamoſis	.i. perfectū uidendi impedimentum ſine maxima paſſione
Ambagum	.i. trufariū uel uagū
Ambat	.i. ſambucus
Ambar	.i. ambra
Ambra mela	.i. nigra

CAP. XXXVIII

Mbra grece & latine: arabice uero hambar. Ambra ſecūdū quoſdā eſt ſperma ceti piſcis & ſecundū quoſdā ē fructus arboris ſub mari creſcentis: uel gumi uel manacor fontis in mari. Et ſecundū quoſdā ē iecur piſcis. Et ſecundū quoſdā ſpuma maris: Et ſecundū alios eſt ſtercus aniālis maris ſed falſo, quoniā ambra generatur ſub mari in ſpeciem fungorū qui generantur in terra. Ca. eſt in. ii. gradu ſic. ī priō circa finem. Sophiſticatur autem ambra cū lignoaloes: ſtorace calamita: & laudano reſolutis addito muſco reſoluto ī aqua ro. & appoſita aqua in parua quātitate. Sed cognoſcitur, qa ſophiſticata poteſt malaxari ſicut cera, uera autē ambra non. SERA. li. agre. cap. hambar. Hambar .i. ambra naſcitur in mari & generatur in ſpeciem fungorū qui generātur in terra: & quando mare turbatur eicit a fundo ei9 lapides magnos, & cū eis eicit fruſtra ambre: & plurimū ex ea egreditur ī mari quod eſt in terris gingios & in occidēte: & illa defertur almacadie, deferunt enim illuc homines q̄ nominātur mihereid eſt

ueloces quando nouerunt q̄ mare eorū eiecit ambraz. Melior autē ex ea est illa q̄ inuenitur ī insulis illarū regionū & in littoribus ipsius cū figura rotonda coloris celestis. Illa uero que est alba sicut ouuz structi oīs est mala & est illa quā deuorāt quidā pisces magni q̄ dicuntur azel q̄ cū degluctiunt eā occiduntur ab ea & natāt super aquas mortui quos uidētes homiēs de zingios proiciūt sup eos uncos ferreos & extrahunt ipsos de mari & extrahunt ambrā de uētre eorū & ē ambra nō bona maxime q̄ in uētre repitur & nomināt eā apotecarii persie maioris madi: ueruz illa que repitur iuxta spinaz dorsi ē pura & mūda multū & bona ualde. Est ca. & sic. & hoc secundū quātitatē more quā facit ī uentre piscis. DYAS. ambra ca. ē & sic AVIC. li. ii. cap. de ambra. Ambra ca. est & sic. & dicitur q̄ sit caliditas eius in. ii. & sic. in primo gradu. POSSE contra sincopim accipe. ʒ. i. ambre & ʒ. ʒ. lignialoes & ʒ. ii. ossis de corde cerui q̄ omnia resoluātur in aqua ro. & fiant pillule & propinentur. Cōtra epilētiam: poē ambrā & cornu cerui in uase uitreo sup carboēs & patiens suscipiat p os & nares fumuz & multum ualet. Contra suffocationem matricis que opprimit spiritualia, poātur siliter in uase uitreo cū aliis aroāticis & recipiatur fumus per os uulue. SERA ambra confortat cerebrū & corroborat ipsum & sensus omnes & cor, & confert senibus & frigidis complexione. DYAS ambra ȳtutē cerebro prestat & ceteris sensibus seu cordi: adiuuat quoq; senes & illos qui a frigidis humoribus possidētur AVIC. ambra confert decrepitis subtilitate sua & confert cerebro & sensib9 & confert pectori. Et idē de uiribus cordis ait, q̄ confortat cor. Almansor tractatu tertio cap. de ambra. ambra ca. ē cerebrū quoq; atq; cor robusta efficit.

Amfaricon .i. ypericon
Amgailem .i. arbor gumi arabici spinosa, cuius lanugo est, sicut cotū ex cuius fructus suco fit acatia
Amelbacarim .i. lepus marinus
Amechim .i. ozimum citrariū
Ameis .i. extremitas uitis
Amellentum .i. sine inguine
Amemel .i. carbunculi
Amenonis .i. folia papauetis ſʒ melius amenonis .i. papauer nigrum
Amensus est genus cibarii
Amene .i. silimbrium
Amentum .i. uitrum coctuz
Ameos emithetinis. i. alumen scissum uel stipterea
Ameos quid est. l. l. nauchana
Americ .i. maiorana
Amerina arbor est non multum a salice distans
Amesates .i. ebulus
Ames .i. serpens quidam diuersorū colorum
Amese .i. a medio
Ametiscus .i. gēma quedā p̄ciosa coloris uiolacei pro qua. l. l. ametiscus
Amelonfis silueſtre. i. nasturtiuz
Ameus .i. reddidomuz uel morula uel semē morule rubi
Ameu idem quod supra
Amblez radix uiua interpretatur
Amfesibeena .i. quoddā genus serpētis

GAP. XXXIX.

Mleg. i. mirabolani embilici: belliget. i. mirabolani bellirici
Vbi sciēdum, q̄ mirabolani emblici & bellirici sunt ex alia arbore p̄ducti q̄ alie species mirabolanoruz sicut apparet in litera halilig. & ideo hic determinatur de istis: in littera halilig uero determiātur de aliis spēbus mirabolaō. SERA. li. agre. cap. de amleg belliget.
Amleg belliget .i. mirabolani embilici & bellirici sunt fri. & sic. in fine tertii grad9 & extingūt acuitatē sanguis & caliditatē colere: & auferūt sitim. sua frigiditate & preparant stomacū, prouocāt appetitum & stringūt uentrē ꝓpter eorū stipticitatē. IO. MES. cap. de mirabolanis. Mirabolani Emblici sunt ex medicīs cōfortātib9 stomacū & cor & epar: & uiscera: Et meliores ex eis sunt, habentes fructa grossa & densa & grauia que minus crescunt in ossibus & plus in carne, rari quoq; non

habent ſpiritū. Et ſunt frigide cōplexioīs parum & ſic. in primo gradu. Et ipſi ſūt confortatiui mēbrorū ipſorū & coadunatiui partiū eorū. Et ſūt de extīguētibus inflamationē in ſtomaco & epate. Et ipſi nutriti maioris ſunt operationis: & minoris corrugationis. Modus nutriēdi emblicos: Accipe ex eis quantitatez quā uolueris & ſubmerge in aqua & expone ſoli uſq; dum tumefiant & humectentur, poſt exprime & pone ī aq̄ mellis & dimitte p dies duos & deinde coq̄ cū facilitate & poſtq̄ cocti fuerint dimitte parum refrigerari: & adde cū eis mellis tabarzet ſicut quartā partē totius & reconde: & quidam ſupercōdiunt cū ſpeciebus aromaticis confortatiuis, ſicut cū cinamomo xiloaloe: gallia: cardaōmo & croco & ſilib9. Bellirici ſūt ex medicīs benedictis expectatur enim per eos confortatio: meliores ſunt groſſi pōderoſi & denſi corticis: fri. ſunt in primo & ſic. in ſecūdo. In poſſe & proprietatibus aliis ſunt ſicut emblici.

POSSE. SERA. auct. gal. emblici & bellirici habent proprietatē denigrandi capillos: & prohibent caſum ipſorum. Et conferunt emoroydibus: & ipſi tumeſcūt in aqua. Et conditi ex eis faciūt opatioēs mirabolanorū nō conditorū: niſi quia ſūt debiliores eis & in bellīricis maior ē proprietas in acumine q̄ in emblicis. Et idem auct. bedigaras, emblicorum proprietas cōfortat ſtomacū & ꝓhibēt corruptioēz ab eo: fortificant ſtomacum & augent appetitū cibi & īcitant coitū & abſcindūt ſputū & uomitū: & ſedant ſitim: & augēt operationē ſenſus: & bellirici ſunt ꝓpinq in operatioē citrinis. Mirabolani emblici bellirici & kebuli mixti cū oleo amigdalarum dulciū & cū melle tingunt capillos colore nigro. IO. MES. Mirabolani emblici educūt ſolutione flegma: & ſunt ex rebus ualde confortantib9 cerebrū. & neruos: & augent intellectū & cōfortant cor. Et conferunt tremori eius: & mūdificant ſtomacū a putrefactione & cōfortant ipſum: & ſedant feruorem in eo & auferunt ſitim & addunt in appetituz & ſedant uomitum.

Ampeleos melana .ı. uitis nigra & eſt uiticella

Ampeleos leuce .ı. uitis alba & eſt brionia

Ampeleos agria .ı. uitis agreſtis que alio nomine dicitur lambruſca, cui9 flos uocatur ynantus uel ynantuz & eius ſūt due ſpecies. l.l. harim

Ampeleos agreſtis idem quod ſupra

Ampeleos ynoferos uel uinoferos .ı. uitis uinifera pro qua .l.l. harim

Ampelopraſion .ı. aratillus

Ampleopia eſt obſcuritas uidēdi que fit ab aliqua non manifeſta cauſa

Amplemon .ı. ſcolopendria

Amplenon idem quod ſupra

Amzen quid eſt. l.l. het

Ami .ı. fructus iuniperi

Amiantum .ı. teſte ouorū q̄b9 pulli excluduntur in niduz

Amiacii .ı. medicina inda q̄ eſt ſimilis cinamomo

Amicroceuz .ı. facile ad cōgnoſcēdum ut in allexandro de tuſſi

Amicrotero idem quod ſupra

Amicas .ı. ſcarificationes

Amictica uirtus .ı. laceſſitoria irritatoria aperitiua

Amictas .ı. lumbrici uentris

Amicticuz .ı. mitigatorium

Amiceticuz .ı. recorporatiuū

Amīfructus .ı. iuniperus

Amigdalen .ı. arbor ſpiōſa unde emanat gumi arabicū,

Amigdale pro morbo ſunt due eminētie iuxta radicem lingue in faucibus ſimiles capitibus mamillarū & dicūtur branci

Amigdaleon .ı. oleū amigdalarū

Amigdalus .ı. arbor faciens amigdalas pro qua .l.l. lauet

Amigdala quid eſt. l.l. quā ſupra

Amilnus .ı. camomilla

CAP. XXXX.

Milum uel apoyoys gre. ara. uiſce: latine uero amidum

Amiduz uel amilū eſt ſucus frumenti & dicitur amilū ab a qđ eſt ſine & melos grece. ı. mola eo q̄ ſine mola fit

Vnde amilum est medulla frumenti qđ infunditur & tonditur donec furfur suū dimittat: deinde cū aq̄ mittitur in sportulam & cū pressura colatur & cū in uno uase uelut fex residerit aq̄ effusa in sole siccatur p9 hoc leuiter strīgatur. Cassi9 felix cap.de amilo. Amilū tēperate caliditatis est:& hu. qđ sic fit frumentū ī aq̄ frigida ponatur per diē & noctē:& de die ī diē aqua remoueatur quousq; frumētū uideatur putrefieri: deinde aqua remota optime teratur: & cū eadē aqua optime confectū p pānū expriātur & soli exponatur ut exsiccetur usq; ad aq̄ cōsūptioēz & frequenter remoueatur aqua frigida donec dealbetur qđ residet desiccatur & induratur. SERA.li.agre.cap.de amilo Amilū infrigidat & desiccat plusq̄ frumentū. Et melius ex eo est illud quod fit in estate:& modus operationis eius est ut accipias de frumēto & ipsū bene purges & infundes in aqua dulci:& laues ipsum cū ea: & post proice aquā illaz cū q̄ ipsū lauasti: & funde super ipsum aquā aliam & facies ita quinquies in die & si potes ī nocte siliter & quādo mollificatur oportet q; eicias aquaz eius cuz facilitate sine agitatione aliqua ne cū aqua egrediatur aliqd de lacte. Et postq̄ hoc feceris calca cū pedibus & proice ipsaz aquā: & qđ supnatauerit sup aquā ex furfure collige cū caccia pforata & abice residuū postq̄ uero purgatū fuerit a furfure & colatum pone super lateres nouos & expone soli calido & si remāserit in eo aliq̄ humiditas pone super ignez. Et sapor eius ē acetos9 & uirtus eius est pauce caliditatis:sed est conpositū ex uirtutibus contrariis. Nam una ē frigida ppter acetositatē q̄ ē in eo & alia calida a caliditate eius q̄ ē a fariā que est in eo a calore putrefaciente.

GAL.priō de cibis. Amilū habz uirtutē lenitiuam exasperatorū existit autē cōmune huiusmodi opus omnib9 subsāciis quecūq; sicce secūdū cōsistētiam existētes neq; stipticitatē habent neq; aliquaz aliaz qualitatē manifestā:uel uirtutē & uocant ipsum apoyoys.i.sine q̄litate merito existentē talē ut ad sensuz est & in humidis subsātiis aliqua talis: consimile autē est uirtute ablutis paīb9 min9 tamē alimētū dans cōpori. DYAS.ca.de amilo. Amilū appellatū est ab eo q; greci milos molaz uocant.i.q; sine mola fiat. Est autē utili9 amilū qđ ex tritico fit cretico aut egipceo Accipe triticū & laua in aq̄ bona ifūde & muta ei aquā limpidam quinquies in die ut diligentius fiat: & nocte mutab ei aquā:& liqua quādo molle fit & manibus confrica & adde aquā postq̄ cōfricaueris & liquaueris:pone ad solē colatū sed non multā habeat aquā cum liquas. Est autez optimū amilū recens & candidum & lene sine ulla acrore & inquinoso odore.

POSSE. DYAS.amilū facit ad abstinēdū reuma oculorū: alta uulnera oculis replet:aspredinē oculorū tollit sanguinez reicientibus bibitū singulare presidium ē Aspredines arteriarum dissenit. Tussello lactis miscetur:& profluū uentris strīgit ualde:potest autē leuiter stringere ppter qđ ī colliriis lacrimas strīgētibus miscetur ualet similiter cōtra apāta spiritualiuz & tussim:coctū ī aqua o;drei cū lacte amigdalarū additis penidiis. SERA. Amiluz confert humroibus currentib9 ad oculos & ulcerib9 que dicūtur felfeoles & q̄ndo bibitur abscindit sanguinem qui uenit a pectore & lenit asperitatem gutturis & quando miscetur cū lacte in aliquo cibo hoc idem facit

Amimut .i.cost barcost

Amineuz .i.sine rubore unde amineū uinū secūdū dyas.i.sine minio & sine rubore tendens ad albuz

Amiplius est gen9 cimini & inuenitur in egypto

Amiron est species scariole

Amirisim superpositio carnis que fit in consolidatione. Vnde fit ibi tumefactio carnis quia nō est aliud consolidatio nisi appositio carnis supius que illas ptes sic tenet:& uocatur a gal.aporismū:Et ab auic.dicitur mater sanguinis.

CAP. XXXXI.

Miberberis ara.grece rarach uel oxiacantuz: latine uero

berberi.SERA.auc.dyas.li.agre.ca.amiberberis.i. berberi & est rubus. Achissa & est dictum acutū:& acsa & est dictum spina.ergo uult dici spina acuta:& est illa que facit fructū qui dicitur zachuch siue zaitah & ē amiberberis & defertur a corasceni & est arbor similis arbori pirorū silueströ:q̄ dicitur abhinus siue aharas nisi quia est minor & habet multas spiās & habet fructum similē graō mirti: nisi quia est maior & rubeus facile frāgibilis: & habet interius grana:& habet radicem habentē multas radiculas infixas terre. GAL.viii.sim.phar.cap.oxiacantū. Hec arbor est similis uirtute & specie arbori archandi.i.pirorū silueströ:nisi qa arbor pirorū est stiptica stipticitate forti:sed in fructu eius cū stipticitate est res incidens subtiliter. AVIC.li.ii.cap.de berberis Amiberberis est azaraſch & ex eo ē rotondū & rubeum campestre: & aliud est nigrū/longum/arenosum aut montanum/ & ē fortius fri.ē & sic.ī fine tertii grad9 & est uincens coleram ualde. POSSE. SERA. fructus eius quādo bibitur aut etiā comeditur abscindit fluxū antiquuz & humiditates ātiq̄s que fluūt a matrice Et quando fit emplastrum cum eo trito attrahit sagittas que sunt infixe carni:& astellas & spinas & alia similia.& quando percutitur uēter mulieris pregnantis cū radice huius ter aut fit inunctio cum ea expellit fetū: & est fri. & sic.in.ii. gradu: ꝓ hibet & incidit sitim calidā:& fortificat stomacū & epar.Et proprietas eius est ꝙ confert apātibus calidis & hec auc.abenmesuay.Et idem auct.armasios fructus eius retinet & prohibet omēs egritudiēs que fiunt a fluxu uentris.AVIC.fruct9 amiberberis confert apātib9 calidis ex eis emplastrū suppositū:& cōfortat stoācuz & epar & abscindit sitī ualde,& confert rasure & fluxui sanguinis inferius.

Amisul .i.quādo apparent radices capillorū albe & extremitates sūt nigre

Amitrocena .i.tenēs mēsuram

Amitrocera .i.debilitas epatis

Amitrocita .i.obscuritas

Amitasay.i.eminentia ulceris uel oculi

Amizen quid est .i.i.hec

Ambidexter .i.qui utraq; manu pro dextra utitur

Ambliops.i. amiliops.i. luscus qui in die parū uidet a causa non manifesta

Ambliopia idem quod supra

Ambrisubet .i.sene

Amfemerina.i.lilialis & est algueſcen

Amfima .i.castoreū uel qđcumq; animal degens in aquis & ī terra

Amfitraros .i.sparagus

Amguilanauū .i.spina egiptiaca

Ammisenie .i.siellach

Ampirepisecon balanon.i.mirabolani īdi

Ampliopia .i. obscuritas uisus & est luscus qui in die parū uidet a causa non manifesta ut oribasius in allexandro de oculis

Amocua .i. armoniacum

Amolach est species bubonis

Amoi .i.radix quecūq;

Amola est quoddā potagium mediciāle satis expertū contra uomitum infantiuz & puerorū, causatuz ex frigiditate cuius receptio est hec.Recipe cinamomi spice: croci lignialoes masticis, nucismuscate gariofili. terre sigillate :calami aroātici, zīziberis, rosarū,macis,cardaōmi maioris & etiā minoris,ana.ʒ.i.,buliant cū aq̄ ro. in una fiala uitrea in cinere calido postea coletur, & paulatim cum cocleari potui propinetur.

Amolella idem quod supra

Amolenten .i. sine inquinatioē ut in allexandro

CAP. XXXXII.

Momum grecelatiē pes columbinus, ara.uero hameien

DYAS. cap. de amomo.

Amomū genus est odoratissime herbe cuius frutex est similis botruo ī circuitu cuiuslibet arboris nascens:ramulos habet siccos & duros uirgulis silēs:coloris subruffi:circa quos foliola iuncta & copiosa ex tirso botruosum semen reddens & sibi connexū: florem albuz ueluti uiole foliis similibus brionie: Cui9 triplex datur spēs

Eſt enĩz quod appellatur armenũ ceteris melius auroſi coloris uel flaui: odoris boĩ Aliud eſt quod appellatur medicon priõ inferius: naſcitur ĩ locis humectis: & ꝑpterea forma maiꝰ atq; uiride & lene tactu ſaporem origani habens. Tertiũ uero qđ appellatur põticũ rufũ eſt: & non longuz nec difficile frangibile botruoſo ſemine plenum & odore percuſſibile .i. ſtipticũ Eligendũ eſt autẽ recẽs & album uirgas purpureas habens expanſum & ſemine plenũ ſimile botruo & ponderoſũ ſuaue quod maſticatũ lĩguam remordet: unum colorẽ habens nõ uariũ: uires habet calefacientes & ſtringentes & ſiccas. Plinius cap. de amomo. Amomum uocatur eo ꝙ ueluti odorez cinamomi inferat: naſcitur in ſiria & armenia: frutex eſt: botruoſum ſemen reddens ſibi connexum flore albo ueluti uiole figura foliis ſimilibus brionie odore etiã bono: ſompnũ incitat: & ẽ ca. & ſic in tertio gradu. SERA. li agre. ca. hameme. Hameme .i. pes columbi: & eſt amomũ: & eſt planta ſicut racemꝰ ſemẽ ſibi habens cõnexũ: habens florem puum ſimilem flori plante dicte loctidaz quorũ color trahit ad rubedinem: & circũquaq; ſunt folia multa conglobata & ſemen eiꝰ in racemis: & habet florem album ſimilẽ flori uiole in figura. Et melius ẽ armenuz cuius color ẽ ualde aureus. Et color ligni eiꝰ eſt ad ruborẽ uergens & habet odorẽ bonũ ualde. Sed illud quod ẽ aquaticum naſcitur in locis petroſis & humidis: & ẽ debilius altero & eſt magnũ cuius color ẽ ad uiriditatẽ tendens ac molle tactu & lignum eius ẽ ualde ſquamoſũ & ĩ odore ſuo eſt ſimilis odori rute: & in ſapore ſuo eſt ſimilis ſapori origani: ſed illud quod eſt ex terra que dicitur pontus, lignũ eſt habens ad rubedinẽ decliue non longuz nec difficile frãgibile: & ẽ ortus eius ſicut racemi & eſt plenũ ſemine & odor eius ẽ purus ſtipticus & illud quod ẽ potẽtioris odoris eſt nouũ albũ & ẽ optimũ & habz ramulos coloris ſanguinis & quando nõ eſt maturum eſt expanſuz & plenũ ſemiẽ racemis paruis ſimile graueẽ habẽs odorẽ bonum multũ mordicans linguã: & color eius eſt unicus non diuerſus. Et quidam adulterant amomũ cũ planta que dicitur amomides eo ꝙ ſilãtur amomo, niſi qa non habet odorẽ eius nec tale ſemen & naſcitur in armenia & flos eius ẽ ſimilis flori origani. Si uis non decipi ab hac uel a ſimilibꝰ caue a planta q̃ ẽ nimis iuuenis Et elige illam cuius rami egrediuntur ab una radice. uirtus eius eſt calefactiua. GAL. vi. ſim. phar. ca. đ amomo. Amomum hoc quidez uidetur ſecundũ ẏtutẽ aſſimulari acoro, niſi ꝙ ſiccus plus eſt acorus digeſtibilius uero amomũ Et dixit gal. ĩ quĩta amphoriſmorũ ꝙ omnia alia calida forti caliditate ſunt ſimlia. ſ. in hoc amomo ſicut ſũt caſſialignea tapſꝰ amoniũ cinamomũ & faciũt ſodã. Et ſimiliter faciunt plures alie ex ſpeciebus que ſunt ſubtiles & calide. AVIC. li. ii. ca. de amomo. Amomũ eſt arbor ſicut botrus ligni ſicut rethe inuoluti & habet florem ſilez emathiti in colore: & eius folia ſunt ſicut folia uitis albe, quorũ color eſt ſicut aurũ Et color ligni ẽ ſicut iacinti boni odoris. Eſt ſpecies eiꝰ alia uiridis groſſa naſcens in locis humidis: & eius odor ẽ ſicut odor rute. Et eſt ſpecies alia egiptiaca que non eſt longa neq; lata neq; debilis neq; grauis ad frãgendũ, ymmo ſilis uue. Et odor eius exuberat ſuper tranſitũ uue Ca. ẽ & ſic. in. ii. gradu ſubtiliat & maturat. & in ipſo eſt ſtipticitas & uirtus eius eſt ſicut acori uirtus, ymo ẽ uehemẽtioris digeſtionis & maturatioĩs: ſed acorꝰ ẽ uehemẽtiꝰ exſiccatiuꝰ q̃ ipſũ. POSSE. DYAS. Amomũ eſt preſtans ſompnũ. tumores etiã cathaplaſmatibus admixtum, ſedat ictibus ſcorpionũ cũ ozimo tritum, & ut cathaplaſma ĩpoſitũ occurrit: ex aqua eius oculi tumentes releuantur: tumores uiſcerũ uuepaſſe cõmixtuz, & ut cathaplaſma ĩpoſitũ ſedat: muliebria feminarũ fomento conpeſcit: & huius aqua calida potata nefreticis & epaticis & podagricis prodeſt: miſcetur diuerſis antidotis & miris & uariis odoribꝰ grate miſcetur SERA. Amomuz inducit ſompnum & ſedat ſodã quando emplaſtrũ cum eo fit ſuper frontẽ: & maturat apãta calida: &

confert puncture ſcorpionis, quando fit emplaſtrū cū eo & bedarogi .i. ozimo, & ponitur ſuper locum puncture, & cōfert apātibus oculorū tuīdis quādo fomētātur ex decoctioē ei9, & cōfert apātib9 ītrīſecis, quando cū eo exterius ſupponitur facto emplaſtro cum paſſulis: & confert dolori matricis, quando fit naſcale cū eo, & q̄ndo fit encatiſma ex decoctione eius. Et q̄ndo bibitur decoctio eius, eſt cōueniēs illi cui9 epar eſt infirmū: & confert egritudinibus renū & podagre. Et ipſum ingreditur in cōfectioīb9 multis: & magnis & odoriferis. Et idem auct. humaym filii yſaac.

Amomū eſt res que inebriat: etenim de ꝓprietate ei9 ē q̄ inebriat & facit dorīre, AVIC. amomū maturat apāta ca. Et ei9 decoctio bibitur ad podagrā, & ſedetur ī ea etiā ad illud grauat caput, & facit ſodā & facit ſompnū: & eſt ex inebriantib9 & dormire faciētib9. Et fit embroca ex decoctione eius obtalmie calide: & confert pleureſi frigide: & aperit opilatioēs epatis, & ē plurime digeſtioīs q̄ acorus. Et cōfert doloribꝰ matricis: & ītrat ī peſſariis matricis, & ſedetur ī decoctioē ei9 ad dolorē renū. Et bibitur ex eo ad dolorē matricis omnē. Emplaſtrū ex eo factū cū bedarogi ual3 pūcture ſcorpioīs. Almāſor tractatu tertio, cap. de amomo. Amomū ca. eſt & ſic, qđ opilationē epatis ex frigiditate eſt proficiēs: dolorē aufert matricis: ī capite tamē grauedinē & dolorē atq; ſcothomiā generat.

Amomatum tumamathos .i. confectio ſubtilis ꝓ qua. l.i. timiama.

Amomides eſt planta ſatis ſilīs amomo qua caremus in partibus noſtris.

Amoma	.i. armoniacum.
Amemen	.i. papauer agreſte.
Amomim	.i. ſine rubore ut in allexandro.

Amomin ꝓpriū nomen eſt.

Amonados	.i. arthemiſia.
Amoneabiel	.i. ciminū albū.
Amoniſi	.i. calamētū fluuiale.

Amorellum frutex eſt ſarmētoſa, habēs folia & flores ſicut oliua & ſemina nigra curās cācros ſcabiē & leprā & poīt ī ſyrupo magiſtri urſonis poſito ī antidotario gal. minori.

Amoroſia eſt quedā confectio quā poīt auic. in antidotario ſuo. Et amoroſia eſt quidā ſapor aromaticus ſic uocatus.

Amoriſubet	.i. ſene
Amotua	.i. armoniacū
Ambor	.i. ſerpillum
Amboloſagine	.i. uitis agreſtis
Ambolopraſſum	.i. porrū agreſte

CAP. XXXXIII.

Mbroſia ē ſpecies artheme-ſie: & latine dicitur athanaſia ſed ſecūdū Dyas. Ambroſia eſt ayſdo: quere dyas. ī ꝓprio ca. q uocat ayſdo. Ambroſiam: & ē ayſdo ambroſia maior. Vbi ſciendū q̄ ambroſia ē duplex .ſ. maior & minor: maior eſt ayſdo: miōr uero ambroſia quā nominat Dyaſ. cap. de ambroſia ē ſpēs arthemiſie q̄ uocatur thanacetu3: & ideo dicit. Ambroſia quā multi botrum uocant, aut arthemiſiam frutex eſt multas uirgas habens longas palmis. iii. & folia ī inicio minuta ſilīa rute, uirge ſunt plene ſemine q̄ſi acimis odorē uini habens que non floreſcit, radix eius tenuis ē & lōga duobus palmis. Naſcitur ī capadocia q̄ circa ſe īuenerit cōplectitur, uīrtus ē illi ſtiptica & caſtaltica & cathaplaſmatibus adhibita, omē reuma ꝓhibet corporis. GAL. vi. ſim. phar. cap. de ambroſia. Ambroſia ſiue apiu3 ſiluaticum ſiue apiū ruſticū: ſiue botrus ſiue temidis & ē thanacetū: cathaplaſmata uero hab3 uim ſtipticātē & repercucientē3.

Amdropluſus	.i. imbecillis
Amfodillus albutiu3	idem quod ſupra.
Ambrotoſtonus	.i. curuatio anterior
Amuberis	.i. berberis.
Amuden	.i. amiden
Amuletu3	.i. ciclamen.
Amu3	idem quod ſupra.
Amulumet	.i. pondus duaru3 unciar̄ minus. 3. iii.
Amurca	.i. fex olei inferior, ſed murca eſt fex olei ſuperior, ſed quid eſt. l.i. cayt.

Amuri. i. genus condimēti & eſt almuri

Ampurias .i.cauda equina/
Amruditis .i.ſerpēs cuiꝰ lōgitudo ē uſq; ad cubitū & color eius ē color arene & ſuper corpus ipſius ſunt ueſtigia/
Ana ſurſum uel equale interpretatur uel rectū uel pariter/
Anabaſis .i.ippuris & ē cauda equina/
Anabroſis uel diabſoſis uel corroſio idē nam roſis inciſio uel ruptura/ ita dicit allexander/
Anabulla .i.ſpēs titimalli/
Anabacie carrubie/
Anabach idem quoſd upra/
Anacardus pediculus elefantis ab īperitis medicis dicitur: qđ eſt falſuz: ſed ē fructꝰ cuiuſdā arboris que uocatur pediculus elephantis/
Anachochi .i.bacce lauri/
Anacollima .i.medicamē ſtrictoriū/
Anacriſis .i.perforationes & ſcarificationes/
Anacaroes .i.murorū pforatio/
Anadoſis .i. reditio uel eq̄lis diſtributio/
Anadrome .i.recurſus/
Anadromes .i.capparis/
Anada .i.liquor uel humiditas cordis/
Anadach .i. frad/
Anafriagos .i.ſparagus/
Anagoge .i.eductio ſanguīs p os/
Anagogen idem quod ſupra/
Anagalion .i.conſolida minor/
Anagodan .i.ſumach/
Anagogum .i.ſpuere faciēs/
Anago .i. deductio/
Anagarza quid eſt.l.l.bothoen/
Anagit .i.camfora/
Anagallidos .i.ſemen mirice/
Anagalliris .i.ſimphitū uel cōfirmatum uel conſolida maior & minor/
Anaguid .i.nouiter defurno egredientium/

CAP. XXXXIIII

Hagallꝰ gre. uel myoſchays uel xantala: ara.ippia: latiē uero auricula muris dicit ſecūdū aliquos. Anagalli due ſunt ſpecies: una ē auricula muris & ē maior: & alia ē morſꝰ galline ſiue morgellina & eſt minor/ Et. Maioris ſunt due ſpecies, una que facit florem celeſtis coloris: & ē alia que facit florem rubeuz & habent folia parua rotonda & ramos q̄dratos & ſemen rotōdū/ Minor uero facit florem albū cuius folia ſunt ſimilia ſupradicte. DYAS. cap. de anagallo. Anagalli. ſ. maioris ſūt due ſpēs/ una eſt que florem iacinctico profert que femina eſt. Altera eſt que & florem dactili colorem habentē profert que & maſculus eſt/ Ambarū uero fructices ſūt minores: & ſuper terrā ſpanſe ſubq̄dratas habentes uirgulas: ſemen habentes deſup obrotōdū. SERA .li.agre.ca.đ anagallo/ Anagallus eſt plāta q̄ habz folia ſubtilia parua & ramos quadratos: & ſemen ſilē ſemini coriādri. & maſculus ex ea noīatur in greco xantala. Et femina cardabella: & ē herba de hauleic. Idē auct. dyas. ē herba cuius due ſunt ſpecies: una ipſaruz habet florem celeſtini coloris & ē femiā. Altera uero habet florem rubeū & eſt maſculus: & ſunt due plantule expanſe ſuper faciē terre, habentes folia parua & rotōda ſilia foliis herbe que dicitur lactin & habz ramulos quadrangulatos: & ſemen rotōdū ſubtilē radicē. Et idē auct. gal. Virtus eius eſt que calefacit parū: & deſiccat ſine mordicatione: & abſtergit abſterſione forti: & attrahit. GAL. vi. ſim. phar. cap. anagallus. Anagallus utraq; tā q̄ fuſcuz habet colorē. q̄ q̄ rubicūdū, abſterſiue ſatis uirtutis ſunt habentes quādaz occultam caliditatē attractiuā. Et idem in vii. cap. myoſchais ſiue myſothis. Anagallus ſiccat ſecundū gradū, ſecūdū caliditatē autē nullam manifeſtam habet. POSSE. emplaſtrū ex anagallo factū curat tuōrē ani. Et ſucus eius curat oculorū caligines cōfert hydropicis & calculoſis: & epaticis/ Et herba ipſa contuſa & ſuper uuln9 inpoſita, attrahit infixa corpori. DYAS. ambe ſpecies anagalli uulneribus p̄ſtant effectū: tumorē non admittūt & infixa corpori euocant: paſcentia uulnera abſtinēt ſucꝰ earū dolorē dētiuz ꝓhibet: ſi ꝓ

dextro dēte ī ſiniſtra nare fuerit īmiſſus hic ſuc9 cū melle actico coct9 & adhibit9 omnes caligines oculorū ſiue uiciū eorū qđ uocatur argemō ſiue argema detergit, morſibus uenenatis bibitus medicatur: nefreticis: hydropicis: & epaticis: & renali paſſione defectis preſtat auxiliū: ano tumenti inpoſitus medicatur. Item ſucus naribus infuſus putredinē capitis purgat. Habet enim deſiccatiuā uirtutem abſq; mordicatioē. Vnde & uulnera gluctinat, uentrē quoq; deducit mulſe admixtus & potui datus herba cōtuſa & inpoſita ſtipites educit de corpore. SERA ſpecies anagalli cuius flos ē celeſtis cōfert exitui ani: & illa cuius flos eſt rubeus facit anū egredi ſi fit cū ea emplaſtr. GAL. ambe ſpecies anagalli habēt occultā caliditatē attractiuā ut & ſtimulos infixos euellant. Earū uero ſucus a naribus purgat ꝓpter eandem cauſam: & uniuerſaliter loquēdo ſiccatiuā habēt uirtutē, qua ꝓpter etiam uulnera ſolidāt & putreſcentibus cōferūt.

Anagiros .i. malua terratica.
Anahada .i. cibus ſicut phe-ludē, niſi quia cū eo ponitur zizamū.
Analenſia ē ſpecies epilentie uicio ſtoāci.
Analbaram .i. morfea alba.
Anantia pes leporis gariofilata ſanamū-da idem .l.l. gariofilata.
Amandal .i. coloquintida rectificata.
Analipſis .i. refectio.
Ananſi .i. arundo.
Anarſatha .i. hydropiſis carnoſa.
Anapopletica .i. que replent uulnꝰ carne.
Anapetica .i. bona digeſtio.
Anapleuretica ſunt que alta uulnera cō-plent & limpidāt.
Anaſiticatos .i. ſparagus.
Anaſtomaſis eſt cū ora uenarū aptiora effecta ſanguinē emittūt uel eſt ſupflua elargatio.
Anaſarcha ē ſpecies hydropiſis & fit ꝫn-do ſuperfluitates groſſe non expelluntur ad cutim ſed iuxta carnem. Vnde dicitur ab ana qđ eſt iuxta & ſarcos qđ eſt caro. ideo dicitur hydropiſis carōſa & uocatur ſimiliter hypoſarcha.
Anatropha .i. cōuerſio ſtomaci ſurſum & eſt uomitus.
Anathimaſis .i. delatio fumi ſur-ſum a ſtomaco ad caput.
Anathimiaſis idem quod ſupra.
Anatif uel ananſi .i. arundo.
Anathomia .i. e qualis ſectio.
Anatrepſis .i. nutrímentū.
Anatrelis .i. neruorū ꝓforatio.
Anaxilis .i. conſolida minor.
Anax quid eſt .l.l. har.
Anazet .i. iniube
Anacaros eſt nomē cuiuſdā inſule.
Anacaſa .i. muſa.
Anacanati .i. auis mouens caput.
Andachocha .i. andacucha.
Andarante ſal lucidus.
Andaracaron ē tercia ſpecies trociſcorū tyriace: nam in ea ſunt trociſci ſquillitici trociſci tyri & ē tercia ſpēs .ſ. trociſci dya-coralli.
Andalartos .i. calcutecaumenon.
Andaran .i. alumen.
Andale .i. coloquintida.
Andacote .i. ſuffurate
Andrago .i. portulaca.
Andragne idem quod ſupra.
Andragne agreſte .i. ſoldana & ē por-tulaca ſilueſtris que eſt lacticinioſa & eſt laxatiua pro qua .l.l. chachille.
Andracacara quid eſt .l.l. heraalalem.
Andraſemon eſt ſpecies yperici.
Andraginos .i. nenufar.
Andraginas .i. capparis.
Andrarane .i. andraracaron.

CAP. XXXXV.

Ndrafaſis grece: ara. araf. latine uero atriplex. SERA. li. agre. cap. araf: auct. dyas.

Araf .i. andrafaſis olus eſt de genere du-plici ortiuū & agreſte fri. eſt: ſed doēſtica multo frigidior eſt agreſti. GAL. vi. ſim. phar. ca. andrafaſis. Andrafaſis ſiue atri-plex: ſiue criſolocāna fri. & hu. uirtutis ē humida quidem in .ii. gradu a mediis: fri. in primo quā quidem tepidā dicebamus eſſe qualitatē: qualis & roſis noſtris dam9 niſi quia non eſt particeps ſtipticitatis: ſꝫ eſt aquoſa: & minię terreſtris ſicut malua

ſed ſecūdū uētrē facile trāſit ſicut illa ꝓpt̄ uiſ coſitatē, omnino autez modicum quid diaforeticū eſt ei: ſunt etiam & ortulane tam malua q̄ andrafaſis multo huīdiores & frigidiores agreſtibus. POSSE. DYAS. andrafaſis cathaplaſmatib9 adhibita cruda & cocta papulis impoſita medetur: ſemē eoꝝ cū mulſa bībitū icte-ricos curat: ei9 ꝟt9 ē leptītica cū polenta cathaplaſmatib9 adhibita & īpoīta dolorē capitis tollit: tuōrib9 oculorū neceſſarie adhibetur: & fatigatioēz ſtoāci īpoſita tollit, ſemē ei9 neſ reticis medetur & folia eius contuſa & impoſita ignem ſacrum cōpeſcūt folia ei9 cōmeſta dolores ueſice amputāt: ſimiliter & reuma ſtomaci & uentris ꝓhibent. Comeſtū febres acutas extinguit: & lumbricos rotondos educit ſanguinē reicientibus prodeſt: diſintericis comeſtum auxiliatur: cathaplaſmatibus oculorū utiliter adhibetur: reumatiſmuz inteſtinorū ſi adhibetur cōpeſcit: dolores matricis ſuppoſitū mitigat. Eſt enī ādra-faſis huīda habūdāter: fri. mediocriter nil habēs ſtipticū: ſz aquoſa ē ut malua: doēſtica autem multo frigidior eſt & ideo īflamationibus in inicio expedit. In ſtatu uero & declinatione ſilueſtris: ſemē uero earū proiectoriam habet uirtutē. Vnde hyctericis & epaticis ſi ē ex epatis emfraſi utilis eſt Cruda ſiue cocta duricies omēs: & furūculos ſanat: pernionib9 qdē anteq̄ in uulnus erumpant utiliter īpoītur, Scabras ungues ſine īiuria ulceris detrahit: podagre feruorē cū nitro & aceto & melle extinguit: ſolutoria eſt. Et SERA/ auct. raſis ſemē eius facit uomere fortiter, Et uidi hominem qui bibit ex eo .z. ii. & aſſellauit uſq; ad debilitatē magnā. GAL Andrafaſis domeſtica multo frigidior ē agreſti, quaꝓpter & flegmonibus etiam frigidis incipientib9 quidē & creſcētibus ac mollibus adhuc & quaſi feruentibus ortulana: eis uero q̄ in ſtatu & decliātioē & indureſcētibus: & frigeſcētib9 agreſtes ſunt conuenientiores: fructus autem eius abſterſiue ꝟtutis ē: unde & ad hyctericos ex opilatioē epatis utilis exiſtit. Almāſor tractatu tertio cap. de atriplice. atriplices fri. ſunt & humide q̄ uentrē mollificātes bene nutriunt: hyctericis quoq; & calidū habentibus epar beneficium preſtant

Anfaſtas .i. tegula

Angaſtus .i. hartacum

Angaſlem .i. arbor naſcens in india in locis ruſticorum, & eſt fri. & ſic. & eſt ſatis ſtiptica,

Anguaſcen . .i. herba lilialis, & ē anſimerina,

Anhar .i. locus qui eſt in inferiori parte gule: latine ſonat uulneratio cum lancea eo ꝙ camellus ibi cū lācea percutitur, & ſic moritur aliter non,

Annabahe ē fructus arboris q̄ uocatur agrifolium,

Annara .i. teſta ouorū unde pulli excluduntur,

Anphaa .i. cohagulum,

Antali ſunt oſſa facta ſicut dētali utcūq; maiora, ſed nō habent ſuperficiem lenem ſicut dentali: ſed uirgulatam & totā albā oriuntur ſicut & illi & eādē habēt ꝟtutē ponūtur ī antidotario. Gal. ī ungento citrino, quod interpretatur ungētū de citro, Anthora eſt herba ſic dicta quaſi cōtra thoram, que thora eſt ſatis uēnoſa, & dicitur anthora ab anthi qđ eſt contra & thora: unde anthora .i. contra thorā, unde notandum ꝙ anthora & thora ſunt due herbe que oriuntur in una parte ſimul, & habent folia quaſi folia uiolarū, ſed magis rotonda & modicum inciſa & flores ſūt eis ſicut flores panis porcini, niſi qa thora facit eos bene uiolaceos: ſed āthora facit eos ſubrubeos: una earum eſt interficiēs .ſ. thora, alia autē eſt ſanans .ſ. anthora ꝙ quibus .l.l. thora,

Anthali .i. coloquintida,

Antrakes .i. carbones īcenſi,

Anthrax .i. carbunculus uel apā uēnoſum, quod etiam dicitur bonum malanū uel malū malanum,

Anthrakion .i. gēma carbūculus,

Anthrataos .i. febris flegmatica peryodica,

Antraphapheos .i. mandragora,

Anzarut uel anzarot .i. ſarcocolla,

Anzharatha eſt inſtrumentum de uitro

factum per quod pueri attrahunt aquaz & uiolenter cū uolunt expellūt p foramē
Anzadarahec ē arbor folia habēs lucida ut penna pauonis ſemper uirens
Anzarot .i. anzarut
Anzarola quid eſt.l.l. caror
Anech .i. uſnee
Anegibus .i. camellus

CAP. XLVI.

Neiſin ara.gre.uero & latine Aniſum.DYAS.ca.de aniſo.Aniſum feruētis ē ȳtutis .ſ.ca.& ſic.& nature mictualis & ſcarotice.i.incenſiue.SERA.li.agre.cap.aneiſin Auct.dyas.Aneiſin quod de eo ē recens eſt bonum,habens groſſa grana plena & nō excoriatur quādo fricatur ex coriationibus ſilīb9 furfuri/& habz odorē bonū fortem.Et illud quod eſt ex īſula cretēſi eſt melius.Et poſt illud eſt babilonicum, hyſpanicū uero eſt deterius. Et quod ex planta ei9 eſt magis iuuatiuū ē ſemē eius GAL.vi.ſim.phar cap.de aniſo. Sapor eius eſt acutus amarus modicū: & uirtus eius eſt que calefacit & deſiccat in tercio gradu ꝓpterea ergo & diureticū ē uētoſitates autē que ſecūdum uentrē ſiſtit. AVIC.li.ii.cap.de aniſo. Aniſuz ē ſemē feiculi romani acuitatis maioris q̄ nabati & ex eo melius eſt qđ ē pōderoſum: & ē ca.& ſic.in .iii.gradu.POSSE DYAS. Aniſū qa mictualis eſt uirtutis hyſtericis medetur:ſitī tollit: bibitū ueneīs occurrit inflationes amputat:uentrē ſtringit: mēſtruis imperat:lac mulieribus ꝓuocat: & auget:bibitū uenerē ſtimulat:fumigatioē naribus adhibituz dolorem capitis tollit: Aurium dolorē cū oleo ro. adhibitū mitigat: uentoſitatē uentris tollit & dolorē Optimū autē eſt creticū deinde egiptiuz gallicuz uero inertiſſimum.Paulus ca. de aniſo.Cōtra liuorē ex ꝓcuſſioē cōteratur ciminū & aniſum & īcorporētur cū cera & calidū ſuperponatur.Aniſum ſimiliter auget lac & ſperma aperiendo meatus & mundat humiditatē matricis. Almanſor tractatu tertio cap.de aniſo.Aniſum ca. eſt quod uentoſitatis diſſolutiuū exiſtēs epatis aperit opilationē: coheundi ꝑterea uoluntatē ſtimulat. SERA.li.agre.auct. Dyas.uirtus eius eſt deſiccatiua: & calefactiua & expellit uentoſitates a corpore & ſedat dolorē:& ꝓuocat urinā:& ſudorem:& confert hydropiſi: & abſcīdit ſitī que fit ab humoribus ſalſis: q̄ndo ſuītur in potu:& ē cōueniēs ueneīs & īflatioib9 & ſtringit uentrē:& abſcindit huīditates albas a matrice fluentes: & prouocat lac: & excitat libidinē: & quando attrahītur odoratu fuīgatio uaporis eius ſedat ſodā & quando teritur & miſcetur cū oleo ro. & diſtillatur in aurem curat qđ ītra ipſaz accidit ex caſu aut percuſſione: & ſedat dolorē eius.Et idē auct.abugeri apit opilationē epatis:ſplenis:renū:& matricis: & mundificat uias que ab huōrib9 opilātur & ꝓpter hoc cōfert febrib9 antiquis: & habet in ſe acuitatē propinquā aduſtioni qua reſoluit uentoſitates maxiē cū ipſuz aſſatur.AVIC.Aniſum eſt aperitiuū cū ſtipticitate parua & eſt ſedatiuū dolorū & reſolutiuū uentoſitatū:& ꝓprie ſi aſſetur: & in ipſo quidē eſt acuitas q̄ medicīs adhurentibus fit uicinū. Confert īflatioī in facie & apātibus extremitatū. Si ex eo fiat uaporatio: & naribus eius uapor attrahatur ſedat ſodam & uertiginē. Et ſi teratur & miſceatur cū oleo ro. & diſtilletur in aurē: ſanat qđ accidit ī interiori parte eius ex ſoda a cōpſſioē aut ꝓcuſſioē & dolores ei9 etiā.Et cōfert ſebel ātique & ꝓuocat lac: & abſcindit ſitim factā ex humiditatibus baurachiis: & cōfert opilationi epatis & ſpleīs generate ex huīditatibus:& prouocat urinā & menſtrua:& mundat matricē a fluxu huīditatū albaꝝ & ē motiuū coytus: & quādoq; cōſtrīgit uentrem: & adiuuat ipſum ad illud eius prouocatio:& aperit opilationes renū & ueſice:& matricis. Et cōfert ātique febri & expellit nocumentū ueneōrū & uenenoſorū:loco ipſius ponitur carui quantū eſt ipſum

Aneiſum idem quod ſupra
Aneide .i. anetum
Anemo anemonis .i. papauer
Anemul ſunt oſſa ſubtilia que ſunt in

extremitatibus digitorum/
Anemora .i.ſiſimbrium/
Anergil .i.nux indica/
Aneſis .i.requies ab a qđ ē ſine & neſos qđ eſt labor uel morbus īde anetica.i.mitigatiua uel quieta/
Aneſme .i.thit/
Anes .i.robilie & ē ligumen/
Aneſi .i.roſe/
Anetica .i.quieta uel mitigatiua/
Anetum .i. abſinthium dulce & quid eſt .l.l.uebet/
Anetum agreſte .i.meu/
Anethoſaſis .i.apertio/
Aneuſa .i.lacca/
Anceto .i.ſarcocolla/
Andecocha .i.ſaturegia/
Anfeacalferas .i.coagulū caballinū/
Anfeagidi .i.coagulū ceruinū/
Ange .i.cardus/
Angeris .i.electuaria ſtoāco conuenientia/
Angedis .i.terreſtris/
Annemula .i.matriſiluia/
Anneſtin .i.flos prati/
Anſe .i.modus ligationis & nodationis qui uulgariter dicitur aſola quaſi nodus qui inmediate cum quis uult ſoluitur/
Anſea .i.lilium/
Antera .i.ſemen roſe & eſt illud quod remanet de roſa & rubet & matureſcit: quod autē eſt intus.ſ.ſemen lanuginoſum eſt antera licet cōmuniter teneatur qꝑ antera ſint pipuli roſarū/
Anteflorum quid eſt.l.l.enancium/
Antericon .i.flos affodilli/
Anterion idem quod ſupra/
Antereon eſt pars gutturis ſub mento/
Anichmos .i.ſucus/
Anigalien.i.arbor gumi arabici/
Anil .i.indicum/
Animeos .i.gumi arabicum/
Animon uel anemoa.i.papauer/
Aniotos .i. incurabilis/
Aniſſi .i.ſerpens/
Aniſum ciminū dulce ſemen feniculi romani idem pro quo.l.l. aneiſin/
Aritilops .i.apā lacrimalis

Anchiani .i.caſtoreum/
Anchili .i.flos
Angītis eſt quedā ſpecies ſpice nardi
Angiña eſt apā quod naſcitur ſub faucibus & dicitur ab ango .gis.qui morbus maxime porcis accidit quādoq; & hoīb?
Angimonia .i.ſarcocolla/
Anlicetati .i.aniſum/
Anmitos .i.febris flātica/
Annia .i.priuatio anhelit?
Anquinopa .i.ferox/
Anrioch .i.plumbum/
Anzicus herba falios falcios:flos ſambuci idem/
Anſioma .i.ſinopida/
Antimonium quid eſt .l.l. aitruad/
Antille eſt quidam lapis/
Antipaſis .i.contraria detractio methaſinthoſis linearis/
Antias .i.tumor durus/
Antiſloblefarus .i.cuꝫ palpebre ſimul caſu congluctinatur/
Antiſtrum ē inſtrumētū cyrurgici ſicut uncinus/
Antimonis .i.antimonium/
Antiqui .i.oſtrea/
Anti grece prepoſitio.i.contra ut ante xp̄s .i.contra xp̄m antipapā.i.cōtra papā antidotū.i.cōtra datū eo qꝫ cōtra paſſioēs datur/
Antichiſis .i.limacia/
Antidotū quid eſt.l.l.anti/
Antifaate .i.corallus/
Antin algin .i. teſticulus caſtorei/
Antimion .i.mandragora/
Antimon idem quod ſupra/
Antinus .i. camomilla uel gamilla uel cameleon.l.l.bebonig/
Antinops .i. egilops & ē collectio circa angulū maiorē oculi/
Antidaſis .i.emach/
Antion eſt planta unde colligitur laudanum & eſt ſpecies roſe canine ut dyas. cap ciſſos/
Antipaſis .i.ad diuerſa attractio/
Antiparia dicitur id qđ obtondit uiolētiam medicine alterius/
Antira .i.antera/
Antifarmacum .i. uincitoxicū & ē

extra toxicum herba est cuius folia sunt quasi folia persici, & stipes subtilis tēdēs ad colorem uiolaceum pro qua.l.l. uinci- toxicum,

Antirina .i.sauina uel bratheos/
Antispasis .i.contraria euersio humorum,
Anticar .i.borax/
Anticrocū .i.flos albutii/
Antiocum .i.flos sambuci/

CAP. XLVII.

Ntifilos uel antillis gre.ara. usnen:latine salsola & ē herba de q̄ fit sal alkali.DYAS/ duo sunt eius genera/ unum habet folia lenticulis similia. Alia habet folia similia camepithi:prima habet hastā altā duob9 palmis erectam cū foliis mollib9, radix ē illi minor & tenuis:nascitur locis herbosis:& solanis:gustu salsa:secūda est q̄ folia & hastas similes camepeti hab3 sed aspiora & minora:florem purpureū & odorē grauē:radix cicoree similis.GAL.vi.sim. phar.cap·antillis. Antillis duplex quidē ē/ ambe tamē mediocriter siccāt:ut & ulcera solident. Altera uero que camepiteos assimulatur plus utiq; q̄ alia subtilium p- tium est ut epilenticis conferat:hec autē & abstersiuior q̄ altera est. Almansor tractatu tertio cap. usnen ca.ē & sic. que purgat & aperit opilationem: carnemq; corrodit superfluam:uniuersaliter autem omnium istarū herbarū bonū habentium odorē q̄ plures calide sunt/ nisi ille ex qb9 sentitur illud quod diximus .s. frigiditas manifesta/ sicut sentitur in aqua rosata & camfora atq; sandalis.

Antispodia est cinis factus ex foliis stipticis.s.mirre oliuarū & similium & dicitur sic eo q̄ ponitur loco spodii. DYAS. cap.de antispodia dicitur eo q̄ p spodio mittatur, quia similis est uirtutis. Et cō- ficitur sic. Accipe mirram inmaturā cuz floribus & baccis inmaturis: & mitte in cacabum nouū crudū & cooperi ptusum cooperculo/ & mitte in fornacē cacabū:& assa q̄ diu cacabus ipse pcoquatur:& iterꝝ cacabo crudo refunde & similiter coque & eice & laua cinerem disciplina spodii. Et similiter de foliis oliue antispodiam facere potes sed melius fit de oleastro cū flore suo. Multi uero citonia minutis p- tibus incisa semine proiecto similiter cō- ficiunt. Siccamina multi ī sole siccata sic conficiūt. Multi uero bussi folia & stinci & scini cum flore suo/ aut caprifici folia sicca in sole similiter conficiūt. Alii uero taurocollam: aut lanas sucidas ī tīctas in pice liquida aut melle conburunt simili disciplina/

Anocazna .i.cantabrum aliq dicunt q̄ est sisimbrium sed priā melior,
Anoch .i.arthanite
Anodinum .i.mitigatiuum
Anodormon matricis .i.ascensus matrícis ad superiora
Anodosis .i. distributio nutrimenti in membra
Anodromum .i.recursor
Anoen est proprium nomen loci
Anolosoch ē nomē ponderis & ē obulus
Anoresia .i.fastidiū uel priuatio appetitus
Anora .i. calx
Anore .i. medicamē pilos auferens
Anori est quedam species dactili
Anostomasis .i.ascensus matricis ad superiora
Anostris .i.lupus
Anostomizare .i. aperire uenas q̄ sunt in ano
Antropa .i. cōuersio uentris sursum per uomitum
Ancora .i.spelta
Ancoria .i.ulc9 excoriatiuū
Andocore .i.sulfurata
Andoture .i.mandragora
Androgines .i.nimphea
Androstica.GAL.vi.sim.phar.cap. androstica. Androstica q̄ & pitars & leuki & challasia uocatur ut actis est herba potest autē desiccata & bibita ipsa uero non fructus ipsius urinas ꝓuocare sufficienter palam quoq; q̄ etiam diaforare & siccare
Androsemon uel asquiron uel ādrosemi

Plinius cap.androſemon eſt herba ſimilis ypericon cauliculis molliorib9 & dēſioribus & magis rubentibus folia alba rute figurā habet ſemen papaueris magis ſilē Come eius trite ſanguineū emittūt ſucū gignitur ī uineis:medio autūpno: foditur & ſuſpenditur. GAL .vi.ſim.phar.cap. androſemi.Androſemi fructicoſa plāta duplex eſt natura:Alterum quidē alkita ſeu alkitaydes uocatū:alterū autē quod a quibuſdam dioniſia nūcupatur.POSSE GAL.fructus quidem eorū purgatiuus: frōdiū uero uirtus ſiccatiua & abſterſiua mediocriter q̄obrē & que ſunt uſta igne ſanant.cocta uero in auſtero uino ſolidāt/ Plini9 fructus eius eſt utilis ad purgādū aluū magnorum ulcerū quod eius unum indicat/

Androfaſis .i.atriplex
Angolus .i.citrullus
Annoticum .i.recorporatiuū
Annoſader .i.ſal armoniacum
Annomen .i.roſa canina/
Anſtolocia .i.cappinus arbor
Antofali ſunt gariofili groſſi & tuberoſi & dicuntur antofali.i.ante nati ſicut columbria ante ficus,
Anthora quid eſt.I.I.thora
Antopirus panis .i.fermentatus & ē contrarius opiro,
Anthos idem qđ ſupra & ē flos omnis ſed poītur cōmuniter p flore roriſmarini,
Anthoriſmata .i.tumores
Antropomorfon .i.mandragora/
Antrolia eſt quedā egritudo que dicitur atrofia
Antromata .i.alba apāta
Anubel .i.iuiube/
Anuen .i.color qui fit ex ſanguine cochilii ſed falſo quoniā ē color qui fit ex cocco/

CAP. LXVIII,

Nuiden ara.uel heltif: gre. laſar uel ſilfiū: uel ſilfaſilfiū latine uero:genus ferule cui9 gumi eſt aſſa fetida.Sciendum qđ aſa ē gumi quoddā quod uocatur aſa, & hui9 quedā eſt odorifera quedā fetida. Et dicitur odorifera,quia p̄uū hab3 fetorē uel paruū odorē.Et dicitur fetida,quia p excellentiam habet fetorem & eſt gumi herbe anuiden & eſt habens uehementē igneitatem:ſed aſa odorifera fit ex ſuco ipſius herbe habens aliqualē odorē herbe predicte. SERA.li.agre.cap. anuiden/ Anuiden .i.planta cuius gumi eſt althit .i.aſa fetida:radix eius dicitur maharoth planta eius habet ſtipitem qui dicitur maſtates:& eſt ſimilis ferule:& folia ei9 ſunt ſimilia foliis apii:& ſemen eius latu3 ſimile ſemini nigen mengitagas. GAL. viii.ſim.phar/cap.de ſilfio:ſubſtantia ei9 eſt aerea:& uirtus gumi eius quod ē aſa, & uirtus ramorū & radicum & floris ei9 eſt que calefacit calefactione forti: & eſt ca.& ſic.in.iii. gradu & illud quod eſt de ipſo maioris ſaporis ē gumi, & ipſa plāta eſt calidior & ſubtilior aliarū plātarū oīm, Et propter hoc ē magis reſolutiua & īta lac aliarū arborū omniū:& eſt in fine caliditatis & eſt ſubſtātie uenenoſe/niſi qa eſt pl9 in ea ſubſtātia ignea aerea.Et idē ſecundū aliā tranſlationē ſilfii calidiſſim9 qdē opos/ qnymo folia & ſtipes & radix calefacit generoſe:ſunt autem uētoſioris ſubſtantie omnia & ſecūdū hoc difficile digeſtibilia,extrorſū tamē cōpori appoſita operatiora ſunt & maxime omnium opos attractiue ſufficiēter exiſtēs ȳtutis: & cōſumere carnem & deſtruere habet propter predictā eius conplexionem. DYAS.cap.ſilfium. Silfium omnibus ē notum cuius lacrimum laſar nominatur, acriter calefaciens & ueſicam ledēs: ſed uentrē purgans,hec autē herba calefacit fortiter:inflamatiua ē eius uirtus omniō/ Naſcitur in ſiria:& armenia & libia, cui9 uirga ſpeon ſiue ſpleten uocatur que ſilīs eſt ferule:folia habens ſilīa apio & ſemē latum.Et idem cap.laſar. Laſar.i. aſa fetida lacrimū herbe eſt que ſilfer appellatur que in multis locis in ſimilitudinem ferule creſcit folia habens circa ſe maiora q̄ apium,ſed ſemen ſimile eſt ei. Eſt autē optimū laſar qđ cirinaicū dicitur ſbrufū & perlucidum & intus exalbidū odore

uiſcido: & ꝙ humore cito reſoluitur: & in guſtu ſtatim humorē prouocat: uires habet acerrimas. Vnde cū magnis uexationibus calefacit & relaxat. Adulteratur autem dū uiridis eſt ſucus cū ſerapino & fabe farina quod facile conprehenditur guſtu odore & uiſu. Solutione ī omībus medicinis uſui ſucus neceſſarius ē: uirtus eſt illi uiſcida inflans ſtomacū. AVIC. li. ſecundo cap. de aſa. Aſa eſt duarum ſpecierū quarum una eſt fetida & altera odorifera: non fortē habens odorem ſed calidior earū eſt fetida: & eſt herba uehementis igneitatis in ſe tota & plurimū quidem huius ſpeciei eſt cirinenſe & eſt guma almaroch. Eſt ca. in priō ſic. in. ii. POSSE. DYAS. cap. ſilfium uirtus eiꝰ radicis ē termantica & exarantica: ſtoācū inflat: ructuationē prouocat: īdigeſtibilis ē. & ueſice cōtraria accepta: cerotis mixta & inpoſita puſtulas & ſcrofas ſpgit: oleo addito liuores corporis limpidat: oleo ciprino uel yrino addita ſciaticis frigidum humorem ſiccat: in aceto cocta & cathaplaſmatibus inpoſita ani cauſas cōpeſcit bibita uenenis occurrit: euſtoāca ē mixta ſemībus & nobilibus oxigaris ſale addito comeditur: uirga eius diuiſa lacrimum quod ex ſe dimiſerit neceſſarie colligitur quod laſar dicitur. i. aſa fetida. Et idē cap. laſar uino additū alopitias emēdat. meliꝰ id agens ſi piper & acetū acceperit: ſuffuſiones oculorum in inicio detergit: melle caligines oculorū limpidat percuſſorum dentium dolorē mitigat cū thure mixtū & ore retentum ſimiliter preſtat: poſitū ſuper morſum rabidi canis curat ueneīs acceptis facit: nitro rute & melli additu carbūculis ſingulare preſidium ē duricies uulnerū ſoluit: clauos tollit: caricis additis & cerotis omnia ſuperiora facere poteſt aceto mixtum zernas tollit: & polippum & creſcentes in naribus carnes: flori eris aut erugini campane additū omnia ſilīter facere nouit. Sarcocolle additū & īpoſitum oxichatha curat: aſpredines fauciū & uocis limpidat maxiē cū aqua & melle perpendentē uueā ſuſpendit: gargariſmo cū mulſa frequēter ſumptū colorē līpidū facit. in ouo ſorbili tuſſientibus prodeſt: pleureticis & hydropicis cū caricis ſiccis auxiliatur. Cum pipere & ruta bibitur addito uino & typicos frigores excludit: tetaīcis & ſpleneticis & opiſtotoīcis pōdere ulicis unius additū cere & gluctituꝫ medetur ſanguiſſugas bibitas aceto mixtum excludit. Cohagulatum lac ſtomaco ſoluit. Aſperitatē artarie per catarū lōgi tēporis uel uocē amputatā curat. Epilenticis cū puſca bibitū medicatur cū mirra & pipere bibitū mēſtruis imperat: uētreꝫ mollit: & de alto cadentibus opitulatur: oxigariis miſcetur: amigdalis amaris & rute mixtū ī omnibus cauſis neceſſarie comeditur: cum ficu atq; yſopo decoctū & collutioī oris adhibitum exoſos dētes medetur. AVIC. Aſa diſrūpit uētoſitates: & effugat eas ꝓpter reſolutionē ſuaꝫ & eſt cum hoc inflatiua & incidit & reſoluit ſanguinē cōgelatū in uētre. cōfert allopicie illinita cū aceto & pipere. Et quando admiſtratur ī cibariis facit bonū colorem & abſcindit uerucas que ſunt ut claui. Et cum incidūtur apāta fraudulēta mortificantia mēbrum ſi poātur aſa ſup ea confert. Et eſt bona in cura dubellet appētiū & occultorū: cōfert empetigini quādo bibitur cū aqua granatorū: cōfert contritioni lacertorum: & confett dolori neruorū ſicut tetano & paraliſi ſi accipiatur ex ea aureꝰ: & miſceatur ſecūduꝫ ꝙ dicitur cum cera & degluctiatur: aut ſi bībatur cum uino pipere & menta. Et implentur ea mole in ore & commiſcetur cū thure: & ponitur ſuper dentē: & efficit operationē peonie in epilenſia. Et cū ex ea fit gargariſmus eradicat ſanguiſſugas gutturi ānexas. Et eſt bona ī inicio aque alcohol facto ex ea & cum melle: & cum diſſoluitur ī aqua & fit ex eo gargarizatio & ſorbetur, clarificat uocē ſtatim & cōfert aſpitati gutturis. Et ſi ſorbeatur cum ouis confert tuſſi antique & plureſi frigide & efficit operationē fenugreci in apāte uuule. Et ſi adminiſtratur cum ficubus ſiccis confert hyctericie: & ipſa quidē ē ex eis que nocent ſtoāco & epati/

Et confert emoroidibus: & in coytu

fortitudinem prebet:& ꝓuocat mẽstrua & urinã:& cõfert dolori uẽtris pũgitiuo & ulceribus inteſtinorũ. Et Gal.quidem extimauit in ipſa eſſe uirtutẽ ſolutiuam parumper cũ ſtipticitate ſua, ſed ſcitum eſt apud omnes q̃ ipſa confert ſolutioni antique frigide.Et eſt bona.febri q̃rtane, Et ponitur ſuper morſum canis rabioſi & uermiũ uenenoſorũ: & rutele & cõfert oĩnibus illis bibita & linita cum oleo:& expellit nocumẽtũ ſagitte uenenoſe. Sed loco fetide equale pondus ipſius de odorifera & pondus ſemis de ſerapiõ tãtũdẽ de anaroch:& medietas ponderis eius de guma rute. SERA.auct.dyas. Radix hui9 arboris ẽ deſiccatiua difficilis digeſtionis & eſt nociua ueſice:q̃ndo miſcetur cũ ceroto reſoluit ſcrophulas: & exituras, Et quando fit ex ea emplaſtrũ cum oleo aufert liuorẽ qui fit ſub oculo,& quando coquitur in aceto & cortice granati,& fit inde emplaſtrum curat emoroydes ani: Et quãdo bibitur cũ tyriaca ẽ medicamẽ mertiferorũ & uenenorũ. Et ipſa p̃parat & comeditur.ſ.cum ſeminibus & ſale & eſt bona ſtomaco, ſine hiis autẽ eſt inflatiua & facit ructuare.Et homiẽs ſcidũt ſtipitem, & radicem & egreditur inde lacrimus qui colligitur & ſiccatur, & eſt illud quod dicitur aſa.Et melior ex aſa ẽ illa que uergit ad rubedinẽ,& eſt clara ſimilis mirre habens bonũ odorẽ nõ ſilẽz odori porri nec odorẽ horribilẽ ſubito:& quando teritur & infũditur cito reſoluitur, & quando tenetur in ore prouocat ſaliuam cito.fortius autẽ q̃d in tota hac planta eſt.Eſt gumi:& poſt illud ẽ foliuz & poſt illud ẽ ſtipes:gumi autẽ eſt acutũ inflatiuum:q̃d quando miſcetur cũ aceto uino & pipere,& ponitur ſuper alopiciaz curat eam. Alia autẽ que dicit ſerapio, ſunt hic poſita ſecũdũ mẽtem dyas.gal. & auic.quare pronũc tranſeo.

Anuiden romanũ .i.ſiſeleos,
Anchuſal .i.aec
Anchuſa .i.lactuca aſini
Anguarte .i.ſarcocolla,
Angulus .i.citrullus,
Apalos .i. mollis uel ſine pelle inde dicuntur oua apala .i. ſine teſta, inde & apala ſarcos.i.mollis caro,ab a q̃d eſt ſine,& ſarcos q̃d eſt caro,
Apartias .i. ſerpens
Aparme .i.lapago
Apartias .i.uentus ſeptẽtrio,
Appaloſarton .i. habens glaucos oculos,
Apta .i.putredo uel ulcera mala uel alcola,
Aptha idem q̃d ſupra,
Appella .i.ſine pelle,
Apentiſemenon .i.inteſtinum,
Apepſia .i.ĩdigeſtio uel mordicatio
Aperificis eſt ſpecies titimalli,

CAP. XLIX.

Aplenon uel aplinium gre. ſplemon aut ſcolopendrion ara. uero & latine ceterach.

DYAS.cap.aplenon.Aplenon folia habet ſcolopendrie uẽnoſe ſimilia.Naſcitur locis ſaxoſis uel parietibus ex lapide fabricatis:folia eius ſũt multa ex una radice aſcendentia diuiſa ſicut polipodiũ: ſubt9 rufa & aſpera & ſuper uiridia. Eſt uero ſine haſta,ſine flore.& ſine ſemine.GAL, vi. ſim.phar.cap.aplinium ſubtiliũ ꝓtiuz quidẽ,nõ tamẽ ca.uirtutis eſt herba.

POSSE.DYAS. folia eius elixa cum aceto,& bibita.xxx.diebus ſplenẽ ſiccant, Itẽ folia ipſius uino addito ut cathaplaſma inpoſita: ſpleni ſingulare preſidium ẽ, yſopi folia cũ aplenõ foliis trita cũ leuiſſima uini bibitione,ſplenem conſumunt: ſtrãguiriis & ſubgluctioĩb9, & hyctericis prodeſt bibita calculos frangit:dicitur q̃ ſola cũ ſplene mule collo ſuſpẽſa,mulierẽ generare non ſinit:ſane nocte ſuſpẽdẽda eſt & obſeruandũ ne luceat luna aut de die ſuſpende & ſi homo ꝓ muliere eãdez foderit:& aſſit alius qui dicat inde fodi te ut illa non generet etiam hoc dicitur prodeſſe. GAL.Aplinium lapidẽ frãgit, & ſplenem ſubtiliat uel attenuat,

Apia .i.mala ualde dulcia,
Apiaſter .i.apium riſus,
Apinalfac .i.laieralmanam
Apiretios.i.ſine febre uel ſine feruore

Apiſcon .i.ariſtologia
Apiumtanum .i. zizania

CAP: .L.

Apium latine:grece ſelinum ara.uero kaſpar uel karfi.

Apii plures ſūt ſpecies. Naz ē apiū domeſticū uel ortinū. Et eſt apiū raninū ſiue apiū riſus.Et ē apiū emoroydaz,& ē apiū quod dicitur cerofoliū. Et eſt apium campeſtre:& eſt apiū hyſpanū, Et eſt apium perſicū: & eſt apiū agreſte/ Et eſt apium montanū:& eſt apiū aq̄ticū/ Et eſt apium ruſticū: & eſt apium quod dicitur regalea. Apiuz domeſticū omīb9 notum quod dyas.uocat ortinum:qđ ca. eſt In principio.iii. gradus ſic. in medio eiuſdem:cuius ſemen eſt maioris efficacie ſecundario radix/tertio herba. Cum autē in medicina receptio apii ſimpliciter inuenitur ſemē apponendū eſt/qđ a multis ſelinum appellatur licet tota herba ſic uocetur.Apium raninū ſiue apium riſus uocatur a dyas.botrachion uel natrachion. Et dicitur apium raninum,quoniam naſcitur in gurgitibus in quibus degunt rane:& ideo uocatur natrachion. Nam natragos gręce .i. rana: & uocatur ſiliter herba ſelerata uel paronichia uel unguis leproſus.Et dicitur apium riſus,quoniaz moritur ex eo homo ridendo.GAL.viii. ſim.phar.cap/paronichia: uocat apiū riſ9 paronichiam dicens:paronichia.i. unguis leproſus nominata eſt ſic ab actu, ſanat enī paronichias ſicut ait dyas. uirt9 autē eius ſubtilium partium eſt & ſiccatiua:& non mordax:talia enim eſſe oportet paronichiarum pharmaca:palam autem eſt, quoniā hoc tale diaforare ſufficiēs ē omēs paſſioēs quecumq; diaforari egent: talia omīa enim ſunt quecumq; tertii gradus exiſtunt in calefaciendo & ſiccando/ſicut & in ſubtilis partis ſubſtantia: hui9modi apii ſūt quatuor ſpecies:ut inquit dyas. Vna eſt que folia habet coriandro ſilīa, ſed latiora & alba & pinguiora:& florem mellinum & aliquantulū purpureū: ẏgaz non longam:ſed breuē:radicem albam & non amarā fixam ſicut elebori. Virtus ē eius uiſcida & uulneratica:locis aquoſis naſcitur.Secunda eſt longioris tyrſi & foliis yrtis multis locis inciſis guſtu acerrimis/hec multū in ſardinia naſcitur quā ſardi apium agreſte dicunt:huic uirtus ē uiſcida ualde.Tertia ſpecies ē/folia habēs paruiſſimā uel breuiſſima tetri odoris atq; incendioſa cum floribus auroſis.Quarta ſpecies botrachion qđ ſtaticem dicitur/ naſcitur locis ſabuloſis & campis areoſis florem habens lacteū: radix eius eſt articulo ſimilis que radiculas paucas & tenuiſſimas habet. GAL.vi.ſim.phar.cap. botrachion . Botrachion ſiue apiū riſus uel herba ſelerata, quatuor quidē habet ſecūdū ſpeciem differēcias:omnes tamen acres uehēmentis potentie ſūt ut ulceret cū dolore. Ca.& ſic.eſt uehemēter radix & ſimiliter tota herba. Apiū emoroidaz ē cū foliis guttaticis guttis q̄ſi ſanguinis melācolici. Apium qđ dicitur cerofoliū habet folia minuta ſicut folia fumi terre ſed minutiora,unde cerofolium ē ſpecies apii ut yſaac in dietis particularibus/cap. de apio.GAL.vi.ſim.phar.cap. de cerofolio gingidiū uel cerofoliū ſicut ī guſtu particeps eſt amaritudinis & ſtipticitatis/ ſic in conplexione caliditatis & ſiccitatis eſt particeps.Eſt autē ſiccatiuum ſecūdū utraſq; q̄litates/nec cacoſtomaticū ē eo q̄ non paucā ſtipticitatē ſortitū eſt: caliditatē quidē non minus manifeſtā poſſidet/ ſiccat autē ſecundū ſecūdā abſtantiam. Apiū campeſtre.i.agreſte uel ypoſellinū & eſt olixantrum uel alexandrū,radix eſt illi groſſa & alba & mollis & odorata, folia habens rotonda & uiridia in capite, plenum eſt flore que capita clauſa ſunt ī quibus ſemen eſt uiride & oblongum & uiſcidum aromatis habens odorē euſtomaca eſt. Naſcitur locis umbroſis & in ortis & humidis locis,hec herba eſt cibis apta cruda & cocta comeditur ſicut apiū/ GAL.viii.ſim.phar.cap.ſinirinuz:ſmirinum alii ſelinum equinum uel ſilueſtre. Alii uero alexandrinū nominat ex eodē genere eſt:& hoc cū ſelino & petroſelliō macedonico,& erit quidem ſelino fortiz, petroſellino uero debilius menſtruorum

utiq; ductiuum eſt:& urinatiuum & ē ca. & ſic.in.iii.gra.qđ uero ī ſicilia petroſelinum nominant,& in amano fiens ē eqdē & id ſinirinū:minus uero ē acre petroſelino & ſinirino,& propterea in uulneribꝰ apponi poteſt,in eo q; ſiccat & incarnat, ac per hoc diaforeticū eſt induratorum. Alia uero uirtus eſt ſimilis ſelino & petroſelino,qñocirca & ſemine eius utimur ad mēſtrua & urinas & aſmata.DYAS. ca.ſinirinon.Sinirinon.ı. alexādrū herba eſt apio ſimilis,ſed folia habet latiora & ſubrufa:& quaſi pinguia & ſuauiter olētia .Et ramulos & capitellum ut aneti ſemen rotondū:& nigrum & radicē lenē & mollem & ſucoſam: odorē ſuauē cum cortice nigro,intus uiridis aut exalbida. Nam herba guſtu amariſſima eſt :uires habet acres & ſudorē prouocantes:eſt.n. ualde ca.& ſic.Apium hyſpanum idem ē quod campeſtre. Apium perſicum idē ē ſimiliter quod campeſtrē. Apiū agreſte id ē apium campeſtre. Apium mōtanū .ı. petroſelinum agreſte,& ē petroſelinū macedonicum uel ſynonū:quod naſcitnr in macedonia in criptis & ī ſpelūcis:ſemē eius eſt minutum,ſimile apio & ameos odoratum & uiſcidum & aromaticū:ut9 ē illi diuretica. Plinius ca.de petroſelino macedonico: petroſelinum macedonicuꝫ naſcitur circa petras,& eſt optimū macedonicum quod ē odoratū & ſubdulce/ eſt autem diureticum ualde. Caſſi9 felix/ cap.de macedonico:petroſellinuꝫ macedonicum ſic eſt uocatum eo q; ſit ſimile apio:naſcitur in petris montibus & rupibus qđ nos petrapium dicere cōſueuim9 & in lingua latina uocatur petroſelinum agreſte,& alio nomine dicitur ſinonum: Vnde aliqui ponūt alexandrinum pro macedonico ipſo carentes,quoniam ſunt eiuſdem uirtutis. Sed notandū q; quādo ponitur in deſcriptionibus apiū ſiluaticū, debet intelligi illud quod fortius opatur huiuſmodi ē apiū riſus. GAL.viii.ſim. phar.cap.de ſinono uel đ petroſeliō macedonico,ſinonum ca. & ſubamarum eſt guſtu. Apiū aquaticū eſt ſenation queꝫ multi criſſonem uocant,naſcitur in aqua/ fructicem habens pinguem & ramulos longos & folia minuta ſimilia ypoſelino que cum maſticata fuerint odorē ſuauē habent.Apium ruſticum.ı.ambroſia pro quo.l.l.ambroſia. Apium quod dicitur regalea,habet uirgā ſimilē apii cū multis ramulis & folia latiora que declināt ꝟſus terram,& ſunt declinantia ad rubedinem/ & habet coronam ſimilem corone aneti, & folia eius ſimulātur foliis alexandrī, & oritur in locis humidis. SERA. li.agre. cap.kaſpar ſiue karfs.ı.apium. Sunt eius quinq; ſpecies:eſt enim domeſticū: & eſt notum omnibus.Eſt alia ſpecies q̄ dicitur aſalis & eſt apium quod naſcitur ī aquis & in locis humidis:& eſt maius apio domeſtico:ſed uirtus eius ē ſicut uirt9 illius/ Eſt alia ſpecies apii que dicitur ſalis, & ē apium orientale:uel montanum: nam eſt maius domeſtico apio:& color ei9 uergit ad albedinem,habet uirgam concauaꝫ & longam in qua ſunt uelut littere, & folia latiora foliis domeſtici cū uiriditate declinante ad albedinē:& habet comas ſilēs comis herbe que dicitur linoſiſtis:uel linogitis & habet multa capitella a quib9 egreditur flos & ſemen nigrum longum acuti ſaporis & odoriferū, & habꝫ radicē albam & odoriferam quando guſtatur non groſſam: naſcitur in locis umbroſis & humidis:iſta planta adminiſtratur in cibo ſicut apium doēſticū cruda & cocta & radix comeditur: & coquūtur folia ei9 & ſumitates ramorū eorū & comedūtur, Et aliquando comeduntur cum piſcibus/ & condiuntur cruda cū ſale & admīſtrātur ſicut alia olera. Et alia ſpecies ē que uocatur ataſelinū. Et alia que uocatur ypoſelinum: & ſunt ſpecies ſimiles apio coī in uirtute/ niſi q; illud quod dicitur ataſelinum eſt debilius eo & operatur ad illud quod dicitur ypoſelinum:quod eſt fortius eo. Et ypoſelini ſemen quando bibitur cū oximelle,aut cū uino ,puocat urinam & menſtrua.Et quando ſumitur per os aut fit ex eo inunctio calefacit infrigidatos/ & confert diſtillationi urine. Et radix eius ſimiliter facit hoc: & q̄ndo ſemen eius datur in potu cū uino cōfert

puncture ſcorpionis & morſui canis. Et quando radix eius coquitur in uino, & ſumitur in potu frangit lapidē & expellit cum urina & confert dolori laterum & lumborum. Et quando teritur & extrahitur ſucus eius & ſumitur in potu aut linitur ex eo corpus, calefacit ipſum & expellit etiam frigus: Et montanum etiā facit hoc. Cuius tres ſunt ſpecies. Et una ſpecies ex eis ē que uocatur oreoſelinum & ē planta habens uirgam longam unius palmi aut circa hoc q̄ egreditur a radice una ſubtili a q̄ plures parue uirge egrediuntur & a uirga ramuli plures ſup quos ſunt capitella ſimilia come niſi quia ſunt minora ſatis & rotonda & eſt ſemē lōgū aliquando ſubtile eſt acuti ſaporis & boī odoris ſimilis odori cimini: & naſcitur in locis mōtuoſis. Virt9 ei9 ē ſilis ꝟtuti apii domeſtici, niſi quia eſt fortior & uirtus ſeminis & radicis eius ē ca. & nō oportet q̄ putetur quāuis nominetur oreoſelinū q̄ non naſcatur niſi in montibus ſiliter etiam illud qđ dicitur petroſelinum cum nominetur hoc nomine quia nō oportet q̄ putetur q̄ nō naſcatur niſi in petris, ſed iſtud petroſelinum naſcitur ī petroſis locis & in rupibus & habet ſemē ſicut ameos niſi quia habet meliorē odorem & acutiorem ſaporem & eſt aromaticū aliquantulum. Et melius quod eſt ex eo eſt ſemen & eſt acutum amarum. Eſt & alia ſpecies apii que dicitur ſarmocidon & hz uirgam ſimilem apii cum ramulis multis & folia latiora foliis apii & qđ ē ex foliis declinat uerſus terram cum uertitur ad exteriora & ſunt declinantia ad rubedinē & in eis eſt humiditas pauca q̄ adheret manui habentia odorem cum acuitate & ſapor eorum ē ſicut ſapor alteri9 ſpeciei & ſuper ſūmitates ramulorum eorum ē corona ſimilis corone aneti & habet ſemē rotōdum ſimile ſemī cauliū nigri coloris & acuti ſaporis & odor eius ē ſicut odor mirre: & radix ē mollis ſaporis & odoris boni cuius cortex eſt niger interius uero uiridis ad albedinem uergens naſcitur in locis petroſis. Et idem auct. gal. hec plāta eſt media inter plantam apii domeſtici & plantā apii montani. Virtus eiusē fortior uirtute apii domeſtici & debilior ꝟtute apii montani calefacit & deſiccat ī tercio gradu. Iſta eſt planta que uocatur latine regalia. POSSE. apium domeſticum prouocat urinam & menſtrua & reſoluit uētoſitates: & proprie ſemen ei9 ſuc9 ei9 in quo ſaxifragia decocta fuerit ſtrāguirioſis & diſſurioſis ſubueīt uel ſaxifragia grana ſolis filipēdula & lapis lincis coq̄ntur ī ſuco apii & in colatura addito zuccaro fiat ſyrup9 q̄ mane detur cū calida. Sucus apii agreſtis uel acetum & oleum uiolatum uel roſatum miſceantur & buliant in uaſe uitreo ad ignem & cum tali oleo calido caput paciētis iungatur. ualet contra litargiam & freneſim prius capite raſo. Suc9 decoctionis apii & thamariſci ſplenis & epatis opilationē ſoluit & duriciem ſed proprie ſplenis. Aliud ſumatur decoctio radicis apii feniculi: petroſelini fiat ſyrupus contra hictericiā ex ſuco apii & ſcariolarū & detur cū calida cōtra hydropiſim, radix apii & feniculi buliat ī ſucco fuī terre & ī aqua đcoctioīs addito zucaro fiat ſyrupus miro modo cōſuīt flegma, fiant etiam iſti leucoflegmaticis & hypoſartica laborantibus. Recipe ſuci apii. librā. i. ſuci ſcariolarū librā. ſ. maſticis .ʒ. i. facta decoctione coletur & poſtmodum addito zucaro fiat ſyrupus in fine decoctionis addantur pulueris eſule. ʒ. ii. & pulueris reubarbari. ʒ. ſ. mane cū calida exhibeatur contra amphimerinā p̄cedat purgatio, deinde coquatur agaricus cuz ſuco apii in pomo coloquintide uel in malo terre uacuato ſeu cauato & decoctio talis detur cotidie patienti. Nota q̄ apium nocet pregnantib9 quia uirtute ſua diſſoluit retinacula fetus. Epilenticis ſimiliter obeſt quia diſſoluit & cōfortat materiam ad actionē & mouet ad ſupiora Nocet ſimiliter pueris ꝓpter humiditatū habundantiam & uirtutū debilitacionem & meatuum conſtrictionem. DYAS. Apium riſus uulneribus cū axungia ſine ſale inpoſitum putredines uel ſordes expurgat ſed non diutius in loco ſtet ne carnem ſanam ulceret hec ē que ſcelerata

dicitur que cū fimo porcino trita & impoſita furunculos uel apāta infra paucas horas aperit. Apium riſus faciens florem lacteum ungues leproſos, extollit acoras expurgat ſtigmata tollit: alopitiis medetur. Elixatura eius adhibita fomēto permonibus opitulatur: radix eius ſternutamenta prouocat: ſicca uero adhibita dentium dolorē ſenſum auferendo tollit/ Nā dens dolens ex ipſa tactus nō alitur & eū frangit quaſi cauterium adhibitus eſſet: folia uero eius cruda cataplaſmati impoſita puſtulationē faciunt abſq; eſcera. Itē mirmiceas & acrocordiās cōciſa atq; īpoſita excidendo radicitus aufert ut non renaſcantur: mutat etiā alopitiam ſed detrahatur priusq; ulceret. GAL. vi. ſim. phar. cap. botrachiū moderate utētibus ſcabies & lepras excoriat que mouet & ungues leproſos: ſed ſtigmata diaforat/ & mirmiceas tollit/ quinetiā allopitiis cōfert modico tempore ſuperpoſitū: naz ſi diu extiterit nedum excoriatur corium/ ymmo aduritur/ hec ergo oīa cime & foliorū uiridiū ipſarū plātarū opera. Radix uero ſiccata ſternutatiuū ē pharmacum ſimiliter ceteris omīb9 q̄ uiolenter ſiccāt/ ſed etiam dolorem dētium adiuuat conſtrīgendo ipſos uehementer. ſ. exſiccādo/ Apium emoroidarum in uino coctū cathaplaſmetur natibus emoroidas īflatas & flegmaticas excitat. Cauendū tamē eſt ne eis fluentibus hoc fiat: ſi ſine fluxu cū tumore & dolore & extenſioē illarū ueā9/ fuerit dolor mitigatur & tumorē ſiccat. Et ob hoc apium emoroidarum dicitur/ Apium quod dicitur cerofoliū uires hz igneas ualde: curat cācros cū melle poītū bibītum cum uino ſedat dolorē lateris. Et cum mulſa bibitū ſoluit noxia pituite coctum in oleo & inunctum ualet cōtra frigora febrientiuz: tritum & ſucus eius cum aceto mixtus & potatus lumbricos expellit. Item cum uino ſumptū ꝓuocat urinam & purgat menſtrua. Et ſi de elixatura caput eius lauetur/ uel cum aceto inungatur ualet contra tineam & cū cera ỽgiēa mixtū uel cū axūgia ueteri ꝓtidas ſanat elixaturaei9 urinā ꝓuocat: yſaac in dietis pticularib9 ī ca. đ apio. Cerofoliuz ca. eſt in. iii. gradu ſic. in. ii. qđ potuī datuz cum mellicrato urinā & mēſtrua ꝓuocat laterum dolorem renū atq; ueſice placat uentris tortionem de groſſa uentoſitate mitigat ſtomaci etiam uentoſitatem & omnium uiſcerum diſſoluit: & opilationē aperit. Apium campeſtre uirtutez habet in ſemine eius talem, q̄ cum uino bibituz menſtruis imperat: frigoribus acceptum medetur: & perunctū ſtranguiriis utilis eſt. Radix ei9 ſimiliter omīa curat ſcorpionum ictibus & morſui canis ſemē ei9 cum uino datum occurrit: in mulſa decoctum atq; potatū difficultatibus urine medetur: tormenta uentris & ceteras inteſtinorum querelas eodē modo ſanat. Radix in uino decocta: calculos pellit lateris & lūboruz doloribus eiſdē poſitionibus ſuccurrit. Apium montanū .i. petroſelinum macedonicū menſtruis impat/ inflationes ſtomaci & colli cōpeſcit caleſaciendo: & nimis ſiccando: tortionibus ſubueīt: dolorē lateris mitigat: nefreticis & ueſice dolori ſubueīt: prouocat habūdanter urinam/ maxime cum uino datuz/ unde diureticis antidotis miſcetur.

GAL. viii. ſim. phar. cap. de ſinono uel petroſelino macedonico. Sinonū urinatiuū eſt digeſtiuum & menſtruorū ꝓuocatiuū. & deſtructiuum omniū q̄ ſecūdū uiſcera obſtructionū. Apiū aquaticū ualz ad multa/ ꝓ qua. l. l. herochaltayn. Apiū ruſticum ualet ſimiliter ad multa/ pro quo .l. l. ambroſia. Apiuz quod dicitur regalia eſt herba, cuius ſucus ingreditur ī quadā confectione ad ſcabioſa ulcera ī antidotario uirili: ſuc9 eius radicis cū aceto fricatus ualet contra ſcabiem. DYAS. cap. de apio omnes. ſpecies apii mictualis ſunt ỽtutis: doēſticū ỽo uel ortinū pai mixtū & impoſitū tumorē oculorū ſpargit ſilir id facere poteſt ſi polente mixtum cum cathaplaſmatib9 additur: coctum ī aqua & bibitum extuationē ſtomaci cōpeſcit, tumentibus mammis utiliter apponitur/ urinam prouocat elixatura eius radicis bibita uenenis occurrit uomitum ꝓhibet, uētrem ſtringit: ſemen ei9 plus diureticū

eſt morſibus uenenatis occurrit: & eos qui bibunt ſpumam argenti medicatur, uentum & inflationes ſtomaci tollit. Antidotis anodinis neceſſarie miſcetur & tiriacis: tuſſientibus preſtat effectum. Et idem auct. gal. in li. de agricultura. Apiū excitat libidinem in uiris & mulieribus, & propter hāc causam phibetur nutricibus, quia prouocat libidinē & abſcindit lac earū. Et ipſum facit oris odorē bonū, q̄ppter ſumūt ipſū ī cibo habētes fetorem oris, maxime quando uolūt loq cum principibus. Et idem auct. hachim, ingenioſi medicine ponunt apium ca. & ſic. Et idē auc. huāy ī. li. d̄ tiriaca, pprietas apii eſt montani, q̄ laxat uentrez ī colica. Et idē auct. aben meſuay, confert inflationibus uentris: & aqua eius facit nauseā & eius radix eſt fortior ſemine, & ſemen fortius eſt q̄ folia, & ipſū ē malū epilēticis. Radices omnium conferunt ſtomaco.

Apiumtanum .ı. zizania.

CAP. LI.

Ppios .ı. camebalanos. Et ſecundum quoſdam dicitur rafan9 agreſtis: & dico ſecūdū quoſdā, quoniā ſecundum ueritatem rafanus agreſtis eſt ille qui deſcribitur in littēa finel. DYAS. cap. appios. Appios haſtas habet duas uel tres uiſcoſas & teneras & rufas, folia ſūt ei rute ſilīa oblōga & uiridia & parua, ſemen paruum cuius radix eſt affodillo ſimilis, ſed obrotonda ſimilis pile lacrimo plena de foris nigra intus alba. Radices eius due ſunt ſuper terram, que accepte uomitum faciunt: coleram & flegma excludunt: radices ei9 deſubtus id faciunt: omnis uero tunſa & accepta omnia ſimiliter facere nouit: lacrimū eius ſic colliges: incide radices & in aqua mitte quod ſupernatauerit cū pēna collige ſicca & repoē. POSSE. DYAS. ſi obulorum ſemitriū modo datū potui p uentrem purgationē facit: herbe autē ipſius ſuperiora uomitum faciunt: & inferiora uentrem purgant.

Appia .ı. petra.

Appida idem quod ſupra.

Apocruſteca .ı. repercuſſiua uel redarguentia.

Apochimatos .ı. ſordimen d̄ naui intus raſum.

Apocopa .ı. quedā figura q̄ tollit finem.

Apocraon repercuſſiuum.

Apockon idem quod ſupra.

Apodhia uocantur aues ſilēs yrundinib9 maiores tamen plurimū uolātes ſic dicte quia uſu pedum carent apud plures: dardani uocantur uulgo.

Apodiſmon .ı. ambulatio retrograda.

Apodelon .ı. medulla ferule.

Apoforeſi .ı. larga ſanguinis detractio.

Apoflematiſmus .ı. gargariſmus uel deductio flegmatis larga.

Apogeus .ı. locus ſubterraē9

Apopia .ı. ſine q̄litate ſenſibili.

Apokinum .ı. cinocraulia.

Apolinaris .ı. mandragora

Apolinarus .ı. iuſquiamus.

Apolaxamon .ı. durā carnez habētes

CAP. LII.

Pomel ſecundum Dyas. cap. apomeli. Apomeli uel apomel quando fauum mellis in aqua frigida abluitur. Illud mellitū dicitur apomel. Sed notandum ē ſecundū dyas. q̄ fauum mellis non aſperum eſſe debet ſed mellitum & non aquoſū: multi uero & illud totum reponunt, uerum omībus egrotantibus inutile eſt, quia cerā mixtā habet quam notum eſt omībus cōtrariā eſſe intraneis, maxime eſt eligēduz mūdū & dulce, & in odore non habens fetorem, nec cere mixturam, & qd̄ nō inflat ypocondria: nec turbat urinam hec omnia ſi ſanus eſſe uolueris obſeruāda ſunt, ydromel habet ipſum mel compoſitum cū aq̄ frigida ſine omni decoctione, nec habet certam proportionem mellis ad aquam, mulſa uero fit ex. viii. ptibus aq̄ & nouē mellis deſpumati, & coq̄tur ad cōſūptionem tertie partis illius totius: ſi pl9 autē habet aque & mellis minus dicitur mulſa aquoſa: & iſta uocatur aqua mellita que

ſecundū maiorē & miorē quantitatem mellis dicitur aqua plus uel min9 mellita: ſi autē fiat equatio dicitur mulſa mellita/ Mellicratuz idem ē qđ mulſa aquoſa, qa in eo eſt plus aqua q̄ mellis ut ī alexādro de oculis/ſed in ſecunda ptīcula āphoriſmoz pro mellicrato accipitur ydromel. Quidaz conponunt mellicratū cuz uino & melle. Nā cromon uinū interpretatur Vt To. meſue īn antidotario ſuo/ubi loqtur de ſyrupis circa fīnem, & ſecundū illū moduz fiet conditū. Differunt tamen, qa in condito ponūtur ſpecies & illud eſt nectar, ſed in mellicrato non. Et ſūt quidā qui uocant utrūq; utroq; modo, ſed pro condito. l. l. conditum/

Apoma .i. priuatio anhelit9,
Aponſina .i. amoroſia/
Apoplexia .i. collectio quedā capitis, & ē opilatio uētriculoruz cerebri cum priuatione ſenſus & motus/
Apoperarecara .i. cucurbita,
Apoquiſtidos ſucus eſt lini ſed ſecundū quoſdam eſt ſordes manuū,
Apoquimatus .i. ſordimen intus de naui/uel raſura partis exterioris/
Aporia .i. dubitatio/
Aporior .i. dubito uel quero/
Aporiſmuz .i. amariſma/
Aporiſma idem quod ſupra/
Aporrema .i. quādo oculi fiūt prominentes ex uomitu uel alia cauſa,
Aporrenſis .i. eruptio anguli oculi,
Apoſiaticus eſt omē qđ per os uel nares flegma deponit a capite ſiue gargariſmus/ ſiue maſticatio ſiue fricatio īterioris oris ſiue ſternutarium: ſiue quodcunq; caput purgat/& dicitur ab opo qđ ē de/& ſelen quod eſt deponens flegma,
Apoſtema apoſtaſis, idē & interpretatur collectio/
Apoſtema multorum pedum. i. polippus/ & iſtud uocabulū ponitur ī litera luſ.
Apocruſtica .i. repercuſſiua uel redarguentia,
Apoyays .i. ſine qualitate ſenſibili/
Apoſgias .i. deferueſcens/
Apozio .i. deferueſco,

Apozimia, .i. apozima/
Apozima .i. deferueſcens/ ab apo qđ ē de: & zeo zees/qđ ē ferueo ues. nos autē intelligimus decoctionez/
Aproximeron. i. īpotentia actus uenerei/

CAP. LIII.

proſtilla/Plinius ca. aproſtilla/ iuncos duos ſiue tres ſpargit in terra rubentes: folia habet rute ſimilia: radices ut cepe ſed ampliores, quam quidā rafanū agreſtē uel ſilueſtrez uocant: īntus habet medullā candidam extra cortices nigros: naſcitur ī montib9 & aſperis aliquando & umbroſis locis. POSSE. Plīnius purgat īferius & ſupi9,

CAP. LIIII.

Proparme ſiue aparme uel aporina grece: filoantropos arabice: latine uero purpurea uel lapago. DYAS. cap. aproparme. Adroparme ē herba uirgas multas habēs longas & quadras & aſperas: folia rara & īn ordine poſita: ſemen eſt ei albū & rotondū & paruū īn medio pertuſatū ſicut umbilicus: florem habet album, folia eius ueſtibus tranſeuntiuz inherēt: naſcitur circa muros & ortos, hec herba paſtores ꝑ liq̄torio utuntur lac liq̄tes. GAL. vi. ſim. phar. ca. aporiā. Aporina filoātropos uel filotropi dicunt, dicitur etiā lappula miūta & purpurea mediocriter abſtergit & deſiccat: habet autē & aliquid ſubtiliuz partiū. POSSE. DYAS. ſucus huius herbe & uirgarum & ſemīs ei9 morſuz mitigat/ſpalangionis cum uino bībitus: & uenenis occurrit: hic ſuc9 aurib9 īfuſus eaz dolorē mitigat: hec herba cū axungia mixta ſcrofas ſpargit: folia autem eius cōſtringentis ſunt uirtutis/& propterea fluorē ſanguīs cathaplaſmatibus appoſita medētur: & rei coherenti miſcētur.

Aprotanum .i. obrotanum,
Aproximon .i. agregatio mēbri, ita q̄ nec mēbrū erigitur, nec ſemē emittitur/
Aproficus .i. ficus agreſtis/
Aprulonos .i. mentaſtrum,

Aprupimentarum .i.gentiana.
Apruna .i.ceraſa.
Aquarelup .i.lenticula aque.
Aqua imbrilis .i.pluuialis.
Aqua mellita quid eſt.l.l.apomel.
Aqua aliquando ponitur pro ſuco ut aq̃ abſinthii.i.ſucus abſinthii uel aqua albederogi.i.ſucus fluuialis.
Aqua communis quid eſt.l.l. ydros.
Aqua termarum .i.aqua balnei naturaliter calidi
Aqua lactis .i.ſerum.
Aqua caſei idem qd ſupra.
Aqua roſata de mucarro qd eſt.l.l. mulachlach.
Aqua roſata omnibus eſt nota ei9 uirt9 .l.l.hard.
Aqua carīs ſecūdū auic.ī d uirib9 cordis, eſt ſucus per decoctionē extract9 a carnibus comminutis pro eo q9 deſudando ab eis fluat, uel conteritur caro cuius colatura potui miniſtratur.
Aqua ſalmacina .i.aqua facta ſalſa artificialiter .ſ. cū mixtioē ſalis loco cui9 ponitur aqua maris.
Aqua ordei ſecūdū auic.quarto canonis fen.prima de cura febrium in generali ſic fit.nam debent eſſe .xx. ſatiriati aque & ordei ſatiriati unū: & coquatur uſq; quo rubeſcat,& reducatur ad ſatiriati quīnq;.
Ara albactara .i.ſtercus uacinum.
Ara amata .i.panis de ſimula
Arachinde eſt arbor habens radices ramoſas ac multiplices non foliū nec herbā habet & manducantur.
Aracos idem quod ſupra.
Arachib .i.inſtrumēto poīto a poſterioribus tendente interius,& p9 ea recedente retro.
Aracano .i.folia perſici.
Aradabri .i.tenta & ſimiliter eſt quoddā inſtrumētū cirurgicorum.
Araficua .i.cibus.
Araf .i.atriplex.
Aragne .i.aranea.
Arach .i.aqua lactis.

Rakos.GAL.primo de cibis. cap. de arakis ait. ultimam ſillabā huius nominis arakos per.k.ſcriptam. Inuenim9 in olkaſib9 ariſtophanis: ubi ait, arakos frumenta ptiſana3 kondrum: cemam: loliu3 conſimile autē ē ſemen ei quod lachiros .i.cicercule: & alii dicunt non eſſe alterū genus ab illo. Nam uſus eius ſilīs & ȳtus ſimiliter conſimilis lachirorū, niſi quātu3 duriores & difficilius decoquibiles: & pp̃ter hoc īdigeſtibiliores lachiris ſūt araki, apud nos autē eſt quoddam ſilueſtre, & durū & rotondū orobo minus ī doēſticis fructibus inuentū quod noīant arachon non per.k.ultimā ſillabā ſed per.h.aſpiratam proferentes. Et abiciunt ipſum colligentes ſicut pellichinum.
Aranud .i. acanug.
Aranieum .i.ſine rubore.
Aranu .i.ſida.
Arandilon .i.ſpecies ſiſeleos.
Aranzilis .i.ariſtologia rotonda.
Aranza idem quod ſupra.
Aranea quid eſt.l.l.hamoebut.
Araraaic galiamuſcata.
Arar .i.ſauina.
Ararinzalon .i. ariſtologia lōga.
Araſtion naſturtium.
Araſtade idem quod ſupra.
Araſin .i.enula.
Araſed .i.naſturtium.
Araſaracoti .i.ſcariola.
Aratano .i.folia pērſici.
Aratillus .i.cepe canis.
Arachi .i. flos ſalicis quo tinctores utuntur.
Aratrifagi .i.canicularia.
Arathamati .i.frangens oſſa.
Aram .i. ſpecies pini.
Arazhati .i.formica habēs alas.
Arazarati .i.fruſtra ſubtilia.
Archagelica .i.urtica mortua.
Archandi .i.pira ſilueſtria.
Arafafani .i.gumi alcumbar.
Arf idem quod ſupra
Argalia .i.inſtrumētū quo liquores iniciuntur in ueſicam, quod etiā ſiringa dicitur.

Argasin — est species mirre.
Argamen — .i.ulcus cornee oculi.
Armala — est ruta agrestis, secundum dyas. cap. de ruta qui uocat eam molli.
Armarmacur — .i.marubium.
Armaraths — .i.herba, cui⁹ gumi est asa fetida.
Armarii — .i.medicinā inda silīs cinamomo.
Arnaberri — .i.lepus.
Arnabum — .i.arbor magna, nō fructificans & est ulmus.
Arnabati — .i. semen spatarelli.

CAP. LVI.

Rnaben ara. gre. leges: latine uero lep⁹ silueſtris. Almansor tractatu tertio ca. de uirtute carnium. Leporina caro precipue melancolicum generat sanguinē & ipsa enī plus aliis melancolie generatiua existit. POSSE. SERA. li. agre. ca. arnaben auct. dyas. quando assatur & cōmeditur cerebrum eius, confert tremori qui accidit post egritudines: & quando liniuntur gingiue infantiū confert dolori q accidit eis quando oriūtur dentes. Et facit facilē natiuitatem eorum. Et cōburitur caput eius & conficitur cū adipe ursi aut aceto & curat alopiciam. Et quando bibitur cohagulū ei⁹ tribus diebus p⁹ mūdificationem matricis, prohībet inpregnationē & stringit cursum huīditatū mēstruorū & stringit uentrem. Et quādo bibitur cū aceto, confert epilensie: & est bezoar oīb⁹ medicinis mortiferis & ꝓprie lacti cohagulato in stomaco & morsui uīpere. Et quando fit limitio cū sanguiē ipī⁹ calido mūdificat morfeam & empetiginem & bothor lacteā. AVIC. li. ii. cap. de lepore. sanguis ei⁹ mundificat pannum: & cinis capitis eius est medicamen bonū habenti alopitiā & ꝓprie marini leporis & uēter leporis si sumitur sicut est cum uiscerib⁹ & frigendo sub sartagiē, aduritur, ē medicamen originis pilorum super caput. cū conficitur & administratur cum oleo ro. Et eius cerebrum assatū cōfert tremori accidenti insuccessione egreditudinis. Et cum inunguntur gingiue infantium ex cerebro ipsius ex proprietate que in ipso, ē uelociter oriūtur dētes: & facile exeūt sine dolore. Et silīter cū soluitur butiro ueteri aut recēti aut melle. Et cū bibitur eius cohagulū cū aceto, cōfert epilentie. Et cohagulum eius mundificat stomacū. Et cū bibitur tribus diebus cū aceto, post purgationē menstruorū, phibet īpgnationem: & mūdificat huīditatē ex matrice currētē. Et cohagulū quidem leporis cuz aceto, est tyriaca & bezoar uenenis. Et sanguis leporis frixus cōfert ueneno sagitte armene. Et sanguis quidē leporis frixus confert disinterie & apāti itestiōz & solutioni antique.

Arpa auis latine sic uocatur: grece herba auis est facta ut miluus eius uirtutes iuenies in. l. latamie.
Arsmagon — .i.arsenicum.
Arsafam — .i.gumi acumbar.
Arsa — .i.spina.
Arsanum — .i. calamentum.
Arthanita — .i. buthormarien.
Arthanextiden — .i. seperare.
Artagena — coturnix.
Artantus — .i.calamentum.

CAP. LVII.

Rz ara. grece oroza: latine uero rizi. GAL. priō de cibis cap. de riso. In sapoōe eius ē stipticitas, & ideo retinet uētrē retētione temperata: & in cortice eius est rubedo magis manifesta q̄ in ipsomet aut ī reliquo corporis eius, & minus nutrit q̄ frumentū. Et idem. viii. de sim. phar. cap. oroza. Oroza. i. risum habet qdē stipticū, quocirca uētrē moderate detinet. Et idē li. p̄dicto de cibis hoc semiē omnes ad restrictionem uētris, utūtur, delectationem ipsius similem faciētes chondro. Est autē indigestibilius chondro, & nutriēs min⁹, sicut & ad delectationē edullii deficiēs ab ipso plurimuz. SERA. li. agre. cap. arz. sunt ca. & sic. conplexionis in priō gradu Almansor tractatu tertio ca. arz de riso. risi tēpiei que est inter ca. & fri. uicinum existit & uentrem stringit. Solitis autem

collicam pati nocet eo q̄ licet nutriat/de uentre tamen nō facile deſcēdit/niſi coq̄tur cū aliquo multū unctuoſitatis habēte :qđ quando cū lacte coquitur/& cum zucaro comeditur, plurimū nutrit atq; ſanguinē augmētat. POSSE. SERA. quando ſani egent pultibus eius ꝓpter punctiones quas habent in uentre ,aut ꝓpter fluxuz multorū humorū ſup quos uincit colera aut aliqua alia de cauſa ſili/ huic coque riſi quouſq; deſoluantur,& fiant ſicut aqua kiſt/& da in potu:hora conuenientior uſus eius tēp9 ē humiduz/ & quando ſtomacus eſt fortis ȳ tutis ad cibos.Et īdem auct dyas.eſt pauci nutrimenti ſtringit uentrem auget ſperma: & minorat feces:& urinam: & uentoſitates, Eſt enim cōpletum in ſtipticitate/& ideo eſt bonum ulceribus inteſtinorū/& pūctionibus eorū quādo bibitur/aut fit cum eo criſtere: & rubeū eſt cōſtrictiuū plus/

Area .i.carta/
Arectica .i.uirtuoſa/
Arefaſa .i.oleum de ſiliquis/
Areffatum .i.rotula genu/
Areges .i.ſcothomie/
Aregion .i.tertia ſpecies ulcerum cornee/
Arelas archiam .i.ſerpillum/
Arelea .i.pira/
Araiedum .i.antimonium/
Arenza .i.ariſtologia rotōda/
Arenat .i.bolum uel lutuz armenum/
Arenoſtus .i.thus maſculum/

Arena argirinde eſt quedaz arena rubea que inuenitur in hyſpania,que ualet ad faciendum minium/

Arena maris que in lictore eſt ſole calefacta, carnes humidas deſiccat hec dyas.

Aren .i.draco marinus/
Areoptica .i.rarefactiua/
Areopagita .i.uirtuoſa/
Ares .i. uirtus/
Arbeni .i.lapis armenus/
Arbei .i.planta fructifera/
Arcelon .i. argemonia/
Arcela idem quod ſupra/
Arceotidas .i. iuniperi fructus/
cum ſunt perfecti.
Arceotides idem quod ſupra/
Arcreatris quid eſt.l.l. chameacti.
Ardenquearde .i. roſa/
Arfet .i.piſcis magnus ſalitus/

CAP. LVIII.

Rgemonia uel uolucrū min9 grece:ara.ſcelen: latine uero: agrimonia uel ferraria miōr.

DYAS.cap.argemonia herba eſt omīb9 nota,que ferraria minor dicitur,ſimilis ē in omnibus agreſti papaueri uel animon herbe,ſed diſcernitur,q̄ caput ſuperius latius habet:& ſerius floreſcit/& neq; ita feniceum facit florem:ſed croceum.

Radix eſt illi deſurſum rotonda,ex qua dimittit croceum ſucum acris uirtutis/q̄ conuenit nebulis oculorum/& argimoni ī oculis nominate paſſioni. Naſcitur in campis uel circa ſepes, cui9 radix greco nomine eupatorium dicitur. Plinius cap. argemonia,Argemonia folia habet eq̄lia diuiſa apii eo modo,caput ī cauliculo papaueris ſilueſtris radicez habet/cui9 ſuc9 eſt crocei coloris,acris & acutus,naſcitur in areis apud nos. POSSE. DYAS.eſt diuretica ualde q̄ uiridis trita & potata antraces.i.puſtulas malas ſanat/& ad ſerpentiū morſū & canis & hoīnis rabidi,& cōtra uenena ualz: facit & ad uētris doloꝛē ſic potata.Item uulnera cāceromata uiridis trita & īpoſita ſanat. Item ſerpentiū morſum.ʒ.ii.cū uini ciatis duobus data diſcutit,mirifice ad uenenū ꝓcuſſuz ferro cum aceto īpoſita facit: uerucas tollit ſic ſimiliter.Ad ſplenis dolorem in cibo ſumpta ſplenē cōſumit.Radix ei9 ī uino cocta & potata,paraliticis prodeſt/ GAL.li.dinamidiarū cap.de cancro,dicit ipſam ualere contra cancrum ꝓ os ſūpta/ Paulus cap.de agrimonia: agrimonia ca. eſt & ſic.

Argentum uiuum quid eſt.l.l. aībacheſt
Argentum quid eſt.l.l.felch/
Argemon .i.ulcus in circulo oculi occupans de pupilla & cōiunctiua/
Argemata idem qđ ſupra/
Arkeutros .i.arbor iuniperi/

Arkeotidas .i. fructus iuniperi ut gal. in li. de cibis/
Armenum quid est .l.i. canarmenum/
Armentum .i. uitrum coctuz/
Armelo grana amara/
Armentalis. i. quedã ſpecies policarie,

CAP. LIX.

Rmel. i. tertium genus rute: & uocatur a dyas. armola/ cap. de ruta: & uocat eam ſic ſimiliter galienus ut apparet ī litera ruta, que ſpecies inuenitur apud tolletum & in macedonia & ī gallacea: cuius flos eſt albus, & ſemen obrufum & trigonum & guſtu amarum ca. complexioīs & magnum ut piper, in autūno colligitur, SERA. li. agre. cap. armel. Armel noīatur moli & nominant eam multi rutam ſilueſtrem & eſt planta que egreditur ex una radice cum multis ramulis, & habet folia ſimilia foliis rute alterius molliora/ habentia grauem odorē: & habet florem album & habet capitella maiora ſatis q̄ capitella rute doēſtice diuiſa tribus diuiſionibus in quibus eſt ſemen, cuiꝰ color eſt ad rubedinē decliuis habēs tres ãgulos amarū & eſt illud qđ de ipſa planta uenit in uſum medicine & ipſum maturatur & colligitur in autumpno & ē ca. & ſic. in .i. gradu. POSSE. DYAS. ſemen eius addito melle uino & felle capoīs & croco & ſuco maratri caliginē oculis detergit SERA. incidit huōres groſſos & expellit eos per urinam. Et idem auct. albugerig facit uomere/ & inebriat potantem ſe/ & per iſtam uirtutem confert patientibus amorem qui dicitur hereos, nā facit eos dormire. Et dixit quidā expimentator, q̄ ſumebat de eo ī potu a. 3. ℈ .uſq; ad .i. & faciebat eum dormire. Et idē auct. habix Armel facit euoēre & iebriat ſicut uinū uel propre/ & eſt bonum melancolie & purificat ſanguinez. Sed ſciendum, q̄ harmel per. h. eſt cicuta ut apparet in lrā harmel: ſed armel. p a. ē illud genus rute de quo dictum eſt nunc.
Armeſios .i. dragantum/
Arnegil .i. nuces indice/
Arnebus .i. lepus
Arrec .i. carta/
Arſenicum .i. auripigmentū, & ē ex eo citrinum & rubeum & auripigmentum quando per ſe ponitur citrinū intelligitur & quid eſt. l.i. harnech/
Arſef .i. cardus/
Arſen .i. ſemē mādragore
Arteſides .i. bacce iuniperi/
Artetica & premula ueris/ideꝫ & ē herba ſicut conſolida miōr/niſi quia habꝫ folia quaſi nigra & pīguia cū floſculo celeſti medetur doloribus articulorum & eſt ca. & ſic.
Artelam .i. agrimonia/

CAP. LX.

Rthemiſia uel mater herbaꝝ uel matricaria latine: grece tagetes: ara. uero: leptafillos/ Arthemiſia herba eſt fructuoſa ſimilis abſinthio uel abrotano/ſed uaſtior eſt & foliis latior: ſed aſpectu fere talis non eſt albi coloris ut abſinthium: ē habēs grauē odorem, guſtu amara, haſtas habet lōgas floreſcit eſtatis tempore: floribꝰ ſimilibꝰ floribus camoille graue olētibus & amaris. Naſcitur maxiē locis maritimis ē ca. & ſic. in .ii. gradu. Et dicitur arthemiſia/ quoniã ſic uocabatur uxor regis mauſoli, qui uoluit eā ſic uocari que antea ut inqt plinius: parthenis uocabatur: & ſunt qui ab arthemide arthamiſiam cognominatā putāt: quoniaꝫ priuatiꝫ medicatur feminarum malis. DYAS. cap. de arthemiſia Arthemiſie tria ſunt genera, unū eſt qđ uocatur arthemiſia monodos id ē mater herbarū que ē fructuoſa & ſilīs abſinthio, folia maiora & pinguiora habēs & haſtas lōgas: naſcītur ī maritimis locis lapidoſis & ſabuloſis: floreſcit autē eſtatis tēpore floribus albis paruulis graue olētibꝰ amaris. Altera arthemiſia tagetes noīatur q̄ tenera eſt ſemen habens minutū & unaꝫ haſtam foliis plenam. Naſcitur in locis mediterraneis & altioribus, florē mellinū atq; tenuem & iocundioreꝫ cōperatione prioris ferēs: hec a grecis uocatur tagetes uel thanacetū. Et nos ī līgua latiā uocamꝰ

eā tanaſiaʒ, uel ſecūdū quoſdā attanaſiaʒ. Eſt & tertia arthemiſia q̄ leptafillos dicítur, naſcitur circa foſſas & agros: floſculū eius ſi contríueris ſanſuci odorem habet: & ipſa amara: has ſpēs arthemiſie dianaʒ dicūt ínueníſſe & ỿtutes earū & medicamína chíroni centhauro tradidíſſe: hec herba ex noīe diane q̄ artemis dicitur accepit nomen arthemiſia: que calefacit & ſiccat. GAL. vi. ſim. phar. ca. de arthemiſia. Arthemiſia duplex quideʒ ē herba, ambe tamen calefaciunt mediocriter, & ſiccant & ponantur in calefaciendo q̄deʒ ſecūde abſtantie: in ſíccando uero prime intēſe uel ſecunde incipientis: ſunt quoq; mediocriter ſubtilium partiū. POSSE arthemiſia ualet contra ſterílitatē factaʒ ex humiditate. Nam ſi eſſet ex ſíccitate, obeſſet q̄ poteſt perpēdi ex complexione mulieris ſi ſit pínguis aut macilenta.

Vnde debet puluerizari arthemíſia cum bíſtorta & nuce muſcata ī eadē quātítate, ſimíliter confíciatur puluis cū melle uel ſyrupo ſimplici & detur in modū electuarii mane & ſero cum uíno decoctionis arthemiſie: ꝓdeſt tamē ſi balneetur magis in aqua ubi cocta ſit arthemiſia & lauri folia: uel fomentetur uulua ex tali aqua. ualet etiam arthemiſia cocta in oleo olíue uel nucis ad menſtrua prouocanda ſi fíat peſſarīū ex ea. Contra tenaſmonem ex frígiditate recipiat patiens per anū fumū colophoīe poīte ſup carboēs, deīde calefíat artheīſia ſup teſtā & calefacta poātur ſuper lapidem molarem & deſup ſedeat patiens probatū eſt. Contra glandulas q̄ dicuntur attrici que naſcuntur circa anū, fíat prius ſcaríficatio circa eas ꝑ ea ſuppoātur puluis artheīſie & marubii. Cōtra emígraneam & cephaleam detur opiata cum uíno decoctionis arthemíſie.

DYAS. Arthemíſia uirtutem habet acerrimam purgatiuā, attenuātē calidam & leptínticam. Elixatura eius cauſas mulieris mitigat mēſtruis imperat: ſécūdinas excludit: mortuos ínfantes ī utero depoīt, conſtrictiones matricis reſoluit: omnes tumores ſpargit: accepta calculos frāgit urinam prouocat: herba ipſa tonſa & ín umbilico poſita menſtruis imperat. Sucꝰ eius mirre mixtus & matrici ſuppoſitus, omnia ſímiliter facere nouit. Coma eius ſícca bibita. ʒ. iii. ſtericas cauſas componit. Si qs iter faciens eam ſecum portauerit non ſentiet ítineris laborem. Fugat etiam demonia in domo poſita: prohíbet etiam maledicamenta: & auertit oculos malorū. Item ipſa tonſa cum axungia & ſuppoīta pedum dolorē ex itínere tollit. In puluere redacta & cuʒ aq̄ uel mulſa potuī data ínteſtinorū doloreʒ tollit. Arthemíſia que tagetes nominatur facit ad ueſice dolorē & ſtranguiriam ſuco dato ex uino. ʒ. ii. febrícitāti ex aqua ca. ciatis. ii. potui datur hic ſucus: tonſa cum axungia & aceto coxarum dolori medicatur ligata uſq; ín tertiuʒ diem. Vt ínfantē hylareʒ facias, incēde & ſuffumigabis & omēs ícurſioēs malorum auertet: & hylarioreʒ faciet ínfantem: neruorum dolorem & tumorem trita cū oleo bene ſubacta mirifice ſanat dolore pedum grauiter uexatis, radicem eius da cuʒ melle manducare, & ita ſanabitur ut uix credi poſſet eaʒ tantā ỿtutē habere: ſuco eius cum oleo ro. febriens perunctus curatur ea: hanc herbā ſi confrícaueris laſaris odorem habet. Tertia que dicitur leptōfillos tonſa & cum oleo amigdalarū bene ſ̄bacta & more malagmatis panno inducta & ímpoſita ſtoāci dolorem ínfra quinq; dies ſanat. Huius radix ſuper límen edificii ſuſpenſa facit ut nullus domui nocere ualeat. Sucus eius cum oleo ro. mixtus & pūctꝰ neruoꝝ tremorem & omne uitium tollit. GAL. ambe ſpecies artheīſie cōueníūt lapidibꝰ in renibus exíſtentibus & ad calefactioēs & extractiones ſecundinarum.

Arthemon .i. ciclamen.
Arthemita idem qd ſupra.
Aripu .i. res odorifere.
Arib .i. boni mores.
Ariccabo .i. ferula.
Aridal .i. colloquintida.
Arílli ſunt arida uuarum grana dicta ab ariditate, qui grece uocantur gargata.
Arimel .i. grana ſolis.
Arimech ē herba q̄ naſcitur

in partibus, tamen habens odorē cinaōmi
q̄re cōsolidat & desiccat ulcera: & ꝓhibet
putrefactionem membrorum/
Aringus debet dicere yringus ꝑ quo. l.l.
astaruticon.
Ariothides .i.lemen iuniperi/
Arocindin .i. beladhor/
Arion est q̄dā spēs dactili/
Aristoligia quid est. l.l. acamug/
Ariston .i. aristologia
Aristolocia .i. zappinus arbor/
Aristellus .i. scordeon.
Arcis .i. adarce/
Araatidos sunt grana cedrini uel iunipi.
Arciabiadicon .i. lacca/
Archia .i. merulus auis/
Archirocha .i. infusio que fit
duobus modis/uel cum aqua uel liquor
aliquis ab aliquo funditur sup mēbrum
in quo est necessaria: uel pannus infusus ī
eis supponitur īterando sepe/
Archimom malum terraneum/
Archimeron hermodactillus/
Archileta .i. fructꝰ mādragore/
Archiritica .i. artetica/
Ardifigi .i. arbor silis cappari
in foliis qua caremus.
Ardifigai idem quod supra/
Ardillus .i. porrum siluaticū
uel uinee/
Ardrias .i. miluus auis/
Argiphora gēma margaritha: perna alba
albica idem: quādo simpliciter ponitur ꝑ
non perforata intelligitur/
Arginomina .i. agrimonia/
Argiora .i. urtica/
Argilites .i. mercurialis/
Argimonis .i. lappa inuersa/
Argimona idem quod supra/
Argiros .i. argentum, inde
litargirum. i. spuma argenti/
Argirofora .i. confectio quedā
in antidotario maiori dicta ab argento/
Argilla terra munda terra figuli. unde
uasa fiunt dicta ab argis. i. primo uase, qđ
ex ipso factum fuit, quod sic uocabatur
argillos dicit grecus/
Arnich .i. herba iamena boī
odoris silis cinamomo grosso/

Arpinas .i. cauda equina/
Arsmago grece .i. arsenicum/
Arsimegum quidam dicunt q̄ est laurus
quidam q̄ est cepe, quidā q̄ ē amigdala
quidā q̄ est oliua sed prima melior/
Artriza .i. aristologia rotōda/
Artis .i. adarce/
Arti .i. cipressus/
Artion silis est foliis uerbasco nisi quia
irsticiora sunt: caule longo molli: semine
cinimi. Nascitur in petrosis locis radice
tenera alba dulciq; decoquitur in uino ad
dentium dolorem/
Articulationes .i. iuncture/
Artintomia .i. arterie inciso/
Artiatides .i. grana iuniperi/
Arzilla .i. bedagati/
Arzolla agrimonia/
Arohonari .i. egritudo in qua
homo semper ridet/
Aromorachion .i. rafanus agrestis
& est rapesta/
Aromaticum .i. calamꝰ aromaticꝰ/
Aromata sunt omnia odorifera: unde
dicūtur aromata, eo q̄ aris īpoīta diuinis
inuocationibus apta uidentur, uel q̄ aeri
miscerī probantur/
Aromach .i. quedā confectio/
Aroma idem quod supra/
Aromati idem quod supra.
Aromorchion quid est. l.l. finel/
Aronis uel aaronis barba: yarus; pes uituli
Aaron: serpentaria minor: cantarica idē;
.l.l. Aaron/
Aronarmeni. i. bolum uel lutū armenum/
Aron .i. usnen/
Arphagia .i. sicca esca/
Aror .i. yris/
Arosachie .i. spuma maris sic-
cata in petra residens/
Arosticis .i. egrotatiuus/
Arostos .i. eger.
Arotion .i. artion/
Aroc .i. tiri.
Arbor iachne quid est. l.l. hating/
Arbor marie secundum auic. ē buthor-
marien, sed falso quoniā buthormarien ē
herba, & nō arbor sicut patet ī. l. buthor-
marien: sed arbor marie est ros marinus

pro qua.l.l.laiera lmarien
Arbor mella .i.xiliqua
Arbor cornuta idem quod ſupra
Arbor grani uiridis eſt arbor terbentine & eſt zappinus ut apparet in.l. bothin
Arbor maſticis eſt lentiſcus
Arbor dactili .i.palma
Arbor uulpis .i.liquiritia
Arbor granati ſilueſtris quid eſt .l.l. darſiſahan
Arbor abrahe .i.agnus caſtus
Arbor cimicum .i. fraſſinus
Arbor tremula.i. abor granati ſilueſtris
Arbor gumi arabici quid ē.l.l. amgailem
Arbor cuminū .i.ulmus
Arbor glandifera quid ē .l.l.hullos
Arbor thuris quid ē .l.l.ronder
Arbor q̄ dicitur populus quid ē.l.l.haur
Arbor ſebeſten quid ē.l.l.ſebeſten
Arcos .i.princeps ide poliarchion .i.plures principatus optinens
Arcotica .i. diſtractoria
Arcos .i.podes anus
Arcondos .i.iunipi fructus
Argomela .i.ualētina, alii ſerpillum maiorem .i. ualeriana
Armoriaca .i.ſemen rapeſte
Armoratia .i.rapeſta ſilueſtris lapſane & eſt rafanus agreſtis
Armoniacum .i.genus mali granati
Armola .i.armel & eſt ſpēs rute que dicitur moli ſecundū dyas cap. de ruta
Armoniacum quid eſt.l.l.naſach
Armoni .i.ficus lupi

CAP. LXI:

Rnogloſſa .i. plantago, uel quīq; neruia uel līgua arietis latiē: grece arnogloſſos: ara. liſen alhamel. Arnogloſſa.i.plātago, cuiꝰ tres ſunt ſpecies: una eſt femiā cuiꝰ folia ſunt lata habentia quaſi fila in fractura ſua. Alia eſt habēs folia ſtricta q̄ lāceola uocatur: & eſt maſculus: & habet fila uel neruos in fractura ſua ut ſupra & ob id quīq; neruia uocātur: & habent ſtipitem medium ſeminibus plenū fri. eſt & ſic in ſecūdo gradu. Eſt alia ſpecies q̄ uocatur plantago aquatica ꝓ q̄ .l.l. barba ſiluana. SERA.li.agre.cap.liſen.i. lingua arietis & eſt plantago. Et ſubiungit auct. dyas. dicitur autem arnogloſſa: & eiꝰ expoicio eſt lingua agni, ideo q; greci arnon agnuz uocant, & gloſſos līguam. Et dicitur etiā eptapleuros.i.vii.coſtas habens nā ī foliis eis ſunt ſeptem coſte ab epta in greco.i. vii. & pleuros coſta qa habz vii. neruoſitates maīfeſtas ī ſilītudinē coſtaꝝ laterū aīalium. Cuius due ſūt ſpēs. ſ. maior & minor, ſed mīōr habet folia ſubtiliora & minora & leniora q̄ folia maioris & habz uirgā que inclinatur uerſus terrā multos ramulos habentem & flos eius eſt croceꝰ & ſemen eius eſt in radice lingue.i. folii. Maior uero habet uirgas aſperiores & folia lata ſimilia oleribus que comedūtur, & uirga eius eſt anguloſa ad rubedinem declinans, cuius longitudo ē uniꝰ brachii ſup quā ē ſemē ī figura ſua a medietate ipſiꝰ ſupra & habz radices molles & plures ſupra quas ſunt pili albi ut groſſitudo digiti & reperitur in locis lapidoſis & humidis & uallibus & ortis & in pratis. Et illa quidem maior eſt, maioris uirtutis q̄ mīnor. DYAS.cap.arnogloſſos. Arnogloſſos ſiue eptapleuros nomē ſūpſit a ſimilitudine agnine līgue. Nā greci arnon agnum appellant & gloſſos linguam, ſiue rurſus q; ſepe adnata habeat germina in longitudine ſeptem lateribus ſilia & ideo eptapleuron uocatur. Eius genera ſunt duo unum dicitur polipleuron: eſt etiam aliud ſed minus: Mīnus uero habet minuta folia & anguſta & lenia: uirga eius multos habet angulos inclinata ad terrā florem uiridem habens & ſemen ſuper ipſam uirgam. Naſcitur uero ī cardiariis locis. Alterum genus plantaginis folia hz lata & ornatiora & neruoſa: huius uirge anguloſe ſunt & rufe habentes longitudinem unius cubiti & a media uirga uſq; ſurſum ſemine eſt plenū. Radices multas & teneras habet & aſpas & albas in groſſitudiē unius digiti: in locis aquoſis naſcitur & in ualibꝰ & ī ortis & ī pratis melior ē tamen q̄ ē maior. GAL. vi. ſimphar. cap. de arnogloſſa. Arnogloſſa ſiue

plãtago maior: hec plãta mixte cõplexioĩs
eſt, habet enim quid aquoſum frigidũ, hz
autem quid & auſterum qđ eſt terreſtre
frigidũ & ſiccũ, qre infrigidat & deſiccat
& ſecunduz ambo ſecunde eſt abſtantie,
quecũq; autẽ cũ ſtipticitate farmaca de-
ſiccant, omĩbus malis ueteribus ulcerib9
& reumatibus & putrefactioĩb9 cõueniũt,
& ideo etiã diſinteriis: nam flux9 ſanguĩs
figunt: & ſi quod peruſtum eſt refrigerãt,
& conſolidatiua ſimul ſũt malorũ ulcerũ
tam recentum q̃ ueterũ. In omnibus autẽ
huiuſmodi pharmacis uel prĩã uel nullo
ultiã arõgloſſa ẽ: ꝓpt̃ ꝓportõez cõplexi-
oĩs. Nã & ſiccitatis pticipat & frigiditatis
non ſtupefactiue, ſed & fructus eius &
radices cõſimilis uirtutis ſũt/niſi q̃ ſicciores
& mĩn9 frigide, ſed fructus quidem plus
ſubtilium partium eſt: radices uero plus
groſſarum: ipſa autẽ folia herbe deſiccate
plus ſubtilium ptiuz & minus frigide ſũt
uirtutis eius exalata & euaporata ſupflu-
itate aquoſa ipſorũ, propterea qdez ergo
radicibus quidã ad dentiũ dolorẽ utũtur
maſticando, & lotionib9 ipſarũ decoctaꝝ
ad opilationes & epatis & renuz utuntur
eis: ſz & foliis & multomagis adhuc fruc-
tu/participant enim hec omĩa abſterſiue
uirtutis quantum decet ea ſecunduz eſſe/
& in ipſa herba putatur, ſuperari tamen a
multitudine humiditatis. POSSE.
arnogloſſa utilis eſt ad ſiccandũ uulnera,
& mundificandum putredinez eorũ epar
confortat: repungnat ſacro igni/ne corp9
ambiat: ualet etiam emoroidibus: omnem
dolorez q ẽ ex ignis aduſtione refrigerat.
Sucus eius cum albumine ouĩ ſumptus
liberat hyſtericũ: utilis eſt emoptoicis &
diſſintericis: & quibus fluunt mẽſtrua uel
emoroide: uulnera pulmoĩs curat. Radix
eius in aqua cocta dolorez dẽtiũ mitigat,
ſi os ex illa aqua lauetur. Sucus eius ualz
contra opilationẽ renum: delet maculas
nĩgras: & ſtringit ſanguinem: herba ipſa
maſticata dolorem dentiũ tollit uulneri
circa oculum uel naſuz/ſucus eius cũ lana
per nouem dies apponĩtur: ſucus eius
dat9 quartanario ante duas horas eceſ-
ſionis. cõfert/ualz etiã ad uulnera recẽtia
cum axungia. SERA. auct. gal. uirtus ei9
eſt que incarnat & cõfert ulceribus cor-
roſiuis omnibus & putredini eorum. Et
propter hoc confert ulceribus ãteſtinorũ,
& incarnat fiſtulas & alia ulcera antíqua/
Et ſemen ei9 & radix ſunt propinq̃ huic
uirtuti: niſi quia ſunt ſicciora & fortiora/
Et ſemen eius eſt multũ ſubtile; & radix
eius eſt groſſe ſubſtantie: & ipſa confert
dolori dentiũ, quãdo maſticatur, & q̃ndo
fit collutio oris cum aqua eius. Et ſemiã
quidem & folia & radix ſunt aperitiua
opilationis epatis & renũ ꝓpter abſterſi-
onem que eſt in eis/niſi quia ſemen eius ẽ
fortius in hoc ſatis/quia in omnibus iſtis
ẽ uirtus que abſtergit ſatis. Et fortaſſe ẽ
uirtus in hac herba dũ eſt recens, niſi qa
uincitur ab humiditate que eſt ĩ ea, unde
non eſt manifeſta ſua operatio propter
ſuam uictoriam humiditatis: & quando
deſiccãtur folia ei9 fit ꝓt9 ei ſubtilior &
minus frigida, quoniã aquoſa ſupfluitas
que eſt in ea reſoluitur & deſtruitur,
Et idem auct. alex. Arnogloſſa retinet
uentrem quãdo bibitur & fit criſtere cũ
ea. Et confert febribus tertiane & q̃rtaẽ,
quãdo bibitur ſucus eius. DYAS. ca. de
arnogloſſa. Arnogloſſa cathaplaſmatib9
adhibita, ſordida uulnera purgat & reuãta
ſiccat profluentibus ſanguinem occurrit,
maculas nigras & epintícas curat: & cica-
trices uulnerum facile ducit: ſemen eius
tonſum & in puluerẽ redactũ & uulneri
aſperſum ſanat: chironibus uulneribus
medícatur uſtionibus ſingulare p̃ſidiuz ẽ/
Morſib9 canĩs auxiliũ preſtat & tucõrib9
& ſcrofis/maxime ſi cum ſale imponatur,
Cocta uero folia ipſius cum aceto & ſale
diſinteriis & ciliacis opitulantur, maxime
ſi cũ lenticula adhibeantur: hydropicis
cocta ſuccurrit: epilẽticis & aſmaticis ꝓ-
deſt accepta: ſucus eius ſordida uulnera
oris purgat gargariſmo: cum cimolea &
abſinthio ſuc9 mixt9 ignẽ ſacrũ extĩguit,
fiſtulas ꝓ criſtere ſi adhibetur medetur
dolori auriũ infuſus ita preſtat dolorem
oculorum inunctus tollit: ſucus ipſe co-
liriis neceſſarie miſcetur gingiuis ſãguinẽ
abſtinet ptiſicis/& ſanguinẽ reicientibus

neceſſarie adhibetur diſitericis p criſtere adhibitus maximū preſidiū ē offocatioēs ſtericas cū lanis adhibitus ſoluet & matricis reumatiſmum; ſimiliter ſuſpendit; ſemen uero eius: cū uino bibitū ſolutionē uentris ſtringit & reicientibus ſanguineꝫ mire prodeſt: herba ipſa cū uino uel aceto cocta id preſtat. Elixatura radicis eius omnia ſimiliter facere poteſt; cruda conmaſticata dentibus dolorem tollit renuꝫ dolorem & ueſice mitigat; dicunt alii, qꝫ tres radices eius in uini ciatis tribus & aq̄ ciatis tribus elixe & cōmeſte & bibite ſe. tertianas curat: ſili modo & q̄tuor radices eiꝰ quartanis mederi. Multi dicūt radicē eius collo ſuſpenſam ſcrophas naſci non dimittere. Minoris uero plantagīnis ſucꝰ collutioī datur oris ex foliis: & ſanguinātes gingiuas curat. Item ſucus tepefactus fomento uentris dolorem tollit. Sucus bibendus eſt eis quī purulenta reiciunt cū ſanguine: in ſerpētis morſu plātago trita cum uino ſumitur. Cōmeſta autē ſola uel cū lenticula cocta & oleo uiridi, cum aceto diſintericos & ſtomaticos curat.

Si cui uulnus ſecus oculum uel naſū natū fuerit, ſucus eius cum lana molli īpoſitus per dies nouem curat. Item ſuci eius cochleariū unū bibitū lumbricos excludit ſimiliter facit piſtatura in umbilico poīta/ Si qua duricies ī corpore naſcitur herbā ipſam piſtatā cum axungia ſine ſale quaſi malagma īmpone. Sucuꝫ eius in aqua mulſa ante duas horas acceſſionis potui da quartanariis & miraberis eius effectū: ad podagram, & omnem neruorū dolorē uel tumoreꝫ folia eius piſtata cū modico ſale optimum eſt: uulnera recentia cum axungia ueteri curat/ſic & parotidas. Si cui pedes doluerint ex itinere cum aceto īpoſita tumorem & dolorē tollit; fiſtulas tonſa & īpoſita facilime ſanat: omnes difficultates ueſice folia, & radix eius potata fortiter medentur/quia habundāter infrigidāt & deſiccāt, & reprimūt ꝓpter quod ad ulcera maligna & reumatica & putrida iuuant: herba ipſa diſſinterícos iuuat & emoroidas reprīt: uſta infrigidat & gluctiāt: deſiccat enī abſq; mordicatioē/ ſemen autem eius & radix ſimilia ſunt uirtute propter qđ ſicciora ſūt & minus frigida. Semen preterea habet ſubtiliandi uirtutem: folia extenuādī: radix īpinguādi que maſticatur in dolore dentiū ad oris etiam lauationē facit & epatis & renum emfraſim. Hec prędicta etiā ſera. refert auct. dyas. licet per alīa uerba/

Arnos .i. agnus,
Arrocerkhtaga .i. es uſtum,
Arſonegon .i. folium
Arſof .i. cardus uel ſpecies eius/
Artomeli .i. panis cū melle factꝰ,
Artomam .i. granū, cuiꝰ uirtꝰ eſt ordei, ymmo eſt medium īntra triticū & ordeum/
Artomata .i. articuli/
Artomen .i. actomus/
Artododoris .i. iuniperus/
Arxos .i. ſpecies cardi/
Aruab .i. pſilotrum/
Arucuſu faratron .i. herba/unde tīgitur reubarbarum qua caremus,
Aruiatum .i. inſtrumentū quo ſuſpenduntur hominēs/
Arui .i. maſculus/
Aruncus .i. citrum/
Arculabum .i. ferreū īſtrumētū cirurgicorum/
Arcuicula .i. nomen demonis/
Arcution eſt ſimilis foliis arocion,
Arcuatus morbus .i. hycteritia/
Argumen .i. yris,
Arnunas quid eſt. l. l. nendana/
Arſuc .i. gallia muſcata/
Arſtum .i. lappa/
Artumen .i. yris illirica/
Artus .i. anus podex/
Arzul .i. bedeguar,
Arf .i. ſemē altanabotis
Arz .i. cedrus arbor/
Aſa .i. quoddam gumi/
Nam ex ea eſt quedā odorifera, quedam fetida: quedam eſt odorifera licet paruū habet odorem, ſed calidior earū eſt fetida/ & eſt ex herba uehmentis igneitatis: unde gumi iſtius plante eſt ſatis fetidū & ideo uocatur aſa fetida: ſed aſa odorifera eſt ſucus predicte herbe expreſſus & ſoli

coagulatus habens aliqualem odorē ſicut herba predicta :quando uero ſimpliciter poītur în receptis aſa|de aſa fetida itelligitur. Aſa fetida ē ergo gumi ꝑ excellētiā fetidū & uocatur laſar & gumi qrinaceū. & herba eius uocatur ſilfiū ut ī alexādro de dentibus. Alii uocant hanc herbam anuden uel anuîden.l.l.anuîden/

Aſagen — idem quod ſupra/
Aſa dulcis — .i.gumi riquilitie/
Aſabota — .i.arbor que eſt in perſia uēnoſi fructuſ;& quando plātatur in egipto eſt fructus eius de hiis que comeduntur & eſt perſicum/
Aſahit — .i.aſait/
Aſach — .i.arbor thuris/
Aſacrios — .i.kahanſalamodica/
Aſachaſara — .i.radix porri/
Aſadar — .i.lactuca aſīnī/
Aſadan — idem quod ſupra/
Aſaer — .i.aerona/
Aſafati — .i.rubor puſtuloſꝰ qui apparet in facie/
Aſas — .i.morbillus uel extura ſicut empetigo/
Aſagas — .i.ſanguis draconis/
Aſahic — .i.pultes multum ſpiſſi ex aqua &farina/
Aſaic — idem quod ſupra/
Aſakel — .i.ſpica celtica/
Aſaka — .i.radix lilii/
Aſame — .i.ſanies/
Aſamanux — .i.moleſti dies .ſ. calidiſſimi &frigidiſſimi/
Aſange — .i.ſanguis draconis/
Aſamentum — .i.piſcis qdā magnꝰ ſalitus/
Aſarabachara: uultigo gariofilata agreſtis centūneruia/centucerria uulgagens idē eſt;& eſt aerma/
Aſaraes — idem quod ſupra/
Aſarum — idem qđ ſupra/
Aſarugi — .i.uirga paſtoris/
Aſarai — idem quod ſupra/
Aſarica — .i:epilenſia
Aſarual — .i.cipreſſus/
Aſar — .i.armoniacum/
Aſaron — .i.aſarꝰ uel baccara:unde alia herba ē bachar :uel bacharis/ & ideo dyas.facit aliud capitulū de aſaro & aliud de bacharas/

Aſarten — .i. piſcis magnus ſalitus/
Aſarmanux/ — .i.moleſti dies uel calidiſſimi & frigidiſſimi/
Aſathar — .i.origanum
Aſatherai — .i.uirga paſtoris/

CAP. LXII.

Sathartur ſiue Aſathartar arabice:grece glio:latine uero ſordicies ſemicupei balnei.

SERA .li.agre.ca.aſathartar. Aſathartar ē ſordicies nigra q̄ reperitur ī balneis/ & in fundo ſemicupei balnei. Et idē auct. Gal.uirtus eius eſt que calefacit ī prīcipio tertii gradus & abſtergit abſterſione nō multa & attrahit fortiter. DYAS.cap. glio. Sordicies q̄ ī balneo collīgitur que nominatur glio. Vírtutez habet ca. & malactícam & diaforeticam. POSSE SERA.auct.gal.extrahit ſagittas īfixas corpori & curat tuſſim antiquā, quando fit fumigiū cū ea/& quando ponitur ſup empetiginē aufert eam. DYAS.utilis ē fícubus & ragadiis ani ungendo/& ſi ei addatur cinis condilomata diſſoluet pro aliis ſordicíebus.l.l.uaſachi/

Aſaungī — .i.puluis qui cadit de palea,
Aſauregī — .i.puluis qui cadit de parietibuſ ſalis,
Aſcala — .i.lactuca agreſtis/
Aſcak — .i.tribulus herba
Aſcanī eſt arbor qua caremus/
Aſcabalos — .i. cancer, cū uenit mēbrum ꝑpter īpſum ad īnſenſibilítatē/
Aſcarides — .i.lumbrīci lati,
Aſcatacios — .i. tepídum tenēs medium ínter ca.& frī.
Aſcalanonti — .i. ſtincus animal ualens ad coytum/
Aſcharades — .i.atrala/
Aſſatis — .i.uectia/
Aſſaltos — .i.aſpaltum,
Aſſarie — .i. aramentum
Aſſaxfaſa — .i.rothaba/
Aſſa — .i. aer,

Asgaragum .i. asarum
Ascakabos .i. ubi destruitur caro sic q̄ ipsa sequitur usq; ad os siue sit incipiens aut succedens ipsi.
Asma .i. offensio anhelit9 cum sonitu: unde asma .i. cantus & asma & orthomia & disnia idem.
Asmatum .i. absinthium.
Asmarhoc .i. herba, cui9 gumi est asa fetida.
Asmach .i. additio materie pinguis contingens in palpebra superiori & grauat palpebram in apertione & facit ipsam quasi mollifactam & est coniūcta non mota sicut nodus.
Aspaltum .i. bitumen iudaicū quod inuenitur natans ī fontib9 & ē spēs napte & uocatur stercus demonis. Nam napta est petroleum unius generis. l.l. brafalendi.
Aspalatrum .i. genestrella.
Aspalarus idem quod supra.
Aspamata .i. tensiones.
Aspalatus .i. tapsus.
Aspalium arbor ē: & ē granatū silueſtre pro quo. l.l. darsihahan.
Asparagus secundū gal. in li. de cibis, uocatur omnis sūmitas plante dum est in teneritate sua, sicut & sparagi summitas quādo comeditur, sed secūdu3 modernos est uere sparagus.

CAP. LXIII.

Spergula id ē herba minuta habens folia ut libanotides, sed strictiora habens stipites nodosum & in quolibet nodo folia ī giro posita quinq; uel sex uel septe3 ordinata ad modum stelle: sicut herba que dicitur rubea uel sicut alguasc̄: & ab eisdē nodis procedunt alii rami simili modo facti cū nodis & foliis ut supra cum floribꝰ puis albis sicut flores oliuarum. Est enim ca. & sic. cōplexionis. POSSE omnē duriciē & apāta dura resoluens est.
Aspratiles dicuntur quidā pisces sic nominati ab asperitate squamarū uel a locis in quibus degunt, unde aspiratilis .i. asper & ideo dyas. uocat sparagum aspiratilem.
Asprach est species yperci.
Astamia .i. cibarium factum cum carne cocta cū aqua cui admiscetur sucus agreste.
Assafir .i. aurum.
Assarie .i. atramentum.
Assagen .i. sanguis draconis.
Assabota .i. perticum.
Assalgem .i. napus.
Assara .i. uirga pastoris uel secūdū. Auic. est pustula parua lata sicut uesice: ad aliquantulā tendens rubedine3 & pruritum faciens & anguſtiam uenies subito secūdū plurimū & accidit quādoq; ut currat ab ea humiditas & fortasse est sanguinea: & secūdū plurimū fit uehemēs in nocte: & causa eius est uapor calidus eleuatus in corpore subito aut a sanguiē colerico aut a flegmate baurachio.
Assa assa .i. rubor pustularū que in facie apparent.
Assabot est nomen cuiusdā piscis.
Assanregi .i. puluis qui cadit de parietibus salis.
Assamim .i. dies caniculares ī estate molesti & dies alii ī hyeme molesti.
Assaguasiora .i. agnus castus.
Assanati .i. fassale
Astareta .i. cucumer.
Astachii .i. os locuste marine.

CAP. LXIIII.

Staruticon ara. uel secacul grece biomon: latiē uero cētū capita uel yringus. Non est autē affodillus: ut quidā dixerūt: sed uocantur due plante quarum una ē yringus ut patet per sera. cap. proprio: & alia est una alia herba que sibi satis simulatur. Item Plinius post sermonē de yringo ex hiis inquit. s. yringu3 candidū que3 cētū capita nominant omnes effectus eosde3 causat & radices ī cibis grecoꝝ recipiūtur siue crudis siue coctis: ut dyas. capitulo d yringis, preterea in antidotario uirili in quodā antidoto quod incipit, antidotum quod facit epilenticis recipiuntur & centumcapita: & affodilli quare non sunt idem. SERA. li. agre. cap. astaruticon.

Aſtaruticon .i.centũcapita:alia ẽ cęleſtis coloris:& alia albi coloris: ſed q̃ ẽ celeſtis coloris, eſt herba habens ſtipitem durum & aſperum/& in ſummitatibus eiꝰ ẽ flos glaucꝰ ſimilis flori camomile:& aliquis ex floribus habet colorẽ purpureuꝫ: & habꝫ folia ſciſſa & capitella ſimilia ſtellis : ſed folia q̃ ſunt i ramis tendũt ad lõgitudinẽ & habet uelut pilos. Et idẽ auc.gal.traxit nomen ab eo qꝫ curat apãta : quando fit emplaſtrum de foris cum ea:aut ſuſpenditur ſuper ipſa:uirtus eius infrigidat & deſiccat non fortiter & maxime duꝫ ẽ recens. Sed centumcapita albi coloris ẽ yringus\& eſt ſpecies ſpine & ſuitur foliũ eius cũ ſale cõditũ i principio ſui augmẽti/ Et folia eius ſunt folia aſpera aromatica in ſũmitate quando guſtantur:& i ſũmitatibus eius ſunt capitella rotonda ſicut ſunt ſtelle:& in circuitu eoruꝫ ſunt ſpine, & ſtipes eius durus:& color eius capitelorum eſt ſilis colori oleandri: & fortaſſe aliq̃ndo ſicut color iacinti:& habꝫ radices longas nigras deforis intꝰ albas i groſſitudiẽ pollicis boni odoris.naſcitur i locis arenoſis & aſperis.Et idem auct gal. ẏtꝰ eius ẽ cõpoſita quia infrigidat & reſoluit reſolutione pauca. Paulus cap. de yringo, yringus ſecacul aut yrĩgion herba eſt ſpinoſa, radix eius cũ aliquali aroãticitate comeditur & conficiuntur cum melle & zucaro radices predicte & cõmeduntur. DYAS.cap de yringo. Yringus aut yringion aut nux agreſtis herba eſt ſpinoſa:folia eius i initio cõmeduntur & in ſale conponũtur que folia lata & aſpera ſunt guſtum aromatis habẽtia:que cum creuerint obrufum colorem habent cum multis uirgis in quibus ſunt capitella rotonda ſpinoſa haſtam habent durã i giro/ & quandoqꝫ albam & uiridẽ cum colore iacinti:& rad̃ix eſt illi oblonga & nigra de foris: deintus alba:aroãte plena. naſcitur in locis lapidoſis & campis & littoribus: habet radix eius uirtutẽ calefactiuam. AVIC.li.ii.cap.ſecacul.Secacul eſt ca.i ſecundo ad humiditatẽ quandã tendens & in ipſo eſt leuitas. Et uirtus eius ẽ ſicut uirtus bautie. POSSE.yringus & maxiẽ radix eius cruda comeſta curat gomoreã, SERA/ .auct. dyas. folia huius plante conferunt inflãmatioi ſtomaci.& apãtitibus oculi:& aliis apãtibus calidis. Et quidam dicunt/qꝫ flos huius herbe cuius color eſt purpureus ſi bibatur cum aqua/ confert ſquinãtie & epilentie que accidit infantibus:quando fit emplaſtrum cũ ea humida confert apãtibus ca. lumborum: Et dicunt/qꝫ ſi ille qui habet apãta i lũbis ſuis acceperit florem eius ſiccũ cũ manu eius ſiniſtra & poſuerit ſup apãta, ſedat pulſationem eorum · Et idem auct.dyas. quando bibitur ſucus eius radicis qui eſt albi coloris prouocat urinam & mẽſtrua diſſoluit/tortiones & inflationes ſtomaci/ & quando bibitur cũ uino/confert dolori epatis & morſibus uenenatis. Et quando emplaſtrum fit cũ eis, reſoluit exteriora apãta aut quando ſuſpenditur ſuper ipſa ſicut quidã putauerunt . AVIC.ſecacul ſiabet uirtuteꝫ baucie.& excitat appetitũ coytus.& loco eius ponitur buziden;

Aſtaros	.i.cenfara fabis/
Aſtas	.i. inflationibus
Aſtati	.i.laguſta uel locuſta piſcis/
Aſtatia	idem quod ſupra/
Aſta alexandrina	.i.camedapnes/
Aſtafida	.i. uuapaſſa/
Aſtafis	idem quod ſupra/
Aſtacodum	.i.ſticados/
Aſtacoſichitis	.i.locuſta piſcis/
Aſtaraticon	.i.aſtaruticon/
Aſtragallos	.i. cardellus auis/
Aſtra	.i. rubea/
Aſtragabos	.i.pes porcinus/
Aſtragalinos	cardus albus/
Aſtratum	.i.pauimentum/
Aſtrafactus	.i.atriplex/
Aſtragolos	.i. calcaneꝰ uel talꝰ

CAP. LXV.

Stragulus uel aſtragallos herba eſt que folia habꝫ lõga cum iciſſuris multis obliqua circa radicem caules tres aut quatuor florem iacinti:radices uilloſas implicatas rubeas p̃duras habet:naſcitur i petroſis

& aſperis locis. GAL.vi.ſim.phar. cap. aſtragallus. Aſtragallus ſiue hic9 terre ſiue glãdula fructiculoſus ẽ:habẽs radices ſtipticas quappter ex deſiccantibus eſt POSSE/GAL.non debiliter cicatrizat uulnera uetera:& uentrẽ fluentẽ ſtringit ſi quis radicem eius coquens ī uino bibat Naſcitur autem plurima hec herba ī neuete arabie|

Aſtrauticos .ı.yringus
Aſtraktis idem quod ſupra
Aſe .ı.yſopus
Aſeac .i.cohagulum
Aſebran .ı.eſula
Aſeb .ı. alumen
Aſecremia .ı.comeſtio que fit de acatia
Aſech .ı.ſandico
Aſedenigi .ı.ſemen cãnabi
Aſedenlati .ı.lapis ematites
Aſedenagi idem quod ſupra
Aſed .ı.leo
Aſehet .ı.abſinthium
Aſefara .ı. cantarides
Aſeieth .ı.fricatio dentium & gingiuarum & labiorum interius
Aſeid .ı.brachium
Aſek .ı.tribuli & ẽ herba
Aſelech .ı.ſiligo
Aſemen .ı.butirum coctũ
Aſenicula .ı.herba paraliſis
Aſenor .ı.altea
Aſenablum .i. ſatureia
Aſenefu .ı.abſinthium
Aſenbendegi .ı.lapis quo alii lapides inciduntur
Aſeneru .ı. quidam piſcis magnus ſalitus
Aſenaeſine .ı.uiſcus quercinus
Aſeras .ı.affodillus
Aſerengi .ı.plumbum uſtum
Aſeſab .ı.pecola & eſt guma abietis
Aſet .ı.argentum uiuuz
Aſetaragi .ı. tapſia
Aſetheſafen .ı.calx uiua uel lapis archadie qui accenſus non extĩguitur & uerius
Aſbeton .ı.calx uiua
Aſbedarugi .ı. baſilicon
Aſbeſtus .ı.calx
Aſcera .ı.canis ſydus
Aſcet .ı.balauſtia
Aſceh .ı.ſandico
Aſce .ı.tymus
Aſceleth .ı.ſiligo
Aſceidit ẽ id quod a cubito uſq; ad raſetã exiſtit
Aſceracoct .i.termenabit
Aſceherere .ı.una de .xxviii. manſionibus lune
Aſcebete .ı. anetum
Aſclepias .ı. dragontea
Aſdepias idem quod ſupra
Aſfear .ı.uiſcus quercinus
Aſfengi .ı.ſpongia marina
Aſfeng idem quod ſupra
Aſmelegen .ı.napus
Aſmen .ı.allſmen
Aſnee eſt lanugo uetuſtarum arborũ & eſt uſnee
Aſne .ı.puluis abſterſiu9 quo ſaraceni utuntur ad mundificatione manus
Aſperos .ı.aſparagus
Aſplenu .ı.aſplemon
Aſplemon .ı.ſcolopendrie uenoſe & eſt aplenon
Aſpleniridon herba eſt ī forma & ẏtute ſimilis ſcolopendrie.ı.lingue ceruine & ẽ idem quod ſupra
Aſpleos leuci .ı.uitis alba
Aſreos quid eſt .l.l. cannabit
Aſſeiſe .ı.ſpata
Aſſendetindi .ı.nux indica
Aſſehelezi .ı.mandragora
Aſſeheci idem quod ſupra
Aſſebaza idem quod ſupra
Aſſenedonegi .ı. ſemina granati ſilueſtris
Aſſeigi .ı.caput
Aſſemen .ı. butirum
Aſſeid .ı.brachium & poſtiſſime pars poſterior eius ubi ẽ cõiũctio duorum focilium
Aſſena .ı.uſnee
Aſſemine .ı.lubee
Aſſenar .ı.aloes

Asseteragi .i.tapsia
Asseth .i.emplastrum
Asschedenigi .i. semen canapis
Astena .i.usnee
Assegeten .i.miraculum
Asserebum .i.stannum
Asteron .i.arthemisia
Asterplacodes .i.gessamia
Aster .i.stella
Aster acticus asterion
Asterice .i.diacodion & est electuarium de papauere positum in antidotario gal.minori

CAP. LVI.

Sterion grece uel aster actic9 uel bubonium: latine inguinalis uel stellaria. Plinius ca. asterion. Asterion nascitur intra petras & loca aspera,hec herba nocte tāq̄ stella in celo lucet adeo ut eam uidentes ignorantes putent se fantasma uidere,a pastoribus maxime uidetur. Paulus cap. aster. Aster uel asterion ē quedā herba radiata ut stella: foliis oblongis duabus aut tribus in cacumine capitella stelle mō radiata.POSSE.GAL.vi.sim.phar. ca. aster acticus. Aster acticus alii uero bubonium nominant :qđ nō solum superplasmatum sed etiaz propinatū creditur bubones sanare:habet autē qđ diaforeticum: habet etiā nō minus refrigeratiuuz quid & repercussiuū:ut mixte sit potētie sicut rosa non tamen sic stipticat. Et idē eodē libro magis infra capitulo buboniū siue aster actic9 noīat9 ē ex eo q̄ creditur cōferre bubonibus tam cathaplasmatuz q̄ assumptuim. Est autem mediocriter diaforeticum,eo q̄ mediocriter ē caliduz & neq; uehementer neq; intense desiccat maxime cum adhuc tenerum ē & recens dictum ē autem pri9 de ipso:hec gal.

Asitia .i.ieiunia
Asitios .i. ieiunus
Asilonis .i.armoniacum
Asilus .i.tabanus
Asil squilla
Asimar .i.amigdala
Asimach .i.additito materie

pinguis cōtignens in palpebra superiori grauat palpebram in apertione & facit ipsam quasi mollificatam
Asinthesis .i.sine consūptione
Asinamon .i. uinum fictitiuz & fit quādo uigīti sextaria musti cū dimidio aque feruēt & postea datur ifirmis
Asintesim grece secundum alexandrum cap.de signis humide distempātie epatis est dictum non extenuatis ab a qđ ē sine & sinthesis extenuatio quasi sine extenuatione
Asinthiaca .i.decoctio herbaz in aqua calida
Asios .i.herba armoniaci
Asira .i.farina ordei
Asireg .i.partes que sunt in circuitu ani
Asir est quoddam genus piscis parui & sunt mele marine
Asir est quedam species ciceraſi
Asires .i.affodillus
Asigasit eupatorium
Asit est species nenufaris
Asithemon .i.epithimum
Asius est quedā species lapidis ut appareat in.l. lapis asius
Ascisum .i.quedā medcina inda
Ascigaset .i.eupatorium
Asciadigni uel asciadegni.i. canabum
Ascibran .i. ascebran
Ascili .i.crista galli
Assiregi .i.partes que sunt in circuitu ani
Asimihal .i.spica inda
Assisa dicuntur que uentrem nō inflant ut ciminum leuisticum
Ascil .i.squilla
Alkincor .i. stincus
Assicon .i.bitumen
Aspistica .i.serpens qui stat ī aqua propter uehementiam siccitatis sue
Aspialas .i.talpa
Asplimium .i.ceterac
Asquiron uel androsomon.i.ypericon
Assurex .i.pionia
Assiradix .i. gladiolus
Asslideg .i.ceruſa
Asslindi .i.sinapis alb

Aſſinach .i. ſpinachia
Aſtma .i. anhelitus
Aſtitus .i. lapaciolum
Aſtirgar .i. ſilſium
Aſobran .i. eſula
Aſofol .i. aurum
Aſogiros .i. ruta agreſtis
Aſokir .i. ſpecies lepre
Aſolatorſe .i. radix affodilli
Aſolaſonalchame .i. plantago
Aſonia .i. cantus
Aſorretus .i. flos ſalicis mōtani
Aſormac .i. atriplex
Aſoton .i. capillus ueneris
Aſoth .i. argentum uiuū
Aſcoli .i. fuligo
Aſcos .i. uter inde aſclites ab aſcos qđ eſt uter
Aſcolotondrion .i. ſcolopendria
Aſcocodos .i. ſticados
Aſſro .i. ſinapis alba
Aſpros .i. albus ſimiliter & lenis
Aſſonticon eſt nomē cuiuſdā electuarii
Aſtocodos .i. ſticados
Aſtorcos quid eſt. i. i. culb
Aſtorach .i. ſtorax
Aſtobatea .i. anetum
Aſtomatha .i. oris pharmaca
Aſtrodilibe .i. grana pini
Aſtroculibe idem quod ſupra
Aſtrobilie idem quod ſupra
Aſtrolinos .i. auis cardella
Aſtrodimie ſunt piſces degētes ī cochiis & habent durum corium
Aſuae .i. gumi alcumdar
Aſubet .i. grani regis arbor
Aſuc .i. gallia muſcata
Aſurie .i. atramentū rubeuz
Aſueſtim .i. calx
Aſueſtas .i. calx uiua
Aſugeg .i. uitrum
Aſui .i. crocus ortulanus
Aſum .i. mirtus
Aſumar .i. lactuca aſini
Aſuoli .i. atramentum
Aſurticum eſt nomen cuiuſdā electuarii
Aſuſchelhar .i. caſtoreum
Aſus .i. planta uel herba ſuper quā naſcitur ſal cuius flos noīatur aſius
Aſueum .i. lilium
Aſutibendegi .i. lapis cū quo alii lapides inciduntur, & ī lingua noſtra uocatur ſmirillo
Aſcuded eſt arbor cuius gumi eſt gumi dragantum

CAP. LXVII.

Scukodos ara. grece ſahadis: latine uero ſticados. Sticados eſt quoddā arabicum, & eſt illud quod arabice nomiātur aſcukodos & eſt quoddā citrinum: & eſt illud quod nominatur latine barba iouis: uel ſticados citrinum arabice ſceha. Vnde. ſera. libro agre. facit de ſticados duo capitula, unuz de ſticados arabico qđ incipit aſcukodos ſiue aſtocodos: & aliud de ſticados citriō quod incipit ſceha. Eſt autem ſticados arabicum ca. & ſic in tertio gradu.

SERA. li. agre. ca. aſcucados. Aſcucados .i. ſticados arabicum: naſcitur & in inſula que grece dicitur ſahadis. ī regioē galatie eſt herba ſubtilium ramorū habēs comā ſatureie ſimilem, niſi qui folia eius ſunt longiora foliis ſatureie: & ē acuti ſaporis cum pauca amaritudine. DYAS. cap. de ſticados. Sticados naſcitur in inſulis galatie circa maſſiliam que inſula ſticados nominatur. Vnde & nomē accepit. Eſt autem herba tenuis ſemen minutum habens cum foliis ſimilibus thimo: ſed oblōga & guſtu acriora & ſubamara.

GAL. viii. ſim. phar. ca. ſticados: Sticados eius quidem ad guſtum amarus ſapor eſt & ſubſtipticans moderate conplexio eius conpoſita ē ex frigida terreſtri ſubſtātia pauca a qua ſtipticat: & alia ſubtili ignea ampliori a qua amaricat: & ꝓpter utrūq; uero deobſtruere & ſubtiliare dicitur & abſtergere & fortificare nata eſt uiſcera omnia: & totius corporis ambitū monſtratum enī eſt & in anterioribus quoniā quecūq; pharmaca cōpoſita ſūt ex talibꝰ ſubſtantiis predictis energias operantur.

IO. MES. cap. de ſticados. Sticados qđ medici laudant eſt arabicum: & eſt plāta foliorum ſubtilium & longorum, habēs ſtipitem ſubtilem cinericiū, cuius eleuatio

ſuper terram eſt in menſura cubiti: & hȝ flores aſſimulatos ſpicis ſiliginū: ſed ſunt breuiores ſine ſemine: & ē ca. ī priō gradu & ſic ī ſecundo. Et eſt cōpoſitū ex ꝓtibus terreis frigidis dantibus ei ſtipticitatem paucam: & ex partibus igneis ſubtilibus a quibus inſunt ei acuitas & amaritudo: ſed acuitas plus eſt amaritudine ſua: & amaritudo plus eſt ſtipticitate ipſiꝰ ꝓpt̄ quod eſt ſubtiliatiuū reſolutiuū. apitiuȝ opilationū abſterſiuū: & ſolutiuū nature & ē preſeruatiuū ꝓhibens a putrefactioē & ē ex parte ſtipticitatis pauce ī eo cō- fortatiuum cordis & cerebri & neruorū: & uiſcerū. & hoc ē eſſe & proprietas eius prohibendū ē habentibus colerā ī ſtoāco conturbat enim eos inducens ſitim & uomitum & extuationem laborioſam. Nocet etiam calidam habentibus & ſiccā complexionem & que ſunt in poteſtate colere. Ipſū quoq; ē ex debiliter ſoluētibꝰ ꝓpter qđ miſcendū ē ei ſalgēma & mi- rabolani nigri cū eo aut kebuli: magificāt enī operationē eius: & ſimiliter ſquilla & proprie in egritudinibus capitis. Et ifuſū quidem in aqua caſei melioratur ī cōdi- tionibus ſuis. Et paſſule ſine interioribus ſimiliter ſunt ex hiis que emendāt ſimilit̄ & ſalgēma rectificat illud & proprie ad omnes partes eius ſextuplum ipſius: & ſucus pomorū dultium in decoctionibus eius uerificat illud. AVIC. li. ſecūdo ca. ſticados. Sticados eſt planta habēs ſpicā ſicut eſt ſpica grani ordei: ſed eius folia ſunt breuiora & in ipſo ſtipites ſūt cine- ritei: ſicut in epithimo: & eſt ſine ſemine acutus cū amaritudine pauca: cōpoſitus ex ſbſtātia terrea frigida & ignea ſubtili cā. in primo gradu ſic. in ſecundo. SERA. li. agre. ca. ſceha. Sceha. i. ſticados citrinum & eſt abſinthium marinū habēs minutum ſemen ſimile ſemini plante q̄ dicitur abrotanum & non eſt ita amara herba ſicut abſinthium: & habet odorem grauem: figura eius eſt in apparētia ſicut plāta abſinthii: & ſapor eius ē ſicut ſapor abſinthii niſi quia non eſt tante ſtiptici- tatis & calefacit pluſq̄ abſinthium: & ī ea plus de amaritudine eſt q̄ in abſinthio cū pauca ſalſedine: & calefacit & deſiccat ī tertio gradu. ſed uirtus eius eſt diuerſa a uirtute illius nam nocet ſtomaco. Vnde occidit uermes in uentre ꝓluſq̄ abſinthiū quando apponitur extra aut intus. Et idē auct. dyas. Sapor eius eſt amarus & habȝ grauem odorem & eſt herba ſtiptica. Et idem auct. gal. viii. epidimiarū ſceha aſſi- mulatur abſinthio in figura & ſapore: ſed differentia inter ea eſt ꝙ non ē ſtipticuȝ ſicut abſinthium: & ꝙ calefacit plus eo: & amaritudo eius eſt plus cū pauca ſalſedīe. Et idem auct. viii. ſim. phar. cap. ſceha: Sceha ſimilis eſt abſinthio ſecundū ſpēm & ſecundum guſtum. tamen differunt in guſtu & uirtute in guſtu quidem ī eo ꝙ cū ſtipticitate magis calefacit & amaricat cum quadam ſalſedine. In uirtute uero ī eo ꝙ cōmēſuratum ē & magis abſinthio interficit lumbricos extorſū apꝓpoſitū & intra corpꝰ aſſūptū: & quidē calefacere ī ſecūdo gradu intenſe ponendum eſt id ſiccare uero in tertio. GAL. viii. ſim. phar. ca. chruſicos. Chruſicos ſiue barba iouis uocatur chruſicos acrem ſimul & ſtipticam ꝓualentem habet uirtutem. POSSE. SERA. auct. gal. decoctio ſti- cados arabici cōfert dolori pectoris ſicut yſopus: & in confectionibus medicinarū habȝ uires acriter relaxantes cum odore ſuaui: unde & menſtrua prouocat. TO. MES. fit ex ſticados arabico & ſpica & oleo ueteri oleum bonū iuuatiuū uoci, flores quidē eius de decoctioē ſubſtinēt plus quoq; folia: ſolutione educit colerā nigram & flegma: & mundificat neruos & cerebrū & mebra ſenſuū & confortat ea & cōfert iuuamētū magnū egritudībꝰ frigidis: & hoc ſecundū omnē modū uſus eius ſiue in potibus: ſiue in fomentis & lauacris. Et oleū ipſius cōfortat cerebrū & neruos & calefacit eos & uiuificat. In medicinis autem ſticados ſi iūgatur ſqlla aut eius acetum eſt mediciā bona epilētie & uertigini: & cum lapide lazuli: aut ſale yndo: aut aliis ualētibꝰ ad ea cōfert meliē & egritudībꝰ tiōris: & miſcetur ei bu- gloſſa aut ſucꝰ eiꝰ aut ſucꝰ pomorū dul- ciū ad egritudines cordis & melancoliaȝ

Et euaporatio decoctionis eius aperit opilationes narium & est medicina bona opilationibus epatis & splenis & uiscerū, & est sedatiuum dolorum qui sūt ī neruis & ī instrumētis iuncturarū, & ī laterib9 secundū omnē modum adminīstrationis ei9: & cōfortat īteriora oīa q̄ a frigiditate leſa sūt & ꝓprie materiali: & prohibet a putrefactione. Et ipsius syrupus & alii modi administrationis eius sunt medicīa bona quartane & febribus longi tēporis: & proprie flegmaticis. Dosis decoctioīs eius ē potio a.ʒ.iiii.usq; ad.vii.& pulueris eius a.iii.ʒ.usq; ad.v. AVIC. sticados arabicum resoluit & subtiliat amaritudiē sua: & siliter eius syrupus apit opilatioēs & abstergit & in ipso quidē ē stipticitas pauca & confortat cor & uiscera & prohibet putrefactionem. Et eius decoctio sedat dolores neruorum & iuncturarum & laterum. Et ipsius syrupus ē res magis iuuatiua egritudinū frigidarū & neruis q̄re oportʒ ut eo cotidie utatur q neruos habʒ debiles & qui ex frigiditate in ipsis patitur. Et confert melācolie & epilentie & nocet habētibus calidam cōplexionemʒ & facit eum uomere: & est ex eis q̄ faciūt sitim: & confortat instrumēta urine, & soluendo educit flegma & melancoliam. gal. uero non dixit hoc esse eius, & ultiā quidem potio ipsius dt duodecī kesumen cū uino puro & oximelle & modico sale. Sticados citrinum quod arabice uocatur sceha, uirtutem habet diureticam: unde uinum decoctionis eius & draganti spiritualia calefacit: & ad yliacam passionemʒ ualet & contra stranguiriā & disuriā: & opilationem splenis & epatis. Et infirm9 surgit ab infirmitate: ad neruorū cōfortationē abluantur extrema ī aq̄ decoctois eius. Item ad duriciem neruorū decoq̄tur sticados citrinum & caules in aq̄ & ablue et suffuīga mēbrū, qa multū mollificat & confortat. SERA. cap. sceha. Sceha uel sticados citrinum, coquitur sola & bibitur & interficit uermes & expellit eos cum laxatione leui. Et quādo coqtur cū lētibus & bibitur facit hoc & pecudes impinguantur quando cōmedunt eam. Et idem auct. gal. uirtus scehe diuersa est a uirtute absinthii. Nam sceha nocʒ stoāco & occidit uermes plusq̄ absinthiū quando ponitur exterius uel sumitur intus & ē ca. in.ii.gradu sic in tertio.

Assur .i. crocus ortulan9
Assusoha .i. ungula oculi
Assulhasch .i. testudo marina
Asquiron dyas. cap. asquiron species est yperici uel dicitur andrasemon sed ꝓgis maior est yperico sarmentosa, feniceum habens colorem & florem mellinū, semen simile yperico sed maius q̄d cū fricatum fuerit, odorem resine emittit sanguineuʒ etiam facit colorem fricatum. Vnde & andrasemon dictum est. POSSE. DYAS. semē ei9 cū ydromelle bibitū ad modum duarū cottillarū, colerā scaticis deponit.
Assursumigi .i. sparagus
Assugila .i. radices q̄ uocā-tur radices & comeduntur & ē rafanus
Assus .i. lapis
Assuum .i. pondus
Assuhul .i. oculi, qui sunt medii inter uarium & nigrum.
Assum .i. galla
Assur .i. flos fraxini
Assurbalatib .i. spica nardi
Assuc .i. gallia muscata
Astufo .i. ypericon
Astula regia affodillus
As .i. mirtus
Asl .i. radix q̄ coēditur & est rafanus
Atabasir .i. spodium
Atab .i. arbor yndie, cui9 fructus multum nutrit.
Atabitum est arbor toxica
Atacuigi .i. attago
Atafisagria .i. stafisagria
Atafacan .i. cardiaca
Atagham .i. rughe
Atage .i. attago
Atala .i. flores dactiloruʒ
Atamanticum .i. meu
Atamatitium idem quod supra
Atamaticon idem quod supra
Atanasia .i. inmortalis & est

quedam confectio optiã que ſic uocatur & ſimiliter quedam herba & alio nomĩe uocatur tanacetum, & eſt una ex ſpẽbus archemiſie

Atanita .i.ciclamen

Atanil .i.carbunculi

Atarſam .i. punct9 ſanguis recentis rubei currentis a quibuſdã uenis ruptis in oculo propter percuſſionem

Atarafa idem quod ſupra

Atarcora montana eſt herba cui9 radix eſt piretrum

Atarmus .i.lupinus

Atararic eſt herba cuius ſtipes naſcitur ſine foliis in locis deſertis & aſſimulatur ueretro canis, hec latiẽ uocatur cãcellaria

Athaugamium .i.ſinthomaticum

Athadar .i.uiride

Athab .i.lacertus

Athala .i.ſaltus faciei qui ſi multũ perſeuerat denũtiat torturã oris

Athatie .i.acatia

Atharurie eſt quedã mediciã acutiſſima que non bibitur propter ſui acuitatẽ ſed epithimata confert lentiginibus & pãno & ſcabiei ulceroſe & empetigini & emplaſtrum ex ea confert ſciatice.

Atharo .i.lentiſcus

Atharica .i.ungula caballina

Athadros ſecundũ gal.vi.ſim.phar.cap. athadros eſt piraſter ſtipticans plus aliis & ſiccans & ideo ſolidat magna uulnera reumata remouens

Athanagia .i.tanaceti cõfectio

Athabaſir .i.ſpodium

Atharal .i.diſtillatio

Athamara .i. antimonium ſed auic.li.ii.cap.athamara uidetur dicere q̃ ſit herba naſcens in yndia habẽs opatõez peonie. Nam ex foliis eius fit epithima ei ad cuius caput eleuatur uapor & ꝓhibetur epilenſia

Athare .i.lentiſcus

Athfar ungula

Athinat .i. anthimonium

Atra .i.color niger.

Atrala ſunt flores dactilorũ

Atralis idem quod ſupra

Tramentum.i.zeg ſed attẽdendum q̃ zeg ſicut apparet in litera zeg. Habet tres ſpẽs. Vna earum eſt zeg nigrum & iſta eſt marcaſita qua diſſoluta fit encauſtrum que uocatur a ſerapione zeg nigrũ, quoniam cum uino uel aceto diſſoluitur in nigrum colorem. Et ab auic.li.ii.cap. de atramento uocatur attamentum album, quia non diſſoluta uidetur albi coloris. Eſt alia ſpecies que uocatur colcotar uel calcitis & illa ſecũdũ dyas.ẽ citrini coloris ut apparet in litera calcitis. Et eſt tertia ſpecies que dicitur zeg uiride & ẽ calcãtũ .i. uitriolum: uerum eſt q̃ ſecundũ auic. cap. predicto auct.gal.additur q̃rta ſpẽs que dicitur zeg rubeum uel atramẽtum rubeum, quod uocatur aſurie & illud generatur ex colcotar uel calcitis Vnde illa atramenta ſunt ſubſtantie recipientis ſolutionẽ ꝑmixte lapidibus nõ ſuſcipiẽtib9 ſolutionem & ille recipientes ſolutionem ſunt ſubſtantie que fuerũt liquide & cõgelauerũt ſe & ſoluũtur in aq̃ & decoctõe preter aſurie. ipſum enim eſt uehemẽtis corporeitatis & congelationis: & uiride ẽ uehementius congelatum q̃ citrinum, & uehemẽtiores habet tunicas: Vbi notãdũ, q̃ atramentũ cũ ſimpliciter poĩtur debet intelligi de nigro ab atro colore .q̃ grece color niger dicitur. Et huius atramenti nigri quoddam eſt atramentũ ſutorũ, & & tinctura ſutorũ & eſt calcantum. Et quoddã eſt atramentum ſcriptorũ & eſt encauſtrum, omnia autem hec diffuſius habentur in literis ꝓpriis.

Atragabulidos .i. tragaliduntes

Atratili .i. medion agreſte, frutex eſt ſpine ſimilis miõra habẽs folia & minuta ſupra ipſas uirgas & omĩs ẏga munda eſt qua mulieres ꝓ faſſiis utũtur ſuper quam uirgam coma ẽ ſpinoſa, ſup quã flos eſt uiridis radix eſt ei tenuis & inutilis

Atratiſus .i.yringus

Atebi .i.boni mores

Atefitia .i. ruta

Atenegiſis .i. enula

Atenal armem	.i.bolum armenuz
Ateromata	.i.alba apāta
Aterela	.i.yringus
Ateregum	.i.citrum
Ateſiſa	.i.ruta ſluestris
Atedenim	.i.faſianus
Atehemigi	.i.actago
Ather	.i.ſquinantum

CAP. LXIX.

Thel uel tarmezit arabice: grece nadahar: latine uero thamariſcus domeſtica ſicut inuenies in litera caſa, SERA.li.agre.ca. athel.i.abaonifa, & eſt arbor longa uſq; ad celum dura rectilignea folia ei9 lōga ſubtilia ſtricta & non habet ſpinas: & ex ligno eius fiūt parapſides & īciſoria, & uaſa alia & ipſa eſt magna athel: & grece uocatur nadahar. Et omnes arbores ex quibus fiunt uaſa huiuſmodi nominātur nachaa, ſed eſt athel aliquantulū arbor rubea quaſi coloris ſcorpionis. Et idem auct.dyas.athel eſt ſimilis thamariſco: & eſt in babilonia. Et aqua infuſionis eius ponitur in ſief q̄ admiſtrantur habētibus debilitatē uſus. Et idem auct. gal.athel eſt ſpecies thamariſci, & ē arbor q̄ magis uento agitatur q̄ arbor thamariſci & habet lignuz: & ramos uirides maculatos rubore: & folia plurima habet ſilīa foliis thamariſci: in ſapore eius eſt ſtipticitas: & nō habet florē: & habet fructū rotōdū ſicut cicer, habentem colorē cineritiū ad glaucedinem tendentē intra que ſūt grana pauca inuicem conglobata, & iuncta q̄ nominantur grana dulcia. Colliguntur in menſe februarii, eſt ca. & ſic.ī priō gradu, uirtutes eius inuenies in litera caſa

Athelia	.i.thamariſcus
Atheliaquea	idem quod ſupra

CAP LXX.

Themon ara.gre. epithimon, latine uero epithimum. Epithimum ca.ē & ſic.ī.ii.gradu, Eſt quaſi flos thimi qui precipue ī calidis locis creſcit: herba autē ipſa repītur circa thimum. unde dicitur epithimum, quaſi ſupercreſcens flos thimi & flos ipſe & nō herba in medicinis poītur, ꝑ quo q̄ndoq; ponitur cuſcute: cū producāt flores colligitur. SERA.li.agre. cap. athemon. Athemon.i. epithimum eſt flos cuiuſdā herbe que ē ſilīs timbre, & habz capitella parua leuia rotonda habētia caudas ſilēs capillis. DYAS.cap.de epithiō. Epithimum flos eſt thimi ſimilis timbre: ſunt uero capitella leuia & rotōda caudas habentia. GAL.vi.ſim.phar.cap.đ epithiō, uirtus epithimi eſt que calefacit & ſiccat in tertio gradu, & eſt ſimilis uirtute aſce, .i.thimi, in omnibus uero ē fortior ꝟtute eius. IO.MES.cap. de epithiō. Epithimū naſcitur ſimile ut cuſcute, plante autē q̄b9 ſuperexcreſcit, ſunt alkal & alaſce Et quedam ſpecies origani: Eius autē aliud ē cretenſe, aliud ſiricum. Melius eſt quod ē cretenſe acuti odoris: & quod naſcitur in ſiria eſt poſt illud, ſed eſt melius rufuz & & melius eſt adhuc qđ eſt completū ponderoſius. Et melior pars eius ſunt extremitates groſſe que ſunt ſicut flores, ſubcitrinum autem & pallidum ē min9 bonum ca.complexiois eſt & ſic.ī ſecūdo. Et eſt conpoſitū ex partibus igneis a q̄b9 ieſt ei acuitas, & ex terris ſubtilib9 a q̄bus ineſt ei ſtipticitas pauca: & ipſum quidē eſt ſubtiliatiuum: reſolutiuum: aperitiuū, opilationum: & confortatiuū uiſcez facit ſitim & generat extuationē ī corporibus calidis: & ē ex debiliter & tarde ſoluētib9 ꝓpter quod prohibenduz eſt ſub dominio caliditatis & ſiccitatis poſitis. Cōfortat autē operatio eius in multitudiē q̄ntitatis ipſius: & in aſſociatione rei cum eo magnificantis effectū eius, ſicut ſūt mirabolani nigri & yndi: aut ellebori nigri quantitas parua: aqua autē mellis cū pauco ſale: aut aqua decoctionis paſſulaꝝ cū ſale ſiliter aut aqua lactis ex capris ſumpti, uigorat operationē ei9. Salgēma uero aut ſal yndi aut ſal napti ſūt ex rebus que ſibi addita addūt ꝟtuti ipſius, citā autē & facilē facit operationem eius ſi ei aliqd uirtute acutū miſcetur, ſicut pip & piper lōgū zīziber & ſilīa. Et non pretermittas quin cadat in potibus eius oleū de amigdalis dulcib9

in quo inuoluatur & in decoctione ipſius paſſule ſine interioribus, quoniam addūt ei ad bonitatē leniendi quod timetur ex nitroſitate ipſius. Et ne ignores quoniam epithimum de decoctione modicū ſ̄biſtiēt quare oportet ut fiat illud ſecundū legez. Prerogatiuā autem habet ſuper omnib9 ſolutione educentibus melancoliā, educit enim eam facile ſine moleſtia. AVIC. li. .ii. de epithimo. Epithimum eſt ſemen & flos & ſunt ſtipites parui confracti: & eſt acutum calidum pungitiui ſaporis ſemiā habens rubea, cuius plante uirtus ē ſicut uirtus alhaſce, uerum tamen alhaſce eſt debilior eo. Et qđ ex eo bonū ē: eſt cretēſe & yeroſolimitanuz: & eſt decliue ad rubedinez: & qđ eſt uehementius rubeū, & acutioris odoris eſt etiā melius. Et meli9 eſt illud quod affertur de inſula crete: & quod affertur ex locis domus ſancte & aliis uicīs ſibi: ſed rubedo primi ē fortior: & ſimulatur ſemini cuſcute. Eſt ca. & ſic. in tertio gradu ſecundum gal. Et dixit humaī ꝙ eſt ca. in .iii. gradu ſic. in fine primi. POSSE. epithimuz habet uirtutē purgandi flegma & melancoliam, & p ſe & cum adiuncto. ſ. cum medicinis purgātibus melancoliam. Contra quartanā fiet decoctio in aqua. ʒ. i. epithimi buliat & in tali aqua ponantur. ʒ. ii. lapidis lazuli uel armenici, & digeſta materia detur patiēti, multi enim liberantur: ualet ſimiliter talis decoctio patientibus emoroidas ex melancolico ſanguine. DYAS. epithimum uiride acceptū ſtomacū uexat & uomitū mouet, uentrem prouocat & nauſeā facit ac deducit flegma & coleram & maxime nigram: datur ad purgandū thoracem cū melle & yriſillirica more electuarii accipitur. Alterius autem thimi flos albus ē atq; aſper, ſed ambo equalem habent uirtutē. Nā per os purgant flegma & per uentrem coleram nigram: datur in quib9 p̄cordia p̄focātur & epaticis & ſuſpirioſis. SERA. auct. dyas. q̄do bibūtur de eo. ʒ. .iii. cū melle & modico ſale & aceto purgat colerā & melācoliam: & cōuenit ꝑ prie melancolie & inflationibus & uertigini: ſed ipſum facit nauſeam & maxiē uiride,

Et quando miſcetur cum radice yreos & melle & datur ſic ad modū electuarii educit humiditates a pectore: Et idē auc. abix uirtus epithimi eſt fortis ī educēdo melancoliā a corporibus, & quādo datur de eo colericis ingroſſat epar eorū & accidit eis diſpoſitio cū anxietate: & fortaſſe facit eos uomere. Et ipſum quidē multū confert ſenibus: & multi curati ſūt cum eo a melancolia, quando miſcetur cuz eo abſinthium. Et quando bibitur ſimplex oportet ꝙ inungatur cū oleo uiolarum aut amigdalarum. Et doſis eius eſt a. ʒ. i. uſq; ad. ii. ſed cum aliis eſt. ʒ. i. ſolum. IO. MES. quidā dicunt epithimū educit de flegmate aliquid: & dixit paulus, ꝙ ſolutione educit humores aduſtos, & declinauit ab eo qđ cōprehendit uniuerſitas. Et ego nō inueni ꝙ fieret illud, poteſtas autem eius ſuper humore melancolico & egritudinibus eius magna eſt & proprie ī egritudinibus capitis ſicut ē melācolia, epilentia algueſgues: & timor: & uertigo & dolor capitis: q̄rū materia ē melācolia, ualet etiam ad tremorem cordis & ſincopiz & egritudines melancolicas in eo & eſt medicina magna opilationi ſplenis, & egritudinibus in eo, & confert egritudini ypocundriorū & opilationi renum. Et frequens uſus potionis eius eſt medicina ſolempnis cancro: lepre & ulcerib9 nigris & ſoluit quartanā. Doſis potio eius eſt ī decoctione a. ʒ. v. uſq; ad. xx. & pulueris eius a. ʒ. iii. uſq; ad. vii. Illi autem q ſumūt ipſum uitent acceptionem ei9 in eſtate. AVIC. ſedat inflationem & conuenit cōſiſtētibus & ſenibus: & remouet egritudines opilationis: & confert ſpaſmo: & confert melancolie & epilenſie: & facit conturbationem & nauſeam in quorum conplexionibus colera rubea uincit. Et ē ex eis que ſitire faciunt. Potio epithimi ē quatuor aureorum: & bibitur cū melle & ſale, & ſoluendo educit melācoliā fortiter & educit etiā flegma: quidā uero dixerūt ꝙ ex eo bibitur ſic uſq; ad. ii. ʒ. & ſi decoctū ſit uſq; ad. iiii. & oportz ut uoluatur qđ ex eo bibitur ī oleo amigdalino: & nō oportet ut in decoquendo ipſum multū

elaboretur,
Atíb .i.boni mores
Atibu .i.res odorifere qb9 fit ſuffumigatio,
Atímas eſt ſpecies quedã ulmi excellentior aliis,
Atine .i.ficus ſicce,
Atincax .i.borax,
Atumí .i.inſtrumentũ ſup igne poſitum cum quo diſtillatur,
Atinſa .i.cocodrillus,
Atirimana .i.ſauina uel bracheos pro qua.l.l.abhel,
Atgiros .i.populus arbor,
Athir .i.ſquinantum,
Athiada .i.cib9 ſicut phelu-des in quo ponitur ſiſamum,
Athitum .i.confuſum
Athigath .i. ramus arboris mortue quam ignoro,
Athinet .i. antimonium,
Atria .i.tri de paſta azima,
Atrici .i.condilomata,
Atriplex quid eſt.l.l. andrafaſis,
Atriplex agreſtis quid eſt.l.l.quã ſupra
Atomon .i. indiuiduum
Atoma .i. debilitas,
Athomus fagille ſolis,
Athoris .i.affodilli radix,
Atropa .i. extenuatio,
Atrofaſes .i.atriplices,
Atrogenis naſcitur in crete, tãtũ inſulis maritimis, iunipero ſimilis & ſemine & foliis & ramis: & ſucus eius lacteus,
Atrofia .i.extenuatio corporis uel ſine cõuerſioẽ, quãdo nutrimẽtũ non conuertitur in ſubſtantiam membri & dicitur ſintheſis,
Atrofia oculi fit ex nimio dolore capitis in acutis febribus, & ẽ quando fit totius oculi diminutio cum obtuſione uiſus & ipſius pupille breuitate,
Atropomeros .i. mandragora
Atronc .i.citrum
Atroha .i. cũ cõuerſione.ſ. quando aliquid permutatur, & poſtea conuertitur,
Atuboni .i.apoſtema exiſtẽs in membris,
Atuchion .i. antrax
Atuhlub .i.lentigo aque
Atumone .i.papauer
Atumeli .i.aq̃ de fauis mellis
Aturdilon .i.ſiſeleos
Aturmus .i. lupinus
Atuſa aron .i.aaron
Aturchar .i.zucarum
Athurchar atabarzed.i. zucarum album,
Auafa .i.ebulus uel ſambuc9,
Auanna munda .i. pes leporis uel gariofilata,
Auaſac .i.armoniacum,
Auellana fructus quidam eſt lege ietum aligueum,
Auellana eſt nomen ponderis, & ẽ aure9 unus qui eſt.3.i.& dimidia,
Auellana yndica .i. faufel,
Auena ſemen .i.egilops
Auiden .i.herba de qua fit aſa fetida,
Auilimar .i.flos mali granati,
Auis regia eſt auis quam nos uocamus regillum,
Auis tarda .i.auis que degit i aqua que biſtarda uocatur,
Auis ſpine .i.auis tragũlitides pro qua.l.l.tragumlitides
Auis cauda tremula idem quod ſupra
Auis pelargie .i.ciconia auis,
Auis arba eſt auis que in lingua noſtra uocatur arpa que facta eſt ſicut milu9 & eſt utcumq; maior
Auocticon .i. eupatorium
Auoſil .i.elleborus,
Auotian .i.ſiliqua,
Auutuli eſt nomen ponderis & ẽ pondus granorũ ordei nouem
Auuſig .i.rannus,
Auuſigi idem quod ſupra,
Aſanthea eſt herba cuius flos eſt aurei coloris, & eſt ſpecies nenũfaris: & latine uocatur ungula caballina,
Axebran .i.eſula,
Axetareon .i.ordeum
Axleon .i.lilium
Aximo .i.mordicatio,
Axican .i.rafanus,
Axion eſt noctuarũ genus maxime cuiu,

pluma aurea uidetur/
Axungia omnibus .eſt nota pro qua.l.l.
querumuxhaion)
Ayra .i.lolium

CAP. LXXI.

Ynech ara. uel aluſue : grece brion uel brium uel licena: latine uero uſnee uel muſcus arborum. Vſnee uel brion quoddā oritur in arboribus ſicut lanugo:& quoddaȝ eſt uſnee uel brion maris, & eſt lanugo que oritur ſupra petras maris. SERA.li.agre cap.aynech. Aynech .i.muſcus quercus:& eſt res que reperitur naſcens ſup arborē ſerbin & nucis & glandium:& ſup lapides Et melius ex eo eſt quod reperitur ſuper ſerbin montanū: & poſt illud qđ repitur ſuper arborem nucis, & melius horū eſt quod eſt magis odoriferum: & albidioris coloris. Et peius ex eo ē qđ ē ad nigredinē tendens, ſapor eius eſt ſtipticus tempate. Et uirtus eius eſt q̄ nō ē frigida frigiditate forti, ſed prope tepiditatē, & uirtus eius alia eſt que reſoluit & mollificat: & ꝓprie illud quod reperitur ſuper arborē ſerbin. GAL. vi. ſim. phar. cap. brium uel brion marinum compoſitū ē ex terreſtri & aquoſa ſimul ſubſtātia utriſq; frigidis, ſtipticat enī comeſtū & quotquot calida ſūt cataplaſmatū maīfeſte infrigidat & adiuuat: Et eſt aliud brion uel brium qđ a quibuſdam uocatur ſpelticum, repitur quidē in quercubus & pinis:& lenkis: hēt autem ſtipticatiuā uirtutē nō uehemētē, neq; enī ſufficiēter frigida ē, ſȝ quodāmō mediis appropinquat, q̄re & diaforeticaȝ & mollificatiuam, poſſidet uim maxime quod in cedrinis lignis īuenitur. DYAS cap. de licena. Licena que ſuper petram marinam naſcitur brion eſt. AVIC. li.ii. cap. uſnee. Vſnee ſunt cortices ſubtiles circumuolute ſuper arborem ferentem glandes & pinū uel nucē:& habet odorē bonum que ex ea bona ē eſt alba:& nigra eſt mala. In ipſa eſt frigiditas pauca ad debilitatem declinans, & ſtipticitas eq̄lis. Et extimauerunt quidā, q̄ eſt ca. ī primo gradu ſic. in ſecundo. Inquit Alcauſi eſt frigida uehementis ſiccitatis: inſūt ei ȝtę ſtiptica & reſolutio ſimul & lenificatio precipue que ē de pino & eius ſtitpicitas eſt equalis. POSSE. SERA. auct. dyas. Aynech eſt muſcus quercus & confert doloribus matricis: & quādoq; coqtur & ſedent mulieres in decoctione eius & cōfert multū q̄do admiſcetur ī fuigatioīb9 & unguentis que fiunt ad reſoluendam laxitudinem. Et ingreditur in confectioē olei đ ben: & ī aliis ungētis, ꝓpter ſtiptīcitatem que eſt ī eo. Et infunditur i uino diebus aliquot & illud uinū facit dorire dormitione forti: & quando infunditur in uino ſtiptico cōfert ſtomaco & curat excuſſionē uentris & aromatizat ſtomacū & abſcindit uomitum. DYAS licena eſt muſc9 maris q̄ cataplaſmatibus adhibita fluxum ſanguīs abſtinet: tuōres cōpeſcit, zernas emendat, hyctericis opitulatur: melle addito aſpredinem oris & lingue diſſenit, reumatiſmū cōpeſcit, qa ſtiptice eſt uirtutis & ſiccantis. Almanſor tract. tertio, cap uſnee. Vſnee uel muſtus q̄rc9 parum exiſtit ca. qđ & uomitū abſtinēdo ſtomacum efficit rigidum. AVIC. uſnee aromaticum eſt, aperit opilatōes & ſtrīgit carnes mollificatas: & linitur ſup apāta calida: & ſedat ea: & reſoluit duricies: & ſedat apāta carnoſa fluxa cadit ī unctionibus laxitudinis : & reſoluit duriciem iuncturarum. Et ſimiliter ei9 decoctio cū infunditur in uino, facit dormire potāteȝ ipſum & abſtergit uiſum: & cōfert treōri cordis: retinet uomitū: & cōfortat ſtoācū & remouet inflāmationem eius, p̄cipue eius īfuſio ī uino ſtiptico: & cōfert dolori epatis debilis: aperit opilationem matricis & quando ſedetur in aqua eius confert dolori matricis: & prouocat mēſtrua . Et loco eius poītur pondus ipſius cordumeī Et idē ī de uiribus cordis ayt uſnee ca. ē in primo gradu ſic. in ſecundo & habet confortare cor

Ayſdo .i.ſemperuiua.
Ayſron .i.peonia.
Ayzon .i. ſemperuiua & dicitur ab ay qđ ē ſemp & zoe qđ ē uita.
Azabac .i.oleum/

Azadarach .i.magna arbor & eſt cedrus.
Azadachi .i.acetoſa.
Azaffa .i.tinea.
Azahaſer .i.meu.
Azam .i. lilium.
Azame .i. pinee.
Azambor .i. ueſpa.
Azarnech .i. auripigmētum.
Azamet idem quod ſupra.
Azaruech idem quod ſupra.
Azarum .i.uulgago:& ē aſara bacara uel aſarum.
Azardach .i. acetoſa mōtana & eſt acetoſella.
Azaran eſt nomen cuiuſdam inſule.
Azaron .i.minium.
Azarenum .i.uiola.
Azaraſen .i.briona.
Azareaſen idem quod ſupra.
Azaracades .i.piretrum.
Azaruc .i.auripigmentum.
Azarnab .i.pſilotrum.
Azarot .i.ſarcocolla.
Azaratha .i.inſtrumentū de uitro factum ſimile canne, p quod pueri attrahunt aquam, & uiolenter cuz uolūt expellunt per foramen.
Azaraſch .i.arbor berberi
Azaſter .i.genus ellebori
Azaz quid eſt.I.I.chackille.
Azzarach .i. berberi.
Azedarach .i.arbor habēs fructum ſimilem nabach: & nominant eum iudei mirabollanū & eſt arbor magna fructus eius ca.i ſecūdo & ſic.i fine primi fructus eius ſecundū plurimū eſt malus ſtomaco, & fortaſſe interficit:flos eius aperit opilationem cerebri. Radix eius cum uino interficit pediculos & auget capillos.
Azedarab .i. locus quidam.
Azegi .i.atramentum
Azegera .i. cantarides
Azeherech eſt ſpecies uitrioli.
Azel eſt nomen piſcis magni.
Azelen .i. indicium

CAP. LXXII.

Zemalſaker ſiue azezalſaker ara.latiē epatica. Epatica eſt herba q̄ oritur ī lapidibus huīdis:& ē ſilis lētícule aque.
SERA.li.agre.auct.gal.cap.azezalſaker Azezalſaker naſcitur ī lapidibus huēctis & cadit ſuper eam ros uel gutta aque & eſt ſimilis lenticule aq̄ & quanto maiora hahet folia tanto melior eſt:fri. ē &ſic.in primo gradu.POSSE.epatica ualz cōtra opilationem ſplenis:& epatis ex ca.materia:& contra omnem egritudinem epatis ca. & contra apāta ca.ſuperpoſita trita: ē enim repercuſſiua. SERA.auct.dyas. uirtus eius eſt que infrigidat frigiditate pauca:& deſiccat & abſtergit: & ēplaſtrū cū ea factum abſcindit mēſtrua & poīta aut cataplaſmata etiam ſedat apāta ca.& curat empetiginez.Et confert hyſtericie & conficitur uel miſcetur cū melle:aſpredinem oris & lingue diſſenit: & prohíbet fluxum humiditatū ad mēbra ē enī fri. & ſic.& ſtiptica.
Azerahaſen .i.uitis alba.
Azíbum .i.uuapaſſa.
Aziffa .i. tinea.
Aziniar .i.uiride eris.
Azimithe .i.memithe.
Azim .i. indicus.
Azimiar .i.es uſtū uel fex eiz.
Azirnab .i.pſilotrum.
Azirin .i.indicus.
Azubd .i.butirum cruduz
Azubdi idem quod ſupra
Azuc .i.fricatio cū corticibus
Azufere .i.genus ellebori
Azul .i.lapis lazuli
Azulet .i.fricatio cū corticibus
Azuri .i.nabach
Azureti .i.uitrum

SEQVITVR. DE. .B.

CAP. LXXIII.

Aadh arabice: grece albid uel cephalican uel albair: & latine ouum. SERA. li. aggre. ca. baadh auc. gal. que eligim⁹ ſũt oua gallinarum nõ ergo oportet ꝙ narremus aliorum ouoꝝ uirtutem quia eorum natura eſt eadẽ cũ natura illorum: & conplexio quidem oui eſt frigidior corpore temperato. Nam infrigidat infrigidatõe tẽpata & deſiccat ſine mordicatioe. Et oportet ut adminiſtrentur ex eis illa que ſunt recentia quia uetera non ſunt bona. Albugo quidẽ oui adminiſtratur in doloribus omib⁹ i qbus eſt neceſſaria medicina que nõ mordicet ſicut ſunt dolores oculorum: & apãta ani & pectinis: & omnia ulcera fraudulenta mala: & cum medicins que abſcindunt ſanguinem qui fluit a miringis cerebri: & quando imbibitur in eo lana & ponitur ſuper conbuſtionẽ ignis aut aque buliẽtis confert multum: & eſt bonũ i emplaſtris que ponũtur ſup frõtẽ: & facit adherere pilos quorum ortus non eſt directus in palpebris poſtq̃ miſcetur ei medicina cõueniens ad hoc ſicut olibanum & maxiẽ pingue ex eo quod non eſt antiquũ neq; nimis ſiccum. Et iuuamentum eſt in hoc non propter complexionem que eſt in eo ſed propter uiſcoſitatẽ uitelli uero ouoꝝ ſubſtantia ſimilis eſt ſubſtantie albumis Et propter hanc cauſam miſcetur cum cerotis que non habent mordicationem poſtq̃ fuerit elixatum. aut aſſatum: paruꝫ eniꝫ aſſatum deſiccat ſupfluitates paucas Et nos quidem eſtimauimus ꝙ hoc quod acquiritur ex hac uirtute egreſſuꝫ ẽ a ſua conplexioẽ. Et miſcetur ſiliter i ẽplaſtris que prohibent apãta ca. totũ uero ouum adminiſtramus poſtq̃ miſcetur cuꝫ oleo roſato i incurſione apãtum que fiunt in mamillis & palpebris & auribus, quando apãta fiunt ex pcuſſioẽ aut alia quacunq; cauſa. Et utimur etiam eo in medicatione membrorum neruoſorũ ſicut ſũt iũcture & corde: & ſi decoquatur ouum ſicut eſt & comedatur cum aceto ſedat humores fluentes ad ſtomacuꝫ & inteſtina: Et ſi cum eo miſcueris aliq̃ ex medicinis que conferunt ad uentris fluxum & dolorem eius & des in potu aut coquis ſup ignem ſine fuõ & dederis infirmo i cibo, cõfert ei iuuameto nõ pauco. Et meliores medicine que ei in hoc caſu cõmiſcentur eſt ſuccus uue acerbe & ſumach: & quando aſſatur ouum aut coquitur aliter acqrit per decoctionẽ aut aſſationẽ diuerſitateꝫ non paucam. Et idem auct. dyas. Ouum ſemicoctum ſorbile eſt magis nutritiuum q̃ alio modo confectum. Et uitellum oui elixatum quando miſcetur cũ croco & oleo ro. confert pulſatioĩ oculi & admiſcetur ei melilotum: & confert apãtib⁹ ani & apãtioni emoroidarũ. Et q̃ndo linitur albumen eius ſuper conbuſtionem ignis i principio eius non ſinit locum ueſicari. Et quando linitur cum eo facies, ꝓhibet ſolis conbuſtionẽ: & quando confricitur cum eo ſolum thus & ponitur ſup frõtẽ prohibet curſum humorum ad oculos. Et ſorbetur tepidũ ouũ & confert ardori ueſice & ulcerib⁹ renũ: & aſpitati pectoris & expuẽtibus ſanguinẽ: & catarro deſcẽdenti ad pectus & apãtibus amigdalarum Et quando diſtillatur modicũ ex albuine eius in oculum ſedat dolorem eius. Et quãdo frigitur cũ ſumach & galla ſtrĩgit uentrem: & quando comeditur ſolũ facit hoc aſſatura eius: & albumen eius quãdo diſtillatur in aurem apãtam calido apãte infrigidat & ſedat dolorem eius: & ſiliter quando ponitur ſuper apãta calida oculi confert Et quando ſorbentur oua cõfert morſui animalis quod dicitur amolos: & quando ſorbetur ouum crudum cõfert apãtibus amigdalarum. DYAS. ſecundũ tranſlationem noſtram cap. de cuis habꝫ enim ouum effectum duplicem ſi enim ſemicoctũ bibatur uirtutẽ ſtomaco ꝓbet & lenit quia lene eſt. Crudum autem potatũ brãcos emẽdat: lacrimũ ei⁹ tepidũ in oculis dolẽtibus iniectũ ſalutẽ reſtituet Vitellus autẽ extrinſecus illinitus in aliq̃ parte corporis ſtipticus inueĩtur. Coctuꝫ uero i aceto ut ſit durũ diſintericis ꝓdeſt

uirtute autem ſua ouum ſorbile cibi & potus uirtutem preſtat. Crudum bibitū ſitim prohibet: facit & nō ſolū ad oculos uerum etiam ubi ſine mordicatione neceſſariuz eſt medicamentum: ut in ano & ueretro ulcerato aut ad omnia malicioſa uulnera: unde cū oleo ro. míxtū adhibetur ad palpebras & mamillas iflatas & ad oīa percuſſa loca in corpore aut alio quolibz modo factas inflatioēs in neruoſis locis .ſ. cubitis uel digitis & genub9 & articulis pedum & manuum. Ad huſturas crudi oui uitellum ultimū medicamen eſt cum lana uel etiam albumen : infrigidat enim mediocriter & ſiccat ſine mordicatione. Almanſor tractatu tertio cap. de ouis.

Oua plus aliis conuenientia galline ſunt & perdicis, poſt q̄ oua anatis in bonitate exiſtunt q̄is malum efficiant nutrimētū Alia uero oua ſicut oua que ſunt paruaꝝ auium aut magnarum cōmedēda nō ſūt niſi medicine cauſa. duo uero ouorū ꝑus dicta genera galline uidelicet atq; ꝑdicis ſperma ualde augmentant atq; ad coytū ſtimulando incitāt. Anſerum autē oua faſtidium faciunt: graue habentia odorez Sed galline & perdicis oua tēperata ſunt & conuenientia. Vitellus quoq; oui in caliditate tēperatus exiſtens bene nutrit Albumen uero frigidum eſt & uiſcoſum dureq; digeritur ſanguis etiā ex eo generatus non eſt bonus. Oua cuz elixātur & dura fiunt ꝑlus nutriunt ad digerendum tamen ſunt duriora tardiusq; de ſtomaco deſcendunt : mollia uero ad deſcendēdū uelotia: hiis a qb9 ſanguis fluxus ē multū aut uires fuerunt inminute conferunt. Tremula uero que neq; dura fiunt neq; mollia inter illa duo media exiſtunt. oua preterea gutturis & pulmonis conferunt aſperitati ex quibus ſanguis temperatus ac multarum uiriū generatur. Ipſa quoq; aliquando uicem carnis tenent qb9 ualde pingues uti non debent. AVIC. li. ii. cap. de ouis. Meliora ex eis ſunt oua galline recentia. Et melius quod eſt ī eis ē uitell9 Et melius eorum artificium eſt ut nō cū alio congelentur: poſt oua autem galline ſunt oua auium que curſu earū ꝑcedunt ſicut atederam, adoram & alcubugi, & atthehemigi. Oua uero anatis & ſimiliuz ſunt mali humoris: oua ſūt ad equalitatē tendentia: ſed ipſorū albumen ad frigiditatē: & uitellus ad caliditatē, & ambo ſūt humida precipue albumen. Et ex eis ſicciora ſunt oua anſeris & ſtrutii. In ouis ē ſtipticitas & ꝑprie in uitello eoꝝ aſſato Eorum autem albumen ſedat dolores mordicatiuos propter ſui gluctinationez quoniam ipſum tenetur & remanet quia non remouetur uelociter ſicut lac. Coagulata uero ſunt tardioris digeſtioīs plurimi autem nutrimenti. Et meliora eorum ſunt ſorbilia cocta in aqua & ſūt uelotioris penetrationis: fit epithima ex albumine eorum, & tunc prohibet corruptionem coloris a ſole & remouet eam & cū uitellus aſſatur & teritur eius epithima eſt utile panno & nigredini: Oua autē auis turde ſūt tinctura boā ſecūduz q̄ dicitur, & experitur hora qua ꝑparata ſunt ad illud cum filo lane penetrante in eis, & dimittitur donec conſideretur an nigreſcat. Et ſimiliter oua alodoc ſecūdū q̄ dicitur: & ponuntur oua in emplaſtris apātum & in criſteribus propter ulcera & apāta & liniuntur ſuper heriſipillā cū oleo. Et cōferūt exituris ani & pectinis & aduſtioni ignis: & conferunt ad ulcera: & ſiliter in aduſtioē aque: & leniunt neruos & conferunt omībus doloribus iūcturaꝝ. Et ponuntur in medicamētis abſcindēdi fluxū ſanguīs pāniculi cerebri & cōferunt corize. Et uitellus oui galline confert apātibus ca. in aure. Et dicitur q̄ oua teſtudinis ſilueſtris conferunt epilentie. Albumē oui ſedat dolorē oculi & uitell9 cum croco & oleo ro. confert percuſſioni oculi: & cum ex eo fit emplaſtrū cū fariā ordei, prohibet fluxum ab oculo: & ſiliter linitur cum thure ſuper frontem ꝑpter fluxum ad oculum. Et conferunt oua ſorbilia aſperitatī pectoris & pulmoīs & gutturis & tuſſi & pleuriſi & ecthicis & raucedini uocīs ex caliditate & ſtricture anhelit9: & ſputo ſanguīs ꝑprie cum ſorbetur uitellus ipſorum tepidus Et oua quidez teſtudinis ſilueſtris expta

ſunt tuſſi infantium. Et oua cocta ī aceto prohibent fluxum uentris: & diſinteriam & ipſorum uitellus confert ulceri renum & uelice precipue ſi ſorbeatur crudus. Et que ex eis ſunt aſſata ſuper cinerem ſine fumo conferunt ſolutioni uentris: & diſſinterie quando cōmeduntur cū aliqbus ſtipticis & aqua agreſte. Et conferūt aſperitati inteſtinorum & uelice. Et ex albumine quidem ipſorum fit criſtere cū meliloto propter ulcera inteſtinorum & putrefactionē eorū & conferunt exituris ani & pectinis. Et ſupponitur licinium infuſum in eis & in oleo ro. ꝓpter apāta ani & percuſſionem eius. Ex albumine preterea ouorum fit peſſarium cum oleo de alcanna & confert ulceribus matricis & lenit matricem. Et quando ſorbetur ſicut eſt crudum confert fluxui ſanguīs. Amplius omnia oua, p̄cipue oua paſſerū augmentū faciūt ī coytu: Et dicitur, ꝙ cū oua anſeris miſcētur cū oleo & diſtillātur tepida in matricem prouocant menſtrua poſt quatuor dies. Et idem ī li. de uiribus cordis dicit ꝙ confortāt cor. Rabimoiſes cap. de ouis. Oua in ſe recētia ſunt cibus propinquior ſanguini: ſed oua dura aſſa ſūt ex cibis groſſis uiſcoſis. Et oua iuuāt ad coytum & maxime cum cepis & rapis GAL. ſup illo āphoriſmo eorū q̄ nutriūt oua nutriunt parum & tarde & maxime in aqua cocta: & oua ſunt groſſus cibus ſicut ius tritici & piſces: uitella eorum cū oleo ro. & croco remouent dolorem podagricorū: & ſi multū doluerīt miſceatur modicum opii & inungātur. Contra incendium ignis fiat ungentū ſatis ꝓbatū ex uitellis ouorum recentium oleo roſato cera alba & ſepo arietino. Ad idem ualet ſucus plantaginis cum albumine ouorum recentiū & ſuco cucurbite. Albumen oui cum uitello in urinali poſitum alicuius ſuſpecti qui quouiſmodo ſūpſit uenenuꝫ interius infra certas horas illud patefacit ubi ſit quoniam ſi ſit ultra gibbuꝫ epatis .ſ. in uenis uel uiis urinalibus nigreſcit & fetet. Si uero ſit citra concauum eius ut ī orobo uel inteſtinis aliis rugatur & citrineſcit ſed non fetet: hoc reperi ī margine cuiuſdam ſerapionis apud capitulum de urina ideo hoc etiam hic addo

Baaracothon	.i. pſillium
Baam	.i. cū multe placēte ponuntur in patella una ſuper aliā locādo melle iter omēs duas poſito atq; ſic ſimul coquuntur
Baidh	.i. baadh
Baucia	.i. paſtinaca
Baucia ortenſis	.i. paſtinaca doēſtica pro qua .l. l. lezar
Baucia agreſtis & eſt daucus	paſtinaca agreſtis
Baurtania	.i. uitis agreſtis

CAP. LXXIIII.

Aul arabice uel hirne: grece locium: latine uero urina.

SERA. li. aggre. cap. baul auct. gal. Virtus urine eſt calida acuta & eſt in ea abſterſio magna: & propter hāc cauſam utuntur ea lauatores pannorum lauantes cum ea pannos & auferūt ab eis maculas & ſordes: & que ex ea ē ex aīalibus fortis caliditatis maioris eſt caliditatis & econtra. Et urina hominis debilior eſt omībus aliis p̄ter urinā porci caſtrati Ipſa enim eſt in debilitate ſicut hominis urina. Vrina autem uerri fortior ē urina hominis, & urina apri fortior eſt hiis & ſignum in hoc eſt acutas odoris poſtq̄ nō poteſt temptari per ſaporem uel potum propterea uero ꝙ uiderūt medici ꝙ uriā multum abſtergit curant cum ea ulcera profunda & ſcabiē & ulcera multe ſordis & propterea adminiſtratur in ulceribus teſticulorum circa loca illa exiſtētib? que ſunt multum humida & ī ulceribus auriū & abluunt cum ea caput & mundificat furfures q ſunt ī eo & lentigines faciei & curat ēpetiginē & ſerpiginē & ſahaphati capitis & quādoq; adminiſtrāt eā coacti non potentes habere medicinā aliam in ruſticis & curat egrit udiēs eoꝝ & accipitur etiā petia & ligatur ſup exiturā aut ſuper ulcera que generantur in manibus & pedibus ligaticē forti p̄cipiēdo īfirmo ꝙ continue mingat ſuper loco illo non diſſoluendo donec curetur & confert &

curantur. Sed medicina que ſumitur ex urina infantium & ē dicta criſocolla eo q̄ aurifices utuntur ea ad aurum ſolidandū ē multuz iuuatiua in ulceribꝰ fraudulētis & difficilis conſolidatōis: qui ergo uult facere hanc medicinā: accipiat mortariū ex cupro & piſtellum ex eodem & mīgat in eo puer non pollutus & piſtetur cōtiūe in ſole aut in loco calido doēc diſſoluatur ex ſubſtantia eris & erit magni iuuamēti in ulceribus dictis. Fex autem urine alba relidens in fundo eius ſecundū q̄ dicitur cōfert heriſipille. Et urinam pueroruz & etiam uirorum iam biberunt quidam in paſſioībus ꝓuenientibus ex corruptione aeris & eſtimauerunt ſe ꝓpter hoc fuiſſe curatos. DYAS. cap. lotium q̄ſq̄ biberit lotium percuſſum uipere ſanat: uenenis bibitis ꝓdeſt: hydropes ī initio curat pūctiones echimi & ſcorpionis maritimi ſilīt & draconis maritimi punctum curat.

Camā urina nitro admixta & inde medicamentum factum lepras & prurigines tollit. Et urina hominis, quando cum nitro miſcetur, confert ſi ponatur ſuper morſum canis rabidi & ſcabiem ulceratā & ſupra pruritum. Et urina homīs ſenis que nō recens eſt: eſt melior in ulceribus huīdis & in furfuribus capitis & ēpetigini & ſerpigini ipſa quidē furfures & acoras & ſcabies & panaritia uulnera medicanda curat putredines ueretri: & puſtullas auriuz ſanat, uermes auriū excludit & curat cum corio mali granati ſi fuerit decocta. Pueri urina ortopnoicos curat cuz melle in uaſe ereo cocta & peruncta: uulnera gingiuarum compeſcit: caligines oculoruz tollet in eramine miſſa: & cocta ut ipſum coagulare faciat & puluis eius in oculis aſpergatur: q̄d in uaſe ex urina reſiderit ignem ſacrum compeſcit. Caprinū lotiuz in uaſe coctum & cum lanis peſſariis adhibitum dolores ſtercos curat uulnera oculorum tollit: prurigines palpebrarum cōpeſcit: urina taurina cū mirra adhibita dolores aurium mitigat. Vrina caprina hec oīa facit: bibita uero calculos frangit & excludit. Leporinum lotium bibitū cū ſpicanardi & aq̄ ciatis duobus, hydropes curat. Infantibus urinam prouocat: uētrē mollit: dolorem aurium compeſcit: lincis urina quem multi ligurum uocant mox ubi minxerit lapis fit quem multi elecoꝓ uocant: dolores ſtomaci compeſcit: uētris abſtinet reumatiſmum. Aſininum uero lotiū bibitū nefreticos curat: hec ſentēti aliter dicit ſera. auct. dyas. cap. ꝓprio licet ſub aliis uerbis

Baulurus gemel	.i. urina camelli
Baulleb	.i. urina canis
Baulumſen	.i. urina hominis
Baulaſabil	.i. urina puerorum
Baulcebul	idem quod ſupra
Baualmais	.i. urina capre
Baulbaccara	.i. urina uacce
Baulbulis	.i. urina bouis
Bauma	.i. pix
Baurach bahaſur baurach	eſt quedaz ſpecies
Bauratus duratus	.i. deſciccatus & i
Baurati	.i. medium uentris

CAP. LXXV.

Aurach ara. gre. afronitrum latine uero ſpuma nitri.

Baurach aliud minerale: aliud artificiale. Minerale aliud armenuz aliud affricanum. aliud romanum. aliud egiptiū Armenum eſt laminoſum album habens permixtionem rubedinis: & aliqd purpureitatis: & eſt mordicatiuum ſalſuz. Alie uero ſpecies in hiis proprietatibus erunt remiſſiores & debiliores. Vnde baurach .i. afronitrum quod eſt ſpuma nitri armeī que eſt alba leuis: & ſalſa mordicatiua. Et ē aliud ſic artificiale ſicut flos parietis qui eſt ſicut flos ſalis ex eo artificialiter fit ſal nitrum. Et eſt ſimiliter baurach artificiale quod fit ſecundū galienū libro dinamidiaruz. cap. de afronitro: ſic accipe partes nitri duas ſaponis partem unam diſtempera cum capitello: & factrociſcos Illud uero quod ē minerale ſecūdū dyas. cap de afronitro dicitur afronitrū uerius & ē ca. & ſic. in. ii. gradu. SERA. li. aggre cap de nitro. Nitrum & baurach .i. nitruz & ſpuma nitri ſpecies baurach & minere

ipſius ſunt ſicut minere ſalis. Nam ex eo eſt aqua fluēs deīde petrificatur: & ex eo eſt quod in minera ſua eſt ſicut lapis: & ex eo eſt rubeum: & ex eo eſt album: & purulentum; & multorum colorum. Vnde nitrum habet ſpecies multas: una earū dicitur baurach armenū: & defertur ab armenía. Et eſt alia que dicitur nitruz & defertur ex rahath & ſūt eius due ſpēs album & nigrum & eſt ſimile ſalibus minerarum & ſapor eius eſt inter ſalſedinē & acetoſitatem. Et dixit quidam medicꝰ qꝙ baurach ſunt due ſpēs .ſ. artificialis & naturalis: & naturalis ē illa q̄ naſcit ī miēris & ſunt eius due ſpecies. ſ. armenīcum & babilonicum: & armenicum eſt melius & eſt illud quod uidimus apud nos: ſed babiloīcum: eſt illud qđ defertur ad nos & ſunt eiꝰ due ſpecies una noīatur nitrū & eſt ſal petroſum, cuius color eſt ad rubedinem tendens: & ſapor ad ſalſedinem cum amaritudine pauca ſignificans ſupfluam aduſtionem. Et ſpecies alía dicitur baurach panis quía in maſſa ututur eo ī pane: & hoc quia hoīes ipſius terre diſſoluunt ipſum in aqua & liniunt ex eo panē anteq̄ coquant: recipit enī ab ipſo claritatē quādaz: ſed baurach artificiale generatur ex materia nitri & humiditate plumbi & hec commiſcentur adinuicē: & ponūtur ad ignem & iſtud nominatur nitrum & ē ſal petroſum inciſiuum & abſterſiuum exiſtens: unde una ex ſpeciebus baurach artificialis eſt baurach album. Et ē aliud artificiale quod ē ſpumoſum & ē melius ōnib9 & color eius eſt terre9 purulentus trahēs pl9 ȳſus rubedinē & ex eo ſuītur qđ fit ex ſigillatōe. DYAS. cap. de nitro Nitrum eligi oportet qđ eſt lene & color eius ſit ſicut color roſe: aut album & ſit plenum foraminibus ſicut ſpongia: ſed medicina que dicitur afronitrum & ē ei9 expoſitio ſpuma nitri & eſt illud quod putant quidam eſſe baurach armenuz & melior ex ea eſt que eſt lenis multum & exiſtens in laminibus cito frangibilis: & in colore ſuo eſt purpureitas: & eſt ſimilis ſpume mordicans linguam quēadmoduz eſt illa que defertur a ſilia uel delfia & ab candia & poſt hanc in bonitate eſt illa que defertur a babilonia uel ex egipto. Et idem Sera. auct. gal. differentia ē inter baurach affrice quod dicitur ſpumoſum & nitrum uel nitri ſpumam. qꝙ ſpuma baurach eſt mediciā deſiccatiua & color eius eſt ſimilis farine frumēti: & ē alba & nō ē ſicut flos lapidis aſii: neq; talis coloris ſed baurach ſpumoſū non eſt ſicut fariā ſed eſt coagulatum & aggregatum: & eſt illud quo utūtur hoīes cotidie ad lauādū ſordes & ad auferendum pruritū: & p9q̄ res eſt ſicut diximus iuenīūt ipſaz medici eſſe unam ex medicīs reſolutiuis, ſz ſpuē baurach uirtus & natura eſt eadem quā habet baurach: niſi quia eſt ſubtilior: & poſtq̄ diximus qꝙ natura baurach ē media inter naturaz baurach africe & naturam ſalis & hoc quia in baurach affrice ē ȳt9 que abſtergit ſolum: & in ſale eſt uirtus ſtiptica: & in baurach ſūt iſte due ȳtutes ſimul: niſi quia uirt9 eius ē ſtiptica pauca ſed uirtus abſterſiua eſt multa. Et dixit qꝙ uirtus baurach eſt media inter uirtutem baurach affrice & ſalis: & q̄do cōburitur eſt propinquius illi affrice: & hoc ideo qa ſubtiliat, & propter hanc cauſaz deſiccat & reſoluit. Et ſi ſumitur de eo aliquid p os icidit: & ſubtiliat huōres groſſos pl9q̄ ſal: ſed baurach affrice nō utimur iterī9 niſi indigeamus medicina forti quia ipſū cōmouet nauſeam & uomitū: & niſi eſſet propter hoc daremus ipſum ī humoreb9 groſſis. Quīdā uero utūtur iſto baurach affrice in medicinis que dantur illis qui ſumpſerunt fungos ſtrangulātes: & curat eos ſtatī: ſed & nos adminiſtram9 baurach aduſtum & nō aduſtum: & maxiē ſpumā eius in iſta ſtrangulatione: & iſta ſpuma noīe greco: & cōpoſito afroītrū dicitur & eſt magis abſterſiuū q̄ ſal qa nō ſtipticat & ſunt amara multum. Et poſt hoc dixit qꝙ ſal amarus medius eſt inter ſalē duruz & afronitrum bonum eo qꝙ afronitri ſunt ſpecies quia ex eo eſt durū groſſum quod non diſſoluitur in aqua cito: & non eſt ſermo medius hic in ſpeciebus illis ex eo: ſed ſermo ille eſt medius in hoc qꝙ ſignificat nomē ſuū uolo dicere ſpumam

ſubſtantie eius que eſt ſicut ſpuma quia nitrum eſt ſicut petra & iſta ſpuā ē ſicut ſpuma in ſuperficie exiſtens & ideo nitr̄ eſt minus calidum q̄ afronitrum & propt̄ hanc cauſam aufert carnem que creſcit ī ulceribus & deſtruit eaz abſq; nocumēto aliquo ſed flos nitri & ſiliter ipſū nitrum ulcerum mordicat carnes. Et dicit conſiderator horū ſermonum quādo diligēter conſideras ſermonē gal. in. iiii. cap. d̄ nitro & afronitro & cōperas ipſum cū ſermoē ſuo in. xi. cap. baurach: affrice quod eſt ſpumoſum & baurach ſiliter & aggregas operationes inuenies pro certo q̄ intellexit per baurach affrice nitrum & per baurach afronitrū ſpumam nitri & dixit q̄ afronitrū eſt ſpuma nitri & ē baurach armenum ſumitur ergo p̄ hoc q̄ baurach ſecūdū gal. ē baurach armenū. Et p̄certo ſcias q̄ intellexit per baurach armenum afronitrum. Conburitur nitrū ſic poātur in olla terrea & ſepeliatur in prunis & dimittatur doēc caleſcat: & p̄ea auferatur ab igne & repoātur & illud ē qd̄ uocatur amentum. Buſcaſim libro qui dicitur ſeruitor ſal nitrum conburitur ſicut ſal. POSSE.SERA .auct.dyas.uirtus cmīs nitri ē deſiccatiua & quādo bibitur ex eo īcidit & ſ̄btiliat huōres groſſos uiſcoſos pl9q̄ afronitrū & datur aduſtum & non aduſtū ad ſuffocatōez fūgorū pniciōſorū Sed uirtus ſpuē nitri que dicitur afroītrū eſt ſilis uirtuti ſalis aduſti: & aduſtio eius eſt ſicut aduſtio illius niſi q̄ afronitrum ualet plus ſale in hoc q̄ ſedat torſiones uentris, & miſcetur cū aliquibus ungeītis & inungitur exeis patiens febres pyodicas & aufert rigorem earum ſi fiat iūctio ante paroxiſmū apud ignez: & ingreditur etiam ungenta que fiunt ad ſcabiē ulceroſam & pruritum & morpheā. Et q̄ndo afronitrum & ſpuma nitri q̄d̄ ē baurach armenum, diſſoluitur in aqua aut uīno & diſtillatur in aurem ſedat dolorem ei9 & uentoſitates que ſunt in ea & ſibillum: & cōfert huōribus fluentibus ad ea & q̄do diſſoluitur in aceto, mundificat ſordes q̄ ſunt in ea: & quando miſcetur cuz adipe anſerino aut axūgia porcina curat morſ9 canis: & quando miſcetur cum terbentiā curat orificia furūculorū. Et fit ēplaſtruz cum ea & ficubus ſuper uentrē hydropici & fit cum eo & melle cchol acuēs uiſuz Et quando bibitur cū aceto & aq̄ cōfert ſuffocationi fungorum pernicioſorum: & quando bibitur cū aq̄ confert nocumēto ſpērū cantaridarū: que dicitur buſſraſitis & ſuītur cū anuiden & cōfert nocumēto ſanguinis nariū: & confert ad extenuādū Et fit emplaſtrum paraliſi & facit caput declinare ad poſteriora & torſionibus neruorum confert & miſcetur cuz puſca & aq̄ & fit panis habēti paraliſiz lingue.

Bautia .i. uitis alba
Bautamia .i. uiticella, & eſt idem quod ſupra
Babalanus mepſico .i. balanus repſico
Babathematicon .i. ſucus cauliculi agreſtis
Babebot eſt quedam auis calidior oībus auibus quā non congnoſco, faciens augmentum in coytu.
Bablericum .i. bellirici
Babunagium .i. yſopus
Babunegum .i. camomilla
Bacanum .i. rafanus
Baca .i. fructus lauri,
Bacat .i. p̄ondus
Bacath idem quod ſupra
Bacca .i. bacha
Bachantis quid eſt. l. l. hec
Bacha .i. fructus oliue uel lauri uel edere & ſunt fructus uel grana rotonda
Bachar ſunt proprie bacce lauri
Bachara .i. aſarum.

CAP. LXXVI.

Achaelh grece: latine luyula uel paīs cuculi: luyula herba eſt acetoſi ſaporis folium ei9 eſt paruū & tripliciter diuiſū: & ī cacuīne cuiuſlibet partis eſt alia inciſura: ſemina eius ſunt in uaginulis ſimilibus cornículis que cum tanguntur tempore maturatōis euolāt ab eis ſeīa ſilīa ādachuce tēdētia ad rubedinem & uocatur trifoliū acetoſū ſicut apparet in. l. andachucha. & talis eſt

trifolium quod ponitur a damaſceno in ungento diatinicon & uocat ipſū trifoliū Plinius cap. bachael folia cime flores & fructus ſunt fri. & ſic. folia tamen ſunt humidiora predictis: fructus uel ſemina eius matura aliqualem habent dulcedinē POSSE. luyula medetur ulceribꝫ oris & fiſtulis, ſilātur in uirtute acetoſe ſilueſtri eſt ſtiptica: conſolidat uulnera & ulcera: ſucus eius ualet ulceribꝫ oris antiqs: & alcole: & rob eius confert alcole. Plinius ca. bachaelh propter acetoſitatē exiſtentem in ipſo ualet ad alcolam & alias egritudines oris.

Bacía .i. baucia

Bactitura ſeu ſquama metallorum grece dicitur lepidos

Bacora catona .i. pſillium

Bacora citona idem quod ſupra

Bacula .i. bacca

Bacuch marina .i. buthormarien,

Badahas eſt regio quedam

Badraharac .i. reſiſtentia ueneō

Badhar .i. ſterc9 animaliū

Bahacha .i. cibus qui fit ex tritico lacte & zucaro

CAP. LXXVII.

Akade ara: uel adria ochaxa: uel ſcede: grece polion: latine uero poliū montanū. Polii diuerſa ſunt genera ſed montanū cōpetit uſui medicine. Vnde cū ſimpliciter poliuꝫ inuenitur montanum debet intelligi cum flores ,pducit colligatur : p ānū ſeruatur, ẏtutē habꝫ diſſoluēdi & cōſumēdi & habꝫ uirtutem diureticam ex ſubtili ſubſtantia SERA .li. aggre. cap. bakade auct. dyas. due ſūt ſpecies .ſ. magnum & paruū: puū eſt quo utūtur medici & ē planta ſubtilis paruuꝫ cuius longitudo eſt circa palmuꝫ & eſt plena ſemine. Magnum uero ē ſup cuius ſummitatem eſt capitellum paruū rotondū ſimile capitello ſpine albe, odorē habet grauem, cum pauca aromaticitate & magnū eſt debilioris odoris. DYAS. cap. polion. Polion eſt montuoſum & eſt alterum. Montuoſum uero eſt qđ nobis uenit in uſū: frutex ē alba & tenera, folia habens longa unius cubiti ſuper ēs uirge ſunt cum capitellis ſemine plenis, a quo lanities exit alba & lōga uelut capilli odorem habens cum ſuauitate. GAL. viii. ſim. phar. cap. de polio. Polium amarum guſtātib9 ē & moderate acre: magis autē uirtuoſum quod minus eſt: hoc ī ātidotis utimur etenim acrius & amarius eſt q̄ illud quod maius ſic ut ex tertio gradu ſit ſiccatiuum, ex ſecūdo uero iā cōpleto calefacientium. POSSE. uinū decoctōis eius & paſſularū ualet contra frigiditatē pectoris: & uinum decoctionis eius ualet contra dolorem ex uētoſitate & opilatioē ſplenis: & epatis & renū & contra ſtranguiriam: & diſſuriam & dolorem ſtomaci ex uentoſitate. SERA. uirtus eius ſcilicꝫ polii eſt que abſtergit & proprie illud qđ eſt minoris ſpeciei, quando deſiccatur & incarnat & aperit opilationes membrorū intrinſecorum: & prouocat urinā & mēſtrua: & curat uulnera & ulcera maligna, quando puluerizatur ſuper ea: & proprie quod eſt minoris ſpeciei quando eſt ſiccū ſed maioris ſpeciei quando eſt recens, incarnat uulnera magna & ulcera. Et ꝙndo decoctio amborū bibitur cōfert morſib9 uēnoſis & hydropiſi & hyctericie & ꝙdo bibitur cum aceto, confert apātibus ſpleīs uerum facit ſodam & eſt maluꝫ ſtomaco & relaxat uentrem: & prouocat mēſtrua. Et quādo ſternitur ſub lecto fugat aīalia uenenoſa. Et quando fit emplaſtrū cū eo, cōglutiāt uulnera huīda: & ipſū mūdificat caput: & prouocat urinam & refreāt libidinē. DYAS. elixatura eius morſibus uenenatis occurrit: hydropicis magnum preſidium eſt aceto mixtum ſpleni utilit adhibetur dolorem capitis commouet & cacoſtomaticū ē: uentrē mollit: mēſtruis īpat: res uenereas extinguit: caput purgat & urinā mouet: & ſtrato ſuppoſita lōgius arcet ſerpētes, cathaplaſmatibus adhibita uulneribꝫ paracoleſiꝫ facit: arcuato morbo ſuccurrit. GAL. poliū quia amaruꝫ & moderate acre deobſtruit omnia uiſcera & urinas & menſtrua prouocat. Et uiride quidem adhuc exiſtēs, cōſolidat magnas plagas: & maxime fructicoſa ſpecies eius,

Siccū uero factū ſanat male morigerata uulnera quando apponitur magis autem hoc efficit quod minus eſt

Bakcha .i. uacca
Bakche aliendi .i. olus iudaicum
Baklens idem quod ſupra
Bakim .i. braſil & ē bachaz
Bakinon idem quod ſupra

CAP. LXXVIII.

Alauſtia latine: gre. balauſtiō ara. lulitiar: balauſtia eſt flos mali granati caducus quem dyas. uocat quitinū cap. de malo granato frī. eſt & ſic. in. ii. gradu. SERA. li. aggre. ca. lulitiar. i. balauſtia & ē flos mali granati & ex malis grātis quedam ſunt doēſtica quedā ſilueſtria. ſed flos ſilueſtris dicitur balauſtia quarum quedā inuenitur alba quedam purpurea & quedam roſacea. AVIC. li. ii. ca. đ balauſtia. Balauſtia flos ē granati ſilueſtris pſici: aut egiptii: & ipſa quidem quandoq; eſt rubea quādoq; alba & quandoq; roſea. Et ſuci eius natura eſt ſicut ſuci barbe yrcine frī. eſt in fine prī gradus ſic. in. ii. GAL. vi. ſim. phar. cap. balauſtiuz. Balauſtiū eſt flos mali granati ſilueſtris qualis domeſtico uicinus uchementer autem ſtipticat guſtum: necnon deſiccatiue & ſtiptice uirtutis eſt: palam quoq; q̄ eſt groſſaruz partiū ſi recolam9 dicta in quarto horum monumentorum cum oſtēdebamus omē ſtiptícū terreſtre eſſe & frigidum. Nullius autem alterius ſaporis habet indiciū & ideo ponet utíq; hoc aliqs ſiccare & infrigidare nō debilit̄ ſi quidem non male oſtendebatur a nob in quarto horum monumētorum ineſſe ſtipticitatem terreſtribus & frigidis corporibus. deinde & apparentia teſtantur. Etenim ſi paratritioibus & aliis ulcerib9 id apponas citius qdē uidebis ad cicatricē procedere: hinc eſt enim q̄ in emittētib9 ſanguinem & diſinteriis adhuc ī fluxibus qui in uentre & matrice non eſt aliquis medicorum ſcribentium curatiuum negotium qui non utatur hoc pharmaco. POSSE. SERA. balauſtia incarnat & ſtringit & curat tenaſmonē: & cōſolidat ulcera īteſtinorū & cōfert ſputo ſanguis & fluxui menſtruorum: & confert ad oia ad que confert ypoquiſtidos. AVIC. Balauſtia eſt gluctinatiua: & retinet ōnē fluxum ſanguinis & generat melancoliaz & eſt bona gingiue ſanguinolente: & cōſolidat plagas & ulcera antiq̄ & alhocor et percuſſionez. pulueriza ta deſup & firmos efficit dentes motos: & prohibet fluxum ſanguinis: & ſtringit fluxum inteſtinoruz & fluxum matricis ſanguineum: loco eius ponatur cortex glandis: & caput granati.

Balanon .i. glans
Balantha ſquama piſcis quedā q̄ inuc̄itur in fronte piſcis degentis ī concha rotōda & tortuoſa cōcaua ſed nos utimur blacebiſantia que fertur a ſancto
Balath .i. glans
Bala .i. ſucus palme in q̄ dactili naſcuntur
Balas eſt cum multe placente ī oleo frixe ponuntur in patella unā ſup alīā locādo
Balauſtum .i. quercus
Balanos .i. glans: & ē etiā caſtanea

CAP. LXXIX

Alanus repſico: uel balanus mopſica: uel pigmētaria grecara. haben: latine uero ben.

Ben eſt ſemen arboris mirice: fructi9 eius ſicut auellane habentes intus medullam que exprimitur & egreditur huiditas que ingreditur in nobilibus confectionibus p oleo. Naſcitur in ethiopia & in egipto & in yndia & paleſtina. Eſt autem ben aliud quod eſt granum triangulatum album paruum ſimile cartamo: ſed maius utumq; nec ita oblonguz: quo multi uſi ſunt pro pipere albo: licet decipiantur: a quib9 exprimitur oleū dictū muſcellinū uel balaninum. Nam arabes uocant illud ſemen muſcellinum. DYAS. ſecundum trāſlationem noſtram cap. balan9 repſico .i. ben eſt ſemen arboris ſilis arbori mirice, nuces habens ab intus quas cum digitis confricaueris: humorem eiciunt q confectionibus miris & nobilibus multis miſcetur p oleo. Naſcitur uero ī ethiopia & in arabia & in locis indie. Ipſe ſucus

melior est qui est recēs & odore plenus & albus. SERA.li.agre.cap.haben auct. dyas.haben .r.granum ben & est fructus arboris similis thamariſco: & est fructus auellanis: medulla eius exprimitur ſicut amigdale & egreditur aliquid loco olei: & naſcitur hec arbor in terris hahabes: & in babilonia: & in locis arabum: & in terris paleſtine que nominantur nitrā: & melior ex eo est nouus plenus albus facilis exco-riationis. Et idem auct. gal.hec medicina defertur ad nos ex terris arabum: & pig-mētarii utun .tur ſuco medulle eius loco olei: & complexio eius est ca. IO.MES. ca.ben.Ben ē granū almahaſ9: & ei9 aliud magnū aliud paruū. Magnum autē ē i magnitudiē fructus auellane triāgulatū paruum autem est ſicut cicer: & utrunq; habet medullam unctuoſam lenē & albā ſed maius incolumius est paruo: paruum uero est malignum: magnum autē melius cuius albus est cortex planus: tenuis: & c9 medulla ē alba lenis: multe unctuoſitatis. Et quod est antiquum melius est recenti & paruum melius est ſubnigrū, declinās ad albedinē & cuius medulla ē unctuoſa alba & lenis & antiquum melius ē recēti acuto. Magnū ca.ē i prīcipio tertii ſic.i.ii. & in ipſo est huiditas ſuperflua cū acredine & est inciſiuū & mūdificatiuū, abſterſiuū, aperitiuū, opilationū: & uiſcer cōturbatiꝫ propter humiditatē ſuperfluam p̄parans ad uomitum: & minus est fortius i omni re faciens operatioēs difficiles laborioſas perducentes ad caſum uirtutis & ſudorē fri. Et ideo parui p̄hibēdas ē admīſtratio niſi in enplaſtris & fricationibus: & olei ipſius & in ungentis. Magni autē malitia corrigibilis ē: & hec ſunt corrigibilia i ipō. Nocet enī ſtomaco faciens ſubuerſionē in eo: & est laborioſe ſolutionis & tarde. Et nos quidem diximus i canoē q̄ aſſatio eius ab eo reſoluit & maturat ſuperfluam humiditatem aptam ad ſubuerſionem & nauſeam & uomitum & dimittit ei ut ſit per uentrem ſolutiuum tantū. Semen autem feniculi & aniſi cum eo rectificāt nocumentū primū & p̄prie mixta coctōi ipſius: & fiūt ex medullis eius p9 coctōeꝫ ip9 & medio pōdere ei9 ex aīgdalis dul. & melle paſſulatum forme ſicut auellane & ſunt iuuamenti magni ubi oportet.

Operatio decoctionis eius ē. Accipe ex eis integris quātitatem quam uolueris & in uolue eos in paſta & coque in cinere calido & tere contritione multa: & pone ex ſemibus & ſpeciebus aliquas: & iuolue in panno & deſuper inuolue paſtā & fac ſicut ſuperius. Oleuꝫ autē ei9 extrahitur ſicut oleū de aīgdalis. POSSE. DYAS. ex eo.ʒ i. bibita cum puſca ſplen ſiccat: cū yris illirica mixtus & in cataplaſmatibus poſitus & mulſa adhibita dolores podagricos mitigat: aceto autē mixtus lepras & maculas & puſtulas corporis tollit.

Accept9 ſolutionem uentris facilē p̄ſtat mulſe mixt9 nauſeā p̄uocat. cacoſtoātic9 est: oleum qđ ex ipſo ſemine exit acceptū uentrem mollit: coriū radicis eius ſtipticū est: expreſſus ſucus eius utilis ē ut aſpredinem & pruriginem corporis mirifice purget. SERA. Ben confert empetigini & lentiginibus que ſunt in facie & ſcabiei & pruritui & egritudī cū q̄ eleuatur cutis cum aceto. Et attenuat duriciꝫ epatis & ſplenis ſi eis ſupponatur cū aliq̄ pharātia ex deſiccantibus ſed in ſuco eius ē parum ſtipticitatis. Mouet uomitum quando bibitur ex eo cum melle: & laxat uentreꝫ laxatōe fortiori: & aufert cicatrices multū oleū eius inunctum. Cortex exterior ipſius grani adminiſtratur q̄do indigem9 ſtipticatione multa. IO.MES. Ben per uomitum & per uentrem educit flegma crudum groſſuꝫ & est medicina mirabilis ad colicam flegmaticam & uentoſam. Et etiaꝫ criſterizatur & ſupponitur: & fit ex medullis eius emplaſtrum & farina ordei & melle & ſoluit apāta dura & ſcrofulas ualet ad egritudiēs neruorū frigidas ſicut est contra ctio & ſpaſmus: calefacit enim eos & lenit duriciem eoruꝫ & nodoſitatē & emplaſtratur ſuper epar: & ſpleneꝫ & proprie cum farina lupinorum: & ſpica & confert duriciei & opilationi eorum. Ben autem puū emplaſtratur i egritudinibus predictis & est uirtuoſius: & ſimiliter ei9 oleum. Oleum autem de ben notū cōfert

ueſtigiis ulcerū & lentiginibus & feditati cutis & morfee: & diſtillatur in aurem & confert dolori eius: & ſonitui in ipſa & ſurditat .Doſis ei9 eſt a.3.5.uſq; ad.3.i.& .5.AVIC.li.ii.cap.de ben. Ben ē mūdificatiuū & proprie eius medulla: & īciſiuuz humiditatum groſſarum: & aperit cum aceto & aqua opilationes uiſcerū. Et in arbore ipſius eſt amaritudo & ſtipticitas & propter hoc ē ī ipſa uirtus cauterizatīa Et eius cortex eſt ſtipticus plus. Et oleuz ipſius non euacuatur a ſtipticitate. Et in ipſo toto eſt abſterſio & inciſio. Semen eius confert lentiginibus magnis & puis & pāno & morfee & ueſtigiis ulcerum. Et ſimiliter eius oleum, & cōfert āpātib9 duris omnibus cum ponitur ī emplaſtris & unguentis: & confert cum aceto excoriationi & ſcabiei ulcerate: & confert bothor lactee et aſahafati: et calefacit neruos: et lenificat ſpaſmum: et duriciem neruorum et proprie oleuz eius: et cōfert dolori auris et tinnitui qui eſt in ipſa cuz adipe anatis. Et decoctio radicis eius cōfert dolori dentium ſi cum ea os coluitur Et cōfert duriciei ſplenis quando bibitur cum aceto mixtum ex eo ī pondere duaꝝ .3.quādoq; etiā coniungitur cū fermento aut farina lolii et aqua alkaratin aut fariā ordei aut fariā lupini et fit ex eo ēplaſtꝝ ſpleni. Et ipſum quidem eſt malū ſtoāco faciens nauſeam. Et ſi bibatur ex ſuco eius aure9 .i.cū melle facit uomere fortit & ſoluendo educit flegma crudum cum bibitur cum melle: & ſimiliter eius oleum & ſimiliter cum ſupponitur licinīū ifuſuz in ipſo loco eius ponitur quātum ipſum ē d rubea & medietas ſui d cortice caſſie lignee: & decima ponderis eius macis.

Balanomiris — idem quod ſupra
Balanus — .i.ſuppoſitorium
Balam tephus — .i. elleborus
Balah — .i.dactili immaturi
Balch — .i.glans
Balanus ſordianos — .i.caſtanea
Balbaiati eſt genus apātis corroſiui
Balkati — eſt 'gen9 apātis
Ballariana — .i.fu
Ballanos — .i.glans

Balſamum quid eſt.l.l. ieleſſem
Balſamita menta aquatica ſiſimbriū idē
Balſamita aquatica — .i.melliſſa
Balſaton ſunt capilli qui inueniuntur in arbore balſami ut apparet in.l.ieleſſem
Balſales — .i.bulbus belbeſum & eſt balſalalzi
Baltat — .i.anax aus
Baleccara eſt animal ſile lacerte ſed uentricoſius ſatis q̄d iueītur barbarie: & ſardinie & eſt coloris lacerte.l.l. dab
bellecara — idem quod ſupra
Balfel — ſunt quidā fructus ut apparet in.l. bule
Baliren — .i.porrū greci dicūt q̄ eſt herba fructicoſa angulo ſis caulib9 nigris
Baliałmon — .i.colen & eſt fel
Baloch — .i.glans
Balanoch eſt ſpecies camfore
Ballot — .i. glans
Baltonica — .i.camomilla
Baluam — .i.faciēs mordicatōez ſtercoris
Baluiti — .i.quercus
Baluum — eſt cibarium quod fit ex tritico lacte et zuccaro
Banaich — .i.ebulus
Baraſican — .i.bdellium
Baras eſt quaſi morfea alba. ſ. que īficit carnem & cutī & in hoc differt a morfea in qua tantum imicitur cutis: unde cum pungitur morfea emanat ab ea ſanguis ī baras nunq̄ exit & eſt in eo caro imtecta uſq; ad os & eſt quaſi incurabilis
Baraſen — .i.lentigo aque
Baraſeil — idem quod ſupra
Baaral uel baſirac — .i.ſemen lucarie
Barati — .i.uernix
Baratis — .i.bara
Barachion — apoſtema
Baraſmas quid eſt.l.l xenoia
Barach kebuli eſt quoddā ſemen yndum & ſūt eius due ſpēs, q̄ꝝ una ē parua abſq; rugis & alia magna cum rugis. Et earum melior ē q̄a eradicat flegma ex iūcturis ſoluit flegma ex inteſtinis & uermes & aſcarides & in hoc eſt ualde bona & eſt cataputia

CAP. LXXX.

Ararichichene siue bazarichichen ara. grece & latine semen lini. GAL.vii.sim. phar cap.de semine lini.Semen lini ca. in primo gradu in humiditate et siccitate ē medium:& si comeditur inflat & cū toto hoc ꝙ assatur inflat quia ipsum est plenū humiditate superflua. SERA.li.aggre. auct.gal. uirtus eius est que subtiliat & prouocat urinam & menstrua & quādo bibitur aut fit cum ea emplastrū confert apātibus epatis & orificio stomaci & ipsi stoāco.sed radicis eius stipticitas ē āplior stipticitate floris:& caliditas eius ē minor caliditate ipsius & ꝓpter eius stipticitatē acquirit ꝙ admiscetur cū medicinis que administrantur ad sputum sanguinis. Et auct. dyas. SERA. flos eius ē stipticus stipticitate pauca calefactiuus maturatiuus:& est ca:quasi in primo gradu & est medium in humiditate et siccitate & secunda ei9 uirtus est,ꝙ ē mollificatīm SERA.li.aggre.cap. bararichichene. Bararichichene est mollificatiuū sedatīm dolorū & confert egritudībus īteriorībus nisi quia est minus in hoc q̄ camomilla & est medium inter laxatiuum & stipticum & āmiscetur in eo parū uirtutis ꝓuocatīe urine: & hoc qdē apparet ī eo manifeste quando comeditur assatum: & tunc est magis conueniens ad stringendū uentrē. Et dixit in libro de conseruatione saītatis, ꝙ quando semen lini decoquitur in aqua, eius decoctio est infrigiditatiua. Et idem auct. dyas,uirtus seminis lini est similis uirtuti seminis fenugreci:& q̄do admiscetur cum aqua melle & oleo & cōficitur, resoluit apāta calida & mollificat ea, siue sint interius siue exterius. Et quando fit ex eo emplastrum cum ficubus & nitro, delet pannum & pustulas albas faciei.i. papulas secundum translationem nostrā dyas.& quando conficitur cū aq̄ resoluit apāta que sūt ī radice auris & apāta dura & quando coquītur cum uino, eradicat formicam & species ulcerum que dicūtur faui. Et quando miscetur cum melle & pipere,& utitur quis eo mouet coytu3 & quando miscetur cum nasturtio q̄ntitate equali confert scissuris unguium & earū excoriationi. Et fit cum decoctione eius cristere ad mordicationem inteſtinorū & matricis & mollit uentrē quādo mulieres sedent in decoctione eius cōfert apātib9 matricis sicut fenugrecum.Et idem auc. Aben mesuay proprietas eius est & ꝙt9 ut quando fit ex ea emplastrū mixta cera & melle confert ardoribus unguium. Et idem auct. atabari si ponitur sup ungues equat inequalitates earum.Et idem auc. abugerig confert ulceribus ueſice et renū & maturat apāta q̄do fit cū eo ēplastru3 Et quando bibitur torrefactum confert tussi fri.& hu. Et idem auct. mesarugie, expellit fetum cito.Et idem auct.alcauzi non ē ei par ad expellendum cito fetum & expellendum aquam. Et idem auct. rasis sedat dolores & confert punctioīb9 inteſtinorum. Paulus cap de lino linum quando conburitur fumus eius ē subtilis Et confert corize: & suffocatōi matricis AVIC.li.ii. cap de semine lini.uirtus est ei9 proxima uirtuti fenugreci ca.in priō, cōmēsuratū ī huiditate & siccitate.Et dicitur qdē ꝙ decoctio lini ē đcoctō recētis eius in ipso enī ē humiditas superflua :est maturatiuum & abstergit & inflat ꝓpter humiditatē suā supfluā,ita ꝙ illud qđ ex eo frixum ē, hoc agit cū stipticitate que in frixo manifeste cōmensurata & in nō frixo manifesta permixta cu3 lenificatōe & est sedatiuū dolorū minus q̄ camoīlla ex ipso fit ēplastrum cum nitro & bolo & lenit pānū:& confert cōtractioī unguiū & scissuris & fracturis earum. Et quādo permiscetur cum equali mēsura nasturtii & conficitur cum melle lenit apāta calida exteriora & interiora & apā quod ē post aures cum aqua cineris & apāta dura & prohibet spasmum: & ꝓprie cōtractionē unguium cū permiscetur cū cera & melle Eius suffuīgatio confert corize & sīlīter fuīgatio ipsius lini confert tussi flegātice & proprie quod ex eo assatū.Et est malū stomaco & ē difficilis digestioīs: & pauci

nutrimenti/quod autem ex eo frixum est cōstrīgit uetrē:& nō frixū ē cōmēsuratū/ & eius prouocatio ē debilis:ſ3 cōfortatur cū assatione: & quādo iūgitur cū melle & pipere mouet coytum.Et cum decoctioē ipsius fit pessarium matrici, & sedetur in ea & iuuatur a mordicatione que est ī ipa & apātibus & siliter ī intestīs, & ex ea fit iuuamentu cum ad ulcera uesice & renu3, Et cum ex decoctione quidem semis lini fit cristere cum oleo.ro.magnificatur iuuamentum eius in ulceribus intestinoru3.

CAP. LXXXI

Ara uel hara ara.gre.cucurbīta genella uel coloquintida/ latine cucurbita. Cucurbita fri.est & hu.in cibis et medicinis cōpetit & p̄cipue semiā eius que ante maturitatē colliguntur.Semina autem ipsa diuretica sūt propter subtilitatem substantie eoru3 et precipue medicine cōpetunt. Contra calefactionem epatis rasura cucurbitarū cōteratur et sucus exprimatur et addito aceto uel agresta pannus intictus suppo-natur. Cucurbita cocta cum carnibus maxime confert colericis sanis: & estate acutissime febrientibus. Elixe cucurbite sine aliquo condimēto uel cū lacte aīgdalarum:et etiam assate cum agresta sunt cibus et mediciā. Siliter coque cucurbitā in pasta & bene dissoluatur in aqua;& ex illa aqua & zucaro fiat syrupus: optimus est acutissiē febrietibus:epaticis & ectícis/ & potest dari a principio, quia materiam digerit & purgat per urinam aliquātulū etiam laxat. Contra opilationem epatis & renū & uesice:& contra apāta pectoris ualēt semiā eius mundata si conterantur/ & in aqua ordei coquantur:& aliquātulū ablactentur & aqua ipsa colata cū zucaro mixta patientibus detur; uel ex aqua illa fiat syrupus. Et nota q̄ maiorē uirtutem habent si ablactentur semiā q̄ si coquātur ualēt similiter predictus syrup9 ī febrib9 acutis.Similiter notandum q̄ post maturitatē debet cucurbita colligi & suspendi cum seminibus ut substantia desiccetur propter congluctinositatem eius deinde cum aqua lauetur & soli exsiccetur & in loco sicco conseruetur ne ꝑpt̄ huiditatē multam corrumpatur. SERA.li.aggre. cap.hara.Hara.i.cucurbita.uirtus eius est fri. & hu.in.ii. gradu et sucus abrasionis ei9 confert dolori aurium qui accidit ab apātibus quando administratur cu3 oleo ro.similiter autem caro ipsius cucurbite quando fit emplastrum cū ea extinguit & infrigidat apāta calida: infrigidatione & extinctione cum temperamento. Et dixit cucurbita ē miōris malitie q̄ fructus estiui omnes quando bene digeritur: sed si corrumpatur & non bene digeratur et nō descēdat a stoāco cito corruptio ei9 ē mala ualde. GAL.vii.sim.phar.ca.coloqntida:coloqntida.i.cucurbita fri.& hu.ē complexionis secūdū tertium ī ambobus gradum. Vnde & rasure eius sucus ad aurium dolorem qui secundū flegmone3 confert utentibus cu3 rodino:ita uero & tota cataplasmata calidos flegmones infrigidat moderate. Est autem & cum cōmeditur mollificatiua & siticulosa. DYAS. cap.de cucurbita. Cucurbita cruda trita & cataplasmatibus adhibita papulas corporis amputat: apāti calido maximum presidium est:sucus rasure ei9 dolorem calidū auriū mitigat cū oleo ro. mixtus & auribus instillatus: & cerebro appositus estuationes infantium mitigat/ & confert apātibus calidis que fiunt in cerebro eorū: tumoribus oculorū opitulatur:podagricis maximum presidium ē. Elixa quoq; & exp̄ssa melle & nitro addita & bibita uentrem mollit. Cruda & excauata & uino impleta si sic manserit una die & nocte & postea bibatur siliter uentrem mollit. Crude & trite leniunt omnem tumorē:sucus eius dolorē dētiū mitigat si diutius in ore teneatur: sed & oleo ro. mixtus ex unctione corporis admotus febriū restrīgit ardorē.Et q̄do fit emplastrum cū rasura eius & medulla panis sup podagrā ca.aut sup heri;sipilla3 confert. Cinis aridi corticis efficaciter potest cōbusta sanare. Eūdē cinerē dici9 ab exptis uulnera ī ueretro iā ī putredie3 uersa purgare: & ad cicatricem pducere

podagre estuãti & igĩbus sacris cortices uirides subueniunt: semini sicco illa uis traditur ut in puluerẽ tunsum et ĩspersũ impleat ualnera que cauata sunt. In cibo sũpta stomacũ relaxat: bibendi desideria nõ excitat: sucus tepefactus dolori auriũ q̃ ex inflãmatione caloris fit infunditur: humectat autem et infrigidat habũdãter et ptiriasim infantium rasura depellit. cũ polenta. Hec eadem dicit sera. auct. dyas. licet sub aliis uerbis. Et idem sera. auct. aben mesuay. Sanich cucurbite confert tussi & dolori pectoris qui proueit a calliditate & abscindit sitim. Et idem auct. mesarugie, quando cucurbita inuoluitur in pasta & assatur & deinde exprimitur eius aqua & datur in potu confert fe. acutis & tussi & sedat sitim: & q̃do suitur cum zucaro, mollit uentrem mollitioẽ leiAlmansor tractatu tertio cap. de cucurbita. Cucurbita est fri. & hu. que stoãco mala existens appetitum destruit: sitim quoq; sedat: & epatis & stomaci ardorem extinguit quando in eis habundat calor.

Bar .i.anax auis

Barba ircina quid est. l. l. luthec

Barba alguf .i.elleborus

Barbachi .i.meatus inguinis

Barbatus .i.elleborus

Barbascus .i.tapsus barbassus

Barba nomen ẽ emplastri scripti ĩ antidotario uirili

Barba iouis herba herculis uel bonades. i. sticados citrinum.

Barba aaron .i.aaron

Barbaki .i. barbachi

CAP. LXXXII.

Arba siluana, est plantago aquatica, que iuxta aquas nascitur: cuius folia sũt oblõga in acutũ tendentia erecta super aquã, similia foliis plantagis nisi quia nõ sunt ei coste apparentes sicut plantagini. unde in dinamidiis scribit galien9. cap. de curis genitalium ualere ad impgnandum. Et idem dicit eodẽ libro de epilẽsia q̃ barba siluana ẽ centũneruia aquatica & poitur similiter barba siluana in antidotario.

gal. minori in quodam medicamiẽ quod incipit medicamen ad concipiendum.

Barcartartaha .i.piretrum

Barch .i.oua

Bardana quid est. l. l. lappa

Barsa auersere capillus ueneris

Bare .i.lirico

Barce idem quod supra

Barceosan .i.capillus ueneris

Barseosen idem quod supra

Barinium .i.affodillus

Barchim .i.lippari & est nomen loci

Barzi .i.dulb

Barocho .i.melissa

Barochion .i.butracion

Barcora quid est. l. l. ostracorum

Bargol .i. adiantum siue pollitricon.

Baruli .i. barulios: & sunt macule que fiunt ĩ facie, & maxiẽ ifantiũ propter coẽstionẽ panis comesti a mure.

Barulos idem quod supra

Baruc pfimithium

Basale .i. cepulla

Basara .i.semen.

Basaraguira .i.semen urtice

Basarachete .i. semen melonis

Basara gergir .i.semen eruce

Basara alisigemti .i.semen maratri

Basara catona .i.semen psillii

Basara thethimi .i.semẽ malue maioris & est bismalua.

Basara alcobeth .i.semen malue ortulane uel minoris

Basara achiro .i.semen urtice

Basara curcuneri. i. semen carui siluestris.

Basara ataba .i.semen trifolii

Basara alcoraf .i.semen folii

Basara albangi .i.semen iusquiami.

Basara alcas .i.semen lactuce

Basara fasagenchese. i. trifolium.

Basara sadal .i.semen sinapis

Basara alcomaeh .i.semen lapatii

Basara lisen .i.lingua agni

Basara arasien .i.semen nasturtii

Basara sebez .i.semen aneti

Basara albasal .i.semen cepulle

Basara alchiten .i.semen lini

Basara neriges .i.narcisus

Baſac .i.ſaliua hominis ieiuni
Baſalas .i.gentiana

CAP. LXXXIII.

Aſal.ara.gre.bulb9:lati.uero cepe.DYAS.ca.bulbus.Ei9 ſpēs ſūt due:una ē que habet ruffum bulbū quī bon9 eſt ex terra pīguī eſt & collectus euſtoāticus.Alia eſt ſpēs bulbi plus iſto euſtoāticus. Omnes enim bulbi calidi & uiſcidi ſunt cōmeſti erigūt linguam & fauces exaſperant ſtomacuz inflant:cataplaſmatibus adhibīti laxatiōnib9 & doloribꝰ iūcturarū & podagricis maximū preſtant effectum:corpori īfixa euocāt ſoli & melle addito id facere poſſūt,tumores hydropicis bulb9 impoſitus ſpergit:canīs morſibus ſubuenit: addito melle ſtoāci dolorē cōpeſcit: & furfures & acoras nitro addito purgat:līuores & maculas tollīt medio oui addīto: & aceto & melle lentigīnes corporis emendat:cōquaſſationibus aurium & unguium cum polenta bene adhibetur: coctus in cinere calido & polenta addita &capitibus minorum piſciū nigris cicatricibus reddūt colorez:& maculas nigras aceto & altīoīo mixto nefelin tollent : cocti & cōmeſti dolorē lateris cōpeſcunt:ſed nō multuz comedendi ſunt:quia neruis contrarii ſūt & ſiccatiue uirtutis. GAL.vii.ſim.phar. cap.de cepa. Cepe ex quarto gradu eſt calefactiuum:ſubſtātia uero eius groſſaꝝ partium eſt magis:unde emoroydas apit appoſita aut cū aceto illīnita in ſole alfos abītergit : & fricata in allopitiis citius q̄ altioniuz prouocat capillos:ſi uero ſepauerīt quis ſucum eius totum quantum ē reſiduū,ſufficiens eſt terreſtris ſubſtātie. Ipſe autem ſucus aquoſe & aeree ē caliditatis,ita autē & ſuffoſos & abliopinatos pre groſſitie humorum iuuat unctus.Ex huiuſmodī autem complexioē tota cepa inflatiua eſt cōmeſta: & propterea q̄cūq; ſicciora ſunt cōplexione minus uentoſa. Hoc idem dicit dyas. in vi.cap.bulbus. Bulbus comeſtiuus,frigidior eſt bulbo uomitiuo & groſſi,necnon uiſcoſi huōris eſt generatiuus.Nam difficile digeſtibilis ē & inflatiuus & libīdinoſus.ſupplaſmat9 autem eo q̄ amaritudīs atq; ſtipticitatis particeps eſt,abſterſiuus & ſolidatiuus efficitur & ſiccatiuus.Oſtenſum eſt enīz q̄ amarus quidem ſapor in abſterſiuis ſubſtantiis eſt:ſtipticitas uero ī ſolidatiuis ſiccitas uero eſt in utraq; . Et idem in li. de cibis.Cepa calefacit corp9 & ſubtiliat in ipſo groſſos huōres et incidit uiſcoſos Cruda et cocta pauciſſimum dat corpori nutrīmentum:nocet colericis:ſed hiis qui flegmaticum humorem aut crudū groſſū & uiſcoſum collectuz habuerint ydonea talia eduliorum ſunt. SERA.li. aggre. auct. dyas.capitulo baſal,longe ex cepis ſūt acutiores q̄ rotonde et plus ſtiptice: Et ille que ſūt rubei coloris ſūt acutiores q̄ albe :et ſicce q̄ recētes:et crude q̄ aſſate & q̄ preparate cum ſale & aceto & cepe quidem mordīcat & gērat uentoſitatem & ſubtiliat humiditatē:facit ſitim: mollit uentrē:quando autē uolumus admīſtrare cepe auferīmus cortices exteriores & interiora eius & fit ex eis ſuppoſitoriū.Et quando ex ſucco eius fit cohol cuz melle confert debilitati uiſus & ulceribus que fiunt īn oculo & principio deſcēſus aque ad ipſū & admiſcetur in caput,purgiis & mundificat caput & ponitur in medicinis ſquinantie:& adminiſtratur emplaſtrum ex eius aqua ſale & ruta ad morſum caīs rabīdi. Et quando miſcetur cum tuthia ſedat pruritum oculi quī fit a flegmate ſalſo. Et quando miſcetur cū ſale,aufert uerrucas.Et mixtū cū adipe galliē aufert callos qui fiunt ī pedibus propter calciamenta.Et quando diſtillatur ex ſuco eius in aurē cōfert debilitaci auditus & tynnitui eius & aque que deſcendit ad eam.Et quando miſcetur cum eo ſpuma maris & fricatur cum eis alopitia multiplicat & auget capillos:uſus quidem eius in cibo inducit ſodam nimius q; uſus eius īducit egritudinem galargas.i.litargiam & facit dormire quando comeditur aperiit etiā orificia uenarum que ſunt in ano quādo applicatur in loco & prouocat menſtrua & quando diſſoluitur in aceto & linitur ī morfea in ſole aufert eam. Et quando

linitur cū eo allopitia facit ī ea oriri pilos citius q̄ ſpuma maris. Et q̄ndo cōmeditur generat uentoſitatem propter huīditatez que eſt in ea. Plinius cap. cepe. Cepe uirtutem habet inciſiuam & oblonga plꝰ eſt ſtiptica q̄ rotonda & que colorē rufū habent q̄ ille que album. Sicce autez uiſcidiores ſunt q̄ uirides: & crude plus uiſcide q̄ cocte. Cōmeſte inflationes preſtant: faſtidium tollunt: ſitim ꝓuocāt & tollunt oris fetorem: euſtomatice ſunt emoroydas impoſite prohibent: ſucus eiꝰ immiſſus naribus caput purgat: morſibus caninis occurrit melle & ruta & ſale addito. cum ſepo gallinaceo aurium dolorē & ſuperfluos ſonos cōpeſcit: & ad ulcerationes etiam aurium prodeſt. Cruda uero fricata alopitias emendat cū altioīo fricata cremēta capilloruz preſtat: puluis eius cōmeſtus dolorem capitis remouet ſucus eius optime caput purgat: naribus attractus colericis contrarie flegmaticis utiles ſunt.

CAP. LXXXIIII.

Aſal alzir ara. uel uaries gre. bulbus ematicus: uel bulbus uoīferus: latiē uero narciſcus uel cepe ſine tunicis uel cepe marinum. DYAS. cap. narciſcus bulbus ematicus uel bulbus uomicus folía habz porro ſilia ſed minuta. Haſtas habet duorū palmoꝝ que inanes & concaue ſunt & ſine foliis: flos eſt illi albus in giro in medio croceus & eſt quedam ſpecies cuius illud mediuz purpureum eſt: radicem habet albā rotōdā ſicut bulbus: & ſemen nīgrū & oblōgū ut in membranulis. Naſcitur ille qui eſt melior in locis. mōtuoſis cuius flos ſuauē longe iactat odorē: in reliquis autē porri habet ſimilitudinem: & uiridis eſt: uirtus eius ē que abſtergit & īcarnat & deſiccat Et illud quod ꝺ eo adminiſtratur ē radix SERA. li. aggre. cap. baſal alzir. Baſal alzir. i. narciſcꝰ & eſt bulbus ſine tunicis & in ſapore eius ē amaritudo cū ſtipticitate. Et idē auct. aben meſuay. Narciſcus eſt ca. & ſic. cōplexionis in ſecūdo gradu GAL. viii. ſim. phar. cap. bulbus uoītiuus bulbus uomitiuus ſiue cepe marinum calidus eſt multo plus complexione bulbi predicti .ſ. cepe coīs. POSSE: DYAS. radix eiꝰ bibita & coēſta & cocta uoītuz prouocat trita cum melle combuſtionibꝰ medicatur neruos iciſos cōſolidat laxatos componit antiquis doloribus articuloruz preſtolatur: melle mixtus effelidas & oēs maculas uultibus tollit: mixtus ſemini urtice aceto & melli & herbo mixtꝰ uulnera ſordida purgat: apāta dura rumpit: infixa corpori impoſita euocat cuz yrisillirica melle mixto. Item collectiones erumpit atq; ſtipites euocat: & ſi qua ſūt aliena cum farina & oleo admixto melle SERA. auct. gal. uirtus eius eſt que deſiccat & abſtergit, extrahit & incarnat ulcera magna & īcarāt iciſiones ī lacertis factas & mixtus cum orobo mundificat ſordes corporis & aperit apāta: & quādo cōmeditur ex radice narciſci aut bibitur cōmouet uoītū & trita cū melle confert cōbuſtionibus ignis. & quando fit ex ea emplaſtrum cōgluctinat uulnera neruoꝝ Et idē ſera. auct. aben meſuay. Narciſcus facit operationē ieſimi niſi quia ē debilior eo & confert doloribus q̄ fiunt a flegāte Et oleum eius eſt bonuz ad hoc: & radix eius incarnat ulcera neruorum & habet uirtutem lauatitam. GAL. viii. ſim. ꝓ phar. cap. narciſcus. Narciſci radix ſiccatiue eſt uirtutis in tātum ut conſolidet plagas maximas uſq; ad abſciſionem que circa tenantos: habet autem quid abſterſiuum & attractiuum.

CAP. LXXXV.

Aſſat ara. grece lithodendon latine uero corallus. Corallꝰ eſt quedaz terrea ſubſtantia que reperitur ī locis marinis & montibꝰ maxiē cauerōſis locis: & ī mari exiſtētibꝰ. queda enī huōroſa gluctinoſitas lapidibꝰ adherens ex ſiccitate propria & maris caliditate et ſiccitate cōdēſata ī ſubſtātiā lapideam tranſmutatur, et qui maiorem ſiccitatem habet fit rubeus: qui maioreꝝ aquoſitatem fit albus: fri. eſt & ſic. in .ii. gradu ſed albus frigidior eſt rubeo: ſed

rubeus minus frigidus ſiccior magis albo, ſed tam rubeus quam albus uſui medicīe competit ſed nunq̄ albus poni debet in medicinis niſi cum determinatione.unde cum inuenitur ſimpliciter corallus:rube9 debet poni. Eſt ergo eligendus ru.qui groſſus ē & planus et clarus/et quāto pl9 accedit ad rubedinem/tanto melior et q nulla foramina habet aut pauca. Albus eligendus ē groſſus qui ē planus & quāto magis intenditur ad albedinē tāto melior & qui etiam non eſt perforatus paruis foraminibus:uirtutem habet conſtrīgēdi et confortādi conſumendi et depurandi SERA li.agre.cap.baſſad. Baſſad quidē ē quod ē nigen ſiue mergen:nam nigen ē radix ipſi9 arboris et baſſad eſt rami ei9 & naſcūntur ſicut rami aliarum arboru3 terre naſcentium/et fit nodoſus ab aq̄ marina et in fundo maris/et quando exit a marī et occurrit ei aer ſtrīgit ipſum: et induratur:et reperitur ī aliqbus littorib9 et melior ex eo ē rubeus q ſilātur aſſarig aut cinabrio bene colorato/cito frangibilis et in partibus ſuis equalis et ī odore ſuo ſimulatur odori lenticule marine & ī figura ſua ē ſilis arbori caſſielignee/habēs multos ramos/qui autē eſt petrificatus ē malus.Et ſunt ex eo ſpecies alie nigri coloris habentes plures ramos q̄ rubeus & odor eorum ē fortior q̄ illius: uirt9 rubei fri.cū tēperamēto & deſiccat deſiccatioē forti .DYAS.cap.corallus.Corallus uel lithodendron arbor eſt in fundo maris naſcens que dum uelli ceperit accepto aere graueſcit.Naſcitur uero multum in ſicilia.Eligendus eſt autē colore coccineo aut ſandicino unum habens colorem & fragilis odoris gratifici:& quaſi cinamoī & qui hoc non habuerit inutilis eſt. Virtus eſt ei ſtiptica & fri. Reprobandꝰ ē autē ſcabroſus uel lapidoſus aut fiſtulatim perſoratus uel diffuſus: mollis qdē eſt corallus natura:ſed poſt extractionē ex marinis aquis dureſcit ſiue lapideſcit. AVIC.li.ii.cap. de corallo. Corallus naſcitur in maribus que ſunt in affrica: & ex eo alius eſt rubeus alius niger: alius albus:fri.eſt in primo gradu & ſic. in.ii.

POSSE.corallus habet uirtutē occultā contra epilenſiam & conſeruat domum a fulgore:contra fluxum ſanguinis narium imponatur puluis eius cū ſuco ſanguiārie & pillule inde facte naribus apponantur contra fluxum menſtruorum:puluis eius cū athanaſia & ſuco plātaginis : & puluis eius ſolus cum bombice citius conſtrīgit contra corroſionem gingiuarum & oris precedente ablutione cum aqua ſalmaciā uel aluminoſa cōficiatur puluis de duab9 partibus coralli & tertia roſarū:& poātur ſuper gingiuas:contra fluxum ſanguinis gingiuarum puluis coralli: & antere ſuppoātur uel cū melle cōficiatur:& illiniātur gīgiue puluis coralli imponitur ulceribꝰ & ea conglutinat contra emopthoicam paſſionem.i.ſputum uel uomitū ſanguis ſi fiat uitīuo ſpiritualiū ex duabus ptib9 coralli ſubtiliſſimē pulueriz̄ati fiat cōfectō cum aqua or.infuſionis draganti & fiant inde pillule q̄s teneat patiens ſub lingua ſingulas diu in ore reſolutas tranſglutiat ſi uitio nutritiuorum detur puluis ei9 cū ſuco plātaginis eodem modo ualet cōtra diſinteriam uitio ſuperiorum. Ad idem detur puluis eius cum ouo ſorbilli ſi fiat uitio inferiorum iniciatur per criſtere cū ſuco plātagīs.SERA. Corallus deſiccat deſiccatione forti: unde abſtergit pectus & confert diſſurie & ſpuentib9 ſanguinē abſtergit uiſum: & eſt bonus lacrimis & deſiccat eas deſiccatione forti. DYAS. Corallus carnes ſupflue creſcētes depaſcit:cicatrices oculis curat. Alta uulnera replet:emoptoicis mire ſubuenit:diſſuriis medicatur cuꝫ aqua bibitus ſplenē ſiccat ſtomaci & uentris dolorem ſedat cum aq̄ pluuiali bibitus : nam hoc probatum eſt profluuꝫ mulieris/ſiſtit,ſi cū cornu ceruiō uſto & aqua tepida bibatur,contra ictus fulminis & grandinis facit . Et idem cap. lapis corallus: omnia ludibria ſompniorū repellit. Et eſt maximū tutamē aduerſus iras demoniorum ſcripto nomine nocti luci:hoc eſt echare uel gorgone perſona Nam eum portans nūq̄ capietur ab ullo medicamine,nec a fulminea umbra. In bellis maximum adiutorium eſt ,

uictoriã prebens & facilitatem ipetratõis & introitum loci. Preterea contritus & seminatus cum frumẽto uel etiã pulue-rizatus & cum aqua in arboribus aspsus fructus multiplicat & amouet de terra grãdines: sic & in uineis & oliuetis ĩ domo autez positus ab õni malefitio & umbris demonum & ianibus sompniis custodit habitãtes & fulminibus in naui uentis & tempestatibus resistit. AVIC.li.ii.cap.d corallo. Corallus si teritur & impleãtur ex eo concauitates dentium infirmorum eradicat eos & confortat gingiuas & est sũmus in confortatione gingiue. Et gal. quidem extimauit q̃ cum corallo aduſto & abluto si assumatur pondus.3.i.cũ quo teratur danich guĩ ara.& conficitur cuz albumine oui & bibitur cuz aqua frigida confert sputo sanguinis. Et corallus p̃p̃e ru.confert omnibus egritudinibus stoãci ita ut suspendatur super ipsum directus. Et dixit gal.ego expt9 fui ipsũ: & suspẽdi ip̃z ĩ collo ei9 q̃ hẽbat dolorẽ stoãci ita ut esset corall9 super os stomaci & remotus fuit dolor:cum ergo accepi ipsum rediit sicut expertus fui lignum crucis ĩ habẽte epilentiam. Et qui suenderit ĩ collo suo in diebus sanitatis sue corallum ru.secur9 erit a dolore stomaci & p̃pter hoc appẽ-duntur in collis puerorum: corallus quoq; prohibet fluxum sanguinis & abscindit carnem additam: & confortat oculum abstergendo & siccando humiditates in-fixas in eo.et proprie quod est aduſtum ex eo & quod est ablutum abstergit uesti-gia ulcerum:& est conueniens lacrimis retinet sputum sanguinis & adiuuat ad spuendum. Et similiter niger.& q̃d ex eo p̃cipue ablutum est & aduſtum. Et est ex medicinis confortantibus cor et cõfe-rentibus tremori cordis: et bibitur cum melle p̃pter apãta splenis.et ẽ iuuamẽtuz eius:et confert apãtibus intestinorum

CAP. LXXXVI.

Astarem ara.uel castaron: grece uectonicon:latine uero bectonica. Bectonica ca.ẽ & sic .in primo gradu cuius folia precipue uiridia cõpetunt usui medicinẽ exsiccata etiam multe sũt efficatie:unde cũ iueĩtur in receptionibus folia ponenda sunt.

SERA.li.aggre.cap.bastarem auct. dyas. Bastarez .i.bectoica herba ẽ que nascitur omni anno habens uirgam subtilem ciu9 longitudo est unius brachii aut plus & est quadrãgulata:& habet folia mollia & longa similia ĩ sua figura foliis arboris glandium in scissuris suis odorem bonuz habentia. Et folia que sunt propinq̃ terre sunt maiora aliis:& in summitate uirge ẽ semen collectum in se prope collectionez spice frumenti & assimulatur saturegie: folia eius colliguntur & desiccantur & sic seruantur. Naz q̃d ex ea plurimũ admis-tratur sũt folia: & habet radices subtiles sicut radix ellebori. DYAS.ca.uectoĩcõ secundum translationẽ nostrã uectonica herba est omnibus nota: uirgas habens tenues & longas unius cubiti & quadrata folia longa & tenuia silia drio obrotonda & diuisa & odorata.Radices & folia sunt ei infinita, semen eius est ut spica simile timbre:folia eius collecta siccãtur & usui necessaria sunt. Radices habet tenues sicut elleborus. GAL.vii.sim.p̃har.cap. cestruz siue cestron.Cestrum grece:latiẽ dictum bectonica. uirtutem habet ĩcisiuã, sicut ostendit gustus: amara ẽ & subacris hec herba sicut indicat & qui secundum partem actus. POSSE ad dolorẽ capitis factum ex frigida causa fiat gargarism9 ex colatura decoctionis bectonice cũ sta-fisagria in aceto:si fiat uitio stoãci detur uinũ decoctionis bectonice:contra dolorẽ stomaci detur decoctio ipsius cum suco absinthii, cum calida si adsit uehemens constipatio ut in yliaca passione: p̃cedẽte cristeri:fiat idem remediuz ad matricem mundificandum ad conceptũ adiuuãdum fiat fomentũ ex decoctione ei9 fiat etiaz suppositorium detur etiam electuarium confectum ex puluere eius & melle.

SERA.auct.gal. bectoĩca incidit.et ab-stergit.et incidit hu.grosses frãgit lapidẽ renũ:et mũdificat:et abstergit pulmonez et prouocat menstrua et confert epilẽtie et curat cicatrices neruorum et lacertoz

Et quando ponitur ſuper morſum alic9 animalis uenenoſi fraudulenti confert & quando ſumitur in potu confert ſciatice & eructuationi acetoſe. DYAS. radices eius accepte ī potu cū hydromelle nauſeā prouocant folia eius dantur ad cōq̄ſſatōs & de alto cadēti.bus medentur, & offocationes ſtericas ſoluunt. ℥.i. cum mulſa accepta morſus uenenatos cū uino bibita ſaluberrime curat. Quiſqs autem hanc herbam biberit uim ueneni non admittit urinam prouocat. Epilenticis cum aqua bibita maximum preſidium eſt: epaticis & ſpleneticis cum oximelle ℥.i. accepta effectum ſanitatis exhibet: digeſtionē celebrat: ſi autē ī modū graī fabe accipiatur, indigeſtionibus proderſt ſtoāticis: dētib9 conquaſſata & gluctita medicatur uino poſtea gluctito: emoptoicis utiliſſe datur ℥.i. cum uino temperata uel lacte recenti caprino ſciaticis nefreticis obulos duos accepta cū aq̄ medicatur: & ueſice dolorē compeſcit hydropicis febrientibus. ℥.ii. cū mulſa dantur, non febrientibus uero cuz uino & melle hyſtericis ſubueīt, mēſtruis imperat: olca una cum uino bibita uētrez mollit & olcis quatuor cū uino & mulſa ciatis. x. exhibita cum melle uero cōpoīta ſicut electuarium & accepta ptiſicis & emoptoicis maxime ſubuenit in itineris dolore ex herba iſta. ℥.iii. cuz aqua calida ciatis quatuor dātur, cum uino decocta: & potui data ſpleneticis, prodeſt ℥.ii. ex ea cū mulſa ciatis duobus bibite lūboruz uel coxarum renumq; dolorem curant. ℥. .iii. cū uino ueterī ciatis. iii. & grana pipis xvii. cōtrita & calefacta & accepta lateris doloribus ſubueniunt. In fractura capitis herba contuſa & ſuper caput, ubi percuſſio eſt impoſita uulnus mira celeritate gluctinat, et id melius fit ſi trita recens imponatur. Eſt autem ſibi data uis ut oſſa fracta extrahat. Radices queq; eius cum aqua decocte uſq; ad tertiaz ex illa aqua oculos foue. Ipſius autem folia trita ſuper frontem impone & ſanabitur dolor oculorum dolorem dentiuz aufert cū aque calide ciatis quatuor. ℥.i. accepta a ieiuno omnem oculorum caliginē ex-

tenuat & claritatem facit reumaticis. ℥.ii. cum aqua calida dantur: mulieribus que partu laborant & febricitant, datur ut ſupra non febricitantibus cum mulſa: ad neruos inciſos īponitur trita & in locis q̄ frigore uexantur. Ebrius ne fias prius ipſam accipe cum aqua. Ad carbūculos ponitur cum aqua & axungia trita, uice emplaſtri datur etiam his qui de uia laſſi ſunt, datur cum aqua ca. ad eos qui cibuz retinere non poſſunt & eiciūt. Ad uētris dolorē uel tumorē cū uino trita īponitur. In canis rabidi morſu contuſa & alligata expurgat uenenum: febrientibus cum aq̄ ca. datur: ipſa etiam herba trita, & īpoīta podagricis mire dolorē lenit podagricop hec dicit ſera. cap. proprio auct. dyas. licz per alia uerba.

Baſedion	.i. roſa aſini
Baſed	.i. corallus
Baſilica	.i. ſerpentaria
Baſiliſcus	.i. regulus, & ē ſerpens quidam
Baſiliſca	.i. regia, uel gētiana

ſecūduz quoſdā ſed ſecundū ueritatem ē palma xp̄i

Baſileus	.i. imperator
Baſilicon	.i. oximuz, & grece dicitur regale ſeu imperiale nam baſileus regem uel imperatorem dicunt nos dicimus ozimum

Baſilicon entaticon quid eſt. l. l. medion

Baſilicon ungētum. i. ungētum regale & eſt tetrapharmacum

Baſienici	.i. maratrum
Baſis	.i. planta pedis uel radix
Baſtiridion	.i. ruſti acri & eſt rubus caninus
Batanum	.i. rafanum
Batale	.i. faba
Batalme	.i. feniculus
Batarum	eminentia quedam in uulua quarundam mulierū, que aliq̄do in tātum magnificatur ut ſit uelut uirga uirorum
Batan	.i. uentus & ſtoāchus
Bat	.i. anax auis
Bathangliooſtoſi	.i. milium ſolis

Batharcium metallicium.i.ciprum
Bathala benedicta est oleum benedictū
Bathala iamenia est blitis & olus iamenū
Bathara .i.brisellium & est rubicundum lignuz quo tingitur:& latiē uocatur barzi.
Bathanon .i.rafanus
Bathal .i. olus
Bathara .i.asarum
Batangliscos quid est.l.culb
Batrachitos .i.lapis similis teste laminis sciſſilii
Batrachion uel batrachium.i.apiū raninū
Batra .i. apium rusticum
Batheta .i. melones maturi
Batheka .i. quoddā qđ cō-ponitur ex lacte citro & zucaro
Bather .i.pustula uel emi-nentia carnis fetida
Bathetha .i. melon magnus uiridis & est melon yndus
Bathle .i.mirtilli
Bathiridon .i.rubus rusticus
Batillus .i.gabata testea ubi aurum purgatur.
Batin .i.diptamus
Bati .i.more rubi
Baton .i.rubus testinus
Batofilla .i.cima rubi
Bathrocos .i.rana
Batus .i.rubus ferēs mora que ban dicuntur.
Bathus .i.buſſus arbor uel ipſum lignum.
Bazadarab .i.galbanum
Bazarachiten .i.ſemen lini
Bazaredum ſcripſit ſtephanꝰ ꝑ bezarat & eſt galbanum
Bazhei .i.thimus
Bazhe .i. yſopus
Blaca terrena .i.terra rubea
Blactaria eſt ſimilis uerbaſco q̄ ſepe fallit ꝑ ea capta foliis minus cādidis cauliculis plurimis flore luteo hic abiectas ablactas in ſe contrahit ideo blactaria dicitur
Blanca eſt quedam confectio poſita in antidotario miōri galieni: & dicitur blā-ca ꝑ antiphraſiz eo qꝫ eſt nigra uel dicitur blanca.i.alba nō qꝫ ſit alba ſed qa purgat hu.albos.ſ.flegmaticos
Blactebiſantia uel blactebizātia quid ē.l.l. achafar
Blactini .i.purpurea maritiā
Blactinon idem quod ſupra
Brateos .i.ſauina
Bratheos idem quod ſupra
Brathi idem quod ſupra & eſt ſecunda ſpecies eius
Bratreos idem quod ſupra
Bratea .i.aurea lamina
Branca leonis .i.herba flaura
Bragina .i.cōmiſſura duarū cellularum in ſūmo capitis ubi eſt uirtus fantaſtica.
Brain .i. corroboratiuum.

CAP. LXXXVII.

Branca urſina herba ē cuius folia ſunt magna ſicut folia caulis:ſz īciſa ſicut brāca urſi ī medio eoruz oritur ſtipes ī cuius capite ſunt multi flores ſpinoſi concluſi ca. ē & hu. in ſecundo gradu. Virtutem habet mollificandi:& maturandi:& leniendi. POSSE.contra ariditatem membroruz & uitium ſplenis fiat unguētuz ex brāca urſina contrita & macerata diu in oleo & collature addatur cera & fiat unguētū contra uitium matricis ex frigiditate & uentoſitate. Recipe ſuci brance urſine.ʒ.iiii.herbe ſauine: ſaluie: maluarū maiorane. roriſmarini:pulegii:arthemiſie abſinthii:abrotani:ana.m.ii.gariofilorū .ʒ.iii.cinaōmi.ʒ.ii.ſpice.ʒ.iii.cimini.ʒ.i. picis grece.ʒ.i.galange.ʒ.iii.thuris:maſticis ana .ʒ.iiii.boli.ʒ.i.cere albe.ʒ.iiii.uini greci lib .ii.lardi ſcrofe rotulum.i. predicte herbe piſtentur cum lardo predicto:deinde po-nantur ſuper ignem cum uino & ſuco predicto donec coquatur uſqꝫ ad con-ſumptionē uini. deinde coletur & iteruz reſoluatur in igne & addita cera eliquata ponantur ſpecies predicte & dimittatur cohagulari & ungatur uenter.
Braſſica ruſtica .i. apokinum
Brancos .i.apāta fautium & ſunt amigdale
Brancatarrus idem quod ſupra.

Bracatos .i. rana.
Bratia cobrania .i. ruta agrestis.
Brania idem quod supra.
Brasaueſten .i. capillus ueneris.
Brasil .i. bratham.
Brameatis .i. simile lane.
Brachium aseid idem: & est oībus notum.
Bramia .i. semen uitis.
Brassia idem quod supra.
Braca .i. bacca.
Bradipora .i. grauantia & ad egestionem tardantia. isto uocabulo utitur. GAL. li. dinamidiarū particula prima cap. de bradipporis.
Braon .i. uiscus.
Brata secundū pliniū ē arbor in bellineos nascens, cipresso similis exalbidis ramis: iocūdi odoris ut odor cedri accēso ligno, & illa ē prima species sauine.
Brassica est caulis: unde macer: caulis romana grecorum brassica lingua: sed qd ē caulis uel brassica. l. l. conbin.

CAP. LXXXVIII.

Rafalendi ara. grece aspaltū: latine uero bitumē iudaicū: bitumen iudaicum dicitur eo q̄ in iudea inuenitur. s. in stagno q̄d mare mortuuz dicitur, in quo īgreditur flumē Iordane: & ipsum est species napte: sed nō napta: quoniam napta est petroleum uel stercus demonum quod idē est & ē sicut oleum liquidum: sed bitumen iudaicum uel aspaltum uel brafalendi que idem sūt, est durum utcumq; quod potest pulueriſari: sed non resoluitur: & habet utcūq; fetorē napte: & patz p̄ sera. & p̄ cōcordiā. Auic. cap. de petroleo, q̄ idem est quod napta. Adhuc sciendum q̄ aspaltum & napta bitumen iudaicum: petroleū: sterc9 demonis: & brafalendi sunt idē: & ē oleū petroleum uel napta: & stercus demonis antiquatum & induratum, quia quando petroleum est recens est liquidum sicut oleum sed cum antiquatur induratur.
Eligendum est petroleum, quod est albū uel citrinum uel clarissime substantie & quod ē fetidissimum: habet autē uirtutē igneam .s. dissoluendi & consumendi & attrahendi & est ca. in fine tertii gradus sic. in quarto. SERA. li. aggre. cap. brafalendi. Brafalendi est aspaltū uel bitumē iudaicum rubeum. Est autem in sicilia humiditas quedā natans sup aq̄s fontiū quam ponunt homines illius regionis in lampadibus loco olei & uocant ipsū oleū sicilinum & ipsi quidem errant in hoc q̄ ipsa est species aspalti humidi & napte. Aspaltum uero babilonicum quoddā est clarificatum & color eius est albus, q̄ddā ex eo est nigrum. Et idē auct. gal. quedā eius species generatur in fluminibus: & ideo reperitur hoc maxime natās super cham & albollongue & in aſios & in aliis locis pluribus natās sicut butirum & dū permanet super aquā est huīdū & liq̄duz postea desiccatur & fit durū & gēratur ex eo in mari mortuo & est mare salsum ultra terram seni: & non est in eo aniāl aliquod & uenit ad ipsum fluuius iordane. Cassius felix cap. de petroleo. Petroleum est oleum petre. Inuenitur autem in locis sulfureis: fit enim cum pinguedo terre & aque actione caloris ad igneas cōuertitur partes. Inuenitur etiam super lapides q̄d quidem per eos resudat & in eis ē & sup mare inuenitur sed id est nigrum: postea uero per excoctionem fit albi coloris. quandoq; etiam citrini ī grecia & ī maris partibus ista operantur. DYAS. cap. aspaltum. Aspaltū est bitumen iudaicū & eius aliud est aridum & aliud liquidum. Vnde bitumen iudaicum quod fit ī lacu iudee q̄ dicitur affaltiten, cohagulatō ei9 per ripam ipsius lacus inuenitur: & naute uadunt cum stafa & sic eam colligunt: & siccant & uendūt. Aliud genus ē q̄d neq; ferrum neq; aqua rumpere potest: nisi tantum menstrua mulierum aut sanguis yrcorum. Et si uolueris rumpere sic rūpe, tolle filum de lana & intīge ipsū ī sāguiē & sic incide. Est autē bitumen sūmum purpureum odoris grauioris: reprobabile autem nigrū est. Adulteratur autē pice admixta. Reperitur autem babilonicum bitumen albū seu nigrū longo interuallo rapiens adse ignem. Omne uero bitumē habet uirtutē malactícam & diaforeticaz

& habet uires uiſcide & etiã efficaciter relaxãtes. Eſt etiã acris & ſtiptice q̃litatis & per hoc q̃ acre ẽ calefacit: & q̃ auſtere infrigidat: deſiccat uero in utroq; & ideo ad putredinem & ad reuma utile ẽ liqdũ uero bitumen in babilonia generatur & alopinia: & ſicilia: reperitur etiam natans ſepe in fontibus recorporatiuam habens uirtutem. AVIC. petroleum albuꝫ note ſpeciei eſt & nigrum eſt colamentũ picis babilonie: ca. eſt & ſic. uſq; ad quartum ẽ & ſubtile & proprie album: reſolutiuum: liquefactiuum: aperitiuum, opilationum. POSSE. contra artetică podagrã / ciro-gram: paraleſiꝫ: yliacã paſſionẽ ſtrãguiriã & diſſuriam fiat partiũ dolentiũ iunctio. Contra yliacam paſſionem quidam dant in quantitate .ʒ .i. & ad plus. ʒ .ii. & multotiens curantur: ſed non debet dari in eſtate nec colerico: nec debili: niſi ſit materia frigida. Contra fortem podagrã & yliacam buliat in ſuco ebuli petroleum & colatura detur patienti: contra uitium lapidis ſummũ remedium ẽ puluis lapidis lincis buliat in petroleo / & colatura per ſiringam iniciatur / lapis enim confirmat9 frangitur: prius tamen debet fomentari uirga ex aqua decoctioĩs malue & olei ut extendantur & aperiantur meatus.
Contra ſuffocationem matricis, fumus eius poſitus ſuper carboẽs per nares recipiatur: contra caſum matricis fiat ſuppoſitoriũ ex bõbace intincta in petroleo contra aſma & tuſſim antiquam pectus prius inungatur bene: ut bene digerat medicinam & detur. ʒ .i uel .ii. contra uehementem frigiditatem ſtoãci iungatur ex eo ſtomacus. Sed notandũ q̃ q̃do datur petroleum, debet poſtea dari aliqd frigidum & hu. quia petroleuꝫ excoriat frigidum uero & hu. lenit. DYAS. aſpaltum tumores reprimit, offocatioĩb9 ſtericis occurrit: cadẽtes matrices ſubleuat fumigando epilenticos, fumus eius prouocat cum caſtoreo: menſtruis ĩperat tuſſim ſedat: aſmaticos & diſnoycos ad ſanitatem perducit: morſibus uenenatis occurrit: ſciaticis p̃ſtolatur: ciliacis datur in modum cataputie & maximum p̃ſtat effectum: cohagulatum ſanguinẽ cũ aceto reſoluit: diſintericis cũ ſuco ptiſane ſuppoſitus curat. Catarrum ſuffumigatione compeſcit, dentium dolorem appoſitum mitigat: podagricos & arteticos cũ nitro & cera ut malagma ĩpoſitum curat.
AVIC. confert doloribus ancharum & doloribus iũcturarum: & proprie albũ, & confert dolorib9 auriũ frigidis: & cõfert albugini oculi & aque deſcendenti. Et nigrũ ex eo etiã confert aſmati & tuſſi antique: bibitur enim parum ex eo cũ aq̃ ca. et ſedat dolorem uentris pungitiuum et uẽtoſitates. Et quãdo fit ex eo liciniũ interficit uermes et proprie nigrum. Et cõmeditur pondus .ʒ.i. de eo, et frangit uentoſitatem ueſice & frigus matricis. Et confert punctura epithimatum /

Bear,	.i. citrulli /
Beal	.i. dactili ĩmaturi /
Beem quid eſt. i. i. behemen.	
Beelliligi	.i. bellirici & emblici /
Benden	.i. radix alkean /
Beberis	.i. ſeminis endiuie /
Bebilis	.i. papauer contuſũ /
Bebili	idem quod ſupra /
Bebonici	.i. camomilla /
Beborugi	idem quod ſupra /
Bebonigi	idem quod ſupra /

Beboch eſt proprium nomen loci /

CAP. LXXXIX.

Ebonig. ara. grece arthemis: uel antimus uel leucantimos uel gamilla uel heráthemidẽ uel camelon uel melantemon / uel criſocomon / latine uero camomilla. SERA. li. agre. cap. bebonig. Bebonig ſũt eius tres ſpecies & diſcernuntur ſecunduꝫ colores florum ſolum: & ipſa eſt herba habens uirgas longas circiter palmũ unũ fructicoſos habentes ramulos & folia parua minuta gracilia & capitella rotonda pua in aliquibus, quorum flores albi & in aliquibus aurei coloris & flos quĩ appet ſub capitello ẽ rotondus habens circũq; floſculos ſimiles floribus rute & color ipſorum eſt aut citrinus. aut purpure9 & naſcitur in locis aſperis & ſuper mare:

colligitur in uere & oportet q̄ reponātur folia & flores postq̄ teritur quodlibet de p se & fiant inde trocisci. DYAS.cap. antimus secūdū translationem nostram huius herbe tria sunt genera habētia in flore distantiā haste sūt illi duaꝝ palmaꝝ fructicose ramulos multos cum uimīnibus plurimis ac tenuibus:folia generāt citrina parua atq; angusta;& tēra supi9 capitellū rubicundum cū quadā rotonditate habēs deintus aureum florē qui exterius foliorꝝ abiectioē tegitur alborū: aut mellini aut purpurei coloris magnitudine rute similantium. Nascitur uero locis aspis:uel circa uias & seītas: colligitur maxīē uere uirtus eius calefacit & desiccat in.i.gradu Et genus qđ hab3 flores albos, uocatur latiē camomilla q̄ omnibus ē nota.Aliud genus quod hab3 florē purpureū uocatur exantimon & ē efficatior oībus. Aliud genus qđ ē mellini coloris uocatur leucātimon uel crisocomon. GAL.vi.sim. phar cap.antimus.Antimus seu caōmilla dictum quidē ē ī .iii.tractatu đ hac herba latius dicatur autē, & nūc sūmarie q̄ calefacit & desiccat secūdū primū gradum Est autē & subtilium ptium:& propterea diaforetica necnō & rarefactiā & laxabilis uirtutis. AVIC.li.secūdo capitulo de camomilla. Camomilla ex ea alia ē cuius flos est citrinus.Et alia ē cuius flos ē purpureus et alia ē alba cuius ē albus et hec est nota.Et folia qdē ipsius & flos reseruātur si fiāt ex eis trocisci:& ipsius radix desiccatur.Et ipsa quidem est secundum gal.propinqua uirtuti rose in subtiliatioē sua:sed ē ca.& ipsius caliditas ē sicut caliditas olei conueniēs ca.ē & sic.in primo:ē aperitiua & subtil atiua spissitudis:mollificatiua resolutiua cuꝫ pauca attractione ymmo absq; attractione, & hec ē ꝓpetas eius inter medicinas.POSSE. DYAS uirtus ē radici & flori ei9 & omi fructici termātica & leptintica bibita & suppoīta fomēto mēstruis impat, aborsū celebrat: calculos frangit:urinā ꝓuocat tortioībus & inflatioībus auxiliatur:hyctericis subuenit epatícis maximū presidium est. Elixatura uero eius fomēto adhibita hec omnia facere potest:unde calefacit & dessiccat mediocriter. Est autē et leptoēris .i.extenuatoria & propterea diuretica & calastica ē.i.relaxatiua;condēsat & arefacit & ideo in doloribus iuuat, īgitur relaxat q̄ tensa sunt:& mollit mediocriter que dura sūt relaxādo in febribus uiscerꝝ inflāmationem tollit:& maxime his qb9 ex colerico huōre & spissata cute cōstitit/ Est et ypocundriis aptissima super omia/ Exantimata autē in febribus ī cute facta/ ex ebulitione humorum in corpore ipso. Camomilla siquidem uiridis aut sicca in oleo cocta reprīt:& digerit ea q̄ accidunt & insurgunt in capite dolorem oculoruꝫ curat epaticis febricitantibus,sucus eius potui datus cum aqua ca.mirifice ꝓdest ad uenenum etiam cū camedasne :& camedreos & camepitheos eqs ponderibus tunsa & mollissīē cribrata & ieiuō bibita cum uino coclearia .v. optime facit. Mirifice etiam omnem aquā de corpore per urinā extrahit.Itez mouet purgatoēz menstrualem siue urinam & excludit fetū mortuum in utero decocta atq; uaporib9 admota:yliacam etiam passionez releuat Aliud genus quod uocatur exantimon egilopas cataplasmata eadem die curat & calculosis opitulatur. Aliud genus quod uocatur leucantemon uel crisocomō uriē difficultatē soluit:lapides ī uesica gēratos/ excludit ī cataplātib9, egilopas curat sq̄mas ī uultib9 natas limpidat. Multi oleo mixto terunt et pungūt medicātes febres peryodicas. Seruanda est radix siccata seperatim et flores:folia uero tondenda sunt et in trocisscis redigenda datur enim plurimis in uino temperato.3.i. unde si florem non habueris, folia & radix eius uirtutem implent. Nam due ptes foliorꝝ implent uirtutem florum.Est autez tetri saporis:AVIC.Camoilla sedat apāta camollificādo & resoluēdo ipsa & lenificat dura q̄ nō sūt stricta ualde.Et bibīt ꝓpt apāta uiscerum spissa:mollificat tetanum/ & confortat membra neruosa omnia: & est ex medicinis plus conferētib9 laxitudinī q̄ reliq̄ quoniam caliditas eius ē silis caliditati animalis. Est cōfortatiā cerebri

conferens ſode frigide & ad euacuandu3 materias capitis quoniã reſoluit abſq; attractioẽ & hec ẽ eius ꝓpetas : & confert puſtul oris ſanat algarab diſtẽpata & more ẽplaſtri ſuppoſita: alleuiat ſputũ auſert hyctericiã ꝓuocat urinã : egredi facit lapidẽ & ꝓpe q̃ ex ea ẽ purpurei coloris: & cũ caõmilla quidem euaporatur ueſica propter dolores frigidos: & ꝓuocat mẽſtrua bibita & ſedendo in aqua ipſius: & educit embrionem & ſecũdinã: & cõfert yliace & fit iunctio ex oleis eius ĩ febrib9 peryodicis & bibitur propter febres antiquas in fine earum: & confert omi febri abſq; forti acutate cũ nõ ẽ apã ca. ĩ uiſceribus & quãdoq; cõfert apãti. cũ non eſt ca. & ẽ eius maturatio loco ipſius poitur in confortatione cerebri et iuuamẽto qd confert in ſoda berengeſi: & eſt abrotanum. SERA. auct. gal. uirtus camomille eſt que reſoluit & fluxa mẽbra cõfortat & laſſitudini cõfert plus omi alia medicinã ſedat dolores: & mollificat membra dura & lenit ſpiſſitudinẽ cutis paucã & expellit fe. que fiunt ab hu colericis & propter ſpiſſitudinem cutis quando in uiſceribus non eſt apã ca. & iam facta eſt digeſtio: ſed & febres que fiunt a flegãte & mlia aut propter apãta que in uiſceribus ſunt q̃ndo exhibetur iuuat iuuamẽto maifeſto multum. Et ideo contingit q̃ ipſa ẽ una de fortioribus medicinis ĩ ſedãdo dolores & de melioribus mollificatiuis ex medicinis cõuenientibus mẽbris iteriorib9 que ſunt poſt myrach & ipſa et oleũ eius conferunt ſode frigide nã curat hu. qui ſunt in capite per reſolutionem ſine attractione. Et hec operatio eſt ſibi magis propria q̃ alicui alteri medicine. Et quãdo fit emplaſtrũ cũ ea curat ſcabiem oculi et palpebrarũ et confortat cerebrũ

Bebunegum	.i. camomilla
Bebuneos	.i. acorus
Becaca	.i. lĩgua canina
Becaroz	.i. ozimum cõmuẽ
Bectaca	.i. lingua canina
Beci	.i. tuſſis
Bechi	idem quod ſupra
Bechion	.i. diptamus
Becon	.i. caſſillago
Bedon	idem quod ſupra
Betonica qd eſt .l.l. baſtarem	
Bedaragi	.i. ozimum fluuiale
Bedangi	.i. origanũ fluuiale
Bedaz. har	.i. bezaar
Bedarogi	.i. bedaragi

CAP. XC.

Edarungie ara. uel cirungemil uel marulmahor : grece melliſophilos uel melliſofillũ latine uero citraria uel meliſſa. Meliſſa ſimilis eſt praſſio habẽs tamẽ citri odorẽ ca. & ſic. in ſecundo gradu. SERA li. aggre. cap. bedarungie auct. dyas . Bedarungie uel meliſophillos quod ſic dicitur eo q̃ libenter eam apes manducẽt herba eſt tirſos habẽs quadratos: yrtos pluriõs ex una radice & folia ſilia bublote: maiora tamen & tenera & non ſic aſpera ut citr9 in odore: ĩ alio. Sera. habet ſic meliſophillos herba eſt ſuper quam apes delectãtur ſtare & uirge ipſius & folia ſimulantur uirgis & foliis marubii ſilueſtris : & uirge eius & ſtipites ſunt anguloſi q̃drãguli: & folia eius ſunt maiora foliis marubii ſilueſtris & nõ ſũt piloſa ſicut folia ipſi9 & odor eius eſt ſicut odor citri . GAL. vii. ſim. phar. cap. melliſofillum. Melliſofillu3 praſſio quidem eſt ſimile: deficit quidem ab eo multum in uirtute: & ꝓpterea neq; utitur aliquis eo: ſuperfluum enĩ ẽ praſſio exiſtente ita copioſo ubiq; terrar9 melliſofillo uti ſi uero aliquando non affuerit praſſium licet hoc uti in omnibus ĩ q̃bus utimur illo ſcientes q̃ ab actu deficit. POSSE. SERA. folia eius cum uino bibita & in cataplaſmatibus uiz ſcorpioĩs & ſpalangionis optime curat. Caninos morſus ad ſanitatem perducit. Elixatura ei9 id facere poteſt cui9 elixatura fomẽto adhibita menſtruis longiſſimi temporis imperat ori retenta dolorem dentium mitigat diſinterics opitulatur: & q̃ a mĩcetis ſuffocati ſunt ſubuenit nitro addito folia ipſa omnia ſimiliter facere poſſunt: tortionibus recte adhibetur: & ut electuariũ orthonoicis prodeſt ſale addito &

anheloſis & qui non poſſunt iacere & in cataplaſmatibus adhibita ſcrofas ſpargit uulnera purgat: atricis opitulatur. Et quando fit emplaſtrum cum ea ſedat dolorem iuncturarum. Et idē auct. abenmeſuay, pprietas eius eſt letificare aniām Et idem auct. yſaac quando cōmeditur bedarungie in ieiunio confert ſtoāco fri. & hu. & facit digeri cibum groſſū & apit opilationes cerebri: & de proprietate eius eſt conferre debilitati cordis: & aufert cardiacam: & remouet afflictiones ſollicitudiēs & timores q accidūt a melācolia & humore aduſto, quibus non poſſunt dormire. AVIC. de uiribus cordis dicit q confortat cor.

Bedenar .i. odor roſe
Bedenuti camomilla
Bedembue .i. melliſſa
Bederambona idem quod ſupra
Bederambīna .i. origanū fluuiale
Bederabīna .i. baſilicon mūtuz
Bedenac .i. ſemiā granatorū ſilueſtrium q̄ ſunt genera kilkil
Beranien idem quod ſupra
Bedezahar .i. medicina contra uenenum
Bederentegium .i. ozimum fluuiale
Bederamue idem quod ſupra
Bederet .i. panis de ſimula
Bedeguard quid eſt. l. l. bemedato
Bedegati .i. ſemina alba q̄bus caremus ſed quidam dicunt q̄ ſunt genera ſolis
Bedenerambula .i. baſilicon cum foliis paruis

CAP. XCI.

Edereg uel budereg arabice: gre. eriſmon: latiē uero eruca geratina uel tortella.

SERA. li. aggre. ca. bedereg auct. dyas. Bedereg naſcitur in locis hitatis & iuxta muros & ſeminatur in ortis: habet folia ſimilia foliorum eruce agreſtis & habet uirgas ſubtiles ſilēs ygis eruce agreſtis & in ſūmitate uirgarum eſt flos citrinus & ſunt ei uagine ſimiles cornibus & ſimiles uagīnibus fenugreci in quibus eſt ſemē puū ſimile ſemini naſturtii mordicans linguā GAL. vi. ſim. phar. cap. eriſmon ſeminis huius herbe ſapor ē ſilis ſapori naſturtii & uirtus eius ē ſimilis uirtuti illius niſi q̄ eſt ca. inflatiua. POSSE: SERA. auct. gal. confert quando ponitur ī lohoc tuſſi & ad excreandum humores groſſos uiſcoſos qui aſcendūt a pulōne: & cōfert apātibus duris que fiunt in radice auris & duriciebus antiquis que fiūt ī mamillis & teſticulis: & quādo oportet eā admiſtrari in lohoc oportet q̄ ponatur in aqua & buliat cathaplaſmatibus cācros optiē curat

Bedias coronas .i. tuſſis humida antiqua
Bedikies .i. herba
Bedon .i. caſſillago alba
Bedom idem quod ſupra
Beduſter eſt herba q̄ in noſtris partibus caremus
Befa .i. ferrum
Beſtarcoton .i. pſillium
Behemurem .i. radix que ab armenia defertur & eſt de ea alba nigra & rubea quam ignoro

CAP. XCII.

Ehemen uel lienten arabice: gre. uero & latine behem.

SERA. li. aggre. cap. behem. Behem ſpecies eius ſunt due .ſ. rubea & alba: & ſunt ambe uene in magnitudine radicis paſtinace parue: quarum quedam ſunt tortuoſe deferuntur ab armenia: odor earum eſt bonus & eſt in eis uiſcoſitas quedam. Ambe ſpecies ſūt ca. & hu. AVIC. li. ii. cap. behem. Behem ſunt fruſtra aſperſa que ſūt radices exſiccate contracte & ſunt duarum ſpecierum q̄rū una eſt alba & altera rubea eſt ca. & hu. i ſecundo gradu. POSSE. SERA. ābe augmentuz faciunt in ſpermate. AVIC. behem eſt inpinguatiuuz & cōfortat cor ualde: & confert tremori cordis: & maifeſte augmentat ſperma: loco eius poſitur quātū ipſū eſt de tuderi & medietas pōderis lingue auis

Bederengi eſt ſpecies ierſimini & eſt ex

aromatibus reſoluit inflationem in omni loco embrocata.

Beladur .i.anacardus
Belahor idem quod ſupra
Belachim .i.ceruus
Belgam .i.flegma
Bella .i.ſanguiſſuga
Bellaria latine genicularis quã greci linchis uel linchitis uocant pro qua.l.l.lichis
Beleſſen uel ducumbelſen.i.balſamí lignũ
Beleſen idem quod ſupra
Beleon .i.flos cartamí
Beleſſis lapis conferens ad dolorem ſtomaci cum ſuſpenditur ſuper ſtomacum & eſt corallus
Belfel ſunt quidam fructus pro quibus .l.l.bule
Belledarium .i.anacardus
Belledhar idem quod ſupra
Belleſem .i.balſamum.
Belſel .i.bel
Belſeri .i.balſamum
Belliſebendium eſt qdã collirium armenicum quod ignoro
Beliget quid eſt .l.l.amleg
Belliget idem quod ſupra
Bellíricus genus eſt mirabolani.
Bellírici marínι .i.belliculi marini

CAP. XCIII.

Eelliculi marini latine. ara. aſtor. Bellírici marini ſũt q̃ſi umbelíci hominis ſecundum figuram: & ſunt lapides parui & albi qui inueniuntur in ripis marinis coherentes ſicut dentales: ſunt fri. & ſic. ſed eorum exceſſus ab auctorib9 non determinatur ponuntur in ungẽtis ad faciẽ clarificãdã. POSSE. puluis eorum ſubtiliſſimus reſoluatur cum axungia gallinacea prius reſoluta, & fiat unguẽtũ p facie abſtergẽda: ponuntur in antidotario galieni in unguẽto citrino quod interpretatur unguẽtum de citro.

Belbus idem quod ſupra.
Belbulidus .i.alkekengi

CAP. XCIIII.

El uel ſel. SERA. libro aggre. cap. bel aucto. yſaac benaram. Bel eſt citonium yndum: & eſt fructus rotõdus ſicut auellana non habens corticem ſuper ſe in quo eſt ſemen ſilẽ dore: & eſt illud quod de ipſo admíſtratur: & uirtus eius ẽ ſicut uirtus zínziberis ca.ĩ.iii.gradu & huẽctat ĩ primo. POSSE: SERA ſubtiliat chiõs groſſos & cõfert durícíei neruorum: & ualz uẽtoſitati emoroydarz & augmẽtũ facit in ſpmate: & ualz ſicut fel: arbor eius uocatur darſiſahaz: ut apparet in littera darſiſaham.

Bemebaracha ſanguis uaccinus
Bemeſſegi .i.uíola

CAP. XCV.

Emedato: uel bedeguar arabice. acantiſleuce: latiẽ uero ſpina alba. SERA. li. aggre. cap. bemedato auct. dyas. bemedato nominatur in greco acantíſleuce: & ẽ in latino ſpína alba. Naſcitur ĩ montibus zagial: habz folia ſilĩa foliis cameleonte albe niſi quia ſunt ſtrictiora & albiora cũ ſũmitatibus ſpinoſis: & ſup ea ẽ ſilẽ borre & ſunt ſpinoſa habẽtía ſtipitẽ unı9 brahii uel duorum ĩ groſſitudiẽ dígíti polícís uel plus color eius eſt uergẽs ad albedínẽ, ĩ ſummitate eius ſunt capitella ſilĩa ericío marino niſi quia ſunt minora & oblonga & flos eius eſt coloris purpurei: & ſemen eius ſimile grano cartamí: niſi quia ẽ rotondíus eo. DYAS. ſecũdũ tranſlationez noſtram cap. acantíſleuce. Acantíſleuce ſiue ut latíní ſpiã alba. Naſcitur ĩ mõtib9 atq; ſilueſtribus locis uíſcidis: folía habet ut cameleonta: ſed anguſtíora & albíora & ſpinoſa: uirgam cubítis duobus longaz ĩ groſſitudínem maíoris dígíti: interius inanem habens in ſummitate capitellum ſpinoſum ſicut echĩnus marínus & oblõgum: florem habet purpureũ ĩ quo ſemẽ ginco ſimile ſed rotõdíus. GAL. vi. ſim. phar. cap. acanthaleuchi. Achantaleuchi ſiua ſpina alba hanc qdã leucadã appellãt Eſt autem huius radix ſiccatiua & mediocriter ſtipticans ſecundũ ſaporem: & eſt

abſterſiua & cõfortatiua. Plinius cap. de acantiſleuce. Acantiſleuce. i. bedeguard & eſt cardus cũ aculeis in foliis albis ſicut apparet ſi .l.l. cardus ſilueſtris ẽ fri. ī priõ gradu & medio ĩter huiditatẽ & ſiccitatẽ. AVIC. li. ii. cap. bedeguard. Bedeguard eſt ſpina alba & ẽ ſimilis aleſahachati: Verum tamen eſt uehemẽtius alba & habet longiores ſpinas: ſimulantur q; eio ſpine foliis amonii. uerũ tamen ſũt ſubtiliores & uehemẽtius eſt alba: & eius qdez ſtipes puenit uſq; ad duos cubitos: & eio flos ẽ purpureus: & ſemẽ eius ẽ ſicut ſemẽ cartamī: uerũ tamẽ ẽ uehemẽtioris rotõditatis. Et in radice ipſius ẽ infrigidatio: & exſiccatio cum reſolutioẽ quadã ſemẽ uero eius eſt ca. & ſubtile. Et dixerunt quidam q; tota ẽ ca. ualde. Et in ipſa eſt uirtus reſolutiua & aperitiua: & proprie in ſemine eius. Et in ea eſt retẽtio fluxus ſanguinis. Et eius retẽtio ẽ equalis.

POSSE. SERA. bemedato confert fluxui uentris: & debilitati ſtomaci & abſcindit fluxum ſanguinis. Et apponitur exterius ſicut emplaſtrũ: & deſtruit apãta mollia. Et quando fit collutio oris cũ aq̃ eius in qua coquitur confert dolori dẽtiũ. Sed ſeminis eius ſubſtãtia, eſt ſubtilis & confert habentibus ſpaſmũ: quando ipſũ bibitur: & cõfert ſputo ſanguis & dolori ſtomaci: & fluxui ãtiquo: & ꝓuocat urinã & delet apãta flegmatica. Et quando bibitur ſemẽ eius cõfert pueris habẽtibo ſpaſmũ & illi qui ẽ morſus a cane rabido. Et quando ſuſpenditur ſuper animalia uenenoſa, amittunt toxicum. DYAS. radix eius bibita emoptoicis ꝓdeſt ſciaticis & ſtomaticis fert opẽ: urinam ꝓuocat tumores omẽs ī cataplaſmatibus ſpargit. Elixatura eius dentium cõpeſcit dolores. ſemen eius bibitum contractos infantes ſaluberrime curat: morſibus uenenatis occurrit: & qui eã in collo portauerit ĩ curſuz ſerpentũ nõ timet. Radix deſiccat mediocriter & ſtiptica ẽ & ideo ciliacos & ſtomaticos iuuat: ſanguis eductionem reprimit & tumores uice cathaplaſmatis ſpargit. Semen eius leptomeris & calide eſt uirtutis & putrefactis membris iuuat potatum & fluorem ſanguis medetur & ſic intraneorũ reumatiſmũ. Itẽ ſeſſioibus quas greci encatiſma uocãt, fluores matricis abſtrigit cataplaſmatibus miſcetur conſtrictiue medentibus. GAL. achãthaleuchi confert iliacis & ſtoãticis eiſſionez quoq; ſanguis cohibet: tumores etiaz cataplaſmata contrahit. Iuuat etiam dẽtes dolentes ſi gargariẓatur de decoctione. Semen uero ſubtilium partium & calide uirtutis eſt quare & ſpaſmantes bibitũ iuuat. AVIC. bedeguard cõfert apãtibo flegmaticis: propter id quod eſt in ipſa de reſolutione & contractione quãdo fit ex eo emplaſtrum: & ex radice eio proprie. Et confert ſpaſmo propter id quod eſt ī ipſo de contractione equali cũ reſolutioẽ Et ſemen eius confert infantibus quãdo bibunt propter corruptionem ī motibus lacertorum. Et collutio oris facta ex ſuco eius ſedat dolorem dentium. Et confert ſputo ſanguis: & proprie radix eius confert debilitati ſtomaci: & aperit opilatões Et confert ſolutioni antique: & precipue ſtomatice: & precipue radix eius: & eſt prouocatiua. Et ualz febribus flegmaticis longis cuius cauſa eſt debilitas ſtomaci & omnibus febribus antiquis. Et cõfert ſi maſticatur: & ſi ponitur ſuper pũcturã ſcorpionis attrahit uenenũ. Et ſi bibatur ſemen eius confert morſure uenenoſorũ reptilium: loco eius in febribus ponitur fumus terre.

Benangeſif .i. cepe qđ coẽditur paruum ſimile cepe narciſci.
Benedicta herba .i. ſu.
Beneran .i. periſterion.
Benebſete .i. granum album unde oleum fit & eſt ben.
Benaſpis idem quod ſupra.
Benezim .i. ſambucus.
Benezimum idem quod ſupra.
Beneſſegi .i. uiola.

CAP. XCVI

Enet guariden arabice: latine ſcarabei qui naſcuntur in balneis. AVIC. li. ii. cap. de ſcarabeis. Scarabei conferunt doloribus

matricum:& prouocant urinā & mēſtrua & faciunt aborſum & cum cordumeni ualent emoroidibus & conferunt rigori. Et conferunt uenenis ex uenenoſis animalibus:& oleum in quo frangitur, ualz ad dolorem aurium.

Benegum	.i.iuſquiamus
Benedeguar	.i.bedeguar
Bende	.i.radix keiri
Bengeneheſt	.i.agnus caſtus
Benge	.i.ſpelta
Bemaſtrum	.i.arthemiſia
Bengi	.i.iuſquianus albus
Bennigi	.i.panicum

Benus citrina herba eſt, cuius duo ſunt genera celeſtis & citrina quā ignoro.

Beng .i.perforata

CAP: XCVII.

Eng. ara. uel elfozium : gre. ſimphoniaca : latine uero iuſquiamus:uel caſſillago uel caulicularia .SERA. li.aggre ca.beng auct.dyas.beng eſt arbuſtū paruū habens ſtipitem groſſum : & folia lata & longa ſpiſſa in ſūmitate quoruz color uergit ad ignem:& ſuper ipſum ē de borra : & ſup ramos eius in lateribus eſt ſimilis fructui balauſtie in figura ſua ſortitus ſup ramos ipſos eqdiſtantes per ordinem, ſup quē fructum eſt cohoperculum ſimile ſcuto & iſte fructus eſt plenus ſemine ſilī ſemī papaueris. Et ſunt eius tres ſpecies:una earū habet flores purpureos: & folia ſilīa foliis plante dicte ſancinalchos & ſemen nigrum & fructus in quo eſt ſemē habet corticem durum ſpinoſū:& ſilē balauſtie. Alia uero ſpēs ē habēs florē mellī coloris & folia & flores ſūt molles & habz ſemē cuius color tendit ad rubediēz ſilē ſemini plante dicte aniſmat. Et iſte ambe ſpecies inflant & tumere faciūt:& īducunt ſubet & non ſunt cōueniētes medicīē.

Sed ē tertia & illa ē in qua ē iuuamētuz ī medicina:& ē reiſſioris uirtutis:& mollior tactu:& habz folia pinguia:& pleā huīditate & ſup ea ē borra: flores eius ſūt albi & habz ſemē album : & naſcitur prope arbores & ſterquilinia & prope mare:& ī rupib9. Semē uero huius melius ē magis album. Si autē haberī non poteſt, pone loco eius illaz cius flos ē rubeus:ſpēs uero cuius ſemē ē nigrum ē fugiēda DYAS. ſecūdū tranſlationē noſtrā cap.đ iuſqamo. Iuſquiamus frutex ē paruus haſtā groſſiorē habēs & folia lata & oblonga diuiſa nigra & aſpa iuxta cui9 haſtas ſūt capita plena ſemiē ſicut miconos. Sed iuſquiami tria ſunt genera,unū purpureum florem habens:& ſemen nigrum folliculos duros & ſpinoſos. Alterum uero flores melliōs habet:& folliculos molles:ſemē obrufum ſicut eriſmon. Ambe uero iſte maniam preſtāt & narcotice ſunt & min9 uſuales. Tertiū uero genus ē,cui9 uſus frequētatur:folia habz pinguia & mollia & chili.i. ſuci plena:flores albos & ſemen albū ꝓferens. Naſcitur locis maritimis & ī ripis, ſemē uero utile ē albū qđmi9 ſi inuentuz fuerit rufum ſecundatur . Nigrum uero inutile eſt:ſemen eius & folia exiccantur haſta ipſius tunſa & expreſſa hic ſucus in ſole ſiccandus ē,quia utilis eſt uſui poſt annum,ſemen eius ſiccum ī calida miſſuz tunditur:& exprīmitur:ē uero ſucus melior uiridis q̄ ſiccus. Multī uero farine triticee ſucū eius admixtū factīs trociſcis reponunt. GAL viii.ſim.phar.cap. de iuſquiamo ſecundū tranſlatiōnē arabicā, iuſquiam9 cuius ſemen nigrū ē,& ſignuz ſuper hoc ꝙ ſit ſemē nigrū, ē ꝙ flos eius uergit ad rubedinē: facit maniā & ſubet. Ille uero cuius ſemen ſnbrufum eſt cognoſcitur īn hoc ꝙ flos eius eſt citrinus, & ē propīnquus primo in uirtute & ꝓpt̄ hoc oportet ꝙ caueatur ab hiis ambabus ſpeciebus & non utatur eis quis, quia nō eſt iuuamentū in eis ſed occidūt, iuſqam9 uero habens ſemen albū & florē album ē cōueniēs uſui mediciē & ē ī .iii.gradu fri. & ſic.in.ii. POSSE. DYAS.utilis eſt ſucus ſemini uiri inuoluntario..Confectionibus collirioꝝ mixtus reuma uiſcidū & calidū cōpeſcit : dolores auriū mitigat, ſtericas cauſas medendo cōpeſcit:mixtus polēte uel ut cataplaſma adhibitus tuōres podagricos ſpargit : ſemē eius omnia ſimiliter facere nouit:maxime tuſſiētib9

ſubueīt: & catarruz ſoluit reuma oculoꝝ & dolorem compeſcit: obulo .i. cū ſemine miconis & mulſa míxtus et bibit9 fluxui matricis & ſanguinem reicientibus opitulatur. Semen eius ſolum podagricis auxilium eſt: uino míxtū & cataplaſmatibus adhibitū tumorē teſtiū & māmarū ſoluet. Multis aliis cataplaſmatibus neceſſario miſcetur: folia eius maxiē cū polenta míxta: et in cataplaſmatibus adhibita dolorem tollunt: cum uino bibita ter aut quater febres ēpialas prohibēt.

Cocta ſicut olus & cōmeſta ſtatī maniā faciunt. Radix eius cocta in aceto, dolorē dentium ori retenta mitigat.

Ben quid eſt. l. l. ballanus repſico.

Berandaru	.i. uirga paſtoris.
Berchamichi	.i. origanū fluuiale.
Berdarugī	idem quod ſupra.
Bernamich	.i. bectonica.
Berſandaru	.i. uirga paſtorīs
Berthanichi	.i. alleluia.
Bertal	.i. paſſer.
Berzad	.i. galbanum ꝓpter excellentem eius uirtutem berzad ſimiter dicitur kenne & ē quidā lapis multū car9 regibus pro quo .l. l. kenne.
Berenetia	.i. periſtereon.
Berengeſif	.i. abrotanum.
Bereo uel biſſion	.i. flos cardi, unde cohagulatur lac.
Berengi	.i. ſerapinum.
Beregil	.i. petroſellinum.
Beremaſetum	.i. arthemiſia.
Berengemiſch	.i. ozimū gariofilatū.

CAP. XCVIII.

Erēgemiſch ara. gre. ozimū, latiē uero baſilicō gariofilatū.

Ozimum quoddam eſt gariofilatum, quoddā ē cōmuē: & qđdā ē latum plus aliis quod citrarium uocatur. Ozimū gariofilatū ē illud qđ ab auctorib9 laudatur. Ozimū citrariū & cōmune uituperantur ab omnibus. Eſt enim ozimum gariofilatum competēs medicīē & herba & ſemē. Cū autē ſīplīcit poītur īmediīciā ſemē debet intelligi: & potiſſiē in electuariis: ſed in unguētis & ī ēplaſtris herba ītelligitur ē ca. & ſic. & ſemē habz uirtutē cōſtringendi: & congluctinandi quod patet ex eo qa ſi ponatur ī aq̄ ſtatiz īgroſſatur: & fit quedā congluctinoſitas herba ipſa ex aromaticitate habz uirtutē confortandi ex q̄litatibus ſuis diſſoluēdi conſumēdi & abſtergēdi & mundificādi. SERA. li. aggre. cap. berēgemiſch auct. yſaac. Berēgemiſch ē ozimū gariofilatuz & folia eius ſunt parua quorum color ē medius inter ruborem & glaucedinē, huiꝰ herbe eſt odor ſimils gariofiloꝝ & ſtipes eius ē quadrangulatus: cuius color ē ſicut color foliorum ipſius & ſemē eſt minutū nīgrum & colligitur ī menſe iulii & ē ca. et ſic. in fine ſecundi gradus. DYAS. cap. ozimum. Ozimum cuius uirtutis ſit penītus inter medicos opinio eſt incerta. Naz qui auctore criſippo criminantur hii eiꝰ uitia percenſent q̄ ſit ſtomaco inutilis q̄ oculos ebetat q̄ inſaniam faciat iecori obſiſtat: addunt preterea ſi tritum lapide contegatur ſcorpiōes gignī cōmāducatū et inſole politū uermes creare: pediculos enutrire. Affri etiā putant hoc eſſe perſuaſum q̄ ſi quis eo die quo ozimū ſūpſerit a ſcorpione feriatur nō poſſe ſaluari ſed qui in diuerſa & uera opinione ſunt hec omnia falſa aſſeuerant, quīnymmo ſtomaco prodeſt eo q̄ īflationes eius diſſoluit: & facit alia iuuamēta q̄ ſecūdū ipſum inferius dicentur. POSSE cōtra ſincopim & cardiacam paſſionem detur aq̄ ro. decoctioīs herbe ipſius ad idē ualet uinū đcoctōis ī quo herba īpſa ſtetit per noctē. Ipſa herba ualet cōtra frigiditatez ſtomachi, hoc modo decoquatur in multa quantitate in uino ſed melius eſt ī muſto & poſt decoctionem addatur uīnū albuz in multa quātitate, tale uinū ē cōfortatīm multum et aromaticum et ualet contra predicta et contra indigeſtionem ex frigiditate: uinum etiam decoctionis īpſius herbe: confortat dígeſtīonē: contra fluxū uentris ex frigiditate, ſemen ozimi cum modico puluere acatie decoquatur ī aqua pluuiali & detur patienti. Ad matricem mundificandam: & menſtrua prouocāda fiat decoctio eius in aqua & fiat fomētū

& ſuppoſitoriū ex teneritatei pſi9 herbe. ſucus ipſius herbe puluerizatus matricez mundificat conceptū adiuuat & mēſtrua ꝓuocat:herba ipſa decocta ī uino & oleo & natib9 & anchis cataplaſmaſmata ualz contra tenaſmonem. DYAS ozimum ſtomaco ꝓdeſt qđ inflatioēs eius diſſoluit & coctum in aceto & ſumptum aluum fluentē reprimit ſemē eius tritū & hauſtū naribus ſternutamenta inducit:uerrucas tollit atramento ſutorio temperatum. ozimum uero multum comeſtū caliginē oculis infert uentrem mollit, inflationes uentris commouet & diureticum ē: lac mulieribus prouocat cū polēta & oleo ro. ut cathaplaſma adhibitū:cū aceto modí- co tuōribus opitulatur percuſſum ſcorpii mitigat:cum uino bibitū dolores oculoꝝ tollit: ſucus eius iunct9 caligiēs detergit reuma ꝓhibet: ſemē eius bibitum melan- colicis maxiē prodeſt:diſſurie medicatur inflationibus, prodeſt naribus applicata ſternutamenta prouocat:& herba ipſa id facere poteſt SERA ozimū gariofilatū cōfert ſtoāco & facit digerere cibū groſſū & cōfert epati & cordi:& aufert triſticiā & ſollicitudinē: & odoriferas facit eruc- tuationes:& aperit opilationem cerebri: & cōfert cardiace que a flegmate & me- lancolia fit. Et quando comeditur aut odoratur.confert opilationi narium. Et idem auct.ſandarag auget coleram & eſt bonum emoroidibus:& eſt magis tēpatū q̄ maiorana & q̄ ſiſimbrum,nec eſt in eo de ſiccitate quantum in illis. Et idē ſera. ozimum non gariofilatum nō eſt alicui9 inuamēnti īterius ſumptum: ymmo eſt grauis digeſtioīs & eſt de cibis q̄ nimium generant coleram. Et idem auct. aben meſuay:ozimum gariofilatum acuit uiſū multum ſubtiliter:& de eo comeditur cū bedarog & rafano & eſt bonū flegmaticis & aperit opillationem cerebri & capitis q̄ fiunt a flegmate:& cōfert catarro huīdo Et idē auct.hyppo.ozimū nō gariofilatū eſt ſiccum in natura ſua & retinet uētrez Et dixit ruffus ꝙ ē ſiccū in natura ſua: & conuertitur ad coleram uelociter:& mū- dificat huiditates ꝓtoris cū ſit ēplaſtꝝ cum eo ꝙ reſoluit et maturat:et non eſt alicuius iuuamenti interius ſumptū. Et dixit in libro de cibis ꝙ ē malum in cibo ſumptum et graue digeſtioni.Et idē auc. dyas.quando ſumitur de eo multū ī cibo inducit obſcuritatē uiſus & mollit uētrez & gērat uentoſitatem & ꝓuocat urinā & lac & eſt difficilis digeſtions.Et quādo fit emplaſtrum cum eo & alzarton & cū oleo ro.& aceto,confert apāti ca. Et em- plaſtrum ex eo confert morſui ſcorpioīs & eius ſucus quādo aufertur eius ſpuma abſtergit uiſum. Et ſemen eius quando bibitur cōfert illi ī cuius corpore gēratur melācolia:& confert ſtranguirie: & q̄do odoratur facit ſternutare: & hoc etiam facit bedarogi.ſ.herba ipſa & oportet ꝙ ſtringantur oculi eius qui ſternutat hora ſternutationis. Et multi quidē abſtinēt ab eius comeſtione ꝙ ropterea quia q̄ndo maſticatur & ponitur in ſole generantur ex eo uermes:& homines regionis lyonoy dicūt:ꝙ ſi qs coēderit bedarogi & pūcta- tus eadem die a ſcorpione, non euadit mortem ex punctura illa. Et idem auct. humaym quando reperimus aliquos ex antiquis philoſophis dicentes ꝙ ſtringit uentre & aliquos dicētes ꝙ laxat, uidetur hoc eſſe ex hoc ꝙ habeat ī ſe duas ꝛtutes contrarias ſicut caules:quādo ergo iueīt uirtutem expulſiuam fortem in corpore, adiuuat ad fluxum & quando inueīt uir- tutem retētiuam fortem adiuuat ad re- tentionem,ideo qa ſunt ī eo due uirtutes .ſ.laxatiua:& uirtus retentiua. Et dixit bedarog,quādo non bene coquitur eius uapores nocent ſtoāco ꝓpt mordicatōez que ē in eis.Et dixit ꝙ calefacit ſanguinē & deſiccat deſiccatioē ſortī.Et idē auct. aben meſuay de ſatureia dixit, ꝙ acuit uiſum ſubtiliter: & ideo comeditur cum bedarog & rafano: & ē bonū flegmaticis & aperit opilationes cerebri & capitis q̄ fiunt a flegmate:& confert catarro hu. Et idem auct. alkalamen. Eſt magis temperatum q̄ maiorana: & q̄ zinziber nec in eo eſt tantum de ſiccitate q̄ in illis. CAL.in li.de cibis cap.de ozimo: ozimū .ſ.non gariofilatum ꝓeſſimi quidē chimi

eſt: & propter hoc infamant quidā ipſum dicentes: ſi tritum īmittatur olle uacue celerriē generat ī paucis diebus ſcorpioēs & maxime quando in ſole quis quolibet die calefecerit ollaz: ſed hoc quidē cacochimū ē & malū ſtomaco & īdigeſtibile: holus uero ita dicemus ipſum eſt ca. in. ii. gradu: & habet humiditatē nō naturalez

Et idem viii. ſim. phar cap. penultimo ozimum .ſ. non gariofilatum ex ſecūdo ē gradu calefacientium: habet autē humiditatem ſuperfluam: unde nec utile intra corpus aſſumptum: cataplaſmatum uero exterius utile ad conſumendū. Almāſor tractatu tertio cap. albetharogi qđ exponitur ozimum non gariofilatum ca. ē qđ & dolorem efficit capitis: & male nutrit cuius comeſtio utentis uiſū turbat. q̄ndo eo multo utitur. ſpma quoq; ac lac deſiccat ori. tamē ſtoāci cōfert: corroborat enī ipſum atq; cordi auxiliatur.

Berberie .i. berberi pro qbus .l.l. amiberberi

Berbena .i. gerebotanum & gerobotanū. i. ſacra herba que ſaogmina uel ſagimen antiquitus dicebatur eo q̄ pagani in ſacrificiis ea utebantur. Plinius cap. de berbena hanc legati ad hoſtes ferre ſolebant hac iouis ara. ueritur: domus purgatur: luſtratur q; ſed ſciēdū q̄ dyas. facit cap. de gerebotano & ſemotiz facit capitulū de periſterion: ideo diuerſa ſūt: & licet dicat q̄ prima ſpecies eiꝰ dicatur periſterion non loquitur ſecundū ꝓ priaz opinionem: ſed uoce multorum ut ī cap. periſterion apparet .l.l. gerebotanum, & latius in uenies de berbena.

Berſeieduni .i. uirga paſtoris.

CAP. XCIX.

Erſcegaſten perſice: ſed ara. capillus algel: uel capillꝰ agil: latine coriandrum ꝓtei uel capillus porcinus: uel capillus ueneris gre. uero adianton. SERA. li. aggre. cap. berſcegaſten auct. dyas. berſcegaſten id ē capillus ueneris eſt herba cuius folia ſilia ſūt foliis coriādri: & habet ſtipites duros ſubtiles longitudiē palmi uniꝰ & nō habz cruſ neq; florem: neq; fructum ſiue ſemē & habet radicem in qua nō eſt utilitas. Naſcitur locis umbroſis & parietibus ſpeluncarum humidarum. Et idem auct. gal. uirtus eſt ei deſiccatiua: ſed nō habet frigiditatem neq; caliditatem: & non ē in eo caliditas apparens, ſed eſt inter duas qualitates oppoſitas exiſtens ī gradu medio inter eas unde ſubtiliat & diſſoluit. Stephanus de capillo ueneris. Capillus ueneris ab antiquis uocabatur adianton ſiue politricon ut patet per dyas. & per allexandrum. Vnde omnia iſta. ſ. capilli ueneris adianton politricon accipiuntur pro eodem quoniam omnia hec nomina que in tricon deſinunt capillum ſonant. Nam tris grece capillus: trica capilli. Vnde gallitricon pollitricon adiantō oīa illa ab effectu idem ſunt: ſtringūt enim capillos & multiplicant. caſūq; eoꝝ ꝓhibēt IO. MES. cap. de capillo ueneris. Capillus ueneris dicitur apud quoſdam capillus fontium & capillus hominis nemoralis. Et ab aliis coriandrum putei: & eſt herba cuius folia ſunt ſilia foliis coriandri uiridia & tenuia cuiꝰ ſtipites ſunt ī longitudine circiter medium cubitum & ſunt ſicut pili porcini & ſūt ī colore iter rubedinem & nigredinem ſed magis declinat ad nigredinē: & ꝓprie iuxta radicē eorum & quāto magis procedūt declinat ad nigredine, & ſūt ſine floribus & eoꝝ ortus eſt in puteis fontibus & locis aq̄rū. Meliores ſunt uiridiora habentes folia & que uberiores ſunt ſecundum omēs ꝓtes plante ipſorū: ſubtiles uero & graciles & declinantes ad citrinitatē nō habēt ſpiritū. GAL. mixta eſt eoꝝ complextio: ſunt autē compoſiti ex partibus terreis ſubtilibus mediocriter aqueis a quibus ineſt ei ſtipticitas: & ex partibus calidis ſubtilibꝰ ualde: propter qđ uirtus eorū cito reſoluitur debilis: uirtus enim in debili ſtoāco cito tollitur: ſed ꝓtes ca. poſite ſūt ī ſuperficie quarum uehementius fit illud & hoc eſt illud qđ uidetur oſtendere cōplexionē ipſoruz declinare ad latus caliditatis q̄uis dicat gal. ipſos eſſe equales & ineſt eis ex partibus calidis in ipſis ut ſint reſolutiui

ſubtiliatiui & aperitiui ꝯ opilationum: & ſolutiui nature: & proprie qui ex eis ſunt recentes: ſicci uero ſunt conſtrictiui & prohibitiui curſuum non eſt ī eis malicia/ debiliter tamen purgant: ſed confortant. operationem eorum uiole & caſſia fiſtula: & terniabin: & infuſio eorum in aqua caſei uigorat eos in ſoluendo. De decoctione autē modicum ſubſtinet.

POSSE. SERA. auct. gal. Capillus ueneris facit oriri capillos in alopitia: & diſſoluit ſcrofulas: & q̄do bibītur frāgit lapidē: & iuuat ad educendum ſcreatum humorum groſſorum/qui ſunt ī pectore & pulmone: & ſtringit uentrem. Et idem auct. dyas. Elixatura eius quando bibitur confert diſnoycis & hyctericis & dolori ſplenis & ſtranguirie: & frangit lapidē & ſtringit uentrem/& quando bibitur cum uino/confert morſibus uenenoſorum. Et fluxui ſuperfluitatum ad ſtomacum: & prouocat menſtrua: & mundificat puerperas: & abſcindit fluxum ſanguinis & fit emplaſtruz cum eo ulceribus fradulentis peſſimis & facit oriri pilos in alopitia, & diſſoluit ſcrophulas. GAL. vi. ſim. ꝓ har. cap. adiantum. Adiantum ſiccat: ſubtiliat & diaforat: nam alopitias curat et ſcrophulas: et apāta dyaforat: lapidē bibītum frangit necnon emiſſionibus uiſcoſorum & groſſorum que ex torace, & pulmone confert: ſtringit fluxum uentris/nō tamē caliditatem aliquam īfert. DYAS. Virtus eius eſt in foliis ipſius que elixa ī aqua & bibita ipſa aqua aſmaticis & diſnoicis hyctericis & diſſuriis medicatur: calculos frangit/uentrem ſtringit: morſ9 caīnos ad ſanitatem perducit: reuma ſtomaci compeſcit: cū uino bibitus mēſtruis imperat, aborſum facit: ſanguinez reicientibus ſubuenit morſibus ueneātis opitulatur: & alopicias & ulcera q̄ acoras uocant greci/epithimis purgat: ſcrophas ſpargit īpoſita trita & mixta lixiuio addito cinere & laudano & oleo mirtino: & ſuſino & uino: capillorum flores cohercz ſi caput īde lauetur. Elixatura ei9 addito cinere & uino id preſtat. A pullis coēſta confortat ipſos ad puagnam: utiliter etiā cōmeditur a pecoribus. Naſcitur locis umbroſis & aquoſis & parietibus huidis & circa fontes: alii tanq̄ recorporatiuam decoctionem in tardis paſſionibus laborantes potant. ſ. anheloſis ſtomaticis uentris fluori & ī difficultate mictus: deſiccat enī & extenuat/& ideo chiradas digerit apā & lapides rūpit ī ueſica potatus. Ad humores etiam gluctinoſos: & pingues aſcendentes etiam de torace & pulmone bene iuuat & reuma uētris cōſtringit/medius autem eſt inter ca. & fri. complexionem in colli dolore folia eius contrita cum piperis granis nouem & de ſemine coriandri granis nouem cuz uino optimo datur ad bibendum introeunti balneum/facit etiam ad capillos mulierū nutriendos ſi in oleo decoquatur.

IO. MES. ſolutione educunt coleram & flegma & humores groſſos & ībibītos et mundificāt pectus et pulmonē et educunt materias contentas in eis & mundificāt ſanguīnem & clarificant cum & clarificant colorem & faciunt acquirere bonitatem anhelitus: & mūdificāt ſtoācū & uentrem & epar et cōferūt dolori eoz & ſunt medicina bona opilationi epatis ſplenis & hyctericie proprie/et omnium egritudinum opilationū & proprie iſuſio eorum in aqua apii et endiuie aut ī aqua cicerum nigrorum: aut in aqua ſemīrum quatuor aut ī aqua lactis proprie: & delet cum oleo camomille ſcrophulas: etiā ualz ſyrupus eorum pleureſi & peripleumoie/ & eſt prouocatiuum urine. Et uſus decoctionis eorum frangit lapidē: et purgat matrices fetarum. Et hoc ē de poſſe eorū/ de eo quod pertiēt ad eos ex partib9 ca. Sed ex parte ſtipticitatis eorū prohibent curſum materiarū & abſcindit ſanguinē/ et confortant ſtomacum et uentrem ne recipiant ſuperfluitates & prohibēt caſū capillorum & confortant radicem eoruz, ymmo faciūt eos creſcere & multiplicāt eos in locis ubi oportet & proprie cum oleo mirtino aut oleo laudani/& uino ſtiptico & puluis eorum aduſtorum/ facit ſimiliter: & abluitur ex decoctione ipſorū in uino caput & abſcīdit ſurfures

Et ſimile fit ex cinere ipſorū: & cinis eorū ſanat fiſtulas lacrimales. Doſis potio decoctionis ipſorum/quando queritur p ipſos ſolutio per uentrem ē circiter lib .i.

Berilie .i.piſa legumen/
Beriteron .i.ſecūdꝰ pāniculus ſuper uentrē interior & noīatur rotōdus/ qa quaſi ſingulatus ab eo qđ tāgit ipſum eſt/ſicut ſpera ſuper quem ſunt ſumen & additiones molles et foramina/
Berilion .i.herba paraliſis/
Berillus lapis eſt de genere criſtalli/ſed obſcurior eo pro quo.l.l.lapis berillus/
Beringi iuſquiamus albus/
Berchidies .i.paritaria. Auic. cap.de gluctinatione lactis ſic uocat eam. quia ualet contra lactis congelationem.
Berilis .i.corallus
Bernia .i.pix
Bernis quid ē .l.l. ſandaros/
Berbillum .i.ſerpillum/
Berſiendarii .i.uirga paſtoris/
Berziadarni idem quod ſupra
Berziticon .i.piſcis dictus turdus/
Berziabar .i.a morte liberans/
Beror .i. ſemen magnum/
Beronice .i.bernix uel uernix
Beroniten .i. capillus ueneris/
Berules apā gingiue calidū et profundum
Berulie .i.piſcis ſtupefaciens qui uocatur terpigo/
Bers .i.uirga paſtoris/
Berz .i.berzad/
Beſagum .i.polipodium/
Beſſagum idem quod ſupra
Beſtaguum idem quod ſupra/
Beſer .i.ſemen.
Beſercaraſtis ſemen apii
Beſer raſina .i.ſemē maratri/
Beſer coſtum uel cotum.i. ſemen pſillii.
Beſer batan .i.ſemē malue maioris/
Beſer aſtorech .i.ſemen urtice/
Beſer roſat .i.tandachoa id eſt ſemen naſturtii/
Beſer ſohar .i.ſemen aneti/
Beſer thaſas .i.ſemen papaueris/
Beſer albaſar .i.ſemen cepulle/
Beſer alkite uel alchite.i.ſemen lini/
Beſer chulbe .i.ſemen fenugreci.
Beſer cheſiti uel theſi .i.ſemen ſileris montani.
Beſer liuar .i.ſemen roſe/
Beſer algoſarel buſtari.i.ſemen dauci.
Beſer albada .i.ſemen portulace.
Beſer ſedef .i.ſemen rute/
Beſer chulbar .i.ſemen coriandri/
Beſer andebe .i.ſemē ſcariole/
Beſer arſimach .i.ſemen atriplicis/
Beſer afulgel .i.ſemen rafani/
Beſer albachat alii alongeſne uel albedanigi .i.baſilicon.
Beſer garſi .i.ſemen eruce/
Beſer archenige .i.ſemen citri/
Beſer cuctimeri .i.ſemē carui ſilueſtris/
Beſer artabul .i.ſemē trifolii acuti/ & eſt trifolium ſilueſtre .l.l. handachuca/
Beſer gheteſt .i.ſemen cuiuſlibet ſpeciei trifolii.
Beſer aldel .i.ſemen ſinapis/
Beſer altomat .i.ſemen lapatii/
Beſer ſeth/ ſemen aneti/
Beſed .i.corallus/
Beſeld idem quod ſupra/
Beſera luchelula .i. galbanum/
Beſel .i.lapis
Beſteſe .i.macer/
Beſteguaſten .i.capilli ueneris/
Beſteſem .i.uirga paſtoris/
Beſte .i. polipodium/
Beſicalis .i.ſiſalida uel ſiſalidos/
Beſſicalis idem quod ſupra/
Beſpillus .i.ſerpillum/
Beluſtidos .i. nenufar
Beſulidus .i. alkekengi/
Betadorem .i.ozimum magnū/
Betas .i.tuſſis ſicca & arida inde pillule betholie .i. que fiunt ad tuſſim/

CAP. C.

Eta uel bleta latine: grece ſiellon:ara.uero helk uel ſelet.

Beta uel bleta alia cādida,alia nigra alia ſilueſtris. Item greci duo genera faciunt nigram & candidam: quā proferunt parciſſimi ſeminis appellantq; ſirlon & eſt beta agreſtis que ē beta iata q

facta ē ſicut elleborus albus ut apparet p dyas.ca.de elleboro albo:& iſta uocatur blitis,p quo.l.l.ſachiliemenie:& licȝ dyas. faciat ſemotiȝ ca.d bleta & de beta error ſcriptoris fuit uel tranſlatoris.Nā idem dicunt & debent continuari illa capitula POSSE. SEBA. li.aggre ca. de bleta Ex ea ē alba & nigra & in ſapore eius eſt nitroſitas.Et uirtus eius ē q̄ abſtergit & reſoluit & expellit ſupfluitates caliditatis quando cum ea fit ſternutatorium. Et quando bleta coquitur egreditur ex ea uiſcoſitas: & acuitas & fit uirtus eius que prohibet generationem apoſteātis & reſoluit reſolutioē pauca.In alba uero ē de uirtute abſterſiua & reſolutiua in nigra ē res ſtiptica & proprie ī ei9 radice. Et idem auct.gal.in libro de cibis. In ea exiſtit humiditas abſterſiua abſterſione temperata: & cum illa humiditate laxat uētrē:& mollificat inteſtina:& ſtomacuȝ & maxime cum fuerit boni ſenſus. Et ideo accidit q̄ bleta ē mala ſtoāco & p̄p̄e illi qui ē ſicut dixi quando uſus eius eſt nimius & nutrimentum eius eſt paucum ſicut nutrimētum aliarum herbarum.
Sed bleta quidem ē magis iuuatiā q̄ melochia in aperiendo opilationes epatis.
Nigra autē ſtringit uētrem ſicut lens: & maxime quando coquītur radix eius eſt plus ſtíptica cōſtrictiua uētris:& alia ſpēs eius ſoluit uentrē.Et ambe quidē ſpecies eius ſunt mali chimi propter nitroſitateȝ que ē in eis.Et ideo quando fit ſternutatorium cum ſuco eius & melle mūdificat cerebrum & confert dolori aurium. Et quando ex decoctione blete & radicis ei9 abluītur caput aufert lendines & mūdificat ipſū a furfuribus: & quādo p̄icitur ſuper ſciſſuras que fiūt a frigore confert eis:& quando coquitur cū foliis ei9 curat bothor : & ualet ad cōbuſtioneȝ ignis & heriſipillam. Et idem auct.aben meſuay quando coquitur & cōmeditur cuȝ fabis digerit cito.GAL.vi.ſim.phar. ca. bletū Bletum eſt olus cōmeſtibile fri.& hu.cōplexionis in ſecunda māſione a tēperata abſtantia. Et idem li.ii.de cibis cap. de beta.ſucus bete ē mediocriter abſterſiu9 q̄ti & uētrē ad egeſtionē excitat & ſtomacum aliquando mordicat: & maxīme illorum quicumq; facile paſſibilē & ſenſibilē habent ipſū & propter hoc ipſum ē edulium malum ſtomaco : ampli9 coēſtū Alimentum autē ab ipſa modicū magis idoneū ē q̄ maluatad opilationes q̄ ſecūdū epar: adhuc autem magis quando cum ſinapī aut omnino cum aceto cōmeditur & ſpleneticis eodem modo cōmeſta ſunt bona medicina magis q̄ alimentum.
DYAS.cap.de beta.Beta iecore laborātibus & ſpleneticis cum ſinapi utiliſſime eſui datur,ignes ſacros & que aduſta ſūt cum albumine illīnita reſtringit: ulceri9 in capite manantibus facit.Item allopitiis cruda trita optime illinitur:aqua in qua ē cocta furfures capitis elimiāt:permonib9 autem in fomento adhibetur.Iniecta cuȝ melle onera uētris deponit. Item elixe & cocte maxime cum lenticula abſcindunt uentrem:& ſine ipſa molliunt uentrē:ſed ambe cachoſtomatice ſūt huōres nutriūt malos: ſucus earuȝ naribus infuſus caput purgat & infuſus in auriculas ,mitigat dolorem cum radicibus ſuis elixe lēdines mundant,fomento zernis proſunt alopitiis antecedente ſcarificatione impoſita capillos reſtituent:paſcentia uulnera cōpeſcunt. Item folia cruda cataplaſmata cicatricibus nigris reddunt colorem

Bethadore	.i.ozimum magnū
Betharog	.i.ozimum cōmuē
Betharogi	idem quod ſupra
Bethetha	.i.omē genus melonis
Betelth	idem quod ſupra
Bethem quid ē.l.l.hauud	
Beteta	.i.herba q̄ uocatur lingua canina & eſt cinogloſſa
Bethera	.i.melon
Bethion	.i.ſaluia ſecundum plinium eo qđ tuſſi confert
Bechion	idem quod ſupra
Bethonia	.i.polium
Bethlen	.i. ſaluia
Bezar	.i.bautia
Bezaard	.i.galbanum
Bezararat	idem quod ſupra
Bezadarad	idem quod ſupra

Bezaar .i.lapis uiridis qui ualet contra uenenum ī quo ē tāta uirt9 ut expellat omē uenenum.l.lapis bezaar/
Bezathar .i.oīs medicīa ſimplex contra uenenum.
Bezerra catime .i.pſillium
Bezel .i.perforatio uētris hydropicorum.
Bezearicum .i.bezaar.
Bezeart idem quod ſupra
Bezel .i. inſtrumentum/

CAP. C.I.

Bdellum latine:grece bdellas uel bidelliū: ara.uero melealyend. Vnde ſciendum q̄ bdellium quoddā eſt iudaicum & ē gumi cuiuſdam arboris q̄ uocatur melealyend & illud ē bdellium iudaicum:& arabicum q̄d naſcitur in iudea & arabia. Et ē aliud bdelliū ſecūdū ſera.li. aggre.cap. melk q̄d dicitur bdellium de melka q̄d ē ex arbore nominata melk que oritur in meka que arbor ē ſatis ſtiptica:cuius fructus maturatur in meka & cōmeditur dulcis ſed in hyſpania non maturatur: ſed ē fortiter punticus pauce aquoſitatis:& aſp & talis arbor & eius gumi uocatur d̄ meka/ & ē bdellium quod ſcribitur in prīcipio gēſis cap.ii. q̄d ē in paradiſo uoluptatis cuius fruct9 ſatis ē dulcis & d̄ iſto bdellio facit Auio ſuiſuf cōtra fluxum in ectica circa finem/ubi ponit curas contra ſinthoāta ſupueniētia ectice & iſtud bdellium ē fri. & ſiccum:& cōſtringit uētrē:ſed bdelliuz iudaicum ē ca. in.ii.hu. in primo. Vnde quia in receptis inuenitur bdellium conſtringere & relaxare & calefacere & infrigidare & cetera:quando uolum9 apire mollificare,reſoluere & cetera: ponatur bdelliū iudaicum:quando uero uolumus conſtrīgere & infrigidare poātur bdelliū de meka:& tale bdellium ē celeſtinum .i. coloris celeſtini ſed bdellium iudaicum ē ſubnigrum ſiue ſubalbīdum/uerum ātiq̄ noſtri carentes bdellio de meka loco eius ponebant quandā aquoſitatē cōglobataz que inuenitur in ueſciculis ulmi.SERA. li.aggre.cap:meleal.yend: melealyend id ē bdellium iudaicum & ē gumi arboris que naſcitur in terris arabum. Et melius ex eo ē illud/quod eſt odoris boni tenax iterius/ cite diſſolutionis ad albedinem declinans non habens in ſe ligna,ſed ſordicies aliq̄s & quando fit fumigium cum eo ē,pferēs odorem bonum ſimilem odorī blaccebiſantie. Reperitur autem quoddā ſordidū cuius odor eſt ſicut darſiſaham.aut odor corticis caparis/q̄d defertur ex regione/q̄ dicitur batonomis ſimile reſine pini:cui9 color eſt propinquus colori melongiane: & ē ſecūdū a bono ī uirtute. Adulteratur autem bdellium cum gumi arboris/q̄ndo admiſcetur ei & non habet talem amaritudinem qualē habet nō adulteratū:& cū fit fumigium cum eo non habet odorem bonum. Et idem auct. gal. bdellii iudaici/ ſunt due ſpecies.ſ.ſiculum/ & ē ſubnigrū & mollius alio & uirtus ei9 ē uirt9 mollificatiua: & operatio in hac uirtute eſt operatio fortiſſima. Et aliud ē arabicū q̄d ē lucidius:& eſt ſiccius illo,ſed uirtus illi9 quod ē recens humidū q̄d quādo malaxatur diſſoluitur totuz:eſt uirtus fortiſſimā in mollificando:& quādo plus ueteraſcit fit ſapor amarior: & calidior & acutior: & uirtus eius eſt ca.deſiccatiua. AVIC. li.ii.cap.de bdellio/ Bdellium iudaicum aliud ē ſiculum/& aliud ē arabicum: & ambo ſunt ex palmis ſilueſtribus: mechū autē ē ex fructu arboris:et nō palmarum ſilueſtrium. Melior gumarum duarum ē illa/que ē uaria clara et amari ſaporis:et mūda a lignis:et eſt facilis reſolutionis et eſt boni odoris cuius fumus habet odorē picis. Et cum antiquatur bdelliū iudaicuz egreditur a lenificatione:& tendit ad exſiccationem. Mechum eſt fri. & ſic. Et aliud eſt ca.in fine primi lenitiuuz &,pē ſiculum. DYAS.cap.bdellium,lacrima eſt arboris que in arabia naſcitur & que in modū reſine manat: & eſt probabilis que fuerit lucida ſubalbīda lenis eq̄liter: cerea:& que facile mollitur: pinguis ut criſocolla ſine ligno & ſordibus in fuigatione ſimilis nigelle: eſt guſtu amara & odoris boni:& eſt arabica.Ex yndia autē defertur,ſordida nigra et maiori gleba

odorem aſpalti habēs. Adulteratur autē gumi admixto ſed non ita. amaricat in guſtu ſed ē gluctinoſa et nō boni odoris/ mollitur autem contuſa et ſupfuſa uino aut aqua imbrili. Plinius cap. đ bdellio/ Bdellium eſt ca. in. ii. gradu hu. in primo. Almanſor tractatu tertio cap. de bdellio/ Bdelliū iudaicum ca. ē bdellium/ tamē de meka: fri. eſt et ſic. POSSE. SERA. auct. gal. bdellium ſtrīgit uentrē et fortificat ſtomacum diſſoluit apāta que fiūt in canna pulōnis et tumorē qui fit ī crepatura inteſtinali quando diſſoluitur cuz ſaliua hoīs ieiuni donec fiat ſicut unguētum uel emplaſtrum: frangit lapidē renū quando ſumitur in potu: prouocat urinā et diſſoluit apāta cruda groſſa et uētoſitates neruorū. DYAS. bdellium ſoluit neruorum cōnodationes duricies mollit: ſudorem mouet: materiam menſtrualem at q; urinaz prouocat: ſingultus at q; uentoſitates ſoluit: et lapides in ueſica frāgit/ miſcetur in tyriacis medicamībus: tuōres ſeruit: duricies hytrocellicis medicatur/ anoſtomatica ē ſaliua ſoluta indigeſtionē cōpeſcit: matrices ſuffuīgādo ſuccurrīt/ eis aborſū ſuppoſita facit humores exſiccat uelice calculos frangit: tuſſim mitigat: morſibus uēnatis occurrit: doloríbꝰ lateris fert auxiliū inflatioībus neceſſario miſcetur: neruorum indigeſtionē mixto uino aut aqua depellit: hec omīa opatur/ quia malactice & aperitiue uirtutis ē: & ideo poteſt inſtanter calefacere & ſtricturam relaxare & ea que ſinus ulceruz & collectiones habent euapore. GAL. vi. ſim. phar. cap. de. bdellio, quidam autē eo utuntur et maxime arabico ī brontōlolis .i. herniis inteſtinalibus ieiuna ſaliua madefacientes donec perueniat ad cōſiſtētiā emplaſtri. Arabicum uero & lapides qui ſunt in renibus infringere bībitum necnō urinas puocare & diſcurſus īdigeſtibiliuz ſpirituum ſanare necnon laterū dolores & rupturas. Almanſor bdellium iudaicū dura diſſoluens apāta emeroydibus utile iudicatur bdelliū de meka uentrē ſtrīgit/ AVIC. Bdellium reſoluit ſanguinem congelatum & eſt lenitiuū & maturatiuū/ diſrumpit uentoſitates. Et ſiculum eſt uehementis lenificationis. Et arabicum ē ſicciꝰ eo niſi recēs: & reſoluit apāta dura/ & proprie diſſolutum cuz ſaliua ieiunī & ſiliter reſoluit reliqua frigida. Et mechū qđ nō eſt ex fructu palmarum ſilueſtriū eſt ſtipticum: bdellium iudaicum reſoluit ſcrophulas: & bībitur decoctum ad apāta dura que ſunt intrinſecus: & linitur cum aceto ſuper ſahafati/ confert contuſioni lacertorum & ſpaſmo & duriciei neruoꝝ/ & congelatioī ipſorū: & confert doloribꝰ canne pulmonis/ & apātibus eius & tuſſi antique & doloribus matricis: & apātibus epiglotī: & gutturis: et emoroidibꝰ bībitū & ſuppoſitum & ſuffumigatū & retinet ſanguinem earum: & confert lapidi renū, & quando ponitur in ſolutiuis, prohibet abraſionem īteſtīnorū: & prouocat urinā & menſtrua. Et de meko etiā exiſtīmauerūt q; ipſum prouocet/ ſed non dubitatur qn ipſum ſtringit & frangit lapidē. Bdelliuz uero arabicum rubeum quando teritur ex eo quātītas duorū aureorū & bibitur cum aqua mellis minuit flegma. Et bdellium utrumq; reſoluit ramīcem aque & aperit os matricis clauſū: & educit fetum & mūdificat matricē & reſoluit apāta ani & teſticulorum: & confert morſui uermium uenenoſorum/

Bdella .i. ſanguiſſuga/

Bleta ſicla ſed blitus olus coxilides īdē/ & quid eſt blitus. l. l. ſachilie menie. & qđ eſt bleta uel blitum. l. l. beta/

Bleta acrion .i. ſicla ſilueſtris/

Bletus. .i. blitus/

Blefaricon .i. raniculus uiridis/

Bledium .i. pulegium/

Blefaronxiſta .i. inſtrumentū ad ſcalpendum palpebras/

Blefara .i. tinctura oculos tingens/

Bleſſi .i. habentes crura retorta uerſus intus/

Breſillum .i. batam/

Bretrachium .i. ſiler creticum/

Bertacium idem quod ſupra/

Bretima capitis quidam dicunt q; ē occipitium capitis: quidam q; eſt cōmiſſura:

quidam q̄ est medium capitis.
Brequequion .i.anteperſica.
Bregma .i.mucus naſi digeſtus.
Bibac .i.uirga paſtoris.
Bibach. Sera.li.aggre.cap. bibach. auct. dyas.bībach affertur de yndia et ē ſimilis cortici ſicut cortex morī & odoris boni, et habet uirtutem calefacientem et fiunt cum eo fumigationes et ponitur in confectionibus unguentorū et ī aliis cōfectionibus calefactoriis & habet uirtutē ſilēʒ uirtuti calamī aromatici. Et quando fit fumigatio cum eo, ualet tortioī matricis quando est ſiccum.
Biblakium .i.oleander.
Biblatim idem quod ſupra.
Biblas est ſpecies canne.l.l.haſap.
Bibech .i.tuſſis.
Bibemum .i.almea.
Bibimon .i.portulaca habens lac q̄ uocatur alfarfac, & ē laxatiua ſatis.
Bibiliſſa .i.papauer cōtuſſū.
Biblimon .i.bibimon
Biblion .i.papirus.
Bibone .i.lapatiū agreſte.
Bibon .i.camomilla.
Biblos .i.papirus.
Bibu .i.cepe paruum,
Biblos .i.papirꝰ, unde carte fiunt,
Bica .i. affodillus.

CAP. CII.

Ichar uel bihar arabice: grece butalmos: latine uero oculus bouis uel uacce uel cotula.

SERA.lib.aggre.cap.bichar auct. dyas. Bichar habet ſtipitem mollē & folia ſilīa foliis maratri, & flos eius est citrinus plꝰ flore camoille ſimilis flori cotule, & ideo nominant eam hoc nomine. Et idē auct. gal.acuitas & mordicatio ſunt in ea plus q̄ in camomilla et reſolutio eius ē āplior reſolutione ipſius. DYAS. cap. butalmos ſecundum tranſlationem noſtram, butalmos herba est mollis, cuius folia sūt tenuiter ſciſſa maratro ſilīa et caulis eius mollis naſcēs circa muros ciuitatis flores citrinos habens: et uehementer ſplēdētes ac in oculorum ſimilitudinem rotondos. Vnde et nomen traxit floribus camoille ſimiles: et illa est herba que uocatur līgua noſtra pucida, uel cotula fetida. Est alia butalmos habēs folia coriādro ſilia: naſcēs iuxta muros ciuitatis, cuius flores ſunt ex toto citrini, et iſta est herba que uocatur in līgua noſtra oculus bouis uel cotula.l.l. butalmos et īuenies controuerſiā ī dictis dyas. de illa herba propter corruptam trāſlationē. GAL.vi.ſim.phar.ca. butalmum ſiue ſemen incorruptū uel cappomum coronia uel oculus bouinus, noīatum q̄dē est ita a floribus quī uidentur ſecundum figuram ſimulari oculo bouis, ſecundum colorēʒ uero ſimilis est arthemidi: magis autem multo & acrius ē ob hoc magis diaforeticū ut & ſanet duricies admixtuʒ ceroto. Plinius cap. de butalmo: Butalmū florem habet croceum oculo bouis ſilēm unde & a grecis nomen accepit: & ē huiꝰ caule molli foliis coriādri ſimile naſcitur iuxta muros ciuitatis. AVIC.li.ſecūdo cap. bihar. Bihar est q̄ noīatur keuſen. i. oculꝰ uacce: roſa eiꝰ ē citrī coloris rubea ī medio groſſior roſa camomille: ca. ē in ſecundo gradu ſic. in primo. POSSE DYAS. folia eius trita & cerotis addita puſtulas & duricies apātum ſpargit & ſi flores eiꝰ terūtur cū croco. Affirmāt aliqui q̄ ſi poſt lauacrum & balneū eūdē quis biberit bonum colorem reſtituet: & facit ipſum uomere: & maxime arcuato morbo īfectos: acris ē & ideo diaforetica & propterea ſchetemata ſoluit cū ceroto tyrſi eius in cibum ſumūtur. AVIC. odor eius confert uentoſitatibus groſſis in capite.
Biacon .i.cōfectio ad tuſſiʒ
Bichicon idem quod ſupra.
Bida .i.uirga paſtoris.
Bidal idem quod ſupra.
Bidellium .i.bdellium
Bidelie .i.balſamum.
Bidella .i.ſanguiſluga.
Bidema .i.albucii radices
Bifare dicuntur arbores que bis in anno fructificant.
Bifere idem quod ſupra

Bifer .i.cardamomum/
Bihar .i.oculus bouis & est herba/
Bihaar idem quod supra/
Bilaue .i.cardamomū mi?
Bilauue idem quod supra
Bileue idem quod supra
Bilbeue idem quod supra
Bilis .i.tristicia/
Bilimen .i.portulaca habēs lac & uocatur alfarfagi.
Bilioſissima .i.colericissima/
Bilibus .i.coleris/
Bilhuim .i.herba q̄ uocatur ungula caballina/
Bilomon .i.bilimon/
Biloman idem quod supra/
Bilue .i.cardamomū min?
Biblue idem quod supra
Bimion est species napi/
Biminio idem quod supra
Bimo .i.affodillus/
Binamflore .i.de arbore
Binablon .i.cotula
Bineni .i.lapis barchim
Binenii idem quod supra
Binchum mirti puto, q̄ sit superuirgultū mirti habens formaz plante manus/
Binz .i.iusquiamus alb?
Bireni .i.lapis de barchion,
Birenum uas .i. de lapide, & est lebes sustinens ignem,
Birsen ē dictio persica bir.i. pect?, & sen/ .i.apā inde birsen, i.apā pectoris. l.l. bir: & litteram sen/
Birziden .i.herba q̄ uocatur restículus uulpis/
Biruach .i.affodillus/
Birutar idem quod supra/
Bisaxi .i.hermodactili/
Bisasa .i.ruta agrestis q̄ secundum dyas. cap. de ruta moli dicitur,
Bisace idem quod supra,
Bisalon .i.tegula,
Bisara .i.armel & est spēs agrestis quam dyas. uocat moli/
Bisancia .i.sucus herbarum diureticarum/
Bisbase .i.bifare/

Bismalua quid est. l.l. altea
Bisrigi .i.polium
Bisberici .i.polipodium
Bisbese .i. macis
Bilbeig quid est. l.l. dipteris/
Bisbeigi .i.polipodium
Bision .i. flos cardi unde tingitur & est flos cartami/
Bismius .i.napellus
Bisiion .i. flos cardi unde coagulatur/
Bisoxi .i.hermodactili/

CAP. CIII.

Istorta uel consolida rubea latine: grece cataphilon uel tormentilla uel porentilla: ara. buseke. Bistorta est herba silis pentaphilon: nisi quia habet. vii. folia utrūq; pilosa: & ideo uocatur eptaphilon: cuius radix ē rubea: & tortuosa similis galange, sed non habet acumen flos eius aurosus: & ipsa iudicatur fri. & sic. ī tertio gradu. Sed notandū q̄ est species bistorte habēs folia similia lapatio acuto: nisi quia color foliorum ex uno latere est celestis & ex alio uiridis: flos eius rube? & radix rubea que ab aliquibus uocatur bardana minor/ & ab aliquibus lappa minor. Virtus eius ī omnibus sicut uirtus prime speciei: sed remissior. POSSE: Bistorta habet uirtutem consolidandi & cōfortādi conceptū cōtra dissuriā, detur puluis bistorte, cum suco plantaginis ad constringendū menstrua, fiat fomentū ex aqua pluuiali decoctionis pulueris eius: uel ex duabus partibus eius: & una spice: fiat puluis qui aspergatur supra uentrē ipso prius melle calido emplastrato: & iuuat conceptum. Ad cōceptum iuuandum, fiat emplastrū ex puluere eīus & alii spēbus aromaticis: puluis eius uulnera cōsolidat: cōtra uoitū ex debilitate & furore colere/ puluis eius conficiatur cum albumiē oui: & coquatur super tegulam et detur patienti/
Bisus .i. pinus magna q̄ sic dicitur/
Bissum .i.napellus/
Bitat .i.uirga pastoris

Bithat idem quod ſupra
Bitich .i.herba ſaponaria
uel herba fullonum uel herba borich
Bitrias quid eſt.l.l. zeg
Bitumen iudaicum dictum eſt ſecundu3 dyas.q̄ in iudea inuenitur.ſ.in ſtagno, qđ dicitur mare mortuum .l.l.brafalendi
Biziden .i.ſatirion
Bicidien idem quod ſupra
Bixis .i.tora
Bix .i.napellus
Bliſaton .i.corroboratiuum
Biliſcone .i.pulegium
Blitus .i.ſachilie menie
Bliton idem quod ſupra
Briſara .i.mons quidam
Briſtonica ē radix periſtereon

CAP. CIIII.

Rictanica. DYAS.cap. brictanica herba eſt habens folia ſimilia lappatio agreſti: ſed paulo nigriora lanoſa guſtu ſtiptica: Haſtam uero habet longam & radicem paruam & tenuem: folia eius exſiccantur: ſucus eius collectus in ſole ponitur & ſiccatur & eſt illi uirtus ſtiptica. POSSE. DYAS.ſucus eius ſiccatus in ſole ꝓ deſt uulneribꝫ uel cancris oris & fautium cu3 uino: & hiis qui ptiſim incurrunt, quida3 dicūt q̄ eſt lapatium acutum. Brio dyas. cap.brio: herba eſt duorum cubitorum longa, uirgas multas & tenues habens, in quibus folia naſcuntur lepide ſilia mollia & alba. Et in ſūmo uirgarū profert ſemē florem albū habens. POSSE: DYAS. uirtus eius eſt que cū ſuco ptiſane cocta, & a cappadociis cōmeditur propter frigiditatem ſtomaci & ſemine eius ꝓ pipe utuntur: miſcentes in cocturis & reliquis eſcis: alii memorāt hāc empetigiēs mederi. Briocteris. dyas. cap. briocteris herba eſt cuius radix aſpera & ſtricta & ſibi cohe-rens guſtu dulcis: facit haſtas duorum cubitorum ſpinoſas. Naſcitur in locis algoſis que cataplaſmatibꝫ adhibita oibꝫ uulneribus impoſita, & quotidie mutata medetur.

Bribetmen .i. ſifac qđ ē ſup zirbū & ſuper ipſum eſt mirac & lacertꝰ uētris
Brion .i.uſnee
Brion maritimum uel brium.i.herba que naſcitur ſuper ſaxa in mari ſecundum q̄ dicit dyas.in cap.de licena, quam licenam uocat brioni & eſt facta ſicut uſnee: unde brion.i.uſnee maris & nō eſt alga ut qdā dicunt quoniā dyas. facit capitulum aliud ſemotim de alga a ca.de licena. Nā poīt cap. de aloſachne.i.de alga ſicut apparz ſi leges in dyas. litteram aloſachne ſed ꝓ brion.l.l. aynech
Brium idem quod ſupra
Briona .i. uitis nigra que greçe dicitur ampeleos melena et eſt idē qđ ſicida uel cucurbitinus uel cucurbita ſilueſtris
Brizia .i.liquiritia
Boaran .i.criſis
Boaherech .i.criſtallus
Boachis .i.bedeguar
Boatum .i.ydria. ſiue lodra
Boenzauguen .i.lingua bouis

CAP. CV.

Oecboengi. AVIC.li.ii.ca. boecboengi. Boecboengi eſt guma horribilis ſaporis: apportatur de regione occidentis: & extimauerūt quidā q̄ eſt ſandaraca ſed non eſt firmum. POSSE. AVIC. confert aſmati & utuntur ea luctantes: extenuat ſplenez & prouocat menſtrua.
Boeteſum eſt arbor cuius gumi eſt dragantum.

CAP. CVI.

Oeiſe aromaticum AVIC. li.ii.cap. boeiſe. Boeiſe eſt cortex groſſus habens colorem purpureum: habēs ſaporē gariofili abſq; dulcedine cinamomi q̄uis ſit dulcior q̄ gariofilus & eſt debilior ī operatioībus ſuis q̄ gariofilus eſt ca. & ſic.in ſecundo.
Bobas .i.bulbus berbeſu3 & eſt balſale
Bobos .i.balſales
Boblos idem quod ſupra
Boblos ematicus .i.bulbus uomific?

& eſt narciſcus/
Bocaron .i.pars gutturis uel canna pulmonis/
Bocarion idem quod ſupra
Bociron .i.cāna pulmonis/
Bochiron idem quod ſupra
Bolena .i.quercus nouella/
Boletus .i.ſpecies fungi/
Boliſmus eſt magnus appetitus cauſatus ex inanitione membrorum cū repletione ſtomaci: propter quā inanitionē multum appetunt: & propter repletionē ſtomaci parum accipiunt ymmo minus q̄ appetāt & ideo dicitur boliſmus .i. minus bolus qa minus ſumunt bolum q̄ appetunt
Bolices .i.bobletus fungus latine dicitur boletus
Bolos eſt ſpecies fungi & eſt boletus/
Bolbos grecus dicit uolucis: et eſt bulbus ſpecies cepe
Bolum quedam uena terre eſt: que p̄cipue in armenia reperitur, et ideo dicitur bolum armenum pro quo .l.l. cānamenuz/
Bolus romanus idem quod ſupra
Bolus .i.lomorſo del cibo/ unde boliſmus .i. minor bolus/
Boma .i.bombix
Bom .i.bubo/
Bonades .i.barba iouis/
Bonaides .i.ſemen apii/
Bondata .i.quātitas auellane/
Bondacaten .i. genus ponderis quantum auellana,
Bonion .i.perdix auis/
Bonich .i.botim/
Bonbis quid eſt .l.l. goron et bonbis ſilīt uocatur uermis qui facit ſericum/
Bonoch .i.auellana
Bondoch idem quod ſupra/
Bondachatem eſt genus ponderis
Borada alforza, uel affella .i. limatura argenti/
Boras quid eſt .l.l. criſocolla/
Borac idem ē qđ baurac/ et eſt ſpuma nitri,
Borabaſis .i.bonbis/
Borathum .i.baurach armenū/
Borras .i.capiſtrum auri/

CAP CVII.

Orrago herba eſt ſatis nota ca. et hu. ē i medio .i. gradus, habet enim uirtutē generādi bonos humores. POSSE: ualet ſecundū dyas. conualeſcentibus et ſincopātibus cardiacis: melācolicis cōmeſta cum carnibus. Contra ſincopim fiat ſyrupus ex ſuco eius et zucaro: fiat ſiliter contra cardiacam paſſionez addito puluere oſſis de corde ceruiualet ſiliter cōtra melācoliam. Borra eſt quedā albedo cū aliquali piloſitate ut apparet in foliis calamēti, et iuſquiami et aliis/
Boreas .i.uētus aquilonis/
Boretra .i.afronitrum
Borea armini .i.baurach armenū/
Boria idem quod borea,

CAP. CVIII.

Orich uel oſatis gre. arabice agiſdo: latine ſaponaria uel herba fullonum: et eſt ſaponaria de qua parūculos faciūt quos herbaticos uocant: et ſiccant eos et p ſapone utuntur. Ieremias ſi laueris te nitro et multiplicaueris tibi herbā borich, maculata es iniquitate tua. Plinius ca. đ borich/ borich eſt herba ſatis nota que ſatis cōgruit ad abſtergendum pannos/ et ideo ipſa multum fullones utuntur. POSSE. Plinius ex foliis eius factum cataplaſma uulnera magna gluctinat et cruorē illorū ſiſtit et reprimit tumores: que trita cum melle purgat uulnera ſordida et mundat maculas. Et mixta cū albuīne oui ſubueīt igni ſacro/
Boringi uel borangī eſt quoddā ſemē qđ uenit de ſcenī/ et eſt amarū et latine uocatur tortella pro quo .l.l. bedereg/
Berongi idem quod ſupra/
Borohos .i.armoniacum
Bolaſcos .i.anetum/
Boſas .i.feniculus
Boſes idem quod ſupra
Boſteiedarii .i.uirga paſtoris
Boſtes .i.feniculus
Botafilla .i. rubīcunda/
Botani .i.planta qua caremus

Botracium	.i.apium risus
Botracion	idem quod supra
Botrachion	idem quod supra

CAP. CIX.

Otim ara.grece terebintum uel albotin:latine uero arbor grani uiridis:& est arbor unde emanat terbentina. SERA.li.aggre. cap.botim.Botim est duarum ſpecierum domestica & silueſtris:domestica.ſ.arbor terbentine est botim secundum ueritatē uel terebintum:& est capinus cuiꝰ lacrimus est terbentina; & ab eo oritur pix & rasa ut apparet in littera test : & fructus eius est granum uiride. Et silueſtris est lentiſcus arbor in montibus nascens. Et dixit mihi qdam arabs lentiſci arbor est sicut arbor glandium magnarum/nisi qa ē pulcrior sūmitate.ſ. quia sūmitates eius sunt ad rubedinem decliues: & sunt folia lenia:& fructū facit ī racemis:sicut botrꝰ magnitudinis granorum granatorꝫ silueſtrium: & quando maturatur fructus & sunt rubei & folia eius siliter rubescūt/ & quando fructus perfecte maturantur sunt ut plurimum nigri:sicut apparet ī.l. mahalep. Sciendum qꝫ ista arbor lentiſci est arbor que grece uocatur scinus/cuius gumi est mastix sicut apparet ī .l.mesce-he:folia eius sunt sicut folia sorbi & odor eius est odor stinci.Nam stincus uocatur planta quam nos regnicole uocamus lē-tiscum/incongrue tamen ex cuiꝰ fructu extrahitur oleum de stinco:sed scinus est uere lentiſcus & est botim silueſtris.

GAL. viii.sim.phar. cap. de lentiſco Echinus.i.lentiſcus fructex hic ex aquosa substātia remisse calida uirtute & terrestri frī.non multa compoīta.ꝓpterea etiaꝫ stipticat moderate:siccat ergo in.ii.gradu iam completo uel tertio incipiente. In ea uero que secūdū caliditatē & frigiditateꝫ differētia medius aliqliter ē cōmoderatus/ similem autem in omnibus habet eius stipticitatē in radicibus & ramis ī extreis in pullulatioībus in frōdibus:adhuc autē in fructu & cortice. Et sucus in foliis eiꝰ uiridibꝰ exꝑssus silis erit gradus:stipticās moderate:unde bībitur per se & cuꝫ aliis pharmacis quascumqꝫ diſinterias sanans/ Et subdit etschymelias .i. stinci montani, alia qdē exichinus:alia uero oligoschinus noīatur;maior quidē et durior ē exichiōs/ grossior ꝙo & laxior oligoschinos/fructꝰ autem oligoschoni sompniferꝰ ē:oxichi-nos uero due sunt species/una quidez nō fructuosa cuius nullus usus est ad curas. Alia uero fructicosa et sompnifera et eiꝰ fructus/sed minus q̄ oligoschinos com-plexio eorū ē cōpoīta ex terrestri substā-tia remisse frī.et aquosa remisse ca. DYAS. cap.terebinthi.ſ.doēstici folia semen et corium.stiptica sūt silī diligētia colliguntur sicut scinus semē eius caco-stomaticum est.Est enim ca.et diurcticū/ POSSE.GAL.lentiscus quādo bībitur per se uel cum aliis/pharmatiis/ quascūqꝫ diſinterias et uentrales dispositōes curat/ ac etiam ad sanguinis spuitiones et emo-roſagias que ex matrice et ꝓcidētias ani et matricis ydoneꝫ et prope ipochistidos/ sed etschymelias.i.stincus montanus cuꝫ suis speciebus si fuerint torrefacti cū uiō/ & bibantur fluxum qui secundū uentreꝫ desiccant;& fluxum rubeum detinent ex quibus manifestum est/quoniā cōplexio eorū est cōposita ex substantia terrestri remisse frī. & substantia aquosa remisse ca.ad siccādū redolēti & ad caput uapores mittūt: remisse frī.quibꝰ & sompnolētos operantur. DYAS.terebinthū doēsticū uentrem stimulat uino mixto morsibus occurrit : eius resina eligenda est alba & limpida uitreum habens colorē et odorē terebinthi retinens:utilior ē oībus resinis secunda post istam resinaꝫ utilis ē resina scini sicut apparet in.l. hating, licet aliter dicatur in.l.mescehe:tussi & ptisicis me-dicatur:more electuarii melle addito to-racis uicia cōpescit:uentrē mollit erugine campane & ere usto & calcanto uel nitro adiūcto lepras corporis purgat:pus auriū melle & oleo mixto detergit:pruriginem nature non admittit:profundas plagas & uulnera replet & purgat malaxantibus medicamibus necessarie miscetur dolorē lateris prohibet resina molli.i.pictuita/&

que sa pagado por mi

Jan Van

colofonia que ex loco nomen accepit hec ut electuarium data tussim medētur: oēs resine non sunt unius coloris. Nam aut albe sunt, aut mellinum habent colorem fit enim resina liquida de cipresso: duriores uero resine sunt strobilina: pescilina: pictuina: & elatina. Eligenda est que fuerit odorata uel limpida & non liquida ualde sed ut cera sit & non ualde fragilis. Melior ē omnibus pictuiua & elatina, qa odorate sunt & thuris habent odorem, pescina uero et strobilina et cipressiā nimiam in se habent uirtutem: nam scinina est similis terbentiē lentisci semē et folia & corium & ramuli unam habēt uirtutē cum radice. i. stipticā de cuius corio succ fit de foliis & de radice sic: folia cime & radices & cortex in aq̄ uehemēter decoquantur ad spissitudinem mellis: est enim aqua ipsa stiptica res: datur enim cū pusca frigida emoptoicis disintericis et solutioī uentris et est illis singulare presidiū, fluxū matricis strīgit causas sterīcas curat, et ꝓpendentia ani. Elixatura foliorum eius diuretica est de qua si fractura frequēter fomētetur, celerius solidatur sucus folioꝝ eius dentes confirāt si sepius ī ore tēatur qui uirtutis est stiptice: et silibus causis prodest: ligno eius uiridi dentes fricati candidantur: fit quoq; oleū de semiē eius silibus causis necessariū et capillis cadētibus inunctum prodest: eo q̄ calidam et stipticā habeāt uim: hāc resinā masticem uocāt emoptoicis uetustis cum aqua frī, seu pusca p̄stolatur tussiz sedat cū mulsa ca. stomaco utilissima ē: & ructuatioibus fetosis prodest masticata, dētifrigiis utiliter adhibetur, candidum uultum facit fetidum odorem oris longius arcet ginguas cōfirmat pilos q̄ in oculis nascūtur cōtrarios acu uel stilo calefacto optime colligit.

CAP. CX.

Otris dyas. cap. botris. Est herba fructicosa tota spansa super terram colorē mellinū habens per interualla furcata: uirge eius ī omnibus ramis semine plene, folia habet similia intybo agresti cum maxiō odore & bono nō iuenitur in partibus nostris: multi pro suauitate odoris rebus aliis eaz adiungunt. Nascitur in locis cultis & pascuosis: cappadotii uero eam ambrosiā dicunt: alii arthemisiam. POSSE. DYAS. cū uino bibita orthonoicis ꝓdest sucus eius bibitus ī balneo hystericis colorem reddit. Sed notandum q̄ plures herbe non inueniuntur ī partibus nostris & ideo nostro ydeomate non possunt nominari.

Botrin — idem quod supra.
Botricio — .i. apium raninum.
Botrichis — idem quod supra.
Botrion est prima species ulcerum oculi, & ē ulcus in cornea cauum strictum & mūdū: secūda uocatur lama latius supiori minus profundum: tertia species uocatur argemon in circulo oculi ulcus occupās de pupilla & coniunctiua: quarta dicitur epicamia & est ulcus sordidū & rabidum.
Botria — .i. centaurea maior.
Botormarien — quid est. l. l. buthormarien.
Bothor — .i. eminentie ī cute non naturales & sunt pustule albe parue & alterius coloris, uel sunt pustule parue que sunt in pueris ꝓpter quas iussit gal. infantem sale trito saliri & fassiari, & resoluuntur in aqua citrina: & uariole sunt huius generis sicut apparet in. l. kibet.
Bothor bather — .i. eminentia carnis uel pustula.
Botrus — .i. forma uue cōposita ex racemis.
Bouis cornu — .i. fenugrecum, et dicitur bouis cornu ad silitudinē baccaꝝ eius ad cornua bouum.
Bouis costa dulbub — .i. dupleuron et est
Bissarin — .i. ruta siluestris.
Bissarum — idem quod supra.
Brotus artemidis — .i. botris.
Bromis — .i. auena.
Bromus — idem quod supra.
Broncos — .i. brancos.
Brocata est quoddam cataplasma quod recipit absinthium, rutam, arthemisiam,

aña eq̃liter piſtãtur ſubtiliter & miſcẽtur cum melle oleo & cimino & buliunt aliqualiter & tepidum cataplaſmatur ſup membrum contuſum & mirabiliter ab eo remouet dolorem.

Bromum .i.ſpuã maris quoniam dicitur eſſe plena bromo. Alexãder cap. de diſinteria quando inquit cum ea febris adẽ ulcera ibromidantur & ſordidantur. Et ſecundum dyas. eſt ſecũda ſpecies altionii que eſt ſpuma maris.

Brococelon .i.tumor creſcens intra ceruicem & traceam arteriam.

Buatim .i.panicum.

Buetim idem quod ſupra.

Buinclia eſt quedam ſpẽs fraxini.

Buum .i.ypericon.

Bubanum .i.olibanum.

Bubas .i.napo.

Bubezs .i.adarcis.

Bubleſtis .i. animal rarũ qđ eſt in ytalia ſimilimũ ſcarabeo longipedũ deuoratum tacto felle ita inflãmat ut rumpat. Plinius.

Bubue .i.fenugrecum.

Bubiquinon .i.mandragora.

Buboquinon idem quod ſupra.

Bubonocelent uocant greci quãdo tibie uaricibus implicantur.

Bobomon .i.acthimus.

Bubon .i.inguen.

Bubo .i.apã inguinis.

Bubonium .i.inguiriale.

Bubo auis .i.lo bufo

Bubona .i.carbũculus durus uel diuturnus.

Bubonocilli dicuntur habentes rupturaz inguinis.

Buboquinum .i.mandragora.

Bublote .i.marubium nigrũ ſiue ſilueſtre & marubiaſtrum.

Bubul .i.cepe ſilueſtre.

Bubugi .i.radix capparis.

Buburiſmus .i.rugitus iteſtiorũ.

Bucada .i.parue eminentie ſicut puſtule.

Buceron .i.fenugrecum

Bucie .i.uitis albe.

Buchida .i.bucada.

Buctida planta ẽ q̃ caremus ſatis ſtiptica & uulnerum ſolidatiua cortex eius laxat uentrem.

Buthichim .i.panicum.

Bucolide .i.herba ſilis camomille & eſt cotula fetida.

Bucholide idem quod ſupra.

Buchonlies idem quod ſupra.

Bucum .i.manthethabon.

Buchum idem quod ſupra.

Buchurſudel .i.fumigatio nigra.

Buchuch .i.cime uel lecti.

Budaregi .i.ozimum.

Budacogi idem quod ſupra.

Budericis .i.eriſmon.

Budheregi ẽ ſilis eruce quã dyas. eriſmõ uocat & eſt bedereg.

Buheregi eſt ſilis zedoarie qua caremus.

Bugamis .i.amomum.

Bugamum .i.aſara.

Bugenis .i.peucedanum.

Bugee .i.herba de bugea.

Bugerigi uel begerigis habet cepas puas ſimiles cepis croci: folia ſimilia foliis porrorum: flores ſimiles floribus uiole & cetera & dicitur, q̃ ẽ ſpẽs hermodactili.

Bugi .i.alcubigi.

Bugieniſum .i.cerefolium.

Bugoſſos .i.bugloſſa.

Bugloſſos idem quod ſupra.

Bugloſſa .i.lingua bouis

Bugloſſon .i.piſcis dictus ſolea.

Bugurídis ſunt ea que fiũt campeſtribus armis.

Bulatriron .i.polium.

Bulat .i.quercus.

Bule .i.cucuẽres indi, et ſunt ſilẽs fructus capparis et ſunt amarica. ſunt & ſic in ſecũdo gradu & uocãtur belfel & fel.

Bulbe .i. fenugrecũ.

Bulceis .i.adarcis.

Bulge .i.citonia.

Bulmos .i.boliſmus uel fames uaccina.

Bugiliſſe .i.lactuca aſini.

Bulgii afrac .i.lappago.

Bulogos .i.lippum.

Bullos .i.hullos.

Bulusar .i.nenufar.
Bulbus est omnis radix tunicata/
Bulbus ematicus .i.radix narcisci, sic uocat eā dyas.cap.de narciſco & uocatur ab eodem bulbus ematicus, ſimiliter q̄dā que nominatur hermocales.
Bulbus ſtudium .i.flos lupuli/
Bulbus fiſticus .i.ſcilla uel ſquilla.
Bulbus rufus idem qđ ſupra/
Bulbus uomitorius .i.narciſcus/
Bulbus uomicus idem quod ſupra,
Bulbus merepſicus quē dyas nauſeatilem uocat: folia ei9 ſūt ſilīa bulbi noſtri ī quo fructice eſt bulbus niger.
Bulbus benetario .i.alumen ſciſſum/
Bulbub .i.cepe ſilueſtre uel cepe canis/
Bulbul idem quod ſupra/
Bulb .i.milium ſolis/
Bulcus .i.flos/
Bulzuzemet .i.urina catuli.
Bumas .i.rapa agreſtis/
Bumdata .i.auellana/
Bumeliam .i.furūculum/
Bumelianos .i.tapſia/
Bumodes .i.pix marina & eſt pix naualis/
Bumonides .i.policaria/
Bunadata .i.auellana/
Bundata idem quod ſupra/
Bunigi .i.borongi,
Bumas .i.napus/
Bumodes .i.marinus piſcis/
Bunos .i.flos/
Buntos idem quod ſupra/
Bunum .i.polium/
Bunichum mirti .i.illud quod ē ſup uirgultum mirti habens formam plante manus/
Bunduc .i.auellana
Bunc .i.affodillus
Bubeſtin dicit plinius, q̄ eſt planta que q̄uis a greco in cibis laudetur: bonū tamē eſt uenenum & eſt herba coriandri/
Bupreſtim idem quod ſupra
Bupuſtim .i.bubeſtim/
Bupriſdes idem quod ſupra/
Bupuron .i.buplitron,
Bupluron plinius cap. de herbis ſponte naſcentibus: bupluron in numero herbaꝝ ſponte naſcētium hanc greci habent cubitali caule foliis multis longis q̄: capite aneti laudatū in cibis ab ypo. in medicina a glaucoē & in condro & cetera ſonat in greco bouis coſta uel coſta bouis/
Burachet .i.anax/
Burame .i.alfeſire & eſt uitis alba.
Burmati .i.uas terreū iuitreatū
Burida eſt ſemen nigrum ſimile piperi quo caremus/

CAP. CXI.

Vrchidi uel burchdi arabice: grece papirus: latine uero cartafilago uel papirus.

SERA.li.aggre cap.burchdi. Burchdi.i. papirus unde fiunt carte: & alio nomine uocatur carta: unde carta ſic ſcribitur a paulo/q̄ eſt quedā plāta iuncoſa paluſtris quam arabes burchdi uocant & ē papir/ ex quo fiūt carte ad ſcribendū & ſubdit/ Eſt alius papir9 qui dicitur burahi/& eſt herba naſcens in locis huīdis habēs folia longa ut gladiolus, ſed non ſunt acuta. Et eſt alius a papiro ſuperiori. Et ē alius papirus quem latini uocant papirum, uel cartafilago quo utūtur ſacerdotes ꝓ uiuificando lumina in eccleſiis. Plinius cap. de papiro. Papirus.i.herba de q̄ fiūt carte uel eſt plāta aquatica de qua fiunt carte uelut iūctus lat9 quo faciūt arabes cartas, & ſexteriola parua ubi ſpecies inuoluūtur que ſextariola dicūtur kirtas, & lōgū inde ſermonem facit in alani. POSSE. SERA.auct.dyas.burchdi.i.papir9, ūde fiūt carte & ē notū, quia ex eo fiūt carte & uocatur fiſtula, quia utūtur ea medici quando uolūt dilatare orificia fiſtularum, & quando uolūt eo uti infūdūt eū primo in aqua: & poſtea ligant ſuper eū lignū & dimittūt donec deſiccatur: & poſtea diſſoluūt & ponūt in fiſtulis, quoniam q̄ndo manet int9 impletur humiditate & tunc humefit & dilatatur: & radix eius nutrīt nutrimento pauco: & deſiccant ea3 babilonici & proiiciūt ſubſtantiā ei9 & utūtur ea in partibus illis. DYAS. ſecūdū tranſ-

lationē nostrā/cap.papirus: papirus unde carta allexādrina fit utilis est.Nā cineres eiꝰ uulnera sordida oris & totiꝰ corporis limpidat,hec carta cōbusta facere nouit/ GAL.viii.sim.phar.cap.papirus: papirus hec herba non administratur ī medicina sola/sed postꝙ infunditur & comburitur, & hec infūditur in aceto & uino uel cuꝫ uino solo īcarnat uulnera retētia & maxime in circuitu apposita: sed hec quidez materia ē uelut quedā susceptiua sanatiuorum pharmacorum. AVIC.li.ii. cap. papirus:papirus confert fluxui sanguinis & ,phibet eū ipsius cinis: & ꝓluerizatur super uulnera retentia & consolidat ea: quandoq; uero infunditur ī aceto & exsiccatur & intromittitur fistulis & oībus uulneribus ambulatiuis & ulceribus, eius cinis confert corrosioni oris : & retinet sputum sanguinis.Sumatur & īuoluatur lino & dimittatur donec exsiccetur,deīde sup emoroidas ponatur & tūc cōfert eis/

Burma est uas terreum inuitereatum,

Burot .ı.glans & secūduꝫ greꝯos castanea est species eius/

Burdo .ı.miluus/

Burūgi .ı.borongi/

Buruch .ı.affodillus/

Buruma .ı.medicina ynda sic uocata,

Busamis .ı.peucedanum,

Busadum .ı.corallus/

CAP. CXII.

Vsach.ı.sputū. SERA.auc. gal.li.sim.phar. cap .busach. busach.ı.sputū habētis stcācū repletū cibo est ualde debilis uirtutis: sputū uero famelici est forte,& est resolutiuū:absterſiuū. POSSE. SERA. curat umbelicū infantis quādo linitur cū eo omī die,& quādo masticatur frumētū & ponitur supra apāta corporū rusticoꝝ, maturat & resoluit ea : & abstergit maculas corporis et faciei et lentigines et empetigines:et pānū:et sanguinē mortuū sub cute. Et sputū quidem hominis est contrarium omnibus animalibus habentibus uenenū occidēs ipsū hominez, et occidit ipsum scorpionem.

Bustalmum agnon .ı.arthemisia/

Busfarsaris sut species cantaridarꝫ/

Busirum sūt dactili immaturi,

Busur .ı.busuri,

Busius .ı.cepa siluestris/

Busli .ı.raffanus,

Busuri .ı.flogmos qđ latini tapsū barbassū uocant/de quo dicit auic. ꝙ flos eius est bene apparens,& ī alio dicitur aureus.l.l.flogmos,

Buscuascen quid est .l.l.azaster/

Bussus .ı.arbor bussi/& est faciens folia/sicut .uissago & lignum eius est citrini coloris,

Bustuascen .ı.buscuascen/

CAP. CXIII.

Vtalmos herba est cuiꝰ flos dicitur oculꝰ bouis:uel uacce/ & habet flores nigros secūdū antiquā translationem. DYAS. cap. butalmos,que translatio corrupta est, quoniam sera.ex uerbis dyas.secūdū aliā translationem dyas. dicit/ꝙ habet flores citrinos similes floribus camoille : & hoc uerū est. Nam dicit trāslatio quā allegat sera.butalmos hastam eicit mollem: folia maratri filia florem mellinū habens sicut antimius & maiorem:oculo bouis similem unde & nomē accepit. Nascitur ī iuntatibus & cetera: sed secūdum translationē nostram dyas. butalmos habet duas spēs/ una est que habet folia filia maratro & flores similes floribus camomille: & ista uocatur cotula fetida:& latiē dicitur pucida:& dyas.uocat eam partemon .l.l. partemon. Alia est que habet folia filia coriandro & flores citrinos nascēs iuxta muros ciuitatis & uocatur cotula nō fetida & latiē dicitur oculus bouis et grece similiter ita sonat butalmos : sed arabice uocatur bīhar.ı.oculꝰ uacce:et ideo dicit ad litterā butalmos ē herba mollis ātimo filīs lenes emittens tyrsos:et folia tenuit sciſſa:et mollia filia maratro flores citrinos silēs floribꝰ camomille: et ista secūdū ueritatem est cotula fetida/que alio noīe uocatur pucida et subdit,ē alia butalmos

caulis mollis folia coriādro ſimilia flores citrinos habens: naſcens iuxta muros ciuitatis: et iſta uocatur oculus bouis uel cotula non fetida et de iſta herba eſt hec ueritas clare intuentib⁹ quā latius iueies ſi.l.l. bichar.

Butalmon — idem quod ſupra
Butalmeo — .i.aīſdo maius
Butalmuagiron — .i.arthemiſia
Butartum — .i.baurach
Butirum quid eſt.l.l.lelen
Butiracum — .i.oua churchi
Butor — .i.uapor uel fuīgiū
Buthor — idem quod ſupra

CAP. CXIIII.

Vthormarien uel alcharīcha uel artanita ara.gre.lentopodion uel ciclaminus: latiē ⁊ panis porcinus. Vbi ſciendū ꝙ auic.li.ii. cap. de artanita dicit, ꝙ alcharincha uel artanita eſt ciclamen. SERA.li. aggre. cap.buthormarien,dicit buthormarien.i. ciclamen. Almanſor cap. de apoplexia, in criſteri namq; qđ facit ponīt artanitā, et buthormariē, credo ꝙ ſit error in ſcribendo, quoniam buthormarien ſecūdum ſera.eſt ciclamen: et arthanita ſecundum auic.ē ciclamē: Vnde ſera.li.agg.auc.dyas buthormarien .i. ciclamen et habet folia ſimilia plante que dicitur ciſſus .i.edera niſi quia ſunt maculata maculis albedini trahentibus: et habet uirgā ad nigredinē tendentem ſine foliis cuius longītudo eſt quatuor digitoruꝫ: et amplius ſupra quā eſt flos ſimilis roſe rubeus aut purpure⁹ & habet radicem nigram groſſaꝫ rotōdā latam & preſſam ſimilem rape. Naſcitur in locis umbroſis maxiē ad umbrā arboꝝ.

Et incīditur hec radix et ſiccatur ſicut ſquilla. DYAS.ca.de ciclamine ſecundū tranſlationem noſtram ciclamen, folia hꝫ ſimilia ciſſos & uario colore picta inter que ſunt et alba folia: tyrſus ei eſt nudus ſine foliis unius palme habens in ſummo flores roſeos uel purpureos cuius radix nigra eſt, intus uero alba et groſſa et lata ſicut rapa. GAL.vii.ſim.phar.cap.de ciclamine. Ciclaminus uarius uirtute eſt

Etenim abſtergit & incidit et attrahit & diaforat. Palam enim eſt ex actibus qui ſecundum partem. Et ſubdit alius uero ciclaminus quem quidam ciſſanchem.uꝫ nominant eo ꝙ odore et flore aſſimīlatur radicem inutilem habens: fructum uero habet operatiuum ſufficienter. Plinius cap. de ciclamine. Ciclamen in foliis eſt ſimile ciſſos in figura & ſunt colore uaria: radix nigra et rotonda in medio ꝺpreſſa ē ei tirſus nudus cū flore purpureo. Eſt aliud genus ciclaminis qđ appellant ciclatemon folia habet ciſſo ſimilia, ſed minora haſtam groſſam et nodoſaꝫ que haſta ſi arborē proximā habuerit adheret illi: florem habet album et odoratum ſemen butruoſum & ſimile uuis & uelut ciſſos: guſtum habens mucilaginoſum: et uiſcidū ſed inutile locis aſperis et aridis naſcitur. Ciclamen ca.eſt et ſic.in tertio gradu qui et caſſamus: panis porcinus: et malum terre appellatur. Radix eſt eius tuberoſa que quanto maiores tāto meliores ſic, ꝙ ipſa radix recens & exſiccata magnā habet efficaciā: ſed recēs maiorem habet: debet autem circa finem autūpni colligi & in ꝙtuor partes ſcindi & cū filo ſuſpendi: & parum ad ſolem ponatur: & in umbroſo loco exſiccetur: habet autem uirtutem diſſolutiuam & conſumptiuam POSSE. ad emoroidas inflatas & non fluētes ſed exteri⁹ appentes ſupaſpgatur puluis eius uel illiniatur ex ſuco eius ſi interius latitant iniciatur in modica ꝙtitate per criſtere. Ad menſtrua prouocanda & matricē mundificandā triferā magnaꝫ reſolue in oleo muſcellino uel cōmuni & buliat ad ignem in ciclamiē: & de bōbace in hoc intincta fiat ſuppoſitoriuꝫ. Cōtra tenaſmonē ex flegāte uitreo ſucus radicis eius cum oleo cōmuni ī ipſo pomo buliat & bombix intincta ſuperponatur.

Contra uitiuꝫ ſplenis malū terre ī multa quantitate mundatum & contritum: per ſex dies ī uiō & oleo moretur ut ibi marceſcant, cuius colature addatur cera: & parū aceti & decoquatur ad ſpiſſitudineꝫ p̄cedētibus aliis mollificatiuis, hoc efficax eſt ſi poſtea inungatur, uel ex ſuco eius

uel ex puluere ſi deeſt ſucus: confice cum oleo & cera in modū unguēti & inunge egrum ſepe. Contra apāta ex cauſa frigida que non poſſunt rumpi pre ſpiſſitudine cutis pomum ipſum conteratur & in oleo bulliat & calidum ſuperponatur aut per exteriora purgabitur. Contra fiſtulā tēta de radice eius facta ſi īpoātur os āplificat & os aliqđ ſi īteri9 fuerit attrahit ut meli9 cū teāculis attrahi poterit. Puluis eius carnem ſuperfluam corrodit. Contra polippū puluis eius ſupaſpgatur ſuper ſtuellum qui in naribus ponatur. SERA. Virtus huius plante eſt que abſtergit apit & reſoluit: unde ſi bibitur de ſuco eius pluribus diebus cū ʒ.iii. uini curat ſplenem durum & prouocat urinā & mollit uentrem & expellit ſecundinaʒ & cōfert aſmaticis. DYAS. radix eius cum aqua bibita flegma et tumores per uentrem deponit, mēſtruis īpat ſuppoīta & bibita. Et dicit ſi ſup radices eius mulier pregnans tranſierit, aborſū facit, diu perturientibus ſub femore poſita citius parere facit cū uino bibita uenēis cōtraria eſt q̄maxime bibentibus leporem marinum: cataplaſmatibus adhibita morſus uenenatos ſaluberrime curat uino mixta aut bibita cum paſſo aut cuʒ mulſa aq̄ta in modū ʒ.iii. hyctericos purgat & ſpleneticos & ſi in loco calido cohoperti fuerit ut ſudare poſſint bonū ē, quo ſudore inuenies colerā rufam depoēre, ſucus eius melli mixt9 & narib9 īmiſſus caput purgat: tunſa & ano ſuppoſita, huōres dpoīt trita & umbelico impoſita. & ſup pectinē uentrem mollit: aborſū facit: ſucus ſuffuſiones & caligines oculorum inunctus detergit: maxime ſi melli fuerit additus: medicaminibus recte additur ad aborſuʒ preparatis puluis eius ſparſus anū ꝓpendentem reuocat. Id facere poteſt ſuc9 ei9 qui tunſus & exp̄ſſus neceſſarie ſeruatur quo liuores iūcti curātur: puſtulas curat uulneribus cū aceto medicatur: ſola radix cū melle hoc facere poteſt cataplaſmatibus adhibita, tumentem ſplenē attenuat: & ſuci eius ʒ.ii. accepte cū modico uino hec potiſſime facit: ipſa etiam radix cum melle cataplaſmata, allopicias emendat: maculas ſordidas limpidat: podagricis ſubuenit: & pmoīb⁹ & ueretro & effeli-dis & uulneriб⁹ ſordidis neceſſarie adhibetur: uulnera capitis ſanat: ſed oportet eius decoctionē fomento prius adhibere & ſic oleum in quo precocta ſit illinire & circumciditur enim interius donec concauetur & ſic oleo impleta cineri īpoītur calido doēc oleū ſtertere tēptet, mittitur aliquando etiam cere parum & ita illītur. Elixatura eius fomento adhibita pmoīb⁹ ſalutare eſt, maxiē ſi fuerit cū oleo cocta & puncta. Radix ipſa collecta & ſiccata neceſſarie ſeruatur. GAL. ſucus ciclamis emoroidas aperit & prouocat uiolenter ad egeſtioneʒ in licinio appoſit⁹: ita autē & cum hiis que inſclirata & ſcrofulas & omnes alias duricies euaporāt: et ſuffulis conuenit cum melle unctus, et ultra hoc etiam nares purgat. fortis autē eſt eiʒtus ut emplaſtro unctus uentreʒ ſubducat et embrionem interficiat: etenim & aliter eſt corruptiuū embrionū forte īpeſſario appoſitus tota uero radix ſuco quidem ē debilior, fortis autem eſt & ipſa enī mēſtrua mouet bibita & appoſita, & hyctericos iuuat: non ſolū expurgans hoc uiſc⁹ ſed eam que in toto corpore eſt coleram extrahēs per ſudorem: unde in potatione cohoperiri oportʒ eū ad ſudoris gērationem: oportet autem ut puto eſſe bibēduʒ aquaʒ eius uſq; ad .tres.ʒ uel cū uiō dulci uel cum mellicrato, abſtergit autem cutī & īalopitiis & ephelidibus & omēs exfoliationes curat. Iuuat aūt & induratos ſplenes emplaſmata recens & ſicca: dant autem quidam hanc radicem ſiccā aſmaticis. Et ſubdit ē alia ſpecies ciclamis cui⁹ radix eſt inutilis: fructus uero eſt opati⁹ ſufficienter: quocirca & cū uini albi ciatis duobus bibitus pluribus dieb⁹ ſanat, ſplēs mouens & urinas & uentrem ſubducens, extrahit autē & ſecundinas & aſmaticos iuuat, qualitas uero eius cum guſtatur acris & ſubuiſcoſa eſt. AVIC. li.ii.cap. de artanita. Artanita illud quod de ea adminiſtratur eſt radix eius que ē iciſiua reſolutiua & ē bona doloribus iūcturaꝝ

& utriuſq; anche & facit ſternutationem & uehemẽt aperit opilationẽ: & cõſtrictionẽ narĩũ & colatorii: & cõfert ſigultui & eicit ſemen. Et eius decoctio ualet puncturis uenenoſis. Et ſimiliter ſyrupus eius loco eius ponitur in iuuamento qđ efficit in uẽnis, pondus eq̃le de ariſtologia longa & ſemine citri & mentaſtro.

IO. MES. cap. de arthanita. Arthaĩta eſt panis alcuruit uel panis porcinus & ab aliis panis fauni dicitur, & inueĩtur ex eo paruum & magnum. Magni autẽ radix eſt in modum rape rotõde cuius pars exterior eſt terrea nigra, interior autẽ alba: Et eleũantur radices ſup frõdes & flores ſecundum ſemĩtam uiolarũ ſubalbidarũ ſine eleuatione ſtipitis ſupra radicẽ: quuz autem habet radices ſubterraẽas pluriãs in modum auellane & cicerum. Ca. & ſic. complexionis ẽ in principio tertii gradus. Et eſt inciſiuũ, ſubtiliatiuum, calefactiuũ reſolutiuũ, abſterſiuũ, mundificatiuum & aperitiuũ opilationũ: & ẽ ex rebus ſudorẽ exuberare facientibus: & ex maxime mũdificantibus cutim & reſoluentibus ſeditatem eius: de rectificatione recipit hoc quod dicitur in cap. de luf: & in cap. de alfeſera. Et dixit ſera. accipe ſuci ei9 ʒ.iiii. & diſſolue cũ zucaro & coque uſq; ad tertiam partem & propinetur ĩ mane. Eſt enim medicina certa ad hyſtericiam. Et dixit grecus ſucus eius cuz mellicrato aut ſecaniabin & proprie de quolibz ptes equales cocte & ſumpte ſecũdũ ſupiorez decoctionem, ſunt medicina experta ad hyſtericiam citrinam, ponit quoq; meſ. in eodem cap. duas deſcriptioẽs unguẽti de arthanita, quas ibi require. POSSE. idem ſolutione educit flegma muſcillaginoſum ſumptum & ſuppoſitum & etiaz linitum ſuper femur, ylia & partes adiacentes eis aperit opilationes uiſcerum & ſplenis, & proprie ſumptum cuz oximelle & ſimiliter emplaſtratum. Et confert colice flegmatice, & ei q̃ fit ex retẽtioẽ fecis. Et eſt ex rebus mũdificãtibus caput & oculos & proprie purgat caput purgio ex eo facto & abſcindit emigraneã frigidam & ſodam, & cõfert tremori & paliſi & ad egritudines corporis flegmaticas: & ꝑpe ſi fiat caput purgiũ ex eo p9 aſſũptionem yere aut theodoricõ aut pillulaz fetidarum aut ſimiliũ. Et confert caput purgiuz ex eo factũ debilitati uiſus & aq̃ que deſcendit ad oculum, & eſt res expta ad hyſtericiam conuertens in uaporem fumum & ſudorem, materiam eius & ꝑprie ſucus eius cũ ſecaniabin aut mellicrato. Et oportz ut ſumẽs ipſũ coopiatur multum & ſudet ſudore uehemẽti citriõ. Et ſecunduz omnẽ modũ admĩſtrationis ipſius confert duriciei ſplenis & maiorũ apoſteãtuz & ſcropulis: & ꝑuocat bibitũ & ſuppoſitum menſtrua. Et ex maxime aperientibus orificia emoroydarũ exiſtit Et dicitur q̃ ſi ſuſpendatur in collo mulieris radix eius ipſa nõ cõcipit. Et linitur ex eo anus et confert egreſſui eius: doſis eius eſt ab aureis. iii. uſq; ad. iiii. et proprie ſucci eius.

Butruas .i. bitumen iudaicũ.
Buthur .i. lapis uiridis cõtra uenenum.
Buxarion .i. ſatirion.
Buxade idem quod ſupra.
Buxida .i. almea.
Buxide .i. ſatirion.
Buzaharam .i. zedoaria.
Buznaram idem quod ſupra.
Buzemma ẽ proprie herba que uocatur proprio nomine guzema.
Buzeidem dicebat iudeus q̃ eſt biſtorta extimatione potius q̃ q̃ ſciret. In gloſſis uero almanſoris libro tertio, ſup ſatirion ſcribitur q̃ ẽ ſpẽs ſatirionis cuius radix ẽ uelut digitus que uocatur in ligua noſtra palma xpi. Nam ſine dubio palma xpi ẽ ſpecies ſatirionis ſicut apparet in .l. kaſi ſed prima expoſitio melior.

CAP. CXV.

Vzeiden. ara. ſũt radices albe. SERA. li. aggre. ca. buzeidẽ ẽ ſilẽ beem albo: et ẽ medicina yndie qua nos parum utimur. Et quidam uero detulerunt ipſam ad nos, & uidim9 eam ſepe: & melius eſt ex eo qđ eſt albũ habens lignum groſſum & multas uirgas

Illud uero quod est subtile lignum habēs superficiem leneꝫ parue albedinis est non bonum & nullius iuuamenti. POSSE. SERA.auct.habix. Habix dixit qꝫ eius iuuamentū est sicut iuuamentuꝫ hermodactilorū ad remouēdū dolorē iūcturarū & podagre laxat aquam citrinam.

Buzimen .i. testiculus uulpis & est satirion.
Buziden idem quod supra.
Buzuaria .i.abrotanum.
Buzuariam .i.zedoaria.
Bruncus podagra lini & asta lini cuscute idem.
Brueria .i.thamariscus.
Bruca idem quod supra
Bruca erecta idem quod supra.
Brumaria .i.lentopodíon & ē ciclamen uel bothormarien.
Brunete idem quod supra
Bruneria idem quod supra
Bruon talasumi .i.muscus maris.
Bruach .i.affodillus.
Butria .i. planta que uocatur olece.
Brucus .i.rannus.

CAP. CXVI.

Ruculus est spēs locustaruꝫ que aliq̄do in tantū habūdāt in terris arabum, qꝫ terram tegunt & fruges cōmedunt & herbam, quare cōtra eos congregantur sicut in exercitū ipsos qꝫ colligunt et cōmedunt insalsos et salsos. Et ego uidi eos salerni anno dominice incarnationis. M. cc. lxxxxvii. Almansor tractatu tertio ca. de bruculis. Bruculi qui saliti non sunt parū calefaciunt et inflatiui existentes sperma augmentant: saliti uero plus calefaciunt et sitim efficiunt: et sunt mali nutrimenti, sanguinem quoqꝫ adurunt.

CAP. CXVII.

Ruscus omnibus notus. Paulus cap. de bruscо, folia eius sūt folia mirti cū extremitatibus spinosis faciens plures stipites cum fructu rubeo: sicut fructus cerasi: & est temperati caloris ut ypo & galienus testantur. POSSE. Paulus sucꝫ foliorꝫ eiꝫ expressus in ore tentus oris uitia emēdat: prodest stomaco & dolori uentris a colera temperatus cum lacte & inunctus uitia oculorum emendat: potatus cū zucaro emoptoicos sanat: & petram frāgit sucus eius coctus & bibitus coleram & menstrua expellit: puluis radicis eiꝫ uulnera bene sanat.
Brussus idem quod supra.

SEQVITVR. .DE. .C.

Aazaben .i. diptamus
Caazaen idē qđ s[illegible]
Caeos .i.malum
Caezaben .i.diptamus
Caesaben idē qđ supra
Caiban .i.mentastꝫ
Caina secundus dyas, est sicut triticum & cetera apud sera. uocatur cartamum.
Cairion .i.piscis habēs oculum in capite.
Caifese .i.uespertiliones.
Cailen .i.semperuiua.
Caisarbarum .i.cassiafistula.
Caocule .i.cardamomum.
Caokale idem quod supra.
Cauledon .i. caulis quo utimur ad edendum.
Cauganae sunt ea que sunt simplicia & cōpositа & cōmeduntur post cibū sicut capparis & olíue.
Caugilen .i.ostrea.
Cauculus .i.strignum
Cauda uulpis quid est. l.l. dipseus & hraꝫ harsayarbu.
Caustica .i.acuta.
Caucon .i. celidonia.
Caulis aque nenufar.
Caulis erraticus .i.caulis agrestis.
Caulis .i.caulis q cōmeditur eo qꝫ caule .i. tirso magis conualescit

uel caulis.i.tyrſus caulis .i. ueretrum uel prepucium.Paulus ca.de ulceribus uirge, ſi uero ſecundus caulon interius pudēdi ulcus fiat & cętera.i.ſecundū uirgā uirilē pro caulibus.l.l.cambin.

Cauliculus agreſtis putatur condiſi uel ſtructiū licet uideatur aliter dicere dyas.

Caulis agreſtis — idem quod ſupra.

Caulia — .i.braſſica

Cauben — .i. caulis

Caulis ſtridolus — .i.ſcrofularia

Cauſem — .i.bihar

Cauguamium — .i.ſale condita ut oliue & capparis

Cauguamich — .i.ea que naſcūtur ī gula & prefocant ut ſquinantia

Caubez fit ſicut mice panis in oleo frixe & melle deſpumato poſite parū pcoquū- tur poſtea uero ſuper ſetatiū ponūtur ut per foramina mel exeundo ſeperetur

Cauguamac — .i.cauguamium

Cautalides — .i.cantarides & eſt ſpecies pini.

Caulidaris — .i.ſpecies pini.

Caudo eſt confectio fumigii aromatica

Caulicularis — .i.iuſqamus

Cauda tremula quid eſt.l.l. tragulidūtes

Cauguamichi ſūt aliqua querū quedam conditūtur cū ſale quedam ſine ſale.

Caurupeſtias eſt nomen lacticinii quod aſſimulatur citrullo

Cauſigi eſt quoddā gen9 piſcis

Caucalis eſt uua lupina

Cauda porcina — .i.peucedanum

Cauda equina quid eſt.l.l.dhehenehachil

Cauſon — .i.febris incenſiua

Cauſtica dicūtur incenſiua medicamina adurentia putrefactiua.

Cauteriſmus — .i.cauterizatio

Cautin — .i.celidonia

Cautien — .i. celidonia minor

Cauda pecorina — .i.miliū ſolis

Caulis herba — .i.uua lupina

Cauharus — .i.amrudicis

Cauponia — .i.cellariū uini

Cauſis — .i.incenſio

Caucollidem — .i.flores lilii albi

Caballus marin9 inuenitur in ypotamo. ypotamus ē fluui9 in meſopatamia que eſt regio media inter duo flumina .ſ.tigrim & eufratem

Cabalicis — .i.ſpecies ſtoracis dyas. cap.de ſtorace utitur iſto uocabulo

Cabar — .i.capparis

Cabdatim — .i.thamarindi

Cabeth — .i.ſquama ferri

Cabis — .i. cabez

Cabria — .i.braſſica

Cabroſi — .i.ciperum

Cabruſium — .i.medicina de inſula cipri:unde arabice cabros ciprenſe Vnde auic. quādo dicit de aliq̄ medicina qđ eſt cabruſia intelligendus eſt de cipro

Cacabre ſiue karabe gumi ē qđ uocatur electrum

Cacaball9 ē nomen lacticinii qđ aſſilātur mirto et eſt forti9 lacticinio9

Cacabus ueneris — .i.papauer paluſtre et ē nenufar

Cacaſen — .i.ferrugo ferri

Cacabū rupis qđ ē.l.l.calaris

Caccabū — .i.ſpecies ſtrigni q̄ uocatur kekengi:et caccabū aliter appellatur quedam planta uēnoſa que a dyas. dorignum uocatur & eſt landrus

Cacharich eſt ſpecies teſticuli canis

Cactam onidas — .i.elleborus niger

Cacetica — .i.mala habitudo uel cacetica.i.ſordida:unde caceſia et cetera.Et dyas.cap.de aloſamios ulcera cacetica.

Cacetos ſecundum dyaſcoride9 uocatur ſemen cuiuſdā ſpeciei libanotidis in cap. de libanotide:& dicitur kakerics

Cacera — .i.mala uexatio

Cacetium — .i.ſordidum

Cahetis — mala habitudo & ē cachochia

Cacreos — .i.galbanum

Cacrelegus — .i.acetum ſecūdum aliabatem cap.de ſucis:ſed ī tercio eiuſdē de effimera ab opilatioē dicit ungatur cū oleo cacreligi quare nō uidetur eſſe acetū Item in cap.de apātibus cum pane inquit cacrelegi & farina ordei

Cacreos — .i.ſpēs ferule cuius ſemen dicitur cacreos & ſucus ei9 ē galbanum: greci uocant hāc ferulā narthecos

Cacunacule .i.cãcri.
Caci .i.cancrum.
Caciłle eſt habens ī ſe ſalſedinẽ,& aſſilã-
tur uſnen & purgat aquã citrinã.
Cachita .i.dragãtum.
Cacrios .i.ros marinus uel
ſemen cuiuſdã ſpetiei eius.
Cacoctica .i.cãcer.

CAP. CVIII.

Cacolla ara. uel heil uel hi-
bae:gre. & latiẽ cardamomũ
Cardamomum ca. & ſic.in
primo gradu ſemen quod producitur ex
quadã arbore faciente q̃ſdã ruboroſitates
ſicut ſemen rute in quibus ſemina ipſa
concluduntur. SERA. li.aggre. cap.
cacolla: & heil .i.cardamomum minus
& melius dicitur hilbane & eſt maſculus.
Et idez auct.yſaac benaram:ſunt eiꝰ due
ſpecies maius & minus:maius habet cor-
tices & capita ſicut roſa : & habet grana
magna fere ſicut nabacha aut maiora
parum & circa ipſa ſunt granula parua
angulosa boni odoris pīguia puluerulẽta
& ipſũ eſt melioris odoris atq; delectabi-
lioris q̃ minus & in ſapore eius eſt ſtipti-
citas & acuitas:uerum quando cõperãtur
minori ẽ acuitas eius minor & ſtipticitas
maior.Et cortex & capita ſũt ſtipticiora
q̃ ipſum.& uirtus eius eſt ca & ſic.ī priõ
gradu.Minus uero uocatur hilbane:& nõ
habet capita nec corticez & habet grana
habentia corticẽ cuius color ẽ ſicut color
cardamomi maioris:& eiꝰ ſubſtantia eſt
ſubtilior q̃ ſubſtantia maioris. Et uirtus
eius eſt ſicut uirtus ipſius:niſi quia ꝓpter
eius ſubtilitatem confert plus digeſtioni
& eſt magis deſiccatiuum. AVIC.li.ii.
cap.de cardamomo.Cardamomũ aliud ẽ
magnum ſicut cicer nigrum, quod cum
frangitur interius habet granum album
mordicans linguam ſicut cucube in quo
eſt aromaticitas.Et aliud eſt paruũ ſicut
lens aroãticũ eſt ca.& ſic.in tertio gradu.
DYAS. cap.de cardaõmo. Cardaõmũ
ſemẽ eſt quod naſcitur in arabia & ī aliis
locis:ſed eligendum eſt frãgibile & flauuz
plenum:graue:& durum:& quaſi lentum
ſed non rugoſum & ſi frangatur pulue-
roſum eſt:& guſtu ſubamarũ:calefaciens
odore ſuaui. GAL.vii.ſim.phar. cap.de
cardamomo . Cardamomum eſt quippe
& hoc calide ſubſiſtentis uirtutis: non
tamen adeo fortis ſicut naſturtium : ſed
q̃tum delectabilius & aromatitius exiſtit
naſturtio ī tãtum & calida uirtute imbe-
cilliori participat:nõ tamẽ ulcerare ſuffi-
ciens eſt ipſum ꝓ ſe cataplaſmatũ: habz
autem & quid amaritudinis illatum in ſe
ꝓpter quã et lumbricos īterficit & pu-
ritum ſufficienter abſtergit cum aceto.
Sed attendendum eſt q̃ preſens capitulũ
dyas.quia uidetur eſſe ꝺ cardamomo nõ
eſt ſed ẽ de cordumeī & nõ de cardaõmo
quoniã ſi tu legas illud capitulũ cũ cap.ꝺ
cordumeni in auic.li.ſecũdo & cum cap.
ſerap.li.aggre.qꝺ incipit hardameī uideꝺ
q̃ idem dicunt:ueritas ẽ q̃ greci cordu-
meni uocant cardamomuz proferentes.
da.ſillabam accentu acuto ſeu producto
mo.uero corrupto cardamomũ uero pro
cardumeī:da accẽtu graui, mo.uero cor-
rupto ut nos cõmuniter proferimus,q̃re
dyas. ꝓ cardamomo cordumenũ,uel fuit
error trãſlatoris uel ſcriptoris.POSSE.
SERA.uirtus.ſ.maioris eſt que reſoluit
& fortificat & cõfortat ſtomacũ & ualet
digeſtioni & confert ſincopi & uomitui
et maxime q̃do bibitur cum ſuo cortice
& ſuis capitibus cũ maſtice & lignoaloe
& cum ſuco mente aut cum uino grãtoz
& cũ menta.Contra ſincopiz & cardiacã
paſſiõez ex frigida cauſa fiat decoctõ eiꝰ
ī uino odorifero addita aqua ro.& detur
pacienti:ad debilitatẽ ſtomaci & digeſti-
onem confortandum puluis cardamomi
cum ſemine aniſi detur ī cibo uel potu ad
appetitum prouocãdum uel confortãdũ
& contra uomitũ ex frigida cauſa.puluis
eius cum ſuco mente conficiatur &.offe-
ratur.Item puluis cardamomi cuz menta
uiridi uel ſicca in aceto & aqua ſalmacina
coquatur,& ſpongia intincta ori ſtomaci
ſupponatur.Contra debilitatem cerebri
puluis eius naribꝰ appoãtur ſi fiat reuma
puluis eius cũ oleo muſcellino in teſta oui
ſuper cineres calidos ponatur uſq; quo

buliat ꝓ̄stea inungatur caput. AVIC.

in ipſo cum calefactione eſt ſtipticitas & ꝓprie in eo quod habet caput & ꝓprie in capite ipſo & confert uoitui & nauſee cum aqua maſticis & aqua utriuſq; grāti

Cachochimus .i.malus chimus .i. humor malus: nam chacos grece malus, chimus .i.humor. Vnde cachochimus.i. habens malos huōres inde cachochimia,

Cachoſtomacum .i.debilitatiuuz ſtoāci

Cacoetes .i. quoddam ulcus

oculi

Cacos .i.malum

Cacron plinius de hiis que ferūt quercus preter glandes ferūt inquit robora & cacron ita uocant pillulam in mediciā urēdi uidelicet habentem gingnitur .& ī abiete larice tilia platano poſtq̄ folia ceciderūt, hyeme dura ſunt: contiēt nucleuz pineis ſimilem is creſcit ī hieme aperitur ut pillā tota: cadit q; cum cepit creſcere & cetera

Cacule .i.cardamomum

Cacul idem quod ſupra

Cacuma .i.aduſtio

Cadarmaezin .i.placentis cū oleo frixis & in melle deſpuāto poſitis & ibidē parump coctis p9 ſuper ſetatiū ponūtur ut mel per foramina exeat & ſic cōmeditur caliduz ut de pane

Cadaka quid eſt.i.i.ſandaram

Cadra .i.uiride

CAP. CXIX.

Adimia uel cahimia grece: ara.cadimia: uel kalimia: latiē uero climia. Simon de ianua omnia illa nomina cadunt ſuper tres medicinas. Vna quarum eſt fumus qui eleuatur a quolibet metallo quādo purificatur in fornace ſiue ſit aurum, & tunc eſt climia auri ſiue argentum & tunc eſt clim ia argenti ſiue es ut patet per dyas. cap. de cadimia & per auic.cap.de climia.

Alia eſt lapis calaminaris qui uulgo marchaſita dicitur quo tingitur es ſicq; auricalcum: cuius fumus ſubliātus ē ſicut patet per librum ſecundum azarauii qui eſt de p̄patioē medicinaz ſimpliciū. Alia

ſnuenitur in mineris metallorum maxiē eris ſicut patet per dyas.cap.de cadimia ī quo etiam cadimiam uocat tuciaz ſolidā que fit per ſublimationem quādo fit auricalcum quam allexandrinam dicimus & hoc tangit etiaz infra cū dicit multi uero ponūt ferreas haſtas et cetera dicit ergo cadimia bona ē cipria et botrides et que ſpiſſa fuerit & grauis mediocriter: fit aūt uel generatur ī metallo eris uel parietibus ex argēto fit leuior atq; albidior & īferior uirtute habet autē cadimia ꝓtē ſuperiorē ſicut botros deintus tamē cū fracta fuerit cineroſa eſt: de foris colorē cinerituū habens: & ex una parte colorem habens lapidis onochitis talis uero eſt cadimia q̄ in ueteri metallo effoditur. Eſt & alia cadimia que & placodes dicta eſt que q̄ſi picturas habz ſicut zonas quā multi zonicen dicunt. Eſt etiam alia que dicitur obſtractis tenuis & nigra colorē terreum & teſte habens omnes iſte nigre ſunt eſt & alba ſed nugax utilis eſt aūt botrix et que onochites dicitur confectioīb9 oculorum. Relique uero ad medicamina et ad ulcera ſiccanda proficiunt et cetera.

Naſcitur etiam cadimia ex combuſtione eris uſti intelligo auricalchi uſti cui9 fu9 parietibus inheret: hic fumus collectus cadimia appellatur. Multi uero ponunt ferreas haſtas longas in quib9 fum9 ipſe coheret. Alii conficiunt illam de monte qui dictus picterides in quo ſunt lapides q̄ cōburuntur ī quo etiā monte inueniūtur multa metalla ī diuerſis locis ſicut ē calciten & miſſeos & ꝓſori & malāteria quianum criſocolla: calcantuz: & defrigis. Inuenitur preterea quidā lapis ī metallis cadimie ſimilis apreſiemī ſed diſcernitur q̄ ſit leuior cadimia & maſticationi dētiū non cedit: deinde fractus atq; igni īpoīt9 reſileat: & fumum ſimilem igni faciat.

Cadimia dū perſeuerat igni uarii coloris nitorem facit atq; in ſole cū aceto trita ī erugineam uenit qualitatē in hoc ſermoē uidentur tangi omnes ſpecies cadimie ſi bene intelligantur: tam uere q̄ falſe. Eſt etiam ex climia in mineris unde effodit nr argentum quando purgatur & affinatur

generatur climia: & quando dissoluitur lapis qui dicitur marcasita fit climia, & q nominauit hanc climiā lapidē bene dixit. Ego uero tēpore q̄do ascēdi ī īsulā .s. cipri nō erat in domib9 fornacis ex illa climia nisi res modica in fornacibus & ego repi ab homine fideli ex illis mineris lapidem qui reperitur ī mōtibus uel ī cursib9 aq̄ & quando postea dedi hunc lapidē cuidā medico italie qui erat amicus meus extimauit q̄ dederim sibi magnum donū, qa illa spēs climie est nobilior et melior oībus aliis spēbus. POSSE. SERA.li. agg. cap.d cadimia auct dyas.uirtus oīs climie est stiptica, replet ulcera & purgat sordes ulcerum putridorum: & desiccat carnem superfluam que fit in eis et consolidat ea. Aduritur autem climia in hunc modum, ponitur super prunas et dimittitur doēc inflāmatur et candescat et appareant ī ea uesice ebulientes sicut sunt in scoria ferri deinde extrahitur ab igne et extinguitur in uino et si indigeretur ea p̄ scabie oculorum extinguitur ī aceto. Quidā uero accipiunt ipsam adustam et terunt cum uino et ponunt in uase terreo et adurunt eam donec fiat cinis et admistrant eā sic preparatam loco tutie.

Cadia	.i. flos papaueris.
Cadimiale	.i. coriū mali granati.
Cadymia	.i. cadimia.
Cadmialis tortoria	.i. metallu3 ubi cuprum & argentum coquitur & cōflatur.
Cadog	.i. lac acetosum sine butiro,
Cadocon	.i. flos mali granati, & est ille qui uocatur balaustia licet falso.
Caduca mali	idem quod supra.
Caducum	idem quod supra.
Cafagati	.i. tremor.
Cafacan	.i. tremor stoācalis.
Cafatalus	.i. lasar.
Cafarum	.i. aspaltum.

CAP. CXX.

Afa ara. gre. mirica uel bruca uel mirchi: latine uero thamariscus. Vbi sciendū q̄ thamariscus quedam est masculus & est athel: & uocatur silīter thamariscus domestica. Et quedam est femina, & est illa arbor quā cōmuiter nos uocam9 thamariscum & ista uocatur silīter thamariscus agrestis. SERA. li. aggre. cap. casa. Casa .i. thamariscus agrestis & ē arbor erecta que nascitur in aquis: & habet fructū qui assilātur floribus & est silīs in fluxibīltate sua usnee: & illa spēs uocatur ab aliq̄bus bruca. Est in babilonia & in seni alia thamariscus que est domestica que noiatur termezit & athel: & assilātur agresti in oībus pretēq̄ in fructibus ī longitudiē q̄ fructus eius est rotondus silīs gallis dentatis: & est stiptic9, & ponitur loco gallaq̄ in medicinis. Et sciendum q̄ ista ē arbor quam nominat ipse in littera athel, d̄ qua dicitur q̄ ē arbor magna usq; ad celū que uocatur athel pro qua .l.l. athel. GAL. vii. sim. phar. cap. de thamariscō. s. agresti. In sapore eius est stipticitas, & est uirtus eius que incidit & abstergit: sed scioru3 eius et radicum & ramorum, subtiliatio ē plus subtiliatione fructus eius. AVIC. li. ii. cap. de thamariscō in ipsa est stipticitas & absterssio & mundificatio absq; exsiccatione uehementi & eius aqua est absterssiua desiccatiua: cuius absterssio pl9 est desiccatione eius, & ipsius exsiccatio est cum stipticitate, sed eius fruct9 ē uehementioris stipticitatis. Et ī thamariscō quidē ē subtilitas pauca & in reliq̄s rebus aliis administratur loco galle uiridis. Plinius cap. de thamariscō. Thamariscus ca. est & sic. in. ii. gradu. POSSE. SERA. auct. dyas. radix thamariscī ponitur pro gallis in medicinis oculorū & oris & est conueniens sputo sanguinis & potatur ī fluxu antiquo: et cōfert hystericis et illis quos momordit rutela. Et quādo fit emplastrum cum ea diminuit apāta flegmatica: et cortex eius operatur sicut fructus eius, nec plus nec minus et folia eius cocta cum aqua et bibita ipsa aqua extenuat splenem. Et quando fit cum ea collutio oris confert doloribus dentiū et est conueniens mulieribus habētib9 fluxū humiditatum antiquum, quādo fit sessio in decoctione eius: et proicitur decoctio

eius ſuper illos ī qbus generātur pediculi & lendines & iuuat multum. Cinis ligni thamariſci, quando ſupponitur confert habentibus humiditates matricis & fit ex ſtipite arboris thamariſci ſcyphi cum quibus bibunt ſplenetici: & uinum eſt iuuatiuū eis. Et idem auct. meſarugie, cinis eius deſiccat omnia ulcera & ꝑprie illa que fiunt ab aduſtione ignis: & cōfert apātibus frigidis quando fumigatur cuz eo. Dixit mihi homo fidelis q̄ fuit quedā mulier ſuper quā apparuit lepra & datuz fuit ei de decoctiōe radicis thamariſci cū paſſulis ſepe & curata eſt. Et nos quidem experti fuimus illud ī muliere alia & curata eſt: & hoc fuit quia egritudo eius prima fuit apoſtema in ſplene & propter opilationem eius que quidem fuit cauſa non attrahēdi melancoliam & nō mūdificādi uel clarificādi ſāguinē et fuit cauſa apparitionis lepre ſuper eam, quādo ergo reſolutum fuit apā, & opilatio propter operationem iſtius medicine in eo q̄ fuit de natura ſua incidere & abſtergere, reuerſe ſunt ad earum ſanitatem. Et īdem auct. gal. in li. ſuo ad glauconem, quando ſcripſit ei ſigna apātis duri in ſplene, q̄ melior medicina eius eſt cortex radicis capparis: & ſcolopēdria & cortex thamariſci & ſūmitates eius ſi coquātur ī aceto & ſquingibin. GAL. vii. ſim. phar. quādo cortex thamariſci coqtur cū uino, cōfert ſpleni duro: & confert & expellit dolorē dentium: ſed in fructu eius & in cortice ē ſtipticitas non pauca, quouſq; uirtus eius eſt propinqua uirtuti gallarum uiridium niſi qa ī gallis uiridib9 manifeſtatur ſtipticitas ſoluz cōplexio fructus thamariſci, eſt cōplexio inequalis & poſſumus eis uti pro gallis. Et cinis thamariſci, quādo cōburitur habet uirtutē deſiccatiuā deſiccatioē forti & eſt in eo abſterſio & iciſio. Et idem eodem li. cap. de mirica. Mirica & thamariſcus abſterſiue & inciſiue eſt uirtutis abſq; q̄ ſiccet maīfeſte habet aūt aliquā ſtipticitatē ꝑpter huiuſmodi q̄litates & uirtutes ſplenes quidē ſufficiēter iuuat ſcliratos aceto & uino radicib9 uel ramis uel foliis coctis; ſanat autē & dētiū dolorem, fructus uero eius & cortex non paucam ſtipticitatem habent ut prope gallam omnifariam, accedat excepto q̄ ſtipticitas euidens in galla, in fructu uero bruce complexio eſt īequalis permixta eniz eſt natura eius cuz abſterſiuitate q̄d nō ineſt galle, uti tamē poterit quis eo nō preſente galla in omnibus ī quibs utimur illa. Et cinis cōbuſte bruce ſiccatiue eſt uirtutis, habens multum quid abſterſiuū & inciſiuum: paucum uero ſtipticum.

DYAS. ſecundum tranſlationē noſtraz cap. mirice. Mirice. i. thamariſcus folium elixum, & ipſa elixatura bibita cum uino ſplenis tumorem cōpeſcit dolori dētium ſubuenit: eius elixatura peſſariis adhibita humores matricis prohibendo conſtringit pediculos & lendines pernecat, cinis eius ſimiliter menſtrua ſtringit. Conficitur ex ligno eius calix in quo utiliter bibitur.

AVIC. eius decoctio adminiſtratur in embroca ad pediculos & interficit eos & ex eius foliis fit emplaſtrum ſuper apāta fluxa: & eius fumus exſiccat ulcera huida & uariolas: & ſpergitur quidem quod ex eo tritum eſt, & cinis eius ſup aduſtionez ignis et ulcera huida: et cinis ei9 exſiccat ulcera humida difficilia: et corrodit carnē additam. Et decoctio eius foliorū cōfert cum uino, dolori dentium colluto ore ex ea: & prohibet corroſionem eorū, & ꝑpe fructus eius: eius fructus ſtat loco litii & galle ī egritudinibus oculi & cōfert ſputo ſanguinis antiquo & proprie fructus eius. Et eius rami diſſoluti in aceto emplaſtro ex eis facto: & ad ſplenem bibitur unum in quo decocta ſunt folia eius. Et ipſius uirgulta. Et faciūt ſplenetici ex ligno ei9 uaſa: & cōferunt ſolutioni antiq̄ & ſedēt in decoctione eius ad curſum matricis. Et ſuppoītur gumi eius: & bibitur fructus eius etiam; & confert fructus eius morſui uipere. Plinius cap. de thamariſco, thamariſcus domeſtica habet uirtutem eandem ſicut ſilueſtris, niſi quia ē magis ſtiptica & minus inciſiua et abſterſiua,

Cafel reſet .i. ſcolopendria
Cafeti manibus eſt ſpecies exercitii
Cafitium .i. ſimus columbin9

Cafandar .i.galanga
Cagalla .i.cardamomum
Caguila idem quod ſupra
Cahaam eſtquidam locus,
Cahapham .i.oleum indum,et eſt oleum nucis yndie,
Cahalef .i.pannus faciei,
Cahai .i.cuſcute,
Cahatutum .i.atriplex
Cahaduc .i.occiput,
Cahab eſt locus in crure uel pede,

CAP. CXXI.

Aharliub ara.grece xilocaracta/uel ſiliqua uel keratiuz uel keraca uel faba ſiliqua, latine uaginella uel carūba.

SERA.li.aggre.cap.caharliub. Caharliub ſapor ei9 ē ſtipticus cū pauca dulcedine: et uirtus earum que non ſūt recētes eſt ſiccatiua:nam que deſiccātur ſtrīgūt ſicut faciunt ceraſa,quia humiditas earū reſoluitur et remanet ſubſtātia terreſtris que deſiccat:ſed arboris earum eſt uirtus deſiccatiua et ſtiptica. GAL.ſecundo de cibis ca.đ ſiliqs:de ſiliqs peſſiē ſenſi,q̄ſis digerantur et uentrem ſtrīgāt/et huōres noxios nutriant. Et idē in libro đ chimis/ eſt kerachium edulium pauci nutrimēti, & ligneum ex neceſſitate & indigeſtibile, nullum enim ligneuz bene digeſtibile,ſed & non egeri celeriter non paruum ipſis exiſtit malū:q̄re meli9 eſſet ipſa neq; deferri ad nos ex orientalibus locis ī quibus naſcuntur. Eſt enim cibus mulierum & puerorū effrenatorū/nihil utile ad ſaītatis conſeruationem neq; euſtomacus eſt/ Alimentum autem palam,q̄ et ipſū dat paucum corpori. Et idem in li.de ſim. phar.ca.de ſilocaracta.Arbor ſilocaracte que uocatur centenicen,eſt ſiccatiue & ſtiptice uirtutis:ſicut & fructus eius qui uocatur ſilocaracta participans uidelicet de dulcedine quadam:patiuntur autez & hec ſimile ceraſi,humide enī magis ſubducunt uentrem:ſicce autē ſiſtunt magis expirata quidez humiditate/terreſtri aūt ſubſtantia remanente. Paulus cap. de ſiliquis. Eſt quoddā genus ſilique que uocatur ſiliqua caprina/cuius fructus eſt ſicut mirtus & folia ſicut tracion: fructi9 eius ē ī uaginis,ſicut lupinus habēs formā faſeoli. POSSE. DYAS. cap.de ſiliquis:ſilique recentes ſtomacū euertūt heedē ſiccate in contrarium/poſſūt cibus earum ad urinā proficit cōmouēduz/traditur ad ſtomaci dolorem, non leue p̄ſidium eſſe ſi in ſextario aque ad dimidiū coquantur:hiis q̄ ſucus per dies quinq̄ continuos hauriatur.Paulus ſiliq̄ caprina ſufficienter cancros medetur.
Caheaug .i.ſenacioli/
Caher .i.lingua canis/
Cabher idem quod ſupra/

CAP. CXXII.

Ahit aiton ara. grece eleon uel eladin:latine uero oleum oliuarum.Vnde cahit .i.oleū aiton,uel zaiton uel zarcon ara,grece olea:latine oliue. SERA.li. aggre.cap.cahit aiton.i.oleum oliuarum. Et oliuarum quedam eſt doēſtica,quedā ſilueſtris que grece uocatur agrielea. Et idem auct.gal.vi.ſim.phar.oliuaz doeſticarum folia & cime,quando ſūt huīda habēt ſaporem ſtipticum: & uirtus earū prima eſt que infrigidat ea quantitate q̄ ſunt ſtiptice. Et idem auct.dyas.uirtus foliorum domeſtice aſſimulatur uirtuti foliorum agreſtis/niſi quia uirtus foliorz domeſtice ē debilior: & ſūt cōueniētiora oculo q̄ agreſtis,quia ſunt ſecuriora & leuiora ei q̄ agreſtis. Et idē ſera.agreſtiū oliuarum folia,ſunt ſtiptica quādo piſtātur:& fit inde emplaſtz ſup heriſipillā et confert neq; ſinit ipſam augere, & cōfert formice & ulcerib9 que noīantur antrax & ulceribus fraudulentis & panaricio & quando fit ex eis emplaſtrum cum melle, occidit aſcarides: & confert apāti quod nominatur duo ulcera & apātib9 calidis, & facit adherere cutī capitis q̄do ſepatur ab oſſe,& quando maſticatur cōfert ulceribus oris & alcole:& quando ex eis fit emplaſtrū cū farina ordei,confert fluxui

uentris antiquo & humiditatibus ātiquis que a matrice emanant: & fluxui ſanguīs & ſanat eminētiā oculi/& cōfert ulceribꝰ eius que noīantur calcatalia/ & aliis ulceribus:& confert fluxui humīditatū ātiq̄ ad oculū:& ideo ponūtur in rob que admīſtrātur corroſioī palpebraꝝ, & cōfert auribus ex quibus fluit ſanies & auribus ulceratis. Et quādo uolueris extrahere ſucū ipſorū tere ea et in piſtatione aſpge ſuper ea uīnū uel aquaꝫ/et poſtea exp̄me & deſicca expreſſuram in ſole/& fac trociſcos:& quando fit cum uino eſt fortior q̄ cum aqua,& melior ad reponendum & confert ſaniei aurium. Et iam quidem comburūtur folia ipſa cū flore/& poītur cinis eius loco tutie.& fit in hūc modum/ ponūtur ī olla terrea cruda/& obturatur os eius & dimittitur in fornace donec illa coquatur/deinde proice ſuper ea uinum quouſq; infrigidetur: et confice ſimul. Et iterū cōbure ſicut prius:et poſtea laua ſicut lauatur ceruſa, & fac trociſcos et creditur q̄ q̄do cōburūtur ī hūc modū nō ē eiꝰ uirtꝰmiōr uirtute tutie ī iuuamēto oculi/& ideo cōceditur q̄ uirtus huius ſit ſicut uirtus illius. Et idem auct.gal.vi. ſim.phar.fructus eius quando ē maturꝰ complete eſt calidus caliditate tempata: & qui ex eo eſt īmaturus eſt frigidior & ſtipticior.Et idem ſera. quando fit ex fructu eius emplaſtrum, curat furfures capitis & ulcera fraudulenta:ſed oliue aquatice q̄do piſtantur non permittūt in cōbuſtione ignis puſtulas fieri:& mundificant ulcera ſordida.Et oliue noue q̄ruꝫ color eſt ſmaraldinus,ſtringunt uentrem & ſunt bone ſtomaco. Sed oliue nigre mature ſunt parate corruptioni, & ſunt male ſtomaco inconuenientes oculo, & quando fit ex eis emplaſtrū,phibēt ulcera quorū nomen eſt antrax.Et medulla que eſt intra ipſam,quando miſcetur cū ſepo & farina,eradicat albaras unguiū & aqua ſalſa ī q̄ cōdiūtur oliue q̄do fit ex ea collutio oris reſtrīgit gīgiuas & dētes cōmotos. Et idem auct.haben meſuaꝫ, uirides ex oliuis ſunt fri. & ſic. ſtringunt uentrem et preparant ſtomacū. Et oliue aquatice excoriant ſtomacū propter eoꝝ puntícitatem:& quādo ponuntur ī aceto ſunt plus excoriatiue ſtomaci & nigre ex eis ſunt ca.cū pauca ſtipticitate indigeſtibiles plꝰ aliis. Et humor q gēratur ex oliuis uituperatur & que commeduntur in medio prandii,acuunt appetitum, & magne ex eis ſunt maioris operationis. GAL.ii.de cibis cap.đ oliuis:oliue paucū omnino alimentum dāt corpori & maxiē que ſunt mature:cōmedūt autē homines has cū pane quidē magis: ſine autē pane almadas & kolimiadas ſic uocatas gratia ſubductionis uentris:cum garo autē ante cibum:ſic autem que ſūt mature ī arbore plurimū unctuoſū:ſícce ſtipticū chīmum habent,propter qđ & roborant ſtomacū, excitant appetitum īdoneiſſime autē ad hec ſunt que cum aceto repoſite.Multipliciter autem īpſa preparāt q ſtuduerūt cīrca pulmentariam experientiam. Almanſor tractatu tertio cap.de oliuis. Oliue de aqua ca.ſunt & ſic. que ſi ante cibum commedantur,uentrem mouent: & os ſtomaci robuſtum reddunt. Oliue autem de oleo, calidiores ſunt que & os ſtomaci minus corroborant :ac uentrem minus fluere faciunt. SERA. gumi oliuarum confert obſcuritati uīſus,q̄ndo fit ex eo cohol & abſtergit ſordes ulcerꝫ que ſordes nominātur lacoma .i.lippitudo que eſt in oculis.& prouocat mēſtrua: & prouocat urinam: & quando ponitur in locis corroſis dentium ſedat dolorem & excludit ebriationeꝫ:& curat empetiginē & ſcabiem ulceratam:& nominatur inter medicinas mortiferas. Et īdem auct. pauli gumi oliuarū ponitur ad cicatrices ulcerum cornee & delet eas: & delet albedinē oculi et telā:& ualet dolori dētiuꝫ corroſorum,quādo ponitur in corroſioē. Et idem ſera.gumi oliuarum agreſtium ſilātur ſcamonee,& in colore ſuo ſilātur iacinto rubeo,& eſt cōpoſitū ex lacrimis minutis:& pungit linguam:ſed illud quod aſſimulatur gumi in magnitudine lacrīē lenit ſine punctione:& oliue ſilueſtres & domeſtice ſunt ex qbꝰ colligitur gumi. Et idem auct.gal.oleum quod ſumitur ex

oliuis maturis, quoddaz est nouū, quoddā est uetus. Eius uero qđ est nouū, calefacit calefactione temperata & humectat: sed uetus ex eo calidius ē & magis resolutiuū sed illud qđ accipitur ex oliuis recentib9 immaturis dicitur oleum expensarum, & est oleum onfancinum. Et in nouo aliqua existit ex eo de frigiditate quantitas que est in eo de stipticitate. Et uetus ex eo dū in ipso perseuerat stipticitas, est uirtutis deficcatiue donec stipticitas recedat ab eo quia tunc fit simile oleo qđ accipitur ab oliuis dulcibus Et oleuz qđ accipitur ab oliuis in summitatibus simile ē et ꝓpinquum in uirtute oleo expensarum, & uniuersaliter pone consideratione tuaz in omni oleo qđ gustabis quia eadē q̄titas quam in eo inuenies de stipticitate est ibi de frigiditate & si non inuenies i eo stipticitatē omniō: sed iueies ipsū delectabile uere delectationis dic ipsū calidum cum temperamento: & si tu inuenies cum hoc ipsum subtile & illud quod est clarum de quo si accipias paruz & ponis ipsū supra membrum uel corpus extenditur supra corpus & dilatat multum absq; eo ꝙ imbibitur in eo & abscinditur: scias ꝙ illud est bonum ualde & bonitas que cōuenit oleo est in ipso, & quando abluitur oleuz non mordicat. Et idem auct. dyas. Oleuz quod fit ex oliuis non bene maturis, est oleum expensarū & est conueniens sanis, & proprie illud quod est nouū ex eis sine putrefactione boni odoris. Et ex illo qđ ē huiusmodi fiūt olea aromatica: & ē bonū stomaco propter stipticitatez que ē in eo, & restringit gingiuas: & confortat dētes quando tenetur i ore: & ꝓhibet sudorē. Et oleum uetus oliuaꝝ maturaꝝ cōueit in medicinis & omnes species olei sūt lenientes corpus: & ꝓhibent aduētū frigoris corpori: & faciunt ipsū habilē ad motū & molliunt uentrez: & debilitant uirtutē medicinarum uulnerantium. Et datur in potu cōtra medicinas mortiferas ut euomatur cum eis & fit cum hoc assidue: & quando bibuntur ex eo, ʒ. ix. cum tātūdē aque ordei uel aque calide, laxāt uentrem & quādo decoquūtur cū ruta & bibūtur ex eo calido. ʒ. ix. confert tortioni uentris & expellit lumbricos & quando fit cū eo cristere confert colice que fit ab apāte i testini & opilatioē que fit a stercore duro & antiquū ex eo est calidius. & pl9 resolutiuum, et fit cum eo cochel ad acuendū uisuz: & si non habes et necessario idiges eo coque ipsū donec fiat sicut mel & utere, & uirtus eius est sicut uirtus ueteris. Et oleum oliuarum siluestrium ē stipticū, et iuuamentum eius est in mediciā minus iuuamento supradicti olei, et iuuamētuz eius est sicut iuuamentum olei ro. et stringit sudorem et prohibet casum pilorū et purgat furfures capitis: & confert scabiei et porris, et prohibet canos quando ex eo fit collutio oris ualet ad apāta gingiuarū, et confert dentibus cōmotis et iam ꝑparātur ex eo epithimata ad gīgiuas, quādo huōres currunt ad eas: & oportet ꝙ accipiatur lana et inuoluatur supra stilum et madefiat in oleo feruenti, et ponatur sup gingiuas sepe donec albescant. Et idem sera. auct. gal. Amurce olei substantia ē terrea: et calefacit et deficcat in. ii. gradu et resoluit et curat ulcera que sunt i corporibus siccis et ulcera facit in humidis furere, et quando coquitur est grossius: et magis deficcatiuum. Et quando coquitur i uase eris quousq; ingrossetur et fiat sicut mel est stipticum, et confert ad ea ad que confert litium et superat litium, in bonitate in hoc ꝙ quando miscetur cum aceto aut uino simplici aut cuz oximelle et linitur cum eo confert doloribꝰ dentiū & apātibus, et miscetur in medicīs oculorum. Et quando fit ex eo cristere confert ano apāto: et collo matricis & apātibus matricis. Et quando coquitur cum aqua agreste donec fiat sicut mel, et liniuntur dentes corrosi cum eo eradicat eos: et miscetur cum cameleonta et cū aq̄ in qua lupini steterunt ad dulcorandum, et liniuntur ex ea aīalia, aufert scabiem eorū. Et illa que est noua absq; decoctioē quando calefit et proicitur supra podagram et dolorem iunctura rum cōfert, et quando extenditur supra coriū et supra uentrem ponitur hydropicorum minuit

tumorem ipſorum. GAL.vi,ſim.phar. cap. amurca ſecundum tranſlationem noſtram. Amurca olei terreſtris ē ſubſtantie non tamē adeo caliditatis ꝑticipat ut mordicet euidenter: ꝙ ſi decoquatur multo magis adhuc erit groſſaruꝫ ptium, & ſicca erit utiq; ſecūdi gradus calefacientium:& deſiccantium intenſi magis:ſic itaq; ulcera ſiccarum cōplexionū corporū curat que uero in ceteris oīb9 exacerbat, ſiccatiua namq; eſt ut reſina;& pix liqda & aſpaltum ipſe etiam corporum quidē ualde ſiccorum ſiue uulnus habentiū ſiue ſcinum ſolidatiue ſunt cetera uero cūcta tendit et exacerbat.

Charos .i.ſubet qđ ſtuporē uirilem poſſumus dicere: alexander cap. de litargia,paulus inquit,ſit de eadē materia cum litargia:differūt autē quia hāc febris precedit,litargiam uero ſequitur.

Cakele .i. herba ſimilis uermiculari acetoſum habens ſaporem & ſalſum

Cakiar .i.cucumer

Cakiroſion .i.cucumer agreſtis

Cakur .i.cucumer

Calatium in oculo .i.grando in oculo

Calamus quando eſt ſimpliciter prolat9 canna uocatur pro qua.l.l.haſap & quidā eſt agrias uel agreſtis qui ſecundū dyas,ē ſpecies graminis ſicut patet per ſera.cap. de gramine & etiam nomen ſonat.Nam agroſtis grece eſt gramē & ſecūdū dyas. eſt uenenoſa planta animalibus ,& maxiē qđ naſcitur in egipto,pro qua.l.l.agroſtis & litteram haſap. Eſt alīus calamus qui uocatur calamus aromaticus pro quo.l.l. haſab deſice

Calauſac .i.litium

CAP. CXXIII.

Alamentum ara.gre.calaītis, latine uero nepita, uel menta non odorifera.Sciendum eſt ꝙ in ſecundo canone, auic. capitulo de calamento confunditur ſermo de calamento,pulegio, mentaſtro: & origano.i. calamento yrci:capitulum uero qđ đ origano apud eūdem exp̄oītur non eſt de origano ſed de ſaturegia,de pulegio uero nunq̄ apud eum cap.īuenies hec omnia patebunt ſcrutanti diligenter uerba dyas.et ſera.cum uerbis auic.ī oīb9 iſtis plantīs non multuꝫ curāt arabes ēre unum pro alio ponunt ex quo iudicant habere eandem uirtutem. SERA.li. aggre.cap.de calamento auct.dyas. Calamentum ex eo eſt quod dicitur calamentum montanū:& dicitur ab aliqbus pulegium agreſte,ſed falſo debet dici calamentum eſſe pulegium uſuale,& ē aliud calamentum qđ dicitur fluuiale & illud ē pulegium agreſte. Et ſunt ei tres ſpecies, una habet folia ſimilia foliis bederog id ē ozimi,quorum color uergit ad albedinez, & habet ramos cum multis nodis q̄drangulatos & flores purpureos: & ex eo eſt aliud ſimile pulegio ī odore ſuo & ī foliis ſuis niſi quia ſunt maiora foliis pulegii & nominant illud aliqui pulegium agreſte, & romani uocant illud nepītam ex foliis ſuis niſi quia ſunt maiora foliis pulegii. Et eſt ſecunda ſpecies que ꝓprie noīatur nepita.Et eſt tertia ſpecies que eſt ſimilis mente agreſti niſi quia folia ſunt lōgiora foliis mente & uirge ipſius & ramuli ſūt maiores uirgis & ramulis aliarum ſpēruꝫ Et uirtus eius eſt debilior uirtute aliaruꝫ ſpecierum. Radix uero eius nullius eſt iuuamenti: naſcitur in campis & in locis aſperis & aquoſis. DYAS.ſecundum tranſlationem noſtram cap.de calamēto, calamiten quod multi pulegium agreſte dicunt,& illud eſt calamentū fluuiale:& ē aliud calamentum quod dicitur mōtuoſū & illud ē pulegium uſuale. Sed calamēti fluuialis tres ſunt ſpecies. Eſt enī ſiluris cum foliis ozimo ſimilib9 atq; ſubalbidis & ramis geniculatis uel anguloſis cū flore purpureo folia eius odore pulegii ſimilia tamē ſunt in forma maiora. Item ſecūda ſpecies appellatur pulegium agreſte, quā ſpecialiter latini nepitam uocant: & illud ſupple ē calamētum fluuiale.i.cōmune ut patet ſi legatur confectio diacalamenti ī antidotario uirili cum eo quod ſcribiturī antidotario ioannis ſerapionis.& auic. &

eſt maius & minus:maius ẽ quo utimur: minus ẽ quo purgantur gatte. Tertia ẽ edioſimo agreſti ſilis cum foliis oblongis, cuius uirga & rami maiores ſũt: ſed uirtute iferiores. Naſcitur ī cãpis & aſpis locis et aquoſis.GAL.vii.ſim.phar.ca.de calamento:ſubſtantia calamenti ẽ ſubtilis, & in ſapore eius ẽ acuitas & caliditas manifeſta,et breue quid amaritudinis habet, et ẽ ca.et ſic.ī tertio gradu. Experiẽtibus uero illud et corpus offerẽtes primo qdẽ exterius appoſitum calefacit et mordicat ualde,ſcalpit etiam corpus et tandẽ ulcus efficit.Intra uero corpus p ſeipſum,et p mellicratum calefacit manifeſte.

POSSE. SERA.auct.gal.quãdo bibitur ſucus ei9 cũaqua mellis,diaforat totũ corpus et prouocat ſudorẽ,et teritur cũ oleo & coquitur & inungitur corpus & confert rigoribus peryodicis: & quando fit emplaſtrum ſuper ſciam habentibus ſciaticũ dolorem cõfert ualde:trahit eñ funditus ad extrinſecam ſuperficiem & calefacit totum articulum, ſuperincendit autem manifeſte cutī.Et ſumptus ī potu uel appoſitũ prouocat mẽſtrua efficaciter & eſt ex medicinis quãdo ſumitur magis conferẽtibus leproſis reſoluendo huõres reſolutione fortī & aufert liuorez qui fit ſub oculo & ypopia diaforati& tu debes ſcire qp omnes medicine que teruntur & habent acuitatem,attrahunt cito ex profundo corporis huiditates quas recipiũt in locis illis,& melius quidem ī his ẽ uino decoquentes cataplaſmare ipſum uiride magis q̃ ſiccum uehementius poſtq̃ deſiccatum & promptius ad urendum ſicut que cauſtica & quecunq; pharmacorum calida ſunt & acria & ſubtilium partium facile attrahentia funditus ad ſe totam adiacentem humiditatem. Amaritudo autem que ineſt ei breuis quidem omnio eſt.operatur autez in quibuſdã ſicut que uiolentius & qp cohesiſtit uehemẽti caliditati cum ſubſtantia ſubtilium partium & ideo quando ſumitur ī potu eius ſucus aut fit criſtere cum eo occidit aſcarides & lumbricos,& ualet ad morſus ferarum & occidit ſimiliter uermes que generãtur in auribus & in ulceribus,pfundis & q̃do fit naſcale cum eo aut ſuitur in potu occidit et expellit fetum.Igitur inciſiua qdẽ uirtus ineſt ei,propter caliditatẽ eius et ſubtilitatem partium et amaritudinem. ſolã itaq; propter omnia predicta cõfert omnibus aſmaticis et hyſtericis propter amaritudinem,maxime ſicut et pene cĩa cetera purgando et mundificando epatis opilationes:eſt autem ad omnia predicta efficatius qd monſtratum ẽ. DYAS. uirtus omnium ſpecierum eius uiſcida ẽ et ſicca nimis:&calidam partem habens extenuatoriam.Vnde bibita et impoſita morſibus uẽnatis occurrit urinã ,p uocat: conquaſſationibus utiliter adhibetur: lacertis dolorez tollit orthonoicis et tortionibus ſubuenit,uenenuz cũ uino ãputat, hyſtericis utilis eſt,lũbricos et aſcarides cum melle et ſale accepta, cruda et cocta ſubuenit cõmeſta et bibita ſtomaticis pſtat effectũ:mẽſtruis imperat et appoita in ore matricis extrahit fetus et aborſuz facit fumigio ſuo ſerpentes de domibus fugat:uiridis ī uino cocta et cataplaſmatibus impoſita nigras cicatrices claras et ſui coloris reddit,liuores ãtergit ſciaticis utiliter adhibetur,carnẽ cõburẽs ſuc9 ei9 aurib9 imiſſus uermes occidit.unde nepita magne uirtutis et uehemẽtis ī calore ẽ unde etiam nobiliſſimis ãtidotis meruit aſcribi ex quibus unũ putandum putaui qd uſq; hodie a medicis diacal.mẽtũ pdicatur.Recipe nepite:petroſelini.piperis pulegii ana.ʒ.vi.ſemis apii .ʒ.xii. leuiſtici .ʒ ii. omnia tonſa et trita melli optimo mixta diutiſſime coquantur:digeſtionez facit et ſtoãco et precordiis utile ẽ,pituitas toracis ac capitis diſſoluit: aut purgat iecori medetur calculos expellit urinã concitat:cõmouet menſtrua nepita ſicca et potata in mulſa calefacit ualde et ſudorem mouet per totũ corpus q̃propter aliqui utuntur ea ad frigus et rigorem coquentes eaz in oleo & extrinſecus ungẽtes totum corpus fricatione forti. Intrinſecus autem potui data ut ſupra & per totam coſſam cataplaſmata ut ſupra ſciaticis magnum fit adiutorium:quia de

profundo extrahit humores non ſolum ſubtiles digerit, uerum etiam pīgues & ſpiſſos extenuat & proicit ſucus eiꝰ regiū morbum emendat. Item ſucus ipſius p criſtere iniectus aſcarides & lumbricos occidit: & in ulcere etiam putrido & in oī membro ubi uermes ſunt occidit, ꝓpter amaritudinem, & ideo enfraſim epatis purgat ſtomaticis & hyſtericis ſicut alia amara iuuat: & potiſſime quando eſt cū epatis enfraſi. Calamiton uocant greci ranulam quādam eo ꝙ inter arundines fructices uiuat miniā omniū & uiridiſſiā. Et calamiton etiam eſt ſpecies calamenti ut dyas. in proprio cap. & eſt pulegium agreſte, & aliqui uocant eum calamentuꝫ montanum ſed falſo, quia calamentum montanū non ē pulegiū agreſte, ſed pulegium uſuale.

Calamon melan .i.caſſiafiſtula.
Calamas grece .i.calamus.
Calamus offe .i.calamus agreſtis.
Calaris eſt quedam ſpecies ſtrigni qui ypnoticus dicitur a dyas .i.ſompniferus. quem latini uocāt rupis cacabū uel rupis concauum, quia in rupis oritur eſt herba uel frutex habēs haſtas ſpiſſas & multas ſarmētoſas & nō frāgibiles: & folia pinguia & cum flore rufo & maiori: naſcitur locis aſperis & petroſis, coriū radicis eius cum uino bibitum ſompnum preſtat.
Calaſion .i. conſiſtentia humoris circa palpebras.
Calaſma .i. extenſio ſuporis palpebre q̄ ſepe inuerſio fit ad interiora naturalium capillorum, ꝙ nō niſi digito ſubleuari poſſit palpebra: differt a paraliſi quia paraliſis eſt cum continuo motu.
Calata .i. relaxata.
Calap .i.almes indi.
Calab idem quod ſupra.
Calaſtica .i.reſolutiua relaxatiua & cetera.
Calagie. .i. kalangie.
Calaza ē excreſcētia in palpebris rotōda albida perſpicua ſilīs lapidi grandineo.
Calathus eſt caniſtrum in fundo ſtrictū & in orificio latum.
Calathi idem quod ſupra

Calahi .i.nux uomica.
Calah idem quod ſupra.
Calamus .i.canna
Calamus agros .i.calamus agreſtis.
Calamitan .i.nepita.
Calaſticū .i. mollitiuum.
Calbahanir .i.capillus ueneris.
Calcabria eſt genus caulis albe.
Calcalia .i.mercurialis.
Calcadi .i.calcantum cuius color eſt uiridis & quando ātiquatur fit colchotar uel calcitis, l.l.calcitis.
Calcandi .i. medicina ynda qua caremus.
Calcamil .i.ozimū montanū.
Calca .i.butalmos.
Calcalla eſt ſemen quoddam margaritis ſilē dependēs iter folia grandia ī mōtibus ſemper fere inuenitur.
Calcantum .i.uitriolum.
Calcadis quid eſt, l.l.calcitis.
Calcatis idem quod ſupra.
Calcataren .i.quando ē ſanies in ſifac & corroditur cum ea pars.
Calcafit .i.ozimū mōtanuꝫ
Calcala .i. cardamomum.
Cacareren .i.calcataren.
Calda .i.calida īde caldarium quando ſimpliciter ponitur ꝓ calida aqua intelligitur.
Calſa duorum generū eſt una ſilīs aaron. Naſcitur in arationibus, colligitur anteq̄ creſcat uſus eoſdem habet quos arſa. Alterum genus eſt qđ anchuſam, quidā uocant alii ricidinoſiā folia lactuce lōgiora plumoſa radice rubea.
Calſam eſt ſpecies cochilii. l.l.ſadet.
Calſamum .i.uinum quod fit ī carunculis que ſimulantur papillis.
Calſamus .i.ciclamen.
Caleniabin .i.geleniabīn.
Caleiebinum idem quod ſupra.
Calebi .i.grana ſolis.
Calef .i.pānus faciei.
Caleph idem quod ſupra.
Calengi .i.collica paſſio.
Calebum .i.milium ſolis.
Cale .i.herba ſilīs uermiculari acetoſum habens ſaporē & ſalſuꝫ

Calea .i.cardus maior
Calchei .i.uena terre qua caremus
Calcede .i.ſaluia
Calmentis .i.malum terre
Calcheos .i.zinear uel iarin
Calitricon .i.politricon
Calicularis .i.iuſquiamus
Calib .i.milium ſolis
Calidicon eſt medicamē de arſenico cui⁹ diuerſe ſunt deſcriptōes ut in.vii.ſera.i trociſcis de arſenico.
Caliptelo .i. pentafilon
Calianim .i.tranquilitatem
Cali .i.cinis q fit de q̄dā herba ſalſa & utuntur eo tinctores et eſt uſnen herba ipſa de qua fit ſal alcali
Caliber .i.lingua canis que eſt herba
Calibi .i.inſtrumentum
Calimon .i.mentaſtrum
Calculi maioris .i.cardamomum
Califer .i.nux muſcata
Calcitheos .i.calcitis
Calcithei .i.bactitura eris
Calitroſa apāta ſunt duricies iunctura⁹ .ſ.lapidatiōes que cōtinēt in ſe ſicut calcē uel gipſum ut alexander cap. de porris iuncturarum
Calcitheum .i.quedam gleba & eſt calcis flos
Calchit .i.calcitis
Cachei idem quod ſupra

CAP. CXXIIII.

Alcitis eſt ſpecies uitrioli: & uocatur colchotar tenens medium inter calcitis & uitriolum: ut apparet in littera zeg i q̄ oīa iſta auidi⁹ maīfeſtātur d̄ quo dyaſ.cap.calcitis dicit, q̄ ē gleba q̄ ī cipro in metallis inuenitur & cetera: ut in fine huius littere patebit unde calcitis eſt ſpēs uitrioli ut patet apud ſera/cap. de zeg. & ipſum eſt colcotar & calcitis. Nam uidi apud dyas.cap.de alumine ubi habetur: acuruntur ſpecies aluminis ſicut calcitis uel calcidis ī ſera.eodē loco habetur calcadis uel colcotar. Item Io.me.in trociſcis de croco, ponit colcotar & calcadis.
DYAS. cap.calcitis. Calcitis eſt gleba naturalis que in cipri inſula ī metallis inuenitur colore ſubauroſo fragilis intus habēs uenas diffuſas ut alumen, ſciſſum ī modū ſtellarū fulgētes cuius ē optimū q̄d ē recēs noua mūdiſſiā & eq̄lit fragilis: ẏt⁹ ē ei ſtiptica termātica ſcarotica. POSSE.
DYAS. purgat palpebras & oculos: ē & ſubmordax: ignem ſacrum extinguit: & herpetes curat: fluxum ſanguīs matricis abſtinet: micetis cū ſuco marubii occurrit gingiuarum reuma & fautium impoſita abſtinet: paſcentia uulnera ad ſanitatem perducit: coctū uero oculis medetur trita melle addito & iuncta palpebris groſſis & aſperis ſeu calloſis aptatur q̄a areſcere eas facit: fiſtulis collirii more iniecta medicatur. Paulus cap. calcitis eſt ca. & ſic. cōplexionis in.iii. gradu
Calos .i.bonū inde ſtorax calamita .i.bona gutta non a calamo ut quidam dicunt michos enim gutta inde calo uerbū neutrū .i. depono ide caloticū .i.mitigatiuū doloris, quia deponit dolorē
Caloſtrum .i.lac nouum
Caleos .i.es
Calufar .i.oleū de nuce yndica
Caluf uel caſus idem ē q̄d ſumenet duo, & ſumenet idē ē q̄d obolus iſta uocabula ponuntur in littera caxchax & in littera radeb.
Calcule uocatur anche quod mundat uitrum & naſcitur in mari iuxta ſibilium
Calculus .i.cardamomū minus & calculus.i.paruus lapis
Calcutecaumenon .i.es uſtum
Calb .i.cor
Calmana .i.muſcus quercus
Camaregum .i.fructus thamariſci
Cama cropem .i.came ropoa
Camakach .i.illa que ſeruātur in ſalmoria
Camhaduci .i.omnia que aceto & ſale condita ſunt ut capparis, oliue, & reliqua ex quibus fiunt ſalſe ut ſinapis & eruca & cetera
Cameos .i.gumi arabicum

Cameactis .i.ebulus:actis id eſt ſambucus:unde uerſus,Sambucus ē actis ſed ebulus eſt cameactis

Cameleonta quid eſt.l.l.cameleombāte

Cameis .i.ſemen ferule

Camepita .i. camepitheos

Camepitas .i.cipreſſus

Came grece infímum uel depreſſum uel terrenum, latine ut cameactis .i.infíma actis .i.ínfima ſambucus & eſt ebulus

Camebalanos .i.appios

CAP. CXXV.

Amecíſſos ſoāt ex uocabulo infima uel terrena edera: unde camecíſſos uocāt greci ederam non extollentem ſe a terra. DYAS.cap.camocíſſos. Camecíſſos folía habet ſilīa trítico ſed oblonga & tenera & multas uirgas duarū palmaꝝ folía ex una uirga habens .v.uel.vi. & florem ſimilem ozímo:ſed minorē guſtu eſt amara ualde:radices ſunt ei tenues & inutiles:naſcítur in locis cultis.POSSE. DYAS. folía ipſius cū aqua cíatis trib9 bibítur diebus ſexaginta, hyſtericis p̄ſtat effectum & ſciaticis medicatur dieb9 ſex aut.vii.bibíta. GAL.viii.ſim.pharm.cap. camecíſſos . Camecíſſos flos eius amarus ſufficiēter exiſtit:& deſtruit ea q̄ ſecūdū epar.quīdā uero & ſciaticis eam dant.

Cameciparíſon eſt quedā planta ad ſilītudinem foliorum cipreſſi.

Camelon ſcribitur pro planta,& pro aīali pro animali eſt camellus pro planta eſt camomilla.

Camadaſnes .i.parua laur9 daſnes enim laurus.

Camedapni idem quod ſupra.

CAP. CXXVI.

Ameleombante arabice uel ſuchaa: gre.cameleonta alba uel ſpina iudaica uel ſcoltea: uel acantahaniqui : uel acātis egiptia:uel ſpīna arabica:latine cardus uel ſpecies eius & eſt cardus alb9 uel ſuchaa

Sciendum q̄ cameleon eſt ſpēs cardonis ſilueſtris,qui cardus habet plures ſpecies inter ſe differentes ſicut apparet ī littera illa cardus ſilueſtris,unde bedeguar.i.ſpīa alba differt a cameleō qa ī foliis nō habet aculeos ſed bedeguar habet in foliis aculeos ſicut apparet in littera ſupra dícta: Cardus ſilueſtris ē una ex ſpēb9 cameleō, ſed cameleonta alba eſt ſuchaa, de qua proſequítur in iſta littera. SERA.li. aggre.cap.cameleonbāte. Cameleonbāte eſt duplex.ſ. nígra & alba. Alba dícitur cameleombāte .i.cameleonta alba: nígra dícitur cameleon.i.cameleonta nīgra. Cameleombante .i. cameleonta alba nominat eā homines accia & xion,propter id quod inueniri ſolet, maxime in radice ei9 quo mulieres maxiē,p maſtice utūtur & eſt uiſcoſitas que inuenitur ī radice ei9 & folía eius ſunt ſímilia foliis ſpine que homines orientis nominat acuſh & foliis ſpeciei ſpine q̄ dícitur ſcolimas uel ſcolopias & folía ei9 ſūt aſperiora & acutaꝝ ſūmitatum magis q̄ cameleōta nigra ſed non habet uirgam:naſcítur in medio ei9 ſpina ſimilis erictio marino aut ſpine que dícitur alkreſan ī qua ē flos coloris purpurei:ſpiſſus pu9 ſiue ſubtilis ſicut capilli & ſemen eius eſt ſimile grano cartami & radix eius quando oritur in bona terra pingui eſt groſſa,& quando oritur ī locis aſperis eſt ſubtilis,& color eius eſt iteri9 albus & in odore ſuo eſt odor grauis:& aromatic9 ſilis ſicut cera & dulcis ſaporis & iſta ſpēs ſuple dicitur arabice ſuchaa. Cameleon.i.cameleonta nigra,nominant ea3 homines propter proprietatem florū eius q de eis reperiūtur uirides multum & flores aliqui ad album declinantes: & alíi ad celeſtem colorem & quīdā ad rubedinem ſanguinis, & eſt plāta cuí9 folia ſunt ſimilia foliis ſpine que dicitur ſcolamas,niſi quīa ſūt minora eis & ſubtiliora, & eſt rubedo trahēs ad rubedinē ſanguīs, & habet ſtipitem in groſſitudine digiti,& longitudinem unius cubiti in qua eſt flos ſubtilis ſimilis in colore flori herbe que dicitur boachis & ſūt ī eo macule,& radix eius ē groſſa & nigra & ueluti tortuoſa:

color cuius ē iterior decliuis ad rubedinē & q̄ndo maſticatur mordicat linguam. Naſcitur in locis petroſis. Et idem auct. gal. calefacit ſuple cameleonta alba & eſt ſuchaa in fine ſecundi gradus & ſiccat in tertio. DYAS. cap. cameleonta. Cameleonta alia nigra alia alba. Cameleonta nigra quā multi ſon aut xion aut ozimū dixerunt, folia habet ſcolimo ſimilia, ſed tenuiora & rufa: uirga eſt eius digiti unius menſura groſſa & unius cubiti lōga & obrufa. florem habet ſpinoſum ſimilē iacinto & uarium. i. quia uiridem album & rufum iacinto ſimilem. Radix eſt illi groſſa & nigra & ſpiſſa & diuiſa, & ſubrufa guſtu mordaci & ſerantico: naſcitur locis mōtuoſis & maritis. Cameleōta alba quā maxiē multi ixion dixerūt, qa qđ inueniri ſolet maxiē in radice eius mulieres pro maſtice utuntur: folia circa radicem ſuā in terra ſilia habet ſilino aut ſcolino aſpera & acuta, & fortia ſed non habet uirgam eſt ei in medio uelut ſpina ſimilis erſtio mariō aut cardo cū flore purpureo denſo & mīnuto ſicut capilli ſemen eſt ei ſimile ginco et radicē habet ī terra p̄gui albā et groſſam et teneram, oderis grauis et aromatizantis: guſtuz dulcem. Sapor cameleonte albe eſt amarus et pluris amaritudinis q̄ nigra et ipſa calefacit in. ii. gradu prope finem et deſiccat in tertio ſuple et illa eſt quā arabes uocāt ſuchaa. In radice nigre cameleōte eſt res occidēs, et ꝓpter hoc admiſtratur exterius tantū, uirtus eius eſt que calefacit in. iii. gradu proprie et deſiccat in primo. GAL. viii. ſim. phar. cap. de cameleonta. Cameleōta nigra ca. uirtute eſt in tertio gradu et ſic. in primo. Cameleonta alba eſt ſic. ī tertio gradu, in calefaciendo uero eſt in ſecūdo completo. Plinius cap. de cameleonta. Cameleonta herba eſt non una ſpecie. Inuenitur enim nigra et alba. Nā albida habet folia circa radicem ſuam diffuſa in terrā uaria et denſa aſpera & quaſi ſpiōſa in medio habens encinū acutū: cardo ſimilem & florē purpureū denſū mīnutū ſubalbidum ſemine ginco ſimile radicem uaſtam et mollem ut malua grauiter redolentem guſtu ſubdulci. Nam illa que nigra eſt folia habet tenuiora pauca & rubicunda: tirſum oblongum groſſitudiē digiti rufum in ſummitate habēs florem ſpinoſe iacintū colorē radicē uaſtā nigrā uel uariaz guſtū ſubmordens. Oribaſius cap. cameleon. Cameleō aliqui yxion dicunt duo genera candidiora aſpa habz folia, ſerpit in terra eſchimi modo ſpinas erigens radice dulci: odore grauiſſimo q̄ buſdam locis uiſcuz gignit albū ſub foliis maxiē circa canis orticuz quā thyri naſci dicuntur & cetera. Et infra ex nigris aliq marem dixerunt cui flos purpureus eſſet & feminam cui uiolaceus & cetera. Paulus cap. ſuchaa. Suchaa eſt herba dulcis que extēditur per terram & facit capita groſſa prope radicem et exeūt ex illis capitibus flores ſanguiēi: unde ſuchaa dicitur arabice. SERA. li. aggre. cap. ſuchaa auc. gal. ſuchaa. i. ſpina arabica uel herba ē ſilis plāte bedeguaris niſi q̄ uirtz eiꝰ ē uirtus que deſiccat & ſtipticat plus eo & fructus & radix eius eſt fortior res que fit in ea. POSSE: DYAS. cameleonte albe. i. ſuchaa bibita oxiſabo uno & maxime cum uino auſtero aut cū origaō lumbricos latos excludit. Elixatura etiam eius ex his utiliter datur hydropicis cuz uino medetur uel cum paſſo ſic & urinā mouet diſſuriam bibita ſiccat. Elixatura etiam maxime prodeſt uenenis & cū poēta accepta canes & porcos occidit in lenta accepta canes & porcos occidit in aq̄ & oleo cocta ſorices necat. Naſcitur locis montuoſis. Radix cameleonte nigre admixta calcāto & cedria & axūgia ſcabiis medetur: zernas purgat maxie ſi additum fuerit ſulfur & aſpaltum. Elixa cū aceto id preſtat. Elixatura eius ore retenta dolorē dentium compeſcit: cum pipere et cera, dentes cōmotos cōfirmat & calefacit & ſi cum aceto cocta et ore retenta fuerit cōbuſta carbonibus ſanat dentes impoſita ſtringit: maculas emēdat cū ſulfure uiō: medicaībꝰ ſtipticis adhibetur fagedeīca & ſordida uulnera īpoīta curat: dicit autē caēleō, ꝓ uarietate ſoruz eius, quia uirides albos iacinto ſimiles aut ruſos facit etiam ad uulnera maligna que

greci cacoctcia dicunt:lentigines tollit & deuorat aliis rebus mixta. Plinius cap. cameleonte albe.i.ſuchaa cū paſſo mixta urinam mouet,ydropicum deſiccat lumbricos occidit.Nam illa que nigra ē facit ad maligna uulnera q̄ greci uocāt caciā culas & lentigiēs aufert.GAL.cameleōte nigre radix habet quid delicterioſū:unde extrinſecus ē uſus eius ad ſcabiē et ēpetiginem et alfos et omniō oīa q̄ abſterſioē egēt et mollitiuis et diaforeticis miſcetur pharmacis:et fagedenica ulcera ſanat cataplaſmata.Albe uero cameleonte radix ad lumbricos rotondos datur ī q̄ntitate oxifabi cum uino anſtero/afferunt autem eā et hyctericis ſimilem exiſtentez radici magis attamen amarior illa eſt. SERA. radix eius confert fluxui nimio matricis et confert omnibus egritudinibus in qb9 confert bedeguar,& fructus eius & radix conferunt apātioni uulue : & apāti ani & radix eius incarnat ulcera:quia in ipſa eſt uirtus conſolidatiua cum temperamēto. Et idem auct.dyaſ.huiuſmodi herba ſecūdū q̄ extimo ē prope naturā bedeguar & eſt ſtiptica et ſemen eius ē fortius ſatis & cōfert relaxatioī uulue & fluxibilitati ani & gluctinat ulcera:quoniā ſtipticitas eius eſt pauca ſine ſuperfluitate: & radix eius conuenit curſui humiditatum ātiq̄ matricum & fluxui nimio menſtruorum

CAP. CXXVII.

Amedreos uel cameb grece uel cameropa:arabice hamedreos: latine uero quercula minor. Vbi ſciendum, q̄ camedreos eſt dictum infima quercus. Nam came.i.infima & dris dria grece quercus inde camedreos.i.infima uel qua quercus. Vnde folia eius ſunt ſilia foliis quercus,& ideo latini ipſam querculam uocant.Plinius cap.camedreos.Caēdreos eſt herba que latine quercula dicitur,& ab aliquibus trizaoga:folia habet magne mente ſilia & diuiſa quercus: flore pene purpureo, aliqui ipſam ſerratam dicunt & ab ipſa ſerrā inuentā eſſe. SERA.li agg.cap.hamedreos auct.dyaſ.Haēdreos .i. camedreos nominatur quercus terre. Naſcitur in locis petroſis & aſperis & ē herba parua,lōgitudiē unius palmi,habēs folia parua ſimilia in figura in ortu ſuo foliis quercus:flos eius ē coloris purpurei paruus. Et tempus colligendi eſt,quādo ſemen eſt maturum: & colligenda eſt cū ſuo ſemine. DYAS. cap.camedreos ſecundum tranſlationem noſtram. Camedreos naſcitur locis ſaxoſis & aſpris frutex eſt bipalmis cum foliis minutis & mente ſilibus uel drio & amaris:florem habet purpureū & minutū ſed colligēda eſt cum ſemen maturum eſt. GAL.viii. ſim.phar.ca.camedreos:Camedreos poīt eam quis in tertio gradu ſiccitatis & caliditatis & plus in eo in ſiccitate q̄ ī caliditatis.POSSE. SERA.auct.albugerig fit ſyrupus ex ea ad tuſſim antiquam & ad corruptionem digeſtionis & ī prīcipio ydropiſis & adſpaſmū & q̄to ſyrup9 ei9 erit uetuſtior tāto erit maioris ỽtutis ad ea que diximus. Et herba ipſa contrita confert fiſtulis lacrimalium. Et eius decoctio confert hyctericie nigre. GAL. camedreos predominātem habet amaꝝ ſaporem: eſt autem & acre quodāmodo ex quibus uidelicet ſplenem liquefacit & urinas & menſtrua mouet: & groſſiciem humorum incidit & eas que in uiſcerib9 obſtructiones expurgat. DYAS. cap. cameropa ſecundum tranſlationē noſtrā/ Cameropa .i.camedreos uiridis & ſicca bibita cum aqua conquaſſationibus,& tuſſientibus ualet & ſplenis duricies ſoluendo medicatur. In inicio hydropicis iuuat/menſtruis imperat, aborſū excludit cum aceto bibita ſplenem ſiccat,morſib9 uenenatis occurrit, cū uino bibita & cataplaſmatibus adhibita omnia ſilī facere poteſt:melle addito ātiq̄ uulnera purgat trita & oleo mixta,caligiēs oculoꝝ ātergit:omni corpori trita et peruncta calefactionem preſtat.

CAP. CXXVIII.

Amepithis uel camepitis uel camephiteos grece: arabice hamepitheos:latine quercula minor. Camepitheos grece interpretatur infima pinus a came:et pitheos q̄ est pinus eo q̄ secūdū omnes sui species odorem habet pini.
Sed sciendum, q̄ camepitheos et camedreos unam,et eandem habent uirtutem et complexionem/et sūt ca.et sic.ī tertio gradu. Colligenda est quando semē eius est maturum et est colligenda cū suo seīe.
SERA.li.aggre.cap.hamepitis auc.dyas. hamepithis est herba que nascitur omni anno et dilatatur eius origo super faciez terre undiq;.Et sunt eius tres species una earum ē fortior aliis:et habet folia similia foliis helabes.i.semperuiue/nisi quia sunt minora eis:et habet super se humiditatez tenacē et sunt pilosa/et sūt folia illa circa ramos spissa: et odor eius est sicut odor resine pini. Et habet flores minutos glaucos: et radices silēs radicibus herbe dicte picorion et semen ei9 est nigrū cui9 odor ē sicut odor resine pini:& rami eius sunt aliquantulum longi et curuati sicut ramī herbe que dicitur hancasa. Secūda species est que habet uirgas longitudine unius brachii: & ramulos subtiles: folia uero:& flores in odore similia supradicte/ & semen eius est nigrum. Tertia uero species que dicitur masculus, habet folia subtilia minuta albida pilosa & habz uirgam asperam albam: & florē albū miūtū super ramulos:& odor eius est sicut odor prime.GAL.viii.sim.phar.ca. camephiteos.Camephiteos est in desiccādo tertii gradus,in calefaciendo uero secūdi.
DYAS.secundum translationē nostraz ca.camephithis:eius species sunt tres una quarum est spansa super terram habens folia aizo mīori silīa:sed tenera & pīguia & aspera & spissa circa uirgas odorē habentia pini ramulos emittit oblongos & curuos ī silitudinē anchuse & fructiculū tenuem uel semen cuz tenui coma flores minutos & mellinos ꝓfert & semē nigrū odorem pictuine habens. Radix est illi sicuti corio.Et alterum genus camepithis qui masculus appellatur, uirgas habens cubiti unius longas teneras & obtortas/ sed comam similem superiori habens: & florem nigrum: & semen similiter nigrū odorem habet resine:& folia tenuiora & quasi pilosa,tertium genus quasi ī terrā repit continuo tractu:hoc etiam sidericis dicitur: folia habet silia cardis : sed quali pinguiora & ueluti pilosa cū flosculello aurosо resine pictuine habens odorē:uirtus est ei equalis ut supra. POSSE.contra opilationē epatis & splenis & renū, herba ipsa in uino & oleo decocta super locum cataplasmetur:contra uitiū lapidis detur electuariū qđ cōficitur ex melle & tribus partibus pulueris ei9:& una parte lapidis lincis:& alia parte saxifragie & erit mirabilis:siliter contra stranguriā & contra duriciem splenis et epatis fiat decoctio pulueris eius in oleo et locis infirmis supperponatur:contra stranguriā & dissuriam et yliacam passionē et opilationem epatis:& splenis ipsa herba ī aq̄ salmacina coque pudēdis pectini & reib9 cataplasmetur:detur etiā uinū decoctioīs eius:contra yliacam passionem. Puluis eius cū aqua salmacina melle et oleo iiciatur per cristere. Item hec herba poātur in uino per decē dies ut ibi cōputrescat, postea buliāt ad cōsumptionez substātie, postea exprimantur per pannum laneum solidum et fortem ut tota humorositas exeat ex illa humorositatē et oleo et cera, fiat unguētum ad splenē et epar; ꝓbatū ē contra uomitum factum ex anatropa uel alia frigida causa coquatur herba ipsa uel puluis in aqua salmacina uel aq̄ naturaliter salsa:et oleo addito et modico aceto fiat cataplasma:super stomacum: maximum remedium est:puluis eius etiam cū melle datus lumbricos occidit:contra catarruz ponatur talis puluis ī sacello & capiti superponatur optimum est; cōtra furfures capitis uel barbe farina lupinorū amaroꝝ coquatur in aqua salsa addito aceto & ī colatura ponatur puluis ipsius herbe & caput lauetur:cōtra paralesim herba ipsa cocta in uino loco dolenti superponatur: ulcera et uulnera consolidat puluis eius

Amelea grece uel chamelea arabi.mezereon: latine uero cocognidium,& eſt planta q̄ uocatur oliuella. Camelia grece quaſi infima oliua dicta eo q̄ folia ſimilia oliue habec het eſt que dicitur mezereon & cocognidium.

Vnde cocognidium mezereon,& caēlea ſunt idem ut apparet per dyas. & ſera. DYAS.cap.camelea ſecūdū tranſlatōez noſtram. Camelea aut cocognidion haſtas habet ſuper terrā ſp̄anſas palmis duobus longas:frutex eſt ipſius ſarmentoſa:folia habet ſilia oliue/ſed tenuiora & ſpiſſa guſtu mordācia & gulaz exaſp̄ātia SERA.li.aggre.ca.mezereon auc. dyaſ. mezereon.i.camelea ē arbuſtum paruuz cuius rami ſunt apti ad ignē accēdēdū & ſunt ipſi rami extenſi ſuper terrā longitudine duoruz palmoz habentes folia oliue/niſi quia ſunt ſubtiliora eis mordicantia & exaſperantia līguam,& ſūt ſup ramos dēſa.GAL.vii.ſim.phar. capitulo camelea. Camelea predominātē habet qualitatem/quo circa ulcera & quecunq; maxiār eſcaras habet cū melle exp̄urgare poteſt. Simon de ianua in ſine nimis ſuis/ Cocognidium non eſt laureola ut quidā putant:quoniam cocognidium ut iā dicit dyaſ.in preſenti .l.idem eſt quod camelea, & camelea idē ē quod mezereon ſecūdū ſera.in preſenti littera,& eſt plātula que uocatur oliuella ut iam dictum eſt: unde q̄ hoc ſit uerum ſecundum ipſum quoniā dyas. facit ad capitulū.de mezereon & cocognidio uel camelea que idē dicunt & aliud de laureola. Nam cap.de cāelea que eſt mezereon uel cocognidiū/incipit Camelea ſecūdū cap.de laureola/incipit daſnoides.i.laureola/& ideo ſunt diuerſa lauriola, & mezereon ſecundum ipſum/ p̄terea dicit ipſe camelea .i.mezereon uel herba catholica uel alipiados/& licet dyaſ.dicat ī oleo catholicō tolle herbe catholice alipiados/ & ſequitur in aliquibus exemplaribus que & laureola uocatur nō eſt de ſuo. Nam non eſt uera expoſitio/ Nā alipiados uel herba catholica/arabice eſt mezereon, quam ponit dyaſ. cap.de

ſuper aſperſus.Ad matricem mūdificādā & menſtrua prouocanda et ad matricem infrigiditatē ex ſupfluitatib9 flegmaticis calefaciendum coquatur herba ipſa diu ī aqua & fomentetur inde mulier,& herba ipſa cataplaſmetur ſuper pudenda/puluis etiam in oleo decoquatur & bombax in tincta ſuperponatur uel puluis cōficiatur cum ſuco mali terre & ſupponatur. SERA. auc.gal.caēpitheos. Si ſumatur ī potu mūdificat,apit & abſtergit mēbra interiora,quando ē herba ſicca & īcarnat quando eſt recens,& confert ſup omnem medicinam habentibus hyctericiam: & uniuerſaliter oībus habentibus opilationē epatis,& prouocat menſtrua q̄do bibitur cum melle & q̄ndo fit naſcale & ꝓuocat urinā, & coqtur cū mellicrato et bibitur et confert ſtrangurie: & quando ē recēs habet uirtutem multam congluctinandi & īcarnādi uulēra magna:& curat plagas & ſoluit duricies maīllaz. DYAS.radix ei9 bibitur diebus.vii.hyctericis medetur, diebus. triginta bibīta ſciaticis fert opem maxime cum mulſa epatis & diſſuriis & nefreticis preſtat effectum tortionib9 ſubuenit hac enīm maxīē utūtur ī ponto, Elíxatura eius datur contra uim atoniti cataplaſmatibus adhibita cum polenta & elixatura eius mixta,oīa ſilīter facere pōt trita cum caricis & dura in modum caput ie uentrem mollit: cū reſina tepida impoſita, ſordida uulnera purgat, melle ad dito cauſas matricis cōponet: duricies uulnerum ſoluet:& paracoleſim preſtat. GAL.camepitheos ī guſtu q̄dē fortiorē habet ſaporem q̄ acrem,menergia uero abſtergit ulcera pl9q̄ calefaciat: ꝓp̄ea & arteticis & omnino quibus obſtruuntur faciliter epata bonū eſt pharmacū: ducit autem et menſtrua bibitum & cuz melle appoſitum:eſt uero & diureticū pharācā quidam uero dant ſciaticis coquentes in mellicrato:uirtus uero huius herbe magna ulcera ſanare poteſt, & putridoſa ulcera ſanat:duricies q̄ ī mamillis diaforat Cameropa quid eſt.l.l.camedreos

CAP. CXXIX.

camelea, ſed ī alio cap. dyaſcorides uocat laureolam daſnoides: & ſic de laureola & mezereon facit diuerſa cap. ſed falſa eſt illa oppinio ſimonis: quoniam laureola ē mezereon cuius racio eſt quonīā Io. meſ. cap. de mezereon dicit, q mezereon eſt planta cuius ſtipites eleuantur ſup terrā circiter cubitos duos: folia eius ſunt ſilīa foliis oliue & cętera: ꝓpter qđ ſciendū, q ſecūdū ꝟba meſue cocognidiū & laureola, ſunt ſpecies mezereon. Nam dicit, q una ſpecies mezereon eſt habens magna folia & iſta eſt laureola: quam ſcies ſi. l. l. daſnoides. Alia ſpēs ē habēs folia parua ſilīa foliis oliue & illa eſt camelea uel cognidiū que noſtro ydeomate uocatur oliuella: et ideo dyaſ. facit de eis capitula diuerſa, quoniam ſunt diuerſarum ſpēꝛ licet ſint omnes ſpecies mezereō: & laureola ſimiliter eſt mezereon, & licet cognidium & laureola differāt ſecūdum ſpeciem conueniunt tamen ſecūdū genus quia ambe ſunt mezeron: ſed q̄do poītur mezereō ſimpliciter intelligitur laureola quoniam mezereon habens folia magna & uiridia eſt melius alio ſecundū meſue.

Et propter hoc quando ſimon dicit q laureola non eſt mezereon falſum dicit quoniam ut oſtenſum ē eſt ſpecies eius. Verum eſt q non eſt mezereon habens folia parua, ſed eſt mezereon habēs folia magna. Credo q parum aduertit gēris predicationem. IO. MES. cap. de mezereon eſt plāta uocata apud plures rapiēs uitam, & a quibuſdaꝫ faciens uiduas & a pluribus leo terre uocatur, & eſt planta cuius ſtipes eleuatur ſuper terrā circiter cubītos duos. Et eius folia ſunt ſilīa foliis oliue ſed maiora & ꝓducit grana magna in magnitudine fructus mirti & ē planta lacticiniorum mater, cuiꝰ ſpēs plures ſūt. Eſt enim quedā magna habēs folia ſubtilia: & eſt parua habens folia ſicut folia oliue & ſpiſſa nimis. Et eſt habens criſpa folia & aſpera. Et ex eis eſt habens aut colorem uiridem aut colorem ſubnigrū producēs colorem pauonis. Et melius ē magna habens folia tenuia & uiridia.

Et que oritur in locis liberis & ī uīcītate plantarum ſpecierū eius & quādo oritur planta una in toto ambītu eiꝰ ē mortalis. Et quando oritur in locis termarū ē ſicut uenenum. Et habens parua folia & ſpiſſa eſt malum & ſiliter habens criſpa & aſpa & qđ eſt ſubnigrum ſimiliter ca. ē & ſic. ī quarto. Et dixit filius zezar eſt ī fine. iii. ſed nō uerificatur illud eſt enī in ea uirtꝰ acuta ignea & acrimonia uehemēs & eſt excoriatiuum ulceratiuum ſeroſum īflā mabile & eſt conſumptiuū & diſſolutiuū uírtutis: & eſt proximum ueneno nocens membris que ſunt minere uirtutū & debilitans ea & diſſoluens. Cōnamur ergo frangere acuitatem & maliciam eīus & hec faciemus cū auxilío rerū eā frāgētiuꝫ & permutantium inflāmationē & ſeroſitatem, ſicut ſunt olea frigīda proprīe: & res extinctiue ſicut ē muſcillago pſilii & ſucus portulace & ſucus endiuie, ꝓprie ē enim mirabilis & aqua alkekengi & aqua ſolatrī huīdi et altaraſacō: et aq̄ berberis. Et frangunt adhuc acuítatem eius res īſpiſſantes et ponticitatem habentes ſicut mirabolani: ſunt enim ſublímes ad illud. Et dixit filiꝰ zezar, duplum ipſius ex abſinthio iunctum cum eo emendat malicīā eius: Et dixit dyas. īnfunduntur folia eius die una īn aceto et ſiccantur et frangitur cū hoc uirtus ſua. ſ. ſeroſa et īnflāmabilis. Et dico q ſi ī aceto coquātur aut īnfūdātur citonia aut maciana aut berberī, erit melius ſigíllatur almezereō bonitas ad ea que oportet et ſi ex aceto īnfuſionis eius aut decoctionis ipſius fiat ſyrupus aceroſus, inuenītur expertorum iuuamētorū ubī oportet: et ex rebus adhuc emēdātibꝰ et remouentibus maliciam eius ē ut īfūdatur eius foliū in lacte dulcí aut aceroſo et proprie ſumpto ex aſīna et capris. Et quandoq; ponuntur folia mezereon ī aq̄ lactis et buliunt cū facilítate et aufertur ſpuma eius et colatur et propīnatur cum ſecuritate. Et dicit gal. īfūdātur folia eius in ſyrupo roſato parum anteq̄ termiētur decoctio ipſius et propiētur ubi oportet ſyrupus, non enim īn eo ē timor. Et dicit īteꝝ coquatur īn iure gallorū ātiquorum et ē ſine nocumēto. Et quandoq; oleum

mezereon adminiſtratur cū permixtione aliarum medicinarum habētiumuirtutē eius fractiuam : et eius operatio eſt talis: accipe foliorum eius.ʒ.xl. et proice ſuper ea aq̄ dulcis lb̄.iii. et dimitte die ac nocte deinde fac bulire lento igne donec redeat ad.lb̄.i.ſ.et colature eius miſce olei ſūpti ex amigdalis dulcibus.ʒ.viii.et buliant cū facilitate uſq; ad aque conſumptionē: & ſi ponatur oleum cū foliis & aqua et buliant ſimul uſq; ad aque conſumptionem erit in uirtute fortius. Et dixit rufus ſubmergatur ex foliis eius quātitas circa ʒ.iii.in cado magno muſti & dimittatur menſibus tribus & erit res mirabilis ad hydropiſim:expellit enim aquam citrinā ſine nocumento . Confectio almezereon ex inuentione noſtra. Accipe foliorum almezereon preparatorum ptes .x.carniū citoniorum elixatorum in aceto uini & zucari tabarzet ana ptes.lxx. tereniabin partes. xl.aque caſei infuſioīs agarici ptes .xxx.olei almezereon ptes.xii.diſſoluatur zucarum et tereniabin in aqua predicti caſei & miſceatur cum carne citoniorum, & coq̄tur cū facilitate eius uſq; ad mellis ſpiſſitudineʒ et inuoluatur puluis folioꝝ almezereon cum oleo predicto & cōficiatur cum eis. Eſt enim bonum medicamē benedictum ad hydropiſim. Confectio pillularum almezereon ualentium ſiliter & expellentium aquam cū fortudine ſiē timore. Accipe foliorum eius p̄paratorū ʒ.ii.mirabolanorum citrinoruʒ.ʒ.iiii.kebulorum.ʒ.iii. confice cū tereniabin uel tamarindis diſſolutis in aqua endiuie.

Et ſcire debes q̄ almezereon ꝺ decoctōe parum ſubſtinet et contritio laborioſa deſtruit eius uirtutem: expellit autē nocumēta eiꝰ a corpore aqua ordei:et aqua endiuie et altaraxcō aufert inflāmatōeʒ relictam ab eo in corpore. Et ſciuiſti q̄ medicine compreſſiue a corpore expellūt audaciā medicinarū. POSSE. DYAS. Caēlea accepta colerā & flegā depoit debēt uero fieri troc. ex hiis admixto abſithio duplici menſura & una parte caēlee & cataputie iuncto melle uel aq̄ folia eiꝰ impoſita uulnera ſordida curant.

IO. MES. Mezereon ſolutione educit aquam citrinam cū fortitudine uehemēti Et dixit alexander, mixtum cum rebus educentibus melancoliam educit ipſam: et cū rebus educētibus flegma educit ipſū & abſinthiū duplicatū ei cum mirabolais addunt ei bonitates notas:& faciūt educere coleram. Maius autem iuuamentum quod ex eo expectatur ē ad hydropiſim: educit enim aquam congregatā in uētre nocet tamen epati ymmo omībus mēbris nutritionis : & interficit lūbricos & uermes:& ſolutione educit eos: & ſerpentes uiſcerum. Et ſi fiat unguentum ex eo & melle curat fiſtulaʒ & ulcera fraudulēta. Et fit ex aceto decoctionis ipſius ablutio & cōfert dolori dentiū & eorū corroſioi & gingiue ſanguinee & mollificationi: & fit ex eo unguentum et aceto & oleo & cera ad ſcabieʒ bonū:& fit ex eo linimetū ex ſulfure et melle et aceto forti ad morfeam: et lētigines:et baras: et delet eas:et quandoq; fit confricatio ſuper morfeam & baras cum foliis eius et aceto forti : & eſt ultimum:& dixit iohannicius ualet ad quartanam. Doſis eius eſt a.ʒ.ſ.uſq; ad.i. & hoc ī cōfectioībus puluerīs eiꝰ a karatis.ii.uſq; ad.v.

Camedrea ſecundū dyaſ.eſt quedā plāta que nominatur cimolea & eſt camedreos

Cameleucen ē ūgula caballina . Naſcitur ſecus fluuios:cuius radix per infudibuluʒ bibitur ad ueterem tuſſim.& alio nomine uocatur phartanum ſiue farfugium uel tuſſillago & ē ſpecies nenufaris ut appet ī .l.menufar

Cameleuce eſt quedā ſpecies taſſi

Camelezeon	.i.pentafilon
Camemilon	.i.antimus uel bembonig
Camemurſine	.i.mirtus
Camedurus	.i.camedreos
Camelarum uue	.i.rob

Camepitheos quid eſt.l.l. hamepitheos

Camedreos quid eſt.l.l.hamedreos

Camedris	idem quod ſupra
Camebalanos	.i.rafanum agreſte & eſt appios
Cameropia	.i.camedreos
Cameropos	eſt ſpecies palmaꝝ

maioribus & mollioribus foliis.
Camer eſt herba cuius folia ſunt ſimilia foliis lentis quam ignoro.

Camezillum .i.poligonia.
Camezelas .i.calandr9 auis.
Cameth .i.illa que ſeruãtur in ſalmuria ut oliue capparis & ſilia.
Cameſich .i.fructus thamariſci domeſtice.
Cameſic idem quod ſupra.
Camemilem .i.camiblem.
Camereon .i.cardus ſilueſtris
Camepida .i.camedreos.
Camelon .i.citraria.
Camepito .i.cipreſſus.
Cameos .i. gumi arabicum.
Caminella .i.ameos
Camidria .i. camedreos.
Camicalcapar .i.ſalmuria capparis condita.
Camimden .i.amidum ſale conditũ.
Camitharcapa .i.camicalpar.
Camic .i.capparis que cõditur ſalmuria.
Camich. idem quod ſupra.

CAP. CXXX.

Amin ara.grece & latine ciminum. Ciminum quoddã ẽ quod dicitur ciminũ carmenum: quoddam quod dicitur ciminum regale: quoddam quod dicitur ciminum album quoddam quod dicitur ciminum ruſticorum: quoddã qđ dicitur ciminum ethiopium: quoddã qđ ciminus baſilicũ dicitur: quoddã qđ dicitur ciminum egiptium: quoddã qđ dicitur ciminũ dulce. quoddã qđ dicitur ciminũ agreſte & quoddam quod dicitur platociminũ. Ciminum carmenum.i.ſiſeleos. Ciminũ album idem quod ſupra. Ciminũ dulce idem quod ſupra. Ciminum ruſticorum idem ſimiliter quod ſupra. Ciminum ethiopium eſt quoddam ſemẽ ſilẽ ameos & eſt git ſicut apparet ſi.l.l.naucana. Ciminum baſileum idem quod ſupra. Ciminũ egiptium ẽ ciminũ uſuale. Ciminum agreſte eſt illud quod p dyaſ.infra ī cap.iſto deſcribitur platociminũ.i.ſiſeleos. Ciminum uſuale eſt ſemẽ herbe ī multa quantitate naſcens uirtutem habet diureticam: & ſubtiliandi fumoſitates: eſt ca. & ſic.in tertio gradu: & quidam dicunt q eſt ſic.i ſecundo. SERA.li.aggre cap. camin: auct. dyas. Camin.i.ciminum noſtrum quod uocatur egiptiũ: & ẽ aliud ciminum quod dicitur carmenum & eſt aliud quod dicitur agreſte, & eſt quoddã ex eo boni ſaporis & eſt proprie carmenum & ipſius expoſitio eſt regale. Et poſt ipſum eſt babilonicum. Et idem auct.gal.ex eo eſt domeſticum & agreſte domeſticum uero eſt quod magis admiſtratur & maxiẽ ſemẽ ſicut admiſtratur ſemẽ aniſi & leuiſtici & carui & apii mõtaī uirtus eius eſt ca.in tertio gradu.

DYAS.cap.de cimino ſecundũ trãſlationem noſtram. Ciminũ quodã eſt uſuale quoddã egiptiũ: & quoddã oritur in aliis partibus. & iſtud eſt ciminum noſtrũ qđ cõmuniter habemus in uſum & euſtoãcũ eſt: ſed plus illud quod oritur ī egipto qđ ypo.baſilicum uocat. Vnde tale ciminũ uſuale in.omnibus prouinciis inuenitur: ſed ciminũ agreſte naſcitur ī calcedoīa et hyſpania: uirgã habet duobus palmis lõgã in qua folia naſcuntur quatuor aut qnq; & tenuiſſima & diuiſa ſicut gingidiũ in q uirga ſunt capitella quĩq; aut ſex rotõda & mollia in quibus eſt ſemen qđ ſi guſtui applicueris uiſcidior eſt noſtro. Naſcitur locis humectis. Ciminũ noſtrũ uſuale habet uirtutẽ ſerãticã & feruẽtẽ & micualẽ & ſtipticã. GAL.vii.ſim.phar.cap. de cimino. Ciminũ ſemine maxiẽ utimur ſicut & aniſi & leuiſtici & carui & petroſellini. Eſt autẽ calefactiue uirtutis ſicut illorũ ſingulũ & diuretice & deſtructiue uentoſitatis de tertio gradu exiſtens calefacientiũ. POSSE. Ciminũ ſũptũ in cibis & potibus & ſalſamentis, uirtutẽ habet confortandi digeſtionẽ: uinum decoctionis ei9 et ſeminũ fenugreci, dolorẽ ſtomaci & torſionẽ inteſtinorũ ex uẽtoſitate mitigat. Contra ſanguinẽ oculorũ p9 principiũ dũ nõ eſt fluxus puluis cimicum uitello oui ſuper teſtã calidã poãtur

& diuiſū in duas medietates ſuperpoātur ſepe. Itē puluis eius conficiatur cū cāfora & calidū ſuperponatur. Item teneatur ciminū inter dentes ter maſticatuz & inſuffletur aer in oculum. Contra liuorem ex percuſſione uel alio modo factū dum recens eſt puluis eius ſubtilis cum cera ad ignem bene cōfectus & ſepe appoſitus ē certū remediū. Vſus frequēs eius īducit diſcolorationē: cōtra frigidā tuſſiz detur uinū decoctionis ficuū ſiccarū & cimini. Ad idē electuarium confectum ex cimiō & ſemine fenugreci bruſſi & melle utile eſt contra frigidam tuſſim/contra tuōrē faucium & dolorem ciminū & ficus decoquātur bene trita in uino/& inde ēplaſtrum factū in loco dolenti ponatur cōtra frigidū reuma puluis eius & baccaz lauri ſimul trita & ī teſta calefacta in ſaccello ponatur & capiti ſupponatur cōtra ſtrāguriā et diſſuriā & alios dolores ex frāte/ Ciminū in uino coctum ſuperponatur. DYAS. cinū noſtz tortōib9 & iflatōib9 in oleo coctum & ſuperpoſitū medetur: cataplaſmatibus miſcetur ortonoicis cuz puſca neceſſarie datur morſibus uēnatis cū uino opitulatur: tuōrē teſtiū admixta pollina fabe & uuepaſſe et cerotis īpoītū medicatur: aceto mixtū menſtrua abſtiēt & ſanguinē narium ꝓfluentē ſic ſtringit potui datum ſiue iunctū pallorē facit et quia calidiſſimū eſt dolorē ueſice placat: & calculos iuuat. Semen cimini agreſtis torſiones et inflationes aque mixtū ſaluberrime curat/cum aceto uero ſubgluctientibus opitulatur uenenis occurrit dolorē ſtomacī compeſcit maſticatum et impoſitum liuores detergit: melle addito et uuapaſſa omnia ſimiliter facere nouit In hoc flos naſcitur niger ueluti ſemen q bibitus ſimilis ē melātio: morſibus uēnatis occurrit ſtranguriis & doloribus ueſice preſtat effectum et coagulatū ſanguinez per urinam mingi facit maxiē ſingulare preſidium eſt ſi bibitū fuerit cū elixatura apii. AVIC. li. ii. cap. de cimino. Ciminū .ſ. noſtrū uel uſuale expellit uentoſitates & reſoluit: et in ipſo ē ſinciſio et excicatio & in ipſo eſt ſtipticitas: cū lauatur facies ex aqua ipſius clarificat eā/& ſimiliter ei9 acceptio et uſus ipſius cum menſura: eius namq; nimius uſus faciē citrinat: & adminiſtratur cum ceroto aut oleo & melle conſolidat uulnera proprie ſilueſtre cui9 ſemen ē ſimile ſemini lini cū ex eo īplētur uulnera cum teritur ciminū cū aceto & fit odoramentū ex eo, abſcindit fluxum ſanguinis narium: & ſimiliter cum ex eo intromittitur liciniū in naribus/ et q̄doq; maſticatur & miſcetur cum oleo et diſtillatur ſuper ungulā et ſuper coagulatū ſanguinem ſuper oculo et confert. Et quandoq; maſticatur cū ſale & diſtillatur ſputum ſup ſcabiem & ſebel et ungulam abſciſſam et phibet adherētiam: & ſucus ſilueſtris abſtergit uiſū & attrahit lacrīās & nominatur grece fumus. Et ipſū etiaz ponitur in cauteriis euulſionis pilorum in oculo et non naſcitur. Et quādo bibitur cum aceto mixto cū aq̄ et confert difficultati anhelitus et treōri cordis frigido & admīſtratur cū oleo ſup apāta teſticuli & q̄doq; admīſtratur cum aceto et q̄doq; adminiſtratur cum oleo et farina fabaz & frangit lapidem et proprie ſilueſtre: & confert diſtillationi urine et mictui ſāguinis & dolori pungitiuo uētris & īflatōi & ſucus ſilueſtris triti cū aqua mellis ſoluit uentrem. Inquit Rufus. Ciminum nabatium ſoluit uentrem/ karmenū uero nō ſoluit: ymmo ſtringit & herba ſilueſtris prouocat colerā in urina/ & datur in potu cuz uino ad morſum uermiū uenenoſorum: & proprie ſilueſtre cuius ſemē eſt ſimile ſemini lini. SERA. auct. dyaſ. uirtus cimini ē ca. deſiccatiua & ſtiptica/ & prouocat urinaz quando coquitur cū oleo aut fit criſtere cū ipſo aut emplaſtz cum farina ordei torſionibus & inflationibus: & datur de eo in potu cuz aceto temperato cum aqua aſmaticis & cōfert/ & datur ſiliter in potu cū uino ad morſ9 uenenoſorum: & confert apātionibus teſticulorum quando admiſcetur cum oleo et farina fabarum et paſſulis et cera et ſuperponitur: & q̄ndo miſcetur cū aceto abſcindit menſtrua et fluxum ſanguinis narium tritum cum aceto: et quādo litur

cum eo corpus aut ſumitur de ipſo nimis in potu facit croceum colorem cutis et confert dolori ueſice ꝓpter ſuã caliditatẽ & confert lapidi renum.

Camiliben .i. diſpoitio cui admiſcetur caliditas non perueniens ad hoc ut ſit febris & ſociatur ei laxitudo et pigricia & alices et ſaltus & cõmotio ſõpni & uigilia et conſtrictio anhelitus et tẽſio uenarum ypocundriorũ & dolor capitis.

Camitamudem .i. anuiden ſale cõditum.

Camici .i. ebulus.

Cambris .i. braſſica.

Cambri idem quod ſupra.

Cambil eſt ſemen arenoſum qđ cohopit rubedo que eſt minor rubedine lapidis in felle bouis reperti pro quo .l.l. kabel.

Cambria eſt ſpecies caulis.

Cambil ẽ terra rubea minuta q̃ affertur de mecha ut arena que cum fricatur ſup manum ingreditur cito de q̃ fit unguẽtũ penetratiuum & mundificat ſatis.

CAP. CXXXI.

Amſice aut ſicen. DYAS. cap. campſice haſtas habet longas digitorũ quatuor in terra ꝓiectas lacrimo plenas folia ſunt ei lenticule ſimilia et peplo ſed minora et tenuiora: ſemẽ habet ſub foliis rotondum ſicut peplum et eſt ſine flore: radix ẽ illi tenera et inutilis. POSSE. DYAS. haſta eius trita cum uino et ut peſſarium ſuppoſita dolorẽ matricis mitigat: cataplaſmatibus adhibita tumores ſpargit: clauos corporis tollit mirmiceas mundat: cocte et cõmeſte uentrẽ ſoluunt. Idem ſucus ipſius facere poteſt: ſucus ipe perunctus yctus ſcorpionũ mitigat: ſuffoſiones et caligines oculorum detergit cicatrices oculoꝝ addito melle curat. Naſcitur uero ſaxoſis locis et aſperis.

Camomilla quid eſt .l.l. bebonig.

CAP. CXXXII

Amfora grece et latine: ara. uero camfor. Cãmfora eſt fri. et ſic. in tertio gradu & ẽ quoddã gumi arboris ſecũdũ auic. et ſera. dicitur camfor quod niſi cuꝫ efficacia ſeruetur facile perditur: poteſt autẽ ſeruari in uaſe marmoreo cũ pſillio aut ſemine lini aut milio per xl. annos ſed pro certo neſcio herbã in qua ſit tale miraculum. Nam cum in tertio fri. & ſic. Iudicetur nichil ẽ odoratius igni q; aĩcabilius cito enim inflãmatur et preclaram flammã per ſe emittit que niſi pſillio lini ſemine aut milio obruatur euaneſcit. Nã ſublimata defertur ad nos et ꝓpterea eſt ſaporis acuti cum amaritudine. SERA. li. aggre. cap. camfor. i. camfora almazodi terre panzor ſunt inſule que ſunt ꝓpinq̃ regionibus ſarandini: & ideo dicitur cãfora de panzor & in annis quibus fiunt multa fulgura & tonitrua & multi terre motus generatur ibi multa camfora. In illis uero annis in quibus non fiũt hec non fit multa camfora. Vnde defertur ex regione fafella & ex regione dedahah & arig: & plurimum quod defertur ex ea eſt abarig & eſt minor ſui: & ipſa eſt gui arboris in illis partibus naſcentis: & ẽ gui coloris rubei maculati & lignum eius eſt album tenerum quaſi uelit fieri nigrum: ſed & reperitur camfora in colore ligni arboris in pecciis ligni que ſunt ibi intus extenſe ſed melior ex ea eſt nach: & ẽ illa que naſcitur et egreditur ex ligno per ſe in ſua arbore: & color eius ẽ rubeus maculatus que poſtea ſublimatur ibi & fit cãfora alba & dicitur nachim eo q; primꝰ qui regnauit ibi nominatus eſt nach: & nomen loci in quo repitur dicitur panzor & ideo nominatur camphora de pãzor: camphora illius loci: & eſt melior & ſubtilior maioris durabilitatis & albior & maius fruſtrum quod ex ea reperitur eſt ſicut dorna una: poſt ipſam uero in boĩtate eſt illa que dicitur fauzen: & eſt groſſa habens aureum colorem nec ẽ clara ſicut nach. Et poſt ipſam eſt camfora que dicitur canſab & eſt fuſca et eſt mĩnoris precii q̃ nach. Et poſt hanc eſt illa que

dicitur baloīch, ī q̄ ſūt admixta fragmēta ligni camfore et eſt unctuoſa gumoſa, et reperitur in fruſtris q̄ntitatis uniꝰ aīgdale aut ciceris aut lentis aut farris, et eſt boā ad aromatizandum cū aromatizatur cū fumigatione ex coſto et mirra: & oēs iſte ſpecies clarificantur per ſublimationem et egreditur ex eis camfora alba in lamīs albis ſimilibus in figura ſua paraſidibꝰ ad quas aſcendit. Vnde camfora ſublimata uocatur camfora operata. Et idē auct. gal. complexio eius eſt frī. et ſic. in tertio gradu, et ideo cōfert calefactis. AVIC. li. ii. cap. de camfora. Camfore ſpecies ſunt alcamfori et ariage: deinde aleztior & alefazer uaria & eſt illa que ē p̄mixta ex ligno ſuo et ex eo. qđ ſublimatum ē ex ligno eius. Quidam autem dixerunt q̄ ē arbor magna faciens umbram homībus cui leopardi adherent, non ergo peruenītur ad eā niſi noto tempore āni: & ē ſpōgioſa marīna: hoc eſt ſecundum q̄ extīāuerūt quidā: lignum uero eius īā multociens uidimus, & eſt lignum album frāgibile leue in cuius ramis quandoq̄ cōtinetur aliqd de ueſtigiis camfore. Eſt frī. & ſic, ī tertio gradu. POSSE. contra calefactionem epatis, puluis eius cum ſuco ſolatri cōficiatur in quo plagelle intincte ſepiꝰ epati ſuperponātur: contra fluxum ſanguinis e naribus fiant magdaleoēs ex puluere eius & puluere ſemis urtice uſti cōfecto cum ſuco ſanguinarie naribus imponatur. Si autem fiat ſanguis fluxꝰ ex ipſius ebulitione uel ex epate cum aqua frigida conficiatur puluis camfore & plagelle infuſe fronti et temporibus & gule ſuperpoātur contra gomoream puluis camfore diſtēperetur cum muſcillagine p̄ſillii uel cum agreſta uel cum ſuco ſolatri & intinctis plagellis poātur ſup pectinē et renes & pudēda: cōtra diabetem idem facias: poſtea ſuperponatur lamīā plūbea cōtra maculā oculorum conficiatur puluis eius cum aq̄ ro. & addito ſuco feniculi ponatur ī uaſe eneo contra pannum faciei, & ad faciem clarificandam et depurandam cōficiatur camfora cū aqua ro. & addito melle albo et mundiſſiō facies lauetur contra libidinem, odoretur cāfora: ſiliter ſatis cōpetēt ponitur in ſyrupis contra acutas egritudines: ſimiliter prouocat ſternutamenta ualet ſimiliter ad ruborem oculoꝝ: habet enim uirtutem infrigidandi & reſtrīgēdi SERA. auct. yſaac. camfora cōfert calefactis habentibus ſodaꝫ colericā, quando odoratur ſimpliciter aut cum aqua ro. aut cum ſandalis. Et odor eius abſcindit deſideriū coytus: ſed potio eius in hoc eſt fortioris operationis & ſtrīgit fluxum colericum quando ex ea parua quantitas miſcetur cū medicinis, uſus eiꝰ facit accelerare canos: & facit dormire & reprimit caliditatem cerebri & abſcindit fluxum ſanguinis narīū quando miſcetur cū ſuco uue acerbe & īponitur naribꝰ: & ſtringit ipſum undecunq̄ fluat. Et cāfora ingreditur confectiones ſuffumigationum & unguentoruꝫ preterq̄ in gallia & dyambra. Et idem auct. raſis ē frīgida ſubtilis et confert ad ſedandū egritudiēs calidas que fiunt in capite & toto corpore: & qui nimis utitur ea perdit uigilias, & ſi ſumatur in potu īnfrigidat renes & ueſicam & coagulat ſperma & generat egritudines frīgidas precipue ī regionibꝰ frigidis. Et idem auct. meſarugie ſumpſit ex ea quidam vi. aureos tribus uicibus, & deſtruxit eiꝰ ſtomacū adeo q̄ nō potuit digerere cibum & abſcindit ſperma. Et idem auct. aben meſuay ſtringit uentrem & potus eiꝰ facit accelerare canos & cōfert apoſtematibus calidis. Et idem auct. yſaac benaram camfora frī. eſt & ſic. in tertio gradu & confert calefactis cū aqua ro. & fortificat ſenſus & membra eoruꝫ & quando miſcetur ex ea quantitas p̄ua cum medicinis que fiunt ad ſtrīngenduꝫ fluxum uentris qui fit a colera cōfert. AVIC. uſus camfore facit caniciem: & prohibet apāta calida: & cū aceto p̄hibet fluxum ſanguinis narium: aut cū exp̄ſſioē dactilorum immaturorum aut cuꝫ aqua mirti aut cum aqua albedaroꝫ: & cōfert ſode calide & remouet uigilias & cōfortat ſenſus calefactorum: & cōfert alcole uehementer: & confert in medicinis obtalmie calide & abſcindit coytū: & gērat

lapidem renuz et uesice: et stringit fluxū uentris colericum/

Camforata est planta quedā q̄ ingreditur in unguento martiaton/habens colorem camfore cuius folia facta sunt/sicut una ex spēbus abrotani:sed albidiora simpliciter facta est sicut tanacetum medetur doloribus/

Camfor .i.planta cuiꝰ gumi est camfora/et est lignum albuz frāgibile leue/in cuius ramis continetur aliquid de uestigiis camfore sic q̄ inde exit camfora per sublimationem:unde quando sine pmixtione substantie ligni exit uocatur camfora/q̄do uero exit pmixta uocatur alescret truaria.l.l.alescrz.i.litterā cāfora/

Camum .i.potus qui fit de ordeo et aliis frugibus secundum dyas. uocatur furca/arabes uero uocant ipsum potum foca/et est ceruisia uel species eiꝰ.

Cambum .i.terra rubea minuta que affertur de mecha ut arena/et cum fricatur super manū ingreditur cutē/de qua fit unguentum quod penetrat manum/

Canabum .i. cannabum/

Canabuen idem quod supra/

Canabs idem quod supra/

Canapion .i.cortex medianus sambuci ut in alexandro de podagra/

Canauit .i.caulis imperialis/ & est caulis usualis/et est alba habēs folia collecta in globuz

Canabit idem quod supra/

Canabil .i.cambil.

Canacella .i.cauda eq̄na/uel arpinus uel hyppuris.

CAP. CXXXIII.

Anarmenum ara.latine lutū armenū:uel bolū armenū/& ē q̄dā uena terre que p̄cipue in armenia inueitur:unde habet uirtutem constringendi. Est autē eligēdū q̄d subrubeum est secundum omnes ptes non habens colores distīctos aliquantulū fragile fri.est & sic.in secundo gradu. SERA. li.aggre. cap.canarmenum.

Canarmenum.i.lutum armenum & est ingimbar:color eius est ultra croceitatez ad rubedinē tendens & teritur cito sicut teritur calx & est lene sine lapide: uirtus eius est que desiccat desiccatione forti. AVIC.li.ii.cap.de luto armeno. Lutum armenum est rubeum declinās ad citrinitatem notum:& alemu est ei ꝓpinquuz in operatione fri.est i primo gradu sic.in secundo. POSSE. pillule facte ex bolo & gumi arabico & penidiis cum aqua or. infusionis draganti ualent contra emoptoicam passionem:uitio mēbrorū nutritiuorum miſceatur eius puluis cuz gumi dragāto exusto & confecto cū suco plāteginis,& potui detur. Et ualet bolum contra disinteriā & fluxū uentris sanguis cum ouo uel per cristere uel in emplastris contra fluxum menstruorum fiat ex eo puluis cōmixtus cum suco plantaginis & bombice & suppositoriū inde factū supponatur cōtra sanguinē nariū,cōfice bolū cum suo sanguinarie & fac stuellū & īpoē naribus uel puluis solus cū bōbice naribꝰ īmittatur.Bolum tritum & distempatuz cum uino mixto aqua ro.& acceptū ualz contra febres pestilentiales. SERA. auct.gal. Bolum uel lutum armenum ciliacis & disintericis prestolatur splēticis & colericis & stomaticis medetur & solutum stomacum reficit: & ualet contra sputum sanguinis. Et confert fluxui menstruoso & catarro descēdēti a capite & ulceribus putridis que fiunt in ore & desiccat exituras que indigēt desiccatōe & confert illi cui a capite huōr descendit ad pectus iuuamentū magnū & coharta/tioni anhelitus:& ideo confert ptisicis & hoc ideo/quia desiccat ulcera pulmonis i tantum q̄ non tussiunt nisi errent i dieta sua errore magno/aut ꝓmutetur aer subito ad complexionez malā & q̄ patiūtur cohartationem anhelitus antiquam cum bibunt ex eo curantur cito/& q̄ nō iuuabitur per hanc medicinam nūq̄ iuuabitur per aliquā aliā. Et sumatur de eo in potu cum uino subtilissimo mediocriter limfato quādo eger nō febrit uel paꝛ febrit/ sed si fuerit fe.multa detur cū uiō mixto

multa aqua ne febris augeatur: & quãdo bibitur in hunc modu3 confert febribus peſtilentialibus ualde & qui aſſueſcit potui eius tempore peſtilentiali preſeruatur a nocumento peſtilentiali. Et iam uidi multos euadere tempore peſtilentiali p ipſũ. Et iam ſũt multi qui ſumunt ipſum cum uino mixto aqua ro. confert quãdo febris adeſt. AVIC. lutũ armenũ retinet ſanguinẽ: quoniaꝫ exſiccatio eius ẽ ī ultiõ & confert apãtibus peſtilentialibus bibitũ & linitũ et prohibet ambulationẽ putredinis mẽbrorũ: et mirabile eſt in re uulnerum. Et prohibet catarrũ et confert colericis: et eſt bonũ ſputo ſanguis ptiſici propterea quia deſiccat ulcus pulmonis et eſt cura ſtricture anhelitus ex catarris et eſt bonũ ulcerib9 inteſtiõrũ et ſolutõi et fluxui ſanguinis matricis et cõfert fe. ecticis: et peſtilentialibus proprie. Et plures quidẽ iam ſanati ſunt ex peſtilẽtia magna propter conſuetudinem bibendi ipſum cum uino ſubtili: & ſi bibitur ī fe. peſtilentie neceſſariũ eſt ut uinũ pducat ipſum ad cor & miſceatur uinũ illud ſcuꝫ aqua ro. Et idem primo can. fen. quarta cap. v. odor boli coraſceni ꝓhibet nauſeã Bulcaſim li. q dicitur ſeruitor. Cõburitur ſic bolum: frange ipſum ī fruſtra ad q̃ntitatem fabe & pone ſuper teſtam & ſup lamínam ferream & miſce ſicut erit tibi uolũtas comburendi uel aſſandi.

Canar .ı. aloes.

Canaanda eſt cibus factus ſicut pheludẽ niſi quia in eo ponitur ſiſamum.

Canchar .ı. cardo aſininus.

Cancamon lacrimus eſt arboris ſimilis mirte, guſtu bruõſo hoc maxiẽ timiamatibus admiſcetur mirra & ſtorace admixtum ut gracius fumiget.

Candarum .ı. olibanum

Candar eſt genus cardi.

Candaros arabice uel candaruſũ gre. cãdros uel cõdros: latiẽ uero triticũ romanũ uel ordeum romanum & eſt ordeum cui non eſt cortex. SERA. li. aggre. cap. candaros. Candaros. ı. cãdaruſũ. Et gal. primo de cibis cap. de candaruſo.

Candaruſus eſt cibus bonus ſicut triticũ propter ſuam uiſcoſitatem, eſt maioris nutrimenti eo ſed ſecundũ uiam medicĩe uirtus eius eſt uirtus tritici niſi quia eſt maioris uiſcoſitatis eo ꝓ quo. l. l. candros.

Cãdaruſium idem quod ſupra

Candarel eſt ſpecies ſcariole, pro qua. l. l. hundebe.

Cannabum quid eſt. l. l. ſechedencí.

Canna perſidis quid eſt. l. l. haſap.

Canna uaria eſt herba quaſi alba & ĩcíſa ut cannabum, cuius ſeĩa lũbricos occidũt & extrahunt de corpore.

Canſab eſt ſpecies camfore.

Cantarica .ı. aaron.

CAP. CXXXIIII.

Antabrum gre. ara. nochale latine uero furfur tritici: furfur tritici calidum eſt & temperate ſiccum. Eſt autẽ diaforeticum ī aqua ca. diſſolutũ reddit eam mitigatiuam & humidam: unde aq̃ illa nimium humida iudicatur. POSSE. ualet contra illiacam paſſionẽ ſtrãguriã & diſſuriam: talis eius uſus conficiatur cũ uino ſubtili albo mediocriter accido, poſt decoquatur diu & panno impoſito loco dolenti ſuperponatur. Item ualet hoc contra dolorem ſtomaci ex frigida cauſa uel uẽtoſitate: contra illiacã paſſionẽ iniciatur ꝑciſtere collatura eius: mollificat enĩ ſatis cõtra tuſſiꝫ ſiccã & etiaꝫ frigidã & perplemoniam et pleureſim fiat hoc in aqua decoctionis ordei bene mundati & triti & collata diſſoluitur cantabrum & iterum ſuper ignem aliquantulum buliat & talis aqua tepida detur patienti.

Cantaron .ı. centaurea.

Cantarium idem quod ſupra.

Cantarzed eſt cardus uel ſpẽs eius.

Cantabries .ı. furfures capitis que grece ptiriaſis dicitur.

Cantabritium idem quod ſupra

Cantarum .ı. folium nil.

Canthar .ı. libanus.

Cantaram .ı. nux uomica.

Cantalides ẽ colliriũ factũ ad glaucoma oculorum. Et fit ex planta ſimili feniculo

breui caule flore candido.& cetera.
Ego autem ſemen iſtud feci deferri de grecia,ſeminaui & collegi.
Cantauron .i.cantaron.
Cantabricies .i.ptiriaſis.

CAP. CXXXV.

Antaride s latine & gre.ara. derarie uel drane. Cantarides ſunt animalicule quaꝝ ſunt efficaciſſime que ī ſpicis frumenti ad huc florentis inueniuntur: ſunt hee uarie & quaſi circa pēnulas ſuas ſtricte & oblonge,hee enīm uapore aceti ſuffocantur & in uaſe nō picato reponūtur:ſunt ca.& acutiſſime que licet ſcabiei ueſice conferant: ueſicam tamen ſi ex eis multa ſumatur quantitas,uulnerant atq; ſanguinē mingere faciunt & interficiunt ex quibus parua accepta urinā prouocāt uehemēt atq; cū aceto epithiāte remediū cōferūt uehemēter morfee albe & albaras & lepre .SERA.li. aggre.ca.derarie auc.gal.expti ſumꝰ expientia nō modica ī unguibus leproſis, & inuenimus q; q̄do poītur ſuper eas cū ceroto,cōfert multū aut cum unguēto:auferūt enim unguem & faciunt eam cadere totā. Et cātarides īgrediūtur ī cōmixtōe unguētoꝝ & mediciāꝝ q̄ fiūt ad ſcabieꝫ,et ad egrētudinē cū q̄ eleuatur cutis & ī medicīs q̄ euellūt uerrucas,que dicitur capita clauoruꝫ.Et ſunt quidā ex magiſtris noſtris q dabant ex eis in potu miſcentes parum ex eis ad prouocādū urinā. Et quidam accipiebāt alas & pedes ipſarum ſolū dicētes,q; hec conferunt illis qui ſumpſerunt corpora ipſarum & erat eis bezoar.Et alii dicebāt contrariū huiꝰ:uidelicet q; corpora ipſaꝝ ſola iuuabant eos qui ſumpſerunt alas & pedes earum. Ego uero miſcui oia ſimul corpora cum pedibus & alis & dedi. Ille autem due ſunt magis iuuatiue ex eis ſūt ille que reperiuntur in tritico ī quaꝝ alis ſūt linie citrine in latitudine protenſe:& proprie quando proicis eas in olla terrea noua & claudis orificium olle cum pāno lineo ſuper uas in quo ſit acetum feruens donec ſuffocentur & moriantur. Et ſilīt oportet,q; fiat ex animali quod dicitur xofoſtis,quando uolumus ipſū reponere. Et ſimiliter eſt ſpecies animalis ſilis cantaridibus in figura & uirtute:& ſimiliter uermis uiridis qui reperitur ſup arborē pini:uirtus eius eſt ſicut uirtus earum: poſtq̄ uero ſunt cantarides mortue inſerantur in lino & reponantur. DYAS. cap. cantarides meliores ex eis ſunt que ſunt diuerſorum colorum & in alis carū ſunt linee tranſuerſe citrine & ſūt groſſe & oblonge:operatio autem illarū que ſūt unius coloris eſt debilis.Et uirtus cātaridarum eſt putrefactiua:calefactiua:ulceratiua:&,ppter hoc miſcētur cū medicis conuenientibus apātibus cancroſis & ad ſcabiem ulceratam:et empetiginē & q̄do ponūtur in naſcalibus prouocāt mēſtrua Et extimauerūt quidā q; quādo miſcētur cum aliquibus cōfectioībus ad ydropiſim cōferunt propter uirtutem earum quam habent in prouocando urinam. AVIC. li.ii.cap.cantarides dixerūt quidā q; ſunt ſuperflue caliditatis.Et dixerunt alii ſunt ca.& ſic.ī tertio gradu:ſed primū ē ueriꝰ & cantaris eſt acris acuta putrefactiua aduſtiua & eradicat uerrucas linīta & fit ex ea cerotū:& lītur ex eo albedo unguis & cōfert ei & eradicat unguē mollificatū uelociter,quando fit ex ea emplaſtrū & remouet morfeam & albaras linīta cum aceto:& quādo ex ea trita cum ſīnapi fit linimentū,facit naſci capillos: & ſimiliter quādo coquitur cū oleo donec īſpiſſetur & linītur ſup apāta canceroſa & reſoluit ea,& linītur ſuper ſcabiem & empetiginē.

Inquit filius meſarugie,ipſa incidit ungulam ualde,& parum de ea prouocat urinam ualde,& parū de ea adiuuat medicinas prouocatiuas ad prouocandum abſq; nocumento: & prouocat menſtrua & facit aborſum:dixerunt quidā datur ī potu una earū ei qui cōqueritur de ueſica ſua & confert & dantur ī potu tres taſanagi de ea & exulcerat ueſicā.Inquit gal. ipſa exulcerat ueſicam: & ē propterea,qa facit materias acutas declinare ad eam a quibus corpꝰ nō euacuatur cum,p̄petate

que eſt in ipſa.

Caneſis .i.ſcarabeus
Canſebu idem quod ſupra
Canetum .i.quãdo hõ uidetur
Caneni .i.lauda
Cancrena .i.caro premortua
Cancer quid eſt.l.l. ſarcan
Candelabra .i.teſtudo
Canderas .i.ſiricum
Canderos idem quod ſupra
Canheang .i.ſenationes
Cannella .i.darſen
Canterinus .i.lapatiũ acutum
Caniſis .i.oſtrea
Canirti .i.ebulus
Canihalnemar gal.vi.ſim. pharmacoruꝫ eſt inquit ſtrangulator leopardi & ẽ ſpẽs aconiti.
Caniculata .i.iuſquiamus
Camioſa tuſſis .i. canina.
Canicularis idem quod ſupra.
Canis caput herba eſt que cinocefalon grece & antimon dicitur.
Canicula eſt ſtella que dominatur dieb9 .xl.ſecundũ gal.in li.decibis cap.primo de fructibus horariis.
Canbitus .i.apã calidum in uelamine cerebri ſubtili & groſſo abſq; corruptione ipſius.
Canbri .i.caulis.
Cancrinomata narium.i.polippus nariuꝫ
Canchi eſt ſpecies mirre.
Cancipontici .i.daucus.
Cancil .i.rapa.
Candiniſior eſt ſpecies quedã uini.
Canci .i.affodillus.
Cancitan .i.aaron.
Cancida .i.inſtrumẽtũ ocularibus morbis ydoneum.
Canon .i.norma uel regula.
Canopis eſt cortex medianus ſambuci.
Canopum .i.ſambucus.
Canobaſilicon .i.auellana.
Cancolon .i.cantarides.
Cancrocoſſa .i.ſalſamẽta ĩciſiua ut in allexãdro de ſiti.
Cancrocella idem quod ſupra.
Canu .i.ſiſeleos.
Canzu .i.aper.

Can .i.lutum.
Capadocius ſal .i.afronitrum
Capalagia inductiua ſtuporũ
Caphalagia idem quod ſupra

CAP. CXXXVI

Apparis uel capparus latine ara.hapar.grece uero kinoſbaton.Capparis uel cappar9 frutex eſt qui ĩ multis ptibus reperitur. Cortex radix flos & folia cõpetũt uſui medicinẽ pcipue tamẽ cortices radicis qui debẽt colligi in prĩcipio ueris & umbra ſiccari. Eſt autem eligendus cortex eius qui cum frangitur nõ pulueriꝛizatur .et qui aliquantulum ſubruſus eſt et ſub amarus.flores autem eius cum adhuc ſũt tuberoſi et nõ dilatãtur, debẽt colligi quia cum dilatati ſunt non ualent condiuntur cũ ſale et aceto: capparis ca. et ſic.in ſecũdo gradu. DYAS.cap.de capparo.Capparus eſt frutex ſarmẽtoſa ſpanſa ſuper terram reuolutionis rotõde ſicut ſentex:folia ſimilia cidonio habens ſemen ſicut oliua quod apertum florem habet intus albũ q; ſi ceciderit ut balanus inuenitur oblong9:q; ſi aperiatur ĩueĩtur in illo ſemen ſicut mali granati purpureũ & minutũ:radices habet maiores & multas. Naſcitur locis aridis & uiſcidis & maxime in muris. SERA.li.aggre.cap. happar.i.cappar9 ẽ plãta ſarmẽtſoa q̃ extẽditur arcualit uel circulariter ſup faciẽ ṫre, cui9 ſpiẽ reuoluũtur ẏſus ſemẽ ſicut ſpiẽ rubi:& hab3 folia ſilia cidonii ĩ figura ſua & fructum ſimile3 oliue q; ſi apiatur in arbore ſua emittit florem album ſed ſi exciderit ex arbore ſicut eſt inuenitur clauſus ad longitudinem decliuis & tũc ſi aperiatur inueniũtur ĩ eo ſemiã minuta ſimilia granulis balauſtie coloris rubei uerſus purpureum. Et radices eius ſunt plures magne & lignoſe. Naſcitur in locis ſiccis & proprie muris. GAL. vii.ſim.phar.ca.de capparo. Capparis radicis quidem cortex amarum habet q̃litatem.Secũdo uero acrem qualitatem: deinceps huic põticam uelut ex diuerſis

repugnātibus composita est uirtutibus: abstergere enim potest & expurgare & incidere cum in existente amaritudine: calefacere uero & incidere et diaforare cuꝫ acredie;colligere autem & dempsare & constrīgere cum pōticitate. Et idem li.ii.de cibis cap.de capparis. Capparis est subtilium partium sufficiēter & ꝓpter hoc nutrimētum mīme tribuit in corpus assumptū īpsū sicut alia omniū subtiliuꝫ ptiū:sed fructꝰ eiꝰ salsus q̄do cōmeditur absq; ꝙ abluatur laxat uentreꝫ: & postq̄ abluitur nutrit paꝝ sicut alia subtiliū ptiū et excitat appetitū cibi.AVIC.li.ii.ca. đ capparibus. Capparis ē frutex & habet radicē,& hꝫ fructuꝫ aliū q ē sicut cucuēr & est acris calida que ponitur ī musto,& seruat ipsum ab ebulitione sicut sinapis Et eius radix est amara acris: & quedam spēs eius ē culzumia faciēs in ore bothor usq; ad terminum quo uesicetur; et apāt gingiuam. Et iuuatiuus q đ in ipsa est sūt cortices radicis eius.Et generata in terra ca.est calidior et eiꝰ caliditas est ī secūdo Et est resolutiua: aperitiua:absterssiua;et ipsius radix est incisiua:subtilitiua mūdificatiua/aperitiua;in cuius radicis cortice est sicut amaritudo et acrimonia et stipticitas:et nutrimētum fructus eius ē paꝝ precipue cū salitur.Et ꝙ ex ea humidum est magis nutritiuum est q̄ q đ siccum est. POSSE.sucus foliorū capparis auribus instillatus uermes necat et puluis corticū in oleo decoquatur et collatura auribus instilletur,non solū uermes necat,sed etiā surditatem remouet.Ad lumbricos puluis eius confectus cū melle detur patiēti flores eius conditi uirtutem habēt īcitādi appetitum et digerendi humorē existētē in ore stomaci,stomacum confortant et infrigidatum calefaciunt,cibus sunt & medicina licet paꝝ nutriāt:contra uiciū splenis et epatis duriciem ualet uinuꝫ decoctionis capparis: unguentum ad idem puluis eius in magna quātitate cōficiatur, cum suco maratri postmodū addito uiō & oleo fiat decoctio usq; ad spissitudinē & addito aliquantulo cere fiat unguētum Item electuarium ad idē.Recipe pulueris corticis radicis capparis .ʒ.ii. & corticis tamarisci.ʒ.ii.conficiantur cum melle & decoctione tamarisci. Contra scrofulas nouellas detur aqua decoctionis corticuꝫ capparis brusci & sparagi & hoc ūguēto ungatur:Accipe rufum serpentē & īcide caput per spatiuꝫ quatuor digitoꝝ pꝰea ī olla īteriꝰ minutatī pforata,īpoē & poē super orificiū alterius olle sane: postmodum ita ponatur in caldario aqua pleno: & buliat diu ut sic ex calore aque resoluatur serpēs ex cuius pīguedie & puluere elleboꝝ nigri & puluere corticis radicis capparis fiat unguentum quo ungantur scrofule nouelle.Cōtra illiacā passionē & artetica,accipe.lb.i.pulueris corticis capparis & coq̄tur ī suco radicis ebuli et addatur zucarū et fiat syꝰ:detur autem bis in septimana sero et mane cum calida.

Sed attendendum cum reperitur eius receptio in medicina,cortex radicis eius debet poni.DYAS.capparus ex luctātibus cōponitur uirtutibus:proicere eni & purgare & extenuare & euentare acredines & simul abducere & constringere: & propterea scliros splenis super omnia medicamiā iuuat semē eius si ī sale componatur escis aptum est:uentrem mollit comestum cachostomaticum est.Radix eius & semen bibita cum uino.ʒ.ii.diebus xxx.splenem attenuat:urinam prouocat: sanguinem deponit &:educit egestiones sanguinolentas: sciaticis & paraliticis bibita mirifice prodest: & attritionibus neruorum:menstruis īperat apostemātismis bene miscetur:semē eiꝰ uel fructus cum aceto coctum & ore retentū dolorē dentium mitigat:similiter & coriū radicis ista omnia facere potest:folia eius cruda recentia si terantur & misceātur cū farinā ordei & fiat ēplastrū/confert apāti splēis maxiē puluis adhibitus flegmaticis uulneribus sordidis ātiqs & duris opitulatur, cataplasmatibꝰ adhibitus splēticis portat auxilium:dolorem dentium compescit si radix eius ipsa masticetur:maculas albas cū aceto emendat:folia & radix eius trita, & imposita duricies & scrofas spargit. Sucus eius auri infusus uermes occidit:&

quando radix eius coquitur cum aceto citradas & tuōres duros digerit:aut oximelle:uel ſicca trita & admixto oximelle aut aceto & ī potōe accepta euacuat glucᵓtinoſos & pīgues humores .ı. flegmaticos non ſolum per uentrem ſed etiaȝ p urinā uerū cū urina educit multociēs egeſtionē ſanguinolentam ut diximus & ſic ſedat dolorem ſciatice:& extenuat ſplenem.

GAL.vii.ſim. phar.loquens de capparo ait ſpleni qdē ſclirato ſup aliqd aliud hoc pharmacum cōfert extrinſecus cū aptis cataplaſmatibus mixtum:& intra corpus aſſumptum coctum in aceto & oximelle & talibus uel ſiccatū abſciſſum & mixtū cum eis:etenī euacuat manifeſte uiſcoſos & groſſos humores ita ſumptum nō per urinas ſolum ſed per uentrem multociēs autem & ſanguinoſa egerunt in quibus ſplēs iuuant & dolores q ſecūdū uertebȝ ac etiā menſtrua mouet:unde cataplaſᵓmatus malemorigeratis ulceribus cortex radicis bonū pharmacum ceu abſtergere potens & etiam ſiccare fortiter: & dētiū etiā dolorē ſecūdū p̄dictas q̄litates iuuat aliq̄do ī aceto coctꝰ aliq̄do aūt ī uiō. Palā ergo ex dictis q̄ inciſiua quedam in ea ē uirtus:& abſterſiua: & diaforetica: & ide alfos tollit & ſcrofulas et tumores duros.

Diaforat autem quando cum idoneis ad hec pharmacis permiſcetur : fructus uero eius proporcionabiliter ſe habet in uirtute cum cortice radicis: excepto q debilior eſt ad omnia:at uero frondes & ſtipites eius ſimilis ſunt uirtutis . Et ego uidi quandoq; cuȝ frōdibus diaforare in paucis ſcliroſas durities: miſcemus autē cuȝ eis aliquid obtondētium uehementiā uirtutis . Nullum autem mirabile eſt ſi & uermes qui auribus ſucus interficit propter amaritudinē que eſt in eis quia in ualde calidis regionibus gērātur cappares ſicut eſt que in arabia multūea que apud nos eſt acrior:unde & ſtiptica plīm participat uirtute. Et idem ſecundo de cibis :capparis abſtergit qđ eſt in ſtoāco ex flegmate & expellit ipſum per ſeceſſū & aperit opilationem epatis & ſplenis. Et ſummitates & fructus eius p̄parātur cum ſale & adminiſtrantur cum cibo.

Et quando cōmeduntur laxant uentrem & nocēt ſtomaco & faciunt ſitiȝ. Et q̄do comeduntur cocti ſunt melioris ſaporis q̄ crudi. Et bibitur ſucus eius & mollit uentrem. Almanſor tractatu tertio cap. de cappariBus.Capparis ſalmuria cōdita calida eſt & ſicca,que ſtomaco mala exiſtens ſitī inducit atq; corpꝰ macreſcere facit.Et ſubdit parum infra. Capparis cum aceto conditus minus ca. eſt ea que in ſalmuria poītur, opilatioī quoq; epatis & ſplenis congruit. AVIC.radix eius reſoluit ſcrofulas & durities & admiſcetur ei qđ frangit uirtutē eius.Et folia eiꝰ iam experta ſūt ad illud.Cotrices radicis eius ponuntur ſuper fraudulēta et ſordida ulcera . Cortices radicis eius conferūt ſciatice & dolori anche: & quandoq; fit criſtere ex ſuco eius et confert ei ualde & conferunt paraliſi et ſtupori: & conſtringit membra propter ſtipticitatem q̄ eſt in ipſa.Et ſimiliter cōferūt cōtritioni accidenti in capitibus lacertorum et in medio eorum. Cortices eius maſticate extrahunt humiditatē ex capite & ſedāt dolorem frigidum in eo. Et eius ſucus diſtillatur in aurem propter uermes : et quandoq; ſtringitur cortex radicis eiꝰ cū dente leſo et cōfert et proprie cū ē huīda aut folia eius.Et ſimiliter collutio oris cū aceto cum quo coqtur aut uino aut q̄ndoq; aceto confert qđ ex eo ſalitū ē patientibꝰ aſma:ipſa eſt res magis conferens ſpleni & durītiei eius bibīta et more emplaſtri ſuppoſita cū farina ordei et filibus & p̄prie cortex radicis eius: et multociēs euacuat ex ſplene materiā groſſaȝ mlicaȝ et ſuccedit ei ſanitas. Solutione educit humores crudos groſſos et p̄uocat mēſtrua et interficit ſerpentes .ı.lumbricos latos et longos et uermes in inteſtinis : et confert emoroidibus et augmētat coytū et qđ ex eo ſalitum eſt ante cibum ſūptū ſoluit et eſt tiriaca contra uenena.

SERA. auct.gal.in cortice radicis eius uincit ſapor amarus deinde ſtipticus: et calefacit et deſiccat et abſtergit et mūdificat et incidit et apit ſua amaritudine

& reſoluit ſua acuitate: & aggregat ſua ſtipticitate. Et confert ſpleni plus omni alia medicina/quando poītur in ēplaſtris/ & quando ſumitur cum aceto et melle īterius poſtq̄ deſiccatur & teritur/et hoc qa īcidit huōres groſſos uiſcoſos/ quādo bibītur in hunc modum et expellit eos p urīnam et per ſeceſſum egeſtiones ſanguīneas et ſic euacuat egritudines ſplenis/ & ſimile facit in dolore ſcie: & cum toto hoc prouocat menſtrua. Et idem auct/ aben meſuay illi qui comeduntur cū ſale/ faciunt iſtas operationes dictas/ſed ſunt mali ſtomaco malicia pauca. Et illi quī condiuntur cum aceto/fortificāt ſtoācū & prouocant appetītum/quoniam acetū prohibet nocumentuz eorum a ſtomaco. Et idem auct. raſis/attulit mīhi quidam amicus medicus confectionem quandam capparorum recētiuz/& cum comediſſez ex ea induxit tenaſmonem. Et conſueui facere criſtere ad ſciaticam cū ſuco capparorum/et iuuit multum. Alia quedam dicit ſera.cap.proprio que dicta ſunt hic de mente dyas.et gal.licet ſub aliis uerbis.

Capparuella .i.lapatium acutuz.
Caperum .i.radix plante ſilis porro/ſucus eius eſt croceus quā ignoro/
Capſece .i.ebulus
Capitellum lixiuium idem.
Capitulum quid eſt.l.l.ſen.
Capios .i.ſtercus inde egiops.i.fex confice.
Capirpedicon .i.epilenſia.
Capitulum faricos .i.febris aduſtiua.ſ. cauſon.

CAP. CXXXVII.

Apilli hoīs qui ara.uocantur ſcahare omnibus ſunt noti.
POSSE. SERA.li.aggre. cap.de capillis auct.gal. ſcahare uel ſcahar.i.capilli quādo adurūtur/fit uirtus eorum ſimilis uirtuti lane aduſte/uolo dicere q̄ caleſaciūt & deſiccant calefactione & deſiccatione forti.
AVIC.li.ii.cap.de capillis. Capilli aduſti ſūt calefactiui ex ſiccatiui fortiter: & aduſti abſtergunt dētes: & aqua eorū naſci facit capillos. Exſiccant capilli aduſti uulnera humida ſordida et mollia fortiē Et capilli hominis cum aceto in modum emplaſtri ponuntur ſuper morſum canis rabioſi & conferunt. Eadem dicit ſera. Capillus ueneris quid eſt.l.l.berſtegaſten
Capillus porcinus idem quod ſupra
Capillus alcol idem quod ſupra
Capillus algul idem quod ſupra
Capillus fontium idem quod ſupra
Capillus hoīs nemorabilis idē qđ ſupra.
Capiſtrum arboris .i.geneſtra
Capinoſa .i.ſumoſa acuta

CAP. CXXXVIII.

Aprifolium & mater ſiluaz/ latine: arabice grimath: greuero peridemon uel liceos uel exacantō.DYAS.cap.liceos liceos uel exacanton: folia ſūt buſſo ſilia atq; ſpinoſa:grana eius uiridia & cū maturauerint ceraſis ſimilia. Naſcitur ī ſiluoſis locis cuius folia & grana & radix īunum contunduntur & cum aqua dulci coquuntur uſq; ad groſſitudinem:hec aq̄ eſt deſiccatiue uirtutis & ex cōtrariis cōpoſita quia.ſ.eſt extenuatoria digeſtoria ca.& fri. ſtipticam habens uim: & ideo dyaforeſim facit:facit autē ad herpetas & ad ulcera epatis & ad parocidas/ & putrida ulcera:ex ſuco fructus eius fit litium pro quo.l.l.hadhadh.
Caprificus .i.ficus agreſtis/
Caprion .i.capparis.
Capſitis .i.ebulus
Capiti eſt una ex ſpeciebus maſticis/
Captilus .i.auis quā uenatur draco cum debilitatur in uenando edos & arietes & comedit epar earum, & redit uirtus eius & excitatur appetitus eius.
Capocareos .i.ſemen ferule/
Caploiunga .i.gumi pini
Capnos quid eſt.l.l. ſterrig
Caput quid eſt.l.l.ras/
Caputpurgium .i.liquores qui per nares mittūtur uel quidquid maſticatur uel gargarizatur & apoflegātiſmuz facit

.i.a capite flegma deducit.
Capupurgium idem quod ſupra
Caput puluis .i.ſtafixagria
Carabitum .i.freneſis
Caraſtes .i.cornutū acheros quod eſt cornu & raſtos & multa ſilia
Carabus .i.locuſta piſcis
Caranus idem quod ſupra
Caraſtes .i.ſerpens cornut9
Carax quid eſt.l.l. canne
Caratim .i.calamus aroāticꝰ
Caratic idem quod ſupra
Caraſcon .i.calcaris
Carafie .i.ceraſum
Caras .i.ſurditas
Carabites .i.freneſis
Carabintum idem quod ſupra
Caras eſt cum quis uult loq; & nō poteſt niſi multociens mouendo os & linguam
Caratini .i.lūbrici terre qui uocantur iſtula
Carathith .i.ypoquiſtidos
Carambe eſt tertia ſpecies braſſice
Caraſex grece latiē ſcarificare caraſſare
Carabadum .i.carui
Caracem .i.carſites
Caraſu .i.apium
Carahis .i.cū multe placēte de paſta parue in oleo frixe, ponuntur in patella unam ſuper aliā locando mel inter oēs duas ponēdo, atq; ſic ſimul coquēdo
Caratus .i.pupilli oculi
Caratir .i.ypoquiſtidos
Caratu idem quod ſupra
Carab .i.fiſtula ueniens in angulis oculi
Caranodi .i.carenum
Carates ē pondus, pro quo .l.l.chirates
Caraba .i.carabe
Carbatum .i.elleborus
Carbaum .i.euforbiuꝫ
Cardamomum quid eſt.l.l.catolla
Cardamen .i.ſiſimbrium
Cardamides .i.ſenation
Cardar .i.morbus in quo ē priuatio motus.
Cardabem .i.ſapor factus ex careno & dabem, illud uocabulum ponit auic.primo can.fen quarta cap.xi.Et etiā auic.cap.galline li.ii.& noīant ipſū effidebeg qđ idem eſt

CAP. CXXXIX.

Ardamus gre.ara.iorſalbathefe uel madiera:latine uero naſturtium:nota herba eſt. Eſt enim naſturtium ca. & ſic.in tertio gradu ſemen p̄cipue cōpetit medicine herba eius uiridis multe ē efficatie:ſicca uero modice. DYAS.cap. cardamus. Cardamus.i.naſturtium q̄ddā eſt domeſticum:& quoddā eſt agreſte:& & ideo facit duo cap. de eis unum quod incipit. Cardamus & eſt naſturtium domeſticum:aliud qđ incipit. Cardamus agreſtis & eſt naſturtiuꝫ agreſte.Et ideo dicit cardamus.i.naſturtium domeſticuꝫ utilior dicitur babilonicus omnibus ſemē eius calidiſſimum eſt cauſtica participans uirtute uiſcidum & cacoſtomacum uētrē turbans. Cardamus agreſtis quem multi ſenation uel criſſion uocant, uel naſturtiū aquaticū naſcitur ubiq; & plurimuꝫ locis aquoſis cuius frutex longitudinem cubiti unius habēs folia minuta ypoſellino ſilia. ſed minora cuius uirtutes īuenies ī littera herochalchaiti. SERA.li. aggre. cap. iorſalbathefe .i.naſturtiuꝫ & ex eo ē naſturtium tectorum: & ex eo ē naſturtium orientale & ex eo eſt naſturtium cōmuē notum. Naſturtium tectorum eſt planta habens folia ſtricta & longa duobus digitis īn ſūmitate acuta & ſciſſa & pīguia & extenduntur ſuper terram & habet in medio uirgam ſubtilē duobus palmis lōgam paucos, habens ramulos ſuper quos ſunt pile habentes denſam ſummitatem, in quibus eſt ſemen ſimile ſemī naſturtii cuius eſt figura ſicut figura rutele, ita eſt depreſſum naſcitur in uiis & parietibus domorum. Naſturtium orientale eſt planta duorum brachiorum longa habēs ramos ſubtiles & multos īn quibus ſunt folia ſilia foliis ſeitaragi niſi quia ſunt albiora & molliora & in ſūmitatibus raō rū ſunt capitella ſilia plante actis: & habet

flores albos:ſemen huius ponitur in cibis loco piperis.Sed naſturtiū cōmune notū eſt,melius illud quod defertur a babiloīa Almāſor tractatu tertio cap.đ naſturtio Naſturtium ca.eſt & ſic appetitum adiuuat:licet inflationem & capitis efficiat dolorem,digeſtiuam preterea retardat.
POSSE: SERA. auct.gal. Semen naſturtii ē ca. & ſic. ſicut ſemē ſinapis & incidit inciſione forti: & adurit & ſedat dolores ſciaticos & dolorē capitis & quālibet egritudinē in qua oportz calefacere & miſcetur ſemē eius in medicīs aſmatis quia ipſum incidit inciſioē forti & adurit humores groſſos. Et dicitur ꝙ quando naſturtiū deſiccatur,fit eius uirtus ſicut ſeminis eius,& dum eſt recens propter humiditatem aquoſam que ē in eo,habet uirtutem debiliorem uirtute ſeminis eius Contra ſtranguriam herba ipſa decocta ī uino & oleo ſuperpoſita,ualet cōtra tenaſmonez ex humiditate puluis naſturtii ſuperponatur ano renes etiā ungantur & ſupaſpergatur puluis ſemīs ei9 & cimini & colofonie,contra paraliſim lingue cum opilantur nerui ex huōre ut ſolet cōtigere in acutis febribus ſemen naſturtii maſticetur:& lingue ſuppoātur:cōtra paraliſiz aliorum membroruz ſemen ei9 ī ſaccello ponatur in uino decoctū & mēbro dolēti ſuperponatur. Ipſa etiam herba cruda & cocta ualet etiam contra frigiditatem & humiditatem cerebri:& etiam litargicis pro ſternutatioē puluere eius naribus appoſito ad eleuationem uuee gargariſmus factus ex aceto decoctionis ſeminum ei9 & ficuū ſiccarum contra illiacaz paſſionē ex frigida cauſa ſeīa eius in ſaccello poīta & uino decocta,mēbro dolēti ſupponātur.
DYAS. Naſturtium lumbricos expellit & uentrem turbat:ſplenem attenuat cuz aceto & aborſum facit:uenerem ſtimulat ſimile ē ſinapi & eruce & impoſitū lepras & zernas emendat,melle addito durities ſpleīs compeſcit: ſordida uulnera purgat ſi ſucus adhibeatur morſibus uenenatis bibitum occurrit:ſumigatio eius ſerpētes fugere facit,uel fluentibus profluis ſuco linito occurrit.Carbunculos rumpit cuz polenta & aceto coctū:ſciaticis utiliſſime cum aceto & polenta auxiliatur,tumores & durities ſpargit:remouet ordeola matura cū ſalſa aqua impoſitum. In dolore cordis coquitur in lacte caprino & datur ad bibendum dolorem omnis loci tollit puluere ſeminum aſperſo:ſed prius melle uncto loco ſcabiem cum aceto ſanat.
Nam cardami uirt9 cauſtica eſt:et tamē uſus ei9 uenerē uidetur ihibere:nō ea fortaſſe ratione qua etiam ruta que nimia ui caloris ſemē genitale conſuīt: fermēto mixtū et appoītū furūculos & carbūculos prouocata ſuppuratione diſrumpit:ſuc9 eius infuſus aurib9 dolorē dētiū mitigat ſemen partus necat:qđ cum uino auſtero bibitū aniālia uentris extīguit:pruriginez cum anſerina adipe tergit. Aluū purgat ſorbitionibus mixtum:pituitam pectoris ſoluit:dolores pectoris cum lacte caprīō coctum mitigat:a ieiunis cū melle ſūptuz tuſſientibus ſalutare eſt. Corpus rubere facit et ideo cefalicis et ad ea que calefieri opus eſt congruit: herba eius omnia hec facere nouit:ſed paulo minus efficaciā hz.
GAL.vii.ſim.phar.cap.de naſturtio.
Semen naſturtii habet uirtutē que calefacit & deſiccat ſicut ſiāpis: & propterea ſciaticos & dolores capitis & quodcunq; aliorum indigentiuz rubificatōe calefatit cum eo ſicut eſt ſinapis: miſcetur autem cum eis quecūq; aſmaticis dantur pharmacis:ceu uidelicet īcidere fortit groſſos humores potens ſicut & ſiāpis. Aſſilātur enim illi per omīa herba uero ſicca ē ſilis in uirtute ſemini:humida autem duz eſt uiridis propter permixtionē aquoſe humiditatis deficit plurimū: & ita ē moderata ī hoc ſecundum mordicationem ut cum pane poſſibile ſit ea uti ſicut opſon.
AVIC.primo can.fen.quarta cap. vii.
Naſturtii ſemina torrefacta mixta cum adog conſtringunt fluxum ſuperfluum prouenientem ex catartico ¶
Carfa .i.ſanguis in oculo
Carmata .i.antrax
Carchihaduti .i.omnia que aceto & ſale condita ſūt ut capparis & oliue & reliqua ex qb9 fūt ſalſe ut ſiāpis et eruca.

Carnaxadhi .i.carui
Carnabadi idem quod ſupra
Carnanadini .i.cannapum
Carnabum .i.carenum
Cartar .i.nepita
Cartamu uel cartamum.i.habel nil
Cartamen uel drarhal.dyaſ.cap. cartamē.
Cartamen eſt herba que habet folia & calamum ſilia frumenti & calamus habet nodos in ſummitate calami eius ē granuz ſimile antora & cum cortice ſuo diuiſuz in duo, & grana duo inuicem iuncta, hoc autem granum adminiſtratur in mediciā & eſt ſicut ordeum in uirtute ſua, niſi qa in ſapore ſuo eſt ſtipticitas: & uirtus eius eſt fri. frigiditate pauca & ſicca.
Cartata .i.appetitus comedendi lutum & ſilia
Cartamia .i.crocus ortulanꝰ
Carta quid eſt.l.l.burchdi
Cartafilago quid eſt.l.l.quā ſupra.
Carta inda .i.carta de papiro
Cartaldus eſt ſpēs mirre.

CAP. CXL.

Artamus ara.grece gincus uel cincu: latine uero crocus ortulanus. SERA. li.aggre. cap.de cartamo auct.dyas.
Cartamꝰ ē ex eo domeſticus & ſilueſtris, Domeſticus habz folia longa, aſpera, alta, ſpinoſa & diuiſa: & habet ſtipites longos duorum cubitorum ſpinoſos: & ſup eos ſūt capitella ī magītudiē oliue maioris in quibus ē flos croceus ſilis croco: & habet ſemen album & ſubrubeum & oblonguz anguloſum: & quod de ipſo adminiſtratur ad uentrē ſoluendū eſt ſemen eius ſolum. Et idē auct.gal. uirtus eius ē que calefacit in ſecundo gradu, quando adminiſtratur interius. Et idē ſera. Cartamus ſilueſtris ſtipes eius eſt ſimilis cartami doēſtici niſi quia folium eius eſt longius folio cartami ſatis: & folia eius naſcuntur in ſummitate ipſius & hec uirga eſt ſine foliis: & mulieres utuntur uirga eius profuſo: & ſuper ſummitatem uirge eſt capilloſitas ſpicſa: & flos croceus: radix eius ē ſubtilis in qua nullum eſt iuuamentum: uirtus eiꝰ ē que deſiccat & calefacit temperate. DYAS. cap.cincu ſecundum tranſlationē noſtraz. Cincu.i.cartamus folia habet oblonga & diuiſa & aſpera & ſpinoſa: tyrſum habet longū et ſpinoſum in quo ſunt capitella obrotonda cū flore croceo: ſemen album habens cbrufū et oblongum et angulcſū flores eiꝰ multi ī coctura coēdūt ꝺcoctos ſemen eius multi exſiccant. IO.MES. cap.ꝺ cartamo. Cartamus duoꝝ modoꝝ ē: ē enī doēſticꝰ et ſilueſtris: & dixerunt quidam q̄ nil eſt de ſpeciebus cartami & elongati ſunt. Cartamus de quo hīc loqmur ē domeſticus, & melior pars plante ipſius ē ſemen et poſt illud flos eius. Et melius ſemen eius eſt qꝺ eſt albū planum plenū et groſſū, cuiꝰ medulla ē unctuoſa pinguis et cortex tenuis. Et melior flos eius eſt, quī eſt ſicut pili croci. Et eſt ca. in primo gradu ſic in ſecundo: & flos eiꝰ ē minus ca. & ſilueſtris ē calidior & ſictior & eſt in eo uirtus lacticiniorū remiſſa. Eſt autem cartamus apitiuus: abſterſiuꝰ conturbatiuus: faciens nauſeam: & ineſt ei uirtus educendi p uomitū & p uentrez & eius nutrimentū paruuz eſt & malū & multum nocet ſtomaco faciens faſtidiuz & ē tarde et debilis ſolutionis et dimittit ueſtigia lenitatis in uiſceribus. Et emēdatur nocumentum primū permiſcendo ei aliquid aliud ex medicinis ſtomaticis: ſicut aniſum proprie & gallāga et macis & ſimilia. Et confortatur eius ſolutio, & emendatur nocumentū qꝺ imprimit inteſtinis permiſcēdo ei aliquid ex medicis acutis ſicut cordumenū ſal panis: zinziber ſal gemma & ſimilia. AVIC. li.ii.cap.de cartamo. Cartamus alius eſt domeſticus & alius eſt ſilueſtris, qui ſilueſtris ca. eſt ī ſecundo gradu ſic in tertio: & domeſticꝰ ca. in primo ſic in ſecūdo. Et ſciendū ē q̄ cartamus alius eſt cartamꝰ yndus quē ſcies ſi.l.l.habel nil. PCSSE.DYAS. ſemen eius datum cum mulſa uentrem purgat, cacoſtoāticū eſt et dulce multuz & ipſū uentrē deponit amigdalis et nitro mixtū et aiſo cū melle cocto accepte āte cenam due uel tres uelut nuces, uentrem

mollit.digestionem prestat. Confectio eius talis ē,cinci albi assi et purgati ciatos .iii. anisi.ʒ.i.afronitri.ʒ.i.mellis qđ sufficit carnes caricuʒ.xxx.hec confectō accepta omnia supradicta facere nouit: sucus seis eius lac cohagulat. Alii cum suco miscēt mel uel anisum uel amigdalas,et dant in ptisana aut in iure pulli et faciūt disinte-ricis magnum adiutorium.ʒ.vi.SERA. auct.dyascoridis,quando teruntur capilli cartami siluestris aut flos et bibuntur cū pipere et uino conferūt pūcture scorpioīs. Et quidam putauerunt q̄ si quis p̄cussus a scorpione tenuerit radicem eius ī maū sua,non sentiet dolorem eius, et quando proicit eam tunc sentiet. Et idem auct. mesarugie flos cartaī ē crocus ortulanus, et ē stipticus et ca.cū temperamēto qui si teratur cū aceto et liatur sup empetiginē, ausert eam omnino,et quando cum eo et melle linitur super cula que fit in ore in-fantium curat ea. Et idem auct.attabari. In croco ortulano ē quātitas stipticitatis pauca. Et agrestis est calidior et sictior. Et idem auct.aben mesuay:agrestis q̄do teritur cum aceto,et linitur super linguā puerorum expellit cula. SERA.auct. messeha. Cartamus lac cohagulatum dissoluit et dissolutū cohagulat: & laxat humores adustos:& est malus stomaco. & ei9 aqua laxat humores adustos:et est mala stomaco: et eius aqua laxat flegma et similiter facit medulla. Et dosis eius ē .ʒ.xxx.cū lb.ʒ.aque calide et.ʒ.x. peīdia9 et sic agrestis ē calidior et sictior doēstico, plus abstergens flegma uiscosum: mūdi-ficās stomacum et pectus. IO. MES. auct.pauli.Accipe medulle eius.ʒ.x. cor-dumeni.ʒ.i.ʒ.fac ex eis grana sicut cicer da.ʒ.v.soluit enim sufficienter. Et dicit etiam liga ex medulla quātitatē sufficiētē in panno, & suspende in oximelle quādo coqtur,& erit solutīm & proprie si fuerit oximel squilliticū. Et idē auct.Algaselis Accipe eius medulle aureos .xii. penidie aureos .iiii.corduēni zīziberis ana aureuʒ .i.aggregentur omnia cum melle,& fiant forme sicut nuces,& da ubi oportet unā uel duas. Et idem auct.gal. coquatur medulla eius in iure galli uel galline cum speciebus,& propinetur ubi oportet. Et dixit etiā,fiat ex medullis eius et pōderis tertia ipsius ex amigdalis & sexta ex pīeis & aggregentur oīa cū melle et decoq̄tur cū suco squille,& fiet hec mirabilis iuua-menti ad ea que dicemus.Extrahitur enī ab ea oleum iuuamentorum multoruʒ & eius operatio est,sicut olei de ben & olei de amigdalis:& solutione educit flegma p uomitum similiter & aquositatē: & ualet ad egritudinem ex eis sicut est colica & cristerizatur:& ualet siliter et mūdificat pectus:et pulmonē & proprie lc hoc pre-dictum et alii modi administrationis eius & clarificat uocem & similiter oleū ipsius & usus eius in spermate augmentuʒ facit, flos uero eius cū aq̄ mellis remouet hyc-tericiā.Dosis eius ē a.ʒ.iii. usq; ad aureos .v.& floris eius a ʒ.i.usq; ad aureos.ii. AVIC.oleum eius est propinquum oleo urtice,uerum tamen debilius & est ex eis que caseant lac:& nutrimentum eius est multe paruitatis:& mundificat pectus:& clarificat uocem:& est malus stomaco & caseat lac in stomaco & confert collice. Et solutione educit flegma adustū,q̄ndo mīscetur cum ficubus aut melle:& cōfert uomituī:& oleum eius qui est domestiq̄ soluit uentrem,et quādoq; fit solutio per ipsum si ponatur medulla granorū eius ī iure aut fiāt ex eo et amigdalis pillule sic q̄ de eis in potu sumantur aurei .iiii. & quandoq; sumūtur de medulla eius et cotto et amigdalis amaris tres amulusel, & anisi et nitrī cuiusq; eorū aureus .i. cū ficuq̄ siccis et melle,et recipitur đ ea nux aut nuces due: & soluēdo educit aquo-sitatem,et quandoq; fit ex eo natif aliud et eius confectio est ut suātur cū aīgdalis excorticacis, et anisso et melle decocto, narsen et sumatur de eo sparsiʒ:et q̄doq; bibūtur de medulla eius recēti.xx.ʒ.ifusa in lb.aque ca.cū.ʒ.x.penidii albi triti et solutione educit flegma. Et confert folia siluestris aut fructus eius aut ābo9 cōmixto9 quando in potu tribuūtur ad pūcturā scorpioīs. Quidā autē homines dixerūt q̄ si morsus tenuerit in ore suo

folia ſilueſtris et fructum eius, nō ſentiet dolorē & quādo a ſe ea proiecerit, redibit dolor.

Careon .i.nux, inde lepta careon.i.nux minuta et eſt auellana. Naz lepta.i.minutum et dyacareon.i. rob de nucibus ut in allexandro de ſquinātia/

Carea idem quod ſupra,

Carea baſillica .i.nux auellana,

Carea miriſtica .i.nux muſcata.

Carex eſt herba que in extremitatibus ē multuz ſimilis ſparago et eſt planta ī extremitatibus ſicut acus pungens, unde ouidius. Et carex paſtus amari inde caretum .i.locus ubi naſcitur carex.

Careti .i.bōbacis cōbuſti.

Carenum eſt muſtum quod coquendo tertiam partem amittit unde yſidorus. Carenum dicitur eo q̄ feruendo parte careat tertia: tertia eniz parte muſti aīſſa qđ remanet carenum eſt. Sapa ē eo q̄ feruendo ad quartam partē redacta ſapa dicitur: ſed idem ē qđ carenum, quia eius conſumitur tertia pars. Sed rob ē muſtū coctum ad tertiā, ſic q̄ cōſumpte ſūt due partes. Sed puſca ē uinum ſecūdum, quia ſecundario emittitur a uinatia et ē puccеolum: ſed ſecundum gal. in li. dinamidiaz puſca fit ex duabus ptibus aque et tribus uini et coquitur, & hoc ē uerius.

Careos .i.carui et careos.i. cortices uirides nucum/

Carbeſte .i.calcis uiue/

Carbella .i.caprifolium

Carcetum .i.bombix

Cardellum .i.napo/

Carmezich .i.fructus thamariſci domeſtice/

Carmeſir. idem quod ſupra,

Cameſic idem quod ſupra,

Carmezic/ idem quod ſupra,

Carmet ē pond9 kirat.vi.& alibi repitur. qđ ē aureus .i.&grana.iiii.aliq̄do karmet ſcribitur.

Carmeſonde .i.uitis nigra/

Carneb .i.ſolatrum.

Carpelinos dicit oribaſi9 cōmēto āforiſmorū illos qui multū cōmedūt & tenues ſunt ſemper.

Carice .i.ficus ſicce/

Cariola .i.paſtiāca agreſtis/

Cariotas idem quod ſupra.

Cariote ſemen .i.paſtinace agreſtis ſemen & eſt nux uomica/

Cariadendra .i.nuxcarea/

Carion .i.ſemen laureole/

Cariſte miriſtica .i.nux muſcata/

Caris miriſtica, idem quod ſupra/

Carme .i.raſura panni/

Carien .i.draco marinus/

Caritamon .i.turbit/

Cariſomas quid eſt.l.l.xeuqua/

Carioſus .i.tarolatus uel corruptus/

Caridia .i.nuces/

Caries .i.puluis ligni corroſi ſeu a putredine ſeu a uermibus pro quo.l.l. dohahareth.

Cariota planta eſt cuius radix eſt uelut paſtinaca, ſed plus odorifera eſui apta, ſed ſecundum theodorum priſcianum, ſemē eius eſt careos: quidā dicūt q̄ ē paſtiāca agreſtis.

Caricias ē una ex ſpeciebus titimalli.

Caritarzed .i.granuz alcorſof/

Cariſſuna .i.armoniacum.

Caria baſillica .i.auellana.

Carion .i.dragontee ſemē.

Cariote .i.carui/

Carcios .i.cacreos.

Cardi pontici .i.dauci ſilueſtris/

Cardia .i.cor.

Cadialgia .i.dolor oris ſtoāci.

Carunli .i.xilocaracta.

Carpinus ē magna arbor ſatis nota/

Carpiſia .i.cucube/

Carpiſion idem quod ſupra/

Carſites .i.nux uomica/

Cartinon .i.cancer morbus,

Cartim .i.lūbrici terreſtres.

Carzdir .i.ſtagnum.

Caros congelationes/

Carotides .i.uene ſubtiles ualde poſt aures & dicūtur capillares, & ſūt alie uene capillares in epate.

Caros .i.ſemen yperici,

Carotica. .i.ſtupefactiua, uel dormitatiua.ſ.narcotica.

Caro marina quid eſt.l.l.adarce

Ca ro quid eſt.l.l.latamie
Caro tyri quid eſt.l.l.latamie halfax.
Caror .i. neſpulum.
Carbo ē puſtula corroſiua adurens.
Cardo fullonum .i.uirga paſtoris, p qua.l.l.dipſeus.
Cardo benedictus quid eſt.l.l.cardūcellus.
Carmoleon .i.cardo benedict9.
Carpos .i.fructus uel ſemē.
Carpogiſſi .i.fructus edere.
Carpos mirice .i.fructus geneſtre.
Carpocareos eſt cortex nucis regalis, & non fructus nucis predicte qđ ſemper in antidotis inuenitur ī antidotario uirili nō enim inuenitur fructus nucū ibi cōueīre. Nam dicitur dyacareos qđ ē rob corticū nucū, qđ docet alexander cap.đ ſquinātia ſed carion eſt fructus eiuſdem nucis.
Carpocācreos .i.ſemen ferule.
Carpociſſi .i.bacce edere.
Carpos mirice .i.ſemen geneſtre.
Carpodarſanum .i.fructus uel ſemē darſeni.
Caruricinuz .i.ſinopida
Carui agreſte cinimella piperdinarchos & cordumeni idem pro quo.l.l.hardameī.
Caruption eſt ſpeties quedam lacticinii: & eſt quarta ſpecies titimalli.
Carurigati roralis .i.de lacubus uel paludibus.
Carui pontici .i.dauci.
Carui romanum idem quod ſupra.
Carui quid eſt.l.l.harunci.
Carua .i.karua.
Carulli .i.cardamomum.

CAP. CXLI.

Aruum ara.& ſtanix: greçe melanchiū uel git melanchiū latine uero nigella. Nigella ē ſemen cuiuſdā herbe, rotōdū ſubnigrum habēs colorem, ſubamarum ſaporem: uirtutem habet diureticam ex amaritudine diſſolutiuam: conſumptiuaz ex qualitatibus ſuis: folia eius ſunt parua minuta & mollia ſimilia cotule: & flos ei9 eſt figure ſtelle coloris cęleſtis: & habet ī ſūmitatibus capitella ſicut papauer: & in medio ex intrinſeca ꝑte ſūt aliqua ordinatim diuidenda ſemina eſt ca.& ſic .i.iii. gradu. SERA.li.aggre.cap.caruum.i. nigella eſt planta pua habens uirgas puas circit duos palmos aut plus: & habz folia parua minuta & mollia ſilia foliis plante que dicitur carnabaon ſiue ranchaon, niſi quia ſunt minora ſatis & in ſūmitate ſūt capitella ſubtilia ſilia capitibus papaueris oblonga: & in medio eius ſunt parietes ſeparantes ſemina, quod quidem ſemen ē nigrū acutū boni odoris. DYAS. cap. melanchiū ſecundū tranſlatiōnē noſtrazꝫ melantium herba eſt minor, folia minuta & tenera & ſemen minutū habens: cuius frutex longus eſt duorū palmoꝝ & deſup habens capitellum ſimile micoīo: ſed oblongum in medio uelutí parietes habens quibus diſcernūtur ſemina, que ſemiā ſūt nigra & odorata & uiſcida q̄ multi pāni aſpergunt. GAL.vii.ſim.phar.cap.melanchium. Melanchium id eſt nigella, calefacit & ſiccat ſecundū tertiū gradum. POSSE: nigelle fariā cū ſuco abſinthii, emplaſtrū factū circa umbilicū & ꝑcipue pueris, lūbrícos necat. Aliis conficiatur ad ſcabiē cū melle & detur ꝑ os: unguētū ad ſcabiem pulueris nigelle in multa q̄titate fiat decoctio, in forti aceto uſq; ad aliquantulam ſpiſſitudinē. & tunc addito oleo fiat inde unguētum bonū ad ſcabiez & empetiginem & lentiginez faciei, tollit farina nigelle confecta, cum aceto tepido infuſus auribus uermes necat: cōtra ſtrāguriam, diſſuriam & illiacam paſſionem, detur uinum infuſionis nigelle per noctē ſed ante coquatur, quia nimiū fieret uiolentum. Conſtat enī ꝙ ſi in multa quātitate fuerit occidit: ſi autē ī multa q̄titate habetur, poē ī ſaccello & fiat decoctio ei9 ī uino & oleo & ſupra renes & pect9 fiat ſaccellatio contra ꝑdicta ualet ſimiliter & eſt ſatis experta odorata cōtra catarrū & corizam, & hoc habet nigella a ſui cōplexione ut gal.vi.ſim.phar.cap.de peoīa hec inueīes in littera gliſkiſide. DYAS. melanchiū in cataplaſmatibus capitis dolorem mitigat, in mitio ſuffuſiones tritū & naribus īmiſſū medicatur addita yriſ-

illirica lentigines:& lepras impoſitum & uerrucas ſaluberrime curat tumores ueteres. & duricies cū aceto ſoluit. Carbūculos cum urina curat & ad ſanitatem perducit:cum aceto coctum & ore retētū dolorem dentium non admittit. In aqua coctū & ut cataplaſma in umbilico poītū lumbricos excludit:puluis ex eo ī lintheo ligatus: & frequenter odori applicatus catarrū cōpeſcit:et īflatōes dolorē faciētes:& quia calide eſt uirtutis:ideo diebus multis potatū menſtruis imperat: urinaz prouocat:lac depoīt:& etiā deſiccat nimis & leptomere eſt:& ideo callos appoſitum tollit:pingues & gluctinoſos humores & conſtipatos digerit: cum nitro bibitum diſnoicis ſingulare preſidiū ē & morſibus uenenatis occurrit bibitum.ʒ.i.cum aqua fumigio ſuo ſerpentes de doībus excludit. GAL.uidetur autem melanchiū ſubtiliū partiū exiſtere,ita autē & catarros ſanat calidum in panno ligatum ut odoretur frequenter,at uero & iuentoſiſſima ē ītra corpus aſſumpta quo & manifeſtum eſt quoniam ſubtilium partium eſt & certitudinaliter a calidiſſima ſupata ſubſtātia propterea uero & amara ē mōſtrabatur autem in quarto ꝙ ad ſūmā ſubtilitatem & elaborationem ducta exterreſtri ſubā amara generatur qualitas. Nullum ergo mīrabile eſt ſi lūbricos īterficere nata eſt non ſolū cōmeſta ſed in uentre extrorſū appoſita: monſtratū enim fuit,quoniam & hec natus eſt efficere amarus ſapor: at uero quoniam lepras & formicas eicit:& ortogoniā iuuat et mēſtrua ꝓuocat que propter groſſiciē humoꝝ uel uiſcoſitatē ſunt detenta:& uniuerſaliter eis que īcidere & abſtergere & ſiccare & calefacere īdigēt utiliſſimū exiſtit hoc pharācū SERA. auct.dyas.cap.de nigella quidā adiſcent hoc ſemē i maſſa paſte & faciūt inde panem:& quādo fit emplaſtrū frōti cum eo cōfert ſode. Et quādo fit caput purgium cum eo trito & yreos confert aque que deſcendit ad oculum.Et quādo fit ēplaſtrū cū eo & aceto aufert bothor malas & curat ſcabiē ulceratā & reſoluit apoſtemata flegātica antiq & melācolica dura:& teritur & miſcetur cū urina ātiq & ponitur ſuper uerrucas & carbūculos & aufert eos & curat. Et quādo teritur & coquitur cū aceto & ligno pini & tētur decoctio eorū in ore aufert dolorē dētiū & quando fit emplaſtrum cum eo ſuper umbilico puerorum,occidit lumbricos:& quādo teritur & ligatur in petia & odoratur,ſepe reſtringit fluxum corize et eſt ca.uirtutis propterea quādo aſſidue potatur diebus pluribus,prouocat urinā et menſtrua et deſiccat lac. Et quando ſumitur in potu .ʒ.i. cum aqua confert morſui rutele:et quando fit fumigiuz cū ea fugat uenena: et fit emplaſtrum cū ea ſuper duricies que fiut īn iuncturis pedū que dicuntur calli et aufert eas.Et quādo ſumitur interius īcidit et digerit huōres uiſcoſos et tenaces, et aperit opilationes interius:uerum tamen putant quidā ꝙ ſi ſumatur nimis de eo occidat. Et idem auct.aben meſuay, proprietas eiꝰ eſt que aufert febrem flegmaticā & melancolicā & interficit aſcarides & confert morſui rutele.

Carbunculus .i.caro ignita & eſt apā calidiſſimum.

Cardus .i.uirga paſtoris.

Carduncellus .i.carduncellus benedictus qui ponitur ī antidotario uirili in ungento martiaton & quid eſt lege, litteram erition.

CAP. CXLII.

Ardus ſilueſtris.Plinius cap. de cardo ſilueſtri. Cardoꝝ ſilueſtrium duo ſunt genera unum fructuoſius altero.

Alterū unicaule craſſius utriq folia ſpinoſa muricatis cacuminibus,ſed alterum florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter caneſcentem & abeuntē cum aura ſcolimon grece uocatur: & cetera. Item alibi cardus et folia et caules ſpinoſas lanugines habet. Item in anchora leucantos eſt dictum ſpina alba. et cademietos policantos eſt dictum ſpinaꝝ plurium.amopigos heliſenes,ſcolinas.

Cameleon in foliis non habet aculeos sed leucantos sic. Est autem alia differētia q̄ quidam in hiis multicaulia ramosaq̄ fiūt ut cardus: uno autez caule nec raōso, nec enetos, quedam cacumiē tātū spinosa sūt ut tringil, quedā estate florēt ut terralis et elixenes scolinos et cetera. GAL. vii. sim. phar. cap. scolimi. Scolimos id ē cardus silueſtris, cuius radix multitudinē urinarum educit fetidarum: si quis ī uino coquēs eā bībat et propter hoc fetitudiēs sanat assellarū et totiq̄ corporis purgatio hoc pharmaco talis humoris ex tota subā existente: que uero secunduz qualitatem energia quidem ca. in tertio gradu uel. iii. incipiente indicat hoc pharmacū, sic. autē in secundo.

Carduo quid est. l. l. cameleombante.

Cardumen .carui siluestre et est cordumeni.

Carguet .i. carui.

Carnub .i. carrubia uel xiliq̄

Carnuli idem quod supra.

Carpusia .i. arbor berberis.

Carrubia .i. xiliqua.

Casac .i. stagnum.

Casabeld herire .i. calamq̄ aroāticq̄

Castagum .i. papauer.

Cassadimure .i. prassium

Cassamum .i. malum terre.

Cassabderire .i. calamq̄ aroāticq̄

Castran .i. bectonica.

Castaltica .i. mundificatiua

Castalticum .i. represſoriuz uel stīpticum.

Castanea quid ē. l. l. sardamos, balanos.

Castarano .i. bectonica.

Castrangula .i. scrofularia

Caseus quid est. l. l. lelem.

Caserbarum .i. cassiafistula.

CAP. CXLIII.

Asef ara. grece later: latine uero tegula. SERA. li. agg. cap. casef. auct. dyas. tegule atanor q̄do sunt bene adustę habēt uirtutē cauterizatiuam: et propter hanc causam q̄do miscetur et litur cū ea cōfert prurituī et bothor: & cōfert podagre: & quando miscetur cum cerotis resoluit apāta dura & scrofulas. Et idem auct. gal. tegule laterū uirtus ē absterſiua & maxime tegula atanor: & uirtus eius ē que abstergit et desiccat & proprie illa q̄ est ex atanor que ē fictior aliis & poītur propter hanc causam ī unguentis que dicuntur manfastas & est unguentuz ī qđ ingreditur huiusmodi testa medicīā boā ad ulcera consolidandū & incarnādū ea.

Casekso .i. uespertilione.

Cassen .i. medium.

Canssen .i. amissio odoratus.

Cassemum .i. leuisticum.

Cassebat .i. coriandrum.

Casia .i. limaces.

Casi .i. ossium que sunt in pectore.

Casoir .i. stagnum.

Cassia siringa .i. cassiafistula.

Cassia .i. cassia lignea.

Sciendum quando inuenitur cassia sine determinatioē debz intelligi cassia lignea, sed quando inuenitur cum determiātioē debet intelligi de illa cassia ad quaz cadit determinatio pro cassia lignea. lege litterā melochia.

Cassia rubea idem quod supra.

Cassilago iusquiamus dens caballinus idē est & est beng.

Cassia fistula quid est. l. l. chiarsamber.

Cassi .i. ossium que sunt in pectore.

Casola .i. sigillū salomonis

Casoias est speties lilii pro qua. l. l. anſea

Castoron .i. bectonica.

Castrot .i. coriandrum.

CAP. CXLIIII.

Astoreum latine gre. castor uel anfinia: ara. uero anchian uel anguidebelduſtor.

SERA. li. aggre. cap. anchiā auct. dyas. anchian .i. anguidebelduſtor. i. testiculi castorei & sunt testiculi aniālis. qđ grece dicitur castor & ē aniāl qđ uiuit extra aquam & in aqua, sed in aqua plus

quia nutritur ex piſciculis & cācris, & ex
hiis eligendi ſunt teſticuli gemī pendētes
ex una radice interius habentes ſicut mel
& ipſi ſunt ſimiles cere in colore ſanguīs
cohagulati: & q ſūt ī pelliculis ſuis grauis
odoris pingues: & quando ſeperantur in-
ueniūtur ibi tunice multe a quibus facile
ſeperantur, debent ergo mundari ab ipſis
pelliculis & ſic poī ī medicīs. Adulteratur
cum armoniaco & gumi confectis cum
ſanguine ipſius animalis. DYAS. cap.
de caſtoreo ſecundū tranſlationē noſtrā,
caſtoreū teſticuli ſunt aīalis bine uiuētis.
Nā greci anifiniā uocauerunt, ſepiꝰ nāq;
aquaticam, ſepe etiam terrenaꝫ ſubſtinet
uitam. Eſt namq; hoc animal compactuꝫ
ut porcus: & appellatur caſtor: falſo uero
opinantur aliqui, q; perſecutione hominū
ſibimet auferat teſtes: non enim ualꝫ eos
attingere: uerum optimum eſt puncticum
quod ſit interius cereum & obrufuꝫ na-
turalibus membranulis & graui odore:
brumoſum ac remordens: quod quidam
adulterantes adulterāt ipſū cū armoīaco
uel gumi conſparſo ſanguine dicti aīālis,
unde oportet nos eligere teſtes q ex uno
inicio unicioneꝫ ſūpſerunt: eſt enī impoſ-
ſibile duas ueſicas uno mēbranulo unītas
inueniri, unde eligendi ſunt illi qui iuncti
ſunt ex una radice deintus ſimiles cere:
bromo pleni uiſcidi & fragiles q̄citius ſe
ſepantes ab ipſis folliculis: debēt enī pur-
gari & mediū ipſū medicamībus miſceri.
Et idē ſera, auc. gal. ꝫt9 eius ē q̄ calefacit
ī iii. gradu & deſiccat in. ii. AVIC. li. ii.
cap. de caſtoreo eſt teſticulus aīalis marī
& terreni: & ſubmergitur & īuenitur par
ſuſpenſum ex radice una ſicut duo fella
uaccina exſiccata & habet corticē ſubtilē
qui quolibet actu frangitur: et ſunt duo
teſticuli ſimul adherentes. Et eius quideꝫ
adulteratio fit ex oppoponaco et gumi
confectis cum oleo et pauco caſtoreo, et
deſiccatur in ueſica: qui autē laborat ac-
cipere hoc membrū huius aniālis oportet
ut quando ſcindit cutim que eſt ſup ipſū,
extrahat humiditatem cum ea que ī ipſo
continetur, et eſt humiditas ſicut mel: et
exſiccet eam ſimul: ſubtilius et fortius eſt
omni qd̄ calefacit et deſiccat: et oportet
q; ſit calidum in fine tertii gradus uſq; ad
quartum et ſic. in. ii.. POSSE. Contra
litargiā, puocetur ſternutatio ex caſtoreo,
nā cerebrū cōfortat & cōmouet: uel fiat
confectio eius cum ſuco rute, & modico
aceti & abraſo occipitio fricetur & ma-
nibus cataplaſmetur, puluis etiam eiꝰ per
nares recipiatur. Cōtra epilenſiā & alias
frigidas paſſiones capitis, detur caſtoreū
in quantitate. ʒ. ſ. dentur etiam. ℈. iii. uel
. iiii. cum ſuco rute in potu uel uinuꝫ de-
coctoīs eiꝰ. Cōtra paraliſiꝫ lingue: puluis
eius ſub līgua poātur, donec p ſe cōſuātur,
Cōtra paraliſiꝫ totiꝰ corporis detur uinū
decoctionis eius & rute & ſaluie. Cōtra
paraliſim uirge, fiat fomētū circa pectinē
ex uino decoctionis eius. Cōtra gomo-
ream fiat decoctio eius in ſuco agni caſti
addito modico aceto, & cataplaſmetur
ſuper renes uirgam & pectinē. SERA.
auct. gal. Caſtoreum ſui caliditate &
ſiccitate reſoluit, & ideo curat ſpaſmū de
repletioē: & cōfert pariētibus tremorem:
& habētibus ſingultū, ꝓpterea q; euacuat
& purgat neruos ab eo qd̄ in eis cōtiētur,
de re extra naturam: & quādo ſumitur ī
potu cum pīpere & aqua mellis, prouocat
menſtrua & expellit fetum: & quando
ſumitur ī potu cū aceto, cōfert habētibus
inflationes in inteſtinis & ſtomaco, &
habētibus torſiones & ſingultuꝫ propter
humorem frigidum & groſſum aut uen-
toſitatem. Et omnībus egritudībus q̄bus
cōfert bibītum, cōfert etiam inūctum cū
oleo ueteri: Ad ſubeth & obliuionē cuꝫ
febre, oportꝫ admiſceatur cū oleo roſaꝝ
& fīat linitio ſuper caput, & q̄do ponitur
ſuper prunas & ſuffuīgatur cuꝫ eo con-
fert ad hoc. Et dixit q; ipſum comparatū
opio, eſt contrarium ei. Et idem ſera.
Caſtoreum confert morſibus uēnatoruꝫ
& cōmouet ſternutationē, & q̄do bibūtur
ex eo aurei. iii. cum faderug prouocat
menſtrua: & expellit fetum & ſecundinā,
& datur in potu cum aceto ad īnflatioēs
ſtoāci & īteſtinorū, & torſioēs & ſingultū
& ad medicīās mortiferas, & miſcetur cū
oleo roſarum & aceto, & inungitur cum

eo caput: & attrahitur odor per nares & confert litargie. Et quādo fit fumigiū cū eo aut fit inunctio cū eo cōfert treori et terano: & doloribus neruorum et iūctuarū. DYAS. Castoreum calefacit et deiccat nimiā extenuandi habens ptez. Illis autem qui ex plenitudiē spasmū patiūtur aut tremorem neruorū utilissimū est: quibus autem siccitate hoc cōtigerit contrarium est datur ī mulsa .3.i. aut coclearium: ad predicta etiam multuz iuuat si corpus extrinsecus perungatur cum oleo cicino aut ueteri: quod autem nimis calefieri opus habet ex fricatione castorei cū predicto oleo utantur: uitia etiaz pulmonis emēdat, at cerebri frigidū & huīdū humorem si super carbones positū, fumꝰ ipsius aperto ore attrahatur curat: litargicis & cataforeticis que accidit cū febre melius est cum oleo rosato capiti & ceruici adhīberi q̄ cum cicino longinqua etiam uitia neruorū q̄tumcūq; etiā nimis doloribus afflīguntur, eliminat castoreū sternutamēta prouocat bibitū cū pulegio .3.ii. menstruis imperat: aborsū facit secūdinam excludit: cū uino bibitū inflationē tollit, tortōibus & subgluctiōibus medetur: potiones uenenatas non sinit nocere litargicis, singulare presidium est cum aceto & oleo ro. capiti inunctꝰ cataforeticis cōgruit hoc naribꝰ iiectū & fuīgatū facit tremori & contractionibus & oībus causis neruorū bibitū & unctū medicatur, qa uirtus est ei termātica & recorporatia, mixtum malagmatibus & acopis palliticis seu sciaticis & his similibus presidium est. AVIC. Castoreum resoluit inflationem & quando ex eo illinitur calefacit corpus & res gumosa que est in medio eiꝰ mordicatiua ē uehemētis calefactionis cōfert apātibus frīgidis & ulceribus pernitiosis & confert neruis et calefacit: & confert treōri et spasmo huīdo et alcuzet huīdo & stupori et paralisi: et confert obliuioni et litargie cum aceto et oleo ro. et subeth etiam et si sit cum febre, tunc si bibatur cum melle et pipere confert et non nocet et sit eius potio cochleariū et resoluit spēs sode frigide et uentose more emplastri suppositū et uaporatū: et cōfert surditati frigide, et neq; est aliqd magis iuuatiuum uentositati matricis q̄ ipsū cū ex castoreo accipitur quātū est lēs una, & dissoluitur in oleo nardino et distillatur et attractio p nares ex fuīgatioē eiꝰ confert apātibus pulmois et infirmitatibus eius: et bibitur cum aceto propter singultum & facit siti & delet doloreꝫ uentris pungitiuū bibitū cum aceto: et resoluit uentositatem et prouocat menstrua: et extrahit secūdinā cum bibūtur ex eo .3.ii. cum mentastro et melle post flōmiā saphene, quoniam tunc prouocat sine nocumēto et extrahit fetū et remouet frigus matricis et eius uētositatē et frigus testiculi: et cōueit morsui uenenatorum paruorum, et est tiriaca pfocationi ellebori, et quod ex eo est uariū declinans ad nīgredinem est uenenum: et quandoq; interficit in die una: et cadit q̄ ab eo euadit in birsen: eius uero bezoar ē acetositas citri et est acetum de uino et etiam lac asine: ponitur loco eius quantū ipsum est de acoro, et quantum medietas ipsius de pipere.

Casaf idem est qd sumenet duo et sumenet idem est quod obulus.

Casumidar .i. galanga.

Casuluda idem quod supra.

Caffuridar idem quod supra.

Casf .i. galla.

Cassus ara. est quedam planta quā cum capre pascunt, adherēt pilis & barbis earū humiditates que sūt laudanū: dyas. uocat eam cissos pro qua .l.l. ciflos.

Cassum .i. cotilidon uel cimbalaria, uel umbilicus ueneris.

Cascubas .i. castoreum

Cas .i. storax

Catapsia herba ē sicut ferula habēs folia & ē satis calida cuiꝰ aere & contactu tumescit facies & manus tangentium ipsaz & est tapsia.

Catara .i. salsum ut in alexandro de epatica, disinteria ꝺ calida causa pisces in eucataro mari degentes id est salso mari.

Catarrus .i. fluor reumatis uel fluxꝰ: inde catarticꝰ .i. medicīā laxatia

fatiens fluxum.
Cataracta ē morbus oculi & īterp̄tatur fluxus, quia fit de fluxu humorum.
Catare .i. cataputie.
Catalensia .i. epilēsia uitio extremitatum corporis. s. manuū et pedum.
Catata ē appetitus comedēdi dissilia.
Catarticum .i. purgatiuum.
Cataif .i. cū multe placēte parue d̄ pasta facte que frixe in oleo ponuntur in patella unam super aliā locādo melle inter omēs duas posito & sic simul comeduntur.
Cataf .i. atriplex.
Cataplasma .i. leue emplastrum, & est malagma.
Catanance secūdū dyas folia hēt minuta similia coriandro et radices tenues sicut iuncus et capita sex aut septē, in quibus semē ē herbo silē que capita cuz se siccauerint terre declinātur et sūt silia unguibus ancipitrum. Est alterum genus catanance, sicut mala matiana simīlem radicē habens sed minorē et longaz. folia habet similia oliue sed molliora: semen minutum et pertusum sicut ē cicer rufuz. ambe uero date amorem mulierū faciūt quibus maxiē ī pessariis mulieres utūtur.
Catamen .i. puluis.
Cataelticen .i. uirtus retētiua q̄ uocatur cataltica uirtus.
Catacephalis .i. inclinatio capitis.
Cathach .i. atriplex.
Catafam idem quod supra.
Catafora uel cataforetica passio ē quādo epilensia uel litargia fiunt a membris inferioribus: uocatur similiter catalensia, et secundum oribasium, cataforetici sūt illi qui sunt sompno nimis grauati.
Catalepton est planta que a dyas. dicitur hermodactilus, et est planta silis narciso differens ab eo in flore et in bulbo p̄ quo .l.l. surrugen.
Catamodītum .i. iuxta modicum.
Catapodia .i. q̄ modica potetur uel inglutiatur & est pillula.
Catacus .i. cōgelatio capitis.
Catarrata est aqua in oculo confirmata, prohibens uisum.

Catansisim .i. gēratio īcarnatio adherentia.
Catasim belicon .i. secūdum accidēs.
Catastrofa .i. conuersio stoāci quādo nō digerit sed per secessū eittitur cibus sicut sumitur.
Catatrapus .i. per rectam lineā diriuatio.
Catalipsim .i. cathocus.
Catapielos idem quod supra.
Cataron .i. brancus.
Catafresis .i. sanguis putredo.
Catasen .i. ferrugo ferri quam fabri ferrarii de fornacibus eiciunt globatim.
Catates .i. male habitudiēs.
Catatich .i. ypoquistidos.
Catatropa .i. fluxus stomaci deorsum.
Catamineres est species canne, pro quo .l.l. hasap.
Cata .i. iuxta.
Cataloticum .i. cicatricium.

CAP. CXLV.

Ataputia ex ea est maior & minor: maior uocatur ara. herma uel chatua: uel chadia uel pentadactilus: grece uero cici uel cicei uel sisamus agrestis uel siseliciprion: latine uero cataputia maior: uel custos orti: uel gira solis: minor arabice uocatur, uendana grece lecteris uel arminas, latiē uero cataputia miōr. Catapucie due sunt species nam est maior & minor. Maior est sicut arbor ficus: licet minor folia eius sicut folia platani seia ei? stāt in arbore sicut uue. Minor habet hastam duorum palmorum & inanem: folia silia amigdalis sed longiora: semē eius ī cacumine uirge rotondum deforis nigrum: deintus album: sunt enim ambe q̄ī eiusdē complexionis: & uirtutis: sunt enim ca. in tertio & hu. in primo: uirtutem habent purgandi flegma principaliter, secundario coleram & melancoliam. SERA. li. aggre. cap. cathua auct. dyas. Cataputia maior que uocatur cathua uel chadia:

Eſt arbor in magnitudiē ficus: habēs folia ſimilia dulbo nili quia ſunt maiora leniora & nigriora: ſtipites & raī eius ſūt cōcaui ſicut & cāna: & habet ſemē uelut ī ramis aſperum & quando excoriatur ſemē eius eſt ſimile kirat & ex eo exprimitur oleū de kerua. Minor eſt planta quā multi computant inter lacticiniorum ſpēs habz ſtipitez unius brachii longitudinē habētē & concauum in groſſitudine unius digiti, & in ſūmitate ſtipitis ramos ꝙ ſūt ramuli paruī: & ex foliis quedam ſunt ſup ſtipitē & quedam ſuper illos ramulos, ſed folia que ſunt ſuper ſtipitem ſūt longiora, ſilīa foliis amigdale: niſi quia ſunt latiora & leniora ſed folia que ſunt ſuper ramulos ſuperiores ſūt mīōra foliis ſtipitis: & ſūt ſilīa foliis ariſtologie longe, appropīq̄ntia ſimilitudini foliorū edere: & habz fructū in ſūmitatibus ramulorum triangulatum, & uelut rotondum ſicut grana capparī & inter ipſum ſunt ſemina que diuiduntur per parietes, que ſunt in eo que ſemiā ſūt ī magnitudine orobī exterius ſubnigrum habentia colorem: ſed quādo excoriātur ſunt alba & habent ſaporem dulcem & habent radicem ſubtilem in qua nulluz ē iuuamentum. Et idem auct. habix habet folia longa ſicut digitus per ramos ordinata, ita ꝙ quando accipiuntur, aſſilāntur piſcibus paruis, & propter hoc nominant ipſum armeni piſces. & quādo uulneratur in aliquo, egreditur de ſciſſura eius lac.
Et idem auct. albugerig mendane due ſūt ſpecies & hēt folia ſicut digitus, & laxat ſicut lactīcia & eſt in ſapore eius dulcedo.
Et idem auct gal. cataputie minoris ꝟtus eſt ſimilis uirtuti omniū ſpēꝝ lactīcioruz & non differt ab eis niſi in uno qđ ē, quia in ſemine eius eſt dulcedo: & hoc ſemen ē illud quod habet proprietatem laxādi & eſt hec planta tota plena lacte, ſicut alia lacticinia. ſed uirtus cataputie maioris eſt ca. & abſtergit & reſoluit: & uirtus foliorum eſt debilior uirtute granorum: oleuz uero ex fructu eius calidius, eſt & ſubtilioꝝ partibus olei communis: & ꝓpterea ē dyaforeticum. DYAS. ſecundū tranſlationē noſtram cap. cici. i. cataputia maior, ſemē habet ſimile acinis: frutex ē illi arboroſa ſicut ficus ſed minor: folia habet ſimilia platano, ſed maiora leniora & nigriora & haſtas ualloſas canne ſilēs ſemen ut borꝝ compoſitum, ſed aſperuz qđ purgatū ſilē eſt cretonis aniālis, unde exprimitur oleū cicinum. Sed cataputia minor, haſtam habet in cubiti longitudine, ſed inanem ī groſſitudine unius digiti ī qua ē capitellū rotondū folia in haſta habz que ſunt oblonga ſicut amigdale ſed oblongiora, & ī ſummo haſte ſicut ariſtologia aut edera oblonga: ſemen eſt in cacumine uirge eiꝰ obrotondum ſicut capparus - que capita ſūt ſeperata a ſe: ſemen de foris nigruz & eſt intus album: & guſtu dulce: radix eius tenuis eſt & inutilis: omīs uero frutex eiꝰ lacrimo & ſuco plena eſt, ſicut titimallus GAL. vii. ſim. phar. cap. cicei. Cicei fructus .i. cataputie fructus qui purgat abſterſiuā & diaforeticam habet uirtutē ita autem & flos ſed omnino debiliorem, oleum uero quod ex fructu ē: eſt calidius ſubtilius & diaforeticum. POSSE. Contra artetīcam & paraliſim: doſis. ʒ ſ. benedicte ſimplicis cū uino hermodactilato & ꝑte tertia .ʒ. cataputie datur. Ad preſeruationē ſanitatis: fructus cataputie uiridis bene mūdati & triti cū ouo mixti ī iuſcello ponātur, nā ſine moleſtia purgāt, uel cataputia bene mundata & trita cum eſula ponatur in uino, & detur addito cinamomo & aliis ſpeciebus aromaticis.
Ad uomitum prouocandum ſi materia fuerit in ore ſtomaci frigida & in ſanis & ī egris cataputia bene trita cū oleo cicino conficiatur: ſi ſuper os ſtomaci ponatur, uomitum prouocat. Contra quotidianaz de flegmate ſalſo & ſcabiem conterātur cataputie multe in quantitate & poſtea ī foliis cauliū inuolute ſub cinere ponātur diu ut bene coquātur: poſtea extracte exprimatur oleū, & cū neceſſe fuerit detur patiēti in cibis uel alio modo: & ita poſſūt multi decipi. Ad idem fiat claretum hoc modo, cataputie bene trite cuz melle decoquantur & cū tali melle & uino fiat claretum. Sed notandum ꝙ in .xx. lb uini ſufficit libra una cataputiarum. Contra

quotidianā ex flegāte ſalſo ſeīa atrīplicis & radicis rape ablactentur in aq̄ feruenti addita tertia parte .ʒ.catapucie detur cū ſyrupo acetoſo. Ad quotidianā ḋ flegāte uitreo p̄cedētib⁹ diuiſiuis buliat.ʒ.i.in uiō fortiſſiō & addatur tertia ps cataputiarū mundatarum a cortice poſt colaturā cuʒ oximelle detur. Contra yliacam paſſionē buliant in aqua radices feniculi & caſſie lignee illi aque addatur tertia pars.ʒ. cataputie & iiciatur p. cliſtere mollificatiuū.

SERA.cataputia maior: habet uirtutēʒ qua abſtergit et reſoluit:& uirtus foliorū debilior eſt uirtute granorum:ſed oleum eius eſt calidius & ſubtilius oleo oliuaruʒ & propter hoc reſoluit plus eo. Ex ſemīe eius fit oleum quod non adminiſtratur ī cibis:ſed in lucernis:& ponitur ī unguētis & quando excoriantur ex grais eius.xxx. & teruntur & bibuntur purgant coleraʒ et flegā et huīditates aquoſas et cōmouēt uomitum & fluxuʒ uentris: & grana qdē eius ſunt grana dura laxant ſtomacū laxatione forti:& prouocant nauſeā & uoitū & q̄do grana eius teruntur et fit ēplaſtrū cum eis mundificant empetiginē. Et q̄do fit linitio cum oleo eius ſolo aut cū aceto ſedat apāta mamillarum. Et tempus q̄do debet fieri illud oleum eſt quando grana cadūt a cortice ſuo qḋ oleū cōfert ſcabiei et ulceribus humidis que ſunt ī capite et apātibus eorū et coartationi oris matricis et cicatricibus fedis que remanent poſt ſolidationem clauorum:et dolori aurium quando miſcētur cum aliquo unguento fortificante operationem eius et quādoq; laxat uentrem et expellit lumbricos. Et ideʒ auct.bedigoras propietas granorum eius eſt q̄ diſſoluūt ſubtiliāt et fortificāt membra & incidunt ſuperfluitatē et cōferunt lepre & ſimiliter oleum eorum.

DYAS.uirtus cataputie miōris ē catartica .vii. grana accepta aut.ix.ſicut catapodia comeſta & ſimiliter ca. aq̄ accepta flegā & colerā deponit:ſucus exeo factus ſicut de titimallo omnia ſimiliter facere pōt:folia ei⁹ cū gallīa aut iuſcello accepta uentrem ſoluunt:ſed cataputie maioris ſi .xxx.grana purgata fuerīt accepta colerā & flegma uentris deponunt uoītū,puocāt guſtu nō bono,hec purgatio ſtoācū ledit contritum & impoſitum maculas līpidat folia eius trita cū polenta tuōres oculoꝝ ſpargunt durities oēs māmaꝝ & tuōres compeſcunt,ignem ſacrum ſola extīguūt ipſa cum aceto mixta.

Cathamodicum .i.paulatim.

Catzinazegi .i. fructus thamariſci uel thamariſcus domeſtica.

Catenuea ē ſpēs exiture oculi ſubmerſaʒ habens profunditatē que eſt ulcus,pfūdū.

Catenua .i.altea.

Catemerinas .i.typus amphimerinus.

Catetirizim .i.ueſice criſterizatio,ſeu per uiam uirge medicatio.

Catelebum .i.flos lupuli.

Cateltica uirtus .i.contentiua

Catellica uirtus idem quod ſupra.

Catera .i.ſalimoria uel criſolocanna.

Catheunea .i.catenuea.

Catilafon quid eſt.l.l. hermerocales.

Catin .i.annulus.

Catimia .i.cadimia

Catim .i.renes.

Catilotica .i.cicatricē īducens

Catilabich eſt dictum ſtrangulator patris ſui.

Catilabket .i.ſtrangulator caīs & ſunt due plante de quibus Auic. facit duo cap.& ſecūdū dyaſ. ſunt due ſpecies aconiti.

Catimia de ipſa dictū eſt ſupra de cadia Plinius,fit auricaluʒ ex lapide eroſo quē uocant cadimiā:celebritas eius ē ī achaia: & quondā in campania nūc in pgamatico agro extrema parte italie ferunt,nunc in germania prouintia repertum. Stefanus catimia eſt acalimia.

Catim ſecundū dyas.cap.de agrielia qdā oleaſtrum uocant.

Catiſcheo .i.tritura eris

Catimchatin .i.renes

Cathim eſt ſpacium quod eſt a renibus uſq; ad caudam.

Cathin eſt oleaſter & ē oliua ſilueſtris.

Cathica .i.dragantum

Catoſtaria .i.nixa

Catones .i.atriplices
Catrapotia .i.catapodia
Catoſtomacuꝫ .i.defenſoriū ſtoāci
Catelobich .i.comarus
Cathocus .i.cōgelatio capitis et eſt egritudo facta ex frigida et ſicca materia et eſt quando eger in ea figura q̄ eſt cōp̄henſus manet īmobilis ſiue ſedēs ſiue ſtās uel oculis apertis uel clauſis ideo inde cathocos uel cathēmos eos appellabant ueteres.
Cathocim idem quod ſupra.
Catholica .i.herba allippiados, et ē herba q̄uocatur herba catholica: ūde dyas.cap. de oleo catholicō tolle herbe catholice et ſequītur ī aliqbus exemplis, q̄ et laureola uocatur et non eſt de ſuo nam nō ē uera expoſitio. Allippiados enim eſt camela q̄ara mezereō et lippiū dicītur quā ponit dyas.cap.de camelea: ſed laureolam uocat daſnoides et ſiliter interp̄tatur catholica .i.perfecta & catholicum .i.perfectum ut in antidotario.gal.minori poītur electuarium catholicon .i.electuarium perfectū.
Cathon .i.milium.
Catroſtaria .i.nixia.
Catropia .i.malignitas paſſionis alicuius.
Catul .i.cardamomum.
Catulu idem quod ſupra.
Cathſimbebicon .i.compaſſio.
Caſax .i.papauer.
Caxax idem quod ſupra.

CAP. CXLVI.

Axchax ara.uel chachili uel caſchaſi grece animone uel miconiū: latine uero papauer.

GAL.vii.ſim.p̄har.cap.micon.i.papauer: unum quidem eſt ixias .i. fluidū nominatū eo q̄ cito ab eo defluūt ſemina eius uel quia ab eo cito defluit flos. Aliud uero eſt domeſticum q̄d eſt ortenſe et excolitur. At uero et alia duo ſūt papauera ſilueſtria ultra hec: unū q̄dē quaſi depreſſam habens codiam aliud aūt oblongiorem hoc totum autē ē oblōgius et aridius huius papaueris opos .i.lacticinium defluit: unde et quidam nominant id fluidum: uirtus autem omniū papaueꝝ ē īfrigidatīa: ſed ortēſis q̄deꝫ q̄d et chalachitidaꝫ noīant moderate ē ſompnifeꝝ ſemen aptum eſui propterea quidem & in panibus miſcetur id: et cū melle p̄miſcentes cōmedunt, primi uero cuius cito florem defuere diximus ſemē fortius infrigidat, quocirca nequaq̄ quis eo utetur ītriſtāt ſicut eo q̄d ē ortēſe: attamē ponūt id in cibis qui cū melle fiunt & nitro & ī panibus: tertio uero dicti ſemen nigrum exiſtens iam pharmacoſum ē ſufficienter infrigidans: quarto autem dicti pharmacoſius omnibus eſt: & ſecundum ſemē & ſecundū codiam & ſecūdū folia & ſecūdū opium .i lacticiniū: uehementer īfrigidat uſq; ad torporē ducens & mortificationē unde medici eſt utī eo bene miſcendo cū pharmacis obtondētibus frigiditatis fortitudīnē ē enī ex q̄rto & ultiō īfrigidātiū.

SERA.li.aggre.cap.caxchax auct. dyaſ. papaueris multe ſunt ſpecies: nā ex eo eſt domeſticum & illud eſt papauer albū q̄d ſeīatur in ortis: cuius capita ſūt oblonga & ſemen eius eſt albū & ex eo eſt agreſte & ſūt eius due ſpecies una ē habēs caput depreſſum & ſemen eius eſt nigruꝫ ſuple & iſtud uocatur papauer rubeū & alia hēt caput longū minꝰ tamē altero & noīatur ſeil: & ex eo eſt papauer cōcuſſū eo q̄ ſeīa eiꝰ eo concuſſo cito cadūt: ſuple & illud ē papauer nigrū. Et ex eo ē almucaran q̄d naſcitur iuxta mare in littoribus: & illud eſt papauer cornutum: quod habet folia alba ſilīa foliis plante que dicitur flomos ſciſſa tamen & ſūmitates altas ſicut folia papaueris agreſtis: & ſtipitem ſimilē illius ſtipiti & habet florem glaucum & habet ſemen minutum in uaginis ſubtilibus & longis: & curuis ſicut cornua, & ſicut hēt fenugrecū: & p̄pter hāc cauſaꝫ noīatur kiratidos & almicon & eius expoſicio eſt cornutum papauer: & ſemen quod ē īncluſum in illis uaginis eſt minutū nigruꝫ & aſperum: naſcitur in locis marinis & aſperis: & latine uocatur memitlicꝫ falſo ut patebit infrā in littera celidoniuꝫ & in littera glautium. GAL.vii.ſim.phar.cap.

micon chirātes.i. papauer cornutū, noīatū
eſt quidem ſic a fructu breuē cōnexionē
habēte ſicut & fenugreci: & aſſimulatur
cornu bouino: uocatur autē ab aliquibus
papauer marinum/quoniam ut plurimuz
prope mare naſcitur/uirtutem autez hēt
inciſiuuam & abſterſiuam. Opium autē
qđ ex ſuco ipſius fit fri.eſt in quarto ſic.ī
tertio papauer componitur ab aperio &
uento, inde papauer. q uento magis apit
florem: omnia papauera in figura foliorū
cōueniunt: licet aliq ex eis ſint aliis miōra.
differunt tamen capitibus & floribus/nā
aliqua habent capita maiora ut papauer
album & aliqua miōra, differūt ī floribus
quoniam papauer album habet florē al-
bum/papauer nigruz habet florem nigrū/
papauer rubeum habet florem ſubrubeū,
papauer cornutum habet florem glaucū.
item omnia papauera habent ſemē nigrū
preter papauer album/quod habet ſemē
album. Sed ſciendum q gumi cuiuſlibet
ſpēi papaueris p̄terq̄ papaueris cornuti
eſt opiū: ſed gumi papaueris nigri ē opiuz
nigrū forte & plus infrigidat & deſiccat
q̄ ſemen & ingroſſat quando ſumitur de
ipſo in parua quātitate ſicut granū orobi
ſedat dolorem: & facit dormire. Eſt enī
opiū gumi papaueris: & fit in hūc modū,
mane priuſq̄ ſol deſiccauerit rorem qui
cadit ſup plantas fiant ſciſſure ī capitibꝰ
papaueris ſubtiles cum cultello nō, pfūde/
nec tranſſigatur cortex eius ſed ſupficies
cutis ſolūmodo incidatur. Deinde cum
gumi ſiue lac egreſſum fuerit a ſciſſuris
illic radatur directa ſciſſura quelibet, ta-
men exprimatur abraſione, nec radatur
cum eo cortex papaueris. Accipiatur
ergo hoc gumi & coadunetur ī codea &
quando colligis ab omnibus papaueribus
per ordinez reuertere ad prima papauera
& collige qđ iteruz aggregatum inuenies
ſup ſciſſuras: & iteruz tertio reuertere et
uide ſi adhuc aliqđ egreditur/accipe ergo
hoc guī & aggrega ī uaſe mundo & tere
ſimul bene & fac inde trociſcos: & repoē,
fit autem opiū alio modo. nā accipiuntur
folia & capita papaueris, & terūtur bene/
deinde exprimūtur et fiūt inde trociſci q

reponuntur: & uirtus eorum eſt debilior
uirtute aliorum. Sed ſciendum, q tres
ſunt ſpecies opii. ſ. tranenſe: tebaicum: &
opium miconis: tranenſe dicitur a loco q
ſic nominatur, tebaicum dicitur illud qđ
fit de lacte papaueris nigri: & dicitur te-
baicū/quia tebis nō fit aliud papauer/niſi
iſtud/ūde yſidor9 a regibus egipti dicitur
thebaicus/ſed a thebis cadmi dicitur the-
banus, & iſtud eſt fortius narcoticū unde
quando ſimpliciter ponitur narcoticum
forte uel opium illud debet intelligi, ſed
opium miconis eſt illud quod fit de lacte
papaueris albi uel de ſuco foliorum &
capitum eius qđ papauer, grece uocatur
miconium. Eſt autem aliud opiuz quiri-
natium: uelcirinatiuū & eſt laſar.i. gumi
qđ dicitur a ſa-fetida: & nō hēt illud com-
plexionem & uirtutē aliarū ſupradictarū
ſpecierumopii: ymmo ē calide cōplexioīs
ſicut inuenies in littera laſar. DYAS.
cap. de opio/opiū ſucus eſt & lac erratici
papaueris/qđ ſic colligitur, capitella acuta
ſcalpello inciduntur, ita tamen ut nō in-
trīnſecus ledantur & ſic lac quod emanat
digito tegitur & in cotulis reponitur &
ſiccatur: miconium autem fit contritis ī
unum foliis & capitellis albi papaueris uel
fit de lacte eius: uerum optimum ē opiuz
odoris grauis colore ſubruffuz guſtu a-
mariſſimū: & qđ humore cito reſoluitur.
AVIC. li.ii. cap. de papauere. Papaueris
plures ſūt ſpecies ortulani & campeſtris/
& ſiliter eſt nīgruz & eſt ſpecies cornuti
qđ eſt marinuz et fructus eius ē citrinus,
& eſt iſta ſpecies papauer cornutum, &
melius & ſanius eſt albū/et oportet quidē
ut terantur capita cuiuſcūq; ſpēi recentia
et fiāt ex eis trociſci/et reſeruētur et ad-
miſtrētur ortulanū ē fri. et ſic. ī. ii. et nigrū
ī. iii. et dicitur uſq; ad quartū. Et papauer
marinum cornutum eſt cuius frutex eſt
curuat9 ſicut cornua tauri, eſt abſterſiuū
et inciſiuum, et eſt uehementis abſterſioīs.
Opium ſecundū oribaſium cap. de opio. ē
ſucus papaueris nigri egiptii et eius quidē
potio nō additur ſupra danich duos, q̄n-
doq; uero fit opium etiam ex ſeīe lactuce
agreſtis: et eſt ſtupefactiuū debile, ſubtile/

opium pr̃terea aſſatur ſup laminã ferreã ignitam, et fit rubeum qđ ex eo ẽ electũ eſt gratius acuti odoris, frangibile facile reſoluitur in aqua & congelatur ī liquefactõe et reſoluitur in ſole & nõ extīguit candelam cum ex eo inflãmatur, citrinuz autem fīgens aquã aſperuz, debilis odoris, clari coloris, hoc tale eſt falſificatum cuz memithe. Et quandoq; adulteratur cum lacte lactuce ſilueſtris, et ẽ debilis odoris, et adulteratur cum gumi et eſt ſplẽdidũ et clarũ, ualde fri. ẽ et ſic. ī quarto gradu POSSE: uirtus papaueris doẽſtici dicte ſpeciei eſt que infrigidat frigiditate forti et illud papauer eſt qđ plus ingreditur in medicinis: unde q̃ndo papauer ſimpliciter ponitur in medicinis illud debet intelligi unde ualet in medicinis ſemen eius folia capita & lac. Virtus eius ẽ fri. in. iiii. gra. DYAS. cap. animoīs ſecũdũ trãſlationẽ noſtram, uirtus eſt omnibus papauerib̃ frigida, quorum folia & capitella cocta in aqua & facile fomentata ſompnũ p̃ſtant. Similiter elixatura eorum bibita facere põt & folia ei9 cataplaſmatibus adhibita tuõrẽ tollit & ignẽ ſacruz extingũt: multi uero terũt capitella Ipſa uiridia & trociſcos faciunt & ſic utuntur. Capitella ſola elixa in aqua mixto melle & inſpiſſata in coctũram ut electuariũ detur: facit uero ad tuſſim & reumatiſſimũ ciliacis maxiẽ p̃deſt addito ſuco ypoquiſtidos & acatie ſemen uero nigri miconis tritum cũ uino bibitum reumatiſmum uẽtris & fluxum mulierum abſtinet, tritũ in aqua & īpoſitum in cataplaſmatibus ſupra frontem & tempora ſompnũ inducit ſemẽ uero eius tanq̃ herba acceptum anodinum eſt & ſompnum preſtat: tuſſim mitigat: fluxum uentris abſtinet: & ſi plus bibitum fuerit litargicos facit: & occidit: dolorez capitis cum oleo ro. medicãdo compeſcit dolorẽ aurium cum oleo amigdalino aut croco aut mirra infuſum curat dolorẽ oculoz & tuõrẽ uitello ouī medio & croco mixto compeſcit: ignem ſacrum etiaz extinguit, uulnera ad ſanitatem pducit, podagricis cum lacte mulieris & croco ſubueit, ano ſuppoſitũ collirium ex eo ſompnũ facit.

SERA. li. aggre. auc. dyas. domeſtici papaueris ſemen inducit ſompnum tẽpate q̃ndo puluerizatur cũ pane aut miſcetur cũ melle & cõmeditur, ſed contuſũ ſemẽ eius infrigidat frigiditate forti. Et gumi eius papaueris & ſucus eius eſt opium. Sed ſcil. .i. liq̃dũ ingreditur plus ī medicīs, ualet ſemen eius et folia & lac ipſius. Et uirtus eorum eſt que infrigidat in q̃rto gradu: & illa eſt uirtus narrotica & mortificatiua. Et idem auct. gal. uirtus doẽſtici & agreſtis eſt infrigidatiua, et p̃pterea ſi coquantur folia eius cum capitibus in aqua & fundetur eius decoctio ſup caput facit dormire & quando terũtur ei9 folia contritione forti & miſcentur cũ ſanich & fit inde emplaſtruz apoſtematibus ca. et eriſipille & datur ex eo in potu nõ potentibus dormire. Et terũtur capita papaueris recentia, et fiunt trociſci q̃ deſiccantur et reponũtur et admīſtrantur. Et quando coquũtur capita papaueris in aq̃ donec conſumatur aque medietas deinde admiſcetur illi decoctioni mel et iterum coqtur doẽc coaguletur & fit ide lohoch eſt ualde bonum tuſſi & ſuperfluitatibus que deſcendunt ad cannam pulmonis, et fluxui antiquo menſtruorũ: q̃ndo aũt admiſcemus ei acatiaz et ypoq̃ſtidos fit fortius ad hoc. Semen uero nigri papaueris teritur fortiter et datur in potu cũ uino in fluxu uentris et in curſu humorũ antiquo ex matrice. Cauendum tamen ẽ a nimietate uſus eius ne inducat ſubeth aut litargiam aut etiã mortem. Et teritur et cũ aq̃ aut aqua ro. fit amplaſtrũ fronti et temporib9 ad nīas uigilias et ad dolorem capitis. Et q̃ndo ſuītur de ipſo opio parua quantitas, ſicut ẽ grauũ orobi fa. cit dormire et ſedat dolorem et confert tuſſi et fluxuī antiquo et decoctio papaueris albī q̃ndo abluitur cũ ea caput facit dormire temperate et ſi aliquis utitur eo nimis inducit ſubeth et ſi ſumatur ī potu confert morbis quī fiũt ab humoribus q̃ deſcendũt a cerebro, quia repellit eos et maxiẽ quando ſumitur cũ aqua pluuie et uiõ et q̃do ex eo ſuīt q̃ntitas magna facit ſubeth & poſtea occidit et miſcetur cum

mirra & oleo ro. & croco et distillatur in aurem & cōfert apātibus calidis oculoꝝ & quando dissoluitur in aceto, cōfert herisipille et q̄do miscetur cū lacte mulieris & croco confert podagre, & fit ex eo suppositorium paruū & ponitur ī ano: & facit dormire. Est autem usus opii in coliriis ut dicit idem sera. Dyagoras aūt prohibuit usū eius in egritudibus oculoꝝ & auriū quoniā debilitabat sua frigiditate membra illa. Anderados dixit, q̄ nisi adulteratur, inducit cecitatem quibus ītromitteretur & dixit q̄ iuuamentū eius solum est in odorando faciens dormire. aliis uero oībus modis usus eius ē malus & periculosus ualde: sed hii oēs errauerūt quoniā operatio eius uerificatur p̄ expientiam. Et idem sera. auct. gal. papauer cornutum laxat uentrem laxatione leui. unde abstergit, icidit et dissoluit et dīnuit & quando decoquitur in aqua usq; ad consumptionem medietatis cōfert egritudibus epatis: & flos eius et folia cōferūt multum apātibus sordidis & oportet q̄ caueatur postq̄ mundificata fuerint quia abstergit absterſioē forti quousq; dissoluit & diminuit carnē & ipsa q̄dē auferūt escaras adustas que sunt in eis, et quādo coquitur radix huius plante cū aqua usq; ad consumptionem medietatis & datur ī potu decoctio eius cōfert sciatice et doloribus epatis & confert illis qui habent ī urinis suis uelut telam araneam quorum urina ē grossa: & semē eius quādo suitur in potu in quantitate duarum cassuf cum mellicrato laxat uentrem laxatione leui: & flos eius & folia quando fit emplastrū cum eis addito oleo auferunt fraudulētiā ulcerum: & quādo cū eis fit cohol oculis animalium auferunt ulcera que fiunt in cornea q̄ dicūtur argamē & illa q̄ dicūtur facalia, & quidā errant in hac plāta putātes, q̄ ex ea exprimatur sucus ex quo fiat sief memithe: & error contingit propter similitudinem q̄nam habet ī foliis suis cū memithe: sed stipitis ipsius papaueris lōgitudo est unius palmi & folia eius sunt parua multū similia foliis storobion iuxta folia eius est semen albuz & uirga eius et flos et semē assimulatur uirge et foliis et semini turbit ī sua albedine: & hēt radicē subtilē: nascētē ī multis locis: & colligitur semen eius postq̄ fuerit bene maturū: & hoc fit in estate et desiccatur et repoītur de quo accipitur pōdus. ʒ. ii. & bibitur cū mellicrato mundificat stomacū p̄ uomitū & purgat et confert ēpilētīcis proprie, et semen eius purgat flegma. Et idem auct. abenamelūay decoctio papaueris albi quando lauatur cum ea caput facit dormire dormitōe temperata sed sī aliqs utatur ea nīs indutit subeth. Et si suātur in potu confert tussi que fit ab hu. ca. q descendunt a cerebro quia repellit eos et maxīme quando sumitur cū aqua pluīali GAL. vii. sim. pharm. cap. micon. cataputicos radix huius herbe cocta ī aqua usq; ad medietatem epatícos iuuat & flores et folia ualde sordida & male morigerata ulcera iuuāt. Abcedere autē ab eis oporꝛ cum iam facta fuerint ulcera munda in tantū enim abstergere nata sūt ut et ipi9 mūde carnis nō dereliquatur quid ꝓpter namq; fortitudinem nedū sordes sꝛ etiā escaras ulceris auferūt. AVIC. species papaueris sūt infrigiditatiue & non est in ipso conglutinatio de qua sit curandum: & illud q̄dem q̄d est nigrū ē īgrossatīm, exsiccatiuum: & flos quidem campestris, mundificat ulcera in oculis animalium et linitur species eius prer. marinuꝛ super erisipillam: & ex campestri fit emplastrū cū oleo sup ulcera & eradicat ea: et litur etiam campestre cū lacte super podagrā & confert et quando coquitur radix eius in aq̄ doēc cōsumatur ei9 medietas ī potu datur sciatice: & facit sompnū et ꝓpe illud quod nigruꝛ est et est stupefactiuū et cum licinio supponitur: et facit dorire, et prohibet catarū, et cū habenti uigilias fronti ex eo emplastrum superponitur iuuatur inde et similiter q̄do embrocatur decoctio ei9 et administratur illud quod frigidum est in dolore oculi uehemēti. s. apud necessitatem, sed in ipso est cautela obseruāda sicut diximus et confert tussi calide et fluxib9 ad pectus et sputo sanguinis et sumitur ex hoc lohoc conferens

tussi calide ualde: et ꝑprie q̄do miscetur cum acatia et suco barbe hircine. Filius uero mesarugie inquit, semen nigri mundificat pectus: corticum autē manifestior dispositio estq; adiuuat ad spuendum et ī toto semine eius mundificatio est: album et nigrum quando multum teruntur & dantur in potu cum uino nigro et pōtico, dicūtur sedare fluxum antiquū: et natura quidē eius nō ē uacua a uirtute solutiua, & cum hoc resolutiua, resoluitur in aqua & ex decoctioē eius uehementi quādo fit clistere, confert disinterie: & q̄do bibitur semen eiꝰ cū syrupo karat. iii. leit naturā & semen eius qđ domesticū est cuꝫ melle, augmentat sperma, & quando datur de spumoso uel marino q̄titas eschute unius in mellicrato facit uoēre: et soluit spuōsū flegma et humorē crudū folia eius ualent ad ulcera sordida, et corrodunt carnem additam propter suam absterſionem: & eradicant escaras: & siliter flos eius et nō est conueniens ulceribus manifestis ꝑpter supfluitatē sue absterſionis: et cum ex eo fit uoītus bibito secūdū quātitatē eschute in mellicrato, iuuantur ipso epilentici et oleum eius cū oleo ro. est conueniēs sode quando inungitur ex eo caput, tamen ab eo abstiēre q̄nto plꝰ possibile ē meliꝰ ē q̄do eius decoctio etiaꝫ distillatur i aurē fortis doloris, sedat dolorē eius: & cōfert humiditatibus stomaci: et quando radix decoquitur ī aqua donec medietur aqua confert egritudinibus epatis & ille ī cuius uentre est humor grossus cuꝫ seie spuōsi uomat. SERA. auct. rasis opiū confert fluxui uentris & ulceribus intestinorum: & dosis est ab uno danich usq; ad duos. Et quantitas occidens ex eo est ʒ. ii. Et dixit, opium si detur illis quorum uirtus dissoluitur ꝑpter uigilias curat eos eo q̄ facit dormire & sic facit reuerti uirtutē eorū. Et dixit gal. in li. de ingenio saītatis, q̄ opiuꝫ mandragora: & iusquiamus desiccāt ulcera. DYAS. cap. de opio: potest autem opiū lacrimas restringere colliriis admixtum & circū linituꝫ refrigerare: & auriū dolorē & totius corporis mitigare, illa uidelicet ratione qua sompnū facere dicitur: AVIC. li. ii. cap. de opio. Opiū ē narcoticum, sedatiuum omis doloris siue sit bibitum siue linitum, & potio ipsius sit quantitas lenticule magne: & confert apātibus magnis & precipue calidis & in ipso exsiccatio ulcerum est, & ꝑmiscetur cuꝫ uitello oui assato, & linitur ex eo podagra & tunc sedatur dolor & ꝑprie cū lacte: & facit dormire etiam si suppoātur cum licinio aut absq; licinio, & sedat etiā cuꝫ distillatur tritum cū oleo ro. ī aurem infirmaꝫ cū mirra & croco, et sedat sodā antiquam, & sanatur ex ea, & ipsum est ex eis que destruūt sensum & intellectuꝫ et sedat dolorem obtalmie et apāta eius cum lacte mulieris: plures autē ātiquoruꝫ fuerunt qui non fuerūt eo usi ī obtalmia propter nocumentum qđ uisui infert: & sedat tussiꝫ continuā: & plurimū sedatur ex eo illa que ex ea clamosa est, stoāticos quoq; iuuat eo q̄ aggregat & illud cum est lāllus ex calore & humiditate, et in pluribus dispositionibus cū bibitur, soluit absq; castoreo destruit digestionem atq; diminuit eam ualde: & retinet solutioneꝫ & cōfert disinterie et ulceribus intestiōꝫ & interficit congelādo uirtutes: & extinguendo calorem innatum: et eius quidem tiriaca est castoreum: et loco eius poītur triplum seminis iusquiami et duplum eiꝰ de semine mandragore.

Caxos	.i. cedria.
Caxohos	idē qđ supra.
Caxros	idē qđ supra.
Caxu	.i. cardamomum.
Caxui	idē qđ supra.
Caxru	idē qđ supra.
Cayros	.i. cedria.
Caysus	ē spēs spume maris
Cayt	.i. oleum.
Caytaiton	.i. oleum oliuarum.
Cazazzegi	.i. fructꝰ tamariſci uel tamariscus domestica.
Cazima	idē qđ supra.
Cazimzegi	idē qđ supra.

Cazefati sunt serpentes breues parui, qui q̄doq; occultantur in arboribus ut ꝑiciāt se ad illum qui ꝑtransit prope eos.

Cazes	.i. testa figuli.

Cazir .i.ſtagnum.
Cazedir idē qđ ſupra.
Cazedirir idem quod ſupra.
Cazola. eſt quoddam uas uitreū in quo decoquitur cibus īfirmorū.
Chacus .i.elleborus.
Carmel .i.cicuta.
Charmel .i.cicuta.
Chamelea .i.cardus maior & eſt camelea.
Chamirti .i.ebulus.
Chameleuci .i.ſigillū ſalomonis.
Cham .i.baſilicō, & cham eſt quoddam flumen in quo inuenitur aſpaltum.
Chanuchalcapar .i.capparus.
Chanuchanuidem .i.anuidem.
Chanuchſebech .i.anetum.
Chaſſacon .i.calaris.
Charatin eſt granum puum ſimile cardamomo.
Chabat .i.malua.
Chautin .i.memithe
Chauchati .i.ſoda fortis comprehendens totum caput
Chaua .i.uinum album & debile.
Chadia .i.cataputia.
Chabel .i.uulpis.
Chalbanum .i.galbanum.
Chamelea .i.camelea.
Chamus .i.fermentum.
Chameleon .i.cameleon.
Chas .i.lactuca.
Charis .i.alcaris
Chali .i.alcali.
Chaiaſum .i. ſuperiora foramina naſi.
Chananc .i.celidonia.
Chamebalanos .i.rafanus agreſtis.
Chaurum .i.celidonia.
Chaugameth ſunt ea que ſunt ſalita, & compoſita et cōmedūtur poſt cibū, ſicut capparis et oliue.
Chatua quid eſt, i.i.cataputia.
Chadia idem quod ſupra.
Chabat .i.ozimum.
Chabati .i.malua.
Chatum .i.incubus.
Chameb .i.uua.
Chach .i.citrullus
Char .i.manus.

CAP. CXLVII.

Hachille arabice, grece azaz: latiē uero ſoldana: uel ſoldanella. SERA. li. aggre. cap. chachille ē herba ſilis uſnen, niſi quia eſt maior, et homines quidem comedūt eā cū ficubus ſicut cōmedūtur alia olera: et folia eius aſſimulantur foliis naſturtii. et ipſa ē amplioris humiditatis q̄ cicera: et magis aquoſa. Et idem auct. habix chachille oritur in ſterquiliis et eſt herba ſimilis uſnen et non eſt uſnen: et ē in ea aliq̄ caliditas propter ſuā ſalſedinē, et eius ſalſedo ē ſalſedinis baurach, et hēt proprietatem laxandi aquam citrinaz cū bibitur ex ea aqua eius, et non oportet q̄ buliat ſuper ignē quia amitteret uirtutē, ſed detur in potu de eius ſuco ſine ebullitione: et quātitas que datur de ea eſt ab una tertia lib̄ uſq; ad duas partes lib̄ cuz .3. x. zuchari albi aut rubei fortis rubedis qđ eſt quia rubeum cum lebleb et cū fuō terre, et cum chachille fortioris uirtutis eſt q̄ album. Et idem auct. yſaac benaram Cachille ē herba ſimilis cicute in operatione ſua et eſt ca. et ſic. cuius proprietas eſt, q̄ aufert eructuationes corruptas: & aqua eius purgat aquam citrinā & cōfert tumoribus uentris: & debilitati epatis et ē cōueniēs nutrimēto & habet operationez in ſtomaco propter uiſcoſitatem paucaz que eſt in ea. Et idem auct. aben meſuay. proprietas eius eſt laxare aquaz citrinam ſubito: & doſis eiꝰ eſt a quatuor partibꝰ lib̄ uſq; ad partes duas abſq; q̄ buliat. Et idem auct. Raſis: purgat aquam citrinam & prouocat urinam.

CAP. CXLVIII.

Hardel ara. gre. uero et latiē ſinapis. Sinapis duplex ē ſpēs una eſt cuius ſemina exterius ſunt ſubnigra, interius uero alba. Alia huius ſemina

interius et exterius sunt alba: & habent unam uirtutem: sed prima spēs ē acutior secunda & componitur sinapis a semi & napus: unde sinapis. i. semi napus. qa tenet medium inter sinapim & napum. est ca. & sic. in medio quarti gradus. SERA. li. aggre. cap. chardel: auct dyas. chardel id ē sinapis & est illud eligendum quod nō ē nimis siccū nec extenuatū & hēt granum grossum & si frangitur est albū interius: & est humidum. nam istud tale est nouū bonum. Idem: auct. gal. est ca. & sic. in. iiii. gradu. AVIC. li. ii. cap. de sinapi. Sinapis est ca. & sic. in quarto gradu. POSSE. SERA. uirtus foliorum est calida ulcerratiua & propter hoc pūgit multū. q̄ndo teritur & miscetur cum radice enule & dimittitur super locuz per spatiū hore et confert sciatice ulcerose & splenī & litur cum eo scabies ulcerosa & aufert eam & aufert maculas unguiū & confert quādo radix eius suspenditur in collo habētium dolorē dentiuz nā sedat eum. Idem auct. dyas. sināpis uirtus eius est ca. & subtiliat & attrahit quando masticatur & quādo teritur et miscetur cū aq̄ & tēperatur cū ydromelle & fit inde gargarismus cōfert apātibus radicis lingue: & ātique aspitati pulmonis facto cum eo gargarismate: & quando fit cum eo emplastrum cū rebus conuenientibus ad hoc resoluit scrofulas & quando teritur & applicatur naribus cōmouet sternutatōnē et cōfert epilēticis excitās eos & mulieri que patitur suffocationem matricis et confert litargie q̄do fit emplastrum cum eo super caput p9 q̄ feciſti capillos ei9 abradi: & q̄ndo adiscetur cum caricis & ponitur sup cutī doēc rubeat confert sciatice et duritiei splenis et est conueniens proprie doloribus ātiqs quando uolumus attrahere aliquē huōrē ad exteriora et quando fit emplastrū cū eo curat alopitiam et quādo miscetur cū melle et adipe aut cū cera et oleo dissolutamūdificat faciez: & aufert maculā seu liuorem qui fit sub oculo: et coquitur cū aceto et linitur cū eo scabies ulcerata et ēpetigo. Et q̄ndo teritur grosse et datur i potu confert febribus pyodicis et cōfert grauitati auditus et tinnitui aurium. et q̄ndo teritur et miscetur cum aq̄ et melle et fit ide colliriū confert obscuritati uisus et prurītui palpebrū. AVIC. sināpis icidit flegma et oleū ei9 est calidius oleo rafani et fugiūt ex fumo eius uermes uenenosi: et illa que est silueſtris generat humorez malū & in ipsa sunt absterſio et resolutio. Et homines quidam cōmedunt folia eius & radicem eius elixatā et mūdificat faciē & aufert occultationē & uestigia sanguis mortui. Et silueſtris est bonū emplastruz sorditiei & exsiccat līguā et cōfert allopitie: et resoluit apāta calida et omne apā antiquū, et ponitur cum caulibus super strofulas et confert scabiei et empetigini et cōfert ad dolorē iuncturaz et sciatice & mundificat huīdītates que sūt ī capite & fit ex ea emplastrū capiti eius q̄ patitur litargiam. Et aqua eius distillatur ad oēz dolorem auriū et molaris: & similiter eius oleum & proprie quando decoquitur in ipsa assa et est ex medicinis aperientibus colatorii opilationem. Et dixerunt quidā q̄ si bibatur a ieiuno, itellectū efficit bonū & administratur in alcohol oculi ad pānū et asperitatem si teratur et bibatur cum aqua mellis aufert asperitatem antiquam in canna pulmonis: & extenuat splenez: & facit sitīm & confert p̄focationi matricis & facit desiderium coytus.

CAP. CXLIX.

Hauraf ara. gre. et latiē yrūdo. SERA. li. aggre. cap. chauraf auc. gal. multi faciūt cinerem illum cum melle & liniunt squinantiam, et omnia gutturis apāta et uuule, et multi sunt qui utuntur hoc cinere in cohol ad acuendum uisū et alii deliccant yrundines et terunt et dant in potu de puluere illo aureū. i. ad has infirmitates. DYAS. cap. de yrundinibus quādo accipitur pullus yrūdis ī augmēto lune, et sit primus quem habuit mater in nido eius et scinditur, inueniūtur inuētre eius duo lapides, unus quorum est unius coloris: & alius habz colores diuersos qui

ſtringantur in corio uituli aut cerui ãteq̃ tangant terram & ſuſpenduntur in collo aut in brachio epilentici & confert ei: & multi fecerũt hoc et curati ſunt curatõe perfecta. Et quando yrundo cõmeditur habet ſaporem ſicut auis que dicitur ſofadas.i.facetola: & fit ex'eo cohol et acuit uiſum: & quando conburuntur magne yrundines: & miſcetur cinis earum cum melle\& fit inde cohol caligines oculoruꝫ detergit: hoc etiam ſquinantie prodeſt & uuule: fautium tumoreꝫ compeſcit: & ſaliuntur & ſiccantur & fit inde puluis & accipitur ʒi.i.cum aqua & confert ſqnãtie & apãtibus gutturis et uuule & ſimiliter facit cinis pullorum eiꝰ quãdo adurũtur, cerebrum eius, quando miſcetur cũ melle & fit inde cohol in prĩcipio deſcenſus aq̃ ad oculum confert.

CAP. CL.

Haſialkel arabice. gre. orchis uel afrodiſia uel priapiſmon latiẽ ꝙ teſticulus uulpis: uel ſatirion uel leporina. SERA. li. aggre. cap. chaſialkel ſiue chaſialtheb. Sunt eius duo genera, unum habet radicẽ ſeu teſticulos albos & uocatur chaſialkel. Aliud uero hẽt teſticulos rubeos de foris intus uero albos & uocatur chaſiaahel. Primum genus ſatirionis uocatur teſticulus canis et grece kinoſorchis: et eſt planta que habet folia extenſa ſup terrã prope ipſam et ortus eſt ex radice unius ſtipitis: et folia eius ſũt ſimilia foliis oliue, niſi qa ſunt ſubtiliora eis: & longiora ſup terraꝫ extenſa: & longitudo eius eſt fere in longitudinitudine unius palmi & florem habet coloris purpurei: radix eius eſt ſilis radici bulbi niſi quia eſt tendens ad longitudinem et ſubtilitatem. Et eſt duplex ſicut ſunt due oliue in figura una inferiꝰ et alia ſuperius et una plena et alia uacua rugoſa et coẽditur radix eiꝰ elixata ſicut bulbus et iſte dicitur ſatirion quo omnes cõmuniter utũtur et ſubdit. Secundum uero genus ſatirionis habet duas ſpecies una eſt que uocatur arabice chaſialhabel ſiue caſialthaleb.i.teſticulus uulpis et uocatur ſimiliter catharich et noĩatur hoc ĩ greco trifolium quia plurimũ qđ de eo naſcitur eſt habens tria folia declinantia uerſus terram et ſimilãtur foliis acetoſe maioris aut foliis lilii, niſi quia ſũt mĩora eis et in teſticulo ſuo eſt rubedo declinãs rubedini ſanguis et habet ſtipitẽ ſubtileꝫ longitudine unius brachii: et habet floꝛẽ ſimilem floribus lilii albi ĩ figura et radix eius aſſimulatur cepe bulbi in figura: et ẽ ĩmagnitudine mali: exterius rubei coloris interius albi ſicut ouum, & quod de ipſa adminiſtratur eſt radix. GAL. viii. ſim. phar. cap. de teſticulo canis ſecundũ trãſlationem arabicã eſt dulcis radix eius & uirtus eſt eius ca. & humida niſi quia in humiditate eius eſt inflatio ſuperflua & incitat libidinem. GAL. viii. ſim. phar. cap. ſatirion ſecundum tranſlationẽ gre. ſatirion uel trifolium humide eſt et calide complexionis: quocirca et guſtãtibus ipſũ uidetur dulce & uẽtoſã huiditatẽ poſſidꝫ et ꝓpterea prouocat ad uenerea hoc aũt & radix huius herbe efficere nata eſt ut quidam ſcribunt, etiam epiſcotonum ſanat cum uino nigro auſtero bibitum. Et idem ſecundum tranſlationẽ arabicã de teſticulo canis radix eius ẽ duplex' ſilis radici bulbi una plena: & ſapor illius radicis que eſt plena eſt dulcis multe humiditatis et ſuperfluitatis ĩflatiue que quando bibitur incitat libidinem: & alia mollior ſiue uacua que habet cõplexionẽ que declinat ad caliditatem et ſiccitatem, et eſt in ea humiditas digeſta digeſtione completa et ideo contingit q̃ cum hoc q̃ non incitat coytum facit contrarium, et abſcindit eum et iſte ambe radices cõmedũtur aſſate ſicut comeditur radix bulbi. DYAS. cap. orchis ſecundũ trãſlationẽ noſtram. Orchis .i. ſatirion dicitur de radice eius q̃ ſi uir cõmedit partẽ maiorẽ eiꝰ gẽrat maſculos et ſi minorẽ cõmedit generat feminã. Et q̃ mulieres ptiũ italie dant tritam cum lacte caprarum ad ĩcitandum libidinem: & quelibet ipſarũ hẽt operationem cõtrariam alterius quando bibitur: naſcitur ĩ locis petroſis et areõſis

Et idem auct.archisalie:alia est spēs quaz nominant quidam sandachias ꝓpter suū iuuamentum magnum:& ē herba habēs folia similia foliis porroruz nisi quia sunt latiora:& est humiditas in ea que adherz manui habens hastā longā circa longitudinē unius palmi:& habet florē purpureū et radicem similem testiculis. GAL.viii. sim.phar.cap.orchis quaz et serapicidam uocant:secundum translationem grecam, in sapore istius spetiei suple ultime dicte auct. archisalie est stipticitas:et uirtus eiꝰ ē fictior uirtute radicis que dicta ē prius et propter hoc non ita confert in coytu sicut predicta:et desiccatur, et est adhuc fictior uirtus eius, est etiam que resoluit apāta inflata:quando ponitur sup eas et mūdificat exituras sordidas et curat herisipillam:& quando est sicca curat apāta fraudulenta putrida:& quia ī ipsa ē stipticitas retinet uentrem:quando bibitur. DYAS.quādo de ista spetie fit ēplastꝝ ipsis testiculis/resoluit apāta flegmatica eorum:& mundificat ulcera & formicam & aperit emoroidas.Et q̄do fit ēplastruz cū ea,sedat apāta calida,& si admīstratur sicca,prohibet dilatationem ulcerum, & abscidit putredinem eorū:& curat ulcera fraudulenta que sunt in ore. Sed sciēdū, ꝙ satirion est ca.& hu.in primo. Sed ē alia speties satirionis que uocatur herba basilica/gre.ara.digiti citrini uel buzeidenlatine uero palma xp̄i,cuius folia sūt silīa prime spetiei satirionis/sed graciliora cū nigris punctis:radix eius brāce manus uel palme manus/habet similitudinem floris crocei:cum uino uel aqua tritum crocatū efficitur. Oribasius cap.de palma xp̄i, uēnis resistit quā qui habuerit a malefitiis & uenenis securus erit. AVIC.li.ii.cap. digiti citrī/eius figura ē sicut uola manus commixta ex citrinitate et albedine,& est dura in qua est paruz dulcedinis:& ex ea est citrina cū ꝑua alteratione atq; albediē est ca.et sic.ī secūdo resoluit sup̄fluitates grossas ualde: & est ei proprietas ualde mundificandi cutim & confert membris neruosis:& impedimentis suis: & confert manie proprie: & loco eius in iuuamento manie ponitur quantum est medietas eius ex bederagsen cum duabus tertiis ipsius de sep.

Classa .ꝯ.guma iuniperi/
Clas .ī.turdus auis/
Clalagelasen .ī.caulis;
Clasefedia est speties syringe/ qua inicitur medicina in uesicam ꝓpter impulsionem īstrumenti solidi ī cōcauū instrumentum,
Clacora trigdana est quoddam genus obstracorum marinorum magnorum/
Clasmosimon .ī.almea/
Claui dicūtur apāta nō magna ḋ materia sanguinea, uel,ꝑ ꝑte colerice q̄ & furūculi a quibusdam uocantur uel carbunculi: & dicitur similiter clauus quedam species uerruce,
Clauis uocatur exitus uuee tunice oculi/
Clasintis est prima spēs cassielignee/
Clatus est pondus ℥.ii.minus tertia
Clatem .ī.germen molle palme/
Crama siue croma est uinum herbarum siue nectar ut in alexāndro.
Cresca .ī.crocus/
Cramina .ī.claretum
Cranum .ī.confectio coloris/
Cramu quid est.l.l.cranea
Craseleos .ī.ebrietas a cra.qḋ est craneum & seleos qḋ est iectigatio/
Crachi .ī.ordeum.
Crascum .ī.crocus.
Crapula .ī.īmoderata uoracitas quasi cruda epula.

CAP. C.Ll.

Ranea grece:latine cornium uel cornicellum : & ē cornea arbor. DYAS. cap.cornea semen & fructum hēt simile oliue:sed paulo oblongius & uiride. Et uocatur grece carmu, qḋ cum maturatū fuerit obrufum habet colorem bonum ī se habens saporem stipticum est & ideo dissolutionē uentris et disintericos curat & cum īn dulcore positū fuerit māducari potest quomodo oliue condiūtur cū sale fri.est & sic. POSSE: DYAS.huiꝰ

folia cū ligno ſuo in foco miſſa ſudationē reddunt que illinita zernas optime ſanat. GAL. ii. de cibis cap. de cibis ſilueſtribus. Cornu uero & bati et glandes et ceteri fructus ſilueſtres modicū nutritioīs hēnt. cacochimi ſunt & mali ſtoāco & indelectabiliſſimi: porcorum uero eſca exiſtentes non domeſticorū ſed ī mōtibus morātiū. ab ipſis enim plurimum habent alimētuz. Et idem. vii. ſim. phar. cap. cranea. Craēe arboris fructꝰ ſtipticus ē ſufficiēt eſibilis exiſtēs: quocirca nullū mirabile attrahere & fortiter detinere eum uentrem ſicut et meſpila: folia uero et germiā pōtica guſtu ſunt et ſiccant fortiter ut et maxiā uulnera conſolidare poſſint: & maxiē duroꝝ corpoꝝ: puis uero uulneribus uel mollibus corporibus cōtraria magis ſūt. tēdūt enim hec ſiccatiua plus decente.

Cran — idem quod ſupra.

Craton — .i. piretrum.

Craneū greçe eſt teſta uel os capitis. īde pericramenon. i. pellicula ipſum os circūtegens & diſtinguens a cute ī qua aliq̄do continetur materia que eſt cauſa doloris peſſimi capitis. & ē emigranee ſpēs.

Craſſiuenium — eſt arbor que uocatur acer.

Craſis — .i. complexio. inde eucraſia. i. boā cōplexio & dicraſia. i. mala cōplexio & eucraton. i. bene cōplexionatū.

Craſſa — .i. brionia.

Cracula — .i. codea marina.

Craſmaceras uocant greci neruos quib9 teſticuli ſuſpēſi ſūt. latine dicūtur didimi.

Craſſaticum — .i. aurei coloris.

Ceabrofagium — .i. uſnee.

Cealas — .i. polium.

Cearion — .i. acetoſa.

Ceebron — .i. filix.

Ceelbron — idem quod ſupra.

Ceellium — .i. ellemum.

Ceiſen — .i. camephiteos.

Ceiraſtotium — .i. herba q̄ uocatur gauzem ara. ſed in ideomate noſtro uocatur herba ernia.

Ceofolium — .i. cerefolium.

Ceoforbon — .i. euforbium.

Ceoforbion — idem quod ſupra.

Ceufud — .i. eritius terrenus.

Ceufund — idē qđ ſupra.

Ceugadiſiuz — .i. berbena.

Cebaiton — .i. mentaſtrum.

Cebaticon — idē qđ ſupra.

Cebalargicum — .i. abrotanum.

Cebeiton — .i. cebaiton.

Cebeſois — .i. poliū montanum.

Ceberamum — .i. pulegium.

Cibatimum — .i. ſticados citrinū.

Cebian — .i. uſnee.

Cebifugium — .i. herba ſiluana.

Cebotarengi — .i. caſſia.

Cebofar — .i. taſſus barbaſſus.

Cebodarion — .i. aſſara.

Ceburan — .i. anacardus.

Cebuſorium — .i. kalendula.

Cebugaton — .i. ſcordeon.

Cecabon — .i. camfora.

Cecabion — idē qđ ſupra.

Cecafaſis — .i. uue demonis.

Cacelia — .i. celidonia.

Cecebraſon — .i. quīq; folia.

Cecebron — idē qđ ſupra.

Cecides — .i. galla.

Cecidios — idē qđ ſupra.

Cecillargiuz — .i. antimonium.

Cecolalabron — .i. cretani marini.

Cecodron — .i. ſticados citrinuz.

Cecolides — .i. pucida. & ē una ex ſpeciebus oculi bouis.

Ceculium — .i. abrotanum.

Ceculibium — idem quod ſupra.

Cecufalion — .i. cefalionum.

Cedera — .i. ſucus niger cum quo falſificatur muſcus & algalia: & dicunt quidā q̄ ſit gumi glandiū ſed falſo ſed ē gumi īn radicibus xilocaracte īuētū.

Cedebron — .i. eruca.

Cedegafico — idē qđ ſupra.

Cedegafid — .i. īreos.

Cediballium — .i. palma xp̄i.

Cedifalium — idē qđ ſupra.

Cedigallium — idē qđ ſupra.

Cedria — .i. pix liquida.

Cedodides — .i. arbor cedrus.

Cedrides — .i. ſemē arboris cedri.

Cedorodes — idē qđ ſupra.

Cedodapnes — .i. dapnoides.

Cedrolenten .i.ſemen cuiuſdam
ſpetiei cedri.
Ceduſilfon .i.ſilfium

CAP CLII.

Edrus ara. & latine & grece ſerbin. Serbin eſt arbor cuiꝰ gumi ē gumi cedri: & ab iſta arbore emanat pix cedria uel cedrina, & ē pix liquida que ara. uocatur hictan & eſt genus abietis. Plinius cap. de cedro: eſt inquit cedrus maior et mīor. Minoris duo ſunt genera ſcilicet licea & fenicea. Differunt folia namq; derogatū habent ſpinoſū oxicedros uocatur raōſa & nitore infeſta: altera odorem preſtat: fructum ferūt mirti in magnitudiē dulcē ſaporem habentem. Et maioris duo ſunt genera unū quod floret & nō fert fructū. Aliud fructiferum nō floret & in eo ātecedentem fructum occupat nouus: ſemē eius cipreſſo ſimile ſed quod cedrolētem uocāt ex hac reſina laudatiſſima fit.

Itē alibi inter arbores qbus pix fit cedrꝰ groſſior quidam putant, q; ſit iuniperus licet falſo. DYAS. cap. cedrus. Cedrus arbor eſt unde pix cedria fit cuius ſemiā ſunt parua atq; ſpinoſa fructui iuniperi ſimilia uel mirte. Alia eſt maior que ab aliqbus cedrus lata appellatur fructui cipreſſi ſimulans: ſed paruior eſt que tamē eſt uexabilis ſtomaco atq; feruentem hēt uirtutem de qua fit cedria. Eſt autem cedria probabilis & utilis que eſt ſpiſſa & limpida & in odore fortiſſima in qua cuꝫ digitum intinxeris pinguedine ſua rarius defluit. POSSE. DYAS. uirtus eſt ei ſiccatiua & recorporatiua, quapropter nimietate coloris ſui pellibus inuncta urit & ſiccat: caligines oculorū detergit glaucomata & cicatrices inuncta limpidat: cū aceto miſſa & īfuſa uermes auriū occidit cum iſopi ſuco mixta ſonos auriuꝫ tollit. ſi miſſa in foramine dentiū ubi dolor eos crepare facit et ſi diu in ore retietur, dolorem dentium amittit: ex hac ad coytuꝫ ueniens ſi inde ueretrum unxeris geītalia ſtringit in tantū ut filios facere nō poſſis ſquināticorū cauſas curat fauces ſi ūxeris deīntus tumores tollit: & pediculos et lēdines peruncta necat morſibus ſerpētum cū ſale & dulcore bibita occurrit. pcuſſū leporis maritimi ad ſanitatem perducit Stomaticis uncta medetur: uulnera pulmonis optime curat, uermes & aſcarides cliſteri addita occidit: multi uero oleū ex cedria dum coquitur deſuper cum penna colligūt ſicut oleū picis & ſcabiei et pediculis animaliū prodeſt: uulneribus utiliter adhibetur: huius fumus tantum prodeſt quantum et picis dure. Item potui data in ciati quantitate ulcus fluidum pulmois ſanat fit autem oleū ex arbore ut de pice. Eſt autem oleuꝫ nimū leptomere molles carnes abſq; dolore conſeruās: duras autē longo tempore & nigra corpora deſiccat. lacrimum uero arboris eiuſdē uiſcide & efficaciter & cum ueſicatione refrigerat: & ſtringit: nam mortuorum corpora recondita in arbore eadem a tabe defendit unde & uita mortuorum uocatur.

Cedridos dicitur, ſemē arboris cedri tuſſim ſedat: ſpaſmata prohibet: reuma ſtrigit: ſtranguriis medetur: mēſtruis impat cum pipere bibitum: & ſi cū adipe ceruiā mixtū fuerit omēs beſtias arcet: antidotis neceſſarie miſcetur. l.l. hictan.

Cefalicos .i.poſterior ꝑs capitis
Cefalicon eſt quedā confectō
ſic uocata.
Cefalionius quid eſt. l.l. nakala.
Cefalapida quid eſt. l.l. cefa.
Cefalea a kefali qđ eſt caput: & ē dolor capitis croīcus, & peſſimus ꝑacutus & paratus incitari a qualibet cauſa.
Cefereus .i.iuſquiamus
Cefereos idē qđ ſupra.
Cefelargicos .i. qui curat morbos capitis.
Cefim ſilīs eſt ferule habens ſemē albuꝫ
Cefinion idem quod ſupra.
Ceforios .i.dens caballinus
& eſt iuſquiamus.
Cefolargios .i.anetum
Cefa .i.ebulus
Cefal .i.ſambucus
Cefugaria .i.palma xp̄i.

Cegagi .i.quiq; folium
Cegaot .i.uſnee
Cega .i.mel acticum
Cege .i.acorus
Cegegi .i.polium
Cegelagion .i.ſerpillum
Cegi .i.acorus
Cegigi affodillus
Cegilogos .i.ſticados
Cegebrancos .i.ypoquiſtidos
Cegofrancos idem quod ſupra
Cegolias .i.ceterac
Cegurior .i.polipodium
Cegurium .i.amomum
Cegucaron .i.nux uſualis
Ceugarion idem quod ſupra
Celatium .i.celidonia
Celaterium .i.electerium
Celatice .i.epatica
Celſa .i.mora celſi
Celea .i.potio ex ſuco tritici inebrians
Celes .i.ſtragulus auis
Celeſtinus color qd ẽ .i.i.celeſtinus color
Celena .i.cicuta
Celematis .i. clematis uel clematides. & eſt ſecunda ſpẽs trifolii quã dyas deſcribit

CAP. CLIII.

Elidonia latine: gre. chilidonion: ara uero hauroch. ſmaley. SERA .li.aggre.cap. hauroch.i.carcuma radix miõris ſpetiei huius eſt carcuma: nã ſunt celidoĩe due ſpeties maior & minor: & dicit auct. dyas. celidonion maior, dicunt quidam q̃ nominatur hoc noĩe eo q̃ incipit appere quando apparẽt yrundines & deſiccatur quando recedunt & putant aliqui etiam q̃ ſic nominatur quoniã q̃do excecãtur pulli yrundinum deferat eis mater in ore hanc herbã & dat eis in cibũ & reuertitur ad eos uiſus. Eſt planta habens haſtam ſubtilem cuius longitudo eſt unius palmi & plus ex q̃ egrediuntur ramuli nõ duri in quibus ſunt folia ſilia foliis barachion uel botration: niſi quia ſunt firmiora & molliora & albiora: & color eorũ uergit ad colorem celeſtem: & flores hẽt glaucos ſimiles floribus herbe que dicitur herbiõ & ſucum coloris crocei: & ſapor eius eſt acutus mordicans linguam mordicatione forti cũ amaritudine & fortitudiẽ odoris & radix eius deſuper eſt unica ſingularis & deſubtus plures & habet ſemen ſimile papaueri dicti ceratices exiſtẽs ĩ cornicellis ſubtilibus longis ĩn quibus ẽ ipſũ ſemẽ ſimile papaueri, parum tamen maius: & qđ adminiſtratur ex hac planta eſt ſucus & radix eiꝰ: ſed miõr chilidoniõ ẽ meithe uel memith: & eſt plãta hẽns altos ramos graciles quos habet ſuper uirgaz: & folia habet ſimilia foliis herbe dicte papauer ceratices. i. cornutũ niſi qa ſũt rotõdiora et minora et ꝓpiquiora albedini & pĩguia habẽtia uiſcoſitatẽ: & mollia: & hẽt radicẽ cũ radiculis egredientibus ab ea pluribus mĩnutis & diſparibus longis annexis adĩuicem ſicut ſpice frumenti non exiſtentis ſuper terram naſcitur prope aquas. Plinius cap. de celidonia: mĩnor celidonia eſt memith: & ẽ herba ſimilis ĩ foliis ſuis herbe papaueris dicti ceratices niſi quia ĩ ea eſt huĩditas adherens manui: & ẽ ꝓpiq̃ terre & habet grauem odorem & multũ ſucum, cuius color eſt ſimilis colori croci. GAL. viii. ſim. ꝓhar. cap. celidonia hec herba q̃rti gradus ẽ calefatientiũ ĩchoãtis maĩus autem ipſo celidonium .iii. gradus eſt iaz completi in calefatiẽdo & ſiccãdo POSSE. GAL. viii. ſim. ꝓhar. cap. de celidoĩa: abſterſiẽ, fortis ẽ & calide ẏ tutis qnymmo et ſucus eius ad augmẽtatioẽm uiſus, eſt utilis ĩn quibus cernatur groſſũ quid ſecundum pupillam & diaforare ĩdigent uſi uero fuerunt quidam radice & ad eos qui obſtructionẽ epatis et hycteritiam patiũtur ĩ uino albo dãtes bĩbere, ſimiliter autem maſticata utilis ẽ ĩ doloribus dentium: paruum uero celidonium acrius exiſtens magna ulcera citiſſiẽ cuti cataplaſmatum: & ungues leproſos eicit expurgat uero ſucus eius ꝓ nares ſufficiẽt acris exiſtẽs. DYAS. cap. đ celidoĩa ſucus celidonie maioris melle addito in eramine coctus ſuper carbones oculoruz

detergit: folia et radix et uirga in umbra
estate siccātur & sicut crocus cōponūtur.
radix eius anisō mixta & uino albo bibita
hysterícis opitulatur. folia eius cuꝫ uino
ut cataplasma adhibita maculas detergūt
masticata dolorem dentium prohibent.
Celidonie minoris uirtus est uiscida, filīs
amenoni impositā uulnerat cutī: scabiem
detrahit, ungues leprosos excludit. sucus
eius radicis melle addito naribus infusus
caput purgat. Eadem dicit sera. cap. ꝓpo
auct. dyas. licet per alia uerba.
Celidonius dicitur lapis qui est in uētre
pullorum yrundínum, multi, interdum īn
uno uentre inueniuntur, alii albi, alii nigri,
aliquid rubedīs habentes.
Cellia .i. ceruisia, sic dicta
a calefaciendo.

CAP. CL.IIII.

Eltica gre. ara. simbel roāna
latine uero spica celtica.
DYAS. cap. celtica nascitur
in illirico nomen habēs apud
eos hoc: & ī syria nascitur et ī ytalia, hēns
fructus super terram breues & spissos:
colligitur autem a ciuibus cum radicibus
qui fasces fatiunt q̄tū plena manu cōtiēre
possūt & ab aliis fasces, gallice appellātur
hec habet folia oblōga & nō lata mellinū
florem: odorem circa se suauem continēs,
utilior est recens odore suauis, radicibus
plena uel spissa: & non fragilis que si
talis fuerit filīs ī uirtute poterit esse syri-
ace: ē ca. et sic. hēns naturā spice īde: sꝫ d-
bilior sicca: ē alia nardꝰ .i. celtica mōtuosa
q̄ nascitur ī sicilia: similitudinem habens ī
foliis & ramis yringo: sed spica breuior
est et spinosas radices mittens duas aut
tres odore suaues & nigrioris coloris filīs
affodilli radicibus: hec nec florē nec semē
habet: sed uirtus est illi similis prime.
POSSE. DYAS. prima eius uirtus
diuretica est: & prodest iecoris tumori &
hysterícis cum morbo regio, inflationes
stomaci cum aqua ubi absinthiū decoctū
ē discutit: spleni medetur uesice et reibus
utilis est, sed et morsibus uenenatis cum
uino data, opitulatur malagātibus calidis
& unctionibus miscetur.

Celogias	.i. berbena
Celoprassos	.i. prassium
Celtos	.i. stragulus auis
Celutrion	.i. ciperus
Celutitrion	idē qđ supra
Celubria	.i. saturegia
Celudipion	.i. matrisiluia
Cemac	.i. sanguinaria
Cemabran	.i. rubea tīnctorum
Cemascates	.i. fragaria
Cemedrium codium mocodium	idem
Cemedium	idē qđ supra
Cemebron	.i. palma xp̄i
Cemion harmeni	.i. cimimū carmenū
Cemilation	.i. atriplices
Cemoboletus	.i. laudabilissimus

& est indeclinabile utriusq; numeri gēris neutri.

Cemobrasis	.i. usnee
Cemubat	.i. laudanum
Cemurion	.i. ceterac
Cembrinsat	.i. luyula
Cenarasab	.i. faba lupi

CAP. C.LV.

Enfarafab ara. grece astaros
latine uero ysopum humidū
SERA. li. aggre. cap. cenfa-
rafab & est pinguedo que est
in lana que fit in hunc modum. Accipe
lanam succidam uel mollem & laua eā cū
aq̄ calida & in sole calido et exprīē totuꝫ
qđ in ea est ex sorde et pone sorditiē illā
in uase habente orifitium latuꝫ et proice
super eam aquam, īnfundēs ab alto cum
impetu ut spumā faciat: đinde agita agi-
tatione forti ut multam fatiat spumam
super quam asperge aquam marinam cū
impetu donec spuma sedetur omnino, &
tunc tolle pinguedinem supernatantem,
et poē in uase terreo: deinde pice in uase
iterum aquam aliam: & agita sicut fecisti
primo, et proice super spumam eiꝰ aquā
marinā & dimitte sedarī spumā et collige
eam, et faties hoc quotiens spumā uideris,
deinde accipe pinguedinē quā aggregasti,

& malaxa eam cum manibus et ſi aliquaz in eis inuenias ſordē extrahe ipſam aquā agitādo & fatias hoc totiēs donec uideas ipſam albam & puram pinguedinem ſine admixtione alicuius rei & cuz hoc feceris pone in uaſe terreo et ſerua. DYAS. cap.de yſopo humido ſecūdū trāſlationē noſtram/yſopi cerotum, eſt quaſi ſordes & ſucus lanarum ſuccidarum, q̄ hocmō colligitur:lane ſucide & ſordidiſſiē mox detonſe mittuntur in uas aquam calidaz habens, & ſic accenditur ignis ut aliquid ferueat, deīde refrigeratur & quod ſupnatauerit in modū pinguedinis abraditur manu & uas ſtagneum abſtergitur, et ſic ipſum uas repletur pluuiali aq̄, & cooptū tenui lītheo ad ſolem biduo ponitur & ſic tertio die aq̄ delimpidatur et reponitur. Adulteratur cum pinguedine et cera ſed intelligitur q̄ ſincerū odorē lane ſuccide ſeruat. POSSE. SERA. melior ex yſopo humido eſt illud qđ eſt molle q̄do tangitur ſine aſperitate habens odorem lane ſucide:& q̄do diſſoluitur nō appz ibi aliqua groſſities ſicut ī adulterata:& ꝟtꝫ huius eſt calefactiua mollificatiua ulcerū induratorum, & proprie ulcerū matricis quando miſcetur cum melle et butiro: & quando fit ſuppoſitorium cum eo ꝓuocat menſtrua & expellit fetum et ſecundinā & quando miſcetur cū ſepo anatis cōfert ulcerib9 ani & ulceribus uirge et teſticulorū et exiſtētibus circa loca illa et cōfert pruritui lacrimalium oculi & groſſitiei palpebrarū:& ponitur ī uaſe nouo ſupra leuem ignem, et dimittitur doēc finiatur pinguedo eius et fiat cinis & eſt cōueniēs cinis in colliriis et medicinis oculorum, & cōfert morſibus uēnoſis & fluxui uētris antiquo et ulceribus iteſtinoꝝ et abſcīdit fluxum menſtruorū:& diſſoluit ſanguinē congelatum in ſtomaco et quādo ſuītur in potu mūdificat ulcera pectoris et pulmonis & quando miſcetur cuz butiro & fit naſcale cum eo poſt mundificationem matricis, & prohibet īpregnationē:& q̄do datur in potu mulieribus poſt ꝓtuz facit eas adhibere ad inpregnationem.

Centanudra .i. ſemina caricaꝝ

CAP. CLVI.

Entaurea latiē: gre.anuticen ara.uero anturion auct.dyaſ. SERA.li.aggre.cap.anturiō auct.dyas. Centaurea maior habet folia ſimilia nuci regali lōga & uiridia ſicut folia caulium: in ſummitate gradatim inciſa: habet uirgā ſimilē uirge acetoſe. Cuius longitudo eſt duoruz aut trium brachiorum, habēs ramulos plures egredientes ab una radice ſuper quos ſūt capitella ſimilia capitibus papaueris nigri rotonda tendentia ad longitudinē & hēt florem: cuius color eſt ſilis kalh & ſemen ſimile cartamo intra florē eius & flos eiꝰ eſt ſimilis lane & habet radicem grauem, cuius longitudo eſt duorum brachiorum & eſt plēa humiditate et acuti ſaporis cū ſtiptīcitate et pauca dulcedīē: cuius color eſt ad rubedinē tendens et color ſuci eius eſt ſicut color ſanguīs et naſcitur ī terris ſoli expoſitis in montibus arboroſis: et in terra pinguī: minor uero centaurea que uocatur hanturion ſegeſegnir naſcitur ī aquoſis locis: et eſt ſimilis herbe ypericon aut pulegio montano, habet uirgam uniꝰ palmi quadratam: florem rubeuz uergētē ad purpureitatem ſimilem flori plāte que dicitur hābes, et habet folia parua oblōga ſicut folia rute: et ſemē ſicut granū frumenti: et habet radicem paruam ī q̄ nullū eſt iuuamentum: et in ſapore eius uincit amaritudo pluſq̄ aliud et ē ī eo ſtiptīcitas pauca: et uirtus eius eſt que deſiccat ſine mordicatione. DYAS. cap. centaurea ſecundum tranſlationē noſtrā: centaurea maior quā multī narcan aut gentianam dicunt et cętera ſed falſo quoniā ī littera gentiana dicit q̄ ſucus centauree efficitur ſicut ſucus gentiane: ergo centaurea non eſt gentiana ut multī dicūt. Sīliter dyas. facit ſemotū capitulū de centaurea a cap. de gentiana ergo non ſunt idē: dicit autē dyaſ. cētaurea habūdat ī licia et archadia folia habet ſimilia nuci regali uiridia & oblōga ſicut cauliculi et rotōda et ſerratī exterius inciſa ſicut tres digiti et uirgam ſimilem lapatio duorū uel triū cubitoruz

longam:radix est illi multas uirgas habēs in quibus capita sunt similia miconio: & longa cū flore purpurastro et ruffo,semē profert ginco sile in ipsis floribus positū. Radix ē grossa et grauis et fortis acerriē succulenta qui sucus stipticus & uiscid9 rubei coloris,locis nascitur pinguioribus & solanis habūdās in peloponesso et elida cuius sucus exsiccatur et coquitur sicut gentiana. Centaurea minor quā multi linosiam dicūt fortiter desiccat absq; aliq̄ mordicatōe:noiatur etiā ab aliis ellebori-tis siue amaratrū uel febrifugia:nascitur locis aquosis ypericoni atq; origano ;silis uirgā hēns plōgā āguloſa:florē purpureū folia miūta & oblōga sicut ruta,semē si-cut triticū et sic oblōgū:radix ē ei oblōga & inutilis gustu amara. GAL. vii.sim. phar.cap.de centaurea:magne radix sicut in gustu qualitates contrarias, habet ita in utilitate operatioīs:sed secūdū gustuȝ acris simul et stiptica apparet cum q̄dam breuī dulcedine:secūdū operationes uero acredo quedam caliditatis opa ostendit. Centauree parue radix quidem oīfariam in operatiua est :rami uero eius & maxiē frōdes q̄ in eis et flores utilissimi,doīatur autē in eis amara qualitas modica stipti-citate p̄ticipans:& ꝓpter hāc cōplexioneȝ fortiter multum est hoc pharmacū absq; mordicatione,quoniam autem omīa talia ultima sūt multotiēs dictū est,et tūc nihil mirum rememorari tempus ē uniuersis que secundum partes energias eius per-transeundo. Plinius cap.de centaurea Alia maior,alia minor, sunt ambe calide & sicce complexionis in secūdo gradu. POSSE. GAL. Centaurea magna ꝓ-uocat menstrua,et ē embriones mortuos euellens & uiuos corrumpens & educens. stipticitas uero ea que sunt grosse partis & terrestris frigiditatis ī gluctinādo uul-nera & iuuādo eos qui spuūt sanguinem. dantur autem & de ea.ʒ.ii.eis quidē qui febriunt cum aq̄ eis q̄ sunt sine febre cuȝ uino,secūdum autē uirtutē que ex oībus qualitatibus in sessionibus & uulsionibus & disnie & ātiquatis confert tussibus:nō enim euacuare solum oportet in hiis qđ ē preter naturā,sed et roborare et uigo-rare que expurgata sunt:ad eundē igitur utilis est, que acerrima,quādo nō sola nec sincera existat,sed uel dulcedini alicui p-miscetur:uel nō oio āritudī,fortitudinē uero & uiolentiam non habebit permixta ei aliqua substātia eucrata:talis enī ē que dulcis,ad confortādū aūt et congregādū stipticitas est necessaria. Eadem autem radicis sucus eius operatur: & quidā pro litio utuntur hoc pharāco. Ex cētaurea igitur miōri magna uulnera cōgluctinā-tur,cum cataplasmatur ipsa herba adhuc recenti , et etiā difficile congluctinabilia ulcera consolidat eo modo utentibus. exsiccat autē cū congluctinatis et siccatis permiscetur uirtutibus,quecunq; eniȝ & fistulas curare nate sūt:& durities ātiq̄s mollificat,& male morigerata ulcera sa-nat,pmiscetur autē cū sanātibus reuma-ticas dispositiones īn qbus optiā pharāca sūt quecūq; desiccatiua fortiter simul cū aliq̄ stipticitate,nullam hēnt mordicatio-nem:decoctionē autē huius herbe īmittūt quidam sciaticis ut educent colerica & grossa:etenim purgat talia. At uero et quando operatū fuerit fortiter sanguīea euacuās prodest magis:sucus autem eius siliter existēs uirtutis siccatiue et abster-siue predicta operari bene nat9 est : & cū melle ungitur oculis et mēstrua appoit9 educit et embrioēs,dāt autē de eo bibere q̄dā et passis ī neruis seu mouēte & ālic-cāte ī respectu stāt ea q̄ ēplastrata sūt: at uero earū que iuxta epar obstructionū ē optimū pharmacum: bonum autem est & spleni sclirato extrorsum appositum & non minus si quis bibere uoluerit. DYAS. Centaurea maior uires habet cum aliq̄a exasperatione relaxātes: unđ totum uentreȝ purgat:radix autem eius est cādens sicut ignis,mollis fragilis cuȝ suco subrufo & acro cum magna amari-tudine,hec radix conquassatioībus utilis est,pleureticis et disnoicis maxiē prodest tussim antiquam compescit: asmaticis & emoptoicis singulare presidium est, non febrientibus cum uino.ʒ.ii.de radice eius datur febrientibus, cū aq̄ tortionibus &

cauſis ſtericis ſiliter data ꝑdeſt mēſtruis imperat: aborſum facit in modum collirii ſuppoſita nā acredine ſua predictū facit & fetum mortuum expellit: & uiuū corrumpit & extrahit: in hoc autē ꝙ ſtiptica eſt plagas gluctinat ad reumata iuuat. ſucus oīa facere illa nouit: maxiē uulneribus cicatricem inducit: paracoleſim facit carnibus inciſis et in foco poſitis addita memorant ꝙ carnē in ſe coagulare facit. litii uero exſiccant & pro lítio illā uendūt. Centaurea minor tūſa et impoſita uiridis uulnera purgat: paracoleſim p̄ſtat cicatrices uulneribus recentibus & ueteribus inducit elixatura eiꝰ bibita colerā et huōres pīgues depoīt: ſciaticis ano ſuppoſita ſanguinē ꝓuocat et dolorē illius mítigat ſucus eius melle addito caliginem oculis detergit: aborſum facit neruís dolentibus fomento preſtat auxílium. SERA. lí. aggre. cap. proprio de centaurea maiori et minorí eadem dicit auct. dyas. et galieī que hic dicta ſūt licet ꝑ alia uerba. Et īdē auc. aben meſuay ꝓpetas radícis cētauree maioris ē q̄ laxat flegā uiſcoſū & coleram ſilēꝫ fecibus & cōfert ſciatice q̄do ſuītur in potu aut fit cliſtere cum ea. Et idem auct. alcauzi laxat flegma laxatione forti & aquam citrinam cum fortitudine. Et doſis eius eſt ín potione. ʒ. ii. & in cliſteri. ʒ. iii. cum oleo ſiſamino: dícunt preterea magi ſi cētaurea ꝑmixta fuerit cū ſāguiē upupe et melle & poātur ī lucerna credēt aſtātes ſe maximos fore. Et ſi fuerit hec in nocte in ſereno poſita uidebūtur ubiq; ſtelle diſcurrere. Hec preterea in cataplaſmate naribus alicuius appoſita fugiet is pre nimio timore ſine cauſa: hec reperi in margine cuiuſdam ſerapionis ātiqſſimi quare hic placuit ea addere.

Cenebraſion .ı. políum
Ceneſis .i. cinogloſſa.
Centeſis .ı. foramē rotōdū.
Cenion .ı. ciminū
Centiuerlia .ı. aſara
Centinen .ı. centaurea.
Centrias eſt quedam ſpecies ſerpiginis.
Centris .ı. conſolida minor
Centrofagia .ı. pulegium
Centonica ē plāta magnitudīs abſinthii, habēs folia minuta ſicut poliuꝫ mōtanū & alba fatiēs flores citriōs ad ſímilitudinē foliorum cotule fetide: amari ſaporis: uirtus eiꝰ eſt interfitiens uermes mirabiliter. aliqui ex grecis uocāt arborē xilocracte centonicam.
Cenſargia .i. ualeriana.
Centumgrana eſt herba cancri.
Centuſerea .ı. aſara.
Centrum galli gallitricum galli criſta .ı. gerebotamum.
Centum capita quid eſt. l. l. aſtaruticon.
Centumnodía ſanguínaria proſerpinata poligonía geniculata lingua paſſerina corrigíola lentacantu poligonatuꝫ iſſiadā idem pro qua. l. l. harſiarbay.
Centumneruia quid eſt .l.l. arnogloſſa.
Capazir eſt ſilis ſquille & pro ea ponitur ſed debilior ē ea.
Cepha .ı. caputīde cephalea .ı. dolor capitis & microphalea .ı. caput muſce a miſus quod eſt muſca ſíue unuꝫ & cepha qđ ē caput. Item a cepha dicitur cephalipida .ı. pena uel dolor capitis.
Cephalicon .ı. quedā confectio ſic uocata.
Cephalicam .ı. ouum galline.
Cephalipida quid ē. l. l. cepha.
Cephalargía .ı. dolor capitis & díffert a cephalea: nam cephalea ē capitis dolor q̄ multo tēpore tenet. cephalargia eſt recens dolor capitis. cauſatus eſtu aut uino, & cętera & cito reſoluitur.
Cephaloci .ı. porrus qui uocatur aratillus.
Cepe uſuale quid eſt. l. l. baſal.
Cepe ſine tunicis quid eſt. l. l. baſalalzir.
Cepe ſilueſtre .ı. cepe canis.
Cepe azit idē qđ ſupra.
Cepe marinum .ı. narciſcus.
Cepe muris .ı. ſquilla ꝓpterea quia interficit mures.
Cepe canis uel aratillus uel cepe ſilueſtre latine. grece azit & eſt cepe cuius bulbus eſt paruus exterius q̄ſi rubeus intus uero albus cuius folia ſunt ſicut folia croci & dicitur de eo ꝙ eſt uenenoſum ſed qa

nullaz efficatiã habet in mediciã/auctores de eo non loquuntur.

Cepea dyas.cap.cepea ſimilis ẽ andragne ſed nigriora folia habet radix eſt illi tẽra. POSSE: DYAS. folia eius cum uino bibita/ſtranguriis et ueſice ſcabioſe medentur/maxime ſi cũ dulcore radices eius fuerint cocte/et cum radicibus ſparagi.

Cepiccia .i.ſcalongia/
Cepia .i. alleluia
Cepizir .i.pſillium.
Cepofarſon .i.mentaſtrum.
Cepor .i.cartamus/
Cepior idem quod ſupra/
Cepulgu .i.cefalionus.
Cepuſtor .i.ceterac.
Cepugarot .i.gariofilata.

Cerapenten interpretatur curatio/inde cerapenticum negotium.i.liber curatioĩs/ aliqui dicunt terapenticum/

Ceraſtis .i.ſerpens cornutus/
Ceraſtes idem quod ſupra/
Ceraſum ſilueſtre quid ẽ.l.l.mahalep/
Cerade arcoconda .i.tunica cornea/
Ceracoridei .i.coniunctiue que ſunt ſupra corneam/uel eſt ipſa cornea tunica.
Ceracleacoridas idem quod ſupra.

CAP. C.LVII.

Eraſum eſt fructus: ceraſus eſt arbor:& eſt fructus qui ara.uocatur cerafie: grece & latine ceraſa:& aliqui uocant ea grana regum. SERA .li.aggre. cap. cerafie.i.ceraſa: & dicunt qꝫ ſunt grana magna ſimilia prunis:& ſũt in oriente & eſt granum regum:& eſt illud qđ ẽ apud nos:& auct.gal.ſunt ex eis dulcia pontica & acetoſa/ſicut inueniuntur mala grãta & poma/et ipſorum dulcium ceraſorum quecunq; nedum maturata/ſunt quedam quidem ſuffitienter pontica ſũt/quedam autem accida ſimilia ſunt moris: ſed in moris quidem non maturis accida qualitas dominatur pontica/in ceraſis ꝙo nõ ſemper. POSSE. SERA. dulcia deſcendunt a ſtomaco cito: & iuuamẽtũ qđ inferunt ſtomaco paucũ ẽ/et pontica fatiunt contrarium eius. Acetoſa uero deſiccant flegmata & ſuperfluitates ſtomaci pluſq̃ pontica & cauſa huius ẽ/quia in eis eſt res incidẽs:& conferũt ſtomaco flegmatico et pleno ſuperfluitatibus. In arboris uero gumi eſt cõmunis uirtus cũ omnibus uiſcoſis, & imordacibus pharmatiis propterea in ea ẽ uirtus mediciãꝫ inuiſcantium ſine mordicatione, & ideo conferunt aſperitati cãne pulmonis: & ẽ in eo uirtus ſubtiliãs:& ideo cõferũt lapidi quando bibuntur.DYAS.cap. đ ceraſis/ Ceraſum uiride pomũ uentrẽ humectat & ꝓuocat:aridũ ſiccat & detinet ſtoãco uiride contrarium: ſiccum inq̃ utile accipitur:hoc quidã extimãt urinã mouere a non paucis auctoribꝰ traditur ſi mane recentia cũ ſuis nucleis deuorata ſũt aluũ tam copioſe fluere ut ex eadez cauſa etiã morbo pedes implicati liberentur, fit ex eis diaceraſeon quod omnibus eſt notum. Galieno placet non unã in oĩbus ceraſeis pomis eſſe uirtutem: nam in quibuſdam auſterus ſapor & in quibuſdã calidus & in quibuſdã dulcis apparet & uult auſtera ad hoc ualere uentrẽ reſtringãt/ſtomacũ uero cõfirment:accidat iudica flegmate habundantibus ſtomacis optiã: nã magis ſiccant & graſſitudinem denſioris huõris incidũt: dulcia ſtomaco aduerſa ꝓnũtiãt. citius tamen per inteſtina defluere:Gumi quod truncus illacriãt exaſpatas arterias optime lenit:ſi in uino ueteri detur in ſolutione reſolutum ſimili mõ datũ faſtidiũ ſtomaci nauſeantis auertit: & de fatie feditatẽ palloris excludit cũ mero hauſtũ, calculos quibꝰ etiã ueſice cãnalis obſtruitur in arene puluerem ſoluit.

Cera quid eſt.l.l.nachama

CAP. C.LVIII.

Era propoleos grece:arabice mum:latine uero fex aluearis apum: GAL.viii.ſim.phar. cap.propolis.i.propoleos abſterſiue eſt non autẽ ualde fortis uirtutis. attractiue autem ſuffitienter.fortis ẽ eni

ſubtilis partis in ſubſtantia: calefacit autē in ſecūdo iā complete & in tertio īcipiēte.
DYAS. cap. de cera propoleos, utilis eſt ruffa et odorata ſicut ſtorax & mollis nō ualde/quam maībus ſi uolueris duces ut ſtoracē: uirtus ē ei calida et epiſpaſtica. i. adiutoria, recorporatiua & emollitiua.
POSSE: DYAS. infixos corpori ſtipites eicit fumigatioē ori apto tuſſib9 ueteribus medetur zernas emendat: hec ī uaſis apum īuenitur, ubi apes corpora fricant: uires hab3 ſimiles cere/ſed efficatiores. nam calefacit nimis & proiectoriā & extenuatoriam habet ſubſtantiam.

Ceratium .i. kirat/& ē nomen ponderis/& eſt ſiliqua ut patet ſi. l. l. kirat.
Ceras .i. cornu.
Ceraſces eſt quidam ſerpens cornutus.
Ceraūma .i. arbor ſiliquarū3/
Cerbaten .i. galanga.
Ceraſquia .i. berbena/
Cerebrum pro eo .l. l. dunag.
Cerefolium quid eſt. l. l. apium.
Cereas .i. paſtinaca.
Cerfe .i. cortex arboris/
Cerſeus .i. tribulus.
Ceritia .i. berbena.
Cerithia idem quod ſupra/
Ceriſigia .i. amomu3/
Cerotum dicitur a cera/qa omne cerotū recipit ceram, uel aliquid loco cere/& eſt quoddam medium inter unguentum & emplaſtrum ſpiſſius unguēto, & liquidi9 emplaſtro.
Ceroneum dictum eſt a cera quā recipit.
Cerotum iſopi .i. iſopum humidu3,
Ceropica eſt ſordities que egreditur de auribus. l. l. uaſachi.
Ceroferos .i. dens caballinus/ & eſt iuſquiamus.
Cerona .i. affodillus.
Cerotas uocant neruos ceruicis ad caput ſuſtentandum appoſitos.
Ceruſa quid eſt. l. l. affidegi.
Ceruta .i. pulicaris/& ceruta eſt quoddam unguentu3 factū ex cera & aliis rebus.
Ceruda .i. radix affacis uel ipſum ſemen.
Ceruiſia .i. foca/
Ceruſt eſt ſerpēs cornutus/
Ceruus animal eſt omnibus notu3/cuius complexionem inuenies in. l. latamie/
Ceruleus color .i. azuelinus celeſtis/
Ceſas .i. gladiolus/
Ceſaſtis idem quod ſupra.
Ceſtras idem quod ſupra.
Ceſecū .i. bectonica.
Ceſta aruina .i. lardum.

CAP. C.LIX.

Eſmes uel heſmes uel criſomula ara. gre. microteca uel mela perſica: latiē ỽo cozula, uel bariocha fructus iſte eſt omnibus notus. SERA. li. aggre. cap. heſmes uirtus eorum eſt fri. & hu. in. ii. gradu/nam proportionantur perſicis: Et idem auct/alcauzi laxant colerā, et gērāt humores groſſos: Et idem auct. Raſis quidam patiebatur fuōſitates ab aliquo humore exiſtente in ſtomaco ſuo/& dedi ſibi aliquibus uicibus de criſomolis recētibus & ſedatus eſt ille fumus & ego non credo, qꝫ repiatur cibus aliqs frigidior & magis iuuatiuus ſtomaco calido q̄ ipſa & ideofaſtidium tollunt. AVIC. li. ii. cap. de criſomolis meliora ſunt armena, non enī cito adueīt eis corruptō et accetoſitas et cum ſumuntur criſomola oportet ut accipiatur maſticis & aniſi eq̄liter. 3. i. uſq; ad. ii. cū uiō puro aut uiō đ paſſis parū & mellis ſūt fri. & hu. in. ii. & oleū nucleorū eorum eſt ca. & ſic. in. ii. eorum humor ē facilis putrefactionis & eorū īfuſio ſedat ſitim: & criſomola qdē ſunt cōueīentiora ſtoāco q̄ pſica: & armena/nō corrūpūtur ī ſtoāco neq; aceſcunt uelociter ex eis uero que expellunt eorum nocumentum ē ut primo ſumatur aniſū/& maſtix cu3 miua aut uino de paſſis, et confitiantur cum melle puro oleum nuclei ipſorum/etiam confert emoroidibus/grauant criſomula propter uelocitatem ſue putrefactionis/ uerum infuſio ſiccorū confert febribus ātiquis. IO. MES. i antidotario ſuo oleū

de crisomolis sedat dolorem ani et emoroidarum: & resoluit tumores ulceruz et impedimentum lingue & dolorem auriū Raby moyses.

Cesmi similis est ferule habens semē albū simile lenticule.

Cestris .i. gladiolus.
Cesoros .i. iusquiamus.
Cestronales .i. bectonica.
Cestron idem quod supra adyas. psitotrifon dicitur qa ī frigidis locis nascitur.
Cesus .i. ypericon.
Cestrus .i. semperuiua.
Cestrum rustici .i. tabanus.
Ceterac .i. citrac.
Cetarobin .i. usnee.
Cetaurus .i. sisimbrium.
Cethetach ē herba queī muris humidis nascitur quā quidā putāt esse ueram scolopendriam licet falso, quoniā dicit q assimulatur scolopendrie uēnose pro qua .l.l. aplenon.
Cetibrion .i. agnus castus.
Cetifas .i. sticados
Cetidros .i. melissa.
Cethie .i. kakabre.
Cetri .i. folium
Cetos .i. citrum.
Cetros idem quod supra
Cetroscaria .i. nixa.
Cetron .i. milium.
Cetura .i. tumana.
Cethrus .i. milium.
Cetkumieree .i. pruna arbor & ē arbor pruni.
Cechabre .i. uernix.
Celon .i. testudo.
Cema .i. mira solis.
Cersimus .i. egritudo que est magnitudo uirge.
Cersialthebel chasialkel.
Cheisistidos debet dicere hersistidos et ē ypoquistidos.
Chesice .i. orobus.
Chesim .i. planta silis ferule semen habens album simile lenticule.
Cherua .i. kerua et ē cataputia.
Cheudamum est sucus niger ex quo falsificatur muscus et algalia, et dicunt quidam q sit gumi glandium sed in radice xilocoracte inuenitur.
Chetis .i. alfesesis.
Chesice .i. orobus.
Chebeth est proprium nomen loci.
Chesmet .i. anthimonium.

CAP. C.LX.

Heiri SERA. li. aggre. cap. cheiri auct. dyas. ē plāta nota habens diuersitatem in spetie sua a diuersitate florū congnoscitur: nam quedam habet florē albuz quedam purpureum: & quedam citrinuz & que habet citrinū melior est et aptior in medicina: sed quidam dicunt q cheiri sunt flores similes uiolarū non in die sed in nocte redolentium quorum odor ē ut odor uiolarum: & uerum dicunt: Et idez auct. gal. eius floris substātia est subtilis aquosa & proprie sicca ex ea: & sapor eiꝰ est amarus & uirtus eius ē que calefacit & desiccat et abstergit et subtiliat.

POSSE: SERA. subtiliat maculas grossas que sūt in oculis et aq̄ decoctiois eiꝰ prouocat mēstruaet expellit secūdinā et fetum mortuum quando sedetur ī ea et quādo bibitur cū aqua aut alia re corrumpit fetū: & curat apāta matricis q̄do suppoītur eis & proprie antiq̄ dura ẏtus seminis eiꝰ est sicut ipsius cōfert fistulis quando desiccatur et puluerizatur in eis & confert omni apāti duro petrificato: & habens colorem citrinum ad omia est fortior. Cheiri flores sunt similes uiolis ī odore quorum alii sunt albi alii sūt glauci ī nocte potissiē redolentes & eorū herba alio noīe uocatur herba gallica uel flores cipri. Et alii sunt coloris purpurei que herba a romanis uocatur consolida, licet incongrue: prime autem due spēs. s. citriā et alba sunt speties uiole secundum dyas. ut apparet in .l. feneflig.

Clematis .i. aristologia et est tertia spēs eius.
Clendrios .i. galla.

Creta argenti .i.geſſamia
Creceſſemius .i.ſtella
Cretum .i.cribratū a cerno
Creticum .i.de inſula cretēſi
ſicut apparet in littera anciſim
Cretamus marinus quid ē .l.l.crithimon
Cias .i. minoratio an-
guli oculi
Cianides .i.fauatia uel fabaria
Ciamon .i.culcaſia
Ciatus ē nomen menſure
ponderans ℥.i.ʒ.Nam ubi in ſera.cap.de
pinu habetur ex uerbo dyas.℥.iiii. ī libro
dyas.ſecundum tranſlationem noſtram
habentur ciati tres
Cianeus .i.color kianus & ē
intra uiridem et nigrum
Ciatiſcus .i.pars inſtrumenti
qua fricantur palpebre ſcabioſe
Cieſig .i.polipodium
Cieria .i.faba lupi
Cienotica .i.alba
Cieblas .i.gariofilata
Cieuolas .i.arnogloſſa
Cybleſios .i.acorus
Cygaſpe .i.antimonium
Gyronia citrionia mala citonia idem
Cioforus .i.beta
Ciodion .i.papauer agreſte
Cionauos .i.pix que ex pīg-
uioribus ligni pini colligitur
Cioma .i.yſofagus
Ciofragria .i.artetica
Ciogratus .i.acorus
Ciorium .i.ciuorium
Ciorium .i.ungula caballina
& ciuoriū etiā uocatur flos fabe egiptiace
licet non uere ſed per quandaʒ ſilitudinē
quoniam folia huius herbe fatientis iſtā
fabam aſſilāntur in figura ciuorio licʒ nō
in magnitudine quoniā ſunt miōra ſatis
Cibarariuʒ in antidotario uirili unguētū
chinarium a catulo canis dictum eſt qđ
ſic uocatur grece per k ſcribi debet
Cibariaticon eſt potus q loco uini ſit ut
ceruiſia medo et huiuſmodi qui eſt quaſi
cibus et potus
Ciberium .i.cotilidon
Ciberiarum idem quod ſupra

Cibegrafon .i.mentaſtruʒ
Cibibi .i.iuiube
Cibiſar .i.ſizamus
Cibigradion .i.cicuta
Ciboſar .i.flāmula
Cibocia .i.cataputia
Cibologas .i.iuſquiamus
Ciboſagria .i.almea
Cibugir .i.morſus galline
Ciburium .i.altea
Cibuſalion .i.ellenium
Cicara .i.la cenzala uirtus
eius eſt que frangit lapidem hoc animal
cantat uſq; ad crepitum ut dicitur
Ciclamen .i.malum terre
Ciclaminus eſt quedaʒ ſpecies
ciclaminis pro qua.l.l. buthormarien
Ciclantemos idem quod ſupra
Cicla .i.turdus auis
Ciclas eſt piſcis quidam
carnes molles habens et humidas natura
digeſtibilis quē aliqui ptiſanam marinam
uocant ut aleanxder cap. de cibis pleu-
reticorum
Cicercula quid ē.l.l.lacthiri
Cicer ruſticum .i. cocognidium
Cicer cōmune quid ē.l.l.oemps
Cicer erios .i.cicer rubeuʒ pro
quo .l.l. quā ſupra
Cicer aretinum .i.cicer nigruʒ pro
quo.l.l.ut ſupra
Cicer peregrinum .i.orobus pro quo
.l.l.ſerſenne
Cicer imperatoris .i.tribulus marinus
Cicer erraticum ſecunduʒ dyas.uocatur
a quibuſdam ſerpillū in proprio cap.licet
aliqui dicant, q ſit cardamomū ſed falſo
Cicei .i.cataputia
Cicidos .i.gallia aſiana
Cicida idē qđ ſupra
Ciciſa idē qđ ſupra
Cicis idē qđ ſupra
Cicionfatis idē qđ ſupra
Cicion .i.cicuta
Ciciri .i.rannus
Cici .i.catapucia
Cicoria .i.anagallus

Icorea latine uel ſpõſa ſolis uel ſoliſſequia arabice hundebe: grece ſeris uel intuba uel geguciſi: SERA .li. aggre.cap.hundebe auct.dyas. .i. cicorea, & eſt endiuia & habet duas ſpeties/ nam una ẽ domeſtica & alia ſilueſtris:doẽſtica uocatur ſcariola: ſilueſtris uocatur taraxacon: & ẽ alia ſpẽs q̃ uocatur cãdarel Sed ſcariole ſũt due ſpeties una aſſilãtur lactuce habens folia lata:& ſecunda habz folia ſtricta et ẽ amara: & taraxacon hẽt folia latiora q̃ doẽſtica: ſz canderel plãta & ſtipes aſſimulatur endiuie ſilueſtri: & ideo dicitur q̃ eſt ſilueſtris ſpeties: folia uero eius et ſtipes et radix eius ſubtiliora ſunt endiuie ſilueſtris:& reperitur ſuper ramos eius gumi ſimile maſtici/aliquãdo in quantitate fabe. Et eſt alia ſpeties ex candarel habens folia ueluti inciſa extẽſa ſup terrã:& ſtipites plenos molles radices habẽtes ſubtiles ſũmitates: folia eius rara ad rubedinem tendentia plana: naſcitur plurimum in locis cultis. GAL.viii.ſim. phar.cap.condrule ſecundũ tranſlationẽ greçam condrule,ſpẽs cicoree uel lactuce eſt:hanc etiam quidam ſeraiſium cicoreũ noiant:eſt quidem eiuſdez uirtutis cũ illa/ niſi quia plus habet ſubamaritudinem in guſtu ideoq; ſictior eſt. DYAS.cap. ſeris ſecundum tranſlationez noſtrã ſeris .i.cicorea:eius ſunt due ſpẽs, una agreſtis & alia ortiua:agreſtis uero pigris aut cicorion appellatur que lata folia nõ habet. Alterum uero.i.ortiuum duas hẽt ſpẽs. Vna hẽt folia lactuce:altera uero amara eſt,& habet folia anguſta: Sed agreſtis ẽ una ſpẽs que uocatur ſerralia, eo q̃ tirſũ habet ĩ modum ſerre: & eſt alia ſpeties que latiẽ uocatur ſpõſa ſolis uel ſoliſſequa uel intuba que eſt omnibus manifeſta. GAL.viii.ſim.phar.cap.ſeris ſecundum tranſlationẽ arabicam: Cicoree doẽſtice ſapor eſt ſtipticus cum amaritudine, & uirtus eius ẽ que plus infrigidat q̃ ſiluris/ ſed quia ĩ ea ẽ admixta huiditas extranea multa ablata ẽ ab ea ſiccitas:ſed in ſapore agreſtis ẽ ſtipticitas cum amaritudiẽ: ſed amaritudo eius ẽ fortior q̃ endiuie:& eiꝰ uirtus ſimilis eſt uirtuti endiuie/niſi quia plus ẽ uirtus deſiccatiua in ea. Et idem ſecundum tranſlationem grecam ſeris.i. endiuia ſubamarũ ẽ olus & magis ſiluris/ quapꝓter hoc putrida3.i.amara nũcupãt/ quidam uero cicoream nominãt: eſt autẽ fri.& ſic,cõplexioĩs utraq; ſecũdũ primũ acceſſum/domeſtica uero magis ĩfrigidat ſilueſtri q̃ ex admixtioẽ multe huiditatis perdit ſiccitatẽ:ãbe uero ſtiptica pticipãt q̃litate ſicut et codilia uel candarel eteni & ipſa endiuie ẽ ſpẽs.POSSE: SERA. auct.dyas.endiuie ſpẽs agreſtis ſcilicet & doẽſtica ſũt ſtiptice & ĩfrigidatiẽ & boẽ ſtoãco, q̃do eni coquũt & coẽdũt cõferũt debilitati ſtomaci: & fit ex eis emplaſtrũ ad cardiacam:& confert podagre et apãtibus ca.oculorum:& quando fit ẽplaſtꝝ cũ ea et cũ radicibus eius cõfert pũcture ſcorpionis. Et quãdo cũ ea fit ẽplaſtrũ cum ſanich/ confert heriſipille: & quãdo eius aqua miſcetur cũ ceruſa et aceto, fit inde unguẽtũ utile ubi oportet ĩfrigidare. Et dixit candarel guĩ eius/ q̃ndo miſcetur cũ mirra & fit inde naſcale/,puocat menſtrua:& teritur herba cũ radice et miſcetur et fiũt ide trociſci q̃ q̃ndo diſſoluũtur cum aqua & nitro & litur cũ eis morfea curat eaz:& guĩ eius facit adherere pilos palpebrarum:& quando ĩ radice eius que eſt recens infigitur acus/& illa humiditas que adheret acui linitur ſuper oculuz pili palpebre facit eum adherere, & quando bibitur cum uino confert morſui tiri: Et quando aqua eius coquitur cum uino & bibitur ſtringit uẽtrẽ:& lac eius aufert albedinem oculi:Et differunt in ſpetie/qa que hẽt folia uelut coroſa uirtus ſtipitis ipſius & folioruz eſt maturatiua: & facit pilos adherere in palpebris.Et idem auct. alcauzi taraxacõ confert punctureſcorpionis: Et idem auct.pauli:& idem auct. aben meſuay,in eſtate autẽ amaritudinez habet ãplius & tunc declinat ad caliditatẽ aliquam tempore eſtiuo: Et idem auct. almege quod uincit in complexione ſua ẽ frigiditas & ſiccitas:& in ea ẽ amaritudo & cũ hiis ambobus ẽ ſtiptica ſtipticitate temperata, & ideo eſt una ex medicinis

bonis diſtemperãtie caliditatis epatis Et idem auct.gal in dietis. Endiuie uirtus ẽ ſicut uirtus lactuce/niſi quia nõ ĩ omĩbus proprietatibus eius ẽ ſilis illi:Et idẽ auct. anama: endiuia eſt fri.& hu.& paulus/eſt fri.et hu.in primo gradu. DYAS. oĩm uirtus eſt ſtiptica & euſtomaca:uentrem abſtinet cocta cũ aceto,et maxiẽ agreſtis uexatũ ſtomacũ confirmat: & eſtuatioẽs ſtomaci mitigat:ſola cum polenta poſita cardiacis blanditur : in tumore oculoruȝ ſubuenit:folia uero eiꝰ impoſita & cataplaſmata percuſſum ſcorpionis mitigat, polentis addita & impoſita ignem ſacrũ compeſcit:mixta cũ aceto & ceruſa oĩbꝰ rebꝰ calidis opitulatur.AVIC.đ uiribus cordis ait,qꝑ confortat cor.

Ciconia ẽ magna auis oĩbus nota que ara.uocatur pelargia,cuiꝰ fimꝰ cũ aqua datus epilenticos curat.

Ciclos .i.firicon.

Cicuta quid eſt.l.l.ſuccatã.

Ciclus .i.exercitiũ uel reuolutio temporis/

Cicluſus idẽ qđ ſupra/

Ciclamon .i.pẽtafilon/

Ciclamus .i.elleborus/

Ciclafolium .i.polium/

Cidacada .i.almea/

Cidegaron .i.marubium/

Cidelium .i.folium,

Cidagarac .i.elacterium/

Cidear .i.pſillium/

Cidiblon .i.cibalaria,

Cidilium .i.cartafilago/

Cidibafal .i.aconitum/

Cidonemel condita. .i.citonia cuȝ melle

Cidofium .i.aſpaltum,

Cidohahar .i.nenufar/

Cidublium .i.fermentum,

Cidufarium .i.ceputia,

Cidur .i.cicercula,

Cifaliones .i.cifiliones/

Cifa .i.apium,

Cifagoron .i.uſnee.

Ciforium .i.amomum,

Cifebarat .i.trifolium.

Cifelot idẽ qđ ſupra/

Cifegat .i.anagallus/

Cifiliones quid eſt.l.l.nackala/

Cifi eſt quedã cõfectio electuarii.

Cifilium .i.eruca

Cifolarac .i.lacca

Cifo .i.electrum/

Cifoboſac .i.mentaſtrum

Cifolio uel cifoliones.i.cifiliones/

Cifulium .i.cibalaria/

Cifubilium idem quod ſupra/

Ciphugalio .i.aſpaltum/

Cifu .i.litargirum.

Cigamus .i.yringus/

Cigamius idẽ qđ ſupra

Ciglablon .i.umbilicus uẽris/

Cigebanum .i.ebenum/

Cigenarium .i.barba ſiluana/

Cigeblon .i.almea.

Cigebion idẽ qđ ſupra/

Cigilium .i.ſigillũ ſalomonis/

Cigibron .i.ceterac

Cigibrium idẽ qđ ſupra/

Cigrifium .i.nenufar,

Cigis .i.ſerapillum/

Cigolapium .i.eupatorium/

Cignos .i.cicinos auis/

Cignoſi idẽ qđ ſupra.

Cigurium .i.uua demonis,

Cigubrium idem quod ſupra/

Cigufabrium .i.polium,

Cigudemon .i.ariſtologia/

Cila .i.ſquilla.

Cilla idẽ qđ ſupra/

Cillapium .i.apium riſus/

Cilif .i. lateribus.

Ciliis idẽ qđ ſupra/

Cilianria .i.affodillus.

Ciliamparia idẽ qđ ſupra/

Ciliarium .i.raſura pãni.

Cimaria .i.lapſana.

Cimbateium .i.edera.

Cimbalaria umbilicus ueneris idem,& ẽ cotilidon.

Cimeos elefantis .i.anacardi.

Cimetis elefantis idẽ qđ ſupra.

Cime .i.ormínium.

Cimeos .i.guma orni.

Cimenu .i.ſiſeleos carmenũ.

Ciminella .i.ypericon
Cimīnum cum omībus ſuis ſpetiebus qd eſt.l.l.chamin.
Cimices latine ara.alcarad & eſt cimex, quoddam animal paruum ſatis fetidum omnibus notum. DYAS.cap.cimices ſi miſſe fuerint in foraminibus fabarū & & gluctiantur,quartaē medētur, offocatioībus ſi naribus applicentur ferūt auxiliū:diſſurie autē ſi ī cauernā nature fracte & miſſe fuerīt, ſingularē effectū preſtant.

CAP. CLXII.

Imolea latine gre.giſcimolea/ arabice uero thēchimolea/ & eſt terra ſarda uel hyſpanie. DYAS.cap.giſcimolea alia inquit alba & denſa:alia purpurea & q̄ſi pinguis que probabilior,ualde enim fri,ē tactu. Plinius cap. de chimolea in creta naſcitur,duo eius genera/candidum et ad purpuriſſimū inclinās:& ita ē et theſalica & ſarda que de ſardinia defertur,utilis ē cuius color ueſtibus probatur:candida īutilis et cetera quedaz ſinonima antiqua dicunt/ q̄ eſt terra alba. Gerodius uero cap.de cimolea dicit/q̄ ē terra argētaria quā ego uidi ſardie & rubei coloris infitiens pannos,ſine qua uena argentaria diſſolui nō pōt:& inuenitur ī uena p̄dicti argenti:& ex hoc gerodius terram ipſaz argentariam uocat. SERA.de tuōre pedum pregnantium eſt inquit marmor inuentum in luto uiridi.Cornelius celſus cap.de cimolea: Cimoleam laudat ſubcerulei coloris.Quidam putauerunt ipſā terram hyſpanie.Alii dixerunt ſub rota acuendi gladios inuentā que ex ferro & ipſo lapide rote conficitur & q̄uis nō ſit uerū tamen pro ipſa poſſe poni uidetur. Plinius uero limum aquaticum ī tuōre pedum pro cimolea ponit. SERA.li. aggre.cap.thenchimolea auct. dyas. ſunt eius due ſpeties una eſt alba ſolida: alia purpurea uelut ūctuoſa que q̄do tāgitur adheret digitis:et eſt melior aliis et ex ea eſt ſpēs,alia que dicitur lutum hanē cuius color eſt niger,& eſt fortis cōgluctiātioīs adeo q̄ ſi applicetur ī igne adheret ꝓpt uiſcoſitatem:et melior ex ea eſt illa que ē nigrior leuis tactu: que cīto diſſoluītur ī aqua/et ſic eſt ſilis chimolee in opatōibus/ niſi quia tīgit adeo q̄ ex ipſa tingūt ligna & cānas/q̄do uolūt facere nigras,ꝓpterea adminiſtratur in cohol ad denigranduz oculum. POSSE. SERA.auct.gal. uirtus eius eſt que reſoluit et cōfert aduſtioni ignis/et miſcetur cum aceto aqua mixto/& prohibet locū ueſicari, et abluitur hec terra & recedit alia ps reſolutiā & ſi nō abluitur remaēt cū ſuis uirtutibꝫ ambabus. DYAS. Cimolea medetur illinita īgni ſacro et uſtiones puſtulare nō ſinit,quia uirtutis eſt ſtiptice et ſiccatiue. IO. SERA. cap.de tumore pedum pregnantium,chimolea ualet cōtra tuōrē pedum pregnantium.

Cimoſi .i.magna obtalmia/
Cimulanta .i.reſina
Cimurat .i.edera
Cimibalios .i.balanus repſico
Cinabatrum uel ataplaſtrum terra q̄daz eſt que ſolet a piſis afferri.
Cinareria .i.cordis caro
Cinbalarion .i.cinbalaria
Cinnation .i.elampū quo tictores utuntur.
Cinnalis atrinea
Cinnarius .i.cardus/

CAP. CLXIII.

Innabar latine:grece ſercog: ara.afreg uel zemziſar.
Cinnabar.i.cinabarum fit ex ſulfure & argento uiuo/et ē rubei coloris:uerum ē aliud cinnabar q̄d ſecundū dyas. effoditur ex minera ī libia coloris ſanguinei/unde multi ſanguinem draconis putauerunt, et illud eſt minium et eſt coloris rubicundiſſimi. Vbi ſciēdū q̄ eſt/quoddā cinabarū q̄d fit artifitialiter, et iſtud non eſt miniuz et eſt aliud quod effoditur/et iſtud ē minium et ꝓpter hoc dixit dyas. cap.cinabar:multi putauerūt minium eſſe et alii ſanguinem draconis ſz falluntur/quia miniū naſcitur in hyſpania

ex lapide qui miſcetur arene agiritidi qui ſi tritus fuerit tempore mutat colorē ſed odor ſuus in mineris offocat hominem/ unde hii qui in mineris cōuerſātur ueſicā ſibi in fatiem ponunt ad liberādos oculos ne minio corrumpantur. Cīnabar uero ī libia efficitur: color eſt illi ſanguineus et ideo a multis putatur ſanguis draconis. Bulcaſim eben/aben azarin ī libro qui dicitur ſeruitor zenzifur.i.cinnabar/ ſic fit Accipe argenti uiui partes.vi.et ſulfuris citrini tantumdem:uerum tamen ſūt qui ponunt de ſulfure minus/ miſce ea ſimul ī uaſe uitreato de terra qđ poſſit ſubſtinere ignez/ & imple tertiā ptē ex mediciā &duas eius partes relinque uacuas:deīde cooperi uas cū parapſide uitreata et luta ſapienter cuz terra & pilo cōfectis ſimul/ deinde edifica ſibi furnuz quadratum & pone uas in medio eius tali modo q̄ due ptes uaſis q̄ ſunt uacue ſuper medicinam ſint ſeperantes extra furnuz/ & ſit fūdus uaſis diſtans a ſolio formacis menſura duarum partiū palmi/ deinde accēde ignē ſub eo.xii.horis/ et deinde permitte furnū frigeſcere:& frāge uas quia inueīes cīnabarum. SERA.li.aggre.cap. aſreg ſiue aſrengi.i.cinnabarum fit ex plumbo/ q̄do ponitur in igne & inflāmatur & fit rubeū. Similiter fit ex ceruſa conbuſta in hunc modum accipitur/ et ponitur in concauo uaſe mundo:& ponitur ſuper ignem & mouetur donec rubeſcat:& fit uelut auripigmentum rubeum:& quidā nomiant hoc ſandix & eſt azaron. Idem auct. gal. quando comburitur plumbum uel ceruſa mutatur/ et fit aſrengi et eſt res ſubtilior eo ſed non ita ſedatiua. Idē auct.alchīdi & accidit bibenti aſreg/ ſicut illi qui bibit litargirum omnes iſte ſunt ſpēs cīnabari. POSSE. DYAS.uirtus eſt illi ſimilis lapidi ematitis:Deniq; conſtringit uehementer: & ideo ſanguīnis fluorē abſtinet/ cōbuſtōib9 et puſtulis opītulatur:cerotis additur:utiliter etiā cōfectionib9 collīriorum miſcetur.

Cīnnabarios — idem quod ſupra
Cinnabs — .i.adrinias.
Cinnamuz quid eſt.l.l.darſen/

Cinamomum — idem quod ſupra/
Cinnabin — .i. cānabū ſiluaticū & eſt cannauaria.
Cinnaria — .i.cinnus auis loco cuius ponitur anſer.
Cinnabis — .i.atrinea.
Cineleon — .i.oleum de lētiſco/
Cinelebon — idem quod ſupra/
Cinde — .i.orminium.
Cinicir — .i.uiride eris/
Cinis — quid ē .l.l. mamad/
Cínica — eſt nomē ponderis/ & eſt acceptabilium pondus.
Cíncinalis — .i.capillus ueneris/
Cinion — .i.alba/
Cinnobin — .i.cannauaria/
Cinnogloſſa minor — .i.almea.l.litteram cinogloſſa.
Cinos — .i.ſatirion/
Cinoroco — .i.priapiſmus/
Cinodatos — .i.groſſum

CAP. CLXIIII.

Inobar arabice gre. calidaris cochia uel aiz:latiē uero pin9. SERA.li.aggre.cap. ciōbar .i.pinus arbor/ & eſt maſcul9 & femina;maſculus nominatur aiz uel cinobar:& non facit fructum magnū/ſed de ſudore extrahitur pix ut patet īn lrā teſt & in ea inuenies eius uirtutem: & cū ligno fit lumen/& ē illud qđ uocatur teda uel zappinus/ & femina eſt illa que facit fructū magnū & de ea eſt magna & pua. Et idem auct.gal.miōr eſt ī ſapore ſicut ſapor maioris:& eſt ī ea aliquātulū amaritudinis & acuitatis:& uirtus eſt eius cacum acuitate. Et idem auct aben meſuay magne ex pīnis ſūt ca.īn.ii.gradu, ſic.īn.i. que cum bibuntur cū rob mūdificat hu. groſſos & uiſcoſos qui ſūt in renibus & ueſica.Et īdem auct.dyaſ. Calidaris uel calicaris eſt fructus:pinus maior noīatur cochia & eſt in camerulis. POSSE/ SERA.pinus maior cōfert ſaniei ī pectore:& omībus qbus cōuenit educi ſaniē a pectore & facit expuere ſaniem:& q̄do infunditur in aq̄ recedit acuītas et pūctio

que sūt in eo & elōgatur a mordicatione & tunc est conglūctiuus et medius inter qualitatem ca. & fri. & inter substātiam aqueam et terream & substātia aquea in eo est pauca: sed fructus eius quātum ad nutrimētum est dure digestioīs: et nutrit corpus nutrimēto forti. Idem auct. dyas. quādo cōmeditur aut bibitur cuz semīe cucumeris & cum rob prouocat urinam & confert ardori renum & uesice: et q̄do bibitur cū suco portulace sedat mordicationez stoāci: & reddit debilibus fortitudinem & cōfert destructioni huīditatis. Et quando accipitur ex fructu pini sicut recēs et teritur et coquitur cum rob et accipiūtur de ipsius decoctioē. ʒ. iiii. q̄libz die confert tussi ātique et ulceribus pulmonis. Idem auct. gal. miōr ex eis noīatur calidaris: uirtus eius est ca. & abstergit: sapor ē stipticus amarus acutus, et cōfert sputo uenienti a pectore et pulmoē & est stiptica & cōfert tussi et doloribus pectoris, quādo sumitur sola aut cum melle. Et idē auct. aben mesuay magne ex pinis sunt ca. in. ii. gradu sic in primo que quādo bibūtur cū rob mūdificāt huōres grossos & uiscosos qui sūt in renibus et uesica: & cōfert saīei eoz et lapidi. Resiā eius desiccat et calefacit: et ē dyaforetica pro qua. l. l. hatronig. Et idem auct. gal. cortex. et folia pini minoris que ē noīata calidaris habēt in se uirtutez stipticā que curat tenasmonē quādo apponitur sicut emplastrum: et nō est medicamē melius in hoc: et quādo bibitur stringit uētrē: et est conferēs combustioni aque buliētis: et similiter cortex illius spetiei que dicitur cochia et ē masculus consimilis ei in uirtute, nisi quia uirtus ē ei debilior uirtute illius, sed folia istarum arboruz que quia sunt magis humida cortice ipsarū habēt in se uirtutem qua incarnant pcussiones: sed pini magne uirtus folioz et corticis est fortis in omnibus istis: sed fumus qui eleuatur a ligno pini cōfert multū fluxui pilorum palpebrarum et corruptioni lacrimarum & cursui lacrimarum ab eo.

Cortex arboris pini minoris et cortex cochie et est arz omnes sunt stiptice, et conferunt patientibus tenasmonem q̄do teritur et puluerizatur supra locū et q̄do de ipsis mīscetur cū litargiro et puluere olibani, confert ulceribus que apparent ī corpore et combustionibus ignis: & q̄do conficitur cum cera dissoluta cum oleo mirtino, consolidat ulcera que sūt ī corporibus delicatis: & q̄ndo teritur et mīscetur cum calcanto prohibet ulcera que dicuntur formice ne augeātur ī corpore: & fit cum eo fumigiū matrici, et expellit fetum mortuum et secundinaz, et quādo bibitur, stringit uentrem: et mouet urinā. Et quando teritur folium huius arboris et fit emplastrum cū eo sedat apāta dura et prohibet ulcer a humida ne fluat ab eis sanguis et quando teritur et coquitur cū aceto et fit inde oris collutio cōfert dolori dentium: & q̄do bibitur ex eo pōdus alkil cū aq̄ et melle confert egritudībus epatis: et siliter facit cortex pini et foliuz eius: & quādo inciditur lignū eius minute & coquitur in aceto et tenetur in ore cōfert dolori dētiū et mīscetur ī unguētis conferentibus lassitudini: et comburitur et colligitur fumus eius et fit inde atramentum: et etiam cohol. s. ex oleo eius & confert casui palpebrarum et lacrimali si deo placuerit. GAL. vii. sim. phar. cap. de pinea secundum translationem grecam: comi fructus. i. pinea quā scrobiliā noīant tota qdē uiridis hēt qd amaritudis et acredis, et ppt ea ēpicis et aliis q cūq; idigēt ea que secundum pulmonem ex torace faciliter extussire & expurgare ydonea ē, esibilis uero fructus eius ē quidem cibus difficile digestibilis et fortis: est autem et ut pharmacum & ad leniendum aspitates idoneum, et maxiē quādo in aqua ifusus disposuerit in eo totam quantam habet acredinē reliquū enī omne īmordaciſſimū fit ī medio enim ca. et fri. eq̄liter cōsistēs ex aquosa & terrestri substātia hēt crasiz acrosa autem minime participat. Et idez in libro de cibis, cap. de pinea magne ex eis euchimie et grosse chimi gēratiue et idō nutriūt corpus nutrimēto forti nō tamē bene digestibili. AVIC. li. ii. cap. de pino uirtz corticis maioris fortior ē et cortex

eius que nominatur sufine est debilior.
In cortice eius est stipticitas plurima: &
uermis qui existit in ipsa est in uirtute
cantaridis:cortex eius confert ulceribus
corticalibus:& in ipso ē uirt9 cōsolidatiā
& in cortice ipsius est de stipticitate qđ
peruenit ad hoc ut sanet abrasionē q̄do
super ea ponitur ut emplastrū et pulue-
rizatio corticis confert adustioni aque
calide:& folia ei9 fatiūt adherere uulnera
puluerizata:& cortex eius est conueniēs
locis pcussionis:& cōsolidat:sed folia eius
sunt conuenientiora ad illud quoniā sūt
humidiora:& gargarismus factus ex de-
coctione eius cum aceto, est conueniens
quando linitur cū eo os ad dolorē dētiuz
& quando in ea ponitur acetum et ex eo
fit gargarismus attrahit flegma plurimū
fumus eius confert casui palpebrarum
& corruptioni anguli lacrimalis:granum
eius confert tussi antiq̄:cortices foliorū
eius quando bibuntur conferunt dolori
epatis granum eius retinet menstrua &
confert ulceribus in uesica et renibus &
cortex eius retinet uentrē:et uermis uiri-
dis qui est in pomo est ī natura cātaridis

Cinodoseos — ē caninus appetit9
Cinomia — .i.psillium
Cinosbatus quid est.l.l.set
Cinouaces — .i.rubus caninus
Cinosorkis — est dictū testiculus canis et est spēs satirionis
Cinoforisius — est egritudo ī cute capitis,in qua sunt foramina eminentia similia melli.
Cincoleuconidon — .i.affodillus
Cinto — .i.anetum
Cignus — .i.cinnus auis
Cinus — .i.lentiscus ide oleū

cinium cinno odore multum assimulatur
& est arbor cuius gumi est mastix: unde
cinus tantum ualet quātum scinus et di-
citur a schio insula ubi lentiscus habūdat
in qua fit mastix & oleum eius dicitur
kinelium sed schinus secundum plinium,
est arbor in gallia ferens gallas.

Ciparissus — .i.cipressus
Ciparisias — est una ex spetieb9 titimalli quā dyas describit

Ciparissimas — idem quod supra
Ciperus — quid ē lege litterā sahade
Ciperus babilonicus — quid est.l.l.galanga.
Cipes — .i.uultur auis.
Ciperisson — est quedam speties berbene secundū dyas cap.de gerebotaō

CAP. C.LXV.

Ipressus grece: ara.& latine plinius cap.de cipresso arbor est omibus nota que a grecis nomen sumpsit eo q̄ habet ī sūmitatibus rotonda seminuz capita que dicuntur galle cipressi pro quib9.l.l.sasso DYAS.cap.de cipresso est arbor oībus nota corium semē & folia cum dulcore bibita cum mirra modica uesice reuma-
tissimum compescit: dissuriis medetur:
huius semen uiride uel pira ei9 bibita e-
moptoicis medētur:disintericis et ciliacis
maxiē ꝓdest tussi & ortonoicis ꝓstolatur
eius elixatura tātū ꝓdest q̄ntū suple semē
eius qđ in aceto coctū id facere nouit:cū
puluere lupini admixtum enterocellicos
siccat ut cataplasma apposituz folia eius
similem habent uirtutem:ramus eius cū
semine in domo positus conopes uel zin-
zalas fugat: hec folia ut cataplā abhī-
bita recentia uulnera curāt ī aceto cocta,
& infusa capillos infitiunt:polēte trita et
admixta ignem sacrum compescunt,
uulneribus medentur,carbunculis opitu-
lantur,tuōres oculorū deprimūt,cerotis
nobilibus miscentur,et confortant stoācū
et sanguinem stringunt. GAL.vii.sim.
far. cap. de cipresso secundū trāslationē
grecam:cipressi germina et folia et bacce
que iuuenes & molles magnorū uulnerū
in corporibus duris sunt conglutiātiue:
ex quibus manifestū est,quoniā siccatiue
sunt uirtutis non habentes apparentem
acredinem:& caliditatem, sicut et gustus
testatur:apparet enim in ea modica qdē
acredo:pluriā autē amaritudo, et multo
plurima est ponticitas que in tota planta
tanta uero ē in ea acredo et caliditas q̄ta
ducit quidem ponticitatem ad profūdū

nullā autē ipſa caliditatē & mordicatōez in corporibus et propter eas que ip̄fūdo ſunt humiditates ex mollibus et putredinalibus diſpoſitioībus intriſtāter ſimul & infallaciter depaſcit eis que calefatiūt & exſiccant; conſumere quidē huiditates contentas potentibus; alias autem attrahentes ſua caliditate et acredine; ita autē & iteſtinales hernias iuuat eteni exſiccat & robur preponit mollibus propter humiditatem, corporibus ſeu ſtipticitatem ad profundum tranſeuntem deducta & permixta ei caliditate in tantam pueniēte menſurā ut deducere quidē poſſit, mordere autē nūdum poſſit, utuntur autem quidam ea & in carbūculis & herpetibus alfitis permiſcentes ſeu cōſumētes abſq; q̄ calefatiat humiditates opātes huiꝰmoi egritudines, quidam autem et ad heriſipillata utuntur miſcentes alfitis cū aqua.

SERA .li.aggre.cap.ſaſſo.auc.gal.qđ ex cip̄ſſo admīſtratur ſūt folia extrēitates et nuces eius & in ſapore eius ē acuitas & p̄ūctio p̄ua et amaritudo ſatis; & p̄ūctio ē fortior amaritudine, ſed de amaritudiē & acuitate ineſt quantitas tāta q̄ facit eā penetrare ad profundum corporis ſine calefactione & mordicatioē; & uirtus eiꝰ eſt que deſiccat in qua non eſt acuitas; & mordicatio apparenter, & quātitas ſue caliditatis eſt quantitas que eſt ſuffitiens ad penetrandum & ē ca. et ſic. cōplexioīs. Et incarnat ulcera et diſſoluit et incarāt ulcera magna que ſūt i corporibus duris & aufert de putredine in corporibus: & expellit eā maīfeſte & ſecurat a nocumēto i fine operatioīs: & hoc cū alie medicīē q̄ calefatiūt et deſiccant non p̄ſunt, q̄uis poſſint deſtruere humiditates alias:

Incarnatio uero eius eſt proprie cum eſt humida recens; & confert crepature quia deſiccat. Et ex hoc acquirītur membris conſtrictio p̄pter deſiccationē huiditatū que ſunt in eis & cum hoc ſtipticitas ſua peruenit uſq; ad profundum mēbrorum, quia habet in ſe caliditatem per quam portatur illa ſtipticitas; & poītur cip̄ſſus in medicīs formice et heriſipille, qa miſcetur cum ordeo & aceto mixto cum aq̄.

Et idem auct. dyas. & in gumi quidem ē p̄ūctio et adminiſtratur i opere medicīē ſicut alie gume. Et idē auc. dyas. Cyp̄ſſus eſt ſtiptica et infrigidat. Et quando bibuntur folia eius trita cū rob et pauco mirre conferunt ueſicis ad quas currunt ſuperfluitates; & conferunt diſſurie: Et nux cipreſſi teritur recens et potatur cū uino confert ſputo ſanguīs et ulceribus inteſtinorum et curſui humiditatum ad matricem et aſmati et tuſſi. Et decoctio foliorum cypreſſi; & ſiliter nux eius hoc fatiunt; & quando teritur eius nux cum ficubus mollit durities et curat polipum. Et quando teritur cum aceto et coq̄tur & miſcetur cum lupinis, aufert albaras unguium. Et quando fit cū eo emplaſtrū eſt bonum hernioſis & crepatis, et folia eius operātur ſicut nux eius. Et eſtiāuerunt q̄dam, q̄ nux cyp̄ſſi expellit cimices quando fit fumigatio aut cū ſūmitatibus aut cum foliis; Et nux cipreſſi q̄ndo teritur & fit emplaſtrum cum ea cōgluctiāt uulnera; et abſcindit fluxum ſanguinis.

Et quando teritur et miſcetur cū aceto, denigrat capillos; & quando fit emplaſtrum cum ea ſola aut cum ſanich ad heriſipillā & formicam et apāta ca. oculorū cōfert. Et quando miſcetur cum mirra et oleo dulci & poītur ſuper ſtomacū, fortificat ipſum: Et idem auct. aben meſuay. ſuffuīgatio nucū cypreſſi expellit cimices. AVIC. li. ii. cap. de cipreſſo ca. ē cōplexionis in primo ſic. in ſecundo & quidam dicūt q̄ ē fri. ualde; & quidā iudicauerūt q̄ eſt uirtus eius cōpoſita et caliditas eius eſt ſecunduz quātitatē que facit pētrare ſtipticitatem, ſtipticitas eius profūdatur & peruenit ad membra folia et nux eius ſunt ſtiptica & in ipſa eſt reſolutio et reſoluit humiditates & nux quidem eius fortior eſt in omni re q̄ folia ipſius; & in ipſa eſt uis fatiendi adherere ſanguinem, ita q̄ remouet putredinē q̄do decoq̄tur cum aceto & lupinis; & litur ſup unguez & remouet eius ueſtigia; & eius folia delent morfeam; folia eius recentia et nux ipſius cōſolidat uulnera que ſūt i mēbris duris cum fuerint recenter collecta; &

conferunt formice & herisipille:et ꝑprie cum farina ordei:nux et folia eius bona sūt collo cū ex eis fit ē plastꝝ cōferūt & cum farina ordei suppolita herisipille & similibus et cōfortat neruos:et extīguit ramicem more emplastri superpolita et roborant mollificationem et strīgūt etiā quando teritur nux cipressi multum cuꝫ ficubus, et ponitur de eis liciniū in nareꝫ et sanat carneꝫ additā et decoctio eius cū aceto sedat dolorem dentiuꝫ:et datur ad bibendum nux eius cum uino ad sputuꝫ sanguinis et ad difficultatem anhelitus: & ad tussiꝫ antiquā:& silīter eius ꝺcoctō & bibuntur folia eius cū uino et cōferūt difficultati mingēdi:et cursui supfluitatū ad uesicam:& conferunt etiam ulceribus que sūt ī intestinis loco eius ponitur medietas pōderis eius de sarcocolla rubea.

Cipressus silueſtris .ı.iuniperus
Cipiron .ı.gladiolus
Cipiccia .ı.scalongia
Cipicianos idē qđ supra
Ciporchodon .ı.balaustia
Ciporisca .ı. lapsana
Cipobalanos .ı.almea
Cipuliagar .ı.polium
Cipugarior .ı.usnee

Ciprus arbustum est qđ folia hēt oliue silia sed uiridiora & paulo grossiora & semen nigrum simile actis: unde fit oleū ciprinum et florem album similez usnee cum odore bono:ut dyas.cap.de cipro & uocatur ab aliqbus scotanū, et ē arbustū alcāne sicut inuenies si.l.l.henne.

Cirachra que dicitur a chir, qđ ē manus inde cirachra artetica occupans manum quidam dicunt ꝙ dicitur a chiros quod ē manus sed prima melior:unde gal.non utitur isto uocabulo scilicet cirachra sed uocat ciracrata arteticam ut ī afforismo eunuchi et mulieres non podagrizant neqꝫ calui fiunt:& ī pluribus aliis locis ita dicit uerū est ꝙ gal.in uno libroꝝ suorū noīat cirachraꝫ & utitur isto uocabulo.s. in libro ad glauconem gauri ponti quem librum allegat Damascenus, cap.decatarro:& nō est ille liber qui uocatur eplā ad glauconem sed ē alius:sed dyas. uocat cirachram:arteticam manus ut apparet in littera berstegasten & in.l.capparis

Cirarizo .ı.lacca
Cira .ı.mandragora

CAP. C.LXVI.

Ircea secūdum dyas.cap. de circea. Circea nascitur in petrosis locis et solanis:folia habet strigno silia uel lupinis & ramulos infinitos:flores nigros et minores et multos habet uirgā centro silēꝫ & radices tres uel quatuor albas teneras & odoratas et termāticas bipalmi longitudine porrectas fructus siue semen ē ei in folliculis ueluti corniculatis milio silē. POSSE: DYAS.huius radicis .ʒ.iiii. quassati et in uinuꝫ fusi cotilas.vi.et accepti stericas purgant,semen eius bibitū lac mulieribus prouocat.

Circeon .ı.mandragora ut dyas.de mandragora.
Ciriceos .ı.buccini marini & est speties piscis.
Cirifolium est speties apii, uel cerefolium.
Ciriongon .ı.gira solis
Cirichion .ı.cachimia
Cirinaicum est nomen loci uel regionis unde gumi cirinaicum uel opiuꝫ cirinaicuꝫ.ı.gumi lasar quod ē asa fetida que herba optima in locis illis inuenitur: similiter dicitur opium quirinaicum uel cirinaicum.ı.de illa regione,sicut dicimus opium thebaicum a regione thebis, quia in ea optimum opiuꝫ papaueris inueītur credo ꝙ quiria et thebis sit una regio, Istud uocabulū ponitur a dyas. cap lasar & cap.elleborus & propter hoc opiū qrinaicum uel cirinaicum est gumi lasar: Vnde gal.opium.ı.sucus uel lacrimū, sed cirinaicum quidē omnium ē calidissimū & subtilium partium,et propterea diaforetissimū,quiymmo & alia calida talia sunt sufficienter & spumosa,plurimū enī eorum ex aerea & ignea substātia ē: sunt autem plurima opia. radice autē q̄cunqꝫ uel germine inciso,qđ fluit ex incisione

& groſſum & uiſcoſum/opium ẽ ſpãlius uero ſecundum excellentiam cirinaicum ita nominant·

Cirinenſe	idem quod ſupra/
Ciriari pondus	eſt acceptabulum
Cirinabareos	.i.cinnabar

Cirices uocat oribaſius cocleas q̃s paul⁹ ſiricas uocat:nos uero ſiliquas·

Cirridia	.i.caro marina/
Cirigrillion	.i.ſpinoſus porcus maior eritio,que latini uocant yſtrice·
Cirigilon	idem quod ſupra/
Ciſantemon	eſt quedam ſpeties ciclaminis·
Ciſantemos	idem quod ſupra/
Ciſa	.i.edera uel ciſa .i. pica auis/
Ciſſa	idem quod ſupra·
Ciſeleon	.i.oleum de edera·
Ciſeios	.i. ſemen cariote·

CAP. C.LXVII.

Iſtos uel ciſteron eſt quedaz ſpeties edere et ẽ roſa canina uel roſago ad cuius pedem naſcitur ypoquiſtidos: unde q̃ ſit ſpẽs edere patet per dyas.cap. ciſſos cuius due ſunt ſpeties una flore albo,alia roſeo:et ẽ tertia ſpẽs cuius frutex maior folia lõgiora colore obſcuro odorẽ iactãs habens quandam tenacem humiditatem ut policaria:hanc dicũt laudanũ colligere in creta:Plinius cap.ciſton greci appellãt fruticem maioreꝫ thimo foliis otici: duo eius genera maſculus et feĩa:flos maſculi roſaceus: femine albus hic uidetur/roſa canina ſub qua naſcitur ypoquiſtidos/ Vbi notandum q̃ dyas.uocat illaꝫ ſpẽꝫ roſe caniẽ ederã quã yrci caprarũ libẽter edunt,lege pro roſe canine uirtutibus .l. ciſſos·

Ciſia	.i.pica auis/
Ciſſia	idẽ q̃d ſupra/
Ciſſicidos	idem quod ſupra/
Ciſſiros	.i.pumex lapis·

Ciſos eratrano uocatur herba ſilĩs edere et eſt dictum edera rufa·

Iſſos grece latine edera: et dicitur edera quoniã libẽter a capris editur:et ideo ſicut patebit infra:aliq̃ ſunt edere genera que non habẽt cũ ea ſilitudínem, niſi quia ſic dícuntur ut barba yrcína et roſa canina unde uera edera dicta ẽ eo q̃ ab arboribus ſecanda adhereat: Alii dícunt ederam uocatam eo q̃ edís lactis habundantiam in eſcam teneris prebeat/ cuius proprie genera ſunt plura. Sed ueri generis edere ſecundum dyas. cap. ciſſos/ ſpeties ſunt tres alba nigra et elix: Alba uero ſemen affert album nigra nigrum aut croceum quã multi dioiſiam uocant/ Elix uero nõ habet ſemẽ ſed folia miũta et anguloſa et groſſa:nigra uero uocatur dioniſía a bacho qui dioniſi⁹ uocabatur, quẽ potatũ edera coronatũ aliq̃ fingebãt, ſunt enim edere fri. & terre indices:unde ſunt frigidum antipharmacum ebriãtis ſí quis potatus edera coronatur,naz coronatus edera non inebriatur: unde illo tempore non incoronabantur edera, niſi ad ſũmum potati ut fugerent ebrietatez Theodorus priſcianus uocat fructũ edere corimbum/a corono as,q̃d eſt uerbum actiuum, & inde deriuatur correlatim & eſt premium alicuius certaminis: & inde uenit corimbus.i.edere fructus:quia inde coronabantur antiqui et potiſſiẽ poete/ in ſignum uirtuoſe repletionis capitis: Vnde ouidius metha. quarto et gradus diſtinguit uele corimbus. Eſt alia edera que uocatur terrena & alio noĩe uocatur cameciſſos ꝙ quo.l.l.cameciſſos Eſt aliud genus ciſſos non uerum ſecundum dyas. cap.ciſſos/ſed ſic per quandam ſilitudinẽ uocatur, quã multi uocãt ciſteron .i.roſã caninam. Eſt aliud genus edere ſecũdum eundẽ quã multi antion uocant:alii barbam yrcinam, quia pinguedo ei⁹ adheret barbis yrcorũ frutex eſt ſimilis cyſtereon ſed lõgiora folia habet hec et integra: & neſcio quã pinguedinẽ habet ſuper folia: uirtus eſt illi ſtiptica in foliis ſilis ſupiori & ex ea colligitur laudanum:huius enim

edere folia yrci capraꝝ libēter māducāt quā cum depaſcere ceperīt pinguedo illa que ſup foliis erat barbis & huēris yrcoꝝ adheret: & a diligentibus ex ipſis collecta & in ſe redacta laudanum fatiunt. Alii uero ſuper ramos ipſiꝰ funes trahūt extendētes iter ſe & ſi quid ex ipſa pīguedīē funi adheſerit colligūt: & ſic utūtur tali diſciplīā et manibus fricata malaxāt & paſtillos ex ipſa fatiunt qđ laudanum uocant: Eſt autem utile qđ odore plenuꝫ ē & uiride et facile ad malaxādū & pīgue non habens arenam cōmixtam & mīme fragile & ſilē reſine cuius uirtus ca. eſt & humida in fine primi gradus ꝓpe ſecūdū ſubſtantia eius eſt ſubtilis multum & in ſapore eius eſt ſtipticitas pauca: SERA. li. aggre. cap. lebleb. i. uolubulis miōr plures ſunt eius ſpecies & una earuꝫ dicitur cuſſus: & dicitur funis pauperum: Et eſt maior et agreſtis & eſt herba ſilis miōri uolubili niſi quia ipſa eſt durior ea: & ſūt eius tres ſpecies quarū una eſt alba ꝓpter albedinem ſui fructus: & ſecunda ē nigra & nominatur ſic propter ſui nigredinem & habet ſemen nigrum uel coloris crocei & tertia dicitur elix & non hēt fructum ſiue ſemen & eſt illa que adheret rebꝰ: & habꝫ ramos miūtos et folia miūta uiridia angulosa amara et groſſa: Et alia ſpecies ex ea eſt que dicitur achin & eſt herba cuius folia ſunt ſicut cuſſus niſi qa ſunt minora eis: & habet ramos lōgos qui adherent omni rei cui appropinquant ex arboribus. Et naſcitur in uineis et tricicis & ī campis: & dicitur eſſe ſpecies que dicitur achin & eſt uolubilis minor et aſſimulatur in foliis cuſſus niſi qa ſūt miōra eis et plus rotonda & ſuper ipſa ſunt pili & habet ramos minutos longitudinis .v. aut .vi. palmorū exeuntes ab una radice & ſunt pleni foliis & folia ſunt ei pōtica & naſcitur inter triticum & in locis domeſticis. Et idēꝫ auct. gal. ſubſtātia cuſſus eſt cōpoſita ex duabus ſubſtātiis terreis quarum una eſt fri. et alia ca. acuta: & eſt in ea dum eſt recens ſubā terrea aquoſa que quando deſiccatur reſoluitur et remanent due ſubſtātie terree: & in ſapore eius eſt ſtipticitas et acuitas & uirtus eiꝰ ſecunda eſt que reſoluit & adunat: Et īdē ſera. cap. ledent. i. landanūm et colligitur ex una ſpetie ciſſos & eſt arbuſtuꝫ quod aſſimulatur ciſtereon niſi quia folia eius ſūt longiora et nigriora et hēt huīditatē que adheret manui tangentis eam ī uere & eſt ſtīptica et confert ad omia ad que confert cuſſus: & ex hac ſpetie accipitur laudanum qđ diſciplina ſupiori cōficitur. POSSE: DYAS. Omnis edera habet uirtutem uiſcidā et ſtipticam unde nerui citius eam ſentiunt contrariam unde ex contrariis cōponitur uirtutibus: ſtīptica enīꝫ ē et fri. & acris ca. et aquoſa ptīcipās ſubſtātia: cuius folia uiridia in uino cocta magnas plagas congluctīnāt: et malitioſa cicatrizāt ulcera ex igne facta: flores eius digitis tribus ſublati et bibiti diſſintericis medicātur ſi bis ī die bibere dantur: folia eis mixta cū cerotis cōbuſtionibus maxiē proſunt. Item folia eius cum aceto cocta & impoſita ſplenem tumentem attenuāt ſucus eius naribus infuſus purgat caput & dolores capitis mitigat cum oleo puro decocta doloribus aurium opitulantur: nigre edere ſucus aut ſūmitas eius ſi bibītur amētes homiēs preſtat: quīq; grana ſeminis eius cocta cum oleo ro. in corio malī granati: & auri dextre īfuſa ſiniſtro denti dolenti medentur et ut cataplaſma impoſita capillos nigreſcit: ſilīter et ulceribus utilia ſunt: folia eius cū uino cocta combuſtionibus medicantur maculas īpoſita emendant ſūmitates ipſius bibite uel ſuppoſite menſtruis imperāt: poſt purgationem uero mulierum .3.i. bibita generare non ſinit. Cacumina ipſius trita et melle addito & ſuppoſita aborſū preſtant. Sucus eius naribus īmiſſus putredīnem narium tollit lacrimum eius pediculos occidit et capillos euellit qbus euulſis impoſitus non renaſci ſinit: & īdentem cauū miſſum dolorem tollit: & ipſum corrumpit: Sucus radicis eius cuꝫ aceto bibitus morſibꝰ ſpalāgioīs occurrit Plinius cap. de edera naſcitur in diuerſis arboribus & parietibus et petris et terris huius folia trita diſinteircos remediat &

frumento mixto ad cõbuſturã et uulnera
canceroſa prodeſt. GAL.vii.ſim.phar.
cap.ciſſos uel edera ex cõtrariis cõpoĩtur
uirtutibus,habet enĩ quid et ſtiptice,ſubẽ
quã quidem terreſtrẽ frigidã mõſtraui9
exiſtere,hẽt autẽ quid et acris quã oſtẽ-
dimus calidam eſſe ut guſtus teſtatur.
tertía autem cum hiis aquoſa ſubſtantia
participat tepida cum uiridis eſt.cũ enim
ſiccatur hoc quidem diaforari primum
neceſſe ẽ.reliqui uero terreſtrem frigidã
& ſtipticam et calidam que acris eſt, ſed
uiridis quidem coctis frondibus cuꝫ uino
magnarum plagarum eſt conglutínatiu9,
cicatrizat autem et eas que ab igne ulce-
rationes.cum aceto uero frondes cocte
ſplẽticos iuuat flegmoẽs,unde ſanat reu-
mata et ulcera antíqua ſecundum aures
& nares.Si uero acríus appareat cũ oleo
dulci miſcetur,gumi uero ei9 ſextupedes
interficit et capillos deſtruit:calide ĩ tãtũ
exiſtens uirtutis ut comburat.Idem gal.
.vii.ſim.phar.cap.cithacus ſiue cyſthar9,
& eſt roſa canina ſtíptica ẽ frutex ĩ guſtu
& in omnib9 que ſecundum ptẽ actíbus,
frondes attamen & germina parua trita
intantũ ſiccãt et ſtipticãt ut cõgluctinẽt
uulnera:flores uero ſup oĩa ſũt opatiuio-
res ut ſi cũ uino bíbantur et díſſinterias
& uentris imbecillitates, et reumata &
humiditates ſanẽt. Cũ uero cataplãntur
putrídos humores ulcerum iuuant:ẽ enĩ
eoꝫ uirtus non generoſe ſiccatiua ín .ii.
gradu et a cõmẽſuratis complete: eſt aũt
frígidus in tantum hic frutex ut tepida
participet caliditate, ypoquiſtidos uero
nominata multo plus q̃ folia ẽ ſtiptitior
& efficax ſuffitienter pharmacum ad oẽs
fluxibíles paſſioẽs puta ſanguĩs eductões,
fluxus muliebres,uomitus et diſintericas
díſpoſitiones:& etiam ſi ſolutam aliquã
particulaꝫ roborare uolueris humiditate
habundantem,quocirca in ſtomaticis e-
pithimatibus et epaticis permíſcetur.
DYAS,laudanũ capíllis fluentibus oc-
currit:mixto uino mirra et oleo mĩrtino,
cícatrices nigras integro reddit colori:
oleo ro.mixto dolorem auriũ tollit fum9
eius excludit ſecũdinas:durities matricis
diſſoluit,malagãtibus neceſſarie miſcetur
tuſſientibus medicatur cum uino mixtũ
uentrem ſtringit: eſt etiam illĩ uirtus di-
uretica. GAL.vii.ſim.phar.cithus ſiue
ciſtus.i.laudanum,eſt autem ſubtiliũ ptiũ
in ſubſtantia et calide uirtutis ſecundum
primum acceſſum complete ut et ſecũdũ
tãgat:ꝓpterea uirtus eius ẽ que maturat,
aggregat et fortificat:& ſiliter diafore-
tice ẽ ꝟtutis et digeſtiue:et ultra predicta
habet quandam ſtipticitatẽ breuẽ,ꝓpter
quod confert egritudinibus matricis &
fortificat eam:& facit oriri capillos qui
cadunt,ꝓpterea quia deſtruit quod eſt
in radicibus eorum ex huĩditatibus eorũ,
malis et ſtringit ſua ſtipticitate poros ꝑ
quos egrediũtur pili,fiũt enĩ hee paſſioẽs
ꝓpter prauos huõres uiſcoſos et groſſos
quos ĩciſiua et diaforetica pharãca maxiẽ
educunt & euacuant.ſubtilium uero ptiũ
oportet eſſe uirtutis ca.& nõ multũ ſtip-
tice:non tamen intantum ſubtilium ptiũ
& ſiccatiuum ut ſiccent et depaſcent cũ
humoribus,preter naturam aceruatis, ibi
naturalem humiditatẽ que auget capíllos,
ita enim non alopitias ſanabunt magis q̃
caluiciem operabuntur,necnõ et laudanũ
incarnat ulcera difficilis cõſolidatioĩs,&
miſcetur in medicinĩs ſedantibus tuſſim,
& quando bíbitur cũ uino ueteri ſtrĩgit
uentrẽ:& fit ex eo fumigiũ ad expellẽdũ
ſecundinam,et ponitur in naſcalibus ua-
lentibus contra duriciẽ matricis. Paulus
cap.d laudano, ẽ eligẽdũ q̃d ẽ põderoſius
et nigrum:& q̃d malaxari poteſt et ualet
etíam ſic electum contra epilentiam ſi
inungatur ſpina patientis & ualꝫ ad frí-
giditatem matricis et ſuffocationem: ſi
mulier ex eo recipit fumũ & ſup ĩferiora
ualet etiam contra relaxationem dẽtium
ſi laudanum et maſtix cõfitiãtur,et circa
gingiuas extra et intus ponantur.
SERA.auc.dyas.cap.ledẽt uirtus laudãi
eſt ca.mollificatiua,aperitiua,orifitiorum
uenenarum, quando miſcetur cum uino
et mirra:et cũ oleo mírtino ſup cicatrices
ulcerum meliorat eas.Et quãdo mittitur
in aurem cum uino q̃d dicitur ydromel,
aut cum oleo ro.curat dolorem earum.

Et fit inde fuīgiū ad expellēdū ſecūdinā: et ponitur in confectione naſcalium uel colliriorū matricū: et confert duritiebus earum: et miſcetur ī medicinis ſedātibus dolorez et in medicinis tuſſis et ī ūguētis. Et quando bibitur cū uino ueteri, ſtrīgit uentrem et prouocat urinam. AVIC. Laudanum eſt ſubtile: et eſt in eo pauca ſtipticitas: et eſt maturatiuū humiditatū groſſarum uiſcoſarum quas cuz eq̄litate reſoluit in quo eſt uirtus attractiua: et ē calefactiuum aperitiuuz orificiorū ueāz et ingreditur in ſedatione doloris: et facit naſci pilos: inſpiſſat eos: et prolongat eos et cōſeruat proprie cum oleo mirtino et cū uino et non facit hoc, niſi quia ipſum eſt ſubtile: & ꝓfundatur et eſt reſolutiuū et mundificat corruptionem corrodētē carnem: et eſt attractiuū et attrahit materiam bonam ad pilos: uerum tamen nō uidetur conferre caluitiei cū incipit: et caſui pilorum cuz apparet cutis et fluxui capillorum et non puenit ad hoc ut ſanz allopitiam, quoniam materia allopitie nō reſoluitur niſi uirtute que ē ſupra uirtutem reſolutioīs eius et laudanū cōſolidat ulcera dure conſolidationis: et diſtillatur cum oleo ro. in aurem doloroſam: et ingreditur in medicīs ſode et pulſationis et confert tuſſi: et reſoluit apāta matricis ſuppoſitum in peſſario: et attrahit fetuz mortuum et ſecundinam ſuffumigatioē facta ex eo in traiectorio: et q̄do bibitur cum uino antiquo conſtringit uentrem: & prouocat urinam.

Ciſſos eritrano ē herba ſilis edere & uocatur edera rufa.

Ciſſomelas uel melanos .i. edera nigra.

Citan ē medicamē qđdā ad ſplenem.

Citran idē qđ ſupra

Citrago uel citraria .i. melliſſa

Citra .i. cimolea

Citraria .i. melliſſa et grece dicitur mellifilon,

Citrangulum quid .i. citromolum.

Citiſon .i. galla aſiana.

Citinoruatis .i. caduca malipunici.

Citici .i. rannus

Cition .i. cicuta

Citinus plinius ſic uocatur, primus pomi partus malipunici, dyaſcorides ꝙo dicit quitinus.

Citima .i. flos mali granati.

Citiſum .i. folium

Citrina .i. melliſſa

Citrionia .i. citonia mala.

Citonium quid eſt .i. cuſa.

Citon .i. lac diuiſū a ſero

Citroc .i. citrum.

Citromolum grece: latine citrangulum. Vnde ſciendum eſt q̄ citrangulū ē cuius acetoſitas et ſemina in uſum ueniunt: de citrangulo uero nunq̄ mentionem reperi nec uidi niſi in quinto Auic. cap. đ ſyrupo alkedre ex cōpoſitōe ſua, & ī damaſceno in antidotario, ubi facit oleum de citrangulo, et oleum de citrangulorum ſeminibus.

Citula eſt herba q̄ſi cicer & eſt cicer erraticum.

Cithus .i. laudanum.

Citrum legumē ē quo caremus uel citrū .i. pomum citrinum pro quo .i. batros.

CAP. CLXIX.

Itrullus latine ara. hake. SERA. li. aggre. cap. rahera auct. gal. citrullus frigidior ē cucumere: & generat chimū uiſcoſum et humores crudos in uenis, et accidunt ex eſu eius febres antique male neq; prouocat urinā ſicut melon et nocet ſtomaco quare oportet qui uult uti eis ut utatur ameos niſi ſtomacus eius ſit ualde calidus. Et idem auct. habix aque citrulli et cucumeris, cōfert inflāmationibus febrium & ſedat ſitī et laxat uētrē laxatioē bona ſine nocumento aliquo et dēt buliri cum zucaro albo et non oportz q̄ detur habentibus naturam duram ad mouēdū nimis, quia illa aqua non hēt tātā uirtutē q̄ laxat naturam duram: & ſi ipſa faceret morā in ſtoāco, forſitan induceret laborē & nocumētū & inflationes. Rabi moyſes, citrullus cū eius digeſtio tardatur gērat humores uenenoſos: Yſaac indictis

particularibus li.tertio cap.đ citrullis/ſũt frigidiores & grauiores cucumeribus/frigiditas enī eorum eſt in fine tertii grad? ꝓinde groſſum generant flegma et neruoſitati ſtomaci magis nocēt cucuēribus/ Rurſus propter ſuā duritiē & frigiditatē ſunt groſſorum humoruꝫ generatiui qđ certificatur, quia citrulli in ſtoāco moraꝫ fatiētes uēnoſo; ꝙcorruptōeꝫ ſubeūt humorū citrulli magis ſtoāco nocēt: medulla tamē eorū perfectiorem generat chimū.

Cyamus .i.faba/

Cyrinaicum quid eſt.l.l.cirinaicum,

Cynus .i.lentiſcus

Chylus .i.ſucus diachilon.i. đ ſucis ut ſyrupus diachilon.i.de ſucisiīde chyſma.i.criſtere/& dicitur chilus cibus ī ſtomaco digeſtus

Cymoſis ſecundū oribaſium appellatur, cū ī cornea tuīce oculi uel coniūctiua apparuerīt carnoſus humor ,& eſt ungula: ſed mīhi uidetur ꝙ ſit obtalmia, quoniaꝫ gal.quarto de accidenti & morbo cap.vi. loquens de obtalmia/& ungula poīt chymoſiꝫ & pterigiā & ungulā ſicꝫ chyōſus non uidenſur ungula ſed obtalmia/

Chimoſin idē qđ ſupra

Chibeſi .i.malua/

Chilum .i.ſucus liquiricie

Chilos .i.ueruca ſilīs capitibus clauorum/

Chimus eſt maſſa humorū facta in epate ex ſuco tracto a ſtomaco/

Cirurgia .i. manualis inciſio.

Chimon .i.manus

Chias .i. maſtix

Chirtim .i.altea

Chili .i.labium

Chimerus .i.edus

Chimera .i.caput/

Chirates eſt pondus q̄tuor granoꝫ ordei

Chimenon .i.chibane

Chimetla caſſius felix ſũt ꝓnitioēs latiē dicte roſule a ꝓnitie quoniā ſũt a frigore hyemis tempore:& oriuntur in calcaneis & digitis pedum

Chimonaces idē qđ ſupra

Chinutea idē qđ ſupra

Chinobar .i.cinobar

Chilidomon quid eſt.l.l.hauroch

Chindes quid eſt .l.l. lapis liberans a uenenis

Chibane eſt ſpēs cardamoi ſubtilior,cardamomo quo utimur & alio nomine uocatur chimenon.

Chitim .i.altea/

Citrouolia quid ē.l.l.hatronig/

CAP. CLXX.

Hibur ara.uel albuſac: latine uero & grece ſulfur ca.eſt & ſic.in quarto gradu/terra eſt actioē caloris excocta ī eſſētiam ſulfuream cōmutata aquoſis et terreſtribus et igneis tranſeuntibus. Eſt aūt aliud ſulfur uīuum quod tale eſt quale a terra ꝓducitur, aliud eſt extinctum ſiue mortuum qđ artifitialiter paratur: & in calamis ferreis fūditur. AVIC. li.ii.cap. đ ſulfure. Sulfur ē oībus notum eſt ca. & ſic.ad quartum proueniēs & ſubtiliatiuū & attractiuū. DYAS.cap.ſulfur omībus eſt notum, eligendū eſt uīuum & colōre limpidum:& reſplendens: et perlucidum ſine lapide:quod miſſum in focum uiridē facit colorē & pinguē:naſcitur ī meloſda & lippara: POSSE:DYAS.uirtus eſt ei que reſoluit et abſtergit:& que reſiſtit uenenis maritimis.& aliis ſilībus eis, q̄do teritur et puluerizatur ſup locū morſure/ & conficitur cum ſputo aut urina aut cū oleo ueteri aut cū melle aut gluctiē albotī/ curat ſcabiē et egritudinē ī qua eleuatur cutis/et hoc qa ipſū aufert ipſas egritudines abſq; hoc ꝙ impellat materiā ipſoꝫ ad interiora corporis/& educit ſaniem ex pectore/& quādo tranſgluctitur cū ouo ſorbili aut fit fumigium cum eo confert aſmati:Et quando fumigatur mulier cuꝫ eo educit fetum: & miſcetur cū gluctine albotin:aut reſina pini & aceto confert ſcabiei ulceroſe:Et empetigini & maculis albis que fiūt in unguibus & aufert morfeam:& curat elefantiam,& ſimiliter cuꝫ reſina et aceto curat punctura ſcorpionis/ & quando miſcetur cū nitro et fricatur

inde corpus aufert pruritum: & ſumitur in potu cū aqua aut ouo ſorbili et curat hyctericiam: & eſt bonū corize: & q̄ndo puluerizatur ſup corp9 aufert ſudorē:& q̄do litur ſuper podagrā cum nitro & aq̄ confert ei:& confert quando fit fumigiū cum eo ſurditati & obliuioni,& miſcetur cū melle et uino & curat attritioēs auriū, quando liniuntur cum eo. AVIC .li.ii. cap.de ſulfure ca.eſt & ſic.ad quartuz p- ueniens eſt ſubtiliatiuum attractiuum/& eſt ex medicinis ad albaras proprie, dum non tangit ipſū ignis:Et quādo miſcetur cum gumi albotin, eradicat ueſtigia que ſunt in unguibus et cū aceto,ponitur ſup morfeam & ponitur ſuper aduſtionez & ulcerationem & abſtergit impetiginē:& proprie cum uiſco alinbat/et proprie etiā cum aceto & cum nitro propter pruritū lauatur; ex eo corp9 et ipſum eſt cū nitro et aqua ſuper podagrā linitum cōueniēs, et ſtringit corizam ſuffumigatum: et adminiſtratur cum aceto/ et melle ſuper contritionem aurium.

Chictanda — quid ē.l.l.hatronig/
Chimorcia — .i.ciminum/
Chimara — eſt cardus qui cō- meditur/
Chinoſbatin — eſt ſecūda ſpecies bati que uocatur idea.
Chium — .i.lentiſcus/
Chīrades — .i.ſcrofule/
Chirin — .i.porcelliones piſces/
Chiros — .i.porcus/
Chirogrillus uel cirogrillus idem dicunt, ſed uerius dicitur chirogrillus quid ē.l.l. chirogrillus/
Chiros effectinos — .i.manuū operatio/
Chimunde — .i.fluxus mēſtruoz.
Chitran quid eſt.l.l.alchitran.
Chiroma — .i.armoniacum nō purum pro quo.l.l. uaſach/
Chicamini — .i.bolus armenus/
Chimolea — .i.cimolea/

CAP. C:LXXI.

Hiarzamber ara.gre. & latiē caſiafiſtula. SERA.li. agg. cap.chiarzamber.i. caſſiafiſ- tula,& ſunt canne concaue quarū color ē rubeus ad nigredinē decliuis:& inter īpas ſunt lamiē ex carne nigra & parietes di- uidentes inter eas & intra laminam ſunt grana ſicut grana xilocaracte & eiuſdem magnitudinis ſapor eius ē dulcis:& color eius eſt inter glaucedinem et ruborem:& affertur a babilonia ex terra aliemen: & uirtus eius eſt, q̄ ipſa ē equalis cōplexioīs, & electa ex illa eſt que eſt in canna ſua i- terius nigra grauis et lucida:& quod de ipſa utimur plurimum eſt caro: licet etiā cortice aliquando: Et idem auct. aben meſuay, uirtus eius eſt que reſoluit et ex- tinguit acuitatem ſanguis .IO. MES. Caſſiafiſtula ē ex medicinis in quibus eſt fidutia iuuamētorū & eſt ſine nocumēto carens acuitate et mordicatione & omni exceſſu ledente que poteſt exhiberi ī omī etate,ita q̄ pueris et p̄gnanticus; conſtat autem eius electio in vi. ꝓprietatibus ut q̄ eius arundo ſit groſſa,plena, ſplendens, multi ponderis:& ſit pulpa eius ſplendēs & piguis et hauſta ex arundine et cōſer- uata in uaſis uitreatis eſt eq̄lis cōplexioīs, ad latus caliditatis declinans & eſt hu. in primo & eſt lenitiua et reſolutiua,clarifi- catiua,ſanguinis ſedatiua eius acuitatis & colere rubee nocet debilibus habentibus uiſcera lubrica remouetur ab ea hoc nocumentum in permixtione mirabola- noz. et reubarbari:& aq̄ maſticis et ſpica, et q̄doq; neceſſariū ē ei addere lubricitatē, et proprie in deſiccatione uiſceruz/quare miſcetur ei oleum de amigdalis dulcibus: et diuretica fatiūt eā decliāre ad uias uriē, quare neceſſaria eſt eorū permixtio q̄do oportet mēbris ſecūde expulſioīs cōferre, et ipſa eſt de tarde et debiliter ſolutionē fatientibus propter quod permiſcēda ſūt cum ea ex rebus habētibus acuitatē,ſicut alhaſce et yſopus eteni uigorāt eius opa- tionem/et magis adhuc ſi cum quibuſdā ex uentrem ſoluētibus miſceatur,et ipſa cum aqua caſei eſt nobilis operationis.

POSSE. SERA. auct.aben meſuay, Caſſiafiſtula extinguit acuitatez ſanguis, et ſedat apāta dura que fiūt ex eo; et re- ſoluit apāta dura que fiunt ī gingiuis/et

gutture:quãdo fiunt cũ ea gargariſmata cũ aq̃ arboris uulpis et paſſulis: et cõfert hyctericie et dolori epatis, et purgat colerã aduſtã, et mollificat uentrẽ mediocri mollificatione, et mundificat neruos.

IO. MES. Caſſiafiſtula mundificat ſanguinem:et remouet acuitatem eius et ſedat ſitim:et proprie cum ſuco endiuie, aut ſaltem depurato ſecundum artem:et ipſa qdẽ mũdificat ſtomacum et educit coleram et flegma:et illud operatur ſine nocumento, et caret mordicatione, et ipſa quidem lenit guttur et pectus:et reſoluit apãta acuta ĩ eis:et cõfert calefactõi renum ſumpta cum diureticis et ifuſione liquoris:et prohibet generationẽ lapidis ĩ eis:et confert febribus colericis. Et doſis eius ſecundum ſerapionẽ auct. abẽ meſuay eſt a.3.vi.uſq; ad.3.x. AVIC.li.ii.cap.de caſſia fiſtula. Caſſiafiſtula eſt equalis in caliditate et frigiditate et huiditate: et ẽ reſolutiua et lenitiua:et confert apãtibus calidis et uiſceribus,pprie et gutturi,q̃do ex ea fit gargariſmus cum aqua ſolatri: et linitur ſuper apãta dura, et cõfert eis, et liniuntur ex ea podagra et iuncture doloroſe quando diſſoluitur manibus in aqua coriandri humidi cum ſpuma pſillii & deinde fit ex ea gargariſmus, confert prefocatioĩ & mundificat epar:& cõfert hyctericie: et dolori epatis et eſt lenitiua uentris, et educit coleram aduſtã et flegã. et ſoluit ſine nocumẽto et abſq; mordicatione, adeo q ipſa ẽ cõueniẽs p̃gnãtibus & ſoluit eas:loco eius poĩtur mediũ ipſi9 de tereniabin:& triplum ponderis eius de carne paſſularum:octauũ ponderis ipſius de turbit:& quandoq; ponitur loco paſſularum liquiritia,

Chironus .i.chrion.
Chiles .i.ueruce ſilẽs capitibus clauorum.
Chion uocatur ulcus mellinum maluz p foramina uelut mel pus emittens.
Criſitis litos uocatur aureus lapis et aliquando litargirum ſic uocatur.
Chriſolitos .i.criſolitus lapis.
Chriſura ẽ ſemẽ ĩ ãtidotario uirili in mitridato more rubi exponitur.
Chrite .i.ordeum.
Chrites .i.paruiſſiã & purulẽta collectio, latino uero noĩe uocatur ordeolum, in capillis palpebrarum aut paulo ſuperius naſcens.
Chriconichia .i.radix unguium.
Chrimon .i.cepe.
Chritas .i.glandula.
Ckiras idẽ qd̃ ſupra.
Ckiratica .i.percuſſiua.
Ckirabalios .i.armoniacum.
Cliſma .i.criſtere.
Clitiriza .i.liquiritia.
Cliendepon .i.ſoldago.
Clipſis .i. defectio uel anguſtia.
Cliſteos eſt ſemen cariote.
Climia .i.cadimia.
Clion .i.pulegium.
Climaſtecha .i.litargirum.
Clibit .i.git.
Climaſmartica .i.litargirum.
Climiafelde .i.fuligo.
Clidonas greci uocant quando agitatur aq̃ in uentre ſicut in utero.
Climaticos ẽ ſpẽs ariſtologie
Climatis .i.uitis alba.
Clipealis quid eſt .l.l.alhimenum.

CAP. CLXXII.

Linopodium uel clinopoduz gre. latine uero pes coruinus. DYAS. cap. de clinopodion frutex eſt ſarmẽtoſa duobus palmis aſcendens de terra: naſcitur locis ſaxoſis: folia hẽt ſimilia herpillo et florez praſſio ſimulantem: & alio noĩe uocatur pes coruinus pro quo .l.l. coronopodion. GAL. vii. ſim. phar. cap. clinopodum ca. eſt uirtutis nondum cauſtice: eſt autẽ & ſubtilium partium ſecundum ſubſtantiã ponet utiq; quis tertii gradus ĩ calefatiendo & ſiccando. POSSE: DYAS. herba ipſa bibita & cocta morſib9 uenenatis occurrit. De alto cadẽtibus opitulatur ſtranguriis peſtat effectũ: mẽſtruis imperat aborſum facit potui data acrocordinas multis diebus tollit: urine

difficultati tardissimi temporis medetur: flos eius lectipedi silātur, unde et nomen sumpsit. AVIC. li. ii. cap. đ pede coruino, confert solutioni ātique et cōfert colice & efficit operationem hermodactilorum absq; nocumēto. Paulus cap. de pede coruino, medetur dolorem iuncturarum confortādo mēbrū et materiā resoluēdo.

Clice, .i. turdi.
Clinabile .i. mirtinum.

CAP. CLXXIII.

Limenum. DYAS. cap. climenum habet hastā q̄draz̄ similem fabe uiridi: & folia similia arnoglosse, folliculos habens duos super uirgas sibi coherentes similes iridi et polipodio. POSSE. DYAS. sucus eius cū radice sua emoptoicis prodest: ciliacis singulare presidiuz̄ est: fluxum mulierum stringit: uirtus ē illi stiptica et frigida naribus ꝓfluētē sāguinē sistit: folliculi ipsius uulneribus impositi paracolesim fatiunt.

Clitenus est herba quā dyas. uocat periclimeon & est caprifolium.
Cnicus agri .i. cicer rusticum.
Cnicos .i. anticrocum.
Cnicapeos .i. peucedanum.
Crimia sunt grossiores ptes tritici mola moliti.
Crimon leucon .i. lilium album.
Crisocantes .i. edera arborea.
Crinon .i. lilium rubeum.
Crimon idē qđ supra.
Crichi .i. ordeum.
Critharium idē qđ supra.
Crisson .i. ydrogagus uel scrisson uel senation uel herochalchā idē.
Crista gallinatia est berbene spēs dyas. cap. de gerebotano & non est centrūgalli sed centrum galline & est secunda spetes gerebotani. l. i. gerebotanum.
Crinos leucos .i. lilium album.
Crinoti .i. lilium unde sapo fit & est yreos.
Crisma .i. unctio.
Criso .i. aurum

Crisanticum .i. elapinum quo pictores utuntur uel ē lithos lapis.
Crisitis .i. litargirum rubeū.
Crisocolla est arbor non alta, mellinum habens lignum interius et ē illa que uocatur scotanum.
Cristis .i. plumbata.

CAP. C.LXXIIII.

Rithimon gre. uel crithimū latine cretanus. GAL. vii. sim. phar. cap. de cretano: Crithimum salsū quodammodo est cum gustatur simul cum breui q̄litate quocirca et uirtus eius abstersiua est simul et exsiccatiua, debilior autez̄ est secundum utraq; amari longitudine. DYAS. cap. crithimon: frutex est herbe duos ramos habentis in unius cubiti lōgitudine; nascitur locis saxosis & maritis cū foliis albis & pīguibus silīb9 andragne, sed latioribus et oblongis: florez̄ hēt albū, & semen libanotido simile magis rotōdū & odoratum, quod desiccatur ut triticū. Radices tres aut quatuor habet, digiti grossitudine odoris suauissimi plenum. POSSE. DYAS. folia et semē eius & radices cocte cum uino & bibite urinam ꝓuocāt hystericis medicantur mēstruis imperant: crude et elixe cōmedi possunt, & in sale composite manducantur: folia eius in gustu salmacida sunt. Paulus cap. de cretano Cretamus ca. est et sic. in. iii. gradu, herba ē que ī locis maritis repītur, uirtutem habet ualde diureticā ex subtili substantia. Contra dissuriam, strangurīā & uitium lapidis et yliacā passionē, herba ipsa īmulta quantitate buliat in aq̄ salsa uino & oleo & in ea sedeat patiēs usq; ad umbilicum. Item contra yliacā passionē ponatur in cristeri.

Crithinum idē qđ supra.
Critimon idē qđ supra.
Crisilon clematices est quedā spetes trifolii.
Crimum .i. lilii flos.
Crinum idē quod supra.
Criori .i. aries.

Crios apud dyas.eſt quodda genꝰ ciceris arretini.

Criſantemo .ı.aureus flos & ē aurigea.

Criſanticum uinum .ı.aureum

Criſeos .ı.aureus

Criſon .ı.aurum

Criſma .ı. unguentum

Criſocaltos .ı.auricalcum

CAP. CLXXV.

Riſocolla grece uel uiſcelles ara.tinchar.latiē uero borax uel auriglucten. SERA.li. aggre.cap.tinchar.ı.borax:& eſt ex ſpetiebus ſalium: & in ſapore ſuo reperitur de ſapore baurach & habet cū hoc parum amaritudinis:& eſt minerale: & minera eius eſt in ripis maris:& ē artifitiale qđ fit cum urina infantium.Plinꝰ cap.de criſocolla,eſt humor in puteis per uenam auream defluens creſcente huōre rigoribus hybernis in duritiem pumicis, laudatiorem eandem in auratis metallis & proximam in argentariis compertum eſt fieri. Inuenitur et in plūbariis:uilior tamen omnibus hiis metallis: fatiunt aūt aliqui multum innaturalem illam īmiſſis in uenam aquis leuiter hyeme tota uſq; ī eſtatis menſem deinde ſiccatis in iunio & iulio:ſed ut plene intelligatur nihil aliud criſocolla q̄ uena ī puteis natiua duritie maxime diſtat unam uocant & cetera.

Alia criſocolla fit artifitialiter.DYAS. cap.uiſcallos.ı.uiſcolla aliud artifitiale:aliud naturale. Artifitiale fit in hūc modū mortariuꝫ fit cū piſtello ſuo ī quo alumē liquidum nitrum & ſal equo pondere cū aceto muniantur ſub ſole feruente doēc ſpiſſum fiat & colorem ceruleum fatiat: poſtea figitur ut collirium. Aliqui uero cum urina infantis maſculi hoc fatiūt & ydoneum fit ad aurum gluctinandum. Et ſimiliter aliud naturale eſt qđ foditur in terra.Eligenda uero eſt criſocolla que praſſinum habet colorem,melior eſt armena:ſecūdo macedoica et cipria eligēda eſt ſine lapide & ſine terra:lauanda uero eſt ſic,mitte in mortario cū aq̄ criſocollā & maibus cōfrica fortiter et cū reſiderit liqua,et iterum mitte aquam confricans hoc fatiens q̄ diu limpida & mūda exeat & ſic eitiens in ſole ſicca,et utere quaꝫ ſi comburere uolueris mitte eam tritam in ſartagine et carbonibus īmpone & coque. POSSE: DYAS. uires hēt ſtrīgētes ualde cum magna exaſperatione, ē ſiliter illi ỳtus inciſiua & conſtrictiua: detergit nāq; laceſc ēdo & attenuādo cicatrices & cutim:reuma gingiuarū cōpeſcit:uulnera purgat, carnē ſupfluē uulnerib9 creſcere non ſinit:termantica ē et ſtiptica et putredinem fatiens et morſicoſa:uomitum prouocat plus ſola accepta,hoīcidiū facit, colliriis miſcetur ad lacrimas fatientibus. SERA.tinchar.ı.borax,et eſt ex ſpēbus ſalium ca.et ſic.complexionis in quarto: & confert corroſioni dentium:& occidit uermes qui fiūt in eis:& ſedat pulſationē eorum & habet in hoc proprietatem mirabilem: & eſt glucten auri.

CAP. CLXXVI.

Riſocolla ariſtin que dicitur uirga eſt herba,ſecundum dyas.cap.criſocolla ariſtin in qua eſt capitellum ſilē yſopo, radix eſt illi aſpera et tenuis ſilis elleboro nigro guſtum habens cipreſſi ſubdulcem & auſterum:naſcitur locis umbroſis & ſaxoſis.POSSE. DYAS. uirtus eſt ei termātica & ſtiptica:radix eiꝰ pipleumoniacis apta ē:accipitur uero ī mulſa cocta in purgationibus ſtericis maximū effectū habet.

Criſocomon .ı.camomilla,& eſt dictum aurea coma.ı.bona coma.

Criſoſis grece latine aurata piſcis.

CAP. CLXXVII.

Riſogonium eſt dictuꝫ ſemē aureum uel coma aurea. Eſt enim criſogomū ſecūdū dyas. herba cuius uirga eſt recta et alba:folia hēns anguſta ī circuitu

sicut abrotanum & comam in sūmo & in giro aurosam in qua est capitellus obrotondū radix eius tenuis est: nascitur locis asperis. POSSE: DYAS. coma eius bibita cū uiō, dissuriis & morsibus uēnatis salutare p̄sidiū ē sciaticis & cōq̄ssatioibus medetur: menstruis imperat cohagulatū sanguinē uentris et uesice soluit uino aut oximelle bibita catarrum abstinet .3.i.cū uino albo: apposita rebus tutas eas a tiēa seruat.

Crisolaria est edera cuius semen est aureum.

Crisolocāna est grecū corruptū. nam grecus crisolocana dicit: & est dictū aureum olus a bonitate sua. nam locana dicunt de omni olere: & est atriplex.

Crisomula est species fructus declinans ad colorem aureum, et nostro ydeomate uocatur cozula, uel beracoche pro quo.l.l.cesmes.

Crisomola idē qđ supra.

CAP. CLXXVIII.

Rision secundum dyas.cap. crision est herba cuius uirga est mollis et longa duobus cubitis: trium angulorum & spinosa est cum tyrsulis purpureis atq; senescentibus: circa quos folia sūt mollia & similia buglosse: sed asperiora et miōra & subalbida et spiōsa; que uirga ī capite est rotonda et aspera. super quā capitella sunt purpurea, in qbus uelut canapi semē multi perhibent, q̄ si quis ex ea herba se ligauerit eodē loco ubi fuerit frutex nominās dolorem suum, & ligans ibi omnē dolorem tollit.

Cristere est qđdā īstrumētū medicorum omnibus notum: & secundū aliquos debet dicere clistere, per.l.a clepo as qđ est furor aris et stercus. Inde hoc clistere huius clisteris, uel clisteriū ē īstrumentum quod stercus infirmi in uentre induratum facit exire, sic dictum clistere q̄si clipeus.i.furās stercus, uel dicitur clistere q̄si colus stercoris, qa p ipsū collatur stercus extrinsecus: uel dicitur clistere a cleo cles qđ est inclinari, quia stercus facit inclinari: ista habentur in cato. licon in lrā cli uel dicitur cristere p r secūdū quosdā & componitur a crisi & tergo, is ere. nam crisis hēt tria significare. s. aurū iudaicus & secretum, unde cristere componitur a crisi qđ est secretū, et tergo inde cristere .i. secreta tersio.

Crinoides .i. similaginee ptes.

Crisopleuros .i. piscis dict9 salpa.

Crinocraula uel apokinum grece, latine brassica rustica. GAL. vi. sim. phar. uocāt etiam aliqui licomorus, quia citissiē canes occidit, sicut licomorum lupos, est etiam delicterium hominibus satis fetida herba, quapp̄ter & calida omino ē nō debiliter, non tamen p̄portioābiliter sicca, p̄pterea ergo et cataplāta sufficiēter diaforetice uirtutis est.

Cristallus quid est.l.l. lapis cristallus.

Cripnum est panis uel cibus qui fit ex tribus ptibus farie ordei grossis, et una subtili pro qua.l.l. habaet.

Crisago .i. camedreos.

Crispula dicitur herba cancri ī unguēto martiaton, ponitur in antidotario galieī minori, est herba alba minuta habēs folia crispa, uirtus ei9 ē ca. & sic. medetur dolores et egritudines frigidas.

Cristalion .i. psillium.

Crisomon .i. lingua yrcina, & est centumneruia uel plura.

Coareos .i. folium.

Coamos idē qđ supra.

Coameos idē qđ supra.

Coagulatum .i. rob.

Coe est nomen pōderis. lb. ix. ex concordia dyas cap. de terbētina cum sera. cap. de resina.

Coercens uirtus .i. stiptica: & ipsamet repercussiua potest dici.

Coen .i. harba q̄ uocatur pestorin.

Coillium est aiāl marinum, cuius uirtus est p̄pinqua uirtuti aniālis castorei.

Coabam sunt quedam grana silia cardamomo, & est nux xarch. i. melegetta, eo q̄

grana eius ſimulantur grani ſimilice.
Cobzbagne idem quod ſupra.
Cobzbagae idē qđ ſupra.
Cobori eſt lapis liberans a uenenis.
Cobouri idē qđ ſupra.
Cobhori idē qđ ſupra.
Cocamos .i.ciclamen

CAP. CLXXIX.

Ocham ara.grece capnor: latine fumus.SERA.li.agg. cap.cocham auct. galieī ſubā eius eſt terrea ſubtilis & ī eo cum hoc eſt reſiduum paucuȝ ex igne: & omnis quideȝ fumus deſiccat, ſed diuerſificatur ſpeties eius ſecundū diuerſitatē corporū a quibus reſoluitur nā a materia que eſt calidior & acutior gēratur fumꝰ q eſt ſecundū naturā ipſius & ex materia que declinat ad dulcedinem que eſt parū mordificatiua generatur fumus ſimilis ei. Et idē auct.gal.fumus olibani adminiſtratur aliq̄do cū pluribus medicīs oculorum habentium apāta calida: nam mundificat ea a carne, & adminiſtratur in cohol que fiunt ad reſtaurandum pilos palpebrarū: Et fumus mirre et terbentiē ſūt lōgiqua a nocumēto, ſed fumus ſtoracis ē fortior iſtis: & fumus picis adhuc fortior: & fumus alkitran fortior fuō picis: & medici adminiſtrant illos qui ſunt ex fortioribꝰ ſpetiebus in medicatione palpebraꝝ q̄do eis eſt egritudo que dicitur fulach: & eſt egritudo cum qua cadunt pili cū duritie palpebrarum & rubore: & medicatione corroſionis: & pruritus que ſunt ī lacriāli oculi et medicatione oculorum humoris in quibus non eſt apā: & admīſtrātur alie ſpeties que ſūt magis mollificatiue ī aliis egritudībus in qbus admīſtratur fumus olibani: ſed modū colligendi fumū iueīes in.l.ronder.

Coctana .i.citonia
Cocecoreon .i.cicorea.
Coclea peregrina .i.maruza q̄ cocleas habet.l.l.halzuni.
Coclea terrena et marina quid eſt .l.l. halzuni: uerum eſt q̄ ſecūdū dyas. coclea terrena eſt limatia. Sed ſciendum q̄ coclea ınterdum accipitur pro toto aīali aliquando pro ſola teſta ſecūdū exigētiā
Coclearium ē pondus quatuor aureorū & eſt.ȝ.vi.& cocleariū eſt ſilīter ſpatula cum qua accipitur medicina de pixide.
Cocleas eſt antimonium & cocleas .i.uirga uirilis.
Cocirion .i.īncubus
Cicirio idē qđ ſupra
Coccilium quid ē.l.l.oſtracorum
Coccimidos .i.lipparidum
Coccimella .i. coccineo colore dicta & ſunt apud dyaſ. que a modernis cozula uocantur unde cap. de coccimella eſt cap.de criſomulis ſiue cozulis: ſȝ dyas. facit aliud cap.đ prunis & dicit q̄ coccimella a q̄buſdaȝ pruna uocātur nō tamē aſſerit hoc ſecundū ueritatem, ſed uoce aliquorum.
Cochium eſt quoddā animal marinū qđ uulgo dicitur uitulus marinꝰ piloſum habens quatuor pedes ſimiles pedibus catuli & parit catulos: & exit interdum ad terram ad paſcua.
Cocognidium eſt ſemen plante dicte a dyas.camelea, & eſt mezereon ut ſupra ubi ponitur de camelea: unde qui dicunt cocognidiū ſemē eſſe laureole nō nouerunt ueritatem pro quo.l.l. camelea
Cochia .i.papauer
Cochilium .i.coccilium.
Cochima anteperſica criſomela idē qđ interpretatur mala aurea uulgari, puiciali dicitur amoria & nos dicimus comula.
Cochia .i.pillule cochie
Cochia .i.ſuffuīgatio quedam ſic nominata.
Cochiras eſt ſpeties canne, p qua.l.l. haſap.
Cochile herba eſt nomine ſalabra ſimils uermiculari habens ſaporem acetoſuȝ & fit ex ea alkali.
Cocodrillus .i.animal qđ mouet mandibulam ſuperiorem cū cetera aīalia moueant mandibulam inferiorē pro quo .l.l.cocodrillus.
Cocodaſni .i.bacca lauri

Cocodaſnis idem quod ſupra/
Cocodrilla .i.ſerpentaria
Cocognidium quid eſt .l.l.camelea/
Cocon .i. coccus/
Coculus .i.ſtrignum/

CAP. C.LXXX.

Occus uel kermes gre. ara. karmas uel neruas uel hermē/ latine uero grana tinctoruz unde tingitur ſcarlatum. unde dicitur de xp̄o, q̄ fuit ueſtitus ueſte coccinea.i.tincta cocco.ſ.graīs d̄ ſcarlato/ uocatur autē kermes: & ē frutex ſecūdū dyas.cap.de cocco ſarmentoſa habens in ipſis ẏgis bacculas rotōdas ſicut lēticula que colliguntur & confitiuntur.Eſt autē bon9 coccus galleticus & armenus:et ſecūdus aſianus & licius:hyſpan9 uero oīm nouiſſimus:eſt uirtus eſt ei ſtiptica. SERA.li.aggre.auct.dyas. cap. harmen uel karmen.i.grana tinctorū, ē arbuſtum quod adminiſtratur ad ignem accēdēdū, & eſt medium inter arborem, et herbam. cuius rami ſūt multum ſubtiles ſup quos ſunt grana rotonda ſimilia lenticulis:que colliguntur et reponuntur/et reſeruātur/ et confitiuntur ad tingendum/et melior ex illa ē que defertur ex terris q̄ dicūtur gallates/et andabaſi:& armenia:& ſecūda eſt illa de ſyria et litia:& deterior oibus ē illa que defertur ab hyſpania:& repitur ī arbore parua ſatis ſimili in foliis arbori glandium in terris calichie: & ī ea multiplicatur animal teſtoſum paruum ſimile limatiis:& colligunt ipſam mulieres illius terre cum rore eorum.Et idem auct.gal. ſapor eius eſt ſtipticus cum amaritudine/ & uirtus eius deſiccat ſine mordicatione & abſtergit et īcarāt.POSSE.DYAS. coccus aceto tritus et īpoītus uulneribus/ paracoleſim facit:& neruis īciſis maximū preſidium eſt. SERA.auct.gal.karmen, confert magnis ulceribus neruorum & aliorum mēbrorz/quādo teritur fortiter, & miſcetur cum aceto et melle & etiam decoctionem eorū dant illis qui patiūtur in neruis. Plinius cap.de cocco/ ualet ulceribus magnis et maxime neruorum ulceribus:& ualet contra tremorē cordis & eius debilitatem: hoc aſſerit ſimiliter damaſcenus in antidotario ſuo/in quadā confectioē que incipit cōfectio alkeſmes.
Coccus infectiuus idem quod ſupra/
Coccus genitus .i. cartamum,
Cochum ē terra/iuxta locuz/ ubi clauſit alexander gog et magog.
Codia .i. ſemen papaueris albi.
Codium idē qd̄ ſupra/
Codilion .i.ſemē liſeleos.
Cofendir .i.ſciatica paſſio.
Cofendiſion idē qd ſupra/
Cofeactis eſt quedaz ſpecies titimalli.
Cofeateos idē qd̄ ſupra.
Cogatan ē ſacietas nauſeatiua/
Cogmatan idē qd̄ ſupra,
Cognitio .i.ſolidatio/
Cogmas .i.uſnee/
Cognifitium .i.millefolium/
Coharbagne .i.granum paruuz ſilē cardamomo qd̄ affertur de ſclauonia & eſt melechetta.
Cohzbagne idē qd̄ ſupra/
Cohiz .i.cochum/
Cohiſi idē qd̄ ſupra/
Cohim .i.antrax/et potiſſiē naſcens in membris glandoſe carnis.
Cohol duo ſignificat, nā ē oīs medicina ocularis:& eſt ſimiliter antimoniū ꝓpter excellentem uirtutem quā habet in cauſis oculorum.
Cohopertalis .i.cībalaris/& ē q̄dā cartillago componens epiglotim.
Cohot .i.cot
Coloqntida cucurbita alexādriā uel cucurbita deſerti/idem & eſt pomum uel fructus in tranſmarinis partibus inuētus/ pro qua.l.l haudeb.
Cola .i.pue puſtule que naſcuntur in ore puerorum, & ſūt alcole uel cola .i.extremitaꝫ,
Colagogum .i.colere eductiuuz .l.l. emac.
Colaſtion .i.purgatorium,
Colaſtrum eſt prīma poſt ꝑtū/

denſitas lactis.
Colath .i.puſtule in ore.
Colcacorob .i.cíclamen.
Colcandefam .i.calcantum.
Cola quid eſt.l.l.glucten & cola ꝑ morbo eſt opilatio in epate et ſplene.
Coleos .i.graculus auis.
Colen .i.fel.
Colera paſſio ſiue colirica ẽ fellis effuſio per ſuperius et inferius.
Colena .i.origanum.
Coleſis appellatur congluctinatio. inde paracoleſis.i.partium congluctinatio. inde ſarcocolla.i.ad carnem congluctinandam & ſarcocollagium.i.carnis cõgluctiãtiuuꝫ.
Collectica .i.gluctinatoria.
Collectiua idẽ qđ ſupra.
Colligon uulgari appellatioẽ dicitur cibalaria.
Colidis ſicedula auis.
Colitidum .i.rafanum.
Coliſtario .i.fel thauri.
Coliſartías .i.fel urſi.
Colin .i.plãta que dicitur aſacirat & eſt planta habens folia ſimilia mirte & in medio ſui habet ãnulum ſilẽꝫ oculo & ſimulatur ſemperuiue.
Colimo .i.mentaſtrum.
Colides .i.inteſtinũ exteri9 inde colica paſſio.
Colis .i.uirga uirilis.
Coliris .i.limacia.
Coli .i.fel uel colera.
Coliandrum pro coriandro interdum ſcribitur.
Coliade .i.flegma gluctiõſũ.
Colirida .i.cruſta panis.

CAP. CLXXXI.

Oliticon ſiue colcicon grece. latine hermodactilus.

DYAS.cap.coliticon & eſt bulbus agreſtis qui dicitur ephemeros qui naſcitur in fine autumpni florem habens album ſimilem in figura flori croci: & folia affert bulbo ſimília & pinguiora haſtam habet duobus palmis longam et rufam: radicẽ ſubnigrã que ſi decorticafuerittã alba inueĩtur mollis & dulcis ſuco pleã: lactei coloris: bulbus ipſe habꝫ in medio inciſurã ex qua egreditur ſtipes. unde flos exit: naſcitur multum in meſſenia & in colchis: radix eius accepta offocationem preſtat ſecundum dyas: ut micete. ſed ideo hoc in noticiaꝫ ꝓtulimus ne ꝓ bulbo cõmedatur. qa uis inẽ illi uẽni qui ſuauis guſtu ſit: ſed q eũ cõmederit ſic ei ſbueniẽdũ ẽ ſicut cõmedẽtibus micetas unde ſigulare preſidiũ ẽ huíc rei lac bubulinum ſumptum: unde coliticon eſt ſurumanũ ꝓ ſurumíne qđ ẽ herõdactilus & ita uidetur eſſe ſecũdum ſera. pro quo .l.l.ſturagen.
Collirium ẽ mediciã ocularis forma oblonga que fricatur ſuper cotẽꝫ cum aliquo liquore. quando in oculis poi debet. & dicitur ſief. ſimiliter collirium etiam in multis libris de greco tranſlatis. uocatur ſuppoſítoriũ propter cõueĩentiã in forma: eſt enĩ forma eius ſicut nucleus dactili: ſed grece per k ſcribitur: & poteſt eſſe humidum et ſiccum: humidũ. ſ. ꝙndo fit cum lardo & cetera ſiccum. quãdo fit cum ſale gemma.
Collirium alimbar anteceſſío uocatur.
Collirium raſategi .i.eris huſti.
Colliquatis .i.excreatis.
Collirion .i.geſſamia.

CAP. CLXXXII.

Olofonia pix erica gre. ara. ratiemgĩ: latine pix greca & reſina fuſa. Plínius cap. de colofonia. pix erica ſic dicta ab erice filio ueneris. qui uict9 ab hercule mutatus eſt in montem ſui nomĩs. in quo monte creſcunt arbores quorũ gumí dicitur. colofoĩa. inde eritica carpos fructus illius arboris & dicitur pix greca. quia de ea in gretia in multa quãtitate inuenitur ſed quomõ fit. l.l. hatinog. Paulus cap. de colofonia ca. eſt in. ii. ſic. ĩn primo.
POSSE. paulus contra diſinteriam fit ſufluĩgatio ex puluere ipſius: contra tenaſmonem ex frigida cauſa ex puluere ipſius & naſturtii eq̃lĩ mixtis fiat aſplio

ſuper renes melle calido perunctos. Ad pilos de fatie remouendos & fatiem dealbandaz. Accipe. iii. ʒ. colofonie maſticis ℥. i. modicū armoiaci puriſſimi et diſſolue in uaſe terreo nouo et mūdo & ad ultimū tres guttas arōniaci & miſce & cola ſup aquam frigidam et miſce et malaxa cum autē uolueris pilos tollere reſolue paucū ad ignem et aliquantulum tepefactū poē ſuper fatiem per unam horam uel duas poſtea remoue: pilos remouet & fatiem depurat & ſit locus ſiccatus cū pannis & parum cum digito madefacto preme ut melius adhereat: poteſt illud emplaſtruz deties appoī & poteſt ſeruari ꝑ duos dies. Contra aſma ex frigida cauſa materia exiſtēte digeſta & diſſoluta accipiat patiens fumum per os.

Colon .i. humor .ſ. colera rubea & uniuerſaliter pro quolibz huōre ponitur aliquando etiā ponitur ꝑ quodā inteſtino qđ eſt ultimū de tribus groſſis.

Colomeſtin .i. aconitum

Colopendria .i. ſaxifragia.

Color indus eſt quaſi celeſtis tendens ad nigredinem.

CAP. C.LXXXIII.

Oloquintida agreſtis ſecūdū dyas. cap. de coloquintida agreſti haſtas et folia hēt ſup terraz ſilēs cucumeri noſtro, que folia inciſa ſunt & guſtu amara: ſemē eius rotondum ut pila quod colligenduz eſt cum ī maturitate colorē uariauerit. POSSE. DYAS. uirtus eſt in medio ipſius purgatoria obulo uno accepto cuz mulſa mixto nitro & melle cocto et mirra in modum cataputie bene purgat. Ipſe uero pile ſicce tunſe & mixte et cliſteri adhibite ſciaticis medentur paliticis, ſilīt preſtolantur flegma et colerā deponunt: menſtruis imperant aborſū fatiūt: dolorē dentium tollunt: cacoſtoātice ſūt colliria exinde fiūt que ſuppoſita uētrē deponūt uiridis autem ſucus ſuperūctus ſciaticos curat: uires habet huēctandi & īfrigidādi habūdāt. unde ſucus raſure ipſius auriuz dolores qui ex inflāmatione caloris fiunt ſanat cum oleo ro. inſtillatus: raſura autē eius febrientibus in ſtomaco poſita mūīt febrem.

Coloqntida domeſtica quid ē. l. l. haudeb

Colocantum .i. calcantum.

Colonia eſt quoddaz ulcus oculi.

Color celeſtis ſecunduz auctores ē color qui eſt inter nigredinem & albedinē q̄ſi color ſubalbidus, & iſte color celeſtinus noīatur in. l. ambra & in. l. bidellium.

Color iacintinus .i. color celeſtis

Color dactili .i. color feniceus

Color purulentus .i. color ſanguinis putridi.

Color feniceus quid eſt. l. l. fenichia.

Color punicus .i. color ſubcitrinꝰ, inde uocantur poma punica .i. ſubcitrina.

Colbo .i. grana ſolis

Colcodea .i. dator uite.

Colcotar eſt ſpeties uitrioli ut apparet in. l. calcitis & in. l. zeg.

Coloquintida .i. cucurbita uſualis pro qua. l. l. bara.

Collocaſia .i. culcaſia.

Columbapaſtron .i. pentadactilus.

Colum .i. extremū uel colū .i. membrum.

Columbina .i. berbena

Colubaria .i. ſerpentaria

Colubrina idē qđ ſupra

Coluber eſt ſpeties ſerpētis que dicitur ceruum fugare & leonem interficere.

Columi .i. colita

Columum .i. herba q̄ dicitur muſcellina.

Collus .i. urceus bibendi uel nappus.

Colpus .i. ſinus uulneris uel colpus .i. empetigo.

Comacis .i. citonia.

Coma .i. gumi & coma ē ſtupor uel ſompnus lōgus uel apā cerebri & coma .i. lixiuium.

Comatra .i. pirum

CAP. CLXXXIIII.

Omarus gre.ara.catilabinch uel haruanchieth: latiē ficus lupi uel ſuborbito. DYAS. cap.comarus & ē arbor ſilis cidonie ſed folia minuta habet:& fructus coccimelle ſimiles:eſt enī ſiē oſſibus quā multi memequilon dicūt cui ſi maturitas fuerit rufum facit colorem:ſed cū editur remanet in ore ſubſtātia quedam ſimilis ei que remanet ex ficubus uocatur ara. catilabinch .i.īterfector patris ſui:& ficus lupi:& eſt arbuſtum qđ uocatur noſtro ideomate armoni:fructus eius ē ī ſuperficie aſper,& habz ſaporem mixtū ex dulcedie & acetoſitate aliq̄.Stefanus cap.comarus cathilabinch .i.catelabum qdā gombaris dicūt. SERA.li.aggre. cap.haruāchieth .i.ficus lupi arboris,huius folia ſunt ſilia foliis citoniorū: ſed ſūt miōra: & fructus eius eſt ſimilis prunis in quantitate non habens nucleū: & q̄do maturatur decliāt color eius ad rubedinē:& q̄do cōmeditur remanet in ore ſubſtantia ſimilis ei que remanet ex ficubus. GAL.vii.ſim.phar. cap de comaro arbor & fructus eius ſūt ſtiptici:eſt autē cacoſtomatica et caphalargica memidum uero quidam noiant. POSSE. DYAS. eſt malus ſtomaco & ,opilat cito & īducit ſtuporem.

Comara	.i. cardus
Comato agreos	.i.ſemē tube ferule
Comeos	eſt omne gumi ſz potiſſiē dicitur q̄ ē gumi arabicū.
Cometes titimalli.	eſt prima ſpeties
Comena	.i.priuatio greſſus
Comiciale	.i.gentiana
Comitialis	quid ē.l.l.epilenſia
Comidionis	eſt ſemen papaueris albi.
Comices	eſt ſpeties titimalli
Comitio	idē qđ ſupra
Comia	idē qđ ſupra
Comocriates	.i.praſſium
Compton	.i.maluauiſcus
Conale ſcrontale	.i. rapa
Concale	idē qđ ſupra
Condari	.i.thus
Conſa	.i.cicuta
Conci	.i.hermofodriti
Conche	idē qđ ſupra

CAP. CLXXXV.

Ondes uel condeſi arabice: grece ſtrutium: latine uero condiſi:unde a dyas.uocatur ſturtiū a macro obſtrutiuz, quod quidā radicē ellebori albi putāt,eo q̄ ſternutamenta mouet ut ipſum: licet falſo ,p quo macer ſternutamētū puluis p ſe mouet eius naribus iniectus ueretro non ſegnius albo .i.elleboro. Item dyas. facit ſemotum capitulum de elleboro a condiſi,nam condiſi uocat ſtrutiū ayens cap. de ſtrutio lauarii utuntur ad fuīgiū lane quod limpidat lanam. Radices ſunt rotonde et oblonge que ſi bibite fuerint diuretice ſunt et calide.SERA.li.aggre. cap.condes auct.gal.illud quod ex eo adminiſtratur eſt radix ipſius:uirtus eſt ca. & ſic.in quarto gradu:unde iſta medicia utuntur lauatores lane ad fatiendū lanaz lenem et pulchram,quando fumigāt ipſā cum ea & eſt nota:radix eius eſt acuta & in forma ſua longa et rotonda. GAL. viii.ſim.q̄.phar.cap.de ſtrutio ſecūdū trāſlationem grecam ſtrucii radice maxime utuntur acri quidem exiſtente ſecunduz guſtum ca.& ſic.ſecundū complexionem ex.iiii. fere gradu. POSSE. DYAS. epaticis tuſſientibus & ortonoicis medētur:morbo regio utiliter adhibentur: cū lacte naribus infuſe cum melle cochleariū unum acceptum,uentrē mollit cū panacis & capparis radicibus ,accepte & bibite calculos ueſice frāgūt & excludūt ſcliroſiz ſplenis ſpargūt. Strutiū matrici appoſitū menſtruis imperat:aborſū facit:cū poleta & aceto poſitum lepras tollit:puſtulas cū fariā or.īpoītū līpidat:colliriis mixtū caligines oculis detergit,medicamīb9 nccārie miſcetur tritum ſternutamenta ,puocat cum melle tritum & in naribus miſſum caput purgat. SERA.de proprietate radicis eius eſt; ſi accipiatur q̄ abſcindit flegma et melancoliā groſſam & reſoluit uentoſitates. GAL.radix eius ē abſterſiā

& urinatiua:mouet ſternutationes,ſiliter aliis quecunq; amara ſunt guſtu & calide complexionis.

Coniueſtio pro pruritu, inuenitur apud alexandrum libro primo.

Conium	.i. cicuta
Conizuli	idē qđ ſupra
Conium ſucaranum	idem
Conios	idem
Coniſum	idem
Coniſa	idem
Conia	idem
Conicu	.i.cartamus

Coni ſunt fructus cedri & ē pinus maſculus:& uocatur ſcerbin,uel cedrus & eſt zappinus

Congelatio ē quando aliquis ut dormiēs iacet oculis aptis et nō ſentit et ē ſubeth ſiue catalenſia,& iſtud uocabulū ponitur a gal.in illo āphoriſmo ſecunde particule ſompnus et uigilia

Coniiſperina	.i.cicute ſemen
Coniza	.i.policaria

CAP. CLXXXVI.

Ombin uel corumb arabice grece,cauben uel braſſica uel lacana:latine uero caulis.

SERA.li.aggre.cap.combin auct.gal.Combin ex eis ſunt domeſtici ī ſuo ſapore non habentes amaritudinē & acuitatem in ſemine eorum ē hoc magis manifeſtum.Et caules agreſtes plurimuz naſcuntur in locis maritis uel ī aliis locis deſertis & ſunt ſimiles domeſticis niſi qa ſūt albiores eis et aſperiores & ſūt amari ſaporis.Et idem auct. gal. ſapor eorum ē amarior ſapore domeſticorum:& ſūt calidioris cōplexionis q̄ ipſi,& ſūt ſictiores ſicut et alia uniuerſa fere ſilueſtria,& nō euacuatur qui comedit eos a malicia eoz, quia ſunt remoti a complexioē hominis & uirtus eorum eſt quia abſtergunt & reſoluunt plus q̄ domeſtici. GAL.vii. ſim.phar.cap.de caulibus ſecundū trāſlationem grecam uirtus qdē caulis doēſtici prima eſt,que deſiccat quādo cōmeditur, & q̄do apponitur extra: & nō ē maīfeſta in ea amaritudo nec acuitas. DYAS. cap.de braſſica caules marini ſūt longinquiores a ſimilitudine domeſticorū,folia eius ſūt ſimilia foliis ariſtologie rotonde & cruda quidem folia que adherent tirſo ſunt ruffa parua: & locus eorum qui eſt a ſtipite eſt calidior q̄ locus herbe qui dicitur tirſus & lac non multum tamē. GAL.vii.ſim.phar.cap.de caulibus. Sapor caulis marini eſt declinās ſalſedini & amaritudini:erit utiq; & ad eas q̄ extra corporis utilitates ad quecunq; huius q̄litatis congruunt ydoneus. AVIC.li. .ii.cap.de caulibus,corpus ē huīdius foliis & ſilueſtris calidior eſt & ſictior, & ipſe caulis domeſticus eſt ca.in.i.gradu & ſic. in.ii.Et caulis quidem alius eſt domeſtic? alius ſilueſtris:& alius ē marinus: & alius eſt caulis aque:ſilueſtris uero eſt amarior & acutior & remotior ab hoc ut ſit cib? POSSE DYAS.braſſica.i.caulis ſi in cibo aſſiduatur caliginē facit: femīs purgationem excitat,copiam lactis infundit: ſēicocta et cruda aluū reſoluit: bis cocta conſtringit:partus etiā mortuos expellit cocta contrita & ſtomaco cum axungia ueteri et oleo ro.ſuppoſita ardores febriū mitigat:lepras et ſporas cū alumīe rotōdo ex aceto linita emendat: ſic et fluētes capillos retinet teſtium & genitalium uitiis & tuōribus utiliter īponitur,et efficatius ſi fabe trite miſceatur.Stipites eius aridi combuſti uim cauſticam preſtant:quorū cinere ſi quis pſilotris cū aceto & lixiuio coniūxerit detracti capilli nō renaſcētur. Semen braſſice & maxīe egiptiace ī potu datum lumbricos et omnia intus aniālia extinguit.Cinis radicis eius iacentē uueā ſubiectus attollit . GAL.ſecūdo de cibis medici quidem ipſo ut medicina exiccāte utuntur:ſed ſucus caulis habet aliq̄d expurgatiuum:ipſum autem corpus ſecūdū exſiccandi rationem,reſtringere magis q̄ prouocare ad ſeceſſum:quādo qdē egere uolumus que ſecūdū uentrē ponimus cū eo oleum cum garo: differt autem nihil neq; ſi cuz ſalibus pro garo ſumatur,uolentes autem exſiccare humidum uentri quando iam mediocriter uidetur coctus

priorem aquam effūdentes immittimus mox alteri calide: deinde iterū in illa excoquimus multū, sed tandē cū decoqmus ut teneres fiant: non excoctus q̄do gratia ſubductionis ſumitur: uolumus enīz non deponere proprium ipſius ſucum in tali oportunitate, ſed quantum poſſibile eſt reſeruare. SERA. auct. gal. caulis congluctinat apāta & ulcera fraudulenta, & apāta indurata que deueniunt ad hoc ut non poſſint reſolui: & heriſipillas & formicam: & ſemen eius occidit uermes q̄do bibitur & tirſi caulium quādo cōburūtur, uirtus eorum eſt deſiccatiua, adeo q̄ pueniūt ad hoc q̄ habēt uirtutē cōburēdi & reſoluunt reſolutione forti, & cōferūt dolori laterum antiquo quādo miſcetur cum eo adeps antiqua: & adminiſtratur, & ſecundum hunc moduz conferūt aliis egritudinibus que aſſilāntur huic dolori. caules enim deſiccant ſicut lētes et ꝓpter hoc inducunt tenebroſitatem uiſus: niſi quando cocti ſunt humidi ultra tēperamentum: caules enīm ſunt deſiccatiui & ſtringūt, ſed q̄do uolumus q̄ leniūt uētrē ponimus eos in almuri et oleo poſt eorū elixationē. Et dixit in li. de dieta q̄ medici exhibent caules eo q̄ ſunt medicīa deſiccatiua, eorum tamen humiditas lenit uētrē aliqua lenificatione & eorum ſubſtantia ſiccat et ſtringit. Et idem ſera. auct. dyas. quando caules bulierint bulitioē leui prouocant urinam et laxant uentrem: et ſi bulierint multa bulitioē maxiē ſi elixētur bis cum aqua retinent uentrē. Et caules qui oriuntur in eſtate ſunt mali ſtomaco et acutioris ſaporis quā alii domeſtici. Et caules qui naſcūtur in babiloia nō cōmeduntur propter eorum amaritudinem. & ſi cōmeduntur conferunt obſcuritati uiſus et tremori, & ſi qs ebrius coēderit eos ſedant ebrietatem, & ſūmitates cauliū ſunt meliores ſtoāco & magis ꝓuocatiue urine q̄ alie eius partes, & ſi coquātur cū aqua et ſale ſunt mali ſtomaco et mollīūt uentrem, & ſucus eius quādo miſcetur cū radice lilii quod dicitur yreos, et nitro & bibitur ſoluit uentrem: & quando uino miſcetur conuenit morſui tyri, & quādo cum farina fenugreci et aceto, et fit inde emplaſtrū, confert podagre et dolori iūcturarum & ulceribus ſordidis antiquis. Et quādo fit ex ſuco eius naſcale et farinā lolii prouocat menſtrua, & quando folia caulium bene piſtantur, & fit ex eis ſolis emplaſtrū, aut cū ſanich cōfert apātibus flegmaticis et heriſipille et curat ſcabiem ulceroſam, et quando miſcetur cuz ſale ignem ſacrum curat et capillos cadentes detinet, & quādo comedūtur folia cauliū cruda conferūt ſpleneticis et maſticātur & tranſglutitur ſucus eorū et reſtaurat uocē amiſſam et quādo bibitur decoctio eorum laxat uentrem et prouocat urinā et menſtrua. Et quādo fit cum ſemiē eius naſcale et retinet ipſū mulier p9 īpgnationem interficit fetum Et ſemen caulium maxime eorum qui naſcuntur ī babiloia quando bibitur occidit lumbricos: et ipſū quidē ingreditur compoſitionem tyriace, et mundificat faciem et aufert bothor. Et ſūmitates recentiū quādo cōburūtur cum radicibus ſuis et miſcetur cum cīere ipſorum axungia porcina, confert dolori lateris antiquo. Et idem auct. dyas. Caules domeſtici conferūt tuſſi antique et podagre quando linitur ſuc9 eoz ſup iuncturas ipſas. Et ſi caules dantur ad cōmedendum pueris, fatiunt eos citius ambulare. Et quando ſuc9 eius coquitur cum uino et admīſtratur aliquibus dieb9 aufert dolorē ſplenis: & quādo eius cinis miſcetur cū albuīe oui: curat cōbuſtionē ignis, et ſucus eius aufert pruritum et ſcabiem. Et quando miſcetur cū uitriolo et aceto et linitur ſuper baras confert eis. Et quando caules cōmeduntur, clarificāt uocem: et confert morſui canis rabidi. Et idem auct. aben meſuay. Caules deſiccant linguam et eorum proprietas eſt q̄ expellunt huiditates capitis et alleuiāt linguā grauatam a flegmate et ideo clarificant uocem et ſemen eorum deſtruit ſpma, q̄do mulier facit ſibi ſuppoſitoriū. Paulus cap de caulibus clarificat uocē et ſemina caulium alborū cū zucaro, curāt gomorream. AVIC. decoctio radicis caulis cum aqua granatorum, eſt bona

canabit preterea caulis ē groſſi nutrimēti ingroſſans ſanguinem cū non diſſoluitur et inflat uſq; ad partes furcule et lateris: & facit doloroſum corpus: et nō ē mutabilis ſicut uētoſus: ē maturatiuus leſſicatiuus, deſiccatiuus, ꝓprie q̄do decoquitur et effunditur ab eo aqua prima: & cinis quidem ſtipitū eius eſt fortis exſiccatioīs & habet proprietatem in ſedando dolorē & eius nutrimentuz eſt paruū et huīdius nutrimento lentium et ſanguis quī ex eo generatur ē malus. Cū ergo decoqtur cū carne pingui & gallinis fit bonus parū. Silueſtris et marinꝰ et doēſticꝰ maturāt flegmones et durities uulnera cōſolidant & prohibent ambulationem fraudulētis & ponitur cū albumine oui ſup aduſtionē confert tremori: & quandoq; ponitur cū fenugreco ſuper podagrā: & embrocatur decoctio eius ſuper dolores iuncturaruz eius decoctio et ſemen ipſius retardant ebrietatem: et conferunt furfuribus: & quando cum ſuco eius fit caput purgium purgat caput: & ex proprietatibus eius ē exſicc atio lingue: & facit ſompnū obtenebrat uiſum: cum hoc tamen q̄ ponitur in alcohol et fit gargariſmus cū ſuco eiꝰ aut decoctione ipſius cum oleo ſiſamino et confert prefocationi et comeſtio eius clarificat uocē: ē malꝰ ſtoāco et ſucus eiꝰ cū uino d̄ paſſis cōfert ſpleī et hyćteritie & eius canna eſt tarde digeſtioīs ꝓuocat urinam et menſtrua: & eius ſemen cū aq̄ lupinorum interficit uermes et eius flos prouocat menſtrua. Cuz ergo ſuppoītur ipſe et ſucus eius cum farina ſceſilem aut flos eius interficit fetū. Et q̄do ſuppoītur eius ſemen poſt coytum corrūpit ſpma: et cinis radicis eius frangit lapidem: Et caulis qui ē marinus declinat ad ſalſedinē & amaritudinem et ꝓpter illud ergo leīt naturam et ſoluit proprie cū carne pīgui & folia eius ſūt proprie ſicut folia ariſtologie que ex una radice oriuntur: Eius ſucus cū uino conuenit morſibus uēnatis & ē cōferens moſui canis rabioſi. Yſaac ī dietis articularibus capitulo de caulibus doēſtici duoꝰ modis ſūt eſtiui et yemales. Eſtiui uſtionē gērāt et colerā nigrā quod monſtrat eorum acumen: proinde ſunt colatiui et mundificatiui. yemales uero non tanti acumis ſunt ſed ius eoꝝ uētrē humectat: & urinam prouocat; eorū uero corpus eſt ſiccum: unde ē conſtipatiuum. quorū uero ius ſoluit et ſine iure coēſti conſtipant ideoq; ut ab eoruz nocumēto temperentur, elixentur et aqua priā proiecta in alia coquantur: & cum pinguiſſiā carne condiantur.

Conada .i. coclea marina.
Concilida .i. rapa.
Conciſius .i. breuius.
Condiſi ſecundum quoſdā eſt elleborus, ſecundum alios eſt alia herba, qdquid ſit pro ea utimur elleboro et condiſi a dyas. uocatur ſtrutium: et facit de eo ſemotuz capitulū ab elleboro pro quo .l. condiſi & .l. condes & .l. condos et .l. ſtrutium.
Condiſiſſa .i. ſimula.
Condidi ē herba q̄ aſſilātur ſpatule, flores ualent duritiei iuncturarū & quidam ſunt ſimiles uiolis quidam ſūt glauci in nocte et in die lucentes.
Comitialis morbus .i. epilenſia.
Contritio .i. compreſſio.
Contritus aſſenſus .i. impeditus unde pulſus contritus .i. debilis et uelox ut in principiis paroxiſmorum.
Confícta .i. fex ſtoracis líqde & rubee et uocatur ab aliquibus coſūbrū ut apparet in .l. melacha.
Confícta muſcata idem quod ſupra.
Conopis .i. zinzala & ē aniāl paruum pungens homines et animalia & eſt ſatis tedioſum.
Conote .i. hermofodritus.
Conos .i. ciatus, et ē appēhendens. ꝛ. i. ſ. ut in littera ciatus.
Cobourulla ē iuncus nō acute ſummitatis.

CAP. C.LXXXVII.

Oondros apud grecos duo ſignificat, nam ſignificat riſū, und reſpondes mihi grecus iterrogāti qd eſſet condros dixit furfur farine. Itē condros expoītur

qđ eſt aliqua cartillago:ſimiliter condros eſt genus frumenti de quo dyas.condros ſunt eius due ſpēs in una inuenitur unuz granum,et ī alio duo grana & quodlibet ipſorum eſt ſtamerula, & maioris nutrimēti q̄ ordeū boni ſaporis & paīs qui fit ex eo minus eſtnutritiuus q̄ q fit ex frumento.Et ſpeties in qua reperiūtur duo grana eſt plus nutritiua q̄ riſum et magis conſtrictiua uentris, & melior ſtomaco quando ipſum coquitur cum aceto:& fit linitio cum eo et eradicat ſcabiē ulceroſā & eradicat ūgues ſciſſos:& curat fiſtulas que ſunt in lacrimali:& quādo admīſtratur in principio earum et fit ex decoctioē eius cliſtere,& eſt iuuatiuū ulceribus inteſtinorum . GAL.li.primo de alimentis cap.de condro genus frumēti ē condros ſuffitienter nutritiuum uiſcoſum habens chimum & cetera hoc uocatur in libris đ arabico tranſlatis candaruſium et apud auic.candaros et candaruſio et cetera de quo ſupra in.l.candarus. GAL.viii.ſim. phar.cap.condros ē quidē optimus cibus ſicut et triticū:ſed nō eſt p̄ſentis negotii de cibo determinare:ut pharmacuz uero emplaſtice eſt uirtutis:complexioīs uero ſimilis eſt frumento plus illo uiſcoſior:& nutritior:eſt plus illo ſiccatiuum propter cōmixtionem ſiccantium pharmacorum.
Conſolida minor roſtrum coruinum idē ſed falſo mā conſolida miōr ē ſicut herba que uocatur artetica .l.l.ſimphitum, pro maiori et minori conſolida rubea, pro q̄ l l.biſtorta.

Connuſion .i.uua demonis.
Conniſion idem quod ſupra.
Concuſſoſa .i.umbroſa.
Con .i.ſpica fetida, & ē cicuta.
Conu idem.
Conni idem.
Copalion .i.umbilicus ueneris.
Cepa roſea .i.marchaſita uel lapis luminis,quoniam ad hoc ualet, pro quo.l.l.calcitis.
Copon .i.amputatiuum.
Copton idem.
Coperon idem

Copros .i. ſtercus.
Corax .i.coruus auis
Coraſceni eſt propriū nomen loci uel regionis.
Coraxi eſt ſpēs ypericon.
Corax idem quod ſupra.
Corallus quid eſt.l.l. baſat.
Coratum .i.porrum.
Corad .i.puſtula oculi.
Coratici ſunt fruſtra inteſtinorū ſubtilia, que cum p̄iguedine exeunt in diſinteria.
Corat .i.corrodens
Coroſos .i.cōmotiones
Coratari .i.coratici.
Coratrai .i.lactuca.
Coramſim .i.elixatura
Coraſex .i.brancos.
Corda eſt que dicitur tenantos.
Cordapſum .i.yleos
Cornia .i.color
Cornale .i.cranea.
Corat .i.planta fontis & ē ſenation.
Corſanda .i.cauda equina.
Cort .i.gumi arabicum.
Corella .i.prunus arbor ut in palladio.
Cornella idem.
Cortex eris .i.bactitura eris.
Coriſtum .i.lac ſtatim poſt partum mulſum.
Coriza .i. opilatio narium uel infuſio de fluxu a cerebro deſcendēte & eſt coriza nomen morbi et membri.ſ. caruncule que ſunt in extremitatibus neruorum odorabilium.
Coriata .i.ſtupores.
Coriden .i.ypericon.
Corium animal quid eſt.l.l. gelolacheb.
Coriandrum quid ē.l.l.dyabora.
Coriandrum putei .i.capillus ueneris.
Corimbi caleſis chundii eſt cocogidii ſemen,ſed corimbi ſimpliciter prolati ſunt fructus edere ut apparet in.l.ciſſos,et ſecundum quoſdam ſunt anuli uitis.
Colirion ſecūdū dyas.uocatur gelſamia
Coriti .i.rapa ruſtica
Corion .i.coriandrum
Corium herba eſt quarta ſpeties ypicon

ſecundum ſera. cap. de ypericon.
Cordiator interpretatur aliquando pro ore ſtoāci, ſ3 ſepius ,p corde ide cardiaca pro cardialagra ut in dietis uniuerſalibus.

CAP. C.LXXXVIII.

Ordilion grece: latine uero carui agreſte: uel ſiler creticū uel cordumeni. DYAS. cap. cordilion herba eſt que naſcitur in cilicia eius frutex ē ſarmētoſa, ſemen habens rotondum & duplex ſicut ſunt fabe uiſcidum & odoratum. POSSE. DYAS. ſemen eius ſi bibitū fuerit prouocat urinam: & mēſtrua ſuc9 eius uirge & ſemis tribus obulis bibitus cū dulcore diebus. x. nefreticis medicātur, radix eius tunſa et ut electuarium compoſita, toracis cauſas mirifice curat.

Corhida .i. meatus ueſice ad uirgam,
Cornucellum fructus .i. cornea
Corti .i. humor croci
Corch idem,
Corona bubula .i. pigamum,
Coronis .i. cornix auis
Corona .i. ſaturegia,
Corotrum .i. frumentum
Coroda .i. cimex.
Corrotari .i. corrodes
Corona regia .i. mellilotum,
Corona montis .i. roſmarinus: auic tamen capitulū nullum de eo facit.
Coronopodion .i. herba que pes dicitur coruinus,
Corotrai .i. lingua bouis,
Corodai idem.
Corcos .i. fenum.
Corrodes ſunt fruſtra ſubtilia que ī diſſinteria de uentre egrediuntur.
Cornub .i. cornubia.
Coru eſt menſura .xxx. modiorum.
Cornus arbor quid eſt. l. l. cranea.
Corruda .i. ſilueſtre, & eſt aſperum gumi, quod greci erminium uocant.
Cor album abietis .i. agaricus.
Coſa perimaton .i. cicute ſemen
Coſma ſpermaton idem
Cochaſi .i. papauer,
Coſta bouis .i. plantago.
Coſſeſſio .i. quando res adunant partes foraminum.
Coſen ſunt copule glādiū.
Coſefos. i. merulus auis
Coſmice .i. bectonica
Coſſifos .i. coſifos
Coſure .i. ſpuma maris,
Coſſure idem.
Coſguaria .i. cībalaria,
Coſtus .i. radix amara, & inuenitur in multis locis, cuſtud dulcis ſcriptū in confectionib9, ſed nec uidi nec audiui ab aliquo uidiſſe, ſed pro coſto. l. l. hoſta.
Coſt barcoſt. .i. cot
Coſt eſt quidam lapis uiridis in quo acuūtur inſtrumēta ferrea & uocatur cos ocularis quia ī eo fricātur ſief oculorum: & dicitur cos olearia, quia acuuntur in ea inſtrumenta ferrea et aſpergitur ſuper ipſū oleū & ob hoc romaī uocant eam olearolam.
Cotadrios. .i. uſnee
Cotalibes. .i. amomum.
Cotalides. idem.
Cotilidones. ſūt fetus ligamēta

CAP. C.LXXXIX.

Otilidon gre. latine cībalaria, uel umbelicus ueneris.
DYAS. cotilidon hēt folia ſicut acinctabulū obrotonda & alta: & latenter concaua: & haſtā breuē in qua eſt ſemē poſitum: radix eſt ei obrotonda ut oliua. Eſt alia cotilidon que folia hēt pinguia & latiora et ſpiſſa, ſicut lingellas folia que ſunt circa radicem ſūt ſicut oculus picta, habet in medio ſicut maior aiſdo guſtu ſtiptica: haſtam habet tenuem, cuius flos & ſemen ſimilis ypicon radix eſt illi maior predicte, cuius uirtus eſt ſimilis ayſdo. GAL. vii. ſim. phar. cap. cotilidon mixte eſt uirtutis ſcilicet huide ſubfrigide & cuiuſdā obtuſe ſtipticitatis

pauce amare unde infrigidat: & repcutit & abſtergit et diaforat. Plini9 cap.cotilidon herba ē oībus nota, cuius natura ex huīdo frigido & pa9 calido refrigeratoria. POSSE.DYAS.uirt9 prime ſpēi ē, q9 ſucus radicis eius & foliorum punctus aut fomento adhibitus tumorem nature ſpargit: ignem ſacrū extinguit: & pmones curat ſircofis īpoſitus eas ſparget: ſtoāci eſtuationem tollit: radix cōmeſta cū foliis calculos frāgit: urinā puocat: hydropicis in oximelle datus ſingulare preſidiu3 eſt, & multi ad amorem eam colligunt: hec mixtam habet uirtutem infrigidandi et humectandi: habet etiā nō aperte ſtipticā uim cum amaritudine modica: unde infrigidat et reprimit, et proicit et digerit, inflāmationē ergo flegmonu3 curat: & in ſtomaco cauſon habentibus utiliſſima ē cataplaſmata tunſa et impoſita uulnera que ſunt cum rubore & roſulas ſanat: ſucus eius iniectus ad ueretri excitationē quam greci ſimoſim uocant ualet.
GAL.cotilidon curat flegmones, heriſipillatos & heriſipillas flegonoſas: & maxīē ſtomaci ardentis utilis & ſuffitiēter epiplaſmata: credita autem ſunt folia cum radice comeſta lapides frangere & uriās mouere. Plinius, hec tunſa & impoſita uulera curat et reſoluit que ſunt cū rubore .i. roſulas ſanat: tunſa et ſtomaco īpoſita ardorem et inflāmationem ſedat: radix uero ei9 potata lapides frāgit, greci uero dicūt, q9 leiter ſit humida, frigida & ſtiptica.

Coticorion .i. intuba agreſtis.
Cotidanclearis .i. uexia.
Cotia .i. limaces.
Cotila eſt pondus .ix .ʒ. gal. uero .x. de inge. ſaitatis uidetur dicere, q9 due ſunt .ix. ʒ. error ſcriptoris fuit: & eſt medietas kiſt ſecundū auic. hoc etia3 uidetur dicere yſidorus: nā cotilla ſecūdū yſidorum, eſt mēſura pōderis ciatorū .vi. & ciatus ſecundum ipſum ponderat .ʒ. i. .ʒ. ſicut apparet in .l. ciatus.
Cothia eſt ſpeties pini
Cototonopedem eſt pes milui & eſt pepanus.
Coton .i. bombax p quo .l. .l. goron.
Cotona bubula .i. pigamum.
Coturnices quedā ſunt magne q̄ ſilāntur columbis & iſte ſunt attagines, & quedā ſunt parue & iſte ſunt que uocantur q̄lee.
Cotula alia fetida, alia non fetida: Fetida eſt planta ſimilis camomille foliis et flore, q̄ latiē uocatur pucida: & grece ptemon. Eſt alia cotula non fetida que uocatur ara. bichar & ſecūdū auic. uocatur oculus uacce: gre. uero butalmos. i. oculus bouis: & iſta eſt que a quibuſdā uocatur cotula minor, & eſt duplicis ſpetiei ſicut inueies ſi. l. l. bichar.
Cotularia idem quod ſupra.

CAP. CLXXXX.

Ot grece ara. alphahar uel alfaſafat: latine uero medica uel pratum. DYAS. cap. cot: Cot ē herba ſilis trifolio que infra fenū naſcitur, folia hēt āguſta & uirgulam ſimilem trifolio in q̄ uirgella ſemen eſt ut lēticula: illud ſemē miſcetur pani pro odore quod cum ſalibus elixum in fomento adhibitum calidum eſt: hanc herbam equi et aſini comedunt, de quo auic. li. ii. cap. cot ayt oleū cot ē res magis conferes tremori.

Coxaros .i. millefolium.
Coxablos .i. almea.
Coxalos idem.
Coxioſos .i. ille cui debent humores per urinam purgari & nō purgatur & fit ſciaticus.
Coxilide .i. atriplex & ē blitus.
Cozumbrum .i. almea ſecundum quoſdam ſed falſo ſed quid eſt .l. l. infra chozumbrum.
Cozula quid ē .l. l. ceſmes
Chonicha chonus conizuli cicuta idem.
Chorus .i. uulturnus uētus.
Chorona regia .i. pratellum.
Choſore .i. ſpuma maris.
Choa .i. malumgranatū.
Choen idem.
Cotheon armenitinum a loco dictum

Cothonas bedias .i.tuſſis huīda ātiq̄
Comoſis eſt uehemēs tumor oculorum, ut minime claudere ualeant egrotantes/adeo ut albe ptes priē tunice ſanguinolente, atq; extantes appareant pupillam ſuperantes, & eſt obtalmia,
Cochachemen idem.
Cozbezbata eſt nux ſerca id eſt melecheta, eo q; grana ei? ſilāntur melice granis.
Chonoſſonobarum magnum .i.pīnus/
Chonile ſecundum dyas. uocatur quedā ſpeties origani,
Chonus .i.coniza.
Chos alchalip/ .i.teſticuli uulpis
& ſunt ſatirion,
Choſalkeb .i.teſticuli canis &
eſt ſpeties ſatirionis,
Chop .i.ſuper calcaneum/
retro.
Choroſus eſt nomē cuiuſdā
lapidis/
Chobzaleoroth .i.ciclamē uel malū
terre,
Colcodeia .i.datio uite/
Chomos .i.cronicus/
Chromiion .i.cepe/
Chronicon .i.tēpora annualia
& cronica.
Chromonos .i.annus, & ē tēpus
menſurans ſpatium unius anni,
Chrotofion gre.latine tardus, uel ātiq? dolor capitis uel temporum ac frontis,
Crocodileon .i.caēleonta nigra,
Cloron .i.uiride/
Clobaſis .i.anagallus?
Clogias .i.lanceola, & ē ſpēs
plantaginis.
Cromineon .i.cepa canina.
Cronopos .i.mala citonia.
Crodia .i.capita papaueris/
Crotu .i.ſemen.
Cromon .i.cepa.
Crocus affricanus .i.cartamus.
Crocus ortulanus .i.cartamus/
Crocus ortenſis idem/
Crocus ſimpliciter prolatus quid eſt .i.i. iamfaram.
Crocus romanus idem.

Crocus orientalis/ idem
Crocoma .i.fex olei ā croco
.i.i.oleum de croco,
Crotona .i.ſiſamus agreſtis/
& eſt cataputia maior.
Crocodillus grece/et latine ara.tinſa/& ē a colore croceo dictus: animal degens in nylo flumiē degēs ſimile ī figura lacerte, niſi quia ſecūdū ſe eſt breuius, aliquādo in terra paſcitur, uitulum rapit matri ſi reperit: portatq; ipſum in flumine: ſolum inter animalia mandubulam ſuperiorem mouet inferiore fixa manente/ab auicēna uocatur tinſa ſecundo canone.
Crom quid ſunt.i.i. habelzelím.
Cromanos .i.pix arboris pini.

CAP. C.LXXXXI.

Crocus ferri ſic fit/ſecundū bulcaſim libro q̄ dicitur ſeruitor tranſlato a ſymone de ianua. Accipe de elimatura ferri quantum uis: & pone ī lamiā ferrea, & ſuffla cum folle quouſq; calefiat lamiā & limaturam, pone ī mortario ferreo. ita calidam: & tere bene et iterum repone ī lamina & pone ſuper ignem & exſuffla ſecundo, donec calefiat ut prius feciſti: & fatias ita deties uel āplius/quia quāto pl? feceris tāto melius: quando ergo cōuerſū fuerit in colore croci, ſi adherebit alicui rei color eius nō ſeperabitur, & iuuamētum eius eſt/q̄ qui depilauerit pilum ſuperfluum uel male generatum in palpebra/ & poſuerit ſuper locum a quo euulſus eſt de limatura ſic p̄parata/ſepe, phibebit ortum eius & ſunt quidam qui ponunt ī unguentis, quando uolunt exſiccationem eorum fortē, & ſunt qui utuntur ea ſola & qui proiciunt eam ſuper ulcus huīdū, cuius ſanatio eſt difficilis: & exſiccat ipſum.
Crocus permixtus .i.crocomagna.

CAP. C.LXXXXII.

Rocomagna eſt fex olei de croco ſecundum quoſdā: ſed aliter dyas.et ſera.dicunt:eſt nāq; confectio ī antidotario ſcripta,que recipitur ī diarūdine & ī aliis confectionib9 & ſūt ei diuerſe cōpoſitiones quas deſcribit ſera.cap.d diarūdine dicens,q; quādo inueītur crocus ꝓmixtus, eſt intelligēdū de hac confectione dyas. ſimiliter deſcribit ipſum ut patet ī ꝓprio cap.dicens crocomagna fit ex pretioſis aromatibus crocinis unguēti,et eſt quaſi gleba lata & oblonga,cuius eſt optimum atq; probabile/quod croci habet colorez mediocriter,mirre referens qualitatem, Eſt autem lene & amarum,dentes atq; linguā uehementer infitiens,uires quoq; ipſas q̄as crocus habet repreſentat:nam hic leuiter ſtringit:plures enī ī cōpoſitioē propter p̄tii diſtantiaz/pro crocomagna crocuz mittunt.

Crocoma	idem quod ſupra/
Cuaſab	.i.q̄ ī flexuris ꝓp̄ ſudorem fiunt.
Cuas	.i.pruna.
Cuaſi	idem/
Cuelia	.i.ualeriana/
Cue	.i.rapella.
Cueſos	.i.polium
Cuiclichion	.i.perclichion/et eſt paritaria.

CAP. C.LXXXXIII.

Vi ara.grece ſica,latine ficus/
SERA .li.aggre.cap. cui auct.gal. ſūt ex eis ſilueſtres/ domeſtice et montane. Et ex domeſticis quedā ſunt recentes quedā non:ſed ſunt ſicce:& recentium uirtus ē debilis/propter hoc qđ admiſcetur eis de huīditate:& ſicce ſunt melioreset maxiē carnoſe. Et ille in quibus eſt acuitas et punctio/abſtergunt magis & reſoluūt, & habent in ſe humiditatem ſubtilem: Et uirtus ficuum eſt ca.in fine primi gradus, & ſicca in principio ſecundi gradus: & ſecunda eius uirtus ē que maturat et reſoluit. Et alia ē que reſoluit apāta/quādo miſcetur cūfarina ordei aut cū medulla panisfrumenti:& aqua in qua coquūtur ficus decoctione multa/eſt ſimilis melli ī uirtute ſua: & recentes quidem et ſicce laxant uentrem.Et uirtus ſilueſtrium eſt attractiua et reſolutiā: & ita ē ī doēſticis anteq̄ maturantur,quoniā eſt in eis aliqd lactis ex arbore:& arboris ficuū doēſticarū,uirtus eſt ca.et ſubtilis & lac eius et ſucus foliorum ipſius calefatiunt calefactione forti,et mordicant et ulcerant corpus et aperiunt orifitia uenenarū que ſunt in ano:& euellunt uerrucas et laxāt uentrem. Sed in arbore ficuū ſilueſtriū/ eſt de caliditate et ſubtilitate tantū/q; ſi coquantur cum carne bouīā dura,fatiūt illam decoquí, & eſt fortior in omnibus predictis q̄ domeſtica.Sed montanarum ficuum arboris,ſapor eſt acutus & pūgēs & abſtergens/ & quando fit emplaſtrum cum ramis eius ſuper uerrucas q̄ dicūtur capita clauorum aperit eas: & ita eſt de lacte eius.ſ.quando fit unguentum ex eo/ & quando fit medicamētū ex eo et melle abſtergit maculam oculi groſſam : & eſt conueniens obſcuritati uiſus et deſcenſui aque ad oculū que fit ab huōrib9 groſſis multum/ Et cineres quidem ficuum et glandium,& lacticiniorum ſunt meliores cineres ad abſtergēdū . Et idē auct.dyas. q̄ ex ficubus ſūt recentes et mature/ſūt male ſtomaco et laxant uentrem/& q̄ndo inducunt fluxū uentris ē leuis abſterſiois/ & prouocant ſudorē et abſcindunt ſitim, & ſedant caliditatem:ſed ſicce ſunt cibus, & inducunt ſitim et molliunt uentrē: et non ſunt cōuenientes curſui humorū ad inteſtina et anum:& ipſe ſūt conueientes gutturi et canne pulmoīs,et ueſice et renibus et aſmaticis/ et diſcoloratis ꝓpter aliquas egritudines antiquas et epilēticis & ipſi coquūtur cū yſopo/et bibitur earū decoctio/et purgat pectus a ſuperfluitatib9, et confert tuſſi antique et dolori ātiquo pulmonis/& quando teruntur cū cartaō, laxant uentrem et confitiuntur cū nitro & farina cuz aceto et ſale/et fit inde emplaſtrum replet ulcera humida/que ſunt in capite et confert ſyre/et liniuntur etiā

cum eo ſciſſuras palpebrarum/et confert & quando coquuntur in aqua mellis, et fit cum illa decoctioē gargariſma, cōfert apātibus gutturis et aigdalarū et ſqnātie, Eſt enim ualde utilis medicina & ſūt cōuenientes emplaſtris & quādo coquūtur cum fenugręco in aqua or. & fiunt in ea ſeſſiones/confert duritiebus matricis: & quando terunt cū ruta/et fit īde criſtere, confert tortionib⁹, Emplaſtrum enim quod fit ex eis/eſt mollificatiuū et reſolutiuum, & quando fit emplaſtrum cum eis, et yreos nitro et aloe poſtq̄ fuerint ḋcocte et trite cū eis maturāt apāta dura & clauos/et apāta que fiunt in radice auriū: & quando terūtur crude et miſcētur cum calce et nitro/et fit inde emplaſtruz, reſoluit apāta dura et humores qui fluxerunt a membris/& quando teruntur et miſcentur cum calcanto/cōferūt ſciſſuris aurium: & quando coquūtur cum uiō et teruntur/et miſcentur cum farina ordei et abſinthio/et fit inde emplaſtrum ſup uentrē hydropicorū, facit illū detuēſcere & quando teruntur et miſcētur ī ceroto, conferunt cōbuſtionibus ignis: & excoriationibus calcaneorū: & q̄do coquūtur cum ſynapi et proicitur decoctio earum in aurē confert tinnitui ipſius et pruritui eius: & quando coquuntur cū fenugręco, et miſcentur cum eadem decoctione, et liniuntur ſup empetiginē/et alias maculas que fiunt in cute confert Et ficus ſunt difficilis digeſtionis & molliunt uentrez & habent uirtutem mollificandi omnes durities: & folia arboruz cuius fructus ē niger, quando fit emplaſtrū cū eis cōfert morphee; ficus autem īmature cū melle conferunt morſibus canis rabidi/et ulceribus a quibus emanat ſanies ſimilis melli et quādo miſcentur cū eis folia papaueris, extrahunt oſſa fracta/et quādo miſcetur cum eis uinum reſoluit clauos: & quādo fit ēplaſtrū cū eis et orobo et uino, cōfert morſui mugali; ſed agreſtis ficus folia quādo fit cum eis emplaſtrum et ſale et aceto, aufert furfures capitis et apāta q̄ fiūt in cute capitis et que dicūtur acoras, & quando fricantur palpebre cum foliis ipſis auferunt aſperitates et pruritum et ſcabiē ipſorū: & lac qđ emanat ex arbore eius, quando linitur ſuper morſū ſerpētū et uermium uenenoſorum, cōfert multū et confert formice/et nō ſinit eā dilatari in carne quando linitur, ea circumquaq; et maxiē ſi admiſcetur ei pinguedo porci. Et quādo ponitur ī ēplaſtris cōueiētibus, cōfert ſcabiei ulceroſe ēpetigī et maculis que fiunt ab humoribus/et podagre. Et extrahitur ſucus ex ſūmitatibus eius/q̄do accipiūtur in principio/uerum dū appent molles et plene huīditate/et anteq̄ icipiāt emittere germiā, et teruntur et exprītur ſucus ab eis et ſiccatur et reponitur. Et facit ea que de lacte diximus/& uirtus eius eſt que coagulat lac, quando ē liqdū, et diſſoluit coagulatum et ſūmitates eius/ quando incipiunt dare lac laxant uentrē ſimiliter lac eorum & cinis ramorum eiz, quando fit lixiuium cū eo, ualz diſinterie facto cum eo criſteri: & quando lauātur ſepe ulcera cum eo diſſoluit et corrodit durities ipſorū/et abſtergit concauitates eorum: & quando infunditur ſpongia, et ipſa imponitur ſuper ulcera cancroſa ſāt/ ea: Et quando datur ī potu illi qui ſūpſit medicinam uenenoſam uel potionē confert/et quādo miſcetur cum oleo/et līt cum eo corpus prouocat ſudorem. Et hoc idez fatiunt alii cineres, et maxiē arboris glandium: ſed ficus īmature/ſcilicet quādo cadūt de arbore ſi fiat ex eis emplaſtrum crudis cum farina frumenti et nitro confert formice: & q̄do fit ēplaſtruz cum eis decoctis ſup nodationes neruoz & ſuper ſcrofulas diſſoluit eas & quando fit ſuper morſuram uenenoſam attrahit uenenum ad ſuperfitiem cutis. GAL. viii. ſim. phar. cap. ſica ſecūdū trāſlationē grecam. Sica. i. ficus ſicce quidem calide ſunt uirtute in primo gradu iam cōpleto, uel ſecundo incipiente: habent autē quid ſubtile in partibus: Ex ambobus igitur hiis ſuffitiunt duros tumores digerere, mox autem dyaforant. Et ipſe quidem proprie per ſe cataplāte talis ſūt uirtutis, oportet autē ubi magis digere uis triticeā farinam miſcere. Si uero diaforare

ordeaceam:panis autem in medio eorum
eſt,ſed q̄ talia methodi que de cōpſitioē
pharmacorum/et terapentice ſunt magis
propria.Ad preſens uero ſufficit, et hoc
noſcere de ficubus: ſicce etiam quando
piguiores magis digerere:acriores uero ī
guſtu abſtergere et diaforare nate ſunt/
quod uero fit multum eis coctis in aqua
ſimile eſt non ea conſiſtentia ſolum : ſed
et uirtute mellis;Recentes uero comeſte
ꝓpter admixtionē huiditatis ibecilliores
uirtutis ſunt,uentrem tamen ſubducunt
ſcilicet humide et ſicce:ficulnearum uero
ſilueſtrium ficus acris eſt et diaforetice
uirtutis;ita autem et domeſticarum fi-
culnearum. Olinthi.i.ficus parue non
mature ꝓticipāt ad huc opos.i. lacticinio
ficulnee. Siki.i.ficulnea ca. et ſubtilium
partium complexionis ē,ſicut et opos.eiꝰ
indicat et foliorum ſuccus.fortiter enim
alterutrum eorum eſt calidum: unde nō
mordet ſolum uel abſtergit uehementer,
ſed etiaꝫ ulcerat uel anoſtomizat et uer-
rucas extrahit: Eſt etiam purgatiuum,
Silueſtris autem ficulnee palam ita ſunt
calide et ſubtilium pārtium complexione,
ut bouinis carnibus duris ſi miſceantur
liquabiles eas faciant. GAL .ii. de
cibis cap/ de ficubus domeſticis. Adſunt
autem ipſis ſecundū uentrem fluxibiles
eſſe/et pertranſire de facili ꝓ totū corpus/
et etiā abſterſiuum habere:& etiā ſecūdū
q̄ arenoſa quedam multa nefreticis ī eſu
ipſarū ſecernuntur,paucū q̄ dāt corpori
nutrimentum et non forte,ſed ſpōgioſā
faciunt carnem ſicut faba:implent.quoq̄
uentrem uentoſitate:& eſſent utiq̄ ſatis
grauantes ſi non ſecederēt uelociter,ūde
bene matura ficus ueīt,ppe ad nō totalit̄
ledere cōſideratur,exiſtēs iā ſiccis ficubꝰ.
Nam ficus ſicce/uirtutē habent ſubtilia-
tiuam,et inciſiuaꝫ propter quaꝫ et uētrē
ad egeſtionem excitāt: & renes expurgāt
epati autē et ſplei flegmonātibus nociue
cōmuni ratione omniū dulcium uirides
autē non ualde generant ſanguinē bonuꝫ
habundantibus autē ipſis ſequitur ipſos
pediculorum multitudo: ficus quoq̄ et
uue opere quaſi capitales ſunt. Etenim
nutriunt magis fructibus ōibus horariis/
& minime ſunt cachochimi,& maxime
quando fuerint fructus hii bene maturi.
q̄ autem multū nutriant oſtēdūt cuſto-
dientes uineas, qui in duobus menſibus
impinguantur,non tamen fortis et com-
paſta eſt eis caro generata,ſicut que ex
carnibus,ſed laxa et rara propter quod
celeriter cōtrahitur ceſſante edulio,minꝰ
autem ficubus uue nutriunt,et maximū
in eis bonum eſt celeriter ſecedere/ꝓpter
quod et ſi retineātur aliquando ſatis le-
dunt non exiſtentibus maturis ficubus.
Si enim non ſecedant,ficus notabiliter
Digerātur autē in uētre bene nō nociuū
dant corpori alimentum,uuis aūt neutꝝ
horum exiſtit neq̄ cum digeruntur bene
neq̄ ſi retineantur,et ſecundum eam que
ad uentrem et epar diſtributionē cruduꝫ
generant chimū,non facile, conuertibile
in ſanguinem:& racemorum quidē ſubā
compoſita eſt ex eo q̄ continetur ſecūdū
ipſam humiditatem ex qua uinum fit.
Et cum hiis adhuc ex acimis,et ex eo qđ
continet hec extrinſecus ymenodea cute
que nihil ſecundum ſuiipſius ſenſibiliter
alterata conſideratur hiis que in ficubus,
& ideo aliquidq̄ inutile remouent ipſum,
ſumentes totum qđ intus kenkiamitibꝰ
proportionabile enī eſt utrorūq̄ fructuū,
q̄ ſemen penetrans eſt intranſmutatum.
Almanſor tractatu tertio cap.de ficubꝰ
ficus ca.ſunt que cū ſunt recētes: uētrem
inflant,et leniunt humorem creantes nō
malum.Sicce uero non multum nutriūt
et calefaciunt,quare multus uſus earum
pruritum et pediculos generant,uentreꝫ
quoq̄ leniunt quando ante cibū ſumūtur.
AVIC. li.ii.cap. de ficubus: ex ficubus
melior eſt alba,deīde rubea, deinde nigra.
Et que uehemēter eſt matura,eſt melior
& proxima adhoc ut non noceat: & ſicca
quidem in ſuis operationibus ē laudabilis/
uerum tamen ſanguis ex ea gēratus non
eſt bonus: & ꝓpter hoc facit pedicu-
los: uerum ſi ſuātur cū nuce eius chimus
ſit bonus et cū amigdala: & leuior oībus
eſt alba,illa que eſt humida ē ca,parūper/
& que eſt humida eſt plurime aqueitatis/

& parum est medicinalis q̄ uero īmatura est abstersiua ad frigiditatē parū declinās nisi lac eius & que sicca est ca.ī primo. et in fine ipsius et subtilis et que sicca ē et proprie acris fortis, est abstersionis maturatiua:resolutiua et carnosa est plīme maturatōis: & in ipsa sunt gluctinatio et incisio et subtiliatio:& siluestris ē acutior et fortior in hoc et fructus quidem eius nutribilior est relíquis fructibus: & que uehementis est maturationis propinqua est ad hoc ut non noceat: & in ipsa est īflatio et expellit superfluitates ad cutim et facit sudare:& secundum q̄ estiō sicca siliter expellit ad exteriora et facit sudare & illa quidem que est humida uelocis est nutrimenti et penetrationis in stomaco et in corpore:nutrimentū uero ficus licȝ non existat in robore nutrimenti carnis et granorū,tamē uehementioris ē roboris q̄ nutrimentum omnium fructuū : ysaac in dietis particularibus cap.de ficubus.

Ficus ceteris fructibus laudabilior ac nutribilior, huiditatis tamē sue causa grossos creat humores:natura eiꝰ ca. ē et sic. q̄litates aūt caliditate et siccitate diuerse sunt, & secundum suiipsius diuersitates. Est enim ficus domestica et siluatica. Domestica etiam in uiridȝ diuiditur et siccam: uiridis quoq; duplex est modus quoniam quedam est perfecte matura & non perfecte matura:non pfecte matura minus ca.et magis grossa,ppter domiationē terrestris partis: hēt tamē huiditates latentes,que acuitatē ei p̄stāt et siccitatē in secundo. Vnde ypo.ficus quāto lōgiquior est a maturitate tanto minus ca.et magis grossa : ualet hec secūdū medicinā cocta et cataplāte fcō scrofulas glādulas q̄ dissoluit,nitro et aceto coīxta pustulis in capite,ualet mixta cuȝ melle ad morsū canis,et pustulas q̄ uiscosos hēnt huōres papaueris agrestis frondibus mixta ossa fracta ex uulneribus proicit. Item cera adhibita & appositā dissoluit. Si pista in uunleribꝰ appoātur,sāt pfecte maturata, uiridis autem ficus sicca est minus ca. Calor enim eius est in medio prī gradus, humiditas uero et siccitas in ipsa tēpata sunt.Ex trium itaq; rerum compositione consistit corticis uidelicet,semis et carnis seminis nutrimentum est nullum et ē de natura arene uel lapidis. Cortex uero ficus ut cutis est propterea durissimus ē ad digereduȝ. Caro autē eius nutribilior, digestibilior q; existit. Super hoc dyas. calorem inquit extinguit: sitim aufert et sudorem prouocat. Sicca uero est ca.in initio secūdi gradus,sicca in medio primi, ḡobrem calefacit et sitim creat,et in colericos mutatur humores. Ceteris uero fructibus nutribilior: minus q; inflatiōis habet,sed si superfluos ī stoāco humores inueniat,dura fit ad digerendū & in corruptionē mutatur, et inflationē et uētositatem generat et pessimum sanguīnem In superfitie autem corporis pediculos creat.Si autem mundificatis humoribus stomacus uacuus ab hiis reperiatur, bene digeritur, et sanguinem laudabilem facit, corpus mūdificat a malis huōribus:urinā prouocat pectus q; purificat & pulmonē renes at q; uesicam ab humoribus grossis, non tamen inflationis uentositatis q; liba est Qui uero eius nocumenta omnino deuitare uult ieiunus accipiat, et post illā calamētū māducet aut ameos aut ysopuȝ piper uel zinziber et silīa. Et colericus post illaȝ oxizacaram accipiat,q maioris etiam nutrimenti causa uelit accipere, et ut sanguinem laudabiliorem gēret nuces uel amigdalas manducet.Item ualet si cū ysopo coquatur:pectus enim et pulmonē mūdificat tussī diuturnā curat,gargarismate facto cum apozimate in cānalibus pulmonis appositā dissoluit & in lacertis que sunt in latere lingue et cocta cū uiō Si cristere fiat ualet ad dolorem uentris qui ex grossis est humoribus. Rursus cocta cū ordeo et fenugreco et cataplāte facto apāta dissoluit, pistate ac synapi cōmixte, apozima ad tynnitum aurium ualet. DYAS.cap.d ficubus Ficus lacriā siue sucus,ficus instillatus uexationibus, uel percussuris serpentū aptissimus ap,probatur: & mirmiceis circūlinitus medetur. Empetigiēs & lepras et lacrimas effelidas, & podagrā admixtus cataplātibus, curat,

nō autem aliter ſucus fit q̄ concuſſis atq; expreſſis molliorib⁹ ramis tempore quo fecunditate infuſa grauidi uidentur, ſed necdum in oculos germinum erūpentes: hic ſucus in umbra ſiccandus eſt, et ſic reponendus: Ex ipſo autem lac limpidū coagulatur: & coagulatum reſoluitur.
Cinis autem exuſtorum admixtus aque ſuſcepto liq̄mine diſintericis iniectione medetur, et caloſos ulcerum ſinus ſpōgiis q; ex ipſo madefactis et appoſitis cācrene medentur. Item ueneno temptatis, potui datur cum oleo mixtus et unct⁹ ſudores mouet, hoc et ceteri preſtant cineres, ſed magis q̄rcīnus caducī autē fructus crudi medentur mirmiceis, cataplāte impoſiti cum farina atq; nitro: cocti autē inuerſiones neruorum atq; ſcrofas emolliunt. ueneā etiā ad ſuperfitiē corporis euocāt. ficus uero mature ſi cōmeſte fuerīt ſpiritum conturbāt: uētrē deponūt, feruorē nutriūt: ſitī prohibent: unde ficus molles cacoſtomatice ſunt, q; ſi uentrē ſoluerint difficile abſtinere poterūt, ſudorē ,puocāt exantimata compeſcunt. Sicce uero que carice uocantur ſtomaco utiles ſunt: & termantice: ſitim excitant: reumatiſmo ſtomaci et uentris contrarie ſunt arteriis et gule et ueſice et renibus proſunt: cum aqua mulſe decocte et gargariſmate adhibite arteriarum & fautium tumorem compeſcunt: unde optimum gargariſma eſt et aſmaticis confert & eis q ex macronoxia colorē pallidū hēnt. Epilēticis & hydropicis ſuccurrūt cocte cu3 yſopo & careno ieiuno potui date thoraciferūt auxilium: tuſſientibus antiqtus ſubueniūt, & pulmoīs cauſas temporales opitulātur & remouent.

Cuulb	.i. culb.
Cuulbi	idem
Cuuliſſon	.i. centaurea.
Cuufar	.i. abrotanum.
Cubeze & eſt altea.	ē ſpēs malue ſilurīs
Cubeizon	.i. palma xpi.
Cubebe	quid eſt .l.l. kubebe.
Cubigi	.i. perdix.
Cubruſic	eſt nomen loci.
Cubruſaiden	.i. pentafilon.
Cuckaminos	.i. ciclamen.
Cuclaminos	idem.
Cuclanaria	.i. cimbalaria.
Cuconiones	.i. ramūculi uirides.
Cucurbita agreſtis	.i. briona.
Cucurbitinus	idem.
Cucumer aſininus quid ē	.l.l. refo.
Cucules	.i. ſtagnum.
Cucurbita	.i. cocoza et ē bara.

CAP. C.LXXXXIIII.

Vcumeres latine ara. cakiar. Vbi ſciendum, q; cucumeres ſunt melones indi ſecundum quoſdam: ſed meſue cap. de cucumere aſinino uidetur dicere, q; ſunt citrulli. Sed aliq dicūt, q; cucumeres ſūt fructus ſicut citrulli oblongi, tamē nunq̄ citrineſcunt; & habent follas ita diſtictas ſicut melones & cum maturantur habēt parum dulcedinis & ſunt inſipidi, qđ & ego concedo. Vnde cucumeres non ſunt melones indi: quia auic. q̄rto canone. cap. de cura tertiane pure, ponit melonem indum & cucumerem ergo non ſūt idem. SERA. ſic dicit ſicut apparet in .l. dulaſa: ſimiliter cucuēres non ſūt citrulli ſicut apparet in .l. citrull9. Et etiam ſera. dicit auct. gal. q; citrullus frigidior eſt cucumere, ergo cucumeres nō ſūt citrulli ꝓterea in predicta .l. ſera. auct. abix aqua cucumeris & citrulli confert inflāmatōi & cetera, ergo non ſunt idem. SERA. li. agg. cap. rachera auct. gal. Cucumeris ſubſtantia eſt groſſa, dura digeſtioni & generat chimum malum paratum corruptioni q̄uis melō ſit citius corruptibilis. Et uirtus eius eſt q̄ infrigidat et huēctat in .ii. gradu & mollit uentrem & ,puocat urinam. Et quando ſumītur cum rob aut cū lacte, confert ulceribus ueſice, et ſedat inflāmationem ſtomaci & ſitim, quando cōmeditur & ſedat ſincopiz ex caliditate & confert ei ex proprietate quam habet. Et idem auct. abix aqua citrulli confert inflāmationi ſe. & ſedat ſitī & laxat uētrē laxatione bona ſine nocumento aliquo &

debet buliri cum zucaro albo. Et non opotter, ꝙ detur habētibus naturā durā nimis ad mouendum, quia illa non habet uirtutem tantam, ꝙ laxet naturam durā. Et si ipsa fecerit morā in stoāco, forsitan inducit laborē et nocumentū & iflatioēs. Rabymoyses auct. gal. Cucumeres et pepones si cito non digerantur, sūt ueneā mortifera. GAL. viii. sim. phar. ca. sikinis uidetur dicere, ꝙ cucuēr dicatur de popone et cucumere iam dicto, nam dicit sikinis .i. cucumer esibilis, q quidē pepon ē subtilioris substantie, qui uero non ē talis grossioris est substātie, ac etiam absterstā & incisiua participat uirtute: unde diuretica sunt et splendidum reddunt corpus, & maxime si siccauerit quis semē, deinde incidens et cribrās lenire fatiunt: doīatur autem in eis frigida et humida cōplexio, non tamē fortiter, sed in .ii. gradu locatur. Si uero quis semen siccauerit, uel radicez non adhuc humide nature erit. Sed iam siccantium in primo quasi gradu uel .ii. incipiente. Est autem & absterstio in his plus q̄ in carne fructus.

Cucumer agrestis .i. cucumer, siluris, unde fit elacteriū, et est cucumer asinin?
Cucumer eraticus idem.
Cucumer indus idem.
Cucurbita alexandrina .i. coloquintida.
Cucurbita deserti idem.
Cucurbitinus .i. cucurbita agrestis.
Cudibion .i. bugolssa.
Cudilion idem.
Cudiblos .i. lingue canis.

CAP. C.LXXXXV.

Vfa ara. latine uero citonia. GAL. .ii. de cibis. Mala ipsa non sunt habētia unā naturā, quod est quia quedam ex eis sunt dulcia, quedam pontica, & quedam stiptica, & q̄dā acetosa, & quedā insipida. & in dulcibus est subā aquosa temperata, & pontica uincit in eis frigidum terreuz, sed in stipticis hec est eadem substantia cū aquosa: substātia dulci: In acetolis aūt est substantia frigida: & uirtus pōticorū & stipticorum & acetosorum, est uirtus que incarnat & que cōglutinat uulnera, & prohibet illud quod currit ad apāta in principio eorum, et fortificat os stomaci, & stomacum laxum et fluxum: maxime ꝙo q̄ sunt stiptitiora ex eis et acetosiora, sed illud quod uincit super naturam insipidorum est aqua & complexio eorum est huidior & frigidior, & ipsa admīstrātur in medicinis apātum ī principio eoꝝ, et in augmento et uniuersaliter in malis est humiditas multa: & supfluitas frigida, & ideo destruitur sucus eoruz et arescit. Seruantur tamen quando coquuntur cū melle, et fit inde rob: & seruantur eodem modo citonia ipsa cū melle, sicut et suci eorū. Citonia maiora: uocātur saturninia & sunt maioris iuuamenti q̄ alia. Rememorans ergo illorum, quecūq; poā stipticant, scias frigidum et terrestrem chimum habere: quecūq; autem acetosa uidētur frigidum quidem, sed subtilium partium, medie uero complexionis esse q̄ dulcia ad calidius declinare uidētur, sicut que perfecte apoya .i. sine q̄litate et ualde aquosa ad frigidius inclinata: utaris ergo ipsis secundum predominantium huōrū uirtutes. Austeris autem pomis quidē quando propter discrasiam ca. aut ꝑpter humiditatem multam atonus .i. sīe uigore uenter extiterit: ponticitas autem quādo suffitiēter excreuerit huiusmodi, acetosis uero quando estimaueris in ipso grossuz humorem collectum esse, non ualde aliqd frigiduz tanq̄ frigidius quidē nō acetolis sed drimeis indiget. Siccant autem ambo grossitiem humorum acetosa et drimea. Differunt autem hec in hoc, ꝙ hec qdez cum infrigidatione illa uero cū calidítate operantur: palam autē ex iam dictis sepe, ꝙ stiptica quidē supfluos secessus restrīgunt, acetosa humorem quidem grossuz inuenientia in uentre diuidunt hūc: subducunt q; sterc?: & propter hoc huēctāt egestiones: purum autē inuenientia uētrē restringunt ipsum magis: est quidem et aliud quoddā genus chimi non in pomis solum, sed etiam in oībus aliis fructibus quod aquosum uocant, et apoion mīme

quidem bonum ſtomaco ſicut et aqua. Malitia autem eſt in pomo, q talis hiis q ad eſum ipſius ueniunt aut propter delectationem hoc agentibus, aut propter ſtipticum, quando ergo neq; delectabilia ſunt cōmedere talia neq; robur inponūt uentri ſicut ſtiptica neq; ſunt coniuncta roborantibus, merito ſpernenda ſunt. ſicut apud nos in aſia in multis locis porcis ipſa prohicimus plataniſtica uocantes, quoniam guſtantibus ſunt aliq̄liter ſilia teneris foliis platanorum: Cauere autē oportet pulcherrima poma, anteq̄ ſuper arborem ſunt matura. Indigeſtibilia eniz ſunt et frigida et tardi ſeceſſus & mali chimi, cū hoc frigidū groſſum ieſibiliter chimum habent. Quecunq; autem bene matura ſeruātur ad yemem: & ad uer qđ poſt ipſum proficuiſſiā fiunt. Sepe eteniz & in egritudinibus in calido cinere aſſata mediocriter aut in aqua feruentiſſiā bene decocta: dare autē oportet ipſa poſt cibū ſtati et quandoq; ante & cū pane roboris uētris gratia et ſtomaci hiis qui ſine appetitu ſunt et tarde digerētibus uoītiuis q; et diaricis et diſintericis, ydonea autē ad talē oportuitatē ſūt et q̄ pōtica mediocritatē autē hēnt ſtipticitatis ut dixi ſic p̄parata deponentibus eorū ſtipticitatem in tali preparatione ꝓpter quā ſtipticorū pomorum aut pirorum eſus laxat uētrē quoniam audiui quoſdā dicentes ſubduci uentrem ipſis poſt ſtipticantiū eſū, meli⁹ putaui propter rationem et experientiaz nobis ſepe notam, quoniā primo quodam rectore noſtro cōtinuo dicente poſt auſterorum pomorum et pirorū eſū laxari uentrē, intellexi factū adducēs q; expiētia diſcuſſionē ipſius poſt hanc utiq; fiduti- alius in aliis ad eandem experientiam, ueī uolui cōdietalē fieri mihi uirū ſaltez uno die quatenus uiderem quando et quot offeruntur ſtiptica et ſecundum primaz mox quō conſuetus erat dietari, rogaui ipſum nihil omnino permutare eorū que ſecundum dietam. Ille autem poſt balneū aque non multum prohibens deinde fenugrecum et rafanida & quecunq; talia multis cōſueta ſunt offerri aliquid aliud ante illud guſtare: & ſimiliter cum ipſe cōmediſſet ſupbibens aliquid uini dulcis conſequenter cōmedit maluas cum oleo et garo modicum habētibus uini et poſt aliquid piſcis & porcīē carīs et auis deide bibens ſemel aut ſecūdo modicum intercipiens cōmedebat pira auſtera & poſt hoc precipientibus nobis ad deambulādū cum parum deambulaſſet, ſubmotus eſt uenter ipſius notabiliter. Conſiderans ergo hoc ordinaui cū amico proſequēte die q; ego ipſum procurarē ſecūdū dietā: primo enim poſt balneum dedi mala & pira cōmedere: deinde alia deinceps ut conſueuerat et in hiis ſic factis, non autē notabiliter ſed neq; mediocriter ſeceſſit eius uenter. Admiratus ē ergo multo quod factum eſt. Requiſiuit q; a me cauſam ipſius: at ego illi reſpōdi hec nūc dicenda. Garo quīdem dixi cum hiis que ſimul cū ipſo ſumebantur apto nato ſubducere uentrem & hoc iam preoperante ſtipticitate ultimo ſumpta, maxime non uigoroſis ſecundum ſtomacū cauſā fieri ſubductionis. Roborando uentrem et prouocādo ad expellendū deorſū cōtēta in ipſo, magis autē dixi utiq; credens hoc ſumens in ſequenti die omnium quidem primo ſtiptica, ſecundo autem poſt ipſa carnes et omnium ultimo que cum oleo & garo offerebātur neq̄q̄ inquit mouere utiq; mox maluas cōmedens cum oleo et garo optime dixi iudicaſti: euertunt eniz hec uentrem et maxime ipſius os qđ ab omnibus iam conſuetū ē ſtomac⁹ uocari. Confortant autem & roborant ſtiptica propter quod & ſi aliquis alius huōr ipſū euertat, ſicut contingit aliquibus coleris ru. amplior aggregata hec facere q̄ guſtauerit ſtiptica mox aggregat deorſum talem humorē: deinde oſtendi ipſi q̄ndaz iuuenem qui ante paucos dies ſumpſerat gratia purgationis ſcamonee ſucū. iamq; tranſactis horis quinq; poſt oblationem & nulla aſſellatioē conſecuta anxiari, qđē dicentem ſtomacū: Intumeſcere autē et grauari uentrē: & propter hoc palleſcere & deficere, & mihi cōmūicaſſe ſinthoāta ipſum detinencia. Qualiter igitur hoiem

curauerim audi: duxi ipſum iuuenem eſq; preſentaui preſentez & narrantem quomodo quidem ego preceperā cōmedere aliquid modicū pomi ſtiptici aut granati aut piri & ille quando cōmederat, mox alleuiatus fuit a moleſtiis ſegregata mox ab ipſo multa materia ualde ex uentre. Scias igitur dixi rectori & cui hoc accidens ē q̄doq; ſupcōmedis ſtiptica ꝓpt debilitatem ſtomaci et uentris ille et magis hoc inquit uerum dixiſti: Eſt enim mihi natura talis quia ſtoācus meus auertitur de facili a quibuſcūq;. Componitur autez ex ipſis pomis cibariū māſiuum ſtipticitatis oportunum ad roborationē uētris debilitati. In ſyria autem eſt uocatū melo placenta: cōponūt autē eduliū manſiuum ſic & ad romā deferuntur plene ipſo olle noue. Et componitur dictum eduliuz ex melle et carne pomorū cōminuta et elixa ſimul cum melle adhuc autem et piperis habet aliquid albi & zinziberis ſed non ē nunc tempus doctrine ipſius alibi pfecte dicte. Et flos arboris citoniorum duz eſt humidus uel ſiccus ē conueniens ēplaſtris in quibus eſt neceſſaria ſtipticitas. Et quando bibitur cum uino confert ſputo ſanguinis & fluxui uentris et mēſtruorū & uinum citoniorum ſimplex qđ eſt ſine melle confert et abſcindit fluxū colericū & ſitim & que ex citoniis ſumūtur cum melle ſunt bona uomitui flegmatico, & confortāt epar: & muſcillago granorum eorum cum zucaro lenit cannā pulmoīs & humectat ſiccitatem eius. AVIC li. .ii. cap de citoniis, quando abluitur cinis ramorum et foliorū eius fūt ſicut tuthia & rob pomorum eius acceſcit ꝓpter illud quod eſt in ipſo de humiditate aq̄a frā & aſſatum eſt melius et magis conferens & eius quidem aſſatio fit quandocunq; cauatur et eitiūtur grana eiꝰ & ponitur ī ipſo mel, et linitur luto eius corpus & poſtea ponitur in cinere: frigida eſt ī priō & in fine & ſic in principio ſecundi. Et ē ſtipticum confortatiuum fortiter: & flos eius eſt ſtiptitior: & ſimiliter oleū ipſius & dulce eſt minus ſtipticum & ſemē eius eſt lenitiuū ſine ſtipticitate: Et prohibet curſum ſuperfluitatū ad uiſcera: & retiēt ſudorem & oleum eius confert ſciſſuris frigoris et formice, & eſt utile ulceribus ſcabioſis. Et multitudo eius generat dolorem neruorum et aſſatum ponitur ſup apoſtemata oculi ca. & eius ſucus cōfert dilatationi anhelitus et aſmati et ꝓhibet ſputum ſanguinis: & ſemen eius confert aſperitati gutturis et leīt cannā pulmoīs et muſcillago eius etiam humectat ipſaz cannam, et confert uomitui et ebrietati, & ſedat ſitim, et confortat ſtomacum recipientem ſuperfluitates. Syrupus eius et ipſius infuſio, et quod de eo elixatum eſt, ex ipſo utuntur multi in ſecunda menſa ſupra uinuz et prohibet ebrietatē et fit ex eo ſyrupus confortans appetitū deiectum ualde et mortuuz et confortat ſtomacum, et prohibz uomitū flegmaticū et ē prouocatiuum. Et iam dictum eſt q̄ illud eſt per accidens et illud quod cum melle elixatum ē eſt maxime prouocatiuum, uerum tamen quandoq; ſoluit uentrem et nō ſtringit et generat colicā et dolorē uentris pungitiuum, & confert diſſurie, & retinet fluxum menſtruorū et cōfert arſure urine, quādo diſtillatur ſucus eius aut oleum ipſius in uirga: & confert oleū eius renibus et ueſice: & quando ſumitur poſt cibuz ſoluit ad o q̄ quando plurimū ex eo ſumitur, extrahit cibū ante digeſtionem, & criſterizatur decoctio eius ad eminentiam ani et matricis. Rabymoyſes, Citonia a pregnantib9 cōmeſta, generāt filios hylares: & comeſtio ipſorum aſſoꝛ poſt cibum generat gaudium. SERA. li. aggre. cap. cafa. auct. dyas. Arbor citoniorum et malorum folia ſimiliter et flos & ſūmitates ſunt ſtiptice et ꝓpe arboris citoniorum: & fructus eius īmaturus eſt ſtipticus. Mala autem illa que colligūtur in uere generant colerā citrinā et iducūt inflāmationē et nocent neruis et iūcturis et membris que ſunt de genere neruorū. Sed citonia ſūt bona ſtomaco et ꝓuocāt urinā & ſi aſſantur ſunt meliora habētibus fluxum antiquum et ulcera īteſtiō & ſputum ſanguinis et colericā paſſionez & q̄do bibitur infuſio citonioruz confert

ſtomaco et inteſtinis ad que currũt ſuperfluitates: & quando ſucus eorũ ſuitur, confert aſamati & fit ex decoctioẽ ipſorũ criſtere ad exitum matricis. Et quãdo ipſa condiuntur cũ melle prouocãt urinã et mel cum quo condiuntur, idem facit quoniam acquiritur ab eis uirtus q̃ abſtergit uentrem & illa que coquũtur cũ melle conferunt ſtoãco & hẽnt ſaporem bonũ uerũtamẽ debilioris ſunt opationis in conſtringendo q̃ illa que nõ coquũtur, & citonia ipſa coquuntur et ponuntur in emplaſtris ad conſtringendum uentrem & ad inflationes ſtomaci et ad apoſteãta calida mamillarum et ad duritiem ſpleis & emoroydas et fit ex eis uinum quãdo teruntur et fit ex eis ſucus et proiciũtur deſup kiſt.xvi. mellis ut cõſeruetur, quia ſi non apponeretur mel aceſceret: iſtud uinum conuenit omnibus egritudinibus quibus diximus citonia conferre: & fit ex citoniis oleum et dicitur citoniorum. Et utimur eo quando uolumus uentrem alicuius ſtiptícum reddere: & oportet q̃ eligantur citonia que dicuntur licinia & ſunt parua rotonda boni odoris: illa uero que uocantur ſaturnion et ſunt maiora ſũt minoris iuuamẽti q̃ illa et flos citoniorum dum eſt ſiccus non humidus, eſt conueniens in emplaſtris in quibus ẽ neceſſaria ſtipticitas, et conuenit apãtibus calidis oculorum & quando bibitur cum uio cõfert ſputo ſanguis et fluxui uẽtris et inteſtinorum, et etiam menſtruorum. Sed illa que dicuntur mellomella mollit uentrem et expellunt lumbricos, et ſunt mala ſtomaco et inflatiua ipſius. Sed illa que nominãtur in latino arnicata ſũt boã ſtomaco et ſtringunt uentrem et puocãt urinam niſi quia ſunt debilioris uirtutis q̃ citonia et iſta ſunt illa que uocãtur atyrotypa. Et ſilueſtria ex eis ſũt ſimilia malis in uere naſcentibus in ſtipticitate. Et oportet q̃ adminiſtrentur citonia in egritudinibus ĩ quibus oportet ſtipticare antẽq̃ ad maturationem perueniant. Et idẽ ſera.auct.humay. Citonia prouocãt urinam per accidens et ſtringunt uentrẽ. Et idem auct.abẽ meſuay, ponticitas eorũ eſt plus ponticitate malorũ: & qui ſugũt ea poſt potum uini prohibent fuoſitates uini aſcẽdere ad caput: & non oportet q̃ aliquis utatur eis nimis, quia fatiũt accelerare deſcenſum cibi ante ei9 digeſtionẽ, & nimius uſus eorum generat colicaz et dolorem neruorum. Et rob eorũ ſimplex confert colere que generatur in ſtomaco, et eius quidem miua fortificat ſtomacuz et incoriat eum et abſcindit uomitũ qui accidit ex flegmate: et uinum citoniorum ſimplex quod eſt ſine melle cõfert colere, & abſcindit fluxum colericum et ſitim, & que ex citoniis ſumũtur cum melle ſũt bona uomitui flegmatico, et calefatiunt ſtomacũ et condita ex eis incoriãt ſtoãcũ et, fortificant epar et muſcilago granorũ eorum cum zucauo lenit cannã pulmonis et humectat ſiccitatem.

CAP. C.LXXXXVI.

Vgeg ara. grece hyalon ſiue hyaon latine uero uitrum. Vitrum fit ex cinere herbe ſpinoſe naſcentis in littore maris: dicunt quidã q̃ ſunt tribuli marini ſed falſo, ymmo uocatur herba uitri. SERA.li. aggre.cap.cugeg. Cugeg eſt uitrũ ex eo ẽ lapidoſũ et ex eo ẽ arenoſũ & quando incenditur, et miſcetur cũ eo lapis magnes coagulatur corp9 ſuũ ꝓpter plumbeitatem que eſt in eo. Virtus eius eſt ca. in primo gradu ſic. in tertio et ingreditur ĩmultis cohol et aufert furfures capitis et lenificat capillos et barbam, & quando teritur et bibitur cum uino albo et ſubtili frãgit lapidem in ueſica: & idez auct.aben meſuay eſt ca. et ſic. & ẽ bonuz pulmoni et caſui capillorum: & uitri ſũt plures colores, nam ex eo eſt albus fortis albedinis ſicut criſtallus: & eſt melius aliis & ex eo eſt rubeus: et eſt citrinũ: et uiridẽ et azulinum: et dicitur q̃ uitrum ẽ lapis ſtultior aliis lapidibus et eſt inter lapides ſicut ſtultus inter homines: nam ipſũ inclinatur ad omnem tincturam: et ẽ facilis diſſolutionis in igne a quo extractuz cito petrificatur et coagulatur.

Criſtallus autem ē ſpeties uitri, niſi quia inueitur in mīnera ſua ubī coagulatur, et lege pro ipſo litterā lapis criſtallus.
Bulcaſim li. qui dicitur ſeruitor uitrū ſic aduritur, teratur, et ponatur in crucibulo et ſuffletur fortiter donec aduratur, q̄ ſi non bene aduratur: iterum ſuffletur doēc aduratur q̄tum oportet.
Cuhapſap. .i. que in iūcturis uel flexuris iunctura, propter ſudorem fiunt.
Cuharion .i. praſſium.
Culabra .i. arnogloſſa.
Culcas, eſt herba habēs in ſe ſalſedinē, et purgat aquam citrinam.
Culcam idem.

CAP. C.LXXXXVII.

VIcaſia uel collocaſia grece ara. hulcas: latine uero caſo. Plinius cap. de culcaſia.
Culcaſia quā aliqui ciamon uocant, nobiliſſimam hanc ī egipto enilo metunt caule, cum coctus eſt arenoſo in madēdo, buſſo autē qui ītra folia emicat ſpectabili foliis latiſſimis, etiam ſi arbores comparentur ad ſimilitudinem eorū que perſonatia .i. lappago maior dicuntur, ſecundū dyas. in noſtris partibus uocamus aque nili ſuis dotibus gaudent ut impīſſis collocaſie foliis in uariam ſpetiem uaſoꝝ portare gratiſſimum habeant et cetera. Hec herba eſt quā dyas. uocat fabā egiptiacam, cuius proprietates et uirtutes ſecundum ipſum inuenies in .l. faba egiptiaca: et iſtaꝫ fabam egiptiacā uocat auic. hulcas de qua cap. facit in ſecūdo canone. Eſt enī culcaſia ſatis nota ī egypto, apud mercatores practicantes et ī ſyria: & ego ipſam habeo falerni ī uiridario meo, ſecus ſpectabilem fontem que culcaſia uulgari noſtro uocatur caſo: cuius folia aquis more uaſorū plena egrorū et cōualeſcētiū mentem delectant, necnō eorum animuꝫ excitant ad bibendum. SERA .li. aggre. cap. hulcas auct. gal. Hulcas .i. culcaſia. In ſapore huiꝰ plāte ē acuitas et mordicatō multa et ſtipticitas pauca: Et uirtus eius eſt ca. in ſecundo & q̄do coqtur confert ſtomaco: Et idem auct. aben meſuay. Culcaſia eſt ca. et hu. et auget ſperma: & radix coquitur & habet bonum ſaporem & eſt bona ſtomaco & appetitū ꝓuocat et urinam. Eſt ca. et hu. et auget ī ſpmate. hec herba eſt multum egipceis nota: & naſcitur iuxta aquas: & habꝫ folia magna et lata: & radix cocta et cōmeſta auget corpus. Paulus cap. de culcaſia. Culcaſia eſt herba omnibus nota, & naſcitur iuxta aquas, cuius radix coēſta et cocta ſtoāco eſt utilis. Yſaac in dietis ptīcularibus cap. de culcaſia. Culcaſia eſt herba plurimum in egipto naſcens aliquātuluꝫ pontica cū acuītate: unde monſtratur ca. et humida. Cuius radix ſi elixetur acumen emittit: & uiſcoſitas quā prius latenter habuerat in ea aperta fiet. Ideoq; duri groſſi q; nutrimēti eſt gēratiua: ſed cū ſui pōticitate, ſtomacum confortat et uentrē cōſtipat. Si tamen moderate comedatur, bonum generat nutrimētum, ualet q; diſinterīcis cum uiſcoſitate et ponticitate quā habet. AVIC. li. ii. cap. hulcas uel culcaſia ēplāta in qua eſt aſſimulatio de aliſnen Ca. ē et ſic. in primo. & in ipſa eſt ſalſedo cum ſtipticitate & partes eius non ſūt ſilēs, et eſt cum inflatione pauca: fit ex ea gargariſmus cum lacte ipſius et ſale, et ī egipto decoquitur cum eo caro: & frigitur cum oleo et eſt illis cibus, ſolutioē educit aquā citrinam et proprie ſemen eius, et ſucus ipſius et mīnoratur ex ea ut debilitet, ꝓuocat urinam et generat ſpma & expellit coleram et aquoſitatem cum facilitate, & potus eius ſit ab una tertia libre uſq; ad duas tertias libre.
Culſura .i. ſpeties luti que dicitur magra.
Culx culicis la zenzala et eſt q̄dā genus muſce.
Culef .i. ſalix.
Cule .i. uenter .ſ. ſtoāchus.
Culi .i. ſolis grana.
Culbi idem.
Cublion .i. cimbalaria.
Culoidon .i. ſida uel bleta ſilueſtris.
Culobria .i. briōnia

Culoſartios	.i.mentaſtrum
Culopartios	idem
Culules	.i.ſiſimbrium
Cululex	idem
Culuigen	.i.galanga
Culubrios	.i.anetum

CAP CLXXXXVIII.

Vlb uel culibi uel calibi ara. grece litoſpermon eraclion uel haliſtos: uel bathāgliſcos uel aſtorchos/latiē uero miliū ſolis/SERA.li.aggre.cap.culb.auc.dyaſ. Culb eſt herba cuiꝰ folia ſimilātur foliis oliue:niſi quia ſūt maiora eis et molliora & latiora et ſunt eis inferiora declinant uerſus terram uelut ſtent ſupra ipſam/ & hēt uirgas eleuatas ſubtiles ſicut ſq̄nantū & in ſūmitate uirge eſt ꝑuulē ramulo diuiſum in duas partes in quo ſunt folia minuta/et iuxta quodlibet folium ē ſemē album/durum fere ut lapis rotondum in magnitudine orobi parui naſcitur ī locis aſperis et altis.DYAS.cap. litoſpermon eraclion uocatur/ propter fortitudinem ſeminis:eius folia ſunt ſimilia foliis oliue ſed latiora et oblōgiora:& uirgas tenues in groſſitudine iuncī lignoſas: & in ſūmo uirga diuiſa eſt:in qua folia minuta ſunt/ ubī et ſemen rotondum et lapidoſum eſt et album piſe ſimile:naſcitur locis aſperis et altis. POSSE. DYAS.uirtus eſt ei mictualis:& ſemen eius bibitum cū uino albo/calculos frangit et urinaꝫ prouocat/ Plinius cap.bathangliſcos eſt ſemen eius herbe q̄ dicitur aſtorcos/qd ſi qs biberit/ frangit lapidem et prouocat urinam. Paulus cap.calebi. Calebī.i.granum ſolis prouocat urinam et menſtrua/et ē ca. et ſiccum in tertio gradu & uinū decoctioīs eius et puluis ipſius ī cibis ſumptus/ſoluit ſtranguriam et diſſuriā et yliacā paſſionē/

CAP. CLXXXXIX.

Vmechre ara.gre.cumetiran/ latine uero pira. SERA.li. aggre.cap. cumechre auct. gal. Subſtantia eius eſt compoſita ex ſubſtantia terrea et aquoſa. Et ſi uis poteſt aliter dici/q̄ una ſ.eius ꝑs ē frigida et alia temperata:& ſapor piri eſt ſtipticus cum dulcedine aquoſa:& uirtus pirorū ē deſiccatiua:& cōgluctiāt uulnera ſine aliquo medicamiē:& q̄do cōmeditur fortificat ſtomacum et ſedat ſitim. Siluestre uero eſt magis ſtipticū et plus incoriat et corrugat ſtoācuꝫ/et ideo plus congluctinat uulnera/et prohibet fluxuꝫ humorum. Et idem auct. aben meſuay quando quodcumq̄ eorum coquitur uel domeſticū uel ſiluestre cū fungis/ aufert malitiā eorū & maiora ex eis ſūt fortioris ⁊rutis q̄ ꝑua : ꝑua aūt ſūt nutribiliora q̄ citonia & rob pirorum/abſcindit fluxū colericum et incoriat ſtomacum/ & pira proprie generant colicam. & oportet q̄ ſumatur poſt ipſum uinum mellis factuꝫ cum ſpetiebus. DYAS. cap. de piris Piri multe ſunt ſpeties/ſed ſtiptice omēs unde ad reumaticas paſſioēs cataplātibus adhibīta fatiunt:& reuma cōpeſcunt. Elixatura eorum ad omnia prefata iuuāt/ & ſi ipſa pira a ieiuno cōmeſta fuerīt abſtinent uentrem/et piri ſiluatici ſpēs ſunt que tarde matureſcere poſſūt plus ſtiptice q̄ ſupradicte/ſed ſilibus cauſis ꝑſūt/ perhibent quoq; aliqui fungos uenenum amittere ſi cum piris fuerint cocti. AVIC.li.ii.cap.de piris ī ipſis ſūt terreitas et aquoſitas/& in noſtra quidē terra eſt ſpeties que dicitur ſenabrud/& habet magnam capacitatem/et eſt uehemētis rotonditatis et ſubtilis corticis et boni coloris quaſi peruium/quaſi ipſum ſit aq̄ zuccari coagulata plurimū/ſed nō ꝓpter ſpiſſitudinē ſubſtantie boni odoris ualde/ qd cum ab arbore ſua cadit ſuper terraꝫ deſtruitur: & iſti ſunt in quibus non eſt nocumentum de ſpetiebus pirorum Pira que nominātur ſenia ſunt frigida in priō & ſic.in ſecundo. Serabrud uero ſunt temperata humida.& omnes ſpeties eius ſunt ſtiptice/intrātes ī ēplaſtris retētionis

materiey & q̄doq; abstergunt parum:& eoruz humor est plurimus et laudabilior humore pomorum secūdū q̄ dixit rufus/ Ea autem que dicta sunt scenabrud in terra corasceni absq; aliis dicta sūt leitiua nature & boni chymi ualde consolidant uulnera/et proprie siluestria exsiccata/& sunt preparatiua stoāci & abscidūt tussiz & sedant coleram et stringunt uentrem/ & proprie que sunt exsiccata/ & in piris quidem est proprietas fatiendi euenire colicā/quare oportet ut bibatur post ipsa de ydromelle cū spetiebus que sūt ut pip/ cinamomum et hiis similia/& eorum rob confert fluxui uentris colerico. Cinis spēi eorum uehementis stipticitatis et tarde maturatōis ē/et cura fūgoy mortificātiū/ & quando isti fungi coquuntur cū piris minoratur nocumentum eorum.

Cumeos .i.gumi.
Cumethre īdem
Cumecre idem
Cumetiran idem
Cuminum .i.ciminum.
Cumi .i.gumi
Cumni idem
Cuneasor .i.barba siluana/
Cundos .i.condisi a dyas. uero uocatur sstrutium/ & est inducens sternutamenta sicut elleborus: & plinius uocat ipsum radiculam paulus uero ayt/ Condisū est radix interius citriā exteri9 nigra & planta eius assilātur plāte dicte canatia & ipsa uerius est in radice similis piretro et cetra.i.i.condes.
Curasie .i.blaccebisantie
Curara .i. muscillago que egreditur in tenasmone/et ī fluxu uētris/
Curati .i.frustra subtilia
Curaci idem.
Curaf .i.apium/
Curac .i.corrodens/

CAP. C.C.

Vrat ara. latine porrum. SERA.li.aggre.cap.curat. Curat.i.porrum: Ex eo est domesticum/ & est hyspaicū & est ex eo nabati/et est montanum. Et ex eo est porrum uinee/et porrū agreste/ & medium inter porrum et allium. Et reperitur uirtus huius inter uirtutem porri & allii/sicut inuenis in.l.taum. Et ꝓpter hoc est magis desiccatiuū et acutū q̄ porrum domesticum: & cetera cuncta agrestia acriora sunt doēsticis:& medicīe que calefatiunt illa calefactione sunt ī fiē graduum/et ob hoc est malum stomaco/ & est acutum incisiuum grossorū huōrū magis aperitiuum opilatorum organoy/ & eius operatio est plus q̄ domestici/ & propter hoc prouocat urinaz et mēstrua & potissime quando retinentur propter humores frigidos grossos/& habet tantū de calefactione/q̄ ulceret q̄do applicatur corpori exterius & nos iā diximus/ q̄ oēs medicine que calefatiunt illa calefactioē et ulcerant sūt in fine graduū. POSSE. SERA.auct.dyas.porrum domesticum incitat libidinem:& quādo miscetur cum melle et fit inde lohoc/et confert dolori pectoris et ulceribus pulmonis: et quādo cōmeduntur etiam mundificāt cannam pulmonis:& quando quis assuefacit cibū eius inducit obscuritatem uisus/et ē malū stomaco & quādo aqua eius miscetur cū mellicrato et exhibetur/cōfert morsibus uenenosis:& quando fit emplastrum cuz porris ipsis/et ponitur supra locū morsus facit hoc:& quando miscetur cū olibano et aceto et lacte et oleo ro. et distillatur ī aurē confert dolori eius et tynnitui qui fit in ea/& quando fit emplastrum cū eis & sumach aufert uerrucas:& quando fit emplastrum cum eis et sale mundificat ulcera sordida:& quando bibitur ex seie porri et granis mirti ana.ʒ.ii.simul tritis abscindunt sputum sanguinis antiquum a pectore:& idez auct/rufi/porrū puocat menstrua et fetus/et aufert eructuatioēs acetosas/et mollit uentrem: Et idē auct. iudei proprietas autē est q̄ destruit dētes et gingiuas. Et idem auct.aben mesuay. Nocet uesice et renibus/quādo sūt ī ipsis ulcera/& folia porri de seni cōferūt matrici ex proprietate que est in eis/quoniā est in eis huiditas/que facit lubricare fetū

& ſemen porri quando fumigatur ex eo anus deſiccat fiſtulas que ſunt in eo. Sed porrum uinee eſt deterius ſtomaco & eſt calidius et magis prouocat menſtrua & quando comeditur cōfert morſui uēnoſo Paulus cap. de porro: porrū aduſtū mixtū cum melle et inunctū curat ragadias ſeu fiſſuras que fiunt in labiis.

Curinaballe .i. antrax
Curema eſt radix crocei coloris & eſt celidonie minoris
Curcuma idem
Curelia .i. corrigiola
Curich .i. iuncus de nilo
Curic idem
Curiati .i. mellilotum
Curogi .i. citrum
Curolian .i. ſcordeon
Curoblaſi .i. napta
Curugen .i. melliſſa
Curbur .i. coriandrum
Curt .i. arbor acacie uel gumi arabicū quod eſt eius gumi.
Curch idem
Cuſamon .i. peucedanum.
Cuſamion' idem
Cuſbaralbel .i. capillus ueneris
Cuſoaria .i. almea
Cuſtos orti pētadactilus gira ſolis colūba paſteon paramiſtrion idē & eſt cataputia.
Cuſus .i. edera
Cuſſus idem
Cuſcute raſca lini popagra lini bruncus draaſcus idem & quid ē. l. l. ehaſuch.
Cuſcute romanum .i. abſinthium.
Cuſtu .i. coſtus.
Cute .i. eupatorium.
Cutre idem
Cutrelion .i. antera
Cutinoroſtas .i. caducus flos mali punici.
Cutis arietis quid ē. l. l. geldalcheth
Cutim .i. balauſtia
Cutub eſt quedam ſpecies melancolie
Cutubuth idem
Cuturac .i. ſaturegia
Culeganus .i. galanga
Churice .i. affodillus

Chulem .i. herba capillatia

CAP. CCI.

Vlef ara. gre. ítee: latiē uero ſalix. SERA. li. aggre. cap. culef. Culef .i. ſalix folia & flos et roſa eius habent ī ſapore ponticitatē & uirtus ſalicis ē deſiccatiua ſine punctione. Cortex uero ipſius ſiccioris eſt complexionis ſicut ſunt oēs ſpecies corticis: unde adminiſtratur in gluctinatione ulcerum. Sed flos et roſa eius admīſtrantur et admiſcētur ī oībus medicinis et unguentis deſiccatiuis: Et ſunt ex hominibus qui accipiūt flores et roſam et ſucum ipſius et componunt ex eis deſiccatiuam medicinam que confert in multis quia deſiccat ſine mordicatione & proprie quia in ipſa ē ſtipticitas pauca & quando comburūtur eius cortices et confitiuntur cum aceto, adminiſtrantur in omnibus egritudinibus in quibus neceſſaria eſt deſiccatio ſicut in uerrucis et proprie in rotondis et in uerrucis ſilībus capitibus clauorum et in uerrucis infixis in cute eradicat enim eas quando fit ſup eas linitio & quādo euellitur cortex eius tempore quo emanāt flores et colligitur gumi eius hēt hoc gumi uirtutē abſterſiuam et ſubtiliatiuaz: & ideo admīſtratur in omnibus egritudinibus que accidunt pupille & fatiunt impedimentum uiſus. Et idē auct. pauli uirtus foliorū et corticū & fructus ſalicis et ſucī eius eſt ſtiptica & eſt frī. et ſic. complexionis in .i. gradu. Et idem auct. bedigor, quando bibuntur folia eius trita cum pipere et uino pauco conferunt colicis. & quando ſumitur cuz aqua prohibet impregnationē: & fructus eius confert ſputo ſanguinis q̄do bibitur & cortex eius ſimiliter facit hoc et ſucus foliorum et cortex eius tritus cum oleo ro. ſi bulierint in cortice granati cōferūt dolori auriū: & eius decoctio admīſtrata ſup pedes podagricorū cōfert eis multū & mūdificat furfures capitis: & colligitur huiditas ab ea defluēs quādo excoriatur a cortice ſuo quādo incipit apparere flos

eius quoniam reperitur intra corticem humiditas congregata q̄ abstergit oculū et aufert tenebrositatē eiꝰ ꝓprietas salicis est que extrahit sanguissugas adherētes gutturi et gluctinat uulnera recentia & idez auct.aben mesuay folia salicis bibita prohibent impregnationem et conferūt fluxui sanguinis et lac quod egreditur ex eis acuit uisū et abradit pilos & idē auct. paulī in foliis salicis et salice nō dixit gal. aliud.GAL.vii.sim.phar.cap.ytee. Ytee siue salix utetur quidem aliquis et foliis ad sanguinolētorū uulnerū cōsolidationē, sed maxime flore eius fere omnes utūtur medici ad confectionem siccatiui ēplastri. est enim uis eorum suauis siccatiua: habz autē et quiddam stipticitatis:quidā uero et succū fatiētes ex eis īmordax et siccatiuum habet pharmacum ad multa utile. nichil enī magis occurrit uisui q̄ pharācū immordatius siccans parum,sed stipticās sicut in tractatu de compositione pharmacorum plenius dicetur.Cortex etiam huius arboris similis est tam frondium q̄ flotū uirtuti p̄terq̄ ꝙ est fictior secūdum complexionem sed hunc quidā accendūt et utuntur cinere in oībus hiis q̄ uiolēter indigent desiccari sicut sigiles et chiles.i. mirmiceas auferunt ipsum madefatiētes aceto acri:quidam uero tempore florēdi incidentes corticem liquorem quidē colligunt et eo utuntur in offuscātibus pupillis cum sit pharmacū absterssiuū simul et subtiliatiuū cūq; sit huiusmodi poterit eo aliquis uti et ad alia multa.

Churcar	.i.cardamen
Crusca	.i.puluis
Crusca cymolea	.i.puluis cymolee
Crusca fymolea	.i.puluis ceruse
Crub	.i.caulis
Crunil	.i.rubus

SEQVITVR DE .D.

	Aaren .i.cubebe
	Daarision .i. risi
	Daablectos id est blaccebisantie
	Daidilis .i.aristologia longa
	Daicolios gre.latiē digitus nam dactilꝰ est unus ex.v.digitis
Daurach	.i.pondus
Dausir	.i.hauena
Daac	est semen baucie silueſtris
Dauguan	est mēsura liqdorū ponderans libras .xxxxiii.
Daumaram	.i.ozimum
Daucus grece	.i. baucia uel pastinaca latine:unde daucus alius est asininꝰ alius domesticus quando per se ponitur daucus,debet Intelligi pastinaca silueſtris .i.daucus asininus ut io. sera. cap. de tyriaca & gal.secundo de eduliis circa finez ut patet in.l.lesas licet cassius fe.cap. de empicis dicat q̄ndo per se ponitur ꝙ est semen baucie ortensis & ē daucus siluris uel asininus melior cretico et dicitur creticus quia in creta īnsula inuentus est prius:& dicitur asininus quia ē cibus asinorū. Creticus autē est maioris efficatie & hoc ꝓpter terre dispositionē meliorē pro quo.l.l.lesa.

CAP. CCII.

Abalch ara.uel hele uel hīsos grece et latine uiscus

SERA.li.agg.cap.dabalch auct. dyas.melior ex eo est nouus qui similis est in colore suo colori porri:exterius uero est subrufus sine aspitate et sine furfureitate et fit ex fructu rotondo paruo qui nascitur in arbore glādiū:& eius folia sūt sicut folia arboris bussi: fructus ergo iste contonditur et abluitur deinde coquitur in aqua. Sunt autem quidam qui masticando fructum ipsum fatiunt uiscum:reperitur etiam in arbore pirorum et malorum et in multis aliis arboribus et aliq̄do in radice arbo-

aliquarum paruarū: & latine uocatur hec plāta uiſſago: uidi aūt ego ī monte nabaſat homines qui fatiūt ex arbore magna q̄ naſcitur apud eos et apud ipſos uocatur tarabella, et latine uocatur caprifoliū. Accipiūt quidē ramos ipſius et excoriāt eos facientes faſciculos et infundunt ī aq̄ et dimittūt ſic aliquo ex menſibus, deīde contondunt contuſione forti: & fit inde uiſcus bonus et uirtus eius eſt ſimiliter q̄ ſubtiliat, attrahit et diſſoluit qa hēt ꝟtutem reſolutiuam. DYAS. cap. uiſcus. ſecundum tranſlationem noſtram uiſcus in ramulis naſcens a quodam aīali uolatili .ſ. turdella uiſcatur, nam illud ſi moratur in ramulis arborum gluctinatur, et inde naſcuntur uirgule plurime et fit uiſcus q ſemper uiridis inuenitur: Eſt aūt optimꝰ qui ī arbore quercus creſcit & q ē mūdꝰ ſubuiridis, et ſi extēdatur nō corrūpitur, ſed ut membrana extenuatur. GAL. vi. ſim. phar. cap. de uiſco. Subſtantia uiſci ē compoſita ex aquoſa ſubſtantia et aerea & de hiis ambabus eſt in eo multū et ex terrea pauca et in ſapore eius eſt acuitas pluſq̄ amaritudo, & uirtus eius eſt q̄ calefacit, non tamen cito quando appoītur corpori, ſed poſtq̄ facit moram ī corpore ſicut facit tapſia: & nos quidem diximus in hiis que preceſſerunt qꝺ hec res īueītur in medicinis, quarum uirtus ē q̄ calefacit cum quarum calefactione eſt humiditas ſuperflua indigeſta: uirtutes habet acres durities mollire poteſt: naꝫ de profundo extrahit humorem cum uehementia & nō ſubtiles tantū ſed et pingues digerit, mox quidem non calefacit, ſed tempore diuturno impoſitus calefacit ut tapſia. AVIC. li. ii. cap. de uiſco. Viſcus ē notus omnibus et eius quidem fructus ſimilis ē cicerí nigro nō ſincere rotōdus, uirgulatus frangibilis ex quo manus inuiſcātur, eius autem minera eſt arbor ferēs glādes & pīra et mala in quibus ſunt uirtus aq̄a et aerea multiplicate ualde q ex eo bous eſt: eſt recens planus coloris porri īteríus uiridis exterius: teritur et lauatur deínde coquitur et non calefacit niſi poſt morā longā ſicut gumi rute agreſtis & ē debilior ea in hoc: & in ipſo quideꝫ ē huīditas ſuperflua īdigeſta & eſt ca, et ſic ī tertio & ē reſolutiuus, reſoluit enim huīditates groſſas ex profundo corporis, propter fortitudínem uirtutis attractiue & lenit & dixerunt quídam qꝺ non īneſt ei opatō in humiditatibus niſi tenuibus. POSSESERA. auct. dyas. q̄ndo uiſcus miſcetur cum reſina pini maturat apāta que fiūt in radíce auris & alía apāta, & q̄ndo miſcetur cum olibano curat ulcera antiqua & quando miſcetur cū calce, & cū lapide gagatis aut lapide aſío et coquítur cū eis & ponitur ſuper apāta fraudulenta aut ſuper duritiem ſplenis curat: & reſoluit apāta et durities & quando miſcetur cū aurípígmento citriō aut ru. & poītur ſup maculas aufert eas: & quando cum calce miſcetur, et rob excludít ūgues. AVIC. uíſcus eradícat ungues malas cū ſup eas ponitur cum arſenico, et reſoluit apāta frígida et proprie confortatur cuꝫ calce & lenit ulcera antíqua et uulnera mala, et lenit iuncturas cum tanta cera quantum eſt ipſum, et cum equalí pondere ſui de reſina pini & cōfert apātibus frígidis pꝰ aures & mixtus cū gumí pini et cera extenuat ſplenem cum ſuper ípſum poītur cum aliquíbus rebus ípſum confortātibꝰ ſicut eſt calx et huiuſmodi.

Dabath — eſt animal magnúꝫ rapax maius leopardo & aliquando leone quod quādoqꝫ claudícat, et ideo uocatur claudícans et cetera: & ī de regali díſpoſitione uocatur papilío, claudus in terra noſtra uulgo dicítur, ín ſyría dicítur cabaceus ad formam lupi uergít.

Dablan — eſt ſpēs palmaruꝫ

Dabac — .i. uíſcus

Dabeden, fluminis, — eſt nomen cuiuſdā

Dabendrine — idē qđ ſucus acetoſus

Dabem — idem ſucus ut ſupra

Dabeget ínſule, — eſt nomē cuiuſdaꝫ

Dab — eſt quoddā animal ut lacerta magna uentricoſum, & latine uocatur ballecola, ſtercus eius linítur ſup pannum et lentigines et confert albugini

oculi et deſcenſioni aque ad eum. Auic.

Dacalios .i.yreos
Dacaſios idem
Dacanto .i.ſtercus bouinum
Dacauſticis .i.balauſtia
Dacefion .i.daucus
Dacreceſſaan .i.alkikil
Dăciaſis .i.ſiſeleos
Dacrin .i.gumi
Dactilorum .i.alkaſbis.i.ſicci
Dactilus indus .i.tamarindus
Dactili epatici .i.rubeus pinguis ut epar.
Dactilitis .i.ariſtologia
Dadarich .i.cantarides
Dadarus .i.opoponacum
Dadafilion .i.filius ante patrē

Dadi dicit auic.q̄ eſt granum ſilē ordeo longius et ſtrictius et ſolidius amarumq; ſcribitur autē dechui ſed corrupte.

SERA.li.aggre.cap.dadi. Dadi ē fruct9 in balda & eſt granū ſimile ordeo, amari ſaporis teritur et conficitur cū uariis in bada & fortificat odores et corroborat ad inebriandum.

Dadion .i.deda & eſt lignū omnibus notum.
Dadis idem.
Dadion maſcul9 eſt id q̄d greceuocatur androſomon.
Dafarbachali .i.blaccebiſantia
Daferion .i.ferula
Dafintes .i.ruſſi
Dafimidis .i.muſcillago
Dafrie .i.ypogloſſos
Dafulſum .i.piper longum
Dafuide .i.laureola
Dafrus .i.laurus inde diafreuleon.i.lautinū oleum.
Dafrutis eſt ſecundu3 dyas. quedam ſpeties caſſielignee.
Dafrues eſt medicamē metallicum et eſt defrigis.
Daga ē mordicatio facta a ſtercore.
Dagabaot .i.accnitum
Dahag .i.tora.
Dahamethe lapis adamas.
Dahaſion .i.rapa
Dahaſioni idem
Dalac ē fera ſimilis urſo
Dalmaram .i.aſcebram.
Dalpa eſt arbor dactilorū
Daledon eſt nomen cuiuſdā fluminis
Dalmedoma idem
Dalin .i.ſtructio
Dalimus .i.rapella
Dalidos .i.piſtatia
Dalx .i.cortex

Damathan uel mulco draconis.i.ſanguis draconis

Damarach .i.panis
Damaſiſmon .i.fiſtula paſtoris

Damaſomion ſiue altiſma. Cal.vi.ſim. phar.cap.damaſomion ſiue altiſma d̄ hac herba narrat dyas.tanq̄ eius radix ſi bibatur ſanare diſſurias uentrēq; ſtringere & tumores ſedate. Nos tamen hoc non experti ſumus palam autem q̄ quandam habet abſterſiuam uirtutem.

Damilla .i.aniāl ſilē capriolo de han.
Damiſſigon .i.uſnee
Damiſeum .i.ellenum
Damurta .i.cubebe
Damurion .i.balſamita
Damul .i.polium
Damula .i.aīal ſilē capriolo

Danich eſt nomen ponderis.viii.granorū ordei ſecundum aliquos.vi.granorum et aliqui dicunt q̄ eſt aureus.i. & aliq dicūt q̄ eſt pondus trium granorum ordei & uerius.

Danic idem
Danici eſt pōdus, quod ē medietas trium granorum ordei.
Dapeleon .i.oleū de laureola
Dapneleon idem
Dapnelion idem
Dapre .i.leborac
Daptene ypoglo
Dapium .i.manipulum
Dauphius .i.laurus
Dapnides .i.uictoriola & ē ſel
Dapnidos idem
Daptilus quid eſt.l.l.ponthab
Daranus .i.bardanus.l.l.lappa rob

Dardanus idem
Darſanum ſcripſit ſtephanus ꝑ darſeni & idem ſunt & eſt cinamomū et ē prima ſpeties eius.l l.darſen.
Daren eſt nomen pōderis & ponderat nonam partem .ʒ. et ſic accipiebatur antiquitus et eſt dragma una ut infra patebit in .l. dragma: moderni uero octauū.ʒ.pro.ʒ.& ꝑ daren accipiūt.
Darceſahan .i.ſilfium.

CAP CCIII.

Arſen ara.gre.& latiē cinamomum. SERA.li. aggre. cap.d cinamomo. Ciāmomū dicitur in lingua pſica arbor ſceni et eſt darſen : & darſen quidē ſunt multe ſpeties et denoīatur pluribus nominibus et diuerſis ſecundum diuerſitatē locoruʒ ſed ex ſpetiebus eius melior ſpēs eſt illa que dicitur maſſolites quia habet ſimilitudinem cum caſſialignea que etiaʒ dicitur maſſolites & melius cinamomum ex ipſa ſpetie eſt illud qđ eſt nouū nigrū cineritium cum rubore et eſt ſubtile lene & rami eius ſūt ſpiſſi pleni nodis habētes odorem bonū & melius ex hoc etiā ē qđ cum optimo odore ſuo eſt acre & ſicut odor rute:& ptinet ad odorē cardamomi & ē ī eo acuitas ymmo mordicatio līgue & parum ſalſedinis;& quando frangūtur rami eius, eleuantur pulueres odoriferi, cuius odor ſuperat omnia que ſūt circa ſe & de experientia bonitatis eius eſt ꝙ quando rami eius euellūtur a terra radix eius euellitur facile cū eis:& melius quidē eſt illud quod replet ſubito fauces ſuo uapore in primis quando guſtatur:& eſt ſpeties alia cuius odor eſt ſilis odori caſſie & habet bonum odorē et coloris ſubrufi, cuius cortex eſt ſimilis cortici caſſielignee & tale eſt durum tactui & habet radiceʒ groſſam et odor ē ſimilis odori mirti aut odori caſſie: & odor eius eſt cum quadā pinguedie:& ē minus in boītate et melꝰ ex hoc eſt habens alba ligna rugoſa.Illud uero quod eſt lene groſſum nō ē alicuius iuuamenti:& inuenitur alia ſpēs ciāmomi que dicitur naſor & eſt groſſa planta nō habens fortem odorē et eſt debilius alio & eſt ex planta cinamomi qđ nomiātur cirumquimoz ſiue zimarni q̄ hēt ſilitudinem cum cinamomo in apparentia:ſed differentia que eſt in eis eſt pinguedo illiꝰ odoris ſed illud quod dicitur kerſe ē ſilē cinamomo in radice ſua & multitudine nodorū, et eſt cinamomū lignoſum et ē ligna fortia et longa et bonitas odoris eiꝰ minor eſt q̄ cinamomi. Quidam putant ꝙ kerſe eſt alia ſpeties, a cinamomo que ſit alterius nature ab eo.DYAS.ſecūdū tranſlationem noſtram,cap.de ciāmomo. Cinamomi genera multa ſūt,ſed melior eſt omnibus que eſt ſilis caſſie maſſolites qui recens fuerit et niger colore et qui miſſus in uino ſoluat ſe : uirgulas habens tēras et lenes et nodis pleās et cū odore pleō uelutí rute acer atqꝫ mordax guſtu ī ſilitudiē naſturtū ſeis cū q̄dā ſalſitudie et feruore et pua uiſcitudine, cuiꝰ haſte cum fregetis emittunt pulēres odore oīa uincētes: has haſtas cum a terra euulſeris radices earundem ſequūtur:hec ē ꝓbatio optimi cinamomi.Eſt etiam alterꝫ genus cinamomi montanum tactu aſperius hoc groſſius ē et ſubrufū colore:tertiū genꝰ eſt ſimile caſſie maſelliotice ſubnigellum colore: tactu lene et non multos nodos habens:quartū genus ē colore albo tactu molle ſilē caſſie ī robore groſſū et fragile & radicibus maius:quintū genus ē odore ſimile caſſie colore ſubrufū et corio caſſie ſimile:haſtam in ſe habens fortiorē cum radicibus groſſioribus ſilibus libanotido & multas haſtas retinens ſilēs mirte et caſſie,ſed non tantum odore plenum. Eligendum eſt autem cinamomuʒ primi generis colore ſubnigrum ſcabroſum et ſemen habens ſimile piperi & lene lignuʒ cuius radix inutilis eſt : ſextum genus eſt cinamomi qđ appellatur lotos et motos, ſed nec ꝙtutē nec odorē habet:ſeptimuʒ genus eſt quod a grecis nominatur xilocīnamomum.i.lignū cinamomi radiceʒ habens maiorem cū haſtis nodoſis ſilibꝰ cinaōmo et in odore nō ſuaue.hoc dicūt aliqui melius eſſe cinamomo. GAL. vii.

ſim.phar. cap.de cinamomo.Cinamomū ſumme eſt ſubtilium partium, non tamē ſūme ca.ſed in tertio gradu et deſiccatio eius eſt ſicut calefactio ipſius propt̄ ſubtilitatē ſubſtātie ſue:ſed canella cīāmomū eſt quaſi cinamomuz debile et quidā etiā caltion uocant cinamomum, & quidā ſūt qui nominant cinamomum azet.

POSSE. DYAS. Virtus autem omni cinamomo ē ca.et diuretica et malactica et leptintica et potatū cū aqua, ſecūdinas mulierum excludit et mēſtrua prouocat. melius hiis rebus opitulatur ſi mirre fuerit mixtuz:uenenatis morſibus occurrit uel ueneno potato:caligines oculoꝝ detergit cū melle tritū: maculas uel lētigiēs de facie purgat:tuſſiz ſedat catarrū mitigat hydropicis medetur:nefreticis utilit datur miſcetur etiā cōfectōibus ocularijs & in omnibus utiliores inueniūtur uires habens et guſtum acrem extenſa ſtrīgit & in antidotis pretioſum eſt. SERA. auct.gal.ſubſtātia eius eſt ſutilis et uirtꝰ eius eſt ca.in tertio et nō eſt aliq̄ medicīā ca.cuius deſiccatio ē ſicut deſiccatio eius propter ſubtilitatez ſue ſubſtātie:ſed illa ſpeties que dicitur keiſe eſt cinamomuz quaſi debile & ſunt quidam qui nomināt cinamomum zor.Et dixit gal.in libro de cibis ꝙ cinamomum aromatizat ſtoācuz et confert frigiditati eiꝰ et frigiditati epatis & facit euenire ſompnum et aperit opilatioēs et ꝓuocat mēſtrua et abſtergit obſcuritatem uiſus et deſiccat humores qui ſunt in capite et in ſtomaco. Et de proprietate uſus eius eſt ꝙ uſus coēſtioīs eſt conferens obſcuritati uiſus q̄ accidit ab huōribus.Et idem auc.dyas.cīāmomū ingreditur confectionem medicinarum odoriferarum bonarum, & eſt maximi iuuamenti,et teritur et confīcitur cū uiō bono, & fiunt inde trociſci ꝙ deſiccantur, et reponuntur in umbra et ſic uirtus eiꝰ diutius ſeruari poteſt. AVIC.li.ii.cap. de cinamomo:ultimum eſt ī ſubtiliatioē attractiuum aperitiuum rectificās omnē putrefactōez: & oēz ɣtutez corruptā et omnem ſanioſitatem humoralem. Et idē in li.de uiribus cordis ayt, ꝙ cōfortat cor,

Darſeni	idem quod ſupra
Darion	eſt quedam tunica minoris inteſtini
Darin	.i.manipuli
Dariſir	.i.auena
Dardias cerach	.i.fex uini
Darkimi	.i.3.ii.

CAP. CCIIII.

Arſiſahan uel mahat uel michad uel kilkil ara. grece aſpalium : latine uero arbor granati ſilueſtris.Darſiſahan eſt arbor quam dyas.uocat aſpalium.

IO. SERA.in.ii.cap.de trifera dicit ꝙ eſt beteramen et apud ſera.auct. cuiuſdā uocatur airac et ē arbor granati ſilueſtris & fructus eius uocatur bel & eſt arbor ſpinoſa, cuius lignum eſt rubeū uel purpureum ſecundum almanſorem:hēt florē citrinum:in barbaria uocatur aldani, ingreditur ī trociſcis ādroāci tiriace maioris cuius loco ponit auic.fructū al ēbut. SERA.li.aggre.cap.mahat. Mahat ſūt uene arboris granati ſilueſtris, q̄ naſcitur in ſeni ultra mare:& īn coraſcen et ſunt uene groſſe albe colligunt in hazmen & eius mala granata ſunt, ſicut mala grāta doēſtica in prīcipio ortus coruz & color eſt inter rubedinem & uiriditatē et ītra malum eius ſunt grana rubea rotonda ī magnitudine ſeminis lentiſci et dimittūt eam in cortice ſuo quando egent eis extrahunt a cortice mahat et eſt ca. & hu. DYAS.cap.de aſpalio. Aſpalium ſiue aſpaltos naſcitur in inſula rodo, cuiꝰ ſpēs duplex eſt.Eſt enim una ſpinoſaz frutīcē & tirſum grauem habens et depoſitū cū cortice purpureo uel rubeo et denſo odoris ſūmī et amarī: altera eſt alba lignoſa et inde becillis ſuple & iſta ē quam ſera.uocat mahat. POSSE: aſpalium auget ſperma et coroborat coytum, & ē bonum podagre quando teritur et confīcitur cum aceto et linitur ſuper ipſū, et cōfert ſpaſmo & mollit duritiē iūcturaꝝ. DYAS.uirtus autem eius ē ca. ſtiptica quod cū uino ſi fuerit elixatū uulneribus

oris medetur: & putredines quas greci nomas appellāt et putrediēs nature curat & ualet contra ulcera uentris quando fit ex eo cristere et bothor nasi & expellit fetum quādo fit cū eo nascale, et somēto uulneribus prodest: pessariis additum muliebria deponit, cuius elixatura uētrē stringit: sanguinem reitientibus subuenit aqua eius bibita inflationes et dissurias compescit.

Dars	.i.dens
Dasatigmi	.i.acetum acetosuz satis
Dasagar	.i.amiziden
Dasafagi	.i.plantago
Dasephur	.i.alleluia
Dasne	.i.laurus
Dasnes alexander	.i.laureola
Dasium	.i.lauristatium
Dasmudes	.i.mucillago
Dasin	.i.dasion
Dastincos	.i.dasnoides
Dasocoita	.i.lauri bacca
Dasocotta	idem

CAP CCV.

Asnoides grece: arabice spēs gare alexādrie uel mezereō latine uero laureola. Vbi sciendū q; aliq; putāt laureolā nō esse mezereon quoz error dignoscitur in.l.camelea. SERA. li.aggre. cap. gara. alexandrie.i. laurus allexandrie & est planta habens folia similia foliis mirti agrestis: nisi quia sunt maiora et molliora & albiora eis: & habet fructum ītus folia in magnitudine ciceris coloris rubei ad rubedinem sanguinis tendentem: & habz ramos longitudiē duorum palmorū aut plus et radices silēs radici mirti agrestis nisi quia sunt molliores et odorifere ad rubedinem tendentes: nascitur in locis mōtuosis et illud qd de ipsa admīstratur est radix. Et idem sera. cap. de lauro, ubi tractat etiam de laureola. GAL. vi. sim. phar cap. dasnois alexandrie sapor eius ē acutus et in ea ē amaritudo: & uirtus eiꝰ est que incidit et abstergit. Et idem sera. & ex gara ē que dicitur camedapne gre. uel daphnides alexandrie: sed latiē sigillū salomonis cuius altitudo ē unius brachii & hēt uirgas multas rectas subtiles lenes habet folia similia foliis lauri: sed minora et subtiliora et leniora quorum color est uiridis: & habet grana rotonda rubea q̄ adherēt foliis rami eius: cōmedūtur dum sunt recentes et uirtus eius est silis lauri alexandrie supradicte: sed spetiem gare alexādrie q̄ uocatur dasnoides .i. laureola non tangit hic sera. Plinius autem cap. d camedapne. Camedapne .i. infiā laurus Dapnis enim grece laurus came .i. infima & est secunda speties lauri a dyas. posita in proprio cap. licet non nominet ipsam sic que secundum plinium ramos spargit a radice folio acutiore q̄ mirte et mollio re candidiore & maiore semine ītra folia rubeo non nisi in mōtuosis nascitur locis. DYAS. cap. dasnoides .i. laureola habet uirgas longas duobus cubitis tenues rectas et lenes: & folia lauri silia ſz tenuiora & uiridiora semen in mediis foliis habēs & idem secundum aliam translationem dasnoides .i. laureola cubiti unius habet lōgitudinē & uirgas multas et nō fragiles ſz mucilagiōsas: folia sūt illi lauro silia sed molliora .i. flexibiliora et duriora & non frangibiliora gustu ca. exasperantia: flores albos habet semen uero nigrum cū maturum erit. Radix est illi inutilis Nascitur locis montuosis. POSSE: DYAS. dasnoides folia eius sicca et uiridia bibita flegma uētris deponūt uoitū prouocant menstruis imperant apofleg matismis masticata pstāt auxiliū sternutamenta prouocant: seminis eius grana .x. bibita uentrē molliūt. GAL. camedapne .i. sigillum salomonis prouocat urinā & menstra & confert distillationi urine: & mingentibus sanguinem. Cassius felix cap. camedapne. Camedapne ē diuretica ualde: folia eius cataplatibus adhibita dolorem capitis tollunt: egestiones stoāci impositā cōpescunt & tortioes āteriores cum uino bibita potissime que seīa habēt anterius posteriores uero q̄ sūt posterius medicantur: sucus eius cum uino bibitus

menſtruis ĩperat:prouocat urinã peſſario adhibitus hec omnia facit: mictualis eſt uirtutis cũ foliis ſuis ſine floribus ĩcẽdioſe ſe laborantes quidam cataplãuerunt. Que uero dicit meſ.uide cap. đ camellea ſupra.

Datiſium .i.amurca olei.
Datrion .i.lacrima inde datrion dandodes.i.lacríma oculi.
Daximalios .i.urtica
Daximium .i.rubea tínctorũ.
Daxilon .i.ciprum.

CAP. CCVI.

Aybora arabice uel cumbera grece corion uel coriamium: latine uero coriandrum.

DYAS.cap.corion.Corion .i.coriandrum omnibus eſt notum. Virtus eius eſt fri.tritũ et in cataplãtib9 redactum cum polenta & pane triticeo mixtum et impoſitũ ignẽ ſacrũ extĩguit: tumores igneos tollit melle addíto et uua paſſa impoſitum epimetidas et tumorem teſtiũ & carbũculos curat et collectiones compeſcit:cuz faba frixa mixtũ ſcrofulis & puſtulis/p̃ſtat effectũ ſemẽ eius bibitũ cum dulcore lumbricos extĩguit: geĩtalia .i.ſemina uiri decreſcere facit:nã ſi multũ acceptum fuerit ſemen ſenſus hominis hebeteſcit aut citius infert necem : unde non debet quiſq̃ uſum eius frequentare/ ſucus eius aceto mixtus aut ſpuẽ argẽti & ceruſe et uino oẽs puſtulas & caligiẽs ebulientes extinguet:hic ſucus uiſcide eſt uirtutis, reſtringit et refrigerat, & ideo proprie ad ignem ſacrum facit ſicut & folia eius cum ſuco mali granati et oleo ĩ potione permixtum animalia intraneis permíxta ingnita perſequitur:ſemen eius ex aqua potatã ſolutionẽ uẽtris abſtrĩgit, mirum eſt qđ xenocrates tradit ſi unum ſeminis granum femina biberit uno die ei menſtrua contineri/ſi duo & totidẽ iã diebus quot grana ſumpſerit. SERA. li.aggre.auct.gal.cap.daybora. Daybora .i.coriandrum:ſubſtantia eius eſt terrea ſubtilis,& ẽ cum hoc in eo aquoſitas tepide uirtutis non pauce quãtitatis, & in ſapore eius ſecũdũ plurimũ ẽ amaritudo, & uirtus eius eſt que abſtergit et reſoluit & ſumítur, et diſtíllatur in oculum. & confert dolori eius magno cum lacte mulieris, & ſit emplaſtrum cum eo & abſcindit humores deſcendẽtes ad oculũ. Et idem auct.aben meſuay q̃do torreſcit ſemen coriandri,ſtringit uentrez et abſcĩdit fluxũ ſanguinis.qui ẽ ab ĩteriorib9 & bibuntur de eo duo aurei cum .iii.ʒ.& dimidia ſuci plantaginis ſine eo q̃ buliat/ & ſi eſt fluxus ſanguinis ab interioribus membris curatur,ſi ponatur ſupra locuz fluxus.Et idem auct: abugeric.coriãdruz eſt frigídum narcoticũ,inducens ſincopĩ & ſtuporem: & ẽ toxicũ quoniã odoratũ congelat:& p̃hibet fumoſitates aſcẽdere ad caput:& ideo cõfert ſode et ebrietati & abſcindit fluxum ſanguinis et ſtringit uentrẽ.Et idẽ auct.alexandri.Coriãdruz p̃hibet fuõſitates aſcendere ad caput & propter hoc ponitur in cibis epilenticoz, quando cauſe epilenſie ſunt uapores aſcendentes a ſtomaco.Et ideꝛ auctoritate acauzi quando coriandruz ſiccũ ĩfũditur in aqua eius cum zucaro abſcindit uirge erectionem et deſiccat ſperma. Et ideꝛ auct.raſis ſi bibantur .ʒ.iiii.de ſuco eius recenti occidit & abſcindit fluxũ ſanguĩs a naribus quando odoratur. Et idẽ auct. humay ĩ li.p̃mutatõis dixit q̃ pillule gal. ſũt ei cõtrarie:dyas.uero cõtradixit ei cũ .ſ.gal.dixit q̃ coriandrũ declinat ad caliditatem/quoniam manifeſtum eſt ipſum eſſe uirtutis frigide:& ex dicto ſuo q̃ndo ſumitur ſucus eius occidit.Et idem auct. abix.Coriandrũ recens eſt mortificatiũ congelatiuũ:& ſi homo utitur eo multũ uel potu aque eius eſt toxicũ:& ſi poãtur aqua eius cũ alíqua ex aliis herbis: & q̃do cum aqua eius liníuntur apãta ſanguínea aut colerica/confert et extínguit eorum ĩflãmatíones. GAL.vii.ſim.phar.cap.de coriandro uirtus eius prima, ẽ uirtus ca. unde dyas.infrigidatiuaz dicit hãc herbã non recte:compoſita autẽ eſt ex cõtrariis uirtutíbus:multum quídẽ habens amare ſubſtantie,que indicat q̃ ſubtiliuz partiũ

eſt et terreſtris:non modicum aũt habẽs & aquoſe humiditatis uel tepide ſecũdũ uirtutem:habet autem ſtipticitatem non modicam in quibus oĩbus operatur qdez uarie oĩa quecũq; dyaſ. ſcripſit/ſed puto ſic exiſtere ſicut ſi mox ſecũdũ principia plagatis uel qualitercũq; percuſſis in aliq̃ particula tumor liuidus uel niger fieret frigida putaretur paſſio eſſe et egere dyaforantibus et calefatientibꝫ pharmaciis ſecundum eundem puto modum/ſi trãſcẽderit aliq̃do calida diſpoſitio ad frigidã obliuiſcenduz eſt prioris:nominãdũ uero alio ſecundo nomiẽ uel ſi nomẽ nolueris permutare: ſed facere ſicut quidam qui alia quidẽ principii:alia uero declinatioĩs ſcribunt auxilia/nõ autẽ oportet frigida extimare eſſe decliãtioĩs pharmaca: concedẽdum enim eſt heriſipillam nominare ſi quis uoluerit huiuſmodi diſpoſitionez nõ tamẽ ca.uocare eaz permittendũ/q̃do depreſſa eſt et remiſſa neq̃q̃/ergo tũc qd auxiliatur ei infrigidatiuuz eſſe putemus ſicut dyaſ.ut coriandrũ quoniã cataplaſmatum ut ipſe ayt cũ pane uel cũ alfitis ſanat eriſipillam:certum ẽ heriſipillam q̃ utiq; inflãmatiua eſt/nunq̃ ſanabit cum pane coriandrum/ſed per id qd ĩfrigidat iam propterea/et nos in anterioribus ſermonibus quando cũ determiãta expiẽtia probare cuiuſlibz pharmaci uirtutẽ poſtulabamus.ſimplicẽ enim ut poſſibile eſt maxiẽ potionem eligere conſulebamus: plurimi autem medicorum neq; quecũq; plurime egritudinum mox a principio iuuadunt compoſita noſcunt/neq; quoniaz alia paſſio eſt heriſipilla certa/ alia uero uocatur ab oĩbus nobis iam conſuete & ab ãtiquis flegmon/ alia autem in medio q̃ multe hec quidez/et ut utiq; dicat quis eriſipilla flegmõſa/hec aũt uelut flegmoẽs quidam eriſipillatos inuenies/ aut uelut flegmones aliquando et neutruz p̃doians. At uero et ydemaſcoſus q̃do appet ſicut et eriſipillas ſicut et alius ſcliroſus ũde de cõpoſitis oĩbus nõ modica hẽretur multitudo:latius uero in quibuſdã aliis dictũ eſt de hiis/& in libris terapẽtice methodi dicetur:& nũc ẽ de eis neceſſariũ memorari/q̃ certam heriſipillam nũq̃ predictũ ſanabit cataplaſma: uoco autem certam quãdo a colerica huiditate repleta fuerit particula:quoniã autẽ lõge ab ĩfrigidãdo eſt coriandruz licet tibi ex hiis q̃ ſcripſit dyas.addiſcere.Scrofulas enĩ ayt diſſoluere: quoniã autem nullum ĩfrigidãtiũ pharmacorũ ſufficit diſſoluere ſcrofulas: neq; enim puto dyas.dubitare multa qdẽ ſcribẽtem ſcrofularum ſanatiua/oĩa uero concordantia & calida complexionibꝫ & dyaforetica opationibus exiſtere.

AVIC.li.ii.cap.de coriandro. Coriãdr aliud eſt humidum:& aliud eſt ſiccũ. Et dixit gal.uirtus eius eſt compoſita & qdĩ eo domĩatur eſt terreitas/ quandoq; & aqueitas tepida & in ipſo ẽ ponticitas pua a ſtipticitate:apud me uero aq̃tas in ipſo frigida non tepida omniõ/niſi ſit ꝓpter ſubſtantiaz ſubtilem ca.permixtã ei cuiꝰ ſeperatio ab eo ſit uelox:& humay quidẽ dixit etiaz ꝙ gal.remouit frigidũ a coriandro contradicendo dyas. ego aũt dico, ꝙ iam teſtificati ſunt frigiditatem eius. Rufus et archigenes et alii ab eis frigidũ eſt ĩ fine primi uſq; ad ſecũdũ ſic.in.ii.& apud filiũ uiregi in.iii.apud me uero ſiccũ eſt declinans ad caliditatem paruam, & forſitan illud eſt propter ſubſtãtiã ĩ ipſo ſubtilem que reſoluitur & non remanet cum bibitur:& ſi non propter qd oportz ut ſit multitudo ſuci eius interfitiens cũ infrigidatione:in ipſo ẽ ſtipticitas et ſtupor:& ſucus eius cum lacte ſedat omnez fortem pulſationem/et confert apãtibus ca.cum ceruſa & aceto & oleo ro. & cuz melle et oleo ſcore & ueſtigiis ignis ꝓſici: & cũ farina fabaruz aut ſanich:aut fariã ciceris ſcrofulis/quando permiſcetur cuz eis ſucꝰ.Inquit gal.cũ reſoluit ſcrofulas, quomodo ergo eſt frigidum: & poſſibile quidem eſt ut dicatur ei propter ipſius proprietatem: & quoniam in ipſo eſt ſubſtantia ſubtilis profundans/ penetrãs & profundatur/& non profũdatur ſubã frigida/ſed q̃do bibitur reſoluitur calidũ uelociter remanens frigidum agens. Et dixit,non ſanatur ex heriſipilla niſi quod infrigidatum eſt/aut permixtum humori

melãcolico et flegãtico:confert uertigini fcẽ a uapore calido aut flegãtico & epilẽ- ſie facte ex hoc/& ꝓprietas eius ẽ ꝓhibere uaporem a capite/ & propter hoc poītur in cibo patientis epilẽſiã ex uapore ſtoãci/ & inde multitudo eius huīdi et ſicci p- miſcet ſenſū/& qd humidū ẽ facit ſōpnū/ & prohibet fluxum ſanguinis narium/ & puluerizatio ſicci et collutio oris ex ſuco humidi confert alkole. gērat tenebroſi- tatez uiſus:& ſucus eius diſtillatus ſedat pulſationem in oculo et proprie cū lacte mulieris:& q̄do ex foliis eius fit ẽplaſtrū/ prohibet curſum materierum ad oculuz/ confert tremori cordis calido/et ꝓtātur ex eo due.ʒ.cū aq̄ lingue arietis/et retinet ſputum ſanguinis Eſt tarde digeſtionis et confortat ſtomacum calefactuz:& qd̄ de eo torrefactum eſt prohibet uomitū/ dicitur/ ꝙ ipſum ſedat eructuationem poſt cibū et ſi eſt ita/tūc facit id ꝓpterea quia prohibet uaporem et motum eius. Conſtringit ſemen eius torrefactum/ & dicitur ꝙ ſemen eius cum rob ſolutione educit ſerpentes:& coriandrum quidem cuz melle et oleo confert apoſtematibus teſticulorū calidis: & qd̄ de eo huīdum ẽ/ & quod ſiccum frangit uirtutem coytꝰ/ & erectionem uirge deſiccando ſperma. Cum ex ſuco eius bibītur circiter .iiii.ʒ. interficit. quoniã facit hominẽ poſſidere triſtitiam et ſincopim/et nō oportet uni- uerſaliter ut de eo multum ſumatur.

Dragatum .i.uitrioluz uel cal- cantum.l.l.zeg.

Draganum eſt plāta/q̄ a dyas. cap.dragos uocatur tragos: nam dicit tragos aut ſcropion/aut draganū naſci- tur ī locis maritimis/frutex eſt ſup terrā/ lōgitudinē palmī unius hēns/aut amplius haſta eſt illi ſine foliis in qua in ſūmo hēt azimos minutos/ ſicut triticum acutum/ multum in guſtu ſtipticitatis. POSSE/ DYAS. ſemen eius cū uino bibītū/fluxū matricis et uentris abſtinet/qd̄ ſemē plu- rimū colligitur tere & factrociſcos q̄bꝰ ſiccis utuntur.

Drane

Dragos .i.cantarides/

.i.manipulus/

Dragma/ eſt nomē ponderis/ & ponderat nonaz ꝓtez.ʒ.& ſic accipie- batur antiquitus/& illa eſt dragma uera. Moderni uero octauam partem.ʒ.pro.ʒ. accipiunt ſed cōmuīter nunc accipitur ꝓ tribus ſcrofulis/ & dragma grece ſiliter ītꝛpretatur manipulus/uel faſciculus ut feni et ſpinarum et huiuſmodi.

Dragantum/ quid eſt.l.l.acantos/

Dragontea ſerpentaria/ſerpentina colū- brina uipīna/baſilica aſclepias/ luf coco- drillus īdem pro quibus.l.l luf.

Dragontium idem/

Dragona interp̄tatur aſpītas palpebraꝝ/ inde collirium dragonaticū ut ī alexādro de oculis.

Drarie .i. cantarides

Dracon .i.draco/

Dracon marinus eſt quidam piſcis ꝓtuus/ uenenoſe pūctionis que in lingua noſtra uocatur doracena.

Deafati .i.roſa in fatie/id ẽ puſtule paruiſſime ī corpore hoīs tēpore caloris/et dicuntur deſudationes.

Deafatiei idem.

Deemptanium .i.peucedanum/

Deeb .i.aurum/

Deen .i.lignum indum & eſt deda/

Dechin .i.omẽ oleum p̄ter oliuarum.

Deiranie .i.cantarides/

Deilix .i.locus de quo fit tranſitus de uno loco ad alium/et ꝓprie quando eſt ſub terra.

Deilis .i.ſpecus/

Deiberane .i.ueſpa.

Deiſparia dicuntur/ que difficile corrū- puntur in cibis.

CAP. CCVII.

Eob ara.grece & latine aurū/ SERA.li.aggre.cap.deob.

Deob.i.aurum omībus notū. limatura eius cōfert cardaice melancolice et debilitati cordis & quādo cauterizatur cū eo non facit ueſicas/cau- terizatio eius et eſt melioris et uelotioris

curationis.Et dixerunt quidaz q̄ quādo accipitur aureus anulus uel argenteus & ponitur in igne & cauterizantur cum eo ale colūbarū,ueniūt cito ad domū ſuā ab ea et nō ſepāt.Alcauzi utꝝ ſit ī anulo aut aliter,natura eius eſt talis ſi cauterizetur cum eo.Aurum eſt temperatius oī metallo:unde ualet contra elefanciam: cardiacam paſſionem & ſincopī limatura auri contra elefantiam data in potu ualz depurādo ſuperfluitatē hu. & extergēdo, poteſt etiam dari contra hanc paſſionem cuz yeralogodion uel theodoricon ī potu bis ī ſeptimana uel ſemel et uniuerſaliter ualet ad preſeruationē tīmentibus leprā, auri limatura data cum ſuco boraginis, uel cum puluere oſſis de corde cerui & zucaro ſincopizātibus auxiliatur,uel fiat ſyrupus ex ſuco boraginis et zucaro & appoſito puluere oſſis de corde cerui cū tali ſyrupo detur limatura auri,et ſi hūc non habuetis detur cū alio ſyrupo uinuz ī quo fuerit limatura auri candēs extīcta ſpleneticos iuuat,cōtra frigiditatē ſtoāci detur ſimiliter limatura eius in uino uel cibo.Adjuſturas magis ualz aurū q̄ ceteta metalla,puluis cāterie auri more collirii uel ſimpliciter oculis impoſitus maculas oculorum corrodit. Sed inde queſtio eſt, quomodo aurum cōfortat cum non incorporetur nec membruz nutriat: ad qd dicendum q̄ eorum que confortant alia confortant membra reparendo ſpiritus tantū,ut aroāctica,alia reſtaurando mēbra ſicut cibus et potus: alia conſtringendo partes laxas,ſicut emplaſtrum ex maſtice factum:alia alterando qualitatem diſtēperatiuam debilitātem mēbra ſicut dyacaſtoreuz ſtoāco debilitato uel diſtēpato ex frigiditate apponitur,alia confortant depurando ſuperfluitatē que cōprimēdo debilitat,ſicut ſunt medicine laxatiue, & multa alia depurantia ſicut eſt auruz,qd confortat dum aſperitate ſua ſuperflua detergit.AVIC.li.ii.cap.de auro. Aurū eſt equale ſubtile:limatura eius īgreditur in medicinis melācolie.Et meliꝰ cauteriū & uelotius ſanabile eſt quod fit cum cauterio auri.Retentio eius in ore reōuz fetorem eius. Et ingreditur limatura eius ī medicinis allopitie et ſerpiginis liniendis et in eis que bibuntur.

Confortat oculum in alcohol poſitum. Confert doloribus cordis et treōri ipſiꝰ & malitie anime, & ei qui ſolus loquitur. Et idem in libro de uiribus cordis, dicit q̄ confortat cor.Bulcaſim li. qui dicitur ſeruitor modus limature auri et argenti quibus utimur in medicinis. Accipe de bono auro puro fruſtrum, et habeas corā te parapſidem cū aqua mūda dulci, & habeas cotem aſperam mundaz cuius unum caput teneas ī manu tua,aliud ſtet in fundo parapſidis in aqua, et tūc frica aurum in cote ſepe madefatiendo cotem cū aqua,quia limatura deſcēdet ad fūdū uaſis ſubtilis:fac ergo tam diu q̄ limetur de auro quātum uolueris,deinde dimitte per horā et proice aquam cum facilitate & ablue ter et ſicca et ſerua : Eodem mō fatias de argento,& ſunt qui limant cum lima ſubtili et ſic utuntur.

Deuteria .i.uinum puccioluz catoloram dicunt,maceratis aqua uiāceis, ſed tamē intra uina operaria reponūtur.

Deumofan .i.inanis.

Deuſen .i.herba cuiꝰ folia ſunt ſimilia foliis tritici; ſed ſunt leniora, & fructus eius hēt uelamīa duo aut tria. & ſuper ipſa ſunt quedam ſimilia pilis, & quando ſumitur ſucus et conſeruatur,ē ca.in primo ſic.in.ii.pro qua.l.l.ſceile.

Deuraz eſt nomē cuiuſdā animalis quo caremus.

Deuſar .i.auena.

Deud quid ē.l.l.daud.

Debacul .i.aconitum.

Debalium .i.polium.

Dehe .i.aurum.

Deben .i.oleum, qd fit de fructu ben & quid eſt.l.l.ben.

Deble .i.animalia.

Debotin .i.terbentina.

Debotim idem.

Deboliar .i.cimex.

Debuſor .i.platanus.

Debulnationes .i.linimenta.

Decaſor .i.auena.

Decaſior idem
Dechan .i.uirga paſtoris
Deciſton .i.cotum
Deciſis .i.ſpelta
Declin .i.pediculus uulturis
Declios idem
Decola .i.bothor uel puſ-
tule in ore.
Decolai idem
Decoſio .i. pentafilon
Deda .i.zappinus
Dedablet .i.faba lupi
Dedalion .i.mentaſtrum
Dede .i.pediculus uulturis
Dedey idem
Dedefon .i. rupis concauum
Dedichiſa dicit auic.q̄ eſt cortex indus
ſtipticus in arabico ſcribitur darchefe
iudeus dicebat ſic uocari mellicam.
Dedoſe .i.macer uel foliuz
Dedos idem
Dedogaos .i.auena
Deduriſa indus .i.ſtipticus ualde
Deduflon .i.matriſſiluia
Defle .i. oleander planta
uenenoſa q̄ grece nerion uel neredēdion
dicitur
Defictum uinum .i.ſapa
Defrictum uinum idem
Defrigis .i.difrigis
Degalea ē arbor cuius ſuc9
ingreditur in quandam confectionem ad
ſcabioſa ulcera ī antidotario uirili & la-
tine dicitur regalea habet folia admodū
alexandri & naſcitur in locis humidis
Dego .i. lac ex quo ex-
tractum eſt butirum
Degoa idem
Degoiſon .i.apium riſus
Deheb .i.aurum
Dehen eſt omne oleū p̄ter
oliuarum
Dehedi .i.beem
Dekiceſchene .i.farina ordei
Dechie .i.farina
Dechil idem
Delethereon .i.letalis cibus uel
potus ut fungi uenenoſi
Delefiolios .i.uſnee

Delicterie .i.medicīe uēnoſe
Deliſion .i.cimbalaria

CAP. CCVIII.

Elion ara. grece egelida uel gengilida uel noyyda: latine uero rapa. SERA.li.aggre. cap.delien.i.rapa ex ea ē do-meſtica et agreſtis: Domeſtica omnibus eſt nota:ſed agreſtis ſuple q̄ latiē uocatur rapolla eſt planta habens ramos multos quorum ſongitudo eſt unius brachii Naſcitur locis ſiccis, & habet ſūmitates lenes et folia mollia et groſſa in modum digiti pollicis et amplius parum et lata, Et habet ſemen paruum et nigrū, quod cum frangitur eſt album interius.
DYAS.cap.rapa ſecunduz tranſlationē noſtram.Rapa quedam eſt domeſtica & quedam agreſtis. Domeſtica omnibus ē nota: ſed rapa agreſtis naſcitur in locis ſiccis fructum collectum fatiens cubiti habens longitudinem & multas uirgulas folia habens leniora et groſſa in modum digiti et ſatis lata,ſemen eius in folliculis concluſum eſt nigrū et fragile q̄d fractū deintus habet album colorem miſcetur ad albamentum fatiei uel totius corporis, & uultus farīā lupini et fabe et ciceris uel orobi admixta.Sed radix rape domeſtice bona eſt,ſed uentrē inflat & ſucū corpori addit uenerem ſtimulat: elixatura eius fomēto podagricis et pmonibus p̄ſidiū ē, & ipſa trita et impoſita hec omīa facere nouit excauata et oleo ro. et cera miſſa & in cineribus calefacta permonib9 opi-tulatur.Cima eius elixa et coēſta diure-tica ē ſemē eius ātidotis tiriacis miſcetur uenenoſis potionibus occurrit, cum uino datuz uel ex mulſa bibitū uētrē ſtimulat. Radix inciſa in partibus & in aqua ſalſa & aceto cōpoſita digeſtionem et oreſim facit.Rapam democritus tāq̄ contrariaz corpori dāpnat:putat enī ex ea īflationē ſtomaci excitari contra. Diocles.Itemq̄ dioniſius eam neceſſariā extimant p̄pter eas uirtutes que ſubiecte ſunt/antidotuz repreſentant cum ex oleo & uino trite

ſumuntur uenerem ſtimulant eo ualidi9 ſi cum eruca condiãtur cocte et cũ adipe cõtuſe oculorũ dolori medẽtur: feruẽtes impoſite mitigant permones frigus ex pedibus tollunt: cuicũq; uitio pedũ maxiẽ trituris ſuccurrũt: & ſemen ex uino uulneribus uenenatis illinitum prodeſt.

Contra ſerpẽtis morſũ & toxica datur ſemen ex uino bibendum: ſed hoc ſemen in rapis poteſt calidum et feruens uideri ipe paulo ſolutiores credũtur, ſed q̃ min9 poſſidẽt caloris moliẽdi ptãtẽ continẽt. Item radix inflat et ſemen generat ī hoīe. Et idem ſera. eſt alia ſpeties parue rape q̃ quando comeditur generãt, inde iflatioẽs & nutrimẽtũ ei9 ẽ mi9 nutrimẽto alteri9 ſpetiei: & quando bibitur ex ſemine eius, prohibet nocumentũ medicinarũ mortiferarum, & radix eius preparatur ſicut d̃ rapa diximus ſuple et illa uocatur napus caulen uel napo caulen. Plinius cap. de napo: napus caulen uel napo caulẽ ex duobus oleribus compoſitum nomen habet, quia ſapore rapa in radice napo, propter quod diſcernitur que ſane minor ẽ rapa. unde napo ad ſimilitudinẽ rape uocatus, quia foliis latior et radiculis guſtu ſubacrior eſt nominis affinitas in utriſq; ĩde pene cõmunis, quia utrumq; ſemẽ ī alteꝝ uiciſſim mutatur nam rapa in alizo ſolo ut emilianus ait, per biennium in napum, alias uero napus tranſit in rapã: doẽſtica rapa dicta eſt a rapiendo .i. cõprehẽdẽdo terram omnibus nota eſt: Eſt autẽ radix eius amplior napo ſapore dultior et folio tenuĩ: Cuius radix comeſta inflationem facit: ex aqua uero ubi decocta fuerit podagricis optima eſt fomentatio etiã ipſa contrita & impoſita idem operatur, q̃ ſi excuetur et accipiatur oleum ro. et cere modicum & ſic ī cinere calido coquatur, & ut cerotũ fiat ad idem ualet. Almãſor cap. de napo tractatu tertio napi aceto conditi frigidi exiſtũt: qui licet inflationẽ fatiant, coleram tamen extingunt rubeaz. Sed ſciendum q̃ rapa agreſtis uocatur, rapolla cuius ſucus mirabiliter herpetib9 & fiſtulis impoſitus medetur. Et ipſa cõmeſta ſimiliter & ſemen eius ẽ tiriaca uenenis. GAL. ii. de cibis cap. de rapa. multiformiter autem & hanc homines preparant uſq; ad hoc q̃ componunt eã cum garo et aceto ut habeant pro uſu p̃ totum annum. Chimum autem reddit ī corpore groſſiorem cõmenſurato: ꝓpter quod ſi habundauerit quis in uſu ipſius & maxime ſi quis defitienter in uentre digerens ipſã congregabit uocatũ crudũ chimum ad ſeceſſum autem uentris neq; contrariari utiq; neq; cõferre dicat quis ipſam & maxime quãdo decoquitur bene enim indiget ipſa et ampliori decoctione. fit autem optima bis elixata ſicut dictũ ẽ prius de caulis preparatioẽ ſi aũt crudior ſumatur indigeſtibilis eſt & inflatiua & mala ſtoãco: ĩndoq; autẽ et mordicatões operatur ſecundum uentrem per aquam autẽ elixatam admirabor utiq; ſi minus aliqua homogenearum plantaruz nutrit. Et idem in. vi. de ſim. medicinis cap. gẽgilidis: Gengilidis ſiue rapa ipſa et ſemẽ ad libidinẽ incitat inflatiui ſpirit9 generatiua exiſtens.

Delitron	.i. uenenum.
Deltichelſche	.i. farina ordei.
Delon	.i. fructus meloīs
Delofaria	.i. almea
Delofarria	idem
Demandarcotri	.i. ſanguis dracoīs
Demeſſen	ſũt cortices uirides quibus acuuntur fleubotimi
Demafilon	.i. barba ſiluana
Demaſur	.i. aaron
Demenchame	.i. ſanguis colũbe
Demenbachara	.i. ſanguis uacce
Demeſt	.i. arbor lauri
Demelandrum	.i. ſanguis dracoīs
Demiſurion	.i. uirga paſtoris
Demifaſurion	idem
Demulipax	.i. uſnee
Demoniaca herba	.i. iuſquiamus
Demoniarca	idem
Demolion	.i. barba iouis
Demoracon	ẽ ꝓpriũ nomẽ loci

Em ara.gre.aemezam: latine uero ſanguis. SERA .li. aggre cap. dem auct. galieni ſanguis porci eſt ca.& hu. ſicut homis:ſed ſanguis columbe admiſ-tratur a q̄ pluribus medicorum in capite quando fuerit ſciſſura in craneo: Nam proiitiunt in loco illo ſanguinem colūbe & diſtillatur ſāguis colūbe dū ē calidus ī oculo q̄do ī oculo fiūt tarfati & qdā ex-trahūt pēnā ab ala ei9 & exp̄mūt ſāguinē qui eſt in ea aut ſcindunt ſub eius ala & accipiūt ſanguinē qui egreditur et ponūt eum ca.& non faciunt hoc niſi qui nolūt occidere columbū: Et quādo loco ſāguis diſtillatur in oculum oleum ro.facit idez niſi quia oportet q̄ diſtilletur oleum ca. nam iuuamentum eius in hoc nō eſt niſi propter actualem caliditatem cū tempa-mento,et non propter aliam uirtutem:& manifeſtatur etiam hoc,quia oleū ro.cuz hoc q̄ eſt temperate complexionis habet etiam uirtutem quādā ſtipticaz:& ſāguis caprinus et yrcinus dātur ī potu cū melle ydropicis:Et quidaz aſſant hūc ſanguinē & dant in potu habentibus fluxuz uētris mucillaginoſum in quibus eſt admixtus ſanguis et hoc propter groſſitiem terreā que eſt in eo:& propter ſiccitatem que ē admixta ſue caliditati. Sanguis agni q̄do bibitur confert epilenſie,et ad hoc ualz ſimiliter edi & cōfert expuentibus ſang-uinem:uidi opificem quendā diſcretū & ueracez et bone memorie qui dixit mihi q̄ hoc expertus fuerat in duobus q ſpu-ebant ſanguinē dare.ſ.eis de ſanguine illo & contulit eis iuuamento magno: Et ego credidi dicto eius et eſtimaui q̄ iſti non emittebant ſanguinē a pulmone nec a palato,ſed potius propter apertionem alicuius uene & ē magis iuuatiuus fluxui ſanguinis q̄ ſanguis alius & oportet q̄ ſit coagulatus et ex eo accipiatur lib̄ .i. et miſceatur cum aceto forti etiam lb̄ uni9 & buliant ſimul tribus ebulitionibus aut parum plus:deinde diuidatur in tres p̄tes & detur in potu qualibet die pars.i. ī ie-iuno & maxime quādo fuerimus diſtātes a locis ubi ſunt alie medicine, & ſanguis yrci et urſi q̄do ponitur ſup apāta calid9 maturat ea cito: & ſanguis porci ſedat dolorem et curat ulcera auriuz:& ſāguis edi et anſeris et anatis ingrediuntur in multis confectionibus et antidotis q̄ cō-ferūt apātibus: ſanguis uero ſerſen id eſt cuniculi et colūbi & ſi in cibo accipiatur ca.& fit cum aliquo iſtoruz cohol cōfert apātibus ca.oculi et ſanguini qui eſt in eo & obſcuritati uiſus. Et ſanguis columbe ualet obſcuritati uiſus,et abſcindit fluxū ſanguinis narium proprie qui fluit a mi-ringis cerebri. Sanguis yrci et capre et leporis et ceruí,quando aſſantur et ad-miniſtratur,quicūq; iſtorū cōfert ulceri-bus inteſtinorū:& fluxui uentris antiquo, & quando bibitur cū uino cōfert ueneno, leporis uero ſanguis quando linitur em-petigo cum eo cum ſuum retinet colorē curat eam: Sanguis uero canis quando ſumitur ī potu,curat morſū canis rabidi. Sāguis nemoralis teſtudis,curat epilēſiā quando ſuitur in potu:ſi ſanguis teſtudis marine quando bibitur cum uino et cuz cohagulo leporis & cimino cōfert morſi-bus uenenatis et confert bibentibus ra-munculas,ſuple hoc latius inuenies in lrā latamie:ſed ſanguis tauri q̄do ſit ēplaſtr. cum eo et ſanich, mollificat et reſoluit apāta dura:ſanguis rane uiridis quando ponitur in radicibus capillorum euulſor. non ſinit eos renaſci;Sanguis menſtruus q̄do cū eo inungitur uirga ī hora coytus, prohibet mulierem aliam impregnari, & ſi liniuntur cū eo podagrici,curat dolorē eius cum habuerit. AVIC.li.ii.cap.de ſanguine:Sanguis bubonis cōfert aſmati ualde: & ſiliter caro ipſius: ſanguis yrci exſiccatus frangit lapidem renū:ſanguis yrci camele et leporis frixus,competunt nocumēto ſagitte armene,quādo bibitur cum uino:& ſimiliter ſanguis canis. Caſſius felix cap.de ſanguiē :ſanguis yrci quī per aliquem diem ante uinuz biberit & petroſellinos uel ſiſeleos mōtanos cō-mederit,ſoluit adamantem & frāgit etiā lapidem in ueſica ſicut inueniesī.l.lapidis ſubedhigi

Emalachoem ara. grece ſindrichis egilos;latiē ẏo ſāguis draconis. SERA.li.aggre. cap. demalachoez auct.dyas. demalachoez uel ſindrichis egilos.i.ſāguis draconis qui fit ex arbore que eodē noīe nūcupatur & eſt plāta hēns uirgas unius palmi longas aut plus ſilēs ſuſis ī quibus filatur:ſuper quas ſunt folia parua ſilia foliis coriandri.quorum color uergit ad rubedinem & habēt uiſcoſitatē et odorē fortem non tamen malum, ſed propriuz odorem medicinarum & in ſūmitatibus ramorum ſunt corone rotonde, et flores albi in principio natiuitatis eorum in fiē uero fiunt aurei:naſcitur in terra culta. Et idem auct.gal.ſindrichis eſt in planta iſta res que abſtergit & eſt ī ea huīditas multa.& ipſa infrigidat parum & cū hoc eſt in ea parua ſtipticitas:& propter hāc cauſam prohibet generationem apātum. Et quidam nominat plātam que dicitur egilops nomine huius plante & eſt plāta ſimilis huic plante in oībus, niſi quia iſta planta eſt ſuperior in ſtipticitate ab ipſa: & propter hanc cauſam, confert fluxui ſanguīs et ulceribus inteſtinorū et fluxui menſtruorum ſuperfluo. Idē auctoritate Conſtantini ſucus huius plante ē ſāguis draconis dictus,et eſt rubeus fortis rubedinis &ſapor eius eſt ſtipticus. Et uirtus eius eſt que infrigidat et deſiccat in tertio gradu,unde cōgluctiāt uulnera que fiunt a percuſſione.& confert fluxui ſanguinis et ulceribus inteſtinorū et immoderato menſtruorum. Et idem auct. dyas.iſta plāta q̄do teritur bene et poītur ſuper ulcera cum ſanguiē ſuo cōgluctiāt ea et prohibet apātionez eorum et ſcīdit fluxū ſanguinis mēſtrui, et fit encatiſma ex decoctione eius in qua ſedēt mulieres & abſcindit fluxum humiditatum ātiq̄rū matricis: & bibitur de decoctione eius ad ulcera inteſtinorum et confert inciſionibus carnis et incarnat ea. Et quando fit ſuppoſitorium cū eo ſtringit uentrez et confortat ſtomacuz interius ſumptus et exterius poſitus. Sanguis draconis fri.et ſic.complexionis eſt ī tertio gradu Eſt autem eligendus qui interius ē clarus ſicut minium. Sophiſticatur quandoq; cū puluere minii et cū alio ſuco īdurato Contra fluxū ſanguīs e naribus īpoātur puluis ex eo et fricentur nares ut pulūis adhereat rupture uenarum fiat etiam ſinapiſma ex eo & albumine oui et aqua ro.circa frontem et tempora. Contra emoptoicam paſſionem uitio ſpiritualiū tēatur puluis eius et guī arabici cōfectus ex aqua ro. infuſionis draganti/et patiēs poſtea trāſgluctiat. Si uero fiat uitio nutritiuorum detur cum ſuco plantagis/ Idem fit uſus contra diſinteriam ſi fiat uitio ſupioruz ſi uitio inferiorū initiatur per criſtere cuz ſuco plantaginis et aqua or.ſuppoſitorium factum ex eo et ſuco ſanguinarie ualet cōtra fluxum matricis. Denaphia calcail .i.cauda uulpis/& ē herba que alio nomine centumnodia femina dicitur.

Dentaria .i.piretrum.

Dentales ſunt oſſa ſatis alba & ſunt ſicut canini dentes/ſed longiores et intus pforati et inanes oriūtur in cauernis lapidū exiſtentium in profundo maris fri.ſūt & ſic.uirtutem habent abſterſiuaz ponūtur in antidotario gal. in unguento citrino/ quod interpretatur unguentū de citro.

Denebalcheil .i.cauda equina

Deneriden .i.oleum nardinū

Dende eſt ſpeties reſine ſilīs ē & alia de india alia d̄ ſeni & dende quandoq; uocantur cataputie.

Dendeceleon .i.hernia

Denneumaticos .i.debilitatem

Denſa .i.herba cuius folia ſunt ſimilia foliis triticī & eſt denſa.

Dentes molares canis quid ſunt.l.l.afir

Denitapulus .i.qui per diē uidet & nocte non

Dentibus muris .i.macule que fiūt in fatie & maxime infantiū propter cōmeſtionem panis comeſti a muribus

Denoron .i.uſnee

Dendro .i.arbor per.o.ſed dendron uel dēdrios uel dendre.i.magnū

arbuſtum .i. magna arbor & eſt arbor fatiens glandes que uocatur quercus pro qua.l.l.hullos.

Dendrodes eſt ſpeties quinta titimalli earū que in.l.xeucua deſcribūtur.

Denich eſt quoddā granū ſimile ordeo.

Dens derbendium .i. collirium ablatū de armenia.

Dens caballinus uel eqnus.i.caſſillago & eſt iuſquiamus.

Depon .i.arbor.

Depton idem.

Deptolium uel deptelium.i. ulmus.

Deps .i. pulegiū agreſte.

Deras .i.pellis uel corium.

Derafium .i.gariofilata.

Deraplios .i.apiū riſus.

CAP. CCXI.

Ermata gre.latine ſolea calciamentorum. DYAS.cap. dermata. Dermata ſunt ſolee que remāſerūt de calciamento ueteri rupto. POSSE.DYAS. uſta putrida ulcera poſt inflationē trāſacta mirabiliter ſanat uel ea ulcera q̄ ſine inflatione ſunt deſiccatiuus eſt enim cinis earum ulcera uſta uel ea que uocantur paratrimata uel furfuras de ſudore excernunt et ſiccant.

Dererigum .i.cantarides.

Derep .i.corruptio ſtoāci.

Deremon .i.ſonus in gutture quando moritur homo.

Deriden .i.ſpica romana.

Deril .i.almea.

Derifar .i.abrotanum.

Derima .i.cutis inde aſtrodimia.i.piſces degentes in cochiis et hēnt durum corium.

Deronicon quid eſt.l.l.uaronig.

Derobub .i.bub.

Derolifar .i.mentaſtrum.

Derumegum .i.doronigi.

Derunagati .i.eſula

Derufan .i.rupis concauum.

Deſatagin .i.aceroſi.

Deſarion .i.ſatirion.

Deſafos .i.ſarcocolla

Deſebel .i.uene rubee cooperientes oculum.

Deſenem .i.adeps zirbi caēli.

Deſem idem

Deſeſul .i.fungus.

Deſeran .i.cretani marini.

Deſes .i.deſiſum.

Des domeſtica .i.dex domeſtica.

Deſiſum .i.atria grece, & additur q̄ eſt polenta.

Deſidie .i. delectationes.

Deſilac .i.rubedo in palpebris cum groſſitudine et aſperitate.

Deſupyon .i.barba yrcina

Deſudatio .i.paſſio q̄ uocatur ſterrigolico in eſtate, ꝓpter multū ſudorē, quem almanſor tractatu quinto uocat alhaſaph

Deſuplon idem

Deſtructum .i.roſtrum corui & eſt quoddā additamētum.

Detei .i.dethui.

Dethei idem

Dethel .i.faba lupi.

Dethis .i.lac crudum

Deti .i.cruda.

Detifar .i.amomum.

Dethui .i.granū ſilē ordeo & longius & ſtrictius magis ſolidum, & amarum in india inuenitur. Plinius cap. dethui et eſt farruz declinās ad ca. & ſic. in tertio & eſt ſtipticum ualde, et cōfert doloribus ani et mollificationi eius ſedēdo in eius decoctione.

Detui idem

Denia dyas.panax dicitur, q̄ eſt eſula apud auic.ſcebram.

Denider uel denidar eſt ſpeties ſauiē uel abelexeris.

CAP CCXII.

Exeris grece:latine gladiol⁹. Vbi ſciendum q̄ due ſunt ſpeties gladioli, una quā inueīes in ſrā glaſpatella et alia que ponitur hic illa prouocat uentrez &

iſta ſtrīgit. DYAS. cap. dexeris: Dexeris hēt folia ſilīa yridi ſed latiora et acutiora & haſtam in medio foliorum cubiti unī longam et groſſam in cuius uirgis ſunt capitella trigona ſub ipſis flores habens purpureos et in medio feniceum colorez ſemen eius in folliculis eſt ſilē cucumeris ſemini rotondum et nigrū guſtu uiſcidū Radix eſt illi nodoſa longa et ruſa Plinius cap. de gladiolo. gladiolum omēs nouerūt: gladiolus dicitur q̄ ſit foliis ſilībus tirſo cubitali floribus purpureis POSSE. DYAS. uulnera capitis optime curat: fracturis medetur oſſa confracta excludit oīa infixa corpori euocat īpoſita ſi uero ptes tres florū ei addātur & radicis centauree partes quinq; et mel ſuffitiens et acetum et ut cataplaſma impoātur tuōres & durities ſpargēt: bibitū conquaſſationes reformat: lateris dolorē tollz ſtrāguriis et ſciaticis optiē opitulat. Radix eius fluxum uentris ſtringit cum dulcore et aqua maritima accepta: ſemē eius diureticū eſt quod ualet obulo uno accepto, aut. 3. i. cuz uino omnia ut ſupra facere poteſt cū aceto bibitū ſplen ſiccat. Itē radix ex uino potata uenena deſtruit & menſtrua prouocat. trita uero ī modū fomēti īpoſita ſurūculos et ſpiās de corpe extrahit & omnē duritiē diſſoluit & euaporat. Plinius radix eius potata cum uino ad uenenū proficit: fetū & mēſtrua puocat. Item trita et impoſita ſurūculos & ſpinas ex corpore extrahit et omnem duritiem diſſoluit et euaporat.

CAP. CCXIII.

Ex domeſtica uel hes arabice grece et latine mirtus.

SERA. li. aggre. cap. dex domeſtica & eſt de ea fortis uiriditatis declinās nigredini: & de ea alia eſt que declinat ad rubedinem, & illa que declinat ad nigredinem confert magis in medicinis & ſimiliter grana eius proprie que ex ea eſt montana & ſubſtātia eius ē compoſita ex uirtutibus cōtrariis et illud quod uincit plus in ea eſt ſubſtātia terrea frīgida & eſt in ea cū hoc res calida ſubtilis: & ſapor eius eſt ſtipticus & nabach ē minus ſtipticus q̄ flos mirti & q̄ ſūmitates & q̄ fructus et q̄ ſucus. Et uirtus omnium partium eſt plus deſiccatiua q̄ nabach & folia ſicca ſūt ī hoc pluſq̄ huīda: qa huīdis admiſcetur aliq̄d aquoſitatis. alancethabon eſt res que naſcitur in ſtipite arboris mirti & eſt res deſiccatiua cuius color eſt ſicut color arboris mirti. Et idez auct. aben meſuay: ſucus eius cōfert dolori pectoris et pulmoīs et ſtrīgit fluxum uentris colericum: & confortat ſtomacum & ē bonus ulceribus mēbroz interiorum fortificat uiſcera retiēt fluxū menſtruorū & grana eius conferūt ſputo ſanguinis a pectore et pulōne, et cōferūt ſtomaco ſua pontícicate & alancethabon ualet ſicut mirtus & fortius q̄ folia mirti. DYAS. cap. de mirto: Mirtus frigidam in ſe habet uirtutem: & extenuatoriam ſubſtantiaz: calefacit et fortiter deſiccat una eſt alba & alia eſt nigra, utraq; tamē omnibus eſt nota: folia eorum et ſemen & cime & ſucus ſtiptica ſunt: nigra uero plus ſtringit. GAL. vii. ſim. phar. cap. de mirto ſecundū tranſlationem grecam. Mirtz ex cōtrariis ſubſtātiis et hec plāta componitur: dominatur autem in ea terreſtre frigidū hēt et quid ſubtiliter ca. unde fortiter ſiccat. Sunt autem folia & pullulatioēs & fructus et ſucus nō multū differentes ſecundum ſtipticitatem. In plantis que in ſtipite & ramis eius fit cumoloſa quam quidam mirram denoīant inquantum eſt ſictior predictis, intātuz ſiccat et ſtipticat uehementius, cōſeruāt autem eam quidam incendentes, deinde aſſumentes uino et trociſcos formantes. ſunt autē et ſicca folia ſictiora uiridibus mixta, eſt eniz aliqua humiditas uiridibz. ſucus autem nō ex foliis ſolū exprimitur ſed ex fructu. Conſtipatiua uero ſūt oīa talia extra corpus appoſita, et interius ſumpta eo q̄ nullam habent mixtā ſubāz purgatiuam. Et idem in libro de cibīs oleum quod cōmeditur, nullū noui habēs tantam ſtipticitatem quantam mortella, merito igitur ut alimēto quidē ipſo raro,

ut medicina aũt continue utimur, efficax quidem est ad quecunq; est oportunitas infrigidationis & stipticitatis, alimentum autem pauciſſimũ habet. AVIC. li. ii. cap. de mirto, mirtus in ipsa ẽ amaritudo cũ punticitate et dulcedine et frigiditate propter ponticitatẽ suã et ipsi9 buchum est fortius, & fiunt ex ipso trociſci cum syrupo stiptico: & in ipsa qdẽ ẽ subſtãtia terrea et subſtãtia subtilis pauca: & ipsi9 quidem buchum ẽ quidẽ super uirgultuz ei9 in colore uirgulti ipsius habens formã plante manus & figuram eius, & in oleo ipsius sunt omnia iuuamẽta que dicũtur & ẽ fortior que ad nigredinem declinat & proprie alkasreaui rotonda hẽns folia precipue montana ex ea tota: & flos eius melior ẽ & eius quidẽ sucus cũ ueteraſcit debilitatur et fit cortex ideo oportet ut ex eo trociſci fiant. In ipsa ẽ caliditas subtilis et magis dominans, & in ipsa est frigiditas: & eius quidem stipticitas est maior frigiditate eius. Et uidetur, q eius frigiditas sit in ipso, et siccitas ipsius in termino secundi. POSSE. SERA. auct. aben mesuay sucus eius confert dolori pectoris et pulmonis et strigit fluxũ uentris colericum: & confortat stomacũ & est bonus ulceribus mẽbroz interioz fortificat sisicera: retinet fluxũ mẽstruoz & grana eius conferunt sputo sanguinis a pectore et pulmone et cõferunt stoãco sua põticitate et mancet habon ualz sicut et mirtus et fortius q̃ folia mirti.
DYAS. sanguinem excreantibus datur bene stomaticis conueniẽs ẽ, urinã, mouz scorpionis morsui ipposita atq; potui data prodest folia eius uirentia ut cataplasma apposita medentur ulcera fluẽtia arida uero cõtrita aspredine diaforesim fatiũt. Item baccarum uiridium sucus aptatur sanguinem spuẽtibus: ipse quoq; cõmeste eadẽ fatiunt: Ex uino decocta et i modũ cataplasmatis impoſita extrema uulnera sanat coctura nigre uino mixta capillos stringit cum pollina uero tritici mixta et impoſita tumores oculorũ compescit, et egilopis utiliter facit grana eius contusa & exp̃ssa uinũ fatiunt, qd decoq expedit ne aceſcat & uase picato seruari: facit aũt contra ebrietatẽ, quia coherentis uirtutis ẽ. Et ad furfures capitis et caua uulnera si frequẽter ide lauẽtur, expedit et capillis fluẽtibus prodest: fit etiã oleũ de foliis eius cõtusis et in oleo diu decoctis qd encatisimis prodest: et articulis uel fracturis utiliter imponitur: sed et maculas pfricatũ emendat. Aures pus eiitientes curat si tepefactum imittatur: folia trita cum aqua et impoſita reumatiſmum uulnerũ sanat, uel loca fluẽtia fluxũ uentris emẽdat, ignẽ acrum et tumorẽ testiũ cõpescit, sicca ẽt cribellata panaritiis et uerendis prosunt locis. Item folia eius et medio piperis adiuncto maculis, p̃sunt. SERA. supradicta ponit de mẽte dyas. et ultra addit etiam de mente eiusdem, quando in decoctione eius fit sessio, cõfert exitui matricis et inteſtini inferioris: & fluxui menstruorum & humiditatibus antiquis a matrice manãtib9 & abstergit furfures capitis et ulcera hu. eius & retinet fluxuz capillorum et miscetur in unguentis que iuuant ad hoc: & decoctio foliorum eius confert multum in seſſionibus, et cõfert relaxationi iuncturarum: & quando ipsa proiicitur super oſſa fracta q̃ nondũ sũt consolidata, ipsa accelerantur ad consolidationem & distillata in aurem a qua emanat sanies ex ulceribus cõfert: et denigrat capillos: & sucus folioruz eius etiã facit hoc, & quando eius folia terũtur et proiiciũtur super eis aqua et parum olei onfãcini aut ro. aut uini et fit ide ẽplastz, confert ulceribus hu. et membris ad que fluunt hu. et confert fluxui antiquo, et formice et herisipille et apãtibus iteſtiõz et fistulis eorum. Et quãdo terũtur sicca et ponuntur supra panaritium iuuant. Et ponũtur i subascellis et inguinibus, et auferunt fetorem eorum, et abscindunt sudorem eorum qui habent cardiacam diaforeticam, et cõfortãt ipsũ et miscẽtur cum oleo et curant combuſtionem ignis et panaritiũ, et exprimitur sucus foliorũ ipsius proiiciendo super ea uinum uetus aut aquam pluuialẽ et postea exprimũtur, et oportet ut ille sucus fiat, dũ sũt retẽtia

quia postꝙ desiccantur debilitatur uirtus eorum. AVIC. mirtus retinet solutionē et sudorem et omnem fluxum sanguinis et omnem fluxum ad membrum: et ꝙdo cuꝫ eo fit fricatio ī balneo, cōfortat corpus et desiccantur humiditates que sūt ī cute: et embroce quidem decoctiois eius, cum super ossa effunduntur uelotius, fit ipsorum restauratio: et quod ex ea ustuꝫ ē loco tutie ponitur ad hoc ut bonꝰ fiat odor corporis et cōfert omī fluxui saguis linitum et loco emplastri superpositū et bibitum, & siliter eius rob: & rob fructus eius, et ipsius quidem nutrimentū ē puuꝫ. Et in syrupis quidem nō ē qui cōstrīgat & prohibeat dolorem pulmonis et tussiꝫ preter syrupuꝫ eius: & eius oleū et sucus et decoctio ipsius cōfortāt radices capillorum et prohibent casum: & prolongāt eos, et denigrant et proprie ipsius semina. Et decoctio seminū eius in butiro phibet sudorem: & rectificat rasuram uenarum & folia eius sicca prohibēt fetorē ascelle et inguinū: & ipsiꝰ cinis loco tutie poītur & cōfert pāno: sedat apāta ca. et erisipillā et formicam et bothor et ulcera: et quod est super ambas uolas et adustionē ignis cum oleo: Et similiter eius syrupus & emplastrum factum ex foliis ipsius cum oleo et uino, et post ipsius commixtionem cum eis: et similiter eius oleum et unguentum factū ex ipsius oleo, et siliter confert ipsius sucus si proiiciatur super panaritium, & similiter cerotum factum ex eo, et cum decoquitur etiā eius fructꝰ cum uino et fit ex eo emplastrum, sanat ulcera que fiunt ī ambabus uolis manuū & in pedibus et adustionē ignis, et phibet eos a uesicatione & similiter eius cinis cū ceroto, emplastrum factum ex fructibus decoctis in uino, ē conueniēs mollificatioī iuncturarum: retinet fluxum sanguis ex naribus: et abstergit furfures et exsiccat ulcera capitis: & ulcera auris et ipsius pus cum ex ipsius aqua in ipsam distillatur. Et confert ipsius syrupus mollificationi gingiue: & eius folia cū uino decoquūtur, & fit inde ēplastꝝ sedās sodā et obtalmiā, & cum decoquitur cum ordeo, sanat eos apāta & ipsius cinis ingreditur ī medicis ungule: confortat cor et aufert treōrem cordis, & confert fructus eius tussi, ppter dulcedinem suam: et retinet uentrē ut ētis eo si est solutus sua stipticitate. Et cōfert fructus ipsius sputo sanguis, et etiā eius rob, similiter confortat stomacū proprie. Rob eius: & eius semiā prohibent cursuꝫ superfluitatū ad stomacū: sucus fructuū eius est prouocatiuus, et ipsemet confert ardori urine et ardori uesice, & est bonus in prohibendo mēstruorū prouocationē & eius aqua stringit naturam, et retinet solutionem colericā et melancolicā linita & ipsa cū oleo sisamino, expellit flegma & solutioē emittit ipsū & decoctio fructuū eius, confert fluxui huīditatum matricis & confert emplastratio inde facta emoroidibus et confert apāti testiculi: & eius decoctio confert morsui rutele, et siliter fructus eius cum potatur cū uino et silit puncture scorpionis.

Dex domestica	idem quod supra
Deyos	.i. sorbe.
Deyson	.i. almea
Deyson	idem
Dhnebathil	.i. cauda equina
Dhnebachil	idem
Dheneh	.i. cauda
Dheeb	.i. aurum

CAP. CCXIIII.

Henebhachil ara. uel dhenephachali: gre. hypparis ul' equsecon: latine ẏo cauda equina SERA. li. aggre. cap. dhenebhachil. Ddenebhachil .i. cauda equna, est planta habens concauas uirgas quarū color uergit ad rubedinem multaꝫ et sūt aspere multuꝫ et plene multis nodis: que uirge ĩnuoluunt se uicinis arboribus uel aliis circumstantibus rebus & hēnt folia similia iuncis & ī sūmitate acuta nō dura et plurima densa, secūdum capita surſuꝫ eleuata aliquādo egreditur a muris ī qbꝰ nascitur, et declinat inferius ꝓpter multitudinem foliorum que sunt sicut coma & uidetur sicut cauda pendens in muro,

& propter hoc ſic nominatur et nodi ei9 ſic egrediũtur unus ab alio et hẽt radicẽ ducam lignoſam: naſcitur multum prope aquas et in locis humidis. Plinius cap. hypuris. Hypuris a grecis dicta eſt: et eſt dictum equine ſete ſimilis grecorũ uaria circa hoc opinio, alia pini foliis ſimilitudinem nigritantem eode3 noĩe appellant. Alii yppurium alii ephedeon alii anabaſdin uocant tradũt q; iuxta arbores naſci & aliquotiens de pariete dependet comis uel iuncis nigris ut equorum cauda geiculatis ramis: folia habet acuta ĩ ſũmitate tenera exigua ſemẽ rotondũ ſilẽ coriãdro radice lignoſa et naſcitur ĩ arbuſtis maxiẽ. DYAS. cap. hyppuris ſiue anabaſis. Hyppuris .i. cauda equina aut anabaſis naſcitur locis humidis et in monumentis habet haſtas rufas et aſperas et nodoſas que haſte quidqd uicinu3 habent alligãt in quibus folia ſunt in ſũmitate acuta et tenera, et iũco ſilĩa et ſpiſſa ſurſũ aſcẽdẽtia hec etiam aliquotiens de pariete pẽd3 comis plena habundãtibus et nigris ſicut caude. Radices ſunt ei lignoſe et dure, uirtus eſt ei ſtiptica. GAL. vi. ſim. phar. cap. de cauda equina: uirtus huius plante ẽ ſtiptica cũ amaritudine pauca et ꝓpter hoc deſiccat uiolenter cum mordicatioẽ eſt fri. in pri. ſic. in ſecundo. Paulus cap. de cauda equina: eſt quedã cauda minor que greçe uocatur corſãda habẽs ſtipitẽ ſubrufum: & folia ſuperiora minora. AVIC. li. ii. cap. de cauda equina. Cauda equina eſt planta naſcens in locis cõcauis & in uallib9 habens ſtipites concauos ad rubedinẽ declinãtes aſpos duros nodoſa cum nodis intrantibus: & apud nodos ſũt ſicut folia ſqnãti miũta ſpiſſa et adheret arbori cui appropinquat deinde gẽrãtur ex ea extreitates plures ſicut cauda eqna & habet radicem duram eſt fri. in primo ſic. ĩ ſecũdo eſt ſtiptica et proprie ſucus eius ẽ uehemẽtis exſiccationis ſine mordicatione. POSSE. DYAS. ſucus eius naribus ſanguinem profluẽtẽ abſtiẽt diſintericis cum uino bibita, medicatur urinã prouocat: folia eius ĩpoſita uulneribus recẽtibus paracoleſim facit et radix & herba eius tuſſientibus et ortonoicis medicantur: cõquaſſationibus opitulãtur dicitur uero inciſiones ueſice et inteſtiõꝝ ſolidare: interocellicis folia eius cũ aqua bibita preſtant effectum. GAL. uulnera maxima, quinymmo et contra emiſſionẽ ſanguinis et fluxum muliebrem et cõtra diſinterias etia3 et ceteros uentris fluxus hec herba pharmacum ualidum eſt cum aqua uel uino: ſcribũt autem quidã hanc ueſice necnon ſubtiliũ inteſtinorũ uulnus ſanare: ſucus autẽ eius emoroſagiis q̃ ex naribus cõfert et fluidis paſſioĩbus uẽtris cum aliquo uino pontico bibita uel cũ aq̃ ſi contingant febrientes. SERA. auct. dyas, quando folia eius piſtantur et fit cũ eis emplaſtrũ congluctinat ulcera recẽtia & ſi ſint nerui inciſi conſolidat eos: Et decoctio radicis et foliorum eius quando datur in potu confert tuſſi antique & coartationi anhelitus, & ſi potetur trita & ſicca idem fatiũt: & q̃do fit emplaſtꝝ cum eis recentibus confert attritioni lacertoꝝ. Paulus, cauda equina miõr, curat & delet antracem ſũpta & emplaſtrata. AVIC. cauda equina eſt ualde iuuatiua ad fluxum ſanguinis: conſolidat uulnera & ulcera mirabiliter, & ſi in eis ſũt nerui conſolidat etiam. Confert quãdo linitur aut fit ex ea emplaſtru3 inteſtinis: cõfert etiam apãtibus calidis ſtomaci et epatis & hydropiſi & cetera.

Dia greçe quando eſt una pars ꝑ ſe dẽt ſcribi per .i. iota & non per y. ut diamargariton & cetera: unde ꝑ i iota ſignificat ſirupum uel electuariu3 uel ſignificat ꝑpoſitionẽ. De dya uero quando ſignificat duo per y debet ſcribi ſecundu3 q̃ latini utuntur ſecundũ uero ueritatem dya. greçe ꝑ y idẽ ẽ qd duo unde dyalogos idẽ duorũ ſermo dialetica uero per i iota dẽt ſcribi & eſt dictum rationalis diſciplina dyalektika ſcribitur per y ut dicit grec9 unde dia per i electuarium uel confectio uel ſyrupus ut diamoron .i. ſyrupus de moris et diacalamentum .i. electuarium de calamento: & diaciminu3 .i. electuariũ de cimino & multa alia electuaria q̃ infra nominabuntur. Similiter dia per i iota

ſignificat ꝺ̄ ꝓpoſitio ut trociſci dialectri .i.trociſci de electro.i.karabe.Sed attendendum ꝙ ꝙ̄do dia preponitur,ſignificat ſyrupum uel electuariū ut diamoron uel diacalamentum,quando uero poſtpoītur ſignificat de prepoſitio ut trociſci dialectri.i.trociſci de electro/et trociſci diafiſolidon.i.trociſci de alkekengi & cetera. ſed illa regula uidetur habere exceptionē in uno electuario poſito a.gal.in antidotario ſuo & etiam in damaſceno quod uocatur diacurcuma & tamē nō ē ēplaſtꝝ de curcuma,quia non recipit aliquid de curcuma.¶Vbi ſciendū eſt,ꝙ illud nomen fuit impoſitum predicto electuario,ꝓpter quandam ſilitudinem quā habet ipſum ī colore cū curcuma/quoniā recipit crocū cuius cauſa tingitur electuarium tamꝙ ſi reciperet curcuma:& ob hoc diacurcuma uocatur, quia recipit crocum qui tingit colore curcume.

Dialon .i.de ſale.unꝺ emplaſtrum ſeu cerotum dialon.i.emplaſtꝝ ſeu cerotuꝫ de ſale dictū a ſale/qꝺ recipit, nam alos grece ſal.

Diabachanum a baccis lauri dictum.

Diaquilon eſt male ſcriptum.nam debet ſcribi diachilon .i. compoſitio facta cum ſucis uel mucillaginibus ꝙ̄ ſūt ſicut ſucus. nam chilus.i.ſucus ; & ſyrupus diarodon damaſceni eſt ſimiliter male ſcriptus ,qa rodon.i.roſa & ipſe ſyrupus non recipit roſas.ſed debet dicere ſyrupus diachilon quia fit de ſucis.

Diarodon dicitur a roſis ꝙ̄ rodon uocāt, quia maior pars rerum ingredientium in eo ſunt roſe.

Diabetes gre.To ſera.inquit ē eius intētio penetratio ex eo ꝙ penetrat ī ea id quod bibitur et currit,& non tīgitur et noīatur dipſacos et eius intentio eſt ſitire fatiēs, quoniam accidit in ea ſitis uehemens.

Diaforare .i. reſoluere & cōſumere/inde diaforetica .i. reſolutiua & conſūptiua inde diaforeſis.i.reſolutio uel ſudoris prouocatio & poroꝝ rarificatio.

Diabibas .i.penetrare

Diabiſſara eſt confectio diarundinis a biſſara quā recipit/& eſt almel.

Diabroſis grece/quando per corroſionē uel comeſtionem uenarum fit emoptoica paſſio.

Diacartum a carta dicitur que herba eſt ſuperius ſic uocata in propria lrā.

Diacareos dicitur eo/ꝙ de ſuco corticuꝫ nucum recentium fit que ſic uocatur.l.l. carpocareos.

Díacelidoníō uel diadelidon.i.diarūdinū.

Diamarta .i.oleum quo utebatur marta.

Diaroma .i.electuariū de aromatibus.

Diaciminon .i.electuariū ꝺ̄ cimino.

Díacliſma .i.oris collutio.

Diacodion dicitur a codio qꝺ ē papauer & eſt diapapauer.

Diafrícon dicitur a lauro uel a baccis eiꝰ que ſic uocatur.

Diadaſcalia .i.magiſtralis confectio:nam diadaſcalus grece .i. magiſter.

Diaelectri et ſunt trociſci diaelectri id ē de karabemā electrū.i.karabe.

Díalipides .i.defectio cordis uel ſíncopis/

Dialipon idem/

Diafinicon uocatur unguentum palme qꝺ̄ diacalcadis dicitur/naꝫ fenis uel finicon grece palma eſt\& illud unguentum ponitur in antidotario damaſceni: Et ſūt duo unguēta ſic uocata & ſilīter ponūtur, ibi duo emplaſtra que dicūtur emplaſtra diafinicon:ſilīter diafinicon dicitur electuarium laxatiuuꝫ ab eodem poſitum in antidotario ſuo/qꝺ̄ fit de carnibꝰ dactilorum qui affinichía uocātur/quos multi antíquorum palmulas uocabant.

Diaforeſis .i.reſolutio uel pororum apertio/inde diaforeticum id ē pororum aperitiuū & ſudor diaforeticꝰ .i.qui fit pororum apertione.

Díaflagma eſt mēbrū diſtīguēs ſpiritualia a nutritiuis.

Diaiteteon ab ītea quod ē grece ſalis/

Dialac eſt dialàcha a lacca dictū\& ponitur in uiatico.

Dialecanon demoſtenes/cum lenitiuum fuerit paſſionis qꝺ̄ greci dialmía uocant/ muſio etiam cap. de p̄focatione matricis/

Dialinateos/theodorus priſcianus cap.ꝺ

dolore capitis est tempus in quo ē anesis .i.quies & interpolatio.
Diamachir a mace quē recipit.
Diamilon cidonion a cidoniis.
Diamellicos a mlele quod recipit.
Diafisalidos dicūtur trocisci de alkekēgi a fisalidos qđ est kekengi.
Diafidelicon .i.emplastrū fidele.
Diacresis .i. emplastrū fatiēs crisim.
Diamilon a malis, q̄ grece milia dicūtur.
Diamolibdina a plumbo qđ molibdo dicitur.
Diamoron .i.a moris.
Diapitikin i in e in latinum uertitur, diapeteken grece dieta. Cornelius celsus illis temporibus, in tres partes medicina diuiditur, una ē de dieta, altera de medicamentis quā farmakeitiken uocāt, tertiā que manu medetur cyrugiam uocant.
Diaplasmata grece uocantur odorifere confectiones que ex siccis odoribus cōponuntur.
Diaui trocisci a uiolis dicti, unde trocisci diaui.i.de uiolis.
Diapsis grece sanios itas, uel cum sanguis excreatur uel exit.
Diaostreo .i.de cocleis ostreos.
Diaffongos comon .i.de spongia.
Diametrum .i.rectum directus.
Diatron .i. ulcus uetustum.
Diaces grece reumatica passio, quādo .s. sanguīs tumor membro supuenit maxiē in iuncturis et in facie.
Diacoriasis est cum due pupille sunt in eodem oculo constitute.
Diacopa .i.mediocris solutio ossis capitis.
Diagridium .i.scamonea.
Diabrosis .i.corrosio.
Diatesi. .i.diuisio.
Diatritum .i.spatium trium dierum.
Dianisia
Diascus .i.flos cicoree.
Diacolumba .i.uertebrum ut in alexandro de auribus.
Diamontos .i.saxifragia.
Diacume .i.resina nō frixa.

Diascoles .i.dilatatio.
Diantos folia habet os mundi similia sed paruiora; nascitur in locis humidis cuius complexio et uirtus secundum plinium ē sicut capillorum ueneris, p q̄.l.l.adianton.
Diacoporegia .i.stercus caprinus.
Diacopia .i.elitropia, & est sponsa solis uel solissequia.
Diamorosi cōbustum .i.bleta.
Diassrumidis .i.mucillago.
Diascopion .i.stercus.
Diacopoia .i.confectio lactis.
Diaxilon .i.ciperum
Diacilon .i. sucus fenugreci.
Diasacon .i.uenenosum.
Diabrosis .i.resudatio.
Dialipon .i.defitiens.
Diadapniodon glorion .i.epithima ex lauro uiridi.
Diatiuiras .i.diarūdinum.
Diaria .i.simplex fluxus uentris.
Diapnes est inuoluntaria eductio urine.
Diamas est lapis quidam.
Diarodomel fit de melle et rosis ut alexander cap. de fastidio stomaci.
Diaspermaton .i.de seīb9 herbar.
Diacurcuma est q̄dā confectio pro qua.l.l.dia grece.
Diamarte est q̄dā „ confectio sic dicta.
Diaiacur .i.diacodion.
Diafron .i. ulcus uetustum.
Dieta grece uita uel regula.
Dietiki .i. clerici regulares.
Diexatum .i.anisum.
Dietamium .i.diptamum.
Dierisis .i.diuisio.
Diochiteri .i.polipodium.
Diocheri idem.
Diofanos .i.gariofilata.
Diureticus .i.habēs uias epatis opilatas et urine, & ideo dicitur medicīa diuretica, quia curat diureticum: unde dirueticus est nomē morbi ut apparet in littera hasab desite, licz cōmuiter dicatur diureticum .i.aperitiuum & dici potest ex quo curat morbum diureticum.

Dibic .i.uiſcus quercinus
Dibial .ſ.uſnee
Dibifariſon .i.ellenium
Dicaplon .i.folium

CAP. CCXV

Ichanacha ara. gre. edioſmō latine uero menta. Menta ē herba cuius plura ſūt gēra. Eſt enim quedam domeſtica que proprie ortulana dicitur uel cōmuīs uel odorifera et hec calefacit in.iii.gradu & confortat: Et eſt alia ſiluatica q̄ mentaſtrum dicitur:& habet maiorē uirtutez calefatiendi. Eſt alia menta que longiora & acutiora, et latiora habet folia & hec menta romana uel ſaracenica dicitur hec magis diuretica ē q̄ alie. Eſt alia menta q̄ dicitur aq̄tica/et uocatur ſiſimbrium uel balſaīta. Et ē alia menta q̄ dicit̄mēta nō odorifera ſecūdū gal. & iſta eſt calamētū. SERA.li.aggre.cap. dichanacha. Dicanacha ſiue dahanacha.i.menta: & ex ea ē domeſtica et ſilueſtris & ramuli doēſtice quando maturātur habent colorē celeſtē & ſunt interius concaui & in ſūmitatib9 ramorū ſūt q̄ſi licinia & uiret et augetur eſtate et hyeme:& habet odorem bonuz. Eſt aūt alia ſpeties mente ſilueſtris cuius folia ſūt aſpera & piloſa puis pilis maiora foliis ſiſimbrii parum:& in odore ſuo eſt pinguedo & eſt minus iuuatiua ī medicīā q̄ ſpeties alia. Et dicit gal. q̄ in ſubſtantia eius eſt plus de ſubtilitate q̄ in alio olere & ī ſapore eius eſt parua caliditas & pōticitas:& uirtus ei9 eſt ca. in tertio gradu. DYAS. cap. edioſmon .i. menta quidam nominant eam. Hachanacha eſt herba omnibus nota que uirtutē hēt termāticā & ſtipticam & ſerranticam. GAL. vi. ſim. phar. cap. edioſmum: edioſmum uel menta quidam autem mentaz odoriferā nominant. Eſt autē quedā nō odorifera menta et calamentum uocant:acres autē ſunt guſtantibus utreq; et calide uirtutis ex tertio gradu calefactionis debilior tamen ē que odorifera calamento & minus calefactiua. uniuerſaliter enim loquendo hec quidem quaſi agreſtis quedā eſt:illa uero domeſtica que propter acquiſitam ex ortenſi cultura humiditatē ad libidinē moderate concitat. ineſt autē hoc oībus quibus adeſt ſemidigeſta humiditas & uentoſa:propter huius autem herbe cōplexionem quidam circa apāta cum fariā ordeacea ſupponūt eam quod calamētuz facere nequit eo q̄ uehemētius q̄ illa calefacit & exſiccat: habet autem quid et acerbitatis et amaritudīs ī ſe amaritudiē qua lumbricos interimit: & acerbitate exſiccando bibīta recens excreationem ſanguinis prohibet: Eſt autem ſecūdum ſubſtantiam ſubtilium partium ſicut & aliqua alia herba. AVIC. li.ii.cap. de menta. Menta eſt ca. ſic. in .ii. & in ipſa ē humiditas ſuperflua. In ipſa eſt uirtus calefactiua ſtiptica, phibēs: & ē ſubtilioris ſubſtantie olerum que comeduntur. Cura. POSSE. Contra ſincopim ex debilitate cum febre uel ſine fe. ſiue ex medicīā uel quacūq; cauſa conteratur menta et diſtemperetur cum aceto et fruſtrum, paīs aſſi in igne poātur cū aceto & dimittatur tā diu q̄ bene huēctetur et narib9 applicetur, & exinde fricentur labīa gīgiue et dentes & ligetur in temporibus ſup ueās pulſatiles temporū & brahiorū & patiēs maſticet & humiditatez tranſglutiat ad matricem mūdificandā teneritates mēte coq̄tur ī uino & fiat exinde ſuppoſitoriū contra colicā paſſionem faſciculi mente coquantur in uino & oleo & ſuper renes & pectinem cataplaſmetur: cōtra fetorē oris & putredinem gingiuarum et dentiū ex decoctione eius cuz aceto os abluatur. Ad appetitum prouocādū cū impeditur ex frīgidis humoribus exiſtentib9 in ore ſtomaci fiat ſalſamentum ex menta & aceto & modico cinamō ſeu pipere cōtra uomitum factum ex debilitate uirtutis cōtētiue uel ex frigida cauſa fiat ꝺcoctio mente in aq̄ ſalmacina & aceto et ſpōgia intincta ori ſtomaci ſupponatur: contra coagulationem lactis in māmillis predicti faſciculi mente in uino & oleo decocti & ſuperligati māmillis ſoluit:hēt enī ſiliter uim attrahendi uenenum: & ideo quādo

datur cum aliqua medicina contra uēnū datur cum ſuco eius uel cū aq̄ decoctioīs eius. Sed ſucus mente roāne uel ſaraceīce uel uinum decoctionis cum melle mixtus ualet cōtra opilationem ſplenis ſtomaci & epatis et naturalium uiaruz ex frigido humore. Et etiam ex caliditate ſine ſe. Sucus autem eius datus lūbricos occidit auribus inſtillatus uermes necat: decocta herba in uino et oleo cataplaſmata ſoluit ſclirosim.i.duritiem apātum ſuperiorum. Mentaſtrū uel mēta ſiluatica uel agreſtis cū caricis coq̄tur in uino et detur patiēti frigidam tuſſim: uinum decoctionis eius & puluis eius in cibis datus dīgeſtionem confortat: fomētū factū ex aq̄ decoctioīs eius matricem infrigidatam calefacit. Saccellatio facta ex puluere eius reuma frigidum capitis conſtringit: ſed p mēta aquatica .l.l. ſiſimbrium, & pro menta non odorifera.l.l.calamentum. DYAS. ſucus mente bibitus cum aceto ſanguinē reicientibus ſubuenit, lumbricos extīguz uentrē ſtimulat ſubgluctioēs tollit colerā & nauſeam compeſcit, duobus aut tribus cochleariis cuz ſuco maligranati acidi accepta: & īpoſita cū polenta apāta ſpargit. In frōte impoſita dolorē capitis mitigat tumorem māmarū propter coagulatiōnē lactis tollit ſale addito morſibus caninis opitulatur: ſucus cum mulſa dolorē auriū depellit: ante coitū mulieri ſuppoſita iter preſtruit genitale: Aſpredinem lingue diſſeit lac diſcohagulat: Caſeū a putrediē tutum ſeruat: condituris bene miſcetur quia euſtomaca eſt: labentē animū odoris efficacia recreat ſtomaco nichil concupiſcenti faſtidium detrahit: in ſorbitione ptiſane optime propinatur: ſanguinē excreantibus aride herbe puluis tribus digitis apprehēſus & cum aq̄ ca. in potione datus, omnem iniuriam ſtomaci detergit eadem res etiam uentris aniālia interficit contuſa temporibus illinitur in dolore capitis ſanguinis habundantiam ſtringit & nimios uomitus: Ortulana aūt huīdior eſt & ad libidinem excitandaz mediocris habet autem quid amaritudinis per quā potata lūbricos occidit: Eſt etiā ſtiptica ideo cuz puſca bibita recēs ſputū ſanguis reprimit & leptomeris ē p̄ aliis ſubſtātia eius eſt & agreſtis edioſmus folia habens aſpera et maiora & in omnibus ē bruōſa & non utilis homini: AVIC. cū fruſtra mente in lacte dimittuntur non caſeatur & cum bibitur eius ſucus cum aceto abſcindit fluxum ſanguinis ab interioribus fit ex ea cū ſanich emplaſtrū ad dubelz & ipſa quidem non eſt ſimilis mentaſtro quoniam in mentaſtro non eſt ponticitas & ſunt in ipſo reſolutio & calefactio & exſiccatio ſuperflua impediēs: & ex ea fit emplaſtrum ad ſodam & ꝑprie cū ſanich de ordeo: & fricatus cū illo aſpitas lingue remouetur: & ſucus eius miſcetur cum mellicrato & inſtillatur in aurē doloroſā prohibet fluxum ſanguinis & ſputum eiꝰ & coagulationem lactis in mamillis more emplaſtri ſuppoſita, & ſedat earuz apāta & confortat ſtomacum & calefacit ipſū & ſedat ſingultum & digerit: & prohibz uomitum flegmaticum: & ſanguineum & confert hyctericie & ꝑprie ſyrupus ipſiꝰ adiuuat ad coytum propter inflationem que eſt in ipſa & humiditatem ortulanā que non eſt in mentaſtro: & opilat uaſa ſpermatis: & interficit uermes: & quādo ſupponitur ante horam coytus prohibz impregnatſonem: & quando bibuntur de ea fruſtra cum granis granati ſedat colīricam paſſionem. Confert morſui canis rabioſi. & eſt propria ad illud.

Diceas	.i.aſarus.
Diccea	.i.appollinaris
Dicefon	.i.uolubilis
Didalis	.i.ciperus
Didaliſion	idem
Didaſcalis	.i.magiſter.
Difaſul	.i.elacterium.
Difalon	.i.mentaſtrum.
Difdah	.i.rana
Difaſan	.i.bdellium.

CAP. CCXVI.

Ifrigis uel defrigis.i. frigius apis. SERA. li.aggre.cap. difrigis auct. dyas. ſunt eius tres ſpeties una naſcitur ſolū

ex ſubſtantia et gleba terre: & naſcitur ſub petris & in aqua in illa inſula q̄ poſtq̄ detrahitur de ſub aqua deſiccatur ī ſole & poſtq̄ deſiccatus ē aduritur ſup terrā circumpoſitis lignis. Speties uero alia fex eſt eris que colligitur quando purgatur es: & hoc quando refuſum eſt es & ꝓiicitur aqua ſuper ipſū donec infrigidatur & extrahitur ab eti & eſt formula in qua proiicitur, & reperitur ſub eo hec ſpeties & habet ſtipticitatem eris in ſapore ſuo. Tertia ꝙo ſpeties fit ex marcaſita, q̄ndo plīb9 dieb9 coqtur ut calx & fit color ei9 ſicut color magre, & extrahitur a forāce & reponitur. & quidā putant ꝙ ſit ſpēs quarta ex eo qđ ē ex lapidibus ex quibus extrahitur es. nā q̄do īcidūtur ī crucibulo in quo conflatur es et extrahuntur ꝙ9 ea lapides: reperitur ex eo poſtea ſatis meli9 aūt et electius đfrigis ē ille ī cuius ſapor reperitur ſapor eris & ziniar, & ē ſtipticū deſiccans fortiter linguam ſicut alumen. Idem auct. gal. uirtus huius priē ī ſapore eſt compoſita: nam eſt ibi res ſtiptica & res parum calida: & uirtus eius ſecunda īcarnat & cōſolidat bene: & tertiū cōfert ulceribus corroſiuis: & intrat in medicīs ulcerum oris: ſimiliter hic lapis ſolus admīſtratur: aut cū melle et cōfert ſpēbus ſquinantie poſtq̄ reōtus eſt & prohibitus fluxus humorū: quī fluebāt ad hoc mēbr. & ego quidam iā dedi ſtatī poſt īciſionē uuule, et fui uſus eo in ipſa donec fuit conſolidata et curata: & cōfert ulceribus factis in pectine et ano & modus admīſtrationis eius, ad hec eſt ſicut modus adminiſtrationis eius in ulceribus oris & hoc, quia hec membra curantur cū eiſdē medicinis.

Digegi .i. gallina
Digeſtoria uirtus .i. digeſtiua
Digelicaron .i. amomum.
Digiti hermetis .i. hermodactili, nā dicuntur ab hermes & dactilis qđ digitus eſt: ſed ſecūdū auic. eſt flos hermodactili.
Digiti citrini .i. palma xp̄i
Diafomon .i. faba lupī
Diahimahad .i. cataplaſma
Dihmadit idem
Diligi .i. digiti citrini
Diliſon .i. polium
Dilikaſor .i. cretani
Diluſiar .i. rapella
Dilufar idem
Dilutum uinum .i. aquatū nō puruz
Dimag .i. cerebrum
Dimalos .i. ceterac
Dimafon .i. anacardus
Dimiſinterion .i. reuātica diſinteria, & eſt inter epar et uentrē & exinde per uenas refunduntur ad inteſtina ea q̄ de cibis effunduntur: ſucus enim eorum dū non permutatur in ſanguiē refūditur in inteſtinū, & ſic ſecernitur cū colerībus mixtum.
Dimifragia .i. agrimonia
Dimilia .i. pulegium martis & eſt diptamum.
Dimilea idem
Dinamis .i. uirtus, inde liber dinamidiarum. i. liber uirtutum.
Dinari .i. diureticos curās
Dinazrangina eſt arbor ſilis rute qua caremus
Dipa .i. ellemum
Dipſa .i. ſitis
Dipſacos a io. ſera. uocatur diabetica paſſio. i. ſitire faciens. Item paulus đ eadē paſſione ſitiūt inquit īmoderate, unde & dipſacos eſt appellata.
Dipſas .i. ſerpens cuius morſus ſitibundum facit hominem uſq̄ ad mortem.
Dipſades idem

CAP. CCXVII.

Iptamum latine: grece batin uel diptamon: ara. ſandenig
Vbi ſciēdum, ꝙ diptamon pulegium ſerpillum & cetera omnia iſta ſūt ſpeties diptami & ideo oēs iſte tanguntur. SERA. li. aggre. cap. ſandenig auct. dyas. Sandenig eſt trium ſpetierum: una dicitur origanuz eradhio titri folia habens ſilīa iſopi & capita non rotonda ſed uelud diuiſa in ſūmitatibus uirgarum & eſt ſemen durum. GAL.

.vi.ſim.phar.cap.de diptaō ſecūdū trāſ-
lationem grecā:uirtus eius eſt calefactiua/
deſiccatiua in tertio gradu:& eſt ſubtiliū
partium.Et idem ſera.ſupradicto cap. ex
eo eſt aliud qđ dicitur onithis cuius folia
ſunt albiora foliis predicti & ē magis ſilis
yſopo,& ſemē eius q̄ſi in coronula pēdēs
durū & uirtus eſt in uia uirtutis ſup̄dicti,
& non eſt minoris uirtutis q̄ ipſum. Et
idem auct.gal.uirtus eius eſt,ſicut uirtus
prime ſpetiei niſi quia eſt debilior ea. Et
idem ex iſto eſt qđ dicitur origanū azaba
cuius folia ſunt ſimilia foliis origani: &
habet uirgas ſubtiles quarum longitudo
eſt unius palmi et plus/& ſup ipſa ē coroā
ſimilis corone aneti,in qua ſūt flores albi/
& habet radices ſubtiles in quibus non ē
iuuamentum:& folia eius et flores q̄ndo
ſumūtur cū uino in potu ualent morſib9
uenenoſis.Et idem auct. gal.uirtus eius ē
calefactiua et deſiccatiua in tertio gradu.
Et idem Tragoriganum ſecundū dyas. ē
planta breuis in quātitate ſua ſilis ſerpillo
agreſti/niſi quia ſunt folia latiora & for-
tiora:& reperitur ex eo in aliquibus locis/
habens ſubtiles ramos & folia ſubtilia: &
quidam nominant eā praſſiū/& ī aliqbus
locis reperitur aliud habens folia maiora
& latiora & maius ſemen. Et idem auct.
gal.in ſapore eius eſt ſtipticitas & āborū
uirtus eſt ca.& idem ex eo eſt qđ dicitur
alnan uel alnegen.i.pulegium. GAL.vi.
ſim.phar.cap. de pulegio ſecundū trāſla-
tionem grecam glicon ſiue pulegiū ſcđm
tranſlationem grecā glichon ſiue pulegiū
hec ē herba uelut acris & ſubamara,eius
uirtus calefacit & ſubtiliat uehementer.
Suffitiens autem ſignum q̄ calefacit eſt
quia cataplaſmata calefacit & ſiquidem
amplius permanſerit ulcerat/q̄ uero ſub-
tiliat quia humida uiſcoſa & groſſa que
ex torace et pulmoē facile facit expuere,
necnon menſtrua prouocat.& ē aliud qđ
dicitur diptamuz ſecūdū ſera.& eſt illud
quod quidā noīant alnegen/et ē meſche-
ranreſir ſiue meſentremeſir: Naſcitur
multū in cretenſi inſula/& ē acuti ſaporis
multū & ē ſilis alnegen niſi qa folia ei9 ſūt
maiora & ſilia foliis plāte dicte artidā/&
artidan quidem eſt alba et mollis,et im-
plētur ex ea cultre ſicut ex lana/& ſuper
alnam & cachimini eſt res ſimilis lane &
non habet florem nec ſemē: & idem ē ex
eo qđ dicitur caſudiptamum qđ naſcitur
in pluribus locis & ē ſimile diptamo,niſi
quia eſt minus eo & non eſt ita acuti ſa-
poris/& facit ea que facit diptamum,niſi
quia eſt minoris uirtutis:defertur aūt ex
cretenſi inſula:Eſt et ſpecies alia diptami
habens folia ſiſimbrii & uirgas maiores
uirgis ſiſimbrii: et in ſūmitatibus eius ſūt
folia ſimilia foliis origani agreſtis nigri
coloris/et odor eius eſt ſaluie. Et idem
uirtus prime ſpetiei eſt calefactiua et đ-
ſiccatiua in tertio gradu et inciſiua:unde
ſicut dicit dyas.quādo ſumitur decoctio
eius in potu confert morſibus uēnoſis:et
quando bibitur cum rob ſuccurrit illi q̄
bibit opium:et quando bibitur cū ſecha-
niabin ſuccurrit illi qui bibit gipſum,et
illi qui bibit uenenuz qđ dicitur amanarā
.i.aconitum et eſt ſtrangulator: et quādo
bibitur cum uino eſt conueniēs attritioī
lacertorum/et reſtaurat capita eorum.
Et quando bibitur ex eo cū aqua et melle
prouocat menſtrua:et confert hydropiſi/
& quando cū eo et melle fit lohoc curat
tuſſim/& quando fricatur cuz eo corpus
cum decoctione eius ī balneo curat hyc-
teritiam/& ſucus eius curat apāta gule et
uuule/& quando miſcetur ſucus eius cuz
oleo de yreos et eiicitur in nares mūdifi-
cat caput/& quando miſcetur cum lacte
& diſtillatur in aurez ſedat dolorem eius
& quando ſternitur hec planta in domo/
fugat animalia uenenoſa:aliud qđ dicitur
onithis habet uirtutem ut prima et ualet
ad ea ad que priā ſpecies: Eſt alia ſpecies
q̄ dicitur origanū azaba qua nō utimur,
eſt alia ſpecies que dicitur tragoriganum,
habens folia maiora ut in principio dictū
eſt amborū uirtus eſt ca. prouocat urinā
& quando bibitur decoctio eorum, laxāt
uentrē et fatiunt deſcendere ſupfluitates
colericas/& quando ſumitur in potu cuz
aceto confert ſpleneticis,& q̄do ſumitur
cū uino confert potui uenenoſo q̄ dicitur
alchiſa:& puocat mēſtrua & admīſtratur

cum melle in lohoc ad tuſſim et ad apāta pulmoīs:& potío eiꝰ ē conferens faſtídío & debilitatí ſtoāci et eructuatioī acetoſe & nauſee/& datur de eo in potu illis qui eructuant, et fit emplaſtrum cum eo, et ſanich ordei et ſoluit apāta flegmatica & confert hydropiſi: et ex eo qđ dicitur alnam uel alnegen .i. pulegium quādo ponítur ſupra corpus exterius generat heriſipillā & ſi dimittatur longo tēpore ulcerat et prouocat menſtrua,& expellit humores groſſos ꝑ excreationē a pectore et pulmoē et ē calefactiuū ſubtiliatiuū et maturatiuū: quando ſumítur prouocat menſtrua et expellit ſecūdinā et extrahit fetum:& quādo bibitur cum uino et ſale et melle expellit ſuperfluitates ſtomaci:et confert habentí aſma, & quando bibítur cum aceto aqua mixto ſedat nauſeam et mordícationem ſtomaci, & purgat ſupfluitates melancolicas:et quando bibítur cum uino confert morſui uenenoſorum & quando applicatur naribus cum aceto excitat ſincopizantez et q̄ndo deſiccatur cōburitur et admīſtratur ſtrīgit gīgiuas fluxas:& quando fit emplaſtrum cum eo ſolo et aſſiduatur doēc fíat rubea cutis confert podagre: & quādo admīſtratur cum aceto aufert uerrucas que dícuntur ancona/et quando fit emplaſtrū cū aceto confert ſplenetícis, & quando fricatur corpus cū decoctione eius ī balneo ſedat pruritum: et quando ſedent mulieres ín decoctione eius confert uentoſitatibus matricis et duritiebus et aſcenſui eius ad ſuperiora, & inueītur ex hac planta una ſpēs cuius flos ē albus/ et dicitur maſculꝰ & alía cuius flos eſt purpureus & dícitur femina:et ambe nominātur ab aliquibus baluam:et nominantur propter ſtercus paſtorum, quia quando ipſi cōmedunt augetur eorum daga: ſpetiei que dícitur diptamus uirtus eſt ſicut pulegii doēſtici niſi quia eſt fortioris uirtutis qa nō ſolū bibitum ſed ex eo factum naſcale ſeu fumigiū extrahit fetū mortuū et extrahít ſagittas de corpore ſtatim de eo accepto cibo. Alie ſpeties diptami ualēt ad ea ad q̄ ſupra ſed minus.

Diptamon idē qđ ſupra
Diptamicen ſecundū dyas.herba ē habēs fructicem minorem multas haſtas habēs tenues et rotondas ſilēs abrotano ī qbus uirgis ſunt folia oblonga ſimilia oliue, et multa ſicut amidor, ín cuius cacumine ē caput uiſcído odore: unde ſi odor fuerit applicatus ſternutamēta prouocat, unde et nomen ipſū a grecis accepit eo q̄ ſternutatio pontamos dícitur.
Diptamum .i. leporis auricula
Dipeſon .i. lolium
Dipſeon .i. ſitiens

CAP. CCXVIII.

Ipſeus gre. ſara. perſenda uel dipſacos uel harſiarbai uel aibſacos: latine uero uirga paſtoris uel cardo fullonum.
Sciendum q̄ due ſūt ſpēs uirge paſtoris .ſ.maſculus et femina. Maſculus eſt quē dyas.ſecundum tranſlationem noſtram cap.dipſeus uocat dipſeus & eſt ſecundū ipſum frutex ſpinoſa uirgam hēns lōgaz ſpinis plenam & folia in circuitu ſimilia lactucis in ſingulis nodis, bina hēns folia & ipſa oblonga et ſpiōſa intus:& deforis ſpinis plena/et habet etiā contracta folia que pluuiam et auram in ſe retinēt: unde et nomen accepit dipſeus.i.ſitiens ī uirgis ſuis capita ſurgunt ſingula ſpīōſa ſimilia echimo maritimo:ſed oblōgiora q̄ ſiccata album fatiunt colorem & in uirga deītus uermes naſcuntur.SERA.li.aggre. cap. harſiarbai auc.dyas.harſiarbai uel dipſacus eſt ſpina qua pānos abgunt & latine dicítur uirga paſtoris et cardo fullonum & eſt ſpeties ſpinarum habens ſtipítem longum ſpinoſum & folia eius ſunt ſilia lactucis/et ſuper quemlibet nodū ſtipitis ſunt duo folia amplectentia ſtipitē longa ſpinoſa īn medio eorum ínterius et exterius habēt ſimilitudinem ueſicarū aque & ſunt ſpinoſa etiā & habet iuxta ſtipitē concauitatem in qua collígitur pluuia & ros/et ideo nomīātur dipſeꝰ .i.ſitiens: ſuper quemlibz ramum eius eſt capítellū ſimile echmio marino/alīq̄tulū ī lōgitudiē

tendens ſpinoſum quod cum deſiccatur fit albū:et quando ſcinditur reperiūtur in medio eius uermiculi parui, & iſta eſt uirga paſtoris maſculus. Et idem ſera. loco allegato:ſunt eius due ſpēs maſculus et femina:maſculus ē herba que naſcitur omni anno:et habet ramulos ſeu uirgas tenues molles ſubtiles nodoſos:et dilatatur ſuper faciem terre ſicut gramen & habet folia ſimilia foliis rute niſi quia ſūt lōgiora et molliora & habz iuxta unumquodq; folium ſemē & propter hoc dicitur maſculus, & habet florem rubeum, ſed fe. eſt quam ſera. uocat ī lingua ꝑſica perſerianum et dyas. uocat eā poligonos & eſt centumnodia femina, que arabice uocatur harſyarbay: latine uero cauda uulpis, & eſt ſecundum ſera. habens plātā paruam et uirgam unicam tenerā ſimilē canne & habet nodos in radice canne & in nodis ipſius ſunt folia egredientia ab ipſa uirga ſimilia foliis pini:& hēt radicē in qua nullum eſt iuuamentum: naſcitur iuxta aquas. GAL. vi. ſim. phar. cap. dipſacus. Dipſacus eſt uirga paſtoris plurimum quod eſt in ipſa eſt frigiditas, & in ſapore eius eſt ſtipticitas: & uirtus eius eſt q̄ infrigidat et deſiccat ī prīcipio tertii grad9:& radix huius plante dſiccat in ſecundo gradu. AVIC. li. ii. cap. de uirga paſtoris. Virga paſtoris ē maſculus et femina, ſed maſculus eſt fortior in ipa eſt ſtipticitas, ſed pars aq̄a in ipa ēplīma & propter multitudinē repulſionis materierum effuſarum eſtimatur, q̄ eſt exſiccatiua. POSSE. DYAS. ē uirga paſtoris maſ. radix eius deſiccat ī. ii. gra. & abſtergit que cocta īn uino et tunſa et ſicut cerotū impoſita uel ſi ēplaſtratur cū ea anus curat ſciſſuras ani & ragadias et fiſtulas et emoroidas īteriores quod medicamen in pixide enea conſeruandū eſt, clauos corporis mundat & formicas et uermes q̄ ī capite huius plāte īueīūtur in corio ſuo ligati & collo ſuſpenſi aut in brachio dicuntur febrē quartanā peītus curare:et medetur miriceis & acrocordis SERA. uirga paſtoris ſe. eſt cuius uirt9 repcutit et incarnat et confert īflāmatioī oris ſtomaci q̄ndo apponitur extra ſicut eſt poſtq̄ trita fuerit:et confert apāti qđ dicitur heriſipilla et apātibus antiquis & repercutit et prohibz humores qui fluūt ad membra et eſt ex melioribus medicīs heriſipille, quando dilatatur et extēditur, ambulans de membro ad membrum et confert ulceribus aliis et ulceribus manifeſtis ad que humores fluūt:et cōgluctiāt uulnera recentia cum ſuo ſanguine. Et confert ulceribus auris:et ſi eſt in ea ſaīes deſiccat eā & abſcindit fluxū mēſtruorū īmoderatum & curat ulcera inteſtinorū & ſputum ſanguinis & ſiſtit fluxum eius undecunq; fluat, & in oībus hiis maſculus eſt fortior q̄ femiā:unde habet maſculus uirtutem ſtipticam frigidam q̄do ſuītur in potu ex ſuco eius, cōfert ſputo ſanguīs & fluxuī ſanguinis antiquo, et egritudini que dicitur colirica, et diſtillationi urine, quia prouocat urinam prouocatiōe forti & q̄do ſumītur in potu cum uino cōfert morſibus uenenoſis, & quando bibītur in febribus periodicis ante acceſſionē ꝓximi per horam confert multū & quando fit naſcale cum ea mulieri habēti fiſtulā & ulcera in matrice, confert iuuamentuz magnum & abſcindit fluxum huīditatuz antiquarum ab ea: & diſtillatur ex ea īn aurem, et confert dolori eius et ſanīei q̄ fluit ab ea, & quando coquitur cum uino & miſcetur ei mel confert iuuamentum ulceribus matricis: & fit emplaſtrum cuz foliis eius, et inflāmationī ſtoāci et ſputo ſanguīs et forīce, et heriſipille, et apātibus calidis et frigidis in principio eorum. Et q̄ndo coquitur cum uino et teritur bene donec fiat ut cerotuz, et emplaſtratur cū ea anus curat ſciſſuras que ſunt ī ano et emoroidas interiores, & oportet q̄ hec medicīā repoātur in pixide enea, et curat ſpetiem formice que dicitur paragodes & dicunt quidam q̄ uermes quī repīūtur in capitibus huius plante quando ligatur ī corio ſuo et ſuſpēditur ī collo, et hucro habentis quartanam, curat eam, ſi deus uoluerit. AVIC. uirga paſtoris prohibet fluxum et fit ex ea emplaſtrum flegmonī & heriſipille et formice:& ē ualde cōferēs

apātibus ulceratiuis:& cōſolidat uulnera recentia:ſucus eius īterficit uermes auris & exſiccat ulcera eius/aqua eius confert ſputo ſanguīnis,& fit ex ea emplaſtrum inflāmatiōni ſtomaci:& prohibet fluxum ſanguīnis et matricis,& ſanat ulcera īteſtinorum:Et dyas.quidem exiſtimauit q̄ ipſa prouocat urinam & ſanat illum q̄ retinet eam:& non poteſt eam emittere.

Dipſecus idem quod ſupra
Dipſeus .i.ſitiens

CAP. CCXIX.

Ipteris grece arabice biſbeig uel biſte;latiē uero polipodiū uel filicica uel filix arbor

SERA.li.aggre.cap. biſbeig auc.dyas.biſbeig ē plāta naſcēs ī rupibus et īn ſaxis,& in muris humidis antiquis & ſup ſtipites/et iuxta radices antiquarū arborum maxiē quercus/cuius longitudo eſt unius palmi & eſt ſimilis herbe dicte baracos et ſuper ipſum ſunt pili,& ē alta/ ſed non eſt exaltatio eius ſubtilis ſicut baracog:& habet radices ſuper quas ſūt pili a qua egrediūtur rami: & radix ē ſilīs animali quatuordecim pedū,q̄ noīatur ſcolaca.i.ſcolopendria/& groſſitudo eius eſt ſicut digitus:et color eius interior eſt uiridis ad albedinē decliuis et dulcis ſaporis/& eſt illa que cedit īn uſū medicine.

DYAS.cap.de polipodio. Polipodium naſcitur in parietibus humectis,et circa radices arborum uetuſtarum in ḡrcubus. Radices ſunt illi aſpere et illigate,ſicut polipus groſſitudinem digiti habentes. Roſa uero deintus uiridis et ſubalbida appet. Plinius cap.driopteris uel dipteris in arboribus naſcitur,filici ſimilis tenui foliorum ſubdulciū inciſura radice irſuta & cetera:hoc nomen uidetur compoſitū ex drio q̄ eſt querc9 et pteris que ē filix/ driopteris ſcripſit ſtephanus:& aliq̄ dicūt q̄ uocatur filix maſculus ſed filicez feīnā iueīes ī.l. ſarax. GAL.viii.ſim.phar.cap. de polipodio/in ſapore ei9 eſt dulcedo et ſtipticitas:uirtus eius eſt que deſiccat dē- ſiccatione forti ſine mordicatione: & eſt laxatiua:& habet uim putrefactiuā/unde et pilos nudat. IO. MES. cap.de po- lipodio. Polipodium eſt radix plante, cuius ortus eſt ſup arbores,et ſup lapidēs, Et uocauit eam grecus filicem arboris Et illud q̄ naſcitur ī lapidibus huiditatē habet ſuperfluam indigeſtā,fatiens uen- toſitatem ſubuerſionē & nauſeam:ueruz melius ex eo eſt arboreum/et ꝓprie q̄ndo naſcītur ſuper arborem portantē glādes & quod eſt cū ꝓprietatibus bonis et ꝓpe q̄ eſt groſſum ſolidū et nodoſū et cuius color participat aliquid nigredinis et ru- bedīs,ſz parū & cuiꝰ cōfractū ē ſicut color fiſtici: & ī quo eſt aliquid ex aroāticitate, aliud eſt in cuius ſapore eſt dulcedo cum inſipiditate derelinquens īn guſtu aliq̄d ex amaritudine ultimo & q̄ eſt recens/ Et idem auct.dyas.ca.eſt in.iii. ſic.in.ii. Et idem auct.haly ca. & ſic.in ſecūdo re- ſolutiuū humiditatū groſſarū et uiſcoſarū & exſiccatiuum et abſterſiuū et ſolutiuū & ē ex maxime deſiccantibꝰ & extenu- antibus corpus/et facit ſubuerſionem et nauſeā & eſt eius operatio debilis et tarda & tollitur ab eo nocumentum primum adminiſtrando illud cum aqua mellis & aqua paſſularum et aqua or. Et idē auct. humay coqtur cū iure gallorū et gallinarū & fit ſolutiuum bonum/& ſimiliter cum aqua caſei & fit ſolutiuum conueniēs,& auferūt eī nocumētū ſecūdū,ſi admiſce- tur ei aliquid de confortantibus/ſicut ſūt ſemīna redolentia & ſpecies,ſicut ſunt daucus proprie,et aniſi & ſemen feniculi zinziber et ſimilia/decoctionē aūt ſuffi- tientem ſubſtinet. POSSE: SERA. auct.dyas.habet uirtutem ſoluentē/datur uero cocta cuz iure gallinarū et oleribus, aut cum piſcibus & cum mulſa aut ſicla/ aut ſimilibus/ et melancoliam/ et flegma deponit cataplātibus adhibita cōdiloāta ani ſoluit & quando deſiccatur et teritur & datur īn potu cum mellicrato purgat flegma et melācoliam: & q̄do fit ēplaſtrū cum eo confert attritionibus neruorum & ſciſſuris digitorum et emoroydibus. Et idem auct.aben meſuay,proprietas ei9 eſt purgare melancoliam & flegma ſine

punctione et malicia : & melius ex eo est citrinum cuius sapor uergit ad pūctionē et grassitudinē et dulcedinē: & grossitudo eius ē sicut digitus et q uult ipsū suēre decoquat in aqua sicle decocte et postea bibat:q̄do autem uis ponere in decoctioē non oportet ut rectifices ipsuz aliter nisi q̄ teratur et misceatur cum eis. Dosis eius decocti aut infusi est.a ʒ.ii.usq; ad.v. & sine decoctione aut sine infusioē a.ʒ.i. usq; ad.ii.Et idem auct meseha propetas polipodii est purgare leuiter melācoliam & bibitur simpliciter cū zucaro aut mixtū cum aliquibus decoctionibus aut cōfectionibus:& ingeniati sūt aliqui medicoz ad illos qui non poterant aliqs medicinas accipere proiicere ipsū tritum in aliqbus cibis ipsorum et purgat leuiter melācoliā dosis eius simpliciter cum zucaro ē .ʒ.ii. decocti autem cū medicinis.ʒ.iiii. IO. MES. solutione educit coleram nigrā cū facilitate et grossū flegā et mucillaginosū & materias iuncturarum et cōfert colice secundum omnem moduz admīstratioīs ei9 & duriciei splenis & ꝑprie cū epithiō & sale īdo et cōfert ad febres melācolicas & ꝑprie cū aqua mellis et sanat scissuras que sunt in manibus : dosis eius est ab.ii. aureis usq; ad aureos .iiii. AVIC. li.d uiribus cordis dicit q̄ confortat cor.

Diralios	.i.ferula
Diranagal	.i.alacha

CAP. CCXX.

Irdan gre.ara.luzach : latine uero frassinus. SERA.li. aggre.cap.dirdan .i.frassinus ita nominatur. grece ī oriēte arabes nominant eam arborem cimicum et in persia nominant eam luzach: & est arbor hēns in ramulis camerulas in qbus est huīditas que q̄do desiccatur gērātur ex ea alia aniālia similia cimicibus. Et idē auct.gal.sapor eius ē stipticus:uirtus eius est que infrigidat et desiccat.Paulus cap. de frassino.Frassinus fri.est et sic.ī.ii.gra. POSSE. SERA. uirtus eius est que conglutinat dum est recēs & cōglutiāt uulnera recētia & radix eius ad hoc ualz similiter quando proiicitur aqua in qua decoquitur super ossa cuius cōglutīatio est necessaria:sed cortex eius dum recēs est proprie si ligetur super locū uulnerū consolidat eū:decoctio corticis eius cōsumit flegā & quando cortex exsiccatur curat egritudinem cū qua eleuatur cutis GAL .li.dinamidiarum cap. de passioib9 splenis corticē frassini coq̄ in uino et da bibere & īfallibiliter splenē attenuat nā res probata est q̄ si detur porcello bibere aliquibus diebus et īterfitiatur ꝑuissimū inuenies splenem.Paulus contra fluxum uentris et lientariam et disinteriam ualet fomentum ex aqua pluuiali decoctionis corticum eius:cōtra uomitū ex debilitate uirtutis contentiue cortices eius bulliant & spongia ītincta super stomacū poātur & ex ciere eius et argēto uino fit optimū unguentum contra scabiem.

Diridar	.i.dirdan
Dirizdar	idem
Dirdal	.i.uulnus
Diris	.i.rubeus
Dironici	sunt radices parue cuiusdā herbe similiter nominate habens folia parua utcūq; rotonda:& flores uiolaceos & cetera:nascitur ī muris et criptis .i.i.uaronīg.
Dirronici	idem
Dispolita	.i.difficulter in cicatricem deueniēcia
Dispachia	est ualida uirtus substinendi
Dissapolita	idem
Distracta	dicuntur que non leuiter in uentrem corrumpūtur illo uocabulo utitur gal.li. dinamidiarū ꝑticula prima cap.distracta
Diselon	.i.mentastrum

Diffrigis uel defrigis est medicīā metallica abstersiua et desiccatiua: & est duoz modorū una naturalis a fossa cū metallis q̄ ex frigio lapide fit ut apparet in littera diffrigis alia artifitialis cōposita ex q̄tuor mineralibus cuius cōfectionē docet Oribasius cap.de uulneribus oris

Distepapentos	.i.difficile curabilis

Diſinteria .i.diſſipatō īteriorꝫ inteſtinorum.
Diſſitis .i.camedreos
Diſcripta .i.male termiābilia
Diſcritos idem
Diſnia .i.difficultas reſpirandi.indē diſnoici.i.habentes diſinam. Orthomia uero ſiquidē recto ſcemate prefocantur iacentes egroti. Caſſius fe. cap.de aſmate inde orthomici .i. habētes orthomiam.
Diſintria .i.diſinteria
Diſſole .i.difficilia
Diſcola idem
Diſſoro .i.difficile

CAP. CCXXI.

Iſſoa ara.gre.et latine rana. SERA. li.aggre.cap. diſſoa auct.gal.cinis ranarū cōbuſtarū abſcindit fluxū ſanguīs quādo puluerizatur ſuper loca et linitur cū eo mixto cū pice huīda ſupra alopitiā & eā aufert.Et idem auct.dyas.rane que ſunt in paludibus quando coquūtur cum ſale et oleo & adminiſtrantur in cibo ſūt bezaar uenenis et lepre;& ius earū q̄ndo elixantur eſt conueniens apātibus antiqs q̄ndo proicitur ſup ea. & q̄do cōburūtur rane &puluerizatur cinis earum ſup locū unde fluit ſanguis.abſcīdit eū et miſcetur cū pice huīda & linitur alopitia,et cōfert & quando ſanguis ranarū uiridiū poītur in loco pili palpebre euulſi prohibet ortū eius.& quando rana coquitur in aqua et aceto & fit collutio oris cū lixatura illa confert dolori dentium. AVIC.li.ii. cap.de rana. Cinis rane quando ponitur ſuper locum ſanguinis retinet eū: & ipſa quando coquitur cuꝫ ſale et oleo ē ſcd̄m q̄ dicitur bezaar lepre et uenenoſorum uermiū comeſta:eius ius confert apātibꝰ cordarū q̄do ſuper ea effunditur, dicitur q̄ de ſuco uel decoctione rane fluuialis colluitur os ad dolorē dentiū et ſedatur quod eſt in ea. Et corpus rane et ꝓprie pīguedo eius eſt ex eis que facilē dentiū eradicationem fatiūt. Et eſtimo q̄ ē hoc ex petroſa & non domeſtica:hec enī ſpēs eſt ex eis que teſtantur medici et experimētatores cōmūitatis eicere dētes aīaliū quando ipſam ſumunt in cibo et paſtu ſi quis cōmedit ſanguinē eius aut corpꝰ ipſius apātur corpus eius et fit color eiꝰ plūbeus et expellit ſperma doēc moritur & dicitur q̄ quādo coquitur cum ſale et oleo et comeditur ē bezaar lepre & uermibus uenenoſis. IO. MES.ī antidotario ſuo tractatu de oleis: oleū de ranis confert dolori artetico et podagre calide & inungitur ſuper tempus in febribus īflāmationum & facit ſompnum:& adeps rane uiridis que habitat in arboribus līliniatur ſuper ipſum frangit ipſum.
Diſſoreſia .i.diminutio appetitus
Diſutis .i.pruritus.
Diſſutis idem
Diſſuria .i.malitia uriātioīs quando fit ſepiſſima emiſſio eius cum dolore.

CAP. CCXXII.

Is ara.grece ion:latiē iuncus SERA.li.aggre.cap.diſ auc. dyas. Dis.i.iuncus eſt herba cuius due ſunt ſpecies una ipſarum habet acutas ſūitates & iſta etiā ſpecies ſimiliter diuiditur in duas,quia ex ea eſt que non habet fructum,et alia que habet fructum nigrum & rotondum, & canna huius ſpetiei eſt groſſior q̄ canna alterius,& eſt tertia ſpecies que hēt cānā groſſiorem ad huc et magis cānoſaꝫ quā ſupradicte due ſpēs & huius ſpēi fructꝰ qui eſt in ſūmitatibus eius. ē ſilīs fructui iunci ſupradictarum ſpetierum. Et idem auct.gal.huius herbe ſunt due ſpēs: una earū ē ſubtilior et durior & alia groſſior & mollior,fructus huius ſecunde ſpetiei facit dormire:ſed ſpecies prima ē ſiliter duarum ſpetierum una quarum nō facit fructū,& non eſt in ea iuuamentuꝫ aliqd̄ in medicina:& alia facit fructum,et facit ſompnum niſi quia eſt debilior q̄ prima. & iſta ſpēs facit ſodā: & ſubſtātia iſtarū duarum ſpetierum eſt cōpoſita ex terrea

pauca,frigida pauce frigiditatis / & ſubā aquoſa calida pauce caliditatis & dſiccat & ifrigidat & ē narcotica:& due ſpēs q̄do aſſātur ī igne et ſumūtur ī potu ſtrīgūt uētrē & abſcindūt ſupfluitatē mēſtruorū et deſiccant/qđ deſcendit ex humoribus ad partes inferiores.

Diſſ .i.tapſia/
Ditolus .i.gariofilata/
Ditros .i.qđ intro ī palma naſcitur.
Ditroſi idem/
Drimia .i.acredo uel acuitas/unde drimios ycores ut in quarto regiminis acutos. Gal.i.acutos huōres & acres.
Drimifacia .i.acuta cibaria.
Drimis .i.acer uel acutum.
Drimios idem.
Driofagus ſecundū dyas.cap.diſcrerot/ & eſt ſpeties quercus/quidam ceruum dixerunt.
Driſberot idem/
Drioballanos .i.glans/
Driobetade .i.tuſſis humida/
Drion ſecūdum plinium/& ſecūdū dyas. cap.de ſtrigno eſt ſtrignum manicō & ē ſpeties ſolatri ultima a dyas.poſita.
Driopiſtri dicitur polipodium maxiē/qđ in quercu naſcitur ut in libro antiquo/đ ſimplici medicina & gal.ad paternianum.
Driopiſtri, inquit eſt filix que in arbore creſcit quercus quā greci uocāt & cetera melius tamē driopteris & aliter uocatur filitica uel polipodium.
Drimum .i.pungitiuum/
Driopteris .i.dipteris/
Drios .i.quercus/
Dria idem
Dris grece quercus accipitur interdum pro fago & pro omni arbore glādifera.
Driuſma .i.ſumach/& ē dictū quercus ſiriacum.
Driſitis .i.camedreos/
Driofagus i.. ceruus/
Drix .i.ſpēs ferularum & eſt tapſia
Drirupas .i.oliua bone etatis ad condiendū.ſ. incipiente bacca creſcere/ greci petas uocant/
Docamen propoleos/
Docan .i.ſumus/
Docani idem/
Domamatos .i.celidonia/

CAP. CCXXIII.

Ochen uel piuers ara. gerce geguers uel cechias: latiē ỽo milium. SERA. li.aggre. cap.dochen auct.dyas. dochen ſiue dochon .i.milium, & habet duas ſpeties una earum eſt aſperum & ē illud quod pōt teri, & a quo aufertur cortex ſicut fit a rizi qđ arabice uocatur piuers/ grece ieuers uel clime:latine uero panicū. Eſt alia ſpēs fortiſſimi et aſperrimi grani/ & nō pōt ab eo auferri cortex/et uocatur milium.GAL.vii.ſim.phar.cap.de milio ſecundū tranſlationem noſtram grecam/ Cechias .i.milium infrigidat quidē ſcdm primum gradum:ſiccat autez uel ſecūdū tertium abſolutum uel ſecūdū, ſecunduz intenſum:eſt autez & aliqualiter ſubtiliū partium modicū: Ex hac ergo cōſiſtētia & complexione/cum cōmeditur ut cibus omnino pautioris nutrimenti eſt oīb9 fere corticalibus cibariis/quinymmo & uentrem ſiccat.Extrorſū uero appoſituz per ſacculos ydonea piria eſt eis qui īmoderaciter egent ſiccarī:cataplaſmatuz autem etiam ſiccare natuz eſt:ſuffitiēter tamen eſt fragile & propterea inutile fit eius cataplaſma.GAL.vii.ſim.phar.cap. de milio ſecundum trāſlationem arabicā/ eſt granum ex ſpetiebus granorū .ſ.miliū quod aſſilātur ī figura ſua ſeuers: & ỽt9 eius eſt deſiccatiua:ideo retinet uētrē: ſz quādo ponitur exterius infrigidat ī priō gradu & deſiccat in fine tertii:unde modicum dat nutrimentū & ſtringit uētrez/ & quādo ponitur extra in ſaccellis/ſicut cum emplaſtro ex eo confert iuuamento magno cōtra fluxum:& prouocat urīnaz et calefactorium ex eo factū/confert doloribus pungitiuis & tortionibus & aliis doloribus. GAL.vi.ſim.phar.cap. clime ſiue panicum/uocatur autem et mellina

Eſt quidem ex leguminibus ſimile milio tã ſpetie q̃ uirtute, pauci uero nutrimẽti & ſiccatiuum: ſtringit enim eos qui ſcãm uentrez fluxus ſicut et miliũ, ſi uero ſupplaſmetur deforis deſiccat et infrigidat

Docion .i.ordeum
Dochion idem
Doctrina quid eſt.l.l.fen
Docon .i.milium
Dochon idem
Docromos .i.aſara
Doda .i.papauer
Dodra idem
Dodralion .i.barba ſiluana
Dodechateon eſt quedam planta habens.vii.folia ſilia lactuce radice lutea
Dodera .i.papauer ortenſe
Dogum .i. lac ex quo extrahitur butirum,
Dogumi idem
Doguaful .i.almea

CAP. CCXXIIII.

Ohaharech uehaſab arabice grece ſaprotis: latine caries ligni corroſi. SERA.li. aggre.cap.dohaharech auct. dyas. quando fit emplaſtrũ cũ ea mũdificat ulcera corroſiua. GAL.viii.ſim. cap.ſaprotis:caries ligni corroſi et ꝓprie ligni habentis ſtipticitatem et uirtutem abſtergẽdi ſic ſicut ſpeties q̃dã lignorum habentiũ ſpinas mundificat ulcera huĩda & abſtergit ea

CAP. CCXXV.

Olaka latine grece lakirus: ara.faſilum uel dolikos GAL.primo de cibis cap.de dolaka auct.hippo: piſa autẽ inflant quidem minus : ſecedunt autem magis:dolaki autẽ magis hiis ſeceſſiui: minus autem inflatiui & non nutritiui:& alibi dolaki autẽ nutriũt non minus piſis ſine inflatione autem ſũt conſimiliter, ad delectationem autẽ et ſeceſſũ deteriores. Quidam autẽ amicorũ in roma cõuerſãs dicebat dolakas rome in agris habentes figuram magis oblongam lachiris. Et idem li.dinamidiarũ cap. de cancro ſuc9 dolake cu3 pinguedine porcina cõmixt9 & ipſa herba piſtata,et poſita cũ ſuco ei9 cancrum interficit

Dolara .i.auena
Doliſca .i.dolaka
Doliſon .i.cibalaria
Donax eſt quedam ſpeties caruĩ que non niſi in aquaticis naſcitur
Donaum .i.mellilotum
Donaſon .i.alaca
Dora .i.mellica q̃d uidet per almanſorem li.tertio cap.de granis q̃ poſt cap.de milio & de panico ſcribit ſermonem de dora : uerũ apud ſera.cap.de panico exponitur q̃ eſt milium. TO. SERA.cap.de dilinteria loq̃ns d̃ ſorbitionibus eis aptis, uidetur uelle ſiliter q̃ ſit ſpeties milii. Iſta tamẽ grana ſatis cõueniunt in opationibus, quare ꝓ quocũq; accipiatur non eſt periculum q̃do tamen expedit uti magis ſtipticis melica melior eſt.

Dorati idem
Doracene eſt q̃dã piſciculus uenenoſus qui uocatur ſcorpio marinus
Dorcas .i.capriolus
Dorcax idem
Dorcatis idem
Dorna .i.auena
Dortadion .i.ualeriana
Dorin .i.milium
Dorina .i.endiuia
Dorignum eſt ſpeties landri ſecundum dyas.folia habens ſimilia oliue ſed paulo longiora et aſpera & florẽ albũ & ſemen uelut orobi uarium in folliculis ſuis quã ueteres memorãt amorificum uerum frutex eius interfectiue ẽ uirtutis
Dornicum quid ẽ.l.l.uaronig
Doronec radix eſt ſimilis brãce pulpi & aportatur de india ſed q̃ raro ibi hẽtur ponitur pro ea uernix
Doſis .i.datio uel tributio
Doſialos .i.uſnee
Doſiafos idem
Dotium .i.ſiligo uel germanũ

Dotrifilon .i.pentadactilus/
Doxiamon .i.amomum/
Doxiamion idem
Doxim .i.ſcaurea uel ſcaroda
Dropax .i.ruptorium/
Dropodiſmus idem
Droſumi .i.ſcoria
Droſus .i.quercus/
Duelion .i. caries ligni corrupti
Duefoſir/ .i.polium/
Duelli .i.dilatari/
Dubellati .i.apoſtema cū iam collectionem fecerit & eſt ſaniem fatiēs de quo magis ſperatur q̄ fiat ulcus q̄ q̄ reſoluatur
Dublet .i.dubellet
Dubella .i.dubellati/
Duburen .i.ſecundus gradus ethice
Dubuſare .i. aſara
Duburion .i.filago
Duciomum .i. carpobalſamum
Duciamfon .i.regalea.
Duchinbelſe .i.balſamum
Ducuran .i.anacardus
Ducuram idem
Ducumbelſen .i.balſamum.
Dulac .i.dactilus/

CAP. CCXXVI.

Vllaſia ara. latiē melon indꝰ SERA .li.ꝛagg. cap.dullaſia/ Dullaſia ſiue dulaha.i.melon magnus uiridis, & ſecunduꝫ Raſim,eſt fortis humectationis et extinctionis: & confert febribus adurētibꝰ & eſt frigidior aliis ſpetiebus melonum/ & tardioris immutationis in ſtomaco: & longinquior a corruptione: & ꝓpter hoc eſt conueniens febrientibus, & habētibus coleram in ſtomaco ſuo propter ſuam groſſitiem, & propter ſuā elongationē a conuerſioē & conueniens caliditati febrili/quia extinguit caliditatem & ſedat inflāmationem eius:Et cucumer quidem facit operationem propīquā huic/niſi ga plus prouocat urinam q̄ dullaſia. Vbi ſciendum q̄ melon magnus/ē melō indꝰ qđ per auic/patet đ cura tertiane pure/ubi laudat in tertiana predicta melonē induꝫ & ſubdit et fortaſſe nō nocet melon puꝰ ergo melon indus eſt melon magnus. Eſt enim melon paruus/habēs uirgulatū colorem exterius eſt albus et dulcis & ē paruus pro alia ſpetie melonis .l.l. rohera.
Dularotim .i.agrifolium.
Dulcor apud dyas. eſt muſtum coctum uſq; ad tertiam partē ſic q̄ conſumpta ē/ tantuꝫ eius tertia pars qđ ſapa triplicatū dicitur,& carenum dicitur ſiliter, et defrictum uinum apud auic. dyas.cap. de coriandro dicit cum dulcore .i. paſſo .l.l. Carenum/
Dulufron .i.titimallus/
Dulutim .i. cibalaria/
Dulbul herba eſt que naſcitur in mari/& dicitur ogaga.

CAP. CCXXVII.

Vlb ara.uel baccam grece ſuffire/uel platanus arbor. latine uero ſcotanum. Vbi ſciendum q̄ ſcotanum ē illa arbor cū qua in hyſpania tingūtur pāni & nos uocamus eam barzi,& eſt platanꝰ arbor ut patet per concordiam auicenne eius cap.cū dyas.cap.de platano/ & ꝓfert uelut nuces paruas ut io.ſera.cap.de dētifrigiis.Item in dyas ſecūdū tranſlationē ara.cap.de platano/arbitror platanū eſſe dulb.Itē ſtefanus cap.de plataō.Platanus eſt dulb. SERA.li.aggre.cap.dulb auct. yſaac/dulb eſt arbor magna extenſa hēns folia magna ſimilia palme manus homīs ſimilia foliis kerue/niſi quia ſunt minora, quorum ſapor eſt amarus punticus & cortex ligni eius eſt groſſus rubeus/color uero ligni eius/quādo ſcinditur ē mediꝰ iter glaucedinem et rubedinē:& hēt florē paruum lenē glauci coloris, in cuius loco quando cadit:naſcitur granum aſperum glaucum/uergens ad ruborē puluerulētū in ſuperfitie ſicut granum cataputie, hec in hyſpania uocatur palma xpī/cum qua ibidem tinguntur pāni:ſimiliter folia eius

ſimilantur foliis ellebori nigri ut appet in littera elleborus. GAL. vii. ſim. phar. cap. de platano ſubſtantia eius eſt frigida & humida non longe a rebus temperate complexionis DYAS. cap. de platano platanus habet uirtutem fri. et hu. POSSE: GAL. folia eius recētia q̄ndo teruntur & ponūtur ſicut emplaſtr̄ ſup apāta que fiunt in geniculis ſedat ea ſedatione manifeſta: ſed corticis eius uirt9 eſt q̄ deſiccat adeo q̄ cortex ipſe coq̄tur cum aceto & confert dolori dentiū: nux uero eius q̄do adminiſtratur cū axungia confert apātibus q̄ accidunt a cōbuſtioē ignis. Cortex eius quando comburitur ē medicina deſiccatiua aſterſiua: Confert egritudini cum qua eleuatur cutis: & cinis eius curat uulnera ī quibus eſt ſordes & putredo propter nimiam humiditatem exiſtentem in eius loco & oportet q̄ caueatur multum a puluere qui eſt in foliis eius & in fructu quia eſt nociuus ualde canne pulmois ideo q̄a deſiccat multū & inducit aſpitatē et nocet uoci & locutioī & etiā uiſui & auditui ſi cadit in auribus uel in oculis. DYAS: emplaſtrum cum eis ſedat apāta ca. que fiunt in genu. Et quādo cortex eius et nux eius cōburūtur & fit emplaſtrū cum eis & adipe porcina aut arietina confert ulceribus putridis: ſimiliter et cinis eius facit ſolus hoc. Et quando coquuntur folia eius recentia cū uino & fit emplaſtrum cum eis prohibet curſum humorum ad oculum et reſoluit apāta flegmatica: & q̄do cortex coquitur cum aceto & fit collutio cum eo confert dolori dentium, & quando fructus eius recens bibitur cū uino confert morſibus uenenoſis: & quando adminiſtratur cuz axungia curat combuſtionem ignis. Et puluis foliorum eius quādo cadit ī oculū aut aures nocet multū ſimiliter et puluis qui eſt ſuper fructum eius.

Dumuſon .i. alliū porrinum
Dumul .i. ocra
Dumus .i. rubus caninus
Dumcugi .i. herba.

Vna ara. latine cerebrum. SERA. li. aggre. cap. duna auct gal. Cerebrum leporis quando liniūtur cū eo gigiue puerorum tempore ortus dentium eorū facit eos facile naſci & ſine dolore et hoc eſt notoriuz apud omnes & adminiſtratio eius poſtq̄ decoquitur non habet hoc & non ſolum cerebruz habet hanc p̄petatē ymmo butirum et mel et alia multa hēnt uirtutem fatiendi naſci dentes infantiuz. Et quando cerebrum leporis cōmeditur confert epilenticis: & quando aſſatur & cōmeditur cerebrum eius confert treōri qui accidit poſt egritudinē: & cōburitur caput eius et conficitur cum adipe urſi curat alopitiā: ſed cerebrū gallīne ſtrīgit ſanguinem miringarū cerebri: & cerebrū anatis eſt conueniens apātibus que fiūt ī ano: & cerebra oīm aīalium ualēt contra ſumentes uenenum: de cerebro in uia cibi .l.l. latamie.

Dunilabos .i. barba ſiluana
Dnniablos idem
Dunios eſt ſerpēs q̄dam qui habitat in litiis.
Duram .i. turtur auis
Duragi aculem .i. auis quedam ſic uocata
Duragi .i. durungi
Duruſataris .i. res que uoluitur ſuper arborem antiquā que fert glandes & uocatur ara. alharub: & ſirice uua demonis & eſt lanugo q̄ pēdet et īuoluitur in magnis arboribus ſicut uua.
Durungi quid eſt .l.l. doronigi
Duſatan .i. uſnee
Duſafoſol .i. ceterac
Duſarum .i. auena
Duſpactū uel duſpectū .i. nocēs dīgeſtioī
Dubene .i. muſca
Dhulabar .i. ayſdo.
Dhulabam idem
Dhuſabron .i. cicuta
Dhuſafron idem

SEQVITVR DE .E.

Ace .i.thimum
Earſen.i.cinamomū

CAP.CCXXIX

Aſuch ara. grece haborafa.latiē uero cuſcuta: SERA.li. aggre.cap. easuch ē res q̄ adheret herb̄ inuoluens eas ſicut fila ſed in ſūmitatibus habet fructū ſubtilem & īpa creſcit in arboribus & in ſūmitate eius īuoluitur ſimul.Reperitur de ipſa multum ī uineis & deſtruit multū herbas: & multi utūtur ad curationē tuſſis & in ipſa ē amaritudo & ponitur in uino et fortificat ipſum & inebriat: Et idem auct.aben meſuay eſt herba que repitur intra linum et ſuſpēditur ei in cuius ſapore eſt amaritudo & punticitas plus amaritudine. Et uirtus eius eſt ca.in primo gradu ſic.in ſecūdo Et idem auct.meſarugie eſt fri.et hu. Et idem auct. alahati ē compoſita cōtrariis uirtutibus:& eſt in ea amaritudo et ſtipticitas:& eſt ca.in.i.& ſic.in.ii.Et idē auc. Sabor eben eius caliditas aut frigiditas eius eſt ſecundū complexionem arboris cui adheret,quoniam fit ca.per adherētiā calide arboris:& eſt fri.per adherētiā fri. POSSE. SERA. auct.gal. abſtergit & fortificat et aperit opilatioēs epatis et renū et fellis: & mūdificat uenas ſubtiles et groſſas ab huōribus groſſis et colericis & fortificat ſtomacum et epar et cōfert yćteritie facte ab opilatioē epatis & febri & ꝓprie febri infantiū & purgat coleraz. Et idē auct.meſarugie cōfert hyćtericie & opilationi epatis et ſplenis.Et idē auct. alahati confert ſtomaco et epati & eorū opilatioibus & expellit ſupfluitates neruoꝝ & uenarū et mollit uentrē et cōfert febrībus: & de ꝓprietate eius ē expellere ſuperfluitates antiquas a uenis. Et idem auct.ſabor eben eſt bona ſtoāco & maxiē quando miſcetur cum ea aniſum & ſeia ſimília.

Eaſuch idem
Eerbathen .i.elleborus
Eenſentium .i.ſemē oleaſtri
Eexabron .i.mentaſtrum
Eilbaugue .i.cardamomū mi?
Eimis .i.uinum
Einſeſtidos .i.ypoquiſtidos
Eirat .i.roſa
Eira .i.rubea tinctoruz
Eitrago .i.citraria
Eoſmari .i.tyrus ſerpens
Eotagon .i.faba lupi
Eotaſaron .i.pulegium
Eubontici .i.reupontici
Eubaſaros .i.leuiſticum
Euchinus .i.erictius
Eucinus .i.lappa
Euchimum .i.bonos cibos gērās uel euchimus.i.bonus humor ab eu qđ ē bonum.& chimus qđ eſt humor.

Eucriſta dicuntur liquida que illiniūtur quale eſt quod fit ad ulcera purganda & implenda.

Eucrion .i.braſſium.
Eucrita .i. bene teriabilia contrarium diſcrita.

CAP. CCXXX.

Vfragia latiē: arabice herba adhil.Paulus cap.de eufragia eſt herba que ſimilatur ī ſtipitibus yſopo niſi qa ſtipites ſui habent colorem uiolaceū,& nō habēt ramos et folia ſūt ī ſtipitibus a medietate ſuperius et ſunt pua inciſa ſicut gallīculi criſta & hēt flores tendentes ad albedinē ſatis paruos: POSSE.medetur egritudinibus oculorum & confortat uiſum

Eufiſtides .i.ypoquiſtidos.

CAP. CCXXXI.

Vforbiū lat ē gre.euforuion ara.afarbion. Euforbium eſt gumi notū & uidetur ſonare apud grecos bonū formidari Nā dicūt euforuion,et fouon grece qđ ē timor et eu.i.bonum, quaſi bonū ſit ipſū timere propter ſui uiolentiam. DYAS. cap.de euforbio ſecundū tranſlationem noſtram.Euforbiuʒ arbor eſt ſilis ferule albe naſcitur ī mauritania ceſarienſi, que arbor plurimum lacrimum facit uiſcidū ualde:quem lacrimū multi colligunt ſic pro uiſcitudinē priō arbori pellē uerue-cinam illigant & ſic de lōge aſtillibus ia-culatur in radice:& cum percuſſa fuerit radix unum flumen ſtatī ꝓfluet lacrimis, & cum cohagulatus fuerit ſic eundē col-ligunt de pellibus ſubtractis: Eſt autem optimum quod eſt recens ſubalbidum & gluctiōſum ex lento linguam uehemēter ſubmordens et calefatiens: Eius genera ſunt duo unū quod colligitur ſubtractis pellibus quod melius eſt:alterū qđ cadit in terra et cetera.Plinius. Rex iuba īueīt herbam euforbiam,medicī ſui temporis nomine cuius regis uolumen extat: in-ueīt eā ī monte athlante: ſpectatur foliis achantinis:uis eius tanta eſt ut ſucus eiꝰ e longinquo recipiatur inciſo trūco, ſub-ſcipitur uentriculo edino locato: humor lactis uidetur effluere. SERA.li.aggre. cap.afarbion auct.dyas. Afarbīon eſt euforbium & eſt arbuſtum ſilē ferule īn figura ſua:naſcitur ī mauritaīa ceſariēſi & in regione tabex : eſt plenus multo guī acuto. Caueant ſibī homines ab eo qui colligunt ipſum gumi,propter ſuā nimiā acuitatem:& ideo accipiūt uentres aīaliū & lauant eos & alligant ſtipiti ipſius ar-boris deinde pungunt arboris ſtipitem a longe ſtantes cuʒ lancea effunditur nāq; in uentribus exiens a ſtipite multū copī-oſū ſubito ac ſi fūderetur ex uaſe aliquo ita ꝙ aliquando effunditur in terrā etiaʒ ex eo ſubito propter impetum ſui exitus & egrediuntur de eo ex arbore due ſpēs, una earum eſt ſimilis ſarcocolle ī q̄tate orobi & eſt in fruſtra & alia aſſimulatur feci.Adulteratur autē cum ſarcocolla & gumī arabico ſibi admixtis. Melius ex eo eſt clarum acutum . Experimentum aūt eius per guſtum eſt difficile,quoniā ipſū mordicat linguā ſubito cū uiolētia multa & durat mordicatio eius diu:Et propter hoc omē qđ guſtatur ex eo poſtea uide-tur bonū:primus aūt ad cuius cognitionē peruenit hec medicina fuit lineas rex lioy, Et idem auct.gal.vi.ſim.phar.capitulo đ euforbio uirtus eius ē ſubtilis acuta ſicut uirtus aliarū gumarū ſimilium. Almā ſor tractatu tertio cap.đ euforbio.Euforbiū nouum eſt calidius ſatis q̄ aſa q̄uis aſa ſit calidior omni lacte arboris.Doſis a duoꝰ kiſt uſq; ad tres. IO. MES. cap de euforbio. Euforbium eſt gumi excedēs omnia genera gumorum in calefatiendo & ſubtiliando. Eſt enim ex rubificātibus, & ē ex arbore deſertoꝝ locoꝝ, & hyſpi-doꝝ:cuius folia cum eleuantur in primis ſūt ſicut lanugiēs deīde cadūt et naſcūtur folia ſimilia polio marino: Et melius eſt qđ lene ē frangibile habēs colorē paleare et clarum:& quod ē uehemētis acredinis & odoris ualde acuti, & quod eſt recens ſuper quod iam preteriit annus . Recens uero ſui anni eſt ſicut uenenum et ignis & eſt ex gūmis que reſoluuntur in oleo & proprie qđ eſt recens:antiquū fortaſſis non diſſoluitur. Eſt ca.et ſic.in quarto: Et eſt calidius & ſubtiliꝰ omini eo quod calefacīt ex gumis:& eſt in eo uirtus ad-uſtionem faciens & rubificationem : & ē penetratiuum: abſterſiuū, mundificatiuū excoriatiuū:& eſt ex fatientibꝰ opationē cuʒ labore,et anguſtia uehemēti ꝓducētē ad ſincopim & ad ſudorem frigidum.

Eſt inimicum cordi epati:& ſtomaco propter uehementiam uirtutis ſue: Eſt enī acutū uehementer ſeorſū inflāmabile, oportet ergo frangere uirtutem eius & proprie cū rebus obtundentibus acumen eius & extinguentibus inflāmationem & acquirentibus ei lubricitatem & oportet ut ſit quantitas multa earum ueſtiens & tegens ſuperfitiem eius:Et oportet ut nō multum teratur dixit alcanzi,accipiātur fruſtra citrī & ſepeliātur prius grana eiꝰ inuoluta oleo amigdalino īn acetoſitate

ipſius: deīde īuoluatur ī paſta et ꝺcoq̄tur Rectificatur enī ex arte hac et remouet acumē eius: modus alius frāgens uirtutē eius: ſicut narrauit hamec inuoluatur in oleo amigdaliō: deinde ſepeliatur in ſuco liquiricie aut terniabin diſſoluta aut in aliquo ex rob ſtipticis & ſit earū q̄ntitas multa. Et fiāt ex eis pillule & propinētur ubi oportꝫ. & dixit huāy propinētur cū aqua mellis & aliquibus ſpēbus alefangie maſtix aūt et ſpica ſunt ex rectificātib9 quecumq; ex acuitatibus medicinarum timentur audatiā eius expellunt medicīe lubrificatiue extīctiue ſicut aqua ordei proprie cum oleo amigdalino. POSSE. SERA. auct. dyas. hoc gumi quando fit cohol cum eo habet uirtutem abſtergēdi aquā que eſt in oculo niſi quia eius mordicatio durat tota die, & propter hoc miſcetur cum aliquibus potionibus que fiunt cum ſpetiebus & bibitur et confert ſciaticis. Et ipſum excoriat oſſa in una die et ſepat ab eis fragmēta eoꝝ oportet autem ut premuniatur caro circumſtans oſſi cum ceroto aliquo uel cū pānis lineis & ipſum habet uirtutē laxandi et calefactiendi humores aquoſos ſicut ſinapis Et ideo confert laxatio eius ydropicis & colice & aliis frigidis egritudībus ſilībus iſtis: ſed ipſum acuit coleram & inducit ſitim nimiam quia deſiccat: oportet aūt ut admiſceatur ei ſemen petroſellini aut aniſi: Et dicunt quidaꝫ q̄ quādo aliquod animal remorderit aliquē ſcīdatur cutis capitis eius & ponatur īn illa ſciſſura ex hoc gumi trito non nocet ei uenenum & pondus. ʒ. iii. ex eo occidit quoniā uulnerat ſtomacum & inteſtina. Et idem auct. alcauzi. ſtringit orifitium matricis multū adeo q̄ prohibet exire fetum. Et idē auc. aben meſuay, proprietas eius eſt laxare flegma uiſcoſum quod eſt in lumbis: & ī inteſtinis niſi quia infert anxietatem, & deſiccationem aduſtionem & tenaſmonē Et rectificatio eius ē q̄ nō teratur multū & miſceatur cum bdellio aut cum ſuco liquiritie aut cū ſpetiebus aliquibus, ſicut eſt ſpica et cinamomum & caſſialignea & liniatur cum oleo ro. & oleo amigdaliō

Et melius ex eo eſt clarum nouum quod trānſierit ab uno anno uſq; ad tres. Et color eius eſt citrinꝰ calidi odoris amaꝝ acutum. Et doſis eius eſt a duabus kirat uſq; ad tres. IO. MES. ſolutōe educit flegma uiſcoſū et groſſū a locīs ꝓfundīs corporis mūdificans iūcturarū uacuitatē ab huōribus groſſis difficilis eradicatioīs nec eſt ei res ſimilis ad hec & eſt ex reb9 mundificātibus neruos & conſumētibus humiditates imbibitas in eis: diſſoluitur ī oleo keiri et inungitur cū eo et confert egritudinibus neruorum frigidis ſicut ē paraliſis ſtupor et tortura et tremor & ſpaſmus: & eſt mirabilis res ad id et iungitur ſuper epar & ſplenem, & confert doloribus eorum frigidis & uentoſis: & fricatur puluis eius ſup morfeā fricatioē forti & delet eam: & ſumptum In potu ſecūdū modos emendationis, eſt medicīā magna dolorībus nodoſis qui uadunt & ueniūt per iuncturas & eſt ex rebus que fatiunt ſternutationem cum fortitudine & eſt medicīna bona litargie & obliuioni & ꝓprie inunctio ex eo cū oleo de ſpica in occipitio: & eſt ex medicinis educētib9 aquam citrinam: Et dixit dyas. aure9. i. ex eo interficit. Doſis eius eſt a kirat. i. uſq; ad. iii. Conſeruatur autē quadriēnio recens autem anni ſui eſt pernicioſum, Hii autem qui ſumunt ipſum, timeant frigus. Conſeruatur autē ne cito ſeneſcit in milio uel fabis uel lentibus

Eufroſimum grece .i. bugloſſa & eſt eius expoſitio bone leticie nā froſis grece leticia

Eugenia	.i. bone gērationis
Eugefraſis	.i. uſnee
Eugefraſios	idem

CAP. CCXXXII.

Vpatorium latiē, gre. eupatorion uel uolucrum maius ara. uero gaſit. SERA. li. aggre. auct. dyas. cap. gaſit

Gaſit. i. eupatorium herba ē que naſcitur omnī anno & eſt apta ad accendendum ignem ſicut ſarmenta & hēt uirgā rectaꝫ

ſubtilem nigram duram et aſperam hēns
in ſūmitate pilos,& lōgitudo eius eſt fere
unius palmi:& habet folia diuiſa ab īuicē
circa haſtā & ſunt ſciſſa ſciſſonibus ꝓuis
.v. aut.vi.& in ſūmitate inciſa ſicut ſerra
& ſunt folia eius ſimilia foliis pentafilon
aut foliis zedenigi.i.canapis:& color eoꝝ
eſt tendens ad nigredinē & in haſta eius
a medio ſupra eſt ſemen & ſuper ipſum
ſunt pili:& eſt decliuis ad inferiora pēdēs
in herbam ipſam. DYAS. cap. de
eupatorio ſecundum tranſlationē noſtrā
Eupatorium frutex eſt ſarmētoſa haſtā
habens rectā & lignoſam tenuē et nigraz
et aſperam in cubiti unius lōgitudiē por-
rectam aut amplius : folia ſunt ei in gīro
diuiſa ſicut pētafilon aut canapis: cuius
folia in capite inciſa ſunt ut ſerra: ſemen
amedia haſta aſperumet ſubtus decliuuz
eſt ei. AVIC.li.ii. cap. de eupatorio.
Eupatorium eſt ex herbis aromaticis, &
habet folia que ſunt ſicut folia canapis
Et flos eius ē ſicut nenufar & ē illud qđ
adminiſtratur et ſucus eius. Eſt ca.ī prīō
ſic.in.ii.Eſt ſubtiliatiuum inciſiuum ualđ
abſterſiuum ſine attractione et ſine cali-
ditate manifeſta:& in ipſo eſt ſtipticitas
pauca et punticitas et amaritudo fortis
ſicut eſt amaritudo aloes. Plinius cap.de
eupatorio. Eupatorium regiam habet
actem caulis lignoſi nigritantis yrſuti
cubitalis aliquando et amplioribus foliis
per interualla qnq; ut canapis ꝑ margiēs
inciſis nigris et ipſis plumoſisq; radice
ſuperuacua et cetera.IO. MES.cap de
eupatorio.Eupatoriū eſt herba lōgitudīs
cubiti unius amaritudīs multe cuius folia
ſunt uiridia ſicut folia centauree minoris
ſed ſunt aſpera et inciſa et ſtipes eius eſt
ſubtilis:et quando exſiccatur citrineſcit
& eleuantur ſuper eū flores qui ſūt ſicut
ſubcitrini longitudinis pauce.Et ſūt qdā
qui dixerūt ꝙ eupatoriū ſit herba pulicū
qua ſit uiſcoſitas adherens.Melius tēpus
collectionis eius eſt finis ueris et ſuci eius
ſimiliter ca.in.i.ſic.in.ii.Et eſt compoſitū
ex ſubſtātia ca.et ſubtili q̄re ē ſubtiliatīm
inciſiuum mundificatiunm abſterſiuum
preſeruatiuum a putredine:& reſolutiuū
conueniens ſine attractione & ex ꝓtibus
terreis quare ī ipſo ē de ſtipticitate aliqd
propter qđ eſt cōfortatiuū et coaduātīm
eſt debilis ſolutionis.Confortatur uirtus
eius cum aqua caſei & modus opationis
ſuci eius eſt ſicut diximus be abſinthio
GAL.vi.ſim.phar. cap. de eupatorio
Eupatoriuz eſt herba q̄ uocatur uolucꝛ
maius uel agrimonia cuius ſubſtantia eſt
ſubtilis:ſapor eius eſt ſtipticus: Et uirtus
eius eſt ca.caliditate modica & deſiccat
Sed ſciendum ꝙ eupatoriuz ſiliter ſcdm
dyas.cap de agrimonia uocauerunt ātiq
radicē agrimonie eo ꝙ eſt diuretica ualđ
Item ſecundum eundem cap.de marubio
Marubium etiam quidam eupatorium
uocauerunt quoniam ualet contra uitia
epatis & pro tanto non ē uerū eupatoriū
quoniam dyas.facit ſemotim capitulū de
eupatorio & ſemotī de marubio et agri-
monia:hoc ſimiliter uoluit Io.meſ. cap.đ
eupatorio cum dicit ꝙ dicunt aliqui ꝙ ē
herba pulicum noluit ſecundum uerū ꝙ
ſit herba illa quā latini uocant pulicariā
eupatorium quoniam dyas.facit ſemotiz
cap.de eupatorio quod incipit:eupatoriū
& ſeōtī cap.de pulicaria uel herba pulicū
quod incipit coniza, ſed ſicut dictum eſt
debet intelligi meſue.Nam dicit ꝙ eupa-
torium ſecundū quoſdā eſt herba pulicū
quoniam aliqui uocabant herbam pulicū
eupatorium et bene quoniā eſt diuretica
ualde:& ualet contra uitia epatis ut īue-
nies ſi.l.l.coniza. Miror qualiter medici
noſtri tēporis nō aduertētes uerba dyas.
auic.& ſera. plinii & gal. & damaſceni
credunt herbulariis ſaluiā agreſtem eu-
patorium dicentibus que nec in ſapore
nec in odore cum eo conuenit.
Si autē in ipſa forſan uirtutes eupatorii
inuenerunt & pro eo ponere uoluerunt
cuius gratia ipſum eupatoriū uocauerūt
non licebat dicere ꝙ idem eſſet quoniam
eupatorium poteſt dici omne id qđ ualz
contra uitia epatis ab eu qđ eſt bonū &
pacor quod eſt epar:unde eupatorium.i.
bonum epati ſed uerum eupatorium eſt
illud quod antonomatice eſt bonuz epati
ſicut illud quod uerum eſt eupatorium

POSSE. DYAS.ſecūdū tranſlationē noſtram. Eupatorium ualet cōtra uitia epatis & folia eius ſicca et axungia porciā ueteri addita trita & impoſita dura uulnera ad cicatricem dūcunt. Semen uero eius et folia cum uino bībita diſintericis & morſibus uenenatis occurrunt medicando. Eadem dicit ſera.cap.proprio de mente dyas.& addit et ſūt multi q̄ putāt q̄ illa herba ſit agrimonia et errant qa ē alia ab ea:& nos quidem manifeſtauim9 iam de eius eſſe in eo qđ diximus de eo Et idem auct.gal.in tyriaca cheſar eupatorium aperit opilationes epatis & fortificat ipſum.IO. MES. Eupatorium ſolutione educit coleram et flegma facile & eſt p̄ſeruatiuū a putredine & cōfortat ſtomacū epar et uiſcera: & confert doloribus eorum: & eſt medicina ſplenis & opilationu3 omnium & egritudinum ab ea factarum: & febribus longi temporis mire ſubuenit. Doſis decoctionis eius potio eſt a.3.iii.uſq̄ ad.vi.& pulueris ei9 a.3.ii.uſq̄ ad.iii.loco eius poītur ī defectu eius abſinthii & aſari ana mediū pōderis ipſius. AVIC.eupatorium eſt bonu3 in initio allopitie et tirie: & linitur cum adipe ueteri ſuper ulcera difficilis cōſolidationis & eius ſucus confert ſcabiei & pruritui quandobibītur cū aq̄ fumi terre et oximelle: & ſimiliter flos eius et ſucus ipſius eſt fortior: confert doloribus epīs & opilationibus eius & cofortat ipſū. Et confert duritiei ſplenis & apātibus epatis & apātibus ſtomaci:& eius herba & ſuc9 conferunt malitiei forme et accidentibus ydropiſis datū in potu cū uino: et cōfert ulceribus inteſtinorū. Confert fe.croicis & antiquis proprie ſucus eius et proprie cū ſuco abſinthii:loco eius poītur pōdus eius de aſaro et medietas ponderis ipſius de abſinthio.

Eupetron .ı.ſene
Euperiſton .ı.bona inuentio
Eupotriſton idem
Euperori ſtomaccium .ı.porros apiens
Eupectum .ı.ſaptum digeſtioī
& diſpectum eſt oppoſitum
Eureſim .ı.malua
Euretica uirtus .ı.rarefactiua
Euretan .ı.aaron
Eurion tiparon .ı.lana ſucida euri-
on.ı.lana & tiparon.ı.ſucida
Eurinhena .ı.citraria
Eurizicon quid eſt.l.l.obrizum
Euricomon a grecis dicta q̄ uere primo ſeneſcat:unde eam aliqui ſenition uocāt latini uero uocant ipſam herbā cardoncellum benedictu3 naſcitur per macerias .l.l.erigion.
Euſapor .ı.ſapor bonus
Euſtracta dicuntur que in uentre facile corrumpuntur ut perſica & cetera iſto uocabulo utitur gal.li.dinaīdiarū p̄ticula prima cap.euſtracta
Euſidos .ı.cimbalaria
Euſtiſtides .ı.ypoquiſtidos
Euſtifilon .ı.polium
Euſopa .ı.almea
Euſtomatica .ı.bona ſtomaco
Euſtobron .ı.marrubium.
Euzomum .ı.eruca
Euzonomia .ı.ſalſamentū eruce
Euzomon .ı.bonu3 ſalſamētū
nam zomon ſalſamentum & eu.ı.bonum

CAP. CCXXXIII.

Banus latine: ara ebus uel ebirus:grece ebenū. SERA. li.aggre.cap.ebus auct. dyas. Eius due ſunt ſpeties .ſ. abſi & inda. Et abſi eſt lignum nigrum non habens lineationes ſed in ſolidate et ſubtilitate ſua eſt ſimilis cornu: & quando frangitur hēt fractioēs ſuas duras ſolidas mordicat linguā: & eſt ſtiptici ſaporis & q̄do ponitur ſuper prunas profert odorē bonum in indo uero ſunt lineationes albe & ē coloris ſ'brufi.Etomnes eiusſp̄es q̄do franguntur ſunt dure in fractura DYAS. cap.đ ebano ſecūdū trāſlationē noſtram: Ebanum lignum eſt quod de ethiopia uenit colorem unum habēs duplicagiū tactu lene & durum: & guſtu ſtiptīcū & mordax & carbonibus īpoſitū citius inſerpit ignē in cotīzula cōfricatu3 oſtendit rufum colorem: Eſt alterum de

india uario colore ſed melius ē ſupradictū multi ligna aſſamina & acantica uēdunt que ſimilia ſūt ebano ſed inde agnoſcitur quia mollia ſunt & nō grauia & cū fracta fuerīt haſtule eorū ſubruſi coloris appēt non odorem nec guſtum talem habent. Eſt autem optimum quod eſt nigrum et equaliter lene: uires habens ī guſſu acres & aliqualiter ſubſtipticas unde in collīriis miſcetur. POSSE. GAL. vi. ſim. phar. cap. de ebano: uirtꝰ ebani ē abſterſiua calefactiua: unde iſtud lignum eſt ex rebus que ſi cōfricentur cū aq̄ reſoluitur in ſucum ſicut quidam lapides Et ſubā eius eſt ſubtilis et calefacit et abſtergit & aufert & quod eſt coram pupilla īpediēs uiſum: & ipſum ingreditur in medicinis oculorum conferentibus ulceribus ātiqs eorum & humoribus fluentibus ad eos antiquo curſu. DYAS. Ebanū ulceribꝰ oculorum utilitatem facit: uirtus ē ei etiā purgatoria: & ideo caligines oculoruꝫ & reumatiſmū detergit ac prohibet. Multi cotilas medicinales ex eo faciunt: Aliqui uero trituram & raſuram eius & liāturā infundūt in uino die ac nocte et pꝰ terūt fatientes collīria: Alii pro uino aquam mittunt: cōburitur etiā in carbone crudo bene mūto q̄ diu cinerē fatiat et lauatur ut molibdo qui puluis facit ad ſiccitatem oculorum.

Ebereni .i. granum ben
Ebenars .i. camelus
Ebenum .i. ebanus
Ebel .i. ſauina
Ebheel .i. ſemē iuniperi
Ebuxmeum .i. oleaſtrum

Ebulus quid eſt. l. l. cameacti

Ebur eſt dens elefantis & inde eburneus iam aptum eſt medicinis in multis cōfectionibus ingrediens arabice uocatur aagi ſicut inuenies in .l. hafir.

Ecalcidos eſt nomen menſis octobris hoc uocabulum ponit auic. q̄rto canone cap. de fe. peſtilētiali: grece eſt fuligo pendens trabibus & parietibus ex fumo facta

Echatrion interpretatur centum habens poteſtates

Echalodes .i. fumoſum
Ectaces plinius herba ē que in ſicilia tātū naſcitur quam ignoro
Ectelice melic .i. corona regia
Echeon uocatur medicamen ad uiſuꝫ qđ fit ex cinere uipre et melle
Ectebo .i. ſcribere
Ecindebel .i. ameos
Ecioſactis .i. ebulus
Ecipi radix .i. marubii radix
Echinos .i. eritius aut terreꝰ aut marinus pro quo .l. l. cenfud
Echidua .i. uipra ſerpēs

Echinus dicitur a plinio uocari piſcis qdā qui cum naui adheſerit ipſam īmobilem reddit cuius formam ſecundum diuerſas opiniōes aduocit: ſed nō ē erit us echinꝰ ſimiliter ſecundum librum antiquum de ſim. mediciā dicitur ſpina alba & puto ſic dici eo q capitellum habet ſimile echino marino

Echidrus eſt ſerpens in aqua degens

Echis: hec pſeudo ancuſa dicitur lanuginoſior q̄ ancuſa & minus pinguis dēſioribus foliis et largioribus & tenuioribus: radix in oleū miſſa non ſūdit ruborē ex hoc ab ancuſa diſcernitur

Eclie .i. apoplexia

Ectica febris uel ab ectiſmos qđ ē cōſuetudo: uel ab ekteko qđ eſt tabefactus ſed potius primum credo quia tabes eſt maraſmus & eſt ectica confirmata

Ecolpitare .i. medicamē ī matricem mittere

Ecoreaſcen .i. uitis alba
Ecopa .i. parua ſolutio oſſis capitis
Echoen .i. alba
Ecrotaconis .i. ſtuppe

Ectropion grece demoſtenes eſt inquit reflexus inferioris palpebre ad exteriora propendens nec oculum ſolido uelamine tegens

Ecus .i. aquila
Echus .i. merulus
Eckutubue eſt beſtiola exiſtēs in ſuperfitie aque que ſuper eā mouetur diuerſis motibus ſine ordine & quacūqꝫ

hora aliquid accidit ei fugit ex eo qđ ipſi accidit deinde apparet & dicitur beſtiola aliter non quieſcens & dicitur eſſe uulpis ab amatu uerū tamen magis ſilīa noſtro loco ſunt duo prius dicta

Eda lignum eſt aptum ad incendium

Edra .i. fortis ſolutio capitis

Edrafon .i.anacardus

Edera dicitur quoniam libenter a capris editur;& ideo ſecundum dyas alique ſūt earū ſpeties que nō habēt cū ea ſilītudinē niſi quia dicuntur edere quia libēter yrci caprarum eas edunt ſicut ē barba yrcina & roſa canina ut apparet in .l. ciſſos

Edemul .i.feniculus

Edegarad .i.roſa

Edioſmon .i.menta

Edioſmum idem

Edioſmus idem

Ediantos .i.uiola

Edinus britanus .i.gagatis lapis

Ediſie .i.apoplexia

Ediſemelic .i.corona regia

Edipnea .i.ſpinatia

Edon .i.philomena auis

Edonia .i.almea

Edoratia .i.cicorea

Edudinum .i.uipra ſerpens

Edulcus .i.merulus auis

Educien .i.marubium

Efrention .i.friſille

Effelide uel ephelide .i.macule que fiūt in uultibus mulierum ex ſole uel aborſu dyas.cap.đ lothos & cap. de amigdalis & cap.de ficubus

CAP. CCXXXIIII.

Effemereon ē apud dyas. cap. effemereon quē multi yrim agreſtē uocant:folia et haſtā ſimilia lilio habet: ſed tenera & flores albos & minores:& ſemē molle: radix eſt ei groſſa ut digitus: uirtus ē illi ſtiptica & odoris boī naſcitur locis umbroſis et in ſiluis . POSSE. DYAS. radix eius decocta in ore retenta dolorē dentium mitigat, folia uero eius in uino decocta & cataplātibus impoſita tuōres & durities ſpargūt

Effemon eſt apud dyas. qdā bulbus quem uocat colticon & eſt ſpēs hermodactili uenenoſa

Effebeuros .i.habens ſeptem coſtas & eſt plantago quoniā ī foliis ſuis ſunt ſeptem coſte

Effialte .i.incubus

Effilis paul9 cap.đ maculis fatiei ē nomē unius ipſarum

Effimera febris que a gal.ī eplā ad glauconem exponitur ſimplex unius diei .ſ. nā effiēris grece unius diei operatio ē qđ dianum uel diurnum dicere poſſumus ut effimeron cibus unius diei uel aliud tale dianum.ſ.unius diei: unde effimerides uocant annalia que dietim ſcribūtur id ē acta cuiuſq; diei affimerinos uero quotidianus dicitur & hec omnia ab imera qđ eſt dies ueniunt

Egarion .i.cibalaria

Egabael .i.pſillium

Egagios .i.uerruca

Egeoreſeni .i.acorus

Egena .i. locus apud extremitatem oculorum

Egelidam .i.tepidam q̄ſi non gelidam

Egregorſis .i.uigilia

Egilopa eſt apoſtema intra magnum angulum oculi et naſū .ſ.fiſtula que ātēq̄ diſrumpatur antilops uocatur ſed demoſtenes ātilops inqt ē egilops .ſ. collectio circa angulum maiorem oculi q̄ ſi propter humorem tenuerit clauſū,pp̄o nomine antinops a pluribus uocatur ſi autem inflatione euacuata digitis imp̄ſſa puo recedens reuertitur egilops a plībus appellatur ſed antinops a uicinitate oculi nomē accepit:egilops uero a ſilītudiē caprarum que ſecundum angulos oculoruz naturales uidentur habere inflationes

CAP. CCXXXV.

Gilops grece uel egilopa:ar a. quſir uel dauſir uel dolara latine uero auena de q̄ dyas. duo facit cap.Capitulum qđ incipit egilops herba inquit eſt que folia ſimilia habet triticeis foliis:ſed mollia & ſuperius capitellum eſt: ſemīs eius grana ſunt obrufa duo uel tria tunicis ueſtita flos eſt ei ſicut capitellus albus q cū farīā mixtus omnes tumores curat et egilopas & ob hoc nomen accepit:aliud capitulum incipit auena ſiue ut greci dicunt egilops & cetera & idem dicunt ambo illa cap. error fuit trāſlatoris.Plinius cap.đ auena ſiue ut greci egilops herba eſt que creſcit in ſegetibus cum foliis tritico ſimilibus ſimplicibus quidem ſed irſutis cum tenui calamo habenti ī ſūmitate tribus tegmī-bus ambitum ex quibus ariſte ſimiles capillis extāt. SERA.li.aggre.cap. quſir auct.dyas.quſir ſiue cauſir uel dolara .i. auena eſt herba folia cuius ſūt ſilīa foliis frumenti:niſi quia ſunt molliora & ī ſū-mitate calami eius eſt ſemen duabus uel tribus tunicis ueſtitum,a quibus exeunt ariſte ſimiles capillis in ſubtilitate. POSSE. GAL. vi.ſim.phar.cap.de egilops:ſapor eius ē acutus parū et acris: & uirtus eius ē diaforetica ſic q̄ reſoluit apāta dura:& cōfert fiſtulis q̄ fiūt iuxta oculum que egilope uocātur. Et quādo fit cum ea emplaſtrum cum farīā curat ſcabiem:& reſoluit apāta dura.Eſt autem utcūq; ſtipticitatem habens ut et diariis que ſecundum uentrem conferat. Et idē libro primo de cibis cap.de auena.Auena eſt cibus ſubrugalium non hominum niſi forte alicubi fameſcētes extreme cogātur ex hoc ſemine panem facere:Extra famē autem per aquam elixum comeditur cū uino dulci aut melle conſiliter tyſe: cali-ditate aūt ſuffitiente participat cōſiliter illi q̄is non ſimiliter illi durum exiſtens propter quod alimentum minus exhibet corpori: Et aliter autem indelectabilis ē qui ex ipſo fit panis, nō tamen retētiuus uentris aut prouocatiuus ut prius:ſed in medio ſecundum hoc ordinatus eſt SERA.mollit durities:& ideo ad egilo-pas farina eius cataplaſmatibus cōmixta congrue facit.Item eius ſucus ſeruatus admixtus farine ſextarii ī paniſculos re-digitur et iterum reſoluitur aqua in ſuci qualitatem quoniā uſus eius ē neceſſarius uires autem habet leuiter et efficatiter relaxantes & ad omnes tumores fatiētes.

Egilo .i.populus arbor
Egineus .i.caprifícus
Egikeras .i.capricornu
Egios .i.fimus caprinus
Eggi .i.acorus
Eglianchis .i.augmentatio anguli oculi
Egritudo in qua eleuatur cutis .i.lepra
Egritudo diuretica eſt opilans uias epatis & urine:unde diureticum .i.diu in renib9 recentum:hoc uocabulum ponitur in trā haſab deſice
Egritudo murachia .i.ypocundrii
Egoceron ſecundum dyas uocant quidā farinam fenugreci cap.de fenugreco Et egoceron ē ſpeties trifolii quod uocatur trifoliū egoceron ut appet ī.l.hādachuca
Egron ē fauus,et accidit in cute capitis
Egurion eſt ſpeties citrulli habens formam longam
Eguſeif .i.mellilotum
Egufarion .i.fragraria
Ehaſuc quid eſt .l.l.eaſuc
Ehabria .i.almea
Ehafilos .i.millefolium
Ehua .i.trifolium
Ehualidos .i.ſemen geneſtre
Ehuarida .i.peucedanum
Ekkauſis .i.arbor
Ekauma .i.incendium
Ekkalfea eſt herba camforata
Ekeletrum .i.karabe
Ekelethrum .i.electuarium
Ekteticuos .i.tabefactus
Ekilios .i.liliū ſilueſtre
Eklíſis .i. diſſolutio uel defectus
Ekpis idem quod ſupra
Ekptuſis .i.ſaīes catefreſis id eſt ſanguinis putredo
Ekptidicos .i.ſaniem fatiens
Ekopos .i.uerimicularis

Ekhopis .i.defectus
Ekpton .i.expuo
Elacterium .i.ſucus cucumeris agreſtis: unde elacteriū in uerbo exēplari dyas. ē ſucus fructus cucumeris agreſtis: ſed maturi eligendi ſunt ut pūcti poſſint humorem emittere qui cucuēres collecti una nocte ſūt dimittēdi & alia die cribrū ſuper uas ponere in quo cucumeres ſupradictos ponis ſingulos acu pungis & panno preſſi exſuccantur: & exp̄ſli ī alio uaſe mittendi ſūt et hūc uocamus elacterium uirtutes eius quere in .l. refo
Elacterides ſunt cucumeres agreſtes taz ipſe fructus q̄ eius herba. Itē elactarides uocantur cataputie
Eladin rodinum .i.oleum roſeum
Elamep .i.uua
Elaſac .i.armoniacum
Elarna .i.granum
Elafion .i.ceruaria & ē elafos boſcos
Elapinum .i.criſantinum
Elacia eſt excreſcentia in palpebris rotonda albida perſpicua ſilis lapidi grandineo
Elafos boſcos .i.herba quā dyas. uocat ceruariam uel ceruicellium: & gal. .vi.ſim.phar.cap.elafos boſcos: Elafos boſcos calide et ſubtilium ptiū ē uirtutis & ideo etiam exſiccatiuū ſecūdū ſecūdaz abſtātiam.
Elafon idem
Elafos .i.ceruus

CAP. CCXXXVI.

Latinus. DYAS .cap. elatinus Elatinus habet folia rotonda & aſpa haſtas teūes ſimilia elixine ſed minora & rotonda & aſpera haſtas tenues duobus palmis longas qnq; aut ſex ex una radice habēs folia plana guſtu ſtiptica: naſcitur locis cultis et in agris. Plinius cap elatin Elatin ramulos hēt quīq; aut ſex tenues & oblongas: folia quaſi piloſa et ſtiptica GAL. vi. ſim. phar. Elatin mediocriter eſt infrigidatiua et ſtiptica. POSSE.

DYAS. Folia eius in cataplaſmatibus adhibita polēta, reuma oculorū & tuōrē prohibet Et elixatura eius bibita diſintericis mirifice medicatur. Plinius folia eius in fomento lacrimas ſtringunt
Elatis Alexander cap. đ paraliſi et agiro & elatis acopum .i. mitigatiuum ex agyro mixtū, et confortatiuo & elatis .i. ſtipticis infrigidatiuis cum temperamento
Elangeranda .i.terreſtria
Elbair .i.oua
Elcalmibat .i.terbentina
Elchai .i.ſatirion
Elhanachid .i.racemus
Elhanakid idem
Elkalibac .i. terbentina
Elkamac .i.granum
Elkabutim .i.gumi albotin & ē terbentina
Elkalibakia .i.auena
Elkta .i.ulcera
Elua .i.enula
Eleo .i.traho ide catelticа uirtus .ſ. ſubtractiua .i. uirtus retētiua que ſtatim ſequitur poſt appetiuam ſed aliatica dicitur digeſtiua & interpretatur īmutans & eleo ſimiliter dicitur oliua ut apparet in littera propria.
Eleos paleon .i.oleum uetus
Elea .i.oliua
Eleas dracin .i.gumi oliue
Eleon .i.oleum
Eleborites .i.cētūneruia
Eleualan .i.galanga
Elermas .i. auripigmentum
Eleps .i.cicer
Eleniabin .i.conditum
Eleodin rodeum .i.oleum roſeum
Elili caſmoboro .i.gumi zappini
Elelica albutimo .i.gumi terebinthi
Eleliffagus quid ē .l.l. eliffagus
Electuarium .i.mollis ſorbitio
Elegne .i.elatin uel elatin?
Elezuzi .i.paſſio, q̄do aliqs impetuoſe caput mouz, quando loqtur uel quando ſilet aut facit ſtrepitum ore cuz loquītur repetendo idem uerbum īproprie uel cum aliquis loquitur ſecum ut recordetur.

Eleni .i.tediū uel triſticia de futuro & facit uigilare/
Eleſer .i.uitis/
Eleſen idem.
Elegía eſt ſpeties calami aromatici.
Elenea eſt ſecunda ſpeties lauri que dicitur ſigillum ſalomonis/
Eleas darchi .i.gumi oliuarum/
Eleboritis .i. centaurea miōr.
Elecorum .i.lapis lincis/
Elefion ſecundū dyas.dicitur tertia ſpēs ſemperuiue/que aizon dicitur uel aiſdon.

CAP. CCXXXVII.

Leboſcos .i. ceruicellum & ceruaria DYAS.cap.eleboſcos herba eſt/quā alii alafion dicunt:latini uero ceruicellū .i.ceruariam:uirgam habet feniculo ſilēz q̄ uirga nodis eſt plena;folia eius duobus digitis ſunt lata et oblonga ſicut therebinthi aſpa et fragilia:uirga ei9 multos ex ſe emittit ramulos in quibus capitella ſunt aneto ſimilia: radix eſt illi ducibus digitis longa et lata et alba et odorata apta eſcis/uirga predicta a multis cōmeditur. POSSE: DYAS.hāc herbā cū ceruī cōmederīt cornua depoēre dicūtur quare & ipſa cornua uenenis occurrunt: ſemen eius cum uino bibitum ſerpentuz uexationes curat.
Elenpropicoron .i.centaurea/
Eleſas eſt ordeum īfuſuz & eſt quidam potus.

CAP. CCXXXVIII.

Lectrum ara. grece gagates/ latine uero karabe. Karabe eſt gumi arboris ut gemma/ unde anuli fiunt. Vnde electrū ſuccinū karabe ſub eodē ponūtur/ quia electrum eſt karabe & ſuccinum eſt karabe: Vnde habemus ab alexandro/ cap. de diſinteria;trociſcos dialectrum. Item Seruius ſuper bucolicon uirgilii in egloga paſtoris dicit q̄ electrum eſt poſt ſuccinum.Item Caſſius felix tractatu de trociſcis dicit/ Trociſcos de ſucino & eſt electrum: & deſcribit trociſcos de karabe/ Eſt aūt guī arboris dicte a dyas. agiros/ & eſt ſpēs populi arboris ut patet ī illo cap.agiros:uerū aliud facit cap.đ populo/ diuerſe ſpetiei ab illo/ ſicut etiam Auic. ut infra in alia lrā ſaf patebit/ duo facit/ cap.de haur qđ idem eſt qđ agiros/ſed in arabico eſt haur/que cap.idem ſunt cum hiis dyas.qđ aūt dyas.dixit agiros Auic. dicit achiroſa corrupte uel achiros ut in arabico/ & dicit q̄ ē haur romanū/in alio autem cap.dicit q̄ gumi illi9 arboris que dicitur haur romanū dicitur karabe/
DYAS. cap.de agiros circa finem/ aliq perhibēt huius arboris lacrimū ī rodanū diſtillatum & cohagulatū ſuccinū facere .i.karabe. Ouidius tamē li.ii.methamorphoſeos in eridanum electrū ex populis manare dixit. Sed plinius poſt longā improbationem fabularum ouidii et aliorū/ Certum eſt ei electrum gigni in inſulis ſeptemtrionalibus occeani/& a germanis appellari gleſſuz:Itaq; a nris unā inſularū ob id gleſariam appellatam: germanico ceſare ibi claſſibus rem gerente auſtrauiā a barbaris dictam. Naſcitur aūt medulla pinei generis arbori b9: ut gumi ī ceraſis/ reſina pinei erumpit humeris habūdātia denſatur rigore uel tēpore aut mari cuz uero intumeſcens eſtus rapuerit exīſulis certe in littore expellitur ita uolubile ut pendere uideatur: Quod arboris ſucum eſſe etiam noſtri credidere ob id ſuccinū appellantes/ pinee autē arboris eſſe ī dicio ēpineus in atritu odor:& qđ accenſū tede modo ac nidore fragrat/ita naſci etiam & in india certum eſt. Archelaus q̄i regnauit in capadocia illinc pineo cortice inherente tradit aduehi rude: Et paruz infra diſtillante argumento qđdam intus tranſlucem aut formicas aut culices laceratos adheſiſſe muſceo non eſt dubiuz & indureſcētur & cetera.Et infra ceterū atritu digitorū accepta ui caloris attrahūt ī ſe paleas et folia arida & leuia ſicut & magnes lapis ferrum & cetera.Arbor huius gūmi qđ eſt karabe grece uocatur

agiros & eſt populi ſpeties per dyas. ara-
uero ſecūdū ſera. uocatur laurcuma ſcđm
auic. uocatur haur romanum uel hauruȝ
latine quod ſecundū arabes ſonat haur.
AVIC. li. ii. de eo duo facit cap. Vnum
de hauro cui conſonat cap. de populo ar-
bore aliud de haur romanuȝ cui cōſonat
cap. de agiros qđ etiam exponit dyas. q̄ ē
popul9 arbor & Auic. dicit q̄ ē achiroſa
uolens dicere agiros: ſed in arabico eſt
achiros cuius gumi ut dicit auic. ē karabe
& dyas. dicit q̄ ex hac arbore ſuccinum
naſcitur ſecundū quoſdā, & in rodanum
diſtillat & ipſum eſt electrū ut oſtenſū ē
ſupra in electro et in karabe: Due ergo
uidentur eſſe ſpecies huius arboris: una
ca. complexionis, alia fri. ſicut per utrūq;
textum colligitur: q̄q̄ apud dyas. cap. de
agiros ſit permixtum cum alio cap. cuius
error uel a tranſlatore uel a ſcriptore, p-
ceſſiſſe perhibetur per teſtimoniuȝ ſera.
ex dicto dyas. ī utroq; cap. Aliud p̄terea
cap. facit auic. de hac eadē qđ incipit nux
roāna dicitur acrufex. ſ. in arabico & ē
achiros & cetera. Ibidem ſicut de haur
romano, & error contigit ob ſimilitudinē
litterarum huius nominis haur. ro. & leuȝ
lo. quia non differunt niſi in punctis.
Item error fuit et ab eodem tā in cap. de
karabe ubi dicit quia ē guī arboris dicte
nux romana: & debuit eſſe haur. Item
error inuenitur in quibuſdam ſinonimis
agiros īquit eſſe leum romi. ī. nux gallica,
ubi erat leum debuit eſſe haur. DYAS.
cap. de agyros. ī. populus arbor quam alii
leum dicunt: calefacit fortiter humectat
autem mediocriter et leptomeris eſt.
GAL. vi. ſim. phar. cap. de populo, argira
ſiue populi flores ca. ſūt uirtute ex tertia
abſtantia a temperatis ī ea uero q̄ exſic-
cando & huēctando differentia breui ab
eucratis et mediis acceſſerūt uerſus ſicti9,
eſt autē ſubtiliū partiū magiſq̄ groſſaruȝ
ſed et frondes eius ſimiles ſunt floribus
niſi quia per omnia debiliores & minus
efficaces: & reſina eius eiuſdem uirtutis ē
cum floribus & adhuc calidior. Semi-
num uero ſubtilium partium magis
necnon deſiccatiuum magis q̄ reſina &
flores non ualde nota aliquod calidum.
SERA. li. aggre. cap. haur romi auct. gal.
vi. ſim. phar. haurcuma uel haur romi. ī.
arbor karabe cōplexio eius ē compoſita
ex ſubā aquea tepida et terrea ſubtili &
propter hoc accidit q̄ ſubſtantia eius eſt
compoſita & in roſis huius arboris ē ſb-
tilitas plus q̄ groſſities. Et uirtus eius eſt
ca. in. iii. gradu ſed deſiccatio & huēctatō
non ſunt in ea multum uerum declinat
ad ſiccitatem paululum ſed gumi eius eſt
karabe: uirtus eius ē ſimilis flori eius niſi
quia eſt calidior parum: ſemen eius ſeu
fructus eſt ſubtilioris ſubſtantie q̄ gumi
& maioris deſiccationis: & eſt hoc plus q̄
flos eius niſi quia nō eſt multe caliditatis
ſed floris uirtus ē ſicut roſe eius niſi qa
operatio eius eſt debilior opatioē ipſius.
Et dicitur q̄ guā haur que naſcitur iuxta
fluuium nili congelatur ibi & eſt illud qđ
dicitur alapton: & quidam nominat ipſū
arſopodon & eſt karabe. Et hoc gumi
q̄do frāgitur, procedit ex eo odor bonus
& color eius eſt ſicut color auri. AVIC.
li. de uiribus cordis; karabe ca. eſt in priō
ſic. in. ii. aliqui uolunt q̄ ſit fri. Paulus
de karabe. Karabe ē gumi arboris haur
romī & calefacit caliditate temperata cū
pauca frigiditate. Bulcaſim eben aben a-
zarin li q̄ dicitur ſeruitor karabe ſic aſ-
ſatur et comburitur oportet q̄ frangas
karabe ī fracturis p̄ui et aſſa una uice uel
duabus et ſerua: ſed combuſtio eius eſt ī
hunc modū. Accipe ollam fictilē & poē
karabe intus et claude os eius cum luto
& pone in igne una nocte deinde extrahe
& utere et tere. POSSE. DYAS.
corii eius .ʒ.i. bibita ſciaticis medetur
ſtranguriis ſubueīt: multi dicunt q̄ bibita
cum urina burdonis generare nō pmittit
folia eius bibita p9 purgationē mēſtruoȝ
ſimili modo conceptū minime admittit.
Item ſucus foliorum eius dolori aurium
ſubuenit: ſucus eius ſeminis melle mixtus
caligines oculorum detergit. Item folia
eius cum aceto ut cataplaſma adhibita
podagricis medētur reſina uero eius ma-
lagmatibus neceſſarie miſcetur. Semen
eius cum aceto bibitum epilenticos curat

gumi eius quod dicitur karabe tritum & bibitum solutiones uentris constrīgit & stomacum reficit & fluorem sanguīs reprimit. AVIC. habet proprietatem confortandi cor et letificandi et repellēdi cardiacam, & fortificandi spiritus.
SERA.cap.karabe. Karabe sumitur in potu & prohibet cursum humiditatum ad stomacum, & abstringit uentrem & stomacum et confortat eum: & abscīdit fluxum sanguinis,& quādo cortex huius arboris inciditur minutim et seminatur ī letamine, oriuntur ībi toto āno fungi ad cōmedēdū.Paulus Karabe ē guī arboris haur romi qđ q̄do bibitur retinet fluxuz uentris & stomaci et sanguinē undecūqꝫ fluit.Et putant quidaz qꝫ sit sandaraca & dicunt qꝫ karabe sodoma huius est gumi & est gumi funeris eo qꝫ latini ponebant ipsum super corpora defunctorū.Et idez auct.albugerig Caliditas eius ē tēperata cuz pauca frigiditate & habet propetatē retinendi sanguinē & proprie ī teāsmone & confert cardiace & stringit uentrem.
Et idem auct.bedge Karabe ca. est & retinet sanguinem undecūqꝫ fluentem.
Et idem auct.alcauzi suspenditur super apāta et cōfert & est frigidum, et cōfert cardiace & sputo sanguinis & fluxui eius a naribus.Alias uirtutes inuenies in lrā lapis gagatis.

Elecemium .i.lilium
Eleodes est species sanies.
Eleomeli et aumeli ē oleū dulce spissū ualde sicut mel & extrahitur de quadam arbore et cetera.i.l.aumeli.
Eleon .i.oleum oliuarum
Elepeon .i.mezereon
Elepnium idem
Eleimi .i.paritaria
Elesmi idem
Elexeon idem
Elexim idem
Eleti .i.gazati & est eupatorium
Eleuantia .i.inflatio cruris & pedum
Elenium .i.ellenium.
Elbelum .i.butirum
Elcheil .i.locus ubi ceruix dorso coniungitur
Elkemac .i.granum
Elleborum mellinum .i.nigrum
Elleborus melan idem
Elleborites .i.centaurea
Elleborelentum .i.uelatrum & est elleborus
Elleben .i.lac

CAP. CCXXXIX.

Llenium grece ara.rasin uel ilsaran:latine uero enula cāpana. SERA.li.aggre.cap. rasin auc.dyas. Rasin.i.enula nominant eam quidam zinziber & habz folia similia foliis plante q̄ dicitur flomos nisi quia sunt asperiora & longiora eis:& habet stipitem magnum: & folia eius nō eleuantur a terra sed extenduntur super faciem terre & habet radicem magnam boni odoris cuius sapor habet acuitatem & est rubei coloris:Inuenitur autē planta que oritur sicut yreos & est sicut serpētaria: & nascitur in locis montuosis & humidis & in ortis:. Euellitur autē radix enule in tempore estiuo & deficcatur: & est illud quod ex ea administratur & ēī babilonia alia species enule & ē plāta hēns ramulos longitudine unius brachii qui extenduntur super terram sicut serpillū & habet folia similia foliis lenticule, nisi quia sunt longiora et pluimia sup ramos ipsos:& hēt radices paruas citrinas quarū grossitudo est sicut digitus medius: & subtilior pars radicis ē subtilior superiori parte eius:& super ipsa est cortex niger: nascitur uero in locis maritimis:uirtus ē eius ca.& hu.& est in ea caliditas superflua indigesta. DYAS.cap de ellenio secām translationem nostram, ellenium multi simphitum uocant. Alii uero batum, alii uero flomum:latini uero enulā uocāt, folia habet flomo silia angusta et mollia & oblonga non crescentia in altū, & sup terrā late discenduntur; radix est illi īgēs & odorabilis et rufa et uiscida gustu non suauis;frutex est similis lilio tirsum habz

album in cuius ſūmo flos eſt auroſus & montuoſis et umbroſis naſcitur locis & humidis et in ortis. Cratebras etiã phibȝ egiptum habere alterum ellenium qđ hẽt uirgas lõgitudine unius cubiti ſup terrã porrectas herpillo ſilẽs: folia ut lenticula ſed plura et lõgiora circa eaſdẽ uirgultas & radices ſunt illi minores & uiridiores i ſoliditate unius digiti minoris, quarum ſuperior pars groſſior eſt ad unum deducta i tenuitate cũ corio nigro: naſcitur in maritimis & in ſictioribus locis morſibus uenenatis radix eiꝰ bibita medetur. GAL. vi. ſim. phar. cap. elleniũ ſiue tĩmallium ſiue enula campana hec planta radix maxime utilis eſt adſtatim in priõ agreſſu calefatiendum & ideo dicendum eſt eaȝ non certitudinaliter ca. et ſiccam ſicut nigrum piper et album ymmo cuȝ humiditate ſuperflua. Et ideo electuariis que fiunt ad educẽdũ uiſcoſos et groſſos humores exiſtentes in torace et pulmone conuenienter miſcetur & cetera.

POSSE. SERA. uirtus eius eſt que adiuuat ad excreandum groſſos huõres et uiſcoſos a pectore et pulmone et calefacit membra egra egritudine fri. ſicut ſciatica emigranea: et cõfert fluxibilitati membrorũ que fit ab huĩditate. Et q̃ndo bibitur decoctio eius prouocat urinaȝ et menſtrua et confert cohartationi ani et attritioni neruorũ et tumoribus et morſibus uenenoſis propter ſui ca. folia uero eius quando coquuntur cum uino et fit inde emplaſtrum confert ſciatice: et q̃do radix eius cõficitur cũ rob ẽ bona ſtoãco & qui confitiũt eã deſiccant prius deĩde infundunt in aqua et terunt et ponunt ĩ rob et reponũt humayn ex uerbo hyppo. Enula aufert iraȝ et triſtitiã et fortificat os ſtoãci et mundificat pectus et ꝓuocat ſuperfluitates que ſunt in uenis ꝑ urinã et menſtrua et proprie uinũ quod fit cũ ea. GAL. elleniũ miſcetur cũ electuariis que fiunt ad educendũ uiſcoſos et groſſos huõres exiſtẽtes ĩ torace et pulõne & calefatiunt eas particulas que frigidis et diuturnis paſſionibus moleſtantur, ſicut ſunt qdã ſciatice et emigranee et cõtinue paſſiones articuloruȝ propter frigiditatẽ.

DYAS. elleniũ ẽ uirtutis feruentis et mictualis. Radix eiꝰ eſtate foſſa ſiccatur aqua elixature eius urinã prouocat: mẽſtruis ĩperat ſolutioẽ. Radix eius cõtuſa addito melle ut electuarium tuſſim ſedat et ortonoicos curat: morſibus uenenatis occurrit et medetur: folia uero eius tunſa & cataplãtibus adhibita ſciaticos ſanant. Itez folia ex uino cocta & renibus ĩpoĩta coxioſos emendant. Multi uero eadem folia ſicca ſale addito et dulcore ꝑcurant cibum pro ſtomaci ſalubritate que qdeȝ cum ſale ſiccanda ſũt ut ex capparo cibi fieri ſolent. Sucus eius cũ ruta tuſſiẽtibus prodeſt: urinã quoq; et menſtrua et ꝑtuȝ expellit.

CAP. CCXXXX.

Lleborus uel polirizon gre. ara. cherbachen: latine uero uelatrum. SERA. lĩ. aggre. cap. cherbachen auct. dyas.

Cherbachen. i. elleborus; Due ſunt eius ſpeties albus et niger: ſed albus eſt planta cuius folia ſunt ſimilia foliis plantaginis ſeu foliis plãte dicte blete agrion .i. ſicle agreſtis niſi quia ſunt breuiora eis et declinãtia ad nigredinem plus eis et uerſus rubedinem aliquantulũ tendentia et hẽt ſtipitem quatuor digitorum lõgũ rugoſũ & quando incipit excoriari deſiccatur et putreſcit cito et apparent circa ſtipitem uelut capilli ſubnigri. hẽt radiculas multas ſubtiles egrediẽtes ab una radice ꝑuas et oblõgas ſimiliter cepe longo: naſcitur montuoſis locis: & oportet ꝙ fodiatur radix ipſius plante et reponatur tẽpore meſſis: Et melior ad colligendũ eſt, cuius planta extenditur ſup terram extenſione moderata: & eſt albus facile frangibilis multe carnoſitatis non hẽns acutas ſummitates ſicut ſquinãtum & q̃do frãgitur euolat ex eo res ſilis pulueri: & caro eius eſt ſubtilis & non mordicat linguã mordicatione forti: ſed facit habũdare ſaliuã ad os: Et caueatur a nimietate ſua quia ſuffocat. Et melior ex eo ẽ ille q̃ defertur,

ex terra que dicitur italia ſed ille qui eſt ex cadechia eſt malus et eſt planta ſimilis ſquinanto & eſt ſuffocans. Sed elleborus niger eſt planta habens folia uiridia ſilia foliis dulb ſed nigriora: et eſt ī eis aſpitas & habet uirgam breuem et florem albuz cum aliquantulo purpureitatis, & eſt ſup ipſam uelut racemus in quo ē ſemē ſilē grano cartami quod homiēs denachibor & denomināt ipſum ſcamonoides eo qđ utentur ipſo in purgatione uētris: & hēt radiculas multas ſubtiles nigras egredi-entes ab una radice ſimiles radicibus cepe & quod de ipſo adminiſtratur ſunt ille radicule: Naſcitur in locis aſperis ſiccis nemoroſis. Et melior ex eo eſt plen9 nō conſumptus nec extenuatus cuius īterius eſt ſubtile acuti ſaporis et pungens līguā DYAS.cap.de elleboro ſcđm trāſlatoēz noſtram. Elleborus albus folia habet ſilia arnogloſſe aut blete agreſti: ſed breuiora et nigriora et modicum obrufa: haſta eſt ei longa duobus palmis et rugoſa et citi9 ſolet marceſci quando ſiccari incipit & ſicut capilli multi ex una radice procedūt ſicut uirgule: Naſcitur locis montuoſis Radix fodi tempore arearum dēt: utilis eſt autem alba et tenſa et fragilis et pleā et iuncoſa quā cum fregeris uelud fumū iactat et albidior deintus cum guſtu ca. non ualde ſaliuam prouocās pl9 accepta hominem ſuffocat: melius eſt quirinaicū et italicum capadotium hiis albius eſt et tenue. Elleborus niger eſt pollirizon aut melāpolion dicitur quia melampus filias ſuas amentes ex eodem curauit a mania herba hec folia habet ſilia platano uiridia ſed minora ut aſſodillus ſed diuiſa multis locis ſed nigriora et aſpa: uirga ē ei breuis & flores albi et purpurei in ſemate botruoſo ſilēs ginco hec in antiqs tēporib9 Scamonoides dicebatur, quia multi ea utebantur in purgatioībus huius radices tenues ſunt et nigre ſicut cepulle quaruz radicū maxime uſus eſt: naſcitur ī locis aſperis et ſiccis et agreſtibus. Eligenda uero eſt carne plena que intra ſe hēt albū colorem et guſtu uiſcidū et caliduz: talis uero in parnaſo monte naſcituꝛ. GAL.

vi.ſim.phar.cap. de elleboro. Elleb̄ori ſpēs ponātur in tertio gradu caleſatiētiū & deſiccantium. Eſt autem ſecūdū guſtū calidior qui niger ſubamarus autē albus AVIC.li.ii.cap. de elleboro. Elleborus ille qui niger eſt: eſt fruſtra inciſa, et eius acuitas fortior eſt acuitate albi et illi qui ipſum colligunt preſeruātur ab eius nocumento comedendo alia et bibēdo uinū & folia quidem plante eius ſūt ſilia foliis adulb: ſed ſunt uehementioris nigredinis q̄ ipſa & hēt crus breue ad purpureitatē declinans; & eius figura eſt ſicut figura racemi: & in ipſa eſt fructus & hēt uenas ſubtiles nigras ex cuiuſcūq; quaꝛ radice ſicut duo capita ceparum egrediuntur & quod de eo adminiſtratur ſunt uene iſte & oritur in ſiccis locis: melior eſt ille qui eſt medius inter ueterē et nouū et groſſū & extenuatum habens colorem cinericeū & qui ē uelociter fragibilis et nō ponderoſus in cuius uacuitate eſt quoddam ſilē tele aranee ſaporem habens acutum & mordicans linguam. Et bonum quidē quod adminiſtratur ē ut aſſuātur lignū paruum quod eſt apud radicem eius & infundatur parua aqua et excorietur. Et aſſumantur cortices illius et exſiccentur in umbra & adminiſtrentur triti et cribellati. Et potio eius ſunt tres carimet: Et melius ē ut ī potu detur cū petroſellio & dauco. Et quandoq; dantur ex eo uſq; ad duos aureos. Ca. ē & ſic. uſq; ad ſcđm Eſt ſolutiuus et ſ̄btiliatiuus & eſt fortis abſterſionis adeo q̄ corrodit carnē mortuam: & quando naſcitur apud radicem uitis fit uirtus eius ſolutiua: & de ꝑpetatibus quidem ellebori eſt q̄ ipſe ꝑmutat corpus a ſua cōplexione & facit quādoq; acqrere complexionem bonam iuuenilez & multi ſunt qui album elleborū ſumūt ad uomendum & non facit ſomere et nō ſoluit, ſed facit illud quod facit uomitus & ſolutio, et ꝛ uenientia ei9 ad uiros uirugines mulieres, et ad fortiores et adoleſcentes et ad eos qui hēnt carnes tēras in corpore et multitudo ſanguis ē plima & nō eſt cōueniēs caſtratis neq; mollibus. Et ipſe quidem eſt conueniens in martio,

deinde in ſeptembrio uerū tamē oportet
ut ante ipſum precedant tres dies peītus
in quibus abſtineatur a cōmeſtioē & po-
tatione groſſorum et ut adminiſtrentur
ea que gaudere faciant et delectari et ut
euoīt et eiitiat poſt cenā duabus uicibus
aut tribus deinde aſſumatur linitus ſup
morfeam & cętera IO. MES. cap. đ
elleboro. Elleborus eſt arbor algur et ſūt
eius due ſpecies: nam alius eſt albus alius
eſt niger Niger incolumior eſt albo
Vnde mīmtur albus accidentia timoris
& tremoris: Niger uero acquirit ei iu-
uenescentiam & incolumitatem et ex eo
quod magis eligitur & proprie eſt cuius
ſapor eſt acutus mordicās guſtū & hēns
ſaporem ſicut aſſarum proprie & quod ē
frāgibile & mediū inter ſubtile et groſſū
& medium inter recens et antiquum &
medium inter pōderoſum et leue: ymmo
plus leue q̄ ponderoſum: & quod eſt leue
carens aſperitate: Et melior pars ipſius
plāte ē radix ipſius & melior pars radicis
ſunt fuſtes ipſius & melior pars eor̄ ſūt
cutes ipſorum. Et melius tempus
collectionis ipſorum ſunt uer & eſtas
Albus autē minoris eſt acuitatis et mor-
dacitatis & ē eius mordacitas nō apparēs
ſubito: & eſt maioris amaritudis q̄ niger
In aliis autē proprietatibus ut niger hēt
ſed plus de antiquitate q̄ niger patitur:
Niger ē. ca. et ſic. ī tertio & ē ſubtiliatiu9
& ſolutiuus corroſiuus carniū que fiunt
in ulceribus & dicitur q̄ quādo naſcitur
apud radicem arboris ſunt fructus illius
ſolutiui. Albus uero ca. et ſic. eſt ī medio
tertii & ē ſilīter abſterſiuus mordicatiuus
multiplicās uoītū & fatiens ſternutatōez
cū fortitudine Albus corporibus noſtri
temporis moleſtus eſt: ymmo eſt eis ſicut
uenenum proprie prefocans. Nigri autē
uſq; ad tēpora noſtra uirtus ē tollerabilis
licet ad huc difficile. Inquit ypo. moleſtus
elleborus hiis quorum corpora ſūt ſana
ars autem et ſolicitudo ī rectificando &
in propinando q̄ndoq; cū oportet facere
eius operationē in columen. Inquit filius
zezar fit terniabin ſicut mel et ſubmer-
getur ī eo tepidū et ſubtile et ex folliculis
nigri partes conuenientes circiter octo
horas & extrahuntur ab eo et propīatur
terniabin hēns uirtutē elleborī et cōſilīt
fit de melle pallulaꝝ & q̄doq; ſubmergi-
tur in iure gallinarum aut carnium et fit
ſimiliter. Et aliqui preforāt radicē rafani
et intromittunt fuſſum ellebori & poſt
diem auferunt & propināt rafanū hēntē
uirtutē ellebori: Et quandoq; infūdūtur
in oximelle et fit ſimiliter; & quandoq; in
uino dulci & quandoq; in condito aut ī
alio ex ſyrupis aut robub q̄doq; īfūditur
in iure gallorum aut carniū et coquūtur
in iure poſtmodum autez kiſt aut ordeū
& quandoq; ſorbetur ius ſolum per ſe:
Daucus autem et piper longum aniſū &
petroſellinū & calamētū et yſopus ſicca
& origanum et aſce et boniſicant eius
operationem: bene autem permiſcetur cū
epithiō et polipodio et ſale īndo et ſilīb?
confortant enīm ſeſe expellūt aūt uirtutē
utriuſq; a corpore aq̄ mellis, aq̄ paſſularū
& aqua ordei & ius gallorum et gallinaꝝ
cum oleis nucum et amigdalarū et ſilīum.
puluerem autē ellebori ſumere nō ē tutū.
POSSE. Contra uermes aurium con-
fitiatur modicum puluerīs eius cum ſuco
perſicarie & in auribus imponatur ſtatiz
exeunt puluis eius ſuperpoſitus carnem
ſupfluā corrodit contra furfures capitis
& pediculos buliat puluis lupinorū ama-
rorū ī aceto p9 modū coletur et colature
adīſceatur puluis ellebori ungatur caput
per diſcriminalia poſtmodum lauetur.
Cōtra ſcabiē fiat puluis ex elleboro albo
bene trito. ʒ. i. & litargiro bene trito. ʒ. ii.
& oleum commune uel nucum in patella
bene coq̄tur et litargirū bene cōfitiatur
cū aceto et ponatur in oleo illo ad ultimū
puluis et inungatur patiens in balneo nā
ualet multum contra litargiam et epliam
puocatur ſternutatio ex puluere naribus
immiſſo uel pāno impoſito ad nares.
DYAS. elleborus albus, flegma et omēs
huōres uomitu purgat: collīriis nobilibus
miſcetur caliginem oculorū purgat: ſup-
poſitus aborſum facit infantem in utero
occidit ſternutamenta prouocat polente
mixtus molli ſorices necat elixus cum

carnibus citius eas madidas facit: naz nisi mixtus fuerit polẽte aut sisamo aut suco ptisaẽ aut suco tapsie aut mulse aut suco lenticule aut nisi in pane coquatur dari non potest quia sic ab antiquis inuentuz ẽ filon medicus doctissimus et pfectissimus diligentia longa et ratione scripsit q̃ disciplina elleborus detur Multi ỹo in suco mulse mixtum dant postea dantes manducare illis qui hoc acceperint q̃ sũt fortissimi corpore unde datum discipliã superiori nullã offocationem facere põt cum aceto mixtus et collirium factum & ano suppositum nauseam prohibet.
Ellebori uero nigri radix accepta coleraz et flegma p̃ uẽtrẽ purgat. Alii scamoneã & sal miscent. z. i. multi cum uiscellis eam coquunt multi cũ lenticula nã sic accepta uentrem purgat purgatio illa melãcolicis epilẽticis arteticis et paraliticis medicaẽ suppositа mẽstruis imperat aborsũ facit fistulas purgat imposita & post triduum tollatur, surdis auri ĩposita reddit auditũ post biduum aut triduum eiecta scabiez purgat mixta libanotidi cere et pici liq̃de & oleo citriõ aceto addito sola ut cataplã imposita maculas omnes corporis tollet lepras omnes et zernas limpidat, scabies curat in aceto cocta et gargarismo accepta seu adhibita dolorem dẽtiũ mitigat miscetur et stipticis medicamĩbus mixta uiõ et p̃olliẽ ordei et ut cataplã adhibita hydropicis prestat effectũ et silino fuerit inserta et uino mersa uinum catarticum reddet aqua in qua fusa fuerit, si domui aspgatur muscas et pulices necat hoc cũ foditur celeriter fodi oportet, qa tarditate fodientis usum ebetat aut dolorez capitis cõmouet: nã plurimi fossores eius alleo sumpto & uino potato secure fodiebant. GAL. elleborus uterq; tam albus q̃ niger abstersiue similiter & ca. uirtutis sunt quare et morfeis & empetiginibus & scabiebus et lepris conueniũt quin etiã fistulas mortificant duabus aut tribus diebus, sed dentium doloribus cum aceto conferunt. SERA. auct. gal. uirtus eorũ est que abstergit et cõfert scabiei et empetigini et morfee et egritudini cum qua eleuatur cutis. Et q̃ndo ponitur elleborus niger in fistula dura aufert duritiem illaz in duobus diebus aut tribus. Et quando fit cum eo collutio oris cum aceto cõfert dolori dentium & occidunt colũbos q̃do intus funduntur fabe aut frumentum in aqua in qua infusus est & propinatur eis in cibo: hyppo elleborus niger euacuat melancoliam per feceſſuz & al. p̃ uomitũ AVIC. confert linitus super morfeam cum aceto & similiter super loca ĩ qbus sunt sordes & similiter sup albã morfeaz & eradicat uerucas et euacuatio que fit cum eo confert albaras et silĩter albus: & linitur niger & albus cuz lacte sup scabiẽ & empetiginem cum aceto & ad excoriationẽ linitus ualet & fit cũ eo euacuatio & ad fistulas dura & cõfert duritiei earũ, fiunt ex ea sicut licinia & immittũtur eis eradicant corpora earũ et cõfert paralisi et doloribus iunctuarum et euacuatio facta per ipsum est medicamen eoz oĩm forte Et quando decoquitur cũ aceto & distillatur in aurem, sedat sonitum. Et quando os colluitur ex illo aceto, sedat dolorem dentium: Et quando distillatur decoctio eius in aurẽ debilis auditus, cõfortat ipsum & confert melãcolie que ẽ cũ aliquis solus alieã loqtur et emigranee antique et egritudĩbus capitis epilẽsie & melancolie & confortat uisum, quando ponitur in alcohol. Et soluẽdo educit ex toto corpore absq; horribilitate, et extrahit flegma et coleram & extrahit oẽz superfluitatẽ admixtã sanguini, ita q̃ ab extremitatibus corporis & oportz q̃ fiat uelocis solutionis cum scamonea & misceãtur ei petrosellinũ et daucus & q̃doq; datur in potu hoc modo infunditur in oximelle aut uino dulci & dimittitur in ipso aliquo spatio deinde coquitur uinuz illud cũ lentibus aut cũ ordeo aut gallina & ad sorbiẽdum datur ius eius. Et q̃doq; adiscetur duob9 aureis de eo q̃ntitas triũ anoloſat de scamonea. Et q̃ndoq; decoquitur cum lentibus, etiam quẽ dictuz est in tabulis proprietatum de regimine eius, quod oportet fieri in hoc loco etiaz Et ipse ualde confert apãtibus intestiorũ

& ueſice et prouocat urinaz et menſtrua loco nigri ponitur medium pondus ipſi9 de mezereon & due tertie ponderis eius de agarico: Filius autē meſague dicit q9 loco ei9 poitur cundes .IO. MES. dicit album debere uitari. Eſt enī prefocatiu9 ſuper nigrum autem debere preſumere concordant omēs & proprie rectificādo ſecundum artem et legem, & non cōueīt niſi robuſtis corporib9 et aīoſis et tēpore ueris & proprie datus quidem, quādo et cui conuenit & qualiter acquirere facit iuuenescentiā et incolumitatē et mores laudabiles et cōplexionem bonaz hoc enī eſt proprietas ſicut hippo. dicit et ꝓprie quidem mundificat corpus totū a ſuperfluitatibus materierum corruptarum & ſolutione educit cum facilitate coleram permixtam & groſſum flegma et colerā nigram cum uirtute et ſine moleſtia & mundificat ſanguinē et attrahit a uenis ſuperfluitates admixtas ſanguini: ymmo a toto corpore & a cōcauitatib9 mēbroꝝ & partibus remotis a cute. Et ex rebus ſolemnibus in mundificando cerebrū & caput totū & īſtrumēta ſēſuū & neruos et ueſicā. Et confert iuuamētū magnum egritudinibus earum ſicut eſt ſoda ꝓprie et emigranea et mania et melancolia & uertigo et epilenſia & paraliſis et aque q̄ deſcendit ad oculū & cōfert egritudībus iuncturarum et duritiei et apātibus earū & ſcrofulis & eſt ſicut tiriaca et mediciā antonomatice ad lepraz et cancꝝ et ſpēs herpetis et bothor que ſe cōmedunt. Et ponitur quidem elleborus niger ī alcohol et confortat uiſum. Et ſi diſtillatur acetū decoctionis eius in aurez, cōfert tinnitui & ſibillo et corroborat auditū et colluitur os ex aceto decoctioīs eius et corroborat et confert dolori dentiuz et cōfert egritudībus ſplenis et febribus longi tēporis & q̄rtaē colerice et melācolice et egritudinibus difficilis eradicationis et ꝓuocat urinam et menſtrua: Vſus autem eius colorem efficit bonum et odorem ſilīter oris et remouet egritudines cutis ſicut eſt morfea & baras ſecundū omnē modū adminiſtrationis eius et fricatus cū aceto ſilīter, et remouet fęditatē cutis et pānuz. Albus autē fortiter et difficulter uoēre facit cuz accidētibus tiōris et cōfricatus ex eo ad egritudines cutis confert cum uirtute et curat ſcabiem et empetiginem et lentigines et confert uterq; elleborus fiſtule et ulceribus fraudulentis. Doſis nigri eſt a kirat. vi. uſq; ad .3.i. Cōfectio pillularum quas deſcrīpſit haly, quarum iuuamentum eſt ultimum ad melācolicas egritudines et cancrū et leprā et morfeā nigram difficilem quarū eſt hec ꝓmixtio. ℞. Recipe yerepigre .3.xii. ellebori nigri polipodii ana .3.v. agarici lapidis lazuli, ſalis yndi colloquintide ana .3.iii. doſis a .3.ii. uſq; ad aureos .ii. ſunt ſane et experte.

Elmelich .i. mellilotum.
Elmetos .i. cicer.
Elmele .i. ſal
Elioſparagus teneritas ramorum ſparagi que in ſummitatibus naſcūtur, dictus ab eleos quod eſt ſol, quia ſicut ſol mutat radios ſuos ita ſparagus teneritates ſuas
Eliga .i. anuli uītis.
Elixioēs uitragena uel echine ſeu ꝑdicalis uel paritaria idem.
Elioſtropos quid eſt .I.I. xencua
Elicomalic .i. mellilotum
Elidrus .i. ſerpens magnus
Elitrodani .i. rubea
Eliquiſma .i. raſura nauis
Elixio .i. uitrago uel perdicalis & eſt paritaria
Elimos .i. eraclea
Elixime idem
Elixim idem
Elixfiatum .i. lenticula
Eliſſagnie .i. lapſana
Elima .i. cozumbrum
Elimben .i. caſeus
Elitis .i. lepida : elitis migaxe .i. lepida teneri eraminis & ē ſquama uel ſcoria
Eligma .i. electrum
Eliguati .i. mollis cōfectio
Eliforion .i. aconitum
Elianbatis eſt ſpeties braſſice

CAP. CCXXXXI.

Liotropiū.i.catapucia maior ſed falſo quoniaȝ dyas. facit ſemotim cap.de eliotropia a cap.de cataputia maiori quā uocat eici unde eliotropia greçe ē dictuȝ ſolis cōuerſiua ab elios qđ ē ſol et tropos conuerſio:hoc nomen multis plantis attributū ē eo q̄ plures flores ſuos ad ſolē conuertant quidam pentadactilum ſic uocauerunt quidam cicoream et alii alias. DYAS. cap.đ eliotropio duo facit cap. de primo ſic. Eliotropium maius multi ſcorpioron dicunt eo q̄ flores ſimiles ſūt figure ſcorpii: folia habet ozimo ſimilia et aſperiora et nigriora & haſtas ex una radice quinq; aut ſex cum ramulis q̄plurimis in quibus flores ſūt coloris albi & ſubpurpurei et ſubcitrini ſicut cauda ſcorpii aliud cap.đ eliotropio dicit. Eliotropiū min9 naſcit̄ locis cultis et ī pratis & ſimile ſupradicto ſemē rotondum hēt pendens. Plinius cap.de eliotropio Eliotropiū nomē accepit q̄ priō ſolſtitio eſtiuo floreat uel q̄ ſolis motibus circuȝ acta conueniat unde a latinis ſolſequia uocatur:nam ſole oriēte flores ſuos apit. Item recludit cum ſol recubuerit ipſa eſt quam latini intubam ac uerucariā uocāt ex eo q̄ extinguat uerrucas ex aq̄ potata uel cataplaſmatis uice impoſita uerrucas abſtergit. POSSE. DYAS. huius herbe manipulus unus elixus et bibitus flegma et coleram deponit cū uiō bibit9 ictibus ſcorpionū occurrit. Cataplātibus adhibitus eadem facere poteſt. Multi etiam radicem eius collo ſuſpēdūt contra uim ſcorpionum ſemīs eius grana q̄tuor cuȝ uino bibita ante acceſſionē q̄rtanariis maximum remediuȝ eſt tertianariis uero tria grana utiliter dantur folia eius ī cataplaſmatibus adhibita tuōres ſpargunt mirmiceas corporis purgant clauos corporis lipidāt:ſicca uero folia eius īpoſita podagricis maximū preſtāt effectū trita et matrici ſuppoſita menſtruis imperant aborſum fatiunt:Eliotropii miōris herba cum eius ſemine decocta et cum nitro & yſopo et cardamomo bibita rotondos & latos lumbricos excludit clauos impoſita cum ſale tollit maxime ſi fuerit elixa & impoſita.

Elimon .i.enula
Elia ē ſpēs braſſice
Elicinum quod in petris naſcitur & eſt uſnee
Elicon .i.caprioli uitis

CAP. CCXXXXII.

Licriſi. Paul9 cap.đ ſanguiē cum urina ad coagulatū īqt ſanguinē ī ueſica da apozima artemiſie bibere et elicriſi & conize et cetera. Plinius cap. de elicriſio Elicriſiuȝ alii criſantū uocant. Ramulos habet candidos folia ſubalbida abrotano ſimilia ad ſolis repercuſſum auree lucis ī orbem ueluti corimbis dependentibus q̄ nunq̄ marceſcit naſcitur ī fructice & cetera & iter eius uirtutes īqt ad ſanguinē concretum uentris et ueſice aſſumi cum mulſa.

Elidarium putant q̄ ſit electrū ab aliis dicitur q̄ eſt uernix que proximam hēnt uirtutem.

Elifon apud dyas.eſt ſpeties q̄dā aconiti q̄ apud auic.iterfector leopardi uocatur.

Eligmata ſunt medicine uel potiones

Elimgria idem

CAP. CCXXXXIII.

Liffagus gre. ara. geliſſagos latine uero ſaluia. SERA. li.aggre.cap. geliſſagos auct. dyas.geliſſagos.i.ſaluia & eſt arbuſtum longum habens plures ramos & lignuȝ eius et folia ſilīa foliis citonioȝ niſi quia ſūt longiora & ſtrictiora et rugoſa pauca rugoſitate ſicut eſt rugoſitas panni poſtq̄ abluitur anteq̄ extēdatur & repoātur:& color eius decliāt ad albedinē & habet odorē bonū & hēt ī ſūmitatibus ramorū ſemen ſimile ſemini herbe ſiluris que dicitur ormen. Naſcitur autem in locis aſperis. DYAS. cap.eliſſagus ſiue

eliliffagus ſecundum tranſlationē noſtrā
Eliffagus.i.ſaluia frutex eius eſt oblonga
& multas habēs uirgas quadras et albas
& folia ſimilia malicidoniis, ſed oblonga
minora et aſpera et albidiora et odorata
ſubrugoſa, ſemen ſuper uirgas eſt ſimile
ormino agreſti: naſcitur locis aſperis.
Plinius cap. eliffagus. Eliffagus herba eſt
exalbida haſta ē ei uaſta et quadra folia
aliquatenus aſpera: poteſt enim acriter
reſtringere. GAL. vi. ſim. phar. cap.
eliffagus complexio huius herbe eſt ca.
caliditate manifeſta et ſufficienti et parū
ſtiptica. POSSE. Pli? herba ipſa facit
ad diſſinthericos, et ſucus foliorum eius
capillos generat et urinam prouocat.
SERA. decoctio foliorum et ramorum
ipſius quando bibitur, prouocat urinam
et menſtrua et expellit fetum et confert
morſui uenenoſo ſtrigonis marini et de-
nigrat capillos et confert apoſteātibus et
abſcindit fluxuz ſanguinis et mundificat
ulcera fraudulenta Et cum decoctione
ramulorum et folioruz ipſius fit ablutio
et ſedat pruritus genitalium uirorum &
mulierū. DYAS. uirtus eius ē diuretica
menſtruis imperat aborſum facit pcuſſū
ſtrigois marini mitigat: capillos nigreſcit
ē etiam termantica: & ſanguinem fluētē
ex uulneribus ſtringit, ſordida uulnera
purgat. Elixatura foliorum et uirgarum
ipſius pruriginem nature compeſcit: eſt
etiam uirtutis redarguentis cū acrimoīa
unde ad diſinteriam atq; muliebrē fluxū
quem greci rigeon uocant facit: ſucus
foliorum eius capillos denigrat et urinā
prouocat. Paulus uinum decoctionis eius
confert paraliticis bibitū et cataplātū ſup
ptē paraliticātē. Et dicunt magi de ſaluia
q ipſa putrefacta ſub fimo gēratur auis
quedam habens caudam ſerpentinam, &
albam merule ſimilis, de cuius cinere ſi
ponatur in lampade apparet q domus ſit
plena ſerpentibus.

Elimea .i.unguentum.
Elima .i.panicum.
Elimaticum .i.mel acticum.
Elioſcopos ſecundū dyas. ē ſpēs titimalli.
Elitis ſecundum dyas. uocatur melior ps
ſquame eris.
Elixatura pro ſapa accipitur et ſic debet
accipi quando ſine determiātioē repitur.

Elinx .i.lumbricus.
Elica .i.ſpelta.
Eliſmis .i.paritaria.
Eliſmen idem.
Elimos durkia .i.milium.
Elime .i.panicum.

Elix apud dyas. uocatur q̄dā ſpēs edere
cap. ciſſos que ſeminibus caret folia hēns
minuta et anguloſa.

Elios paragus .i.ſparagus.
Eliſmum .i.plumbum uſtuz.

Elciſmatos uel elciſma grece paulus cap.
de ruptura inguinum, inueni ī antiqſſimo
li. alkimie de greco trāſlato tractura auri
que grece eliciſma dicitur. Item in eodez
li. alibi eliciſmatis. i. molibdie / & quid eſt
molibdia .l. in propria .l. Item in antiquis
ſinonimis inueni eliciſma. i. plumbū uſtuz.
Plinius cap. de ſcoria ſcoriam in argento
uocant greci eliciſma / elkiſmos grece
tractio datio.

Elchidine .i.paritaria.
Eldidel melie .i.corona regis.
Elgil .i.calx.
Elchil .i.mellilotum.
Elkiſma .i.raſura nauis.
Elkirika .i.radix gladioli
uel gladiolus.
Elmia .i.cozumbrum.
Elmis .i.lumbricus.
Elmiraſſitas .i.colera nigra.
Elmiraſſari .i.colera rubea.
Elmites .i.lumbrici rotondi.
Elnichi .i.ficus parue &
mature.
Elpis .i.ſcoria argenti.
Eltica .i.uirtus attractiua.
Eltiſma .i.tractura argenti
uel molida.
Elzimerach' .i.balauſtia.
Elobrothon .i. ypoquiſtidos, &
ab aliquibus dicitur balauſtia.
Elon ē ſpecies ſambuci.
Elcoſpaltum .i.oleum uetus.
Elcon .i.oleum.
Elcos .i.ulcus.

Elkosis .i.ulceratio.
Elsocium .i. iusquiamus.
Eltor .i.succinum.
Elubie .i.fasiolus.
Eluffestedix .i.barba ircina.
Elumaria secundum dyas.uocatur latine speties illa strigni que yponoticus dormitatiuus dicitur.
Elus .i.tuice oculi exitus ab ulcare que clauis dicitur.l.l.clauis.
Elumbre est quidā sapor factus ex suco granatorum acetosorum lacte aīgdalarū & zucaro.
Elbub .i. mercurialis & aliqui dicūt q̄ est speties bautie agrestis fetentis de qua fit galbanum.
Elbue exposita ab auic.q̄ est iuzbue: sed in arabico est scriptum chibaue & ipsum est elbaue & est speties cardamomi: dicit enim ibi q̄ est subtilior q̄ cacula quod ē cardamomū & sic elbue ē speties cardamomī subtilior cardamomo usuali.
Elchuchegi .i.cū aliquis caput ipetuose uertit retro uel ante cū loqtur & mouet ipsum aut facit crepitum ore quando loquitur & pfert uerbū et nescit quid dicat uel cum loquitur sonum facit ut non recordetur uel aliquid facit quod extraneum uidetur.
Elhul .i.fructus iuniperi.
Ellumie .i. alcanna.
Elluben .i.caseus
Emac interp̄tatur sanguis: inde emagogū quasi sanguinem educens, ab emac quod est sanguis, et gois qđ est fluxus. Et ob hoc dicitur emorogias uel emorosagia & dicitur emathites qđ est potens .i. sistens sanguinem: timos enim potens uel sistēs dicitur: inde emadosis .i. secunda digestio ab emac qđ est sanguis & dosis, quod est quantitas, quia in secunda digestione fit quātitas sanguinis cōueiens ad nutritōez corporis antidosis .i. tertia digestio: & emothoica passio dicitur ab emac, quod est sanguis et thois quod est eductio a pectore inde emothoica passio .i. passio in qua expuitur sanguis a pectore per os ſz ab ago agis componitur emac: & dicitur educens sanguinem, id̄ emagogū .i. ducēs sanguinem uel agens & illud uocabulum ponitur in antidotario gal. minori ī quo dicitur antidotum emagogū .i. adiutoriū sanguinem menstrualem educens. Et qđ educit flegma dicitur flegmagogū quasi agens uel ducens flegma et colagogum .i. agens uel ducens colerā: Et melagogū .i. agens uel ducens melācoliam.
Emathites quandoq; inuenitur ī mineris & quandoq; subtiliantur aliqui īadurēdo magnetē, & qđ ꝓuenit inde ē emathites ī operationibus suis, emathites ī mineris īuentus est sanguineus lapis. cuius tritura & confricatura sanguis colorē repsentat & que fluxui cuiuscūq; sanguinis apta est a quocūq; horum nomen accepisse pōt .l.l. lapis emathites.
Emacaron .i.sanguis dracois.
Ema .i.emac.
Emagogum quid est. l l.emac.
Emathisia .i.sanguis effusio.
Emasum .i.prunum.
Ematica sunt secundum alexandrū cap. de medicinis, ad frigidū stoācū iunctiones seu salsamenta ī qbus morselli intīgūtur.
Embasmata .i.salsamenta uel inunctiones.
Emfrasis .i.opilatio, inde emfraticum .i.opilatiuum & confraticum .i. opilationem soluens.
Emplagia .i.paralisis.
Emplastrum diazimia .i. de fermento.
Emplastrum diamenomis est quod de cocleis conficitur.
Empraticum est quoddā genus miconii.
Emscara .i.crustula q̄ suitur đ scabie uel de uulneribus uel de apātibus.
Emedia .i. stupor dentium ex esu punticorum proueniēs uel cōmedendi poma.
Emera .i.aurora diei.
Emerus .i.ortense olus.
Emeluche .i.alacuen alba.
Emethos .i.uomitus uel nausea
Emergi .i.qđdā gen? pilcis
Emeruchie .i.anuīden.
Emkersim romanum .i.spica celtica.
Empnensis .i. aspiratio soni.

uoris inſpiratio
Emquenea .i.uſnee
Emis .i.ſemis dicitur uel
medietas inde emigranea.i.dolor medi-
etatis partis capitis et emitriteus .i.me-
dia tertiana
Emina dicta ē eo q̄ ſit ſextarii medietas
cōtinet autē ciatos.ix. eſt ſecūdū yſidorū
menſura liquidorum apprehendēs lib.i.
Emina romana ē.⅓.xx.& italica et egip-
tiaca.xxvi.⅓ ſextarius eſt lib.ii.
Emitritea eſt febris cōpoīta
ex duabus febribus quarū una ē tertiana
ab emi quod eſt ſemis et triteus quod ē
tertiana
Emiones .i.mulus quia eſt
ſemi aſinus
Emitheos .i.ſemi deus
Emigeon .i.ſemi uncia
Emiſton .i.ſemi ſextarius
Emigranea quid eſt .l.l.emis et denūciat
curſum aque ad oculum in fine aut dila-
tationem pupille
Emblici & bellirici iter mi-
tabolanos non cōputantur & ideo uide
quia diuerſa facit cap. Auic.& Sera. &
alii q̄is ſimilis operationis ſint pro q̄bus
.l.l.halilig
Emphimia .i.grauitas tumida
palpebrarum
Empima eſt ſputū ſanioſuz
inde empicus
Empiema uel empiima dicunt greci col-
lectiones ſiue apoſteāta occulta atq; uiſui
abſcōſa in altioribus uiſceruz partib9
nata: nam greci emcatalipſum uocant
Empitiſma .i.fomentatio
Emplieu anteſis .i. uentoſitas uel
inflatio
Emoroide naſi .i.polippus
Emorogia .i.ſanguis diſcurſus
uel fluxus
Emorroſagia idem
Emoptois .i. ſanguis emiſſio
Emoptoicus .i.ſpuens ſanguinē
Emodia .i. ſtupor dentium
ex eſu punticorū proueniēs uel cōmedēdi
poma & poteſt dici ſtupor cuiuſq; mēbri
Emola .i.harmel

Emoroida .i. quedā egritudo
ani proueniens a fluxu ſanguinis illi9 loci
& aliquando inflantur uene emoroidales
ſine emiſſione ſanguinis & cum dolore
fortiſſimo
Emoroſagia .i.ſanguis fluxus
Embroca .i.infuſio quā nos
dicimus fomentum & embrocatio .i.in-
fuſio.ſ.quando ab alto infunditur
Embrobata .i.exteriora ſarmēti
Embrotoſcomus .i.curuatio ſpaſmoſa
corporis ex parte poſteriori
Emulgētes puto q̄ ſint due uene magne
que uadūt ad renes
Embula .i.canalis uel fiſtula
uel aliquid ſimile arundini
Embut .i.ſpina alba
Embuta uirtus .i. attractiua uel
appetitiua
Empuris quem noſtri ſalſifragam uocāt
Plinius naſcitur in montibus maritimis i
ſaxo qđ ꝓpinquius mari fuerit ē ſalſum
& latini uocāt eam cretanum marinum
Empurios idem

CAP. CCXXXXIIII.

Nancium grece latine ante-
florum uel flos uitis agreſtis
uel flos uitiſſi & de eis īueīes
ſiliter in.l.harin. DYAS.
cap.enancium flos eſt uitis agreſtis q̄ cū
ceperit florere colligendi ſunt flores ipſi
& deſiccandi & alio nomiē uocatur uitis
iſta lambruſca flores eius optime redolēt
& ſiccātur in umbra & in teſta reponēdi
ſunt melius naſcitur in ſyria .POSSE.
DYAS.uirtus eſt ei ſtiptica unde ſi bi-
bitum fuerit euſtomaticū eſt et diureticū
uentrem ſtringit ſanguinem reiicientibus
ſubuenit & bibitum et impoſituz ſtoāco
fetorem oris emendat digeſtionē ſtoāci
celebrat mixtum oleo & aceto dolorem
capitis fomento tollit: ſiccus et uiridis in
cataplātibus adhibitus uulnera recētia
ſine tumore ſeruat egilopas ī initio uul-
neribus oris & gingiuarū utile ē uulnera
ueretri ad ſanitatem perducit melle ad-
dito & oleo roſarum & croco et mirra

peſſariis neceſſarie adhibetur: fluxus matricis peſſario facto ſtrīgit: reuma oculis ſuſpendit cataplātibus adhībitū ſtomaci egeſtionem ſoluit & maxime cum polēta & uīno mixtum et īpoſitum. Cōbuſtū uero īn teſta cū carbonibus colliriis bene miſcetur: panaricia oculorū & pterigea purgat melle addito reuma gingiuarū & uulnera curat.

Enanarra .i.cardus.
Ennara idem.
Ennacion ē herba hēns folia ut paſtinaca & eſt cicuta.
Enbalmata .i.fructus iuniper i.
Encatiſma .i.ſeſſio in aqua uel balneo particulari uſq; ad umbilicum uel fumigium.
Encaraſſis .i.inciſio uel caraxatio.
Encantis ē caro ſuperflua in angulo maiori oculi corpulenta.
Encanſeos .i.aeris aduſtio.
Encafalos .i.medulla capitis
Encatera .i.ſalſum.
Encantiſma .i.encatiſma.
Enfractica dicuntur, q̄ facile corrūpūtur in cibis uel enfractica.i.laxatiua, aperitiua uel uaporantia.
Encatiſma grece .i.ſeſſio in aqua canam ſic uocamus decoctionem aliquam in qua quis ſedet, ꝓpter egritudiēs renuz & inteſtinorum ueſice et ani matricis & ceterorum membroruz inferiorum: unde kathime grece ſedeo, ide cathedra.i.ſedile.
Enkardia .i.uiſcera uel p̄cordia.
Entalon .i. daſnoides.
Entaticum .i.medicamē libidis coitus prouocatiuum.
Entali .i.ſentali.
Entanicos .i.ferrum indū, qđ indaricum dicitur.
Enconia .i. iniectio uel relaxatio.
Enema .i.infuſio q̄ inicitur per criſtere uel decoctio que p criſtere inicitur, ut apparet per auic. priō canoē fen. q̄rta. cap. vii. circa finē q dicit, q̄ melius ē medico, cū medicina ſupflue educit ut ſit preuiſor in enematibus & ipſorum inſtrumētis in enematibus .i.decoctioīb9 criſteriorum & ī inſtrumētis.i.criſteribꝰ nam enemata & ipſorum .ſ. enematum inſtrumenta.
Enreuma .i.illud q̄ſi ſedimen quod ſtat in medio urine.
Enerorima interpretatur pēdēs uel claudentia uulnus.
Eneſton .i.fenum.
Eneorma .i.pēdens malum.
Enchelis .i.anguilla.
Enchema .i. emplaſtra q̄ recētibus et cruētibus īponūtur uulneribus.
Encheraiſtos appellāt ꝓprie melācolicos quoſdam qui uidentur a quibuſdā maioribus reſpici uirtutibus in predicere futura, quēadmodum indiuinatores.
Endehuſtum .i.exuſtum.
Enphericon .i.ypericon.
Engere .i.urtica.
Engedanum .i.ſimphium.
Enchenum .i.frīgida cohercēs curatio.
Enpetigo lapidis quid eſt.i.i.lithim
Entera .i.inteſtina, inde lientaria diſinteria & cetera.
Enterocellicus .i.cuius inteſtina ī oxeum deſcendūt, & ſunt hernioſi.
Entheaſmos ē ſpēs melancolie, qua homines dicuntur habere demoniū.
Enthelachia idem
Entereon ſecundū dyas. cap. de ferula a multis uocatur ferula.
Entero idem
Eniſit .i.aniſum
Enigdenis .i.ſerpens
Enidi .i.medicīā ydragoga
Eniſcus .i.rubus.

CAP. CCXXXXV.

Niola latine uel aurigea uel aurigalis uel reiecialis, grece uero orminon. DYAS. cap. de orminon. Orminon habet tyrſum cubitalem quadrum, folia ut marubium exiſtentia florē hēt magne figure: cuius lateralia folia ſunt ſicut aurea lamina propendentia cum ſeīe longo aut nigro. Eſt alia agreſtis appellata cum

ſemine rotondo aut flauo et acriori flore albo. POSSE: facit utrumq; orminon ad oculorum argemona ſeu leucomata: folia priē ſpetiei ſtirpes educit a corpore & uenerem mouet et unguentis miſcetur ualētibus ad ſcabiem empetiginē et leprā & ingreditur in ſyrupo urſonis poſito in antidotario gal. minori.

Enimon .i. apocruſticū medicamen.

Emugum .i. lignumaloes.

Empnion .i. fātaſma uel uiſio in ſompno.

Empnos .i. ſemiſompnium.

Enbīt .i. ſpīna alba.

Enchicatiſmo .i. infundo uel aſpgo.

Encliſma .i. infuſio ī naribus.

Encliſtra .i. liqda. q̄ liniuntur

Endiuia quedam domeſtica, & ē ſcariola domeſtica uel cicorea domeſtica, quedaz eſt ſilueſtris & ē ēdiuia uel ſcariola ſilurīs uel cicorea ſilurīs, et uocatur ſponſa ſolis uel ſoliſequia ſed quid eſt. l. l. cicorea.

Endima .i. ſeuum.

Endiachechon .i. ulcus oculi lōgo tempore tardum ſuppoſitionibus, ac liniméntis uariatum.

Enfiſena eſt inflatio facile cedens impreſſioni undiq; alba, differēs ab ypofregmate eo q̄ alba oculoz extātiora a circulo pupille uidentur ex ſupfitie priē tunice, uel ut ſcabra exurgens quam nos puſtulam dicere poterimus.

Enkilia .i. inteſtīna.

Enquimatiſmo .i. infūdo uel aſpgo

Enrīnon. .i. capitis purgatorium quod per nares inicitur.

Entridatum .i. rubea tinctorum qua utuntur tinctores.

Entiſiaſticus .i. melācoliā patiēs.

Entiſmos .i. fermētatus.

Enthimon grece piſcis dictus rubeus.

Enodus īterpretatur bene olēs, ab eu qđ eſt bonum.

Enoríſma, .i. caro ſuperflua, q̄ oritur in uulneribus.

Enon .i. caute.

Enondon .i. ruſiniolus auis.

Enoſtum .i. fenum.

Enones .i. bederog.

Enogefales .i. cefaliōnus

Enodis .i. boni odoris.

Encholpiſmus .i. īniectio īmatricē alicuius medicaminis.

Enſcotaſe .i. ſiccaz matricem habentes.

Enula ſecundū dyas uocatur eleniuz, uel elna pro qua. l. l. elenium.

Enula campana idem.

Enuſtica .i. atríplex.

Epatica quid eſt. l. l. azem alfaker.

Epar pro eo. l. l. rebith.

Epaferes .i. heriſipilla.

Epaumaſticus grece eſt ſpeties ſinochi ſp decreſcens.

Eptafilon eſt planta. vii. folia habens ſimilia pentafilon. Duas habet ſpeties: una habet radicem tenuē ramoſā & tortuoſam: & rufam folia aliqualiter piloſa: Altera habet radicem groſſā itus rufam folia piloſa, flos utriuſq; auroſus primam ſpetiem tormentillam uocant & eſt biſtorta.

Eptaleuron. eſt eius īterptatio .vii. coſtarum & eſt plantago maior, pro qua. l. l. arnogloſſa.

Epta .i. ſeptem.

Epeticon .i. aurigea uel aurigalis.

Epedion .i. cauda equīna.

Eppeticon .i. ſcopa regia.

Epithimum quid eſt. l. l. achemon.

Epilatum dicitur medicamen p os ſūptū ab epi quod eſt ſupra et fero.

Epilotrica .i. uulnus carne repletum.

Epithias .i. pillule.

Epilogatio .i. momentum.

Epilatride .i. ruge in fatie.

Epizoconta .i. diafragma.

Epiplate .i. habundātia malorum humorum.

Epiſpactica .i. aductoria.

Epilontica .i. ſanatiua.

Epizocontarmeron .i. membruz ī inferioribus infra coſtas.

Epicauma eſt ulcus ſordidū & rabidum oculi.

Epistotomis .i.spasmus qui declinat ad anteriora.
Epi grece prepositio significat aduersum uel aduersus, cis citra contra sub super ergaīn:pro secundū adiuncta.
Epialtes dicūt greci nos efficaltes īdubio dicimus.
Epithatis ab aliis elleborine uocatur, & ē planta quedam parua exiguis foliis & cetera. Plinius.
Epicauma a paulo uocatur, quarta spēs ulceris cornee oculi earum quas describit ut supra ī.l.butrion. Idem demostenes & est eius expositio ustura.
Epidimia grece supaduenies:nā epidimō aduena, & uidetur esse genus ad paudimon & pestilentiam.
Epifora dicitur ab epi quod est supra & fero fers.i.reuma in superioribus scilicet ī oculis & ideo epifora grece.i. supīfusio reumatis descendentis ad oculos & est cū inflationibus et doloribus.
Epigototum .i.omētū uel cīgulū membranū quod circūdat latera in quo fit uera pleuresis.
Epitrides .i. lactuca agrestis.
Epilata .i.mediciē laxatiue per os sumpte & maxime leues.
Epialos .i.febris in q̄ calor occultator, & apparet in ea frigus.
Epilensia .i.morbus caducus eo q̄ cadit patiens cū ea capitur pedicon a pueris quibus facilius et sępius accidit: Nam pedia grece puer, comitialis morb9 etiā dicebatur eo q̄ si aliquis hoc morbo in comiceis forte caderet agendis, absoluebantur comitia, et ād aliā diē trāsferebantur ex augurio comitia dicebantur, conuentus uniuersi populi kalendas ianuarii roē in cāpo martio ad magistrat9 creādos hic sacer morbus etiā uocabatur, eo q̄ partem corporis possidebat in qua animam habitare dicebant: dicitur etiam lunaticus morbus eo q̄ secūdum motum lune cōmoueri uidetur. Alexander cap. de epilensia inquit uocatur, quia obtinet & tenz omnem sensibilitatem captiuam, uocant alii eā yeronoson.i.sacrā passionē, eo q̄ sacerdotalis oneris possideat tēpluz .i.cerebrum in quo anima habitat. Alii uero eracliam uocāt, propterea qa fortis fit et nō facile elidatur ipla & cetera hoc morbo dicunt herculez captum fuisse & forte ob hoc heraclea dicitur.

CAP. CCXXXXVI.

Pimedium siue ut latini uinectam dicūt secundū dyas, in proprio cap. hastam habet non maiorem edere silēm & folia decem aut .xii. carens flore et semiē. Radix est illi tenera nigra cū odore graui & gustu fatuo, nascitur in locis humidis. POSSE: DYAS. folia eius trita cum oleo et īposita māmas crescere nō adittit, folia eius et radix cum uino bibita post purgationem menstruorum .3.v. gērare nō sinit si .v. aut .vi. diebus bibita fuerit. Epimelida secundum dyas. cap. quod incipit mespilla sicut appet si.l.l. mespilla est inquit & alia que ī hyspania nascitur quam multi epimelidam uocant: semen rotondū habens hoc aptū ē ad cōmedēdū, & est stipticum & tarde maturescit, silis sorbo, & nos latini uocamus hanc epimelidam anzarolam: ysidorus uocat eam pomelido pro quibus.l.l.zaror.
Epimedum est quedam species scylle que comeditur.
Epinictida est egritudo grece sic uocata q̄ dicitur ara. sire qđ uocabulū dyas. cap. de coriādro et arnoglossa poīt Plinius, epictide inquit pustule sunt quali nigre que de nocte magis oriuntur.
Cornelius celsus īpprio cap. epīnictida pustula est pessima colore subliuida, uel nigra uel alba cum uehementi inflatione, & cum apta est apparet intus ulcerosa muccosa cuz dolore ingēti: magnitudinē fabe non excedit, & quia nocte oritur sic a grecis uocatur.
Epio uel epium apud dyas. uocatur una species salicis & est os mundi.
Epipatis .i.fisambris
Epipis .i.omētū, mēbranū mappa uentris.
Epilon .i.timpanites uel

aſclites.
Epiloceon .i.dendeceleon
Epiploten .i.complexio contrariarum paſſionum.
Epiranis .i. aſperſio, infuſio immiſſio.
Epiſemaſias .i.acceſſioēs febriū.
Epiſpaſtica expoītur a dyas.cap.ppoleos aductoria.
Epitheſis .i.ſuppoſitio.
Epiteſma .i.linteoli uel faſcie uel inſtite.
Epipephetoris .i.coniunctiue.
Epithetos .i.ſtellio.
Epithero .i.medicamen.
Epiplotiles quando zirbus deſcendit in burſam teſticulorum.
Epikleon .i.zirbus.
Epithima .i.ſuppoītō ēplaſtri mollis uel aquoſi uel epithiā dicunt greci medicamentū qđ ſtomaco et ypocūdriis & uentri ſupponitur cum fuerit panno intinctum.
Epithima tenoticon .i.debilitatē cōfortans epatis.
Epithimum quid eſt.l.l.themon.
Epilombis eſt radix cardi ſilueſtris.
Epicomata ē condenſatio huōris ī oculo
Epidagum .i.gipſum
Epilanetide .i.ruge in facie
Epililides .i.ampelios agria.
Epiſtolatia .i.paſtinaca
Eporatiua .i.mollitiua.
Eponfilon .i.folium uel ſemē tapſi uel lignum.
Epops .i.upupa auis
Epſo .i.eruca
Equiſecon quid eſt.l.l.dhenech
Equimias .i.peucedanum
Equinitia .i.uincitoxicum
Equincia .i.flos mali grāti.
Equilidītas uel equalidas eſt cū ī corpore dominātur frigidītas, & huīdītas eqliter uel humidītas p ſuperhabundantiam.
Eraces .i.magnes
Eraptidos .i.cardus
Eramthos .i.cicer
Eratron .i. ſerpens quidam
Eramthemide .i. camomilla
Erambāmata .i.impoſitiones
Era .i.loliū uel zizania.
Eraclea hoc nomen multis plantis attributum fuit, eo q multas herculi herbas attribuerunt antiqnā eraclea ab hercule dicītur & cū h debet ſcribi ſed cōmuīter ſcribītur per e DYAS.cap.de eraclea.
Eraclea quandam ſpetiem abrotani quā feminam dicit eſſe uocat. Item paritariā a quibuſdam ſit, uocari dicit cap.alſmen. Item aliā q ſinderitis dicitur. Theodorus priſcianus in libro de ſim. medicina. Eraclea inquit, quam alii abrotanū dicūt & cetera. Item eraclea eſt epilenſia lege.l. epilenſia
Eraclepa eſt que latiē ferraria nigra uocatur et eſt quam moderni centruz galli & gallitricū ſilueſtre uocāt.
Eracon .i.herba ferulatia & eſt duorum palmorū altitudiē origano ſimilis florellulis aureis & cetera.
Erait .i.laurus
Eradion ſecundum dyas.eſt miliuz ſolis cap.de litoſpermon.
Eramotica apud dyas.reperitur uocari prima ſpeties origani earum, quas ipſe deſcribit.
Eramtemides dicitur ab aliqbus caōmilla & ſecundum dyas.
Erbaturum .i.arthemita
Ergantia .i.ungula caballina.
Ereuentis .i.cicer
Eregmon .i.ſenation
Ereos .i.amor, qui ereos dicitur, eſt ſpeties melancolie ex cupidiē proueniens dicta ab ero nobili, eo q nobilibus magis accidat propter diuitiaruz & ocii affluentiam.
Ereſcon .i.ītuba & ē cicorea uel endiuia.
Eremela .i.harmel
Ermezaſis .i.mecurialis, ab ermete qui eſt mercurius.
Erpeſeſtiomenus quaſi repēs cōmedēdo. Nam erpta reptilia ſerpentia que ſerpūt eſtiomenus.i.comeſtus eſus.
Erpeta pro impetigiē & maxiē, p ſerpigiē ponitur.

Erpelatos gre.igis,acer ſerpigo & cetera ſacer .i.execrabilis, uel heriſipilla flegmonides.i.mixta cum ſanguine.

Ericus .i.colofonia

Ereanginos .i.faba ortenſis

Ertranginos idem

Eriſipilla .i.ſacer uel acer ignis

Erigion .i. cicer erraticum uel ſenation

Eriſceptron .i.ciperum hyſpanū

Erion .i.lana

Erigeron .i.cardus benedictus

Erimilie .i.ſilis piperi ſemen quoddam eſt

Ericeas ſimilis eruce,ſed multo breuior & acrior

Eris erugo quid eſt.l.l.aeris erugo

Ericon .i.carica.

Eritis .i.maſſago, & eſt maſalthoc.

Erigion .i.card9 purpureus

Ericcius terrenus quid eſt .l.l.ceuſud & pro ericcio marino.l.l.ut ſupra.

Eriſicon .i.ruta.

Eris ſios .i.calcantum

Erice .i.tamaricis

Eriſcepron .i.ſparcos

Erit .i.lana

Erica olece

Erithron .i.afronitrum

Erici arboris,inde erici carpos .i.arboris frutex

Eriſceptron .i. triāgulus iuncus & eſt iuncus ciperi

Eriſiolacharium .i.atriplex

Eriſtos .i.maluauiſcus uel altea

Ericen dyas.dicit eſſe libanotidem etiam in tracia naſcitur,cap.de libanotide & eſt ros marinus.

Ericis carpos quidam dicunt q̄ eſt ſemē arboris illicis ſed alexander cap.de cura tenaſmonis uidetur dicere q̄ ſit athel & etiam apud ſera. in antiquis ſinonimis īuenitur erice,i.tamarix

Ericinus uel marinus uel terrenus ambo ſpinis ſimilimi echinus uocatur uterq;.l.l. ecinus

Erifion ſecundum dyas.eſt abſinthium marinum ut ſupra in abſinthio

CAP. CCXXXXVII.

Rigion ſiue erigeron uel ſedum uel ſenition uel entricomon uel ſenation gre.ara. xhuſeam achantidam: latine uero cardo benedict9.Plinius cap.ſeition Senition dicitur qa ueris tēpore ſeneſcit & dicitur erigion qa egeron gre. dicitur ſenex & eſt herba theriſſagum ſpetie. & cum mollicie cauliculis ſubrubicundis Naſcitur in tegulis & in muris nomē hoc greci dederunt quia uere caneſcit caput eius numeroſa diuiditur lanugine qualis eſt ſpine inter diuiſuras exeunte quare eam callimacus achantida appellat Alii uero appellant pappum. GAL.vi.ſim. phar.cap.de cardone benedicto. Erigerō ſiue cardo benedictus uel ſenation uel herba bulne uirtutem habet inflatiuam & mediocriter diaforeticam. DYAS. cap.ſedum.i.cardo benedictus eſt herba quam ſenition uocant. Naſcitur i tectis & in petris,folia hab3 uiridia et dēſa ſilia quercule,ſed groſſiora et pīguiora tyrſū ſubruſum capitellum in ſūmitate tyrſi habens in modum uiticelle lanuginoſum uires habet ſtringentes & refrigerantes & eadem preſtantes q̄ et plantago: folia frigida ſunt .POSSE. DYAS. folia eius cum floribus in cataplātibus cū uino dulci facta & īpoſita inflatōes teſticulorū tollit et ani plagas ſanat ad neruorū īciſiones cum aceto facit & cataplaſmatibus impoſita ipſa uero potui data offocatioēs facit.

Erinaceus .i.ericius terrenus & latine uocatur ericcius

Eriſceptron dyas.cap.de ierebotano, eſt berbena

Eriſepron .i.ciperus

Eriſin eſt quoddā ſemen granificum mihī ignotum

Eriſmon quid eſt.l.l.bedereg

Eriſum idem

Ritrodanum uel entradorō uel eritron uel eritrodanon grece.arabice faue uel eira: latine uero rubea tinctorum

Vbi ſciendū q̄ dyas.cap. d̄ rubea dicit q̄ rubea ſiue ut alii eritrodanū dicunt & eſt de rubea domeſtica.Aliud cap.inuenitur apud dyas.qd̄ ſic habet eritrodanū dicūt & eſt de rubea agreſti. Item ſecundum ueritatem eritrodanum in alia trāſlatioē dyas. aut tetrion uocāt plurimi. Radix ē illi infitiens.Duo ſunt eius genera unum agreſte alterum ſeminatum ſicut rauene italie fuit locis cultis ſeminatum. Naz & in uiis ſponte naſcitur:haſte ſunt illi q̄dre & lōge & aſpe ſicut apparine ſz fortiores & longiores: folia habentes intra nodos ipſos:folia habet ſicut aſter.i. ſtella ī giro poſita:ſemen eius rotondū ē ī priō uiride & poſtea rufum & cum maturauerit nigreſcit:& radix eius longa tenuis & rufa & cetera ſed ſecundū tranſlationem aliā dyas.rubea ſiue ut alii eritrodanū herba eſt omnibus nota . Speties eius ſunt due, una agreſtis alia que appellatur ſpartos & eſt domeſtica ramulos habens tenues & quaſi nodoſos, folia habz per īterualla diſtantia atq; per ſingulas adunationes ueluti ſtellarū imaginē mittentia: fructꝰ ſiue ſemen ei rotondū uiride & hīc rubꝫ aut circa maturitatem nigrum. Radicem habet paruam tenuem puſillam rubicūdā Plinius cap.erithron : Erithron quā alii eritrodanum uocant nos uero rubeam q̄ tinguntur lane & pelles & cetera: grecus uero eritodanum dicit. Nam erithros rubeus cocchinus feniceus rubicūdus exponitur de rubea & cetera. SERA.li. aggre.cap.fane auct.dyas. fane ſiue faue .i.rubea tinctorum , quedā ex ea naſcitur & quedam ex ea ſemiātur , & habet raōs quadratos longos groſſos ſilēs raīs herbe que dicitur abaruz: niſi quia ſūt maiores eis & duriores:ſup ipſos ſunt folia diuiſa adinuicem egredientia iuxta nodos, & in ſimilitudiē ſtellarū & fructus ē rotondus cuius color ī principio ſue apperitionis eſt uiridis, poſtea uero fit rubeus: Et quando maturus eſt fit niger, & quod d̄ ipſa admīſtratur ſunt uene ipſius, & ipſe ſūt ſubtiles longe & rubee.GAL.vi.ſim. phar. cap.eritrodanuz. Eritrodanū ē aūt rubea tīctoꝝ radix acerba & amara ſ̄dm guſtuz: unde et q̄d dictum ē de aliis adīuicē ſibi huiuſmōi ⁊tutes conueniētes ī hac radice conſpicis.Paulus cap.de rubea ca.& ſic. in.ii.gradu. Auerois in colliz cap.de rubea. Rubea eſt ca.& ſic.ī tertio gradu: POSSE: Eritrodanum uirtutē habet mictualem cum aceto illinita albis maculis medetur uſus etiam eius ad ea proficit que cetera diuretica proficere dicimus : Sed agreſtis uirtus eſt ſecundū dyas.mictualis diuretica,unde urinam & menſtrua prouocat. GAL. Eritrodanū ſplenē et epar expurgat et urinas groſſas & multas: Eſt aūt quādoq; & ſāguīolētas euacuans:q̄doq; etiam prouocat mēſtrua & abſtergit mediocriter quecūq; abſterſione egēt morſeis quoq; albis cuz aceto peruncta confert:quidam autē propināt eas ſciaticis necnō paliticis cū mellicrato

Ercinos grece ara,eliſiſtidoſis,latine uero herba yrciā uel herba lactis.DYAS.cap. ercinos naſcitur in fluminibus & circa puteos,folia habēs ozimo ſilīa,ſz oblōga & diuiſa & in ſūmo haſtas quinq; aut ſex longas duobus palīs:& flores albos,ſemē eſt ei nigrum minutum et durum: folia eius ſuco ſunt plena:POSSE DYAS. ſeminis eius.3.ii.melli mixtum & inūctū caligines oculorum & reuma compeſcit ſucus eius auribus infuſus dolorem auriū mitigat maxiē aſroītro & ſulfure mixtis Plinius herba lactis ualet ad īpgnationez accepta per os & fomentata

Ermicar .i.lumbricus

Ernia uocatur tumor qui in oxcum apparet ex deſcenſu inteſtinorum intus uel alterius rei

Erpillum .i.ſerpillum

Erpillon idem

Eria .i.lana

Eriotigio .i.faba

Eriſiſtides .i.herba yrcina.

Erongium .i. centum capita

Eron .i.adamas lapis
Eros .i.amor.
Eroticos .i.amatorius cupidinarius.
Erob .i.minus cicer.
Erobuthus agriere .i.cicer agrestis.
Erpolitricum .i.polltricum.
Erton .i.diuisiuum.
Erugo eius speties sunt multe, sed q̄ndo simpliciter ponitur intelligitur de erugiē eris uel auricalci uel cupri, & quid est.l.l. aeris erugo.
Erugo campane .i.prassium.
Erundīna .i.celidonia
Eruca aque .i.senation.
Erugo uermicularis qd ē.l.l. aeris erugo.
Erugo haid quid est.l.l.aerugo ferri.
Erugo ferri quid est.l.l.ut supra
Erustus .i.rubeus.
Eruca quid est.l.l.iergit.
Eruca gerentina quid est.l.l. bederog.

CAP. CCXXXXIX.

Rbum ara.gre.hierob:latine uero iudaica. DYAS. cap.hierob herba ē porrecta uirgultis ultra cubitum geniculosis cum foliis p̄ iteru alla distātibus tanq̄ quercus incisis & subalbidis: uires habet acres et mictuales. POSSE. DYAS.facit ad capitis et epatis dolorē & ad serpentis morsum et aranearum & rabidi canis calculos expellit: ydropicos sanat uulnera recentia superposita curat facit et ad eos qui induratas uenas habēt & cibum reiciunt propter parotidas: & strunas collo ligatur hystericos sanat.ʒ.i. ex suco foliorum & nardi.ʒ.iiii.et paululū mirre ex aq̄ sciatis.iii.potui data:radicem huius qui secum habuerit a serpēte tutus erit.
Erlurustica .i.rosa siluatica.
Ersabea .i.bona carnositas.
Esapon est quedam speties lactuce.
Escara est illud quod aduritur ex mēbro propter cauterium uel escara .i. crustulla.
Escahalus .i. cancer, cū ducit mēbrum ad insensibilitatem.
Escacados .i.sticados.
Esdra Plinius ab aliis marbasis uocata nascitur uentoso fere tractu scādens arborem, & ex ramis perpendēs folio nullo, rursis nuērosa qui sunt ut iunci, geiculati radice pallida & cetera.
Espastica dicitur medicina que extrahit & non reprimit. Oribasius.
Escabari .i.aroātica frigida ut sandalum, rosa & similia.
Escul .i.mentastrum.
Esperis .i.citrum
Esse .i.butirum.
Essera .i.stiptica multum
Esset .i.pix.
Essere est pustula parua lata sicut uesice ad aliquantulam tendens rubedinē faciēs, angustiam eueniens subito, & fortasse ē sanguinea: & secūdū plurimū fit uehemēs in nocte & eius causa ē uapor calidus elevatus ī corpore subito aut a sanguinē colerico aut flegmate baurachio.
Es quid est.l.l.hoas.
Es ustum quid est.l.l.qd supra, uel lege calcutecaumenon.
Esterguad .i.anuiden.
Esterguas .i. herba otauiden de qua fit asa fetida.
Esistides .i.sucus plante que dicitur barba yrcina uel quod uerius est sucus cuiusdam quasi fungi nascentis ad pedē barbe yrcine & uocatur ypoqstidos.
Esimirismum .i.mirtus agrestis.
Esie .i.lapidis.
Esilma idem.
Esion .i.senation.
Esbrium .i.saluia uel flos ei? sed falso, ymmo ē sansucus uel maiorana.
Escisio .i.exitus.
Esmion .i.menta.
Espis .i.citrum
Espilon .i.splemon.
Espedagum plumbi .i.cerusa.
Estitia .i.siccia.
Estio .i.comedo.
Estimenos .i.ulcus māducans.
Esolium .i.flos saluie.
Esmon .i.eruca.
Esopa cerotis sudor ouium.
Escotomenos .i.tenebrosus.

Efflorationes ſunt macule que oriuntur in ſuperfitie corporis

Eſcos .i.aquila auis

CAP. CCL.

Sula latine: arabice ſcebran: grece uero pinas uel peplus

SERA .li.agg.cap .ſcebran auct.dyas.Scebran.i.eſula & eſt planta habens ſtipitem extenſum in longitudine unius brachii habens multos nodos & ſuper ipſū ſūt folia pua ſubtilia & acutarum extremitatum ſimilia foliis pini:& hēt flores paruos purpurei coloris & habet ſemen latum ſilē lenti & radicez albam groſſam plenam lacte: & eſt plāta illa ſimilis quēadmodū lacticiniū qđ cyparitſos dicitur, reperitur autē hec plāta aliquibus locis magis. Et idem auct. gal. & putant aliqui, ꝙ hec ſit ex ſpēbus lacticiniorum, eo ꝙ habet lac ſicut ipſa hēt & laxat ſicut ſicut ipſa & uirtus eius eſt ī ꝓprietatibus ſicut uirtus eorū. DYAS. cap.pinas ſecundū tranſlationē noſtram Pinas aut ellenia ſilis eſt ciparitſo et titimallo:unde et in numero titimalli poītur haſtas hēt in longitudiē nodoſas & folia acuta et tenuia ſimilia pini:flores lōgos & purpureos ſemen latū ſicut lēticula:radix eſt illi alba & groſſa lacrimo pleā.Paulus cap.de eſula.Eſula ca.ē & ſic.in.iii. gradu IO. MES. Alſcebran eſt ex ſpetiebus lacticiniorum & ē ſolutiuū ruſticoꝝ: & ē eius aliud nigrum habēs radices rotōdas & groſſas ſpiſſi corticis et dēſi ponderoſi Et aliud eſt paruum hēns radices ſubtiles tenuium corticū . Electio magnū ē malū ſcindens uiſcera: paruū uero eſt illud qđ eligitur.Et melior pars plāte eiꝰ ē cortex radicis ipſius:& lac eius ē acutius et fortius. Et melior radix eius eſt habens ꝓpetates quinq;.ſ.cuius cortex ē ſbtilior & lenior facile frangibilis et eſt habens đ rubedine aliquid ſicut caſſia proprie ſup quā preteriit medietas anni.Recens uero menſis ſui eſt mala;nigra uero pernitioſa & orta in locis termarum ſimiliter. Et melius tempus collectionis radicis eius ē principium ueris:& lactis eius finis ipſius eſt calide complexionis et ſicce ī prīcipio tertii.Et lac eius eſt calidius:et ē cōpoſitū ex ſubſtantia ignea acuta et ſubtili, et ex ſubſtantia terrea ſtiptica & eſt inciſiuuz et ſubtiliatiuū et exſiccatiuū materieruz ſubmerſarum liqueſactiuū diſruptiuum orifitiorum uenarū. Rectificatio nocet cordi epati at ſtomaco et diſrumpit ueās et excoriat uiſcera et ꝺrelinqt īflāmatōes fatientes cadere in febres: & emendatur primū nocumētū qđ ex eo tiētur ꝑmiſcēdo aliq̄ ex medicis cordialibus et ſtoāticis et epaticis cū eo . Et ſecūdum et tertium corrigitur acquirendo ei bonitatem cuz rebus congluctinatiuis et coadunantibus confortantibus ſicut eſt dragantū et gīu et bdelliū et mucillago pſillii et ſucus portulace et ſimilia. Et quartū nocumētum tollitur ꝑmiſcēdo ei ex rebus infrigidātibus et extīguētibꝰ aliq̄s ex hiis fatiētibꝰ apud me ē ut īfūdatur ī ſuco altaraxacō aut in ſuco endiuie et pauco aceto aut in ſuco portulace et ſolatri et aceto: et ſi fuerit acetum decoctionis aut infuſionis citoīorū erit melius mirra quoq; ſigillat ei bonitates notas:et abſinthiuz ſimiliter et aloe. Et dixit iudeus infundatur in lacte dulci aut acetoſo, & ī eo reōueatur lac multotiens et exſiccetur, reprimitur enī ſua malitia. Et dicit Rufus ſi ſolutio per eum ſuperat laborioſa ſedeat ī aqua frigida ſolutus mihi enim uidetur uerbū inconueniens circumdans enim frigiduz micludit et coadunat uirtutem medicine & corroborat eā necnon et materias & uias īpulſionū repellit ſicut te ſcire fecimus: Succurrendum ergo tunc ſicut in canone diximus . Confectio pillularum cōferentium ad hydropiſim. Accipiūtur eius preparati partes.iii.mirabolanorum citrinorum partes quatuor aloes ptes.v. confice cū ſuco feniculi aut abſinthii aut endiuie.Et eſt doſis earuz a.3.i.ſ. uſq; ad .iii.& quidam ex lacte eius et farina oblatas fatiunt et ſoluūt cum eis.Et quidaz fatiunt cū aneto et zucaro et lacte ipſius & quidam cū carne citoniorū et maſtice & lacte eius et fatiunt ſolutiuū bonum

POSSE. DYAS. ʒ.ii.radicis eius accepte coleraʒ et flegma deponūt ſucus eius obulo uno acceptus aut coclearium unū, omnia ſimiliter facere poteſt.

SERA.quoq; auct.dyas.ſi de radice eiꝰ accipiatur.ʒ.i.& bibatur cum mellicrato laxat uentrem & pondus duorū onoloſat foliorum eius idē facit: & ſemen eius ſi ꝺ eo accipiatur laxat colerā & flegma.Et ſi ſumatur ex lacte eius.ʒ.i.idem facit. Et idem auct.aben meſuay. Scebran ꝓpetas eſt ſicut mezereon. Si autē quis uult illū accipere preparet ipſum ſicut prepatur mezereon niſi ꝙ loco abſinthii ponātur roſe & dragantum & bibat ipſū cū aqua mellis aut cū rob aut cū decoctioē mellis: aut cum olere yameno.Et doſis eius ē ab uno kirat uſq; ad.ii.Paulus ſcebran laxat aquam citrinā q̄do bibitur cū ſanich. Et idem auct.aben meſuay, laxat melācolicā & flegma.Et idem ſecundū librū quēdaʒ ueneoſorum id quod de ipſo occidit eſt pondus.ʒ.ii.& abſcindit fluxū qui accidit ab eo ſedere in aqua frigida: & proicere ipſum ſup caput eius . Et idem auct.abix ſcebran eſt ca.in.iii.gradu & ſic.ī prīcipio ſecundi.Et eſt in eo cū hoc ſtipticitas & acuitas:Ita ꝙ quando aliquis ſumit de eo in potu inueīt ex eo ſtipticitatē ī gutture ſuo:& antiqui utebantur eo et inuenerūt in opationibus eius nocumētū hēntibus complexionem calidā & ꝙ inducit potāti ſe febrem:& cum hoc eſt malū hēntibus emoroydas ani & īducit fluxum ſanguīs earum quia uene ille de natura ſua ſunt fluxibiles. Cum ergo ſentiunt ſiccitatem ſcebrā & caliditatem facit eas tumeſcere plus et fluere quia ſcebrā opatur duabus q̄litatibꝰ quas diximus & etiam propter fluxibilitatem:& ille medicine que laxant cum ſtipticitate et acuitate ſicut ſcebran & mezereon faciunt hoc ſed opatio reꝝ ſtipticarum que ſtringūt naturā ſicut ſūt glandes et caſtanee & grana paſſulaꝝ & cortex granati et ſimilia iſtis ex medicīs ſtipticis eſt operatio contraria operatioī ſcebran & mezereon quare ipſe ſtringūt uentrē & ſtringūt illas uenas & abſcīdūt fluxum ſanguīs ab eis . Et ſcebran quidē q̄do rectificatur iuuamēto magno:& hēt proprietatē laxādi aquā citrinā et cōfert in colica et melancolia & laxat flegma groſſū exiſtens in iuncturis. Et melius ex eo eſt cuius color eſt rubeus leue habens cortices ſubtiles: illud autē qd nō ē ita ſʒ ē groſſū & nō ē rubeuʒ niſi parū q̄do uis ipſū frangere & nō frangitur cito ꝓpter ſuā groſſitiē & habet in eo quid ſilē filis eſt deterius: ſed ſcebran qd ē perſide eſt deterius ē aliis: & rectificatio eius ē ut tu recipias ex ipſo quātitatē quā uolueris & infūdas ī lacte ibi dimittēdo die et nocte & caue ne plus dimittas etenī debilitatur eius operatio ad expellēdū chiōs groſſos. Et oportet ut tu mutes lac in die illa & nocte bis aut ter qa ſic expoliatur a ſtipticitate & ſiccitate que eſt in eo: Et ſi uis admiſcere cū aliis medicinis admiſce cuʒ hiis que conueniunt ſibi ſicut ſunt aniſū maratrum et cīnum & turbith et mirabolani quia ille medicīē & ſi ſint ſtiptice ī ſapore earū nō tamē ſunt ita acute ſicut ſcebran: quia in eis eſt cōplexio q̄ iuuant corpus pluſq̄ ſcebran & ille ſubtiliāt ipſū & auferunt acuitatē eius: Et q̄ndo tu uis cuʒ ipſo curare colicā a uētoſitate groſſa aut flegmate aut ab opilatione rectifica ipſum cū bdellio et ſerapino et armoīaco, & fac cum hiis pillulas et poē cū eis parū de ſtercore lupi: qd reperītur ſuper terrā album ſicut ceruſa aut ſicut lapis albus Et ſi uis ipſum extrahere de lacte et ſiccare infunde ipſū poſtea in ſuco endiuie et feniculi et ſolatri clarificato ſtādo illic tribus diebus et.iii.noctibus deīde ſiccēt et fiant inde troriſci et preparentur cum modico ſale yndi et turbit et mirabolaōꝝ et aloe nam inde eueniet medicīā multū iuuatiua:In lacte uero ſcebrā nō ē aliqua bonitas ymmo nocet ei qui accipit ipſuʒ Et medici uiatores occidūt cū eo multos propter ignorantiā ipſorū Et ego queſ.ui ab aliquibus eorum que erat illa medicīā quā dabant in potu et ſciui ꝙ erat ſcebrā lac cum oleo ſiſamino et laxabāt aliquos uſq; ad mortem. Et ex eis ſunt aliquī qui accipiunt mirabolanos et ponūt ipſos in coloquintida humida et extrahentes eos

ab illa ponūt ī alia deīde unū mirabolanū tantū dāt in potu & laxat donec occidat Et iſte quidem medicine ſunt ſicut ignis quare non debēt nominari medicine ſed uenena Et quidam ex eis ſunt qui dant ī potu karfati & eſt in eo de medicina deſtructiua complexioīs et motiua doloris epatis et opilatōis ipſius res quā īpoſſibile eſt eſtimari: Et quidam dant īn potu de de arthanita qua lauatur lana & ē prope malitiā karfatim et de althit: & ē herba que naſcitur ſup flumina & lignū eius eſt rubeus & folia eius uidentur purpurea q̄ quādo incidūtur egreditur lac ex eis ſicut ex ſcebran. Et doſis ſcebran q̄do rectificatur ſicut diximus cū aliis medicinis eſt a danih .i. uſq; ad .ii. ſecundū uirtutem.

IO. MES. ſolutione educit flegma uehemēter & aquā citrinam et humores melancolicos et materias a iuncturis: & cōfert dolori earū: eſt ex medicīs magnis hydropiſis: uerū nocet ſtoāco et epati & deſiccat corpus utentis ipſo: & conſumit ſperma: Et lac eius facit hoc uehemētius & facit cadere in febres: Doſis corticis radicis eius ē a kirat .ii. uſq; ad .iii. Et eius lactis a kirat .i. uſq; ad .iii. Sz ſciē d' q̄ eſula oritur ī locis calidis et ſiccis cuius magnā copiam uidi ſardinie et tuniſii et ſilātur multum herbe dicte lunarie niſi qa eſula lacteſcit: lunaria uero nō: unde ℣ſus eſula lacteſcit ſine lacte lunaria creſcit.

Eſcuthe — ē pōdus .ʒ. ii.
Eſcula — .ı. cibationes
Eſcunban — .ı. aromata frigida ut ſandalum roſe et cetera.
Etaltidos — .ı. fuligo appendens trabibus et parietibus ex fumo facta
Ethalodes — .ı. fumoſum
Ethaps — .ı. calidū pharmacū & eſt tapſia ſecundū ueritatē
Ethereogeneum — .ı. diuerſarū naturarum et omogeneum .ı. unius nature.
Ethendiuia — .ı. endiuia
Etercotraria — eſt dolor capitis diſpar puta quando in altero temporū .ſ. dextro uel ſiniſtro fortior fuerit.
Ether — .ı. aer.
Ethiopis radix et folia ſunt flōmo ſimilia magna et multa hirſuta ad radicē caules quadrangulū ſcabrū ſimilez artio multis cōcauū aliis ſemē herbo ſilē cādidū radices numeroſas longas plenas molles glucti-noſas guſtū ſiccātes creſcūt q; ut cornua poſſūt uideri preterea ī ethiopia naſcitur & in india monte troadis et in meſſina colliguntur autumpno et ſiccantur ī ſole aliquot diebus ne eſtum ſentiat et cetera Et eſt bardana. Plinius cap. ethiopis.

Etiopis — idem
Ethiops — idem
Etidum nomen eſt ponderis
Ethida — .ı. merulus auis
Ethion — .ı. perſonatia
Etropus — eſt paſſio palpebre aut propter cicatricē aut ꝓpter creſcētē carnem conuerſio .ı. inuerſatio nā tropos grece conuerſio
Etropis — idem
Euanacotum uinū — .ı. bene nutribile ab eu quod eſt bene et anadoſis .ı. redditio
Euennus — .ı. eruca
Euecticum — .ı. ſume ſanum
Euentat — .ı. aperit et reſoluit
Euexia — .ı. bona habitudo
Euenum — .ı. ebenum
Euellere — .i. trahere
Euers — .ı. dora
Euelan quid ē .l.l. ſandanig
Euiſcus quid ē .l.l. altea
Euiſtidos — .ı. ypoquiſtidos
Euifeſtidis — .ı. herba ircina
Euolatio — .ı. aperitio
Euodeſtera — .ı. odorifera
Euonia — .ı. almea
Euulſiuua — .ı. attractiua
Euulgimaria — .ı. ſaponaria
Euulſac — .ı. ceterac
Exarcumetra — .ı. reſilitio oſſis, ſed exacrimata eſt quoddā uitium in capite.
Exagoras — .ı. in tuōre poſitus
Exarchimata ſunt diſſocationes cōplete
Exacanton ſcd̄m dyas. cap. d̄ litio ē arbor de qua fit litiū q̄ latine dicitur caprifoliū.
Exagium eſt nomē pōderis & eſt idē qd̄ aureus & eſt ſexta ps. ʒ. & eſt .ʒ. i. ſ. ſcd̄m qd̄ .ʒ. ē nona pars. ʒ. de qua fit mentio ī .ʒ. nunc utimur .ʒ. pro octaua parte. ʒ.

Exafilo .i.linio
Exantimata alexander cap.de pſidratia & exantimatibus exantimata eſt ī ſūma cute ulceratio uel eleuatio ſubrubea et aſpera ſimilis hiis puſtulis que ex urtica uel ſudore naſcuntur: hanc Theodorus priſcianus ſcabiē ulceroſam maxiē faciei eſſe dixit liber de doctriā greca aliq dicūt q; ſunt puſtule rubee q̄ hīūt in līgua aliq dicūt q; eſt puſtula rubea nam exantis .i. rubedo et illud uocabulum inuenies ī lrā bedonig et in lrā cui:ſed priā expoſitio ē melior:et ipſe puſtule noſtro ydeomate uocantur uertigines.
Extabari quid.i.i.eſtabari
Exerantica ſunt exſiccatiua:dyas.cap. de aloe:& in pſalterio ubi nos hēmus aruit cor meū greci habent exianthi cardiamu.
Extenuatorium .i.reſolutiuum
Exea .i.fructus ſorbi
Exis .i.hītudo cōſuetudo inde enexia de qua ſupra in lrā enexia
Eximach .i.ut exuberet uelamen ad exteriora et apoſtemetur & īpinguetur & inflet ſicut ſutan.
Exiture .i.empetigines
Exirimi eſt quoddā ſemen granificum quod ignoro
Exocades .i.emoroide
Excorion medicamen.i.excoriatiuum.
Exuro .i.mingo
Exupera matricalis .i.berbena
Exugentes .i.manientes
Exturban quid ē.i.i.eſturban.
Ezaze .i.litium
Ezaize idem
Ezarbion .i.lolium.
Ezabroc .i.ſatirion.
Ezebede .i.diptamus.
Ezel haaſce eſt plāta q̄ dicitur uitis alba.
Ezeſſeaſſen idem.
Ezehes .i.nomē corde inſtrumenti grauem reddētis ſonum.
Ezelinge fit de farina in aqua et melle et oleo frixa.
Ezeberule idem
Ezereaſcen .i.uitis alba
Ezedari .i.zinziber
Ezie ſunt piſces

Eziar .i.trifolium
Ezimarion .i.capſia

SEQVITVR DE .F.

Auten .i. mentaſtrum.
Faucen ē ſpēs canfore
Faudengi.i.boioho
Fautenegum fluuiale .i.mentaſtrum
Fauderug .i.pulegium
Fauſermam.i.faſeolus
Faudehenigi arabice origanū uel pulegiū quod magis uidetur ex nomine ſūt tamē ambo eiuſdē generis ſicut patet per ſera. uerum faudehenigi aquaticū uel fluuiale uocat mentaſtrum.

CAP. CCLI.

Aufel .i.auellana inda et ſimilatur ſiue eſt ſilīma nuci muſcate: niſi quia pars una ē aliqualiter acutior: & alia eſt plana ita q; poſſit ſtare recta ſicut calculꝰ qui in ludo dicitur pedes: in ceteris intus & extra nuci muſcate ſilīs ē ſine odore & ſine ſapore naſcitur incluſa in quadā lanugine ſimili folliculo ſerici multotiēs defertur inter alias ſpēs maxiē cū cinaōmo a caſu:& ego uidi ipſum in ſuo folliculo ē ſtipticum ualde et equiparatur ſandalis ī frigiditate.SERA.li.aggre. cap. faufel
Faufel .i.auellana inda: Eſt enim arbor faufel ſicut arbor neregil & emittit cānulas in qbus naſcitur faufel ſicut dactili & iſta arbor non ē in terris arabum. Et idē auct.yſaac benarā.Faufel eſt auellana indica & eſt fructus ſilīs nuci muſcate in quantitate & colore ſuo:& ſunt ī ea ruge & in ſapore eius ē parum caliditatis cum pauca amaritudine & defertur ex ſim & ē frigida & fortiter ſtiptica. POSSE. SERA.fortificat mēbra:& uirtus eius ē ſicut uirtus ſandali rubei:& confert apātibus calidis q; quādo nō inueītur poītur pro eo ex ſandalo rubeo: & medietas

ponderis ex coriandro recenti. Eſt enim fortiter ſtipticū & fortificat mēbra: & ē bonū doloribus dentiū:confirmat dentes cōmotos & gingiuas ſua ſtipticitate & reprimit caliditatem oculi, q̄do fit ex eo cohol aut emplaſtrum.

Fanma uel fania .i.pionia.

Fabaria eſt quedā herba que dicitur faba inuerſa pro qua .l.l.faba inuerſa.

Faba freſa .i.faba fracta.

Faba ſiliqua eſt fructus quidā quem nos uocamus baginellam.

Faba ortenſis .i.faba uſualis.

Faba ſiriaca .i.faba greca.

Faba alexandrina ſecūdū io.ſera. ē nomē ponderis ponderans ſuminet tres & ſunt grana.xxxvi.

CAP. CCLII.

Aba egiptiaca eſt legumen noſtre fabe ſimile: ſed gal. li. .ii.de alimentis cap. de faba egiptiaca non eſt lupinus ut putauerunt aliqui. Nam facit ibidē aliud cap.de lupinis:ſed apud auic. li.ii. de faba egiptiaca que et faba ſyrica dicitur. Vnd auic. uocat eam fabam ſyriam, quoniam de ipſa multum naſcitur in ſyria ſed uera faba ſyria ē faba greca. Sz faba egiptiaca apud Io.ſera.eſt pōdus pōderās ſumenet quatuor ſecūdū arabes & ſunt oboli .iiii. & ſunt grana.xxxxviii. DYAS.cap.de faba egiptiaca, fabam egiptiacam multi poleticon appellant:in egipto naſcitur & in aſia & in ſicilia & in ſtagnis naſcitur, folia hēns altitudinē & latitudinē hēntia florē ferens croceū que ſi multū floruerit perduntur folia:flos ē in medio ipſius ubi eſt rotōditas quedā ubi ſilique ipſe naſcūtur flores ipſi cinoria dicūt ea ratioē q̄ ſſerauolos dicūt:qa hec ē illis cōſuetudo ex argilla fatiūt ſſeras & ibi includūt ipſū ſemen:& ſic ponunt ut naſcatur. Radix ē groſſior q̄ cāne cocta et cruda māducat que et collocaſſia appellatur a quibuſdā calcaſia qd idē ē: & ideo ad eius inueſtigationem quere in Irā culcaſia:ſemē eius comeditur ſiccū et uiride color niger ē & maior q̄ noſtra faba. POSSE. AVIC. ſi fiat ex ea gargariſmus cu; lacte et ſale contra egritudines ſpiritualiū confert & eſt cibus in egipto: Et ſolutione educit aquā citrinam:& pprie ſemē eius et ſucus ipſius:& prouocat urinam & gērat ſpma & expellit colerā et aquoſitatē eius cum facilitate. Et potus ipſius ſit ab una tertia libre uſq; ad .ii. tertias.

Faba greca ē nomen ponderis apud auic. & io.ſera.& eſt ſumenet duo .i. oboli duo. & ſunt grana .xxiiii. nam obolus pōderat grana .xii.

Faba greca q̄ apud nos uocatur ſyriaca & alio noīe uocatur granū aneſt ē fruct9 eſt cuiuſdā arboris magne ſilīs iunipero. ſed maiuſculus:dulcis ſaporis intus hēns nucleum durū, cuius arbor ſecūdū plinīū in ppio cap. uocatur lothos a grecis apd arabes uocatur aneſten. DYAS. cap. de agrifolio uocat ipſum agrifoliū ut appet in Irā agrifolium in cap. lothos uocat ipſū lothos:yſidorus faba ſyriaca dicitur, arbor magna fructū ferens maiorē pipere comeſtibilem: guſtu ſuauē inde et mella uocatur ſed noſtro ydeoāte uocatur ciceraſo pro quo .l.l. granum aneſten & .l. agrifolium.

Faba lupina latiē gre. mariſiliū. Mariſiliū eſt planta ſimilima elleboro nīgro: folia tamen molliora eo et oīa diuiſa elleborus ꝟo ſemēta aliq̄ hēt & hoc mariſiliū uocat ſemen eius durum coloris zafrani, aqua decoctionis eius ualet contra roſulas & dicitur q̄ interficit mures.

Faba inuerſa latine grece mentaſtrum & romani uocant eam fabariam & ē herba cuius folia ſūt ſicut folia alkekēgi: ſtipes eius longitudinis cubiti unius aut duorū aut plus:ſemen eius uiride tendēs ad nīgredinem magnitudīs fabe cōmuīs hēns quaſi effigiem in medio ſicut faſeolus.

Faba uſualis quid eſt.l.l.hakille.

Facalia dicuntur quedā ulcera exiſtentia in coniunctiua oculi.

Facaleſis eſt bothormarien.

Facaileſus idem.

Facaminos idem.

Facera .i.dragātum.

Facelizans .i.patiēs apā ī ſubā cerebri quia corrūpit omēs uirtutes eius ut gal.vii.pticula āphoriſmorū & ſecūdo de īteriorib9 & priō đ accidēti et morbo.
Face dyas.cap.face frutex eſt minor:locis humidis naſcēs ſilīs lenticule:folia tenera & oblonga cum folliculis: ſemen ſimile lenticulis in uno folliculo duo aut tria grana habēs nigra minora lēticula.
Facſenus .i.arbor marien.
Facos .i.lenticula.
Fachos idem.
Facolien .i.polium.
Facoes herba .i.agruli & ſūt ſenatioēs.
Facus .i.lenticula et facus eſt una ex maculis fatiei.
Faculium .i.amomum.
Fagora .i.ſemē canapis.
Fagas .i.centaurea minor

CAP. CCLIII.

Agaſmon. DYAS. cap. fagaſmon. Fagaſmon quam multi apparine dixerunt. eſt planta quā uocant ſanction & eſt xifion & ē gladiolus ſegetalis, folia habet yridi ſimilia:ſed miōra et anguſta & acuta ſicut matheta & haſtā hēt aſpaz & cubitalem cum floribus purpureis radices ſunt illi due paruule & rotōde, unā habēs ſup terrā poſitā ſicut bulbi miōres. Altera ē de ſubtus tenuis & ſup groſſior. Naſcitur locis cultis ſuperior maior ē & acrioris uirtutis. POSSE. DYAS. cataplātibus adhibita puſtulas et tuōres corporis tollit medicamīb9 mixta et ſuppoſita mēſtruis īperat, cū uino bibita uērē ſtimulat. Item cataplaſmati īpoſita cū uiō atq; thure ſagittas uł ſtirpes educit ſoluit etiam inguinum collectionē. Radix uero inferior accepta infantiū interrocellicos medetur de eo inuenies ſiliter ſi.l.l.lilium.
Fagedenica .i.ulcera que ſerpūt cōmedēdo:dyas.cap.đ dragontea: & cap. de alumine nam grece fagin .i.comedere
Faderica idem
Fagelis .i.rafanus
Fagin .i.cōmedere.
Fagitide ſunt uene que ſūt īn carnoſitate fatiei iuxta extremitates fatiei et oris.
Fagotide uene ſunt iuxta fauces intra os q̄ fleubotomātur uice uenarum q̄ ſūt ſub lingua.
Fagon apud dyas.dicitur ſaluia que ab eo eliliſſagus dicitur cap.de eliliſſago
Fagnon idem.
Fagus agria .i. lēticula ſiluatica & eſt lentigo aque.
Fagus .i. cētaurea minor.
Faki .i. lentes.
Fakies idem
Fakiamos .i.almea.
Falangemich .i.ozimū gariofilatuz
Falangios ſiue falangion ſiue falangitis.
Dyas.cap.falargios uirgas hēt duas aut tres aut plures & flores albos ſilēs lilio cū multa diuiſura ſemē ē illi nigrū et groſſū ſicut lēticula, radicē hēt tenuē minutā & uiridē poſtq̄ de terra tracta fuerit alterū colorem facit:naſcitur locis cultis
POSSE. DYAS. huius folia & radices & ſemen & flores cum uino bibita ictus ſcorpionis mitigat morſibus uenenatis occurrit.
Falangion idem
Falangia miſchi idem.
Falangion carſon .i.muſca uēnoſa
Falcal haibeb arabice latine uero ſpoliuz ſerpentis. SERA.li.aggre.cap.falchalhaibeb auct.dyas.ſpoliū ſerpentis quādo coquitur cum uino & diſtillatur ex eo in aurē confert ei multū & quādo colluitur os cum uino illo, confert dolori dentium & iam admiſcetur quidē ipſuz medicinis oculorū proprie id qđ fuerit ex maſculis, ſimiliter facit dolori dentium ſi buliat cū aceto & colluatur inde os.
Falſanuen quid eſt.l.l.falfel.

CAP. CCLIIII.

Alerniuz uel falernū uinum uocatū a falerna regioē italie q̄ ē ꝓpe neapolim ūde Papias neapolis oppidū ꝓpe falernū ubi optīa uina naſcūtur &cetera. Et tale uinum uocatur ſimiliter albanū. Eſt eniz tale uinum in principio ſubdulce: & cum ueterauerit auſterum maxime efficitur: & uue ſimiliter a quib9 tale uinū exprimitur accipiunt denominationem ab illa regione: & uocātur uue falerne, quia de eis eſt copia in regione falerna. DYAS. cap. qđ incipit uinuz albū pōt illud uinū dici uinum albanum & dicit ꝙ eſt forti9 falerno & guſtu ſubdulce ī prīcipio uētrē & ſtoācū iflās uētrē mollit. Digeſtiōib9 ē iutile & oībus neruis cōtrariū: & maxīe capiti: qđ cuz iueterauerit auſterū ualde efficitur: unde uinum italum qđ falernū dicitur utilius ē maxime uet9: digeſtibile eſt pulſum incitans: uentrez abſtinet eu- ſtomacum eſt: ueſice contrariū: caliginē oculis inducit: multū bibituz totū corp9 ledere pōt.

CAP. CCLV.

Alfel ara: grece & latine pip/ SERA, li. agre. cap. falfel auct. dyaſ. Falfel. i. piper & ē arbor naſcens in regionibus indie habet ſemē qđ ſui ortu eſt longuz ſilē faſeolis & elongatur ī forma ſua: & ē macropip & intra ipſum ſunt grana parua ſimilia gerguez: que quādo maturantur fit pip & hoc qa ſeperatur, & fit ſicut racem9 in quibus ſunt grana pua & ſunt grana piperis. Et quando colligitur ꝑfecte maturuz eſt pip nigrū: ſed quādo colligitur ante maturationem eſt piper albū. Nam color eius eſt albus & nō recipit ī colore ſuo nigredinē anteq̄ maturatur: & radix huius arboris eſt ſimilis coſto. Eligēduz eſt autē ex nigro quod ē nouū: ī quo nō eſt res ſimilis furfuri graue & plenū. Sz album melius eſt illud: qđ nō eſt rugoſū album & graue: & longum eſt eligenduz illud, qđ quādo frangitur apparet dēſuz habens grana que ſunt intra ipſū inuicē iūcta & acuti ſaporis mordicās linguā cū caleſactiōe. Radix arboris hui9 uocatur falſanuen: & ſimilis coſto ē defertur ad nos ex terra indie. GAL. viii. ſim. phar. cap. piperis ſecundum tranſlationē nrāz pipis radix coſto maxime ſecūdū uirtutē ſimilatur. Fructus uero eius qui quodā- modo germinat eſt piper longuz unde & humidi9 exiſtit maturo ſignum autē eſt humiditatis eius q̄ faciliter cū īponitur perforatur, & q̄ non confeſtiz mordet ſed paulatim incipit: ꝓmanz uero multū qui uero quaſi prematurus fructus albū piper eſt; acrius exiſtens nigro. id enī q̄ſi ſuperaſſatum eſt utraq; aūt ſufficienter calefaciunt & ſiccāt. GAL. eodē libro & cap. ſecundum tranſlationez ara. Sapor piperis eſt acutus & illud qđ nō maturū eſt piper albū ē & ipſuz eſt acuti9 nigro & magis pungens linguam & hoc ē quia nigrū propterea quia maturatur accidit q̄ non recipiat aduſtionē & deſiccatiōnē fortē: qa minuitur acuitas illa que quidē remanet in albo: iſte tamen due ſpecies ſunt deſiccatiue: & calefactiue fortiter. Et fructus quidem eius quando incipit eſſe ē pip longum: & propter hoc accidit q̄ piper longum eſt hūidius alio pipere. Et ſignum ſup hoc ē q̄ quādo elōgatur tempus ſuper ipſuz corroditur & ꝑforatur etiam quando teritur, nō iueīt tritor in principio ſue contritionis punctionez multam & quādo īcipit mordicare non apparet mordicatio eius multa anteq̄ guſtetur: deinde remanet mordicatō ei9 tempore non ꝓuo: ſed pip albū eſt melius ſtomaco: aliis duabus ſpecieb9. DYAS. cap. de pipere ſecundum tranſlationem noſtram piper arbor eſt in india naſcēs in latere montis caucaſi: qđ ſoli obuerſū eſt folia habens in ſimilitudiez iuniperi cuius ſiluas ſerpentes cuſtodiunt: ſed incole regionis eius cum maturum fuerit incendunt & ſerpentes fugantur igne: & ex flamma piper rugoſum efficitur: pipis autem diuerſus eſt fruct9. Nā qui pri9 naſcitur fructus oblongus & obrotūdus apparet; & cum fractū fuerit inueniūtur infra illud grana in ſinapis modū: eſt aūt humide nature: quod autē permaturum non fit & album colligitur piper album

dicitur. Naſcitur etiam aliud in moduꝫ botri & piper album noīatur quod non coctū ſed crudū colligitur & illud maxīe ſui fortitudine ī colliriacas uirtutes ītrat & tiriacis antidotis miſcetur. Maturatū uero nigrum factum: piper nigrū dicim9 Eligimus autem piper longum: quod cū frāgitur ſtrictiſſime granula ſua cōiūcta habet. & coherētia ueluti medulla guſtu uiſcida mordens & calefaciēs: albū dictū quod ſine rugis ſit calidiſſimuꝫ & graue nigruꝫ uero pip uiſcidius ē albo. Eligēdū eſt autem piper integruꝫ & graue plenū & non marciduꝫ: piper ualet ad educēdū lumbricum latum qui uocatur ſolea adminiſtratum ut apparet in litera urnam. POSSE. SERA. Radix pipis cōfert collice & doloribus frigidis: ē ca. & ſic. eſt bona collice: & uentoſitatib9: & aliis doloribꝫ frigidis: & eſt ſimilis coſto ſecūdū uirtuteꝫ. Et piper nigrum acutius ē albo & album eſt debilius eo. Et uirtus pipis ē calefactiua, actractiua cibi & prouocatīa urine: reſolutīa: & abſterſiua obſcuritatis uiſus. Et quando ſumitur in potu aut fit inunctio cum eo aut miſcetur in aliquo unguento cōfert rigoribus febriū piodicarum: & confert morſibus uenenoſis & expellit fetum: & potiſſime ſi in potu ſumatur uel aſſidue comedatur: & quādo fit naſcale cum eo poſt coitum prohibꝫ īpregnationē & hoc ſimiliter facit aſſidue comeſtum. Nam iter preſtat genitale, & adminiſtratur in lohoc & ſyrupis qui ſūt conuenientes tuſſi: & doloribus pectoris & fit linitio cum eo & melle & confert ſquinantie. Et quando ſumitur in potu maxīe cū granis lauri aut foliis ei9 cōfert tortionibus uētris. Et quādo maſticatur cum ſtafiſagria & cum paſſulis facit deſcendere flegma ex capite: & ipſuꝫ ſedat dolorem: & confortat uirtutē digeſtiuaꝫ & ingreditur in confectionibus ſpecierū quibus utuntur ſani in cōdimētis ciborū ad prouocandum appetitum: & quando miſcetur cum pice reſoluit ſcrofulas: & quādo miſcetur cū nitro abſtergit morfeam: & nō eſt radix pipis zinziber ſicut putauerunt quidam: ymo radix eius eſt ſimilis coſto q̄ qdē calefacit & mordicat linguā: & attrahit huīditatē ad os quādo miſcetur cum aceto: & linimentum cū eo reſoluit apoſtemata ſplenis: & ſi ſumitur facit idem. Et quando maſticatur cum ſtafiſagria attrahit flegma: & ē multorū iuuamentorum: & idem auct. Meſuay. proprietas piperis eſt q̄ ꝓhibet īpregnationem & maxime quando ſumitur poſt coitum: & ꝓhibet tortiōes & uētoſitates que fiūt ī ſtomaco & īteſtinis: & exſiccat flegma uiſcoſū qđ aggregatur ī pectore & pulmone & inteſtinis: & digerit cibuꝫ & nocet febricitantibus. Et ſi quis utitur multum pipere prouocat urinam. Et ſi utatur eo parū prouocat uētrē: ſcamonea eſt contraria in hoc & facit hominē macrefieri & deſiccat ſpma. Et in pipere albo cum acuitate ſua eſt humiditas que auget in ſpermate: & mundificat epar & uentrem & pulmonem: & ſtomacum & confert morſibus uenenoſis: & calefacit neruos & muſculos & plus omni alia re. Paulus cap. de pipere piper eſt ca. in. iiii. gradu ſic. in. ii. ubi ſciendum ne aliquis erroris materia repleātur propterea quia in preſenti litera, Serapio. & dyaſcorides uidentur cum gal. non modicuꝫ diſcrepare dicentes q̄ piper nigruꝫ acutius eſt albo. GAL. uero ait q̄ piper albū acuti9 ē nigro & ꝓpterea ſicut ex uerbis dyas. bene intuentibus eſt auide manifeſtū pip album eſt duplicis generis. Eſt quoddaꝫ piper album qđ fit quādo grana minuta que fuerunt in pipere longo incipiunt ingroſſari & unuꝫ ab altero īcipit ſeparari ſed nō factus eſt botrus uel racem9. Eſt aliud piper album quod fit cū illa grana que fuerunt ī predicto pipe albo ſecūdū debitam quantitatē fuerīt aucta & ītra ſe totaliter ſeperata: ſicut que ſūt poīta in quodam botro uel racemo & ſūt propinqua maturitati primum uero piper albuꝫ quoniam ſapit adhuc naturā pipis longi, quia ei uicinatur participat adhuc de eius humiditate. cuius gratia non eſt multum acutum piper aliud albū de quo diximus: quod ē ī medio iter maturitatē & principium generationis ē ſatis acutū.

quare cum remoueatur & elongetur a pipere longo non pticipat humiditatem eius & est acutius seipso cum uenit ad maturitatem propter quam amittit de eius acuitate/hoc idez uidem9 ī fructib9 acetosis/que sunt in medio tēpore acetosiores/hoc etiam in seminibus est uidēdū scilicet feniculis/sinapibus &cetera: q̄ sūt acutiores & calidiores qui sunt in medio tempore q̄ qui sunt in extremo:sic ergo ad propositū piper nigrū acutius ē albo, scilicet albo qđ est ī prīcipio generatiois/ quia non habet multaz acuitatē propter humiditatem quam pticipat ut dictuz ē: & hunc res pctū habuit serapio & dyas. Et piper album acutius ē nigro/pip albū intellige quod est in medio tpe,quoniaz cū nigrescit & maturatur, amittit de ei9 acuitate,& ista fuit intentio gal.cū dixit/ q̄ piper album acutius est nigro .Sciēdū insuper/q̄ in maiori quātitate iueniretur de pipere albo/nisi quia inficitur propter ignem/sed illud qđ nō contaminatur ab igne remanet album & non rugosum,qđ non potest esse nisi modice q̄titatis,quia modicū est illud quod ab igne īpressionē non recipit.

Flagelsue .i.ozimum/
Faliel .i.rafanus/
Falieli idem quod supra/
Falcios .i.flos sambuci/
Folosios .i.melliſſa/
Falocos idem est quod supra/
Falcon grece falco/ auis rapax a falcatis & curuis unguibus dicta/
Famachest .i.agnus castus/
Famachost idez q̄ supra/
Famacolos .i.faborola/

CAP. CCLVI.

Amechi ara/ grece fanech uel fenic uel lapis de barchin/ latīe uero pumex.SERA.li. agre.cap.famechi.i.pumex/& est lapis de barchin.i.lipari:oportz q̄ eligatur ex eo multū foramiōs9 dur9 & frāgibilis leuis albus in quo non sunt lapides.Et modus combustionis eius:est q̄ accipiatur ex eo q̄titas & ponatur ī prunis & quādo fuerit ignitus extrahatur & extinguatur ī uino odorifero:& hoc fiat ter:tertia uice q̄do extrahitur ab igne nō extinguatur ī aliquo sed dimittatur īfrigidari p se:postea teratur & reponatur DYAS.cap .puēx eligendus est leuis fragilis albus & sine lapide.Comburitur uero sic mitte illum ī carbonib9 uiuis q̄diu igneſcat:& postea extrahens uino odorato extīgue :secūdo id fac simili modo:tertio calefactum extrahe ab igne tere & repone. Virtus est ei stiptica termantica & purgatoria.

POSSE/DYAS.pumex oculorū cicatrices līpidat uulnera replet & cōsolidat & aufert carnem superfluam oculorū:& quando teritur & fricantur inde dentes abstergit eos:& administratur ad abradendos pillos. Teophrastus in proprio cap .si miscetur antidotis dentifrigiis & smigmatib9 abradit aspredinē & leuigat & cōstringit & cohercet/SERA.pumex habet uirtutem stipticam: stringit enim gingiuam.& abstergit oculum:& aufert maculam que est in eo:& replet ulcera & consolidat ea:& aufert carnem supfluaz que in eis est/& quādo teritur & fricantur dentes abstergit eos :& si mittatur in uas uini non permittit ipsum amplius bulire.Et idem auctoritate.gal .īgreditur in medicinis que abstergūt dētes/quādo non est adustum/sed quādo aduritur fit subtilior.Naz acquirit ab īgne rē adustā calidam que aufertur & seperatur ab ea quādo lauatur:& clarificat dentes & abstergit eos:& hoc facit ꝓpter sui aspitatē & facit fortasse hoc propter ei9 uirtutez absterſiuaz:& ꝓpter hanc causā, cornua quando aduruntur abstergunt dentes.

Famílla pupille .i.sūmitas/
Famílos .i.usnee/
Famílios idem qđ supra/
Fanax .i.panax
Fanasi idem qđ supra/
Facasíbron .i.cicer īperatoris
Fanoch .i.pumex/
Fanchea .i.fungus
Fansealos .i.umbílicus ueneris/
Fangekest .i.agnus castus/
Famancheſt .i.piper eunuchorum/

Famicheſt idem qđ ſupra
Famílion .i.pſillium
Faras .i.equus

CAP. CCLVII.

Araſion ara . uel marmacur grece philoflores :latíe uero praſſiuꝫ:SERA.libro agre. cap.faraſion:faraſion .i.praſſiuꝫ ẽ herba habẽs ramulos multos egrediẽtes ab una radíce& ſuper ipſos ẽ borra pauca cuius color eſt albus:& uirge eius ſunt q̃drate & folia eius ſunt ín longitudíne policis obrotonda rugoſa ſeu aſpa ſuper que eſt borra. & ſemen & flores eius ſunt diuiſa per ramos eius& ſemen eius rotondũ ad aſperitatem tendens . Naſcitur ín cãpis & ín edificiis domorum.DYAS.cap.de marubio :marubium uel praſſiuꝫ frutex eſt ex una radíce multas uirgas habens albas & aſpas & quadras & folia ſimília dígito maiorí& obrotonda aſpera alba & rugoſa & guſtu amara,ſemen eſt ílli obrotondum & uerticuloſum & aſperuꝫ naſcitur locis multis.GAL.viii.ſim.phar cap.de praſſio ſecundum trãſlationẽ ara ſapor eius eſt amarus & uirtus eius ca.& ſic.in.ii. gradu,unde abſtergit & reſoluit· AVIC.li.ſecũdo cap.de praſſio/praſſiũ eſt herba amari ſaporis.Inquit Oribaſi9 non ſũt calefactío eíus & exſiccatõ ipſi9 fortes·Alíi autem díxerunt q̃ eſt ca.ĩ.iii. gradu ſic.ĩ ſecũdo·Eſt apítiuuꝫ abſtergit & liquefacit & reſoluit & ĩcídit.POSSE SERA .íquít aperit opílatõnes ſpleĩs & epatis/& mundífícat pulmonẽ & pectus per ſcreatum & prouocat menſtrua q̃do bíbítur.Et q̃do poítur exterí9 abſtergit & reſoluit:ſucus autem foliorũ ei9 poſtq̃ eſt deſíccatus ín ſole reſoluitur cũ melle & adminíſtratur ad uíſuꝫ acuendũ & fit cuꝫ eo ſternutatoríũ hyctericis ad mũdificãdũ ífectionẽ coloris:& admĩſtratur cũ medícĩs ad dolorẽ aurís ãtiquũ & potiſſíe cũ medicĩs apiẽtib9 inſtrumẽta audít9/& datur ſucus ei9 illis ĩ potu q ſũpſerunt medicínas mortíferas : uerũ nocꝫ renibus & ueſíce.Et emplaſtruꝫ cũ foliís eius & melle mũdífícat ulcera ſordída & euellít panarítium & carnem putridam & ſedat dolores lateris.Et fit emplaſtruꝫ cũ marubio & ſale/& cõfert morſuícanis rabídi.DYAS.folia eius ſicca uel ſucus foliorum eius uel ſemen eíus elixum,& bíbitum cum melle ptíſicis & tuſſiẽtibus & aſmaticis prodeſt/toracẽ purgat maxíe yríſílirice mixta purgandís utíliter mulíeribus adhibetur/ſecundínas excludit díu pariẽtibus ſubuenit:ueſíce & renibus contrariũ ẽ:melle addíto uulnera purgat/ & ílla detergit paſcẽría uulnera cõpeſcit, doloreꝫ lateris tollit.Sucus ſiccat9 melle & uíno addito, caligiẽs oculorũ detergit hyctericis naríbus ímíſſus fert auxilia cũ oleo ro.ſucus eius auriuꝫ dolorẽ mitigat. AVIC.ſucus eius confert dolorí auris antíquo & mundíficat & aperít meatus audítus/& remouet antiquuꝫ dolorẽ ei9, ſucus eius cum melle eſt conueníens ad acuendum uíſum : mundificat pectus & pulmonem per eductionẽ ſputi:ẽ apítiuũ opílationũ ín epate,& ſplene & renibus prouocat mẽſtrua:& mũdíficat matricẽ fít ex eo emplaſtrum cum ſale ad morſũ canis rabioſi.

Farcha .i.cultra que ponitur ín lecto/
Farchali .i.ciminum album & eſt ſiſeleos/
Farcal idem quod ſupra·
Farfag .i.portulaca·
Farfagi ídem quod ſupra/
Farfadín ídem qđ ſupra·
Farfala .i.ungula cabalina·
Farmacum ínterpretatur ímutans/índe farmacia q̃líbet medicina multũ ímutãs quocunq; mõ ímutationis ſed nos apropriamus tale uocabulũ medícĩs laxatiuis·
Farmacon idem quod ſupra·
Farmacodis . i.calida medicamina·
Fares .i.diuiſio·
Fareſi idem quod ſupra/
Farelabron .i.ypoquíſtidos
Faringes .i.fauces·
Farinx .i.gurgulio uel faris uel falris/idẽ qđ ſupra ĩde uenit farigides.i. uene que ſunt in faucibus & ſub lĩgua·
Farigeraſi .i.arbor lítii·

Farigeras idem quod ſupra
Farina dicta eſt a farre ex eo q ex ipſo primo facta fuit pro quo.l.l.heuda
Faricos .i.febris cauſon
Fariſiricon .i.praſſium
Farugium .i.ungula caballina
Farfugium idem quod ſupra
Farfium .i ulcera oris
Fargariuz .i.cicer ipatoris
Farfurũgi .i.ſparagus
Far eſt genus mollificationis de quolibet grano panico ſi rotõdetur & excorietur ſed far.q̃do ſimpliciter.ponitur de farre ſpelte intellígitur.Et ſimiliter aliquando dicitur q eſt mus
Faſa .i.diptamus
Faſſale ẽ ſpecies trifolii & uocatur ſulla
Faſtaſa idem quod ſupra
Faſtagnion .i.fagaſinon
Faſſana .i.grana impinguatia & ſemen cuiuſlibz ſpeciei trifolii
Faſcanon idem quod ſupra
Faſeolus quid eſt.l.l.luchia
Faſel .i.piper
Faſcegallicus .i.ſaliunca
Faſce .i.agrimonía
Faſianus .i.faſianus auis
Faſili .i.faſeoli
Faſſis gallic9.i.ſpica celtica in ãtidotario uirili i mitridato miori & i oleonardio & aliis pluribus antidotis ſic uocatur eo q a gallia in faſſículis defertur pro qua.l.l. ſpica cẽltica
Faſſion .i.pabulina
Faſolaria herba ẽ ſimilis herbe faſíolorũ ſed folia ſunt utcunq; minora & alba ut eliliffagus conſtringit ſanguinẽ ſecũduz plinĩũ & ſucus eius deſpumatus & bibit9 ſtringit emoroidas & ſuperponitur cum bombice ſimiliter
Faſuricon .i.ſíricon
Faſuaſa .i Sulla
Faſubleon .i.cibalaria
Fatar .i.fungus
Fatranoin .i.uſnee
Faranois idem quod ſupra
Fauorola uermis quid eſt.l.l.gauday
Fauacia .i.faba inuerſa
Faucion idem quod ſupra
Fauech .i.pumex
Fauechi idem qđ ſupra
Faubliõ .i.barba ſiluana
Faziza .i.epithimum
Fazileos .i.cantarides
Faziſac .i.ceterac

CAP. CCLVIII.

Ead ara.latine terpigo & eſt piſcis ſtupefactiu9. SERA. libro agre.cap.fead auct.gal. hoc animal eſt marinum & eſt illud qđ inducit ſtuporem quando tangitur cuz eo caput habentis ſodam remouet dolorez ſtomaci ſuo tactu:& ego exptus ſum in hiis duobus & non reperi iuuamentũ. Et extimaui q oportebat me tangere caput habentis ſodam cum piſce ipſo uiuẽte & ſic conferre ſicut faciunt alie medicine narcotice & feci ſicut cogitaui & inueni conferre.Et idem auct.dyas.q̃do ſuppoĩtur habenti ſodam antiquam cõfert. Et quando fit ſuppoſitorium cũ eo ſtringit anum egredientẽ extra GAL.iiii.de accidẽte & morbo.cap.viii. dicit q inducit ſtuporẽ infrigidãdo ſpiritum.
Feiſeſelez .i.dans digeſtionem
Feilneragi .i litium
Feigel .i.piganum
Febiſon .i.ſpargula
Febriſſagia .i. centaurea maior & minor
Febelzeragi i. arbor litii
Feburem .i.gariofilata & ẽ herba ſic uocata
Feburegi idem quod ſupra
Fecabron .i muſcata maior
Fecahackim .i.ſquinantum
Fecabríon idem quod ſupra
Fecetola eſt quedaz auis pua ſatis ſapida quã nominat dyas.in litera cauraf
Feda .i. fex uini uel aceti que cocta reponitur. Paulus cap.de aſmate fedis que eſt fex uini combuſta
Feſe .i.agrimonia
Feferon .i.matriſſiluia
Fefeus .i.guete
Feferion idem quod ſupra
Fefudegi .i.cõfectio de melle ſicut

penidie & in līgua noſtra uocatur ſiſami.
Fefulac .i.alaca maris
Fegere .i.ruta
Fegeron .i.uſnee
Fegemaſtron. .i.epatica
Fegeſtron idem quod ſupra
Fegos .i.fagus arbor
Fegoloſon .i.arbor litii
Fegoloſion idem quod ſupra
Fetridem ē quidam ſapor ſic uocatus
Fekibron .i.almea
Fekaſus .i.poliuz
Felaſon .i.ypicon
Felabran .i.os mundi
Felafaf .i.agnus caſtus
Felda .i.argentum
Felengemich ē genus quoddā baſilicoīs
Felenreng .i.geneſtra

CAP. CCLVIIII.

Eleg SERA.li.agre.cap.feleg: feleg ſilātur grano ſiapis & ingreditur in ungentis odoriferis ē ca.& ſic.ī.ii.gradu POSSE SERA.reſoluit & aperit opilationes.Et idem auct.yſaac aperit opilatioēs capitis fortificat cerebrū & eſt ī figura ſua ſicut granum ſinapis ſed maius & habz ligna parua ſicut noch & melius ex eo ē maius & fortioris odoris & grauius.Et deteriꝰ eſt leue nigrum.
Felemechi .i.calamentū fluuiale
Felema idem quod ſupra
Felemenichi .i. ozimū gariofilatum.
Felfelum .i.piper
Felleaum .i.alarus
Felleauum .i.alauum
Fellezа .i.herba paraliſis.
Felmea .i.pionia.
Felememiki .i.ozimum gariofilatuz
Felifelciti .i.agnus caſtus
Felicon .i.folium
Feliſelan .i.agnus caſtus
Felix uini .i.fex uini antiqui.
Feligearagi .i.arbor litii.
Felicula .i.polipodium
Fellichinum ſecundum quoſdā eſt portulaca habēs lac & eſt portulaca agreſtis ſed falſo ſed qd ē .l.l.fellichinū
Felzehargi uel melius felchaharagi & eſt arbuſtū unde fit litium & latine uocatur caprefoliū grece autem litios.l.l.hadhad
Felucarangi idem quod ſupra

CAP CCLX.

Elch uel fedhe ara. grece fida: latine argentuz SERA. libro agre. felch: argentum infrigidat & deſiccat: ſcoria eſt ſtercus argenti & eſt bona ſcabiei & pruritui & ē bona ulceribꝰ & propter hoc īgreditur ī unguentis que conglutinant ulcera & cōſolidant ea ūde ipſa ſcoria ē deſiccatiā. AVIC. libro de uiribus cordis ait ꝙ argentum confortat cor.

CAP. CCLXI.

Emezeg ara.latine ſtagnum. SERA.li.agre.cap.femezeg femezeg.i.ſtagnū & eſt fri.& ſic.defertur ex uita ſare ſiue uiſabar effoditur ex mineris terre & iueītur ī fruſtra ingreditur in operationibus alchimie & in medicinis oculorum & quādo teritur & bibitur confert puncture ſcorpionis.
Feminice .i.palma
Femilon .i.daucus
Femilion idem quod ſupra
Femulon .i. atriplex
Femufac .i.uſnee
Femur .i.epar
Fenarium .i.poliuz
Fengarion .i.anax
Fengalion idem qđ ſupra
Fengafos .i.fungus

CAP. CCLXII.

Eeneflig uel feneſigi arabice grece leucis latīe uiola: ſciēdū ꝙ tria ſunt genera uiolarum ut dyas.dicit cap .leucis ſed tamen ſera. libro agre.cap.feneflig non loquitur. niſi de uno.ſ.uiola purpurea,quoniā uſus eiꝰ magis conuenit medicinis,ſed alia .duo genera ſunt ſpecies cheiri ſicut apparet ī.l.cheiri SERA.li.agre.cap.feneflig: feneflig. i.uiola ē herba cuiꝰ folia ſūt miora foliis cuſſus & nigriora: & nō elongātur

multum ab eis in figura sua & habet stipitem egredientem ab una radice.& ē super eum pilus:& in sumitatibus eiꝰ est flos boī odoris coloris purpurei nascitur ī locis umbrosis & asperis GAL.vi sim. phar.cap.de uiola secundū translationeꝫ nostram foliorum huius herbe substātia est subfrigida & aquosa.Virtus eorum infrigidat parum.DYAS leucis.i.uiola omnibus est nota:est eniꝫ ī floribꝰ habēs distantiā quia mellinū:albū:& purpureuꝫ florem ostendit.IO.MES.cap.de uiolis/ uiole sunt medicina tempata conueniens & fit per eas male qualitatis permutatio & nature solutio,melior est quecūqꝫ ex primis,quoniam non inuenit eam calor resoluens uirtutem aut pluuia dissipans: frigida est & humida in primo gradu.Et que sicca est minus est hu & minus fri. Est enim in recente humiditas superflua supergrediens caliditateꝫ eius a qua est perfectio & species.Cuꝫ autē exsiccatur & resoluitur humidum superficiale ipsiꝰ maifestatur amaritudo eius q̄ ē propter caliditatem que fuerat sepulta:& ē tunc ca.plus & minus hu. est enim in recente huiditas superflua propter qđ que recēs est solutione per uentrem educit lambificādo:que uero sicca ē educit dissoluēdo Et ipsa quideꝫ est infrigidatīa narcotica sedatiua doloruꝫ calidorum:& extinctīa inflāmationum:& lenitiua:& solutīa. Est ex debiliter soluentibus & uigoratur cuꝫ aliis laxatiuis.Et propter hoc qdā addūt quantitati eorum medietatem ex turbit & faciunt trociscos & uigorant cuꝫ hoc operationem earum.Et quidam addunt scamoneam & ipsa quidem & oleū earuꝫ ingreditur in emendationem medicinaꝝ acutarum:sucus autem ipsarū & syrupꝰ ex eis soluit leniēdo.Et uiole sicce educūt dissoluendo·Et ipse quidem condiuntur cum zucaro & melle,sed cum melle sunt maioris absterſionis & mīoris alterationis & cum ȝucaro contrarium faciunt: Et scito q̄ nō subsținēt de decoctioē aliqd qua sit superfluitas:& sucꝰ earū similiter & corroboratur acetum cū īfusione earū & fit mirabile febribus multe īflāmatioīs

& est melius oleum earum: fundamentū cuius est oleū onfancinū aut amigdalinū· POSSE GAL.ipsa herba tam per se q̄ cum alfitis suppositā remedium calidis prestat flegmonibus superposita aut in orifitio uentris incensionem patiētis uel in oculis.SERA.uirtꝰ eius ē que leīficat & sedat apostemata ca.quando ponitur sup ea sola aut cū farina ordei:& cōfert inflāmationi que fuerit ī ore stomaci & in oculo:Sed flos eius cum hoc q̄ sedat inflāmationem oris stomaci, habet proprietatē relaxādi colerā.Et fit emplastrū cum foliis tantum huius herbe aut cum sauich : & infrigidat & confert apātibus calidis oculorum & exitui ani.Et dicitur q̄ flos eius a proprietate que est ī eo q̄do bibitur cum aqua confert squinantie & epilētie que accidit pueris:& est illa que uulgariter dicitur mater puerorꝫ.Et ideꝫ auct. Aben mesuay de proprietate eius laxat coleram a stomaco & intestinis & confert inflāmationi que est ī eis & sode & squinantie que accidit infantibus q̄do sumitur cum aqua ca.Et quando aliquis uult de ea exhibere in potu ad laxandū uentrem exhibeat ab ℈.iiii.usq; ad.vii. DYAS.flos purpureꝰ sedat īflamātionē oris stomaci & oculorum & aqua huius floris confert squinantie:laxat coleram a stomaco & ītestinis & confert īflāmatioī que est in eis:folia eius sunt sicut folia cussus:sed mīora & rotōdiora:ſꝫ mellinꝰ color medicine necessarius est:quī sucus elixatus & fomento adhībitus tumores stericos curat:menstruis imperat cerotis mixtus ragadias ani ad sanitatē pducit melli additus pustulas & inflatioēs tollit semen eius cum uino bibītum .ȝ. ii.aut suppositum menstruis imperat :aborsuꝫ facit:radices eius cathaplasmatibꝰ adhībite cum aceto splenē siccant:podagricis medicantur.Sed uiola alba proiectorie ē uirtutis & extenuatorie : sed flos plus: decoctio autem herbe menstrua ꝓuocat si post partū non sequatur,fetū mortuū extrahit:& uiuum corrumpit & educit: matricis inflāmationem sanat:fomēto si taꝫ fortis est mulier:si nō ī pessario pōita

omnia ſimiliter facit. IO.MES. ſolutõe educit coleram & alterat eius exceſſum & uiole conferunt inflãmationib9 oĩbus & ſedant ſodam factã a calore uehemẽti & ſunt ſõpnifere & faciunt coriȝam: & leniunt pectus: & guttur & conferunt uuee & ſquinantie. Et iuuamentuȝ eorũ magnum eſt apoſtematibus pectoris & pleureſi: & ſedant ſitim: & cõferũt ſicce opilationi epatis & apãti eius: & calide hycterice: & ſunt iuuamẽti magni in febribus inflãmatiuis & ſiti per eas. Doſis Potío earum eſt ab ʒ. iiii. uſq; ad .viii. & ſuci eaȝ ab ʒ. i. uſq; ad .ii. & ſyrupi earum ab ʒ. iii. uſq; ad .iiii. & cõditi earũ ab ʒ. i. uſq; ad .iii.

Fenden .i. cor

Femon .i. dactílus uel palma

Fenicha grece: latine dactili unde greci palmam fenícem dicunt eo q̃ díu duret ex nomine auis illius fenicis que multis annis uiuere perhibetur &cetera: ſed ĩ li. de doctrina greca ſcríbitur fenichiõ dactílus, inde feniceus color .i. color dactili Et ab hoc uocatur díafinícõ & diafichiõ & oxifenitia. Vbi ſciẽdũ q̃ color dactili eſt color tendens ad rubeum ut apparet ín litera anagallus. Nã dicit dyas. q̃ ipſi9 ſunt due ſpecies una habet colorẽ celeſtẽ & alia habet colorẽ dactili. SERA. uero dicit q̃ una eius ſpecies habet celeſteȝ & alia habet colorẽ rubeum ſic q̃ ubi dícit dyas. colorem dactili. ſera. dicit colorem rubeum & hoc ſimiliter apparet in litera harſiarbai.

CAP. CCLXIII.

Eniculus latine: grece maratrõ: ara. hazienis uel haienegi uel hakaſinech. SERA. li. agre. cap. hazienis auct. gal. hazienis ideſt feniculus eſt ex eo domeſtic9 & agreſtis domeſticus omnibus eſt notuſ: cui9 ỽtus eſt prima que calefacit ĩ tertio gradu & deſíccat in primo: ſecũda ſubtíliat: tertia generat lac. Et agreſtis dicitur maritim9 uel montanus. Radix eius & ſemen ſũt fortioris deſiccationis q̃ radix: & ſemen domeſtici: quoniam in domeſtico ẽ parũ ſtipticitatis GAL. vii. ſim. phar. cap. de maratro maratrum .i. fenículus calefacit quidem fortiter. ut ex tertio iam poſſit gradu exiſtere: ſiccat autem nõ ſimiliter ſed ſecundum primũ & propterea lactis generatiuũ eſt & nõ generaret ſi ſiccaret fortiter: ſuffoſis autez auxílíatur ſecũdũ eãdẽ rationem. Eſt uero & alius feicul9 ſilueſtris quẽ uocãt ꝓpter magnítudinez equínum feniculũ cuius radix & ſemen ſiccioris eſt uirtutis alio qui apud nos ẽ Et mihi uidetur exíde q̃ ea que ſecundũ uentrem ſiſtat &cetera. Et idem. vi. ſim phar. cap. ípomaratrũ uocat feĩculuȝ iſtum ſílueſtreȝ ipomaratrũ uel feniculũ erratícum uel caballinum ſiue equínum. DYAS. ſecundum tranſlationẽ noſtraȝ feniculus calefacit manifeſte & deſiccat mediocriter. POSSE. GAL. feniculus generat lac in mamillis ſuffoſiones curat & eſt diureticus: & menſtruorũ eductiu9 & fenículus ſilueſtris ſiſtit ea que ſecũdũ uentrem: etenim adeſt ſtipticitas maxía ei: huiuſmodi igítur non ſolum radix ſed multomagis ſemẽ catrio ſimiliter exiſtit. Et poteſt etiaȝ lapides frãgere & hycte-ricos ſanare: mẽſtrua ꝓuocare: & urinas mouere. Alius uero equinus feniculus ẽ cuius ſemen rotundum eſt ſemĩ coriãdri ſimile: ſimile uero in uirtute ſemĩ alteri9 equíni feniculi: debilius tamẽ. AVIC. li. ſecũdo cap. de feniculo. fenicul9 ortulan9 ca. eſt in ſecũdo aperit opilationes, acuit uiſum & proprie guma eius: & confert in initio aque & apud eius deſcenſuȝ. Et democrítus quidẽ extimauit q̃ uenenoſi uermes paſcũt feniculi recentis ſemẽ ut eoȝ uíſus cõfortetur. Et uípe & ſerpẽtes fricant oculos ſuos cum egrediuntur de cauernis ſuis poſt hyemẽ ſuper ipſuȝ: ut illuminentur oculi: quod humidum ẽ lac exuberare facit: & proprie ortulanuȝ: & quando bíbitur cuȝ aqua frigida cõfert nauſee & inflãmationi ſtomaci. Et eius digeſtio eſt tarda: & eius nutrimentũ eſt malum: prouocat urinam & menſtrua & ſilueſter proprie frangit lapidẽ ĩ terreno quidem & fluuiali eſt iuuamẽtũ ad renes & ueſicam & proprie confert ſilueſter

distillationi urine & mundificat fetas. Et quando comeditur radix cum semie suo stringit & confert febribus antiquis & datur in potu cuz aqua frigida & cõfert nausee & febribus: & inflãmatiõi stomaci ex eis: cõfert eiꝰ decoctio cũ uino morsui uermium uenenosorum & cum aqua. Et teritur eius radix & ponitur sup morsuz canis rabiosi & cõfert. DYAS. feniculꝰ lac mamillis generat comestus: urinaz & mẽstrua educit & cathaplãtibꝰ adhibitꝰ cuz ptissana comestus id facit: elixatura eiꝰ bibita, nefreticis & uesice dolori medetur: urinã puocat morsibꝰ uenenatis cum uino occurrit: menstruis imperat egris, nauseam tollit cum aqua bibitus feruorẽ stomaci extinguit: Radix eiꝰ cũ melle cocta morsus caninos ad sanitatez pducit. Sucus foliorum & uirgarũ eiꝰ in sole siccatus, confectionibus oculorum miscetur: & caligines oculorum detergit. Semen eius uiride expressũ sucũ dimittit ut supra utile. In hyberia sucum eius pro lacrimo uendũt. Iste eniz lacrimus idest sucus omnibꝰ causis oculorũ opitulatur. Radicis uero sucus idoneus ẽ ad multa, maxime tamen ad uitia oculorum facit. leuiter enim calefacit: & mollit calidã uiz feniculi/ non tamen simplicem, sed ꝙ ei etiam austeritas mixta sit, gustꝰ ostẽdit. Et multa preterea ꝑ quã uel soluẽdi uel extenuandi etiã siccandi exprimit ptãtẽ traditum est in libris serpentes amuam senectutẽ feniculi degustatiõe deponere & oculorum caligines sucũ eiꝰ excludere unde intelligi datum ẽ easdem uirtutibꝰ & corporibus humanis utileseſſe, sicut postea expimẽta docuerunt. Sucus ergo cum melle actico mixtus, uetustissimam caliginem discutit auribus purulẽtis idẽ sucus infũditur & uermiculos quí ĩ eisdẽ nascũtur ĩterficit: Radix ĩ ptissana cocta laxat renum densitatez ydropicis potata ex uino succurrit: ueretro laborantibus ex uino cocto fomentũ utile submĩstrat: ipsa cum oleo trita eidem cause medetur tũores & que cita & repentina ĩdignatõe cõmota sũt, folia eiꝰ aceto trita dissoluũt aduersus ictus storpionum & serpentuz optimum semen ex mero sumptũ, simili modo temperatuz uenerẽ stimulat: urinã eiciet: pulmonis & iecoris iniurias abĩcit habundantiam lactis puerperis prestat: stomacũ dissolutum abstringit cuz aqua nauseam sedat: nec est illud periculũ eciã si in febre sumatur: uulnera canini dentis melle illinitum purgat & sanat: feniculus agrestis maior est predicto & semine & fructice: semen uero simile cathrio, habz & radicem odoratam. Hic feniculꝰ alius est a peucedano ꝙuis multi peucedanum agrestem feniculum uocent. Nam dyas. diuersum facit capitulũ de peucedano: a feniculo agresti cuius elixatura urinam prouocat & apposita illud facere potest: semen eius & radix abstinẽt uentrẽ: morsibus uenenatis occurrũt. calculos frãgũt hyctericis subueniunt. Est alius feniculꝰ agrestis rusticus, qui dicitur a dyas. cap. ypomaratron: ypomaratrõ uel maratrõ agrion. radicem habet candidaz & semen ut cathiros urinam mouens ac lapides ĩ uesica frangens: potest etiam arcuatum morbuz deducere & a serpẽtibꝰ uexatos mederi foliorum autẽ eius decoctõ data potui illã efficit qđ feniculꝰ usualis. Post ea subdit, traditur etiam aliud feniculi genus mioribus foliis & ãgustis & ueluti longis & imbecillibus cũ uirtute. sz folia similia habet mirto circa que anuli sunt lõgi radix eiꝰ remordẽtis atq; redarguentis uirtutis ẽ &cetera: hic tex. ín dyas nostro deficit.

Feĩculꝰ romanꝰ. .i. anĩsum
Feniculus algul .i. peucedanum
Feniculus maritimus quid est. l.l. feĩculus
Feniculus montanus quid ẽ. l.l. quã supra
Feniculus erraticus quid ẽ. l.l. quã supra
Feniculus caballinus uel equinus quid est l.l. quod supra.
Feniculus silueſtris quid ẽ. l.l. quã supte
Feniculus porcinus. i. peucedanum
Fenic. i. lapis uulcani & est ꝑpum ex
Fenicus idem quod supra
Fenice .i. palma uel dactilus
Fenicius color. i. rubeus flamineus ꝑ quo l.l. fenichia.
Fenus ..almea

Fengos .i lumē ſplēdor lux luna
Fengoſi idem quod ſupra

CAP. CCLXIIII.

Enugrecum latine.ara.halba uel alcula:grece uero bucerō aut buthon uel tylis.Fenugrecum eſt primo ca.ſubſtantiam habz gluctinoſam:uirtutem habet maturandi & relaxandi. AVIC.li.ſecundo cap.de fenugreco fenugrecuz ca.eſt fine primi ſic.in prīo & non euacuatur ex huīditate extranea:eius uirtus ē digeſtiua & lenitīa & illud propterea q̄ ī ipſo aggregatur de caliditate cuz uiſcoſitate & eiꝰ uiſcoſitas prohibet dominiuz nocumēti caliditatis & eius caliditas operatur cum facilitate & eius humor eſt malus.licz nō ſit paucꝰ. DYAS.cap.buceron buceron enī ſonat bouis cornu egocerō uero capricornu.nā ſemīa fenugreci corniculis ſimilibꝰ cornibus ſūt:uirtus eius ē malactica GAL. viii.ſim.phar.cap.tylis tylis.i.fenugrecū ca.ē in ſecūdo ſic.in primo SERA.libro agre.cap.balba:balba.i.fenugrecū: uirtus eſt ca.in ii.gradu ſic.in primo. POSSE ad maturandum & rumpendum apāta exterius farina fenugreci cuz uitello oui cōficiatur & ſupponatur herba ipa cocta & ſuppoſita maturat.Ad ſpleīs duriciez herba ipſa cum uino & oleo macerata p xv.dies p optime decoquatur & coletur & colature addita cera & farīa fenugreci fiat unguentum:& eſt optimum ad apā maturandum.Ad apā ſpūaliū maturādū farina fenugreci in ſaccello ponatur ad apāta ſtomaci & inteſtinorū ex fa.fenu & aqua predicta fiāt pultes & ſupponātur. DYAS.fenugrecum cathaplaſmatibus adhibituz cum mulſa tumores ītraneoꝝ & foris poſitū ſpargendo cōpeſcit nitro & aceto adhibitum & ſuppoſitum ſplenē tenueſcere facit:ſucus eius tumores & conſtrictiones matricis fomēto adhibitꝰ curat capillos capitis ab īmūditiis līpidos ſeruat ſucus eius ſepo anſerino addito & peſſario ſuppoſitus durities malaxando loca ſtiptica relaxat fenugrecum autem ca.ē & non nimiū:ſiccū autē mediocriter & propterea ignitas īflāmatiōes exacerbat:unde ad omnem tumorem & rigorē idoneum eſt GAL.fenugrecū feruenter īflāmatiōes exacerbat:minꝰ uero calidos &quecunqꝫ ſcliroſi ſūt diaforando curat. SERA .auct.Aben meſuay :fenugrecū comeſtum meliorat fetorem ſtercoris & ſudoris caput ledit ſtomacū cōuertit & nauſeat.AVIC.eius oleū quod fit cū mirto confert capillis & ueſtigiis ulcerū & cōfert ſiſſuris frigidis ꝓpter muſcilaginoſitatē ſuā proprie cū oleo roſaruz & ingreditur in medicinis panni & facit colorem bonum & alterat odorem oris & remouet odorem corporis & ſudoris & reſoluit apāta flegmatica & dura.Et eius farīa ualet ad apāta ca.apparētia & occulta cum non ſunt inflāmata:ſed ſūt declinantia ad duritiem quandā & lenit adublet & maturat ea.Et cōfert cū oleo roſarū .aduſtioni ignis:mundat furfures ablutōe capitis facta ex eo.& facit ſodaz ꝓprie cū comeditur cuz muri q̄uis ſit cū almuri minꝰ nociuū ſtomaco & decoctō eius ſanat aſafati clarificat uocē & pulmonem:& lenit pectꝰ & guttur & ſedat tuſſim & diſniam:proprie quādo coqtur cū melle aut dactilis aut ficubꝰ & melius eſt ut cōiungatur cum dactilis carnoſis & ſumatur ſucus amboruz & miſceatur cum melle plurimo & ſup prunas tpate caleſiat:& ſumatur ante cibum tempore longo:cum nitro factum emplaſtrum ex eo confert ſpleni . Et eius decoctio cum aceto cōfert debilitati ſtoāci & ꝓprie qđ ex ipſo recens eſt:& eius electuariū facit nauſeam: ſed acetum & muri expellunt nocumētū comeſtionis eiꝰ:fit encatiſma ex decoctione eius ad apāta matricis & dolorem eius & coartationem ipſius:& eius decoctio cuz aceto cōuenit ulceribꝰ inteſtinorum:& ſimiliter recēs cuz aceto quando comeditur & decoctio eius cuz aqua ca.eſt bona tenaſmoni & ſolutioni. Et eius oleum ē bonum apātibus ani:& ad tenaſmonē :& ad dolorē uētris pūgiuum proprie cum almuri ante cibum:& non mouet ad expellendum fecem niſi propter ſuam acremoniam & proprie cū

melle nō plurimo ut nō mordicꝫ fortiter Et eius decoctō cū melle facit descēdere huiditates grossas ab īteſtinis & ꝓuocat urinam & menſtrua: Et ſupponitur cum adipe anatis & confert duricieī matricis & facit generationē matricis facilē cuius generatio ē difficilis ꝓpter deſiccationē & est bonum habentibus emoroidas. Et facit ſtercus boni odoris & facit fetere urinam & ſudorem: & nō est ſicut lupini in difficultate ſui exitus

Fenutio .i. pellis partica
Fenuchia .i. folium

Fen est materia locutionis: & ē cōmunior q̄ doctrina quia eam continet & ſūma cōior est doctrina & doctrina q̄ capitulum

Ferax .i. palma
Ferago .i. agrimonia
Ferraria mīor idem quod ſupra
Ferraria nigra .i. cētrū galli uel gallitricū
Ferraria hercularia apud dyas. uocatur una ex ſpeciebus berbene: ut apparet a dyas. de gerebotano.

Feretria duas habet ſpecies. Nam ē alba & cinerea: q̄ preferūtur ī medicīa ꝓbatur mollitie & ſi aere perducatur uiolaceum reddit colorem &cetera: & ē ſpecies terre uel luti a dyas. gericias dicta.

Ferēgemich .i. ozimum gariofilatuꝫ
Feregemis idem quod ſupra

CAP. CCLXV.

Ermentum latīe grece ʒemi uel ʒima uel ſperſū ara. chamir. DYAS. cap. ʒemi ideſt fermentum: uirtus. eius est extenuatoria mediocriter calefacit propter quod ſine mordicatioīs moleſtia extrahit de ꝓfūdo humores & digerit & euentat. SERA. li. agre. cap de fermento: fermētuꝫ ſapor eius est acetoſus & uirtus eius est pauce caliditatis ſed est cōpoſituꝫ ex uirtutib9 contrariis. Nam una est frigida propter acetoſitatem que est in eo & alia calida a colore eius naturali que est a caliditate & farina que ſunt in eo & alia calida a calore putrefaciente GAL. vi. ſim. phar. cap. ʒima: ʒima .i. fermentuꝫ: ſubtiliū ꝓtiū est mediocriter calida propter hoc ergo īmoleſta ſine mordicatione attrahit ꝓfunditus humores & diaforat: mixta aūt est hec ex contrariis uirtutibus ſicut & alia multa. Naꝫ ab acetoſitate: frigiditate ꝓticipat: & a putrefactione: caliditate & adhuc eius que ex ſale & farina ſecundū naturam.

Ferux aut Ruꝫ aut anquinopa DYAS. cap. ferux: ferux est herba habens folia ordei ſimilia ſed minora & anguſta ſpicā ſimilem raſtro: haſtas habet ſex digitis lōgas ſpicas ferens. vii. aut viii. naſcitur locis cultis &cetera.

CAP. CCLXVI.

Eerula latine/grece marchitī uel enterion DYAS. cap. de ferula. Ferula quā multī enterionem uocāt. Vbī ſciendū/ꝙ multe ſunt ſpecies ferule: & iſtarum diuerſaruꝫ ſpecierum ſunt diuerſe gume. ſ. ſerapinū/ armoniacum/galbanū opoponacuꝫ: aſa fetida & ꝓter iſtas ſpecies ē uſualis ferula/ nullum habens gumi de quo ſit curāduꝫ/ cuius ſemen est careos ſiue canereos: ūde dicitur ferula a medulis: nonnulli uocāt eam ſic a feriēdo/quia hac pueri & puelle uapulare ſolent: unde ſunt alique ſpecies ferule que non ſimilātur in foliis, & tamē dicuntur ferule/quoniam faciunt ſtipitē aptum ad feriendum/ſicut est ſilfiuꝫ qđ habet folia ſicut apiū ſed maiora ut appꝫ i. l. laſar: & ſicut est panax. Vnde fit opoponacum ut apparet in. l. ienſir. POSSE DYAS. capitulo de ferula uſualis ferula uiridis quam multi enterionem uocant emoptoicis & ciliacis maximum preſtat effectum: morſibus uenenatis potata cuꝫ uino occurrit: tunſa & inpoſita fluxum ſāguinis uulnerum ſtringit: ſemen eius bibitum tortionibus medicatur, ſemē ei9 cū oleo tritū & punctū ſudorē cōmouet urge eius comeſte/ dolorē capitis mouēt cōpoſite in ſale comedi poſſunt GAL. emoptoicis & ciliacis competit.

Ferularis .i. tapſia
Ferunculus .i. tumor faciei uel intra nares
Ferrum quid est. l. l. haid

Ferrum yndū .i.iudaicum
Ferrugo:ſcoria ferri:erugo:caraſen:eiꝰ dē uirtutis ſunt:& ſunt id qđ fabri ferrarii de fornacibus eiciūt globatū & ſimiliter eſt illud quod īuenitur in alueo fabri ūde ipſa aq̄ ferraria dicitur & poītur quādoq; pro chīmolea terra illa que ibi inuenitur l.l.haid &.l.aerugo:& īuenies hoc cōplete
Feſareſim .i.uitis alba
Feſaraſcin.i.brionia & eſt uitis nigsa.
Feſaraſcien idem quod ſupra
Feſe .i.agrimonia

CAP. CCLXVII.

Eeſera ara. uel feſire grece ampeleos leuki uel ampeleos leuce:latine uiticella uel uitis alba,ſed ſciendum q; gal. ubiq; uocat uitem albam uel nigram brioniam : & dyas .ſimiliter ſecundum tranſlationem ara.ſꝫ gal. vi.ſim.phari.capitulo āpeleos melana:dicitur q; uitis nigra ,ppriē dicit briōia:hoc ſimiliter apparꝫ ī litera harim.
SERA.li.agre.cap.feſera. Feſera herba eſt que habet folia & caprioſos in ſimilitudineꝫ uitis cōmunis:niſi qa ſūt aſpiora & rami & caprioli adherent implicantes ſe quibuſcunq; approximant ex arboribꝰ aliis:& ſuſpenduntur eis cū capreolis ſuis, & habet fructum ſimilem racemo rubeo.
DYAS.cap.ampeleos. Ampeleos leuce .i.brionia ſiue ut latini uitis alba haſtas & folia ſimilia habet uiti noſtre:ſed aſpera & minora capreoli ſimiles ſūt īplicantes ſe:ſemen ipſi uue ſimile eſt ut botruoſū rarum fuluum GAL.vi.ſim phar. cap. āpeleos leuki : ampeleos leuki ideſt uitis alba quaꝫ quidam & brioniā & pſilotrū uocant,in ſūmitate eius eſt ſtipticitas & amaritudo pauca:& acuitas & īpe comeduntur in prīcipio ſue natiuitatis ſecūdū conſuetudinem & in tempore ueris, qa ſūt iuuantes ſtomacum propter eorum ſtipticitatem:ſubamaram autē & leuiter acrem habet ſtipticitatem. POSSE DYAS.Caprioli ī uino elixi & comeſti uentrem & urinam mouent. Vīrtus eſt foliis & haſtis ipſius & radīci uiſcida:ūde uulneribus chironis impoſita medicatur cancros & fagedenica uulnera ad ſaītatē perducit :tibiis uulnera tollit ſale addito & ī cathaplaſmatibꝰ adhibita & cōpoīta Radix eius colorē corporis bonū reddit, rugas uultibus diſtēdit:lentigīes purgat, magnis cicatrīcibus colorē ,ppriū reddit liuores & panaritia emendat cuꝫ uino in cathaplaſmatibus adhibita duricies ſpargit :apāta curat oſſa corpori infixa eicit, medicamībus ſtipticis neceſſarie miſcet epilenticis:ꝫ.i:bibita anno toto pſtolatur, ſimilī mō accepta apoplexie & ſtoāticis ſingulare pſidiū eſt :maxime.ꝫ.ii.accepte ſingulis cauſis,ſimiliter conueīt morſibꝰ uenenatis occurrit : aborſum facit,plus uero accepta maniam facit : ſecundinas deponit,urinam prouocat : melle addito ut ellectuarium datuꝫ diſnoicis & offocationibus preſtolatur:tuſſim & dolorem capītis & lateris cōpeſcit.de alto cadētibꝰ & cōquaſſationibus maximum remediū eſt:obulo uno cum aceto bibita ſplenem deſiccat diebus.xxx.accepta cum caricis cathaplaſmata oīa ſimiliter facere poteſt cocta in aq̄ & fomento adhibita ſtericas purgat:infantes non coagulatos deponit uerno tēpore herba ipſa exſiccatur, cuiꝰ ſucus cum mulſa bibitus omnia ſimiliter facere nouit:& flegma depoīt:ſemē uero eius tritum & perunctum,ſcabiem & leproſos curat:lac mulieribus ,puocat,ſucꝰ eius cū ſuco ptiſſane cocti id mulieribus preſtat :ſucus baccarum eius lac uberibꝰ ſiccis reddit.Cime eius urinam mouent mediocriter.Radix autem proiectoriam & extenuatoriam uirtutem habꝫ & deſiccat mediocriter.Et ideo ſplenē reſoluit & ſclirofiꝫ:poſita extrīſecus aut ſuppoīta cum ficubus,lepram & ſcabiem ſanat datur etiam in cibo pro ſplene:& p urinā ſplen digeritur:hec herba tam laudabilis ē ut ī tyriacis potioībꝰ mittatur:miſcetur & pulchrificiis medicaminibus cum oleo ꝺcocta donec arteſcat, detrahit ypopias ſub oculis aut in palpebris & ypterigia & in podice conſtituta coheret :folia eius excalandi cauſa & detrahendi eſcaraꝫ cū ſalibus adhibētur.Coīter aūt radix cutē fricabilem & extenſaꝫ facit medetur aūt

effelidas & lẽtigines & maculas nigras cũ orobo atq; terachia & fenugreci semine. Item si tecum eam portaueris oĩa mala a te effugient. GAL. uitis alba urinã mediocriter ꝓuocat. Radix uero abstersiuã q̃dam & siccatiuam subtilium ptiũ habz uirtute, necnõ mediocriter calidã ꝓpter quam splenes attenuat sclíratos sanat: exterius appolita cum ficubus scabiẽ & lepram sanat, botruosus autẽ fructus in polipiriis est utilis. SERA. auct. Rasis uirtus eius est que calefacit mediocriter & abstergit & subtiliat & dissoluit durizie splenis, q̃do superponitur emplastrũ ex ea cum ficubus. Et curat scabiem & egritudinem cum q̃ eleuatur cutis, sz fructu eius utuntur coriaminarii, naz cũ eis abraduntur pili coriorũ: Et idẽ Sera. uirtus foliorum & fructus & radicis est ca, & acuta & ideo q̃do fit emplastrũ cũ eis & sale cõfert ulceribꝰ q̃ dicũt granita & illis q̃ dicunt fagedenica curat fissuras labiorum. Radix eius mixta cum orobo & fenugreco, quando cũ eis abluit cutis mundificat & abstergit eam, & aufert pannum: & uestigia nigra & bothor & cicatrices ulcerũ. Et confícitur cũ oleo donec fiat sicut cera, & sedat dolorez & fistulam ani & quando fit emplastrũ cũ eiꝰ robꝰ resoluit apãta ĩ qbꝰ ẽ aggregata sanies & restaurat ossa fracta. Et quãdo miscet cũ oleo donec dissoluatur, cõueit ad hoc: & expellit liuorez q fit sub oculo. Et quando fit ex eo emplastruz cũ uino sedat panaritiuz & resoluit apãta: & apit ea: Et emplastrum factũ cuz ea extrahit ossa & ingreditur ĩ cõfectioĩbꝰ ungẽtoꝝ corrodentium carnem: Et potatur de ea 3.i. ad epilensiam: & conuenit apoplexie sic administrata & opilationi: & quãdo bibuntur ex ea, 3.ii. confert morsibꝰ tyri & occidit fetuz: & accidit si nis sumatur de ea permixtio rationis. Et q̃do mulier subicit eam sibi, expellit fetũ & secũdinã. Et quando bibitur prouocat urinã & fit cum ea mixto melle lohoc cohortationi anhelitus: & habentibus dolorez lateris. Et quando bibitur de ipso c cũ aceto, xxx. diebus pondus. 3.iii. soluit duritiẽ splenis

Et fit cum ea emplastrum cum ficubus super duritiem splenis & confert: & decoquitur & fit sessio in decoctione ipsiꝰ mulieribus & mundificat matricem & expellit fetum: Et sucꝰ radicis eiꝰ exprimitur tempore ueris & bibitur sucus ille cũ uino uel mellicrato ad ea q̃ diximus & purgat flegma: & fructus eius cõfert scabiei quando fit inunctio cũ ipso. Et quando extrahitur sucus a stipitibus eiꝰ & accipitur cũ frumẽto cocto prouocat lac.

Fesefis .i. animal
Fesesis. i. cimex rubea tenera que est ut alcorat secundum auic. suo cap. ẽ uermis lecti. l. l. alcorat.
Feselembe reperio q̃ est ptissana.
Feseselem .i. dans digestionem
Feseresín .i. fesera.
Fesfesis est quoddã animal sicut alcorat
Fesfesdem .i. dans digestionem
Feseiresrenda. i. uitis nigra. l. l. harim
Fesiche est genus tuberum
Fesire .i. uitis alba & ẽ uiticella
Feseristín .i. fesfiresín
Fesgis .i. animal quoddã quod ignoro
Fesfiresín. i. uitis nigra & est illa que uocatur brionia.
Fesudegi. i. cõfectio de melle sicut peĩdie & lingua nostra uocantur scisani.
Festuca quid est. l. l. pistachiem
Fetalogos ideſt aristologia: & dicitur aristologia ab arison qd̃ est utile.
Feraboco idem quod supra.
Fetirabon .i. cimbalaria.
Fetisan .i. usnee
Fetirac .i. interpretationes
Fexa .i. lolium
Fexabron .i. ceterac
Fex uini quid est. l. l. harim
Fianten .i. incubus
Fialbros .i. pfilium.
Fialpros idem quod supra.
Fibia .i. pẽnula ut fibra pulmoĩs
Fibria idem quod supra.
Fibaperum .i. sulfur uiuum
Fica .i. plantago
Ficauaria .i. urtica montana
Ficamos. i. febris sextana: septana & silia

que a qbuſdã uocãtur febres reuolubiles.
Fecaium .i.epar animalium
Ficamoſi idem quod ſupra
Ficara .i.pediculus
Ficus quid eſt.l.l.cui
Ficus pharaonis quid eſt.l.l. quaꝫ ſupra
Ficus fatua quid eſt.l.l.quaꝫ ſupra
Ficus lupi quid eſt.l.l.comarus
Ficꝰ ꝑ morbo uocãtur duricies ulceroſe habentes in ſe grana ſicut grana ficuuꝫ uel ficus pro morbo dicitur aſperitas palpebrarum.l.l.uerruca
Fida .i.argentum
Fidda idem quod ſupra
Fidalidon .i.ceterac
Fiden.i.pãnus uel aliqd aliud quo opilat os uaſis ut per ipſũ nõ poſſit exire uinũ uel aqua p̃cipue ſi fuerit ibi ſanguiſſuga
Fidela .i.argentum uiuum
Fidebegi .i.eupatorium
Fidebegati eſt ſpecies ſaporis
Fideri .i.fiden
Figalũ marinũ .i.terra ſigillata
Figalios .i.ameos
Figaniolon .i.cicer imperatoris
Figelba eſt apã factũ de colera naturali & dicitur a figoſis.
Figecula idem qđ ſupra.
Figedera .i. apã calidum corruptum & denigratuꝫ quod fetet.
Figetra idem
Filantropus .i.lappa inuerſa.
Filantropos idem quod ſupra.
Filago quid eſt.l.l.burchdi.
Filamata.i.inflationes turgẽtes ut dyas. capitulo de arbore pini.
Filallidos .i.citraria
Filancon .i.medicamentuꝫ.
Filaticon .i.amans deum.
Filaterium .i.cuſtodia.
Fila uitis .i.caprioli uitis.
Filbar .i.mater.
Files quercinus.i.polipodium.
Files quid eſt.l.l.ſaraex.
Filektene dicuntur puſtule q̃dam liuide aut pallide aut nigre aliũ colorẽ a corpis colore mutãtũp exulcerata caro apparꝫ & fiunt ex frigore uel ex igne uel ex medicamine.

Filfel .i.piper

CAP. CCLXVIII.

Ilipẽdula fiſalidos patriſciria uiſcago idem :ubi ſciẽdũ ꝙ hoc nomẽ uiſcago aliq̃do ponitur ꝑ quadam herba que ẽ uiſcago arboris de qua fit uiſcus ſicut apparet in l.dabalch:aliquãdo ponitur ꝑ filipẽdula & eſt herba que in ultramarinis ptibus reperitur & in apulia & ĩ mõtuoſis locis & calidis.Radix eius cõpetit medicie & in fine autũpni collígitur & per.x.annos ſeruatur.Et eſt herba habẽs folia petroſellino ſimília,ſed eleuata & non in terrã expanſa in cuius radice ſunt quaſi nodi adherentes:uirtutem habet diuretica ex ſubtili ſubſtantia:& ex qualitatibus ſuis ca.eſt & ſic.in tertio gradu. POSSE. contra lapidem ſtranguriam & diſuriaꝫ & iliacaꝫ paſſionẽ, p̃cipue ualꝫ electuarium factum ex duabus ptibus pulueris filipendule & tribus ſaxifragie. Contra iliacam paſſionẽ fiat criſtire ex puluere eius aq̃ ſalſa & oleo & melle:detur etiaꝫ benedicta acuata ex puluere eiꝰ cũ uino pulueris eius. Contra dolorem ſtomaci ex fri.cauſa uel uentoſitate detur p̃uluis eiꝰ cũ puluere feniculi.Cõtra ſtrãguiriã & diſſuriam,& iliacaꝫ paſſionẽ ex nutritiuoruꝫ uitio ponatur puluis eiꝰ ĩ multa quantitate in ſacculo & fiat decoctõ eiꝰ in uino & oleo,& ſuper locum dolentẽꝫ ponatur. Contra frigidum aſma detur puluis eius cum puluere gentiane in cibis & potibus.Cõtra epilenſiaꝫ ualꝫ puluis eius in cibis.
Filicolinti alanos.i.ſcopa granaria

CAP. CCLXIX.

Ilius ante patrem latine ara. tarifi:grece gariofilõ.Pliniꝰ cap.gariofilõ herba ẽ faciẽs florẽ ſicut butalmos cuiꝰ ſtipites faciũt ramulos plurimos ſed ramus poſt natus excedit longitudine ante natũ & ob hoc filius ante patrem uocatur. Et uocatur ſimiliter oculus xpi. AVIC in ſecundo dicit ꝙ eſt planta que naſcitur ĩ uere,&

flos eius ē similis croco ortulano.
POSSE AVIC. decoctō eiꝰ cū effūdit & aspgitur super morsū uipere sedat dolorē eius. Plinius sucus eius uel puluis curat fistulam.

Filictides .i. uesice
Filicteron .i. filex & nos filicem dicimus pro qua .l.l. dipteris filix in antidotario expōitur qꝺ ē capparis & est aliud q̄ filex sicut apparet in .l. dipteris.
Filios .i. cortex
Filichiniuz .i. polipodium dictum a filice Nam est species filicis ut apparz si. l.l. dipteris & latine dicitur filicicha.
Fillis .i. capparis
Filonion est quedā opīata & īterp̄tatur amans hominem.
Filoxenos .i. hospitalis
Filomenus .i. oximū gariofilatuz
Filonus .i. corda seu pistatoria lupi
Filantropon .i. lapago
Filoflores .i. prassium.
Filolūtres .i. amatores balneoruz.
Filotidis ideſt species papaueris ut dyas. cap. de miconio.
Filonium .i. nouus amicus & ē cōfectio quedam sic uocata.
Fillon .i. foliuz cuiusdā herbe uel arboris
Fillo .i. agrimonia.
Fillo indico .i. pimpinella
Flilopede .i. marrubium
Filubon .i. genestra
Fillu .i. folium
Filtrum .i. pannus lane īcōtextꝰ
Fil .i. elefax

CAP CCLXX.

Imus latine arabice zebel.
DYAS. cap de fimo. Fimꝰ berbecinus cum aceto ut cathaplasma adhibitus maculas nigras emendat nascētes clauos corporis tollit ignem sacrum īpositum curat. Cū cera & oleo mixtus cōbustionibus medetur. Apri fimus siccus tunsus & bibitus cum uino uel aq̄ reiciētibꝰ sāguinē singulare presiduum est: dolores lateris solitos & ueteres cum aceto curat: contusiones & fracta ossa confirmat: luxationibꝰ ꝓdest maxīe si cū oleo rosaceo & cera misceat. Asininus & caballinus crudus & cōbustus sanguinem abstinet profluentem ex uulneribus addito aceto. Fimus asini ex armēto herba nutriti aridus uel siccꝰ cū uino potui datus ꝓcussuris scorpionū subuenit: Et fimus asini comedētis fenū datum cum uino confert podagre: uel puncture scorpionū & iuuamēto magno fimus columbinus calidior omnibus & causticꝰ est: tritus cum aceto & īpositus scrofas curat: carbunculos rumpit melle mixto & semīe lini & oleo ut cathaplasma adhibitus cōbustionibus medicatur omnia utiliter curat & maxime colicos si bibatur: bibentibus micetas & fungos uenenatos presidiū est: illud meliꝰ faciēs si bibatur cū uino & aceto. Fimus pelargie auis quam latini ciconiā dicunt cū aqua potui datus epilēticos curat. Fimꝰ uulturis fumigiuz eius secundinas depōit. Fimus soricis tritus cuz aceto allopicias emendat. Cū roremarino tūsꝰ & bibitꝰ cum uino calculos excludit: tritus & in umbilico positus infantium uel ī podice uentrem deponit: hoc latius inuenies in .l. mus. Fimus caninꝰ diebꝰ canicularibꝰ collectus siccꝰ & bibitus uētrez abstinz cuz uino & aq̄. Albus uero fimus eiusdē arcuato morbo medetur. Fimꝰ humanꝰ si uulneri īponatur tumorē nō admittit paracolesim facit: adhibitus gratū uultū & niueum facit: siccum uero cum melle sq̄nanticos curat: cocodrilli terreni fimꝰ collectus & siccꝰ ut affronitrum facit adhibitus gratum uultum & niueū facit maxīe si albus & leuis fuerit. multi uero adulterant illuz sic terunt oridia & cōponunt sicut fimum similiter. Alii uero chiōleam & amilum in se miscent & colorizant illum: de hīc super tabulas ut uermiculos faciunt & sic uendūt. Fimus bubuli pascentis recens īpōitus tumores uulneruz tollit & sciatice passiōi cōueīt quem fimum īpone in foliis & calefactū carbonibus uulneribus impone: similiter simili disciplina cuz aceto sciaticis ꝓdest In cathaplasmatibus imposituz durities & scrofas purgat: pustulas soluit &

maximum beneficium prestat. Bouis masculi fimus sterícis mulierū fumigatꝰ propendentibus confert: fimus ipe ʒinʒalas fugat & excludit: Fimus capraruʒ siluestrium cum uino bibitus ciato uno tribus diebus hyctericos sanat: cuʒ folio & spica nardi bibitus menstruis imperat siccus tritus cū thure masculo & litheolo illigatus & suppositus mēstrua deponit reliquos fluxus sāguinis cū aceto ipoitꝰ abstinet cōbustus & tritus cū aceto aut oximelle allopitias emēdat: axūgie mixtꝰ podagricis medetur. Cū uino aut aceto coctꝰ morsibus uenenatis occurrit ulceribus que greci herpetas uocant & paroitidis cōueīt sciaticis singulare p̄sidiū est: sícco fimo fac ex eodē fimo adhusto cauterium & si dextra pars doluerit in dextra pte cauteriū, si ī sinistra ī sinistra pone: & tam diu in scapula dimitte cauterium q̄diu in cossis sentias effectū: duʒ urítur scapula hec cōbustio appellatur aranica. Fimus gallinarum cū aceto siue uino potuí datus colícis medetur síue ex comestis fungis uexatis. Caprinꝰ fimus acris & diaforeticus ē in uirtute sclíroſiʒ igitur habentíbus ut duritiem lapidis & tumores expellit. Et non taʒ ad splenis duritiem facit: q̄ ad alia mēbra. Ego eniʒ usus sum hoc fimo cum ordei farina & pusca uice cathaplasmatis in diuturno tūore genuū cuiusdam & miratus sū quō sub tanta celeritate sanatus est ita enim acris est ut mulieribus: & pueris: & uiris molles & albas carnes habentibus aut eunuchis nō adhibeatur uirtus uero fimi caprini leptomeris est: & ex maxima ꝑte extenuatoria admíssa acredine & ideo ad alopitias facit & ad omīa medícamīa q̄ ꝑiciūt, q̄lia sūt que lepras empetigines scabies & hiis ī silīa que proiicīēdo purgāt. Fimus camellinus albus tritus cuʒ melle ipoitꝰ tūores rep̄mit & uulnera delicata permundat. Fimus bouinus desiccatiuaʒ habet uirtutem & ex parte extractoriaʒ. Iuuat enim ad apum & grauonum & uesparum morsum: Et q̄do fit fumigiuʒ cum eo fugat cimices. Et coquitur cum uino & bibit̄ & cōfert lepre & hydropisi.

Et quando bibitur cū rebus aromaticis expellit fetum & prouocat menstrua. Et quando teritur síccum & miscetur cum olibano & fit inde nascale cōfert curſui antiquo ex matrice. Et quādo miscetur cum aceto confert fluxui sāguis ūdecūq; fluat, & curat alopitiā cū aceto cōmixtū. Et quando ex eo fit emplastrū cuʒ sepo antiquo, cōfert podagre: Stercus arietis quando fit emplastrum cum eo & aceto mixto, curat sciaticā & cōueīt uerrucis SER. A. li. agre. cap. ʒebel auct. gal. omē stercus est ca. & resolutiuuʒ attractiuuʒ sed secundum plus & minus & maxime stercus animalis comedētis ossa & signū est q̄ curat squinātias & apāta gutturis & miscetur cum melle ad disinteriam & ad ulcera antiqua. Et miscetur cuʒ lacte in quo sunt extincti lapides aut ferrum cādens & datur in potu aut fit cristere cum eo & miscetur cū medicis resolutis appositū, & confert iuuamento magno. Stercꝰ infantium comedentium panem & carnes gallinarum curat squinantiam conuenit & ei iuuamento mirabili q̄do miscetur cū melle & linitur cū eo guttur & palatuʒ aut datur in potu. Stercꝰ lupi confert dolori colico quando sumítur ī potu, aut suspenditur supra infirmuʒ in loco doloris oportet q̄ eligat ex eo albū q̄d est repertum super spinas aut super plantam aliam. Et dixerunt quidam q̄ oportet ut ligetur ī corio lupi & suspēdatur collo patientis collicaʒ cū filo lane que remanserit ex animali q̄d cōmedit lupus: sedat enim dolorem & preseruat ab eo anteq̄ accidat, uerum tamē oportꝫ q̄ āte ligationē in collo purgetur corpꝰ & adhibeatur cura conueniens donec fimus securi q̄ nō ueīet deīde auferatur. & ego dedi in potu hora quietis: & non superueīt dolor. Stercus caprarū est ca. resolutiuum cōfert apātibus fraudulētis sicut apostemata genu: & doloribus iuncturarum: & scie quādo miscetur cuʒ farina ordei & conficitur cum aceto & ponitur supra locuʒ, maxīe ī corporibus duris solidis sicut sunt corpa rusticoruʒ. Et administratur in duritie splenis &

hydropisi. Et q̄do aduritur/curat allopi-
tiaz & scabiē & ulcera mala & miscetur
in emplastris resolutis, sicut quod fit
ad apā auris & testiculorum & confert
morsui uipere & aliis uenenosis & curat
sūptus in potu hysterícos & sedat fluxū
menstruorū. Stercus uero bouz collectū
in uere/est magis mollificatiuum. Nam
uirtus eius quando comedunt herbam ē
mollificatiua multum: sed q̄do comedūt
fenū, est uirtꝰ eius exsiccatīa & resolutīa
& ē cum hocī eo uirtus attractīa: cōfert
punctureapum & uesparum & zambor/
& quando emplastratur cum eo uenter
hydropici confert iuuamēto magno re-
soluens aquam eius & attenuās uentrem/
Et quando cōficitur cū aceto & linitur
cū eo, cōfert cōbustiōi ignis nā cōsolidat
excoriationem eius: & maxime quando
miscetur cum oleo ro. & cera & ponitur
supra locum. Stercus columbarū uolātiū
cum sinapi & nasturtio suppositū super
membra frigida precipue ī egritudībus
antiquis sicut sunt podagra, emigranea,
soda, scothoīa dolor laterū & spatularuz
confert: & conuenit doloribus uentris
& iuncturarū/confert enim illis desiccādo.
Stercus gallinarū ē minus ca. q̄ colūbarū
& administratur ad suffocationem que
fit ex fungis, quando miscetur cuz aq̄ &
aceto & datur ī potu/uuat enī iuuamēto
magno. Nā facit uomere & cōfert q̄do
bibitur in dolore colice. Stercus muris
conuenit allopitie & laxat uētrē. Stercus
stellionis curat empetiginem & lētigīes
faciei & aufert morfeam. Stercus zezir
comedentis rizum, abstergit empetigīez
absterſione forti. Stercus uaccaꝝ cale-
factum, ualet contra dolorem podagre.
Et stercus proprie boum, quando fit
fumigium cū eo fugat cimices & coqtur
cum uino & bibitur & conuenit lepre &
hydropisi. Stercus capraruz comedētiū
herbam q̄do ponitur recens cū huiditate
sua super apāta ca. curat ea: & iuoluitur
in foliis & calefit in cinere ca. deīde au-
ferūtur folia & sterc9 ponitur sup apāta
& illomō siliter cōfert sciatice iuuamēto
manifesto: & quando miscetur cū aceto
resoluit scrofulas & apāta dura. Stercus
caprarum precipue siluestriuz q̄do bibīt
cum uino confert hysterícis. Et quādo
bibitur cum rebus aromaticis, expellit
fetum & prouocat menstrua. Et quādo
teritur siccum & miscetur cum olibano/
& fit inde nascale confert cursui ātiquo
ex matrice. Et quādo miscetur cū aceto
cōfert fluxui sanguinis undecunq; fluat/
& curat alopitiam quando miscetur cū
aceto. Et quando fit ex eo emplastrū cū
sepo antiquo confert podagre. Et q̄do
coquitur cum aceto & uino & ponitur
super morsus uenenosos & formicas &
sup apā auris confert: & q̄do cauterizat̄
cum eo confert sciatice. Et mōꝰ caute-
terizandi est cōmunis cū eo/qa accipitur
lana ībibita ī oleo & īponuntur frustra
stercoris īflāmata: & ponūtur sic subito
in loco medio inter pollícem & indícem/
& tenetur tamdiu donec sentiatur īpssio
in scīa nā statiz sedatur dolor & noīatur
hec cauterizatio aranica. Stercus arietis
quando fit emplastrum cuz eo & aceto
mixto curat sciaticā & conueīt uerrucis/
quando miscetur cum cera dissoluta cū
oleo rosarum/curat cōbustionem ignis.
Stercus apri quādo desiccatur & bibitur
cum aqua confert spuentibus sāguinem
a pectore & aufert dolorez lateris anti-
quum. Stercus asini & equi cōbustū &
mixtum cuz aceto abscīdit fluxū sāguis/
Et stercus asini comedentis fenū/quādo
datur cū uino & bibitur cōueīt podagre/
& pūcture scorpionis iuuamēto magno/
Stercus columbarum est calidius oībus/
& iō quando miscetur cum farina ordei
& aceto resoluit scrofulas & frangit
apāta matura. Et positus super dolorez
frigidum curat. Et quando teritur cum
oleo/curat cōbustionē ignis. Et cū melle
mixtum & semīe lini aufert uariolas. Et
stercus gallinarum etiā facit hoc/nisi qa
est debilioris operationis: & est cōueniēs
illi proprie qui sūpsit fungos mortiferos/
& habentī colícam quando sumitur cuz
uino & aceto. Stercus autez aqle, quādo
bibitur cum uino & aqua, cōfert epilēsie/
Stercus murium quando dissoluitur in

aceto & linitur ſup allopitiã & facit naſci capillos. Et quando ſumitur in potu cuꝫ olibano & aqua mellis facit mĩgi lapidẽ & q̃do fit cum eo ſuppoſitoriũ ifãtibus ꝓuocat uentrem eorũ. Sterc9 alchadee quando fit emplaſtrum cum eo ſua caliditate prohibet heriſipillam & apãta & cõglutinat. Et dicitur ꝙ q̃do deſiccatur & miſcetur cũ melle & fit cum eo linitõ confert ſquinantie. Stercus ſtellioĩs clarificat & mundificat uultuꝫ, melius aũt ad hoc eſt album ualde & cito frãgibile & leue ſicut amiluꝫ quod q̃do miſcetur cum aliquo liquore cito diſſoluitur, qđ etiam cum frangitur odoratur ex eo acetoſitas ſimilis acetoſitati frumẽti, qđã autẽ adulterant ipſũ cũ ſtercore turturis comedentis rizum nam illud ſtercus eſt ei ſimile.

CAP. CCLXXI.

Inel ara. uel fugel uel haffagel grece rafanus uel ſcãdix latine uero radix & ẽ herba ſecundum ſerapionem li. agre. cap. finel auct. dyas. quam nos radicez uocam9 eo ꝙ tota deorſum mittitur, & illa uocatur rafanus domeſticus. Eſt alius agreſtis ſecundum eũdem qui fortior ẽ doẽſtico quem romani uocant aromarachion, & ab aliquibus uocatur radix cutica, habz folia ſimilia foliis rafani domeſtici ideſt radicis. Et habet radicem ſubtilẽ mollez longam & teneram: & ſapor eius ẽ acut9 & ille uocatur a nobis rafan9 cũ decipiamur, quia rafanus domeſticus eſt radix. ſz qđ nos uocamus rafanum, eſt rafan9 agreſtis. Eſt alius rafanus agreſtis habẽs folia ſilia lapſane, & habet radicẽ mollez ſubtilem longaz & teneram & ſapor eius eſt acutus cuius folia & rami coquũtur & comeduntur & conueniunt ſtomaco. Et iſta ſpecies grece uocatur ſcãdix: latine rapeſta GAL. viii. ſim. phar. cap'. de rafano, ẏtus rafani doẽſtici ẽ ca. ĩ. iii. gradu & in ſecundo, deſiccat cuius ſemen eſt fortius omnibus ꝓtibus plãte, & agreſtis quidem fortior eſt doẽſtico, cui9 uirt9 eſt ſubtiliatĩa, calefactĩa calefactõe forti-

DYAS. cap. de rafano. Rafanuꝫ greci nos radicem uocamus eo ꝙ tota deorſũ mittitur cum reliqua olera ĩ ſurſũ magis ꝓſiliant. GAL. viii. ſim. phar. cap. ſcãdix Scandix ſilueſtris eſt olus amaruꝫ ut ſit in ſiccando & calefatiendo quaſi ſecundi gradus intenſe. POSSE: DYAS. radicis ſemine macerato, quiſquis ſuas manus infecerit ſerpẽtes ĩpune tractabit, ſiquidem ex ipſius radice etiam ut ebur albeſcat efficitur: in cibo quoq; uenenis reſiſtit. Nam cõtra uenena nuces lupini cedruzei & apiũ proſunt contra futura nõ cõtra accepta: ũde apud ueteres ante alias epulas hec ſolebant mẽſis apponere. Radix eius a ieiuno comeſta uel potata magnum eſt ſanitatis adiutoriũ & tutamentum corporis, ſed inflationem facit & ructos fetidos: ſemen eius urinã mouꝫ uentrem malaxat, decocta enim & ĩ cibo ſũpta ptiſicis ꝓdeſt & thorace, flegmata ꝓpurgat cum oximelle accepta uomitum mouet: cuꝫ melle mixta putredies curat liuores tollit: uim fũgi uenenoſi cõpeſcit. Radix in aceto & melle cocta ſi gargarizetur ſquinanticos curat: Semen uero ei9 cũ aceto datũ ſplẽ minuit, hydropicis & ſplenetici in modum cathaplaſmatis appoĩtur. Capillos allopitie iniuria raptos cum melle trita reſtituit: eiuſdem ſucus grauedinem aurium inſtillatus emendat. folia eius contuſa & impoſita articulis dolentibus proſunt. Semine rafani cum melle trito & ſũpto ſuſpiriuꝫ mitigatur. tuſſis arcetur ſola cum ſalibus ſumpta, uentris aimalia extiguit: uẽtrẽ ſtimulat, urinam concitat, puerperis copiaꝫ lactis acquirit. Rafanus comeſtus uẽtrez inflat euſtoãc9 ẽ ructuationẽ facit / diureticus eſt: uirtus eſt ei ca. uentrem mollit poſt cibum ſumpta digeſtionem facit / cocta & elixa tuſſientibus & pictuitis ſtomaci medetur. Cõtra tyrias ſuc9 ei9 adhibet ſolus põt tenuitate ſubtili ad oĩa corpis linimenta penetrare. Egipti reges quib9 erat ſtudiũ ſcrutari corpora mortuorũ, & cauſas ualitudinũ oculata fide recognoſcere, ĩ ipſo corde naſci ei9 moĩ ẏtutẽ prodiderunt. Coriũ eius ĩ oximelle iſulũ

ſanitatem preſtat cathaplaſmate adhītū cum melle paſcētia uulnera curat: liuorē īpoſita tollit: uenenatis morſibus medet, alopitias emēdat: lētigīes purgat micetas habentibus occurrit: bibita menſtruis imperat. Ex ſemine eius oleum fit ut de lini ſemine. Semen eius bibitū diureticū eſt: uomitum prouocat: bibituꝫ ſplenem tenueſcere facit maxīe cū aceto bibituꝫ aut cathaplaſmatū cancris adiutoriū eſt elixuꝫ cum melle gargariſmo ſqnanticis opitulatur: mixtum cibis & ceteris de ſtomaco ructus excitat. Virtus rafani agreſtis quem latini rapeſtam uocāt eſt uiſcida & diuretica & calida, & īō ī cibo ſumpta copioſam effundit urinam īcitat etiaꝫ menſtrua feminarum ſtoāco utilis ē ex aceto data pituitas gluctinoſas cū melle ſumpta diſſoluit: lumbricos latos excludit. Radix aduſta & ī puluerē uerſa ad ſiccandum & purganduꝫ uulneribus imponitur. Quidam ſucum eiꝰ cū uino dant contra uenena eadem uis ī ſemine eſt ſi cum melle ſumatur: nobis expertū eſt armoraciam in ptiſſana ſorbitionem diſcoctam toracis uitia ſanare. GAL. urinatiuus uero eſt ſufficienter & uiſcerꝫ deobſtructiuus ex predictis q̄litatibus conſiſtens rafani agreſtis, ſpēs q̄ uocatur rapeſta, ualet ad educendum coleraꝫ ad-miniſtrata ut apparꝫ ī.l. hurnā SERA. auct. dyas. Rafanus quando cōmeditur generat uētoſitatē, habet bonū ſaporeꝫ & non eſt bonus ſtoāco facit eructuare prouocat urinam: & quando comeditur poſt cibum mollit uentrē & iuuat cibos ad deſcendendum. Et quādo comeditur ante cibum, expellit cibum ad ſuperiora & non ſinit eum deſcendere ad fundum ſtomaci & propter hanc cauſaꝫ quando cōmeditur ante cibum facit uomere: & ipſe ſubtiliat ſenſus. Et ſi coq̄tur & ſūat cōfert tuſſi antique ex humoribꝰ groſſis aggregatis in pectore. Et cortex rafani quando approximatur cum ſquingebin eſt magis prouocatiuus uomitus: & eſt conueniens ad hydropiſim. Et quādo fit emplaſtrum cuꝫ eo aufert liuorem q̄ fit ſub oculo & confert morſui tyri. Et q̄dō miſcetur cuꝫ farina lolii facit naſci ꝓpilos in alopitia & abſtergit bothor. Et quādo cōmeditur, confert ī trangulatiōi fūgorū & prouocat menſtrua. Semē ꝯo rafani bibitum cū aceto facit uomere & ꝓuocat urinam & aufert duritiem & tumorem ſplenis. Et quādo ſumitur ī potu cōfert morſui aīalis: qđ dicitur caraſcis. Et q̄do fit emplaſtrum cum eo & aceto aufert ulcera que dicuntur ācoria ablatōe forti & cōuenit ſtomaco. Sed rafanꝰ agreſtis queꝫ romani uocant armorachion, habꝫ folia ſimilia foliis doēſtici: & habꝫ radicē longam mollē & ſapor eiꝰ ē ad acuitatē declinās: cuius folia & radix ſi coquātur & comedantur, conueniunt ſtomaco. Et eius uirtus ē ca. inflatīa & ꝓuocat urinā & menſtrua: & quādo ſumitur cū melle, incidit hu. groſſos & uiſcoſos ī pectore. Et radix eius cōburitur & puluerizatur ſuper ulcera hu. & mūdificat & deſiccat illa & putant aliqui q̄ exprimatur ſuccꝰ eius & detur in potu cū uino, & cōueīat medicinis mortiferis: & ſemen eius etiaꝫ facit hoc. Nos aūt expti ſumꝰ multotiēs de hac planta, q̄ quando coqtur multuꝫ cū kiſt ordei donec diſſoluat ī ꝺcoctione & detur ī potu, habet magnā efficatiā in egritudinibus pectoris antiqs q̄ fiunt ab hu. groſſis. Et idē auct. Ruffi. rafanꝰ confert flegmati & prouocat uomitum & eſt malus capiti & oculis dentibus & palato & corrūpit cibum & ē conueniēs omnibus egritudībus mulieꝝ & generat uentoſitates in ſuperioribus ꝓtibꝰ uētris. Et illud auct. humay propter ſuā malitiā eſt uelocis putrefactionis ſue ſubſtantie. Et īdeꝫ auct. raſis dixit mihi qdā amicꝰ meus q̄ expertus eſt hoc & īnuenit ueꝝ diſtillauit eniꝫ aquā rafanī ſup ſcorpionē & īnuenit ipſum ſtatim īmobileꝫ: deīde continuo inflatus eſt & crepuit ꝑ mediū. Et rafanus cōfert fe. q̄rtanis & rigoribus febriū peryodicarum & doloribꝰ uētris. Et quādo propinatur ſemē eius cū melle. Et ſi quis pungatur a ſcorpione & poſt cōmederit rafanum, non ſentit doloreꝫ eius. Et ipſe delet cicatrices q̄ remanent & facit naſci capillos in alopitia. Et ſi

assuescat qs illo cui9 capilli cadũt cõfert ei:Et quando bibitur semen eius curat dolorem epatis.Et ipse auget pediculos in corpore:aqua rafani,i.sucus si bibatur expellit aquam hydropicorum.Et idem auct.alcauzi,auget ĩ desiderio coytus & spermate. Et idem auct.Aben mesuay, Si cõmedatur cũ sqngebin facit nausea3 Et si cõmedatur amplius ex eo facit uomere:& corrũpit cibũ in stoãco:& signu3 in hoc est eructuatio eius:& folia eius cõferunt hyctericie :doloribus epatis:& opilationibus eiusdem.

Finitin .i.palma/
Finix idem quod/
Finichion .i.dactilus/
Finickos idem quod supra/
Finix .i.arbor dactili:& est palma/
Finiconindi .i tamarindi/
Finigmon.i.rubificatio q̄ fit a sinapismo/
Finifir .i.genus portulace/
Fisa .i.uentositas/
Fisalidos .i.alkekẽgi/
Fisalida idẽ quod supra/
Fisalidos .i.ferula/
Fiselle solis .i.athomi/
Fissen.i.quando frangitur craneum/ & ifrigidatur uelamen & apãtur/
Fisima .i.flatus/
Fisionta .i.tumor/
Fisis .i.natura/
Fisticus pistacea idem fructus est testa3 habẽs & nucleũ ut auellana/li3 minor sit pro quo.l.l.pistachee/
Fisoides idem quod supra/
Fisulabiat .i piper album/
Fisulesbech .i.piper nigrum/
Fistula .i.stipites albi pilosi silẽs polii & pilosiores ut cotu3.l.l.burchdi/
Fistula pastoris.i.almea AVIC.libro.ii. cap.de fistula pastoris. Virtus eius est abstersiua:resoluit apãta fixa & grauia in uisceribus cõfert lapidi renũ:& frãgit ipsũ decoctio eius & radix ipsius cõfert ulceribus intestinorũ:alias uirtutes eius inuenies in.l.almea/
Fistula nasi .i.polipus/
Fitamos .i.ficamos
Fitarion .i.usnee/

Fitableos .i.alleluia/
Fitios .i.corrosio anguli lacrimalis per quam foramẽ qđ ibi ẽ, patefit/
Fitrios idem quod supra/
Fitomos .i.upupa auis/
Fitonum .i.malus spiritus/
Fiton .i.planta uel uirgultum/
Finodoi .i.frigus/
Finodoblen .i.pratsium/
Finosoic .i.uua uulpis/
Flios cappareos.i.capparí cortex/
Flicon .i.polion/
Flinea est idem qđ fel memirki uel febe memischi:& est o3imum gariofilatum/
Frigias .i.maratrum/
Frixa .i.colofonia/
Frigius lapis quid est.l.l.lapis frigius/
Fricti .i.resina frixa/
Frigia sunt superfluitates que in oculis oriuntur/
Frictidis .i.rigores/
Fthinodes .i.ptisicus/
Fthir .i.pediculus/
Fthis .i.ptisis/
Fobisos .i.alcanna/
Fobisios idem quod supra/
Fobis .i.timor/
Focha uel fuchach est potus factus ex ordeo & aliis reb9 calidis ut zinziber & similia que ponuntur ĩ uasis puis terreis bene obturatis & cum aperiuntur salit ĩ altũ & uocat ceruisia uel ẽ piscis q̄ dicit uitulus marin9 habẽs pedes ut catulus pilosus ut capra: parit filios ut cętera q̄drupedia pascitur herba:terra: & mari
Focides .i.gariofilata/
Focitides idem quod supra/
Focilia sunt duo ossa ex quibus cõiũctis in longitudinem cõponitur aseid/
Fohobros .i.brassica/
Foholion .i.musa/
Foholia quid est.l.l.alzimi/
Folcos .i.macer/
Folcus idem quod supra/
Folebrus .i.melilotum/
Folium quid est.l.l.sedis/

Olium agreſte ſecundum dyaſcoridez. cap. de folio agreſti habet duas ſpecies. ſ. maſculum & feminā. Femīa uero ſaxoſis naſcitur locis ſicut brio ſed uiridiora folia habet ſicut oliua & uirgā teneram: & breuē: radicē tenuē & florez album ſemen eſt illi album & minutum ſicut miconio. Maſculus uero omnia ut ſupra ſimilia habet preter ſemen. Semen eiꝰ ſilē ē druī & oliue florēti & botruoſū ueris tempore florens: dicitur uero arſenogonos qa qſquis eū biberit maſculos generabit. Philogonos uero dicitur quia quicunqꝫ feminam biberit & feminas generabit: hec omīa cratebras pitiſſimus medicus ſcripſit mihi & maxīe hyſtoria ipſa placuit nobis.

Foliteris .i. pirgias
Folitis idem quod ſupra
Foliodes .i. apium riſus
Foliodeſis idem quod ſupra
Follo .i. lana
Fomos .i. uſnee
Foniſalbon .i. epatica
Fonitixa .i. cameleonta nigra
Foni .i. ſonus uel uox
Fon ideſt ozimum quidam dicunt qꝫ eſt cameleonta nigra.
Foricalis .i. epatica
Forbion .i. euforbium
Formicalis .i. almuſatagi.
Formica eſt puſtula pua que egreditur & fortaſſe ulcerat & fortaſſe reſoluitur & color eius declinat ad citrinitatē & fit ex ea colera rubea & eſt ut granū milii.
Forobros .i. litium
Foroſion .i. cimbalaria
Foroſmos .i. ſecunda ſpēs ethice
Foſula .i. almea
Foſſula eſt ulcus oculi tenui rotunditate formatum quod etiam botrion dicitur
Foſure uel foſire .i. uitis alba
Fonos .i. timor unde ydrofonia uel ydrofonitia .i. timor aque ab ydros qđ ē aqua & fonos qđ eſt timor.
Fouos idem quod ſupra
Foydes .i. dolor qui cauſatur ex eſtu uel ſolis calore
Foydeſis idem quod ſupra.
Feydeſios idem quod ſupra
Flos ſalis qd eſt .l. .l. alo uel aloſanctus uel ſantos.
Flos ſiriacus .i. flos maluauiſci
Floridos .i. pes colūbinus
Flotidos idem quod ſupra
Flon .i. puruz
Flora eſt medicamen excoriatiuuz cutis quod ſic fit ceruſa trita cuz oleo & cera modica coquatur ī uaſe cupreo & utere ut cathaplaſma unde uolueris celeriter corium educere gal. in li. dinamidiaruz
Flos interpritatur lux.
Flobarium .i. ambra

CAP CCLXXIII.

Lommos grece ara. Buſurū latine uero tapſus barbaſſus.

DYAS. capitulo flōmos.

Flōmos .i. tapſus barbaſſus: duo ſunt eius genera maſculus & femīa: una eſt alba. ſ. maſculus alia eſt nigra .ſ. femīa: maſculus autē folia habz oblōga & anguſta: & haſtam tenuem & ſemen tenue: femīa uero habet folia cauliculo ſimilia ſed aſperiora & latiora & haſtaz longam cubito uno albā & aſperā flores uiridēs & albos & ſemen nigruz. Radix eſt illi dura policis groſſitudinez habens. Naſcitur ī cāpis. Eſt alia flōmos agreſtis uirgas habens longas in ſe & arboroſas & folia ſaluie ſilia circa ẏgas ſuas flores ſuos habet auroſos: aut mellinos ſicut praſſii: ſed folia ſūt illi aſpera circa terrā & obrotūda. Eſt alterū genus flōmos qđ lignitis dicitur aut triallis: folia habens tria aut quatuor aut plura pinguia: & aſpera & groſſa quibus multi in lucernis utūtur. GAL. viii. ſim. phar. cap. flōmos. Flōmos .i. barbaſſus quedā ē foliis alba quedam uero nigra. Et alba alia quidem eſt maſculus cuius folia ſunt ſtrictiora: alia uero femina cuius folia ſunt maiora. Et ultra has eſt alia flōmos agria .i. barbaſſus ſilueſtris nuncupata: auriferis eſt floribus radix puntica exiſtens guſtu. Plinius cap. flōmon. Flōmon quaz latini barbaſſum uocant fri. & ſic. cōplexionis

est quarum altera ē masculꝰ albidioꝛbꝰ foliis atq; angustioribus. Altera femina foliis latioribꝰ atq; nigris. Est aliud genꝰ quod latini herbam lucernalem uocant ab eo qꝛ ex ea lucem faciunt, unde & lucibros eam uocant eo qꝛ luceꝫ prebeat ūbris. POSSE: DYAS. Radices omis generis sunt stiptice: fluxum uētris unímodus ipsarum datus cum uino strīgit. Elixatura earum bibita conquassationes & dolores laterum tollit: tussiꝫ mitigat: dolorem dentium gargarismo adhibita compescit: flōmos uero que floreꝫ habet aurosum capillos inficit: folia eius cocta ī aq̄ & ut cathaplasma īpoīta durities & tūores oculoꝝ soluent, maligna uulnera melle & uino addito ad saītateꝫ pducūt aceto uero mixto uulneribus recētibus singulare presidium est: pūctū scorpioīs mitigat. Agrestis flōmos folia cōbustioī opitulantur: folia eius que dicitur femīa cum caricis cōposita memoratis cācris putredinem non admittit. GAL. Radix eiꝰ fluxibiles passiones iuuat: gargariꝫāt autem eam in ore quidam ad dentium dolorem. folia uero diaforetice sūt uirtutis: flores eius capillos purificāt, omniū enī folia siccatiue & moderate abstersie sunt uirtutis. Plinius, fomentatio facta ex uino decoctionis eius, ualet contra emoroidas. Ad idem ualet si anus ex eo tergatur post assellationem: ualet etiam ad tenasmonē encatisma ex aq̄ decoctionis & contra fluxum uētris.

Flosmus īdem quod supra.

Flos eris fit ex ere fuso a fornace trāslato. id quod sponte inde cadit est flos eris. illud uero quod ui excutitur dicit erugo eris: & potissime hec fiunt cum aqua refrigeratur. Ista manifestius inuenies si .l.l.hoas.

Flores tracii .i.antecrocum.

Flos uitis agrestis quid est. l.l. enātiuꝫ.

Frosin .i.leticia.

Fthonogos .i.sonus.

CAP. CCLXXIIII.

Vara. grece lichinis: latine uero marcinella: ualeriana: herba gatte. Herba benedcā amantilla: genicularis: antilla sistar ualētina: serpillū, maius. SERA. li. agre. cap. fu. auct. dyas. fu est spica silueſtris habēs folia similia foliis herbe q̄ dicitur greçe ypoſellinum uel ysopellinum & habet stipitem longitudine unius brachii: aut amplius cuius color declinat ad purpureitateꝫ: & ē interius cōcauus & nodosꝰ habens florem in figura similē narciſco, nisi quia est minor eo: sed in albedie est sicut ille & ē in eo paꝝ purpuriei coloris. Et illud quod est inferius est grossius q̄ quod est superius sicut spica frumenti. Radix eius subrufa in modum parūuli digiti: & ingrediuntur ab inferioribꝰ eiꝰ come īuolute, sicut squinātū & ellebor⁹ nīger: & sunt inuicem adherentes quaꝝ color uergit ad albedineꝫ & habꝫ odorē bonum & est aliq̄tulum in ea de odore nardi cum pauca pinguedine. Et qđ de īpsa administratur ē radix eius cū comis suis. GAL. viii. sim. phar. cap. fu. secūdū translationem grecam: fu. aromatica quodāmodo est huius herba nardo silis secundū uirtutē: sed ad plurimū deficiēs. Et īdem eodem libro secūdū trāslationē arabicā. In radice īpsius plante ē aromaticitas. Et uirtus eius assimilatur uirtuti spice nardi: & est ca. in secūdo gradu sic, in fine eius. DYAS. secundū trāslationē nostram: fu multi nardū agrestē appellāt. Nascitur in ponto, folia habet similia elleboro uel similia ypoſſelino siue apio siluatico: hasta ē illi lenis & mollis subpurpurea & nodosa crescens de terra cubito uno aut āplius, flores silēs habet narciſco ī figura, nisi qa ē mīor eo: ſꝫ silis in albedine: radix est illi in robore digiti minoris similis Iunco aut elleboro nigro colore rufa cum odore grato ex qua alie excrescunt pue implicate sicut elleborus niger. Plinius cap. fu. Fu. genus est herbe odorate in ponto, nascitur per interualla nodos habens & flores albos minores q̄ narciſcus que habet folia similia apii siluatici tirsum rufum mollem & cautum ac lenem. Radix eius subrufa in moduꝫ pusilli digiti: ex q̄ alie excrescūt minores implicate. unde equalis est uirtutis spice

ſed plus prouocat urinam & eſt ca.in.iii. ſic.in prīcipio ſecundi:ē feruētis uirtutis & mictualis.Paulus cap.fu.Fu ca.& ſic. in ſecūdo gradu ē.Radix eius i medicīa ponitur,uirtutem habet diureticam.

POSSE:GAL.ſecundum trāſlationez ara.fu.prouocat urinaz.dyas.fu feruētis eſt uirtutis & mictualis; cuius elixatura facit ad lateris dolorem:mēſtrua īcitat. ātidotis miſcetur.Paulꝰ cōtra ſtrāguriā & diſuriam detur uinum decoctioīs eius herba etiam decocta & ſuppoſita urinā prouocat,ad digeſtionem confortanduz & dolorem ſtomaci ex frigida cauſa deē uinū decoctionis eius & ſemis feiculi uel maſticis cū ſuco alicuiꝰ herbe diuretice cōtra uitiū pectoris detur uinū decoctō- nis eius & gūmi arabici ad ſuperfluitatē matricis deſiccandam,fiat fomentuz ex aqua decoctionis uel ſuppoſitoriū ex bombice intincta in cōfectíone facta ex puſuere eius & oleo muſcellino uel cōi contra opilationem ſplenis & epatis ex frigida cauſa,uinuz detur decoctioīs eiꝰ.

Fucata ueſtis .i.rubea ueſtis/

Fuca eſt ſicut puluis,& inuenitur ſub lapide aſii & eſt flos eius.

Fucala.i.potus quī fit de ordeo & aqua,

Fuchah idem quod ſupra/

Fuchaha idem quod ſupra/

Fuchahiloſus .i.ciclamen/

Fucina .i.peucedanum/

Fucianuz idem quod ſupra/

Fucidion .i.melliſotum/

Fucolion .i.lenticula aque/

Fucos idem quod ſupra/

Fuchos idem quod ſupra/

Fucus eſt ſpēs herbe,de qua lana tīgitur rubea,inde fucata ueſtis ſic tincta.

Fucūblen .i.uſnee/

Fufoſac .i.polium.

Fufoſacion idem quod ſupra

Fuſus .i.ſpecies uolubilis/

Fulfulfructus eſt ſimilis glandi ī uirtute durus & puntícus in ſapore.

Fufuls idem quod ſupra.

Fugel .i.rafanus.

Fugeli idem quod ſupra.

Fugeblan .i.cībalaria/

Fugia .i.fuligo/

Fugille ſūt apāta de genere apoſtematū glanduloſorum.

Fugil .i.fugel.

Fuſel .i.faliel/

Fulrel idem quod ſupra/

Fulgeil .i.memite/

Fulgeilen .i.ziniar/

Fuligo dicitur eo q̄ ex fumo fit & muro adheret per continuam effumationem.

Fugile .i.fuligo/

Fuſi .i.faba/

Fulica eſt quedam auis nigra,q̄ continue degit in aquis.

Fulcinum eſt herba ſaponaria/

Fulomos eſt herba que dicitur teſticulꝰ ſacerdotis/

Fullones ſunt illi quī lauant & recōciāt pānos & potiſſime de lana. Nam lana uocatur fullo,& propter hoc ſaponaria uocatur herba fullonuz,quia ex ea lauāt & abſtergunt pānos fullones. Similiter diſpſacus ſiue uirga paſtoris uocat cardo fullonum :qa fullones utuntur eo pānos reconciando.

Fulume .i.radix piperis/

Fuluus .i.albus.

Fuluum .i.ſubrufum/

Fulfulume .i.radix piperis/

Furfulumía.i.radix pipis & ē lignuz eius.

Fulful abrach .i.piper album.

Fulfu idem quod ſupra.

Fulful elbeth .i.piper nigrum.

Fulfulmion .i.ozimum montanum.

Fulfuben idem quod ſupra.

Fult quid eſt.l.l.ſuta.

Fumaría .i.fumus terre/

Fumarion idem quod ſupra.

Fumatrios .i.osmundi.

Fumon .i.ſuſquiamus niger/

Fumomon idem quod ſupra/

Fumoſac .i.ceterac/

Fumus quid eſt.l.l.cocham.

Fumus terre quid eſt.l.l.ſterig/

Fumoſon .i.caprifolium

Funaleſus genus eſt artenite,& eſt ſpēs buthormarien.

Funacaleſus idem quod ſupra/

Funoſis .i.ſatirialis/

Funosios idem quod supra
Funoblaron .i.blaccebisantia
Funisich .i.amoniū
Fungus dicitur q̄ multocīes comedētes mortui sunt & arabice uocatur acar.
Fungus abietis .i.agaricus
Fungus uesunic9 .i.terra tuberi & uocat̄ arabice hamech.
Furason .i.apium risus
Furca fit de ordeo & est ceruisia p c
Furohaa idem quod supra
Furiosuson .i.antrax.
Furios idem quod supra
Furibron .i.mentastrum
Fufur .i.genus portulace
Fursti .i.pinus
Furogi .i.gallus
Furogigi idem quod supra.
Furoglodos .i.acorus.
Furūcul9 .i.carbūcul9 mal9 feruēs tūor
Furbucul9 .i.animal simile aranee quod uocatur uenatrix muscay .i.i. murechiō
Furbulcultutis idem quod supra.
Furbum .i.fuscum.
Fufur quid est .i.i. cantabrum
Furfurisca ptiriasis .i.furfur capitis
Fursus .i.caro addita in ore matricis que ꝓlongatur in estate & breuiatur i yeme.
Fusalum .i.faufel.
Fusalium idem quod supra.
Fusalidos .i.alkekengi
Fusel .i.planta que assimilatur nuci muscate q̄ caremus.
Fuserachon .i.matrissiluia
Fusiricon .i.medicamen ad scabiez & est fasiricon uel alfasiricon.
Fustic .i.festuca
Fusol .i.rubet
Fusolium idem quod supra.
Fustoch .i.festuca.
Fusiriciū altea.
Fusiricion idem quod supra.
Fusuricon .i.alfasiricon

CAP: CCLXXV.

Vta ara . uel fult uel hals uel halca : grece benge uel trag9 uel zeia uel ellica . latīe uero spelta . SFRA . li . agre . capitulo fult . i . spelta & ipsa est sicut ordei granū Et sunt eius due species i una iueniuntur duo grana & in alia unum & quodlibet granum in cortice suo & ipsum quidem minus nutrit q̄ ordeum . & ē boni saporis panis enim qui ex eo fit minus nutrit q̄ panis tritici uel ordei . Et idē auctoritate dyas . tragus figura eius est figura grani quod dicitur candarusuz : & est minoris nutrimenti quia multū habz de furfure & nō ē facilis digestionis : & mollit uētrē Et idem auct . Pauli tragus est spelta : & est ex speciebus granorum mala stoāco & lenit uentrem . Et idem auct . ysaac est fri . & hru uiscosa Gal . primo de edulus . cap . zeia auct . dyas . zeia duplex hec qdez est simplex & uocatur kirmo hec autez dikolikos uocatur in duobus quidem in uolucris : coniugatū habens semē : minus autē nutritia frumētis . Est enī ꝓfūdarū radicum & multorū calamorū fructus autem leuissimus & affectatus ab oībus animalibus . Est autem simile frumentis in frigidis regionib9 cultū fit aūt magis nutritiua si cum ordeo apta q̄ stomaco farina facta ex eo & frumēto fiūt pultes ē autē satis nutritiuū & facile ellabora bile magis autem subcitatiuū uentris . Et idē . vi . sim . phar . cap . zeia : zeia siue spelta mediam quodāmodo uirtutez habz iter frumenta & ordea . Et iō innotescat tibi per ea . POSSE : SERA . mollit naturā & generat inflationes & rugitus : & est bona uiscositatibus pulmois & pectoris & forti tussi . Nam fiunt ex ea lehoc : & pultes : & prouocat urinam : & mūdificat renes & uesicas.

Fuxa i.lunaria.
Fuxal .i.crocomagna
Fux .i.fex antiqui
Frudon .i.laurus uel bacce eius
Fructus hortarii .i.estiuales
Fruct9 iuniperi quid est .i.i. habilhalach
Frumentum quid est .i.i. heuda.

SEQVITVR . DE . G .

Aisdo ideſt herba fullonuȝ uel ſaponaria q̄ oſatis grece dicitur .l.l. borich.
Gaira.i.colla/
Gabiragarab ſecūdū Paluȝ ī ꝓprio capitulo.eſt planta ſimilis neſplo acuti odoris quam multi dicunt eſſe ſpeciem cinamomi;cuius odore inſaniunt homīes ad coitū furientes:& mulieres ſui odore querentes coytum clamant ut gatte/
Gabíragubeira .i.neſpilla/
Gafati .i.eupatorium/
Gafatin idem quod ſupra/
Gafaſul .i.grana ſolis
Gafeata .i.eupatorium/
Gafecol .i.blaccebíſancia
Gafeſol idem quod ſupra/
Gafir .i.eupatorium
Gafit .i.policaria uel coniza/ſȝ falſo ymo eſt eupatorium.
Gagada .i.centaurea.
Gagates .i. lapis niger/pro quo.l.l. lapis gagates.
Gagarab .i.antímonium/
Gagail .i.aiſdo
Gagila .i.aquíla/
Gagiſ .i.uſnee/
Gagímon .i.ypericon.

CAP. CCLXXVI.

Ahaleb ara.grece labar uel Stratiotis uel facus qui in colmatibus, latine lenticula aque uel lentigo aque. SERA.li.agre. cap.gahaleb.i. lentícula aq̄ ex ea ē maria & ex ea eſt aque dulcis:ſed illa que.ē aq̄ dulcis eſt lenticula que reperitur ſuper aquas erecta habens corticem uiridez & eſt rotūda ſicut lenticula ſimilis eſt ei in figura ſua .Et reperitur in lapidibus ſup aquam erecta natans ſuper faciez aque. GAL. viii.ſim.phar.capitulo.ſtraciotís. Sraciotis ſiue ſtractoris qui quidez eſt aquoſus humidus & frigid9 uirtute eſt/ q uero terreſtris habet qd ſtíptícitatis & idem eodem li.cap.facus.Facus.i.lēticula aquatica hu.& fri.eſt cōplexiois ī ſecūdo gradu exiſtens ſecūdū utrūq;.Paul9 cap. ſtratiotis.Stratiotis herba ē, que naſcit in ſuperfície aque ſine radíce cum foliis ſimilibus ſeperuiue:ē aūt uírtutis redarguentis ac remordentis.DYAS.cap.de lenticula aque:lenticula colorem uiridē habens uirtus eſt ei frigida. POSSE. GAL. habet qd ſtiptícitatís ꝓpter qd̄ uulnera pōt cōſolidare & ulceribus eſt utilis,qdā autē eo & ad moroſagias utūt & ad fiſtulas Paulus potui data,ualȝ ad fluorem ſāguīnís ex renibus,& cū aceto contrita atq; ut cathaplaſma adhíbita. dyas.omnes tumores ſpargit ígnē aſtruȝ extinguit, podagricis neceſſe míſcetur medicamínibus ſola & cū polēra appoīt infantibus & entírocellícis p̄ſtat effectū/
Cilalac inde mugalac.i.lac acetoſum.
Galanga ciperus babilonícus ideȝ quídā dícunt/ꝙ eſt frutex.l.l.ghulūgen/
Gala .i.lac/
Galab . .i.almes indum.
Galacon eſt quoddam genus eris/
Galaktidos l.tho.i.lacteus lapis/
Galatina dicitur quoniaȝ eſt quaſí lacteí coloris & eſt ſapor quidam.
Galac.i.lac inde oxigalac.i.lac acetoſum/
Galas .i.uulpis.
Galatides .i.titimalſus
Galacon .i.genus eris/
Galbanum eſt ſucus uel lacrímū cuiuſdā ſpeciei ferule/que grece dícitur nartícos/ & eſt ſemen eíus careos.l.l. henealbegi.
Galca .i.cefalea.
Galgaſama.i.caro pāniculoſa ānexa palato ſub uuea pendens cohopíens caput canne.
Galla quid eſt.l.l.haſſ/
Galla ozída.i.galla aſſana que fertur ab aſía regione,& uocatur ſímíliter cecídos alapſalís & eſt fructus quercus pro quo l.l.haſſ/
Galla cipreſſi quid eſt.l.l.ſaſſo/
Gallatera .i.lactens porcellus/

CAP. CCLXXVII.

Aleobeſis uel galecbdelon/
DYAS.capítulo galeobeſis frutex eſt puus cui uirga ē

& folia ſimilia ut ice, ſed folia tenuiora q̄ digito cōfricata grauē odorē habēt/ & habz flores minutos, & purpureos: naſcīt circa ortos & in uiis & ſuper omia tecta regulata. POSSE. DYAS. folia & haſte cuius durities ſoluunt: & cancros māmarum ſcrofas & parotidas ſpgunt. puſtulis medicant ut cathaplaſma īpoīta quod bis in die abiiciatur & tepidū itez īponitur admixto aceto. Elixatura eius fomēto adhīta paſcētia uulnera abſtinet/ & putredines limpidat: tūores & cācros ſpargit addito ſale.

Galea .i. regalea.
Galeos .i. muſtela.
Galerica .i. kalandra auis/
Galeon dictum eſt eo q̄ lac cohagulat/ folia habet & haſtam ſimilem aperme ſz erectam naſcitur in campis.
Galbene .i. nux uomica/
Galliciten .i. titimall9.
Galli .i. muſtela.
Galizafil .i. cibarium ex lentibus/
Galipſi .i. rafanus/

CAP. CCLXXVIII.

Alion DYAS. cap. galion dictū ē ſic eo q̄ lac cohagulat, folia habet & haſtam ſimilem aperme ſed erectam. POSSE. DYAS. flos eius conſtrictiue uirtutis ē/ deniq; cōbuſtionibus impoīt9 opitulatur fluxum ſanguinis abſtinet: miſcetur & cerotis oleī roſei & in ſole ponitur q̄diu album fit & pro acopo in uſum tranſit. Radix uero eius accepta uētrez ſtimulat. Naſcitur in campis & in pratis.

Galichia .i. caſſia lignea/
Galgia .i. tinea/
Galcis .i. uulpis/
Gallia eſt medicina cōpoīta ex pluribus ſpeciebus aromaticis: & habz plures ſpēs ſecundum diuerſitatem cōpoſitionis eiz quoniam dicitur gallia muſcata, quoniā in ea ingreditur plus de muſco q̄ in aliis ſpecieb9: & dicitur gallia ſēbellie/ quoniā componitur ex aromatibus & quibuſdā laxatiuis. Nam ſembellia idem q̄ qddaz medicamen cōpoſituz ex aromatibus & ex quibuſdam laxatiuis. Et eſt gallia aletangie. i. gallia aromatica/ quoniā eius confectio in fine aromatizatur cū rebus odoriferis: omnes predictas ſpēs iueies in antidotario damaſceni. Et ē etiā gallia uentriuz ut apparet in. l. ſuch. Et ē gallia corū ut apparet ī littera predicta. Et eſt gallia regalis que ponitur in antidotario Auic. & illa uocatur ſimiliter gallia magna/ unde quando in receptionibus poītur gallia ſimpliciter: intelligit gallia muſcata/

Gallideorum aronie. i. florum cironie/
Gallitricon .i. pollitricon.
Gallina gallus & pullus eoz/ quid eſt. l. l. gigeg.
Gallitrina .i. lactentia/
Gallitricus .i. ſanguinaria eo q̄ naribus īpoſita ſanguinem ſuauiter fluere facit. Naſcitur circa uias & ſaxoſis locis: habz in ſūmitate uelut pedes galli.
Galliofis .i. arſenicum.
Gallitricum .i. centrumgalli/
Gallicriſta idem quod ſupra/
Gallitricū ſilueſtre idem quod ſupra.
Galum .i. menta
Gallus gallinaceus. i. capo ſecūdū quoſdā ſed falſo quoniam gallus gallinaceus itelligitur gall9 gallīe: & potiſſime fortis & antiquus. Et hoc cōfirmatur ī codice in titulo de paricidiis. l. pria. Eiz uirtutes inuenies in. l. gigeg.
Gallus cuſpicus .i. fortis.
Gallus matricis .i. mola matricis/
Gallus ſilueſtris. i. faſſian9 & eſt ſiccioris cōplexionis q̄ ille q nutritur in domibus.
Ganones. i. apā gule & uuee.
Ganolor .i. bihar/
Ganolonon idem quod ſupra
Gara alexandrie quid eſt. l. l. daſnoides
Garahait .i. radix rubee/
Garab uel algarab .i. fiſtula lacrimalis
Garabab. i. ſalix/ unde ligantur arbores/

CAP. CCLXXIX.

Ara ara. grece daſne latine laurus. SERA. li. agre. cap. gara uel gar auct. dyas. ex eo eſt habens ſtricta folia: & ex eo ē habēs

latiora & eſt maſculus & calefaciunt & deſiccāt calefactione & deſiccatiōe forti & granuꝫ eius eſt fortius DYAS.cap. de lauro ſecundum tranſlationē grecaꝫ Laurus alia ē latiorū foliorꝫ alia tenuiorꝫ ſed utreq; feruētis uirtutis ſunt atq; re corporatiē quaruꝫ elixatura ca.ē GAL. vi.ſim.phar.cap.daſne. Daſne arboris ſiue lauri tam folia q̄ fructus ſiccant & calefaciunt uehemēter: plus tamē fructꝰ q̄ folia. Cortex uero radicis minus qdeꝫ acer & calidus: magis autem amarus & quid ſtipticitatis habet. Iuuenalis laurus eſt arbor cuius foliis uictores coronātur unde lauro propter uictoriam coronatꝰ dicitur laureatus & corona qua propter uirginitatē mulieres coronātur uocatur laureola. POSSE. DYAS. elixatura eiꝰ ſi ī ſtafio miſſa fuerit & deſup ſedeat ueſice & matricis dolorē cōpeſcit: huius folia uiridia ſtiptica que tūſa & catha plaſmatibꝰ adhīta ueſparū & apū pcuſſū prohibent: & omnes tumores ſpergent. Et ſi ſinapi aut polēte miſceāt & uiridia bibita nauſeam prouocant: ſtomacum ſubuertunt. huius bacca plus ca.ē q̄ fōlia & habet uirtutem fortiorem que tunſa & electuarii more melle collecta tuſſiē tes: & ptiſicos: orthonoicos & toracis reumatiſmuꝫ ſanitati reſtituit: cuꝫ uino bibita ictibꝰ ſcorpionū occurrit: maculas nigras detergit ſucus eius aurium ſurditatem manere non ſinit & incōgruos ſonos cum uino & oleo roſarum adhīta compeſcit. A copis & unctioibus calidis notabiliter miſcetur: uirtutibus etiam diaforeticis neceſſe miſcetur: coriū eiuſdem arboris tritum & bibitum calculos frangit: aborſum excludit: epaticis obilis tribus cum uino bibitum preſtat effectū ſucus uero radicis eius minus eſt acer & taꝫ ē amarus & magis ſtipticus propter quod lapides ueſice rūpit omnis autem arbor uires habet acriter relaxantes et calefacientes et euaporātes GAL. laurꝰ lapides frangit et epaticis cōfert bibitus cum uino odorifero in pondere trium obulorum: ſiue .iiii. danich.

Gardarig .i. cū caro rubea intꝰ ī palpebra inferiori & uidetur ſicut roſa rubea

Gargareon .i. uulua

Gareſol .i. upupa auis.

Garbe eſt ſpecies ſalicis

Gardengi ē caro rubea creſcens ī palpebra inferiori

Garde eſt quedam auis ſic uocata

Gariofilus quid eſt. l. harmufel

CAP CCLXXX.

Ariofilata latine grece lapagum: gariofilata ē herba ſimilis agrimonie cuiꝰ radix odoreꝫ habet gariofilarū dicta a qbꝰdā ſanamunda & enātia et pes leporis & oculꝰ leporis ca.eſt & ſic. i ſecūdo gradu POSSE. herba ipſa trita & ſucus eius fiſtulis iiectus ſanat ipſas: ſimiliter opat ore captus: ad menſtrua prouocāda fiat fomentum ex aqua decoctiois eiꝰ: cōtra collicā & ad digeſtionem confortādum detur uinum decoctionis eius GAL. vi. ſim.phar.cap.lapagum. Lapagī .i. oculus leporis ſiccatiue uirtutis ē ut q̄ ſecunduꝫ uentrem reumata ſufficienter ſiſtat.

Gariofilatum eſt quedam confectio ſic uocata que fit ex gariofilis &cetera

Gariſſluminis .i. ſtincus

Gariofilon eſt herba que uocatur filius ante patrem

Garien .i. pecora

Garicon .i. agaricus

Gariofilata agreſtis. i. baccara

Garbi .i. ſalix

Garon .i. piretrum

Gariopiū. i. herba que uocatur teſticulus ſacerdotis

Gariobium idem quod ſupra

Garūfel .i. gariofilus

Garus uulgariter dicitur almuria quod eſt quaſi ſalſum garum. Et modus fiēdi eſt iſte fit garus de piſcibus puis hoc mō ponuntur in aliquo uaſe habēte inferius orifitium latum & ſuperius ſtrictum & fit ueluti lectus huiuſmodi piſciculorū uel more lecti ſternuntur in uaſe poſtea ſuperponitur ſal & ſuperpoitur p̄dictus ordo lapillorum & ſic fit donec ſit uas plenum & tunc permittitur īmorari p

aliquod tēpus tandem explorato ſapore & grato inuēto extrahitur gaz uel gar9 poteſt dici quelibet ſalmuria ſapida ut habetur in .l. cōbin:uirtutes autem eius inuenies in littera muri.

Garus quid eſt.l.l.muri

Gaſeata .i.eupatorium

Gaſefati .i.cefalio

Gaſmemi .i.folium nil

Gaſmemin idem quod ſupra

Gazel eſt quoddam animal quod alitur ultra mare & muſcus inde naſcitur ut apparet in littera miſch

Gazelus idem quod ſupra

Glarea.i.gūmi cū autē ſimpliciter poītur gūm.Gummi arabicum intelligitur

CAP. CCLXXXI.

Laſpatella uel afrodiſia uel uenerea uel piper apiū grece Acorus latīe uel ſpatella uel gladiolus:ara.uero laeg uel hulhegī uel naeg uel bogoc:uel zueg.Acorus ca. eſt & ſic.ī ſecūdo gradu q ſimiliter gladiol9 uocatur qui non tantum ī aquoſis locis ſed etiam ſiccis & marinis creſcit. Eſt alia ſpecies gladioli quam inuenies ſi.l.l. dexeris.SERA.li.agre.laeg.i. acorus & latine nominatur ſpatella uel gladiolus. folia eius ſunt ſimilia foliis yris niſi quia ſunt ſubtiliora & latiora ad albedinem declinantia & ſūmitas ipſoruz eſt rigida & acuta & ad ſimilitudinē gladii:& habz florem crocei coloris & radices nō habet multum diſſimiles a radice iris niſi quia ſunt multum adherētes adinuicē & nō ſunt recte ſed tortuoſe & habētes nodos et geniculatas et color earum ē exterior trahens ad rubedinem et habet acutum ſaporem & habet ſemen plenum denſuz odoris placabilis.Et melior ex eo ē radix illa que eſt alba & non tortuoſa plena bonū habens odorē que fertur de regiōe kilkis ē hui9mōi.GAL.vi.ſim.phar.cap. de acoro ſecundum tranſlationē arabicā qđ de ipſo adminiſtratur eſt radix eius ſubſtantia eius ſubtilis & ſapor eius eſt acutus cum pauca amaritudine.Et odor eius non eſt malus:cuius uirtus eſt ca.& ſic.in ſecundo gradu.DYAS.capitulo de acoro ſecundum tranſlationē noſtrā Acor9 uel uenerea uel afrodiſia:uel pip apium herba eſt folia habens ſimilia yri lata & oblonga & exalbida & in ſūmum denſa & acuta quaſi gladi9 florē auroſū radicem diſſimilem obtortā geniculataz & nodoſā exteri9 ad rubedinē declinātē guſtum acrem & aliquatenus odoratam ſemen uero habet planum & ſpiſſum & integrum & ipſum odoris ſuauis.Poteſt qđ & meu ſed ī omnib9 efficatior eſt & magis calefacit. POSSE.contra uitiū ſplenis & epatis accipiatur libera.i.acori aliq̄tulum triti & maceretur p tres dies ī aceto:poſtea coquatur ad mediū aceti & coletur & collature addatur mel & iterz ad cōſūptionē aceti coq̄t:iſtud aūt oximel detur quottidie in mane patienti cum decoctione acori.Ad idē liberaz.ʒ.ſuci apii & pulueris eius.ʒ.ſ. & aceti liberā.ſ.& olei.ʒ.i.ſerapini.ʒ.ii.et p pulueris armoniaci.ʒ.ii.et ſimul permitte p noctē et mane coque uſq; ad medium deinde appone puluerem ipſius acori & ex tali unguento ſplenem & epar malaxando manibus inunge.Et ſi uis facere cerotū adde decoctioni ceram & ex tali ceroto unge:uinum etiam decoctioīs eius ualz ad idez:ſed non detur febricitāti. Cōtra hyćteritiam coquatur radix acori ī aqua & coletur et in colatura coquātur cicera rubea & detur ius patiēti:ſūmū remediū eſt ſi fuerit ſine fe.Balneum eius ad idē ualet:contra pānum oculorū ſucus acori & ſucus feniculi & aniſi ponantur ī uaſe eneo & ſoli exponatur ut huiditas conſumatur:poſtea apponatur puluis aloes & ponantur ad ignem & coletur p pānū & colatura ponatur ī uaſe eneo et cū op9 fuerit cum pēna in oculo ponatur:folia eius per pauimentum ſparſa mire aerez actualiter īfrigidāt:dicitur q̄ ſi qs habz acorum ſuper ſe nūq̄ pōt īcurrere fluxū ſanguinis uel ſpaſmum.GAL. acorus puocat urinas & ſpleīb9 ſcīratis cōfert et abſtergit et ſubtiliat groſſitiē cortice melior ē ſucus eius.DYAS.ſuc9 radicis ei9 claritatem oculoz preſtat mirifice q̄

radix ca.& ſic.ē uirtutis nimiū & lepto-
meris ſclirosim iuuans ſplenis:& mouēs
urinam potato ſuco. Aqua uero in qua
decocta fuerit diuretica eſt:utilis etiam
eſt pleureticis & toracis paſſionibus: &
epatis & terminoſis & corruptelis ſple-
neticis utilior ē & ſtrangurioſis q urinā
faciunt cum dolore & ad morſū ſerpētis
efficax eſt:ad mulierū mēſtrua p fomētū
utilis ē miſcetur etiā ātidotis & tyriacis
ad duritiez urine ex radice eius cū aqua
decocta ad tertiam dabis bibere per
triduum & urinam mirifice deducit: &
ſtranguriam ſanat. Ne apes exanimēt
& fugiant: herbam ipſam in uaſe apum
ſuſpēde & a uento nunq̄ ſeducētur: hec
herba raro inuenitur nec eam ſcire quis
poterit niſi cū floſculū emiſerit. Naſcit
locis cultis & ortis & aratis:lege eā mēſe
auguſti. Nam uix iuenitur ſine flore qa
per florem agnoſcitur.

Glaucomata .i.albugines oculorum
Glaucion .i.uiola
Glaucios ritis .i.celidonia
Glabies .i.tinea
Glaber .i.caluus

Glaucoſis eſt oculorum ſubalbedo uel
glaucedo que accidit uuee tunice ſicut
apparet in ſeniorum oculis:glauci nāq;
dicuntur oculi qui uulgo uarii dicuntur
glaucoma uero egritudo inde uocatur
interdum tamen unū p alio reperitur.

Glandis.i.fructus quercus uel ipſa arbor
pro arbore .l.l.hullos et p fructu.l.l.haſſ

Glauquion . .i.glaucium

Glaucoma .i. egritudo oculi incurabilis
ſecundum ueteres idē eſt qđ ypochimia
ſed apud poſteriores non ſunt idē. Nam
glaucoma eſt omnino incurabilis ypo-
chimia uero non omnis:& eſt aq̄ ī oculo
glaucoma eſt egritudo ī q̄ debilitat act9
uidēdi propter nimiā glaucedinē oculoꝝ

Gladiolus quid eſt.l.l.dexeris

Gladiolus ſegetalis quid ē.l.l. fagaſmon

Glaus .i.noctua

Glauconicuz .i.pulegium

Glaucius rizi .i.celidonia

CAP. CCLXXXII.

Lauciū.i.memithe DYAS.
cap memithe. Memithe uel
glauciū ē ſucus herbe ei9 dē
noīs:folia habentis papaueri
ſilīa:hec folia calido cinere coopiūtur &
ſic ſucū emittūt. Alii herbā ī olla mittūt
& circūliniunt creta & ī furnum feruētē
mittunt, et ſic foliis maceratis ſucum
exprimunt:et ſiccatum in ſole ī paſtillos
redigunt:eius eſt optimum qđ eſt crocei
coloris intus & guſtu amarum:& odore
graui: miſcetur o cularibus medicinis
&cetera. Et idem ſecundum alias bonaz
tranſlationem/capitulo ſupradicto/
Glaucium ſucus eſt herbe naſcētis ī ſiria
in gerapoli:folia habet ſimilia miconio
ceraticis ſed pinguiora:& ſuper terram
ſpāſa:odorē habet grauem guſtu amaro
ſucum multuz habet croci ſimilez: folia
eius ciues mittunt in cacabis & ī cibariis
coquūt que cū coxerint exſucāt & glau-
cium faciunt. Plinius cap. de glaucio.
Glauciū ī ſiria & pſia naſcit huilis herba
foliis deciſis fere papaueris minoribus
tamē ſordidioribus q̄ odoris tetri guſt9
amari cum cōſtrictione & ſtipticitate:&
gūmi habet crocei coloris. Multi uero
errauerunt in hac herba qdā putauerūt
q̄ eſſet celidonia:quidam putauerunt, q̄
eſſet papauer cornutum & ſic uocatur
apud Auic. Et ego uidi meo tpe multos
in hoc errare. Et multi errauerūt tēpore
dyas. Naz Dyas. cap. de monte ratides,
dicit, q̄ multi falſo putauerunt glauciuz
ibi fieri propter ſimilitudinē foliorꝝ: qđ
autē glaucium ſit memite uel ſief eius
apparz multis teſtimoniis. Nā ubī ponūt
alexander & alii greci glaucium Auic.
& alii ponunt fief memithe p̄terea apud
Sera. qdqd dicit de memite auct. dyas.
non eſt aliud niſi qđ dicitur apud dyas
cap. de glaucio inuenitur etiaz oleū nouū
glaucinum, non ab hoc glaucio, qa nihil
recipit glaucii cuius confectionem etiaz
inueni in antiquo antidotario ſic uocatā
& ſine glaucio & ē omnio calidū. Quod
autem ſecundum ueritatem glauciuz ſit
memithe.l.l.celidonia &.l.chaſchas &.l.
memithe. GAL .vi. ſim q̄ har. capitulo

glauciū. Glaucium ſtipticat cū q̄dā delectatiōe : īfrigidat tamē maīf eſte ita ut ſanet quidem ſepius heriſipillata, & eſt ī cōpoſitiōe cōpoīta ex aquoſa & terreſtri ſubſtātia utriſq; frigidis nō tamē extreme ſed ad modum aque fontanine
Glaucoſis .i. glaucitas ī oculis uel alicubi
Graphia .i. ſcriptura inde melagraphicū nigrum ſcriptum
Graſſula maior .i. herba graſſula, & ē alia minor q̄ uermicularis dicitur & ſēpuiua minor
Granum acetoſum quod affertur ex coraſceni .i. fragula.
Granū nigrum .i. nigella
Granum yndum .i. cartamum yndum & eſt aliud a noſtro .l.l. habel nil.
Granū alkakil .i. ſemen granati ſilueſtris
Graffagia .i. ſcriptura īde melangraphicū nigrum ſcriptum & aliquando ponitur pro pipere nigro
Grana zeilem .i. fructus tremule arboris uel piper ethopium .l.l. habel zelin
Grana paradiſi quid ſunt .l.l. nux ſarcha
Granum capitis .i. ſtafixagria
Granum iuniperi quid ē .l.l. habīl halach
Grana ſenſen .i. grana ſiſami que noſtro ydiomate uocantur ſoriolene
Grana nere .i. grana ceraſi ſilueſtris
Grana kikil uel kilbil .i. grana granati ſilueſtris
Grana punica .i. mala granata
Grana amonia .i. ſtafixagria
Grana ſponſi .i. cubebe
Granum frumenti quid eſt .l.l. heuda
Granum ţinctorū a dyas. uocatur coccus ſed ara. kaermes .l.l. coccus

CAP. CCLXXXIII.

Granum aneſcen eſt fructus cuiuſdam arboris magne q̄ lothos uocatur a plinio in ꝓprio cap. & a dyas. q̄is dyas. uocꝫ ipm in alio cap. agrifolium & eſt ſecundum plinium granum ſimile iunipero: ſꝫ maiuſculum habens interius nucleum durū cū ſua medulla tectū carne pauca dulcis ſaporis nigrum cum maturauerit quem multi fabam grecam & ſyriacaꝫ dicunt hyſidorꝰ cap. de faba greca ſyriaca faba ſyriaca dicit arbor magna fructū ferens maiorem pipere cōmeſtibili guſtu ſuauē inde & melli uocatur & latine ciceraſo .l.l. faba greca & .l. agrifolium
Grana ſolis .i. miliū ſolis uel cauda porcia quid eſt .l.l. calb
Grana quid ſunt .l.l. harmel
Granum ben quid eſt .l.l. balanꝰ repſico
Granū calaſi uel caleti uel calebi uel culb ideſt grana ſolis
Granum nil .i. cartamus yndus & ē aliud a noſtro .l.l. habel nil
Granum uiride eſt fructꝰ arboris terrebinti unde terrebintina colligitur que uocatur albotin aliqui dicūt ꝙ ē lētiſcus qui ſimiliter dicitur terebintꝰ aliq dicūt ꝙ eſt aniſum aliqui dicunt ꝙ eſt alfaſſā qđ inuenitur apud Nurſiam ſed prima expoſitio eſt melior .l.l. botim
Granum aſutaen eſt quoddaꝫ ſemē albū paruuꝫ ut piper arboris ſilueſtris ſecūdū quantitatem brachii habentis folia paꝝ alba non tamen uehementis albedinis & eſt ca. habens parum humiditatis & eſt impinguatiuum auget ſperma & excitat coytum.
Granum alcelin uocatur ab Auic. & Sera. piper nigrum & ſunt grana parua dulcia delectabilis ſaporis ſubcitrini coloris que afferuntur a tunici & barbaria augmentāt ſperma .l.l. habel nil
Grana uocantur piſſule
Grana altugar .i. ſemina urtice
Granoꝫ alm a haleab .i. nere & ſūt ceraſa ſilueſtria .l.l. mahaleb
Grana mitabel idem quod ſupra
Granum regis .i. ceraſum & iō ſic dicitur quoniam arabes habent de eo ī copia ſic uidetur exponere Sera ut apparꝫ in .l. cerafine .ſꝫ Io. meſ. cap. de kerua exponit ꝙ granum regis eſt magnum & puum ſed magnum eſt kerua & uocatur abelmeluch & eſt cataputia maior. Et ē alia cataputia minor & eſt granū regis puuꝫ
Gramiſbachi .i. nux uomica
Granuꝫ culcul uel cucul quid ē .l.l. habel
Granum alkadar .i. granum uiride
Granum uue quid eſt .l.l. harin

Granum indici quid eſt .l.l.nileg
Granū albeſbel ē ſemē granati ſilueſtris
Granum dulce quid eſt.l.l.athel
Gradium .i.cocognidiuz
Granias .i.cornalia
Granaria .i.tapſus
Graniar fit ſicut nectar
Gramas ſunt lippitudines que fiunt in obtalmia
Gracus .i.crocus ortenſis
Grami eſt ſpecies fructus quem ignoro
Granatum domeſticū quid ē.l.l.hurnam
Granatum ſilueſtre quid ē.l.l.darſiſahaz
Graidon .i.lambruſca
Graucon .i.craneum
Gratecon .i.fructus buſſi arboris.
Granamina .i.ſtafixagria
Grafones.i.ueſpa illud uocabulū ponitur in littera fimus
Graco .i.ircus
Grathauſim eſt confectio quedam
Gramen quid eſt.l.l.agreſtis
Gecreticum ge:interpretatur terra inde gecreticū.i.terra q̄ auferē ab īſula crete
Geleales.i.gagatems uel gagada
Gealidos .i.ſulfurata
Geapolidos idem quod ſupra
Geos.i.robilie & ē genus legumīs.l.l.mes
Geoſilion .i.mentaſtrum
Geuſeir.i.opoponax aliqui dicunt q̄ eſt ſerapinum:& eſt uerius
Geuſeir idem quod ſupra
Geufir idem quod ſupra
Geuz .i.nux
Geuzkauc .i.nux muſcata
Geuzeudi .i.nux indica magna
Geuzmeltil .i.nux uenenoſa que eſt frigidiſſima
Geuzalguar .i.caſtaneola
Geuzinofil idem quod ſupra
Geuzmethen.i.plāta nucis que plātatur Nam geuz.i.nux methen.i.arbor
Gebara .i.floſca molendini
Gebaran idem quod ſupra
Gebaraflos .i.abrotanum
Gecablon .i.uſnee
Gecafras .i.fragaria
Gerazum .i.rana
Gecedros .i.muſcata
Gecebros idem quod ſupra
Gede .i.pulegium
Gedeuil ſunt quedam uene que dicūtur miſeraice que ſūt intra inteſtīa & epar
Gedegum .i.uia uel canalis
Gefrite .i.ſpongia marina
Gefriſe idem quod ſupra
Gegueriſet .i.ſemen
Gegueis .i.ſcariola
Gefueſif idem quod ſupra
Gehenech uel agehenech ſunt due uene que ſunt in labio inferiori
Gelapedii .i.ſulfur
Gelatina piſcium eſt quando piſces coquuntur in aceto & poſtea congelatur acetum cum quo coquuntur & eodem modo fit cum carnibus
Gelnan .i.balauſtia
Gelthalatiche .i.corium uetus
Gelona .i.coloquintida
Gelela idem quod ſupra
Geleniabin.i.roſe condite:ſiue cū ſucaro & eſt ʒuzarum roſatū ſiue cū melle & eſt mel ro.ſed falſo nam geleniabin uel geliabin ē mel ro.ſed ſeleniabin.i.ʒucarū ro.geliabin ſyrupus roſarum
Gelbenec ē una ſpecies ellebori & apud quoſdam eſt nux uomica
Gelblea .i.uolubilis
Geldei .i.pellis
Gelfe .i. durities palpebraruz
Gelfei idem quod ſupra
Geliſſagos .i.eliſſagos
Gelios .i.gentiana
Gelioſus idem quod ſupra
Geloſac .i.polium
Geluc .i.cornu ſerpentis
Gelunza.i.granuz pini maioris
Geloc idem quod ſupra
Gelude .i.corium ſerpentis
Gelutran .i.uſnee

CAP CCLXXXIIII.

Eldalceb ara. latīe cutis uel coriū arietis.SERA.li.agre/ cap.geldalcheb auct.gal.q̄do accipitur corium arietis recens ſicut excoriatur aries:& ponitur ſuper locum pcuſſionis cōfert adeo q̄ curat pcuſſioīs

lesionem in die una & nocte qa maturat & resoluit loca percussa que sūt repleta sanguie. POSSESERA.cap.3elbele coriū lupi.ualet cōtra collicā hoc appar3 similiter in.l.fimus. DYAS. cap.solee. Solee sotulariū uetustarū q̄do cōburunt, & cinis earū puluerizatur sup cōbustionē ignis & super apātionē que fit i pedibus a strictura calciamentoru3 cōueit quādo puluerizatur super excoriationem que fit in coxis desiccat & consolidat ea : & scorpiones fugiunt sumigium ei9 & alia uenenosa

Geld alatiche .i.corium uetus
Geld .i.corium
Gelt idem quod supra
Gēma est quedam confectio & iterp̄tat experta
Gemanion .i.cotula
Gemara.i.confectiones liqde quas mulieres faciunt ex quibus liniunt faciem
Gēma .i.pna
Gemealoya .i.semen
Geme .i.dolor colli,
Gemerac .i.flos eris
Gemma pelitis est genus crete uel terre ut aspaltum colore nigro
Gemiale .i.oleum metropium
Gemotilus .i.mercurialis
Gemolaib .i.agnus castus
Gemulac .i.alaca
Gemul .i.lunaria
Gembut .i.spina alba
Genaha .i.ala
Genar .i.mulier
Genabar .i.cinnabarum
Genella .i.cucurbita alexādrina
Genealoia .i.semen
Generare.i.parere hoc uocabulū poitur in.l.buthormarien

CAP. CCLXXXV.

Enestrella silis est genestre sed minor hab3 stipites minutos & āgustiores & florē albu3 facit:genestra uero croceū GAL vi.sim.phar.cap.de genestrella secundū translationem grecam,aspaltus siue genestrella secundum gustum acer simul & stipticus ē:postea ex dissilib9 uidelic3 ptibus cōstat:ptibus quidez suis acribus calefaciēs alteris uero.s.auiteris ifrigidās q̄re secūdū utrasq; ifrigidat & desiccat: Et ideo putrefactionibus & reumatibus utilis est.

CAP. CCLXXXVI.

Enestra latine:grece spartus uel spargamū:ara.ꝯo mabra hinch : genestra due sunt species eius:est una que dicitur genista que secundum quosdam est mirica.Alii dicunt.q̄ est species mirice : cuius rami sunt anguloſi & folia triangulata sunt: semen ut ceraſum ruffum p̄uum tamen Alia uero est que secundum dyas , cap. de sparto dicitur spartus .Et illa ē uere genestra ut dixit mihi herbaria greca de qua plinius, genista inquit uinculaui sum prestat flores apibus gratissimi dubito an hec sit quam greci auctores sparton uocant:cum ex ea lina piscaria apud eos fieri docuerunt :semen eius quod eodez noīe appellauerunt in folliculis faseoloru mō nascētiū purgat elbori uice &cetera GAL.viii.sim.phar.cap.spargamuz uel spartuz .i.genestra que uineas apud nos ligat.dyas.cap.spart9.Spart9.i.genestra fructex uero est omnibus nota:semē ei9 affertur in folliculis sicut faseolus. Et infra semen aliud mīnutū est semē sicut lenticula florem mellinum habens sicut lentium.IO.MES.cap.de genestra malbarhīch uel abrāhūc.i.genestra & uocat capistrum arboruz & est arbor mōtana super cuius stipitem eleuatur densitas fustium multe rotūditatis & dūplicatur non patiuntur fracturas :unde ligantur ex eis arbores:& producunt flores silēs figure lunari citritatis multe & pferunt folliculos secundū semitā orobi habētes semina distincta sicut lentes. Inqt dyas. ca.est & sic.cōplexionis i secūdo & semē eius ē calidius & in flore ei9 & stipite est humiditas superflua cum uirtute icisiua quare multiplicat uomitū & sunt omēs ptes eius conturbatiue:icisiue subtiliatię & prouocatię .Rectificatio noc3 stoāco

& cordi & dixit filagius cum melle ro. tollitur eius nocumentuz,& similiter cū rosis & mastice:semē autē eius ꝓpinādū ē cū aqua mellis rosaꝝ anisū autē & semē feiculi,& dauci & silīa auferūt nocumētū ipsius flos aūt eius decoctionē mediocriter substinet:semē uero eius plus.Paulus capitulo de genestra ē alia que uocatur genestra fri.& sic. complexionis similis genestre superiori sed minor est:& habz stipites minores & angustiores & album florem facit. POSSE.DYAS.semen genestre & flos bibitus cū mulsa hūores uomitibuspurgat.gal. fructus sparti & baculorum sucus laxatiue non debiliter est uirtutis.IO.MES.per uomētuz & p uentrem educit flegma & cuz fortitudie uehemēti materias q̄ sunt in iūcturis: & mundificat renes ab oībus supfluitatibus & prouocat urinam fortiter :& frangit lapidē in renibus & uesica:& nō ꝓmittit materias frigi in eis neq; lapidem densari Et quando flores eius contriti ꝓpinātur cum melle ro.aut cū ouo sorbili resoluūt scrofulas:& oximel ex eis aut semis ipi9 soluit apāta splenis. Et si frequentatur uomitus cū eis,cōueit sciatice & podagre & dolori renum .Dosis eius est & ꝓprie florum a.3.ii.usq; ad quinq;:seminuz eius a.3.ii.usq; ad. iii.uel quatuor. DYAS. semē eius & flos bibit9 cū mulsa hūores uomitibus purgat.Paulus uirtutez habz constringendi:ad fluxum menstruorum ualet fomentum ex aqua decoctois eius suppositorium etiam ex puluere eius & suco plantagis:ualet etiā cōtra dissinteriā predictum fomentum

Genetia.i.liber quidam sit uocatus

Gendebedustер .i.castoreum

Gensеechim .i.domesticum

Geniotilis .i.mercurialis

Geniculata centumnodia. : poligonia : proserpinata sanguinaria idem : & ē alia species sanguinarie differens ab illa .i.i. sanguinaria

Genicularis .i.linchitis

Genitra.i.gūmi rute montane

Genimen .i.semen uel sucus

Geiture.i.carnes superflue que nascūtur in concauitatibus & opilantur

Genitale iter .i.aborsus

CAP. CCLXXXVII.

Entiana latine:grece narcanara.sentiana. DYAS.cap. de gētiana.Gentiana dicitur inuenta esse ab imperatore illirico ei9dē gentis:unde & nomen accepit cui9 folia que circa radices sūt nucis odorē habēt & sunt similia plantagini sed paulo subrufiora & in fumo diuisa uel icisa i spēz ferre imediate habens hastam que hasta lenis est & uacua digiti habēs silitudinē lōgior duob9 cubitis nodosa circa quos nodos folia nascuntur:semen est ei circa folia i pomulis latis & leibus & nō iutile sicut asfodilli:radicē habet sicut aristologia longa:solidā & amaraz:sz nigriorē & fragiliorē nascitur locis altis & hūectis & umbrosis &cetera.Plinius capitulo de gentiana hanc inuenit gentius illiricorū rex que ubiq; nascens in illirico tamen preitētillia:folio frassini:sz magnitudie lactuce:caule tenero pollicis grossitudie cauo & inani ex interuallis foliato: triuz aliquando cubitorum : radice lenta sub nigra sine odore aquosa:mōtibus subalpinis pluria:usus i radice & suco &cetera SERA. libro agre.cap.sentiana auct. dyas.sentiana.i.gētiana,& ē basalax siue basilisca & ēplāta habēs folia q̄ sūt iuxta radicem similia foliis nucum uel plātagis, & color eorū trahit ad rubedinē sāguis, & a medietate ei9 supi9u sq; ad sūmitatē icisione minuta sicut serra:& habz hastā concauam interius & lenē in grossitudie digiti & longitudinis brachii : & habet nodos ad seinuicem distinctos in quibus nascuntur folia:& habet semen uelut in pomulis latis lenibus sicut semen plante que dicitur sachilio : sed habet radicem longam similem radici aristologie longe grossam amaram ad nigredinē declinātē & frangibilē.Nascitur i mōtib9 excelsis & locis umbrosis & humidis.Paul9 cap. de gentiana.Gentiana ca.est & sic.in.iii. gradu. POSSE.GAL.vi.sim ꝓphar. cap.de gentiana secundum translationē

arabicam.Id quod de ipsa administratur, est radix huius cuius sapor est amarus ī fine amaritudinis.Et uirtus eiꝰ ē magna ī mūdificatione & absterſione & apiedo opilatione3:est enī calefactiua & stiptica Et idem eodem libro & eode3 capitulo secūdum translationem grecam:gētiana huius herbe radix efficax est ubi oportet subtiliare aliqd:& abstergere & deopilare,nec est mirum si hoc potest amara uiolenter existens.SERA.ego non uidi medicinam meliorem in morsibus canis rabidi quando datur ex ea qualibet die 3.i.trita & cribrata cum.3.i.mirre,& cu3 3.ii.pulueris cancrorū fluuialiū adusto,& in principio egritudinis anteq̄ timeant aquam:& hec quidem planta contraria ē uenenis mortiferis:& aufert nocumētū eorum cum auxilio dei DYAS.gētiana ē acris & calefactoria & relaxās acrimoia & amaritudine sua:partum expellens & serpētes fugans.Radici eius uirtus ē ca. & stiptica que radix.3.ii.cum pipere & ruta,& uino accepta morsibꝰ uenenatis occurrit:suci eius.3.i. accepta doloribus laterū & conq̄ssationibus utiliter ꝓdest stomaticis & epaticis cum aqua bibita maxīe prodest:sicut collirium suppoita radix facit aborsum:uulneribꝰ impoſita medetur:sucus eius sicut licinīū inūctus tumorem oculorum compescit:maculas corporis tollit.Radix uero infusa in aq̄ diebus.v.& postea cocta q̄diu uirtutem ex ea dimittat cōfricatur,& sic deliq̄tur postea aqua ipsa recoquatur q̄diu mellis spissitudinem faciat & reponitur in uase fictili ad usum.

Gengilida .i.rapa
Gensеit .i.opoponax
Genotium .i.marrubium
Genoscon .i.usnee
Gemoti .i.fermentum
Gepelbatar .i.aspaltum
Geptealbatar idem quod supra
Gepteroia .i.pix
Gepion .i.aaron
Gepsein .i.lapis gipsi lumīosus pui9 cui9 subtilitas augmentatur cum aduritur.
Gepsin idem quod supra
Geps idem quod supra
Geraps .i.peristeraon
Geramum .i.terra

CAP CCLXXXVIII.

Eramon DYAS. capitulo geramō.Geramō.i. cicutaria siue oxifilon : siue ut latini perimoia:cicutaria herba est folia habēs filia ammomi diuisa,& oblōga est radix illi rotunda & dulcisque cōmesta:aut cū uino bibita.3.i.inflationes matricis soluit siue uentositates:& inflationes. Est alia species huius herbe,uirgas habēs tenues & pulueratas duobus palmis a terra ascendentes & folia malue similia : & in sūmitate uirgarū caput est sicut cicoree, sed hec medicine apta non est.

Gera sacra uel diuina pigra amara
Geramos .i.grus
Geramion .i.herba muscata
Gerauera .i.hostia molendini
Gerapium .i.sulfur uiuum
Geram .i.cinis
Gerad .i.grillus
Germandrea.i.camedreos,& ē quercula maior.

CAP. CCLXXXIX.

Ermanum latine uel siligo: grece tifa uel sithus arabice siligohīh GAL.primo de eduliis cap.tifa.auct. dioclis & menelithei ait q̄ post frumentum : & ordeum melius quidem tifa idest siligo. Etenim sufficienter nutrit & cum multo labore digeritur,panem autem assidue ex eis cōmedens nullus utiq; ex incōsuetorum huic edulio sanꝰ erit:neq; oio si modicū est ei graue & indigestibile:semen autē huius tife habet quidem exterius leuam idest corticem & a quibusdam uocatur paruum frumentum & equos: hāc q̄dē innocue comedere:uti autem frumēto non sine nocumento:nō improbabiliter autem utiq; quidam nominant ꝓuum frumentū tifa3. & colore & spissitudie & calidītate uirtutis assimilatam ipsi.Et idem.vi.sim.phar.cap.sithus.Sithꝰ siue

siligo acrior est credo non parum, & cachochia cū tam ex putrefactiōe fiēs est autem inflatiua & hec quidē habet acre & calidum: plurimum uero frigidū aquosum acre. SERA. libro agre. cap. Siligo, Siligo uel hals auct. dyas. sunt eius due species, in una iueniuntur duo grana, & in alia unum & quodlibet granum in cortice suo: & illud plus nutrit qua ordeum & est boni saporis, panis uero q̄ fit ex eo minus nutrit q̄ panis tritici. Et idem auct. gal. Substantia huius grani ē media inter substantiam tritici & ordei, q̄tum ad cibum & secundum medicinā etiam. Et ex hoc potest sciri operatio eius per illud qđ diximus de tritico & ordeo. Gersa est quoddam, quod fit de plūbo & aceto & uocatur gersa uel ceruſa que uocatur gersa serpentarie que p̄ōt fieri ex serpentaria minori & maiori sicut inuenies in. l. Aaron, & illa ingreditur in ūguento citrino qđ ponitur ī antidotario gal. minori.

Gerestreos. r. terra rubea & est bolus armenus.

CAP. CCXC.

Erebotanus uel peristerion grece: ara, alhea: latine uero berbena uel sacra herba. Sciendum q̄ pria species gerebotanī est centrum gallī: & est supina: secunda spēs gerebotani est berbena que dicitur gallinacea & est recta: & ī̄ uocatur orthos ut apparet in. l. orthomia & hoc dyas. dicit. cap. de gerebotano & prima species gerebotani a quibusdam uocatur peristerion: & illa est centrum gallī: & ideo ī littera. p. facit semotim capitulū ab illo quod incipit gerebotanum & illud īcipit peristerion unde dicit gerebotanū, ideo nomen accepit tale quoniam sacerdotes eā purificationibus adhibere cōsueuerūt. Plinius iunior capitulo. de gerebotano. Gerebotanum ideo a grecis hoc nomen accepit quia est remedium purgamentis hominum & purificationibus sacerdotū agentibus. p̄babatur. ūde & eā pōtifices saguima uel sagimē appellabant quasi sancimen: hac iouis ara ueritur: domus purgatur: lustraturq; hanc pagani ad hostes ferre solebāt tuti: hec & berbena quia pura & ideo pagani in sacrificiis ea utebantur. DYAS. cap. de gerebotano. Gerebotanum quam multi peristerion aut berbenaz dicunt species habet duas una est supina: altera recta pria uocatur sydericis curetis & alchea & cyperissis & asclepius in libro memorat: & pythagoras eristeptron nominat: latiē dicitur licinia quasi lustrago uel uertipediuz: uel centrum galli: secunda quam erectam diximus, uocatur etiam trigomō bumo uel gerebotanum hercularia, latiē crista gallinacea uel berbena: utreq; folia subalbida & ueluti īcisa habent similia drio sz̄ angustiora & uirgas ī cubiti lōgitudie & amplius, & angulosa & radices tenues & longas. Plinius iunior cap. de centrum gallo: centrum galli quoddā ē domesticū esui aptum maioribus foliis oblongis & rugosis: flore albo: serit ī ortis. Silueſtre minoris plante foliis partitis & rugosis semie nigro quod multi integrū ī oculis ponentes ipsos clarificare dicunt: obhinc sclaream uocant & eracleam & ferariaz nigram. GAL. viii. sim phar. capitulo peristerion: Peristerio nominatur sic ex eo q̄ columbe conuersantur ī eo, uirtutē habet siccatiuam ut consolidet uulnera. POSSE. DYAS. radix berbene & folia cū uino bibita & cathaplasmatibus adhibita, hyctericis medētur & morsib9 uenenatis occurrūt foliorum eius. z. i. cū uino īpōīta p dies q̄tuor & gargarismo ipa folia adhibita uulnera oris & putredines tollunt. Elixatura eius si ī commuio asparsa fuerit, ylaritatem prestat: datur uero tertianariis cum foliis tribus & radicibus tribus. q̄rtanariis uero q̄tuor numero: foliis & radicibus tota herba uulnera gluctinat & alienatiōes stringit & ad omnia uenena potui data optime facit. hec autem herba īde nomē accepit q̄ sacerdotes eā purificatioib9, adhibere consueuerunt. In passionario habetur q̄ si medicus uisitando infirmum ipsaz ī manu portauerit egroto insciēte & dicz

egroto q̄liter es si eger dicz bene sanabit. Et si dicet male morietur. Paulus aqua decoctionis eius matricem mundificat optime: & menstrua prouocat. Semen eius cum suco feniculi in oculis īpositus ipsos mundificat.

Germen .i. semen.
Gerion .i. betonica.
Geris .i. īcubus.
Gergir .i. eruca uel ozimuz.
Germina .i. effectus.
Geroncei .i. senationes
Geroboni .i. plantago.
Germon .i. linum.
Gerusan .i. lolium.
Geruserion .i. rāpnus.
Gergues .i. semina sinapis.
Gesasteria .i. creta.
Gesaffeb .i. terra astra & interpretatur rubea & est bolus armenus.
Gesanfelum sulfur uiuum.

CAP. CCLXXXXI.

Essaia secundū dyas. ē terra a ge. qđ ē terra & samos qđ est insula quedam: inde gessamia terra q̄ auffertur a samos īsula. Eligenda est que est alba & leuis: lingue adherens & spargens se super cartam & fragilis qualis est quam multi colírion dicunt: duo sunt genera eius unuz quod dictum est: alterum quod dicitur astra placondes quod est laminosum. Plinius cap. gessamia. Gessamia terra ē naturalis apud greciam quam optimaz iudicamus que est leuissima & cādidissima fri. & sic &cetera. POSSE. DYAS. ambo genera uirtutis sunt stiptice. Cōburūtur autem & lauantur sicut terra, q̄ dicitur eratrias: sanguinem reicientibus cū aqua bibita & magis imbrili. subueiunt uētriculosis & disintericis: fluxum mulierum strigunt cū balaustia date cuz aq̄ trite & peruncte tumores tibiarum & testium compescunt: oleo rosaruz mixte sudores prohibent. omnibus uenenis accepte cuz uino occurrunt.

Gessecāna est lapis quo aurifices utūtur ad aurum limpidandum. Eligendus est lucidus & grauis: uirtus est illi frigida stiptica stomaco acceptus medicatur reuma oculis abstinet uulneribꝰ cū lacte īnfusus opitulatur.

Gessase .i. spōgia marina.
Gesentera .i. isculi qui dicuntur lūbrici terre.
Gesse. i. quando oculi post dormitionem aperiri non possunt.
Gesichim .i. gariofilata.
Gesimum .i. rosa.
Ge ist loco eiꝰ ponitur cortex uel pellicula que est inter corticem & fructū glandis uel castanee: & est quidam fructus quo caremus habētes figuram pinealez i eius capite sunt sicut due spine: & similatur multum amīgdalis fri. est & sic. cōstrigit omnem fluxum & potissime sanguinis

Gethel .i. pulegium.
Gethe idem quod supra.
Gethefarin .i. marrubium.
Gethir .i. eruce.
Getisimeten nuces sunt cuiusdaz arboris equales fere in longitudine que faciunt dormire usq; ad mortem & nascuntur. sibilie.
Gezar .i. baucia.
Gezamor .i. rāpnus.
Gezablon .i. andacucha.

CAP. CCLXXXXII.

Ezear secundum dyas. sunt eius tres species una species eius est cuius folia sunt minora foliis feniculi. Et est in eius forma & est quod est superiꝰ est citrinum: & habet sūmitatē sicut habet coriandrū & anetū & habet fructum albū acutū boī odoris & masticatioīs: & nascitur ī locis spatiosis solitariis & lapidosis. Et est alia ortulana que similatur herbe apii romani acuta. Et est adustīa boī odoris. Est alia cuius folia sunt sicut folia coriandri & capitella sicut anetum & habet sicut capita nucis plena semine que sunt sicut cinamomum ī forma & acuitate sua. in fine secundi hu. in secundo conferunt folia euis trita ulceribus corrosiuis

Gleucon .i.muſtum
Gremale .i.emplaſtrum
Greſſa .i.uernix & eſt ſandaros
Geaucia .i.ſucus celidonie
Gia .i.terra
Giampelitis.i.creta nigra ut aſpaltum.
DYAS.cap.giampelitis eſt genꝰ crete, uel terre nigri coloris ut aſpaltum.Illaꝫ uero optimā eſſe dicimus,que ē nigerria & ſplendida ac leuis & humore attracta reſoluitur citius uires habet ſtringentes. Nam callamos inficit,& ideo in oculorū blefora mittitur.

CAP. CCLXXXXIII.

Ieriterias ſecūdū dyas.cap. gieriterias ē ſpecies terre uel luti que eſt alia alba,alia cineritia ſiue aerei coloris & maioris glebe, ſed probabilior accipitur cinerea mollis & lenis & erugineas habēs uittas, uritur autem hoc modo,cōciſa gradatī ī ciceris magnitudinēī uas fictile mittitur tenuiſſimi corporis atq; tenuiter e lateribus perforata:tunc eius oculo priꝰ obſtruſo circūdato carbonibus īcenditur, adhīto motu donec aereus ſiue cinereus color uideatur: poſtea uero ſic lauatur trita in aq̄ finitur reſidere, & tūc leuiter liquor effunditur, & ſedimē reſidens ſub ſole ſiccatur.Et ita rurſus teritur & ad ueſpā ſupermittitur aqua,& coopculo tegitur, dehinc ueniente die aqua liquatur atq; in ſole ſedímina in rotulas colliguntur & ſiccantur:habēt enī uirtutē coherētez ualde & efficatiorem q̄ geſſamia, deniq; uulnera congluctinando medentur. Eſt autez optima gieriterias que ē ſine ſablōe & ſine lapillis.
Gii.i.terra nidi yrūdinis que ſecundum dyas. eſt conſtrictiue uirtutis, medetur deniq; uitia tumentiū fauciū & gleboſas adunatioēs felliculi ſiue māmaꝫ ſiccādo,
Gi idem quod ſupra
Guilben .i piſa legumen.
Guintas .i.uertigo
Guintiſe uel offey.i.gūmi edere.
Guilub .i.muſtricus lapidis.
Giboſis interpretatur incuruatio ūguiū. unde gal. giboſis unguium ptiſis eſt ſignum.
Gibolon .i.tapſia
Gibum .i.caſeus
Gibuzar .i.antrax
Gibufilon .i.filipendula
Cicion .i.lutum
Ciceron idem quod ſupra
Gicea .i.iacea
Gaci .i.gichia
Gicuale .i.cicada
Gicual .i.muſca uiridis
Giculotides .i.zenzala
Gifa uel gifi eſt ſuffumigationis genus quod inter medicamenta iueníes de cuiꝰ fumo trociſci ydiotri ſiccantur.plinus.
Gigarta.i.arilla ſiue ſemina uue.
Gigaſol .i.affodillus
Gigaparon .i.rupis cōcauum
Giramia .i.granum regum.

CAP. CCLXXXXIIII.

Igeg ara .latine gallina uel gallus hic loquitur de gallo, ſed pro gallina.l.l.latamie.
SERA. li.agre.cap.gigeg.ſiue gigegi uirtus eius decocte eſt que rectificat & ſi eſt decocta forti decoctiōe,laxat uētrē. Idem auct.dyas.galli uiui q̄do ſcindūtur per mediū & ponūtur calidi ſup morſuꝫ animalis uenenoſi conferunt,& oportet q̄ remoueatur unus ſepe poſt alium. Et cerebrum eius cum uino bībitum ad hec ualet;& abſcindit fluxum ſanguīs mīrīgarum cerebri,& q̄do decollatur gallus & euiſceratur, & accipit pellicula ſtoāci eius interior & deſiccatur & teritur & datur de ea in potu cum uino conuenit: habenti dolorem in ſtomaco ſuo. Et ius pullorum gallinarum acceptum conueīt ad rectificandum complexionem corpū egrotantium & maxime habentium inflationeꝫ in ſtoāco :ſꝫ ius galli decrepiti adminiſtratur ad laxandum uentrē. Et oportet q̄ extrahas īteriora eiꝰ & leuēt & repleatur uenter eius ſale & coquas ī xx.ptibus aque,donec redeat ad ſextam & bibatur:quidam uero coquunt cuꝫ eo caules marios uel cartamū uel polipodiū,

laxat enim humores groſſos uiſcoſos: &
eſt conueniens febribus ātiquis ꝓpodicis
& rigoribus eorū: & tremoribꝫ iūcturaꝝ.
DYAS. cap. de gallo quidam coquunt
cum eo cauliculum agreſtē aut ſuncum
aut polipodium aut herbam mercurialis,
aut ſemen cardi hoc iuſcellum deponit
humores crudos & nigrā colerā: utilis ē
rigoribus febrium tipicis egritudinibus:
tremoribꝫ īflatioībꝫ ſtoāticis aſmaticis
& arteticis ſingulare preſidium eſt. IO.
MES. cap. de gallo: ex gallis melior eſt
qui nondū calcauit: decrepiti aūt carnes
male ſunt: acquirunt enim nitroſitatem
& ſalſuginem & non cōpetūt i re ciboꝝ
ſed potius in remedicine: & proprie ius
eorū. Et ē illud quod hic conſideranduꝫ
melior gallus ad hunc uſū eſt ſicut dixit
gal. qui eſt ruffus antiquus: ymmo quāto
antiquior, tanto melior & qui eſt uelox
ad motum & ardens ad coytuꝫ: & fortis
ad dimicandum in quo ſit mediocritas
in pinguedie & macie. Et ius galli ātiqui
calidū ē propter nitroſitatē & ſalſuginē
& lauatiuum abſterſiuum. apitiuum &
exterminatiuū uentoſitatum, ꝓuocatiuū
& ſolutiuum nature. Operatio iuris
gallorū ſecundū ꝙ docuit gal. eſt in hūc
modū oportet ꝙ cibetur gallus ut dixit
Alcaugi ſurfure melle & ſale pauco: &
fatigetur poſt illud fatigatione ducente
ad laſſitudinem. Et dixit etiaꝫ Alchaugi
melius eſt ut fatigetur dimicando: deide
abſcindatur caput ipſius & euiſcetur, &
ſaliatur ſale aut ſalegēma & decoquatur
in aqua ſufficienti cum facilitate ad cō-
ſumptionem duarum ꝑtium aque. Et
ſunt quidaꝫ qui ponūt in decoctione eiꝰ
alia ſecundum intentiones diuerſas, &
miſcetur decoctiōi eius turbit aut car-
tamus: & ſolutione educit flegma: cum
polipodio uero educit melancoliam: &
ſimiliter cum epithimo & ſemie dauci &
aneti excludit & carminat uentoſitates:
& coctuꝫ cū ſalegēma & dauco & aneto
& polipodio confert dolori ſtomaci &
colice & iliace: & dolori renali: & cōfert
doloribus iuncturaruꝫ. Et ualet ſimiliter
ad idem coctuꝫ cuꝫ cartamo aneto &
ſalegēma: & cōfert aſmaticis cū alaſce
& yſopo: doſis potō ipliꝰ ē circiter libras
ii. AVIC. li. ſecūdo cap. gallina & gallus.
Ius gallorum antiquorum ꝓprietatem
habet quam dicemus, modus uero quam
gal. narrat in decoctione eorum eſt
ut decollētur poſtq̄ cibātur & nutriūtur,
& fatigantur faciendo eos currere ut
cadāt & decollētur, deide extrahatur qđ
in uentribus eoruꝫ eſt & īpleātur uētres
eorum ſale & ſumantur & coquantur
cum .xx. cotillis menſure aque uſq; quo
perueniāt ad tres cotillas & bibat totū
in loco uno. Ruffus gallorum melior eſt
ille quī non cantat adhuc & gallinarum
que nōdum parit ouа: antiqui uero ſunt
mali. Adeps pullorum calidior eſt adipe
gallinarum magnarum. Teſticuli galloꝝ
laudabiles ſunt uelocis digeſtionis. Ius
gallorum predictum conuenit tremori
& dolori iuncturaruꝫ, ſed oportꝫ ut co-
quantur cum polipodio & aneto & ſale
in .xx. cotillis donec remaneant tres aut
quatuor. Caro gallinarum que ſunt
pulle in intellectum augmentum efficit,
Cerebrum gallinarum prohibet fluxum
ſanguinis nariū accidentē ex uelamibꝫ
cerebri. Ius gallorum predictuꝫ cōuenit
aſmati. Caro gallinarum clarificat uocē,
Ius galli uetuſtiſſimi cū aneto & cartamo
conuenit oībus illis. Et iſſedebeg gallorū
ſanat inflationem ſtomaci. Ius gallorum
conuenit dolori ſtomaci ex uentoſitate.
Ius galli ueteris cum polipodio & aneto
conuenit colice ualde. Caro gallinarum
que pulle ſunt augmētat ſperma. Et ius
predictuꝫ cū polipodio ſoluit melācoliā,
& cum cartamo ſoluit flegma: quandoq;
uero decoquitur, cum medicīs ſtipticis
ad diſinteriā & cū lacte ad ulcera ueſice,
Galline ſciſſe: aut gallꝰ ponūtur ſup locū
leſuꝫ a uermibus uenenoſis & ꝑmutātur
quacunq; hora: & prohibēt nocumētuꝫ
uenenoſorum: & uenenis bibitis etiam
ſorbetur eorum decoctio cum aneto &
ſale & euomitur.

Cigrotis .i. creta argenti uel creta arſa
Cigidium .i. cerefolium
Cigion .i. ſeitaragi

Gigintamareiciron ſũt ſpecies dactilloꝝ
Gigtin .i.melancium uel nigella
Gigoteis .i.creta argenti
Gigos .i.pſilliũ,
Gigoſi idem quod ſupra
Gilbana idem quod ſupra,
Gilenet.i.medicina acuta uomitiua
Gilea .i.coloquintida
Gilbehenech idem quod ſupra
Gilbenez.i.ſemen turbit ſecundũ quoſdã quidaz dicunt,q̃ eſt quedam herba que multum ſimilatur operationi ellebori,& eſt herba ſimilis papiro,& datur de ea 3.i.paralitico:& ſanatur:Alii dicũt q̃ eſt nux uomica
Gilbenech idem quod ſupra
Gilium .i.borra
Gilibon .i.uſnee
Gilibanum .i.iuniperus
Gilonec .i.nux uomica
Gilbonec idem quod ſupra

CAP. CCLXXXXV.

Imelea ſecundum dyas.cap. de gimelea eſt terra colore ſpodii cinereo dura alũinoſa atq̃ ſiccans linguam que confricata & tanq̃ odorata pumicis facit ſonuz:habet enĩ quiddam in ſe recorporatiue uirtutis, medet deniq; lepras & maculas:& corpi colorem bonum facit & capillos tenuat, ſed eligenda eſt recẽs & mollis,ſolubilis & trita,facilis nec lapidoſa,qđ quidẽ eſt omnium terrarum probamentum.
Gina .i.iuſquiamus
Ginga idem quod ſupra
Gingaria .i.ſaponaria
Gineticum .i.collum matricis
Gineſis .i.ſcordeon
Gineſios idem quod ſupra
Gimon .i.lapſana
Gingion idem quod ſupra
Gingidium .i.cerefolium
Ginziue .i.iuiube
Ginoſperma .i.urtice ſemen
Gindoſperma idem quod ſupra
Gipiti .i.git
Gipti idem quod ſupra
Giptifilonium .i.cartafilago

Gipum .i.gentiana

CAP.CCLXXXXVI.

Ipſum latine ara. gipſen uel ilgetin DYAS.cap.de gipſo
Gipſũ genus eſt lapidis ſilis nitro,cuius eſt optimũ quod habz uenas latas:gipſuz uero non coctũ deſiccatiuũ, & ſtipticũ & paꝝ plauſticũ et collectiuũ. POSSE.DYAS. fluxum ſanguinis & ſudorem abſtinet:bibitum offocat hoiez, uſtum uero leptomeris ẽ & paꝝ deſiccat & reprimit cum puſca tritum in uiribus, eſt etiam ut geſſamia,ſz amplio ſtipticãs & refrigerans fortiter,unde illinitũ frõti ſanguinis curſum ſtringit:potatuz uero diſintericis & ciliacis & omni profluo reſiſtit:flos eius facit ad ea que iſtantius conſtringere uolumus .SERA. li.agre. cap.gipſen,uirtus eius eſt deſiccatia. Et idem auct. gal.non adminiſtratur niſi exterius:& uirtus eio eſt que deſiccat & congluctinat & opilat: & hoc ideo quia ipſuz facit aggregationem ptium cito & conuenit fluxui ſanguinis q̃do miſcetur cum medicinis ſiccis,quia ipſũ eſt duruz ſicut lapis:& ideo oportz q̃ admiſceatur cum albumine oui,& fit multũ ſtipticũ quando cõmiſcetur cum puluere molẽdini qui aggregatur, quando euolat ex farina frumenti ſuper muros molendini & pilis leporis .Et quando aduritur mĩnuitur de uiſcoſitate ſua,& augetur ſubtilitas ſua & ſua denſio:& fit ſtiptĩcũ, & maxime quando conficitur cum aqua & aceto.
Gipſum plauſtrum.i.terra gluctinoſa,& eſt quedam ſpecies terre que eſt lucida, & dicitur ſpeculum.
Gips .i.uultur auis.

CAP. CCLXXXXVII.

Iſqua ſecundum dyas.cap. giſqua eſt terra ſumpta ex fornacibus uitriatorum quo pictores utuntur & eſt uirtutis urentis acerrime & cohereticis admixta cũ ceroto & oleo roſarum uulnera inueterata tpe uel obtuſa concicatrizat:multi etiã ſucũ

eius fracturis aptissimum probauerunt ob acrimoniam: est autem quasi fauilla adherens in fornacibus.

Girad .i.locusta.
Girasolem .i.cataputia.
Girapiro .i.sulfur.
Girba .i.mortarium.
Girgata.i.semen uel arilli uuarum.
Gireos .i.flos uiole.
Giresoblon .i.grana solis.
Girbesis .i.anagallus.
Giri.i.farina subtilissima scilicet pollina.
Gironos est species rane.
Girisitin .i.bolus armenus.
Girgir .i.eruca.
Girontea .i.senacion.
Giro .i.lapis calaminaris.
Giroptea .i.almea.
Girumbet .i.zedoara.
Girsue .i.quoddā genus tuber & fūgor.
Girsue idem quod supra.
Gir .i.calx.
Gisasteras .i. creta argenti & ē gessamia.
Gisasteros idem quod supra.
Gisa kimatis.i.lutum lune & est lutum samium.
Gisapa .i.terra.
Giscita idem quod supra.
Gisamia .i.gessamia.
Gessastereos idem quod supra.
Gisselimusiam.i.terra lune uel lutū lune.
Gissefon .i.gessamia.
Gisbenet ideſt medicina acuta uomitiua.
Gisi .i.gisa.
Gisinterios .i.lumbrici terrestres.
Giseritheras gleba est rubicūda illa uero est optia q̄ sablonem & lapillos nō habz.

CAP.CCLXXXXVIII.

Ischia secundum dyas.gleba est munda: & alba: & lata & non ualde candida, q̄ deferē aliquotiens in patellis rotūdis siue quadratis, hec efficaciter stringit cutem, & extendit & ipsam splendidam facit

Githia idem quod supra.
Git agrimolatum.i.melāciū uel melāchie, utrūq; est nomen equiuocum ad ciminū ethiopium & ad nigellam. Est autem gīt nomen indeclinabile, quandoq; tamen declinatur hic git huius gittis sz ciminū ethiopium dyas. uocat gitter dicens gitter est qđ ex segetibus crescit: & latine uocatur git: & est herba que in segetibus reperitur habens semen nigrū & minutū, & illud est git agrimolatum, quod cum frumento reperitur habens semen nigrū & minutum: & illud in medicina efficaciā non habet. Est aliud git melanchiuz, qđ latine uocatur nigella. cuius figuram & proprietatem inuenies in.l.caruuz.

Glicia .i.liquiricia.
Glicoricia idem quod supra.
Glicoriza idem quod supra.
Gliquiritia idem quod supra.
Gliaritia idem quod supra.
Glicus .i.sapa.
Gligis .i.rapa.
Glitis idem quod supra.
Gli .i.balsamum.
Gligidis .i.peonia.
Glissitide idem quod supra.
Glindis idem quod supra.
Glia .i.dulcia.
Glicea .i.amara per contrariū.
Glicisiden .i.peonia.
Glisslicide idem quod supra.
Glisscida est proprium nomen cōfectionis ut in alexandro de cardiaca passione: & interpretatur glisscida dulce per ātifrasiz.
Glikisside idem quod supra.
Glicida idem quod supra.
Gligida proprium nomem cuiusdam cōfectionis & est glisscida.
Glihostoma .i.dulce stomaco.
Glis.i.terra tenax uel glis.i.lappa uel glis ideſt animal muri simile. Vnde glis animal, glis terra tenax, glis lappa uocatur. Et illud animal moratur in radice napelli ut apparet in littera napellus.
Glicum .i.dulce.
Glimonium .i pulegium regale.
Glicitis .i.terra tenax.
Glisis .i.radix peonie.
Glissomargo.i.terra candida & est creta fullonum.
Glicos .i. sapa.
Glicon .i.mustum.

Glitis .i.poligonia.
Gliconus .i.pulegium.
Glian .i.dulce.
Glien idem quod supra.
Glitasmos .i.dulcedo.
Glikeon .i.dulce.
Glitia .i.confectio quedaz:& est glíscida.
Gliciaconum .i.abrotanum.
Glicon .i. sucus liquíri tie : & est aliud q̄ gliconium.
Gliconium .i.mentastrum:alii dicunt q̄ est camomilla:alii calamentū montanuz uel fluuiale.Alii pulegiuz & hoc cōcedo. nec mirandum si inter istos ē discordía. quoniam omnia ista quasi unaz uirtutē habent.
Glícolanium aliqui dícunt q̄ est cassía fistula : aliqui q̄ est canna mellis:aliqui calamus aromaticus.
Glicoxio .i.muzum.
Glicus .i.sapa.
Glini .i.pupilla.
Glio sordicies balnei.
Gnicus .i cartamus.
Gnidii coco.i.mezereon uel cocognidiū.
Gnidium .i.atriplex.
Grison .i.aurum.
Griacelem .i.piper ethiopium.
Grisolocanna .i.atriplex.
Gri .i.balsamum.
Gripposis .i. unguium incurnatio/unde gripposis unguium signum est ptisis.
Grippeos idem quod supra.
Gsimen .i.fermentum.
Gobara .i.mespila.
Globaraton .i.ualeriana.
Globasis .i.cimbalaria.
Globasif idem quod supra.
Gogillidoruz .i.radix/unde fiūt scope & sunt in modum palme.
Gogil .i.usnee.
Gongin.i.semen unde gomorea.i.fluxus seminis.
Gogum .i.eductiuum uel purgatiuum.
Gogustion .i.almea.
Goguston idem quod supra.
Golema .i.origanum.
Golestrum .i.alexandrum.
Golefados .i.spargula.

Golie .i.genus tuberum.
Golioblos .i.platanus.
Golibilos idem quod supra.
Goma .i.angulus.
Gomar .i.comarus.
Gomalios .i.rupis concauum.
Gomos.i.semen uel genus/ide gomorea .i. seminis fluxus/gomogois iterpretatur fluxus/a igomos q̄d ē genus/& gois q̄d ē fluxus/ q̄si fluxus humani generis.
Gomorea quid est.l.i.gomos.
Gomaris.i.confectionibus liquidis/quas mulieres faciunt ex quibus liniunt faciē.
Gomaris idem quod supra.
Gonfícis .i.storax.
Gongilides .i.rape.
Gongilis idem quod supra.
Gonalidas .i.rapas.
Gongolidas idem quod supra.
Goholidon .i.blaccebisancia.
Gon .i.colla.
Gorab .i.coruus.
Gorasia .i.cerasa.
Goras .i.ameos.
Goro .i.gorab.
Goronab .i.melilotum.

CAP. CCXCIX.

Oron ara .grece coron uel cotū: latine xo cotū uel būbax.SERA.li.agre.cap.gorō. dixerūt q̄daz medici de kelbe/q̄ cotū nascitur inter eos in arboribus que sunt sicut arbores antipersicorum/ & durant ānis.xx .Et est ex eo q̄d oī āno semiatur. Et idem auct.Aben mesuay/melius est ex eo nouum/& quod est plantatū anno suo. POSSE.SERA.sucus foliorum eius conuenit fluxui uentris qui accidit infantibus.Et semen eius conuenit tussi. Et est bonum pectori/& est ca.& hu .Et oleum eius confert lentiginibus faciei. & pustulis calidis que fiunt in facie: & facit augmentū in spermate. DYAS. cap.corō medulla semis eiꝰ calefactoria est,mollificat pectꝰ & prodest ad tussiz. Sucus uero foliorum eius potatꝰ fluxuz uentris infantium sistit. Et est calide & humide complexionis.

Gorgone .i.garzone uel infans.
Gosalac .i.cataputia.
Gosaliac idem quod supra
Gosamon .i.gessamia.
Gosie .i.genus tuberum.
Gosia idem quod supra.
Gosifur .i.una demonis
Glossa.i.lingua inde cinoglossa .i. lingua canis.& arnoglossa .i.lingua agni & est plātago:buglossa.i.līgua bouis: ipoglossa ideſt lingua eq uel bubali.
Gossos idem quod supra.
Glossa .i.interpretatio.
Glomo.i.instrumentum rotondū ligneū, quod retinetur in ore ut teneat os aptū.
Gnonus narkasis.i.stupormentis.
Gnosis.i.scientia cognitio, intelligentia.
Gnoscica .i.sensibilia.
Grossi sunt fructus prime nationis, qui sunt uelut flores aliorum.
Grongus piscis omnibus notus.
Gnaril .i.stincus.

CAP. CCC.

Vada uel fabucia grece ara. hanna uel guadal uel harna/latine uero porcelliones & sunt uermiculi ī humidis locis degētes & in stercore multorum pedū: qui tacti in pillulas complicantur regnicole uocāt eos fabarolas. SERA.li.agre. capitulo harna.Harna .i.porcelliones & ē uermiculus uasorum aque & cisternarū & est uermiculus ꝓuus qui quando tangitur reuoluitur inseipsū,& est uiridis coloris. Et idem auct.gal.uidi multos ex medicis qui utuntur eo omī āno in dolore auriū q̄cunq; de causa contingit.Et ꝓpter hoc uidetur mihi,q̄ aliquando curent eos & aliquando noceāt.DYAS.cap. guadaī. Guadai.i.porcelliones.& sunt uermiculi pusilli qui reperiuntur sub uasis aquarū & cisternis qui q̄do tāguntur reflectūtur & fiunt rotondi. POSSE. SERA. auct.dyas.quando sumitur de eis ī potu cuz uino cōueīt strāguirie:& hysterice: & quando teruntur cum melle & linitur cum eis cōfert squinantie & relaxationi Vuule. Et quando teruntur cum oleo rosarum & buliunt in cortice granati & distillatur ex hac medicina in aurē cōueit dolori eius.
Guadal idem quod supra
Guadebnegi est species obtalmie
Guarascen.i.turtur uel palūbus siluester
Guarsen idem quod supra
Guasmen .i.folium nili
Guiastemabras .i.stellio.
Guasten idem quod supra.
Guada est herba facta sicut cinoglossa que oritur in loco pingui de cuius suco tingitur blauetum.
Guasslima.i.basilicon demonis.& est basilicon eutaticon.
Guaita est propriū nomen loci.
Guadez sunt quedam uene spatulares.& est uena que tenditur super spatulaz ex qua oritur cefalica.
Guada.i.conchilium uel ostracum.

CAP. CCCl.

Vas ara.grece & latie pruna/ IO. MES. cap.de prunis. Pruna alia sūt alba:alia citria alia rubea :alia nigra.Et ex eis q̄dā sunt muza que sunt ad alterandū magis; q̄dā dulcia que sunt ad soluendum uentrem magis : & omnia alterant & solutionem faciunt plus tamē & mīnus.Damascena uero:& armena in omnibus illis sūt fortiora & humida quidez plus faciūt illud q̄ sicca:& sicca mīus corrūpūtur ī stoāco q̄ humida:sunt enī huīda ad corruptionē & putrefactionem conuertibilia : dulcia sunt inter ca.& fri. declinant tamen ad latus frigiditatis:& sūt humida ī secūdo gradu.Muza uero fri. sunt ī prīcipio.ii. Et alia q̄dē sunt lauatiua & refrigeratiua & lenitiua.Rectius cum quo miscentur. & addit earum operationi sūt tamarīdi & ꝓprie secundū modos infusionis nostos:& cassiafistula :& tereniabī:& uiole condite:& similia.Et fit cum aqua earū syrupus iuuamenti noti. Et ex carnibus earum fit electuarium bonum.Armeni quoq; arborem prunorum perforant subtilem in longitudine palme:ex duab9 uel tribus partibus & ītermittūt frustra

ſcamonee :& ſigillant luto & ſūt fructus illius arboris ſoluti ſufficienter:& faciūt ſofiſticationes alias in arboribus aliis. POSSET.O.MES. ſolutione educunt colerā & dātur ī egritudinibus colericis & alterant malitiam earum & ſoluunt malitiam ex qua fiunt:nocēt tamē ſtoāco & ſunt pauci nutrimenti .Doſis aq̄ earū potio eſt circiter liberā.i.cum ʒucaro . DYAS.cap de prunis .Prunum recens uentreʒ ſoluit:ſtoāco cōtrariū iudicatur ſed oē hoc incomode celerip̄ digeſtionē finit ſicca/non tantam malitiaʒ prebent, quidam ſicca cocta aluum ſtrīgere exiſtimant, qđ gal.non īmerito falſum eſſe contendit . Quis enim neſciat ex paſſo diſcocta uel muſſa ſolutionē uētris opari maximeq; perficere ſi decoctuʒ ipſū cui ſucus admixtus eſt ſorbetur.facit tamen ipſe ſuas differentias diuerſi generis in prunis ut ſiriaca tātum putet minꝰ aluū mouere/eo q̄ ſint ſtiptitiora/hyſpana ẏo plus ſoluere q̄ ſint dulciora ex omnibus prunis que maiora & lata ſūt.Idē quoq; tenera & digeſtionis facilſora & uentrē molliendo accōmoda preſumit:mīoribꝰ omnia ineſſe contraria . Eſt & agreſte prunum auſterioris fortioriſq; uirtutis: hoc ſiecum etiam diſintericos certuʒ eſt adiuuare, gūmi huius arboris potatum calculos frangit:cū aceto trītū ac illīnitū faciei lichīnas optīe purgat & curat aq̄ in qua folia pruni cocta ſunt gingiuas & Vuueam & ſimilia os colluendo deſēdit. Sed in uino decocta uehementiꝰ proſūt. Radices itemq; cortex eandeʒ ſtipticam, habent poteſtatem q̄ in foliis ē cōſtituta. Sera.hec eadem dicit/que ſunt dicta ſecundum dyas.

Gualdel guiſti .i.ypoquiſtidos,
Guauſes ī aīal quoddā habens ſanguīneʒ & eſt ſtellio.
Guaſſemābras idem quod ſupra.
Guariſcen eſt genus colūbe,
Guardalbias .i.bubulcus caninus,
Guarum idem quod ſupra.
Guate quid eſt.l.l.tarax.
Guaſſemabra idem quod ſupra.
Guaſem eſt illud qđ apparet ī principio morfee uel lepre in loco ubi oritur.
Guaſmau .i.folium nil.
Guauſac .i.galbanum.
Guardengi .i.obtalmia.
Guatigi .i.uuln9 qđfit ꝑſorādo.
Gueſmes .i.triſtitia ſine cauſa
Gueſmetū.i.nuces cuiuſdā arboris ecīes fere ī lōgitudine/que uſq; ad mortē dormire faciunt.
Gueſgues.i.q̄do hō loqt̄ ſol9 ſine cauſa.
Guezitatum .i.pūctio
Guers.i.lapis qui īuenitur ī felle bouis/
Guecitatum idem quod ſupra.
Guedegi ſūt uene guides.
Guides idem quod ſupra.
Guidē uel guilben.i.piſa, legumen.
Guidelarus caſtoreum/
Guire arſamac.i.uiſcus piſcis & eſſl coa. piſcis.
Guiti .i.coſti/
Guidium .i.cocognidium.
Guulub .i.muſcus arboris
Guuri .i.kiſt.ii.
Guululub idem quod ſupra.
Guufulon .i.barba ſiluana.
Gubera .i.meſpilla.
Gubeira idem quod ſupra.
Guca .i.affodillus/
Gucaras eſt quedam ꝑs corporis.
Gucta miconis .i.gumi papaueris,& eſt Guactaa alii xicorallam uocant/
Gulac .i.ſoldana/
Gulazi idem quod ſupra/
Gulafion .i.rupis concauum/
Gumera eſt queddam epithima/quod efficitur in facie ad ipſam colerādā,iſtud uocabulum ponitur ab almanſore in tractatu quīnto/
Gumililel meletum .i. gūmi amigdalarū.
Gūmi uitis quid eſt.l.l.harim,
Gūmi albotin .i.lacca.
Gūmi medicine .i.ex amigdala.
Gūmi cirinaicum.i.gūmi laxar.& eſt aſſafetida.
Gūmi prunorum quid.l.l.guas/
Gūmi babilonie.i.gūmi arabīcum.
Gūmi arboris gariofilorum, eſt ſimile in uirtute gūmi albotin ut apparet ín .l. harmufel.

Gūmi de linu quid eſt.l.l.ſicamma

CAP. CCCII.

Vmi arabicū latine:arabice uero ſanig liarabi. SERA. libro agre.cap ſanig li arabi ſanigliarabi.i.gūmi arabicuz & eſt gumi quod reperitur ſuper arborē acacie:ſicut alie gume que arbor noīatur amgailem:& melius ex eo ē quod eſt ex hac arbore ſimile uermiculis ī figura ſua & color eius eſt ſicut uitrum clarum: & non habet lignum ſecundum uero poſt ipſum eſt album:ſed illud quod ē ſimile ſordiciei raſine pini eſt malum:ē frī. & ſic.auct.gal.POSSE.SERA.auct. gal. una ē uirtus eius que deſiccat:& alia eius uirtus ē que cōgluctinat:& aufert aſperitatem:& frangit uirtutes medicinaruz acutarum:& lenit aſperitatem pectoris: & ſtringit uentrem:& fortificat inteſtia & meliorat oſſa fracta q̄do fit ēplaſtruz cum eo:& conuenit malignitati ulceruz pulmonis.Et auctoritate habix dicit q̄ eſt huparum & retinet uentrem quādo nimis fluit:& congluctinat inteſtinum in quo eſt tenaſmō:& cōſolidat oſſa fracta quando fit emplaſtrum cum eo:& ſedat tuſſim quando retinetur in ore & trāſgluctitur q̄d inde ſoluitur .aut ſi miſcet aliquibus medicinis cōferētib9 ad tuſſiz & ulceribus pulmonis quādo bibitur ex eo:conuenit obtalmie: & rectificat medicinas laxatiuas quādo miſcetur cū eis & ꝓhibet acuitatē earū & frāgit uomitū qui prouenit ab eis. Et quantitas doſis eius ad tuſſim & ad retinendum uētreꝫ aureus .i .Et quando miſcetur cum aliis medicinis ē aurei.v .Bulcaſiz eben aben azarin li. q dicitur ſeruitor forma aſſādi gumi arabicū ē ſicut oēs alias gumas qui uult aſſare gūmi ara. oportet q̄ frangat illud in fruſtra ad magnitudineꝫ orobi deinde accipiat patellam & calefaciat eā & auferat ab igne & ponat ſup eā gumi ara. & miſceat bene ſine intermiſſione donec albeſcat.Et ſi non albeſcit prima uice iterum calefaciat patellam ut prius donec fiat albuz & eodem modo fit ex aliis gumis

Gumi ſaracenicum idem quod ſupra

Gumi dragantuz ē gūmi cuiꝰdā arboris que dicitur aſcuded ꝑ quo.l.l. achātes

Gumi ſimpliciter ꝓlatum debz itelligi gūmi arabicum

Gumi oliuarum quid eſt.l.l.cayt

Gumi cetafie quid eſt.l.l.cetafie

Gurum .i.puluis molendini

Gurgulos .i.infirmitas gutturis

Gurlumon .i.mentaſtrum

Guſane eſt quoddam genus fūgorū qđ exſiccatum cohartatur ſicut cartilago

Gaſame idem quod ſupra

Guſia eſt quedam confectio liquida quā mulieres faciunt ad liendum faciem

Guſma idem quod ſupra

Guzema eſt flos herbe que affertur de barbaria,quo ſaracene utūtur in aquis balneorū & ē odorifera ſatis hāc herbaz tuneci uidi habundanter

Gucenis gaborum .i.tamarindi

Guzia .i.conſolida minor

Guzian idem quod ſupra

Guziafilon .i.cataputia minor

CAP. CCCIII.

Vlungē ara.latine galanga. Galanga ca.& ſic.eſt ī tertio gradu.Alii dicunt galāgaz eſſe arborem:alii fructum,dyas .autem dicit q̄ ſit radix q̄ repitur circa arboris pedem ī perſia quod patet ex eo q̄ habz interius radicem quandam & etiaz terra adheret ei poteſt autem ſeruari ꝑ duos annos.Eſt autem eligenda ſubruſa & in ſua manerie ponderoſa:& etiam acutuz habens ſaporē:que alba eſt & leīs multū & fere nullum habet ſaporem: & que ē forata & facile in puluerem ſoluitur abicienda eſt:uirtutem habet confortandi ex aromaticitate & diſſoluendi: & conſumendi ex qualitatibus,ſolet autem ſophiſticari ex admixtione iūci habētis radicē tortuoſā:& etiā ex admixtiōe biſtorte, dignoſcit aūt qa iūci radix iſipidū uel ſalſum habz ſaporē:biſtorta ꝑunticū galanga uero aromaticum & acutū.Alii ſophiſticant hoc mō:puluerizāt optimū

galanga & piper conficiunt cū aceto & imponunt radicem iunci per noctem & efficitur acuti saporis: sz dignoscitur qa iteri9 īsipidi saporis ē: galāga uero acuti SERA. li. agre. cap. galungen. Galungen ideſt galāga: est uena in grossitudīe cassie lignee: & cortex eius est rubeus interius purulentus defertur ex siri: est ca. & sic. in .iii. gradu. POSSE. ad digestionē confortandum & dolorem stomací ex fri. causa uel uentositate, detur unum decoctionis eius: ad cerebrum cōfortādū narib9 applicet cōtra cardíacā passionez & sincopim detur puluis eius cum succo plantaginis: contra fetorem oris, accipe galangaz & coque in uino: & postea det patienti ad moduz syrupi quolibz mane & remouet fetorem oris. Sera. ē faciens odorem bonum: & conuenit flegmaticis & humiditati que generatur in stomaco & facit digeri cibū ꝓpter suā calefactionem: & propter suam dissolutionem in flegmate: & cōuenit colice & facit odorē oris bonū & calefacit renes: & cōmouet sperma. Et quando frustrū ex ea tenetur in ore facit eructuationem magnā: unde conuenit stomaco & digerit cibū ātique materie & conuenit frigiditati renū. Et idem auct. Aben mesuay est ca. & sic. in tertio gradu & est conuēniens habenti colicam ex uentositate: nā frangit omnē uētositatē & cōueīt habēti eructuatiōes acetosas.

CAP. CCCIIII.

Lucten grece: ara. xire: latīe gumi uel colla. Colla alia est ex intestinis piscīū & dicitur grece yxiocolla alia ex coriis q̄drupediū & hec uocatur taurocolla apud dyas. & utrūq; est glucten: & est aliud gluctē qđ dicitur sarocolla eo q; carnes gluctinat, & est yxillocolla eo q; lignum gluctinat: unde iticolla & taurocolla potest uocari yxillocolla. Itē aliud ē glucten auri quod dicitur crisocolla: & est duorū modoruz Naz aliud est auri fabrorū & ē naturale qđ foditur & uocatur borax latīe: grece uiscollos uel crisocolla & arabice michar aliud est artificiale quod fit cum urina infantiuz: & de utraq; loquuntur Auic. & dyas. unde de aurigluctie naturali & artificiali cōplete inuenies ī. l. crisocolla. Et est aliud glucten auri quod ē pictorū & est aromaticum, ut Auic. cap. de quo aurum adheret: sed sciendum q; quādo ponitur glucten absq; determinatione debet intelligi mastix, quoniam excedit in bonitate omnia gluctina ut apparet ī .l. mescehe auct. Sera. GAL. vii. sim. phar. cap. colla. Colla emplastice est & stiptice uirtutis quibuscūq; cataplasmet pticulis. DYAS. cap. sarcocolla tauro- colla eligēda ē limpida & mūda & lucida. nigra uero inutilis ē. POSSE. DYAS. taurocolla cū aceto soluta pernas lipīdat & mundat lepras, impositā ustionibus pustulas ebulire non permittit: cū aqua tepida soluta & superuncta diuersas res in se coherere facit uulnera melle & aceto soluta stringit, sed iticolla bona ē que in ponto fit alba & grossa & non pertussata, citius se soluens, emplastris cephalicis necesse pmiscetur, sz crisocolla miscetur cum confectionibus q̄ multuz limpidant.

Clubie .i. faseolus.
Cruncus .i. tuscute.
Crubum .i. herbum

SEQVITVR DE H

Aalzena .i. limacia.
Haacen idem qđ supra.
Haage .i. ebur.
Haalebi .i. solatrum.
Haalebin idem qđ supra

CAP. CCCV.

Acir siue haiese ara. latine uermis serici. SERA. li. agre. cap. haeir. Haeir q̄do uermiculus texit setam sup se & facit cohopturā & dimittit doēc pforat illā telā egreditur. ide deuenit ad hoc Abriscen & ken. & quando dimittitur in sole donec moritur uermis deuenit inde seta, & est ca. & sic. cum temperamento.
POSSE. est bona cordi & confortat substantiam & totalitatē ei9 & clarificat sanguinem & propter hoc ponitur in medicinis cordis & precipue i diamusco. Et quidam cōburunt eā ut possit facili9 teri: & melius puluerizari ꝓpter desiccationem & quibusdam non uidetur hoc faciendum ne amittat uirtutem suā: sed faciunt eam incidi subtiliter & terūt ea3 cū margaritis & karabe & corallo ꝓprie & sic teritur facile. Et quidam sunt qui extrahūt ab ea uirtutē. AVIC. de uirib9 cordis dicit q̄ seta cōfortat cor. Bulcasi3 Eben Aben azarin li. q dicitur seruitor forma cōburendi seta3 q̄ administratur i electuariis hec ē. Accipe setā nouā que caret tinctura: & pone ipsam i olla noua & pone ollam super ignem & fac sub ea ignem leuem uel pone ea3 in furno ꝓais & non oportet ut aduratur sed solum assetur ita q̄ possit teri.

Haeris idem quod supra

Hae. i. arbor dragāti pro qua. l. l. achātos

Haer .i. indicus.

CAP. CCCVI.

Aerinia ara. grece haerma latine piperella. SERA. li. cap. haerinia. Haerinia ideſt piperella & ē in figura sicut pipis mioris figura nisi quia est in colore suo citrina. Et sunt i ea due uirtutes contrarie sicut frigiditas & caliditas. Et ide3 auct. Abē mesuay haerinia est granum ꝓuū minus pipere & est in eo citrinitas pauca & est odoriferum cui9 odor ē sicut odor ligni aloes. est ca. et hu. & est in eo absterssio.

Haerima idem quod supra

CAP. CCCVII.

Aid ara. uel befa: latīe ferrū ubi sciendū q̄ ferrū ferrugo & squama ferri eiusde3 sūt uirtutis & operatiois: sed ferrugo. ca. est & sic. cōplexionis in secundo gradu/sed attendendum q̄ aliud est ferrugo & est aliud squama ferri: squama ferri ē illud quod latum & tenue euolat p ꝓcussionē sed ferrugo ē illud quod per decoctionē liquefit & seperatur a ferro/habet autē uirtutem desiccandi & extenuandi.
POSSE. ad extenuationem splēis ualet uinum in quo ferrum candens extinctu3 fuerit multum enim subtile est. Contra opilationem epatis & splenis ex lōgo tpe detur patiēti puluis subtilissim9 ferrugis quantitatis. ℈. v. cu3 uino calido: uomitū etiam in multa quantitate prouocat & etiā ducit usq; ad mortem: unde cū ipso in potu debet dari aqua i q̄ lapis magnes tota nocte iacuerit: & puluis cum aqua cocta detur. reprimit enim uiolentiā ei9 & sistit uomitū restantē. DYAS. Cōtra emoroidas puluis ferruginis & squame ferri subtilis efficit cū suco tapsibarbasci & bombace intincta si supponat sibi patiēs, optimum est. Contra tenasmonē ex causa ca. squama uel ferrugo optime calefiat ut candens sit postea aspergatur aceto & recipiat patiens fumū ꝑ īferiora. SERA. li. agre. cap. haid. Ferrugo ferri ē stiptica q̄ q̄do fit cū ea nascale abstrigit fluxum antiquum matricis. Et quando bibitur prohibet īpregnatione3/& leitur cu3 ea & aceto super eri sipillā & bothor & aufert eam: confert panaritio & ūgule oculi & asperitati palpebra3: & emoroidibus & restringit gingiuam. Et quando linitur cum ea super podagram cōfert. Et facit oriri capillos in alopitia. Et aq̄ in qua extinguitur ferrum candens aut uinum confert fluxui uentris: & ulceri9 inteſtinorum & duriciei & tūori splenis & collice passioni: & fluxui q fit a stoāco. Nam corroborat stomacum relaxatum & debilitatum: & maxime a colera: sed

ſcoria ferri & bactitura ferri habꝫ ꝟtutē ſimilem eruginis eius niſi quia ē debilior ea. Et quando datur in potu cū ſqngibin reſiſtit ueneno plante que dicitur acoītū. Et idem auct. gal. omnis ſcoria deſiccat deſiccatione forti: niſi quia ſcoria ferri ē debilior aliis. Et quando teris eam cum aceto & precoquis fit medicamen quod deſiccat ſaniem que fluit ab aure ātiquā. Et quando extinguitur ferrum candens i aqua fit aqua illa ſiccatīa & ꝓpter hoc conuenit groſſiciei ſplenis. Et extīguitur in uino & conuenit uīnū illud hydropiſi & diſinterie: & collīce paſſioni & dolori ſtomaci. Et idem auct. Raſis Iam uero cognouimus per experientiam q cōueīt fluxui urine & menſtruorum: & cōuenit egreſſioni ani & diſtillatiōi urine, quādo diſtillatur inſenſibiliter & augꝫ libidinē. Bulcaſim Eben Aben azarin libro qui dicitur ſeruitor. Modꝰ purgandi limaturam ferri eſt iſte, oportet q eligatur limatura ferri pura cū q̄ nō ſit admixtō alicuiꝰ, ſicut eris aut plūbi aut uitri, ſi enī daretur in potu alicui occideret, ponatur ergo de ea quantum uis in uaſe mundo, & proiciatur ſup ea paruꝫ aceti & ponat̄ ſub ſextario mūdo: & ponatur iterū ſup ipſum ſcilicet ſextarium corium aliqđ & dimittatur ad minus. vii. diebus: & poſt extrahe quia inuenies colorem eius ſicut ꝫiniar deinde deſicca eam & tere. Et ſūt qui abluunt eam cuꝫ aqua dulci & aceto & collant per pānum & dimittunt ſub ſereno quouſq; putreſcat: deinde abluūt eam cum aqua dulci & reponūt. Et uirtꝰ eius eſt q cōuenit illis quorū color faciei eſt croceus & facit inpinguare corpus. Modus aſſandi ſcoriam eſt ille, teratur tritura groſſa & ponatur ī aceto uel rob & poſt extrahatur ab eo & exſiccetur & aſſetur ſup prunas & reponatur. Modus abluendi ſcoriam ferri eſt ille, oportet q abluatur anteq̄ aſſetur & poſt etiā abluatur ſicut diximus in tucia.

Haiet .i. ſerpens.

Haur romi quid eſt. l. l. electrum.

Haurum idem quod ſupra

CAP. CCCIII.

Auſer uel hauſor Auic. in ſecundo libro, capitulum facit, qđ ſcribitur hauſurū ſed in ara. ē hauſer: & hauſor ē lacticiniū quoddam & non eſt taſſus ut qdā dicūt uel ſpecies eius: ſub cuiꝰ ūbra pictantur dormientes ut dyas. dicit. Nam hauſor ē lacticinium & taſſus eſt arbor magna & ūbrifica. SERA. libro agre. cap. hauſor. Hauſor eſt planta habens lata folia, & naſcitur in uno tempore anni. Et habet concauū qđ egreditur ab oculis ramorū ſuorum & a locis florū eius. Et colligunt ab eo homines rem conuenientem: & ſuco eius eſt amaritudo: & egrediuntur ab ea mala ſicut teſticuli camelorum. Et egreditur ab illis pomis q̄dā res adurens ita q non poteſt fieri cauterium cum re meliori ea. Et implētur ex ea culcitre & puluinaria & nominatur etiam arbor eiꝰ coherea: & q̄do inciduntur folia hauſor emittit tūc lac qđ colligitur ī mēſe maꝯii & ponuntur in eo coria & non remanet pilus in eis & unum uas ipletur ex duabꝰ impreſſionibus: & lignum hauſor ē leue groſſum, rectum, pulcrum & cetera. Aliꝰ hauſor eſt una ex ſpeciebus titimalli.

CAP. CCCIX.

Auſis uel huſch ſiue haſig ara. grece & latine Rannus, SERA. li. agre. cap. hauſis. Hauſis ſiue haſig eſt planta que naſcitur in uallibus. Et ſunt eius tres ſpecies, una habet ſtipitem rectum ſpinoſum, ſicut arbor que dicitur alchiſialich ī ramis & ſpinis eiꝰ: & folia eiꝰ ſūt oblōga habētia humiditatēꝫ uiſcoſā que adheret manui. Secunda eſt fortis alba pluꝰ q̄ ipa. Tertia habet mīnora folia q̄ ipſa & latiora: & declinat parum rubori & rami eius ſunt longi: longitudo eius eſt brachii uniꝰ & eſt ſpiſſior aliis, & eſt debilior, ſpina uero eius eſt acutior. Et fructus eius eſt latus ſubtilis & eſt uelut in uaginis ſicut herba que dicitur ſachidalion. Et idem auct. gal. quod admiſtratur ex ranno ſūt folia eius dum ſunt recentia. Et uirtus

eius est que ifrigidat & desiccat ī secūdo gradu dyas.cap.de ranno;Rānus frutex est qui circa ortos nascitur/ huius uirge sūt lōge & spinose:folia habz pīguissima longa & leuia.Est etiaz alia rānus/colorē habens subalbiduz\& tertia habēs colorē subruffum & uirgulas longascubitis.v. & plꝰ hec spinose sunt & mīmaz habēt uirtutem.Eius semen latum est & tenue/ & ī folle recluſū sicut affodilli.POSSE. DYAS.oīuz speciērū rāni folia catha-plasmatibus adhibita ignez sacrū corpis prohibent.SERA.uirtus ranni est que curat formicaz & herisipillam que ētpe caliditatis,unde quando fit emplastrū cū foliis eius\curat herisipillaz & formicam. Et dicūt aliq,ꝙ q̄do rami eiꝰ suspēdūtur ī hostiis\& fenestris cessat opatio arboris eorum.

Hauroch .i.celidonia/
Hauruch .i.curcuma/
Hauterion .i.hacurion
Hausab quid est.l.l.seitarag/
Hauden .i.lignuz aloes/
Haukeb .i.aquila/

CAP. CCCX.

Audeb siue handhel ara. grece coloquintida: latine uero cucurbita alexandrina uel cucurbita deserti. SERA .li. agre. cap.haudeb .i.coloquintida est plāta que emittit ramos & folia extensa sup terrā similia foliis & ramis cucumeris doc̄stici/ & habet fructum super terram rotūduz similem pile :mediocris magnitudinis & folia eius sūt habētia sciſſuras & amara/ fructus uero eius colligendus est quādo color eius mutatur ad citrinum. Et idez auctoritate habix:coloquintida ē melon agrestis & colligitur ea que est uiridis cū incipit cōdensarī rosa sua/ aut quādo ipa habet aliquid uiriditatis,quoniā modicū ex ipa occidit\& proprie illa que repitur sola in arbore sua occidit potātez se sine dubio,quoniam quando datur ex pulpa eiꝰ facit tortioēs fortes & facit euomere uomitu forti:& inducit tenasmonem :& anxietatem anī:& cohortationē āhelitus; & frequentiā eiꝰ & sincopim :& frigidū sudorem:& fortasse interficit sicut dixi: debet ergo colligi cū est maturꝰ ī mēse septembris/& est ca.in tertio gradu sic. in secundo.Dyas.cap.de coloquintida.i. cucurbita agrestis quam multi Sitiam amaram uocant hastas/ & folia habz sup terram similes cucumeri nostro q̄ folia incisa sunt & gustu amara: fructus eius rotondus ut pila qui colligendus est in maturitate cum colorem uariauerit.IO. MES.cap.de coloquintida.Coloqntida quam perses uocant cucurbitā deserti que nascitur ī planta quā etiam fel terre uocant eo ꝙ in toto ambitu ortus eius interficit herbas & est quasi uenenuz eis/ unde uocant eam arabes necez ꝓplantarū Et eius folia sunt ampla pilosa:& extenduntur rami eius super faciem terre/ sicut extenditur cucurbita in terra sup quam iacez duorum est modorum masculus & femina,& ex eis masculus est\super quem nascitur sicut lanugo & est grauis cum duritie & aspritate attinēs nigredini.Et laudatur ex eis femina/& proprie habēs proprietates bonas ut sit coloqntida grossa/& quanto grossior & leuior tāto melior:& sit alba laxa leuis & complete maturitatis:cuiꝰ ps eiꝰ iterior est ꝓpulposa laxa & alba:& lenis:& uehementis albedinis:ueruz que nō ē cōpleta in maturitate mala est: contristat enim suscipientem illam & uentositatem cum difficultate facit & soluit superhabundanten & solutione educit sāguinez & fortasse interficit. Et cum sigillatur ex toto germie plāte ut nascat coloqntida una ē illa pernitiosa & mala, ymmo est uenenum.Et cum in tota regiōe non est nisi planta eius una per se nascens est mala.Et que nascitur in terris fortibus & puluerulentis aut iuxta loca reptiliuz/ aut in locis termarum coloqntidas facit minores:& sunt similiter male/que autez nascitur ī terris laxis & arenosis & liberis est illa que eligitur .Et cum extrahitur pulpa eius ipsa debilitat eam:tēpus autē collectionis eius est autūpnus:& proprie dum iam citrinescit:& remouetur ab ea

uiriditas:ca.ẽ & ſic.cõplexionis in tertio
& eſt cõpoſita ex ptibus igneis & terreis
adultis:& ẽ ſolutĩa attractĩa ſupfluitatũ
attractiua eſt & a remotis multuꝫ & eſt
reſolutĩa inciſiua abſterſiua. Quatuor
ſunt que debent corrigi in ipſa. Nocet
enĩ cordi:ſtoãco & epati, & ẽ cõturbatĩa
ſubuerſiua uiſcerum faciens operationes
difficiles:& apit orifitia uenaꝝ aptione
ſanguinem fluere faciẽte:& operatur id
uehementius q̃ aloes & excoriat uías.
Emendatur enim primum & ſecundum
nocumẽtũ ex ea miſcendo ei ex medicis
cordialibus & ſtomaticis & epaticis que
meliorare poſſũt condictionẽ eius ſicut
additur ei maſtix ꝓprie & gallia & ſilĩa
Et emendatur tertiuꝫ & q̃rtũ nocumẽtũ
eius cũ rebus acquirentibꝰ ei uiſcoſitatẽ
& gluctinoſitatẽ & remouentibus ab ea
ſeroſitatẽ: & cito eã lubricare faciẽtibꝰ
ſicut eſt dragantum propríe & bdelliuꝫ
& gumi & maſtix & ſimilia:& dicit gal.
fiunt autẽ ex ea & laudano ptes ſumẽdo
equales poſt fricationem eius cum oleo
roſaruꝫ pillule:& ſunt bone:& ſane ad ea
que oportet. Modus rectificationis eius
ſecundum q̃ narrauit filius ſerapionis
infundatur pulpa eius in aqua mellis &
proprie decoctionis myrre & exſiccetur
poſt illud & teratur ultima contritiõe
et adminiſtratur cuꝫ aqua mellis p̃dicta
Modus rectificationis eius ex iuentione
noſtra incidatur in minutiſſimas partes
cum inciſorio & inuoluatur ſubtili iuo-
lutione cum gluctine dragãti:aut bdellii
& exſiccetur & conteratur poſt illud
ultima contritione & fiant trociſci cum
pauco maſtice reſoluto in oleo roſarum
uel laudano:uel cum aqua mellis:hec enĩ
ars facit illam ſine moleſtia. Et ſcias q̃
de decoctione rem completaꝫ ſubſtinet
Et dicit filius gezar nõ oportꝫ ut multũ
teratur ultima enĩ puluerizatõ excoriat
uias & uenas. Et dicit filius ſerapionis
oportet ut perueniatur ad ultimuꝫ pul-
uerizatiõis eiꝰ aliter enĩ ulcerarꝫ uiſcera
Et mihi uidetur q̃ ultime puluerizata
frangitur uirtus a permixtõe adiunctoꝝ
ei & ptranſit loca uiſcerũ abſq; ipreſſiõe
nocumentorum in ipſis. Et forte in ea i
qua nõ exquiſite fit illud:ps tamẽ ſẽſata
adherens in uillis & inuolutionibꝰ eoꝝ
apoſtemat & ulcerat expelluntur autem
nocumenta ipſius a corpore accipiendo
aquam paſſularum cũ oleo de amigdalis
uel oleo nucum aut aqua mellis cũ oleis
predictis. POSSE. SERA. auctoritate
gal. ſapor eſt amarus fortis amaritudis
& quando ſumitur, non facit opationeꝫ
malam neq; periculoſã quoniã uelociter
egreditur. Et quando poĩtur ĩ criſteribꝰ
cõuenit ſciatice & paliſi & colice:& laxat
flegma & humores crudos & quandoq;
ſanguĩnem. Et quando fit cũ ea naſcale
occidit fetum & prouocat menſtrua. Et
quando ipſa cauatur & extrahuntur in-
teriora eius deinde inuoluitur circa ipaꝫ
lutum & ponitur in ipſa acetũ et calefit
ſup ignem & fit cũ aceto oris collutio &
aufert dolorẽ dentiuꝫ. Et fit ſuppõitoriũ
cum pulpa eius & laxat uentrem. Et duꝫ
color eius eſt uiridis & ipſa eſt recens &
extrahitur ſucus eius & fricatur ſuper
ſciatiam eſt iuuatiua ualde. DYAS.
uirtus eſt ipſi purgatoria obulo uno
accepto cũ mulſa mixto nitro, & mirra
& melle cocto i modum cataputie bene
purgat:ipſe uero pile ſicce tũſe & mixte
& criſteri adhibite ſciaticis medicantur:
paraliticis ſimiliter preſtolantur:flegma
& coleram deponunt, menſtruis impar.
aborſum faciunt:doloreꝫ dẽtiũ tollunt
Colliria exide fiunt que ſuppoĩta uẽtrẽ
deponunt:uiridis autẽ ſucus ſupunctus
ſciaticos curat. IO. MES. ſolutione
educit flegma & hũores uiſcoſos, attra-
hens ipſos a profunditate membrorum
Et dicit humay: ſolutiõe etiam educit
coleram citrinam & eius opatio extẽdit
ad neruorum iuncturas. Et dicit dyas nõ
efficit operationes in materiis que ſunt
in uiis de qbus ſit curandũ & i materiis
que ſunt in profundis locis diſtantibus
Et eius poſſe magnum ẽ ĩ mundificatõe
cerebri, uel neruorum lacertoꝝ pulmoĩs
& pectoris. Et eſt medicĩa magna egri-
tudinum eorum:ſicut eſt dolor capitis
antiqui: & dolor cranei & emigranea

difficilis: & epilenſia & apoplexia. Et conuenit egritudinibus neruorū omnib⁹ & uertigini & deſcenſui aque ad oculos & eſt res magni iuuamenti ad aſma: & antiq̄ tuſſim: & ad dilatationem āhelit⁹ & eſt eius operatio uirtuoſa ad dolorem iuncturarum & podagram frigidam & ſciaticam proprie ſecundū omnē moduz adminiſtrationis eius: & in cr̄iſteribus & collīriis: & confert colice flegmatice: & inflatiue iuuamentū ultimū: & hydropiſi. Et ſi ſupponatur in matrice occidit fetū. Et ſi ex eo cū aceto forti fricet morfea ſanat eā: & ſimiliter lepram: & elephātiā. Et ſi euacuetur quod eſt in teſta eius & impleatur oleo & buliat in cinere & inungantur capilli denigrat eos & tardat caniciem: & prohibet caſum eorum. Et ſi diſtilletur de ea in aurem ſanat dolorē ei⁹ & cōuenit ſonitui in ea. Et ſi īpleatur aceto forti & colluatur ex eo os poſt bulitionē ipſi⁹ ſanat dolorē dentis. Doſis eſt a kirat. vi. uſq; ad. x. hii autē q ſumūt eam timeant frigus & eſtuz.

CAP CCCXI.

Aurifel ara. uel haulachach grece ſalla: latīe uero ſquilla uel cepe muris: ſquilla ē herba habens folia ſatis maiora lilio: & ex eius cepe magno quod eſt in eius radice fit acetum ſquilliticum. Et latini uocant cepe muris quoniam interficit mures. SERA li. agre. cap. haurifel ſiue hapſel ideſt ſquilla auct. gal. uirtus eius eſt que calefacit calefactione forti. Et melius eſt q̄ accipiatur cepe ſquille & aſſetur uel coquatur: & poſtea adminiſtretur: q̄ ſi fiet hoc minuetur fortitudo & acuitas ſue uirtutis. Et idem auct. dyas. habet uirtutem acutam Et quando aſſatur & ſumitur habet multa & maxia iuuamēta Si ergo uolumus eam aſſare. oportet q̄ īuoluatur ī paſta uel in luto & ponatur ī furno aut ſepiliatur in prunis donec coquatur paſta uel lutum deinde extrahat & conſideretur an ſit bene cocta q̄ ſi nō īnuoluatur alia uice in paſta uel luto ut prius. Nam ſi non aſſaretur bene nocer3 accipienti ipſaz: & lederet mēbra īteriora. Aſſatur autem alio modo nam ponitur in olla & cooperitur paſta uel luto & ponitur in atanor donec coquatur bene. Et oportet quando ſquilla fuerit bene decocta q̄ accipiatur ei⁹ īterius: & abiiciatur cortex eius exterior: & ſunt q̄daz abiicientes corticem eius: & medullam & accipiunt illud q̄d eſt inter utrūq; Et quidam incidunt eaz in fruſtra & ponūt eam in aquam & mutant aquaz ei⁹ ſepe donec uident q̄ non remanet in ea amaritudo. Et quidaz incidunt ī fruſtra & īſerunt in filo lineo & ſep̄āt fruſtra a fruſtro ne ſe coniungant & deſiccant in ſole & illud q̄d eſt inciſū ex ea poītur in aceto & uino & oleo: ſed illud quod ē in eius medio coquitur in oleo & diſſoluitur in ea reſina pini & ualet ad multa. Sed aceti ſquillitici ſecundū Serapionez operatio eſt in hunc modum accīpiatur ſquilla alba & bene purgetur & icidatur in fruſtra & inſerantur fruſtra illa i filo lineo & ſit inter utrūq; fruſtrū diſtantia ne ſe iungant & deſiccentur in ūbra. xl. diebus: poſtea ſumatur ex ea q̄titas uni⁹ manipuli & ponatur in uaſe & piiciatur ſup eā. xii. kiſt aceti fortiſſimi & ponatur in ſole. xl. diebus: ſit autem uas cooptum & obturatum bene: poſt uero tempus extrahatur ſqlla ab aceto & exprimatur & abiiciatur acetū & reponatur. Quidā accipiunt ex ſquilla unum mannes & proiiciunt ſuper eam aceti. v. kiſt: q̄dam uero accipiunt ſquillam & mundant eaz & non deſiccant eam. Et quidā pparant proiicientes ſuper unū mānes ex ea acetū & dimittunt ſex menſibus & illud acetū ſquilliticum in hunc modum factum eſt magis īciſiuum humorum groſſorum q̄ aliquod aliud acetum utilimuz ad multa. Modus faciendi uinum ſquilliticum ſecundū eundem eſt iſte accipiatur ſqlla ſicut dixi ſupra: & deſiccetur in ſole: & accipiatur ex ea quantitas unius mānes: & teratur & cribretur cum cribro tenui & ligetur cum panno lini raro & ponat pann⁹ in. xx. kiſt uini dulcis noui ſcilicet muſti & dimittatur ſic ītus trib⁹ mēſib⁹

deinde coletur uinum & pone ī alio uaſe & ſeruetur poſtq̄ obturatum eſt caput uaſis bene. Et fit ex ſquilla humida ī hūc modum accipiatur ex ea cruda recenti ſicut eſt & accipiatur ex ea duplum eius quod acciperetur ex ſicca & proiiciatur ſuper ipſam muſtum & ponatur in ſole xl. dieb9: & coletur & reponatur. Et hoc tale quanto fuerit antiquius tāto meli9. Etiam fit uinum ſquilliticum alio modo. Nam accipitur ſquilla & mundatur & inciditur & accipiūtur ex ea mānes tres & proiicitur ſup ea de bono muſto amphora .i. & dimittitur ſex mēſibus poſtea colatur & reponitur in uaſe. IO. MES. cap. de ſquilla. Squille ſicut dicit galien9 Iuuamentum eſt duplex: ſolutione enim educit materias: & parat ad ſoluendum. Et melior eſt habēs parē: ſola enī ſecūdū gal. eſt uenenoſa: & adhuc melior eſt que ſaporem habet compoſitum ex dulcedie & acredine & acuitate: & amaritudie. Et que habet ſplendorem in laminis ſuis & que naſcitur in locis liberis. Orta enim in locis termarum aut orta ſingularis eſt mala: ca. eſt in tertio ſic. in ipſo. Eſt enīz compoſita ex ptibus igneis in ſuperficie dantibus ei acuitatis uehementiam & ex ptibus terreis aduſtis dātibus ei amaritudinem: & ex ptib9 aereis mediocrib9 dantibus ei de dulcedine aliquid. Eſt enī inciſiua & ulceratiua aduſtiua reſolutia materierum: attractiua ad exteriora: ſubtiliatiua ptium groſſarū & uiſcoſarū adherentium conſeruatiua a putredine. Rectificatio aſſatio acquirit ei facilitatē in ſoluendo: & preparati ip̄i9 cum aceto poteſt materias groſſas adherentes & ſubmerſas facile expellere. Modus p̄parationis eius in elixatione eſt ſecundum hunc modum: accipiuntur lamina ipſius & ſeperatim inuoluuntur in paſta & ſepelliturī cinere calido & coqtur ſufficiēt & extrahitur ex paſta: & adminiſtratur ubi oportet. Modus autem aſſatioīs ip̄i9 ponatur in uaſe luteo uitreato ſtricti orifitii & ſigilletur ligatione forti cum pergameno & dimittatur diebus .xl. & ꝑprie diebus maioris eſtus & moueatur uas & mutetur uiciſſim omni hora: ita q̄ equaliter in ſingulis ptibus calefiat: deīde extrahatur ſquilla & adminiſtretur ubi oportet. Et quandoq̄ miſcetur ei poſt aſſationem tantūdem farine horobi q̄tū ipſa ē et fiūt ide trociſci & ſeruantur ubi oportet. Modus autem operatioīs aceti ſqllitici ſecūdū q̄ gal. narrauit accipiatur ex laminis eius & proprie que ſunt inter corticem & cor ipſius quantitas quam uolueris: & conſue ſepatim cum filo & dimitte ſiccari in umbra per .xl. dies poſt hoc cōminue ipſas in fruſtra & pone ad omnē libram eius aceti boni & albi libras .vi. & pone in uaſe uitreo ſtricti orificii & ſtringe caput eius & dimitte in ſole p alios .xl. dies & poſt illd̄ cola et adminiſtret ubi oportet. Et ſi neceſſitas urgeret feſtinare, ſepeliatur uas in cinere calido uel arena ca. cum ſucceſſione non repēte: ſed proprie inter horam & horam. Et dixit paulus lamine eius ponantur ſicut ſunt ī aceto a principio ueris uſq̄ ad finē eſtatis in uaſe uitreo ſigillato expoſito ſoli: & poſt illud adminiſtretur ubi oportet. & ſcire debes q̄ ſqlla de decoctōe ſubtinet rem mediocrez. AVIC. li. ſecundo cap. de ſquilla. Squilla eſt cepe muris cui9 folia ſunt ſicut folia lilii & habet oleum ad nigredinem declinans eſt ca. & ſic. in ſecundo gradu. Et eſt inciſiuuz & ī ipſo uiſcoſitas aduſtīa eſt. POSSE. SERA. illud quod eſt in medio ſquille coqtur in oleo & diſſoluitur in ea reſina pini: & ponitur in ſciſſuris que fiunt in pedibus propter frigus & curat eas. Et coquitur cum aceto & fit ex ea emplaſtrum ad morſum tyri. Et adminiſtratur ſquilla aſſata in plurimis confectionibus: & ī illis in quibus īgrediuntur ſpecies aromatice & datur ex ea ī potu, quando uolumus ꝓuocare urinā: & in hydropiſi: & datur illi q̄ conqueritur de ſtomaco & cui cib9 natat in eo & non digeritur: & datur ad tortiones uentris & ad tuſſim antiquam & ad aſma & ad extrahendum ſaniem a pectore: & pectus mundificat a groſſis humoribus: & ſufficit ex ea pond9 triuz onoloſac: & admixtio melle cocto &

facto ide lohoc comeditur & conueit ad omnia que diximus, et purgat optime uentrez a chimis groſſis uiſcoſis:oportz tamen cauere ab ea illum quibus ulcera uel excoriationes ſeu uulnera i membris intriſecis ſūt:et q̄do aſſantur et liniuntur cum ea uerruce que dicūtur acdas & hocdas et claui & ſciſſure que fiūt ꝓpter frigus conuenit eis:ſed ſemē ei9 quando teritur et ponitur i ficu ſicca aut admiſcetur cū melle et comedit mollit uētrez Et quando ſquilla ſuſpenditur integra ſup limen hoſtii domus ꝓhibet animalia uenenoſa et nociua a domo illa. Sz aceti ſquillitici quando fit collutio oris cuz eo reſtringit gingiuas laxas:et confirmat dentes cōmotos:et aufert putredinez et fetorem oris & quando ſumitur in potu indurat tracheam arteriam & ingroſſat eaz & auget carnē eius & clarificat uocē & fortificat eam & adminiſtratur ad debilitatē ſtoāci & ad malitiā digeſtiois & opiliationes eius & ad melancoliam & apoplexiam & epilenſiaz:& frāgit lapidē ueſice:& cōueit ſuffocatiois matricis & apoſtematibus ſplenis:& ad ſciaticam & fortificat cor debile: & reſtituit ei ſaītatem : & meliorat colerem : & acuit uiſum:& proiicitur in aurem: & conueit grauitati auditus. Et uniuerſaliter eſt conueniens omnibus egritudibus corpis preterq̄ ulceribus itrinſecis:& oportz q̄ detur in potu in ieiunio:& detur primo parum ex eo deinde augeatur in doſi ei9 paulatim donec perucīat ad duos conos & quidam tribuunt duos conos: & plus uinum ſquillitícum conuenit malicie digeſtionis & ructuationi cibi:& flegmatī groſſo quod eſt in ſtomaco & inteſtinis & dolori ſplenis:& ſciatice:& cōmotiōi cerebri:& malis habitudibus que ꝓparāt ad hydropiſim:& conuenit hydropiſi:& hyctericie:& ſtrangurie:& corroſionib9 & inflationibus:& rugitibus:& paliſi : & opilationibus:& rigoribus febriū ātiq̄rū & attritioni acertorum & dolori latere & prouocat menſtrua :& nocumentum quod infert neruis eſt modicum. Et eſt contrarium uenenis fit autē ſqlla huīda

ſic accipitur ex ea recenti cruda q̄tū uis duplum tamen ad hoc quod accipetur ex ſicca & infundatur ſicut infunditur rapa : & fundatur ſuper ipſum muſtum & ponatur in ſole.xl.dieb9 & coletur & colatura reponatur :hoc autē q̄to fuerit antiquius tanto melius fit etiā uinū ſq̄lliticum hoc modo accipitur ſquilla & mundatur & inciditur & accipitur ex ea uſq; ad tres mānes:& proiicitur ſup ipſa ex bono muſto ytalie āp hora.i.& dimittitur ſex menſibus & poſtea colatur & reponitur in uaſe.Et confert hoc uinum ad ea que ſupra dicta ſūt.Et meli9 uinū ſquilliticum eſt illud quod eſt antiquuz & oportz q̄ caueatur potus ei9 i febrib9 & quando in membris interioribus ſunt ulcera.IO.MES.ſolutiōe educit hūores groſſos uiſcoſos : & dixit haly .cum hoc etiam educit coleram nigram & cuz hoc iuuamentum eſt magnum ad egritudies capitis ſicut ē cephalea & epiletia & ꝓprie ſecundū omnē moduz adminiſtratiois eius:& uertigo:& ſcotomia . Et oximel eius poit materias uiſcoſas facile ad expellēdū & ſubtiliat chimoz & groſſitudiez Et ipſa quidem ſecundum omnē modū adminiſtrationis eius conueit iuuamēto magno egritudinibus iuncturatū:& eſt medicina bona pulmonis & pectoris & egritudinū in eis.Et proprie ellectuariū ex ſuco eius & melle ſumptum lambēdo clarificat uocem:& ſimiliter oximel eius & acetum ipi9 eſt ex medicis bois ſplenī & groſſiciei eius & ē ex reb9 ꝓſeruātib9 corpus a putrefactione & ſeruātib9 ipſū in ſanitate ſua & acquirit uſus ei9 maciē corpori & conſeruat in iuuentute. Et acetum eius deſiccat & cōfirmat gīgiua laxam & putridam & confirmat dentes motos collutio ex ea.Et ſimiliter potus eius eſt medicīa magna fetori oris faciēs ipſum odoriferuz:& ſanat dolorē ſtoāci & adiuuat ad digeſtionem . Et uſus eius ſecundum omnem modū admiſtratioīs eius cōfortat corpus cui accidit laxitudo & mollificatio:& colorem efficit bonuz Doſis potio aceti eius eſt a.3.v. uſq; ad xii.Et oximel eius ab aureis.vi.uſq; ad.7

Et trociſci ei9 a 3.ii.uſq; ad.iiii. AVIC. oleum eius confectum cū melle ponitur ſuper alopitiam & ſerpiginem. Ei9 acetū exaſpat guttur & indurat carnem ipſius & eſt bonū aſmati & oreſmoni & tuſſi antique.

CAP. CCCXII.

Au ara.latīe cornu. SERA li. agre.cap. hau.auct. gal. plurimū quod admīſtratur ex cornu eſt ceruinū & caprinum. Naz aduruntur & adminiſtrantur. POSSE. SERA. aduruntur & adminiſtrantur ad reſtringendum gingiuā: & cōfirmādū dentes & cornu cerui quando aduritur et abluitur curat ulcera inteſtinorum & fluxum ſanguinis & fluxū uētris: et q̄do bibitur curat hyſteritiam. Et doſis eius ē cochlearia duo: & iā adminiſtratur aduſtū & ablutum in ſief: & adhec faciunt & ad deſiccandum humores qui ueniūt ad oculum. Et idem auct. pauli cornu cerui et capre aduſtum abſtergit dentes fortiter: & curat gingiuam & ſedat dolorez gingiue inflate quando aduritur donec albeſcit: & confert ſputo ſanguinis & hyſtericie: aduſtuz & ablutum & cōfert diſinterie. Et idem auct. dyas. q̄do cornu ceruī aduritur & lauatur & bibuntur ex eo aurei .ii. cuz draganto confert ſputo ſanguinis & ulceribus inteſtinorum & fluxui uentris antiquo: & hyſteritie: & dolori ueſice. Et cōfert curſui huīditatū antiquo ex matrice quando bibitur cuz aliqua medicina conueniente ad hoc. Et inciditur cornu in fruſtra & poītur ī olla terrea & lutatur caput ei9 & dimittitur in furno donec albeſcat: lauatur autem poſtmodum cum climia & ſic conuenit oculo ad quē currunt huīditates: & ulceribus que ſunt in eo: & quando fricātur cum ipſo dentes abſtergit eos a ſordib9. Et fit fumigiū cū cornu crudo, & fugat animalia uenenoſa. Et quando coquitur cum aceto & colluitur os cuz decoctiōe confert dolorī dentium. Et limatura ei9 quando datur in potu cuz uino excludit lumbricos.

Haulech .i. alac
Hauleich .i. rubus
Hauroch .i. curcuma
Hauſel .i. ſquilla
Hauſigi .i. rubus
Hauſegi idem quod ſupra
Haulec .i. lapacium acutuz
Hauſir .i. opoponacum
Haunich uel haunic ſunt limaces q̄ ſunt in herbis in littore maris
Habaras .i. ſtafiſagria
Habaon .i. morbillus
Habrad .i. quedam ſpēs dactili
Habalaruſa ... cubebe
Hababes .i. proprium nomē loci
Habras .i. ſtafiſagria

CAP. CCCXIII.

Aberas ara. uel numbaſas: greçe pediculicida: latīe ſtafiſagria uel pedicularia uel granum capitis uel paſſula montana uel roſa regis. SERA. li. agre. cap. haberas. ſiue habeltas auct. dyas. eſt planta habēs folia ſilīa foliis uitis agreſtis inciſa ſicut folia malue agreſtis & habz ramos lōgos nigros & flores ſimiles floribus plante q̄ dicitur baratis ſed mīores: & coloris q̄ſi celeſtis: & habet ſemīa ī uaginis uiridib9 ſicut cicer habens tres angulos aſperos cuius color eſt ad rubedinē: & nigredinē decliuis: ſed interius eſt alb9 & ſapor ei9 eſt acutus GAL. vi. ſim. phar. capitulo ſtafixagria ſecundum tranſlationez ara. eſt acuta fortiter multum. Et uirtus ei9 eſt ca. adurens: & attrahit & abſtergit abſterſiōe forti. DYAS. cap. ſtafixagria ſecundū tranſlationem greçā ſtafixagria ſiue ut latini pedicularia naſcitur ūbroſis locis habens folia ſilia uiti agreſti diuiſa tanq̄ malua agreſtis & haſtas longas & erectas & nigras ſemē eſt ei ſimile yſati: & florem ſimiliter habet quod ſemen in folliculis uiridioribus obtentum trium angulorum & eſt nigrum ſz interi9 albū cū guſtu uiſcido acri & calido. Auerrois v. ſui colliget cap. de ſtafixagria eſt ca. & ſic in tertio gradu. AVIC. li. ſecūdo capitulo de ſtafixagria eſt calida & ſicca

in tertio gradu. POSSE.GAL. facit descēdere a capite q̄do mastícatur, aut fit gargarisma cum ea flegma multū & cōuenit egritudinib9 cū qb9 eleuatur cutis:& conuenit ad pruritum:participat autez adustine cuiusdā uirtutis.DYAS grana ei9.xv.accepta cū mulsa flegmata pinguia uomitibus excludit:uerū hii qui mulsam acceperint assidue bibant & deambulēt,quia offocationes citi9 p̄stat & gulā exaspat:trita & bibita: pediculos necat.Auer. q̄do mastícat trahit flegma & sucus su9 mūdificat caput p̄ nares Et electuarium eius ualet ad morbum caducum:& morfeam & mēstrua educit

CAP. CCCXIIII.

Abezel.i.asinus. AVIC.li. ii.cap.de Asino. Cinis carīs asini & epatis eius cum oleo ualet suppositus fissuris frigoris. Cinis epatis asini cuz oleo super scrofulas ualz & sanat lepram. Contracti ex siccitate sedeāt ī iure carnis eius.Et caro ei9 etiā est iuuatiua.Epar eius assatū & a ieiuno cōmestum conuenit epilensie. Et silīter eius ungula adusta & sit ei9 potio omni die duo coclearia : dicitur q̄ eius urina conuenit dolori renū. Et urina siluestris asini frangit lapidem in uesica secundnz q̄ dixit gal.SERA.libro agre.cap.lolen ex lacte aliorum animalium : fit caseus preterq̄ ex lacte asine quia est subtile nō habens grossiciez.Almāsor libro.iii.cap. de lact e. Asininum lac oī lacte subtilius est:quod in pulmone patientibus dāduz est:hoc etiam post muliebre lac secundū gal.vii. therapentice ethicis laudatum. Habel.i.granum cucul. SERA.li. agre. cap .habel.Habel ca.est & hu.in secundo gradu & auget sperma & proprie quādo miscetur cū sisamo & quid est .l.litterā lohahium

CAP. CCCXV.

Abel nil ara .i.granum indi & est cartamū īdū. SERA. li.agre . cap . habel nil plāta ei9 ē silīs plante lubleb adherēs arborib9 duob9 brachiis uel tribus & habz ramos & folia uiridia, & ī ramo cuiusq; folii est flos coloris purpurei silīs pēnis in figura sua:Et q̄do cadit flos eius emittit semen in uaginis in q̄bus sunt tria grana miora granis stafixagrie in tribus p̄tib9 diuisa Et illa grana sunt illud q̄d de ea admi- stratur in medicinis laxatiuis laxat enim flegma & mundificat ipsum.Et dosis ei9 est a quatuor kirat usq; ad octo & ē ca. & sic. in primo gradu & miscetur cum medicinis & facit moram in intestīs. Et quando accipitur solum non laxat codē die nisi post xiiii.horas.Et dosis eius ē cū aliis medicīs, sed simplex nunq̄ uidi dare nisi admisceatur ei scamonea que uincit ipsum adexpellendum flegma & colerā IO.MES:cap.de cartamo dicit q; q̄daz dicunt q; est una ex speciebus cartami,& hic dixit quoniam est cartamum indum licet sit aliud a cartamo nostro.

CAP. CCCXVI.

Abel zelī ara.uel grana ezelē,latine pip nigruz SERA. libro agre.cap.habel zelin.i. granū zelin & ē pipethiopiū uel nigrorū & est granū pīgue ī magnitudie ciceris & est citrinum exterius album interius & habet saporem bonum defertur ex terris barbarie.Et illud quod nomiatur in barbaria crom est silē faseolis ī forma sua nisi quia grana eius & cortex ei9 sūt minora faseolis habent nigruz colorem & acutum saporē sicut piper:& defertur similiter a terris nigrorum & sunt ca.in tertio gradu hu.in primo & conferunt dolori dentium augent enim ī spmate & faciunt bonum odorem oris.

Habebelarus .i.iuiube
Habelmeluc .i.cataputia
Habetoriti .i.grana citri
Habellien .i.piper album
Habeel .i.iunipus uel fruct9 ei9
Habes est una ex speciebus malue
Habelmuluc .i.cataputia
Habey .i.ieumal
Habedlesen .i. carpobalsamum
Habiam .i.pulegium

Habix est propriū nomē loci

CAP. CCCXVII.

Abilhalach ara.grece arceotides:latine granum iunipi uel iunipus.SERA.li.agre. cap.habilhalach.Habilhalach ē iuniper9 & iuniperus est una ex speciebus cipressi masculi.Et omnes sunt quatuor species & sunt iunipus & habel.i.sauina & zerbī & gara.i.iunipus que nomīatur arconas est ex ea alia magna: alia pua: & habet fructum quendā cuius fructus ē magn9 sicut nabach & ī littera habel dicit sicut zaror.Et quedam cuius fructus est pu9 sicut faba nisi quia ipse est rotōd9 totus GAL.vi.sim.phar.cap.de iunipo, uirtus arboris huius est ca.& sic.in.iii.gradu sz caliditas ipsius fructus ē secundū hoc sz siccitas eius est in principio tertii.Et idē Sera.Sauina est illa que dicitur brachos siue bracheos & non habet fructum: & nos iam de ea diximus superius ī littera habel:sed zerbin est illa que dicit padras & habet fructum similem fructui cipressi nisi quia est minor eo satis.Et ē ex zerbī pua spinosa: & habet fructum similem fructui iuniperi cuius magnitudo ē sicut granum myrti:sed est rotondum: & sermo de ipso ueniet post ī cap.de alchitran.& uirtus zerbin est ca.& sic.ī tertio gradu,sed gara est species pua respectu zerbin:mēoria ei9 ueīt ī.l.gara Archeutos siue Arconos .i.iuniperus :magna & parua ambe calefaciunt & subtiliant & prouocāt urinā: & quādo fit fumigatio cuz eis expellit uenenosa reptilia & habz fructus cuius qdā reperitur ī magnitudīe auellane & quidā ī magnitudīe fabe nisi quia est rotundus & habet odorē bonuz & est dulcis habens in se aliquantulum amaritudinis. DYAS.cap.de iunipero secundum trāslationem grecā:iuniperus arbor alia est pua alia magna:sed utreq; acrioris sunt uirtutis atq; mictualis & insensibilis Auerois qnto colliget cap. de iunipero .Iunipus que uocatur abhel ca.est & sic.in tertio gradu.Paulus cap. de uernice ,gumi istius arboris ē uernix POSSE·DYAS.pruis ipoīte fumigio serpentes fugant:fructus eius iocundus est:& odoris sūmi si in ore detinetur: & eustomacus est:& toraci utilis est :tussiz sedat ueterē:& īflationes sedat:tortōib9 bibita subuenit: contra uenena prestat auxilium: diureticum est illi adiutorium spasmatibus & reumatibus ꝑdest :offocationes stericas tollit. Appellatur autē a grecis arceotides:suc9 eius medet uipa uexatis.Item sucus ei9 exustus atq; cum aqua illinitus lepraz despuit.Elimatō aūt ligni eius potui data iterficit:lacrim9 ei9 potuī datus tussim ueterē atq; parotidas sanat.Auerois abhel prouocat urinā & mēstrua pl9 oī alia re:doēc facit migere sanguinem.Et facit aborsuz & extrahit fetum mortuum pro ista specie. l.litterā abhel

Habilig	.i.mirabolani
Habrisen	.i.lifuoli.l.l.seta
Haboanisa	quid est.l.l.keadi
Habonisa	.i.cicuta
Habohol	.i.usnee
Habhalarhar	.i.granum iuniperi
Habeleras	.i.stafixagria
Habelmeluch	.i.granum regis
Hacatula	.i.mandragora
Hacatos	.i.cibalaria
Hacabdes	.i.peonia

CAP. CCCXVIII.

Acub alcaroeg ara. grece salū latīe spīna lata.SERA. li.agre. cap. hacub. Hacub alcoroeg est herba quam nomīant hoīes orientis spinam latam habens folia silia albe cameleonte .Et elixat hec planta in principio sui ort9 & cōmeditur cū oleo & sale.Et lacrim9 q egreditur de radice ipsius si bibatur ex eo.z.i.cuz mellicrato prouocat uomitum.

Hacusa	.i.mandragora

CAP. CCCXIX.

Adadh ara.grece liceos.latine uero litium. SERA.li. agre.cap.hadadh:litiū habet tres species:una earum est indica & alia

fit ex herba q̄ dicit zeriach: siue zerxah tertia est arabica quam nomīnāt hadad .i.litiuz. Et idez auct.dyas litiū accipitur ex arbore spīosa q̄ habz ramos lōgitudīe duorum brachiorum aut āplius. Et folia sunt similia foliis arboris busti rara. Et habet fructuz similez piperi & est niger amari saporis: lenis tactu: & cortex ligni est glaucus similis litio dissoluto & habz radices multas procedentes a latere ligni eius: nascitur locis agrestib9 & extrahit̄ sucus eius in hunc modum: terūtur folia sicut sunt cum tota arbore aut ponūtur in aqua & dimittuntur pluribus dieb9 & coquuntur: & exp̄mūtur: & sucus poītur ad coquendū sup ignē donec īgrossetur sicut mel: & fit similis ex suco fruct9 ei9 quando exprimitur: & ponitur in sole: & melius ex eo est illud quod accenditur igne: & quando extinguitur facit spumā cuius color est sanguinis & exterius est nigruz & interius est sicut crocus: & nō est pingue: & ē ī eo stipticitas cuz amaritudine. Et ex illo melius est indū & fortioris opationis. Adulteratur autē litiuz cū amurca olei cū admiscetur ī coctura eius & cuz succo absinthii & felle bouio Et oportet q̄ colligatur ex eo qđ natat silē spōgie & reponitur ad op9 medicinaz oculi & residuum eius poītur ī aliis medicinis. Et dicitur q̄ indicum facit arbor que dicitur lithios. Et hec arbor est de speciebus spīe habens ramos erectos lōgitudine trium brachiorum aut amplius procedentes ex radice & sunt grossiores ramis rubi. Et euellitur ab eis cortex facile: & color ei9 appz sicut color sāguis & folia eius sunt similia foliis oliue & ex illa arbore accipitur litium .s. ab illa que est spinosa ex illa. Et ē apud nos medicīa quasi hu. & liquida: & substātia eius est cōpōsita ex uirtute subtili ca. & terrea frigida: & in sapore eius ē stipticitas nisi quia est pauca. Alia secunda species est que fit ex arbore litios siue exacanton appellata folia quercus silīa atq; spinosa generans. Nascitur ī dumosis locis cuius folia & radix in unum contunduntur & in aqua dulci coquūtur usq; ad grossiciē fit & melius ex suco granorum expresso & in sole coagulato. Eligenduz est intus colore rufo & de foris nigro. GAL.li. dinamidiaruz cap. de litio fit secūda spēs litii ī hūc modum: prunellas de caprifolio collige in mense septembris & ipas tere per linteum extorquens sucum eius & ad solem siccabis. In litia uero uenditur sucus centauree pro litio ut apparet in.l. centaurea licet falso. Plinius cap. de litio litium sucus est arboris uel arbusculli pusille & spinose: folia ut querc9 habētis cum punctis spinosis cuius semē maturū ut granum regis apparet de cuius semis suco fit aliquādo litiū & ueri9 hec arbor latine uocatur caprifolium: uerū optimū litium est quod est indicuz qđ extrinsec9 nigritat: intus uero subrufum sicut aloe gustu amarum. Et secunda species fit ex arbore que dicitur lithios. Et hec arbor est de spēbus spine & habz ramos rectos longitudine triuz cubitoz aut brachioz aut ampli9 procedentes ex radice & sūt grossiores ramis rubi: & euellitur ab eis cortex facile & color eius apparet sicut color sanguinis & folia eius sunt similia foliis oliue. GAL. vii. sim. phar. capitulo litium, secundū translationem grecam litium uel pixacantum spinosa est arbor de qua fit uocatum litium: ē aūt siccatie uirtutis ex diuersis compositū una q̄dez subtili pte diaforetica & calida: altera aūt terrestri frigida a q̄ habet & stipticitatē sed hec quidem qualitas pauca oīfariaz ineſt huic pharmaco: sed diaforesim & exsiccationem non paucam: sz secūdum accessū in caliditate uero ītermedia aliqualiter locatum est & cōmensuratum propter quod & ad diuersas passiones utuntur hoc farmaco in quibusdam ut cōgregatiuū. Et ideo ciliacis & disinteriacis & fluxui mulierī afferētes: hoc ergo litiuz in cilitia & capadocia plurimuz fit aliud uero .s. indianum fortius operatur ad omnia. Et idem eodem libro secūdū translationem arabicam substātia litii ē cōpōsita ex uirtute subtili ca. & terrea frī. Et in sapore ei9 est stipticitas nisi qa est pauca multum & desiccat in secūdo

sed etiam frí.& ca.est quasi ī cōplexione media equali.Et uirtus eius ē q̄ resoluit & absstergit resolutione & absterſione curatiua & congregat & restringit.
POSSE.GAL.secundum translationē grecam hoc farmaco ad ypopiā utuntur Et ad flegmoēs q ī ano & ore & ulcerationes & herpetes & putrediēs & malemorigerata ulcera & aures pus fluentes: & paranichia:& ungues leprosos. Et idē secundum translationem ara uirtus eius est q̄ remouet quod in pupilla ex eo qđ obscurat uisū:& cōuenit fluxui uētris & habentibus ulcera ī intestīs & habētibus fluxum menstruoruz:& poītur ī medicīs panni q fit in facie & in medicīs ulceruz & apostematū que sūt in ore & in ano & formice;& cōueīt ulceribus fraudulētis & putredinibus ulcerum : & putredini auriū:& tenasmoī & panaritio & fortificat capillos. SERA.auct.dyas.uirtus litii est stiptica,& absstergit & curat obscuritatem uisus & scabiem & prurītum oculorū:& abscindit cursū humiditatuz ad oculuz uenientium cursu antiquo,& conuenīt apostematib9 gutturis.Et q̄do linītur cum eo pallatū conueīt apātibus gutturis:& quando linītur cū eo cōueīt gingiuis & ulceřib9 putridis & ragadiis ani & tenasmoī.Et quādo bibītur & fit cū eo cristere/sanat fluxū uētris ātiquuz & ulcera intestinorū.Et bibītur de ipso cū aqua usq; ad sanguīs fluxū:uel sputuz sanguinis cum tussi : & datur in potu morsui canis rabiosi quando fiunt ex eo pillule & dantur & rubificat capillos : & curat panaritium & formicam:& ulcera fraudulenta:& quando fit cū eo nascale conuenit fluxui antiquo humiditatum a matrice;& dicit ingeneites q̄do coquītur cum ramis eius in aceto cōueīt apātibus splenis & hycteritie:& puocat mēstrua Et quando bibitur ex fructu eius,laxat flegma & conuenit cōtra medicinas uenenosas.Et idem Sera. auctoritate rasis, felicacharag uirt9 ē cōpositā ex cōtrariis, Nam habet uirtutem extenuatoriam, digestoriam ca.& fri.& modice stiptica, habens uim,& iō diaforesim facit piciēs & purgans .Et facit autem ad ypopiam herpetas:& ad epīs ulcera & ad paroti-das:& putrida ulcera:& cōueīt ulceribus oris & ani.

Hafas	ı.galla
Hafases	.ı.coniza
Hafasies	idem quod supra
Hafranon	.ı.filipendula
Haff	.ı.galla

CAP. CCCXX.

Afs arabice/grece cicidos Alapsa uel lapsana :latine uero galla. SERA.li.agre. auct.dyas.est ex ea que accipīt ex arbore sua recens immatura,pua rotōda,nodosa non perforata & grauis:& est alia que ē leuis perforata:sed prima medicinis est conuenientior.Idem auct.gal.uirides ex gallis sunt acerbe plurimum q̄ est in eis substantia terrea:& sapor earum est stipticus multum :uirtus earū est fri.ī.ii. gradu & sicca in .iii.,Plinius/galle fruct9 in syria & egypto copiosius existit.
POSSE.DYAS.omnes spēs gallaruz sunt stiptice fortiter,que q̄do teruntur & puluerizantur super carnez superfluā delent eaz;& cōferūt ad ulcera corrosiua & prohibent humiditatez que currit ad gingiuas & conferunt alcole:& quando accipītur id quod ē ītra gallā & ponītur in corrosuram dentis,sedat dolorez eius & quando cōburuntur,super prunas & extingūtur in aceto & sale/strīgūt fluxū sanguinis:& decoctio gallarum quando fit sessio īn ea confert exitui matricis & cursui humiditatum ātiquo & exitui ani & quando infūdūtur in aceto aut aqua nigrificant capillos :& q̄do puluerizātur & dantur in potu in aq̄ aut uino/cōferūt humiditatibus ulcerum īntestinoruz & fluxui antiquo,& sunt conuenientes in cibis eorum:& similiter quādo coquītur cibus eorū in aqua in qua bulierint. Et universaliter quidem administrande sūt ad stipticandum:retinendū:& desiccādū & īfrigidāt satis.Et dicit Sera.auct.gal. q̄ uirtus earum secunda est q̄ repercutit & prohibet & aggregat:& tertia uirtus

fortificat mẽbra fluxa debilia & ꝓhibet omnes egritudines que fiũt ex humorũ dissolutione: & eorum fluxus prohibet.

CAP. CCCXXI.

Afir ara.latĩe pes. SERA. li.agre. cap. hafir: auct.gal. hafir idest pes: scef ara. idest ungula: zeron ara.i.augmentationes que fiunt in cruribus animaliuz maiorum ut equorũ: ueb ara.i.molares dentes/quidaz adurũt ungulam caprarũ & conficiunt cinerem eiꝰ cuz aceto forti & linitur in allopitia & conuenit. Et qdam accipiũt ungulam asini & adurunt & curant cuz ea epilensiam magnam. Et idem cinis resoluit scrofulas quando conficitur cuz oleo & q̃do fit puluis ex ea ẽ desiccatiuꝰ & curat ulcera q̃ fiũt ĩ maĩbꝰ & pedibꝰ propter frigus: augmentationes que fiũt in cruribꝰ & ĩucture equoꝝ q̃do teritur, & dantur ĩ potu cũ aceto curant epilẽsiã Et ungule caprarum/quando adurũtur & miscentur cum aceto/& fit ide linitio super allopitiam curat eam. Ez limatura dentis elefantis est stiptica/quando fit emplastrũ cum ea curat panaritium, sed mollares dẽtes caĩs rabiosi q̃ momordit hominem/si accipiatur ex eis & ligentur in corio & suspẽdantur in brachio, ꝓhibent a morsu canis rabiosi.

Hager .i.lapis
Hagetotida .i.cameleonta
Hagesida .i.galla
Haharas .i.tafixagria
Hahalebi .i.solatrum
Hahadeb .i.spodium
Hahe.i.arbor draganti & est acantos
Hahelibet .i.aristologia
Haheliblet idem quod supra

CAP. CCCXXII.

Akille arabice grece tiamus, latine faba. GAL. vii.sim. phar.cap.de faba secundum translationem grecaz tyamus idest faba secundũ utrãq; prope mediã cõplexonez est in exsiccando & ifrigidando: ꝓticipat autem quadam ꝑumper abstersiua uirtute: caro eius sicut & cortex stiptic9 Et propterea quidam medicorum, fabã tota, coquentes cuz oxicrato, disintericis & ciliacis uomitiuis dederunt. Est autez ut cibus quidem semper inflatiuꝰ & uix digestibilis expuitioibꝰ tamẽ q̃ ex torace & pulmone ydoneꝰ: ut farmacũ uero extrinsecus apposituz intristanter siccat/ in podagricis nãq; usi sumus multotiens ea per aquam coquentes/deide miscẽtes adipem porcinam. In cõtusionibus uero & ulceribus que secundum neruos per oximel farinaz apposuimus. In his uero qui iam flegmonant ex plaga cuz alꝑ his et testiculorũ & mamillaꝝ ẽ bonũ cataplasma: amãt enĩ hee ꝑticule: moderate infrigidari: cum flegmonãt. Et maxime quando ex lacte in eis caseato mamille flegmonant. Etenim & lac extinguitur ab huiꝰmõi cataplasmate sicut & ifrãtiuz pecten cum cataplasmatur faria fabarũ usq; multum manet absq; pube. Et idem libro de cibis cap.de fabis: uirides autez cõmeste anteq̃ maturẽtur & exsiccentur habent cõmune omniũ fructuũ quousq; ante maturitatem offerimus: alimentuz humidius dantes corpori. Et ꝓpter hoc magis superfluitatuz non secũdũ ĩtestia solum, sed secundum totum habitum: merito igitur: qui tales nutriunt quidem minus, secedunt autem magis: unde non solũ crudas cõmedũt uirides fabas multi hominum: sed etiam cũ carnibus porcis & caprinis & arietinis sicut alia olera.

SERA. li.agre. capitulo hakille. Hakille idest faba sapor corticis eius est stiptic9 uirtus eius infrigidat tẽpate: & desiccat desiccatione sine nocumento: uirtus eius est que abstergit & conuenit fluxui uẽtris & ulceribꝰ intestinorũ & uomitui. Et quãdo coquũtur cũ aqua & miscẽtur cum axungia porci conferunt podagre. Et quando coquũtur cum aceto & melle/ & ponũtur super ulcera que fiũt ĩ neruis conferũt. Et quando accipitur ẽplastruz ex farina eius cum sanich ordei, cõuenit membris habentibus apostemata ꝓpter percussionẽ: & ẽ ẽplastrũ iuuatiuũ testiculis & mamillis & potissime pubescẽtiũ

cum farina fabarū prohibz ab eo longo tempore ortum pilorū ī eo :& ſecūdum cibū eſt magis inflatiua q̄ aliqs alius cib9 & tardioris dīgeſtionis. DYAS. cap. de faba ſecundum tranſlationem grecam : faba noſtra ſumpta īflationes preſtat & īdigeſtibilis ē: tuſſim medetur: & accepta dīlinteriis & ſolutioni uentris ſingulare preſidium eſt: uomitibus eſt utilis, cui ſi aqua in coctura fuerit mutata īflationez ſtomaco non facit uiridis cōmeſta uētrē īnflat & cacoſtomaca eſt: farina fabe cataplaſmatib9 adhīta cuz polēta tūorib9 percuſſure occurrit id ſola facere nouit tumorez māmarū ſimili modo curat, lac mamillis nīs ꝓfluēs īpoīta ut cataplaſma ſtringit mixto melle & farina fenugreci parotidib9 ꝓdeſt: liuorib9 corpis detergit cum roſa & thure maſculo & albuīe ouī mixto dolores oculorū & glaucomata curat : uino mixto ſuffotīones & percuſſiones oculorū compeſcit: dētibus cōquaſſata & frontī impoſita tumores teſtiū ſpargit: infantib9 ſi īmpoīta fuerit teſtes propendere non ſinit . Coriuz ei9 coctuz & cathaplaſmatī īpoītū maculas albas emēdat ī balneis fricatiōe adhibita capillos tenueſcere facit polēta & ſtīptea fuſti & oleo ueterī mixta & impoīta ut cathaplaſma ſcrofis opītulatur : lanā ſic inficiet fluxum ſanguinis uulnerum ſtringit puluere ipſo ſolo aſperſo . Faba media eſt inter fri. & ca. diſtēperantiam aliquid ꝓticipans proiectorie uīrtutis & ſtīptice q̄re exterius poīta ſine moleſtia deſiccat podragicis igitur & arteticis in aqua cocta admixta adipe ouis recenti aut anſerina mitigat dolorem neruoruz aut cōtractionē & ulceratōes cū oximelle fabe farina cocta & ſuperpoīta ut cataplaſma ſanat. Nam & ad teſticulos & mamillas eſt optimū cathaplaſma amāt enim loca hec mediocriter īfrigidari ſi ſint inflāmata: maxime quando de lactis coagulatione patiuntur inflāmationem. Rabi moy. cap. de faba corrūpit mentez Yſaac in dietis ꝓticularibus ꝓticula ptīa cap . de fabis. Fabe in natura ſua fri. in ſiccitate diuerſe ſunt . Cōmedūtur ſicce & perfecte ſuis temporib9. Cōmedūtur ẽni uirides neccū meſſionis ſue cōpleto tēpore: uirides fri. ſunt & hu. prīo gradu: nutrimentuz corū nimis generat hūores crudos & groſſos inflatiue uentoſitatez faciunt : in ſuperiorib9 uentris ꝓpter qd ſtomaco ualde nociue ſunt : ſicce uero ſuiſq; tēporibus perfecte fri. ſunt & ſic. in primo gradu nō inlaudabilē ſāguinē creāt: ordeo magis nutriuūt accidētaliter non naturaliter, duabus de cauſis : una propter ſue ſubſtātie groſſitiē & tarditatem ſolutionis ex membris: ſubtilitate uero ſubſtantie ordei & diſſolutīone ex membris cita unde minus nutrit: ſecūda propter ſui multitudinis uentoſitatem & groſſiciem eius: unde carnē inflat & & dilatat & operaturī ea id qd frumētū, in farina: ꝓpter hoc ī ſuperiorib9 uētris uentoſitatem plurimam groſſā generat & inflatiuam ex q̄ fumus īcipit aſcēdere cerebro nocēs : & ſōpnia multa corrupta inducit. Cū īgitur naturaliter hoc habēt fabe non eis aliquo coctīcis mō poſſunt auferri: unde gal. fabe ſi nimiū coquātur inflationem & uentoſitatem ſuam ſicut ordeo auferre nequimus mīnuere tamē poſſumus. Experimento autez probatur in eīs qui fabis utētes aſſidue īdigeſtionē patiuntur: & ſi ſaniſſimus ſit fit idē. Trez gal. fabe ſuper cibum inflationem faciūt & dure ſunt digerī ſecundum medicinā adiuuant hūorē ut excrectur de pectore & de pulmone quoniam colamentuz eſt in eis & ideo non morātur ī ſtoāco ſicut alii groſſi cibi: manifeſtat hoc colamētuz & mundificatio qa cutī exteri9 mūdificari cernimus cum earum farina abluīt idcirco ad lētigines ualet qui igitur cutē ſui corpis mūdificare uoluerit ex fabarū farina lauare aſſueſcit. A pāti īn mamillis uel teſticulis appoīta cataplaſmate facto diſſoluit: omnia autem que dixīmus ea9 īnſunt medulle tātūmodo. Cortici autez nihil eſt. Eſt enim ſtipticus & colamentū nullum habens unde aliquando fabas cū cortice coqmus in aceto : dam9 q; diariā patientibus propter defectuz cōceptiue uirtutis in inteſtinis. Electio enī magna

alba non uetus/diuersis coquitur modis/ unde & diuerse sunt ī eius corpe actōnes/ sunt nāq; cocte aqua:sunt assate igne:aq̄ cocte laudabiliores sūt:quia aq̄ plurimū aufert uētositatis maxime & grossiciei mixte si eiecta priori altera cōiūgat:hec quoq; coctio duobus modis fit:aliquādo cū cortice & dure sūt ad digerendum & inflatiue.Stipticitas enī corticis egestionē prohibet uentris:mora eius diuturna in uentre necesse est ut inflationē generet/ sine cortice cocte minus sūt inflatiue:cito digeruntur/ & si secundum ius fiat cale-factīs reb9 appositis sicut pīp & zīziber/ & oleo amigdalino perfecta est medicīa ad coitus operationem sūt q eis uescent elixis/aliquando cum cortice/ aliquando sine eo:& de hiis supra q̄ diximus uideamus. Cōmesta enim aliquādo cū menta/ origano:cimino & silibus suā uētositatē & inflationem minuūt. Assate minus habent inflationis,& ad digerendū sunt durissime:uerum tamē si ī aq̄ infūdantur post assationem & cum cimino,mēta :& origano comedātur partem amittunt.

DYAS.fabe īquit noue ueterib9 magis stoāco nociue:fabe mixte farie fenugreci cataplasmate facto apātī retro auriculas ualent:& ad liuorem similiter sub oculis cum rosa mixte thure ouiq; albumīe/ad exsiccationē ualēt oculo9 cataplasmate facto.Masticate etiam & in temporib9 apposite humores a capite ad oculos descendentes resistūt cum uino cocte si cataplasma fiat testiculo:apostēa calidū dissoluit farina earum puerorū apostēa inguinibus extinguit:loci in qbus pili sūt nasciturī suppositē subtilem ac defectuz pilum faciunt.Scisse uero in duas cataplasmate,super canis morsibus de facto sanguinē stringūt mamillis lactis ꝓpter coagulationē īduratis apposite dissoluūt & lactis inhībent exitū.Si aūt cū alumine & oleo ueteri misceas scrofulas dissoluunt

Hakkaraha .ı.piretrum/
Halandali .ı.coloquintida/
Halauchach .ı.squilla/
Halanum .ı..sparagus/
Halazarata piretrum/
Halcaliat .ı.terebentina/
Halcal .ı.acetum/
Halfagel .ı.rafanus/
Halhas .ı.esustum/
Hahac .ı.indicum/
Halkasmeth .ı.feniculus/
Haltalep .ı.uiriditas inuenta sup aquam .l.ı.uiriditas/
Halelcalmibit .ı.gumi fistici/
Halehep .ı.caisir/
Hales est una ex speciebus malue/
Halbet .ı.species rubi/
Halterma .ı.galbanum/
Halibium .ı.iringium/
Hulibien idem quod supra/
Halib .ı.mulsa/
Halim .ı.pulegium/
Halimon .ı.cretanus/

CAP. CCCXXIII.

Alilig arabice grece & latīe mirabolani:ubi sciendum ꝙ secūdū Mes/ mirabolanorū species sunt .v.& sunt fructus arborū in yndia existentium & nō eiusdē materiei sunt omnes: sed diuersorum effectuum & diuersarum formarum unde uersus.

Mirabolanorum species sunt .v.bonoꝝ
Citrinus kebulus bellericus ēblicꝰ yndꝰ
Quidam dicunt ꝙ sunt omnes ab eadez arbore productī ita ꝙ citrini sūt de prio germine .Et nigri yndi sunt in quibus peruenit cōpletio & maturatō:& dixerūt ꝙ arbor eorum est de hiis ferentibus: & ꝙ citrini sunt de primo germīe & niger similiter:kebulus germen secundus tulit sed falso,ymo producuntur a diuersis arboribꝰ:& illud est qđ creditur:sz aliq uolunt ꝙ emblici & bellirici nō numerēt iter mirabolanos,quoniā Auic.& Sera. de eis diuersa faciunt capitula.Nā Sera. libro agre.facit capitulum de emblicis & bellericis quod incipit anileg & facit capitulum de aliis tribus per se de quo dicit halilig.ı.mirabolani cuius tres sunt spēs kebuli citrini & nigri & sūt illi q noīant indi & seni & kebuli .Idem auct.Haben Mesuay meliores sūt ex eis quorū color

ẽ citrinus approximans uiriditati: graues
pleni ſine rugis: & dicit auct: Yſaac & ſũt
fri. in primo gradu ſic. in ſecundo, nigri
fri. & ſic. ī prīo. Mirabolani īdi uel nigri
& de ſeni ſũt ſimiliter ex ſpēb⁹ habētib⁹
corticem ſubtilem nigrũ. Et cortex eoꝝ
uergit ad citrinitatem & ſunt ſilēs oliuis
in forma ſua. Et iuuamentum eſt eorum
minus iuuamento aliaꝝ ſpēꝝ mirabola-
norum. Et idem auct. Aben meſuay.
Mirabolani ſeni ſunt ex ſpecieb⁹ oliuaꝝ
qui q̄do condiuntur, corroborant ſtoācũ
& īcoriant eum incoriatione pauca &
nō eſt in eis iuuamentum q̄tũ in kebulis.
Et ex kebulis quidam ſunt citrīni: qdaꝫ
nigri: & nigredo que eſt in eis, ẽ propter
ampliorem moram quā fecerũt ī arbore
ſua: & ſunt pinguiores & carnoſiores
citrinis ī colore, qa ipſi fecerunt matu-
rationem ampliorem: & illiq colliguntur
ante ſunt citrini. & quādo ſumūtur triti
inducunt laborem in ſtomaco q̄oniam
natura laborat multum circa ipſam: ſed
q̄do īfunditur aut decoq̄tur extahītur
uirtus eius & proiicitur eius ſubſtantia
& eſt leuior nature & deſcēdit uelocius
a ſtoāco. Et ille tres ſpēs mirabolanoruꝫ
miſcentur cum tamarindis: quoniam
tamarindi extingũt caloreꝫ & abſcīdũt
nauſeam: & ſedant uomituꝫ & extīgũt
calorem febrilem, niſi qa nocēt tuſſiētib⁹
propter acetoſitatem q̄ ẽ in eis. AVIC.
de uiribus cordis ayt mirabolani ſũt fri.
& ſic. IO. MES. mirabolani ſũt de me-
dicinis benedictis, non enim debilitāt cũ
ſolutione ſua: ymmo confortāt ſtomacũ
proprie & uiſcera p̄parāt & coaduuant
ptes eorum: & confortant cor & epar &
corpus totum: non enim niſi ad unum
uidentur nociui: acquīritur enī diſpoſitis
ad hoc opilatio & proprie paratis cadere
in ipſa ſed ſunt de perfecte rectificātib⁹
medicinas que habēt acuitatē & purgāt
diſſoluendo: magnifice enim adīueīt qui
eos & ꝑprie citrinos cuꝫ ſcamonea miſ-
cuit: reprimit enim eā ꝑpter obuiationē
ſubſtantiarum & qualitatum adinuicem
& eam in ſoluendo iuuant. Citrinos in
v. proprietatibus laudauerunt ſapientes
ī colore. ſ. ut ſint citrini multe citrinita-
tis declinantes ad uiriditatem & ut ſint
ī pondere graues & dēſi: & ī cōfracturis
ſuis inueniatur ſicut gumoſitas & ſint
groſſi. Et ut cortex eorum ſit denſus
ſpiſſus cōplectēs oſſa pua: & laudauerũt
kebulos in quatuor proprietatibus ut
ſint groſſi & quanto groſſiores tanto
meliores: & ſint ſubnigri declinantes ad
rubedinem: & ſint graues in pōdere cite
ſubmerſionis in aqua: & ſint habentes
ſpiſſitudinem corticuꝫ ſuorum. Nigros
quoq; yndos ī. v. ꝑprietatib⁹ laudauerũt
ut ſint nigri & cōfracti, habētes dēſitatē
ſubſtantie: & ſint groſſi & graues & ca-
rentes oſſibus: q̄to autem ab hiis elōgant
ꝑprietatibus tāto a boītate ſũt remote
omnes frigide complexionis ſũt ī primo
gradu ſic. in ſecūdo. Et ſunt exſiccatī
conſumptiui ſuperfluitatum putridaruꝫ
preparatiui & coadunatiui ꝑtiū in q̄bus
accidit laxitas & mollificatio tria ſũt ī eis
ꝑpter q̄ ī ipſis cadit rectificatō: faciũt
eī cadere ī opilationes & ꝑprie paratos
& quia facile adherent uillis ſtomaci &
partibus inteſtinorum & quia dimittũt
corrugationes in ipſis: & nos emendam⁹
quod timetur de eo quod diximus prīo
prohibentes penitus exhibitionem eorũ
ipſis & oībus paratis cadere ī opilatōnes.
In nō paratis miſcenda ſunt ea cuꝫ ipſis
que opilationem fieri prohibent, ſicut
aliqua ex diureticis notis: & infuſio eorũ
in aqua caſei remouet hoc nocumētum
ab ipſis: & ſucus fumi terre facit ſilīter.
Et ſilīter abſinthiū: agaricus: & reubar-
barum: & ſpica & ſimilia. Et emendam⁹
quod poteſt peruenire ex eo qđ diximus
in ſecūdo & tertio miſcēdo cum eis que
remouēt ab ipſis adherētie ītenſionez: &
acquirunt eis lenitatem: ſicut ſi fricētur
cum oleo amigdalarum dulcium: aut cū
oleo roſarum aut cum oleo uiolarū aut
ſiſamino: aut ſaltem conterantur cum
eis amigdale dulces: paſſule quoq & mel
eaꝝ leniſicant eos & cōfortāt opationē
eorum: & ſunt proprie iuuatiui cum eis
ſimiliter acq̄rit eis caſſiafiſ, uiole cōdite
tereniabin: tamarindi & ſimilia. Quidaꝫ

dixerunt q̄ non eſt bona permixtio eo⁊ cum medicina lubrificatiua & lenitiua quoniam operationes eorum in idipſum nō cōcurrūt:& ego nō uideo illud ymmo remouetur ab eis per ipſam adherentia & corrugatio & acquiritur ſolutō facilis Et ſcito q̄ decoctō acquirit eis uehemē-tiorem operationē q̄ ſola īfuſio: & īfuſio minus facit eos eſſe opilatiuos q̄ coctio & aſſatō minorat de ſolutiōe faciēs īpos cōſtipantes pl⁹:& adhuc magis cōbuſtō Et contriti quidem plus ſoluunt & plus dimittunt ueſtigia conſtipationis in uiis infuſi uero minus faciunt illa & infuſio quidem eorum competit quando ſolu⁊ queritur ſolutō . Et eorum cōtritorum exhibitio quando queritur cōſtipatioīs impreſſio:& quanto magis conteruntur meli⁹ celebrabitur illud .Et kebuli qde⁊ cōditi minoris ſunt ſolutioīs:& maioris confortationis mēbrorū nutricatioīs:& non conditi faciunt contrarium. Mod⁹ condiendi kebulos eſt ille accipe ex eis humidis ſi haberi poſſūt uel humectatis ſecundum artem qua humectari poſſūt quantitatē quī uolueris & cū ſtilo pūge eos undiq; & decoque eos in aqua cum facilitate uſq; dū ſufficit poſt hoc dimit-te eos per diem unum ſuper tabulam & exprime aquam eorum & ſubmerge eos in aqua mellis per dies duos dimitte tūc & coque eos lento igne : & poſtq̄ cocti fuerint reconde in uaſe uitreo:& da poſt vi.mēſes.Ars autē auxiliatur īhūectādo eos īfūdātur in aq̄ plurima & exponāt radiis ſolis per dies.viii.deīde accipe uas magnum ſicut doliū uel ſaltē fiat fouea in terra ī loco humido ubi inter multa⁊ arenam humidam diſiunctim ſepeliātur ſepe ac ſepe aquam deſuper infundēdo & īnouādo arenam de tertio in tertium diem uſq; dum tumeſcant & humectent hic erit modus humectationis eorum.

POSSE.SER A . uirtus citrinorum eſt q̄ fortificant oculos & prohibent curſum humorum ad ipſos:& conferūt ſebel:& cōfortant ſtomacum & īcoriāt ipſum & cōferunt melācolie & cardiace & clarificant colorem.Virtus kebulorū eſt q̄ cōferunt ano & emoroidibus & īcoriant ſtomacum :& confortant eum & digerunt cibum:deſiccant huiditate⁊ leniunt naturam:conferunt uentoſitati emoroidarum:& conferūt melancolicis maxime quando cu⁊ eis admiſcētur ſpēs corroborant ſenſum & memoriam & conferunt lepre:& colice & conferunt emoroidibus ātiquis & ſedant ſodam:& hydropiſim & īducūt nauſeā & uomitū Sed ſenī & yndi uel nigri habēt corticē ſubtilem nigrum & cortex eo⁊ uergit ad citrinitatem qui quādo condiuntur corroborant ſtomacum & incoriāt eu⁊ incoriatiōe pauca & nō ē ī eis iuuamētū quātum ī kebulis.IO·MES. mērabolaī ſūt ex reb⁹ q̄ faciūt utētes ſe iuuenēſce-re & acquirunt eis colorem bonum & bōitatē oderis oris & ſudoris & generāt gaudium & confortant cor & epar & ſtomacum & conferunt tremorī cordis & mūdificant ſtomacum & conferunt emoroidib⁹:& extingūt inflāmationem colere:ſed citrinorum operatio in hoc ē precellens:ipſi enim ſolutione educunt ea⁊ & conferūt cōplexiones cathal ētib⁹ & eorum fricatio cum aqua agreſte & cu⁊ aq̄ roſa⁊ aut ſuco feniculi abſtergit oculum.Et aufert ſupercaliditate⁊ eius & facto inde alcohol ſtringit lacrimas: & conuenit mollificationi oculorum & conferunt tertiane & febribus colericis. Et contrite cum maſtice ſanant ulcera: & deſiccant ea: kebuli quoq; ſolutione educunt flegma & addunt in ratione & clarificant uiſum & proprie conditi & mundificant ſtomacū & confortāt ipſū & cōferūt hydropiſi et fe. antiqs . Nigri autē uel īdi ſolutione educūt melācoliaſ & coleram aduſtam & cōferūt melācolie & tremori:& clarificant uiſum & colorē & conferunt lepre:& triſtitie:& q̄rtane Doſis potio citrinorum tritorum eſt a ʒ.ii.uſq; ad.v .& infuſorum a.ʒ . quinq; ad.ʒ.xx. Et potio kebulorum tritorum a ʒ.iii.uſq; ad.iiii. & infuſorum a.ʒ . viii uſq; ad.xx.& indorum ē ſicut kebulorū Bulcaſim .Eben· Aben azarin libro qui dicitur ſeruitor modus aſſādi & calliādi

mirabolanos oportz q̄ ībibas mirabolanos ī aq̄ citoniorū aut ī ſuco agreſte aut in acetoſitate citri aut ī aq̄ ubi cocte ſūt lentes aut ubi coctum eſt lapaciuz acutū deīde deſicca eos bene et madefac ī oleo roſarū uel oleo d̄ lētiſco aut oleo maſticino aut cū butiro aut oleo oliue deide aſſa ſuper patellam ferreā uel terreā quā cum prīo calefeciſti et abſtuliſti ab īgne caue ne aduratur et deſtruatur uirtus eorum: Similiter aſſātur ſemina que adminiſtrantur in medicīs fluxus. Et mōus aſſationis eorum eſt iſte. Accipe pateliā ferream aut eneam aut terreā aut lebetē cum lato orifitio et calefac bene deinde aufer ab īgne et ſtatim ſuperpone ſemia dum ipſa eſt calida anteq̄ īfrigidetur et cōmiſce ea ſēper donec uideas aſſationē eorum completam ad uoluntatem tuaz Et ſi nō fuerit completa una uice pone iterum & fac ut prius. Et ſcias q̄ non oportet omnia ſemina equaliter aſſare quia ſunt quedam que habent multam uiſoſitatem que debent amplius aſſari ſicut pſillium: & caue ne cōburantur

Halieldras .i. ſtafixagria.
Helimach .i. pinpinella
Halileg .i. halilig
Halibium .i. planta que uocatur alibiem & eſt yringium.
Halſia .i. abrotanum
Haltich .i. aſa

CAP. CCCXXIIII.

Alzuz ara. grece ſcholia uel codea: latīe limacia uel marueciа: codea ex ea ē terrena & marina & ſunt de genere obſtracorū SERA. li. agre. cap. halzum. i. limacie: ex limaciis quando teruntur cū cortice ſuo eſt uirtus exſiccatiua exſiccatione forti & adminiſtratur in cura apātū difficilis reſolutionis que fiunt in cruribus a cōquaſſatione uel ictu: & exſiccant ea. Et quando limatie aduruntur cum cortice ſuo deſiccant deſiccatione forti. Et eſt ī eis calefactio propter aduſtionem. Et quando accipiuntur ex earum cinere. iiii ptes & ex gallis uiridibus due & piperis una: & teruntur oīa fit medicīa cōferens ulceribus inteſtinorum & ueſice, quādo ſunt putrida iuuamēto maxio. Et oportz q̄ teratur hec medicīa contritione forti & puluerizetur ſuper cībos eorum. Et detur ex ea ſimiliter in potu cuz uino & aqua: & caro limatſarum & teſtarū earū conuenit ulceribus & morſui caīs rabidi. Et caro limaciaruz agreſtiū q̄do teritur īmortario fit medicīna q̄ exſiccat mēbra omnia in quibus eſt humiditas multa: & propter hanc cauſam conueit hydropiſi ſed humiditas limatiarum q̄do accipitur ſola ſine carnibus & miſcetur cū olibano aut mirra aut calce aut cuz aliquo iſtoz aut cum omnib⁹ & teruntur ſimul donec incorporentur & fiant ſicut mel fit hec medicina tenax gluctinoſa que exſiccat apāta muſcillaginoſa q̄ ſub auribꝰ ſunt exſiccatione forti: & exſiccat & cohercz humores q̄ fluūt ad oculos q̄do ponūtur ſuper tēpora. Modus aūt accipiēdi aquā limaciarum eſt q̄ quando pforatur caro ipſarum cum ſtilo ferreo & ſint limatie recentes accipitur nāq; humiditas ab eis & colligitur ī uaſe. DYAS. capitulo de limaciis codee uel limatie terrene ſunt bone ſtomaco laxāt uentrez: ſed ille que ſunt in fluminibus ſunt pinguiores, illis que adherent arborum paruaruz ramis que dicunt ſalmī uel ſalmuci ſiue ſalſitē laxant uentrem & prouocant uomītum. Et quando ipſarum teſte comburuntur, calefaciūt & adurūt & abſtergūt ſcabiez & morfeam: & aduruntur limatie cum carnibus ſuis ſicut ſunt & fit inde cehol abſtergunt cicatrīcem cornee oculi: & curant ulcera oculi: & ualent cōtra ēpetīginem: & fit emplaſtrum ex eis crudis ſicut ſunt ſupertumorem hydropicorū & minuīt tumorem: nec ſeperantur de loco donec diminuant humiditatez eius & ſedāt apāta podagre. Et q̄do fit ēplaſtrum cum eis extrahit infixa corperi & fragmēta oſſiū: & terūtur & fit naſcale cum eis & prouocat menſtrua: & fit emplaſtrum uulneribus & proprie neruorū cum eis piſtatis cum carne ſua: & maxīe addito thure & mirra mixtis adinuicem

& cōgluctinat ea & caro earum curat ulcera: & teritur & miſcetur cū aceto & ſtrigit ſāguinē nariū: & elixantur carnes limaciarum recentium & cōmedūtur & ſedant dolorem ſtomaci & terūtur ſicut exeunt de teſtis ſuis. & bibuntur ex eis cū uino & cōferūt colice & dolori uelice. Et quando accipitur de uiſcoſitate que eſt ſuper carnem agreſtium cū ſūmitate acus & ponitur ſuper piluz palpebre eiꝰ cuius ortus non eſt rectus ſicut decet conglutinat eum & rectificat decenter, poſſunt hec omnia limatiue marie facere ſed minorem habet uirtutem.

Halubub	.i.mercurialis.
Halum	.i.aniſum.
Halcuen	.i.cotula
Halhubub	.i.mercurialis.
Halhubul	idem quod ſupra.
Hals	.i.ſpelta.
Hal	.i.acetum.
Hamam	.i.colūbus
Hamanoib	.i.raſa
Hambar	.i.ambra
Hameſes	.i.lapis in quo acuitur ferrū.
Hameacti	.i.ebulus
Hameien	.i.amomum

CAP. CCCXXV.

Ameb ara .uel hupue phatahalep: grece ſtrignum uel cuculus uel morella: latine uero ſolatrum uel uua uulpis. SERA. libro agre. cap.hameb auct.dyas.hameb ideſt uua uulpis & eſt ſolatrum: ſūt eius q̄tuor ſpecies: una cōmeditur, alie uero nō: ſed illa que cōmeditur eſt domeſtica & eſt herba non magna habēs plurimos ramos & folia nigra ſilia foliis bedarog .i.ozimi ſed maiora & latiora & habet ſemen rotondum cuius color eſt uiridis & niger: ſed quādo maturatur fit rubeꝰ & quando frāgitur inuenitur ī eo multa humiditas: & granula que ſūt ſemīa eius Idem auct.gal.uirtus eius eſt fri.ī ſecūdo gradu & non eſt humida: ſed eſt media inter medicinas que humectant & que deſiccant & ipſum eſt compoſitū ex uirtutibus contrariis.ſ.humida & ſicca: & hoc ca ī cō ſit due ībē.ſ.terrea & aquoſa. eſt aliud ſolatrū quod dicitur kekēgi quod habet folia ſilia foliis primi niſi qa ſūt latiora eis & rami eiꝰ quādo elongātur declināt in ſerius uerſꝰ terrā & habz fructū in chiſti rotondum ſimilez uelice & eſt fructus eius granū rubicūduz ſilē uue que qdam kikilnū uocāt. Et idem ē alia ſpēs ſolatri faciēs ſōpnuz & eſt plāta habēs ramos multos & ſpiſſos egredientes ab ea & ſūt difficiles ad frāgēdum: & ſunt pleni foliis in qb⁹ eſt humiditas, que acherz manui: & aſſilātur foliis cotonieꝰ & flos eius eſt rubeus ſicut ſanguis non magnꝰ cuius ſemen ē croceum & habet radicem non magnā multū cuiꝰ cortex eſt rubei coloris: & naſcitur ī locis aſpris & petroſis. GAL. viii. ſim. pharmacapitulo de ſtrigno ſecundum tranſlationez ara. uirtus ſolatri ſompniferi eſt q̄ eſt fri. in tertio gradu & facit dormire & habet proprietatem ſimilem opio niſi quia eſt debilior eo. Et idem Sera. eſt alia ſpecies ſolatri que dicitur ſolatrū maniale: & ē illud quod dicitur furiale eo q̄ facit furioſitatem ſeu maniaz. Et eſt plāta habēs folia ſilia foliis eruce: niſi qa ſūt minora eis & ſpinoſa que dicitur caradis & habz uirgas longas egredientes ab eius radice x. aut .xii. Et longitudo eius eſt duorum brachiorum: & in ſūmitatibus eorū ſunt capitella ſimilia oliuis, niſi quia ſunt ſup capitella ſicut pili ad modū arboris dulb & ſunt miora oliuis & altiora: & flos eiꝰ eſt niger & poſt florem emittit uelut racemum .x. uel .xii. grana habentez. Et grana ſūt rotōda mollia nigra ī mollicie uue ſimilia graīs cuſſus: & habet radices groſſas albas concauas quorū lōgitudo ē uniꝰ brachii: & naſcitur locis mōtuoſis & iter arbores dulb. POSSE. SERA. quando fit emplaſtrum cū foliis ſolatri & ſuccaran cōuenit formice & eriſipille Et quando teruntur contritiōe forti & miſcentur cum ſale & fit emplaſtrū cuz eis curat ſcabiem ulceroſaz & pruritum eiꝰ. Et cōueīt dolori capitis & īflāmatōi ſtomaci. Et quādo teruntur fortiter cū ſale & fit emplaſtrum cum eis reſoluīt

apostemata que fiunt in radice auris. Et quando sucus eius miscetur cum ceruſa & litargiro & oleo rosarum & mutatur hora post horam cōuenit apostematib9 calidis: que fiūt ī cerebro & capite īfātiū. Et miscetur sucus eius sief qđ sumitur ad cursum humiditatum currentium ad oculum loco aque & loco albuginis. Et quando distillatur ī aurez cōueīt dolori eius; & fit nascale cū eo & cōueīt cursui humiditatum matricis GAL. li. secundo de cibis cap. de solatro holex nullū nouī habens tantam stipticitatem quantam morella, ergo merito ut alimento quidē ipso raro; ut medicina autem continue utimur: efficax est enim ad quecunq; est oportunitas īfrigidatioīs & stipticitatis. Alimentum autem pauciſſimum habet & SERA. kekēgi quod qnidam noīant kakabum: uirtus eius est q̄ fructus eius prouocat urinā. Et ideo admīscetur iste fructus in multis medicinis que conferūt epati; uesice: & renibus: & hec herba administratur in medicinis & nō cōmeditur & fructus hīc mundificat hyderitiam per prouocationem urine. Et idem auct. habix alkekengi est aliud montanū aliud siluestre: & est albuz & est simile īforma superiori. Et conuenit sucus eius bibitus apostematibus tam ītrinsecis q̄ extrīsecis, & quando linitur super apāta extrīseca conuenit eis. Et granum ei9 q̄do bibitur conuenit ulceribus renum & uesice: & granum eius est fortius domestico. Et idem Sera. uirtus solatri sompniferi est que facit dormire. Et quando accipitur de cortice radicis eius aure9. i. & bibitur cum uino facit dormire. Et uirtus semīs eius est que prouocat urinam: & īō administratur in hydropisi & bibitur de cortice radicis eius. z. i. & facit dormire leuiore sōpno q̄ gumi papaueris: & sucus eius prouocat urinam prouocatōe forti & dātur hydropico ex semine ei9 grana xii. & curatur sed si plus dentur īducunt maniam: uerum cui accidit hoc si biberit mellicratum curatur. Et cortex eius ingreditur in medicīis narcoticis. Et q̄do coquitur in uino, & decoctio ei9 tenetur īn ore sanat dolorem dentiū: & quando admiscetur sucus radicis eius cum melle acuit uisum. Et idem Sera. uirtus solatri manialis est q̄ quando bibitur ex radice eius. z. i. inducit sompnia non recta sed aliena: & quando bibuntur ex eo. z. ii. inducunt furorem & uelut ebrietatem tribus uel quatuor dieb9: & q̄do bibūtur .z. iiii. faciunt hoc idem & eum occidunt, & cura eius est mellicratuz q̄ndo bibitur ex eo quantitas plurima & euomatur & fiat hoc sepe. Et idem auct. mesealach solatrum maniale est fri. & sic. īn tertio gradu & est plus stipticum q̄ omnis alia herba extīguit calorē igneū: & fruct9 ei9 generat semper permīxtionem sensus iō oportet cauere ab eis. GAL. uirt9 corticis radicis eius fri. in fine tertii gradus & sic. in secundo prope finez eius sūde curat ulcera. Alie uero species nō sunt alicuius iuuamēti recepte īterius, ymmo si quis biberit ex eo aureos. iiii. morietur īde. Et si bibatur minus inducit insaniā: sz unus aure9 aliquando non nocet. Sz sciendu3 q̄ ubi ista translatio dicit aureus ī greca transla. īnuenitur. z. i.

CAP. CCCXXVI.

Ameh ara. grece kamaket uel kamachet, latine uero tuberi, & est fungus quidaz Et quidaz uocant ipsuz fungū uescenīū SERA. li. a ggre. capitulo hameh. auct. dyas. hameh est radix rotōda non habēs folia nec tyrsum: color eius est rube9 & reperitur in uere & cōmeditur crudus & coctus. Et idem auct. gal. substantia eius est terrea multum admiscetur ei parum substantie subtilis. Et dicit gal. in libro đ chimis kameket generat grossū hūorē & non est multum mali chimi. Et dixit in libro uenenorum q̄ generat strāguriā & colicaz similiter faciūt fungi & meli9 eorum est illud quod reperitur in arena habens paucam aquam. AVIC. libro. ii. capitulo tubera sunt ex substātia terrea plus & aquea mīnus. & ī ipsis est aereitas & subtilitas pauca: meliora eorum sunt arenosa illa in quibus non est odor mal9

& que ex eis ſũt ſicca deteriora ſũt huĩdis ſunt groſſa ualde & generant humorem groſſum melancolicum & ſunt dure digeſtionis & tyriaca eorum ẽ uinũ puruz & ſpecies condientes . Almãſor tractatu tertio cap.de tuberibus : tubera fri.ſunt & groſſa flegma quoq; generant crudum , que aũt ex eis ruborem habent mala exiſtunt:quorum multa cõmeſtio colicam generat nec etiam abſq; calidis ſunt edenda condimentis.

Hamepitas .i.ypericon
Hamibũ .i.amilum
Hamil .i.milleſolium
Hamilil idem quod ſupra

CAP. CCCXXVII.

Amdebut arabice latĩe tela aranee.SERA.li. agre cap. hãdebut auct.gal.rela aranee quando ſuperponitur uulneribus q̃ fiũt extra corpus non ſinit ea apãri. Et ĩdem auct.dyas.quando miſcetur cum aliquo unguento & extenditur ſuper petiam & ligat ſup tẽpora & ſuppulſus brachiorum curat ſe.tertianam.Et q̃do poĩtur ſuper locum unde fluit ſanguis ſtringit eum ſtatim:& quando poĩtur ſup ulcera non profunda ꝓhibet ea apãri:& ex tela aranee eſt quedaz ſpecies que eſt alba & dura;que ſecundum q̃ dicunt quidam,ſi reſtringatur ĩ corio & ſuſpendatur ſup adiutoriũ q̃rtanarii aufert eaz. DYAS. cap. de tela aranee:tela omnib9 eſt nota uires habet cõſtringẽtes admixta qb9dã ũguẽris tẽporib9 ĩpoĩta ſe.curat:ſãguinẽ defluentem retinet:ſuperpoſita uulneri non cauo prohĩbet fieri ſaniẽ ſine tũore uulnera ſanat:cum oleo cocta dolorem aurium mitigat .Aranea trita & ĩpoĩta & in plagella & fronti ĩpoſita tẽporibus tertaicas paſſiones prohibet.Albũ opus aranee corio ligatum & collo ſuſpenſum quartanas tollit ut dicit Almanſor cap. de aranea.Aranee opuſculum abſtergit & curat ſerpiginẽ:& propter hoc poĩtur in quodã ũgũento ad ſerpiginem quod ponitur in antidotario gal.minori.

Anabroch ara.latĩe upupa auis . SERA.li.agre.cap. hanabroch auct . gal.huiulmõi auis habet coronã q̃ fit ſuper caput eius ex plumis eius: & q̃ndo bibitur ex iure ipſius & bibitur ex cibo eius multum conuenit dolori colico . Almanſor tractatu tertio cap. de auib9 caro alaude que pileata dicitur uentrem ſtringit cuius ius uentrem fluere facit.

CAP. CCCXXIX.

Andachuca uel chua uel cuſ arabice grece lcthos uel zharat uel lotus:latine uero trifolium uel quedam ſpecies trifolii de qua dicit dyas.cap.de trifolio & habet odorem aſpalti.SERA.li.agre.capitulo handachuca nomĩnat eum dyas . lcthos ideſt trifolium & eſt zart ſiue garch & chua:& eſt duarum ſpecierũ. ſ. doeſtica & ſilueſtris.Silueſtris quidẽ habz ſtipitẽ longitudis duorũ cubitorũ uel brachiorũ & plus paruz:& naſcuntur ab ea ramuli multi & quodlibet habz foliũ ĩ extremo quod aſſimilatur handachuche q̃ oritur in paludibus & dicitur trifoliuz & habz ſemen ſimile fenugreco niſi q̃ eſt minus ſatis.Sed ſciendum q̃ illa uocatur a quibuſdam herba flaura uel herba maura ſz dyas.uocat ipſum trifoliũ maiꝰ doeſtica que naſcitur in ortis :& eſt quedam alia que naſcitur ſuper aquas & maxime in babilonia quando fluuiꝰ irrigat terram & eſt herba habens crus ſilẽ cruri fabarũ & eſt ſemen album ſimile ſagi ĩ capitib9 & dicunt q̃ extenditur quando oritur ſol & apparet ſuper aquã.Et q̃do occidit reſtringit ſe & ſubmergitur in aq̃. Et capita eius ſimilantur capitib9 papauerũ magnorũ:& ĩ capitib9 ẽ ſemẽ ſilẽ giguers & ſcariole:& exſiccant ipſum ĩ babilonia & faciũt ĩd panem:& habet radicẽ ſimilẽ citonio que cõmeditur cocta & cruda:& Sapor decocte aſſimilatur ſapori uitelli ouorum & uocatur handa & heuche .Et Auic. in ſecũdo dicit q̃ de eis ſeminibus

fit panis DYAS.cap.de trifolio:trifolii genera ſunt duo.ſ.maius & minus:maiꝰ habꝫ tres ſpecies:unū appellatur trifoliū uel trigenon ponfillon qđ latini trifoliū odoratum dicunt uel ſulfuratū ſecunda trifolon/uel exalbida uel oxitrifolō dicitur,latine trifolium acutum uel alleluia tertia dicitur trifolon dematices ſiue ptemon & eſt trifolium porcinū uel eqnū/ Maius greceuocatur trifoliū egoceron/ uel lothos ara.handachuca:latīe trifoliū leporinum uel herba flaura/uel herba maura,cuiꝰ frutex ē lōga cubitis duobus/ uirgas tenues habēs in circuitu duo folia in extremo in ſimilitudinem foliorum lupini:& nigra & ſingulis uirgis/tria folia per ſingulas nationes habens/coma eius ī initio foliorum odoreꝫ rute reddit/ qui cum creuerit aſpalto īn odore ſimilis eſt flos ē illi puus & purpureꝰ ex quo ſemē profert uelut latum & in figura cornículatum:radix eſt illi oblonga & fortis ẏtutis & acerrime & diuretice.POSSE SERA .auct. Albugerig .Andachuca ſilueſtris conuenit ſtomaco frigido : & groſſe uentoſitati:& aqua eius abſtrīgit uentrē & ualet colice paſſioni:ſi ponatur ſuper morſum ſcorpionis ſedat doloreꝫ ex eo.Et ſi ponitur ſuper mēbrū īn quo eſt mordicatio animalium/non inducit dolorem & ſemen eius eſt fortius folio: & ē bona dolorí teſticulorū : & prīcipio hydropiſis:& dolori matricis. DYAS. trifolium maīus uel lothos uirtutis diuretice & acerrime eſt:ſemen eius & folia cuꝫ aqua bībīta pleureticīs & diſſuriis & epilenticis & hydropicis ī initio ſingulare preſidium eſt:ſtericis cauſis opitulatur, menſtruis imperat:omnia pdicta ſemīs ipīꝰ ʒ.iiii.& folioꝝ.ʒ.iiii.curant:folia ipīꝰ cuꝫ oximelle acceptamorſibꝰ uenenatis occurrunt:ſe.ut dicitur tertiaīs/tria folia aut tria grana ſeminis eiꝰ cū uino bībita medicantur/

Haneb .ī.iuiube/
Hanerie .ī.uene que ſunt in labiis/
Hanel .ī.iuiube/
Handebal .ī.tela aranee/
Handebelaſamum uel hendebeliſmum ideſt xilobalſamum/
Hanſel .ī.ſquilla/
Haniſa ara.latine uentriculus.SERA. libro agre.cap.haniſa auct . dyas.haniſa ideſt uentriculus galline antiq̄ ē medicīa maturatiua.Et pellicula īterior uētriculi galli ſiccata & propinata īn potu cōuenit egritudini oris ſtomaci/iſta latiꝰ īuenies in littera gigeg/

Hanub .ī.yrcus/
Hanudim .ī.acorus/
Hanudab .ī.abrotanum/
Han .ī.mel/
Hapar .ī.capparus/
Hapapir .ī.papirus
Hapagratos .ī.uſnee/
Hara .ī.cucurbita/

CAP. CCCXXX.

Arach ara .latine ſudor . SERA.li.agre.cap.harach auct.gal.harach ideſt ſudor in ſudore hominis ē ſalſedo & amaritudo pauca/maxīe q̄do admiſcetur cū puluere illius loci ubi luctāt hoīes/ & accīpitur & linītur ſuper tumores qui fiunt in corpore p̄ter naturā :& reſoluit omnes:& in illo ꝑuluere ſolo eſt uirtus reſolutīa & ſtiptica/quādo ponītur ergo iſte ſudor cum illo ꝑuluere ſuper apāta mamillarum/reſoluit ea & extīguit īflāmationem earū.Et linītur cū eo dubulet & conuenit .Et ego ſum uſus in apātibꝰ lumborum/& ſedata fuerūt apoſtemata & reſoluta & eger fuit curatus.Sꝫ q̄ndo apāta quí curantur cum iſto medicamīe ſūt ſicca:& dura oportet,q̄ mollificētur cum oleo de alchāna/aut roſarū quando miſcetur cū hoc oleo cōueīt coagulatōi lactis in mamilla:& reſoluit ea & ín hūc modum oportet q̄ utatur eo in omnibꝰ apātibus.Sudor equi quando calefit/cū aceto/conuenit epilenſie.Et ſi admīſtrat in morſibus uenenoſis cōuenit:& ad hoc ualet ſudor ouium/

Harahamē .ī.ſtercus colūbinuꝫ/
Harabatra .ī.ſtercus bouis
Harathaur idem quod ſupra

Haraltil .i.ſtercus caninum
Haramiem .i.ſtercus caprinū
Haragaraen .i.ſtercus pecorinuz
Harataras .i.ſtercus caballinum
Harahermar .i.ſtercus aſini
Hara .i.iuniperus
Harba eſt quedam auis que uocabatur harba,cuius uirtutes inuenies in littera dem & in.l.tamie.
Harbatini ſecundum dyas.eſt lonchitis.

CAP. CCCXXXI.

Arbalim eſt quedam herba ſimilis ſcolopendrie ſemen eius angulatū eſt ſicut lācea & eſt domeſtica & ſilueſtris domeſtice calidītas ē pauca:ſilueſtris ca. eſt in ſecundo:& eſt conſolidatiua. Eius folia ſicca in potu ſumpta uel cuz aceto ſuper ſplenē poſita ſanāt ſplenē AVIC. libro ſecundo cap.de harbalim
Harcharcharaha.i.piretrum
Harna.i.porcelliones uermiculi ſcilicet q morantur ſub uaſis aquariis
Hartas .i.cardus
Hartatum dicitur anguſtus, & eſt ſemē triangulatuz & eſt ut lancea & folia eiꝰ ſūt magna lata ſimilia foliis ſcolopēdrie
Harens .i.herba
Hares maneries .i.cibi frigidi
Harmel.i.cicuta pro qua.l.l.ſuccaram:& uocatur armel per a,quando eſt ſpecies rute ut ſupra in.l.a. & quando ſtat pro cicuta ſcribitur per h.ut hic.
Harmene .i.baſiliſcus

CAP. CCCXXXII.

Arnech arabice grece lepina arſenicum:latine uero auripigmentum. Auripigmentū ca.eſt & ſic.in quarto gradu de uena terre fit:ſunt eius due ſpecies.ſ. rubeum & citrinum. Citrinuz competit medicine. SERA.li. agre. cap. harnech auct.dyas.harnech.i.auripigmētū & ſūt ei due ſpecies.ſ.rubeum & citrinū & ſūt eiuſdem minere:melius autem ex eo eſt illud quod eſt laminoſum habens colorē ſimilem auro:& lamine eius ſeperantur facile:& ſunt compoſite una ſuper aliaz non habentes admixtaz terram uel aliud rubeum autem eſt eligenduz illud quod eſt ualde rubeum & cito frangibile & mundum ſimile cenabrio: & odor eius ſicut odor ſulfuris:uirtus eius eſt calida aduſtiua:DYAS.cap.de arſeico. Arſecū naſcitur in helleſpōto ubi & ſādaraca uerum optimū eſt latiores lamias habēs & aureū colorem:& uenas ſeperabiles a ſe ut ſepari uideātur mūdū ſine ſordicie tale i helleſpōto naſcitur,eius grana ſunt duo:unū eſt equale ſupra:& aliud fuſcuz in colore ſandarace:& ex pōto & capadocia uenit.Iſtud uero aſſatur ſic:pone i teſta noua & carbonibus igneis ſuppone & freq̄nter agita q̄diu igneſcat & mutet colorem & cuz frīguerit repone. Quidā dicunt,q̄ ex auripigmento p quandam ſublimationem fit reſagal,& hoc idem iterū ſublimatur & fit ex eo forte ruptorium. AVIC.libro ſecundo cap.de arſenico.Arſenicum aliud eſt albū aliud eſt citrinum:& aliud eſt rubicūdū: melius ex rubeo eſt rubeum imbibituz rubedine quod eſt aptum teri & ſuo odore ſilatur odori ſulfuris:Et melius ex citrino ē qđ eſt puluerizabile armenum aureum & laminoſum ſubtile quaſi ipſuz eſſet tale citrinum ca. eſt in tertio gradu ſiccum in ſecundo:oīa ſunt putrefactīa mordicatiua:qđ ex eo ru.ē melius q̄ alcalcadicō. POSSE.contra aſma ex humida cauſa ponatur auripigmentum ſup prunas,& capite icliato patiēs recipiat fumum per ēbotū.Itē.z.i.auripigmenti ſūpta cū ouo ſorbili ad tuſſim ualet. Ex calce uiua & auripigmento fit pſillotrum ſic. Accipe ʒ.iiii.calcis uiue & reſolue in aq̄ & buliat poſtea adde quartam ptē.ʒ.auripigmēti & coque:ſignū decoctionis eſt,quando pēna imiſſa & ſtatī extracta leuiter manibus depilatur. Si uis remouere pilos oportet te eſſe in loco calido:contra ſerpiginem & empetiginem .Accipe duas ptes ſaponis ſpatarēti:& tertiā auripigmenti & diſtempera:& fac unguentum

& unge/ſed prius ablue ptem illã cuz aq̃ & poſt unctionem ſimiliter/quia ſi diu remaneret corroderet tam bonã q̃ malã carnẽ:ter uel quater ita abluas & ungas\ Itẽ ſi radicitus pilos extrahere uolueris/ iunge ex ſuco iuſquiami & auripigmẽti ana equaliter ſimul confectis, & nunq̃ ãplius renaſcentur. Ad ũgues reparãdas/ Accipe ſerapinũ & puluerẽ auripigmẽti/ & miſce cum oleo & inde fiat emplaſtrũ/ & pone ſuper unguem ſine dubio cadet. DYAS.uirtus auripigmenti ẽ ſtiptica & calaſtica cum ignea ui & caſtaltica:cũ calce uiua mixtũ & corpori illinitũ pilos tollit: hec mixtura miſpone a grecis/ & latie dicitur achillea:uires habz arſeĩ- cũ ut ignis adurere,poteſt & alienatões conſumere. AVIC.abradit pilos & cuz guma pini eſt cõueniens allopitie: fit ex eo emplaſtrum cum adipe ſup uulnera cum adipe & oleo, conuenit ſcabiei: & ſahafati humide & putredi: & abſtergit & adurit cutez:& permiſcetur cũ myrra ad pediculos & ueſtigia ſanguinis/ & cũ pice ueſtigiis ũguis:& q̃doq; adminiſtratur cum oleo ad pediculos. Cerotum factuz ex eo, conuenit & proprie ex rubeo herpetiheſtiomeno in ore & aure & ulceribus eorum datur ad potanduz in- flatis cum ydromelle: & aſſumitur cum guma pini ad tuſſim antiquam/ & ſputo ſaniei & ſanguinis. Et quandoq; ponitur in pillulis que ſunt ad aſma\ & miſcetur cuz oleo roſarũ ad bothor & emoroidas i ano. Quod ex eo ſublimatũ ẽ iterficit/ Et album ex eo interficit.

CAP. CCCXXXIII.

Aarim uel harin ara. grece ampeleos/latine uero uitis.

SERA.libro agre.capitulo harin:uitis ex ea eſt doẽſtica & ſilueſtris: & alba & nigra: domeſtica eſt uitis uini & ſilueſtris eſt, que grece uocatur ãpeleos agria\ haſtas habet lõgas & lignoſas & aſpas:folia ei ſtrigno orti- uo ſimilia:ſed latiora & minora: florem habz ſicut capilli:ſz ſemẽ habz ut botr9 quod cũ maturauerit ruffũ facit colorẽ obrotondum, alia ſpecies ẽ que uocatur lambruſca uel uituſu, cuius flos uocatur ynantus uel ynantium uel anteflores: & eſt maſculus de qua inuenies i.l. enantiũ/ & eſt planta i qua ſunt grana parua ſilã botris uue paruis\ & quando ſũt matura/ color eorũ eſt rubeus: & figura ſui graĩ ẽ rotõda\ & racemi ſui botri reſeruãtur in ſũmitate ei9 & grece uocatur ambo- loſagine. Eſt alia ſpecies uitis q̃ dicitur uitis alba\ & eſt feſera pro qua.l.l. feſera. Et alia ſpecies q̃ latine dicitur uitis nigra/ & alio noie dicitur cucurbita uel brioĩa/ dicitur grece ãpeleos melana:uel ãbulos melana/ara.feſireſtenta:& ẽ plãta ſecũdũ dyas.que habet folia ſimilia foliis plante que dicitur edera, niſi quia dilatãtur pl9 ad ſimilitudinem folioruz herbe q̃ dicit̃ ſemitas\ & rami eius ſimiliter niſi q̃ folia iſtius & rami eius ſunt maiores\ & ipſa circũuoluitur ãplectens plantas alias qb9 aproximat & ſuſpenditur eis cum ſuis capriolis\ & habet fructũ ſimilẽ racemis uue uitis albe/uiridem in ſui principio & nigrum cum maturatur:quẽ cũ fregeris buxeum reddit colorez:& radix eius eſt magna & nigra exterius uel buxea: & interius ſubalbida. Caprioli hui9 cõme- duntur, & habent diureticam uirtutem/ GAL.vi.ſim.phar.cap.ãpeleos melana/ ampeleos melana ſiue uitis nigra uocat̃ hec proprie brioĩa.i.lupillus\ uel ſilueſtris cucurbita. POSSE. uinum uitis albe domeſtice ſecundum gal.vi.ſim.phar.ẽ calidũ in ſecundo gradu. Et uetus ex eo eſt in tertio gradu. Et muſtum ẽ i primo/ & manifeſtatur unumquodq; in primo gradu. Et per manifeſtationẽ caliditatis inuente in eo:ſed de uua iuenies i littera cui:uitis domeſtice ſuc9 ſecunduz Sera. & potiſſime foliorũ ei9, cõueit habẽtibus ulcera in inteſtinis:ſunt fri.& ſtiptice & qui expuunt ſanguinem & q cõq̃runtur de ardore ſtoãci & pregnãtib9 habẽtibus appetitum corruptum. Et caprioli eius quando infundũtur in aqua\ & bibitur faciunt hoc: & lacrimus huius uitis eſt ſimilis gumi/qa coagulatur ſup palmites

qui potatus cum uino expellit lapidem.
Et linitur cum eo empetigo & curat eaz & ſcabiem ulceroſam ſimiliter & non ulceroſam: & oportet q̄ anteq̄ linias cuz eo q̄ linies membrum cum nitro & oleo aſſidue & abradas pilos. Cinis aciorum aut uinacie quando emplaſtrantur cum aceto, curat anū quādo ab eo euulſe ſūt emoroyde: & curat cocuſſiones neruorū & cōfert morſui tyri: & q̄do fit cum eis ēplaſtrum cum oleo roſarum & ruta & aceto, confert apātibus calidis que fiunt in ſplene. Sucus enim agreſtis ideſt uue non mature, oportet ut exprimatur āteq̄ abſcōdatur ſtella canis & ponatur i ſole in uaſe eneo rubeo cooperto cum pāno & dimittatur in ſole doēc coaguletur, et de nocte ponatur uas ſub tecto, qa ros prohibet coagulationes cuiuſlibet ſuci.
Et melior ex eo eſt ille qui eſt citrinus declinans ad rubedinez et eſt frangibilis et ſtipticus forti ſtipticitate et mordicat linguam. Et ſunt qui decoquūt ſucū iſtū et conficiunt decoquēdo, et cōueit coct9 cum melle et uino dulci neruis qui ſunt in lateribus gule et palati: et ipſe Vuule. Et gīgiuis fluxis qbus habūdant hūores & auribus a quibus egreditur ſanies & cum aceto conuenit fiſtulis & ulceribus fraudulētis: & fit criſtere cū eo ad ulcera inteſtinorum & ad curſum humiditatuz antiquarū ex matrice: & potat̄ p ſputo ſanguinis. Sed uinum de uua acerba fit in hunc modum. Accipe de uuis que nō ſunt complete mature, ſed ſunt muze & ponant̄ i ſole trib9 dieb9 aut q̄tuor doēc fiāt extenuate, & exprimatur ab eis uinū & reponatur. Et uirtus huius uini eſt ſtiptica & corroborat ſtoācū: & cōuenit illis qui non poſſunt digerere: & conueit ſtomaco relaxato: & pregnantibus & habentibus colicam cum qua euomitur ſterc9. Et ualet egritudinibus epidimialibus: & oportz q̄ illud uinū dimittatur uetereſcere pluribus annis, quia niſi hoc fiat non eſt aptum ad potandum. Sed uirtus paſſularum eſt que maturat et reſoluit reſolutioe temperata & paſſule extenuant ſtiptice ſunt frīgidiores aliis.

Et dulces ſunt calidiores & humidiores & ſtiptice fortificant ſtomacū & retinēt uentrem. Et dulces ſunt medie in hoc & ſedant mordicationem que cōtigit i ore ſtomaci, ſed quātitas nutrimēti i paſſulis dulcibus carnoſis eſt amplior: & paſſule dulces carnoſe ſunt maioris nutrimenti q̄ uue & minoris abſterſionis & lenificis q̄ ficus ſicce: uerum ſunt cōueniētiores q̄ ficus. Et ſic dicit Sera. auct. gal. & dixit in almiamir in paſſulis, forſan ē res que laxat propter ſuam aggregationē: & hoc eſt q̄re poſuim9 eas maioris nutrimenti epati uolo dicere, q̄ propter eaz aggregationem, quoniam eſt in eis ſtipticitas q̄nta neceſſaria eſt epati egretanti: & eſt cū hoc in eis q̄ maturant hūores crudos indigeſtos & equant humeres malos & temperant eorum complexiones. Et ſunt in natura ſua tarde ad recipiendaz putrefactionem: & in tota eaz ſubſtātia ſunt ſimiles epati. Alkeſmes ſūt paſſule ſine granis que nominantur aferiis & ſūt multū dulces & ſūt ceteris meliores. GAL. vi. ſim. phar. cap. de uua paſſa aſtaſis & eſt uua paſſa digeſtiua ſimul & ſtiptice & diaforetice lente ptīcipat uirtutis. DYAS. albe paſſule ſunt plus ſtiptice & carnes paſſularū q̄do extrahūt ab eis grana & q̄do cōmedūtur cōueniūt cāne pulmonis & conferunt tuſſi renib9 et ueſice: & quando paſſule cōmeduntur ſole cū nucleis cōferūt ulcerib9 iteſtinoz. Et quando caro paſſularuz miſcetur cū farina et gegneiſi. i. ſcariola et cuis et modico melle, et commeditur admixto modico pipere, expellit flegma per os: & quando miſcetur cum farina fabaruz & cimino & fit inde emplaſtrum, conuenit apoſtematibus ca. inteſtinorū: & quando paſſule piſtate miſcentur cuz ruta et fit inde ēplaſtruz, delet quod apparz i cute ex clauis & ulceribus fraudulētis ſcilicz cancro, quando fit ex eis emplaſtrū cum oppoponaco conuenit podagre: & q̄ndo ponitur ſuper ungues eradicat eos. Et meliores ex eis ſunt keſmes ſine graīs: & poſt eas ſunt pingues ſubtilis corticis & parui grani. GAL. vi. ſim. phar. capitulo

girgata grana uue q̄ grece girgata uocāt
idigestibilia sunt: substātia eius ē grossa
terrea ꝑut & gustu declaratur qa sapor
eius est acerbus uel punticus/uirtus eius
fri.in prio sic.i secūdo gradu:& stipticat
& constringit: & conuenit omni fluxui
uētris iuuamēto magno.SERA.uinacia
uuarū repoītur & seruat & fit ēplastruz
ex ea cum sale apostematibus calidis &
apostematibus mamillarum. Et quando
fit cristere cum decoctione eius cōuenit
ulceribus intestinoruz & fluxui antiquo
& fluxui humido antiquo matricis q̄ndo
ex ea fit sessio mulierib9:& fiūt cristeria
matricum cum ea. Et idem auct.dyas.
uinū nocet neruis & sensibus/sed ipsum
est delectabilis saporis. Et ideo oportz
cauere de eo/si aliud mēbrum est egrum/
Sed si parum sumatur de eo i disopsitiōe
sanitatis & tamen mixtum aq̄ non nocet/
Et quod de eo est uetus multum albuz
subtile prouocat urinam nisi quia facit
dolorem capitis: & qui bibit ex eo satis
nocet stomaco. Nouum uero generat
inflationem:& est difficilis digestionis
& inducit sompnia mala & ꝓuocat urinā
& laxat uentrē:& mediocre inter nouū
& uetus est sine maliciis eoruz:q̄ propter
oportet ut eligatur potus eius pre aliis
sanis & egris.Et uinum album & subtile
est bonum stomaco & conuenit usus ei9
magis in sanitate & egritudine & est ꝑ-
pinqui9 ad molliendū uentrem q̄ rubeū
& nigrum:& uinum nigrum est grossuz
tarde digestionis:& inebriat & īgrossat
carnem:& cōuenit fluxui sanguis uētris
Et uinum rubeū est medium iter uirtutē
illorum.Et uinuz nigrum grossū ē malū
stomaco et inflatiuuz/nisi qa augz carnē
sicut grossum:dulce uero est grossuz et
est tarde digestionis:& inflat stomacum
laxat uentrem sicut mustum/nisi quia
uirtus eius ē debilior:et cōuenit uesice et
reib9 & cōueīt apostematib9 ī uiscerib9
quando infundītur lana non lota in ipso
& superponitur.Et quando ponitur sup
ulcera fraudulenta & superpruriginosa
ulcera & sunt ulcera ad que fluūt hūores

conuenit eis uinum non stipticū ē magis
prouocatiuum urine & facit sodā & in-
ebriat:punticū uero est magis cōuenies
cibo:& stringit uentrem:& nocumentuz
neruorum/& prouocatio urine sunt i eo
minus:& quando uinum bibitur cū oleo
prouocat uomitum:& cōueīt lacti coa-
gulato in stoāco & ardori renū et uesice
et ulcerib9 q̄ sunt in eis.Et q̄do bibitur
quantitas conueniēs uini iuuat illos qb9
datum est in potu uenenum frigiduz ut
coriandrum & opium & omnes medicīe
que interficiunt propter frigiditatē eaz/
& conuenit morsibus uenenosoz aīaliū/
& conuenit illis q̄ sudāt multū & maxīe
album uetus,boni odoris q̄ndo potatur/
GAL.tertio de complexionibus cap.iiii.
uinum ualitudinem tribuit citissimam.
Et idem.viii.sim.phar.cap.de uino:uinū
ex secūdo gradu ē calefactiuuz/qđ uero
sufficienter:est antiquum ex tertio/sicut
mustum nominatum est primi gradus
proportionabiliter aūt caliditatib9 sunt
eius siccitates Rabymoyses/nō ē melior
res potatione uini ad uirtutis debilitatez/
SERA.fex uini oportz q̄ admīstretur
illa que est ex uino ueterī.Et oportet q̄
cōburatur sicut cōburītur spuma maris
postq̄ desiccatur desiccatione forti. Et
quidam ponunt eaz in uase terreo nouo
& accendunt sub ea īgnē fortē & dimit-
tunt donec īflāmetur/& oportet q̄ scias
signum bone adustionis eius:& ē quādo
īmutatur color eius ad albedinem & ad
aereitatem/& quando applicatur lingue
īflāmat eam fortiter ꝓpter fortitudiez
adustionis:eodem modo cōburītur fex
aceti.Et fex adusta habz uirtutē cōbu-
rendi multuz forti adustiōe & abstergit
& aufert carnem superfluam ulcerum &
est stiptica & ca.& exsiccat & oportz q̄
ipsa administretur cum est noua uirtus
eius resoluitur cito:& propterea oportz
q̄ non dimittatur extra uas/& seruetur
bene cooperta & obturato uase. Et ipsa
quidem adurītur sicut tutia. Et quando
fit ēplastrum cum ea sub ūbilico & sup
pectinē abscindit menstrua: & resoluit

apostemata mamillaruz .Sed fex adusta quando miscetur cū resina pini & liniūt deīde capilli & dimittūtur sic una nocte rubificat eos. Et ipsa quidem ponitur in medicīs oculorū sicut tucia & abstergit & ualet obscuritati uisus. Paulus cap. de tartaro tartarz uīni qđ iueītur ī uegete est ca. & sic. ī tertio gradu quod de uino puriori est melioz est litargirum īfūdatur in aceto per noctem mane resoluatur ad idez ex eo & oleo nucis fit cōmixtio sup ignē & tartaro in multa q̄ntitate addito mox ab igne deponatur hoc unguentuz ualet ad scabiē & serpiginem puluis eius in cibis sumptus pinguedinem extenuat cōsumendo puluis in quantitate .ʒ.ʒ. uel ʒ.iii. cum melle rosarū uel cū oleo educit v. uel. vi. uicibus puluere masticis addito pro aceto. l. l. chal de uino autem multa uide apud Auic. tertia primi & apud Ysaac ī dietis pticularibus. Virtz alteriz speciei .que dicitur uitis nigra secundū dyas. caprioli eius cōmeduntur & habēt diureticam uirtutez: splenem siccāt epilenticis cathaplasmatibus adhīta luxationibus medēt. Et uirtz uitis agrestisē q̄ radix eius elixa ī aq̄ & bibita mixta uino maritimo nūero ciatoruz duoz accepta hydropicos purgat. Et omnes maculas corporis tollit. Caprioli ipsius ī sale cōponuntur & flos eius in puluerē redactz cū uinī ciatis duobus sumptus facit ad stranguriam .Radix eius data ut supra tussim sedat. Et ad defectionez stomaci radicis puluis multum ualet: uires habet stomaco uires representātes.

CAP. CCCXXXIIII.

Armusel ara. grece & latine gariofilus. SERA. li. agre. cap. harmusel . Harmusel. i. gariofilus & est fructus : & lignum eius admīstratur sicut defertur ex terris indie cum fructu suo. Et sunt eis capitella habentia dentes & meliores sunt quorum color uergit aliquantuluz ad ruborem & habent bonitatē multaz maxime illi qui colligūtur ex arbore sua cum digitis singulariter unus post unūj DYAS. gariofili. i. fructz : & lignū eiz admīstrat sicut defertur ex terris īdie cuz ligno suo & sunt in eis habētia capitella dentes & meliores sunt quorum color uergit aliquantulum ad ruborē & habēt bonitatē multā maxime illi q colligūtur ex arbore sua. AVIC. libro secūdo cap. de safar. Safar gariofilz est sicut sābaz sed est nigrior : & qui est masculus est sicut nucleus oliue sed longior & uehementius niger. Et est fructus arboris in insula īdie & glucten īpsius existit ī uirtute gluctinis albotin: ille qui est melior ē silis nucleo sicco suauis & acuti odoris ca. et sic. in tertio gradu. POSSE. SERA. auct. hachīn īgreditur ī medicīs q̄ accuūt uisū. remouet nāq; obscuritatē uisus & cōfert sebel. Et gluctē gariof. ē simile gluctini albotim. Idem auct. Rasis gariofili cōferunt stoāco & epi cōfortāt cor: & stringunt uentrez: & digerūt cibū Et auct. Ysaac q̄ndo bibitur ex gariof. ʒ.ʒ. cū lacte ieiunio corroborat potētiaz coytus. AVIC. corporis odorem bonū efficit: abstergit uisum: & conuenit pāno & confortat stomacū: & epar & remouz uomītum & nauseam.

Harica .i. ameos quidam dicūt q ē carui
Hari .i. iuniperus.

CAP. CCCXXXV.

Arsyarbay uel psoidai ara. grece proserpinata: uel poligonia uel porcinacia: uel sanguīnaria: uel multigonia latie uero certūnodia uel corigiola micr uel lingua passerina uel geniculata. SERA. libro agre. cap. harsiarbay auct. dyas. harsiarbay idest centūnodia & in lingua psica dicitur psoidami. Est enim Cētūnodia masculus & femina, masculz est herba que nascitur omī āno hec habz ramos seu uirgas rectas molles subtiles nodosas & distenditur super faciē terre sicut gramē & folia habet silia foliis rute nisi quia sunt mollia & longiora: & habz iuxta unumquodq; foliuz semē & pter

q̄ recens:& ſucus roſaꝝ quādo coquitur cū uino cōuenit dolori capitis & oculorū & aurium,& conuenit gingiuis quando eo fit collutio,& coquūtur folia eiꝰ ſine ſtipitibus & non exprimūtur,& fit ēplaſtrum cum eis heriſipille. Et ſemē quod eſt in medio roſarum quādo puluerizat̄ ſuper gingiuas ad quas fluunt humores conuenit multum:ſed caput roſe quādo bulierit ī aqua & bibitur, abſcīdit fluxū uentris:& ſputuꝫ ſanguis.Et idem auct. hachaꝫ aqua ro. ꝓhibet fluxū ad oculuꝫ & cōueīt ſincopi q̄do bibitur ex ea auſtꝰ aliquis.Et ideꝫ auct.hūay.Roſa fortificat mēbra intrinſica .Et ſtipticitas eius penetrat ꝓpter amaritudinē q̄ ēī ea .Et ideꝫ auct.Abē meſuay. Odoratio roſe, conuenit colericis & habētibꝰ caloreꝫ & capitis dolorem a colera,& ꝓhibet fumoſitates colericas acutas & conuenit dolori acuto :& mouet ſternutationem habentī cerebrum ca.Et q̄ndo cōficitur cū melle aut cuꝫ ẓucaro abſtergit quod eſt ī ſtomaco ex humoribus flegmaticis. Et idem auct.Raſis expertus eſt quidaꝫ ex amicis meis q accepit ex foliis roſarū recentibus, & ẓucaro & fecerunt eum aſſellare decem uicibus:& hoc facit ſucꝰ eius : uerum ſicca non eſt laxatiua :& hoc ſignificat̄ ex eo q̄ uirtꝰ eiꝰ ē amara ꝙ abſtergit.Et quando roſa deſiccatur fit ſtiptica quia ſepatur ab ea amaritudo & ſiccitas quidem in roſa eſt pauca,qa ipſa eſt cōpoſita ex ſtipticitate & amaritudine.unde abſcindit libidinē & laxat laxatione forti. IO.MES.cap.de roſa. Roſa eſt ex medicinis benedictis in qua ē uirtus cōfortationē faciēs & ſolutōnē & male q̄litatis per mutationem . Et eſt ex ea ru.& alba:& de utriuſq; ē multorū foliorum & denſorum & criſporum & alia paucorum & planorum:& melior ē rubea uere rubedinis paucorum foliorū & planorum:& ex albis eſt melior habēs ſimiliter.Et melior ſucus eſt cuiꝰ mater eſt roſa completa:ſicca uero melior eſt ī qua nondum cecidit complectio eſt fri. in primo gradu ſic.in ſecundo:diuerſarū autem naturarum ſubſtātie cōpoſuerūt roſam inter quos poteſt cadere ſepatio, diſtinguens componitur enim ex ꝓtibus terreis & aqueis mediocribus dantibus ei ſtipticitatem & ſubſtātiā:& ex ꝓtibus aereīs propter quas eſt in ea de dulcedīe aliq̄d & aromaticitas:& ex ꝓtibus igneis ſubtilibus a quibus conſiſtit ꝓfectio & ſpecies dantibus ei amaritudinē propter quod in abſciſſione amaritudinis ipſius que remouetur ꝓpter ſolā exſiccationē eius non reſoluitur ſpecies : in abſciſſiōe rubedinis non eſt plus roſa q̄ hō mortuꝰ amaritudo autem in ea que r̄ecens ē plꝰ eſt ſtipticitate ipſius.Et prima eiꝰ opatō eſt propter amaritudinem ſuaꝫ propter quod roſa recens, & eius proprie ſucus ſoluit:cum autem reſoluitur caliditas dās ei amaritudinem propter exſiccationem eius,nominatur ſubſtantia eius ſtiptica faciens conſtipationeꝫ:eſt autem ſucus eius ca.fere ad primum gradum ꝓpter excluſionem eius a re terreſtri & frigida POSSE. IO. MES. Eſt autem roſa reſolutīa exiſtēs :extinctiua iflāmationū confortatiua membrorum:coadunatiua ꝓtium:& conſtrictiua:& ſemen eiꝰ ī hoc eſt fortius & ſimiliter pili eius qui ſunt in medio ipſius;& ſucus eius eſt reſoluēs Et ſicca quideꝫ magis frigida & ſtiptica & que non eſt cōpleta frigidior & ſtipticior:& alba in frigiditate & ſtipticitate plus eſt q̄ ru.non eſt in ea malitia,ſed eſt ex debiliter ſoluentibus :uīgorat tamen operationē eiꝰ aqua caſei.Si enī ſuci ro. ℥.i.miſceatur cū aq̄ caſei & pauca ſpica eſt ſolutiuū conueniens: & ſimiliter infuſio.℥.vi.foliorum roſaruꝫ in aq̄ caſei cum pauco melle ſoluit ſine moleſtia.Et ſyrupus factus ex ſuco eius eſt leuis ſolutionis,& ſimiliter ponitur oleum eius in emendatione medicinarum acutarum ſicut eſt ſcamonea:& ſimília.Roſe autem condite cū melle abſtergūt & mūdificāt & cōfortant:& cōdite cū ẓucaro mīoris ſunt abſterſioīs & maioris cōfortatioīs & ſtipticitatis:& aqua eorum que fit ꝓ ifuſionē mūdificat & cōfortat,abſtergit & reſoluit.Ea que fit per ſublīmationeꝫ eſt multe confortationis ueq; ēq; reſolutīa

propter reſolutionem ſubtilis caliditatis eius indecoctione ipſius. per albas uero non fit ſolutio aliqua de qua ſit curādū. Et eſt ī eis de ſtipticitate pluſq̄ ī ru. neq; adhuc ſunt ſimiles eis in confortatione: & ſcito q; roſe non ſubſtinēt de coctiōe aliquid omnio & ꝓprie recētes: ſoluit enim ab eis uirtus ſigillans abſterſionem eius & ſolutionem: & declaratur uirtus eius ſtiptica faciens conſtrictionē: ſucus uero eius ſubſtinet decoctionem aliquid mediocriter: & acquirit ei ſubtilitatez & bonitatem abſterſionis: oleū quoq; factū ex ro. nondum completur, eſt maioris infrigidatioīs & ſtipticitatis, cuiꝰ melius fundamentum eſt oleuz oliuaꝝ mediocꝝ in maturitate: aut ſiſaminum. Acetū aūt infuſionis eius eſt medicina bona omniū inflāmationum: & eſt diuiſiuuz ſolutiōe confortatiuum. Sucus eius ex aq̄ ifuſioīs recentium completarum ſolutōe educit coleram: mundificat ſanguinem ab ea & uenas & articulos & conuenit hycteritie, & aperit opilationes epatis & ſtomaci & mundificat & confortat ea: & confortat cor: & cōueīt trēori eiꝰ: & educit materiā cauſātē eā & fe. colericis. Roſa ℥o & oleū eius & aqua ipſius facta p ſublimationē confortat cor: ſtomacum: & epar: & coadunat ꝓtes laxas mēbrorū: & cōfortat retentionē: & ſedat dolores calidos mira ſedatione & extīguit & ꝓmutat malitias inflāmationum permittit & ſedat eas: & ſunt ex medicinis facientibus dormire faciunt tamen corizam & ſternutationē & obſunt catarris: & ſtringūt guttur & cōfortāt ea: & auferunt crapulas. Doſis potio ſuci roſarum eſt ab. ʒ. i. uſq; ad. ii. cū ʒucaro. Et potio ſyrupi facti ex ſuco earum eſt ab. ʒ. ii. uſq; ad. v. AVIC. de uiribus cordis dicit q; confortat cor

Harps .i. apium
Hars .i. adeps

CAP. CCCXLI.

Aſcaha uel haſach arabice grece ab eſſech: uel tribolus, latine uero tribuꝰ uel cicer ĩpatoris, SERA. li. agre. cap. haſ caha ſiue haſach. auct. dyas. haſcaha .i. tribulus cuius due ſunt ſpecies: prima agreſtis naſcens in ſterquilineis & iuxta flumina & in littoribus cuius folia ſunt ſimilia foliis portulace niſi qa ſūt mīora & habet ramos longas ſup terrā expāſas & prope folia ſunt ſpine dure: ſecunda uero ſpecies naſcitur in fluminibus cuius rami eleuantur ſuper aquā & habz ſpias occultas & folia lata & ramulos longos in quibus ſunt folia: & habet ſtipitē cuiꝰ pars ſuperior eſt groſſior inferiori: & eſt in ea res adherens ei, ſubtilis ſicut capille ſpie aggregate uel aculeo ſpine: & ſemē eius durum ſicut ſemen alterius ſpeciei, ſubſtantia eius ē compoſita ex ſubſtātia humida pauce frigiditatis, & ſubſtantia ſicca non pauce ſiccitatis ſecunduz ſuaz frigiditatē: & illud quod uīcit ī ſilueſtre eſt ſubſtantia terrea: & quod uīcit ī alia eſt ſubſtantia aquoſa. Et ſapor agreſtis eſt ſtiptícus. Eſt alia ſpecies q̄ naſcitur in regione badahas que dīcitur ſandarx, que datur ab īcolis illius patrie aīalibus pro cibo, dum eſt humida herba ipſius. Et ex ſemine eius faciunt panem. Nam ipſum eſt dulce & nutrit, & ſic utuntur eo loco pais tritici. GAL. viii. ſim. phar. cap. de tribulo: tribuꝰ ē ex humida ſubā moderate frigīda: & ſicca nō moderate exiſtit: dominatur autez in terreſtri qdē terreum frigidum & ſtipticū oſtēdimus, in aquatili uero aquoſitas & ꝓpea utraq; ad flegmonum & oīo ad omnes influxiones competunt: terreſtres uero tribuli ſubtilium ptium exiſtētes fructꝰ lapides qui in renibus frangit bibitus. DYAS. cap. de tribulo: tribuli genera ſunt duo ſiccus & humidus: ſiccus uero folia habet ſimilia adragne non tenera: ſed dura: haſte ſunt illi longe & tenere: porrecte ſuper terram in quibus ſpine naſcuntur. Naſcitur locis fluuialibus & deſertis: humidus uero in fluminibꝰ naſcitur, cuius coma ſup aquam extēditur folia ſupernatant, ſpinas uero celat in aq̄, folia latiora habet & longos rāos: haſta uero ī initio in ſummo groſſa ē: deinde ad radicem tenuis habens in ſe tenues

ſpinas ſicut ſpica ſemen eſt dur⁹ ābobus, uirtus ē illi ſtiptica deſiccatīa. POSSE. GAL. fructus eius frangunt lapides in renibus DYAS. tribuli faciunt ad ſiſtīmationes: & ad ea que ſuperoccurrunt. ẏt⁹ ē illis ſtiptica, & deſiccatīa leptōeris etiā oēs tūores ſpargit: faucibus & gingiuis impoſiti opitulantur: melle addito naptas. i. oris putredines tollūt ſuc⁹ eorū nobilius colliriis miſcetur: ſemen eorum calculos frangit & excludit: terreī uero ſemen. ʒ. i. bibitum & impoſitū morſibus uenenatis occurrit, dato ueneno cōtrarium eſt uīm eius uīcendo. Elixtura eius ſparſa pulices necat. In flumīe tracie īn ſtirmonia paludē, de herba eius equi herbantur: ſemē ei⁹ qa dulce ē euſtoācū, eſt pro tritico, de īpſo paīs fit uſui apt⁹. SERA. uirtus eius ē que prohīb⁹ apāta ca. ne confirmentur: & Sera. qdē confert omnibus membris ad que fluunt hūores, ſed ſemen tribuli agreſtis quādo bibītur, frangit lapidem renum: & ambecus ſpēs infrigidant & ſtipticāt: & fit emplaſtrū cum eis apoſtematib⁹ ca. & miſcetur cū melle & curat alcolam & putredinē que fiunt īn ore & dolorem gingiuarum. Et exprimītur ſucus ab eo & adminiſtratur īn oculis & ſemen ei⁹ eſt humīdū cōueīt lapidi renum & ueſice: & quando ʒ. ii. bibūtur de prīa ſpē ipſi⁹ & fit ēplaſtruʒ cum ea conuenit morſui tyri. Et quando bibītur cum uīno conueīt medicīs mortīferis. Et quando decoctio eius roratur ſuper loca ubī habundāt pulices, occidit eas. Ille uero quī naſcītur & dicit ſādarx ī regiōe badacas, dat ab īcolis illi⁹ patrie animalibus pro cibo, dum ē huīda herba ipſius: & ex ſemine eius faciunt panē. Nā ipſum eſt dulce & nutrit, & ſic utuntur eo loco panis tritici ſandarx, eſt bonus dolori ueſice & ſtrangurie: & augmētuʒ magnum facit īn ſpermate.

CAP. CCCXLII.

Aſap ara. grece calamos: latīe calamus uel cāna ptīdis & eſt illa & eadeʒ que eſt in hyſpania. SERA. li. agre. cap. haſap auct. dyas. cannarum quedam eſt que nominatur haſtos & eſt illa que non eſt īterius inanis ex qua fiūt haſte ſagittaruʒ: & eſt que nominatur bublas & eſt femīna. Et alia eſt que uocatur ſyringias & ē cānoſa lōgos habēs nodos apta ſcriptoribus. Et alia groſſa inanis naſcēs prope aquas, & nominatur tineas & a qbuſdam dicītur chocuas: & quideʒ nominant eā cacamineres: & eſt illa que naſcītur īn paludib⁹ uolo dicere q radix eius eſt īter radices iuncorum & eſt ad ſolidītatem tendens, cuius color eſt fere albus. DYAS. cap. de canna: cāne ſpēs ſunt quatuor, una dicītur haſtos, ex qua ſagītte fiunt: altera autem femīa dicītur, unde fiunt ligule ad calamos: tertīa ſpēs eſt noīe ſiringias robore ſolido & duro, & nodis ſpiſſis quibus ſcriptores utūtur, & eſt quartum gen⁹ calamī quod carax appellatur & a pluribus cīprion, qđ gen⁹ maxīme īrriguis locis naſcītur & fructuoſis & illa eſt canna uſualis noſtra. Eſt alia cāna agreſtis que grece dicitur caīor, que eſt ſpecies gramīnis ſicut apparet īn littera agreſtis quā ſi animalīa cōmedūt cito īnfert mortē: maxīme illa que ī uīis babīlonie naſcītur & īn parnoſo haſtas habet multas: folīa ſunt illi edere ſimīlia flos albus & odorat⁹: ſemē habʒ mīnutū & bonuʒ & radices. v. aut. vi. albas lōgas & dulces groſſītudīe unīus digiti habēs. POSSE. GAL. vii. ſim. phar. capītulo calami frigmitis & eſt uſualis calamus: radicē cuʒ bulbīs dicunt euellere ſpīcula, & ſtīmulos funditus aliqui cōſcripſerūt, quaſi attractiua ei īn exiſtente uirtute, tamen non fuīmus nos expti: quantum uero conīecturandū ē abſterſiue ptīceps uirtutis eſt non pauce nequaq̄ acris: folīa uero uīrida mediocriter īnfrigidant ipſa enim ptīcipant potētīa abſterſiua. Radix quoq; eius aduſta ſubtīlium partīū ſatis & diaforetice uirtutis fit habens quīd & abſterſiuū ut calefacit & exſiccat ſecūdū tertiū gradū: & deſiccat plus q̄ calefacīt, cauendum eſt autem a ſuo anchili. Naʒ īn auribus ītrans offendit auditū ut fere faciat ſurditatem. DYAS. radix canne

uſualis cathaplaſmatibus adhibita cum bulbis infixa corpori eiicit :aceto mixta dolores ſciaticos mitigat:eiꝰ folia uiridia cataplaſmatibus adhibita ignem ſacrum compeſcunt:& durities ſoluunt omnes. Corium eius aduſtum : & aceto tritum, alopitias capitis emẽdat:flos autez cãne ſi in aures miſſus fuerit auditum tollit: tantum poteſt quantum & cipria canna. Canna agreſtis elixa in uino & melle addito & myrre dimidia ꝑte & piperis & libanotidi tertia parte : hoc medicamen oculorũ caligines tollit:quod medicamẽ in buſſida enea reponi debet . Elixatura radicis eius tantum poteſt quantum & radix:ſemen eius diureticũ eſt nauſeam prouocat:uentrẽ ſtrĩgit:naſcitur ĩ ſicilia q̃ ciues ipſi quilinia uocant, que ſi uiridis cõmeſta fuerit a bouibus, apoſtemantur.

Haſa herbai .i.uirga paſtoris,

Haſan eſt medicina armenea, ſecundum Auic.ẽ fortior euforbio & cũ eiꝰ potio augmentatur ſupra.3.interficit calida ẽ & ſic.in tertio.

Haſal .i.cepe

Haſalazir .i.cepe ſine tunicis

Haſalafur .i.ſquilla

CAP. CCCXLIII.

Aſas arabice grece molibdo ſiue molibdinos latĩe plũbuz ubi ſciendum, ꝙ plumbum ex eadem uena extrahitur a qua argentum cũ uena teritur:& lauat̃ ut ſubſtãtia terrea ab ea moueat̃ : & qđ mundũ eſt in cineratio ponitur & actõe ignis liquatur :qđ ſupernatat ut ſpuma eſt litargirum quo inde ablato, cũ ĩſtrumento remouente ſputum qđ buliendo ſuperſtitit eſt plũbũ, quod artificialiter cineratio delaborato in terrã fluit, tamen quouſq; cineratio remaneat:qđ eſt puꝛ argentum põderoſius plumbo in fundo reſidet. Nã multotiẽs hoc uidi ſardinie in uilla eccleſie ubi predicta uena cõtinue inueĩtur. SERA. li. agre. cap. haſas auct. gal. haſas .i. plumbum ſubſtantia eius eſt cõpoſita ex ſubſtantia aerea & ſubſtãtia humida que fuit coagulata ꝓpter frigiditatem, & non ẽ in ea ſubſtãtia terrea niſi modica. Et uirtus eius ẽ q̃ infrigidat & humectat. Et ſignũ ꝙ in ea ẽ ſubſtãtia aerea eſt quando infrigidatur raritas, & mollities corporis ſui creſcit enĩ q̃titate & pondere quando moratur interius ĩ locis frigidis & hu. Et quando accipitur mortarium & piſtellum ex eo & poĩtur ex eo oleum roſarum aut mirtinum aut citoĩoꝝ & teritur ĩ fortitudie fricatioĩs/ & uteris hoc oleo in medicamĩe apãtum calidiorum que fiunt in uirga: pectine: & ano & in ulceribus aut in medicamine emoroidarũ: & cõueĩt apãtibꝰ mamillarũ/ & eſt medicamen conferens multuz. Et ſecundum hoc adminiſtratur ad omnez materiam que deſcendit ad pedes & ad iuncturas aut ad ꝑtes alias ut ad apãta calida & mala: & ſi admĩſtras hãc medicinam in apoſtematibus in qbꝰ ẽ cancer, facit operationem mirabilem: & quando fit ex plũbo lamina & ligatur ſtricta in pectine, prohibet pollutionẽ in ſompniis/ & ĩfrigidat infrigidatione maxima. Et ſi ligatur ſuper contritionem neruorum, aut ſupra nodationes eorũ diſſoluit cito & curat: & quando plumbum teritur & linitur ſupra puncturam ſcorpioĩs mari conuenit. Et ſunt qdam qui ponunt cuz fricatura uel lotura plumbi quã inueniẽs ĩ .l. lotura: medicinã q̃ dicitur molibdios & replet ulcera profũda: & cõueĩt fluxui ſanguinis, quando miſcetur cum oleo: & conuenit ulceribus ani & emoroidibus a quibus fluit ſanguis & ulceribꝰ difficilis conſolidationis & corroſiuis : & uniuerſaliter uirtus eiꝰ ẽ uirtꝰ tutie. Aduritur autem plumbum in hunc modum ĩ olla noua puluerĩza parum ſulfuris : deinde ponãtur ſuper eum lamine aliq̃ & deſup puluerizatur ſulfur, & fit ita donec ſit plena olla : deinde accenditur ſub olla ignis & quando plumbũ fuerit iflãmatũ, mouet̃ cũ ferro quouſq; fiat ſicut cinis/ & non apparet ibi aliquid de ſubſtantia plũbi, deinde aufertur ab igne & oportet ꝙ ille q̃ calefacit hoc obturet nares ſuas/ quia fumꝰ eſt ualde nociuꝰ . Abluitur

autem plumbum aduſtum in hũc modũ habeas mortariuꝫ ex plumbo & piſtellũ ex eodem & proiice aquam modicam: & miſce fricãdo bene cũ piſtello illo doẽc aqua fiat nigra & ſpiſſa: deínde cola ipſũ per pannum líneũ & facias duabꝰ uicibꝰ aut pluribꝰ ſi oportꝫ & poſt hoc dímitte reſidere ī fundo & ꝓiice aquam aliaꝫ & ablue ſicut lauatur clímia: & fac hoc donec non appareat ín aqua nígredo: & fac inde trocíſcos & ſerua de íſta lamina: & eius uírtutes latius inuenies in .I. lotura. Et ſcoría plumbi melior eſt illa que eſt ſílis ſulfuris citrini in colore ſuo, grauís difficile frãgibílis: & non habẽs admíxtũ plumbum cítrina clara ſímilis ī claritate ſua uítro. Et uírtus eiꝰ eſt ſímilis uírtuti plumbi uſti: níſi quia eſt plus ſtíptica

Haſal .i. cepe.
Haſalakir .i. cepe ſíne tunícis.
Haſalafur .i. ſquílla.
Haſcalech uel alleſſech. i. herba ſpanſa ſup terraꝫ habens plurímos ramuſculos faciens cícera ſpínoſa & eſt haſaha.
Haſchala .i. haſaha.
Haſchaha idem quod ſupra.

CAP CCCXLIIII.

Aſdane ara. grece ãdragne latine portulaca. SERA. li. agre. cap. haſdane alíqui uocant eam herbam ſultaꝫ uel piperellã: & eſt herba portulaca que omnibus eſt nota. GAL. vii. ſim. phar. cap. de portulaca: ſubſtãtia eiꝰ ẽ aquoſa & ín ſapore eius eſt ſtipticitas pauca. Et uírtus eius eſt que ínfrigidat in .iii. gradu & hũectat in ſecundo. DYAS: capítulo andragne ſíue ut alíi portulaca eſt oĩbus nota habens frigídam uírtutem atq; redarguentẽ ut ſtrignũ & hiíſdẽ cõueĩens cauſis ſed preſtantíꝰ. POSSE. SERA. cõueĩt portulaca habentibꝰ ĩflãmatiõnẽ & incenſíonem & cauſonem in orífício ſtomací, & in omnibus ypocundríis: & curat ſtuporẽ dentiũ eo ꝙ lenit & aufert aſperítatem que eſt in eis ex acidorum ſapidorum preſentia propter huĩditateꝫ uíſcoſam que eſt ín ea, ſed & ſucus eius, ſimíliter non ſolum exterius appoſítus, ſed & bibitus refrigerat: & hoc quidem ipſí herbe accídít, & ſi tota cõmedatur & conuenit ulcerĩbus inteſtinorum leniẽs ipſa, quando ſumitur ín cíbo. Eo uero ꝙ ſtípticat eſt cíbus ydoneus: & conuenit fluxui matrícis ĩmoderato: & ſucus eius fortior eſt in hoc: & infrigídat quando ex ea fit emplaſtrum & herba ipa quãdo cõmedítur facit hoc. Et idem auct. Rufí debílitat uíſum & deſtruít eum: & ĩfrígídat corpꝰ & ꝓhíbet uomitũ & aufert líbídínem. DYAS. portulaca maſticata uel cõmeſta cum oxígaro fluorẽ ſãguĩs prohíbet & uíſcíde ſtringit proprie, cum maſticata uel cõmeſta dentíum offenſaꝫ que de ĩmaturís pomís fit quam grecí emodíam uocant ſanat: In ardore ſtoãci portulaca cuꝫ aceto cõmeſta mire iuuat tunſa & cum mollíto ordeo míxta & ꝙſí malagma pãno inducta & ſtoãco ĩpoĩta, mire febres tollit: frígida eſt nimís & hu. habundanter: modícum auſtera & iõ reprimít & maxime coleraꝫ trãſmutans eam & alienans ín ſuam ꝙlítatẽ, nimíum ínfrigidando propter quod cauſon febrientíbus plus omnibus iuuat ĩ ſtoãco poſita uel ín totís ypocundríis: ſtuporeꝫ etiam dentium ſanat maſticata. Et non ſolum extrínſecus poſita ſꝫ potata ĩfrígídat: ſucus eius ſímíliter agít: & quía ſtíptica eſt díſíntericís ī cíbo ſũpta íuuat. Et ad fluxum ſanguínis mulierum & ſanguĩnem reíícientibus ſucus eiꝰ mire facit quía uíſcide ſtringít. Rabymoyſes portulaca curat appetitum luti: & ualet contra ligationem dentium. AVIC. li. ſecũdo cap. de portulaca ſucꝰ portulace eſt magis utílis operationis fri. eſt in .iii. hu. in fine .ii. in ea eſt ſtipticitas prohibꝫ fluxum ſanguínis & fluxus antiquos & ipſíus nutrímentum eſt puuꝫ illaudabile, & eſt reſíſtens colere ualde: & fricantur uerruce & eradicat eas ꝓprietate ſua nõ qualitate: fit ex ea emplaſtrum ī apãtibꝰ calidis ín quíbus tímetur putrefactío & heríſipílla: cõueĩt bothor ī capite abluto ex ea cõmixta cuꝫ uíno & delet ſtuporẽ

dētiū propterea quia lenit aſperitatē: & ſedat ſodam calidam pulſatiuaz cōfert obtalmie: & ingreditur in alcohol. Et nimiꝰ uſus eius facit accidere pannum in oculo: eius ſucꝰ prohibet ſputū ſāguis propter uirtutem ſuam puntícā, confert īflāmationi ſtoāci bibīta & more ēplaſtri ſuperpoſita: & conuenit epati īflāmato, & prohibet uomitum colericum: & debilitat appetitum: & fit ex ea criſtere diſinterie inteſtinorū: & ſolutōi colerice, & conuenit doloribus renum: & ueſice: & ulceribus & abſcīdit plurimū deſideriū coytus. Et extimauit filius meſarugie, ꝙ augmentum facit ī coytu: & uidetur ꝙ ſit illud ī complexiōe ca. & ſic. & ipſa retinet fluxum menſtruorum: & conueīt ulceribus matricis: & conueīt aqua eius emoroidibꝰ ſāguíneis: & eiꝰ ſucꝰ extrahít aſcarides: & ſi aſſetur portulaca & cōmedatur abſcindit ſolutionē & cōueīt ſe. antiquis.

Haſkam .i. omne quod eſt amaz multuz & quidam dícunt ꝙ eſt coloquíntida

Hataban .i. folium
Hartarium .i. polium montanum
Haſſatrerarai .i. ſal armoniacuz
Hataſír .i. cepe muris
Hating hatronig
Hatib .i. armel
Hatmac .i. hermodactilus
Hatoſis .i. ceterach
Hatoris .i. acorus

CAP. CCCLXV.

Atros uel turgi ſiue obtrogi ara. grece citrū uel pomū aque: uel milia: latine uero citrum. SERA. li. agre. cap. hatros. Citri non una eſt natura, ſz caro eius eſt illud quod eſt in medio corticis & acetoſitas eius generat humores groſſos frigidos: ſed cor eius & ē acetoſitas eius ſcilicet in qua eſt ſemen, eſt acetoſi ſaporis & infrigidat & deſiccat in ſecundo gradu & ſemen eius eſt amari ſaporis & eſt exſiccatiuū ī ſecūdo gradu: & diaforeticum: foliū eſt uirtutis exſiccatiue & reſolutiue DYAS. citruz habet ſemen ſimile ſemini pirorū. GAL. vii. ſim. phar. capitulo de citro ſecūduz trāſlationem greçam milia īdica. i. citruz huius fructus ab omnibus nominatur citrum, in ſemine quidez acida qūlitas & ſiccatiua dominantur ut ſecundi ſit gradus ſiccatiuū & īfrigidatiuū; ī cortice uero ſiccatiua partícipat complexiōe nō modicā habens tamen acedinem, quocírca & ſíccat hic cortex ſecundū tertiū gradum: non tamē eſt frigidus: ſz uel cōmoderate uel infra. Caro uero eius groſſarum partium eſt & flegmatica & frigida, ipā itaq; cōmedit ſicut & cortex eius eſibilis eſt: & humidum quid habet & acidū de quo prius locutus fuī: & qdē in eo īnuenít qd uere ē ſemē amaz autē & eſt palā quoníā díaforetice & ſiccatíe uirtutis īn ſecundo fere gradu accedens a cōmoderatis: & folia ſunt exſiccatíe & díaforetice uirtutis. Et idem eodē libro & eodem cap. ſecundum tranſlationem ara, hatrox. i. citrum: & eſt pomum aque, cortex eius non eſt frigidꝰ: ymmo ē aut equalis complexionis aut minus equalis parum, & exſiccat quantū eſt de uirtute & complexione ſua exſiccatione habēte acuitatem non paucam: & iō exſiccatio eius deuenit ad ſecūduz gradum, ſemen ſiccum īn ſecundo gradu foliū eſt eiuſdē uirtutis exſiccatíe & reſolutíe. DYAS. cap. de citro. Citrum non in ptibꝰ oībus, uis una eſt eadem natura uel uirtꝰ. Naz medulla eius ubi ē ſemen acidā poteſtatē, ac per hoc ſtipticā ineſſe manifeſtū eſt. AVIC. li. ſecundo cap. de citro. Citruz omnibus eſt notum & oleuz ipſiꝰ factū ex eo & ex corticibus eius eſt fortē et factum ex flore ipſius eſt debiliꝰ omni alio. Cortex eius eſt ca. in primo ſic. in fine ſecundi: & eius caro eſt ca. in primo & hu. in ſecundo: quidam autem dixerūt ꝙ eſt fri. & hu. in ſecūdo: & eiꝰ frigiditas magis eſt: & ipſius acetoſitas fri. & ſic. eſt in tertio & eius ſemen ca. in. i. ſic. in ſecundo. AVIC. cap. de citro. Cortex eius eſt temperatus ī caliditate, & eſt ca. in primo gradu ſic. in ſecundo, ſemen eiꝰ

eſt ca.cum forti ſiccitate pulpa eiꝰ fri.& hu. POSE.SERA. quando bibitur cum uino,ſemen eius habet poteſtatem contra medicinas mortiferas : & laxat uentrem:& quando ex decoctione ſcilicꝫ corticis eius aut ex ſuco eius fit collutio oris facit oris odorem bonum:& cōueīt ſcilicet acetoſitas pregnantibus,quādo habent deſiderium preter naturaꝫ quod contingit eis propter impregnationem. Et dicitur ꝙ quando citrum ponitur in pannis.ſ.cortex eius: pſeruat eos a corruptione.Et idem auct .Aben meſuay: proprietas corticis eiꝰ ē,ꝙ facit bonum odorem.Et proprietas eius ē/ꝙ extīguit calorem ſtomaci ſuperfluū:& acetoſitas quando linitio fit ex ea/cōueīt ēpetigini & aufert eam :& decoctio eius conuenit cardiace & facit appetitum cibi & īcidit coleram:& abſcindit fluxum uentris : & uomītum:& extinguit calorem epatis:& de proprietate eius eſt auferre triſtitiaꝫ Et hec eſt proprietas ſui rob. ſed ipſum nocet pulmoni & neruis ſua acetoſitate: & grana ſua ſunt de numero medicīarū conferentium uenenis,q̄do ex eis ſumīt aureus unus cum aqua tepida & poītur ſuper locum morſus & molliūt uentrem. DYAS.citrum pregnantibus faſtidium laborantibus eſui datuꝫ ſtoācū a nauſea mundat tritum & in potione uini datuꝫ medetur querelis iecoris & aqua tritum & īnſparſuꝫ huīdis uulneribꝰ adhībetur & pernionibus ex ea ſingulare preſidiuꝫ eſt;cortici auſterior natura cōceſſa que quantuꝫ ualeat etiā de ipſo odore teſtat medico ſūptus:aut potioni calide diutius īmenſe beneficium nature digeſtionis operatur.AVIC.caro eius īflat:& folia eius ſedant inflationem : & eius flos eſt ſubtilior eis :& eius acetoſitas ē ſtīptica/ frangens coleram rubeā.Et eius ſemē & cortex ſunt reſolutiua: & cuꝫ poītur eiꝰ cortex in pannis prohibet tineas : & eiꝰ odor rectificat corruptionem aeris : & peſtilentiam & acetoſitas eius abſtergit colerā ru.& aufert pānū:qđ ē ex cortice eius aduſtum,eſt bonum ī albaras linitū/ & decoctio eius efficit odorē bonuꝫ oris & eſt īpinguatiua corporis & cortex eiꝰ recentis in ore/odorem oris efficit bonū, & eius decoctio ſimiliter cum retinetur in ore : & acetoſitas eius ualet ēpetigini illinita.Eius oleum ualet mollificationi neruorum:& non fiat niſi ex cortice eiꝰ & conuenit paraliſi . Et ipſius acetoſitas eſt mala neruis.Confert torture oris cū fit colliriū ex acetoſitate eius:& remouꝫ hycteritiam oculi . Eius acetoſitas ſedat tremorē cordis.ca.Et nutrituꝫ eſt bonū gutturi & pulmoni : ſed eius acetoſitas eſt mala pectori : & medulla citrī cum aceto ſi potatur ex ea medietas aſtariati,interficit ſanguiſſugas tranſgluctitas & educit eas:caro ipſius eſt mala ſtomaco inflatiua tarde digeſtionis,q̄re oportet ut cōmedatur cum almuri. Et ſimiliter nutrita cum melle eſt ſanior,& magis recipiens digeſtionem : & niſi ſit plurima:& eiuſdem quidē folia cōfortāt ſtomaçum & uiſcera:& poſtea flos ipſiꝰ & cortex eius ponitur in cibariis,ſicut ſemina que pro condimento ponuntur propter ſui duritiem: & ipſius decoctio ſedat uomitum colericū & facit appetitū & oportet quidem ne citruꝫ cōmedatur, ſingularitē ꝙ non miſceatur cibo ante ſe & poſt ſe.Eiꝰ caro facit utentē ſe poſſidere colicam:& ipſius acetoſitas retinet uentrem:& confert ſolutioni colerice,& eius ſemen conuenit emoroidibus : & in eius ſemine eſt uirtus ſolutiua : & ſucus acetoſitatis eius ſedat īfirmitatē ſciaticā mulierum:ſeminis eius pondus .ii.ʒ.cum uino & chilem & aqua ca.illinitū reſiſtit uenenis omnibus,& proprie ſcorpionis bibitū aut linitū : & eius cortex ē uicinꝰ illis:& ſucus acetoſitatis conueīt morſui uipere bibitus/& cortex eius ꝙ ēplaſtro ſuppoſitus eſt uicinꝰ illi:& idē de uiribꝰ cordis/ait,ꝙ cortex eius confortat cor.& eſt tyriaca contra uenena:& ad hoc ualꝫ acetoſitas eius ſimiliter.Paulus capitulo de citro.Cortex eius digeſtionē cōfortat & ualet contra cardiacā:media ſubā eiꝰ male digeritur ſed interior .i.acetoſa cōpetit uſui medicine:appetitū cōfortat/ & ualet contra fe.peſtiferas: ſemina eius

sunt diuretica. Rabimoyses ubi loquitur de citro dicit q̄ cortices citri ualēt cōtra egritudines stomaci &. expellūt malitiaz ītestini ieiuni: & acetositas eiꝰ cōfortat spiritus. Auerois cap. de citro cortex eiꝰ habet manifestum iuuamentuz stomaco & epati. Medulla citri curat cōbustiones ignis: & excoriationem ex itinere: & ex oī re calefaciēte: & potissimo ex sole & psilotro: & curat mirabilit̄ ramicē puerorū & potissime si ex ea fiat unguentuz illo modo. Accipe medullam citri subtiliter incisam et buliat in axungia porci recēti & postea coletur per petiam & iterum reponatur ad ignem: & in fine misceatur mastix olibanum & cera alba, & erit optimum unguentum citrinū. aliq cōficiūt ipsum cum citro & axungia tantum sed ē minus bonum & postq̄ colatum est nō reponitur iterum ad ignem: fit similiter alio modo unguentum de citro secūduz q̄ inuenies in antidotario minori .gal. quod ibi īterpretatur unguentū citrinuz. Sed attendendum q̄ quando aliquod unguntum uel emplastrum fit ex citro, debet fieri ex citro bene maturo. Nam secundum q̄ dicit Auic. diacitrū & que fiunt ex citro debent fieri ex citro sole existēte ī capricorno .i. a medio decēbris usq; ad medium ianuarii.

CAP. CCCXLVI.

Atronig ara. grece thitranolia latīe resina uel rasa uel gluctē arboris grani uiridis ubi sciendum q̄ resina pōt appellari ōne gumi q̄si resuma a resudo resudas. inde apparet hoc uocabulum ad designādū gumi cappini q̄do simpliciter inuenitur istud gumi nostro idiomate uocatur rasa: sed quando ponitur cum determinatione dicit gumi illius plante ad quam fit determinatio: ut resina pictuina .i. pini uel resina timiamatis uel resina pruni: unde dyas. resina pictuina quam nos abialem dicimus &cetera.

SERA. libro agre. cap. hatronig siue hatin auct. dyas. hatronig .i. resina & sūt eius species diuerse secundū diuersitates arboris a quibus colligitur. Nam quedaz colligitur ex pinu quedam non ex pinu sed ex arboribus aliis: sed illa que est ex pinu masculo que dicitur com: & hec ē colofonia que fit q̄do frigitur ut possit teri & fit abietis que est in liq̄da subā & frixa ī patella ut possit redigi ī pulueren & etiā uocatur resina erudita uel carponata & est colofonia pro quo .l.l. colofonia. Et quando non frigitur ē illa resina que uocatur rasa sicut apparet in littera test. Vbi sciendum q̄ q̄do poītur resina pini simpliciter, debet intelligi rasa sed quando poītur cū alia determinatōe debet intelligi de illa resina ad quam determinatio illa cadit. Est & alia resina que colligitur ex pinu que dicit̄ chitranolia & est arbor cuius fructꝰ sūt grana magna. & ē alia cuiꝰ pinꝰ dicit̄ citharāda & est arbor iachuc & facit fructū puorū granorum: & de ea quedam est que fit ī pinu per se absq; artificio sicut illa q̄ fit in arbore masticis: & q̄dā fit ex artifitio incidendo arborē: melior autē omiuz specierum est illa q̄ est boni odoris clari coloris non multum existens arrida: nec multum humida similis myrre facilis fricationis & fractionis. Idem auct. gal. Et omnes iste resine sunt calefactiue & dissolutīe & mūdificatiue: & de eis q̄dā habent subtilitatem paucam & quedam ampliorem: & quedaz habēt stipticitatē quedam uero non: & melior oīuꝰ speꝰ gluctinis est glucten romanū & ē mastix sed ceterarum specierum gluctinis meliꝰ est glucten albotin & est terbentina, & in isto non est stipticitas manifesta sicut in mastice & est ī eo cuz hoc amaritudo & propter hanc causam dissoluit plus q̄ mastix. & ē ī eo res que abstergit adeo q̄ curat scabiem & ipsum quidem attrahit ab interioribus plꝰ aliis specieb⁹ gluctinis & est subtilius aliis: sed glucten quod est de specie pini que dicitur cophi & illud qđ ē ex pinu que dicitur chitranolia & est pinus magna sunt acutiora q̄ glucten albotin: uerum tamen non resoluūt neq; attrahunt plꝰ ipso: & gluct ē pini magne

habet plus de hac proprietate q̄ glucten pini que dicitur chophi: & glucten pini pue: & glucten arboris que dicitur alacti i gluctie albotin cū hoc ē aliq̄ mollificatio & postea in mollificatione ē mastix sed glucten cipressi habet puncturam & acuitatem: & glucten quod dicit kaches est simile gluctini albotin. Et dixit inalmiemir gumi pini que dicit sachilis ē sudor arboris pini q̄ facit fructū magnū & ē fortius sudoribus oībus arbor in calefactione: quēadmodū sudor arboris albotin est minus calidus & minus desiccatiuus q̄ sudor aliaruz arborū: & sudor pini que facit grana pua est mi9 q̄ sudor magne in desiccatione & calefactione plurimum. Et idem auct. dyas. Resina arboris grani uiridis, & est terbentina defertur ex terris arabū & ex terris aliis etiam: sed est illa que defertur ex terris alcheades, cuius color est alb9 silis colori uitri declinans colori celesti habēs odorē bonum, inferens odorem arboris sue est autem melior omnibus resinis post ipsā uero mastix: & post ipsam est yachut & est ex arbore ceamdicaris: post ipsaz est resina arboris dicte alacti: & post ipsas in bonitate est resina cophi & est arz: & resina pini: & omnis resina arze & omēs iste resine sunt calefactiue & dissolutiue & mundificatiue & sunt conferētes tussi & ulceribus pulmonis: & sputo sanguis & terbentina cum hoc mūdificat pectus. Et quando fit cū ea sola lohoc aut cum melle prouocat urinā: & mollificat uētrē & cōueit ad faciendum abradere pilos palpebraz q̄ pūgūt oculos: & q̄do miscet ziniar & calcantum conuenit scabiei ulcerose & auribus a q̄bus fluūt huiditates. & meliores quidem istarum resinarum omnium sunt ille que sunt splendentes & ex gumi uel resina yacuth & est resia locaman melior est illa que est humida & defertur ex ptib9 gallie: & resina pini & cipressi sūt debiliores q̄ resina yacuth & resina alacti, & non habent uirtutes quas habent iste quamuis administ rētur loco earum. Sed masticis uirtus ꝓpiqua est uirtuti terbentine. Coquūtur omnes iste resine in hunc modum resina poītur in uase capiente quadruplum eius quod sit ex ere & ponūt in eo resine libre. ix. & aque pluuialis libre. xviii. & coquūtur bene super prunas, & mouetur semp cū cōtinuatioe & coquūtur doēc desiccet desiccatioe forti & fiat facile frangibilis ita ꝙ frāgatur cū digitis: deide reponat in uase fictili: fit enim alba sic ꝓparata & cocta: oportet autem ꝙ coletur resina in hunc modū illa uidelicet que ē huida ponatur super prunas, & quando icepit coagulari, adde sub ea prunas multas & coquatur tribus diebus & noctib9 doēc fiat talis sicut diximus supra & repone & serua: illa uero que ex his fuerit sicca sufficit ꝙ decoquatur die una tota a māe usq; ad noctem: & iste quidem resine sic decocte, cōueniūt ī cōfectioib9 ūguētoz odoriferorū & in ūguntis que resoluūt laxitudinez: faciunt nāq; ea odorifera & melius colorata. Colligitur fum9 ex istis sicut colligitur fumus olibani & ē cōueniens ī cohol: & fiunt ad pilos palpebraz & corrosionē lacrimalis oculi: & cōuenit pruritui palpebrarum & lacrimis: & fit ex eo encaustrum ad scribendum. Et idē auct. albugeri. Resina cōfert ad exituras duras. Et q̄ndo puluerizatur sup ulcera que fiunt in cute capitis cum balaustia curat ea: Similiter autem & alia ulcera que fiūt ī corpore. GAL. viii. sim. ꝓ har. cap. de resina secundum translationem arabicam, oēs species gluctinis calefaciūt & desiccant. DYAS. capitulo de resina secundum translationem greca3. Resina lacrimum est arboris: oīs autez desiccat & calefacit & diaforetica est: alia quidez plus alia qdē minus merito ergo p̄cedit omnes resina que ex scino que mastix nominatur, qa magis stiptica ūde stoācū & epar & uentrem defectū corroborat & ad inflationes eorum iuuat absq; molestia & aliquantulum acredinis habz: & ideo leptomeris est: preterea terbentina precellit. Nā & diaforetica pl9 q̄ mastix ita ut ꝓiiciat & scabies sanat: & ꝓfūdas plagas & uulnera magis repleat & purgz.

Hatuc .i. lignum aloes

Hatution quid eſt.i.centaurea
Hatunox .i.celidonia
Hazaraſcen .i.rafanus
Hazad .i.galbanum

CAP. CCCXLVII.

Azarachona ara. uel beſtercaton:grece piperſilium latine pſilliū. SERA.libro agre.cap.hazarachona auct. dyas.hazarachona eſt herba habēs folia piloſa uirgas habens lōgas mēſura uni9 palmi & tota herba piloſa.Et exitus ramulorum eoruz eſt a medio uirge & ſūt in ipſo capitella duo uel tria rotonda in quib9 eſt ſemen ſimile pulicibus nigruz & durum & eſt illud quod ex eo adminiſtratur GAL:viii.ſim.phar. circa finez cap.de pſillio ſecundū trāſlationē grecaz pſillium ſemen eius maxime utile eſt:ex ſecundo gradu infrigidātiū ex cōplexiōe uero que eſt ſecundum ſiccationem & humectationem medium eſt quoddam & moderatū.DYAS.ſecūdū trāſlatōnē grecā cap.de pſillio.Pipſilliū aut quīnofolion quem ſiculi dicunt criſtallum aut ſquinnomella folia habet cornopoclion ſimilia & aſpera :uirgam habet duobus palmis longā:cui9 frutex piloſus ſpinoſa eſt:coma eius a medietate incipit uirge in q̄ capitella duo aut tria ſunt cōſtricta in quibus ſemē eſt pulicibus ſimile nigrū & durum:naſcitur in campis. AVIC. li.ſecundo cap.de pſillio .Pſillium quīdē eſt duoz modorū hyemale :& eſtiuū & potio cuiuſlibet eoz ſit pōd9.ii.ʒ.meli9 eſt illud quod eſt magis groſſum quod ſubmergitur in aq̄ frī. ē & hu.ī ſecundo Plinius cap.de pſillio.Pſillium herba eſt ſimilis ambre faciens ſemīa ſicut ſemina lini ſed minora & ſubnigra q̄ſi tendētia ad purpureitatem:quorum ſemē ē meli9 quod ſubmergitur in aqua:dicta ē herba ſic eo q̄ ſemen ſimile pulici habeat: & iō iſta herba ſic dicitur īnfra a quibuſdam pulicaris eo q̄ ſemē factum ē ad ſimilitudinem pulicis:unde pſillos ideſt pulex IO.MES.cap.de pſillio:Pſillium eſt de alterantibus cōplexi& onem:ſolutionez facientibus: & eius ſolutio fit proprie lābificando.Ei9 autē aliud eſt albū aliud ſubnigrū aliud ad purpureitatē declinās Meli9 eſt quod eſt completū & groſſuz & eſt grauius & ſubmergit ī aq̄:cōpoītū ex duabus ſubſtātiis que ſeperarī poſſūt inter quas eſt cortex ſeperatus eſt enim duplex īn eo ſubſtātia ſcilicz medullaris interior: & eſt in ea ſubſtantia expanſa ſupra corticem ipſius:ſubſtantia autem interior medullaris ca.eſt & ſic.ī quarto gradu & eſt acuta uehementer inciſiua rubificatiua & ulceratiua:& ē de genere ueneni: ſubſtantia autem eius exterior ſupra corticem eſt ex multū īfrigidātib9. Et dixit Rufus eſt frī. & hu.īn tertio & exceſſit.Et dixit dyas.eſt in ſecundo & ē uerius.Inquīt enim ypo.in epidimiis nō enim eleuatur res frigida iuncta cuz hu. ſupra ſecundum gradum. Et dixit gal. hu.res non tranſgreditur metaz uſq; ad quam poteſt extendi regimen hominis propter quod non inuenimus huidum eſſe cauſam doloruz inquantū humiduz ſed inquantum poteſt eſſe cum materia que quātitate ſua mouetur ad ſolutōem continuītatis.Quod ex eo cōquaſſatū ē cuz aqua fontium frigida & fit muſcillaginoſum & bibitur ſicut eſt & proprie cum oleo uiolarum aut ſyrupo uiolaruz ſoluit uentrem:quod autem ex eo frixū eſt & conquaſſatur cum oleo roſarū eſt medicina fluxus uentris & diſiterie.Cōtritum autem nullo mō potui ꝓpīnādū eſt:occulcat enīz contritio ſubſtātiā eius medullarem ulceratiuam & excoriatiuā POSSE·SERA. auct .dyas. habet uirtutem infrigidatiuaz q̄do fit ēplaſtrū cum eo & oleo roſaruz & aceto & aqua & cōuenit doloribus iuncturarū & apātib9 que fiūt in radice auris:& cōcuſſiōi neruorum:Et quando fit emplaſtruz ad ramicem ꝓuerorum & ad eminentiam umbelici īfantium curat eos:& conueīt ad ſodam cum oleo roſarum & pauca aqua & aceto: & quando oportet ex eo fieri emplaſtrum,accipiatur de eo q̄titas aliqua & teratur & īfundatur in aqua

& quãdo in ſpiſſata fuerit aqua ipſa non extendatur & fiat emplaſtrũ quoniã ipſũ ĩfrigidat infrigidatiõe forti: & ſtrĩgit & aufert lacrimas oculorum : & conuenit obtalmie calide & dolori capitis quãdo ĩfunditur in aqua linita pena fronti apponitur: & quãdo aqua eius bibitur cum ʒucaro extinguit feruorem acutarum fe. & ſitim : & ſoluit uentrẽ. Et idẽ auct. Aben meſuay: ſedat dolores pungitiuos uentris: & lenit aſperitatem ulcerum & inteſtinorum: & abſcindit tenaſmon : & conuenit dolori capitis q̃ fit a ĩcaliditate & ſucus foliorum eius eſt ex medicinis laxatiuis ꝓpter frigiditatẽ & huĩditatez que ſunt in eo: & cura nocumenti eius ẽ cum medicinis ca. & ſic. Et idem auct. Habix: ſemen pſillii eſt ſicut coriandruʒ humidũ: quando datur ex eo paꝛ ſedat inflãmationẽ colere: & ebulationẽ ſãguis ca. & aduſtionem fe. calidarum acutaruʒ. Et ſi datur in potu de mucillagine eius conuenit habentibus birſen: et ſedat ſitĩ eorum magnaʒ: et laxat quideʒ uentreʒ. Et ſi datur ĩ potu crudũ et aſſatũ ſtrĩgit uentrem . Similiter etiaʒ faciunt ſemina lini et ſemina marubii et grana mirti & ſemen portulace: & ſemen ozimi laxant enim cruda: & ſtringunt aſſata. Et q̃titas eiꝰ q̃ datur de pſillio eſt .ʒ.ii. ĩfuxo in aq̃ donec egrediatur mucillago eiꝰ & bibat̃ cum ʒucaro albo aut cum iuleb: & folia pſillii quando emplaſtrantur ſup apãta in prĩcipio aperiationis eorũ refrigerãt ea: & ſi potetur ex eo parum conuenit egritudinibus que fiunt a ſanguĩne & nimis ex eo acceptum inducit ſincopĩ in ore ſtomaci et fortaſſe occidit quoniam nimium ex eo eſt uenenum . Et cura eiꝰ eſt q̃ detur in potu mel bulitũ cuʒ aqua ca. & aqua aneti ſicci. IO. MES . pſilliuʒ conquaſſatum cum aqua fri. ſicut dixiꝰ ſolutiõe educit colerã: & cõueĩt fe. multe inflãmatioĩs: & ſiti uehemẽti ca. & ſedat inflãmationem ſpũalium: & lenit pectus. Et conquaſſatum ſicut diximus cõuenit fluxui colerico : & diſinterie : & fluxui mẽſtruali: & proprie poſt potũ ſcamõee & medicinarum acutarum. Doſis eius ẽ aʒ.i. uſq; ad.iii. timeat autez ipſũ habẽs debilitatem uiſcerum. AVIC. quod ex eo frixum inuolutum in oleo ro. ſtipticũ eſt & ſedat dolorem more ẽplaſtri ſuppoſitum cum aceto adminiſtratur etiaʒ conquaſſatum cũ aceto ſuper apãta ca. & formicam & heriſipillam : & proprie que ſũt ſub aure & ſuper flegmatica fit ex eo emplaſtrum tenſioni neruorum & ipſorum ſpaſmo: & podagre: & doloribꝰ iunctur arum ca. cuʒ aceto & oleo raſarũ conuenit ſiti uehementi colerice: eius qđ ex eo frixum eſt pondus.ii.ʒ. & ĩuolutuʒ in oleo roſarum ſtringit & cõueĩt diſinterie & proprie infantiũ: & quod ex ipo mucillaginoſuʒ eſt, & ipſa mucillago ipiꝰ cum oleo uiolarum ſoluunt ſi bibatur. & tunc ſedabit inflãmationem fe. acutaruʒ.

Hacem alſachi .i. epatica.
Hazechir .i. oppoponacum.
Hazetel .i. perforata.
Hazir .i. porcus.
Hazienis .i. feniculꝰ.
Hazipor .i. pentafilon.

CAP. CCCXLVIII.

kas ara. grece tragama: latĩe lactuca: & ſũt eius tres ſpẽs, una eſt que uocatur lactuca agreſtis: quam greci ſaralliã uocant: cuius tyrſus in modum ſecunde eſt: & eſt ſpecies ſcariole ſicut apparet in littera cicorea: alia ſpẽs dicitur lactuca aſini quaʒ ſi uis ſcire lege ipſã in proprio cap. Et alia ſpecies que dicitur lactuca domeſtica que omnibus eſt nota de qua hic loquimur. GAL. vi. ſim. phar. cap. de lactuca ſecundum tranſlationem greciaʒ lactuce doẽſtice uirtus eſt que ĩfrigidat & humectat ſicut aqua non extranie: ſʒ ſicut aqua ſtagnorum uel lacunarũ uel fontanarum & ipſa ẽ q̃ generat ſanguinẽ bonum: lactuca agreſtis eſt ſilis doẽſtice niſi quia ſtipitem habet maiorẽ: & folia eius ſunt albiora foliis eius & ſubtiliora & aſperiora: & ſapor eiꝰ eſt amarus & ẽ in uirtute ſua ſimilis papaueri nigro.

POSSE. GAL. calidis flegmonibus

congruit:necnon puis herisipillationib9 non tamen potens est maioribus suffi-cere. Est autem ex cibis sedantib9 sitim. Semen uero bibitum contra gomoream ideſt effusionem spermatis cohibet ũde & sompniantibus datur, sicut etiã semẽ agrestis lactuce liquorem citius colligit caliginem mundat, necnõ insup ustioĩb9 apta est subiũcta cum lacte femineo. Et idem secũdo de cibis capitulo de lactuca secundum translationem.grecam,noſce autem oportet ex omnibus olerib9 pau-cissimum & chachocimum sanguinem generantibus ex lactuca non multũ qdẽ neq; chachocimum:non tamẽ euchimũ perfecte sanguinem generari:cõmedunt autem ipsam ut ad multuz quidẽ crudã quando autem extiterit circa ꝓductõnẽ semis estatis tempore preelixatã ĩ aqua dulci,offerunt cum oleo & garo & aceto aut cum aliquo salsamentoruz:& maxie quecũq; eorum que cũ caseo preparãtur, utuntur autem ipsa & anteq̃ in stipitem ĩpetuauerit per aquam elixantes:sicut & ego nũc incepi ex quo dẽtes habeo,praue-sciens enim aliquis amicorũĩ cõsuetudie quidem mihi ex multo tempore ol9 hoc laborosam autẽ nunc habẽs masticatõnẽ induxit decoctionez:utebar aũt lactucis in iuuentute quidem califaciente mihi continue superiori uentre infrigidatioĩs gratia.Cum autem ad perfectaz ętatem ueni remedium mihi erat soluz olus hoc uigilie,econtra quidem cum iuueis eraz studebam circa sompnuz. Cõsuet9 eniz uigilare uoluntarie in iuuentute simulq; & prouectorum etate ente uigilans in uolũtarie grauabar:& mihi solũ farma-cũ uigiliarũ erat de sero cõmesta lactuca que hu. & fri. habet sucum,non tamen cachochim9 ẽ:ꝓpter hoc ergo neq; non digerit aliis olerib9 similiter:neq; retinz egestionez:neq; prouocat.& hoc merito ipsi accidũt nõ habẽti austrũ aliqd neq; põticũ a qbus disponitur:ut ad oẽ uẽter sicut & asalsis & a pungitiuis totaliter absterſiuum aliquid habentibus ꝓuocat̃ ad egestionem,quoruz ipsorũ neq; aliqd ineſt lactuce. SERA.li.agre. cap.hkas

uirtus lactuce domestice est,q̃ conuenit apostematibus ca.& herisipille:& semen eius quando bibitur,abscidit distillatõnẽ humiditatis spmatis:& cõueit pollutõni que fit in sompnis. Et idem auct.gal.in libro de cibis,lactuca generat sanguinez bonum in fine bonitatis,& ego quidem cõmedebam lactucas quando erã iuuenis, quia ĩ stomaco meo generabatur colera & sic infrigidabam ipsum:& nunc etiaz postq̃ senui cõmedo eas lixas,ideo quia non reperio aliquam herbam cum qua possez curare uigilias sicut cuz ipa:hũor uero qui generatur ex ea est frigidus & hu.& neq; ex ea accidit nocumẽtũ sicut ex aliis oleribus:& non stringit uentrez nec laxat,quia nõ habet stipticitatẽ neq; salsedinem neq; acuitatem. Idem quoq; auct. dyas.lactuca domestica est bona stomaco & infrigidat uentrem: & facit dormire:& prouocat lac.& quando ipsa decoquitur est magis iuuatiua: & q̃ndo cõmedit̃ sic euellit̃ sine ablutõe cõueit illis qui conqueruntur de stomaco suo: & assiduus usus cõmestionis earũ obte-nebrat uisum:& quando fit emplastruz cum ea conuenit apostematibus calidis & herisipille,dũmodo non sit uehemẽtis inflãmationis.Sed semen eius bibitur,& ualet contra fluxum uentris & extiguit libidinem & pollutionẽ seminis ĩ sõpniis, sed quando lactuca emiserit stipitẽ suuz tunc efficitur uirtus suci & lactis ipsius similis uirtuti lactuce agrestis & papa-ueris nigri.Et idem auct. Rufi lactuca quidem curat egritudines que fiunt ab ebrietate,quando sumitur:sed ipa nocet intestinis: & lenit uentrem:& abscindit libidinem & facit dormire. Item quãdo coquitur cum oleo sisamino & cõmedit̃ expellit hycteritiaz.Et est medicĩa bona opilationibus narium & corize, quando comedit̃ in ieiunio cocta cũ oleo sinapiũ, & lac lactuce doẽstice cũ emittit stipitez, abstergit uulnera q̃ fiũt in tunica cornea, lac uero lactuce agrestis poitũ in fronte inducit sompnum:& quando fit colliriũ cum eo & lacte iuuencule conueit ulceri cornee: & placat dolorem capitis: &

ꝓuocat menſtrua: & curat morſũ rutele & ſcorpionis. AVIC. libro ſecũdo cap. de lactuca. Lactuca ex ea eſt domeſtica & ſilueſtris. Et illa que eſt ſilueſtris eſt ſimilis in uirtute papaueris nigri. Et idẽ auct. gal. non eſt in frigiditate ei⁹ q̃ doẽſtica uel ortulana ẽ applicatio ad ultimũ.

Hearſel .i. lactuca aſini.
Hearſebas idem quod ſupra.

CAP. CCCXLIX.

Eadi uel keadi arabice & ẽ abeſanida. SERA. li. agre. cap. headi ẽ herba q̃ naſcitur in terris arabum in ꝓtibꝰ hamen & eſt illa qua aromatizatur/ oleũ qđ dicitur oleum keadi/ & narrauit mihi ille qui uidit/ ꝙ eſt una ex palmis habẽs latitudinem/ & q̃ndo egrediũtur gramia eius abſcindunt illa gramina antequam apperiantur: & apparet in flore ei⁹ odor bonus & artifex cornatilium, lenificat colores ſuos ne ſint liuida cum capite headi: & ipſum ẽ groſſum & habz ueſicã & mollitiem.

Heiron uel heyron eſt regio in qua anthonomatice dactili habũdãt/ & oriũtur in ea meliores & pĩguiores & dulciores omnibus aliis aliarum regionum, & ſunt mediocris figure non longi neq; multũ pui pĩgues ſatis & dulciſſimi: & meliores ex eis ſunt citrini & rubii ut apparet in littera pothab illud uocabulum ponitur in antidotario Meſue. in ellectuario de dactilis/ & etiam in lohoc de pino: & etiã in. v. Auic. in ellectuario diafinicon: & ꝙ heiron ſit regio patet per auic. in p̃dicto libro & predicto ellectuario/

Heifiſtides .i. ipoquiſtidos/
Heiſhelez .i. ſemperuiua/
Heil .i. cardamomum minus/
Heibace .i. cardamomum maius/
Heiregi .i. turbit.

CAP. CCCL.

Euda ara. grece piron: latie frumentum: ubi ſcienduz ꝙ ex eo fit farina que arabice uocatur dechich & fit ex ea ſimula que ara. uocatur ſinichamiſco: & a romanis ſilichinites: & fit ex eo furfur quod ara. uocatur nocale: & fit ex eo amilũ ꝙ ara. uocatur uiſce: & fit ex eo panis qui ara. uocaẽ chobos: & damarach: & fit ex eo ſimiliter fermentũ ꝙ ara. uocaẽ chamir/ grece ζεζ uel zima. GAL. viii. ſim. phar. cap. de tritico: pirus .i. triticum ut cibus fit qualis uirtutis non eſt preſentis opis uti/ ut farmacũ uero extrinſecus appoitũ ex primo eſt gradu calefactiuũ/ at uero neq; ſiccare neq; humectare euidenter natum eſt: habet autem quid uiſcoſuz & obſtructiuum: qđ uero ex eo cõſtituitur amilum frigidius & ſiccatiuius ex eo eſt. cathaplaſma autez quod fit ex eo magis dyaforetice: eſt uirtutis q̃ ꝙ ex tritico: uirtutis enim attractiue & diaforetice eorum que in profundo eſt fermentum. Et idem in li. de cibis/ cap. de tritico, qđ equi q̃do eo cõmedunt ipſũ nõ effugiũt a nocumẽto qđ ifert eis: & eſt utiliſſimum ſimpliciter oĩb⁹ gẽtib⁹: & ex eo ẽ maxĩe nutrimentum quod eſt maxime ſpiſſuz & cõmenſuratum cum ſubſtantia dura, ita ut uix a dentibus diuidatur: cõtrariũ eiuſmodi cũ exhibet nutrimẽtũ: optimũ autem quod grauius & ſpiſſius & colore rubicundi⁹ ſpiſſiuſq; int⁹ & extra: & fu/ ex eius furfurea farina panis q̃ noĩatur pitirei. i. furfurei paucitatẽ nutriotinis habens & faciens multam ſuperfluitatez/ & propter hoc ſecedunt per uentrez de facili/ unde quia abſterſiuam uirtutem participat furfur/ merito ſegregatõ eoꝝ fit uelox inteſtis ꝓuocatis ad egeſtionẽ/ eſt enim ca. & ſic. temperate. Contrariũ eniz de pane qui fit ex farina pura/ que ara. uocatur ſinchimiſtos: & a romanis ſilichinites: & a nobis ſimula: egeſtio aũt omnium panum tardiſſima/ ẽ eni egeſtõ ipſorũ ſufficienter uiſcoſa ut ad plurimũ ueniat non diſtincta .i. ſeperata q; ꝓpriũ ẽ uiſcoſi corporis. Merito ergo iſti q̃dẽ & fermento ampliori indigent & in paſtatiõe: furfureis aũt ſufficit & fermẽtũ modicum: & inpaſtatio debilis: & temp⁹ paucum: ſic autem aſſatione ipa ꝓlixiori

quidē q̄ puri: breuiori autē qui furfurei
idigēt: ūter puriſſimos aūt & furfuriſſi-
mos non pauca eſt latitudo in magis &
mīus: quibuſdam quidem puris: qb9 daz
autem ſordidis noīatis. Eſt autez & ſpēs
panum media, qui antopiri uel popirī
appellantur uel oppopiri. Antiquiores
autē medicorū uocabāt ipos ſincomiſtos
ſed a quibus furfur totum non ſepatur
uocat̄ ſinkimiſtos & a romāis ſilichītes
qui autem deīceps ipſorum ſemidalites:
eſt autem paīs primus ſilichīnites ideſt
puriſſimus: coīter autem ſemīdalites: &
tertius q̄ medi9 ſincomiſt9 uel opopir9
poſtea eſt quartus quī ſordidoz exiſtēs
extraneus q̄ furfure9: quī utiq; & mīus
nutritiuus: & magis aliis ſecedit ſecūduz
uētrem: eſt enim furfur mīnus calidum
& plus ſiccum compatum ad medullam
frumēti. Optimi autē panes p̄ digeſtōe
ſunt qui ſunt maxīe fermētatī habentes
plurimuz ſalis: & quī aſſationē habuerūt
cōmenſurato igne: & ī clibano nō paruo
& azimi non indigeſtibiles: amplior q̄dē
ignis & mox in prīma applicatiōe exte-
riorem ſuperfīciem adurēs obſtrachīzat
.i. indurat: & accidit ſecundū hoc paruū
fieri panem: crudum quidez & īperfectū
quod intus habentem: ſuperarſum autē
& ſiccum & obſtrakealem q̄ extra: mīor
autē cōmenſurato igne nō perficit bene
panem, ſed crudiorem dereliq̄t & maxīe
q̄ īntra totum. Quicūq; autem īn igne
cōmēſurato per totū ſuī ipſī regulariter
aſſati fuerunt, iſti & digeruntur ſecūdū
uentrē optīe, & ad cōſequētes opatiōes
quecūq; poſt digeſtionem ſunt idoneiſ-
ſimi fiunt, de aliis uero cibis qui ex farīa
preparantur triticea tēpus utiq; ē dicere,
qui quidē ergo apud antiquos noīantur,
tagenie apud nos qui ſecundum aſiam
agaratem .i. patellares: & ſunt ceppole:
preparant enim per oleuz ſolū: īmittitur
autem oleum in patella ſuppoſita igne
ſine fumo: infunditur autē ipſi calefacto
farina tritici multa aq̄ p̄mixta: celeriter
igit̄ cocta oleo cōſiſtit: ſimiliter tenero
caſeo uaſcalis coagulato, tunc autem
uertunt preparantes ipſam eam quidez
que ſuperius ſuperficiē elaborātes ſubt9
ut conformem patelle ſufficiēter autez
coctum q̄ ſubtus erat prius ad ſuperi9
reducens ut ſuperficie, tenuis ſit. Et
cum iam & q̄ ſubtus cōpingatur uertūt
rurſum ipſum bis utiq; & ter quouſq;
utiq; totum ipſis uideatur coctū regu-
lariter. Eſt autez utiq; & aliud placētule
gen9 que ſuper tabula preparatur. Eſt
autem duplex ſpecies tabularum placē-
tularum: una que uocatur riſcemata: &
iſte ſunt que in igne in furno coquūtur
& alie que uocant̄ lagane: iſte eniz & oīa
que ab eis deſcendunt, deteriores illis
que riſcemata uocantur: unde tā tagaīe
uel patellares q̄ riſcemata & lagane & q̄
ab eis deſcendūt ſunt groſſorū chimorū
& crudorū generatīe: & uētris cōſtrictīe
propter q̄ aliq̄ ipſis adiungunt mel: ſūt
autem & qui marīnos ſales: ſunt autem
placēte tabulares uel riſcēata & lagane
deteriores: ſūt enī groſſi chīmi generatīe
& tardī deſcenſus: augmentatiue ſpleis
& epatis & obſtructiue uētris: & lapidū
in renibus generatiue, & ſufficienter
nutritiue ſi bene digerantur, bene īn
ſanguīnem conuertantur. Cum autez īn
melle preparantur fiunt mixte uirtutis,
tanq̄ utiq; melle ipſo habente ſubtilem
chimum & quibuſcūq; applicatuz fuerit
omnia ſubtiliante. Merito ergo quecūq;
mel īn p̄paratione accipiūt: & decoctōnē
habent prolixiorem & minus tarde ſūt
diſcenſus: & chimum generant mixtum
ex ſubtilī & groſſo: epatī autez & reib9
& ſplenī ſanis quidem meliora, illis que
ſine melle aptata ſunt: principium aūt
obſtructionis habentibus aut flegmoī-
zantibus aut obduraſcētibus. i. patiētib9
apoſtema durum nihil minus illis, ſed &
aliquando magis nociua & ualde: maxīe
omnia quorum uiſcoſa ſatis eſt farina
elixa, niſi ex eo panis inclibano coquatur
ſed ſi digeratur magnam habz uirtutez
frumentū ſi ſit coctū, & nutriēs fortiter
corpus & robur maximum exhibens eſt
utentibus ipſo. Fit ſimiliter ex frumēto
amidum de quo inuenies ſi legis amiluz
necnon ex eo fit fermentum quod ſcies,

si leges litteram fermentum. Auerois in suo colliget panis grossus uelotior ad digerendum quis aliis plus nutrit & nō est tāte siccitatis sicut grossus, quamuis ipse grossus cito digeratur. Et panis qui conficitur cū multa aqua est spōgiosus sed azimus panis est grossus & uiscosus & ideo non est bonus, similiter ille qui nimis est fermētatus non est bonꝰ, quia trāsmutatur cito ad humores putridos propter calorem extraneum generatuꝫ in eo.

Heuche .i. trifoliuꝫ qđ oritur ī paludibꝰ & est species andachoche.

Heufrichicon .i. ypericon.
Hebagile .i. cardamomum minus.
Hebal .i. amilum.
Hebacul idem quod supra.
Hebelecen .i. amomum
Hebeleon .i. grana paradisi.
Hebel .i. sauina.
Heberand .i. bacce lauri.
Hecasibat .i. terbentina.
Hecalbron idem quod supra.
Heccato .i. atriplex.
Hecuropion hectropion .i. reuersio palpebre inferioris ad exteriora que fit a senectutis debilitate aut paralisi.
Hec .i. mirra.
Hedersen .i. uitis alba.
Hederagesen idem quod supra.
Hedem .i. polium montanum.
Hedioſmum .i. menta.
Hedioſmon idem quod supra.
Hedisſmatat id est stigmata & unguenta odorifera.
Hedrumon .i. iuleb.
Hed .i. lignumaloes.
Hekasibat .i. terbentina.
Hekarium .i. marubium.
Hekabrido idem quod supra.
Helabes .i. semperuiua.
Helba .i. fenugrecum.
Helbalugne .i. cardamomum minus.
Helbaugne idem quod supra.
Helkacabotom .i. terbentina.
Helcalimbat idem quod supra.
Helcalinbat idem quod supra.
Heltalimbat idem quod supra.

Helenum .i. enula.
Helenia idem quod supra.
Hele .i. uiscus.
Helemilin .i. galanga.
Helenelin idem quod supra.
Helbedi .i. fex uini albi.
Helbebani .i. grana que dicūt ben.
Helbet .i. species rubi
Helbelalu .i. anisum.
Helterbutinum .i. terbentina.
Helicen .i. spēs salicis breuioris stature.
Helisoydes .i. tunice quibꝰ utūtur nerui testiculorum.
Helisme .i. arbor masticis
Helix .i. tertia spēs edere.
Helyen .i. altissimus.
Heltif .i. planta cuius gumi ē asa fetida.
Heltirum halti .i. assa fetida.
Helutos .i. furunculus animal.
Helusion .i. marubium
Heluslion idem quod supra.

CAP. CCCLI.

El ara, latine mel. SERA. libro agre. cap. hel auct. gal. uirtus eius est que calefacit & desiccat in secūdo gradu ūde uirtus eiꝰ ē que abstergit q̄do coqt̄ & maturat; fit pauce acuitatis & pauce absterſionis & ideo administratur ad ī-carnandum fistulas & ulcera profunda. Mel uero amaruꝫ est & cōpoītū ex uīr-tutibꝰ diuersis sicut si cōponeres mel cū absinthio. Et mel bonum est qđ ē dulce, in quo est acuitas aliquantula ín gustu & habet odorem bonum: & color eius ē uergens ad rubedinem neq; ē nīs līqda: & quando miseris in eum digitū adherꝫ digito: & uenit cum eo uirtus quidem mellis est absterſiua: aperitiua orificiorū uenarum & resoluit humīditates: & īō quando ponitur in ulcerib9 fraudulētis profundis conuenit eis multum: & q̄do coquitur & poītur super scissuras cutis consolidat eas. Et quando coquitur cuꝫ aneto humido & linitur cuꝫ eo ēpetigo curat eam: & quando miscetur cuꝫ sale trito & distillatur in aurē sedat tīnituꝫ

auriū:& ſi linitur cum eo caput, occidit pediculos & lendines & q̄do indumentū alicuius eſt breue nimis ſi eſt exlana & uult q̄ elongetur ſi irrorauerit illud cū aqua deinde liniatur cuz melle elōgatur & mel abſtergit tenebroſitatem uiſus quando fit collirium cum eo .xiiii.dieb9 continuis:& fiunt cuz eo gargariſmata & conferūt apātibus gutturis & fauciū & ſqnancie:& ſi liniuntur cuz eo gīgiue puerorum tempore ortus dentiuz eorū facit eos facile naſci:& ſine dolore : & ſi accipiatur uel bibatur prouocat urinas: & conuenit tuſſi:& quando bibitur cuz oleo roſarū conuenit morſib9 uenenoſis & illis qui potauerunt opium:& quando fit lohoc cum eo & bibitur, conueit illis qui cōmederunt fungos mortiferos : & confert morſui canis rabidi : & quando ſpuma ab eo non eſt ablata facit tuſſim & laxat uentrem quare neceſſe ē ut non adminiſtretur anteq̄ auferatur ſpuma eius. Et melius quidē mel eſt ueris:deīde eſtatis. Mel uero hyemale eſt malum, qa eſt ſpiſſum groſſū & nō habz ſupradcās uirtutes:ſed mel quod ē in ſyria ē amari ſaporis:& hoc ideo qa apes illi9 regionis cōmedunt abſinthium . Et hoc tale eſt bonū ad abſtergendum empetiginem & liuores q apparent ī facie & alias ſordes cutis q̄ ab hūoribus ſupfluis generātur, īuenitur qddaz mel in terra dadie bentichi qui comederit illud īcurrit īnſaniē mētis cū ſudore plurimo, exiſtiātur hec uirtus cōtrahi flore redidendi .i.oleādri & ſi cōedit poſt ipſum rutam & piſces ſalitos & bībat oximel, cōueit & euadit ſed oportet q̄ cōmedat hec uice p9 uicē deinde uomat & hoc qdem mel ē acutū adeo q̄ quando odoratur cōmouet ſternutationez : Miſcetur autē hoc mel cum coſto & linitur empetigo & curat eam:& miſcetur cū ſale & curat liuores & dolores qui fiūt a pcuſſioē. GAL. vii. ſim. phar. cap. de melle : Mel calefacit & ſiccat ī ſecūdo gradu ē autē ſimplicis ut eſt dicere maxie uirtutis & complexioīs de abſterſiue nobis nominate conſuete exiſtens ſpē pharmacoꝝ/coctū autē mi9 fit acre. & abſterſiuū unde ad cōſolidationes eo utuntur ſi uero aliqd mel eſt amarum ſicut quod in ſardona palaz eſt quoniam mixte ē uirtutis ac ſi aliquid admiſcetur abſinthii . Sed ſciendum q̄ plures ſūt ſpēs mellis: eſt una ſpēs mellis quod eſt mel uſuale quod diuerſificatur ſecūdum drās ſupradictas: Eſt alia ſpēs mellis quod uocatur mel at heniēſe quod affertur ab athenis & eſt mel ueſparum ī locis ſubterraneis factuz: Et eſt idē qd mel paſtīatū uel granatū ut in alexādro & uocatur mel paſtínatuz illud qd ē mel granoſū ut oribaſi9. Eſt alia ſpēs mellis qd uocat mel acticū .i. mel ueſpaꝝ ſecūdū quoſdā ſz falſo quonīā dyas. cap. de melle dicit mel ſucus eſt roris celeſtis cuius genera ſūt duo unū qd cupilioēs colligūt apes q̄ ſunt oblōge aliud qd ſub terra īuenitur uel acticū līmaticū . Et etiam ibleon ſed ibleon melius ex eo eſt bonuz qd eſt dulce odoratū rufum & nō ualde liquidum & cum miſeris digitum citius aſcendit . Sed ſciendum q̄ mel acticum dicitur ab actica regione ut mel thimū dicitur a regione thīma: ūde regio actica ē regio in q̄ habundant īpſe apes & ipſū mel ſic q̄ mercatores utētes in regione actica aliq̄do emūt illud qd apportatur de aliis regionibus in regione actica. Et illud qd apportatur de regione thiā: ūde Plinius īquit mellis actici ſūma laus toto orbe eſtimatur tranſlatum in actica ſz thimū magis laudatur, quare in aliquib9 ātiquis antídotis. mel acticū mel thienū expoītur . Eſt alia ſpēs mellis qd dicitur mel lubue uel alubue & ē aqua q̄ accipītur cum inciditur cortex arboris lubue & illud mel ē ſtorax liquida ut apparet ſi leges l. lubue. Eſt alia ſpēs mellis quod dicitur mel anacardinū & eſt ſuccoſitas que eſt in ipſis anacardis: Eſt alia ſpecies mellis quod dicitur mel cāne quod fit de cānis dulcib9 & ſuccus eaꝝ nō cohagulatur ꝓpter nimiam pinguedinem eius AVIC. dicit priā fen. quarti canōis cap. de hora cibationis febricitātium q̄ mel cāne eſt zucarū: & hoc ſimiliter īuenies ſi leges l. zucaꝝ. Nā īueīes q̄ eſt zucaꝝ

qđ propter ſui pinguedinē nō īduratur hoc ſimiliter uult. gal.vii.de.ſim.phar. dicens zucarum quidez uocatum, qđ ex media & felici arabia portatur. Coagulatur quidem ut quidā ayunt cannis: eſt autem & illud mellis ſpecies, minus autē ex eo illud qđ a nobis dulce: uirtute autē ſimilis eſt ei inquantū abſtergit & ſiccat & diaforat: & ſimiliter mel cāne quodā eo reſiduo, zucari, quando decoquit uel ipſemet ſucus. Eſt alia ſpecies mellis, qđ dicitur mel rubrum, & eſt īdē qđ ſupra. Eſt ſimiliter alia ſpēs mellis qđ uocatur mel ſtoracis & ē illud mel lubue ut ſupra. Eſt ſimiliter aliud mel quod uocat mel acanum & interpretatur mel ſine fumo, & eſt mel caſſia fiſtulatum, & eſt pulpa caſſie fiſtule & eſt mel myrtinū quod fit ex duabus ptib9 mellis & una ſuci mirti ut apparet in antidotario gal. minori in confectione que incipit confectio mellis mittini.

Hemaze ateregi .i. acetoſitatis citri/
Hemadam .i. folia arboris unde fit aſa fetida/
Hemeraſſem .i. uitis alba/ aliqui dicunt q̄ eſt rafanus
Hemeſt .i. laurus
Hemdelip .i. ſolatrum
Hemdedris .i. ſerpens alb9 maſcul9
Hemhams .i. cicer/
Hena .i. alcanna/
Hemia idem quod ſupra/
Henea .i. frumentum/

CAP. CCCLII.

Ene albegi uel azad ara. uel alterma: grece maratetos: latine galbanum. Galbanum ca. eſt in tertio gradu hu. in primo eſt gumi cuiuſdam plante ſimilis ferule, uirtutem habet attrahendi diſſoluendi cōſumendi & leniēdi maturādi & relaxandi. SERA. li. agre. cap. Hene albegi auct. dyas. galbanum eſt gūi plāte cuiuſdam ſimilis ferule in figura ſua: & melius ex eo eſt illud quod eſt mundum, ſimile olibano aut armoniaco adherēs manui non habēs aliquid ligni nec ſemis eius planta & lignum habēt grauē odorē & non ſunt nimis ſicca: adulteratur cuz reſina pini que admiſcet cū fabis fractis & armoiaco. GAL. viii. ſim. phar. cap. galbanū ſecundū tranſlationez gre. galbanum opos eſt ferularis plāte mollitiue & diaforetice exiſtens uirtutis & erit utiq; in calefaciēdo ex tertio gradu incipiēte uel in ſecūdo cōpleto exſiccādo uero ex ſecundo icipiente. DYAS. cap. de galbano. Galbanū lacrimum ē cuiuſdā herbe ſimilis ferule que in nicomedia naſcitur & ſiria cuius eſt optimuz quod eſt mundiſſimum & ſimile armoiaco & thuri in colore grana habens ut faba. Adulteratur autez reſina: & faba diuiſa & gutta armoniaci. Et idem Sera. auct. dyas. uirtus eſt ei ca. ignea epiſpactica: & diaforetica. Contra aſma frigidū dētur ℈.iii. cū ouo ſorbili uel aq̄ ordei. Contra litargiam ponatur ſub carbonib9 & recipiat patiens fumum: cōtra ſuffocatōez matricis idem fiat per embotum ponat inferius: contra ſplenis duritiē ponatur i aceto p tres dies & noctes & poſtmodū fiat decoctio: deide colet & colatura in mūdo uaſe ponatur, addita cera & oleo & picula & fiat emplaſtrū ſupante galbano: uel cerotuz ſuperante cera uel unguentum ſuperante oleo: ſed meli9 ſi fiat emplaſtruz ita q̄ accedat ad cerotū, ad menſtrua prouocāda & fetū mortuū, & ſecundinam educendam fiat naſcale ex eo extincto in oleo. Ad apoſtemata maturandum & rūpenduz ſupponatur ad lumbricos occidendos dentur pillule ex galbano intincte in melle. DYAS, galbanum appoſitum naribus fumigio & ſuppoſitum menſtruis impat aborſū facit: aceto & nitro mixtū lētigies tollit ut granum fabe gluctitum tuſſiz medet diſnoicis & aſmaticis opitulatur: de alto cadentium cōquaſſationibus ſubueit: cū uino & mirra bibitum uenenis occurrit: infantes in utero mortuos acceptum excludit. Impoſitum dolorē lateris mitigat: tortiones ſpargit epilēticis utiliter adhibetur: citius ſterica odori adhibit9

curat: fumigio ſerpentes excludit: oleo mixtum & perunctum uim ſerpentum non admittit: oleo ſpõdilino mixtum & a ſerpentibus cõmeſtum hiiſdem infert necẽ: dolorẽ dentiũ ipoitũ tollit: acceptũ uel in capite uirge cataplaſmatum iter urine preſtitat: potioĩb9 neceſſe miſcet, ſi cum amigdalis amaris & cuz aqua aut cũ ſuco rute aut miconio mixtũ & eri uſto aut felli additũ ſed illud qđ poitur in medicĩs debet ſic mũdari: mitte illud in aqua ca. & cum ſe ſoluerit illud quod reſidet utile eſt: qđ uero ſupnatat ĩ utile uel ſic melius mundabis liga galbanum in lintheolo & in urceolo fictili ſuſpẽde quem urceolum in aqua buliẽte pone qa cum calorem ſenſerit p lintheolũ liq̃ſcit & ſic liquatuz confectionib9 & ãtidotis miſcetur. SERA. auct. dyas. quando fit naſcale cum eo aut ſuffumigatio ꝓuocat menſtra & expellit fetum: & quãdo fit emplaſtrum ex eo cuz aceto & nitro aufert bothor lactea: & accipitur ex eo ſicut granũ fabe ad tuſſim aſma & coartationẽ ãhelit9 & ad attritioẽs lacertoꝝ & quando ſumitur in potu ſicut diximꝰ expellit fetum mortuum: & ſi fiat cum eo emplaſtrum dolori lacertorũ confert & furunculis: & quando odorat excitat epilenticos & mulieres patiẽtes ſuffocationem matricis & opilationẽ in cerebro habentes: & quando fit fumigium cũ eo expellit aĩalia uenenoſa: & ſi iungat quis cuz eo preſeruat ipſuz a morſib9 uenenoſorũ. Et quando miſcetur cũ medicĩa q̃ dicit ſãchidalion & oleo & appropiãt aĩalibus uenenoſis occidit ea & appoitur denti doloroſo aut corroſo & cõfert: & dixerunt quidam q̃ quando preſumitur in potu eius curat ſtranguriam quando uis ipſum dare in potu diſſolue ipſuz cũ amigdalis amaris aut cum aqua & uino aut cum mellicrato.

CAP. CCCLIII.

Enne ara. grece cipr9: latine alcãna: & a quib9 dã uocatur ſcotanum incongrue: & eſt arbuſtum unde fit oleum ciprinum: & eſt illud quod de alcãna ut apparet per concordiã. Auic. & dyas. i. tri ſq; capitulis puluere foliorꝝ utimur. SERA. li. agre. cap. hẽne. Hẽne. i. alcãna flos alcanne eſt ſimilis floribus mirti niſi quia eſt in racemis: & flos eius eſt albus declinans ad glaucedinem acuti odoris: Et idem auct. dyas. eſt arbuſtuz habens folia ſupra ramos ſuos ſimilia foliis oliue niſi quia ſũt latiora & molliora & uiridiora: habet florem album ſilẽz uſnee boni odoris ſemen nigrum ſimile actis: & quod de ipſa adminiſtratur ſunt folia & ſũmitates eius. GAL. vii. ſim. qđ hab. cap. de cipro ſecundum trãſlationẽ ara. Ciprus ideſt alcãna. huiꝰ arboris folia & extremitates ad utilitatem perueneruntꝰ ſubſtantia eius eſt cõpoſita ex acuta ca. cum temperamento & ſubſtantia terrea frigida ſicca. Et ſapor eius eſt ſtipticus & uirtus eius deſiccat ſine mordicatiõe unde uirtus eius repercutit & diſſoluit. Paulus cap. de alcanna eſt fri. in primo ſic. ĩ prĩcipio ſecundi. POSSE. SERA. auct. dyas. uirtus foliorum eius ſtiptica ẽ & iõ quãdo maſticantur curãt alcolã & infunditur decoctio eius ſup cõbuſtionẽ ignis: & quando teritur & infunditur in aqua aſtaratios & liniuntur inde capilli fiunt rubei: & ũguenta que fiunt ex ea molliunt neruos & facit ĩ uulnerb9 illud qđ facit ſanguis draconis. GAL. phib9 dilatationem pupille & cõbuſtionẽ ignis quãdo coquitur ĩ aqua proiicitur aqua illa ſuper locum cõbuſtioĩs & ipa adminiſtratur in medicinis heriſipille & cõueit ulceribus. ſ. alcole que fiũt ĩ ore puerorũ.

Heraclia .i. ferraria nigra
Herafel .i. lactuca aſini
Heraalbelem .i. ſemperuiua

CAP. CCCLIIII.

Erbaturum uel herbatutis ara. gre. peucedanum latine cauda porcina. SERA. li. agre. cap. herbatutis auct. dyas. eſt planta habens folia ſimilia plãtaginis & habet uelut capillos adherentes

prope radicem: & ſtipites ſimiles plante maratri & habet florem citrinuz: radix eius ē. de foris nigra, deintus alba, grauis odoris groſſa plena huīditate. Naſcitur in montibus & umbroſis locis & obumbrantibus arboribus. Radix quidem eiꝰ ſcinditur cum cultello dum eſt recēs, & extrahitur huīditas que ē in ea & poītur in umbra, quia uirtus eius debilitatur a ſole: & quādo colligitur huīditas accidit eis qui eam colligunt ſoda: & obſcuritas uiſus niſi ponatur in naribus ſuis oleuz roſarum & fundat ex eo ſup caput ſuū quando uero extracta fuerit hūiditas a radice illa poſtea nō remanet ī eo aliqđ iuuamentum: extrahitur humiditas etiā a ſtipite eius ſicut extrahit ſucꝰ radicis mandragore: ſed uirtus eius eſt debilior uirtute humiditatis que extrahitur ex radice. Nam uirtus eius uelociter reſoluitur. Reperitur autem gūoſitas ąherēs radici ſimilis olibano: & melior ex iſto ſuco huius plante eſt ille qui defertur a terra que dicitur ſardia: & ex terra que dicitur ſarmahachi & eſt grauis odoris, & in colore ſuo eſt rubedo & mordicat linguam q̄ndo guſtatur: & melior radix eſt noua non corroſa dura puri odoris. GAL. viii. ſim. phar. cap. de peucedano ſecundum trāſlationē arabicaz plurimū qđ adminiſtratur ex hac planta ē radix proprie & iam adminiſtratur lacrimus & ſucus eius & omnium uirtus eſt una niſi quia lacrimus eſt fortioris uirtutis & uirtus eiꝰ eſt que calefacit calefactiōe forti: unde reſoluit ſubtiliat & incidit.

POSSESERA. auct. dyas. lacrimus eius mixtus oleo roſarum & aceto capiti fomēto adhibitꝰ litargicis & freneticis medetur: ſtoāticis & epilenticis plurimū prodeſt: dolorē capitis mitigat: ſciaticis & contractis & paraliticis maximum preſidium eſt. omnes neruorum cauſas cum oleo & aceto perunctus componet ori matricis fumigio applicatus offocationes ſtericas ſoluit: ſompnuz plurimū dormientibus prohibet: fumigatiōe ſua domi ſerpentes excludit: oleo roſarum admixtus dolorem aurium tollit: iectuz foramini dentis dolorem non admittit tuſſientibus opitulat. cuo ſorbili addit & acceptus, diſnoicis & tortionibꝰ pſtat effectum: uentrem lenit: ſplenē attenuat, dolorē ſtomaci compeſcit: dolorē ueſice & renum bibitꝰ. phibz matrici ſalutaris eſt: preſtando euſtomatica radix eius & elixatura eius omia ſimiliter iſtis facere poteſt: fomento adhibita uulnera curat. Radix eiꝰ ſicca & impoſita id facit: oſſa fracta excludit: uulneribus ātiqs cicatrices ducit. cerotis neceſſe miſcetur: ſiliter & malagmatibus termanticis. Radix eligenda eſt odore ſuauis, fortis & non uetus: lacrimus eius cōfectioībus miſceri pōt maxīe ſi aīgdalis amaris, rute & aneto & pani calido triceo admixtus fuerit: & ſic dari poteſt. Item radix eius uulnera antiqua expurgat & incarnat & incenſa uipas & ſerpentes fugat. GAL. peucedanum confert egritudinibus neruoruz & egritudinibus que accidunt pectori & pulmoni ab humoribus groſſis uiſcoſis, que ſumitur īn potu cum uino: & fit ſumigium cum eo & attrahit odorando eger ſumum eius & facit īdē. Et quando ex eo poītur in corroſioībus dētiū ſedat dolorem eorum ſtatim, quoniā ſubtiliuz ptium eſt & curat doloreꝫ ſpleis icidēdo & ſubtiliando groſſos humores. Radicis uero calefactō ēminor & deſiccatō eiꝰ ē fortis ſīpa nāq; calefacit ī prīcipio tertii gradus. Et uirtus eius eſt que abſtergit & īcarnat & poteſt adminiſtrari ī oībus ſupradictis. Et quando poītur ex eo ſup os cuiꝰ corticē uolumꝰ expellere, expellit eū cito & incarnat ipſum: & conueīt multum ulceribus fraudulētis malis q̄do deſiccatur teritur & puluerizatur ſupra ea eo q̄ mūdificat & replet carne & conſolidat.

Herba feriaca .i. malua.
Herba gatte ualriana mercorella: ſu idem pro qua lege ſu.
Herba benedicta idez quod ſupra
Herba caricalis .i. uua lupīna.
Herba barba alguf. i. elleborus.
Herba podagris. i. epithimum.
Herba auris muris. i. auricula muris.

Herba pigmentaria .i.citraria
Herba iudaica .i.herbum
Herba catolica.i.mezereō uel alipiados
Herba ſancti iohānis:ypicon :perforata ſcopa regia:infaricon idem
Herba uitri uitriola.i.paritaria ſꝫ ſciendum ꝙ herba uitri uel dicitur, quoniam abſtergit uitrum & hec eſt paritaria uel quoniam eſt materia uitri & ſic ē herba unde fit uitrum pro qua.l.l.uitrum
Herba iouis .i.ſemperuiua minor
Herba uenti maior.i.paritaria ſꝫ herba uenti minor eſt conſolida minor :& eſt habens ſpicam puam ī ſūmitate eiꝰ ſicut ſticados arabicuꝫ:& differt ī figura pap ab artetica
Herba capillaris, adiantum .pollitricum capillus ueneris ideꝫ:quoniam omēs iſte herbe ualent ad augmentum capilloruꝫ & ideo quelibet ipſaruꝫ uocat capillaris Et hoc ſecūduꝫ dyas.licꝫ diuerſificētur ſecūdum figuram.
Herba emphimerina.i.centumnodia
Herba uenerea .i.acorus
Herba flaura plāta leoīs.i.trifoliū maius & eſt ſpēs andachuce & a nobis uocatur herba maura .l.l.handachuca
Herba ſancti petri.i.paraliſis
Herba guzen ē,quā ſcies ſi leges.l. guze
Herba emina idem quod ſupra
Herba fugee falſo ſic nomiatur quoniā non eſt herba ſed quid ē lege darſiſahaꝫ
Herba tumuſii idem quod ſupra
Herba tetrahic .i.iudaica
Herba egiptia .i.dipſeus
Herba fullonum.i.ſaponaria q̄ abſtergit & mundat fortiter ut ſapo pro qua .l.l. borith
Herba leporina .i.ſatirion
Herba ſancte marie.i.herba ad albedinē tendens rugoſis foliis ſicut herba que dicitur flōmos & ingreditur in unguēto martiaton quod ponitur in antidotario gal.minori medetur frigidis doloribus & eſt ca.& ſic.cōplexionis

Erba graſſula ē herba de q̄ iueīt maior & mīor & mīor ē uermicularis ꝓ q̄.l. litterā herahalem. Maior eſt herba habens folia tenera & pinguia, ī quoruꝫ ſuperficie eſt borra & ualet contra ignis arſuras:ſucus eius curat ramicē puerorū, ſi accipiāt folia graſſule & cime oliuarū & terantur ſubtiliter cuꝫ axungia porci recēti & exprimatur per petiā & buliat cuꝫ modico uino albo qbus admiſceatur maſtix & olibanum & poſtea ungatur.
Herba adhil .i. eufragia
Herba adhip idem quod ſupra
Herba bulne .i.cardo benedictus
Herba unguis leproſa.i.apium riſus
Herba maura .i.herba flaura
Herba que oritur in lapidibus faciens labere pedes quid eſt.l.l.ayned
Herba ſacra .i.berbena
Herba lactis .i.urtica
Herba tornitii .i.lupinus
Herba lucis .i.celidonia
Herba capillacea.i.thimus
Herba bali .i.herba uſnen
Herba nari idem quod ſupra
Herba uſnen quid eſt .l.l.uſnen
Herba iamena .i.coſtus
Herba daneta .i.galea uel regalea
Herba piſterea.i. colūba pro qua.l.l. piſtereon.
Herba baccara.i.aſarus
Herba benedicta.i.fu
Herba canoſola.i.polium
Herba falies .i.flos ſambuci
Herba luminaria.i.ippuris
Herba melliſſa.i.citratria & ē bedarūgie
Herba naucaſium.i.faba inuerſa
Herba ſtulta' .i.portulaca
Herba rapiens uitam .i.mezeron
Herba faciens uiduas idem quod ſupra
Herba puerilis quid eſt.l.l.yacintus
Herba fluminis .i.lenticula aque
Herba ſcelerata.i.apium riſus
Herba polidragnus.i.metalim uel perithimum.
Herba ferraria .i.uerminata
Herba lucernaria.i.flōmos
Herba ruſtica .i.roſa ſiluatica

Herba marie .i.athanasia
Herba herculis .i.herba iouis
Herba uesicalis .i.alkekengi
Herba basilica quid est.l.l.casi alkel
Herba apātum .i.spargula
Herba cancri .i.herisipilla
Herba tremola .i.tormentilla
Herba artetica quid est.l.l.artetica
Herba luparia est cuius puluis interficit lupos & uocatur aconitus
Herba paralisis est cuius folia florere incipiunt tempore yemis que se extendūt in terra quasi alba & crispa ut alissagus. florē albū profert ca. ē & sic. cōplexioīs & doloribus medetur.

CAP. CCCLVI.

Erba fetida ē herba subtilibus foliis similis herbe que uocatur abrotanum. plena semībus similātibus semībus lūbricoȝ, sapor eius uergit ad amaritudinem nociuam grauis odoris, & sapor eius est amarus cum aliquali salsedīe & stipticitate pauca & ē calidior absinthio & debilior obrotano: & est mala stoāco & claudit orifitia uenarum matricis sic ꝙ cataplasmata supra uentrem calida constringit sanguinem exeuntē post ptū & tempore menstruandi.
Hercaricon .i.ypericon
Hermar .i.asinus
Hereos est quedam passio amoris
Herelaten .i.estiomenus
Hermelum .i.armel
Hermes .i.azer

CAP. CCCLVII.

Ermerocalles idest plāta ut bulbꝰ ematicus q̄ māducat fructus eiꝰ ē sicut narcisscus differens ab eo in flore tantū. DYAS.cap.hermerocalles. Hermerocalles aut cataleptē uelut bulbꝰ ematicꝰ folia habet & hastā similem lilio in initio cum inceperit apire flores lilii ostendit tres uel quatuor: sed postq̄ floruerit uiridem facit colorem bonū & odoratū. Radix eius in magnitudine silis ē bulbo sed paulo maior. POSSE.DYAS. hec si bibita fuerit humorē sordidū matricis excludit menstruis imperat folia eius cataplasmatibus adhīta cōbustioībꝰ medicantur.
Herpetica sunt que fastidium auferunt
Heriza .i.risi
Herbilia .i.legumen
Herbion .i.cheiri
Herbilum .i.serpillum
Herssistidos .i.ypoquistidos
Hermic .i.xiloaloes siluester.

CAP. CCCLVIII.

Ermic est similis piperi, nisi quia appropinq̄t citrinitati & est boni odoris silis xiloaloes & affertur de regione sclauorū cōplexio eius est eq̄lis cōfortat stomacum & digestionem.
Herpillum .i.serpillum tamen aliquando sumitur pro poligonia ut in alexādro de dolore capitis ex causa calida.
Herouacte.i.uerminata uel uermicularis.

CAP. CCCLIX.

Erochalchay uel saxabram ara.gre.kamlela uel senition uel hirigontis latine senatiō uel apiuȝ aque: uel nasturtiū aquaticū siue cardamꝰ agrestis. SERA. li.agre.cap.herochalchay. Herochalchay est planta q̄ nascitur ī aquis habȝ stipitē rectum: & ramos: & est tota plāta pīguis & habȝ folia similia foliis apii dicti ypoſellinū nisi quia sunt minora eis: & habȝ odorem bonum quando masticatur: & est ca. & sic. & conuenit calefactis q̄ndo roratur super ipsam aqua fri. aut aqua rosarum. Et quidam dicunt ꝙ est fri. ex eo quia non nocet habentibus sirsen. Et idem auct. Ysaac habē arā ē ca. in primo gradu & sic. in secundo. Et idem auct. gal. uirtus eius ē calefaciēs. DYAS. cap. senation .i.nascurtiuȝ aquaticū nascitur

in aqua fructicem habens pīguem: & ramulos longos & folia minuta ſimilia ypoſellino niſi quia ſunt minora eo que maſticata odorem ſuauiſſimum habet.
POSSE.SERA.auct.yſaac haben arā ſemen eius ſtringit uētrē qui fluit ꝓpter caliditatem quando bibitur ex eo aure9 .i.cum aq̄ fri.aut ſuco citnioruz & ipſū confortat membra.DYAS.ſemen eius crudum & cōmeſtum calculos excludit urinam ꝓuocat:mēſtruis īpat:diſitericis prodeſt.Catebras ſapiens huic perhibet teſtimonium dicēs ꝙ coqnati ī aq̄ ſoluūt & cū carnibus ſpūalia mūdificat:ſomētū ex aqua ſalſa & oleo decoctioīs ei9, ualz ad dolorem yliacū:ſtrangurīā & diſſuriā in uino decocti & cataplaſmati ad idem ualent:diuretica ſunt.

Hermodactilus quid eſt.l.l.ſturragen
Herua .i.pentadactilus
Herbum ſiue ut alii orobuz naſcitur ut lenticula: ſeritur etiam cuius aliud eſt pallidum aliud ſubrufum:& aliud albuz Plinius herbū naſcitur in plurimis locis in modum lenticule aliud enim ē pallidū aliud rufuz &cetera:& eſt legumē quod uocatur piſum pro quo.l.l.ſerſenie
Hercul.i.locuſta magni corpis quando habet alas
Heſa .i.thimus
Heſſa idem quod ſupra
Heſſamen idem quod ſupra
Heſſendeg ideſt arbor in qua naſcitur ſerapinum.
Heſbeſſe .i.macis
Heſden .i. lignuzaloes
Heſſetha .i.tribulus
Heſedeen .i.lignumaloes
Heſniſi .i.tres quarte unius.3.
Heſiſan .i.peucedanum
Heſiſaan idem quod ſupra
Heſum .i.abrotanum
Heſublen .i.cimbalaria
Heſufraes .i.cartafilago
Hetigonon .i.ſcorpion.Naz ſcorpiones propter tactum radicis eius moriuntur & eſt ſpecies aconiti.
Hechigon idem quod ſupra
Hezam .i.litium
Hezaze idem quod ſupra
Hzazehudal idem quod ſupra
Hezaron .i.uſnee
Hezeiza .i.litium
Hezeraſien .i.uitis alba
Hlenia .i.enula cāpana
Hlēbus .i.lapis lacteus
Hlebron .i.cimbalaria
Hieſiriz.i.nomen aggregās penetratōnē & ſanationem conſeruans almuſargi & faciens naſci id quod procedit de uuea tunica dicitur almuſaragi:& q̄do multa eſt dicitur murayſmati.
Hierob quid eſt.l.l.herob
Hiera .i.berbena
Hiontos quid eſt.l.l.iontos
Hioſar .i.laſſanum
Hiobothor .i.blaccebiſancia
Hiuſquiamus .i.ſinphoniata
Hiuciprum .i.flos cipri
Hiu .i.flos
Hibur .i.ſulfur
Hiburis idem quod ſupra
Hibuſar .i.mellilotum
Hican .i.hictan

Ictan ara.grece alkitrā:latie uero oleuz de ſcerbin & eſt pix liqda q̄ ideomate noſtro uocatur ꝓpecula. SERA.li. cap.hictan auct.dyas.hictan.i.alkitran ē oleum quod egreditur de ſcerbin. Et ſcerbin due ſunt ſpecies una earum eſt arbor magna & eſt genus abietis & ē ex ea alkitran habens fructū ſimīlē fructui cypreſſi niſi quia eſt minor eo multum: & ſecūda eſt arbor ſpinoſa habēs ſimīlitudinē cū arbore iuniperi & magnitudo fructus eius eſt ſicut magnitudo grani mirti.Melius autez alkitran eſt illud qđ eſt ſpiſſum clarum habens odorē fortez cum horribilitate:& quando intingitur in eo digitus non cito defluit ex digito propter ſuam ſpiſſitudinem & quando ſtilla eius cadit in loco remanet collecta & non expanditur . Et idem auct.gal. ſpecierum ſcerbin cōplexio eſt ca:& ſic.

in tertio gradu ſꝫ olei quod extrahitur ex arbore ſua ſubſtantia eſt ſubtilis: & uirtus eius eſt ca. & ſic. in quarto gradu, ſed plus calefacit q̄ ſiccet: lignuꝫ ſcerbin nominatur lignum mortuorum qa cō-ſeruat corpora mortua a putrefactione, unde uirtus eius deſiccat & cuſtodit corpora mortuorum & deſtruit quod ē ibi de humiditate. POSSE. SERA. cuſtodit corpora mortuorum & oleum eiꝰ occidit pediculos & lendies & lūbri-cos & uermes qui ſunt in auribus. Et quando cum eo fit naſcale corrūpit fetū & excludit mortuum: & quando linitur uirga in hora coitus, deſtruit conceptuꝫ & propter hoc eſt ex ueriorib9 medicīs & fortioribus ad ꝓhibendū īpregnatōnē adeo ꝙ accidit ei q utitur eo ut fiat oīo ſterilis, etiam quando diſtillatur ex eo in dentem corroſuꝫ ſedat dolorē: & frāgit dentem, & aufert liuoreꝫ q fit ſub oculo. Alkitran & eſt illud quod eſt cōpoītuꝫ ex eo quod colligitur ī lana quando ſup ipſū ſuſpenditur & decoquit̄: & ſubtilius alkitran & minus acutuꝫ: & reſiduuꝫ qđ remanet eſt alkitran & eſt illud quod ē de eo ſpiſſuꝫ & groſſuꝫ & eſt ſicut illud quod remanet ex ſpiſſitudīne olei: & iō alkitran propter ſuī groſſitiē mordicat & aperit: & propter hoc alkitran curat apāta: & eſt pix liquida. Sꝫ graī ſcerbin uirtꝰ eſt tēpata adeo ꝙ pōt comedi niſi quia facit ſodaꝫ: & mordicat ſtomacum. Et idē auct. dyas. alkitran ē qđ corrodit & īcidit corpora uiuentium: & cōſeruat corpora mortuorum & ſi fiat feretruꝫ in quo reponat̄ corpꝰ defuncti ex ligno ſcerbin, ſeruat corpus defuncti a putre-factione: & propter hoc noīant ipſū qdā uitaꝫ mortuorū: & alkitrā adurit plātas & coria ꝓpter neceſſitatē ſue caliditatis & deſiccatioīs & abſtergit maculas oculi quando bibitur cum rob & ſale pauco conuenit morſui ſerpētis: & q̄do linitur ſuper elephantiā cōuenit: & fit criſtere cum eo & occidit lumbricos ꝓuos ꝓ iſto lege ſimiliter cedras.

Hixus .i. uiſcus.
Hixurat .i. mellilotum.
Hixurian .i. ceterac.
Hyalon .i. uitrum inde epiala fe. ab epi q̄ eſt ſupra qa uitreus humor īexterio-ribus ptibus corporis eſt in hac fe. unde dicitur epiale humor mutatus in flegma & hialodo uitreum flegma inde epiala .i. humor uitreus mutatus ī flegma.
Hyalen idem quod ſupra.
Hyalado .i. uitreum flegma.
Hybirnadepiceꝫ .i. gīgirnaria.
Hicolitis melano .i. edera nigra.
Hidoris .i. cauda equina & eſt herba.
Hydor .i. aqua.
Hyctos .i. pluuia.
Hynon .i. uinuꝫ inde hynomel .i. cōfectō uini.
Hypicon: perforata herba ſancti iohānis ſcopa regia idem.
Hypomelides ſunt quedaꝫ poma ſorbis ſimilia quibus caremus.
Hyponotica .i. ſoporifera.
Hypuris .i. cauda equina & eſt herba.
Hyris quid eſt. l. l. yris illirica.
Hyſuperde .i. faſeolus.
Hyſum .i. euiſcus.
Hyur .i. liquor uel humor.
Hohas quid eſt. l. l. holus.
Hohaſin .i. ꝓpinpinella.
Hoafranoc .i. ceterac.
Hocot maghait .i. cotula fetida.
Hochot maghayt idem quod ſupra.

CAP. CCCLIX.

Oc ara. grece morae, latine mora celſi. SERA. li. agre. cap. hoc uirtus eius eſt que retinet uentrem: & quando deſiccatur retinet uentreꝫ retētōe forti-& conuenit ulceribus īteſtinoꝝ: & fluxui & omnibus egritudinibus que fiunt ex fluxibus humorū & admiſcentur poſt q̄ teruntur cum cibis ſicut ſumach: & qui uult ex eis ſumere in potu ꝓteſt cū aq̄ & uino, ſed arboris eiꝰ uirtꝰ ē compoīta ex uirtute retentiua & laxatiua & plus quod eſt in cortice huius arboris ē uirtꝰ laxatiua cum amaritudīe pauca quoſuq; oc ci dat aſcarides, & ſunt lumbrici

cucurbitini:ſed in foliis arboris & ſūmitatib9 eſt temperamentum mediū illarū duarum operationum ſimul. Et mora matura quando īueniunt ſtomacū purū ſi cōmeduntur ante cibum egrediuntur a ſtomaco cito & prepare faciūt exitum aliorum ciborum :q̄do uero cōmedūtur poſt cibum uel in ſtomaco ſunt hūores cito accelerant ad corruptionē: & corruptio eorum eſt multum nociua. Sed acerba quando deſiccantur ſunt bona medicina & īuuatiua ulcerib9 īteſtinorū & fluxui antiquo:& mora q̄do deſcēdūt anteq̄ corrūpant non inferūt nocumētū niſi de eis ante comeſtionē nīs ſūmatur. Et īdem auct.gal.ex eis ſunt matura & maturi ſaporis & ſapor eoruȝ eſt dulcis ſtipticus:uirtus eorum mollit uentrem & nutrimentum paucum corpori p̄ſtāt & facile corrūpūt̄ non corrupta hūectāt penitus:infrigídant autem non penitus niſi frigida ſumātur, & pauciſſimū corpi dant nutrimentum conſimile peponib9 non tamen nocumentum aliquod adeo ipſis neq; maluȝ ſtoāco ut ī illis. Acetoſa autem ex eis & non matura aliquí ipſa expurgantes ab arbore & exſiccantes reponunt medicinam futuraȝ ipſis bonā ad diſinterie & diarie cronice curatōnē & egritudínum fauciū & ſtipticāt uētrē. GAL.vii.ſim.phar.ſecūdū tranſlatōneȝ greca3 cap.morae.i.celſi fruct9 matur9 ſubducit uentrem, non maturus uero deſiccatus conſtipatiuū ſufficienter fit farmacum:unde ad díſinterias conuenit diſpoſitiones:& ciliacas & alias quecūq; ſunt fluxibiles inciditur autem & eſcis permīſcetur ſicut fructus ſumach.uel ſi qs uoluerit p aq̄ uel uinū bibatur:q aūt ſucus maturorū ad diſtoātica.i.oris farmaca utilis exiſtat propter coexiſtenteȝ ei ſtipticitatem nemo ignorat:& ad alia etiam multa eorum ſecundum partem quecūq; moderata indigent ſtipticitate conuenit īmmaturi uero fructus pōtica accidaq; pticipant uirtute:& tota arbor in omnibus eius ptibus mixtā quandam uirtuteȝ uidetur habere ex detentiua & purgatiua compoſita:preualet autem in cortice quidem radicis purgatia uirtus cum quadam amaritudine unde amplos lūbricos interficit:in aliis uero partibus detētiua:in foliis uero & p̄ullulationib9, media utrāq; eſt complexio. AVIC.li. ſecūdo de moro mori ſunt due ſpēs una earū eſt alfīrſedu quod ē dulce & currit ſecundum ſemitam ficus ī maturatione ſed eſt deterioris nutrimenti & minoris & eſt ſictioris & magis deſtruēs ſāguinē & deterius ſtomaco. Reliquas uero fic9 diſpoſitionis habet:eſt tamen inferi9 ea: amarum autem quod nominatur morū deſceni ſit, nunc illud de quo plurimum loquamur, quod ergo immaturū eſt cū exſiccatur ſtat loco ſumach .dulce ē ca. & hu.& acetoſū & deſceni ē ad ſiccitatē decliue ī ipſo eſt ſtipticitas & īfrigidatō & ſucus mori eſt ſtipticus, & p̄prie q̄do decoquitur in uaſe eneo:& p̄hibȝ fluxū materierum ad membra:& qđ īmaturuȝ eſt proprie:& īmaturū eſt ſicut ſumach q̄ndo coquuntur folia eius & folia uitis & folia ficus nigre cum aqua pluuie denigrat capillos:acetoſum remouȝ apāta oris & gutturis:Et folia eius ſunt ultīa ad ſquinātiam & prefocationeȝ. Quod acetoſuȝ eſt cōfert ulceribꝰ fraudulētis ipſius ſucus. Rob eius acetoſū ē cōferens bothor oris & decoctio radicis ei9 mollificationi dentium: & cōllutio oris ex ſuco foliorum aetoſi:& decoctio radicis eius eſt bona dēti doloroſo. Moȝ malū eſt ſtomaco corrumpitur proprie in eo alfirſedu & quando non corrumpitur alfirſedu in ſtomaco uelociter nō nocet, & oportet quidem ut cōmedantur oēs ſpecies eius ante cibum & recipiantur in ſtomaco in quo non ſit corruptio, illud uero deſceni non nocet ſtoāco colerico, & non eſt in ipſo de mala conuenientia ſtomaco qđ eſt ī alfirſedu, quāuís ſit in eo malicia & non eſt nauſea in ipſo. Et nutrimentum eius eſt paruum, & facit appetitum cibi, & facit ipſum lubricum & extrahit ipſū uelociter:& cīo deſcēſ9 ei9 de facto fit uelociter:ſȝ ei9 deſcēſus ex īteſtinis eſt tardus. Morū qđ ſallituȝ eſt, & exſiccatū retinet uētrē uehemēter

& conuenit diſinterie: & lacrima quidez mori ſoluit. Et in cortice eius ſūt mūdificatio & ſolutio: & ſolutō eiꝰ ē plurima & in moro quidem dulci eſt uelocitas deſcenſionis aut propter ſuaz huiditatē aut propter acredinem ei admixtā. Inqt archigenes eſt tarde egreſſioīs & ē ꝓuocatiuum exiſtimo autem acetoſum eſſe & cū hoc qꝺ eſt in ipſo de natura ſolutia ꝓhibet quandoqꝫ ſolutionem antiq̄ & ulcera īteſtinoruz & ꝓprie qꝺ exſiccatū eſt & omnibus quidem ſpeciebus mori ē prouocatio urine: & moruz de ſceni, q̄uis uelociter a ſtomaco egrediatur, ipſum tamen eſt in īteſtinis tardum. Cortex arboris mori ē tiriaca iuſquiami: & q̄do bibitur de ſuco foliorū eiꝰ .ʒ.i. & ſemis conuenit morſui rutele & lenit naturaz lubricitate ſua: & inflatione ſua.

Hodo .i. lignumaloes
Hodon idem quod ſupra
Hod idem quod ſupra

CAP. CCCLXII.

Ohas ara. gre. calcos: latine es, SERA. li. agre. capitulo hohas: faciūt ex ere uaſa ad comedendum & bibendum & nocet eis multum: & maxime illis qui aſſueuerūt hoc diu. Nā parati ſunt tales incurrere elefantiam & cancrum, & dolorem epatis & ſplenis: & malitiā cōplexionis maxime comedentes in eis res acres: & bibentes in illis uina dulcia & quando cōmedunt cibum qui ſtetit in eis die una & nocte & eſt peius multum & quando ponitur uas eneuz ſup piſces aſſatos calidos fiunt uenenū mortiferuz ſed qꝺ aduritur ex ere quoddā aduritur cū ſulfure & ſale & alumine cū hiis oībꝰ aut cuz aliqbus eorū: ſiliter artificialiter colatur & fit auricalcū ut apparz ſi leges cadimia. DYAS. cap. de aes. Aes uſtuz quod alii calcucecaumenon ſiue calcoſcaumenon uocant fit in hūc modū claui erei uel lamina eris ponuntur ordinate in olla terrea cruda deinde puluerizatur ſuper eos ſulfur quod non tetigit aqua: & ſalis quantitas poſtq̄ utrumqꝫ tritum fuerit ita qꝫ unū ſolariū fiat de clauis & aliud ꝺ puluere ſalis & ſulfuris: & iteꝝ aliud ex clauis: & aliud ex puluere & ſic fiat quouſqꝫ plena fuerit olla: poſtea cooperitur orifitium olle cum argilla & ponitur in fornace figuli, & dimittitur ibi doēc olla coquatur deīde extrahitur & ſunt quidam q nō ponunt niſi res ſolū neqꝫ iſtud poteſt aduri niſi in pluribus dieb9. Et propter hoc ponūt ipſū totiēs in fornace donec aduritur. Quidā uero ſunt q admiſcent ſulfur & alumē ſimul & terunt cum aceto forti & ſic ex hiis liniunt clauos ſeu laminas & ponūt ī olla & faciunt ſicut diximꝰ. Et meliꝰ es uſtū eſt quod defertur ex īſula cipri lauatur es uſtum ut tucia. Et idem auct. gal. eris uſti ſapor eſt ſtipticus & uirtus eius eſt acuta: & ſcoria eris & ſtercus eris eſt res q̄ne aggregatur in aggregatioībꝰ ptium eris & q̄ando cōflatur & roratur ſupra ipſum aqua ut coaguletur, coadunantur nāqꝫ pres ꝑis & fit aq̄ illa rubea: & tunc eſt ibi flos natans ſuper aes ſimilis ſali. Et idem dyas, melior ex eo ē ille qui cito frangitur duz teritur & eſt multū ſiccꝰ & ē in figura ſua ſimilis gegers & ē miōr eo in granis ſuis & eſt multum grauis & melius in claritate non habēs aliquid de limatura eris admixtum cuz aq̄ & cetera. SERA. flos eris fit in hunc moduz q̄do liqueſcit es in locis metallorū & extrahit inde cadimia & eſt in locis aliquantuluz terre incenſe de ſubtus in fundo & purificatur es & dimittitur currere in loco ubi colatur, tūc illi qui purificant illum proiiciunt ſuper ipſum aquā dulcē doēc coagulet: & faciūt hoc doēc īfrigidetur cū aqua clara: & ex hoc ergo qꝺ accidit eī ex aggregatione ptium eius inuicē fit hec ſubſtantia & flos eris & eſt ſtipticus diminuit carnē ſi ſupaſpergat & reſoluit apāta & abſtergit uiſum cū mordicatōe multa: & quando ſumitur in potu ex eo iiii. onoloſach laxat chimum groſſum & diſſoluit & deſtruit carnem ſuperfluam in ano & naribus & laxat uentrem: in ſpeluncis uero in quibus es foditur

inuenitur es uſtum nigrum & eſt cipri & eſt melius & groſſius & nominãt ipſũ aſtras. Et fit bactitura eris alba & eſt ſubtilis & debilis uirtutis & nos nõ habemus hanc ſpeciẽ bactiture pro bona ſed eligim9 illam que eſt clara groſſa in cuius colore eſt rubedo: & q̃do roratur ſuper ipſum acetũ fit ziniar: et ipſa qdẽ eſt ſtiptica ſubtiliat et prohibet ulcera. Eris uſti uirtus eſt ſtiptica et exarãtica leptitica caſtaltica uulnera ducit ad ſe et purgat: ſupflue carnes uulneri9 creſcere nõ pmittit et polippũ corrodit paſcẽtia uulnera abſtinẽ: cũ mulſa bibitũ uomitũ abſtinet: aut cum melle ut electuariũ idẽ faciet: põdere etiã ſuo flurẽ uentris & urinã mouet potui datum. Eſt autem in uirtute ſimile acatie ſed tamẽ forti9 ſiccat enim et redarguit et detergit. Eſt autem es uſtum bonum rufum qd cum fricaueris cinabari facit colorẽ: nigrum autem inutile eſt et nimis combuſtum. Sed erugo eris & erugo uermiculoſa qd eſt .l.l. aeris erugo

Holabe .i. bedeguar
Holare idem quod ſupra
Holaſtium .i. centonica
Hole .i. fenugrecum
Holbe idem quod ſupra
Holdean .i. tamariſcus
Holoxidera .i. ſpatula fetida
Holoſan .i. ciperus
Holofragia .i. cannauaria
Holus iamenum .i. atriplex
Holus iudaicũ .i. barba yrcia: qdaꝫ dicũt q̃ eſt altea ſed prima melior.
Holus benedictum .i. portulaca
Homogenium .i. eiuſdem nature.
Homotes .i. mot9 equalis & ſic uocatur una ex ſpetiebus ſe. ſanguis que eq̃liter mouetur ſemper.
Homoruſia eſt quedam confectio ſic uocata in antidotario gal. minori.

CAP. GCCLXIII.

Orach: arabice latine calx
SERA. li. agre. cap. horach
auct. dyas. eſt de ea que fit ex cochiliis marinis & q̃daꝫ fit ex lapide: & quedam fit ex marmore quando cõburitur in igne doẽc fiat albũ & intus & extra fit calx: ſed melior omnibus eſt illa que fit ex marmore. Et idem auct. gal. calx aduritur aduſtõe forti donec faciat eſcaram durã aduſtã ſed illa que eſt uiua poſtq̃ extinguitur facit aduſtionem cuꝫ eſt nouiter extincta ſed poſt tres uel duos dies minuit uirt9 eius: & quãdo abluitur ceſſat hec opatio ab ea: & mordicatio eius remanet in aq̃ & calx fit deſiccatiua ſine mordicatiõe & quando lauatur multum non habet mordicationem oĩo. Et calx ẽ ex ſpẽbus cineris & ſubtilior q̃ cinis lignorum: & hoc accidit propter nimietatẽ ignis q̃ ẽ neceſſaria aduſtiõi lapidis pl9 q̃ lignorũ anteq̃ fiat cinis: & eſt in ea pars ignea in quantitate multa ſed quando lauatur pluries fit ſine mordicatione & ſi lauat cum aqua marina deuenit, q̃ reſoluit reſolutione forti. Et uirtus calcis ẽ iflatiua, mordicatiua: aduſtiua cauterizatia ſed ſi miſcetur cum axungia aut oleo fit maturatiua: & oportet q̃ ſit noua uiua quam non tetigit aqua: & eſt fortior q̃ illa quam tetigit. Paulus cap. de arſenico fit ex calce & arſenico pſillotrũ ad pilos remouendum ut apparet ſi leges litterã harnech. Bulcaſim Eben Aben azarin li. qui uocatur ſeruitor: fit calx ĩ ptibus noſtris plurimum ex lapidibus notis in mineris eorum. Et ſunt ex hominibus q̃ faciunt eam ex petra marmoris albi. Et fit ex corticibus ouorum: & poſt illam melior eſt que fit ex marmore. Sz mõ9 faciendi calcem ex corticibus ouorũ eſt q̃ accipiatur de corticibus ouoꝫ q̃titas & ponatur in olla noua & ponatur in fornace figuli: deinde detege illam & ſi uideris q̃ ſit ſicut calx bene eſt ſi nõ remitte iteꝝ ĩ fornace: & taꝫ diu ſic facies q̃ fiant albe ad modum calcis albiſſime. Et ſi furnus figuli nõ temperat9 fuerit accendas ignem ſub eis & ſuffla cũ folle donec fiant ſicut dixi. Et per hũc modũ oportet q̃ fiat ex marmore & lapidib9 aliis quando intentio non eſt niſi ut incendantur & adurantur donec fiat calx

& fiat alba. Modus abluendi calcez que neceſſaria eſt cōbuſturis accipe de calce uiua id quod eſt de ea albuz & munduz & tere & cribra: & pone ī parapſide mūda & proiice ſuper eam de aqua dulci quantitatez qua cooperiatur & dimitte per horaz & poſt miſce: & dimitte doēc deſcendat ad fundum uaſis: & ꝓiice aq̄ & fac ita .vii. uicibus uel .x. & poſt hoc proiice aquam deſuper & repone quia conuenit ad acharami & ueſicis & cōbuſtionibus ignis diſſoluta ī aqua uel oleo roſarum.

Horemos .i. cefalio
Horeſmon. i. malitia anhelitus cū ſonitu gutturis
Hordileſcen⁹ .i. xilobalſamum
Hormeos .i. aprificus
Horodorum .i. orobum
Horozuc .i. liquiritia
Horf .i. naſturtium
Hoſamatis .i. quarta pars libre
Hoſmatis idem quod ſupra

CAP. CCCLXIIII.

Oſta ara. gre. & latīe coſt⁹ SERA. li. agre cap. hoſta hoſta ſiue hoſtos. i. coſt⁹ ex eo ē ex terris arabū & ē alb⁹ leuis boni odoris. Et ex eo qui ē ex terris yndie: & ē groſſus niger leuis ſicut ferula & eſt ex eo ſpeties tertia que ex terris ſirie ē cuius color eſt ſicut color ligni buſſi cuius odor ē ſtipticus. Melior autē omnibus eſt arabicus & poſt ipſū yndus & poſt eū eſt ſyrus: & melior ex arabico eſt nouus plenus durus cum ſoliditate & ſiccus perforatus mordicās linguam cum ſtipticitate, & aliquali amaritudine. Adulteratur autem cum radice enule, ſicca quando admiſcetur & maxie enule que ē ex terris que dicūtur cumaharta ſed cognitio eius eſt facilis: naz enula nō mordicat linguam ſicut coſt⁹ nec odor eius eſt adeo fortis exuberās ſicut odor coſti. GAL. vii. ſim. phar. cap. de coſto ſapor eius eſt amarus paz: multū fortis acutus. Et uirtus eius eſt ca. caliditate multa quouſq; ulceret uerum in eo eſt humiditas ſuperflua inflatiua. DYAS. cap. coſtus. Coſtus utilis eſt arabicus. Eſt autem eligēdus albus leuis cū odore plurimo: ſecundus eſt yndic⁹ q groſſior eſt & niger & leuis ut ferula: tertius eſt ſyriacus pondere grauis: & coloris buxei cum odore ſtiptico utilis eſt & recens albus & plenus & ex toto dur⁹ & ſiccus ſine aliquali pertuſſura cum ſtiptico & mordaci ſapore: habz qdē aliq̄ amaritudinem & plus acredinem ca. participans qualitate ut extrahat. Paulus capitulo de coſto. Coſtus eſt ca. & ſic. cōplexioīs in tertio gradu. AVIC. li. ſecundo cap. de coſto. Coſti ſpeties ſūt tres: una earz eſt arabica & eſt alb⁹ leuis & aromatic⁹. Et ſecunda eſt ynda qui eſt niger leuis & ille amar⁹ eſt. Et tertia ſpeties grauis odoris qui nominatur gariofilat⁹. Bon⁹ autem coſtus falſificatur cuz radicibus enule duris & propterea non mordicat liguam neq; habet odorez fortē. Melior ē ille q ē albus recens plenus nō corroſus neq; fetidi odoris neq; mordicās uel ledens liguam: deinde ynd⁹ niger leuis: & niger aſemi⁹ & melior ē marī⁹ ſubtiles habens cortices. Eſt ca. in tertio ſic. in. ii. in ipſo eſt qualitas amara & acris ualde & caliditas & acredo, adeo q ipe ulceret. POSSE. SERA. auct. gal. Coſtus conuenit rigoribus fe. quando linitur cū eo & oleo corpus: & conuenit ſciatice & paraliticis: & omnib⁹ in qbus calefacere oportet aliquam corporis particulaz uel de profundo ad ſuperficiem attrahere aliquem humorem: propter eandē autē cauſam & prouocat menſtrua & urinaz & confert ad contritionem lacertorum & ad dolorē lateris & iterficit aſcarides propter amaritudinez. Et quādo linitur cum aqua & melle ſuper empetiginem mundificat eam: & adiuuat ad libidinez quoniam eſt in eo de huiditate inflatiua & uentoſa quando ſumitur in potu cuz uino. DYAS. coſtus cum oleo tritus & corpori perunctus, cū reb⁹ ſtipticis ſubuenit. Si autē ante acceſſionē ſic ūgatur rigorem in periodica fe. & quartanam

amputat ac etiam paraliticis & ſciaticis uel quibus aliquod mẽbrũ calefieri opus eſt unctus, extrahet humorẽ de pfundo in potione uero quia uirtus eſt ei calida diuretica menſtrua prouocat: peſſariis adiunctus ideꝫ dolorꝫ matricis mitigat morſibus uenenatis bibitus ℥.ii. opitulat cum uino & abſinthio dolorꝫ ſtomaci & inflationem & tota eius uitia cõpeſcit uentrem ſtimulat: cũ uino datꝰ lũbricos latos deponit: cuꝫ aq̃ potatꝰ oleo mixtꝰ & fricationi adhibitus torpente frigore calefacit eadem unctione & paraliticos curat: reumata & ſpaſmata & dolorem laterum ſanat: cum aqua mulſa tritꝰ ad efialas facit melli mixtus maculas i facie natas detergit, malagmatibus & ãtidotis neceſſe miſcet. Adulterat aũt cõmixtꝰ cum enule maioribus radicibus ſꝫ facile intelligitur cum nec odorẽ coſti habeat nec ſaporem mordacꝫ. Nã coſtus uires habet acres ſtringentes & calefatientes. AVIC. conuenit omni membro quod indiget calefactiõe & ut ex eo extrahat humor ex profundo abſtergit pannum cutis linitus cum aqua & melle: in ipſo ẽ ulceratio: & ille qui eſt amarus exſiccat ulcera humida: & cõuenit mollificationi neruorum: & attritioni lacertorũ: & eſt bonus ſciatice: & emplaſtrũ ex eo cõueit litargie: & conuenit doloribus pectoris & prouocat menſtrua bibitus & ſuffumigatus in traiectorio: & iterficit fetuꝫ & prouocat urinaꝫ & extrahit aſcarides & uermes: & dat uires ad coytuꝫ: & ipſe ſuppoitur ad dolores matricis, et cõueit dolori matricis fri. bibitus & ſedendo i decoctione eius & mouet naturã q̃ndo bibitur cum uino: & ipſe nõ dat uires ad coytum niſi propter huiditatẽ ſupfluaꝫ inflatiuã que eſt in ipſo. Et cõueit rigori linitus cum oleo. Et conuenit morſibus omnibus ſcilicet morſui uipere & aliis morſibus quando bibitur cum uino aut abſinthio loco eiꝰ poitur piretri medietas ponderis ipſius.

Holocanati .i. yſopus
Holocodon .i. roſa agreſtis
Holocodonom .i. ceterac
Huagei .i. acorus
Huabron .i. roſa aſinorum
Huagere .i. uſnee
Huegri .i. calamus aromaticꝰ
Hueg .i. acorus qdã dicunt q ẽ calamus aromaticus ſed prima melior
Hui .i. flos examinis et eſt ſambach
Huimene .i. amomum
Huimeſach .i. polium

CAP. CCCLXV.

Viure uel uarik ſlatum: uel ſarich ara. grece ygnidalis acalifex: latine uero urtica. SER. A. li. aggre. auct. dyas. cap. huiure ſunt eius due ſpecies: una eaꝝ eſt aſpior & nigrior habẽs folia latiora: & habet ſemen ſimile ſemi canabis niſi q eſt minus eo. Alia uero habꝫ minora folia, & non habꝫ folia aſpera ſicut pria Ideꝫ auct. gal. ſubſtãtia utriuſq; eſt ſubtiliſſima: & propter hanc ſubtilitatem mordicat quod inuenit in mẽbris poſtq̃ non habet de caliditate tantuꝫ q faciat hoc: & calefaciunt calefactiõe nõ multa, & deſiccant deſiccatiõe ſine mordicatõe & ẽ ca. & ſic in tertio gradu merito qdẽ igitur ut alimento nullꝰ utatur ſine eo q maxima capiatur fame: utilis autẽ eſt ut medicina ſubductiua uentris. GAL. libro de cibis cap. de urtica. Et idem. vi. ſim. phar. eodem cap. acalifex ſiue urtica huius etiam herbe tam fructus q̃ folia ipſa maxime admittant ad opꝰ medicie diaforetice eſt uirtutis ut puſtulas & parotidas ſanet: habet aũt & uẽtoſitatis aliquid quapropter ipetꝰ libidis excitat & maxime quando cum ſapa bibit ſemẽ eius. Quod autẽ nõ uehemẽter calefacit ſit ſatis autem ſubtilium ptiũ ſic educẽs groſſorum humorum & uiſcoſoruꝫ qui in torace & pulmone teſtatur & in hoc q patiuntur pticule corporis q̃s cõtigit Illa uero uẽtoſitas cuius pticipare dicit naſcitur dum ipſa digeritur. Non enim eſt actu uẽtoſa ſed potẽtia: uentrẽ laxat moderate: & hoc ſoluꝫmõ q mũdificat & cõmouet non eo q purget: mordicat

enim ſubtilitate ptium:non tamen adeo
caliditatis participat ut iam mordicet.
DYAS. cap.acalifex ſiue ignida & eſt
urtica:eius altera eſt maior altera mīor
que & uſualis eſt:& ſimplex cum tenui
ſemīe ac foliis nīs aſperis:altera agreſtis
cum denſioribus atq; latioribus & foliis
nigrioribus. AVIC .li.ſecūdo cap.de
urtica color ſemīs ei9 ē ſilis ſemini porri
ſed tamen eſt minus & ſubtilius & non
eſt in eius lōgitudine:& mordicat qđ ei
obuiat ita q; etiā iteſtina:urtica & ſemē
eius ſunt ca.in principio tertii & ſic.in.ii.
ſed ſemen eſt mīoris ſiccitatis q̄ ipa.Eſt
attractiua ulceratīa reſolutīa cū uirtute
aduſtīa.Et ſunt qdā q dicūt calefactōnē
eius non eſſe fortem:& in ipſa qdem eſt
uirtus apitiua & ī ipſo ē abſterſio fortis
POSSE.DYAS. cataplaſmatibus
ipoſita corporis fricatione atq; rubore
dolorem atq; pruritum facit deniq;
recorporatīe uirtutis ſunt ſimiliter
limoſis atq; ſimilibus duritieb9 medetur
etiam eis qui ab aīalib9 uenenatis fuerūt
uexati.Item cocta atq; contrita emollit
uentrem.Semen autez ei9 uentrē mouz
folia & ſemē diaforetica ſūt & leptōera
habundanter ſine calefactōe nīa ſanāt
ſtigmata & ciraculas:& ragades:& ex
torace & pulmone educit hūores pīgues
& gluctinoſos:habet autez aliquid in ſe
uentoſitatis ad luxuriam promouendaz
& excitandam libidinem maxīe quando
cum ſapa bibitur.Acalifex calefactoria
eſt que potata cum uino regiū morbum
emendat:ſemen eius in antidotis miſſuz
colericis prodeſt.Item tritum cuz melle
& in modum electuarii datū tuſſiz ue-
terem ex frigore conceptam emendat
ex calore ſuo omnes tumores diſſoluit.
SERA.auct.gal.uirtus eſt que reſoluit
reſolutione multa.Et eſt cū hoc ei uirtus
inflatiua & propter hanc cauſam mouz
coytum:& delet exituras & apoſtemata
que fiunt poſt aures:& facit exſiccari
humores uiſcoſos a pectore & pulmone
quādo bibitur:& curat ulcera corroſiua
& omne cui conuenīt exſiccatō & q̄ndo
bibitur de ſemine eius cum rob excitat
appetitum coyt9:& ſoluit uētrē ſolutōe
temperata:propterea quia abſtergit &
cōmouet:& folia ambarum ſpē9 q̄ndo
teruntur cum ſale & fit inde emplaſtrū
curat morſuz canis & ulcera fraudulēta
& carnoſa & ulcera ſordida & tortiōes
neruorum & exituras & apāta que fiūt
poſt aures.Et fit cum eis cerotum cum
cera ad duritiem ſplenis:& q̄do terūtur
ex foliis ei9 & ponūtur ī narib9 abſcīdit
fluxum ſanguinis:& quando teritur ex
eis & conficitur cum mirra & fit inde
naſcale prouocat menſtrua.Et ponūtur
folia eius ſuper matricem egreſſaz & eā
reuocat intus.Et ſemen ei9 q̄do bibitur
cuz rob excitat appetitū coytus & apit
orifitiuz matricis:& teritur & cōficitur
cū melle & cōmeditur & conueīt aſmati
que non ſinit hominez iacere et pleureſi
et expellit ſuperfluitates a pectore. Et
decoctio foliorum eius q̄ndo coquitur
cum pauco mirre prouocat menſtrua:et
quando folia ipſa coquuntur cū limaciis
molliunt uentrem & prouocant urinaz
& q̄do folia ipſa coquūtur cū ordeo ex-
pellūt ſupfluitates a pectore:& q̄do fiūt
gargariſimata cuz ſucis eius curat apāta
uuule.Et idem auct.Raſis oleuz urtice
eſt magis laxatiuum q̄ oleum cartami.ſ.
quando tu comparas uirtutē laxatiuam
urtice uirtuti laxatiue cartami.Et idem
auct.Aben meſuay mouz coytū quādo
cōmeditur cum cepis & uitellis ouoruz
& quando teritur ſemen eius & poītur
ſuper cancrum cōuenit:& de ꝓprietate
eius eſt q̄ laxat flegma uiſcoſū:& q̄ndo
excoriatur ſemen urtice & teritur &
miſcetur cum melle & ſumitur laxat cū
fortitudīe:et oportet tamē q̄ nō tāgat
linguam & caput meri ne adurat ea. Et
doſis eſt a.xx.granis uſq; ad.xxx.Et īdē
auct.Yſaac ſoluit humorem uiſcoſuz:&
prouocat urinā:& conuenit dolori renū
& iuuat coytum:& maxīe ſi cōmedatur
cum cepis & uitellis ouorum:& quādo
bibitur cum ſemine canabi cōuenīt ſplei
& dolori lateris .AVIC. emplaſtrū ei9
cū raſano diſrumpit dubellet & cōueīt
duritiebus:& conuenit ſemen ei9 cācro

in emplaſtro: & ſimiliter eius cinis cum ſale conueīt ulceribus q̄ accidūt a morſura canis: & ulceribus malignis & cācro. Emplaſtrum ex eo cum ſale conuenit torſioni neruorum: & folia eius cōtrita abſcindunt fluxum ſanguinis ex naribus & ſemen eius conuenit ſtricture nariuꝫ & apit opilationes colatorii fortiter: & ex ſemine eius factum ēplaſtrū fit dētiū eradicatio facilis. Et ex eo emplaſtrum conuenit apoſtematibus que fiunt poſt aures & eſt abſterſiuum quando bibitur cum aqua ordei: & mundificat pect9: & cum decoquuntur folia eius in aq̄ ordei educūt hūores groſſos q̄ ſunt ī pectore eius ſemen eſt fortius & ipſum remouet aſma: & frigidā pleureſim: excitat coytū precipue ſemen eius cum uīno & aperit orifitium matricis quādo matrix recipit ſperma: & ſimiliter ſi cōmedatur cum cepis & ouis: & quando ſuppoītur cum mirra, puocat menſtrua: & apit matrīcē Et ſimiliter ſi bibatur decoctio eius cuꝫ mirra. Et folia eius recentia reducunt matricem exeuntem loco ēplaſtri poīta & ſoluēdo educit flegma: & hūorē crudū ſua abſterſione non cum uirtute ſolutīa que ſit in ipſa. Et oleum eius plus ſoluit flegma q̄ oleum cartami: & decoctio foliorum eius cū obſtracis lenit uētrem. Et ſi uis ut ipſa facili9 ſoluat accipe medullam ſeminis eius & contere ipſā cum ſanich: & proiice eam cum uino et bibe eā: & oportet ut poſt ei9 hauſtū bibatur aliquid ex oleo roſarū ne adurat guttur bibentis: & q̄doq; fiunt ex ipſis collīria cum melle & ſupponūtur & ſoluunt.

Hucalia .i.furfur/
Hucaala idem quod ſupra/
Huchala idem quod ſupra
Hudud.i.auis que clamat in nocte/
Hudal .i.blaccebiſantia
Hudulſac .i.ceterac/
Hulas grana ſolis
Hulaſi idem quod ſupra:
Hulcas .i.culcaſia
Huleich .i.rubus/
Hulec .i.caprifolium
Huleton .i.uſnee/
Hulon .i.apium riſus
Huloſac idem quod ſupra

CAP. CCCLXVI.

Vllos ara.latie arbor glādis SERA.li.aggre.cap.hullos auct.gal.ſapor cmniū ptiuꝫ huius arboris eſt ſtiptic9 et maxime corticis medii inter exteriorem corticem & lignuꝫ. Et ſimiliter pellicula que eſt īnter fructum & corticem ſuuꝫ & nomīnatur geſt & abulos: & fructus q̄dē uirt9 ē q̄ ifrigidat ifrigidatiōe pauca: & poſſibile q̄ fit in hoc ſicut medicīe tepide primi grad9 & deſiccat. DYAS. cap. de arbore glandium. Arbor glandis eſt totaliter ſtiptica & id ī quo ē maior ſtipticitas eſt pellicula que eſt īnter corticem exteriorem & lignum: & ſimiliter pellicula que eſt inter fructū & corticeꝫ POSSE.SERA.auct.gal. curat nimiū fluxum ſanguinis menſtruorū: & ſputuꝫ ſanguinis & cōuenit ulcerib9 īteſtinorū & fluxui uentris: & q̄ndo coq̄tur cortex īnterior cum cortice fructus & foliū ei9 congluctinat plagas recentes quando appoītur & maxime folia duarum ſpēy glandiuꝫ que ſunt magis ſtiptica. Et idē Et ego quidem congluctinaui uulnus īn quodaꝫ qđ factum fuit cum ēſe cū folio glandis poſtq̄ terui ī petra & poſui ſup uulnus īn circuitu eius & uniuerſaliter fructus eius eſt ſimilis huius uirtutis: & aliquando adminiſtratur in apātibus ca. in principio eorum & in augmento. Et idem auct dyas. datur ex decoctōe ligni eius habentibus fluxū antiquum & habentibus ulcera inteſtinorū & habētib9 ſputum ſanguinis: & fit cum eis naſcale mulieribus habentibus curſuꝫ matricis & glādes ſilīter faciunt illud. Et ipſi q̄dē multiplicant urinam & inducūt dolorē capitis & inflant uentrem: & conferunt ſpetiebus uenenoſoꝝ: & decoctō radicis eius quando bibitur cum lacte uaccino confert medicine mortifere que dicitur toxicum: & quando fit emplaſtrum cuꝫ glandibus ſedat apoſtemata ca. & q̄ndo

fit emplaſtruꝫ cum eis & axungia porci ſalita confert apātibꝫ duris & ulceribꝫ fraudulentis:& folium ſpetierū arboris glandum omniū quando teritur/cōfert apoſtematibus flegmaticis:& fortificat membra debilia:ſed illa qne nominatur ſanchalac et quidaꝫ nomināt eā caſtaneā & euſtehuloc eſt ſtiptica ſilīt:et operatō eiꝫ eſt ſimilis operatioī glandiū et maxīe cortex interior caſtanee confert illi qui bibit medicinam mortiferaꝫ que dicitur apimazan

Huligen .i.galanga
Huligem idem quod ſupra
Hulliquod .i.ſalix
Hulmigen .i.galanga
Humac .i.acetoſa
Humatum .i.terra ſigillata
Humariam .i.yreos
Humeme .i.amomum
Hume idem quod ſupra
Humemati lintea longa que deferunt ſaraceni in capitibus ſuis
Humenati idem quod ſupra
Humema .i.amomuꝫ
Hunaim .i.bitumen iudaicum
Hunayn idem quod ſupra
Hunacon .i.ozimum
Hunesum .i.cinis
Hune .i.acorus
Hunesum .i.ceterac

CAP. CCCLXVII.

Vmad ara.grece oxilapatiū latine uero acetoſa. Sciēdū ꝙ acetoſa apud Auic.libro ſecūdo proprio cap.ideꝫ eſt qđ lapatiū et apud dyas.in ꝓprio cap. qđ patet ſi legantur utriuſq; capitula et per Sera.cap.de acetoſa:uerū hoc nomē acetoſa conuenit proprie illi ſpēi lapatii quod eſt acetoſi ſaporis q̄ dicitur fuiſſe cognita ab Auic.cum dixit & non eſt in ſilueſtri ſicut dicunt acetoſitas q̄ſi dicat quaꝫ bene noui:unde Auic.īſecūdo cap. de acetoſa uocat lapatiū acutū acetoſaꝫ dicēs acetoſa alia doēſtica alia ſilueſtris ſilueſtris dicitur ſicla ſilueſtris:ūde uera acetoſa eſt domeſticum lapatiū in quo eſt acetoſitas quoniam acetoſa ſilueſtris uel lapatium agreſte non eſt acetoſū. Et ideo dicit Auic.ꝙ non ē in ſilueſtri ſicut dicunt acetoſitas ymmo forſitan eſt ī quadā ex ea acetoſitas quia in acetoſa domeſtica que lapatium domeſticū ē:eſt acetoſitas:& ſubdit ꝙ lapatiuꝫ ſilueſtre uel acetoſa ſilueſtris eſt fortior in omni re:& acutior. DYAS.quatuor dicit eē ſpecies lapatii ut inuenies ſi leges lapatiū de qbus eſt una quā uocat oxilapatium .i.acetoſum lapatium & illa eſt acetoſa. DYAS.cap.de acetoſa. Acetoſa ē duplex maior & minor:maior ē oxilapatiū minor habet folia minuta cū ſtipite puo ſeminibus pleno:conueniunt ī uirtutibꝫ ſed maior efficatius operatur. Iſta uocabula inuenies etiā per aggregatorē nicaſi/ſed ſciendum ꝙ minor acetoſa eſt quam moderni uocant acetoſellam. SERA.li.aggre.cap.humad auct. dyas. humad.i.acetoſa/quedaꝫ eiꝫ ſpecies naſcitur in paludibus & locis aquoſis & folia eius ſunt dura & habet ſūmitates acutas:& eſt alia regalis quam gal.dicit inſipidam in ſapore: lata habens folia ſimilia foliis ſicle & diſſimilia a ſupdicta. Et alia eſt ſpecies que ē ſilueſtris habēs folia pulcra ſimilia foliis plantaginis:& eſt quarta eius ſpecies que eſt montana ſilis lapatio ſilueſtri ſupradicto ſtipiteꝫ habens durum:& eſt non magna habēs ſemina:& ſiliter ſtipes eius habꝫ rāulos multos. Et idem auct. gal.lapatium eſt duarum ſpetierum/una earum eſt inſipida in ſapore ſuo & uirtus eius eſt ſicut uirtus ſicle:& iſta eſt illa ſpecies q̄ dicitur regalis/habens folia ſimilia ſicle. Eſt alia ſpecies lapatii/qđ non ē iſipidū ſed acetoſum/cuius folia ſunt dura & ſūmitates acute:& illa eſt uera acetoſa/ cuius ſemen habꝫ in ſapore ſuo ſtipticitatem manifeſtam adeo/ꝙ curat ulcera inteſtinorum & fluxum uentris uirtus ſemis lapatii regalis eſt debilior hac. Et dicitur ī libro de dieta/ꝙ lapatiū iſipidū poteſt dici/ꝙ eſt ſicla agreſtis habens uirtutem ſicle domeſtice uel ortenſis. Et

propter hoc gal.in li.de cibis capitulo de lapatio ait silueſtrem eſſe bletam ipſam cōſimilis exiſtens non guſtu ſolum ſed uirtute ortenſi blete:propter hoc ergo ego neq; īdigeo ſermone aliquo de eo cū predixerim de bleta omnia autem que conueniūt lapatii acetoſi nomē īſinuat eius qualitatem & uirtutem : lapatium quidē ergo nō utiq; quis crudū cōmedit ſicut neq; bletam acetoſuz aūt lapatiuz cōmedunt crudum pregnātes mulieres aliquando:& aliquī puerorum & uiri & talis uocatur acetoſa.Paul9 capitulo de acetoſa.Acetoſa eſt fri.& ſic. ī ſecundo gradu:Et ſemen eius fri.in primo ſic.in ſecundo.AVIC.li.ſecundo cap.de acetoſa . Acetoſa alia domeſtica alia eſt ſilueſtris : & non eſt in ſilueſtri ſicut dicunt acetoſitas : forſan eſt in quadam ex ea acetoſitas & ſilueſtris eſt fortior in oī re fri.& ſic.in ſecundo:& ei9 ſemen fri.in primo ſic . in ſecundo. In ipſa eſt ſtipticitas:& ī iſipida ex ea eſt reſolutio pua:& acetoſa eſt magis ſtiptica : & illa que non eſt uehementis rubedinis plus nutrit :& hec quidem eſt ſimilis endiuie & omnis ſuperat coleram : & eius hūor eſt laudabilis ſz ne aliquis ꝓpter diuerſitatem ſcripturarum uario decipiatur errore de acetoſa,Sciendum ꝙ illa.l.de acetoſa in aggregationibus ſerapionis inuenitur duplex qa īuenitur ſicut ſtat in preſenti cap. & īuenitur ſic humad ideſt acetoſa cuius quatuor ſunt ſpeties. Et etiam dicit ꝙ gal.dicit ꝙ acetoſa eſt duplex.ſ.inſipida & acetoſa que ſecunda littera eſt corrupta ratōe & auctoribus ratio ſumitur ex proprietate uocabuli.ſ. acetoſa quoniā quelibet ſpeties acetoſe debet eſſe acetoſa cum nulla illaꝝ ſpēy nisi una ſit acetoſa .Et ꝙ hoc ſit uerū patet auctoritatibus quoniam ſpeties acetoſe quas illa littera poīt ſunt ſpeties lapatii ut dyas.cap. de lapatio qui ponit illas proprie ſpeties eī9 ayens ꝙ una illaꝝ uocatur oxilapatium.i.acetoſuz lapatiū ergo non ſunt ſpeties acetoſe:ſed lapatii de quibus una tantum eſt acetoſa & illa uocatur acetoſa propterea gal. nō dicit acetoſa eſt duplex ſicut littera corrupta dicit:ſed dicit in li. de eduliis ꝙ lapatiuz eſt duplex unum inſipidum qđ eſt bleta ſilueſtris:& aliud acetoſū:& illa ē acetoſa ſicut patet in preſenti capitulo : ergo acetoſa eſt una ex ſpetieb9 lapatii & nō ex ſpetiebus acetoſe:cuz ſecūdū p̄dictos una tantuz ſpeties lapatii inueīt acetoſa. preterea Auic.illudens illis qui ponunt plures ſpeties acetoſe dicit ſicut patz in preſenti capitulo.Acetoſa eſt duplex.ſ. domeſtica & illa eſt lapatium doēſticuz quod eſt acetoſū & alia ſilueſtris & illa eſt lapatium ſilueſtre qđ non ē acetoſuz Et ideo ſubdit ꝙ nō ē acetoſitas ī ſilueſtri quoniā dicit licz aliq ponāt diuerſas ſpeties acetoſe,tamē non ē niſi una ſpēs ſcilicet domeſtica que ē lapatiū doēſticū uel acetoſum,quoniam in alio lapatio ſilueſtri non ē acetoſitas ſz littera p̄ſētis capituli eſt optima. POSSE.SERA. auct dyas.folia acetoſe q̄do cōmedūtur ſtringunt uentrem:& ſemē acetoſe hēt ſtiptīcitatem manifeſtam ſemē ei9 etiā bibitum cum aqua & uino & ſimiliter flos eius conferunt ulceratōi īteſtinorū & fluxu antiquo & puncture ſcorpionis & quando bībit eum aliquis :& poſtea pungatur a ſcorpiōe nō nocz ei pūctura & quando ex radice ipſius ſpetiei cocta cum aceto fit emplaſtrum curat ſcabiē ulceroſam:& empetiginē:& excoriatōez q̄ accidit in radicibus unguiū:& oportet ꝙ anteq̄ fiat illud ꝙ fiat līnitio cū nitro & aceto ſuper locuz ī ſole:& ſuſpēditur radix eius ſuper illū qui habet ſcrofulas et conuenit:& quando fit naſcale cum acetoſa abſcīndit fluxū ātiquū matricis Et ſemen acuti lapatii coctum cuz uino conuenit dolori dentiuz & frāgit lapidē & curat hycteritiaz:& ꝓuocat mēſtrua & conuenit puncture ſcorpioīs:& q̄ndo ipſa coquitur cum uino & fit cum ea ē plaſtrū ſcrofulis reſoluit eas & lapatiū quidem maius quod dicītur regale eſt eiuſdem uirtutis.AVIC.radix eius cū aceto conuenīt ſcabiei ulceroſe & excoriationi unguis:& quando coquitur cuz uino conuenit emplaſtrum eius albaras

& ēpetigini:ex ea fit ēplaſtrū ſcrofulis ita q̄ dicitur q̄ ſi radix eius ſuſpēdatur in collo habentis ſcrofulas iuuetur ea; & eius decoctio cum aqua ca. conuenit prurituī & ſimiliter ipſamet ī balneo ē ultima. Colluitur os cum ſuco eius in uino & conuenit apoſteātibus q̄ ſūt ſub auribus. Confert hycteritie nigre cum uino & ſedat nauſeā & cōmeditur ꝓpter deſideriū lutī: ipſa & ſemē eiꝰ ſtrīgūt & proprie eius que magna ex ea eſt. Et dicitur quidem q̄ in eius foliis eſt lenitas quedam: & in ſemine ipſius eſt cōſtrictō & dixerunt quidam q̄ in ſemine acetoſe non frixo eſt lubricitas: & lenificatio: & radix eius trita conuenit fluxui uentris & frangit lapidem in renibus quando bibitur cuꝫ uino: & uiſcoſitas que ē ī ipſa conuenit raſure inteſtinorū que accidit ex ſiccitate ſuperfluitatis ipſa enim cum iuuamento qđ cōuenit raſure lubrificat & conuenit punctureſcorpioīs: & ꝓprie ſilueſtris: & ſi adminiſtretur ſemen eius ante punctura ſcorpionis, nō nocebit eius punctura. Et ideꝫ de uiribus cordis dicit q̄ confortat cor.

Hupuephatalep .ı.ſolatrum
Hupuper .ı.cartafilago
Hupupero .ı.cartafilago
Hupuram .ı.filius ante patrem
Huramus .ı.cicer.

CAP. CCCLXVIII.

Vrnam ara.grece malum punicū: latine uero granatū. SERA. libro aggre. cap. hurnā: ſunt ex eis acetoſa: & dulcia: & uīrtus cuiuſcūq; illoꝝ ē ſecūdū illum ſaporem: & ſapor ipſius granati totius & granorum ipſorum eſt plus ſtipticus q̄ ſapor ſuci eius & pluris deſiccationis. Cortex uero eius in hoc eſt fortior grano ipſius: & corꝰ granati qđ cadit ab arbore eſt plus in hoc q̄ cortex. Et idem auct. dyas. omnia granata ſunt boni chimi & bona ſtomaco pauci tamē nutrimenti: & dulcia quidē ſūt melioris ſaporis niſi quia īferūt caliditatē ſtoāco q̄uis non multam inflāmationem: & ideo non ſunt multum conuenientia febricitantibus: & acetoſa conferunt ſtomaco īflāmato: Vnde Dyas. ſecūdū trāſlatōeꝫ gre. dulcis ſucus cōpeſcit ſtoāci ardoreꝫ ē etiā diuretice & ſtīptice & anoſtōatice uirtutis in uino etiam mediam uīrtuteꝫ habet: durum quidem ex granis granati accidi ſole ſiccatum & puluis factum & in cibis miſtū ſtomaci & uētris cōpeſcit fluxum: infuſum quoq; in aqua & potui datū emoptoicis & diſintericis medetur & fomēto adhibitum: cuiꝰ ſucꝰ exp̄ſſiꝰ & coctus admixto melle uulnera oris & nature procurat: & pterigia & paſcētia uulnera & recentia ad ſanitatē perducit dolorem aurium tollit: flos eoꝝ equitia uel quitinos dicitur: & ipſe ſtipticus eſt ſucus eoruꝫ cataſtalticus ē & paracleticus & uulneribus tantuꝫ poteſt facere q̄tum & malum granatum: decoctum gingiuarum & dentium reuma cōpeſcit cataplātibꝰ mixtꝰ ēterocellicos dicitur curare. Corium mali granati tātaꝫ habꝫ uirtutem q̄taꝫ equitina elixatura radicis huius arboris bibita lumbricos latos occidit: flores eiꝰ conſtrictīe ſūt uirtutis & exſiccantur ut ypoquiſtidos: & ſimilia poſſūt: ſucus mali grāti recēs & maturꝰ māducatur: & dulcedīe ſua uētrē ſtrīgit & ſtomacum erigit: ſine corio magis tamen ſtringit ſubacidaſtrus: eius flos cithinama dicit: & uehemētiſſime ſtīpticus eſt: unde & diſintericos ſanat: & uulnera recentia gluctinat idem facit & & cortex ipſius. GAL. viii. ſim 4 har. cap. de granato: malum granatum omī ſtiptica participat qualitate non tamen dominante ī oībus quedam enīm eorum ſunt acida quedaꝫ dulcia plus q̄ auſtera. Et iuuamentuꝫ uniuſcuiuſq; eoꝝ ſecūdū predominantem neceſſe ē fierī q̄litatem dictum eſt autem ī quarto horū librorꝝ de dulci ſapore & auſtero unde ex illis ē tibi ſilogizare: ſunt autem girgata ſuco ſtīptitiora & ſictiora his uero adhuc cortices q uocant ſidia ſilis aūt uirtutis eorum ſunt: Et idē in libro de cibis cap. de granato dicit q̄ granatum alimentuꝫ

quidem corpori exhibet omīo modicuz quare nūq̄ ipsis ut alimento utamur sed in farmaci ꝑte solum .AVIC.li.secūdo cap.de granato. Granatum illud quod est dulce est fri.ad primum & hu.in ipō Et acetosū est.fri.& sic.ī secūdo;acetosū reprimit coleram & prohibet cursum superfluitatū ad uiscera & proprie uinū eius & in omnibus suis spetiebus usq; ad acetosum est absterssio cum stipticitate. Grana granati cum melle liniuntur ad ulcera fraudulēta:& eius capita precipue ad uulnera adusta : & balaustie quidem uulnera cum caliditate sua cohercere faciunt.Et dulce quidē lenificat muzuz uero est magis iuuatiuuz stoāco q̄ poma & citonia:sed eius granū ē malū:& quod de ꝑtib9 ei9 magis stipticū est capita sūt & grana eius stiptica sūt:siue sint grana dulcis aut non dulcis:grana granati cuz melle conferunt dolori auris . Et sunt iuuamentum interiori nariū : & cōferūt grana granati contrita & composita cū melle alcole linita : & si granata dulcia coquantur cū uino deīde terantur sicut sunt & fiat ex eis emplastrum auri conuenit apāti eius:& iuuamentum granati & rob acetosi proprie conuenit colere sucus acetosi conuenit ungule acetosum exasperat pectus : & dulce lenit ipsum & confortat pect9: & q̄do dantur ī potu grana granato9 cuz aq̄ pluuiali ualēt ad sputū sanguinis & ipsū totū confert tremori cordis & abstergit os stomaci. Granatum muzum conuenit inflāmatōi stomaci:& dulce est conueniēs stomaco propter illud qđ est ī ipo de stipticitate subtili.Et acetosum nocet stomaco & cum hoc grana granati sūt mala stoāco & eius sanich est conueniens desiderio ipregnantium:& similiter rob ei9 ꝑprie acetosi & ut sugat febriens de eo post cibū ꝓpter sitim qa prohibet eleuationē uaporum est meli9 q̄ ut premittat ipsū & subleuetur materia ab iferioribꝰ acetosum est plurime prouocans urinaz q̄ dulce:& ambo sunt prouocatīa:& grana granati cum melle conueniūt uulneribꝰ ani:& quod acetosum est nocz stomaco & intestinis:& ei9 sanich cōueit solutōi colerice & cōfortat stomacū :& cortex radicis granati cū uino extrahit uermes & ascarides:& assumitur cū sua dispositione aut sumitur eius decoctō:granatū muzū conuenit fe.acutis : & inflamatiōi stomaci sz dulce multotiēs nocz acutas habentibus fe.Et idem de uitrib9 cordis ait q̄ cōfortat spiritus epis & potissime granatum dulce.Rabymoyses allegādo galienū granatum proprietatem habet miraculosā quia non facit cibū corrūpi in stomaco & acetosum coquinatuz cū cibo non facit cibum ī stomaco corrūpi Radices granati acetosi ualent contra uermes uel lumbricos q uocātur cigulū uel folia in hunc modum administrate. Recipe radicum minutarū granati acetosi & radicum rapeste ana . M..i. magnum pistentur extractis pri9 tamē fustibus existentibus in p̄dictis radicib9 & buliant:postea cum media q̄rta uini greci uel alteri9 uini optimi albi usq; ad cōsumptionem medietatis uini & ī fine ponatur.ʒ.ʒ.pipis nigri triti & coletur per pānuz & propinetur actu ca.patiēti ī medietate noctis:& post ei9 assūptionē non dormiat.Dosis eius sunt ciati tres sz die precedēti cōmedat semel & ī ipso die cōmedat hora qua consueuerunt cōmedere purgati.Signa habētis ī uētre predictos uermes sunt illa quoniam cuz egestione emittuntur semīa silia semib9 cucurbite & infirmus patitur dolorem uentris:& potissime ieiuno stomaco & ē macilentus & mali coloris . Bulcasim Eben.Aben azarin li.q dicitur seruitor granata dulcia & acria expressa cū carne sua interiori purgant colerā:& cōfortāt stomacum sua stipticitate.Et Dosis aq̄ eorum est libra .ʒ.cum.ʒ.x.ʒucari boni. Et SERA.auct.aben mesuay . quando acetosum sumitur cōfert fluxui stoācali qui accidit a colera & sincopi q̄ accidit ab eadem & prouocat urinaz & cū subtilitate sue acetositatis confert ungule oculi quando fit collirium cum eo . Et de proprietate granati est q̄ aqua eius cōfert inflāmationi q̄ est in epate ꝓpter

nimium potum uini & maxime amari: & acetosū ex eo: & rob granati quando sumitur cum lactucis confert colere & flegmati & incoriat stomacū & strīgit uentrem: & prouocat appetitum cibi: & confert p̄gnantibus: & sanich granatoꝝ reprimit īpetuꝫ colere: & īcoriat stoācū & prouocat appetitum sua acetositate sucus autem granatorū simplex ē bonꝰ stomacorum inflāmationi & febribus & uomitui: et fluxui uentris: & epati ca. & pregnantibꝰ. Et q̄ndo exprimitur dulce & acetosuꝫ ex eo cū carnositate īteriori laxat coleram: & fortificat stomacū sua ponticitate. Et dosis eius est libra. ʒ. cuꝫ ʒ.x.ʒucari.

Husiamus. i. simphoniata uel iusquiamꝰ

Husquiamus idem quod supra

SEQVITVR.DE.I

Aariton. i. cimbalaria

Iaaton idē q̄d supra

Iaaples. i. cerefolium

Iabroch. i. mādragora

Mesue in antidotario suo olcum de pomis Iabroch & interpretatur de pomis mādragore

Iabrob idem quod supra

Iabroc idem quod supra

Iabroa idem quod supra

Ialin .i. uitrum

Ialion .i. ypericon

Ialilat .i. bdellium

Iamarion .i. portulaca agrestis

Iamaron diem quod supra

CAP. CCCLXIX.

Amfaram ara. gre. & latine crocꝰ. SERA. li. aggre. cap. famfaraꝫ auct. dyas. ille qui fortior est in medicina est nouus pulcri coloris cuius crinis uergit ad albedinem: longus non fragilis: plenꝰ qui quando fricatur tingit manum cito: acuti odoris. GAL. viii. sim. phar. cap. de croco secundum translationem ara. substātia eius ē terrea frigida ſʒ q̄d uicit super eaꝫ ē cōplexio ca. & ī sapore eius est stipticitas pauca. Et uirtus eius est q̄ calefacit in secūdo gradu & siccat in primo unde maturat & digerit aliq̄li maturatione & quod adiuuat ad hoc ē stipticitas parua que reperitur in eo. Et est ex medicinis cōgluctinatīs & digestīs & nos diximꝰ q̄ medicīe congluctinatīe & digestiue sunt ille in quibꝰ ē caliditas nō fortis cū pauca stipticitate. DYAS. cap. de croco. Crocus utilis est medicīe usui sed melior est crocus coritius qui fuerit recens & odoris boni & colore utilis: & modice subalbidꝰ & oblōgꝰ nō fragilis ſʒ plenus: cuius tactu inficitur manus: & qui non habet odoreꝫ acutuꝫ qui ista non habuerit signa uetꝰ est aut infusus. Secundus est qui ex mōte olīpo & litia & ex cētorino qui ex locis sicilie defertur: sed hii omnes preter coritium laxe uirtutis sūt q̄uis suco habūdēt: quē maxime inficere necesse est: inueītur aūt in ītalia qui etiaꝫ facit ad leuia medicamenta. Coritius autem adulteratur admixto croco: magnete: uel spūa argēti uel molipdena cum pondere. AVIC. li. secundo cap. de croco. Crocus melior ē recens boni odoris subtilis odoris: super cuius pilos est parū albedīs nō plurimū. Crocus sanus non uelociter tingens mō inuiscatur neq; frangitur: ca. ē ī secundo sic. in primo est stipticus resolutiuꝰ. digestiuus propter illud q̄d in eo ē de stipticitate & gluctinatiuus: & eiꝰ caliditas est fortior stipticitate ipsius: & eiꝰ oleū est calefactiuum. POSSE. SERA. auct. Rasis fuit mulier q̄dā q̄ laborauit aliquibus diebus īn partu & dedi sibi in potu. ʒ. ii. croci & peperit statiꝫ: & exptꝰ fui hoc semper & semper fuit ita postea & crocus inebriat inebriatiōe forti. Et quando ponitur in uino letificat adeo donec faciat insaniā excellenti letitia: &

digerit cibum: & confortat ſtomacum ſua ponticitate & fortificat epar: & non laudatur cerebro :aufert appetituꝫ cibi: & ꝓuocat urinā & meliorat colorē DYAS.uirtus croci eſt digeſtibilis: & malagmatica & ſtiptica & diuretica & cuꝫ dulcore bibitꝰ digeſtionem preſtat: reuma oculorum inunctus & ſuperūctus cōpeſcit mixtus lacti mulieris potōibus etiam intraneorū facit: cataplaſmatibus neceſſe miſcetur: matrici & ano utilis ē uentrem ſtimulat: tumores ſedat: dolorē auriū mitigat: aliqui dicunt eius bibitas .ʒ.iii. uenenoſas eſſe: & ut facilius teratur debet in ſole poni & cum ſiccauerit remouetur & ponitur in ūbra: & ſi ſol pro tempore non eſt in teſta cum calefac. Radix eius cum paſſo potui ſūpta urinā mouet. Eſt enim uirtutis mictualis atq; minus redarguētis quapropter lacrimis fluētibus ab oculis uel auribus & ſilibus fluoribus cum lacte conuenit miſcetur etiam colliriis & auricularibus medicaminibus: uel in ore conſtitutis ſimilibus cauſis ē etiā prohibens uiolētie uexatōeꝫ quaꝫ greci crapulam uocāt guſtu linguā ſubmordet & ſaliuaꝫ diu multū q; ificit Calefacit autē nimis & deſiccat mediocriter. Et ideo ad digerendū aliquē habꝫ ſenſum & modice ſtīpticuꝫ mitigās oēꝫ dolorem colliriis uel antidotis mixtum hec eadeꝫ dicit Sera. de mente dyas licꝫ p alia uerba. Et idē Sera. fit medicīa que dicitur crocomagna q̄ fit cū oleo facto ex croco quando teruntur ſpēs aromatice & fiunt inde trociſci: & meliꝰ ex eo eſt habens odorem bonum & eſt in eo ð mirra temperate & eſt graue ſubnigruꝫ habens in ſe non lignū: & q̄do diſſoluit eſt color eius ſimilis colori croci multuꝫ & eſt leue & eſt in eo amaritudo & tīgit dentes & linguā forti tinctura. Et illud quod fertur de ſyria eſt ſicut dixi. Et uirtus eius eſt quia ipſum abſtergit obſcuritatem uiſus & prouocat urinam & calefacit & maturat: & ipſuꝫ aſſimilatur croco aſſimilatione pauca quia in eo eſt de uirtute eius. Et idem auct. humayn in de tyriaca aqua croci prouocat urinam calefacit & maturat: & crocꝰ facit acceleratione ꝓtus & corroborat multum animā: & de ꝓprietate eiꝰ ē q̄ diminuit appetitū cibi & replet cerebrū & obtēbrat uiſū & ſenſus: et aufert acetoſitatē que eſt propter appetitum in ſtomaco illam precipue que facit appetitum. Et idem auct. conſtantini proprietas croci ē q̄ letificat adeo q̄ occidit nimietas eius & quantitas ipſius ad hoc ſufficiens eſt .ʒ.iii. AVIC. potus ipſius colorē efficit bonum. Reſoluit apoſtemata & linitur ex eo heriſipilla: facit ſedam: & ipē nocꝫ capiti. & bibitur cum rob ad ebrietatēꝫ & eſt ſatiens ſompnum & obtenebrat ſenſus: & confert apoſtemati calido in aure. Abſtergit uiſum & prohibꝫ fluxuꝫ ad ipſum & ualet ad pānum & fit ex eo alcohol ad uarietatem acquiſitaꝫ ī egritudinibus. Confortat cor: ē letificatiuꝰ odorat ipſum pleureticus & ꝑhirneticꝰ ut dormiat: & proprie eius oleū: & facit anhelituꝫ facilem: & cōfortat iſtrumēta anhelitus: ipſe quoq; facit nauſeam & deiicit appetitum propterea q̄ oppoitꝰ eſt acetoſitati que eſt in ſtomaco: ſed ipē confortat ſtomacū propter illud q̄d in ipſo eſt de caliditate & preparatione & ſtipticitate: & dixerunt q̄dā q̄ crocꝰ eſt bonus ſplei: excitat coytū & ꝓuocat urinam: & confert duritiei matricis & eius conſtrictioī: & ulceribꝰ fraudulētis in ipſa tamen adminiſtratur cū fauo aut cum medulla cum duplo ꝓſius de allio: quidam dixerunt q̄ ipſū i potu dederūt ad prolixum partum: & factus eſt ꝓtus ſtati: & dicit q̄ aurei.iii. de ipō īterficiūt letificando: loco eius ponitur de coſto equale pondꝰ ipſius: & de ſpica quartuꝫ ponderis eius: & pondus ipſius de corticibus caſie lignee. Et idem quarta fen. canonis primi cap. ſecundo ait q̄ ducit medicīas ad cor. Et idē de uiribꝰ cordis ait q̄ confortat cor. Rabymoyſes cap. de croco ait q̄ auget appetitum coytus. Yſaac in uiatico cap. de emigranea ait q̄ fit emplaſtrum ex croco: gumi arabico euforbio & mirra equaliter diſtēperatis cum albumīe oui contra emigraneam.

Paulus cap.de podagra. Recipe crocum cum uitello ouorum & oleum roſarum & aquam roſarum, & miſceantur & cum penna ungatur locus podagre ex eo actu frigido.

Iameti eſt herba que uocatur prouenca uel herba tremula

Iameni idem quod ſupra
Iamen idem quod ſupra
Iamſemin .i.ſambucus
Ianair .i.coſtus
Ianairin idem quod ſupra
Iancipac .i.enula
Ianerd ſuffrig .i.ad inpiguandum
Ianerdi idem quod ſupra
Ianeidon .i.cimbalaria
Ianeto .i.faffaſa
Iamus .i.bubalus
Iamon .i.opoponax
Iantin .i.tapſia
Iantiflas.i.flos uue uitis agreſtis
Iantir .i.opoponax
Iantifilon .i.filius ante patrem
Ianum .i.tapſia
Iamumi idem quod ſupra
Iantum idem quod ſupra

CAP. CCCLXX.

Aquintus eſt nomẽ equocũ ad lapidem & florem & ad herbam que ſic nominatur & eſt herba ſecunduz dyas. habens florem purpureum & radicem ſimilẽ bulbo: & uocatur alio noĩe herba puerilis: traxit aũt nomẽ a puero quodã nobili qui in ſalicibus inter purpureos flores repertus eſt ĩterfectus: dedítq; nomen herbe puer funeris caſu. GAL. vii. ſim. phar. cap. Iaquintus ſecundum tranſlationem grecam. Iaquinti radix bulbo uniformis exiſtẽs gradus ẽ primi quidẽ ĩ ſiccando autẽ ſecũdi ĩ ifrigidãdo iam complete aut tertio incipiẽte ĩpubes itaq; credita eſt cuſtodire ĩfantes ĩ uino cataplaſmata: fructus uero eius remiſſe abſtergit & ſtipticat: & ꝓpterea datur diureticis cum uino: ſiccãs quidẽ ĩ tertio gradu, caliditatis uero & frigiditatis in medio conſiſtens

Iarrand .i.faffaſa
Iarſamos xilobalſamum
Iartamon .i.polium
Iarxalion .i.bdellium
Iarin.i.erugo campane uel uiride eris
Iaried.i.ſemen faffaſe & eſt faffaſa
Iarius .i.flos roris marini
Iarus pes uituli herba aaron idem pro qua.l.i. Aaron
Iarflumĩs.i. planta ſimilis nenufaro & eſt ſubmerſa cum aqua: ex aqua parum apparet: eſt ſtiptica & fri. conueniens eſt ulceribus fraudulentis & pruritui. Paul⁹ in proprio cap.
Iaſas .i. homo ſtans oculis apertus non mouens eos
Iaſcas idem quod ſupra
Iaſis .i.ſanitas
Iaſir .i.ſemen iunci
Iaſiri idem quod ſupra
Iaſiminus .i.ieſimini
Iatemon .i.camomilla
Iatrena .i.medicina
Iatrema idem quod ſupra
Iatis .i.dragantum
Iatiſi .i.medicina uel ſanitas
Iatricos .i.medicinalis
Iatria .i.medela
Icardiuz.i.inferior ps uel pediculũ cuiſlibet rei
Icardum idem quod ſupra
Idam .i.pulmentum
Idaros .i.aquaticus
Idarios idem quod ſupra
Ihauſis .i.opoponax
Ihauſir idem quod ſupra
Ilkalkadis .i.calcantum
Illafeos.i.bardana q̃ & lappa maior dicit̃ hoc uocabulum ponitur in antidotario uirili in mitridato
Ilſaran .i.enula
Imar .i.cerefolium
Inantum.i. flos lambruſſe & ẽ flos uitis agreſtis
Inditis idem quod ſupra
Indanicum ferrum .i.indũ ab idia dictũ
Indrargiros .i.argentum uiuum

NFaricon ara.grece ypicuz uel biumi uel atricum:latine ypericon uel ſcopa regia.

SERA. li.aggre. capitulo infaricon ſunt quidaz qui noiant kamepiteos propter ſimilitudinẽ quaz habet ſecum in odore reſine pini. Nam piteos ideſt pinus & arbuſtum ẽ qđ idoneũ ẽ ad accendendum ignem ſicut ligna:& habz folia ſilia rute & lõgitudo eiꝰ ẽ circiter palmũ:& color eius ẽ uergẽs ad rubediez & habet florem ſubtilem album ſimilem flori cheiri albo:& ſemen eius ẽ i cortice longum & rotundũ & magnitudo ſemis ẽ i quãtitate ſemis ordei cũ odore reſine pini. Naſcitur locis aſpis & domeſticis & uſus eius eſt, qꝫ adminiſtratur, ſicut ẽ ita qꝫ non ſumus contenti ſemine ſolo. GAL. viii. ſim. phar. capitulo ypericum ſecundum tranſlationem ara. ypericum calefacit & ſiccat ſubtilium ptiũ exiſtẽs. DYAS. cap. ypericum eſt herba colore ſubrufa folia ſimilia rute habens:& florẽ tenuem flori uiole ſimilez & ſemẽ nigrũ in forma ordei:odoris reſine:uires habz acriter ſtringentes & mictuales Paulus cap. de ypericon ca. eſt & ſic. in. iii. gradu. POSSE. GAL. menſtrua & urinas prouocat:oportet autem totuz ad hoc aſſumere & non ſolum ſemen ſed etiam fructum ſed cum foliis applicatũ uiride ſit ad cicatricez ducere poteſt oĩa ulcera que aduſtione facta ignis ſiccum uero ſi appoſueris ſanabis & laſſa & putrida ulcera. Quidam uero & ſciaticis bibere id dant puluerizatum & ſiccatũ:& quãdo fit naſcale cum eo prouocat menſtrua. Et quando bibitur prouocat urinam:& ſi bibitur ex ſemine eius cum uino curat quartanam:& quando bibitur eodẽmõ lx. diebus continuis curat ſciaticã:& q̃do fit emplaſtrum cum foliis eius & ſemĩe curat combuſtionem ignis. DYAS. ypericum urinam potatum prouocat & uentrem ſtringit. Item folia & ſucus eiꝰ medetur diſinterie:& ſanguis effuſioni ramicez etiã curat herba fomẽto ipoita & combuſta ſanat:hec cauda caballina dicitur ab aliqbꝰ & deſiccatia ẽ fortiter ſine mordicatiõe ad plagas aũt magnas cataplaſmatibꝰ ipoita utilis ẽ:& gluctiat neruos inciſos:facit & ad eos qꝫ ſanguinẽ uomunt:& ad fluxum ſanguis mulieruz & ad diſintericos & diariam & ad omne reuma uentris fortiſſimum adiutoriũ ẽ/ ſi ipſa herba cum aq̃ aut cũ uino bibatur/ ſucus autem eius ad fluxuz ſanguinis de naribus & uentris fluxũ cũ uino auſtero potui datur:febrientibus cũ aq̃. Paulus urinã prouocat:epar & renes mũdificat/ femoruz dolores curat uulnera deſiccat/ uenenũ ſuperat:cataplaſmatibꝰ celeriter uulnera ſanat.

Imaſr	.i.ſicomorus
Intactus	.i.mire mitigatiuum
Inſana herba	.i.iuſquiamus
Intrago	.i.partitaria
Ipax	.i.uiſcum
Iranotitis	.i.dormire facientibus cãtilena
Iſaceſis	.i.ſiler
Iſatis	.i. aluta alupiſion uel piſon quatinctores utũtur folia ſimilia plantagini & ẽ herba q̃ tingitur blauetũ & uocatur blauum.
Iſcas	.i.ficus ſicce
Iſcades	idem quod ſupra
Iſcahas	idem quod ſupra
Iſcara	.i.matrix mulieris
Itas	.i.uiſcum
Itbaida	.i.polium minus
Itraminibus	.i.ueſtibus
Iealion	.i.matris ſiluia
Ieafidon	.i.umbilicus ueneris
Iean	.i.epatica
Ieum	.i.nux
Ieumbaue	.i.nux muſcata
Ieum caligeuc	.i.nux auellana
Ieum methel	.i.nux metel
Ieum alkey	.i.nux uomica
Ieumal	.i.praſſium
Ieuers	.i.panicum
Ieuhuers	idem quod ſupra
Ieuſir uel ienſir	.i.opoponax
Iebaron	.i.barba iouis
Iebacion	idem quod ſupra
Iebaſoli	.i.litium

Iebasion .i.melon indus
Iemeri.i.flos mali granati siluestris
Iemarion idem quod supra
Ieran .i.crista galli
Ietanan idem quod supra
Ierame .i.arthemisie radix
Iera.i.sacra inde iera pigra.i.sacra amara
Ierax .i.austur uel ancipiter
Ierad .i. locusta
Ieramia .i. radix artemisie
Ierobotana.i.sacra & ē herba q̄ uocatur centrūgalli uel berbena :& scribitur per g.pro qua.l.l. gerobotanus
Ierir .i.eruca
Iergir idem quod supra
Iernisesum .i. uua lupiā
Ierodche .i.panis ualde mollis
Ierobulbus .i.bulbus agrestis
Ierobalni .i.iudaica
Iesar .i.uua uulpis
Iescar.i.cuz homo stat oculis aptis & nō mouet eos
Ieraīn .i.cretanus marinus
Ierainon idem quod supra
Ietablon .i.prassiuz
Ietarac est nomen generale omnium vii. specieruz titimali
Ietēa ē spēs lacticinii famosi & mortiferi
Ietua est nomen generale omnium spēz titimalli quas dyas. describit quāuis Io. Sera.vii.cap.de laxatiuis ꝑ siplicibꝫ dicat ꝙ est species mezereon
Iegac .i.baucia uel daucꝫ agrestis
Iegari idem quod supra
Ieberne .i.mandragora

CAP. CCCLXXII.

eblech ara.grece, cuiꝫ latīe volubilis.IO .MES.cap.de uolubuli : volubulis plures sunt species,una ē q̄ dicitur funis arborum cuius flos est albus: &est sicut tuba:& habz lac & uocatur uolubilis magna:Et est alia cuius rami repūt sup terram.& sup ramos plantarū que folia & flores habet minores & dicitur uolubulis pua:Et ē alia species eiꝫ habēs folia subalbida & lanuginosa & habz lac.

Et est species alia aspa habēs folia sicut sunt folia citrulli cuius flos ē sicut āpule adherētes & uocatur lupulꝫ: Et ē quarta spēs eiꝫ cuiꝫ radix ē sicut fescirelin & magis grossa :ymmo est grossitudo eius in moduz cucurbite maioris :& eius stipites eleuantur sup radicem suā circiter cubitos duos:Et folia eiꝫ sūt stricta pua ī modū sagitte alate q̄ ex leui causa fluūt & hz lac & uocatur domiꝫ lacticinioruz Et ex ea fit scāonea qđ īuenies si.l.l.scamonea.Melior duarum specierum primarum est magna habens folia in modū sagitte alate melior est q̄ oritur in locis temperatis remotis ab excessu: Inquit dyas .magna ē equalis declinat tamē ad caliditatem & est sic.in ii: & est resolutīa maturatiua:apitiua:abstersiua;& solutīa lanuginosa uero ca. ē i excessu ulceratīa & incisiua.Sagittalis uero ca.est &sic.ī secūdo gradu . Et dixit.gal.in principio tertii/lac uero eiꝫ in fine tertii:& ē acris ulceratīa:& eiꝫ acrimoīa nō ē ī uehemētīa lacticinii maioris : & est ī q̄libet eius parte plante acuitas:& serositas sed plꝫ in lacte ipsius:& est in ea absterssio & resolutio:& ista ē scamonea.Lupulus uero ē eq̄lis ad frigiditatē declinās/ & dicitur ꝙ est in principio primi & est uerius:est autem sedatiuus ,dolorum calidorum extinctiuus/inflāmationum & lenitiuus/ Rectificatio magna apit orifitia uenaꝝ propter quod miscēdum ē ei aliquid ex dragāto & mastice & rectiꝫ qđ uigorat operationem eius est aqua casei cū spica & mastice .Ex sagittali autez nō ꝓpinat ad soluendum nisi coagulum eius : & est scamonea:lanuginosa uero ꝓrsus uitāda est : solutione enim educit sanguīnem & ē uenenū POSSE. lanuginosa educit excoriando : lupulꝫ uero aspera educit de colera citrina rē aliquā & mūdificat sanguinē ab ea & clarificat ipsū & sedat īflāmationez eius:& affert ei iuuamētū magnum:infusio ipsius in aqua casei : & syrupus eius remouet hyctericiā & aquā parū utuntur admīstratione eius medicī temporis nostri/ cum sit medicina bona- Et ipsa quidem & sucus eius cuz sanich

ordei ſedat dolorem capitis ca. & cõueit calefactioni ſtomaci & epatis: & ſyrupꝰ eiꝰ cõuenit febribꝰ colericis & ſãguineis. Magna uero ſolutione educit coleram aduſtam cum facilitate: & apit opilatõeꝫ epis & meſeraicaꝝ & cõueit hyctericie cum ſuco apii & endiuie: aut cum aqua caſei: & cõuenit apãti epis ca. extriſeco & proprie cum ſanich: & oleo ro. & aceto & ſedat ſodam antiquam: & proprie cum oleo roſaruꝫ aut camomille: & ſucꝰ eius eſt ex eis que ſanant ulcera in aure: & eſt ex medicinis pectoris & pulmonis mundificãs ea a ſupfluitatibus: & cõueit aſmati ualde: & conuenit ſe. longi tẽpis & proprie ſe. opilationum: & eis quaruꝫ materia eſt colera citrina: ex radice uero ſagittalis fit emplaſtrum & oleo roſarũ aut camomille & ſedat ſodam frigidam antiquam & curat emigraneam. Doſis potõ magne i decoctiõe eſt circiter ℥ iii. lupuli uero infuſionis in aqua caſei potõ eſt libra .i.

Telanebin	.i. mel roſatum
Telaniabin	idem quod ſupra
Telnarum	.i. balauſtia
Tenari	idem quod ſupra
Tehrenari	idem quod ſupra
Tehmenari	idem quod ſupra

CAP CCCLXXIII.

Eleſſem uel yeſſe ara. grece & latine balſamus. Sciẽdum ꝙ balſamus dicitur arbor balſami: balſamũ uero dicit oleum uel gumi quod melius eſt dicere. Nam non eſt oleum uere qđ probatur multis exemplis: primo eo ꝙ uidemus adherere labiis uulnerũ & facile de ꝓano eo infecto lauatur ſimiliter dyas. dicit ꝙ in aqua iniectuꝫ petit fundũ poſtmodũ diſſoluitur & totam aquam albam facit & propterea uocat ipſũ lacrimũ & gre. dicitur opobalſamum nam eſt lacrimus uelut lac: & ſimiliter opifico uocatur lac ficulnee ab ipſo dyas. & opiuꝫ qđ eſt lac ſimiliter dicitur ab opos: hec omia oleo non cõueniunt: ũde lignuꝫ eius uocatur xilobalſamum: & grece dicitur iarſamos aut beleſſem. Et fructus uocatur carpobalſamum quia cariſſimum eſt uel a carpos quod eſt fructus. Multis modis ſofiſticatur quidam uendunt terbẽtinaꝫ pro opobalſamo: quidã admiſcent parũ balſami terbentine. & ita habet odorem balſami & ſimilitudinem. Alii accipiunt ſucum lemoncelli uel foliorum citri & admiſcent terbentine & addito croco orientali. Alii admiſcent oleum nardinũ terbentine: quidam dicunt ꝙ ſic cognoſcitur, quia ſi ponatur i ſtili ferrei pũcto accẽditur & ardet: & ſiliter etiã terbẽtia. DYAS. dicit ꝙ coagulat lac & ipſum deſcendit ad fundũ. Alii dicunt ꝙ pãnꝰ ſubtiliſſimus opobalſamo madefactꝰ & ablutus ſi in nulla ꝑte remãet infectus purum eſt opobalſamum: ſed ſecundum ueritatẽ eſt ſic eligendum puꝫ opobalſamum quia eſt citrinum & multũ claꝫ diſcernitur autem ſofiſticatum ſic ſi cuꝫ ſtilo ponatur ſuauiter in ſuperiori parte aque ibi remanet ſi in fundo ſimiliter: & eſt etiam alia probatio poita aq̃ i aliquo uaſe in illa aqua ponatur opobalſamum poſtea moueatur cuꝫ aliquo lignο ſi ſit ſofiſticatum uel terbentinatũ turbatur, ſi ſit purum non turbatur. Alia ꝓbatio ablue manus tuas peroptie poſtea pone aquam mundiſſimam in uaſe argenteo uel alio uaſe: poſtea pone opobalſamum in panno mũdiſſimo & ſubtili ꝑ̃derato tamen prius balſamo: poſtea ablue i uaſe illo qđ eſt purũ ad unã ꝑtẽ cõgregabitur uelud argentum uiuuꝫ. Et ſi aliqd gumi ibi non fuerit pannus non inficitur ſed eſt eius ponderis cuius prius fuit. Alia probatio ponderetur prius opobalſamũ ponderabit in triplo uel duplo pondere plus q̃ terbẽtina & cõſtat eẽ ſofiſticatũ dicunt etiam aliqui ꝙ ſi ponatur i uola manus penetrat uolam qđ falſum eſt: ſiꝫ ſi ponatur parum in palato cerebruꝫ ita calefacit, ꝙ uidetur ſuccendi: uirtutem habet diſſolutiuã cõſeruatiuã & attractinam. SERA. libro aggre. cap. ieleſſem. Ieleſſem i. balſamus magnitudo arboris eius eſt ſicut magnitudo arboris grani

uiridis & ſicut arboris bocates: & habet folia ſilīa foliis rute: niſi qa ſunt albiora & eſt in regione iudee uerſus occidentē & diuerſificatur in longitudine & breuitate & gracillitate & groſſitudine & ē quiddā ſubtile ſimile capillis qđ īueītur in arbore balſami & nominatur balſcitō & nominatur ita quia eſt uiride: lignum uero eius dicitur xilobalſamum & ſemē carpobalſamum & gumi eius uel oleum lac uel ſucus eiꝰ opobalſamū. Colligitur autem opobalſamū ī diebꝰ canicularibꝰ. Nam uulnerantur rami & ſtipites huius arboris in pluribus locis cuꝫ īſtrumēto ferreo quod egreditur ab eis eſt paruꝫ ſūma uero eius quod colligitur ex eo oī anno eſt. xl. uſqꝫ ad. l. rotulorū: & uēditur in loco ubi naſcitur pro duplo pondere eius ex auro. Melius autez ex eo ē nouū fortis odoris nihil habens acetoſi. Calefacit & deſiccat ī tertio gradu. DYAS. cap. de balſamo. Balſamus arbor ē ſilīs litii. Et in eodez ſtatu aut piracātō folia habet ſimilia rute: ſed paulo albiora: & ſēp uiridia exiſtentia: flores nō caducos habens naſcitur ſoluꝫ ī india curtibꝰ uel locis humidis: eſt enim arbor tenera & aſpera oblonga ſtipitem habens ſimilem uiti arbor dicitur balſamus: lignū xilobalſamum ſemen carpobalſamū lac uero uel ſucus balſamū: hīc uero fructꝰ optīꝰ eſt qui eſt recens atqꝫ uehemens odore ſincerus ſerenꝰ: leuis mordens atqꝫ mediocriter linguā redarguens. Adulterat autem ciprino oleo aut lentiſcino aut balſamino ſiue mirtino uel melle mīxto qđ leuiter probatur qa aq̄ in q̄ dū miſſū fuerit oleum ſupernatans balſamū. fūdū petens eſt balſamum purum. ueſtem non maculat ſuperaſperſū. cuius tanta uis eē dicitur. ut ſi ſol icāduerit ī manu teneri non poſſit. preterea arbor nimis eſt ca. & ſic. extenuans: ſucus autem ſubtilior ē uirtute & calidꝰ: ſemē ſimilis ē uirtutis opobalſamum quod appellatur lacrimū eſt arboris que eſt ſimilis malo granato uel litio ramoſa ramis tenuibus & exalbidis ī yndia tantūmodo creſcit. Aliqui tamen dicunt & in iudea naſci fructum habet quaſi obrotondum contra mediū quaſi uentroſū ad capita utraqꝫ deductū rubicundum ualde grauem & plenuꝫ & ſi frangitur ſilē melli eſt: & ſi maſticatur ſimile eſt piperi mordens & ſuauiter redolens quod carpobalſamum dicitur huius autem arboris lacrimum colligit diebus canicularibus ſecūdū alios uerno tempore autumpno. Inciditur autem truncus huiꝰ arboris per loca: & ramuli ipſius & ſic ſupponuntur uaſa q̄ lacrimū fluens recipiant. cuiꝰ eſt optimum recēs ſincerum & exalbidum & odore acutū & nō acidaſtrū leuiter līguā ſubmordēs ſequens ē colore ſubrufuꝫ & q̄ſi glucti-noſum: tertium ē tenuium partiuꝫ ualđ & perlucidum: Omne autem balſamum qđ uetuſtatem recipit fit rubeuꝫ & reſinatum & ſiccum: Quod autem optimū eſt ſincerū ē qđqꝫ īn aqua mūda ſtillatū nō ꝓtinꝰ diffunditur ſed magis đſidet & poſtmodum totam aquam albidam facit & lacti admixtum illud in caſeum ſtringit ut coagulum: qđ enī ſincerū nō eſt in ſummo aque diffūditur & ſupernatat & ut oleum quaſi ſtillam oſtendit. Nam uires habet aliquatenus acriores que uiſcide & calefacere & relaxare efficaciter poſſunt: ſiccant etiam in ſecūdo gradu. Eſt autem leptomeris hoc eſt extenuatoriam ꝓtem habens. Eſt autem eligendum non uetus ſz odore fortius non ſubacidū: ſed guſtu ſuaui & mordax & ſtipticū: ſed diuerſimode adulteratur. probatio eius talis ēpāno lineo īſtillatur qui pannus poſtq̄ lauatur facile exit & nullam facit maculam. Nā ſi adulteratū fuerit: hec probatio minime īueniri pōt. item mundū lac caprinum coagulat. Et ſi multo tempore ſeruatum fuerit exterminabitur ſecundum dicta aliquorū. GAL. vi. ſim. phar. capitulo de balſamo. Balſamus ꝓua planta eſt minor duobus cubitis oritur tamen prope egiptum in terra ali ab egiptiis quidem nūc uocata yliumpi que ab antiquis uocatur ylīpolis Et enim ſic ſe habebat egipti condictio tēpore autūpnali delabāt ferro īferiores ꝓtes huius plante & emanabat per eas

liquor quem penitus est uidere similem oleo quod & balsanelmini nuncupatur qđ autem ex liquore colligebat recōditū in uasis residebat: & qui qdē supnatabat erat albus & subtiliū partiū: necnon & utilissimū & auro precioſius: mediū uero subcitrinum & per omnia diminutum a supernatante: qdam autem experiūtur hoc in eo q̄ propter ipsū candet ferrum ūctum & in īgne positum hoc aūt cāforeleo. i. oleo de camfora & aliis in est: alii uero in hoc q̄ supernatat ꝫ nō subsidet ꝫ hoc etiā ineſt aliis oleagineis subſtātiis. In quo autem utrūq; occurrit scilicet ut ferrum cādescat per ipsū: & aq̄ resideat est īpermixtum: Adhuc quoq; sciēdum est q̄ recēs supernatat aq̄: & tūc sumitur ipsius experientia per pannum infusuꝫ & suspensum descendit enim totū neq̄q̄ tingens ipsū sed soluꝫ odorē illis referēs. Cumq; adulteratum nō est utile multis passioīb9 ē: balsam9 desiccat & calefacit secundum tertii gradus abstātiā: est aūt subtiliū ptium tāq̄ aromatizās: & ipsius uere liquor magis subtiliū ptiū uirtutis est q̄ semen ipsum: folium autē nō tātuꝫ est ca. inq̄tum opinantur aliqui ex ptiū subtilitate decepti: fructus autē ei silis ē quidem secundum gen9 uirtutis: deficit autem multum in partium subtilitate. Plinius cap. de balsamo: balsami arbor in iudea inter terminos .xx. iugerū erat postea autem cum eadem regiōe romaī potiti sunt & latissimis collib9 ꝓpagata est stirps eius similis uiti folia silīa rute, sed albidiora semperq; uirentia: lignum eius xilobalsamum dicitur: fructus siue semen carpobalsamū lac siue sucus opobalsamū uocatur: eoq̄ q̄ lignū eius ferreis ungulis percussum p cauernas guttatim distillat. Cui9 gutta adulterat admixto ciprino oleo uel melle: ſꝫ sincer ꝓbatur a melle si lac coagulauerit: ab oleo si instillatum aque aut mixtum nō facile fuerit resolutum: preterea si ueste puro balsamo tacta & lota & non fuerit maculata sincerum est. Adulteratū quideꝫ neq; cum lac coagulat & ut oleū aque supernatat: & ueſtem maculat. Balsamū autem si purum fuerit tantam uiꝫ habꝫ ut si sol incanduerit sustineri in manu non possit. AVIC. li. secundo capitulo de balsamo. Balsamus est arbor egiptia nascens in loco qui dicitur oculus solis tantū cuius folia & odor rute silīantur, sed tamen ipsa declinat ad albedinem & eius statura est, statura arboris uisci & eius quidem oleum est melius semīe ipi9 & semen fortius ligno ipsius in omībus modis; eius uero oleum sumatur ita ut incidatur cum ferro post ortū ascerahe & aggregetur qđ de incisioīb9 resudat cum cotto & neq; pertransit ī anno qđ est inter quinq̄ginta usq; ad .lx. libras. Experientia olei ipsius ē congelatō lactis statim cum super īpsum distillatur. Et permixtio eius cum aqua & inspissatio ipsius & conseruatio sue soliditatis in aq̄ & ablutio ei9 a toto: & subtilitas odoris eius. Adulteratur autez cū oleo de pino & oleo de mastice & cera dissolutis in oleo de alcāna: & qđ ex eo melius est: est recēs grossum autem & uetus non habꝫ uirtutem: eius lignum est ca. & sic. in. ii. semen īpsius calidius eo parum: & oleuꝫ eius est calidius utriſq; & est in prīcipio tertii ca. & nō est ipso de calefactioē qđ extimant. POSSE. opobalsami. ʒ. i. datus cum uino superfluitates matricis mundificat: fetum mortuum educit: & menstrua prouocat bombace intincta & suppositā conuenīt ad dissuriam: & stranguriam & lapidem uesice, si etiam fuerit opilatō ex frigido humore detur cū uio uel uirga pri9 madefacta ex aqua calida erecta inflata initiatur cū oleo muscellio uel nardino: contra dolorem illiacuꝫ uel stomaci frigidum detur opobalsamum modicum cum uino tepido. Contra oēs passiones capitis uenientes ex frigiditate detur cū appropriato aliquo passioī cōueniente. Contra cicatrices remouēdas madefiat cera cū opobalsamo & ponāt supra cicatrices per. x. dies quia cuꝫ cera potest tam diu seruari & sic per. xl. fiet si fuerit necesse. Contra quartanam & cotidianam facta prius purgatōe detur cum uino. Contra tinnitum aurium ex

humiditate parum inſtilletur. Contra dolorez dentiũ ex pte dolenti aliq̃tuluz in aurẽ diſtilletur. Corpora mortuoruz icorrupta conſeruat quia q̃tũ diſſoluit tantum conſumit. SERA. auct. gal. opiũ balſami eſt bonum & ſubſtantia eius eſt ſubtilis & uirtus eius eſt que calefacit & deſiccat in ſecũdo gradu balſamũ quoq; eſt ſubtilioris uirtutis q̃ arbor : granum uero eius eſt maioris ſubtilitatis q̃ oleũ Idem auct. dyas. uirtus balſami eſt que abſtergit tenebroſitatem uiſus: & aufert frigiditatem matricis quãdo fit naſcale cũ eo cũ cera & oleo & expellit ſecũdinã & fetum & quando fit inunctio cum eo prohibet rigorem: & mundificat ulcera ſordida. Et quãdo bibitur ꝓuocat urinã & eſt bonum aſmati. Et quando bibitur cũ lacte eſt bonum illi qui bibit toxicuz & quẽ momordit aliquod aĩal uenenoſũ & fortius qđ eſt in balſamo ẽ oleum ei9 & poſt ipſum granum: deide lignũ: grana uero eius quando bibuntur conferunt pleureſi: & apãti ca. in pulmone & tuſſi & epilenſie: & opilationibus: & anheloſis & nõ potẽtibus anhelare: ualz i ſtrãguria & lignũ ei9 confert dolori matricis q̃do fit ſeſſio in decoctione eorum. AVIC. balſamum aperit opilatiões & conuenit ulceribus groſſis: mundificat ulcera & proprie cum yreos & extrahit fracturas oſſium. Confert ſciatice bibitũ: & bibit eius decoctio propter ſpaſmum cõfert ulceribus capitis: & mundificat caput ipſum & conuenit epilenſie: & uertigini abſtergit pannum ipſum & eius oleum lignum eius & ipſius ſemen conferunt dolori utrorũq; laterũ: & cõueit aſmati groſſo & ſtricture anhelitus: & dolori ꝓ pulmonis: & conuenit ſemen eius ꝓ pleumonie frigide: & tuſſi & ſimiliter ipſius oleum: & ad ſũmum ẽ iuuamẽtũ uiſcerũ que ſunt ſupra myrac: cõfert debilitati digeſtionis: & ipſius malitiam decoctio diſſoluit: & mundificat ſtoãcũ & cõfortat epar: & confert dolori pungitiuo. Et conuenit doloribus matricis: & exſiccat humiditates eius uaporatum & bibituz cõueit frigori ipſius: & extrahit ẽbrionẽ & ſecundinam: & conuenit cuz ex eo fit ſuffumigatõ oĩbus doloribus matricis & ipſius decoctio aperit os matricis. Et cerotum ex ipſo cum oleo roſarum & cera conuenit frigori matricis: & ẽ iuuamentum difficultati urine. Eius oleum aufert rigores reſiſtit uenenis & cõueit morſui uipre: & eius oleum conuenit iuſqamo cũ bibitur cũ lacte & uenenoſis & proprie ſcorpionibus

Telet elcaym .i. barba yrcina.
Telben .i. ſpelta
Telſe .i. durities palpebrarum que quãdo uis palpebra non eleuatur
Temac .i. cuſcute
Temarion .i. uſnee
Temacion idem quod ſupra
Temicaria .i. yerapigra
Temficaria idem quod ſupra
Temſitiaria idem quod ſupra
Tenaiton .i. filius ante patrem
Tenaitom idem quod ſupra
Tenaſios .i. polium
Teneta ſũt electuaria que ſũt boi ſaporis ſiue ſint ſolutiua ſiue non
Temeris ſũt electuaria multe amaritudinis
Teniar .i. praſſium
Teniban .i. cimbalaria

CAP. CCCLXXIIII.

Enſis ara. uel henſir: grece panax eraclea: latie opoponax. SERA. li. aggre. cap.

Tenſir auct. dyas. arbor ieſir ideſt opoponacis plãta i ortis & pẽeriis iueit & ẽ plãta habẽs folia aſpa ſicut fic9 non magna & ſpanſa ſuper terrã uiridia rotonda & diuiſa in quinq; ptes ſimilia foliis ficus in ſua ſimilitudine & ſtipes eius eſt longus ſimilis ſtipiti galbaĩ alb9 ſuper quez ſunt pili albi ſimiles pulueri albo in cuius circuitu ſunt folia pua: & in ſũmitate eius ſunt capitella ſimilia capitellis aneti i qb9 ſunt flores croceũ colorez habentes: & habẽtes odorẽ bonũ & habz ſemen odorifer: & habz radices multas egrediẽtes ab una radice grauis

odoris solida sup quã est cortex grossus amari saporis: qđ autẽ ex semine huius plante est meli9 est illud qđ ẽ sup stipitẽ. Nam illud quod reperitur super herbã non est tante bonitatis : & ex radicibus eius melior est illa que est alba sicca que non est rugosa pungens linguam quãdo gustatur & odoratur: & colligitur gumi album ab illa quod opoponax dicitur in hunc modum foditur terra circa radicẽ eius in estiuo tempore & externuntur folia in fouea iuxta radicem deide uulneratur radix & stipes eius doẽc appareat cor eius & tunc emanat lacrim9 currẽs super folia: & quando desiccatur accipit & reponitur : & color gumi eius ẽ albus sed quãdo desiccat fit color ei9 exterior croceus: & melius opoponax est amaru3 interius albũ & exterius croceũ: adherẽs manui facile frangibile qđ cito dissoluit grauem habens odorem & pĩguẽ : Illud uero quod est nigrum est malum silĩter & molle nam tale est adulteratum : sed cognoscitur nam quando ponitur in aq̃ & fricatur digitis dissoluitur cito si est bonum et fit sicut unguentũ aliud uero non facit hoc .GAL. viii. sim phar. cap. de opoponaco secundum translationem grecã : panax eraclius uel eraclea: ex hoc fit opoponacũ radicib9 eius & germĩb9 abscissis: Est autem opoponax calefaciẽs & molliẽs & diaforãs poĩtur ĩ calefaciẽdo quide3 in tertio gradu in siccando autẽ ex secũdo cortex uero radicis siccatiuũ simul & calefactiuum est farmacu3: sed minus q̃ opos: ac etiã hab3 qd abstersiuũ quocirca utimur eo ad nuda ossa & male morigerata ulcera: sufficiẽter ergo oĩa talia carnosat & abstergendo simul & desiccando & non ualde fortĩter calefaciendo quibus omnibus indicat q9 debet carnosare ut in libris terapentice methodi monstrauim9: fructus uero ei9 ca. exĩstens mẽstruorũ ductiuũ farmacũ assueuerunt autem nescio qualiter non panacos sed panacum noĩarie hãc herbã Plinius cap. de opoponaco opoponax ẽ sucus panacis & cuiusdam spetiei ferule cui ĩ stipite simĩlatur & dicitur ab opos qđ est suc9 & panax panacis qđ ẽ nomẽ illius spetiei ferule & cui9 stipites ferule simĩlãtur coloris palearis: & eleuãt sup eum flores odoris boni coloris aurei : & sunt secundum semitam floris aneti: & faciunt cultores eius incisuras puas ĩter radicem & eleuationẽ dorsi eius circiter palmum medium & egreditur huĩditas aurea que coagulatur & est opoponax. DYAS. cap. de opoponaco sucus est herbe q̃ panax dicitur cuius stipes silĩs ẽ in multis ferule & nascitur locis asperis & lapidosis. Colligitur autem ipse sucus taliter mediis estibus: terra que est circa radicem cauatur deinde folia ipĩus sternuntur in gĩrũ: & sic ipsa radix ĩ oblõgũ & in giru3 incidĩtur: & sic qđ decidit in folia siccatur & mirre accipit colorem. Est autem opoponax colorem croceum habens de foris, deintus album: & gustu amarũ: odoris grauis leuis: pĩguis: fragilis & citius se sepans. Niger uero & mollis inutilis est qui adulteratur armoniaco & cera qui probatur si digitis cu3 aqua fricaueris. Nam si integer fuerit ut lac soluitur si non ut uiscus fiet: uirtus ẽ ei ca. malactica leptĩtica AVIC. li. secũdo cap. de opoponaco: opoponacũ est arbor que non eleuatur a terra & silãntur ipi9 folia foliis ficus & sũt uehemẽtis uiridĩtatis rubea ĩcisas habẽtia ptes rotonda & eius crus est sicut cucumeris sup qđ sunt pili puluerulenti: & eius folia sunt parua ualde super cuius extremitatem ẽ corona simĩlis corone aneti & eius flos ẽ cĩtrinus: & folia floris sunt boni odoris & uene ipsius sunt plurime ramificãtur a radice una grossum habentes cortice3 & interius odoris est grauitas. Eius aũt guma extrahĩtur cũ incisione sue radicis in primis cũ cr9 apparet: & q̃do fricatur est eius incisio secundũ colorem croceũ que autẽ huic spetiei simĩliter nũeratur de spetieb9 opoponacis: sed cr9 ad mĩus eleuatur cubito uno deinde ramificatur sicut folia feniculi: sed est debilius quidẽ in radice eius melius est illud qđ ẽ albu3 mordicans linguam in quo nõ ẽ cõtractõ boni odoris: & ex fructu eius melius est

illud qđ ẽ supra crus & terminuz mediũ & ex gumi eiꝰ melius est illud qđ ẽ ualđ amarũ & intrinsecus album: & extrisecꝰ croceum frangibile quod dissoluitur in aqua. Nigrũ uero leue est adulteratũ cũ armoniaco: ca. est & sic. in tertio gradu. POSSE SERA. auct. gal. Radix eius est medicĩa que desiccat & calefacit & ĩ hoc est melior q̃ ipsum opoponax. Cortici autem eius ineſt uirtus absterſiua cortex eius ualet contra denudationem ossiũ nudatorum & nos qđẽ eo utimur ĩ medicinis ossiũ denudatoꝝ & ĩ medicĩs ulceruz fraudulentorũ quia generãt iste medicine carnes ĩ ulceribus generatione forti, & hec medicĩa abstergit & desiccat & non calefacit calefactiõe forti: & his proprie talibus egent medicĩe que debẽt generare carnem. Sed lac huius plãte est opoponax: uirtus eius est que siccat & calefacit in tertio gradu & mollificat & resoluit: & hoc facit qđ est nouum quia non potest esse pĩngue & mollificatiuuz nisi illud qđ est nouum. Et hoc cõtingit de bdellio armoĩaco & galbano: & dixit in epistola ad glauconem q̃do mẽorauit ei de apostemate duro qđ erat in ꝓuero & miscui in medicĩs illius de opoponaco illud quod erat magis nouum nã nõ põt eẽ pĩgue & mollificatiuũ ex eo nisi nouũ & hoc ẽt cõtĩgit de bdelliõ & armoĩaco & galbano. Et auct. dyas. quando datur de eo in potu cum mellicrato aut uino confert rigoribus fe. peryodicarum & concussionibus neruorum & doloribus laterũ & tussi & distillationi urie & scabiei uesice. Et quando dissoluitur cum melle et administratur, ꝓuocat mẽstrua et corrumpit fetum et resoluit ĩflatiões matricis & durities eiꝰ & quãdo põitur cum melle super sciã confert dolori eius & ingreditur confectiones medicinaruz oleorum & unguentorum que fiunt ad podagram & in medicinis sode: & q̃ndo ponitur super apostemata que dicuntur carbũculi aperit ea & maxie cũ passulis & quando fit emplastrum cũ eo & oleo confert podagre & quando fit colliriuz cum eo acuit uisum: & quando ponitur in corrosionibus dentiuz sedat dolores eorum: & quando miscetur cũ tãtũdem picis fit emplastrũ cõueniẽs & iuuatiuũ multum morsui caĩs rabidi. Radix uero plante huius quando abraditur & supponitur mulieri expellit fetum & sanat ulcera antiqua; & quando teritur & miscetur cum melle & fit emplastruz cuz ea uestit carne ossa denudata. Semẽ eius q̃do datur in potu cum absintheo prouocat menstrua: & quando datur in potu cum aristologia longa ẽ conueniẽs morsibus uenenosis: & quãdo bibitur cũ uino conuenit suffocationibus matricis. Et idem auct. Aben mesuay conueit ad ea ad que iuuat armoniacum. Et Dosis est a. 3. ʒ. usq; ad aureũ. i. & cõueit neruis & conuenit ulceribus quando miscetur unguentis: & laxat uẽtrẽ q̃ndo miscetur cum aliis medicinis & conuenit collice que fit a frigore & expellit uentositates grossas a corpore & extrahit humores crudos & resoluit dolorem iuncturaruz. AVIC. Est autez resolutiuũ uẽtositatũ lenificatiuũ: absterſiuũ: lenificat durities & bothor: eius radix est ad medicanduz ossa nuda: & cũ melle est cõueniẽs ulceribus ãtiquis & igni ꝑsico: & qđ sup ipsũ est etiam uulneribus & bothor & ad sũmũ omnes ꝑtes eius cõferũt ulceribus fraudulentis: & bibitur cũ aq̃ & alcaratĩ & cũ uino propter cõtractionẽ lacertoꝝ ex percussione: quidam uero dixerunt q̃ ipsum est malum neruis: & uidetur q̃ fit malũ neruis sanis siue humectatis: & est conferẽs sciatice: & bibitur ad ipsã sucꝰ eius & remouet lassitudinem: & conueit dolori iuncturarum omniuz: & podagre more emplastri superpositum. Confert corrosioni dentium cum eo impletur: & sedat dolores eorum: & conuenit sode & epilensie & matri ifantium: acuit uisũ & fit ex eo colliriũ: ex foliis eiꝰ fit ẽplastrũ super dolores lateris; & opoponacum conuenit dolori utrorũq; laterum & tussi cũ sũt frigidi: eius sucus cõuenit durities splenis more ẽplastri supposituz et bibitũ cũ aceto: ponũtur eniz ex eo. x. aurei ĩ duobꝰ urceolis mussi et clarificaẽ

poſt duos menſes & conuenit ſpleī ualđ & muſtum hoc conuenit hydropiſi lenit duritiem matricis: & conuenit guttatōi urine: & auellana una ex eo bībitur cum aqua ca. ad prouocādū urinā & mēſtrua & iuuat matricem frigidā: & eiꝰ fructus habundare facit menſtrua; & proprie cū abſínthio: & interficit fetum et proprie radix eius: ipa nāq; facit aborſū ſuppoīta et bibita: et cōuenit prefocatōi matricis et exterminat uentoſitatem: et duritieꝫ eius: & conueīt collice, et ſoluēdo educit crudum humorem: et conuenit pruritui ueſice ſi bibītur cū aqua cartaī ad rīgorē et fe. pyodicas: ex eo cū pice fit ēplaſtrū bonū morſui canis rabioſi cū ariſtologia ad pūcturas bibitum eſt tīriaca: et ſilīter eius ſucus loco eius ponuntur ficus et extimo q armoniacum eſt ei propinquū

Ieran .i. criſta galli
Ieranan idem quod ſupra
Ierania .i. arthemiſia
Ieramia idem quod ſupra
Iera ideſt ſacra inde iera pigra .i. ſacra amara
Ierad .i. locuſta
Ierax .i. auſtur uel ancipiter
Ieraſicatia .i. iera pigra
Ierobotana .i. ſacra & ē herba q̄ uocatur centrū galli & berbena ſilīter ſic uocatur ſed ſcribitur gerobotanū p g ut apparet in propria littera
Ierit .i. folium
Iergir .i. eruca

CAP. CCCCLXXV.

Ergit ara. grece euzonium latine eruca. Eruce ſunt due ſpeties: domeſtica & ſilueſtris: Et ambe ſunt omnībus note: Eruca ca. eſt & hu. ī ſecūdo gradu domeſtica mīnoris ē efficatie q̄ ſilueſtris uſuí medicīe cōpetunt ſemīa ſicut folia, Plīnius cap. de eruca ex ea eſt domeſtica & ſilueſtris: & miſetur in condimētis in quibus carnes & piſces intinguntur tāta ſuauitas ei ē ut greci euzonomia appellauerīt & cetera euzomum uocari reperi in quaꝫ pluribus locis. SERA. li. aggre. cap. iergit ſiue iergir. Iergit. i. eruca et ſūt eius due ſpēs. ſ. doēſtica & ſilueſtris & ambe ſunt omnibus note: POSSE. eruca habet uirtutē conſumēdi & coytū ad incitandum ad ſtranguriā & diſſuriā & paraliſm ualet decocta cum carnibus Contra predictas puluis ſeminis eius cū cepe decoq̄tur & det herba ipa decocta in uino & renibus cataplaſmata libidinem excitat: pectini impoſita urinam prouocat: puluis ſeminis eius cuꝫ melle & uino cōficitur q cataplaſmatus reibꝰ libidinem incitat GAL. de cibis eſt ca. & hu. in ſecundo gradu & ipſa quidem generat ſperma & generat uētoſitatem & ideo fatit erectionem uirge: & dicit gal. eodē li. cap. de eruca ſecūdū trāſlationem grecā, calefacit potenter hoc olus ut neq; ſoluꝫ cōmedere ipſuꝫ facile ſi nō mixtū cum foliis lactuce, ſed & ſperma generare creditū ē & impetus ad coytū excitat: doloratiuum autem capitis eſt & magis ſi quis ipſum ſolum cōmedat. Sed idem in. vi. de ſim. medicina cap. de agno caſto dicit q ē ca. & ſic. cōplexionis Nam dicit q agnus caſtus non eſt generatiuꝰ ſpiritus uaporoſi, ſicut eruca quia augmentaret impetū coytus ſicut eruca: ſed proprium eſt eruce habere uī in calefaciendo & exſiccando: non tamē agno caſto ſimīlis eſt paulo nāq; deficit in ambobus. Nam calefactiua quidem & ſiccatiua eſt eruca differt aūt ī ꝑmixtiōe q̄litatis & uirtutis. SERA. auct. habix eruca dicitur quaſi urtica q ignite ſit uirtutis & in cibo ſepe ſumpta ueneris incendium moueat: cuí due ſunt ſpeties, una uſualis & alia agreſtis: que acris eſt uirtutis: utreq; autem ueneris cōmouēt uſuꝫ: Et idē Sera. auct. gal. eruca generat ſperma & excitat libidinem & generat uentoſitatē: & ideo facit erectōeꝫ uirge: & ſi cōmeditur ſola īducit dolorē capitis quare oportet ut cōmedatur cum ea lactuca: ēdiuia uel portulaca: & ipa ꝓuocat urinam: & laxat uentreꝫ: & cōfortat digeſtiuam: & ſilueſtris eſt fortior q̄ ſit domeſtica: & idem auct. Aben meſuay

ſucus eruce recēs/quando adminiſtratur cū felle bouino laxat uentrē & cōfortat digeſtiuā & linitur cū eis ſupra cicatrices ulcerū & delet eas: & quādo admiſcetur cū melle ſucus eius aut ſemen eiꝰ cōfert lentigibus/DYAS.cap.de eruca :Eruca multū comeſta uentrem ſtimulat. Semē eius omīa illa facere poteſt: nā diuretícū eſt & calefactoriuꝫ carnes ſeruare a putredine poteſt lacti aut aceto mixtuꝫ & trociſcis inde factis eruce agreſtis ſemīe multi pro ſinapi utuntur: uirtus eſt ei diuretica & uiſcidior utraq; tamē ut aiūt ueteres cōmouet actus uenereos/

Ierniſeſſum .i.uua lupina
Ieſamul .i.filipendula
Ieſamuli idem quod ſupra/
Ieſtar.i.cuꝫ homo ſtat oculis apertis & non mouet eos/
Ieſe .i.yeleſſem/
Ieſſe idem quod ſupra/
Ieſerac .i.uſnee/

CAP. CCCLXXVI.

Eſemī ara.& ambach :grece lencoya: latine ſambacus/

SERA.li.aggre.cap.ieſemī eſt planta habens albū florē/ & quedam citrinum & eſt minus ca. & ſic.q̄ albuꝫ & ſimiliter ē miꝰ ī operatiōe ſua: & citrinus reperitur in babiloīa. Eſt etiam ſpecies alia ex eo cuius flos celeſtis eſt coloris: Et īdem auct. Aben meſuay eſt ca. in principio tertii gradus/GAL. vi.ſim.phar.cap.de ieſemino ſecundum tranſlationem grecā/ambach herbe quā ieſimin uocant ſemen maxime utile eſt calefactiue & deſiccatiue/necnō ſubtiliū partium uirtutis eſt: Eſt autē guſtātibꝰ ſubamarū & acre & palā quoniā diuretícum eſt & diaforeticum : erit autem in calefaciendo & ſiccando tertii gradus intenſi : Etiam hoc dicit in vi. huius & ſubdit in.vii.lencoya.i. ieſeminum tota quidem frutex abſterſiue eſt ſubtilium ptium uirtutis magis autem participant ea flores & hoꝝ ſictiores magis uiridibꝰ/ AVIC.ponit tres ſpecies .ſ.alba citrina & purpurea: & ē alius ſambacꝰ agreſtis/ ā quo leges īmueſū.POSSE.SERA. folia eius humida nō ſicca q̄do ponūtur ſuper empetiginem & pannum expellūt eos: & reſoluunt omnem ſuperfluitatem/ & conueīt habentibus catarrū & īducit dolorē capitis illis qui ſūt ca. cōplexioīs/ & oleum eius eſt iuuatiuum in hyeme & ſi habēs ca.complexioneꝫ odoret nimiū de ipſo tímendum eſt/ne faciat fluxum ſanguinis ex naribus eius: Et īdem auct. Aben meſuay confert humiditatibus & flegmati ſalſo: & ſenibus frigīde complexionis: & confert doloribus qui fiunt ex flegmate uiſcoſo/

Ieta .i.bleta/
Ietan .i.armoniacum
Ietalion .i.perforata/
Ietarac ietua/
Ietaſan .i.filius ante patrem/
Ieteſani idem quod ſupra/
Ietua eſt nomen generale omniuꝫ ſeptē ſpetierum titimalli/ſecundum q̄ dyas. ſcribit/quāuis Io.Sera.vii.cap.delaxatis ſimplicibus dicit q̄ eſt ſpecies mezereon/
Iezar.i.baucia uel daucus egreſtis/
Iezafon .i.cimbalaria/
Iezala .i.ſoldanella/
Ibeleuche .i.cardamomum minus/
Ibleon .i.ſpecies mellis/
Idoma .i.tumor uel inflatio/
Idens .i.menta/
Iden quid eſt.i.i.ſumach/
Igetin .i.gipſum/
Igens .i.ſuhub
Ilexarbor .i.lecina
Imera.i.dies īd meracriſios.i.dies cretica/
Imbres .i.q̄ pluuie/
Inebuchos .i.ceruiſia/

CAP. CCCLXXVII.

Ncenſaria herba eſt facta/ ſicut arnogloſſa: ſꝫ aſpera & ſuper terram ſpanſa cuius odor eſt ſicut odor thuris/ habens in coſtis aliqualem piloſitateꝫ & albedineꝫ ſicut enula.POSSE. deſiccat humiditatē pectoris/ & cōfortat neruos & ualet ad corizam.

Indebidiſter .i.caſtoreum
Inperiale .i.ozimum
Internaſcen quid eſt.l..hec
Interfector patris ſui quid eſt .l. litterā ſathinon
Ipericon herba perforata : herba ſancti iohannis:ſcopa regia idem pro qua lege infaricon/
Ireos quid eſt lege.l. yreos
Irbea .i.talpa/
Iſeleo .i.platociminum
Ilbeth .i.profunditates/
Iſſemum .i.probatum & expertū
Iſteos .i.muſcus/
Iſtericepius .i.ſuffocatio matricis/
Irefolium .i.ſalicis folium/
Irea .i.ſalix
Iter genitale .i.aborſus
Iſmel planta eſt aromatica ſimilis cinamomo ſecundum Auicenam de uirib9 cordis cuius folia ſunt plura egrediētia ab una radice facta ſicut folia ſpinachie confortat cor/
Ibiſcus .i.altea/
Ibinuers .i.animal/ qđ uocatur bellula/
Itifaricon .i.infaricon
Icticos .i.piſcis/
Ictis idem quod ſupra/
Ictiocolla quid eſt lege glucten
Ietidion .i.piſciculus
Ictinos .i.miluus auis/
Idiſmon .i.menta/
Idios gladiolus/
Idria .i.aquarum uas/
Iffius .i.tapſia/
Igia grece eſt quedam confectio ī antidotario uirili/ & ē dictū ſanitas uel ſalus
Igidion ideſt fumus terre
Paulus cap.de ſanie oculi quam ypopiā uocat igidium poſuit : Et Auic.eodem cap.allegans paulum et eandez ſcribens medicinam ubi paulus igidiū ipſe fumū terre poſuit/
Igil.i.cimex lecti rubea, p q̄ lege alcorat/
Ignida .i.urtica/
Ignis perſic9 .i.ſacer ignis & eſt puſtula corroſiua adurēs faciēs accidere eſcarā, uel ſunt puſtule parue rubue igneam punctionem inferentes/
Ignis falſen idem quod ſupra
Ignis ſacer idem quod ſupra
Ignis falſeneſiati idem quod ſupra/
Iligas.i.pes leonis/uel branca leonis & eſt herba ſic nominata
Ilios .i.ſol/
Ilion .i.inteſtinum longius aliis
Illitimos .i.drimos/
Imbromida.i.ſordida: Alexander cap. de diſinteria aīt ulcera/ īmbromidantur ideſt ſordidantur/
Imbrilis .i.pluuialis/
Imſalepidis .i.gipſum
Inīuba .i.conditum &cetera/
Intilierinch.i.uene que ſunt in labiis
Inpice ſemen.i.betonice ſemen/
Indiſtimbre.i.cum homo cōmedit & nō ledit eum-
Indicum quid eſt lege litteram nil/
Indiamen.i.illud quod in aere apparz ut ſtella candēs & quidā dicūt q̄ ē cometa
Indiem idem quod ſupra/
Intimon.i.ſternutatorium inſtrumētuz & cōponitur a rimos, qđ eſt naris quia per nares imponitur/
Inſtita.i.funda uel quiuis laqueus cū quo poſſunt membra ligari/
Inſtimbre .i.appetitus
Ipura.i.cauda equina & eſt herba/
Ipia.i.morſus gallie & eſt maior & miōr unde uerſus, Ipia galline maior eſt miōr ipia morſ9 pro qua lege anagallus/
Ippia idem quod ſupra/
Irimon .i.capitis purgatorium
Iriana .i.lambruſca/
Iriſe .i.yreos/
Iringus quid eſt lege aſtarution/

CAP. CCCCLXXVIII.

Riccius latine.arabice ceufud gre . chinos uel eccinus
SERA . li.aggre . captulo ceufud auct.galieni quando cōburitur quicunq; eorum.ſ.marinus & terreſtris fit cinis eorum abſterſiuus & & reſolutiuus:& deſtruit carnē ſuperfluā & generat carnem ī uulneribus:ſz uirt9 carnis erictii terreni eſt que deſiccat &

resoluit desiccatione forti & resolutiõe & quando desiccatur & bibitur cõuenit leprosis: & habentib9 complexionẽ malã corruptam: & conferũt spasmo & egritudinibus renum: & hydropisi carnose: Et idez auct. dyas. erict9 marin9 mollit uentrem & prouocat urinam: & est boi saporis: & cinis eius adusti ingreditur in medicinis contra scabiez & mundificat ulcera sordida & dimiuit carnẽ superfluã sz cinis terreni quando miscetur cũ pice humida & linitur curat alopitiã: Carnes uero eius desiccant & combuste cum secamabin accepte sedant dolorẽ renuz & cõferũt hydropisi carnose: & paralisi & elef ãtie: & i principio hydropisis abscidunt fluxum hũoruz fluentiũ ad uiscera & desiccãt eos: epar uero ipsius & sãguis quando desiccatur & datur in potu conuenit ad omnia quibus cõuenit caro eius.

Iris illirica .i.yreos.
Irion .i.erismon
Irimar .i.balaustia
Irischia .i.scia.
Ircina quid est lege yrcinos.
Irsitia .i.aspera.
Irliocha .i.talpa.
Ischia scia.
Isciades .i.sciatica.
Ischion .i.uertebrum.
Ischis .i.sanus.
Ischiti .i.carice.
Ischimiti .i.seperatio ueniẽs cũ cotritiõe.
Iscliris .i.apã lapidatum uel melancolicũ.
Iffedebeg .i.cardabem.
Ismirius .i.mirra.
Isliada .i.centumnodia.
Isciti .i.carice: & latine dicuntur carizi herba est cuius folia sunt cum punctis aculeis facta sicut sunt cãna siluestris sz gal. in dinamidiis dicit q9 est salix.
Iscias .i.salix.
Ististis .i.fassiis unde infantes fassiantur.
Istiterea nigra .i.allumen scissum.
Istinis cardo .i.lentisci coma.
Istias fisagria idest granuz quod dicitur stafixagria.
Istigar .i.salsa que fit ex anuidez & aqua & sale est sicca in fine tertii.
Istrigar idem quod supra.
Istringnum .i.solatrum
Istidas .i.uesticula uel matrix
Isionum .i.ozimum
Ision quid est lege cameleonbante.
Ioa .i.rannus.
Ioan idem quod supra
Ioaleb .i.cimbalaria.
Ioalka quid est lege usnen.
Iouzbaue .i.nux muscata.
Iouzmatellum .i. nux methel.
Iouzquima uel iouzalket .i.nux tomica.
Iouzbua .i.nux muscata.
Iouis barba .i.semperuiua mior sz falso quoniam non est semperuiua mior sicut apparet si leges heraalalem, ymmo est sticados citrinum.
Iobarda .i.polium minus.
Iobardai idem quod supra.
Iobaricon .i.centonica.
Iociner .i.epar uel iecur.
Iocialion idem quod supra.
Iodar .i.cortex sisami.
Iodari .i.arsenicum.
Iodaris idem quod supra.
Iohada .i.polium montanum.
Iohas .i.usnee.
Iohasi idem quod supra.
Iohalba quid est lege usnen.
Iomat .i.radix palme silueſtris.
Iomarion idem quod supra.
Ioma .i.rubigo.
Ionos sunt pustule rubee & interdũ albe que in facie & naso iuuenum nascuntur.
Iontos idem quod supra.
Ion .i.iuncus uel species eius habẽs folia sicut edera.
Ion .i. uiola & non debet legi ionita q9 i componatur cum o ut dicatur io sz dicatur ion.
Iorer .i.ioum.
Ioreri idem quod supra.
Iorelaf .i.edera.
Iorin .i.cucurbita.
Iorim idem quod supra.
Iorisan .i.cimbalaria.
Iothor .i.uiolaceum a ion qđ est uiola.
Iothoor idem quod supra

Ibbos .i.gibbus
Icor .i.humor
Idor .i.aqua
Idropiſſa .i.pix liquida
Idrops.i. ſudor/inde idropiſis .i. ſudatio ut ī libro de doctrina greca
Idromel quid eſt.l.mellicratum.
Ifon .i.cameleonta nigra
Ignotica ſunt illa q̄ faciunt ſōpnum uel ſoporem
Igroſtilimum .i.ſudor
Igros.i.limpidus/pur9 preclarus,liquid9 madidus humectus humidus
Immoicen .i.pſillotrum
Imorpone idem qđ ſupra
Imolopes .i.cicatrices
Inomel.i. conpoſitum ex uino & melle
Inoleō.i.compoſitum ex uino & oleo
Inos .i.uinum
Inōtes i.uinū quod fit ex fructu uitis agreſtis
Inoris .i.eriſis
Inoferos .i.uiniferus
Inopos .i.quaſi nigrum
Inomel .i.qđ componitur ex uīo & melle
Intoforax .i.ſimilax
Ipoquiſtidos quid ē.l.ypoquiſtidos
Ipogloſſos .i.līgua equi & ē herba ꝑ qua.l.ypogloſſos
Ipomoratio .i. feniculus equin9 uel ruſticus uel agreſtis
Ipopios.i.ſanies collecta in cornea oculi
Ipopia.i.liuor collect9 ſub oculo uel palpebris
Ipothanos ideſt equus fluuialis & ē aīal quadrupes maius cocodrillo ī nilo degēs & in terra exiēs qđ dicunt preſagio nili crementum oſtendere.exit enī fluuium plenus aq̄ eā quoq; naribus eiicit eo loco uſq; ad quem fluuii augmētū peruenire debet
Iporicon .i.ipericon
Ipoſelinum .i.apium agreſte
Ipoſeda.i.cauda equina & eſt herba
Ipopotanos.i.piſcis fluuialis lege ypotamos
Ipoſarca eſt ſpēs hydropiſis
Ipomereon eſt ſemen mandragore
Ipomaratrum .i.feniculus agreſtis
Ippofaes herba eſt quā ignoro/licz ipſā deſcribat dyas.
Ippofeſces ē herba ſiliter mihi incognita
Irmon .i.inrionon
Irmon idem quod ſupra
Iſopus quid eſt lege yſopus humida
Iſopus ortenſis quid eſt lege quod ſupra
Iſopi cerotuz .i.ſucus lane ouium
Iſophagus.i.uia cibi ad ſtomacū & dicit a fagin quod eſt comedere
Iſopus humida quid eſt lege yſopus humida
Iſopurus .i.piſa legumen
Iſopri agri .i.uiridis
Iſos .i.uiſcus
Iſtro.i.furioſus inſanus inde īſtrio
Iſtros .i.ſalix arbor
Iual .i.bdellium
Ixifon .i.uiſcus
Iualal .i.bdellium
Iuas .i.ſcordeon
Iuelſe .i. durities palpebre, quando uix eleuatur
Iueſcen .i.alaca maris
Iuiuba ſilueſtris.i.ſidia & eſt nabach
Iualon .i.ceterac
Iuiera .i. perſicaria
Iubal .i.polium
Iubali idem quod ſupra
Iubalion .i.ypericon
Iubedi eſt cibus arabicus factus ex rizo & lacte & pinguedine multa
Iubedu idem quod ſupra
Iubiſilla .i.rubigo ſed quādo poītur ſine determīatiōe debz ītelligi ꝑ eris rubigie
Iubiſillai idem quod ſupra
Iudaica quid eſt lege erbum
Iudac .i.polium maius
Iudalegi eſt cibus qui fit de micis parue placente ſuper quas funditur pinguedo que a carne aſſata defluit quib9 q̄ndoq; herbe cocte miſcentur
Iubedem ſunt mice que fiunt de parua placenta ut ſupra.
Iudebegi idem quod ſupra
Iudebet eſt cibus qui uocatur rui & ſūt mice panis ſup quas funditur pinguedo pullorum columbarum cum aſſantur

Iudebimite .i.iudebet
Iular est germen palme siluestris
Iulmar idem quod supra
Iulep .i.syrupus simplex ex sola aqua & zucaro
Iulben est pisa legumen
Iulbem idem quod supra
Iumaim .i.ficus fatua
Iuma .i.iuncus
Iumati ideſt radix palme siluestris
Iumalion .i.portulaca agrestis
Iumen .i.sicomori fructus & sunt ficus fatue
Iumes idem quod supra
Iumeim idem quod supra
Iuminizum .i.frumentum
Iumi .i.usnee
Iumii idem quod supra
Iunadabeauster .i. castoreum
Iundabeauster idem quod supra
Iundabeaustari idem quod supra
Iunedebustor .i.castoreum
Iundebedustor idem quod supra
Iundeal .i.alcanna
Iuniperus quid est lege habilhalach
Iunis .i.uacca iuuenis
Iuncia .i.ciperum
Iuns .i.dragontea
Iurasel .i.psilotrum
Iuraseli idem quod supra
Iusitab .i.gariofilata
Iurga .i.crisocolla
Iusab .i.amomum
Iusabi idem quod supra
Iustiab .i.gariofilata
Iusicap .i.cimbalaria
Iusicapi idem quod supra
Iustitium .i.luctus publicus
Iusoip .i.armoniacum
Iusof .i.ficus lupi
Iuscolles quid est lege crisocolla
Iusulp .i.psillium
Iusuan .i.polium
Iusquiamus quid est lege beng
Ius.i.erugo uel flos eris sed falso ymmo est uiscolles
Iuuilia ideſt quoddā condituz sic uocatum
Inula cāpana est species ellenii & uocat panax
Inus lithus .i.tartarum
Incubus & nominatur strangulatio, & nominatur arabice albedilen & alchatū ideſt egritudo in qua homo sentit ut in sompnum egrediatur fantasma graue sup se cadēs uis eius: & mot9: & fortasse prefocatur propter porrorū opilationes & cum abipso sepatur excitat eā subito
Inguinaria secundum plinium est herba que dicitur artemon prohibens dolorez inguinum etiaz in manu retenta
Ingulia est quoddam conditum sic nominatum
Inguriale nascitur intra petras & loca aspera hec herba nocte tāq̄ stella in celo lucet adeo ut eam uidentes ignorantes putant fantasma se uidere a pastoribus maxime uidetur lege pro ipsa asterion
Inmusil est quedam species calamenti
Inquimatizare .i.infundere
Incuba soli ſſequia cicorea: endiuia siluestris: sponsa solis idē
Ippuris .i.yppuris
Irusalepidis .i.gipsum
Inrundo .i.saguiſſuga pro q̄ lege carraf
Isculi quid lege caratin
Itusemum .i.sambucus

SEQVITVR.DE.K.

Aalab.i. iusquiamus
Kaalabi idē qđ supra
Kaapion.i.usnee
Kaasmes.i.kesmes
Kaermes.i.grā tictoz
Kaeri.i.lacca
Kaitamon est lacrimus arboris mirte similis gustu bromoso hoc maxime timiamatib9 admiscetur mirra & storace admixtis ut gratius fumiget
Kaysum .i.pumex
Kaudarz .i.granum fenugreci
Kaudati idem quod supra

Kaudal .i.agrifolium
Kabas .i.tinctura rubea facta ex lacca
Kabaotil .i.granum nil
Kabar .i.capparus
Kabelmetheld .i.auellana
Kabelion .i.ypericon
Kabesar .i.sisamus
Kacabum .i.cacabum
Kaccabum quoddam est rupis kaccabū faciens florem rubeū quod in medicīs nullius est efficatie: Est aliud kaccabum quod oritur in planitie & locis pīguibus & est speties stringni pro q̄ lege strīgnū
Est similiter aliud kaccabuz qđ uocatur kaccabum ueneris pro qua .l.l. nenufar
Kacessia kachessia
Kachessia debet dicere & non kacessia & est mala habitudo que p̄cedit hydropisim.
Kacisial .i.enula
Kacif .i.fungus
Kachiros .i.semen ferule
Kacule .i.cardamomum
Kacur .i.ozimum
Kacuri idem quod supra
Kadar .i.pumex
Kadalf .i.ciperus
Kadalfi idem qđ supra
Kadea .i.uolubilis
Kadiastor .i.pstlotrum
Kadil .i.litium
Kaduftir .i.polium
Kaduftiri idem quod supra
Kadus .i.uas
Kafas .i.epatica
Kafasi idem quod supra
Kafaniot .i.anzaruta
Kafiar serendi .i.aspaltum iudaicum
Kafri quid est lege nakala
Kafril idem quod supra
Kafforiasin .i.scordeon
Kafur .i.camfora
Kaffor idem quod supra
Kafurach .i.bdellium
Kafurai .i.ceterac
Kahaleb .i.lenticula aque
Kahair est speties cucumeris
Kahas almodica.i.herba silis aneto humido & folia eius sunt sicut malua & poma eius p̄ua & inuoluitur sup arborē sicut uolubilis
Kakal .i.cardamomum
Kakabi .i.aisdo
Kakasan .i.prassium
Kakengi est secunda speties stringni
Kakeugi idem quod supra
Kakeub .i.kakabum
Kaksen .i.bihar
Kakille herba facta sicut usnen salsi saporis & est herba purgatia aque citrie
Kakillei idem quod supra
Kakie .i.flores silēs ui olis & sunt cheiri
Kakochimon .i.malus humor laborans
Kakol .i.cardamomum
Kakilem .i.abrotanum
Kalatabas .i.platanus arbor
Kalamuiche calamentum
Kalamita carta idem quod supra
Kalangie.i.cibus qui fit ex p̄pulmone & corde & epate incisis minutim cum oleo mixtis in quo p̄ost remotionē p̄dictorū ponitur parum aceti & oua & crocus
Kaltat .i.ferula
Kalendula quid est lege karannos
Kalep .i.cretanus
Kalepi idem quod supra
Kali est planta in littorib9 maris nascēs similis uermiculari pinguis & salsa que combusta cinis eius conglobatur ī massa que nostro ideomate uocatur seda ex q̄ fit uitrum sal uero qui ī eius decoctiōe quando fit uitrum emanat est sal alkali & dicunt arabes q̄ kali est speties usnen Rasis uero in li.diuisionū cap.de dolore dentium kali inquit est almen affur
Kalip .i.milium solis
Kalitricuz.i.herba sāguinaria uel pedes pulli pro qua lege gallitricus
Kalliominos .i.nociua glans
Kalis .i.bonum
Kalofar .i.arsenicum
Kalofari idem quod supra
Kal .i.acetum
Kalb .i.cor
Kamac .i.bdellium
Kamafur .i.bedeguar
Kamafuri idem quod supra
Kamefe .i.pentafilon

Kamec .i.confectio de qua fit gallia/
Kamedapnes quid eſt lege camedaſnes/
Kamezir .i.fructus tamariſci/
Kamefit .i.fructus tamariſci·
Kameleos .i.kamelus
Kameab .i.triticum/

CAP. CCCLXXIX.

Ameactis ara.& iacta grece meatiõ:latie ebulus: Sciẽdũ q; actis eſt ſãbucus: Cameactis dicitur ebulus & ſunt plãte oĩbus note:Vnde uerſus,ſambuc9 ẽ actis/ſed ebulus ẽ cameactis: SERA. li.aggre.cap, kameacti: Kameacti due ſunt ſpecies quarum una grece dicitur actis/in latino ſãbucus & ſecũda noĩatur in greco kameactis/& eius ẽ ĩtentio terrenus actis & ĩ latio dicitur ebul9:uirt9 eius eſt q̃ deſiccat & ĩcarnat & reſoluit reſolutione temperata.Plinius capitulo cameacti,eius due ſunt ſpecies earũ una aſſimilatur arboribus habentib9 ramos ſimiles cannis rotondis quorum color ẽ ad albedinem:& ſunt longa:& ſunt ĩ eis quatuor folia aut quinq; porrecta ſup ramos quoſlibet & ſimilia foliis nucis/ minora tamen eis habentia grauẽ odorẽ, & in ſũmitatibus ramorum ſunt flores albi & grana ſimilia granis uiridibus uel lentiſci, quorum color declinat ad purpureitatem cum nigredine: & ſunt uelut ĩ racẽis & habẽt multã huĩditatez habentem odorem lini/& iſta dicitur actis:alia uero ſpẽs que dicitur kameactis eſt minor prima:habet ramos magis pertinentes herbe quadratos in quibus ſunt multi nodi:& folia inuicẽ diſtantia/ & ſingulis nodis ſimilia foliis amigdalis ĩ ſũmitatibus ſuis/niſi quia habent uenas & ſunt lõgiora eis habẽtia grauẽ odorẽ, & ĩn ſũmitatibus ramorũ ſunt capitella ſimilia coronis ſupredicte ſpẽi/& ſemen & flos ſimiliter: & habet ramos longos groſſitudinẽ digiti habentes GAL.actis ſiue ſãbuc9,q̃ magã qdẽ & arborea necnõ herbalis magis quã qdẽ & camezeõ ideſt ebulum uocant: ambe exſiccatiue uirtutis ſunt ſolidatiue & mediocriter diaforetice.DYAS.cap.actis duo ſunt genera/ĩnum arboroſum ẽ haſtas habẽs cãnoſas & rotõdas & erectas:folia habz quatuor aut quinq; in haſtis ſimilia nuci regali & oblonga cũ graui odore/flores ſunt ei albi in capitibus haſtaruz:ſemen uero ſimile habet terebintho ſubnigellũ & purpureum & in modũ botri cõpoĩtũ/ multum ſucũ habens:Alterum genus ẽ qđ kameactis diciũ a multis uero appellatur ecioſacti:& latine ebul9,ſz breuior eſt & herboſas haſtas habet quadras & nodoſas.& folia in ſingulis nodis ſimilia amigdale/ſed uenoſa & oblõga cũ odore grauĩ:in haſtis capitella ſunt ſilĩa ſupradictis & ſemen & flos:Radix eius groſſitudinem digiti eſt habens & longa eſt. POSSE.contra arteticam & podagraz & ciragram detur ſucus radicis eius uel curionũ eius & ualet cõtra leucoflegmaticam:contra tumorem extremitatum fiat fomentum ex aqua ſalſa decoctioĩs radicis & curionum eius totiuſq; herbe/ balneum factum ex aqua decoctioĩs ei9 ualet contra arteticã & leucoflegmaticã ſucus cõmeactis & potiſſime radicis eius acceptus ad q̃titatem duarũ ũciarz curat laxando leucoflegmaticaz,hoc operatur ſimiliter criſtere ĩ quo mixtuz ẽ de ſuco eius/DYAS.uirt9 eſt kameacti ſtiptica que accepta humorem aquoſum uẽtris deponit & cacoſtoãtica ẽ:folia ipi9 elixa & ſumpta ſicut olus uentrem mollĩũt & maxime coleram deponunt/haſte illius tenere elixe & comeſte oĩa ſilĩter facere poſſũt.Radix ipſa elixa ydropicis eximiũ remediũ ẽ:Morſib9 uipe ĩpoĩta & bibita occurrit cocta in aq̃ & fomẽto adhibita durities matricis ſoluit/ſemen ei9 cũ uĩo bibituz omnia ſimiliter facere nouit: Cũ oleo ĩunctuz capillos nigreſcit:folia ei9 uiridia tumores ſpergunt/polẽta mixta cõbuſtionib9 ĩpoſita pſtolãtur:morſib9 caninis ĩmpoſita medẽtur uulneribus paracoleſim faciunt/ſinus uulnerum ad ſanitatem perducũt: ydropicis & ſurdis fomento adhibita preſtolantur ſupfluos ſonos aurium ĩn auribus ĩfuſũ cõpeſcit

ſimiliter & uermes occidit ſcabies & prurigines tepidum fomento adhibituꝫ prohibet: morſibus uenenatis occurrit acceptum ſanguinem & lac coagulatum ſoluit: ſic & ſanguiſſugas bibituꝫ occidit tuſſim antiquam compeſcit ſꝫ recenteꝫ auget: ortonoicis calidū prodeſt: Reuma gule gargariſmo prohibet: ſquinanticis ſingulareꝫ preſtat effectū, Vuule pēdēti ſubuenit: dolorem dentium tentuꝫ ī ore mitigat: Actis dicitur ſābucꝰ kameactis ebulus deſiccatiue uirtutis ſūt & glucti-natorie & diaforetice: tenerum ebuli cū foliis tritum & cum uino potui datum/ calculoſis prodeſt: radix eius in aq̄ cocta ad tertiam & bibita ſpleneticos mire iuuat.

Kamfe .i.pentafilon/
Kambe .i.ſenation/
Kamir .i.fermentum/
Kamirac .i.lac/
Kamich .i.uſnee/
Kametreos grece latine querc9, quoniaꝫ habet folia pua ſimilia querc9 & amara & alio nomine uocatur kamedreos/
Kanabel .i.albaſen/
Kanabit .i.caulis/
Kanea .i.periculum
Kantarzet eſt cardus uel ſpecies eius
Kaneſim .i. matriſſiluia/
Kanengi .i.gumi pini

CAP. CCCLXXX.

Anbel ara.gre.albaſan: latīe ſemen lumbricorū SERA. li.aggre.cap .kābel aſſilātur arene & aſcendit ſup ipſum glaucedo & ē in ſubſtātia eiꝰ ſtipticitas fortis & expellit aſcarides: Et idēꝫ auct. Almanſoris kanbel uel kanabel ē ca. & expellit aſcarides & cadit ſuper terram albam & non ſeminatur, & eſt una de rebꝰ q̄ cadit de celo: Et idē auct. Aluiſ-men kambel eſt res in qua eſt glaucedo ſolidantur cum ea olle q̄ndo frangūtur/ & dicitur q̄ repitur ſup terrā ī coraſceī poſtq̄ pluit & colligitur tunc: & quādo bibīt̄ tritū expellit lūbricos & aſcarides & laxat uentrem. AVIC. libro ſecundo cap. kanbel: Kābel ca. ē i tertio & ē ſemē arenoſum quod cooperit rubedo que ē minor rubedīel apidis ī felle bouis repti & ī ipſo eſt ſtipiticitas uehemēs iterficit uermes & aſcarides & expellit eos/
Kanabre eſt tertia ſpēs braſſice
Kam .i.ciperus.
Kanil idem quod ſupra/
Kanbria .i.braſſica/
Kanut .i.kanne/
Kanuti idem quod ſupra/
Kanutir idem quod ſupra/
Kapar .i.capparus.
Kapara eſt quedam ꝓ planta ſpinoſa quā dyas. deſcribit
Kapparus quid eſt lege capparus/
Kapiſicon. i. rom quā latine capreuella uocant eſt & lapatium acutum/
Kapocareos .i.carpobalſamum/
Kapoliac .i.bardana/
Kapoliaſis idem quod ſupra/
Karam eſt propriū nomen loci/
Karaka .i.kerua/
Karaſis .i.opium/
Karabintus. i. apoſtema uelamis cerebri/ & eſt ꝓhreneſis
Karibitus idem quod ſupra
Karata. i. karubie ſemen uel xilique & ē genus ponderis granorum trium ordei/ & aliqui dicunt quatuor granorum/
Karatidas .i.papauer cornutuꝫ
Karab eſt ſpecies aconiti
Karaha .i.cucurbita.
Karatin .i.lumbrici terreſtres/
Karabe quid lege erraticuꝫ
Karatidas .i.memit/
Karbanos .i.cancer marinus
Karda .i.cicer erraticuꝫ
Karfati .i.cinamomum.
Karnabati .i.carui/
Kartam .i.cartamus.
Kareo .i.ſemen ferule
Karbeth .i.elleborus.
Kardel .i.ſinapis/
Kardemen .i.cardumeni
Karhet .i.tortelle
Karme .i.carmet/
Karmem .i.grana tinctoruꝫ

Karmem idem quod ſupra/
Karmezich .i.fructus tamariſci/
Karmene .i.ſerpens nō intēfitiēs morſu tantum ymmo uiſu & auditu ſiue ſibillo/
Kartetica .i.leucoflegmatica/
Kanerzir .i.fructus tamariſci.
Karion ē fructus nucis regalis
Karidia .i.nux regalis/
Karia idem quod ſupra/
Karion idem quod ſupra/
Kariana .i.perſica/
Karion baſilicon idem quod ſupra/
Karion ponticon .i.nux auellana/
Karma .i.carui/
Kardia .i.kardiaca paſſio.
Karfiſir .i.apii ſemen
Karnub .i.xiliqua.
Karſich .i.ſemen tamariſci/
Karon .i.mugat.
Karol .i.apium riſus.
Karpo .i.ſemen
Karpobalſamum .i.fructus balſami/
Kartomi .i.arbor karabe/
Karumfel .i.gariofilus.
Karmufel idem quod ſupra/
Karubia .i.xiliqua/
Khas .i.lactuca/

CAP. CCCLXXXI.

Aramos uel kalēdula. Plinio cap. kalendula ē herba cuius ſtipes plurimos habz ramos folia eius ſunt ſimilia foliis conize maioris: ſz āguſtiora & pīguiora cum aliquali uiſcoſitate & odore graui uelut coniza: flos eius auroſus ſimilis aurigali uel butalmos: ſemīa eiꝰ q̄ pluria ordinatim poīta in capitello quodam habentia formam corniculorum & ipſa ſemīa ſunt piloſa aliqualiter eſt ca. & ſic. complexionis. POSSE. uirtutem habet ſtrīngendi confortādi & deſiccādi cōtra dolorem dentiū puluis eius ſi iuoluatur in bombice & dentibus applicetur, ſtatī dolor ceſſat ſimiliter naribus intromiſſa uermem qui eſt in dente occidit contra roſulas pedum ualet fomētū ex ea factū.
Karambri .i.braſſica
Karanea .i.arbor cornus
Kear .i.citrullus/
Keadi quid eſt lege headi
Kearſeambar .i.caſſiafiſtula/
Keiſim .i.leuiſticum uel ſiſeleos cāpeſtre & eſt herba ſimilis ferule habens ſemen album ſimile lēticule pro q̄ lege leuiſticū/
Keiſim campeſtre idem quod ſupra/
Keiſimi .i.abrotanum.
Keilus .i.permixtū uel pmixtō/
Keiba .i.gumi.
Keikenk idem quod ſupra/
Keiken .i.lacrimus arboris ſimilis mirre guſtu bromoſo hoc maxime timiatibus admiſcetur mirra & ſtorace admixtis ut gratius fumiget.
Keiben .i.lapis qui eſt ſicut cancer/
Keiken eſt kancamon & eſt lacca/
Keizangen .i.lingua bouis
Keicambe idem quod ſupra/
Keuſen .i.bihar/
Keba .i.bdellium
Keban idem quod ſupra/
Kebalon .i.tapſia/
Kebeum .i.quoddā tuberū genus aduna tum in magnitudine teſticuli.
Kebum .i.epar/
Kebēzkeerzſenz eſt genus qđdā fūgoꝝ/
Kebikegi .i.portulaca habēs lac.
Kebikerigi .i.lupinus ſilueſtris/
Kebikengi .i.apium riſus/
Kecane ē qđdā gēꝰ cataputie cuiꝰ folia ſunt ſimília foliis ſtrigni.
Kecanei idem quod ſupra/
Kekeengi quid eſt lege hameb/
Kechemgi idem quod ſupra.
Kechelab .i.marubium/
Kedehelingi .i.arſenicum.
Kedria .i.cedria/
Kedros .i.cedrus arbor/
Kedus .i.ceterac/
Keduſi idem quod ſupra/
Keduſirus .i.aurius/
Kefalaga .i.cefalargia & ē dolor capitis.
Kefali .i.caput/
Kefalokonida .i.lens capitis/
Keffati indi .i.coſtum dulce/
Kefe .i.cinamomum.
Keffe idem quod ſupra.

Kefo .i.cucumer asininus.
Kefoi idem quod supra.
Kefoil idem quod supra.
Kakabre est una ex spetiebus uernicis & est subrufa.
Kehal .i.amomuz.
Kekil .i.mellilotuz.
Kikikenh .i.biboengi.
Kekiken idem quod supra.
Kekelangi .i.confectio inda.
& elagie.i.cibus qui fit ex pulmone cord
K epate pro qua lege kalangie.
Kelagon .i.acetosa.
Kelengi i..confectio inda.
Kele .i.ermia.
Kelel idem quod supra.
Kelmes .i.kermes.
Kelileluet lucalit.i.mellilotuz.
Kelilech .i.abrotanum.
Kemac quid est lege altagumach.
Kemac .i.ciperum.
Keme .i.galbanum.
Kemes.i.grana tinctorum ut apparz si leges lapis stellatus & mesue de medicis laxatiuis.
Kemelium.i.speties de mest nigra mortifera & est laureola.
Kemedeki est speties camomille.
Kemesir .i.opoponax.
Kemie.i.kemat.Naz istud significat in plurali quod illud in singulari.
Kemosis est uehemens tumor oculoruz.
Kemosisi idem quod supra.
Kemos .i.psillotrum.
Kemunabiat .i.ciminum.
Kemul .i.antera.
Kemuli idem quod supra.
Kenamides .i.grana uuarum.
Kenkamides idem quod supra.
Kelar .i.folium.
Kenabar .i.balsamita.

CAP. CCCLXXXII.

Enne.i.bezahar siue berzat
Enax in lapidario suo ẽ qdã lapis multum carus regibus, q generatur ī oculis ceruoꝝ in oriente qui cum serpentes cõmedunt deponentes senium ut fortiores fiant intrant flumen ubi morãtur imersi usq; ad caput taz diu quousq; sentiãt uirtutẽ uenenī seperatam : interea lacrimam emittunt que coagulata in oculis ĩterdũ usq; ad magnitudinem nucis desiccatur, donec cadat cum de flumine exierint: & sic inuenitur : & hec dicitur uenenorum tiriaca.
Kenech albedi .i.galbanum.
Kenkeret .i.guma acorsof.
Kenon .i.almugat.
Kenolíon .i.ualeriana.
Kenoli idem quod supra.
Kenīuurii .i.keneuuri.
Kennat .i.kerua.
Kennan idem quod supra.
Keposar.i.sigillum salomonis & ẽ herba sic nominata.
Keposari idem quod supra.
Kepfos.i.auis merulus uel merulus.
Kerati .i.xiliqua.
Keras .i.cornu.
Keratos elafii .i.cornu ceruinum.
Kerates est pondus sumptum a semine silocaracte & secundum Auic.& iohãnẽ Sera.est pondus ponderans grana .iiii. ordei.
Keratia .i. xiliqua quod arabes uocant harinob.
Kerasea .i.cerasea.
Kerà .i.tunica cornea oculi.
Kerphadarsimi .i.citrum.
Krepuli .i.crepula.
Kretal .i.mumia.
Kereal .i.usnen.
Kerbet .i.elleborus.
Kercetas .i.papauer miconis.
Kerse .i.cortex cuiꝰq; arboris.
Kerse aromaticũ .i.cortex colorẽ habẽs purpureum & saporem gariofili absq; dulcedine cinamomi quis dulcius sit q̃ gariofilus & aliq; ponũt p eo cinamomũ.
Kerkescke .i.cucube.
Kerkeme .i.curcuma
Kermes .i.coccus, uel dicitur tinctura facta cum lacca ut apparet si leges aec.
Kermet .i.fex kitran.
Kersenne .i.orobus.

Kerſemie idem quod ſupra
Kerſenai .i.yrcina
Kerium .i.menſis
Kerui idem quod ſupra
Kernich .i.oximel gariofilatum
Kerudenen eſt quoddam granum quo caremus prouocans urinaz & menſtrua
Keruudenen idem quod ſupra
Keſabor .i.arſenicum
Keſe .i.herbus
Keſearire .i.horripilatio
Keſen .i.cortices glandium
Keſcen .i. quoddã genus fũgi & tubery adunatum ad modum teſticuli
Keſſe .i.cinamomum
Keſmes.i.paſſule ſine nucleis ut apparet ſi leges litteram harin
Keſſen .i.cortices glandium
Keſte .i.herbus
Keſtris .i.piſcis mugilus
Keſibe ſunt fuſtes nigredini attinentes radicibus
Keſikegi .i.arſenicum
Keſtio .i.uectonica
Keſo .i.cimbalaria
Keſtros helmige .i.lumbricus uentris
Keſt ara.uocatur cib9 qui fit de ſimula ordei & lacte acetoſo butiro extracto & fit ad magnitudinem magnaz: pillulaz
Keſum .i.abrotanum
Keſumi idem quod ſupra
Keſumen.ȝ.i.& grana.v.
Ketana eſt quoddam genus cataputie cuius folia ſunt ſimilia foliis ſtrigni
Ketha uel arifa .i.cataputia
Kezai .i.pimpinella
Kezair idem quod ſupra
Kezaf.i.titimallus uel anabulla
Kezef .i.arbor draganti
Kezed idem quod ſupra
Kez.i.fuolloli pro quibus lege ſeta
Kianos eſt quedam ſpeties coloris:lege cianeus
Kiantis .i.faba
Kiachus .i.ciathus
Kiar .i.citrullus
Kiarſarabar .i.caſſiafiſtula
Kieth .i.galbanum
Kien locus quidam eſt
Kiem idem quod ſupra
Kiudion.i.ſemen minoris mezereon uel cocogdii
Kiudioni idem quod ſupra
Kibar .i.acetoſa
Kibari idem quod ſupra
Kibaſuf .i.epatica
Kibil .i.ſticados
Kibili idem quod ſupra
Kibrit .i.ſulfur
Kica.i.malus appetitus qui contingit mulieribus pregnantibus comedentibus lutum uel pontica
Kida .i.turdus auis
Kidaminum .i.malum terre
Kicta .i.kica
Kiare dragantum
Kikire idem quod ſupra
Kic .i.galbanum
Kyda yrcina
Kidaloi .i.ypericon
Kidalo idem quod ſupra
Kidia .i.cimbalaria
Kidria.i.cedria & eſt gumi cedri
Kidra idem quod ſupra
Kidonia .i.citonia
Kidol .i.ſpargula
Kidomon .i.artetica & eſt herba
Kiga .i.cordumeni
Kigal .i.matriſſiluia
Kigali idem quod ſupra
Kihil .i. omnia inſtrumenta greſſus ut coſſa crus pes
Kigili idem quod ſupra
Kikabaut .i.ſatirion
Kikabal .i.palma chriſti
Kikabali idem quod ſupra
Kikidos .i.cicados & eſt galla
Kikide .i.dragantum
Kikiban .i.briona
Kikil.i.grana granatorum ſilueſtrium
Kilaru .i.filix
Kilamia .i.cadimia
Kaldaru idem quod ſupra
Kildim idem quod ſupra
Kilex .i.ſalis de oriente
Kilke.i.ordeum excorticatuz & fricatũ & coctum cum multa aqua : & eſt illud qđ uocatur ptiſana ordeacea & eſt far

ordei perfecte coctum.

Kiliam .i.uēter uel fūd9 ſtoāci.
Kilia idem quod ſupra.
Kilio .i.ſparagus
Kilile .i.mellilotuz.
Kilimalchus idem quod ſupra.
Kilil .i.mirabolani citrini.
Kilidonion .i.celidonia.
Kilit .i.ſparagus.
Kilil .i.corona regia.
Kilimi .i.cadimia.
Kilimia idem quod ſupra.
Kilkil grana granatorum ſilueſtrium.
Kiloliol .i.celidonia.
Kildolion idem quod ſupra.
Kildolioni idem quod ſupra.
Kilus .i.ſucus.
Kilbu .i.canis.
Kilduar .i.cedar.
Kimar .i.zimar.
Kimaloc .i.abrotanum.
Kimaloch idem quod ſupra.
Kimia lepra .i.fabe farina.
Kimia .i.cadimia
Kimiadon .i.balſamita.
Kimolea .i.cimolea
Kimobor .i.pubex.
Kimoſarch .i.ſcordeon.
Kina .i.galbanum
Kinarium .i.catulus canis.
Kinamomum .i.cinamomum.
Kinarion .i.Kinarium
Kinna .i.cardus.
Kineki .i.ſquinantia
Kinelion .i.amomum.
Kineliom idem quod ſupra.
Kinikion .i. herba que aſſimilatur aſſe fetide & cum ea abſtergitur uitrum.
Kindikion idem quod ſupa.
Kinkil.i.ros marinus, illud uocabulum ponitur in antidotario damaſceni .vi. q incipit zuccarum alkikil uel alkinkil & ē poſt vi.qui incipit zucarum bugloſſatū.
Kinomia.i.muſca canina uenenoſa.
Kinoſbatus .i.cinoſbatus.
Kinoſbaton idem quod ſupra.
Kinodentes .i.canini dentes.
Kinopotano.i.caīs fluuialis & ē caſtoreū.
Kinogloſſon .i.cinogloſſa.
Kincom praſimō.i.tortura oris.
kinuſol .i.apium riſus.
Kinup .i.praſſium.
Kincus .i.lo tincu
Kipariſſos .i.cipreſſus uel ſemē ei9
Kipar .i.epatica.
Kipari idem quod ſupra.
Kiperum .i.ciperum.
Kiperon .i.laureola.
Kiperion idem quod ſupra.
Kippus .i.ſtercus qđ eſt fimus.
Kipſus idem quod ſupra.
Kipſuſi idem quod ſupra.
Kirada .i.durities.
Kirau .i.karates.
Kirates idem quod ſupra.
Kirades .i.ſcrofa.
Kiramenon .i.napta.
Kirtas .i.karta
Kircin .i.mentaſtrum.
Kirferdarſini .i.cinamomum.
Kirfe idem quod ſupra.
Kirte .i.uarices.
Kiri eſt flos qui redolet ut gariofilus & eſt keiri.
Kirki eſt quoddam os ex oibus oſſibus tibie.
Kirrion ē ſpeties tinee capitis que facit foramina manantia ſaniem ſimilez melli, differt autem ab acoris magnitudīe foraminum.Paulus cap.de acoris.
Kirris epatis .i.gibbi epatis.
Kirul .i.ſerpillum.
Kirukes dicunt greci.latine colores q69 tinguntur panni.
Kirun .i.cartafilago.
Kiſa .i.grana ſolis.
Kiſal .i.gentiana.
Kiſapon .i.ſaponaria.
Kiſarfaſaliſta .i. caſſialignea.
Kiſe.i.cibus qui fit de ſimula ordei.
Kiſmes.i.paſſule ſine nucleis.
Kiſmez idem quod ſupra.
Kiſſerion .i.pumex.
Kiſobran .i.cicuta.
Kiſmos .i.edera.
Kiſſos idem quod ſupra.
Kiſſokokilion .i.bacca edere.
Kiſcos .i.agnus caſtus.

Kisch ē cibus qui fit ex simula frumēti aliq̄ndo ordei macerati in lacte acetoso qui faciunt pillulas maiores cicerib9 & deficcant & conseruant, has coquūt cuz carnibus uel pīguedīe elixantes & ē cib9 infrigidatiuus, in almāsore iubetur dari dyabeticis : & dicitur eciam kisch ipsa simula farine uel ordei cuz lacte acetoso cocta.

Kiff est nomen mensure & est idē quod kist.

Kist est nomen mensure Io. Seara. libro vii. de confectione electuarii de citoniis auct. gal. que ex ea ē romana ē libra. i. ʒ. Idem Auic. cap. de sciatica kistum est cotille due.

Kita .i. usnee.
Kitran .i. alkitran.
Kitramon .i. cretanus romanus.
Kitelimir .i. cucumer agrestis.
Kithelimir idem quod supra.
Kitria .i. citruz.
Kitira .i. dragantum.
Kitisucus .i. folia diaforetica.
Kitira .i. cithara.
Kitrinos .i. color citrinus.
Kitum est genus arboris quefacit gumi quo corpora unguntur ne putrefiant & uocatur arbor mortuorum.
Kithum idem quod supra.
Klidhemmia .i. purgamē sarmētoruz.
Klimas .i. gradatio.
Klinopodhes .i. chinopodion.
Krisolocāna .i. atriplex.
Kriti .i. ordeum.
Krimon .i. lilium.
Krikinum .i. cartamum.
Kimoides sunt frustra simul uel grana parua.
Kios .i. aries.
Kitios .i. frigus.
Krisis .i. iuditium.
Kritarion .i. ordeolus oculi.
Krite .i. ordeum.
Kritana .i. cretanus marinus.
Koab .i. lac acetosum.
Koalos .i. aranea.
Koatan idem quod supra.
Koba. i. a uellana yndica: & est fructus q uocatur faufel.
Kobastron .i. spodium.
Kobus .i. panis.
Kob9 bacce. i. nux sarch que uulgo melecheta dicitur.
Kobal .i. epatica.
Kobali idem quod supra.
Kocaston .i. uirga pastoris.
Kochia .i. papauer.
Kochi est quoddam animal marinuz qđ uulgo dicitur uitulus marinus, pilosus habens quatuor pedes similes pedibus catuli: & parit catulos & exit ad terram interdum ad pascua.
Kodie .i. conche codee.
Kokon .i. coccus.
Kocrosan .i. usnee
Koda .i. fragaria.
Kodalf .i. sponsa solis.
Kodalfi idem quod supra.
Kodia .i. papauer.
Kodil .i. muscata.
Kodianthos nenufar.
Kohol .i. puluis oculorum.
Kohobran .i. tutia.
Koholab .i. oculus christi.
Kokium .i. chochi.
Kochimulum .i. prunum.
Kokinos cocce9, cochinus, sanguineus color rubicundus.
Kolauiscos .i. racemus.
Kollauiscos idem quod supra.
Kollasticon .i. purgatorium.
Kolembas .i. oliue.
Kolembras idem quod supra.
Kolefia .i. trifolium.
Kolimbas .i. kolembas.
Kollirion .i. collirium.
Kollitrac .i. ceterac.
Kolofonia. i. resina frixa uel cōposita & est pix greca.
Kolon .i. intestinuz penultimū.
Kolus .i. anus.
Komason .i. umbilicus ueneris.
Komasion idem quod supra.
Komasi .i. almea.
Koma .i. calx uiua.
Komidion. i. gumi cuiusq3 arboris.
Komidan .i. alcāna.

Komidaſcalum .i.iuniper?
Komon .i.cicuta que dicitur comos/
Komertes .i.puluis/
Komal .i.almea/
Komaliop .i.culcaſia/
Konalif .i.melliſſa/
Kones .i.biſtorta
Kondes .i.condiſi/
Konder .i.olibanum/
Konis .i.cinis/
Konditos .i.uinum cum ſpēbus cōdituz
Kondiſal .i.balſamita/
Konoſi .i.culex/
Konopeum .i.coopertorium lecti
Konos .i.pinea
Kopar .i.uiſcus/
Koparion .i.biſtorta/
Koppar .i.herba fullonum/
Kopos.i.ſtercus caprinum uel qđcūq;
Kopros idem quod ſupra
Koproſi idem quod ſupra.
Koial .i.corallus
Korat .i.ſenation
Korabion .i.almea
Kori .i.pupilla oculi
Korion .i.koriandrum/
Korica eſt fluxus reumatis ad nares/
Korions .i.coni/
Koron .i.corium
Kokema .i.crocomagna/
Korlobar .i.cimbalaria
Korul .i.ſiſeleos/
Kordumeni .i.carui agreſte/
Kordumen idem quod ſupra/
Koſſeni idem quod ſupra/
Kromion .i.cepe
Kromnion idem quod ſupra/
Kuat .i.roſa/
Kuactil .i.blaccebiſantia/
Kual .i.nitrum/
Kuit .i.nitrum/
Kuith .i.gumi/
Kuitabel .i.bdellium/
Kuil .i.ſene
Kubaſon .i.polium
Kubaſion idem quod ſupra/
Kubulaſ .i.cicorea/
Kubece .i.malua

Vbebe.i.damirta uel borō/gi ara.latīe cubebe SERA. libro aggre capitulo kubebe

Kubebe eſt planta habens folia mirte domeſtice/niſi qa ſūt latiora eis & ſūmitates eorum ſunt acute ſicut ſūmitates lancee:& habz fructū rotōdū aliquantulum depreſſum & latum inter folia eius repertum qui q̄do maturatur uergit ad rubedinem:inter ipſū ē granū triangulum : & habet ramulos ſimiles ramis plante dicte laros egredientes ab una radice ſicut agroſtis difficile frāgi/biles longos circiter brachiū unū plenos foliis:& fructus eius ponticus declinans ad amaritudinem:& color eius declinat ad rubedinem:Et idē poſtq̄ congregaui inter ſermonem dyas.& gal.ſuper omnē herbam inueni q̄ gal . non memorauit mirtum agreſtē:Et dyas.nō memorauit kubebas & uidi q̄ deſcriptio galieni ſup kubebas eſt deſcriptio dyas.ſup mirtuz agreſtem:Plinius cap.de kubebis ex eis ſūt domeſtice & ſilueſtres ſūt enī fruct? cuiuſdam arboris ī ptib? yndie naſcētes/ & ſunt trium generuz/ſūt enī ſilueſtres que ſunt minores & ſunt ſaporis acuti ſicut piper & ſunt graues intus plene breuis ſtipitis:ſunt etiaz aliis ſupioribus ſilueſtres maiores ponderoſe ſimiliter & plene amari ſaporis ſupioribus meliores/ ſunt alie que ſunt domeſtice omnibus p̄dictis laudabiliores interi? ianes leuis pōderis/lōgi ſtipitis: modice amaritudis in ſūmitate habētes planitiem aliquā/& ubi cōiungitur ſtipiti/cōcauitas ē quedā cum maſticatur fumoſitas/quedaz euaporabilis ad cerebrū aſcēdit cū ſimplicit poītur iſta intelligitur:uirtus ē in foliis & in ſemine eius ca.ſūt & ſic.temperate. POSSE.SERA. ſemen eius bibitum urinam prouocat:mēſtruis īpat calculos ueſice frangit:hyctericis/ & cefalargicis medicatur:Radix eius cum uiridis eſt a multis pro ſparago cōmedit que amara eſt & diuretica : Et idem auct .gal.eſt medicina ſilis ſu in ſapore ſuo & uirtute/

niſi quia ẽ ſubtilior multum, iõ fit apitia opilationum que ſunt in corpore toto & prouocat urinaz: & mundificat renes a lapide q generat ĩ eis & ẽ bõa gutturi & ſtringit uentrẽ: Paul9 cap. de kubeba/ Kubeba ualet contra frigidum reuma & confortat cerebruz.

Kuforad .i. pſillotrum/
Kufonil .i. praſſium/
Kufordarſin .i. cinamomum uel ſpecies eius/
Kuhulb .i. antimonium/
Kuhul idem quod ſupra.
Kuhulungen galanga/
Kulas .i. culcaſia.
Kulhas idem quod ſupra.
Kulkaſi idem quod ſupra.
Kulef .i. ſalix.
Kulepium .i. mentaſtrum.
Kuleba .i. ciperus.
Kulu .i. uſnee.
Kulumar .i. gariofilata.
Kulbruchelbir .i. pollitricuz/
Kulk .i. milium ſolis/
Kumar .i. kotula fetida/
Kumari idem quod ſupra.
Kumarch .i. ozimum.
Kumetre .i. pira.
Kumeteri .i. polium.
Kumetan .i. arſenicum/
Kunte .i. affodillus
Kuntelion .i. kalendula.
Kuntelíom idem quod ſupra.
Kuran .i. pix liquida.
Kurat .i. porrum.
Kuration .i. uſnee.
Kurtas .i. carte
Kurt/ .i. gumi arabicum.
Kuſamuz .i. mahab/
Kuſali .i. filius ante patrem.
Kuſt .i. coſtus.

Kutubut ideſt color ſanguĩs putrefacti in fatie: & eſt ſpecies melãcolie que nominatur cutuben, quia eam habẽs fugit abſq; ordine: & eius inceſſio eſt diuerſa & kutubut ſimiliter ẽ beſtiola exiſtens in ſuperfitie aque que ſup eaz mouetur diuerſis motibus ſine ordine: & q̃cunq; hora aliquid aliud accidit ei fugit ex eo quod ipſi accidit, deinde apparz & dicitur beſtiola non quieſcens: & dicitur uulpis alahamatu uerum tamen magis ſimilia ſunt duo prius dicta.

SEQVITVR DE L.

Aaf .i. ſene/
Laaman ideſt ſtercus columbinum.
Laafacon .i. mellilotũ.
Laapar .i. praſſium/
Laeg .i. gladiolus.
Laegi idem quod ſupra.
Laegifor .i. zedoaria/

CAP. CCCLXXXIIII.

Aieralmarien arabice grece libanotida/ la. Roſmarinus. SERA .li. aggre. laieralmarien ĩqt ẽ arbor marie: & ẽ Alpinalfac: & eſt xacola: Et dicit auct: dyas. Speties libanotis ſũt tres: una eaz habet ſemen quod nominatur fachi: & habet folia ſimilia foliis maratri, niſi qa ſunt latiora parum groſſiora & extẽdit ſuper terram circulariter/ habens bonũ odorem: & longitudo ſtipitis eius ẽ uni9 brachii & plus & habz multos ramulos ſuper quorum ſũmitates ſunt capitella/ in quibus eſt ſemen album ſimile ſemini plante, que dicitur ſpondilion: mundum anguloſum: acuti ſaporis in cuius odore eſt ſimile odori reſine pini: & q̃do maſticatur mordicat linguam: Radix uero eius eſt alba multum, cuius odor ẽ ſicut odor thuris: Eſt & ſpẽs alia ſilis ſupdicte, niſi quia ſemen eius eſt latũ nigrum ſilẽ ſemini plante ſpondilion habens odorez bonum, ſed mordicat linguam: & habet radicem exterius nigrã: intẽi9 uero albã. Eſt ſpecies alia ſimilis ſupradicte/ niſi qa

ipſa nō habet ſtipitē nec ſemē nec florez & naſcitur libanotis locis petroſis & agreſtibus. POSSE.SERA· auct.gal. uirtus omnium ſpetierum eſt ſimilis ex hoc q resoluit:mollificat:abſtergit & incidit:& ſucus herbe quando miſcetur cū melle curat obſcuritatem uiſus que fit ab humiditate groſſa:ſed ſpecies illa que habet capitella quā romanī, Roſmarinū uocant, quando datur in potu confert hyſterico Idem auct. dyas. emplaſtrum ex foliis cuiuſq; ſpēi cōfert fluxui ſāguis emoroydarum:& ſedat apoſtemata ca. ani:& extenuat emoroydas egredientes & maturat ſcrofulas : & apāta difficilis maturationis:q̄do radix ei⁹ admīſtratur ſicca cuz melle mixta mūdificat :Et q̄do ſumitur in potu cum uino confert tortionibus uentris:& conuenit morſibus uenenoſis:prouocat urinam & mēſtrua & quando fit emplaſtrum cū ea humida ſoluīt apoſtemata flegmatica:& quando exprimītur ſucus radicis eius & aliarum ptiū eius:& miſcetur cuz melle & fit īde collirium acuit uiſum: & ſemē eius, q̄do ſumitur in potu facit omnia hec:& q̄do ſumitur in potu cū pipere & uio cōfert epilenſie:& doloribus pectoris antiquis: & hyſtericis:& quādo miſcetur cū oleo & linitur inde corpus, prouocat ſudorē & ſic cōfert hydropiſi:& teritur & miſcetur cū farina lolii & aceto & fit ēplaſtrum conferens attritioni lacertoruz & podagre:& quādo miſcetur cū aceto forti, curat morfeam:ingreditur autem ſemen eius in ſyrupis:uerum ſemē illius quod dicitur fachi, non eſt admīſtāduz in potionibus que ſunt ad cancrum : Sed libanotis, quam romani uocant roſmarinū :& eſt plāta quā multi ponūt in coroīs, habet uirgas multas, nō groſſas flexibiles humidas:ſuper quas ſunt folia multa dēſa ſubtilia:lōga:& habz uirtutē calefactiuam:& deſiccatiuam multaz:& admiſcetur reb⁹ qbus abluitur caput & puluerizatur de ea ſuper caput : & dimittitur ſic tribus diebus & poſtea abluitur, & conuenit oculis qb⁹ currunt humiditates:& cōfert hyſteritie:Et idē auct. Aben meſuay eſt ca. & ſic. i tertio gradu & confert corize frigide:& alcohol cū eo & melle cōfert aque deſcēdēti ad oculum.

Laurcuma .i.electrum
Laucrud .i.lapis lazulus
Lauda ideſt quoddaz os qđ ī poſteriori capitis ē factum ſicut ſuperſa & eſt ſupra
Laudime .i.ſemperuiua
Lauria .i.melliloutm
Laurus quid eſt lege gara
Laurus alexādrie quid ē lege daſnoides
Laureolus quid eſt lege quod ſupra
Lauzamar .i.amigdala
Lauz idem quod ſupra
Lauze idem quod ſupra
Laucanar .i.flos amigdale
Lauriſdatium i.camedapnes
Kaudume .i.ſemperuiua
Labar.i.lētigo que naſcitur circa aquas folia habet rotonda & floſellū exalbiduz eſt acris & diuretica lege gahaleb.
Laban .i.olibanum
Labe .i.manica cultelli.
Label .i.ciniar
Labeſerch .i.bdellium
Labea ideſt ſpecies titimalli.
Labrum ueneris .i.cocognidium :quidā dicunt quod eſt dipſacos.
Labruſen .i.ypericon
Lacara .i.acetoſum.
Lacabatabaco .i.borax
Lacca quid eſt lege aec
Lacertus Auic. eius natura uicina eſt ſtellionis:ſed eſt melior eo:eius ſtercus acuit uiſum & conuenit prurigini & albugini oculoruz.
Lacerana .i.olera.
Laceri herba eſt quam ignoro, habens folia ſicut anagallus,
Lacertola aque i.ſtincus
Lactel .i.mel
Lacteris nomē ē herbe cataputiemīoris & ſeminis eius quādo ſimpliciter poītur pro ſemine intelligitur & quid eſt lege cataputia.
Lacterides idem quod ſupra
Lacitis .i.cataputia

Lachitis idem quod ſupra.
Lachiri grece latine cicercula gal. lachiri conſimile uirtute quidem eſt lachiri faſeolis, utuntur autem hiis plurimi qui ſecundum ueram aſiam ruſtici, uirtutem quidem ſimilem habent faſeolis, groſſiorem quidem ſubſtantiã & ꝓpter hoc ſunt magis illis nutritiue.
Lacticinium. i. omnis planta habens lac acutum & eſt ſolutiuum.
Lacora .i. acorus.
Lacoria idem quod ſupra.
Lacuna .i. terra ſigillata
Lactuca domeſtica quid eſt lege hachas.
Lactuca marina. i. titimallus.

CAP. CCCLYXXV.

Actuca aſini uel muſcellína quod idem eſt latine, grece anchuſa ara. abugliſſe uel ſinarẽ uel ſincaren DYAS. cap. de anchuſa lactuca aſini ſiue ãchuſa ſunt eius tria genera, quarum una folia habet lactuce ſimília: ſed acuta piloſa & aſpera & nigra & ſpinoſa: Radix eſt ei digiti habens groſſitiẽ & coloris ſãguinei in eſtate potiſſime infitiens digitos: naſcitur locis cultis folia plurima habens in gĩro ſuper terram ſpanſa: lege eaꝫ mẽſe februarii: Radix eiꝰ uirtutis ẽ redarguentis & ſtipticãtis. POSSE. cõbuſtioibꝰ medetur cera & oleo addito uulnera renum optime curat: ignem ſacruꝫ cum polẽta extĩguit: maculas corpis & lepras cum aceto ĩpoſita mundat: ſuppoſita menſtruis ĩperat: aborſũ facit: Elixatura eius ſtericis mulierum recte adhibetur nefreticis, & ſpleneticis opitulatur: febrientibus cũ mulſa datur: nõ febrĩẽtibꝰ cum uino: folia uentrem ſtrĩngunt cum uĩno bĩbita: ipſaq; herba decoctõe arcuatum morbuꝫ ſanat: Item ĩ oleo decocta cum cera uſtioĩbus & ulceribꝰ difficultẽ cicatrizantibus appoĩtur: ẽ alĩa anchuſa quã multi Alcohidion dicũt ſupradicta paruior eſt, quia folia mĩnora habet & aſperiora ſuperiore uirgas ſilẽs ut ſupra ſuper ꝗs floreꝫ purpureũ aut feniceum profert: radices rufas habet & oblõgas. Naſcitur locis arenoſis: uirtus eſt radici & foliis eius una. POSSE. morſibus uenenatis occurrit, ſed & manducata & bibita & collo ligata uĩꝫ uenenorũ non admittit: eiꝰ folia ſi maſticata cõſpuerís ſerpentem occides: Eſt alterũ genꝰ ſilẽ ſupradicte ſed minus ſemẽ habꝫ colorẽ feniceũ. POSSE. iſtud ſiliter maſticatũ & conſputũ ceꝛlẽius ſerpentíbus ínfert mortem: Radix ípſius cum cardamõ & yſopo bibita modo oxĩfabi uniꝰ lũbricos latos occídit. GAL. vi. ſim. phar. cap. anchuſa. Anchuſe uere non eiuſdẽ omẽs ſunt ꝛirtutis: nam ea quidẽ que anomachía appellatur, ſtipticantem ſimul & ſubamaram habet radicem, ſufficientem qdẽ corpi cõdẽpſare ac mediocrit ſubtiliare: & abſtergere & lauare colerícos & ſubtíles hũores: dictũ ẽ aũt ĩpríoribus ꝙ pontica qualitas admixta amare nata ẽ hoc facere. POSSE. ualꝫ ad hyctericiãm ſpleneticis & nefreticis utilis eſt: Eſt aũt ſuffitiens ĩfrigidare, cataplaſmata quoꝙ cum farĩa ordeacea herĩſipillatis cõferre. Abſtergít autem non ſolum bíbita, ſed de foris appoſita, ꝙobrem morfeas & lepras ſanat cum aceto: Radícis quídem opera ſunt hec & uírtutes operationum hec quidẽ dícte ſunt: frondes uero plãte debílíores radice ſũt, nõ tamẽ excludũt ab actu ſtipticãdí & ſiccãdí: ũde & díarĩã ſanare cũ uino bíbite, ea etiã que appellatur ãchuſa herĩſipílã tibꝰ cõueĩt: ſílíter & radícem habet ſtiptitíorẽ, anomachíe, eíus uero ꝙ anothalí & alcíbíadõ uocat, uírtus quídem eſt farmacoſíor: & mox igĩtur & plꝰ habet acredínís ꝙ ad guſtũ & ſerpentíbus & morſis ſufficit, cõpetit cataplaſmati appoſita & cõmeſta: Relíq uero que quarta eſt, & parua & fere ĩnominata quídem ſímílis eſt altíbídion. amarior autem & farmacoſior, ꝙppter & ad latos lũbricos ydonea ĩ multitudíe oxifabi cũ yſopo & naſturtio bíbítur.
Lac, quid eſt lege lelen.
Lac papaueris .i. opium.
Lac fiſticule tarmini, ideſt ſemen croci ortulani.

Ladaer .i.bdellium
Ladarf .i.ypoquíſtidos
Ladarhaſach .i.iuſquiamus
Ladil trifolium
Ladili idem quod ſupra
Ladri .i.uariole
Lagana fit ex paſta azima & eſt lata ꝑ qua lege heuda
Lagazaz .i.alexandrum
Lagaos .i.lepus
Lagia i.leporina
Lagiaſir .i.piretrum
Lagiaſich .i.piper album
Lagocecos .i.talpa
Lagoceros .i.trifolium leporinum
Lagos .i.lepus
Lagopos .i.pes leporinus
Lagnoptalia hãc habẽtes ſũt q cõducta palpebra ſuperiori oculum regere mĩne poſſunt
Laguſtu .i.ciperum
Lagus .i.lepus
Laguſton .i.ſcordeon
Lahana uocantur grece omnia olera
Lahanon idem quod ſupra
Lahadrol .i.cicuta
Laieralmanaz quid eſt lege libanotides
Laieralmanaci idem quod ſupra
Lalafa .i.trifolium
Lalaf idem quod ſupra
Lalaſor .i.arſenicum
Lama plinius lamam iquit uocãt arborẽ ſpanſam in yndia & in arabia naſcentez in qua fit maſtix ſed infra
Lamil .i.uſnee
Lamili idem quod ſupra
Lamuli .i.iuniperus
Lanaria .i.ſtructium uel condes
Lana ſucida .i.non lota bona eſt de collo non mollis & femorum & bene lota pro qua lege taufi
Lanam .i.auripigmentum
Lanadachis .i.fructꝰ mandragore feeĩm
Leneabellafeſin .i.xilobalſamum
Landeabellafeſin idem quod ſupra
Lanfea .i.ſcordeon
Lazeden .i.lazeden
Lanu .i.cartafilago
Lãbruſca .i.uitis agreſtis ꝑ q̃ lege enãtiũ

Landune .i.ſemperuiua
Landrus quid eſt legenerion

CAP. CCCLXXXVI.

Apacium latine uel parella & ẽ aliud q̃ lapago cuiꝰ due ſunt ſpecies acutũ ſcilicet & rotũduz qđ ſic dicitur quia rotunda habet folia & acutum acuta cũ ſimpliciter ponitur ꝑ rotondo itelligit. DYAS. cap de lapacio ponit quatuor eius genera dicens lapacii quatuor ſunt genera uel ſpecies unuz qđ manducatur & ẽ illud qđ uocatur inſipidum Alterꝫ ꝙ dicitur oxilapaciũ & acetoſum lapacium & illa eſt herba q̃ uocatur acetoſa q̃ in locis humidis naſcitur & in ſumitate eiꝰ ſunt folia acuta & dura: Verũ meliꝰ eſt qđ in ortis naſcitur. Eſt aliud genus lapacii qđ eſt agreſte & bonũ mĩus ſimile plantagini ſuper terram ſpanſum & molle: eſt aliud genus quod multi zadaz dicunt folia ſimília lapatio agreſti habẽs & uirgam minorem: ſemen ei eſt acutũ & rufum ſiue ſubnigrum & triangulatũ & uiſcidum ſuper uirgam habens ſemen & latine dicitur lapatiũ acutũ ualz cõtra ſcabiem empetigẽnem & ſerpigĩnẽſi accipiatur ſucus eius & oleum nucis & pix liquida & ſimul buliant & coletur & colature addat puluis tartari & ſulfuris & fiat unguentum ad apãta maturãduz lapatium acutũ tritũ & in oleo decoctũ & cum axungia ſuperponantur: contra ſplenis duritiem ſucus lapatii acuti cum ſtorace liquida & armoniaco & aceto conficiatur & dimittatur tribus diebus poſtea fiat decoctio & coletur & colature addatur cera & oleũ & fiat ũguẽtũ Aqua uel uinum decoctionis eius ſoluit opilationem ſplenis uel epatis: Contra ſcrofulas nouellas fiat ẽplaſtrũ ex lapatio acuto & axungia ſimul contritis: Criſpelle facte ex lapatio acuto ualent aſmaticis ex frigida cauſa. GAL. vi. ſim. phar. cap. de lapatio Lapatiũ diaforetice moderate uirtutis ẽ Acutũ uero lapatiũ mixte ſimul uero cum diaforetica &

repercussiua pticipat quadam qualitate: ḡmen uero eius habet quid ſtipticum manifeſte, ut diſinterias & diarias ſanet, & maxime id quod eſt acutum lapatiuꝫ Equinum autem lapatium in nemoribꝰ quidem generatur: ut plurimum autem eſt eiuſdē quidez cū predictis debilioris uero uirtutis DYAS. uirtꝰ lapatii una eſt que uentrem mollit crudum & tūſū & cataplaſmatibus adhibitum cuꝫ oleo roſarum durities ſpargit.

Lapatiolum ideſt lapatium acutum & ē ſpecies lapatii.

Lapadione .i. lappago.

Lapatum .i. filix.

CAP. CCCLXXXVII.

Appa. i mēta ſecūdū quoſdam, ſed falſo. Nam lappa maior eſt bardana: & ē alia lappa dicta īuerſa que habꝫ caudam ingentem per terraꝫ diſperſam, hec herba a ḡecis philōtropos uocatur eo q̄ ueſtibus hominum adhereat ob aſperitatem ſui naſcitur iuxta muros & ē bardana. Plinius cap. de lappa: lappa eſt duplex q̄ adhereſcit q̄ī ipa flos naſcit nō euidens, ſꝫ occultus ītus & intra ſe ſemīa uelut animalia que ītra ſepariūt: Paulus cap. de lappa: Lappa eſt duplex ex ea, eſt maior & minor, maior uocatur bardanus. latine & ḡece ethiopis, & eſt maſculus carens ſemine, minor uocatur bardana & eſt femina faciens lappas & ſemina adherētia pānis, & uocatur lappa īuerſa. GAL. vi. ſimphar. cap. de lappa, arſtruꝫ ſiue pſonatia uel lappa qđ qdā pſepidā uocant, folia eius ſunt cucurbite ſimilia, niſi quatenus ſunt duriora & minora, diaforeticum eſt & ſiccatiuum, habet autē & qd ſtipticitatis mediocris, idcirco & folia eius ueterum uulnerum ſunt ſanatiua.

Lappago eſt aliud q̄ lapatiū & uocatur pſonatia & ē herba habēs folia magna quam dyas. uocat apparme, quam ḡeci philoantropon uocant, unde dyas. facit unuꝫ capitulum de apparme .i. lappagīe, & aliud de lapatio nam primū ſcribitur per binum. p. & aliud per unum & iſtius quatuor ſunt genera intra que ē herba que uocatur acetoſa, ut apparet ſi leges lapatiū & quid eſt lappago lege apparme.

CAP CCCLXXXVIII.

Apſana eſt quedam herba que aſſimulatur rapeſte, que ḡece uocatur lepidum uel gingien, que ſecunduꝫ dyas. cap. de lapſana eſt herba omnibus nota, uirtutem habet uiſcidam ſciaticis medetur, ſpleneticis opitulatī lepras mūdat. Radix eius collo ſuſpenſa, dolorē dētiuꝫ tollit. GAL. vii. ſimphar. cap. de lapſana, lapſana comeſta cachochima eſt, cataplaſmata uero abſterſiuum quidē habet & diaforeticum.

Lappa inuerſa, quid eſt lege lappa.

CAP CCCLXXXIX.

Apis ematites latine: ḡece lithos ematitos ara. ſedeneg. SERA. libro aggre. cap. ſedeneg auct. dyas. ematites eſt lapis ſanguineus cuius color eſt ſilis colori ſanguinis aut feruginis & melior ē ille qui cito frangitur cōpatōe alicuiꝰ lapidis qui non eſt ſedeneg, ſed ſpecies eius & qui eſt durus nimis coloris feruginis, equalium partiū mūdus a ſordibus, habens uenas cum quo pictores līpidāt aurum & argentum. Adulteratur autē cum lapide ſciſſo, ſed diſcernitur, quia lapis ſciſſus ſeperatur in uenas rectas, ſꝫ non eſt lapis ſciſſus qui quando fricatur ſuper cotem, egreditur ex fricatōe eius color bonus, ſed ſedeneg ē magis tincta rubore. Et idem auct gal. ſedeneg, q̄ndo fricatur ſup cotē diſſoluitur & ſapor eiꝰ eſt ſtipticus, & uirtus eius eſt deſiccatīa & infrigidat in q̄ntitate in q̄ ē ſtipticus. POSSE. SERA. cōuenit aſpitati oculi & palpebrarum: ſed quando aſperitas fuerit cum apāte ca. habet fricari cum

albumine oui aut decoctione fenugreci/ & quando fricatur ſuper cotē conuenit ſputo ſanguinis iuuamento maximo, & conuenit omnibus ulceribus q̄do liniunt cū eo:puluis ſubtiliſſimus puluerizatur in ulceribus/& aufert carnē ſuperfluam & cōſolidat ulcera oculi & curat :& q̄do fricatur cum aqua in cote/ſicut diximus/ & datur in potu ſtringit menſtrua : Et quando bibitur cū uino antiquo, ſtrīgit uentrem & fluxum ueſice :Puluis exp̄t contra īmoderatum fluxuz/& potiſſime poſt purgationem fluxus·Recipe lapidis emathitis.ʒ.i.karabe coralli rube īpſillii aſſati:oſſis de corde cerui ana .ʒ .i.electuarii athanaſie .ʒ.i.diſtēpetur cū ſuco plantaginis/

CAP. CCCLXXXX.

Apis piritides grece:arabice hageral marcaſita/latīe coppa roſea: SERA. lí .aggre/ cap .hageral marchaſita eſt lapis ex quo extrahitur es : & oportet q̄ eligatur ex illis cuius color eſt ſimilis eri:& quando ponitur in igne ſaliunt ex eo ſintille facile :.Cōburītur īhūc modū/ linitum pone in ignem leuem & euenta doēc fīat rubeus:deīde extrahe ab igne, Quīdam ponunt eum in ignē magnum ex prunis/deinde liniunt melle & īteruz ponunt in ignem donec omnes p̄tes eius ſint eq̄liter cōbuſte, quia fortaſſe primo aduritur extra & non interius : deinde exſufflatur cinis ab eo & reponitur:Et ſi indigetur ablutio/laua eam ſicut lauatur cadimia:DYAS.cap.de lapide piritide lapis piritides .i.marchaſita ex quo eramen fit, eligendus eſt colorem habens eraminis/qui in foco miſſus frangitur: Comburītur uero ſic melle ūctus ī uiuis carboīb̄ mittitur:& flabellat̄ q̄diu colorem ruffum faciat:Alii uero in multis carbonibus igneis coctū & ſecūdo melle unctū,reuocant igni q̄diu ſe fregerit:poſtea eximunt illuz & lauāt ſicut cadimiā & reponunt. POSSE·SERA .uirtus eius aduſti & non aduſti eſt urens : & abſterſiua ulcerū:& abſtergit obſcuritatem uīſus: & reſoluit & maturat apāta dura:& quando reſoluītur & miſcetur cuz reſina pinī reſoluit ſāguinē cōgelatū & aufert carnem ſuperfluam cuz pauca calefactione & ſtiptīcītate:& q̄dā noīāt hunc lapidez poſtq̄ aduritur dicidas uel difriges:Et idē auct.gal.hic lapis ē unus de lapidīpus habentibus uirtutē fortem & nos adminiſtramus euz cū reſolutiuis & miſcemus cum eo lapidez ſacharos & reſoluīmus ſepe, cū hoc ūgēto huīditatē multā que ē congregata in cōcauitatib̄ & cauernis muſculoꝝ:& q̄do admiſtratur hic lapis, oportet, q̄ multum teratur & reſoluit humiditatem corrupt̄az que eſt ſub cute:& īdeo quādo teritur ultīa contritiōe & cōfīcitur cū aceto abſtergīt baras & morfeam & lentigīes faciei/ & habet uīrtutem magnaz ī abſtergēdo oculum & confortat ſubſtantiam eius & & acuit uīſū:& īdeo nominatur ī terris perſie lapis luminaris: & facit capillos tenues & crīſpos.DYAS,uīrtus eſt illi cocto & crudo termantica & aſmictica caligīes oculis purgat:duritiebus diafo/reſiz & digeſtīonem facit addita reſina/ carnes ꝑequat:lapis ipſe combuſtus a multis difriges dicitur:lapis iſte ē ſpeties uītrioli/ſicut apparet ſi leges zeg quīnō combuſtus ſi ꝑpuluerīzetur & diſtēpetur/ uel miſceatur cum uīno & gallis trītis, ē optimum encauſtrum ad ſcribenduz Lapis luminis idem quod ſupra Lapis marchaſita idem quod ſupra Lapis ſenadeg .i.lapis ematites·

CAP. CCCLXXXXI.

apis ſamrald̄ latīe/uel lapis ſtellatus/grece ormiſc̄ ara. feruzegi:eſt lapis ꝑpulcre & auide uiriditatis,ymmo color eius eſt uirīdiſſimus tranſlucens, ita q̄ uicinum aerem ſua uidetur tingere uiriditate figura ſua melior eſt ꝑfanities/ quia tunc una pars non coumbrat aliaz/ melior eſt qui non umbra nec lumine uariatur·SERA .eius natura fri.eſt &

ſic.Et idem auct.Raſis in libro minerarꝝ generatio ſmaraldi uel tabarzet ē,ſicut generatio iacoth:& uiriditas corpis eius naſcitur a uirtute minere:iſte ſmaldꝰ defertur a terris nigrorū & lapis tabarzet eſt ſimilis ei niſi quia non ē diafanus ſicut ſmaraldus:eſt alius lapis q uocatur dahagreg & eſt ſimilis tabarzet:Et idez ſunt duo lapides ſimiles,quorum unus noīatur tabarzet & amorad & alius ſpēi nominatur ſmaraldus & ſunt unius fere/ & eſt uterq; lapis qui cōgelatur ī mīeris aurī in terris garbi,& eſt uiridis fortis uiriditatis ſplendens:& ille qui ex eo eſt uiridior eſt melior & magis diafanus melior eſt obrufo Albertus īn lapidario ſuo cap.de ſmaraldo: Smaraldus lapis ē precioſior multis aliis & non rarus: Et color eius eſt uiridiſſimus tranſlucēs ita q uicinum aerem ſua uiriditate figurare uideatur:& melior eſt planities ſuperfitiei,quia tunc una ps nō obūbrat aliam/ melior tamen ē qui nec lumīne nec ūbra uarīatur:huius planitiei & colorū uarietatem dicunt eſſe diuerſitates .xii. eo q aliquando fel nigrum p modū uirgulaꝝ admixtum habet:hii ſunt a locis ſcotici & britanici & hiliaci:& qui in uenis eris naſcuntur & maculoſi quidaz:& quidā calcedonici eo q admixturam habēt cū illo lapide:meliores autem ſunt ſcotici: & ferunt quidaz q illi de nidis griffonū afferūtur,qui lapidē hunc cū crudelitate magna cuſtodiunt:dixit autem unus de greçia ueniens uiridicus & curioſus experimētator q hic lapis naſcit ī rupibus que ſunt ſub aqua maris & ibi īuenītur. Roāle etiā eſt q in uenis eris īperſpicuo quidem ad eris ſubſtantiam non ueniēs/ naſcitur,eo q rubiginis eris habet uiriditatez.POSSE.SERA.q̄do feruzegi ſumit ī potu cōueīt uenenis mortiferis & morſibus uenenoſis: & punctionibus habentibus aculeum/ qui ergo ꝺederit īn potu de līmatura eius pōdꝰ.viii.granoꝝ ordei,illi qui ſumpſit uenenū āteq̄ fecerit impreſſionem,libʒat eum a morte & nō cadent capilli eius neq; excorietur & eſt ſua euaſio:& ille q aſſiduat aſpicere īpſū/ pſeruat eiꝰ uiſū a nocumētis & cōſeruat eum īcolumen:& qui defert īpſum in ānulo/preſeruat eum ab epilenſia q̄ndo ducit eum īn digito āteq̄ ſuperueniat:& ꝓpt̄ hāc cauſā docemꝰ reges q ſuſpēdāt eos in collo filiorum quando naſcūtur ſtatim ne ſuperueniat eis epilenſia: Et idem auct.Raſis taberzet uel feruzegi conuenit leproſis/quādo ſumitur ī potu limatura eiꝰ.& ſi cadat aſpectꝰ tyrī ſup lapidem ſmaraldi diſſoluuntur oculi eiꝰ & liqueſcūt:DYAS.cap.de ſmaraldo: Smaraldus portatus auget ſubſtantiam/ habens perſuaſionez in oī negotio/corpe & ſermone caſtos latos facit: ſubuenit & ī tēpeſtatibus:ſculpītur ī eo ſcarabeꝰ & pertunditur aurea fibula.Albertus ī lapidario ſuo cap.de ſmaraldo/expertuz eſt nrīs temporibus,q hic lapis ſi uere uiridis & bonus eſt/retinet coytū/ꝓpter qd̄ rex ungarie q noſtris regnabat temporibus eum īn digito īn hora coytꝰ cū uxore ſua habebat īn coytu/īn tres ptes diuiſus eſt/& ideo probabile ē qd̄ dicitur q hic lapis geſtantem ſe ad caſtitatem inclinat,unde auget opes & incantatus dat uerba pſuaſoria & q collo ſuſpēſus curat emītritcum & caducos morbos: expertū autem ē q uiſū debilē cōfortat, & oculos cōſeruat & bonā facit memoriam & tempeſtatem auertit: Et ualet diuīnātibꝰ/propter qd̄ queritur a magis/ Lapis tabarzet,qd ē lege lapis ſmaldꝰ.

CAP CCCLXXXXII.

Apis lazuli latine ara,hager alzenard ſiue alezanard.

SERA.li.aggre.cap.hager alzenard oportz q eligatur ex eo cuius color eſt celeſtis multuz cuz corpuſculis aureis:& lenis ē ſine aſpitate & ſine admixtione alterius lapidis: & q non frangitur facile & cuiꝰ fruſtra ſūt magna. IO.MES.cap.de lapide lazuli lapis iactulus uel ſtellatus eſt de genere marinorum,habens maculas ex auro/& eſt eius alius albus,& dicitur lapis marchaſita & alius yndus clarus celeſtis &

dicit lazuli & q̄doq; minera fert utrūq; simul. Et melior ē cuius color ē uiridior in colore azuli, & habet maculas aureas & mixtus cum marchasita est non bon9 & non maculat9 & similiter lenis: calid9 est ī secundo & siccus ī tertio. Et dixit humay in utroq; esse in tertio. POSSESSERA. uirtus eius est similis gluctini aurī, nisi quia ē debilior eo, & facit nasci pilos in palpebris. Et idem auct. gal. est in eo stipticitas cum acuitate pauca. Et uirtus eius est que desiccat & infrigidat, etiaz palpebras q̄ depilātur propter aliquos humores acutos et remanent, q̄ in eis non augentur pilli nec multiplicātur, & sunt subtiles & debiles & hoc, quia lap̄ lazuli ī his locis destituit humiditatē ip̄orū humoruz: & imutat superfluitatez ad complexionē suam radicalez cuz qua fit generatio pillorū palpebraruz: Et oz q̄ ad hoc teratur multū & administret in puluere. Et idem auct. linacoy in libro lapidum, quando suspenditur ad collum infantis, remouet ab eis timores & facit yrtos capillos: Et si teritur cum aceto & linitur super morfeam & albaras curat. Et idez auct. alcauzi hz uirtutē adustiuā putrefactiuā, & ideo aufert uerrucas: & quando sumitur interius, laxat humorē melancolicum: & mundificat sanguinez ab humoribus grossis: Et dosis eius est a quatuor kirath usq; ad. 3. i. quando miscetur cum aliis medicinis laxatiuis: & cōuenit pl9 dolori renū & asmati: & quādo sumitur in potu aut fit nascale cum eo, p̄uocat menstrua: & pot9 eius cōmouet nauseā & uomitū: sz ablutio ei9 remouet hoc ab eo. AVIC. de uirib9 cordis dicit, q̄ cōfortat cor. IO. MES. ē ī eo acuitas nō euacuata a stipticitate & est ex parte acuitatis ei9 adustiuā, ulceratiuā, putrefactiuus, abstersiuus & incisiuus: Et in nō loto ē p̄prietas abradēdi pilos: lot9 autem p̄longat & cōfortat eos & generat pilos in palpebris. Sunt ī eo nocumēta que diximus in lapide armeno, & expedit tollere nocumēta eius: & similiter cū ablutōe sicut diximus. de trituratiōe autem substinet plus q̄ lapis armenicus.

Quidam autez ex sapientibus posuerūt ipsum post eius ablutionē ī confectiōib9 letitie & proprie. 3. viii. ex eo ad lib. i. ex confectione: & dabant cū suco bugloſſe depurato & uino subtili antiquo: & est medicamē solemne ad egritudines melācolicas: dilatat. n. animam & facit in ea minerāz gaudii: Confectio lapidis lazuli ex iuētōe nostra: Accipe ex seta tincta in kesmes sicut. lib. i. & submerge eam ī suco pomorum dulcium & aqua ro. ana lb. 5. & dimitte die uno: deīde fac modicū bulire dum aqua rubeat, deinde extrahe ab ea setam & pone zuccarum tabarzet 3. c. l. coque usq; dū spissitudinem mellis habeat, & remoue ab igne & p̄mice in eo calido ambre crude frustratiz incise 3. vi. & dimitte liquefieri ī eo: deinde p̄mice super ipsum puluerem harum specieruz. Accipe lingnialoes crudi & darseni ana 3. iiii. lapidis lazuli abluti & preparati 3. xii. margaritarū 3. ii. auri boni 3. i. muſci 3. unus tertiā: confice cum predictis, hoc est enim maximi iuuamenti ad pulsum cordis & syncopī & alguesgue: & tristiciā sine causa. Et ē ex rebus confortantibus animā cōfortatione mirabili: lapis lazuli solutione educit melancoliā & humores aduſtos, & mūdificat uenas & sanguinē ab eis. Et non lotus educit p uomitum & p uentrem humores grossos melācolicos: & conuenit ad egritudines cordis & cerebri sicut epilēsia, mania: & melācolia quarum materia est humor melācolic9. Et conuenit iuuamentū sublime egritudinibus timoris: & tremori cordis & syncopi: & cōfortat cor: Et aufert nocumētum eius: & dilatat animā: & mundificat pectus & p̄pulmonem: & conuenit asmati & humoribus grossis: & egritudinibus splenis: & est ex rebus conseruantibus iuuentutem & beatificantibus uitam. Et preseruat a lepra: Et suppositus educit menstrua: Et datur patientibus melancolicas & curat eos: Et confert usus eius ad emorroidas. Dosis eius est a. 3. i. usq; ad. 3. i. ß.

CAP. CCCLXXXXIII.

Apis iudaicus latine,arabice hager alieudi. SERA.li. aggre/cap.hager alieudi, eſt lapis ſimilis lapidi habex, & ē ī paleſtīa ī oriēte & ī figura ſua ſimilis glandi albus/bone figure habēs/multas lineas angulatas in lōgitudīe protēdētes/ & nominātur ſūmitates lacerate. Et eſt lapis qui diſſoluitur in aqua/& nō habz ſaporem:Et idem auct.gal.ille lapis eſt ī paleſtina in terris ſen.habet colorē albū uel purulentum:& eſt pulchre figure:nā ſunt ibi linee ſpōdoſe & dicitur lapis iudaicus/quia inuenitur in terris iudeoruz/ Albertus in ſuo lapidario dicit de mēte yſidori/q; iſte lapis eſt albus ad modum glandis in quantitate:ſcit pturis q;buſdā iſertus/q;s gr̄cī gramas uocāt:POSSE. SERA .auct .gal .medici utuntur eo in habentibus lapidez in ueſica:nā fricāt eum ſuper cotem & dant in potu fricaturam illam cum.ʒ.iiii.aque.ca. Et ego ſum expertus hec in habentibus lapidez in ueſica & non ē ueni magnū iuuamētū/ ſed in lapide qui generatur in renibus ē multum fortis operationis: DYAS. quando accipitur ex eo in q̄titate ciceris & fricatur in cote cum aqua ſicut ſief/ & ſumitur in potu q̄titas duox onoloſach ex eo cum aqua ca.cōueīt ſtrāgurie & lapidi renum & ueſice:& propter hāc cauſam nominant ipſum diſſolutiuum lapidis;Et idē auct.Aben meſuay debilitat appetitū :& frangit lapidem renum/ & abſtringit fluxum emoroidarum/ Lapis diſſolutiuus idem quod ſupra/ Lapis delatus de regione macedonie/idē quod ſupra.
Lapis agapis idem quod ſupra

CAP/ CCCLXXXXIIII.

Apis adamas latine,arabice hager ſubedhig/SERA.li. aggre/cap.hager ſubedhig ē mes fluminis ī quo eſt lapis de mes:& eſt flumen ad quod nunq̄ iuit aliqs niſi alexāder\ & ē ī finibus coraſcei/ & color eius approximat colori ſalis armoniaci & eſt tri.& ſic.in quarto gradu Et idē auct. dyas. ē lapis quo utuntur aurifices ponentes ī ſtilo ad ſculpendos lapides:Enax in lapidario ſuo, adamas ē lapis duriſſimus pax criſtallo obſcurior/ coloris tamen liuidi fulgentis:adeo ſolidus ut nec igne nec aliqua re frāgatur/ molleſcat & ſoluatur:ſoluitur tamen & molleſcit ſanguine & carne yrci, pcipue ſi yrcus ante aliq̄diu biberit uinum uel ſiſeleos cōmederit montanū uel petroſellinum/quia talis yrci ſanguis etiam ad frangendum lapidem in ueſica ualet/ ſoluitur etiam lapis ille a plūbo & non trahit ferrū eo q; non ſit proprius locus generationis eius ī mīnera ferrea ut qdā mendoſi dixerunt: maior aūt quantitas eſt inuenta ad magnitudinem auellane/ naſcitur autem in arabia & in cypro:ſed ciprum eſt magis molle & obſcurum:& hic lapis quādo magneti ſuppoītur līgat magnetem & nō permittit eum ferrum trahere:Maior autem uirtus eius eſt in auro & argento & calibe: unde lacerto ſiniſtro aligatus ualet contra hoſtes: & inſaniam: & īdomitas beſtias:& contra iurgia:& rixas:& uenena:& incurſiones fantaſmatum:& incuborū & ſucuboruz/ hunc autem lapidem quidam magnetez uocauerunt:& quidam eundem ferrum attrahere mētiuntur.POSSE.SERA. iſte lapis habet duas uirtutes que raro aggregantur in alio lapide/una earuz eſt q; nō coniungitur alcui lapidi qui non frangatur/propter hoc coaptātur fragmenta eius in ſūmitatibus ferrī aſpſi ad perforandum/& pforantur cū eo lapides alii ſicut ſmarald9, tabarzet:zaphirus & alie gēme;Alia uirtus eſt q; ſi accipiatur granulum unum ex fragmentis eius & gluctinetur in ſūmitate ferri cū gluctīe romano/& intromittatur īn ueſica per foramen uirge,frangit lapidem: habet ſimiliter aliam proprietatem,quia nihil frangit lapidem hunc niſi plumbū:Nam ipſuz rumpit & conterit:Et idem auct. dyas. eſt lapis: quo utuntur aurifices

ponentes in stilis ad sculpēdos lapides & confert gingiue fluxe, & purificat dētes. Et idez auct. gal: uirtus eiꝰ ē, q̄ abstergit absterſione forti & ſignum in hoc eſt, qꝫ aurifices utunt ī hoc qꝫ īdigēt absterſiōe & nos iam experti ſumus, qꝫ mundificat dētes & abstergit: Et ī eo eſt uirtus aliq̄ calida: & propter hāc cauſā admiſcetur in medicinis cōburentibus, & ī aliquibus deſiccatiuis que curant gingiuas fluxas.

CAP CCCLXXXXV.

Apis cos, grece ara. hager almaſem ſiue amēſen, latine lapis quo acuitur ferruz uel olearola, SERA. li. aggre. cap. hager almaſez eſt lapis quo acuitur ferrum. POSSE. fricatio almaſem que accipitur ex lapide qui dicitur yſachſen prohibet augmentari mamillas puellarū ante tempus & teſticulos puerorū: & eſt quia uirtus eius infrigidat: Et īdē auct. dyas. quando acuitur ſuper ipſū ferrum aliquod & līnitur qđ aggregatur ſuper allopitiaz facit in ea naſci pilos: & liniūtur cum eo mamille puellarz & teſticuli puerorum & prohibet eos augeri: & cōuenit apoſtematibus eorum amborū: & quando ſumitur ī potu cū aceto cōueīt dolori ſplenis: & conuenit epilenſie: Et fricatio eius cōuenit allopitie ubi ſcīēdū qꝫ iſte lapis uocatur ſiliter cos ocularia quia in ea fricantur ſief oculorū uel cos olearia quia cum acuūtur ī ea īſtrumēta ferrea aſpergitur ſuper ipſa oleum, lege pro iſto lapide ſimiliter cos

CAP CCCLXXXXVI.

Apis aſius latine ara. hager aſios. SERA. li. aggre. cap. hager aſios auct. dyas. lapis aſius eſt lapis qui inuenitur in alexandria & flos eius lapidis noīatur fuca & eſt lapis aſiꝰ & eſt quoddam qđ apparet ſuper ſubſtātiā eius ſilē pulueri molendini: & reperitur etiam ſub eo & circa eum & eſt lapis albus: & oportz qꝫ eligatur ex eo ille qui eſt albus leuis ſilis pumici ſubtilis cito frāgibilis in quo ſūt uene occultate & ſuper quē ē flos ut ſal rubeum: & eſt hic lapis ſiccus ſimilis ſpongie, & generatur ſuper eum faria ex qua quedam eſt alba quedā rubea ſimilis pumici declinans ad croceitatē: & q̄ndo applicatur lingue mordicat mordicatōe pauca: Et īdem auct. gal. noīatur hic lapis nomine acquiſito a loco ideſt aſia & nō eſt omnino durus ſicut lapis ſz aſſilātur in colore ſuo & ſubſtantia ſua lapidibus qui reperiuntur in lauellis balnei & eſt tener & frangitur cito & ſuper ipſum ē ſimile pulueri molendini reperti ſuper pietes molēdini: & hec medicīa noīatur flos lapidis aſios: & ē ſubtilis ꝓpter ſuaz ſubtilitatem diſſoluit carnē ſine mordicatione: Et īdem auct. dyas. uirtus huius lapīdis & floris eius eſt, qꝫ curat ulcera profunda que ſunt difficilis ſanationis, quādo eſt ſiccus: & aufert carnē ſuꝑfluā que fit ī eis que eſt ſimilis fūgi & curat ulcera fraudulenta: & replet ea carne & mundificat ea: & quando admiſcetur cū melle & aceto conuenit ulceribus fraudulentis: & nō ſinit ea augeri in corpore & quando admiſcetur cum farīa fabaꝝ & fit inde emplaſtrum podagre cōueīt multū: & conuenit duritiei ſpleis: & q̄do cum eo fit lohoc cum melle cōuenit ulceribus pulmoīs: & cūpoītur ex hoc lapide ſup ſcabello ſup qđ tenēt podagrici ſemper pedes dicitur cōferre eis: & q̄do puluis eius aſpergitur ſup corpa ꝑīguia in balneo loco nitri extenuat ea: & qui uult abluere lapidem hunc aut florē eiꝰ abluat ſicut lauatur climia.

CAP CCCLXXXXVII.

Apis magnes la. ara: hager abnātes SERA. li. agre. cap. hager abnātes ſiue almagritos mīera huius lapidis ē ī maritīs ꝓpe terras yndie: & q̄ndo naues aꝓpiq̄nt mōti mīere ipſiꝰ nō remāet in eis aliqđ ferrum qđ non egrediat a naui & uolet ſicut auis uſq; ad montez & nō

eſt aliquis clauus infixus taliter q̄ poſſit euelli quin euellatur & ſaliat uſq; ad illū montem: & propter hoc naues illarum ptium non clauantur cum clauis ferreis ſed cum clauis ligneis nā ſi forēt clauate clauis ferreis quando appropinquarent illi mōti dilamīaret tote: Melior ex iſto lapid ē ille q attrahit ferruz fortiter & color eius eſt uergens ad colorē celeſtez non multum grauis ponderis. DYAS. lapis magnes gignitur atq; inuenit circa litt9 occeani apud rogotidas: & in yndia ab inuentore ſic uocatus eſt aūt colore ferrugineus. Albertus in lapidario ſuo magnes eſt ferruginei coloris: q ſecūduz plinium inuenitur in mari indico ī quo intantum habūdare dicitur q̄ piculoſe in eo cu nauibus q̄ ferreos clauos habēt nauigetur: inuenitur etiā in tragonitidis regionibus: & ego uidi & repi in ptibus teothonie in prouītia q̄ francia oriētalis dicitur unum magne q̄titatis & maxīe efficatie: & fuit ualđ niger ac ſi eēt ferr. eruginoſum & cōbuſtum cum pice.

POSSE.SERA. uirtus huius lapidis ē q̄ q̄do datur in potu ex eo laxat uētrez cum mellicrato & potiſſime humores groſſos: & quidam ſunt qui adurūt iſtuz lapidem & utuntur ſicut ſubeith ideſt adamas: Et idem auct. gal. uirtus eius eſt ſicut uirtus ſubeith ideſt adamantis: & ē bonus illis qui tranſgluctiunt acum uel aliud ferrū: & ille qui habet fluxū uētris eo q̄ ſumpſit ſcoriam ferri: & dicitur de eo q̄ ſi accipias eū & ponas ipſū in uaſe terreo & liniatur caput uaſis cum creta poſtq̄ poſueris ſuper lapide calcē uiuam quam non tetigit aqua donec repleatur uas calce & accendas magnum ignem ſub uaſe donec ingrediatur per orifitiū uaſis: deīde ponatur uas in fornace figuli & dimitte ibi doēc lutatō ei9 coquatur & fiat teſta deinde extrahe lapidē a uaſe & dimitte infrigidari: & pone iterum in uaſe nouo & pone in fornace ſecūdo & fac ut prius ter aut quater quādo uero extraxeris uice q̄rta dimitte ipſū lapidē ubi non tangatur a uēto uel aq̄ uel rore uel ab humiditate aliq̄ donec īfrigidetur deinde frange ipſū ī fruſtra minuta ſic q̄ ſit unumquodq; fruſtrum .3.x. aut plus aut minus ex .3. grecorum: quando ergo uolueris operationem cū eo facere pone iuxta lapidē pondus ei9 ex ſulfure deinde rora ſuper eum aquam: & egredietur ex eo ignis magnus aſcēdēs circa menſuram brachii unius fortiſſim9 qui non tanget aliquid qđ non comburat: & quādo lapides magnetis nō ita p̄parātur ut dixi: ſz crud9 ſicut ē madefit cū ſuco allii aut cepe ab attractiōe ferri p̄hibet ſed ſi uis q̄ reuertatur ad uirtutez ſuaz infunde ipſum una die in ſanguīe yrcio & fiet uirtus eius ſicut pri9: & accipitur fruſtrum magnum iſtius lapidis qđ ē ex bono & electo & ap̄pximatur clauature alicuius & aperit eam cito: Nā lapis iſte attrahit ad ſe ferrū: & q̄do aliq̄s uulneratur cū ferro uenenato: & terit iſte lapis & miſceatur cum aliquibus ūguentis: & datur de puluere ipſius in potu illi qui eſt uulneratus facit ab eo uenenum uel toxicū exire p̄ feceſſū: & ſi puluerizetur ſup uulnus uenenatū curat idē. DYAS. lapis magnes magnas habz uirtutes ueluti ſpiritum in trahendo ferrum: hunc lapidem quidam probandi amoris cauſa uxoris ſuppoſuerunt capiti dormientis uxore latente & ſiquidem erat caſta ab altro uiro ſic accedebat ad propriū uirū uoluptabunda ſompno amplexans eum quaſi inde pulſa p̄ aliquem: q̄ ſi cū altro uiro coierat ī eū tanq̄ in alicuius odoris fetidiſſimi lapidez emittebat ut de lecto caderet mulier: concordiam quoq; ſecū habet nam multas mulieres p̄pter rixas diſgreſſas a maritis coegit reuerti ſicut & maritos mulierib9 gratioſos & obſequētes & iocūdi ſermois facit p̄portātes ſecum fures autem cum uoluerīt p̄cioſa diripere intrant domum & inter q̄tuor angulos domus carbones ardētes ponūt & ſubmittunt lapidem minutim īcīſuz & ſic traſuertunt mentē & oculos eorū qui adſunt ut timore fugiant putantes ruere domum. uires habet purgatorias & ideo hydropicis cuz mulſa datur .3.ſ. groſſitudinem deducit & omnes hūores

qui per uentrem ministrat:tritus & sup aspersus cōbusta sanat:Enax in magicis hic lapis fantasias mirabiliter cōmouet & precipue cum cōsequitur cōsecratōez & caracteres sicut ī magicis docetur p- hibet etiā cū mulsa acceptū hydropisiz curare:& est alia species magnetis cui9 uirtus est attrahere carnē hois Albert9 in lapidario suo uirtus eius est mirabilis in attractione ferri ita ut uirtus eius transmutet ferrū:sic ut illud etiā ferrū aliud trahat & multe acus ad semuicez suspense sic uidentur :unctus autē allio non trahit :& paruus adamas magnum ligat magnetē,tē,iuentus autē ē tēporib9 nostris magnes qui ab uno āgulo traxit ferrum & ab alio fugauit & hūc aristo- teles ponit a genere magnetis : narrauit quoq; mihī un9 de sotiis nostris curios9 experimētator/q uidit fredericū īpatorē habere magnetē qui non traxit ferrū/sz uiceuersa ferrum traxit lapidem : Et Aristoteles dixit/q; est aliud gen9 mag- netis quod trahit carnes hois : ī magicis autem traditur q; fantasias mirabiliter cōmouet p̄cipue si cōsecrat9 cōsecratōe & caractere fuerit qđ ī magicis docetur fertur etiā hunc mulsa sūptū hydropisiz curare: Ayunt etiam quidam hūc capiti mulieris suppositum statim eaz incitare ad āplexū mariti si casta ē ipsa dormiēte Si autem est adultera pre nimio timore & tremore fantasmatum dicitur cadere de lecto mariti:dicitur etiam q; fures in domum intrantes positis carbonibus in quatuor angulis domus lapidem hunc contritū supaspergunt & tūc dorientes in domo ita fantasmatibus terrentur q; fugientes edes relinquāt:& tunc rapiūt qdquid uolunt

Lapis eracleus idem quod supra

CAP. CCCLXXXVIII.

Apis bezaar latine uel lapis liberans a uenenis ara.hager bezaar: SERA.li. aggre. cap.hager bezaar est nomē persicum & est expellens nocumentum & hoc nomen cadit super duo:unum est q; cadit super omnē medicinā cōueniētē alcui ueneno,eo q; resistit uirtuti eius & expellit nocumentum eius ꝓpter pro- prietatem que est in eo:& secundum q; cadit super lapidem notum,q; cōuenit omnibus uenenis calidis & frigidis cum tota sui substantia & resistit ei bibitus aut suspensus super patientem Colores huius lapidis sūt multi nā ex eo ē citrin9 uelut purulentus & machachi siue mai- bati & ille qui ꝓticipat uiriditate & ille qui ꝓticipat albedine:Melior uero oīb9 est citrinus & post ipsum purulentus & in hoc differt exceraſcen cuz bezaar & expositio eius est cōtra uenenū:& miera eius est in terra syri & yndie & in terris orientis:& multi lapides assimulantur ei qui non habent suam proprietatē neq; approximant ei in operatioib9 aliquibus & quidam est qui dicitur cobohori & marian & est lapis ī quo nullus errat/sed multi errant in alio qui dicitur chindos & est lapis multe bonitatis mollis tactu Et idem auct .Rasis bezaar est lapis ci- trinus mollis non habens saporem/unde lapis ē uergens ad citrinitatē & albedinē habens colorem uini & est leuis splēdēs sicut lumen; POSSE.SERA.lapis bezaar conuenit uenenis :& q̄do bibitur ex eo pondus.xii.granorū ordei aut lini- mentum/fit cum eo super locū morsus/ liberat naturam a morte/& expellit uenenum per sudorem:& quādo poītur lapis in anulo & ponitur īn ore ipsius q; sumpsit uenenum & sugit id & aliq̄tulū conuenit ei:& quando tangitur cuz illo acule9 scorpioīs ꝓhibz ab eo postmodū potentiam ꝓpungendi:& si teritur de eo pondus duoz granorum ordei dissoluit in aqua & poītur ī ore serpētis suffocat eum statim & occidit :Idem auct.Rasis & ego uidi ī ipso suffitiētiā ad auferēdū nocumentum:& erat lapis ille quez uidi uergens ad citrinitatem & albedinem habens colorem uini & cū hoc erat leuis splendens sicut lumen,& iam uidi ī eodē suffitientiam illam quam non uidi ī alia medicina simplici/ymmo etiā qđ nō uidi

tyriacis cõpoſitis: Idem auct. hahamed lapis iſte bazaar cõueit ueneno ſcorpioĩs & quando portatur in anulo: & ſculpe ĩ eo ymaginem ſcorpionis luna exiſtente in ſcorpionis ſigno & aſpiciẽte aſcendẽs deinde ſigilla cũ eo olibanuz lũa exiſtẽte in ſcorpione quod tritum exhibe patiẽti ad potandum & euadet: Et inquit auct. abdallaanarach, uidi lapidẽ bezaar filii amamari cuſtoditoris legis dei: & ẽ uerũ q̃ ipſe emit hunc lapidem & dedit pro pretio ipſius palatiuz cordube ĩ prĩcipio guerre.

CAP. CCCXCX.

Apis frigius DYAS. cap. de lapide frigio, tres habet ſpecies una eſt metallica que ĩ cipro naſcitur & de ꝓfũdo lacu aſcendit q̃ ẽ terroſa & ꝓ poſt hoc ſole ſiccatur poſtea uero ponitur in medio & circuitur ſarmento & cõburitur unde difriges dictus eſt, quia in ſole ſiccatur & ſarmento ut apparet ſi leges difriges. Altera uero ſpecies ẽ feces eximis ſicut ſiliter feces eramis, ſic & hec colligitur, guſtum habens eri uſto ſimilem: tertia ſpecies conficitur ſic lapis q̃ dicitur peritides colligitur & in fornace cõpoitur & ut calx cõburitur q̃diu colorẽ ſãguineum faciat & collect9 repoĩtur utilis. ẽ uero q̃ guſtu ſtipticus ẽ eris uſti habẽs ſaporem & linguam fortius ſiccãs uelut alumen: unde ſi cõburatur pro difriges uenditur; uirtus ẽ ei ſtiptica & ſerantica purgatoria & limpidatoria & caſtaltica & ĩ modũ niuis refrigeratoria. SERA. libro aggre, cap. de frigio lapide, frigius lapis ſunt eius tres ſpecies, una in cipro naſcitur ſoluz & eſt ſubſtantia ex gleba terrea naſcitur ſub petris & ĩ aqua & in illa inſula q̃ priuſq̃ extrahitur de ſub aq̃ deſiccatur in ſole & poſtq̃ aduritur deſiccatur ſuper terrã circumpoĩtis lignis. Speties uero alia eſt fex eris q̃ colligitur quando purgatur es: & hoc q̃do refuſuz eſt es & proiicitur aqua ſuper ipſũ doẽc infrigidatur, & extrahitur a boti & eſt formula in qua proiicitur, & reperitur ſub eo hec ſpecies & habet ſtipticitatez eris in ſapore ſuo: tertia uero ſpecies fit ex merchaſita, quando ꝓ plurĩbus rebus coquitur ut calx & quando fit color ei9 ſicut color magre & extrahit̃ a fornace & reponitur: & quidam putãt q̃ ſit ſpẽs quarta ex eo que ẽ ex lapidibus ex qbus trahitur es: Nam quando inciduntur in cruſibulo ĩ quo inflatur es, extrahuntur poſt lapides reperitur ex eo poſtea ſatis. Melius autem & electius eſt ille in cuius ſapore reperitur ſapor eris & ziniar: & eſt ſtiptĩcum deſiccans linguaz fortiter ſicut alumen: uirtus eius eſt compoſita, quia eſt uirtus ſtiptica & calida parum. POSSE. DYAS. lapis frigi9 creſcẽtes ſuꝑflue carnes uulneribus eq̃t, cicatrice ducit, fluores ulcerum cohibet: uulnera maligna & paſcẽtia curat: apãta ſpargit cera & reſina addita omnia ſiliter facere poteſt: Et idem auct. gal. uirtus eius eſt que incarnat & conſolidat incarnatione & conſolidatiõe bona & cõfert ulcerib9 corroſiuis: & cõuenit ſpẽbus ſquinantie & ulcerib9 oris poſtq̃ ablut9 ẽ: & ꝓhibz curſus humorum ueniẽtium ad aliquod membrum: & ego iam adminiſtraui ipſũ poſt inciſionem. Vuule ſtatĩ et uſus fui in ipſa donec fuit conſolidata & curata, & conuenit ulceribus que fiunt ĩ pectie & ano: Et idem Sera. ego reperi ex ea multum in ſpelunca que ẽ extra ciuitatẽ cordube.

CAP. CCCC.

Apis margarite latine ara. hager allulo ſiue albalo margarita uel perna eſt que in oſtreis reperitur, de qb9 alie ſunt perforate & alie non perforate & perforate ſunt artifitioſe facte & non naturaliter: ſz nõ perforate q̃ naturales ſunt meliores ſũt ꝑforatis: & ideo quãdo in medicinis ponuntur non perforate intelliguntur: ſed ſunt alique obſcure ad citrinitatem tendentes non ꝑforate que perforatis equipollent & ideo eligende

ſūt clare & albe que uero obſcura & q̄ſi albida eſt non eſt ponenda in medicinis: SERA.li.aggre.cap.hager albalo auct. Raſis margarite deferūtur a maritimis & ſunt fri. & ſic .in ſecundo gradu: Et idem auct.Yſaac ex eis ſunt groſſiores & pue,ſed groſſiores ex eis ſūt meliores puis:& clare meliores obſcuris & eq̄lis ſuperfitiei meliores anguloſis in figura ſua: Albertus in lapidario ſuo/capiculo de margaritis & margarita lapis eſt in oſtreis inuentus/melior autem ex yndia uenit/multi autem de brictanio mari,qđ nunc anglicum dicitur;& uerſ9 flādriaz & theotoniam inueniuntur/ita q̄ ego in ore meo decem īmēſa ī ueni:iuuenes aūt concule habent meliores/coloris autem ſunt ac ſi parua lux penetraret ī multuz album & iō nitentes cuz tamē ſint albe, fertur ,ppter tonitrua quaſi abortiēdo eas oſtrea euomunt:& in flumībus iueiuntur in moſella & in quibuſdam gallie fluuiis inter arenas POSSE. Albertus uirtus earum ē experta in confortatōe ſpūum & contra cardiacam & ſincopim ualent etiam contra fluxum ſanguinis lientericuz & dyariam & habēt uirtutē confortatiuam:Reperant enim ſpiritus ſubtiles ut quidā dicunt:ſz falſo ymmo mēbra eaꝝ aſpitate a ſuperfluis abſtergūt & ea quaſi conſtīrgunt & coartando ad unum ducunt & ita confortāt:SERA. margarite ſunt deſiccatiue huīditatum conueniūt debilitati cordis & ſūt cōuenientes ī cohol & ſunt fri.& ſic.ī ſecūdo gradu:Et idem auct.atabari conferunt obſcuritati uiſus & albedī oculi & ſorditiebus eius : & retinent menſtrua : & abſtergunt dētes:& deſiccāt huīditates Et idem auct.yſaac conferunt cardiace trēori cordis & accidentibus a melācolia aduenientibus ex malitia humorum : Et hoc ideo quia clarificāt ſanguinē cordis quando ē ingroſſatus ī corde & deſiccāt humiditatem que eſt in oculo ,ppterea quia fortificant neruos oculorū : & q̄do diſſoluuntur margarite & linitur cū eo baras aufert eam poſtq̄ linitur ſtatim: AVIC.de uiribus cordis dicit q̄ confortāt cor

fortāt cor

CAP.

Apis iacintus latine arabice hager iacintos: SERA.li. aggre.cap.hager iacītos ſūt eius tres ſpēs una ē coloris rubei:ſecunda eſt coloris citrini:tertia ē coloris cahali & coloris antimonii : & rubeus eſt melior aliis & q̄do incēditur ſuper eū ignis rubeſcit multū : Citrinus uero poteſt ſtare ſuper ignem minus ſz cahali non poteſt ſtare ſuper ignem qui deſtruatur ſtatī Albert9 ī ſuo lapidario/ iacintorum duo ſunt genera aquaticus ſcilicet & Saphirinus:aquaticus ē flau9 albeſcens ac ſi puiū aque de ſuper flauo perſpicuo erumpat & ſuperare cōtēdat & hīc eſt uilior & īuenitur in illo genere ru.aqueſcens in quo etiaz ſupat pueitas aque;Saphirin9 autem eſt flauus ualde perlucidus quaſi nihil habens aqueitatis & hīc eſt melior:& ideo habet tria noīa dicitur enim aliquis iacintus Saphirin9 & in ethiopia ſecundum plurimum ſui reperitur:& dicunt quidam aquaticum eſſe quod eſt aquaticum ceruleum : Eſt autem generaliter duriſſimus ut ſe uix ſculpī permittat.POSSE.Albertus de exptis eſt q̄ ē frigid9 & cōfortat corpa ſicut omne frigidum quod ſtrīgit uirtutem corporum intus: In de ligaturis phyſicis autem dicitur q̄ collo ſuſpēſus uel digito portatus tutū reddit pegrinū & gratum hoſpitibus : & ualet contra peſtiferas regiones : & expertum eſt q̄ ſompnum prouocat ,ppter ſuā frigidaz complexionem:Saphirin9 autē ſp̄āliter hoc habere dicitur q̄ uirtus ei9 ē cōtra toxicum ayunt etiaz q̄ confert diuitias & naturale ingenium bonum reddit & & letitiam cordis:SERA.eſt aūt uirtus iacinti q̄ qui portauerit ſecū ipſū ante ſigillationē factā cū eo fit tut9 a fulgore ita q̄ non cadit ſuper eum :uirtus hec ē multuz dimulgata inter homines AVIC.de uiribus cordis dicit q̄ confortāt cor

CAP. CCCCII.

Apis cornelius latine ara. hager albatheth siue salachil SERA.li.aggre.cap.hager albatheth sunt eius multe speties & multe minere defertur enī ex terris iameni & ex maritimis roānorum & meliot ex eis est qui est plus trahens ad rubedinem, est autez ex cornelio spēs alia similis in colore suo aque q̄ distillat a carnibus salsis in quo sunt linie albe infixe. Albertus ī suo lapidario Cornelius quē quidam cornelīū uocant, lapis ē coloris carnei hoc est ru. obscuri sicut carnis lotura: hīc apud renum fluuium inuenitur frequentissime & est ualđ ru. colorem habens fere sicut minium, & quando politur multuz nitet: POSSE. expertum est, q̄ stringit sanguinem & precipue menstruorum & emoroidaruz, fertur etiam iras mītigare, SERA. uirtus īstius lapidis ē, q̄ quādo defertur in anulo, reprimit iracundīā & causam litis ante iudicem: & reprimit fluxum sanguinis undecūq; exeat: ꝓprie & sanguinis menstrui: & quando fit ex eo dentifrigium abstergit sordes dentium & dealbat eos & facit eos pulchros.

CAP. CCCCIII.

Apis rubeus minus, q̄ iacīt9, quī arabice uocatur hager albigedi: SERA. li. aggre: capitulo hager albigedi siue albuzedi iacinti rubedo ē magis placabilis hoībus, eo q̄ nō fit ī eos obscuritas, aliqua minera autem huius lapidis est in terris orientis, & q̄ndo defertur a mīera sua est obscurus: sed quando excoriat eū aurifex, detergitur boītas eius & apparz & clarificatur POSSE, SERA. si quis ligauerit, nō uidebit portās ī nocte sompnia mala neq; tīorosa: & si ille qui aspexerit in sole tantum q̄ uisus eius est debilitatus, tergerit cum eo oculos suos conuenit ei: & q̄ndo ille lapis fricatur ad capillos capitis attrahit festucas: sicut magnes ferrum.

CAP. CCCCIIII.

Apis ziazaa, latine arabice hager aliazaa; SERA. libro aggre. cap. hager aliazaa. Aliazaa sunt multe speties, ē lapis qui defertur ex iamē & ex terris syri, & melior est ille q̄ defertur ex iamē & ē lapis ī quo sūt colores multi diuersi ut albedo & nigredo & alii & nunq̄ est coloris si ceri & non est uisum hoībus de iamen, nec de regionibus eoz q̄ aliqs portauerit secū aut ponat in domo sua hunc lapidem quin uiderit in sompniis mirabilia: & cum hoc facit portantez se esse litigiosum inter homines: & quando suspenditur super infantes auget bauas eorum: & si fiat uas intus ad cōmedēdū uel bībendum quicunq; cōmederit uel bīberit in eo non potest dormire: & q̄do puluerīzatur & aspargitur iacintus cuz puluere ipsi9 meliorat colorē ei9 multū. Et est lapis qui est durior inter omnes lapides.

CAP CCCCV.

Apis aquile latine, arabice hager athamach uel echītes, SERA. libro aggre. cap. hager athamach. lapis ē īd9 qui cum agītatur, auditur intra ipsum lapis alius: & mīnera eius est in mōtibus yndie iter chīmoas & sarandi, iuxta littora occeani, & uocatur a grecis alleuiās partum, & hec proprietas est īnuenta ī hoc lapide aquile: Et idem auct: Rasis athamach est medicina indie & est lapis simīlis castanee, nisi quia habet colorem uellereuz, & quando agitas ipsū auditur intra ipsum lapillus: & quando frāgis eū egreditur ille lapill9 & est sicut auellana uergens ad albedinem: Et idem Rasis libro de proprietatibus dixit, q̄ est lapis simīlis ouo: & habet intra se lapillum: Albertus in lapidario suo, echites lapis gēmarum optima est coloris punicei &

uocatur a quibuſdaꝫ aquíleus & ab aliis erodialis eo ꝙ aquíle hūc ducūt ad nidū ſuum iuxta oua ſua collocantes eundem ſicut grus inter duo oua q̄ facit collocat hoc enim experti ad ſenſū in coloīa ubi grues fet9 fecerūt multis annis ī quodā orto; inuenitur autem echites ſecūdum generis plurimum iuxta littora occeani ubi eſt optimum genus ethideoruꝫ qui ſunt heredes auium: dicitur aūt ꝙ ī ꝓſia aliquando inueniuntur: Eſt autē modus eius ꝙ in ſe continet alium lapillum qui in ipſo ſonat quando manu mouetur.

POSSE.SERA. hic lapis aqle dicítur naꝫ cū aqla uult parere ouа ſua defert hunc lapidem maſculus a partib9 yndie & ſupponit euꝫ aquile & facit eā parere facile & alleuiat eius dolorem & hoc idē facit mulieribus & omnibus animalibus quando ponitur ſub eis in hora partus: Et idem auct. Raſis quando ponitur in petia & ſuſpēditur mulieri in coſſa q̄do debet parere facit accelerare partuꝫ cū facilitate; & ſum expertus hoc & inueni ſic eſſe: & omnes concordant in hoc, ꝙ alleuiat partum quando alligatur coſſe & iuuat: quando ponitur loco ꝓcnie: inuenitur ad curanduꝫ: iſte lapis īueītur apud nos & q̄ plures & uerificaui de eo multotiens experientiā: Enax ī lapidario cap. de lapide aquile ayt ꝙ ſuſpenſus īn ſiniſtro brachio conuenit pregnantibus & conciliat amorem, diuitias auget ubi fertur: & in pregnantibus īpedit aborſū & periculuꝫ parturitoīs mitigat, ꝓhibet caſum caducorum ſimiliter ſi de admīſtratione ueneni aliquis ſuſpectus ſit in cibo illo, ꝓhibꝫ ne poſſit ab eo deglutiri cibus ille: Si lapis ſubtrahatur mox deglutiet: Albertus fertur autem, ꝙ ſi ſuſpenſus in ſiniſtro brachio cōuenit pregnantibus & conciliat amorem & diuitias auget ubi fertur & ī pregnātib9 impedit aborſum & piculum ꝓturitōnis mitigat: & ayt ꝙ ꝓhibet caſū caducoꝝ ſimiliter & qđ hiis mirabilius eſt tradūt caldei, ꝙ ſi de admīſtratiōe ueneni aliq̄s ſuſpectus ſit īpoſitus in cibo illo, ꝓhibet ne poſſit deglutiri cibus: & ſi lapis ſubtrahatur mox deglutitur, querūt autē aquile hunc lapidem & imponunt nido ſuo & grues iter oua ſua ſed in uno āno ponunt unum & in alio alium: dicūt aūt quidam ꝙ faciunt ad mitigādū caloreꝫ ouorū uel corporis aquile ne oua nimis calefiant & hoc eſt probabile quidā autē dicunt, aliquid cōferre ad eorum formationem aut uiuificationem: ꝙ autē q̄dā dicunt ꝙ lapis ab aliis auibus ouis īterponatur ne oua frangantur falſū ē quia citius ad lapidem q̄ ad ſe ipſa colliſa franguntur: Ayūt autē aliqui ꝙ ſi aliq̄s ſuſpectus de adminiſtratione ueneni cū lapis iſte cibo īmittitur ſtatim a cibo ſtrangulatur: & quando ſubtrahitur trāſglutit cibum in quo poſitus ē lapis. Lapis dahagreg quid eſt lege lapis ſmaraldus.

CAP. CCCCVI.

Apis gagates ſecundū dyaſ. cap. de lapide gagatis īuenitur ī litia circa rīpā flumis qui gātes appellatur coloris nigri: & eſt alius ꝓallidus & q̄ſi lucidus uel pallidus, mediocriter leuis ualde: ut ſolus ſuper aquam natans inter alios lapides inuenitur, cuius ē melior q̄ facile exarſerit īgne: & odorem aſpalti habēs medicine aptus: & ſecundum plīnīum optimus eſt, qui ad lucernam accēditur. Enax in lapidario ſuo gagates & karabe quem quidem dicunt lapidem de genere gēmarum, ego tamen reputo ipſuꝫ eſſe gumi agiros & inuenitur in libia & britania iuxta maris littus, & habūdanter inuenitur in mari quod attīgit aqlonarē partē theotonīe & in anglia frequēter inuenitur & eſt duplicis coloris nigrum ſcilicꝫ & croceum & eſt perlucidum & glaucum & declinans ad palliduꝫ ēiūctū cum citrino colore: Confricatum autē trahit paleas & incenſū ardet ſicut thus.

POSSE.DYAS. gagatis uirtus eſt diaforetica uenena excludit emplaſtris podagricis miſcetur accenſus ī aq̄ ardet & oleo & extinguitur ſolum aq̄ ſolutus

dentes mobiles confirmat & rigores p̄-
cordiorum & dolorum euersiones facit
incēsus serpentes fugat: epilēticos ꝑdit/
incenditur & in aq̄ mittitur & ꝑ triduū
de eadem aq̄ datur ꝑturiēti & liberatur
demoniis & omnibus malefitiis resistit:
uirginitatē deꝑhēdit fictilia ex eo uasa
scripta nō delentur: mulieribus si desint
menstrua hunc lapidem tere & pōe sup
carbones ardentes ut iterum euaporet
circumtecta pannis & purgabitur sine
noxia & dolore: Sed sciendum q̄ dyas.
hunc lapidem uocat, quoniam apparet
ut lapis: & ideo dicit est ut gēma/unde
anuli fiūt sed in littera agiros/dicit q̄ ē
lacrimum agiros. i. populi arboris: Enax
cōueit hydropicis & fluidis & cōfirmat
dentes ut ayunt: de expertis autem est q̄
lotus aqua pro fumigationibus inferius
suppositus prouocat menstrua: fertur
etiam q̄ fugat serpentes & ualet contra
uentris & stomaci subuersionē & cōtra
fantasmata melancolica/q̄ qdē demōes
uocant: Ayunt autem de expertis/q̄ si
colatura & lotura eius cuz rasura detur
uirgini bibere, q̄ retinebit eum & non
minget, si autem non est uirgo statim
mingit & sic dicunt probari an aliq̄ sit
uirgo: dicunt etiam ualde ualere contra
laborem perturientis: Si uis scire latius
generationem istius lapidis/lege electrū.

CAP. CCCCVII.

Apis celidonius secundum dyas. in proprio cap. iueītur in uentrib9 yrundinū cuius genera sunt duo, niger & rufus qui colliguntur captis pullis irū-
dinum & scissis eorū uentrib9 iueniūtur, Albertus rufus iuolutus pāno lineo uel corio uitulīo & sub sinistra assella gesta-
tus, dicitur ualere contra insaniam & antiquos languores: & lunaticā passionē & epilensiam eodēmodo portat9: Enax autem dicit q̄ facundū gratū & placētē reddit gestātem se: niger autē ut Ioseph dicit cōtra nociuos humores & febres & iras operatur: & lot9 aqua sanat oculos & ad finem iceptum perducit negotiuz & si inuoluitur foliis herbe celidoīe di-
citur obfuscare uisū: Sūt aūt hii lapides parui ualde & tales iaz uidimus ꝑ sotios nostros de stomaco yrūdinū extractos de mense augusti: tūc enī extracti magis ualere dicuntur ut frequenter autē duo simul in una yrundine inueniuntur.

POSSEDYAS: rufus quidem sanat lunaticos & languidos & insanos r̄ pāno mūdo ligatus & i sinistro brachio egroti circumligat9 preterea facit gratissimos portātes se facūdos & amabiles & ido-
neos: Niger gestatus similiter optimuz finē īpoit: ad omēs iras regū & domiorū idoneus est: Nam qui eū habuerit oibus placebit, & ad arbitrium suum cuncta perducet: Sed cui dolēt oculi teritur cū aqua & inunguntur & sanabuntur: Sed cum tolluntur lapides cauendū ne pater aut mater prope sit/qa meliorez effectū habebunt: niger autem in panno lineo croco tīcto missus tertianas & cotidia-
nas & quartanas cōpescit: ac ueris omnē humorem aptus est excellenter: & cōtra iras & minas & lot9 aqua sanat oculorū dolores: & ad finem inceptum ducit ne-
gotiuz: Sed si uoluatur in foliis celidoīe offuscat uisum: Sunt autem lapides ꝑui ualde & tales uidim9 ꝑ sotios nostros extractos de stomaco yrundinum in mense augusti.

CAP. CCCCVIII.

Apis allectorius secundum dyas. in proprio cap. iueītur in uentribus gallorum gal-
linaceorum cristallo similis uel aque limpide: & ayt Albertus q̄ iste lapis est nitens cristallo obscuro similis extrahitur autem ex uentriculo galli gallinacei postq̄ castratur ultra quartuz ānum: & quidam dicunt q̄ post nonum extrahitur: & ē melior de gallo decrepito maxima autem huius quantitas ē iuēta ad quantitatez fabe: POSSEDYAS. qui secum habuerit inuictus erit ut a multis probatū est: nā gladiator habens

eum in ore inuictus permanꝫ & ſine ſiti ſimiliter & reges eum habentes fortiter bellabant & expulſi a regno non ſolum propriam dominationeꝫ, uerū etiā alienā receperunt: mulieribꝰ proderit portatꝰ qui uolunt placere uiro: Nam probos & ſpetioſos reddit portantes ſe.

CAP. CCCCIX.

Apis criſolitꝰ ſecūdū dyas. in proprio cap. lucidiſſimus eſt & ſimilis auro: Albertꝰ lapis criſolitus eſt in colore habens tenuem uiriditatem lucidam, in q̄ ad oculum ſolis micat ut ſtella aurea & non eſt rarus: POSSE. dicitur q̄ ſpiritualia confortat propter q̄d tritus aſmaticis datur: fertur etiam q̄ pforatꝰ & ſetis aſini in foramen repletꝰ ac ſiniſtro brachio alligatus, fugat timores melancolicos peſſimos, & hoc dicitur in phiſicis ligaturis: In auro etiam poſitꝰ & geſtatus fugat fantaſmata, & dicunt quidā ipſū ſtultitiam pellere & ſapiētiā adducere. DYAS. hic applicatus raſure auri filateriū eſt & tutamen aduerſus nocturnos tiores; pertuſus & traiectus cum ſetis aſini & in brachio ſiniſtro ligatus, omnia demonia uincit.

CAP. CCCCX

Apis exebenos, ſecundum dyas. in proprio cap. albus ē & ſpetioſus, quo ſolēt auriſices auꝝ lipidare. POSSE. DYAS. curat ſtomaticos potatus cuꝫ paſſo & aq̄ſiliter amētes ſanat potatus ad uenereas uoluptates mirifice facit bibitus, quia nō patitur diu eos fatigari: ſoluit etiam ueſicā dolentē: Nā portatꝰ partum ſine egritudine conſeruat: & uelocitatem parturientis facit, circuꝫligatus femori.

CAP. CCCCXI.

Apis agathes ſiue agapis ſecundum dyas. in proprio cap. habet maximā uirtutē ſcilicet qui colorem habet ſimilē pelli leoīs: Yſaac beniamī, agathes autem lapis niger, eſt albis uenulis in quodaꝫ modo ſpetiei lapidis albeſten & inuenitur alius modus eiuſdem ſpēi qui ſimilis ē corallo: & tertiū genus plurimū ſui ī creta īſula naſcitur q̄d habꝫ ī nigro uenas croceas eſt quartum genus īdicū & uarium quaſi ſanguine ſit aſperſum: POSSE. DYAS. ualet ad morſum ſcorpionis alligatus uel illinitꝰ cuꝫ aqua ſtatim tollit dolorem: tritus & uulneri aſperſus uel in potione cum uino datus uiprarum ſanat morſus: portatꝰ facundum ſuadentem amabilem & gratum portantem facit: Yſaac beniamīn primū quidem genus aptū eſt ad regū formas que lapidibus inſculpuntur & plurimi lapides habent capita regum inſculpta & cum iacēt ad caput dormiētis, fertur oſtendere multa ſimulacra ſompnioruꝫ tertium autem genus quod creticuꝫ eſt facit ut adiuuet uincere picula & uiribꝰ conuenit cordis gratum & placētē facit ut dicit Enax & coloris facit hoīeꝫ boni & facundum & iuuat eū contra aduerſa genus autem indicum uiſum fouet & ualet contra ſitim & uenenum: Cū autē accenditur odoriferum eſt ualde

CAP. CCCCXII.

Apis galactides ſecundum dyas. in proprio cap. colore ē cinereꝰ: guſtu dulcis qui tritus lacteū colorē emittit. Albertꝰ lapis galactides quē q̄dē galactidē uocant, lapis ē ſilis cineri: & ſecūduꝫ plurimum inuenitur in nylo & achelco fluuie. POSSE. hic tritus dat ſaporem lactis & ſucum: & in ore clauſus turbat mentem: dicitur etiam in de ligaturis phiſicis q̄ ligatus in collo replet ubera lacte: & alligatus femori mulieris facit partus faciles: Ayunt etiam paſtores egipcei q̄ ſi ueſpe contuſꝰ cū ſale mixta

aqua oues circumſpergantur ubera eoꝝ replentur lacte & fugatur ab eis ſcabies & generaliter dicitur cōtra ſcabiē ualere. POSSE. DYAS hic poſt balneū ieiuno datus cuꝫ muſa uel aqua lactis copiā miniſtrat: uel ex ouis grauidate lana filo facto & pertuſſato lapide circa collum ligatur letheus dicitur, quia p̄cedentia mala in obliuionem adducit & gratioſū reddit reſiſtit iniurie & faſino dolorem liberat dentiuꝫ circūligatus q̄ ſi mulieri difficulter parturienti filo facto de lana ouis fecunde ligatus fuerit circa femur dextruꝫ, continuo pariet ſine dolore, qa obliuiſci facit: dicitur etiam q̄ tenax eſt, nam in iuditio litigantes uincere facit.

Lapis eratides idem quod ſupra.

Lapis letheus idem quod ſupra.

CAP. CCCCXIII.

Apis medus ſecundū dyas. in ꝓprio cap. niger eſt qui tritus emittit croceū colorē. Albertus, lapis medus uel medo dicitur, quia a regione medorum fertur, ubi plures inueniuntur: Sunt aūt huius ſpecies due unus niger & alter uiridis. POSSE. huius uirtutē eē dicunt, contra ueterē podagrā: oculoꝝ cecitatē & nefreticam paſſionem etiam refouere dicitur feſſos & debiles: fertur etiam q̄ fragmēta nigri, ſi i aq̄ ca. miſſa fuerit, & ſe quis in aq̄ illa lauerit, incurrit mēbroꝝ excoriationem: & ſi ex ea biberit peribit uomendo. DYAS. eſt autem duplicis potentie ſcilicet bone & male. naꝫ tritus in cote medicinali cum lacte muliebri q̄ ſemel creauit prīo partu pueꝝ & iūctus albugines curat oculoruꝫ: & omnē illorū dolorē etiam ſi deſpatus fuerit medere podagricos, eodem modo cum lacte cuis que ſemel genuit maſculum ſanat: renes & anhelitus & interiores partes corpis hoc medicamē p̄paratū hēas i uaſe uitreo uel argēteo & perfice ieiunꝰ: ad uidictā quoq; ſupra cotem & da cui uis, & lauet fatiem & exſiccabitur; Si quis autem ex eo bīberit pulmoneꝫ uomet: oportꝫ aūt bibenti paululum dare ut non ſatietur. inuentus eſt autem iuxta fluuium faſin.

CAP. CCCCXIIII.

Apis armenꝰ ſecūdū plinīū ī ꝓprio cap. ē dictꝰ & noīatus a regione illa & ē liuidꝰ & ſubalbīdus, cuiꝰ melior ē habens colorem medium inter uiridem obſcurum terreum & yndum, & habet macularū diſtinctiones uirides & nigras. AVIC. libro ſecundo, cap. de lapide armeno eſt aliquantulum azulini coloris, non tamen eſt in colore azuli & non eſt in eius ſoliditate, ſed eſt in eo arenoſitas quedam, & q̄ndoq; utuntur eo tīctores & pīctores loco azuli & eſt lenis tactu: IO: MES. lapis armenus īquit alexāder a uerificatoribus eſt inuentus habere prerogatiuam in educendo colerā nigrā cuius operatio in columior eſt ellebro nigro & uirtuoſior lapide lazuli: melior eſt habens colorem medium iter uiridē obſcurum & terreum & yndum, & habꝫ macularuꝫ diſtinctiōes uirides & nigras & qui non ē ī termino lapidis, īmo facile diſſolubilis, puluerizabilis: & q ē leīs tactu carēs aſpitate: ca. cōplexioīs ī prīcipio ſecundi & ſic. in ipſo & eſt reſolutiuus abſterſiuus & eſt ex conturbantibus & ſubuertentibus ſtomacum: & educit per uomitum & uentrem, & nocet ſtomaco, generans ſubuerſionē & facīēs ſolutōēꝫ cum anguſtia: Et dixīt alexāder, nō lotꝰ ſoluit per uomītum & p uētrē cū labore. lotus autem ſoluit p uētrē ſine moleſtia. Ars autem in lauando ipſum eſt hec: teratur cū facilītate ī uaſe lapideo, deīde fundatur ſuper ipſum aqua dulcis & lauetur ſic terendo & fiat illud trigeſies ſemper īnouando aquā & adhuc decies lauetur cum aq̄ roſarū: Et dixit alchīdꝰ lauetur cū aq̄ bugloſſe poſt ꝺpurationē eius: acquiritur enī ei ꝓprietas mīrabilis, ex hoc ad egrītudines melancolicas: POSSE. AVIC. ſoluendo educit melancoliam plus q̄ lapis lazuli, & ꝓpter ipſum dīmittitur elleborus niger.

IO.MES.educit ſolutione colerā nigrā cum uirtute:& mundificat cerebruʒ ex ea:& ualet ad egritudīes eiꝰ melācolicas ſicut ē mania & uertigo & dolor capitis & epilenſia & ad egritudines timoris & ſuſpitionis & ad lepraʒ & ad egritudīes ſplenis & ad cancrum & morfeam & fe. melancolicas:Doſis non loti potio eſt a .ʒ.ſ.uſqꝫ ad.ʒ.i.ſ.& loti potio eſt a.ʒ.i uſqꝫ ad.ii.

CAP. CCCCXV.

Apis berillus ſecūdū dyas. proprio cap.lucidiſſimus eſt & clarus ſilīs oleo: Albertꝰ in lapidario ſuo īn proprio cap.lapis berillꝰ eſt coloris pallidi lucidi tranſparentis ut limphe:& q̄do uoluit in eo uidetur moueri aqua,ſecundum plurimum autem eius generatio ē ī īdia ſicut & multarum aliarum gēmarū:ſunt autem multa genera & modi in ſpetie lapidis iſtius ſed meliorē eſſe ferunt qui magis pallet:& plures habet guttas que uidentur in ipſo manere: POSSE: DYAS.ſculpitur in eo locuſta marina & ſub pedibus eius cornicula & ſub gē-ma ponitur herba ſauina modico auro incluſa:geſtat amorem cōiugi & maiorē omnium facit:preterea ad oculoꝝ uitia facit & ad omnem ualitudinem ſi aq̄ īn qua miſſus fuerit potui dederis:ructus & ſuſpirioſos & epatis dolorem curat: Albertus fertur autē habere opa multū contra pericula hoſtium & contra lites & reddere inuictuʒ & īn moribus dici-tur efficere & ingenium bonum dare medicorum quidam dicunt qꝫ ualet & contra pigritiam & contra ſuſpiria & eructuationes:& qꝫ ualet oculis huīdis: Expertum eſt autem qꝫ q̄do rotondatur & oculo ſolis apponitur qꝫ aduritur & ignem accendit:dicunt aūt qꝫ coniugiū conciliat inter uirum & uxorem.

CAP. CCCCXVI.

Apis alabaſtrides ſecundū dyas.in proprio cap. ē ſatis manifeſtus. POSSE.

DYAS.eſt laxatiuꝰ mollit deniq; durities:& ſtoāci doloreʒ ceroto admixtus

Lapis corallus ſecundum dyas. proprio cap.maximas habet uirtutes pro q̄ lege baſſad.

CAP. CCCCXVII.

Apis lacteus ē lapis ſecūdnʒ Auic.li.ſecundo .cap.ꝓprio quī cuʒ fricatur aqua egre-ditur ex eo qd̄daʒ ſicut lac & hic quidē lapis ē cinerei coloris dulcis ſaporis.POSSE.AVIC.teritur cū aq̄ & ſeruatur qd̄ reſoluitur ex eo in pixide plūbi & conuenit initio apātum & fit ex eius fricatione alchohol & ꝑhibʒ curſū ſuperfluītatum ad oculum & ulcera in ipſo accidentia

Lapis galactides idem quod ſupra

CAP. CCCCXVIII.

Apis ueſice eſt qui ī ueſica generatur.AVIC.li.ſecūdo in proprio cap.dixerūt qd̄ā q̄ frangit lapidem renuʒ & ueſice/ſed gal.dixit q̄ nihil horum eſt

Lapis molaris ſecundum Auic.ī ꝓprio cap.omnibus eſt notus & eſt ſtipticus

CAP. CCCCXIX.

Apis piritis plinius ī ꝓprio cap.lapis piritis duriſſimus eſt qui & ſi ferro percutiat ſintillas emittit & ignem.

Caſſius felix in proprio capitulo lapis piritis .i.focaria a quo ꝑ alliſionē calibis uel alterius rei dure ignis euolat ſʒ gal. in epiſtola ad glauconem exponit lapis piritis.i.lapis militaris qd̄ qd̄ā ītelligūt de lapide lato ſup quē ſolēt ignē cōferre. POSSE.Pliniꝰ uires habet ī ſilītudieʒ cadimie facit ꝓprie ad oculoꝝ claritatē

Lapis focarius idem quod ſupra
Lapis militaris idem quod ſupra
Lapis lagia eſt ſimilis oſſibus elefantis eſt fuſci coloris & quaſi ſubruſus

CA CCCCXX.

Apis lincis : Enax, in ꝓprio cap. fit de uria lupi ceruarii mixta & in montib9 coagulata qui in domo ſeruatus generat optimos fūgos ſupra ſe quolibz anno: dicitur ualere contra dolorē ſtoāci & hycteritiam : & fluxum uentris.

CAP. CCCCXXI.

Apis ſiſtos / Enax ī proprio / cap. eſt fuſci coloris & ſubrufi oblongas areſtas ſiue pinulas non habens erectas ut alumen ſciſſum / Enax / POSSE. uires habet fortiter conſtringentes.
Iapis ſpongie eſt lapis inuentus & ort9 in corpore ſpongie, & ad quid ualz lege affegi albach.
Lapis de barchim / quid eſt lege famechi.

CAP. CCCCXXII.

Apis ſtellatus: Enax ī ꝓprio cap. eſt de genere marmorū / habens maculas ex auro : & eius eſt alius albus q dicitur lapis marchaſita: Alius ynd9 clar9 celeſtis & uocatur lapis lazuli, pro quo lege lapis lazuli: & q̄doq; mīnera fert utrūq; ſimul & quādoq; eſt alius coloris uiridis & uocatur lapis criſopaſſus ut apparz ſi leges lapis criſopaſſus.
Lapis ſidiricis. .i. ſcoria ferri.
Lapis ydras īdeſt lapis ex noſtris aquis generatus.

CAP CCCCXXIII.

Apis trachius Enax ī ꝓprio / cap. eſt lapis niger / naſcitur in pōto amne qui ē i egipto / POSSE. Enax habz uires ſicut gagates & dicitur accendi parum ab aqua ſed extinguitur ab oleo

CAP. CCCCXXIIII.

Apis quadratus ſecundum plinium in egipto inuenitur. ſimiliter & in ethiopia & exalbidus ē. POSSE. plini9 uires habet ſtringentes / unde necare dicitur conceptum.

CAP. CCCCXXV.

Apis glatides / plinius īn ꝓprio cap. uelut cinereus eſt guſtu dulcis. POSSE. plinius / latenter humectat & leuiter conſtrigit / & iō facit ad lacrimas oculorum.
Lapis moroechus / ſecundum plinium in in ꝓprio cap. ītueītur ī egipto & ē pallid9.

CAP. CCCCXXVI.

Apis flogmus / ſecūdū plinīū in egipto inuenitur auroſū & flamineum habet colorez. POSSE. Plinius illinitus fronti ſompnum inducit.
Lapis preparatorius corii .i. pumex, pro quo lege famechi.
Lapis ulcam idem quod ſupra.
Lapis archadi .i. lapis gagatis /
Lapis lincuri9 .i. lapis lincis.
Lapis diſcaltis .i. ſcoria eris.
Lapis litarmenum .i. lapis lazuli.
Lapis keme / quid eſt lege keme.
Lapis berzat idem quod ſupra.

CAP. CCCCXXVII.

Apis albeſton ſecundū Albertum in lapidario ſuo, eſt coloris ferrei qui ſecunduz plinium in arabia inuenitur.
POSSE. Albertus uirtus mirabilis ei9 in templis deorum eſt manifeſta / eo ꝙ ſemel accenſus uix aut nunq̄ poterit

extingui eo q̄ naturam habet animalis q̄ salmandra uocatur/cū modico huīdi unctuosi pinguis insęperabilis.

CAP. CCCCXXVIII:

Apis absint9 secūdū albertū/ est de genere gēmarū/colore uitri rubeis uirgulis.

POSSE. Albertus huius uirtus fertur esse/sicut lapis abescarius/ licet satis remissior/nam accens9 ꝑmanz calidus/per.vii.dies uel amplius propter eandem causam que dicta est de lapide abescario/lapidis etiam huius uirtus est in prouocando & augmētādo fluxuz sanguinis ut expimentatores asserunt.

CAP CCCCXIX.

Apis nigrorum secundum Auīc. libro secundo ꝑprio cap.est lapis qui defertur ex nigris declinans ad citrinitatem. POSSE.AVIC.fricatur & egreditur ex eo fricatio mordicās liguā similis lactiꝫ:mundificat pannuz oculi/cū non est cum apostemate & obtalmia/& conuenit uestigiis ulcerum in eo & eradicat ungulaz.

CAP. CCCCXXX.

Apis amandinus secundum albertum/est gēma coloris uarii: POSSE. Albertus uenenum omne aut extīguit aut reprimit:& uīcere facit aduersarios & plenam interpretationem sompniorū facit intelligi.

CAP. CCCCXXXI.

Apis cochilii hoc uocabulū ponitur ī quodā electuario Auic.qđ est contra uitium lapidis:& quidam dicunt/q̄ est coclea marina que dicitur cochílium ut apparet si leges obstracorū:& quidaz dicunt/q̄ est coclea limatiarum secūduz ueritatē lapis cochilii/ est coclea porfire marine/& ē cochilium marīnum purpureum/qđ inuenies si leges obstracorum.

CAP. CCCCXXXII.

Apis ametistus secundum Albertum/est gēma multū coīs & nota/que est coloris purpurei & transparentis aliquātulum obscuri/inueniuntur in ista spetie multe differentie/sed quinq; sunt magis note/propter differētias obscuritatis omnes acceptas: nascitur melior in hac spē ī īdia/ē autem melior ad sculpēdū eo q̄ aliis est minus durus: POSSE. Albertus operatur contra ebrietatez & facit hominem uigilē:& malas reprimit cogitationes:& bonum in scibilib9 confert intellectum.

CAP. CCCCXXXIII.

Apis andromada secunduz Albertum/est lapis coloris argentei/& secundū plurimū in mari rubro nascitur/est autem quadratus & durus sicut adamas. POSSE.Albertus uirtutē habz cōtra furorem & facilis animi cogitationem & tristitiam & grauitatem/pro quo lege lege lapis quadratus.

CAP. CCCCXXYIIII.

Apis palagī9 siliter dicitur secundum Albertum/q̄ est gemma coloris rubei lucide ualde nature & substantie transparentis:& dicitur esse feīa carbūculi & uirtutes ei9dē remissas habz sicut femina ad marem se habet:& dicūt qdā/ q̄ est domus eius:& iō palatiū carbūculi uocatur:generatur frequēter carbūcul9 in lapide isto & īā uisū ē hoc q̄ in lapide uno exterior pars fuit palagi9 & īterius carbūcul9 ꝑpt̄ qđ hui9mōi gen9 lapidū dicitur esse de genere carbunculi.

CAP. CCCCXXXV.

Apis borax ſecūdū Albertū a quodam genere bufonis nomiatur, qđ ſic dicitur q̄ ipſum in capite portat: & ē duorum generum, unū albū aliquantulū fuſcum: & alterū ſi uiuo adhuc palpitāte bufone extrahitur, in medio habz oculū ceruleum: & temporib9 noſtris extract9 fuit unus de bufone pu9 uiridis: aliquos etiam uidim9 bufones habētes depictos ī ſe qui de hoc genere dicebātur: uulgariter autē cropodine dicūtur. POSSE. Albertus ſordes purgant inteſtinorum & ſuperfluitates.

CAP. CCCCXXXVI.

Apis carbunculus, q̄ grece ātrax dicitur, hic nō naturalis rubinus uocatur ſecūduz albertū lapis placidiſſim9 & rubicūdiſſim9 & ſolidiſſim9 habēs ſe ad alios lapides ſicut aurz ad cetera metalla, & q̄do uere ē bonus lucet ī tenebris, ſicut carbo & talem iā uidi ego: quādo tamē iā bonus & uerus ē, emicat in tenebris ſuperfuſa aqua clara & limpida, in uaſe uitreo mūdo polito: qui autē neutromō lucet, hic non habet nobilitatē p̄fectam, ſecundum autem plurimū ſui inuenitur in libia & licet habz differētias plurimas ut ayt Enax, qui dicit eū habere .xi. ſpēs ōnes tamen dicūtur eſſe ca. & ſic. ſecūdū plus & minus. POSSE. Albertus hic ſolus omnium aliorum lapiduz uirtutes habere dicitur: ſpēalis tamē eius effectus eſt uenenum fugare.

Lapis erarius, ē lapis marchaſita & dicitur erarius, quia ex eo tingitur es.

CAP. CCCCXXXVII.

Apis calcedonius ſecunduz Albertum eſt pallidus, & fuſcus aliq̄ntulum obſcurus, POSSE. Albertus hic, ſi p̄foratur & collo ſuſpēdatur, dicitur ualere contra fantaſticas illuſiones ex melancolia ortas: etiam facit euicere cās, & uirtutes corporis conſeruat: & hoc ultimum expertum eſt multum.

CAP. CCCCXXXVIII.

Apis calefarios ſiue calcofanos ſecundum albertum eſt niger. POSSE. albertus uirtus ei9 ē uocē clarificare & raucedinem mederi.

CAP. CCCCXXXIX.

Apis corāticas uel corauiū ſecundum albertum, ē lapis criſtallo ſilis infecto colore ceruleo, q̄ dicit cadere aliq̄do đ nube cū tonitruo & iueitur ī graīa & hyſpania, ſed hyſpanus eſt cādens ut ignis. POSSE. p̄uocat dulces ſōpnos & ad prelia & cauſas uincēdas, & cōtra periculum tonitrui dicitur operari, hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCXXXX.

Apis celoītes ſecūdū albertum eſt purpurei coloris & uarii, dicit ī corde teſtudis inueniri, quia quedam ſunt maxime teſtudines, habētes domos que ſunt ut uere margarite. & nītentes. POSSE dicitur, q̄ diuinatorez facit eū qui geſtat ſub lingua: hanc autē uirtutē non dicitur habere, niſi quando luna eſt primo accēſa & creſcēs & monoydes ultīa decreſcens: & dicit hic lapis ab igne non corrumpi.

Lapis cogolites, dicitur ſecūdū albertuz, eſſe in quantitate & colore ſimilis oſſis oliue, & alio noīe uocatur lapis iudaicus, pro quo lege lapis iudaicus.

CAP. CCCCXXXXI.

CAP. CCCCXXXXI.

Apis criſopaſſus ſecundum albertuꝫ eſt lapis q ab india uenit & raro īueītur ꝓpter quod & carior extimatur: in colore etiam ē quaſi ſit ex ſuco porri uel praſſii coagulato habens etiam auri guttas propter qđ & tale nomē accepit quia criſſo aurum ſonat ī greco, praſſiū ideſt uiride: uiriditate porri: undeuerſus Marubii folia ſūt praſſia praſſaq; porri. POSSE uires habet lapidis praſſii etiā ad ōnes cordis paſſiones efficax repitur.

CAP. CCCCXXXXII.

Apis criſolitus ſecundum Albertum eſt lapis ī colore tenens uiriditatem lucidam in qua ad oculuꝫ ſolis micat ut ſtella aurea & non ē rarus dicitur aūt uenire de ethiopia. POSSE. expertum autem eſt q ſpiritualia cōfortat: ꝓpter qđ tritus aſmaticis datur. fert etiā q p- foratus & ſetis aſini ī foramīe repletus & ſiniſtro brachio alligat? fugat tīores & melancolicas paſſiones: etiam dicitur ī phiſicis ligaturis in auro etiā poſitus & geſtatus fugat fantaſmata & pellit ſtul- tiam: & ſapientiam proferre perhibetur.

CAP. CCCCXXXXIII.

Apis criſtallus ſecundum albertum eſt lapis q aliq̄ndo fit ex frigore: aliquādo aūt ex niue, ſicut ſepe experti ſuimus, & ī germania ubi multi iueniūt uterq; autem modus generatioīs facilis ex ſuperioribus erat maīfeſt? POSSE. hic frigidus oculo ſolis oppoītus ignem eiicit ſi calid? ſit, hoc perficere non pōt huius ratio poſita eſt ī li. de ꝓprietatib? elemētoꝝ & planetarum. & dicitur etiā ſitim reſtringere ſub lingua poſitus: & expertum eſt q tritus cum melle mixt? acceptus a mulieribus, repleat ubera lacte.

CAP. CCCCXLIIII.

Apis grīſolitus ſecundum albertum eſt gēma coloris aurei, in horis matutīs uiſu pulcherrimus eſt: ī aliis aūt horis diſſimilis ab igne autē corrūpitur & fugatur & ut quidā dicūt īflāmatur: & ideo timere īgnem dicitur: dicūt autē alii q eſt aliud genus iſtius lapidis q eſt lapis ignobilis ſubſtātie: & ē marchaſita aurea: que medium quoddam eſt ínter metalla & lapides: dicītur autem tertiuꝫ genus iſtius lapidis eē coloris medii īter ceruleum & rubeum: POSSE. uirtus huius lapidis eſt curare ſcabīē & ulcera: & īn manu geſtatus calorē febris miti- gare dicītur.

CAP. CCCCXLV.

Apis criſopaſſios ſecunduꝫ albertū gēma ē ab ethiopia ueniens: POSSE. dicitur lucere ī tenebris & euaneſ- cere lumine ſuperueniente: ita q colorē non retinet quem habet ín obſcuro: & fit ín ipſo ſecundum diuerſitatem lumīs & tenebrarum reciprocatio coloꝝ uelut in quercu putrefacta & noctiluca: & de omnibus hiis ī li. de anima dedim? rōeꝫ perfectam & uide.

CAP. CCCCXLVI.

apis deīmoīs ſecūdū albertū, eſt quidam lapis bicolor ut arcus deimonis q̄ yris uoca- tur, eſt autem deīmō dictus qđ grece ītellectū uel ſtellā clarā ſtillātē ſonat: POSSE. dicitur conferre febri citantibus uenenoſa pellere & tutum & uictorē reddere.

CAP. CCCCXLVII.

Apis diadochos ſecundum albertum, eſt lapis pallidus, dicitur aliquantuluꝫ berillo ſimīlis: POSSE dicitur

fantasmata in tantum excitare q̄ magi maxime hoc utuntur tamen applicatus defūcto uires amittit, quia mortē odire perhibetur horum autē ratio haberi pōt in libris magorum hoc ē hermetis: tebit bencorath: & ptolomei de quibus nō est presentis intensionis.

CAP. CCCCXLVIII.

Apis dionisia secūdū albertuz ē niger, guttatus rubeis guttis: POSSE expirat uinum & odore ipsius uini fugatur ebrietas: quod mirabile apparet causa est autem q̄ uinum non odore sed uapore opiliando inducit ebrietatez/ lapidis aūt huius odor simpliciter apitiuus est & expulsiuus uaporum.

CAP. CCCCXLIX.

Apis draconites secundum Albertum est lapis a capite draconis extractus & fertur ab oriente ubi sūt dracones magni. uirtꝰ eiꝰ efficax sicut lapidis qui uocatur borax, quādo de dracōe extrahitur adhuc uiuo palpitante: insidiātur autem draconibus dormiētibꝰ & subito scisso capite draconis adhuc palpitante euellunt lapidem: animē enim actꝰ multa confert: hiis etiam superfluitatibus que generantur ī animalibus: & mortis corruptio alterat ea quando naturali morte corruptis humoribus moriūtur & q̄do mortua uel corrupta occisa iacuerūt ego autem in partibus alamaie in sucuia uidi lapidem super quem conuenerant plꝰq̄ xx. serpentes inter montes in quodam prato: & cum transitum faceret īde dominus terre milites euaginatis gladiis sciderunt serpentes in multa frustra: & in fundo tamen quidam magnus iacuit serpens in multas partes incisus, & sub capite serpentis inuentus est lapis niger formatꝰ ut paramis abscissa nō plucidꝰ in circuitu coloris palidi: pulcherrimuz habens descriptum serpētē & hūc lapidē ab uxore eiusdez nobilis mih̄ presetatū cum capite eiusdem serpētis: POSSE: dicitur uenena fugare q̄ fiūt a morsibus animalium uēnatorum: uictores dicitur etiam efficere.

CAP CCCCL.

Apis elitropia secūdū Albertum est lapis uiridis fere smiraldo similis aspsus sāguineis guttis; hūc elitropiam dicunt eē uocatuz nicromātici & gēma babiloīe: POSSE. si lapis iste ūgat suco herbe eiꝰdē nominis & ī uas aque plenū imissus facit sanguineū solē uideri sicut si pateretur eclipsiz: cuius causa est quia tōtam aquam ebulire facit in nebula q̄ inspissando aerem impedit solem uideri sicut q̄ndo est cū rubore in spissa nube: postmodum autem descendit rorando illa nebula sicut per guttas pluuie: oportet autem ad hoc q̄ quodā carmīe sacratus sit: & qbꝰdā caracteribꝰ mixtꝰ & sicut arrepticii p̄sentes sunt diuinādo quedam predicunt: propter qđ tēploruz pontifices illo lapide utebantur maxime in festis idolorum: dicitur autez reddere hominē bōe fame: & large uite: & cōtra fluxū sanguīnis: & uenena ualere: dicitur aūt q̄ unctus herba sui noīs ut p̄dixímꝰ fallit uisum ita ut hominem prohibeat uideri: inuenitur autez pluries ī ethiopia & cypro & yndia.

CAP CCCCLI.

Apis etydros secundū Albertum est lapis in colore cristallo similis: qui ppetuis guttis distillat, & tamē lapis non minoratur nec corrūpitur: causa in hoc profecto est q̄a ex substantia lapidis gutte ille nequaq̄ distillant, sed propter nimiam frigiditatem: aerē se tangentem cōtinue semutat in aq̄ sicut faciūt lapides duri & politi post resolutionem frigoris hoc similiter ayt Enax cap. de lapide etydros.

CAP. CCCCLII.

Apis epistithes secundum albertū ē lapis ī mari natus rutilans & rubicundus.

POSSE. incantationibus: & ꝓphisicis ligaturis dicitur ualere: & ꝙ gestatus tutum hominem seruat: & compescit seditiones: & compescere etiā dicitur locustas & uolucres & nebulas & grandines & tēpestates a fructib⁹ terre. Expertum autem est ꝙ oppositus oculo solis ignē & radios ignis emittit dicitur autem ꝙ hic lapis si īn aqua feruente proiicitur cessat ebulitio eius: & post modicum frigescit causa autē huiꝰ alia eē nō posset nisi ꝓ certo qa frigidissimꝰ est & motus a calore bulientis aq̄ frigiditas sue complexionis agere incipit.

CAP. CCCCLIII.

Apis exacolitus secundum Albertum est lapis uarius dissolutiuus ut dicūt periti medicorum. POSSE. uino permixtus & potatus ualet cōtra colicā & iliacam passionem.

CAP. CCCCLIIII.

Apis exacontalitus est lapis secundum albertuꝫ .lx. coloribus distinctus ꝓpue q̄titatis ualđ q freq̄ntiꝰ īlilia īuenit. & apud trogotidas īuenitur: & mouetur sepius propter hoc etiam oculos homis dicitur efficere tremulos.

Lapis exacolitus idem quod supra

Lapis falcanos .i. arsenicum

Lapis filatiuus est eadem gemma q̄ crisolitum & est eiusdem uirtutis ut ferūt gemmarii.

CAP. CCCCLV.

Apis gagacromeon secūdū Albertuꝫ ē lapis diuersi coloris sicut pellis capreoli: POSSE. uictores reddit se gestantes. Expertum autē dicunt esse ab Alchide principe quodam: qui quotiens hunc lapidem secuꝫ habebat sep uicebat in terra & in mari quotiens aute caruit fertur hostibus succubuisse.

Lapis berzath quid est lege kenne.

Lapis kenne quid est lege quod supra

Lapis quī inuenitur in oculis ceruorum idem quod supra.

Lapis archadie est lapis ꝙ cuꝫ accēditur non extinguitur.

CAP. CCCCLVI.

Apis garatiden secundū albertum est lapis qui fertur eē nigri coloris: ꝓbatur aūt ueritas huius lapidis sic si gestans lapidem totum corpus suū ūgat melle muscis & uespis exponitur: & si intactus manet ab eis lapis est uerus: & si deponit lapidem musce & uespe super mel cadunt & fugunt. POSSE. ayunt ꝙ ī ore portatꝰ facit bene iudicare opiniones & cogitationes: fertur etiam ꝙ gestantem gratiosum reddit hominibꝰ ita similiter asserit Enax.

Lapis getolidus .i. lapis aquile.

CAP. CCCCLVII.

Apis granatus ut cōstatinꝰ ayt ī proprio cap. & albertꝰ est de genere carbunculi: est autē lapis rubeus & plucidꝰ in colore similis balaustiis: ē aūt rubeus aliquantulum obscurior carbunculo: & cū subicitur ei in sigillis niger color tūc magis rutilat: & ī hoc genere īuenit q̄dā mōus q ītra ruborē spūs habꝫ uiole colorē ꝓpter hoc genus uiolatū dicitur, & ꝑcisior ē aliis granatis: POSSE. dicitur letificare cor: & pellere tristitiam: & est ca. & sic. & ꝙ quidam dicunt hunc esse de genere iacinti est falsuꝫ: inuenitur enī lapis hic secundum plurimos in ethiopia & aliquotieus īntra tyrum iuxta arenas maris

CAP. CCCCLVIII.

Apis iaſpis ſecūdū albertuz/ eſt lapis multorum coloruz & habet ſpecies .x. melior tamen eſt uiridis trāſparens habens in ſe uenas rubeas, debet autē in argēto proprie ligari/ hic ī multis ꝑtibus inuenitur. POSSE. expertum ē contra ſanguinem & fluxum menſtruoꝝ: Ayūt autem ꝙ tegat conceptum & iuuat ꝑtū/ & ꝙ geſtantē ſe a luxuria ꝓhibet: ī magicis etiaz legitur, ꝙ ſi īcātetur ꝑtātē reddit gratum & potentem & tutuz: & fugat febrē & hydropiſim.

CAP. CCCCLIX.

Apis iena ſecundū albertuz/ ē a beſtia que iena uocatur/ ſic dictus eo ꝙ oculi eius in lapidem uertūtur totaliter. POSSE. Ayunt autem Enax et aaīen/ ꝙ poſitus ſub lingua confert diuīnando dicere futura.

CAP. CCCCLX.

Apis yris eſt lapis ſecundū albertum criſtallo ſimílis: & eſt ut frequentius exagonꝰ dicit autez Enax/ ꝙ ð arabía uenit & in mari rubro naſcítur. Nos aūt īnuenímus maximam copīā hoꝝ lapídū in montibus germanie qui ſūt īter renū fluuium & treuerenſem ciuítatem, & diuerſe quantitatis omnes ſunt exagoī/ in aliis autem lapídibus cum naturaliter ſint rotondi exagoni efficiuntur/ ſicut foramina apū in medio ꝑpoſita exagona efficiuntur/ cum illa que ſūt in extremís ſunt rotonda: eſt autem lapis ſicciſſimꝰ qđ ſua īdicat ſubtílitas/ maxima fit autē ex aq̄o ſuco q euadit de materia lapidis qui generatur in luto rubeo: & quía hoc aqueum uehementer ſicco apprehenſū ē ſiccus & durus eſt lapis ualde: cum autē ſub tecto ſoli eius pars īmittitur: & pars eius ī umbra tenetur proiicit reflectēdo pulcherrimos colores yridis ſup oppoītū parietem: uel ſuper aliquod corpꝰ ꝓpt̄ quod yris uocatur/ cuius cauſa ſuperius eſt aſſignata: aliquid autem ſímile huic naſcítur ín gipſo quod eſt perſpicuum in extremis: & ſciſſibile ualde & utūtur eo pro uitro quidam ín uitris.

CAP. CCCCLXI.

Apis iſcultos ſecūdū albertum & yſidorum eſt croco ſimilis lapis ī ultīs yſpanorū partibus frequētiꝰ īuenitur, iuxta gades herculis in tertio & ſecūdo climatibus/ iuxta hyſpaniam illam quaz modo hyſpanīam uocamus: eſt aūt lapīs filabilis propter uiſcoſitatem ī eo arefactā: & ſi de eo fiat ueſtis nō cōburitur, ſed ex īgne purgatur & nitet: & forte illud eſt qđ gennā uocant ſalamādre/ qa hec lanugo que índe colligitur, eſt ſicut lanugo lapidīs huīdi: q̄re aūt nō crematur ín metheoroꝝ expedítū ē, huiꝰ ſpēz quandam dicūt eſſe quendaz lapidē/ quē quidam uocant carbunculum album: POSSE imitatur carbunculum, in hoc ꝙ fantaſmatibus & ꝑſtigiis reſiſtit: ualet contra dolorem oculorū ex huīda cauſa/ & redactus ín puluerem ſanat ſcabīem: Item yſidorus dicit de lapide iudaico, ꝙ eſt albus ad modum glandis in q̄ntitate.

CAP. CCCCLXII.

Apis kacabrates/ ſecundum albertū ē lapís ſímilis criſtallo. POSSE: de eo fertur/ ꝙ eloquentiam dat & honorē/ & gratiam ualet contra hydropiſim.

CAP. CCCCLXIII.

Apis kamaz ſecūdū albertū/ eſt lapis frequenter albus ín toto uel in parte: uarius eſt in colore, & frequentiſſime ínuenitur ímmixtus onixinio: uirtus q̄ eiꝰ fertur ex ímaginibus & ſcripturis q̄

inueniuntur in ipso & ex sigillis
Lapis ligurius quid est lege lapis lincis

CAP. CCC CLXIIII.

Apis liparis secūdū albertū est lapis qui frequentius in libia inuenitur: POSSE. fert enī uirtus huius lapidis mirabilis esse: omnis enīz bestia a uenatoribus & canibus infestata currit ad eū & ipsum intuetur quasi patronum & ut ayunt canes & uenatores non possunt nocere bestie gladio q̄diu lapidem hunc habet presentem, hoc īdez confirmatur per atabarī in lapidario suo.

CAP. CCCCLXV.

Apis melochites quē quidā melonithen dicunt secundū albertum, lapis est arabicus grosse uiriditatis: sed non transłucidus sicut smaraldus: & ē mollis. POSSE. fertur, q̄ uirtutem habeat custodiendi gestantez se a nociuis casib9 & super cunabula infantiuz: hoc aūt ayt in lapidario suo Enax.

CAP. CCCCLXVI.

Apis menphithes secunduz albertum, est lapis a ciuitate egipti que menfis uocatur qui dicitur ut ignis calere, uirtute quidem non actu: POSSE. hic tritus & in aqua mixtus in potu detur urendis uel secandis, quia inducit īsensibilitatem ne sentiat cruciandus; hoc idē ayt Euax in lapidario suo,

CAP. CCCCLXVII.

Apis magnesia, quē quidaz magnosiam dicunt secūduz albertum, lapis est niger: & ipso frequēter utūtur uitrearii: POSSE: hic lapis distillat & fluit in magno & forti igne, & non aliter: & tunc immixtus uitro ad purpureitatem ducit uitri substantiaz hoc idē Atabari dicit in lapidario suo.

CAP. CCCCLXVIII.

Apis mādasida uel marchasita secundum albertum, est lapis habens multas speties coloruz, quia colorē accipit cuiuslibet metalli & dicitur marchasita argentea & aurea & sic de aliis metallis, metallum tamen quod colorat cum nō distillat ab ipso, sed euaporat in igne & relinquitur cinis subtilis & hīc lapis not9 est apud alchimicos: & in multis locis inueītur: hoc similiter enax in lapidario suo dicit.

CAP. CCC CLXIX.

Apis nisi Albertus, dicunt aliqui hūc esse de genere lapidū: & inuenītur i capite bufonis: & sunt duo genera, unus subalbidus sicut si lac intrauerit in sanguinem & uincit eum: & ideo sāguis obscuras uias in eo dicunt apparere: & alius est niger, & aliquando pingitur in eo bufo splis pedibus & ante & post: dicunt etiā q̄ si ābo simul īcludātur p̄sēte ueneno eos adurere manum tangentis, p̄bationem autem lapidis esse dicunt, q̄ exhibitus bufoni uiuo bufo elieuatur contra eum & tangit ore si pōt: dicitur etiam q̄ presente ueneno uarī9 efficitur quī subalbidus est: hoc silīter enax dicit.

CAP. CCCCLXX.

Apis onix secundū albertū, gēma p̄hibetur nigri coloris, inuenitur melius genus esse nigrum albis uenis uariatuz. uenit autem de yndia & arabia: īuenitur autem quinq; diuersitatum propter uarietatem uenarum & colorum: ferunt si sardius sit p̄sens ligatur onix: & etiam suspenditur a nocumento: hec autē oīa si habet profecto ideo habet quia habet

uirtutes mouendi melancoliaʒ precipue in capite: ex motu enim illius cū uapore omnia iſta procedunt: dicunt aūt quidā onix onichinuʒ eſſe q̄d ueriſimile eſt: uel q̄ ſit alia ſpecies eius: ſed colore non eſt niger niſi aliquando, ſed colorem habet ut unguis hūanus ſʒ ī onichīnis noſtris inueniuntur multi colores: albi nigri & rubicundi: qui tamen omnes ī ſubſtātiā quandam fricantur, que ſimilitudinē ex primit unguis hominis: Ayunt etiam q̄ ex lacrima arboris que onica dicitur indurata ī lapidē generatur: et dicūt hanc cauſam eſſe q̄ odoriferus eſt in igne: hāc etiā cāʒ inquiunt eē q̄ frequentius aliis depictus imagnibus mirabilib9 inueītur quia lacrima a prīcipio mollis facile formabilis pingitur: & pictura retinet q̄do in lapidē īdurata coagulatur: hūc lapidē dicunt inſenſibiliter intrare in oculū & hoc eſſe mirabile: & ego uidi ſaphyrum intrare in oculū: & lapidē galli: & quēdā alium cuius nomen ignoraui ſine oculi leſione: politus enim & tenuis non ledit oculum niſi tangat aciem ſeu pupillam oculi ſenſibilem: & foramen Vuee.

POSSE. Ayunt q̄ collo uel digito ſuſpenſus excitat triſtitiam & timores & ī ſompno fantaſias terribiles: & multiplicare fertur lites & triſtitias: dicitur q̄ auget ſaliuam pueris.

CAP. CCCCLXXI.

Apis obtalmius ſecundum albertū eſt lapis ab obtalmia dictus, cuius color nō noiatur, forte ideo q̄a ē multop̄ coloruʒ. POSSE. ualere dicitur geſtāti contra omnes males morbos oculorum, uiſus aūt circūſtantiuʒ dicitur obcecare, & ideo etiaʒ patronus uocatur, geſtātes enim eū q̄ſi inuiſibiles reddit hoc ſiliter ayt enax.

CAP. CCCCLXXII.

Apis orites ſecūdū albertuʒ habʒ tres ſpecies: quaꝝ una eſt nigra & rotonda: alia uiridis maculam habēs albā tertia cuius pars altera eſt aſpa: altera plana: & eſt color eius quaſi ferri lamina, & talis etiam eſt diſpoſitio corpis eius de quo fertur q̄ unctus oleo roſaruʒ & geſtatus preſeruat ab aduerſis caſibus: POSSE. dicit ualere morbis peſtiferis & reptilium morſibus: dicitur etiam in phiſicis ligamentis q̄ appenſus mulieri prohibet ipſaʒ impregnari: & ſi pregnās eſt aborſum facit.

CAP. CCCCLXXIII.

Apis orfanus ſecundū Albertum eſt, qui eſt ī corona romani imperatoris: non ūq̄ alibi uiſus ē: ꝓpter quod orfanus uocatur: eſt autem in colore q̄ſi uinoſus ſubtilem habens uinoſitateʒ & hic eſt ſicut ſi candidum nimis micans penetraret in rubeum clarum uinoſum & ſit ſuperatus ab ipſo: eſt autem lapis plucidus: & traditur q̄ aliquādo ī nocte fulſit, ſed nūc tēpore noſtro nō micat in tenebris: POSSE. fertur aūt q̄ honori conuenit regali: hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXIIII.

Apis panterus ſecūdū Albertum eſt multos habens colores & ī uno corpe lapis nigrum uidelicet uiridez: & rubeum: & alios multos: īuenitur autem pallidus purpureus & roſeus. POSSE. fertur autez fuſcos efficere uiſ9: īueītur autem ſecundum plurimum in yndia: debet geſtans reſpicere ad ipſum in mane, oriēte ſole & fit efficax & uirtuoſus, tot aūt uirtutes dicitur habere quot colores habet: hoc ſimiliter ayt enax.

CAP. CCCCLXXV.

Apis peanithes ſecūdū albertum ēlapis granatus de michedō & ē feminī ſexus. POSSE. certo tempore dicitur cōcipe & parere/cōſimilēlapidez & ualere ayunt pregnantibus.

CAP. CCCCXXVI

Apis pīrithe uel peridonius ſecundum albertumīē lapis colore fulgens ut ignis: POSSE: dicitur autem ualere contra arteticam mirabiliter: & refertur ď illo lapide q̄.ſi ſorti9 ſtrīgatur manu manū aduret:uult ergo leiter & pauide tangi:& ego ipſum exptus ſū ſepius:dicitur autem de genere iſto alia ſpeties eſſe que dicitur eſſe criſolito ſilis niſi quia maioris uiriditatis exiſtit

CAP. CCCCLXXVII.

Apis praſſius ſecūdū albertum eſt lapis qui 'eſt mater & palatium ſmaraldi/ē autē uiridis coloris habēs uiriditatem ſicut praſſium: inuenitur autem aliquando cum rubeis guttis:& aliq̄ndo cum albis: Eſt alia ſpeties iſtius lapidis qui inueītur cū guttis aureis/& uocatur criſopaſſus & rarius inuenitur: & ideo carior exiſtit/p quo lege lapis criſopaſſus: POSSE. expertum eſt autem/q̄ confortat uiſum & quaſdam iaſpīdis/& quaſdam ſmaraldi habet operatiōes:hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXVIII.

Apis quirin ē lapis ſecundū albertum/qui inuenitur in nido upupe/aliquando que tota eſt auis preſtigioſa & augurialis ut dicūt magi & augures. POSSE. eſt autem hic lapis proditor ſecretoꝝ:& fātaſias p̄mouēs/ſi ponatur ſupra pectus dormientis/ hoc ſilīter ayt Enax:

GAP. CCCCLXXIX.

Apis quādros ſecundum albertum eſt lapis q̄ aliq̄do īuenitur in cerebro uulturis POSSE.uirtus eius fertur eſſe contra quoſlibet nociuos caſus:& replet mamillas lacte hoc ſimiliter ayt Enax.

Lapis raqnay & olchitis ſecūdū albertū eſt idem quod bolus armenic9/eſt autē lapis ſubrubeus: POSSE. huius autem lapidis uirt9 pro certo expta ē cōſtrctia uentris & precipue conſtrictīa ſanguis diſinterie & menſtruorum pro quo lege canarmenum

Lapis bolus armenicus idem q̄ď ſupra

CAP. CCCCLXXX.

Apis ſaphirus ſecundū Al. eſt lapis ualde notus/ſecūdū plurimum eius ueīnt ab oriente & yndia: Inuenitur & in ypidomio apud podium prouintie regionē & ciuitatē:ſed nō ē adeo p̄cioſ9 ut per omnia ſit ſimilis orientali:ē autē coloris perſpicu9 ſicut celum ſerenatuz ſed uincit in eo flauus color:& iō melior qui eſt non ſatis perlucidus:optim9 aūt qui habet nubes obſcuras ad rubedinez declinantes:Inuenitur etiam bonus qui albidas habz nubeculas: ſilīter ſ̄ba ſua ſit ſicut nubes fuſca trāſparēs aliq̄tulū/ POSSE. uirtutes ego uidi q̄ atraces duos fugauit ayūt etiā hūc lapidē hoīez caſtum reddere:& interiorem ardorem refrigerare:ſudorem reſtringere: dolorē curare frontis & lingue:uidi ego unum ī anulo portare:& ſordes ex oculis purgare:ſed ante uult poni in aqua frigida & poteſt ſilīter:qď autē dicūt q̄ amittit uirtutem & colorem poſtq̄ antracem curauit falſum eſt:dicunt etiā q̄ corpa uegitat:& paces conciliat:piū & deuotū ad deum efficit & animū in boīs firmat hic etiam ſyrtites a quibus uocatur eo q̄ in littore ſyrtium inueniatur

CAP. CCCCLXXXI.

Apis ſardonis ſecundū Al. eſt lapis quē quidaꝫ ſardoicē uocant, eſt compoſitus ex duobus ſardio uidelicet & onice: Eſt ergo rubeus et hic color eminet ex ſardio: eſt etiā albus & niger & colorem unguis ꝓferens ex onice: laudabilior autem eſt qui hos colores hꝫ magis diſtinctos: Inuenitur aūt quinq; modis aut pluribus ꝓpter diuerſā colorꝫ mixtioneꝫ; & frequentius inuenitur in ĩdia; & arabia. POSSE fertur luxuriā expellere & caſtum reddere & pudicum eſt tamen maxima huius uirtus ĩ hoc ꝙ cum onichius nociuus ſit, hic nocere non poteſt ſardum in ſubſtantia habēs admixtum.

CAP. CCCCLXXXII.

Apis ſardius ſecunduꝫ. Al. eſt lapis ab antiquiſſimo inꝰ ꝓcioſos lapides memoratꝰ eſt autem habens ruborem ſpiſſum cum ſba ꝓuia ſicut ſi ꝓuietas ymaginetur in rubea terra: Et ſecunduꝫ hanc diuerſitatem inuenītur q̃ũq; modis ita ꝙ aliquis nihil habet de paruietate & forte ille matrix eſt aliorum & domꝰ in qua generantur: i ſardis autē ciuitate repertus eſſe dicitur & ſic uocatur. POSSE. ayūt hūc lapidē accēdere aīm ad gaudium & acuere ingenia: & ꝑ uirtutes contrarias ligare, onichiuꝫ hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXXIII.

Apis ſarda & alii dicūt ſardo ſecundum albertum, eſt lapis qui ſe habet ad tabulas ligni, ſicut magnes ad ferrū: Et ymmo adheꝛꝫ ita fortiter tabulis nauium ĩ mari ut a tabulis euelli nō poſſit niſi abſcindatur cum ipſo ea pars tabule cui adheret: eſt autem in colore ꝓraſiꝰ hoc eſt uirens hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXXIIII.

Apis ſelenite ſecūduꝫ Al. ē lapis ꝺ quo uaria referūt, dicunt enim quidā eū naſci in quodam genere teſtudīs indico & eſſe uarium: dicunt q; hunc ēē uirentem & ĩ perſide partibus freq̃ntiꝰ inueniri ſiue in arabia ut inquit Plinius dicunt autē hunc creſcere luna creſcēte & decreſcere luna decreſcēte. POSSE geſtatus autem fertur conferre preſētiā quandam futurorum ſi ſub lingua portetur precipue prima luna & decima exiſtente: dicunt etiam ꝙ mane prima lūa tantuꝫ habet uirtutem in prima hora decima autem exiſtente luna in decima hora & modus diuinationis eſt ꝙ cum ponatur ſub līgua & cogitetur de aliquo negotio utrum fieri deceat aut non. Et ſi fieri deceat corde tenetur & ifigitur ita ꝙ euelli non poſſit: & ſi fieri non deceat ſtatī cor deſiſtit ab ipſo: fertur etiam ꝙ curat languentes ptiſicos & debiles: hoc etiam ayt Yſaac beniamin.

CAP. CCCCLXXXV.

Apis ſirius ſecundum Alb. ē lapis a ſiria dictus ut dicit yſidorus: & eſt lapis qui ĩteger natat: & comminutꝰ fluctuat. cuius cauſa ē quia integer poris aerem continet qui euaneſcit a puluere cōminuti lapidis. hoc ſiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXXVI.

Apis ſarcofagus ſecundum Albertum eſt lapis deuorās cadauera mortuoꝝ: grece enī ſarcos ſonat caro, fagos autem comedere: antiqui autem aliqui de hoc lapide prius fecerunt archam mortuorum eo ꝙ in ſpatio. xxx. dierū cadauera conſumūtur, ob hoc aūt noſtra monumēta lapidea ſacrofagi ſūt uocata hoc ſimiliter ayt atabari.

CAP. CCCCLXXXVII.

Apis ſamius ſecundum Al. eſt lapis a ſamo inſula in q̄ inuenitur dictus: hoc autez lapide politur aurum:

POSSE. fertur autem q̄ portatus uertiginem ſedat: et mentem ſolidat: habere autez hoc uicīū dicit q̄ alligat9 in coſſa parturientis impediat partum: hoc ſimiliter ayt Atabari

CAP. CCCCLXXXVIII.

Apis ſuccinos ſecunduz al. eſt lapis crocei coloris quez greci electiō uocāt. inuenitur enim trāſlucens ſicut uitruz uocabulum habz a materia quia a ſucco uel guma arboris naſcitur que pinus uocatur: lambra uulgariter uocatur:

POSSE. cōfricatus autem trahit folia & paleas & fila ſicut magnes ferrū dicūt autem q̄ confert portantibus ſe caſtitatem: de expertis autem eſt q̄ fugat ſerpentes: pregnantibus autem ualere dicitur ad facilem parturitionez hoc ſimiliter ayt Enax.

CAP. CCCCLXXXVIIII.

Apis ſpecularis ſecundum albertum ē lapis ad modum uitri perſpicuus: Dicitur autem in hyſpanoruz urbe ſegōdia primitus inuentus eſſe Ego autē uidi illum habundātius inueniri ītq̄ q̄ currus īde onerantur ī diuerſis ptib9 theotonie: & uidi etiam in gallia īueīri cum gipſo quia eſt gipſi extremitas q̄dā effuſus autē ſcinditur in quaſlibet ptes tenues: & fiunt inde feneſtre ſicut de uitro niſi quia loco plumbi oz ponere lignum. Sunt autem tres ſpecies eiuſdē una uidelicz lucida ſicut uitrū alia nigra penitus ſicut atramentum tertia citrīa que uocatur auripigmētū uel arſenicuz quod clarius ē & nobilius.

CAP. CCCCLXXXX.

Apis topazion ſecundum Albertum ē lapis ſic uocat9 a loco ſue prime inuentionis que fertur uocari topaſis īſula: & qa auri ſplēdōrem protendit: ſunt autem due ſpēs ī hoc genere lapidis quorum una ē ſimilis in omnibus auro & eſt precioſior: alia eſt croceū magis tenens colorem q̄ auri & hec uilior eſt.

POSSE. expertum eſt in noſtro tēpore q̄ aqua buliente ſi īmittatur ita ſicut defertur facit q̄ ſtatim manus immiſſa extrahitur ſine leſione: & hoc fecit pariſius unus de noſtris ſociis: Dicunt etiam q̄ ualet contra emoptoicam & lupatiam paſſionem: hoc autem certū eſt q̄ ſpeculum eſt lapis iſte & idolum obiectī corporis ſicut ſpeculum cōcauū in uiſum repreſentat. Et naſcitur in orīncho hunc cum aliquis tenet ī manu dextra cōtra ſolē radios emittit & ignē euomit ut uidens miretur naz qui eum portant circa ſiniſtrum brachium omēs turbas cōtēpnit: hoc locuſte & grandines a fructib9 remouētur: & ardore ueneris deferueſcere facit.

CAP. CCCCLXXXXI.

Apis turchoys ſecundū al. eſt lapis flaui coloris nītidi candentis: ac ſi lac penetrauerit ī flauū colorem: & reſultet per ipſum ad ſuperficiem: eſt autem nō pſpicuus neq; rarus POSSE. dicunt autem q̄ uīſum conſeruat & a nociuis caſibus defendat ſe portantem.

Lapis epiſticon īdem quod ſupra.
Lapis uirites .i. lapis piritis.

CAP. CCCCLXXXXII.

Apis ziguites: Enax ē lapis coloris uitrei: POSSE geſtatus collo ualet contra noctilopam & conſtringit ſanguinez & depellit mētis alienationez.

Lapis cogalites	.i.lapis aquile
Lapis echites	idem quod supra
Laran	.i.apium risus
Laramon	.i.bdellium
Larapia	.i.matricaria

Larion interpretatur fluere ide collirio est quelibz medicina qua utimur i solida substantia que cõmouet fluxuz ut suppositoria & silia: unde appriatuz ẽ hoc uocabulum ad signandum tantum illud quod ponitur in oculis.

Larcia separ	.i.fex uini.
Larosa	.i.mandragora.
Larosades	.i.serpillum.
Laroplation	.i.usnee.
Lassa	.i.assa fetida & est silfium.
Lasa	.i.abalmeas amel de sumigia lit9 ẽ.
Lasagion	.i.almea.
Lasenel chelbe	.i.lingua canis.
Laserpitum	.i.assa fetida.
Laserion	.i.amomum
Lasuar	.i.flores amigdalarũ.
Lasuarch	.i.aaron.
Lasuarchi	idem quod supra.
Latalus	.i.ostrea.
Lataraib	.i.acetosum.
Latara	idem quod supra.
Latabaco	.i.borax.

CAP. CCCCLXXXXIII.

Atamie arabice latine caro. SERA.li.aggre.cap. lataie. auct. gal.latamie alfahax .i. caro tyri calefacit & desiccat calefactione forti maxime quando fuerit condita cum oleo sale & aneto & porris & aqua quantitate necessaria ẽut uidetur uirtus mirabilis proueniẽs usq; ad cutiz corpis expellẽs ide supfluitates que sunt i corpore & propter hãc causã generantur in cute illorum q cõmedunt has carnes in quorum corporibus sunt hũores mali res ab hũorib9 illis generate exeuntes cutim similes squamis: & hoc fit a proprietate ipsaruz: Nã carnes iste adherent humiditatibus & adducũt eas ad cutem: & maxie quod ex eis ẽ grossũ terreum ex quibus generatur scabies & egritudo cum qua eleuatur cutis: & iam uerificauit expietia q̃ tyrus q̃do potur in uino & bibũt ex eo leprosi igrossatur cutis eoz tota deinde cadit sicut cadũt teste animalium obstracoruz: & remanz eis post hoc caro mollis sicut caro que remanz in obstrachis & cancris quando cadunt teste eorũ: & quando bibũt leprosi ex tyriaca que fit cum carnibus tyri cuz assiduatione & linitur corpus eorum cũ ea conuenit eis ualde: Et idez auct .dyas. caro tyri cocta & comesta acuit uisuz & prohibet scrofulas augmẽtari & oportz q̃ & excorietur & auferatur caput eius & cauda: quidam autez uolũt q̃ abscindatur de extremitatibus ipsius quãtitas certa sz errauerũt: residuũ uero lauatur cũ oleo & ruta sale & aceto: & dicũt qdã q̃ qui cõmedunt istas carnes generãtur multi pediculi: sed non est uez & qui utuntur hiis carnibus augetur uita eoz. Et idem cap. herbe auct .gal. caro herbe habet uirtutem attractiuam que quãdo teritur & fit emplastrum cũ ea extrahit infixa corpori: Et idez eodẽ cap. auct. dyas. q̃ndo cõmeditur caro herbe recẽs est gluctinatiua & mollificatiua uentris mundificat pulmonem & acuit uocez & quando fit emplastrum cum carne ipi9 salsa ueteri attrahit ifixa corpori & aq̃ carnium ipsius salsaruz qui sedent in ea habentes ulcera inteſtinorum i pricipio egritudinis est ei cõueniẽs & fit cristere cum eo & curat sciaticam: Auerois. i. colliget cap. de carnibus, melior caro ex uolatilibus est caro gallie iuuenis sane & pinguis & habet mirabilem proprietatẽ in temperando cõplexionem: & ꝓpterea brodium suum est optia medicia leprosis quia cerebrum eius augmentat substãtiã nostri corporis & acuit ingenium: ex abulatiuis post ipsas est caro edi & post caro arietum: Sed gal. uidetur q̃ carnes uitulorum sunt meliores carnib9 arietis & Auic. dicit melior carnium est porcia & sentit q̃ illa caro sit naturalior hoib9 q̃ alia caro animalium abulãtiũ: & multi uitupant carnes agnorum propterea qa dominatur multa humiditas super eas:

Raſis carnes agnorum ſunt ꝑ ꝓ boitatez carnium edorum: & ex uolatilibus & ex laudabilibus ſũt carnes ꝑdicũ ſz declinãt parum ad frigiditatem & ſiccitatem & ſunt ſicut gallie deſerti & habẽt ꝓprietatem ſtringendi uentrem aſſe & elixe: Sed turtutes ſunt ſiliter bõe ſz declinãt plus ad caliditatem & habẽt mirabilem proprietatem in acuẽdo ingeniũ. Colũbe ſunt ca. & ſic. groſſioris ſubẽ q̃ turtures & pulli eorum habent huiditatẽ ſuperfluã & hoc ſignificat grauitas motuũ ipſarũ ſicut ſignificat calor eorum actualis & uelocitas digeſtionis eorum in ſtomacis ſuper ipſorum calorem: & propterea qui uolũt abſtergere margaritas & clarificare dant cõmedere eis & incõtinẽti debẽt occidi & extrahũtur clarificate & ſi cito non interficerentur multũ diminuerentur quantitates margaritaruz: & caro ueteris palumbi maſculi mirabilem habet uirtutem in epilenſia & paraliticis & carnes turdorum & in lingua ara. alcamari ſũt ſicciores ꝑdictis & groſſioris ſubſtantie: paſſeres autẽ omnes ca. & ſic. ī fine caliditatis ſũt coturnices q̃ ſiliant columbis & ſunt perdices magne ſunt temperate aliquantulum declinantes ad calorẽ & ſũt ſubtilis ſubſtãtie generãtes bonos hũores & ſunt bõe cõualeſcẽtib9 & ſturnelli qui dicuntur carzu ſunt ca. & ſic. & graues ad digerendum ꝑ qbus lege dimeg & groſſe ſunt nature: Raby moyſes cap. de carnibus uolatiliuz auct. gal. carnes uolatiliũ in corporib9 calidis generant multam coleraz: & oĩa cerebra ſunt mala ſtomaco: Sz teſticuli galloruz ſunt boni & id quod oritur ex aialibus ſilueſtribus ẽ melius q̃ ex domeſticis: & euitanda ſunt animalia uetera: & uicina partui: & brodia gallinarum elixatarum adaptant complexionem & ĩpinguãt corpora & pulli columbarum inducunt dolorem capitis: Turtures confirmant ſenſum: galline & galli laxant uentrem pauones diſſoluũt colicam: Coturnices ſunt bone ſanis & uentri: frãgũt lapidez & ducunt urinam & generant ſpaſmuz. Carnes edine fere preueniunt oẽs alias carnes: Carnes capreoline corroborant ſpirit9 & relaxant uirtutez q̃ cecidit & ualent contra ſincopim: teſticuli gallorũ ſunt boni quia iuuant defectos & multũ nutriunt & augent ſperma: Iugulãda ſũt animalia de ſero cum carnes debent cõmedi de mane tempore hyemis ſz eſtate in aurora quas cõmedũt poſt ſolis ortũ ſenes & decrepiti ſunt cibandi cuz aĩali occiſo per diem & noctem: iuuenes & fortes recenti: Capita auium maſculoꝝ ualent ad coytum: AVICẽ. lí. ſecundo cap. de carnibus carnes bone ſunt caro ouina que cum caliditate eſt ſubtilis: & iuuenum capraruz & taurorũ: & carnes illorum qui de eis ſunt pui magis ſunt ſuſceptibilis digeſtionis: & ſubtilioris nutrimenti: & edina quidem eſt minoꝝ ſuperfluitatum q̃ arietina: caro lactantis lacte laudabili eſt bona lacte uero non laudabili eſt mala: & caro decrepiti que eſt ex ouibus ẽ mala: & ſiliter extenuati ẽ mala: & caro nigri eſt leuior & ſuauior & ſimiliter caro maſculi: & rubea diuiſa ex animalibus plurie pinguedinis & alba ſunt leuiores & uaria eſt minoris nutrimenti: & natat in ſtomaco: Melior caro & digeſtibilior eſt illa que eſt circa os & dextra quidẽ melior & leuior ẽ q̃ ſiniſtra & que eſt in medio lacertorum mũdior eſt carne neruorum: caro autem laxa ſupra quam non eſt neruus fortaſſe eſt ſuauis & ꝓprie que ẽ ꝓpter generatiõez lactis ſicut caro mamille: & mamille q̃dẽ nutrimentum eſt bonum: q̃ ſi in ea ẽ lac eſt groſſuz: teſticulorũ uero caro ẽ melior aliis & uolucrũ q̃dẽ caro melior eſt adurach: & gallinarum: & ſubtiliorũ earũ: Oĩs preterea aialis ſicce cõplexois caro pui ẽ melior ſicut caro edi: ipſa enĩ ẽ bona caprina uero nõ ẽ bona multũ: & eius humor fortaſſe ẽ malus ualde: yrcĩa uero caro ẽ mala abſolute: & caro lupoꝝ mala: & omnes uolucres magne aquaruz male: & habentes colla longa: & pauo & miluꝰ: & palũbres dure plurima generatio eſt melancolica: & paſſeres oẽs mali ſunt: Melior caro ex ſilueſtribus ẽ gazel deinde porci ſilueſtris: Nã eſt uelocioris

digestiois q̄ doēstica:& plurī nutrimēti caro auis omnino siccior est carne quadrupedis:Et caro uaccia siccior ē capria sed caprina est siccior & difficilioris digestionis carne ouina:& caro ueterū est uehementioris calefactionis & grossi nutrimenti:leporis uero caro est ca .& sicca pro qua lege arnaben: Carnes magnarum auium sunt grosse: Anatis uero caro & aquaticarum est uehemētis humiditatis & est propīqua ī hoc carni ouine pro qua lege har: Caro uaccina plurimi est nutrimēti grossa melācolica generans egritudies melācolicas :& qđ ē melius est caro uitulorum: porcellorum uero praui est nutrimenti ꝓpt̄ fortitudinem sue resolutionis & uehemētiā sue humiditatis:& Caro anatis est plurimi nutrimenti non tamen existit in boitate gallinarum & similiū:Caro uipe cōfert lepre:Caro ericii ē humectatia & cōueit lepre & hydropisi & dolori renū: Caro rane cōueit pūcture uermiū uenenosorū Cinis carnis asini secundum Auic. & epatis eius cū oleo suppositus ualz cōtra scissuras frigoris & delet scrofulas sanat lepram:contracti ex siccitate sedēt ī iure carnis eius:Epar ciꝰ assatū ieiuno comestum conuenit epilēsie. DYAS.cap. de testudine testudinis terrene abscinde caput & pedes & reliq̄ coque ī caldario quousq; possunt ossa a carne seperari & sic ptisico ossibus ītraneis abiectis carnē cōde cuz pipere cinamomo spica butiro aut oleo aut pinguedine ursina & da ad manducandum nescienti infirmo & ꝓꝰ cohoperi illuz ut sudet nimis & de aqua ubi caro cocta est fomēta eum & sanabitur:Nam probata res est ad omnem dolorem dentiū/Item sanguis leprosos curat inunctus:& crura inūctōe capillos educunt plurimos:& coclea eius incensa eadem facit:& arsuraz de foco sanat fel eius cuz melle sine fumo mixtū caliginē nimis tollit & cataractas uēturas dstruet. AVIC.libro secundo/cap.de testudine/ caro testudinis conuenit epilensie & fel eius ualet ad alcola:& distillatur ī nares epilenticorum:Et idem cap.de ouis ouz

testudinis silueſtris/dicuntur q̄ cōferūt epilensie.SERA.li.aggre.cap.dez auct. gal.sanguis nemoralis testudinis curat epilensiam/quando sumitur in potu: & sanguis testudinis marine/q̄ndo bibitur cū uino & cuz coagulo leporis & cimino conuenit morsibus uenenosis:& cōuenit bibentibus ranunculas:de uirtute epatis quorundam animalium lege rebith:& đ uirtute cerebri lege dimag:& de uirtute pulmonis/lege hich & de uirtute renum chule/GAL.tertio li.dinadimidiaꝝ cap. de generantibus superfluitates dicit/ q̄ ista generāt supfluitates multas/passeres āseres/pisces/preter petrinos: uiscera oīa interiora spinalis/medulla/cerebrū: aues de stagnis & paludibus/porcelli: ouium caro & oiuz nouorum animaliuz & qete uiuentium/ceruicalia animalium:caude: & caro agrestium animaliū :& idē eodē libro/de hiis que multum nutriūt/multū nutriētia sunt hec/porcoꝝ & doēsticoꝝ carnes/ōnibus cibis sunt magis nutritie & bouie & cerebella & testiculi: spinalis medulla:& alie medulle: ale anserum:& magis pullorū & oīniū auiū:Et idē eodē libro cap.de hiis que parū nutriūt/parū nutrientia sunt extrema aīaliuz/ matrix uenter/intestina:caude/aures: pinguedo/ axungia: Et idem eodem libro capitulo de generantibus humorem/melancolicū/ sunt carnes bouine/caprīe/& magis yrcie ouine:leporine:& porcorum agrestium/ & idem eodē libro cap.de cibis cacochis/ cacochimi cibi sunt ouina caro & caprīa/ yrcina uero pessima/deinde arietina: omnibus autem hiis castratoruz carnes meliores:seniorum uero pessime:leporīa uero caro sāguis pinguioris ē generatia/ cacochima autem cum hiis est ceruina: Et idem eodem libro cap.de euchimis/ euchima sunt porcorum pedes/& alia extrema quadrupedum/cacochima & agrestiū animalium carnes magis sunt euchime q̄ domesticorum: & idē eodem libro/cap.de eupectis .i.de hiis que bene digeruntur bene digestibilia sunt hecoē genus uolatilium auium plꝰ ē digestibile q̄ pedestriū & maxime perdix/attagines

colūbi/faſiaī:& gallīe:ale anſerū & magis pullorū gallinaceorū/& uniuerſaliť omnium iuniorum & bene nutritorum auium ale/peſſime ſunt graciliorum & ſeniorum pullorum teſticuli/nimis bene digeſtibiles: Carnes porcorum ad digeſtiones minus utiles adoleſcentibus magis iuuenes:Reliq uero q̄ ſūt pfectoꝝ adoleſcētes meliores/ūde uituli meliores ſunt ad digeſtionem/q̄ perfecti boues & edi q̄ capre:& uniuerſaliter creſcentium caro digeſtibilior eſt q̄ ſeniorum & eoꝝ que in ſiccis locis degunt digeſtibiliores q̄ que in aliis:Et idem eodem libro/cap. de diſpectis.i.difficile digeſtibilib9:difficile digeſtibilia ſunt bouina caro:capria/ceruina :peſſima autem ad digerēdū eſt yrcorū caro:deinde arietina:ita taurorū & ſeniorum animaliuz:peſſima & ſeiorū porcorum/dura & ſicca propter hoc īdigeſtibiles habet carnes:uenter: īteſtina/matrix:cor:epar/pulmo/aures/cauđrenes cerebrum/medulla & pfectorū aīalium teſtes & caro uetuſte turturis et anatis/indigeſtibilior autem & durior eſt caro pauonis/grauis & cignorum/ueteres aūt ōnium auiū indigeſtibiles propter duritiē ſubſtātie:falſo &enī laudāt ſtructiois uentrem & cuchus .i.meruli/iſte tamen uēter.ſ.meruli/cōmēdatur ī ātidotario minori gal. in confectione que dicitur eſdra AVIC.libro ſecundo/capitulo de epatibus/ayt/humor generatus ab epatibus eſt groſſus & ſanius ex eo ē anatis/pinguis & gallinarum pinguium/

Latriculum .i.iuſquiamus/
Latrition .i.epatica/
Lateraliſip .i.pionea/
Latia ideſt lupīa uel caro uel quidqd ſit denominatum nomen eſt/
Latices .i.aqua/
Latridos.i. cucuma ī qua reponitur aq̄

CAP. CCCCLXXXXIIII.

Atiua ſecundum dyas. in proprio cap.tyrſuluz habet oblongum uaſitate digiti/cauum in ſūmo q̄ſi ramulū diffuſum & folia oblonga: fructum in ſūmitate ramorum habens triangulum & ſubrotondum in modum capparis: in quo tria grana continentur/ſub membranula que intra corticē eſt.POSSE: granula eius.vii.uel.ix.potata uentrem uiſcide purgant/q̄ ſi aqua frigida ſuper bibatur/coleram rubeam & flegma deponunt.

Laturie .i.terra ſigillata/
Latui fit cum aqua/cū coquitur cortex berberi/
Laualchios .i.antimonium/
Lauabelet .i.czimum/
Lauoſen .i.uſnee
Lauandula quid eſt lege primula ueris/

CAP. CCCCLXXXXV.

Auet ara.gre.& latie amigdala/ SERA.li.aggre cap. lauet ſiue lauz .i. amigdala/ & ſūt ex eis dulces & amare/

POSSE/GAL.vi.ſim.phar/capitulo d amigdalis/dulces amigdale ī eis ē amaritudo earuz occulta que nō apparz ſeſui quia uincit in eis dulcedo/uerū quando uetereſcunt apparet maifeſte uirt9 eaꝝ temperata eſt cuz caliditate:prevalz eni in ipſis abſterſiua & ſubtiliatia ſubſtātia propter quam expurgat uiſcera/& pulmonem & toracem expuitiones opātur humorum/palam enim eſt q̄ ualent ad ſubductionē uētris ſūt utiles/& alimētū corpori dant modicum:quedā aūt ipſaꝝ habent prevalentem inciſiuaz groſſorū & uiſcoſorum humoruz uirtutē/ut neq̄ comedi poſſint amaritudine ex oleagina & pingui p̄ticipant q̄litate ſicut & nuces ūde ex his q̄ expulmōe & expuitioibus ſaniei & groſſoꝝ humorū & uiſcoſoruz ſunt utiliſſime/quarū ſubſtātia ē ſubtilis/ & uirtus earum eſt calida gumi arboris amigdale eſt ca.& ſtipticum: DYAS: cap.de amigdalis arbor aīgdalaꝝ dulciū eſt debilioris operationis q̄ amararū arbor:& amare ſūt ſubtiliatīe & p̄uocatīe urine. SERA. auct.archigenis dulces amigdale ſunt ca.& hu:in primo gradu/

Et idem auct. mesuay. q̃ndo comedũtur cum cortice suo stringunt ginginas & sedãt qđ accidit ī ore ꝓpter suã põticitatem :& quando comedũtur cũ ȝucaro descendunt cito a stomaco:& q̃do sicce torrefiunt sunt conuenientiores stoãco & augent sperma sicut auellana & fistici, & quando comedũtur cõferũt doloribꝰ oris:Idem auct. Albugerig gumi earum administratur sicut gumi arabicum & prunorum:Idẽ auct. gal. amararũ uirtus est quia abstergunt lentigines & iuuant ad extrahendũ hũores grossos uiscosos & aperiunt apertione mirabili & curãt dolores qui sunt sub costis:& ī splene & in renibus & consimiles eorum: & uirtꝰ totius arboris est sicut illa uirtus:& ideo accipitur de radice ipsius arboris & coquitur super lentigines & aufert eas:

DYAS. capitulo de amigdalis arbor amigdale dulcis est debilioris operatiõis satis q̃ amararum arbor : & amare sunt subtiliatiue & ꝓuocatiẽ urine: & aigdale amare radix quando teritur & coqtur mundificat maculas faciei que dicuntur effelide:similiter quãdo fit ex amigdalis amaris emplastrum idem faciũt:& q̃ndo fit nascale cum eis prouocat menstrua : & miscetur cum eis acetum & oleũ ro. & fit emplastrum in fronte & conuenit sode:& miscetur cum melle & conuenit ulceribꝰ fraudulẽtis & formice & morsui canis:& quando comeduntur dulces sedant dolorem & molliunt uentrem & ꝓuocãt sopnũ & urinã:& admistrãtur cum menta:& conferunt habẽti dolorẽ renum & apostemata pulmonis:& q̃ndo administratur cum rob curat strãguriã & frangit lapidem:& quãdo comeditur de eis quantum est nux una cum melle & lacte conuenit dolori epatis & tusi & inflationi testiculorum & inflãmationi intestini noiati colon:& q̃do comedũtur quiq; amigdale dulces a ieiuno ꝓhibent ebrietatem:& quando uulpes comedũt amigdalas amaras cum aliquo cibo moriũtur:gumi amigdale arboris ẽ stipticũ & ca.& quando bibitur conuenit sputo sanguinis :& quando miscetur cũ aceto & linitur inde empetigo que est in cute curat eam:& quando bibitur cum uino mixto aqua conuenit tussi antique: :& quando bibitur cuȝ rob conueit habẽti lapidem:oleum earum conuenit dolori matricis & suffocationi eius & sode & pulsationi aurium et tinnitui earum et sibillo:& egritudinibus renũ:& strãgurie & lapidi : & apãtibus splenis : & aufert maculas faciei & lentigines : & quando miscetur cum melle & liquiritia & cera soluta & oleo ro . conuenit obscuritati uisus & mundificat surfures capitis.

Raby moyses : cap. de amigdalis dulces amigdale prouocant sompnum tẽpatuȝ & coquinatum cum eis humectãt uẽtrẽ & sunt laudabiles & saluãt substantiaȝ cerebri.

Lazurd .i. lapis lazuli
Lazumar .i. capparosa.
Lazumari idem quod supra
Lea .i. esula uel genꝰ titimali & est una ex speciebus titimalli:sed prĩa expositio est melior
Lean idem quod supra
Leo terre .i. mezereon
Leozenegi .i lencemeic.
Leon quid est ubi notandum ꝙ quãdo aliquod nomen desinit ī leon sonat oleũ illius rei q̃ desinit in leon secũdũ ꝓpriũ uocabuluȝ ut nardeleon .i. oleũ nardinũ sambucileon .i. de sambuco lineleon ideſt oleum de lino:amigdaleon ideſt oleum đ amigdalis.
Leucos .i. album ĩde leucopip ideſt albuȝ piper.
Leucum ideȝ quod supra:& ẽ adiectiuũ neutri generis
Lencoflegmatica est species hydropisis facta a flegmate albo a leuces .i. album.
Leucodemon quid est lege butormariẽ
Leueuspis .i. origanum
Leuema .i. lilium
Leuz .i. amigdala
Leuchancha .i. bedeguar
Leucancha idem quod supra
Leucantantum .i. centum modia
Leuchis .i. albaras
Leugbi .i. faseoli

Leucis	.i.uiola alba
Leucoin	idem quod ſupra
Leucucugio	idem quod ſupra
Leucātimos	.i.camomilla
Leucomata	.i.albule oculorum
Leucopiper	.i.album piper
Lebeledi	.i.corigiola
Leben	.i.lelet
Lebleb	.i.uolubilis
Leboin	.i.tapſia
Lebomin	idem quod ſupra

CAP. CCCCLXXXXVI.

Eborat ara. grece antimen aut tirceon:la. mandragora SERA. li.aggre. capitulo leborat auct.dyas. mandragora & fructus eius dicitur lofach:Idez auct.yſaac & eſt ſeheng & eſt archileta Et auct.dyas.ayt ſunt eius due ſpecies maſculus & femina: & femine color eſt niger & noīatur landachis ſiue bādachis aut lactuca:Nam in foliis eiꝰ ē ſilitudo cum foliis lactuce & ſunt pinguia grauis odoris & extenduntur ſuper faciē terre in medio foliorum eiꝰ: eſt ſimile meſpili & eſt lofach:& eſt citrini coloris, habēs odorem bonuz & intra ipſum ſūt grana ſimilia granis pirorum:& habet radices magnas mediocriter duas uel tres adherentes inuicem exterius nigras & iteriꝰ albas ſuper quas eſt cortex groſſus: Et hec ſpecies mandragore nō habz ſtipitē ſed maſculus eſt albus & noīatur ātimō uel merion:habet folia magna lata alba ſimilia foliis ſicle & mollia:& ꝓma eius ſunt in duplo maiora pomis ſpēi ſupradicte quoruz color ē ſimilis colori croci habenti bonum odorem cum grauedīe aliqua:& paſtores aliquando comedunt ea & inducunt eis ſubet: Radix uero eius eſt ſimilis ſpetiei prime niſi quia eſt alba & illa ſpecies ſimiliter non habet ſtipitem:AVIC.libro ſecundo cap. de mandragora, quidam dicunt ꝙ radix maſculi facta eſt ad modum figure hoīs GAL.vii.ſim.phar.cap.de mandragora uirtus eius eſt fri.in tertio gradu & eſt in ea cum hoc caliditas pauca:ſz ī pomis eius eſt humiditas & propter hāc cauſā faciunt ſubet:ſed cortex eius radicis eſt frigidus multum & cum hoc deſiccat:ſz aliud quod eſt in radice eſt debilis uirtutis:& idem Sera.eſt alia ſpecies plāte quam quidam dicunt huius herbe ſpēz eſſe & nominant eam marbꝰ & naſcitur locis umbroſis:& habz folia leborah niſi quia ſunt minora & habēt uirgā longaz duobus palmis cuius color eſt albus & folia eius ſunt longa circa palmum alba & ſunt ꝓpe radicē eius: Radix uero eiꝰ ē alba mollis lōga plus palmo & groſſa ſicut polex & dicitur ꝙ quando exiſta radice exhibetur alicui in potu uel ī cibo cum pane incidit ſumens eaz in ſubet & ideo utūtur cirurgici q̄ndo uolūt mēbrū incidere:Et idem auct. dyas.uirtus ptīe ſpetiei ē ꝙ ſi coquatur radix ī uino dōec minuitur tertia ꝑs & colatur & repōitur & accipitur ex ea quantitas.z.i. & admīſtratur ad nimias uigilias:& ad ſedādos dolores & quando fuerit neceſſe icidere aut cauterizare aliqđ mēbrū & uolumꝰ ꝙ non ſentiatur detur ei in potu prius: & ſi bibātur duo onoles ex ſuco radicis cum mellicrato faciunt euomere flegma & colerā ſicut elleborus:ſz ſi accipiatur plus occidit:& cortex radicis īgreditur in medicinis oculorum & in nalcalibus & quando accipitur ex eo mediꝰ onolus & ſupponitur prouocat mēſtrua & extrahit fetum:& quando ponitur in ano ſicut ſuppoſitorium facit dormire: Et quando radix eius elixatur cum ebore .vi.horis mollificat eū & facit ipſū abilē ad faciendum q̄cūq; figuram uolueris: & quando fit emplaſtrum cum foliis eiꝰ recentibus cum ſanie ē cōueiens apātibꝰ ca.oculorum:& apātibus ſuperueniētibꝰ uulneribus & ulceribus:& reſoluit apāta dura & ſcrofulas & exituras:& quando fricatur cum eo ēpitigo & baras & ſilīa eis.vi.diebus aufert ea ſine ulceratione loci:& conferunt attritionibus q̄ fiunt in itinere:Radix uero eiꝰ quādo teritur cōtritione forti & fit emplaſtrū cum ea & aceto curat heriſipillā: & q̄do miſcet

cū oleo & melle ē bona morsui uenenoso & quando miscetur cum sanie sedat cirragras & dolorem iuncturaruz & alios omnes dolores fit autez uinū cū cortice eius radicis i hūc modū. Absq; decoctōe. Accipiatur de uino dulci amphora una & proiiciantur tres magne radices in ea: & detur in potu quantitas trium onolos illi quem necesse est incidere aut cauterizare & nō sentiet cauterizatōez aut incisionez propter subet qđ cōtigit ei & quando sumitur de ea nimis facit apoplexiam sucus pomorum eius q̄ndo sumitur in potu mūdificat matricē: q̄do admiscetur ei sulfur, & fit inde nascale abscindit fluxū matricis: Colligitur aūt lacrimus huius plante quando pforatur radix eius & colligitur quod emanat ex lacrimo in uase uitreato ueruz suc9 eius fortior est lacrimo: & non est i oi parte radicis tantum de humiditate q̄ quādo uulneratur, emittit lacrimum qđ quidē experientia sciri potest: Alia species que noiatur marb9 admīstratur a cirurgicis quando uolunt membrum aliqđ icidere & quando bibitur solatrū quod dicitur suffocans ei ē tyriaca: Et idē auct. Rasis dixit mihi quidam ex antiquis babilonie q̄ quedam puella comedit quinq; poma mandragore, & cecidit sincopizata & tota effecta est rubicūda & qdā supueiens effudit sup caput eius aquā nīs donec surrexit: & ego uidi hoīes q sūpserūt de radice eius causa impīguādi & accidit eis sicut accidere solet hoīb9 īgrediētib9 balneum & bibentibus post exituz uinū multum: nam factus fuit uultus eorum nimis rubicundus & tumidus: Et idem auct. dyas. radicem mandragore multi dant ad amorem.

Leb .i. lelen.
Lechacahium .i. lochaium.
Lechachaium idem quod supra.
Lecharion .i. cardo benedictus.
Lechina potest stare pro arbore magna sic uocata & potest stare pro lilio.
Lecinos .i. usnee.
Lecinosi idem quod supra.
Lecopolgubrum .i. saluia.
Lecodapnodes .i. perforata.
Lecoclion .i. cotilidon.
Ledan .i. polium.
Ledamon .i. diluium.
Ledamo idem quod supra.
Ledent .i. laudanum
Ledeblet .i. amomuz
Lederionac .i. cerefolium
Legia .i. esula.
Leghia idem quod supra
Lehamon .i. bistorta
Leheng quid est lege lohlengi.
Lehleng idem quod supra.
Lehelleng idem quod supra.
Lelar .i. edellium.
Lelard .i. cipetus.
Lelardi idem quod supra.
Lelen alchimeta .i. lac asine: nā alchimeta ideſt asina.
Lelenil .i. afronitum.

CAP. CCCCLXXXXVII.

Elen ara. grece et latine lac
Ruben siue iubon .i. caseus
zeben .i. butirum mantega
siue manteſia ideſt serum:

SERA. libro aggre. cap. lelen auct. gal. lac melius est sanum naturale nō habēs infectionem alicuius alterius hūoris, aut super qđ non uincit aliqua qualitas & est clarum in quo nō est turbulētia aliq̄ neq; acuitas neq; salledo, ymmo est i eo dulcedo pauca: & odor eius est bonus: & lac quidem quod est huiusmōi est illud qđ generatur ex sanguine sano sepato ab omni malitia: & sani9 lac est mulieris & maxīe cuius corpus ē sanū nō ātique sed iuuenis: pulchre: tēperate cōplexioīs cuius nutrimentū ē bonum: generatiuuz bonorum humorum: & post ē lac aīaliū quoz natura non est elongata a natura hominis: sed est prope naturaz hominis & odor carnium significat sup boītatez lactis & sanguinis eius: Nam sunt q̄daz animalia quorū carnes sunt fetide sicut carnes canis: lupi: leonis: camelli: & ursi: & quedaz carnes sunt boni odoris sicut carnes porcorum: pecudum: capraruz: &

boum:& equarum & aſinarū ſiluestriuꝫ ac domeſticarum :& danularum ac eoꝝ que currunt curſu iſtorum quoꝝ carnes comedunt q̄plures hominuꝫ natura nāq; eorum eſt propinqua nature hominis:& propter hanc cauſam adminiſtratur lac caprarum : & aliorum aialium ut boū & ſimilium,& fit caſeus ex eis preterq̄ ex lacte aſinine,propterea quia eſt aquoſuꝫ ſubtile non hābēs groſſitudinē lac uero uaccarum eſt groſſum & lac caprarū eſt mediū in utrūq;:& lac quidē eſt uelocis alterationis quando tāgitur a caliditate aeris:& propter hanc cauſam precipitur q̄ ſugatur ex mamilla ne alteret ipſū aer. POSSE.SERA . & lac q̄dē ē cōpoītū ex tribus ſubſtantiis.ſ. caſeata, butireſa & aquoſa:& quando tu cognoueris has ſubſtantias & ſeperas unaꝫ ab alia cauſa medicationis,inuenies q̄ unaquaq; ipſaꝝ habet operationem propriam in uia nutrimenti & in uia medicine,& propter uictoriam pinguedinis ſuper lac uaccaꝝ accipitur ex eo recocta : butirum uero accipitur ex lacte caprarum uaccaruꝫ & ouium:ſed caſeus eſt lac coagulatum & ſic caſeus non eſt lac niſi cū recipit coagulationem & caſeitatem: Naꝫ illud lac coagulatur ſuper quod uincit groſſities tale quidem eſt facilis coagulationis : & ſeperatur facile quādo fit caſeꝰ ex ſubā butireſa in lacte uaccarū eſt plus,& q̄do coagulatur aufertur ab eo butirū & fit caſeus pinguis:& q̄ndo caſeus ueteraſcit generat coleram & hoc ſignificat ſapor & odor ipſius:Raby moyſes:cap.d lacte lac porcīnū eſt magis conforme poſt lac muliebre: & lac corrūpit malitiā malorū humorū:lac aſininuꝫ eſt humidius omni lacte & minoris groſſitiei & lac uaccinū eſt pinguius:& lac caprinum eſt mediuꝫ unde lac non eſt conueniens capiti nec lateribus aptis ad uētoſitatē:IO.MES. cap.de aqua lactis eſt materia infuſionū & eſt apta per ſe medicina bona carens omni nocumento : & melior eſt ſumpta ex lacte iuuenum caprarum & nigraꝝ & boni paſtus:& recēter fetarū: & poſt illā in bonitate ē que ſumitur ex ouibus & laudatur in ſe conſiderata:ſi recens:ſi boni odoris:& boni ſaporis:proprii non extranei ſit:ī qua nulla cecidit corruptō eſt ca.complexionis & ſic in primo uiq; ad ſecundum :Idem Sera.auct.gal.& lac conuenit catarro acuto : & mundificat mēbra a chimis malis ꝓpter ſuā abſterſionem:& adheret membris:& prohibet ab eis acuitatem humorum ne perueniat ad eum:& ſedat mordicationē maloruꝫ humorum:& propter hanc cauſā cōueit habentibus ulcera in pectore & pulmōe & cōueit obtalmie q̄ fit ꝓpter catarros acutos:& fit criſtere cum eo ad ulcera ī matrice:& conuenit ulceribus ani q̄ fūt ex humoribus acutis:& propter hāc cāz conuenit emoroidibus:& ulceribus inteſtinorum:& in omni ulcere ad q̄d fluūt humores mordicati:& datur ī potu illis qui ſumpſerunt medicinas mortiferas ſicut ſunt cantarides & ſimilia: Sed lac acetoſum adminiſtraui ī plagis ruſticoꝝ & conglutinaui eas cum eo & ponebaz ſuper uulnus aliqua ex foliis plantaginis & curabantur:& criſtere ex aqua lactis lauat ulcera ſanguīnoſa & curat ea ſine mordicatoie :& lac in quo eſt caſeitas & potiſſime q̄do in eo extīguūtur lapides igniti aut ferrum curat fluxū uentris:& fluxū abſcindit humorū ſanguinolētorū & uiſcoſorum :Et idem Sera.in eodem cap.de caſeo & conſueui ipſū admīſtrare cum decoctione cruris porci ſalſi facta confectione unguentoſa ſuper dolorem iuncturarum cum duritie & ſciſſus fuit locus per ſe & exiuit ab eo uirulentia & aquoſitas multa:& alleuiatus fuit dolor ſed caſeus recens eſt contrarie uirtutis a caſeo ueteri:& iā poſui eū ſup uulnera putrida cum foliis acetoſe & curaui ea & butirū eſt ca.et hu .in primo reſoluit & maturat & propter hec admīſtratur in apoſtematibus que ſunt in aure q̄ndo uolumus mollificare & maturare cito & adminiſtratur in ulceribus gingiuarum & liniuntur inde dentes infantiū ut cito oriantur dentes & ſine dolore & cōfert aliis apoſtematibus oris:& conuenit iuuamentum magnum ſpuētibꝰ ſāguineꝫ

& habentibus pleureſim: & apoſtemata in pulmone: Almanſor tractatu tertio cap. de lacte lac recēter multū tēpamēto exiſtit uicinum: licet frigiditati & hu. parūp approximet: unde corp9 hūectat & īpīguat eius tamen cōuerſio eſt uelox/ quapropter acute febrientibus: uel qbus dolor capitis ex humore acciderit: colericis quoq; qbus frigide ex conſuetudīe accidunt egritudīes nullomō ē tribuēdū. DYAS. cap. de lacte omne lac generat bonum chimum & eſt multi nutrimēti & mollit uentrem: & conuenit ſtomaco/ & lac quidem ueris eſt aquoſius eſtiuo: & lac animalis paſcentis herbas recētes eſt magis mollitiuum uentris q̄ paſcētis herbas ſiccas: & lac caprinum eſt mīnus mollificatiuū q̄ alioruz animaliū: quoniā capre ut plurimum comedunt herbas ſtipticas & folia arboruz: & propter hāc cauſam eſt bonum ſtomaco: Sz lac ouis eſt ſpiſſum dulce: & pingue: nō eſt adeo bonum ſtomaco ſicut caprinum ſed lac uaccarum, aſinarum & equarum ſunt magis laxatiua q̄ aliorum animalium: & omne lac quando coquitur ſtrīgit uētrē & maxime quando exſiccatur aqua ei9 cū lapidib9 calefactis: & cōueīt ulcerib9 inteſtinorum & interiorum membrorū & proprie illis que fiunt in gutture: & canna pulmonis & renibus & inteſtinis & uēſica: & quando abluitur os cū lacte/ conuenit ulceribus eius: & gargariſmata cum eo conferunt ulceribus palati: ſed nouiter mulſum, eſt bonum bibentibus medicinas mortiferas: & illis q ſūpſerūt cantarides: & lac uaccinum eſt ad hoc melius omni alio lacte, & lac aſine ꝓprie quando colluitur os cum eo confortat gingiuas & dentes: lac uero uaccinuz & caprinum & ouinum quādo unūquodq; coquitur cum lapide littoris, conuenit fluxui uentris: & ulceribus inteſtinoruz & tenaſmoni: & quando fit criſtere cuz eo ſolo aut cum aqua ordei, aut cuz decoctione gumi qđ dicitur caudare ſine handain, ſedat mordicatiōes īteſtinoruz & fit criſtere cum eo ulcerib9 matricis omne preterea lac quando ſugitur ex mamilla, ipſa ē magis īuuatiuū & ueloti9 nutritiuū: neq; ita corrumpitur: & lac mulieris dulcius eſt & nutribilius omni lacte: & conuenit ulceribus pulmonis: & poītur in eo olibanū tritū & diſſoluitur in oculo in quo eſt ungula aut ulcus & conuenit: & quādo miſcetur cū eo ſucus papaueris, & cera & oleum & linitur cū eo ſuper podagram conuenit: & omē lac eſt malū ſpleni & epati egrotanti & ſode et epilenſie & ſcotomie: & egritudinibus neruorum et febribus & lac canis primi partus quando ponitur ſup pilos palpebre abſcindit eos: et ſumptum in potu ē medicamē medicīs mortiferis: & expellit fetū mortuū: ſed caſeus recēs ſine ſale quando comeditur ē nutritiu9, & bon9 ſtomaco & boni ſaporis: & facilis penetrationis ad membra: auget carnem: & īpinguat: & mollit uentrem mollificatōe temperata: ſed ſalitus recens, facit totū oppoſitū eorum que dicta ſūt ſed q̄ndo coqtur aut aſſatur ſtrīgit uētrez: & q̄do fit ēplaſtrū ex eo recēti ſup oculū cōueīt apātibus calidis & liuori q fit ſub oculo Caſeus uetus ſtringit uentrem: Caſeus qui fit ex lacte equarum ē multū pīguis et nutrit multū et ē ſilis ī ſuo nutrimēto caſeo uaccino: et quādo butiꝝ miſcetur cum melle & liniuntur cum eo gingiue pueri, facit naſci dentes ſine dolore & cito & cōuenit mordicationi gingiuarū que accidit illo tempore: & butiruz impinguat corpus, & generat carnem in uulneribus: Raby moyſes: de lacte, lac generat putrefactionem in dentibus: & lac porcinum eſt magis conforme, poſt lac muliebre & lac corrumpit malitiam humoruum malorū: lac aſininū ē huīdius omni lacte & minoris groſſitiei: & lac uaccinum eſt pīnguius & lac caprinū eſt mediumunde lac nō eſt cōueniēs capiti/ nec lateribus aptis ad uentoſitatez: IO. MES. cap. de aqua lactis, aqua lactis eſt ſubtiliatiua, lauatiua, abſterſiua propter nitroſitatem ſuaz: & ſolutio ei9 eſt ſine mordicatione: & opilationum, aperitiua, eſt debilis ſolutionis niſi miſceatur cum ea qđ uigorat operationē: uigorata eniz

cum lupulo & floribus eius mundificat sanguinē: Mirabolani quoq; & reubarbarum et sucus rosarum & uiolarū: et tamarindi: et cassiafistula et flos fumi terre et semen eius addunt opatioī eius/ et soluūt coleram ru. et hūores adustos/ & uigoratur cum kebulis & ysopo & hasce et agarico: et educit coleram et flegma. cū mirabolanis īdis & epithimo & polipodio solutione melācoliā educit & humores adustos: & cū asaro & yreos soluitur colera citrina: et nō p̄mittatur qn cadat in potionibus ei9 spica quoniā magnificat operatiotē eius et tarasacon et endiuia: et cuscute lingua arietis/ et uolubilis et spica et reubarbarum, et absinthium: & eupatoriū, & assaȝ et fum9 terre: et apiū feniculus: et aīgdale amare et semina quatuor: et scolopēdria, et alia diuretica nota addūt ei ad opilationum apertionem: et datur quādoq; extracto ab eo butiro quando oportȝ cāȝ leītatis a membris expulsionum abscindere: et datur non extracto butiro q̄do leītatēȝ in eis acquirere oportȝ solutiōe educit coleram: et humiditates adustas cum facilitate et confert manie: et melācolie et opilationib9 oibus: et morbis opilationum sicut hydropisi: et grossitiei splēis/ et ēmedicina bona infectionū cutis: et febrium colericaȝ/ et lepre cui9 materia est colera aduста, aut humor salsus aut colera: & conuenit omnib9 egritudibus quaȝ materia ē colera et hūor aduстus: aut salsus sicut ē serpigo ēpetigo & scabies sicca lepra & similia. Dosis eius est ab. ʒ. vi. usq; ad. ʒ. viii.

Lelenh .i.loleng/
Lelemchabum .i.capparus
Leliffag9 .i.saluia
Leligan .i.ameos
Leligani idem quod supra
Lelisabron .i.esula
Lemat .i.cimbalaria/
Lemach idem quod supra
Lemalion .i.usnee

Lēma demostenes, lēma inquit uocant greci grana pua sicca ac dura in oculis apparentia quasi gramina etiam uocant &cetera fiunt ex lippitudine desiccata/
Lemina .i.auripigmētū scissuȝ/
Lemima .i.cortex/
Lemi libro de doctrīa greca ē lippitudo pictuita/
Leminac .i.tapsia
Leminachi idem quod supra
Lemusablon .i.altea
Lemuban .i.epatica
Lemuse .i.sidlach
Lena .i.cortex/
Lenas .i.punctura oculi/
Lenna idem quod supra/
Lennason .i.gariofilata
Lelesach .i apium risus
Lenzemeiz fit cuȝ amigdale paruȝ trite cū melle despūato ponūtur & coquūtur ex quibus parue pillule informantur, & & sic comeduntur,
Lenicus .i.tenta,
Lennicus idem quod supra/
Lentiscus quid est lege botīm/
Lētigo quid est lege gahalep/
Lenticula aque idem quod supra/
Lenticula simpliciter ꝓlata .i. legumē q̄d uocatur nimicula,
Lenozar .i.opium,
Lentopodion quid ē lege buthormariē/
Lens legumen .i.nimicula/
Leparioſos .i.umbilicus ueneris/
Leparioſi idem quod supra,
Lepnati .i.aliqua pars cordis,

CAP. CCCCLXXXXVIII.

Epidos .i. sq̄ma seu bactitura matellorum que secundum plurimū hac rōne colligitur, massa eris compressa & in igne calefacta & ī aceto uel lotio extincta super incudem tunditur, ex qua lamule decidunt, has igitur colligimus & reseruamus. DYAS. cap. de lepida: Lepida bona est que & patia dicitur. POSSE. DYAS. uirtus est ei stiptica uulnera pascentia abstinet: cicatricē ducit bibita cum mulsa humores uentris deponit. Multi enim in farinam miscent eam & pro cataplasmatis dant miscetur &

confectionibus colliriorum quia reuma abstinet & siccat: aspredinē palpebraruꝫ dissenit lauatur sicut cadimia

CAP. CCCCLXXXXIX.

Epidum est genus eruce. DYAS. lepidum qđ multi gingion appellant herba est omnibus nota: & in sale & ī lacte componitur: POSSE. folia eius uirtutem habēt uiscidam: & uulneratica sciaticis medetur: Apii radice addita: & horis quatuor imposita uulnera faciunt splenēticis opitulantur: lepras mundāt: Radix eius collo suspēsa dolorē dētibus tollit: GAL: vii. sim. phar. cap. lepidum. Lepidum est genus eruce ex quarto gradu calefacientium, simile nasturtio secundū odorem & gustuꝫ & uirtutem existens minus eo uero siccatiuuꝫ & est setaragi.

Lepidion idem quod supra.
Lepidia idem.
Lepis idem.
Lepides stomaticos .i. ferugo de azuro.
Lepidos calco .i. ferrugo ferri uel eris.
Lepidos torrotrai .i. scoria ferri uel auri.
Lepidum lapsanum.

CAP. CCCCC.

epnia uel lepnias uel lemnia illud uocabulum ponitur īn antidotario uirili ī cōfectiōe athanasie & expoītur coīter ꝙ est arsenicū: sed falso, quoniā ē apitiuū & mordicatiuū: ymmo sciendū ꝙ lepnia uel lepnias uel lemnia est omnis terra multum desiccatiua & cōstrictīa & una discerītur ab alia propter determīatiōeꝫ & ꝓpt̄ hoc lepnia uel lemnia uel lepnias secundum dyas .cap. de lepnia est terra fragilis ex clauica sordida, ubi miscetur sanguis caprinus: Multi istam collectaꝫ faciunt trociscos & capre sigillo exprimunt & uendunt: hec lepnia rubrica dicitur: & est lepnia alia que sinopida dicitur pro quo lege sinopida q̄ nascit in spelūcis capadotie: & post eleuationē ad sinopiam fertur, & est summe densa grauis iecorosa: uiui coloris: & florida & fulua & cum resoluitur fuluior apparet ē & lepnia fabrilis que nō ita usibus medicine cōuenit sed dicitur fabrilis, quoīaꝫ fabri proiiciunt ipsam in igne ad ipsam coadunandum ut fortius ardeat q̄ latīe uocatur soldola: est & lepnia arsenicuꝫ .i. auripigmentū que iueītur īn synonimis ātidotarii uirilis: ē siliter lepnia fragidos, & est terra sigillata. Sed attēdeduꝫ, q̄do lepnia scribitur sine determīatōe debet intelligi illa que ē strictior & uirtuosior huiusmodi ē lepnia fragidos: POSSE. DYAS. uirtus autem lepnie est contra uenena potens, quia stiptica ē miscetur deniq; uulneribus atq; cicatrizationibus emplastrata cum uino bībita & accepta uenena uomītibus prouocat: cōtra oēs uenenosas maritimas īcursiōes occurrit antidotis miscetur: hanc utiliter portāt incantatores: lepnia sanguinē sp uetibus etiam datur: seu ueneni potu uexatis.

Lepticos interpretatur captio, inde epilensia .i. superiorum captio uel lesio, uel analensia: & chathelensia.
Leppidion .i. lapsana.
Leptintica .i. extenuatiua.
Leporina herba .i. satirion.
Leporis puto, ꝙ sit quoddam īstrumētū quod fit pro naribus.
Lepon .i. castanee.
Leptos interpretatur minutum, unde leptocariō .i. nux minuta & leptopyritia ideſt dimīutio ignis: Nam pyr .i. ignis & leptōeris .i. subtilis substantie, inde leptintica .i. subtiliatiua: unde Plinius leptō ideſt centaurea minor.
Lpetocareon .i. auellana.
Leptokatres idem quod supra
Leptoliatron idem quod supra
Leptolaham .i. osculum.
Leptopirrexia .i. subtiles febres
Leptosilon secundum plinium dicitur, septima speties titimalli que dēdodes .i. arborea dicitur.
Lepus quid est lege arnaben
Lepus marinus est animal obstractum

lutoſum declinans ad rubedinē a lꝫtuū intra ptes cuius ſunt quedam ſilia foliis aluſnen :& aliqui dicunt ꝙ eſt piſcis ſic uocatus

Leſa euaret .i.lapis lazulus
Leſar .i.almea
Leſabron .i.polium
Leteman .i.ipoquiſtidos
Lethes.i.obliuio,ide lethargia.i.obliuionis labor erge.i.labor,ſed ergon opꝫ indꝫ faregon .i.extra opus uel otium.

CAP. CCCCCI.

Eetura ſecundum plinium cap.de letura tyrſum habet oblongum ad moduꝫ digiti cauum in ſummitate gerit fructum in ſūmitate ramorum/triāgulū & ſubrotondum in modum cappariſ/in quo trina grana continentur ſub ūbranulo qui intra corticem eſt/ex quibus grana.vii.aut.viii.potata uētrem uiſcide purgāt ꝙ ſi aqua frigida ſuperbībatur coleram rubeam & flegma depoīt.

Leuoy.i.populꝫ arbor,pro q̄ lege agiros
Leuoſarch .i.ypericon
Leuoſarchi idem quod ſupra

CAP. CCCCCII.

Ezar.i.daucꝫ uel dautia ubi ſciēdū ꝙ daucus alius aſiniꝫ alius ē doēſticus: unde q̄do ſimpliciter ponitur daucus intelligitur paſtinaca ſilueſtris .i.daucus aſininus ut.Io.Sera.cap.de tyriaca :licet caſſius felix cap.de empicis dicat ꝙ eſt ſemen bautie ortenſis:Sed ſciendum ꝙ ex dauco aſinino uel ſilueſtri melior eſt creticus & maioris efficatie q̄ nō creticꝫ Sed bautia eſt paſtinaca domeſtica ut i fine patebit: DYAS. daucus aſinorum habet tres ſpeties/una habens folia ſilia feniculo ſed minora & tenera :& uirgaꝫ duarum palmaruꝫ in qua uirga ē caput ſimile coriandro:florem habēs album in quo eſt ſemen q̄ſi piloſuꝫ i magnitudine milii minutum:& aſperum:guſtu uiſcidū & odoratum: Radix eſt illi unius digiti groſſitudinē habens:lōgā duobus palmis/ naſcitur locis aſperis & ſolanis:ē ſecūduꝫ genus dauci aſinini ſimile apio agreſti odoratum uiſcidum & calidum,ſꝫ meliꝫ eſt creticum:Eſt & tertium genꝫ dauci aſinorum folia habens ſimilia coriādro & florem album cuius capitellū ē ſimile aneto:quod ſemen habet oblongum & graue ſicut ciminū agreſte. Plinus cap. de dauco/daucꝫ aſininus folia habꝫ ſilia feniculo tyrſos bipalmos quo melior ē creticus/habet enim radiculam oblōgaꝫ & haſtam longā circiter palmum unum in qua ſūmum floſculum uel floſellum inuenitur purpureum:SERA.li.aggre. cap.daucus aſinorum/habet tres ſpeties/ una habet folia ſimilia foliis maratri/niſi quia ſunt mīora & mollia:& habꝫ haſtā longam circa palmuꝫ bīnum:& capitella ſimilia capitellis coriandri:& habꝫ florē album in quo eſt ſemen aſpum & quaſi piloſum/minutum:quando maſticatur/ē acuti ſaporis & boī odoris & habꝫ radicē groſſitudinis pollicis habētē lōgitudinē circa palmum:naſcitur in locis ſiccis & aſperis & ſoli expoſitis: Et ſecūda eius ſpeties eſt ſimilis agreſti apio habens odorem aromaticum & acutū ſaporem/ pungens linguam:ſed melior eſt creticus/ Tertia uero ſpeties eius habet folia ſilia coriandro:& florem album & ſemen in capitello & eſt ſimile capitello aneti: & capitellum aſſimilatur capitello baucie doēſtice in ſua figura:& eſt plenū ſemīe oblōgo ſimili cimino agreſti & ē acutū: Et idem Sera.eodem li.cap.lezar.Eſt ex ea domeſtica & ſilueſtris doēſtica q̄dem eſt nota:ſilueſtris habet folia domeſtice/ niſi quia ſunt latiora eis:& eſt in eo flos albus & in medio ipſius floris eſt ſimile fungo cuius color eſt purpureꝫ & habꝫ radicem in longitudine & groſſitudine digiti:& domeſtica habet radicē in longitudine unius palmi boni odoris que comeditur:POSSE.SERA:auct.gal. uirtus agreſtis ē q̄ calefacit & abſtergit/ & prouocat urinam & menſtrua tota herba facit hoc:maxime uero ſemen &

radix:ſed q̄do ex foliis eius fit ēplaſtruz ſup ulcera que incipiunt corrodi/cōueīt ſemen ſilueſtris q̄ndo bibit illud mulier aut facit ſibi naſcale cum eo prouocat menſtrua:& quando bibitur etiā cōueīt ſtrangurie: & ſterilitati & pleureſi & morſibus uenenoſis:& dicunt quidaz/ex ea q̄ eſt maſculus & femina, maſculus habet ſemen oblongum:femia rotondū que femina quando bibitur cōuenit impregnationi:& radix eiꝰ prouocat urinā & excitat coytum fortiter:& quādo fit naſcale cum ea expellit fetum: doēſtica uero eſt conuenientior in cibo: GAL. vi.ſim phar.cap.de dauco/daucus quem quidam ſtafolinū nomināt agreſtis qdē minus eſt comeſtibilis doēſtico/uiolētus tamen in omnibus: domeſticus autem cōmeſtibilis quidem debilior autez acris non ē tamen & tantū calefactīe uirtutis & propter ſubtilitatem:Radix autē cuz eis que ſunt dicta aliquid uentoſitatis habet & libidinoſitatis:ſemē uero doēſtice habet quidē & ipſuz qd excitatiuū ad coytum:agreſtis uero ſemen penitus quidem non inflatiuum & iō diureticuz & menſtruorum cōmotiuum/herba eiꝰ eſt ſufficienter diaforeticum farmacum exterius poſitum/eſt tamen debilior in omnibus reſpectu ſeminuz propter admixtionem aquoſe humiditatis:ē & ipſa calida ſecundum complexīnem:Et idem viii.ſim phar.cap.ſtafilinum .i.paſtinaca domeſtica quidē debilior: ſilueſtris uero fortior eſt ad omnia urinas aūt mouet & menſtrua prouocat: & tota quidem herba maxime uero ſemē & radix:habz autem & quid abſterſiuū in ſe/quocirca & fagedenoſa ulcerum quidē cuz foliis uiridibꝰ & melle cataplaſmāt aut mūdificant:Et idem in li.de cibis capitulo de paſtinaca.Radices harum domeſticaruz comeduntur:Alimentum quidē minus rapis habentes:calefaciūt aūt manifeſte ideſt in medio ſecundi gradꝰ & hūectāt in primo & aliquid aromatizās: indigeſtibilitas quidez igitur ſimiliter ipſis inē & aliis radicibus:urinatiue autem ſunt: & ſi habundat aliqs in ipſarum uſu mali chimi generantur: Quidā aūt ſilueſtrē paſtinacam uocant daucum ſilueſtrem, magis urinatiuum quidē exiſtētē/magis autem medicinalē iā & multa decoctiōe indigentē ſi debeat quis cōmedere ipſū.

Lecataid .i.lapis lazuli/
Liamus .i.faba/
Lia dicuntur lenitiua q̄ leniūt aſpitatez gal.ad patrimanum/
Lian idem quod ſupra
Lienten quid eſt lege behemen.
Lierna .i.caſcaſum.
Lien .i.inteſtinum ieiunum.
Lieri. .i.blitis/
Liencoli .i.periclimium/
Liembri .i.porrum/
Liembiri .i.acetum/
Liembali .i.abſinthium/
Liembre .i.oliua/
Lienalis .i.periclimenos .i.matriſſiluia.
Libanus eſt arbor ducens gumi qđ dicīt olibanum:& libanus eſt ſiliter mōs qdā qui uocatur libani mons: & eſt mons in quo plurimū oritur de libano ūde iſtius plante tres ſunt ſpeties ſecunduz dyas. capitulo libanotidis/cuius uilior eſt roſmarinus/quo utimur ad calefaciendum furnos/
Libanotidis idem quod ſupra.
Libanotida .i.paritaria.
Libanotus .i.thus.
Libano māne .i.puluis thuris/
Libanos māna idem quod ſupra
Libanofilon .i.cortex thuris/
Libannarenos .i.thus maſculum/
Libar .i.cotula/
Libatina .i.paritaria/
Libazena .i.eraclea/
Libra.i.pondus.xii.untiarum.
Libelil .i.uſnee/
Libleb .i.mercurialis.
Liblemon .i.matriſſiluia/
Licena .i.brion.
Licenaria .i.ariſtologia.
Licepraſſon .i.praſſium/
Licedone.i.morfea nigra & aſpa.
Lichenes .i.empetigines/
Litium quid eſt lege hadhadh/
Lici .i.ſpeties mitre/

Licinum est maneries terre que comeditur.
Litron .i.uitrum.
Lichin ideſt limus de petra & ē muſcus lapidis.
Lichiridus .i.cucumer amarus.

CAP. CCCCCIII.

Lchin .i. limus de petra: GAL. vii. ſim. phar. cap. lichin: Lichin qui in petris .i. empetigo petrarū eſt quidē uelud brion quoddā de genere uero idē nominabatur plantaruꝫ nominatur aūt ſic ut uidetur, eo q empetigines curat, eſt autem abſterſiue ſimul & moderate & infrigidatiue uirtutis: ſiccatiue uero ſecundum utrāq; abſterſiuitatem enī & ſiccitatem a petra habet: infrigidationē uero ab aqueitate: in huīdis enī & fetidis petris naſcitur: q autem ex talibus ſubſtantiis compoſitum eſt inflegmonoſum exiſtere nullū mirabile ē: ſi uero emoroſagias ſiſtit ut dyas. ayt nō habeo dicere.
Licon .i. pulegium.
Licom idem quod ſupra.
Litoron .i. aconituꝫ.
Lidep .i. matriſſiluia.
Liden alcuar .i. lingua bouis.
Lidemon .i. barba ſiluana.
Liguſticus .i. leuiſticus a liguria regione dictus.
Liguſtruꝫ quidam exponunt q eſt uolubilis maior que per ſepes & marcerias ſerpit: Alii uero caprifoliū dicūt qdqd ſit, flores habet albos: uirgilius ī buc. collicis: alba liguſtra cadunt &cetera.
Liguris quidem lapis eſt ſic uocatus.
Ligus .i. caſtus agnus.
Ligurus .i. lapis ceruarius.

CAP. CCCCCIIII.

Iguſtici ſecunduꝫ dyas. cap. liguſtici multum naſcitur ī liguria, puintia, ūde & nomē accepit: naſcitur & in mōte uicino alpibus ſed ciues panacem illum uocant, ideo, quia radix eius alba eſt & odorata ſimilis panaci cui uirtus una eſt cum panacis uirtute: naſcitur locis altis & aſperis & umbroſis: uirgā habꝫ longā & nodoſam ſimilem aneto: in qua uirga folia ſunt ſimilia melliloto ſed molliora & odorata que folia in cucumere tenuiſſima ſunt & diuiſa: in uirge ſūmitate caput eſt ūbraculoſum ubi ſemē oſtēdit quod ſemen nigruꝫ eſt & oblongū ſicut feniculi: guſtu uiſcidum & odoratum aromaticum: POSSE. DYAS. uirtus eſt mictualis: radix eius alba eſt ſimilis panaci eracleontico: & odorata: uirtꝰ eſt radici & ſemini eius calida: & peptica: doloribus omnibus iutraneorū occurrit. inflāmationem ſtomaci ſoluit: ictibus uenenatis opitulatur: urinam prouocat: menſtruis imperat ſi bibatur: antidotis que colicis proſunt admiſcetur: radix eius tūſa & ſuppoſita idē pſtat: radix eiꝰ & ſemē oxiporiis neceſſe miſcet: cōfectioībus etiā digeſtibilibus utiliter adhibet quia euſtomaca eſt: ūde multi ciues ipiꝰ prouitie eo pro pipere utūtur cōdituris miſcentes & multi ſemen ſiſilei & feiculi addunt illi: Quidam dicūt q ē leuiſticū ſed falſo.
Lignum optimum .i. lignum aloes.
Lignum ſcriptum .i. ſiliqua.
Lignum idem quod ſupra.
Lignum mortuorum quid eſt lege hicta.
Lignum nodoſum .i. meu.
Lignū arabicum .i. lignum aloes.
Lignū indū idem quod ſupra.
Lignū timū idem quod ſupra.
Lignuꝫ aloes ſilueſtre qd eſt .i. xiloaloes ſilueſtre.
Lignodes .i. acre uel acutum.
Lilialis .i. alguaſcen.
Lilium liguſtrum ideſt flos uolubilis maioris ſepes aſcendentis.

CAP. CCCCCV.

Ilium latīe arabice anſea uel alſtoſcā gre. licina uel kiriō SERA. li. aggre. cap. anſea ideſt lilium ē enim ca. & ſic.

complexionis in secūdo:ex eo ē doēsticū & silueſtre:ſed ſilueſtris ſunt ſpeties & nominatur una aſermetim.i. celeſte & ē album quod eſt notum & uocatur liliuz aezet ideſt yreos:Et idem auct gal.flos eius eſt compoſitus ex terrea ſubſtantia ſubtili & propter illud acquiſiuit maluz ſaporem & ex ſubſtantia aquoſa tēpata & ei9 uirtus eſt que deſiccat deſiccatōe tēperata & abſtergit abſterſiōe tēpata ſed celeſtis folia ſūt ſimilia foliis alteri9 niſi quia ſunt latiora & magis uiſcoſa,& habet ſtipitem ſuper quem ē flos habēs colores diuerſos & ē albus citrinus purpureus & celeſtis propter diuerſitatem iſtorum colorum nominatur yris ideſt arcus celeſtis:& habz radices nodoſas & habet odorem bonum ſubſtantia eius ē ſubtilis:& uirt9 ei9 calefacit & ſubtiliat mundificat & maturat : Sed alia ſpeties lilii agreſtis que dicitur yreos eſt herba habens folia & uirgas ſilia foliis & uirgis yris & habet florem croceum uel albuz amari ſaporis pauc:& ſemē molle, radicē unam in groſſitudine digiti:boni odoris naſcitur ſub arboribus & locis ūbroſis Eſt alia ſpeties lilii ſecundum pliniuz ut apparet ſi leges xifion que ſic uocatur & eſt xifion .i. gladiolus ſegetalis, cuius folia ſunt ſimilia foliis que dicitur yreos niſi quia ſunt breuiora & ſtrictiora, & habētia ſūmitates acutas & ſtipitē uni9 brachii longum aſperum plenū in cuius ſūmitate eſt flos duplicatus diuiſus ad inuicem:cuius color eſt purpure9 & ſecundum ſemen rotondum & habz duas radices una quarum eſt poſita ſup aliaz & ſunt parue rotonde ſicut duo cepe inferior extenuata ſuperior uero pīguis naſcitur ī locis occultis de illa ſpē habes ſi leges fagaſmontē alia ſpēs lilii agreſtis que dicitur caſoras uel gladiolus & gre. uocatur dixeris ē habēs folia ſilia foliis yreos niſi qa ſūt latiora eis & ſūmitates ſubtiles habet uirgam que egreditur ex medio foliorum eius ex longitudīe uni9 brachii:& eſt groſſa multum & habet uaginas habentes tres angulos & ſuper uaginam eſt coloris purpurei:& ī medio ē rubeus:& habet ſemē cucumeris nigrū acuti ſaporis : & habet radices multas habētes nodos longos rubeos:& illa ſpēs dicitur gladiolus ſicut habes ſi le.dixeris ē alia ſpeties lilii agreſtis que dicit ſapa & eſt habens folia ſimilia foliis illi9 ſpēi q̄ dicitur caſoras niſi qa ſūt ſubtiliora & magis inclinata & longiora & habent ſtipitem & ramos in quorū ſūmitatibus ſunt quedam folia que oriuntur in eis rotonda ſicut pillule in quibus eſt ſemē eius: DYAS.cap.de lilio lilium hec eſt lecina quam multi in coronam ponūt & eſt omnibus notum, cuius flores albi ſunt ſatis:Eſt aliud gen9 lilii q̄d uocatur yris illirica folia habet ſilfio ſimilia uel gladiolo ſed maiora & uaſtiora: flores habet & ſuperiores inclinatos ſibiinuicez diuerſis coloribus .i.albo aut mellīo aut purpureo aut uenenatis: Radices ſunt ſibi dure et curue & odore bono plene he radices colligēde ſunt :& filo ſerēde & ſic in umbra pendentes ſiccande ſunt dura & breuis & coloris rufi & odoris boni:eligenda eſt in guſtu calidior q̄ cū tunditur ſternutamenta producit ē aūt ca.nature & leptintice : eſt aliud genus lilii q̄d grece uocatur xifiō:eſt aliud gē9 q̄d uocatur dixeris que iueies ī propriis litteris :POSSE.GAL. vii.ſim.phar. cap.de lilio:flos lilii domeſtici cōplexiōe mixtus eſt ſubtilium partium:quadā ex terreſtri ſubſtantia : unde habet & eam que in guſtu amaritudinem & ex quadā aquoſa eucrata:unde oleum q̄d ex eo eſt pīgmentum immordacis & diaforetice & mollitiue eſt uirtutis: :ex quibus & duritiebus que in matricibus aptiſſimū eſt:radix autem & folia p ſe trita ſiccāt & abſtergunt & diaforant moderate : SERA.conuenit cōbuſtioni ignis q̄ndo aſſatur & teritur cum oleo ro & poītur ſuper locum combuſtionis & dimittitur donec curetur quoniaz cōbuſtiōes egēt medicina que deſiccat & abſtergit cum temperamento & eſt bonū ad icarnādū omnia ulcera:& mollit durities matricis & prouocat menſtrua:& oleuz reſoluit ſine mordicatione & mollificat : & ideo

conuenit duritiei matricis/folia eius in-
carnãt & abſtergũt abſterſiõe debiliori
q̃ radix:& quando coquũtur & ponũtur
ſuper cõbuſtionẽ ignis aut ſupra qđcũq;
uulnus faciunt incarnari ulcerationem
eo⁹:& ſũt quidam qui infundunt flores
eius in aceto & utuntur eis ad icarnãdũ
uulnera:& cõtunditur flos ei⁹ & expri-
mitur ſucus eius & coquitur in aceto &
melle/ita q̃ ex ſuco ſit quinquies pluſq̃
acetum & mel:& eſt medicĩa conueniẽs
ad omne quod eget exſiccatione ſine
mordicatione ſicut ſunt uulnera magna
& ꝓprie que fiũt ĩ capitibu⁹ muſculo⁹
& ad ulcera omnia que ſunt difficilis
incarnationis:Sed alterius ſpetiei lilii q̃
dicitur yris & eſt lilium agreſte ſecũdu⁹
eundem auct.gal.ſubſtãtia eſt ſubtilis &
mundificat & maturat:& cõueĩt ſpẽbus
tuſſis:& facit aſcẽdere ſcreatũ a pectore/
& curat tortiones uentris & ulcera ſor-
dida:& quando bibĩtur cum melle & aq̃
calida laxat uentrem:& alterius ſpetiei
lilii agreſtis/que dicitur yreos ſecundu⁹
eundem auct.gal.radix eſt non rotonda
ſed lata/habẽs digiti groſſitudinẽ odoris
boni:& ſapor eius ẽ ſtipticus:uirtus ei⁹
reſolutiua & conuenit doloribus dẽtiu⁹
quando fit ablutio oris cum decoctione
eius:& quando coquuntur folia eius cũ
uino:& fit inde emplaſtrum apãtibus &
exiture matricis quorum huiditas nõdũ
pueĩt ad ſaniẽ reſoluit ea,cuius uirtutes
latius inuenies ſi le.yreos:& alterius ſpẽi
lilii que dicitur caforas ſecundum eũde⁹
auct.gal.radix habet ſubſtãtiã ſubtilem,
& ẽ deſiccatiua & reſolutiua:Semẽ uero
eius habet eandem proprietatem ueru⁹
fortior eſt in radice:uirtus uero ſeminis
eſt que prouocat urinã & curat duritiẽ
ſplenis:Idem auct.dyas.Radix conuenit
uulneribus q̃ fiunt in capite & fracture
eius: & quando miſcetur ei tertia pars
põderis eius de flore eius:& đ centau-
rea quinta pars eius:& melle parũ:& fit
ide emplaſtrũ ſedat dolorẽ: & extrahit
oſſa fracta:& omnia infixa carni ex ſpĩs
& ſagittis & ſimilib⁹:& q̃do fit ẽplaſtrũ
cum eo curat apãta flegmatica & apãta
ca.& q̃do bibĩtur conueĩt contritioĩbus
lacertorum & dolori lateris:& ſtãgurie
& ſciatice:& quando bibĩtur cum uino
confert morſibus uenenoſis: & ꝓuocat
menſtrua:& quando bibĩtur ex ſemine
illius pondere tritum anoloſach ꝓuocat
urinam prouocatione forti:Et quando
bibĩtur cum aceto reſoluit apoſtemata
ſpleĩs:DYAS.flores lilii doẽtici poſſũt
emollire durities neruorum: folia eius
cocta & impoſita ad cõbuſta ꝓficiunt
loca:uexationes ſerpentum curãt: ſucus
ei⁹ melli admixtus ac decoct⁹ ĩ uaſculo
nouo ulcera uetera medetur:Itez radix
eius cocta atq; cũ oleo trita ignis uſtioĩ-
bus conuenit & mollit etiam matricem
& menſtrualem ꝓurgationem adducit:
ſemen eius potui datũ mẽſtrua ꝓuocat
& partum deicit & ad ſerpentis morſu⁹
facit:lilii flores leptomeres ſunt:oleum
ex floribus ipſius diaforeticu⁹ eſt & ſine
aliqua mordicatione malacticũ:eſt utile
ad omnẽ duritiẽ matricis ĩ cõfectioĩbus
uero pro oleo ſicionio mittitur: Radix
ei⁹ & folia ꝑ ſeipa trita deſiccãt hũores/
& proiiciunt mediocrĩter & digerunt:&
uſturas ſanant: Radix uero eius cocta
ſub prunis & trita cum oleo roſarũ &
impoĩta uſq; ad cicatrices ſaĩtati uſturas
perducit:eſt etiam omnibus uulneribus
ad cicatrizandum optimum medicamẽ
uentrem laxat: & menſtrua prouocat/
folia eius ãte cocta in aqua & poſt trita
& impoſita non ſolum uſturis & uulne-
ribus ſed etiam ĩ ulceribus cicatrices
facit:ſucus uero foliorum eius cu⁹ aceto
& melle coctus ita q̃ quinq; partes ſint
ſuci & aceti due,probatu⁹ ẽ medicamen/
ubi nimis deſiccari opus eſt:& ĩ magnis
maxĩe capitis & muſculoru⁹ & quecunq;
ſunt infixa per longu⁹ tempus & uix ad
cicatricẽ uenientia: Item SERA.auct.
dyas.yris illirica que eſt alia ſpeties lilii
facit ad tuſſim:uulnera curat:ſanies ĩ-
traneorum facile producit: & purgat
coleram & cum mulſa.vii.ʒ.data ſõpnũ
ĩuitat:tortiones cu⁹ uino potata ſedat
beſtiarum uenenis occurrit: ſpleneticis
& contractis:& frigora & horripilatões

febrium cū uino data medetur: mēstrua ꝓuocat: elixatura eius ad durities matricis fomēto ꝓdest & resoluit sciaticos ꝓcristere curat: fistulas & etiā ēpetigies curat: tunsa & cum melle colirio facto purgat & replet & cicatrices inducit: colirio facto & pessarii more iniecto secundinas educit mulierum: facit etiā ad durities ueteres cocta & cataplasmatib9 impositā: ꝓluis etiā eius cum melle uulneribus & ubi ossa nuda fuerint impōita replet: dolores capitis cum oleo rosaruꝫ & aceto ut cataplasma capiti imposita tollit lentigines & papulas que in facie nascuntur cum elleboro albo misso, & melle cataplasmatibus impositū purgat pessariis & malagmatibus & acopis miscetur: in omnibus calasticis utilis est: Auic. de uiribus cordis ayt q confortat cor.

Lilium celeste .i. yris ilirica ut supra,
Lilimbar .i. amigdale amare
Liligi .i. sucus herbe que arabice dicitur nil et ē indicus
Lilingalio .i. ꝓstinaca,
Listagus .i. saluia
Limacia quid ē lege halzum,
Lima marina .i. rima marina,
Lima fragis .i. aurigipmentum
Limpha .i. aqua,
Limphaticus .i. ydrofonitus,
Limeri secunduꝫ plinium herba ē a qua sagitte inuenenantur,
Limesar .i. usnen,
Limesari idem quod supra,
Limilac .i. alac,
Limiosios .i. centaurea,
Liminium .i. panicum,
Limisiar .i. afronitum
Limpitudo est superfluitas que exit ab oculo

CAP. CCCCCVI.

Imōcellum omnibus ē notū, cuius odor cōfortat cor, & eius acetositas est fri. & sic. et ualet syrupus ex eo fact9 contra febres pestilen tiales

Limocostida .i. linostosis,

CAP. CCCCCVII.

Imolion ē herba sicut bleta siluestris: DYAS. capitulo limolion; Limolion ē herba tyrsum habens lilio similem, et folia blete similia: semen plurimum rubꝫ redarguentis siue stiptice uirtutis GAL. viii. sim. phar. cap. de limolio: Limolium fructum habet austerum cū uino ipsuꝫ dāt ciliacis et sāguinē sꝑuētibus iuuat autem ad fluxum muliebrem

CAP. CCCCCVIII.

Imō fruct9 pulcher odoratus plen9 suco acetoso ualđ apto salsamentis & ipe etiā cōmeditur sale cōdiꝫ nusq̄ memī me de ipso legisse apud auctorem auctenticum nisi apud Auic. in quarto canōe de cura febriū acutaꝝ in generali ubi iubet dari aquaꝫ acetositatis limoīs saliti.

Lymos per ypsilonē pestilentia, sꝫ limos per iota est fames,
Limus .i. panicum,
Līmura .i. calx uiua,
Limus lapidis quid est lege lichin,
Limus aquaticus, ideſt limus q̄ inuenitur super aquas pro chimolea in tūore pedū a plinio ponitur,
Limus similiter ponitur pro fructu & ē limon.

CAP. CCCCCIX.

Iinaria herba ē similis esule uel lino: ꝓpter quod linaria uocatur: & differt ab esula quoniā esula lateſcit linaria non: ūdeuersus Esula lacteſcit sine lacte, linaria creſcit: POSSE: sucus eius ualet contra herisipillas iunctus & cum suco pimpinelle mixtus: & ipsa sola ualꝫ ad cancruꝫ trita & īposita ad hoc siliter sucus eius ualet

Linlas .i.petra
Limpha.i.aqua inde limphatus .i. aque9
Lineſia .i.centaurea maior
Linneſia idem quod ſupra
Lineon .i.oleum de ſemine lini
Linilualcohal .i.perna
Lini ſemẽ quid eſt lege baratichichene
Linchinis ſecundum dyas:in ꝓprio cap. eſt geniculata uel ballaria & ẽ ualeriana pro qua lege fu
Linchidis idem quod ſupra
Linchiti ſemen ponitur in confectione mitridati in antidotario uitili & ẽ ſemẽ uiole.
Lingias .i.petra
Limpidatoria .i.mundificatiua

CAP. CCCCCX.

Inoſtoſis grece uel linozotis, aut parthemon ara . alibleb, latine uero mercurialis.

DYAS.cap.de linoſtoſis.i. mercurialis, folia habet ozimo ſimilia haſtas ſicut elſine:& ramulos breuiores & inanes cum furcis plurimis ac denſis, femina uero eſt maior q̃ etiã appellatur cheligion:ſemen habens quaſi acinos & q̃plurimos:Maſcul9 uero mior at q; rotonda ſemĩa habens:& uelut binis teſticulis paruis exordio natiuitatis ornata, capitella minuta habẽs circa foliũ ſicut epithimum & ſemen rotondũ:Auerois in libro colliget cap.de merculiali eſt ca. & ſic.complexionis in primo gradu:
POSSE.DYAS.utriuſq; fruct9 elixus & comeſtus uentrẽ mollit Elixatura eius accepta humores aquoſos purgat: dicit uero q; folia ſemĩe trita & ueretro perũcta ſimiliter bibita ſemĩas generare facit: & foliis maſculi ſimili diſciplina factum maſculos generare facit: Et idẽ cap.de capone Capo coctus mercuriali & iuſcellum eius acceptũ depoit hũores crudos & nigrã colerã:utilis ẽ tẽpalibus febribus & typicis egritudib9: trẽoribus & iflatioĩbus ſtoãci:aſmaticis & artecicis ſingulare preſidium eſt: GAL.vii.ſim. phar.cap.de mercuriali linoſoſtida ideſt mercurialis utuntur omnes quidem ea ad uentris ſubductiones ſolum: at uero ſi tẽperãs quis uoluerit cataplaſmare eã inueniet diaforetice ſufficienter uirtutis.
Linoſtroſo .i.marubium
Linos .i.linum
Linomotis idem quod ſupra
Linotes agria idem
Linozatis idem
Linublet .i.ypericon
Linuſarch .i.aſſodillus

CAP. CCCCCXI.

Ingua canis latine:grece cinogloſſa a cinos qđ eſt canis, & gloſſos qđ eſt lingua inde cinogloſſa ideſt lingua canis, eſt herba ſimilis arnogloſſe niſi quia ſũt ei coſte apparentes in foliis eius, ſed ſũt leuia ſatis & eſt in eis borra apparens: POSSE.medetur ulceribus oris & aliis ulceribus fraudulentis frigide eſt & ſic. complexionis & curat alcolaz: balneum decoctionis eius curat gomoream.

CAP. CCCCCXII.

Ingua bouis la.uel bugloſſa ara.ledenalchaur gre. aleptofilõ:SERA.libro aggre. cap.ledenalchaur auct.dyas. ledenalchaur ſiue liſen althaur .i. lingua bouis & eſt plãta que aſſimilatur herbe q̃ dicitur caromas:& habet folia uerſus terram aſpera & nigra & aſſimilatur in figura ſua lingue bouis:Plinius capitulo de aleptoſilon:Aleptofilon ẽ herba lata habens folia & canna eius eſt plana rami canne eius ſunt ſicut pedes locuſtarum & color eius ẽ ex uiridi & citrio cõpoit9 la. dicitur bugloſſa :POSSE.SERA. auct.Alcauzi eſt frigida & quando flos eius comburitur conuenit fluxibilitati dentium & gingiuarũ & ad alcola ꝓprie que accidit in ore puerorũ & omnibus infirmitatibus que fiunt in ore:conuenit cardiace que fit a colera & q̃ndo aliquis uult eam ſumere ſumat cũ bolo armeno

GAL.vii.sim.phar.capitulo de bugloſſa/ ſecundum tranſlationem ara.uirtus eius eſt calida pa3 & hu.& cōueīt tuſſiētib9 ex aſperitate cāne pulmonis:& cocta cū mellicrato aut proiecta in uino inducit letitiam:Et idem eodē libro & capitulo ſecundum tranſlationem gre.bugloſſu3 hu.& ca. eſt complexionis unde in uino potata letitie cauſatiua creditur eſſe/ conuenit autem & eis q ꝓpter aſpitate3 gutturis tuſſiunt in mellitrato cocta: AVIC.de uiribus cordis dicit q cōfortat cor.

Lingua arietis .i.arnogloſſa/
Lingua agnina ide3 quod ſupra/
Lingua bubuli .i. bectonica/
Lingua equi idem quod ſupra/
Lingua auis quid eſt/ lege liſenalhaſafir/
Lingua ceruina .i.ſcolopendria/
Lingua paſſerina ideſt centumnodia uel poligonia:ſed līgua paſſeris dicitur ara. liſenalhaſafir,& eſt plāta que creſcit ſup terra3 ad longitudinē unius cubiti/ habz folia uiridia/ ſicut naſturciū uirgas ſubtiles & nigras citrini coloris:naſcitur in ſegetibus in oriente:habet flores citrinos & albos:& uaginas puas:& in qualibet ē granum paruum minus grano melonis
Lingua aſini ē plāta habens folia rugoſa/ non magna,habēs radiculas odoris ligni cipreſſi fragrantia/
Liparidum .i.liquidū & eſt alumē lipidū id ē liparidū, ſed quidam dicūt q alumē liparidum dicitur, quoniam de leparis inſula fertur.
Lippi ferrei in antidotario uirili .i. trociſci ſplenidon & eſt ſquama ferri que lippidos dicitur.
Lippitudo eſt ſuperfluitas que ī oculis habundat.
Lipotomia ſincopis malfacō : abſolutio ſpumatio idem & eſt defectio cordis īde dialipidos ſiue dialipon .i.defectō cordis/
Lipothomia idem quod ſupra/
Lipomenos .i.defitiens/
Liporgeon .i.argilla/
Lipos .i.limpitudo
Lippotomia .i.limpitudo/
Lipurial .i.leporina/

Lipurialos idem quod ſupra
Lippum .i.iunci radix/
Lipt .i.rapa/
Liquamena amaracus/

CAP. CCCCCXIII.

Iquiritia latīe:gre.glicoriza ara.ſlis: SERA. li.aggre. cap.ſlis auct. dyas. Slis eſt arbuſtū habēs ramos lōgos duobus brachiis:habet folia ſimilia foliis arboris maſticis:& ſup folia ē huīditas que adheret manuī:& flos ei9 ſilis herbe flori dicte brachiō ē & purpurei coloris/ & ſemen eius eſt in magnitudine ſemīs arboris dicte kalatabas : uerum ē aſpius eo:& habet radices longas īn colore ſuo, ſimiles ligno quod nominatur in oriēte buſſum:aut ſicut radix gentiane:& eſt in eo ſtipticitas cū dulcedīe:& exprimitur inde ſucus:DYAS.cap.glicoriza/& eſt que naſcitur in capadotia aut in ponto: frutex eſt habens uirgas longas duoru3 cubitorum/in quibus folia ſunt ſpiſſa & ſimilia lentiſco ſed pīguia & gluctinoſa/ florem profert iacinto ſimilem : ſemen hab3 ſimile platani & aſperum q̄d ſemē eſt latum:ſed rufum & oblongum, ſunt illi radices buſſei coloris & longe ſicut gentiane cōſtricte/& dulces q̄ exſiccant ut litiū.Plinius cap .de liqritia glicoriza herba eſt que naſcitur in campis/guſtu dulcis & cum dulcedine habundante de qua ſucus extrahitur, & medicorū uſui ſeruatur: Caſſius felix cap . glocoriza. Glicoriza gre.ex eo dicta q dulce3 radicem habet,glien enim grece dulce dicit. GAL.vii.ſim phar.cap.de liqritia mai9 iuuamentū q̄d in liquiritia ē:eſt in ſuco eius radicis & ſubſtantia ei9 eſt ꝓpīqua ſubſtantie noſtri corporis,& ualde ſilis eſt ei ſapor eius radicis ē dulcis cū ſtipticitate pauca:uirtus ei9 frigidior complexione homīs & eſt tepide caliditatis/ & ideo eſt prope complexionē equalem/ & ē hu.temperate huīditatis: Theodor9 priſcianus,liquiritia ē eligēda nō multū groſſa nec nimis tenuis q̄ ī terra crocea

fit que etiam cum frangitur leuis est & interius subalbida, sed nigra uel uiridis abiciēda est: sucus eius fortioris efficatie est qui efficitur sic: cum uiridis est radix concutitur bene, & in aqua decoquitur fere usq; ad cōsūptionē postea exprimit, & desiccatur in sole & in rotōda corpuscula secundum formam uasculorum formatur: Alii sophisticant hoc modo, faciunt puluerem liquiritie & coquunt in aqua & addūt mel & faciūt ut dixim9. POSSE. DYAS. uires habz relaxātes cum dulcedine exhumidātes: ūde & sitiz sedat: & renum & uesice mitigat dolorē & prouocat urīnam & menstrua: & oēz tumorem tunsa & imposita placat: suc9 ipse aspredinem arteriarum dissenit: & non solum tracheam arteriam sanat sed etiam scabiosam uesicam qui succus diu sub lingua retentus gluctiri debet: quia estuationē stomaci tollit: & tūorē stomaci: & epatis tollit ac compescit: Radix uesice & renū uulnerationū curat, bibita cū dulcore sitiz ꝓhibet: uulnerib9 utilis est: radices ipse masticate sunt stomatice, elixatura radicis omnia ista facere nouit. ipa radix īpuluere redacta & imposita pterigia detergit. GAL. glicoriza asperitates nata est remouere non solum in artaria, sed in scabiosa uesica propter mediocritatem complexiois Theodorus priscianus ualet contra oia uitia pectoris decoctō eorum in aqua & ī pleuresi & periplōnia: aqua decoctioīs eius ualet contra tussim: ad idez ualet electuarium factum ex succo liquiritie & melle: liqritia masticata & sub līgua retenta sitim & asperitatem stomaci & gutturis mitigat.

Lirion interpretatur fluere inde colliriū quelibet medicina qua utimur ī liquida substantia uel que fluxū mouet ut suppositoria & silia: nescio tamē ūde ap̄pat hoc uocabulum ad designandum tātum quod ponitur in oculis.

Lisariab .i. gariofilata

Lissa .i. arbor, cuius folia sūt similia foliis citoniorum & habet fructum silēz galle

Lisematide .i. cantarides

Lisen .i. lingua

Liseos grece dissolutiuum. Paulus cap. de freneti hiis inquit & de lini semine & omnes liseos &cetera

Lisunatomi .i. boerago

Lisenel chemel .i. plantago

Lisenahaur .i. borago

CAP. CCCCCXIIII.

Isenhasafir: ara. gre. lienula lafir la. lingua auis SERA. libro agg. cap. lisenhasafir: lingua auis est arbor similis arbori dirdar nisi quia folium eius est longum simile folio amigdali: & fruct9 eius qui dicitur lingua canis sūt racemi & palmites qui diuiduntur in cherarnub, similes foliis oliuarum: nisi quia sunt minora satis & ītra quālibet cherarnub, est medulla similis lingue auis exterius rubea & interius alba declinans paululū ad citrinitatem: sapor eius est acutus mordicatiuus cum pauca amaritudine, & q ponit eius uirtutem ca. ī fine secūdi, non elongatur a ueritate & conueniens est dicere q cū caliditate sit humiditas, quia non apparet mordicatio ei9 postq̄ bene masticatur: Et sciendum q ē alia lingua auis que est debilitans stomacuz & prouocans uentrem & est corigiola maior & ista non est illa de qua locutus est Sera. nā idez Sera. ī cap. de augētib9, ī coytu dicit q lingua auis ē lingua pascer. Item idem dicit in vii. in confectione pillularum indarum q assimulatur pellicule uel corticule que est in medio bacce lauri: AVIC. capitulo de augentib9 in coitu inter medullas cōputat, non ē ergo quam poīt. Serap. & Auic. herba sz est prima species per Serapioēz descripta unā q̄do ponitur simpliciter prima debet intelligi. POSSE. SERA auctoritate Aben. Mesuay cōuenit dolori lateris & puocat urinam: auget in spermate: & corroborat libidinem: Et idez auctoritate Damasceni & conueīt cardiace: Et idem auct. Bedigoras augz sperma. Et idē auct. Rasis prohibet

cardiacam & auget ſperma: Et idē auct. yſaac eſt ca. & hu. in primo gradu & delectabilis & de pprietate eiꝰ ē cōfortare libidineꝫ :& auget ſpma: & habꝫ uirtutē humectandi cōmeſta cum carnibus uel aliis: ualet ſimiliter contra ſiccitatē pectoris

Liſis .i. diſſolutio

CAP. CCCCCXV.

Iſimachion ſecundum dyas. pprio capitulo haſtas habet maiores & fructicoſas circa quarum nodos folia minuta habet ſalici ſimilia: florem purpureū aut auroſū: naſcitur locis hūectis: POSSE. DYAS. ſucus herbe huius ſtipticus eſt ſanguinem reicientibus maxime prodeſt diſintericis potui datus & ſuppoſitus ſubuenit: fluxū matricis mulieris abſtinꝫ ſuppoītus: naribus profluentē ſanguineꝫ fronti illinitus ſtati ſtringit: uulneribus recentibꝰ paracoleſiꝫ facit: herba fumigatione adhibita uim ueneni lōgiꝰ arcet & ſorices occidit: GAL. vii. ſim. phar. capitullo liſimachion predominantem habet ſtipticam qualitatem propter quā & plagas cōſolidat: & emoroſagias que ex naribus ſiſtit ēplaſtratū: & aliarū etiā emoroſagiarum idoneū ē farmacuꝫ ipſum: & etiam ſucus eius adhuc magis & bibitus diſinterias & ſāguis eductiōes & fluxum muliebrem ſiſtit.

Liſmia .i. auis cardella

CAP. CCCCCXVI.

Iſſiuia latine grece coma: DYAS. lixiuia int cauſtica mittitur & ē ad uſū medicīe efficaciſſima ex cinere q̄rcꝰ non ſolum profitiens hoibꝰ ſꝫ pecoribꝰ que tenſione pulmois uexantur: & qbus uenenata res aliqua obſiſtit bibita enim ſtatim ſalutem affert: utilis eſt etiam in hūectantibus & in fiſtula: & ad difficilia uulnera ſananda: & calloſa & lōgi tēpis ſordida: que nullam medicorū p longuꝫ tempus ſenſerunt uirtutem: quottidie lauāda ſūt & ſic ſanāda apto medicamīe quia uirtus lixiuie non ſanat ſꝫ uulnera ad ſanitatem diſponit: Cinis ex ſarmētis ſtipticus ē: & ano & i recēte uulnere & in profluo poſitus ſanguinem ſanat: Cinis ex ſarmentis oliue acerrimus eſt: & ex nucleo puro acrior ē & hec lixiuia uulneruꝫ canceromata omnia aufert: & ex hac lixiuia ſordida uulnera lauanda ſūt. Caprifici cinis acer eſt: ſed braſſice cāibꝰ ſuperioribus acrior eſt: Cinis caprifici corticis pruriginoſas & ſordidas ēpetigines aceto acri plotas ſepius ſuppoſitus ſine dubio curat: GAL. vii. ſim. phar. cap. coma. Coma .i. liſſiuium illud q̄d eſt quaſi lotio cineris ita noīatur abſterſiue autem eſt & ſiccatiuiſſime omnium & q̄d ex cinere ficulnee & timalli fere iam putrefactiue eſt uirtutis q̄ qualis ſit in v. libro pertranſiui.

Litargia .i. obliuio

Litargio .i. ſtupor

Litargirum .i. ſpuma argenti & ē nomē compoſitum a lichos q̄d eſt ſpuma & argiros q̄d eſt argētū pro quo lege marechet.

Litargas ſubete eſt ſolutio cuꝫ ſompno

Litagluchichi eſt ſpecies mirre

Litarmenium .i. lapis lazuli

Liteta .i. uerruce

Litemus .i. ſtercus muris

Litenas .i. empetigīes

Litreatin .i. uſnee

Litia ualerīana

Lithiaſis interpretatur lapidatō a lithos q̄d eſt lapis īde lithopotridus ideſt lapis rotondus uel lithiaſis ideſt uitiuꝫ lapidis uel lithiaſis .i. calculatio: & eſt egritudo mala. ſ. a lapide in renibus uel ueſica exiſtente: Caſſius felix gal. inquit lithiuitas calculos uocant

Lithicolla eſt genus colle q̄d inuenies ſi leges glucten.

Litis .i. folia diuretica omnia

Lithimum uel alithimum quid eſt lege loachium.

Litri .i. blitis

Litritos .i. cucumer agreſtis

Litoſpermonaſis.i.grana ſolis
Lithos .i.lapis
Lithodemon eſt lapis demois q dicitur gagates
Litodendiõ.i.corallus & ẽ dicere lapidea arbor
Litoſpermon.i.lapideuz ſemen, eo q eſt durum ut lapis & ſunt grana ſolis, lege litteram culb
Litoſtiſtis .i.ſaxifraga
Lithomantinum .i.gemma que in nocte lucens eſt.
Litomeris .i.ſubtilis ſubſtantie
Littopotidus .i.lapis rotondus
Litron .i.nitrum
Lixopitum .i. medicamẽ ĩfrigidatiuum
Lixofilon .i.cartafilago
Litocopros .i.ſtercus lupi
Litrumbar .i.cimbalaria
Litrumbari idem quod ſupra
Lit .i.rapa
Lobarda eſt ſpecies calami aromatici
Lobarſlua .i.bardana
Lobia.i.faſſelluz & eſt faſſus gallicus
Lobirach .i.anabula
Libidron .i.yrcina

CAP. CCCCCXVII.

Ochalchada arabice .grece & latine medulla oſſium:
DYAS. cap.de medulla:
Medulla oĩs recẽs ſine ſale mollitĩe atq; ȳrutis mitifice ẽ:ĩueterata uero ſine ſale recorpatĩe efficitur/relaxando uerũ omnibus de medullis melior ẽ ceruina:ſecundo uitulina:tertio taurĩa quarto caprina:qnto berbecina: uerum medulle autumpno colligende ſunt/quia reliquis temporibus mixte ſunt ſanguĩ & ĩ eo tempore oſſa fragilia ſunt:& nũc demum medullas eximere debes cuz tuipſe oſſe fracto eas exemeris:Multe enĩ in iſtis fiunt ĩpoſtu re/uirtus ẽ omnibus ca.& malactica & laxatoria & plerotica uulnerum medulla ceruina puncta oĩum beſtiarum uenena expellit:conficis autẽ eam ex ſeuo & reponis ſilĩter ſupioribus adipibus:medulla omnis leuiter mollire & laxare durities & tũores poteſt: recẽs autẽ colatur emollita ſuperfuſa aqua & litheolo expreſſa:& ĩtez ſimili diſciplĩa lota purgatur donec aq̃ purior fiat:tunc duplici uaſculo reſoluta eliq̃tur ãtracta ſorde ſeu purgamẽtis:& rurſȳ mortario ſinitur coagulari:ſeruatur aũt i uaſculo teſteo nouo ad uſum:malactica uirtutez habens & ſclirodes corporis relaxans:
AVIC.libro.ſecundo cap.de medullis:
ex medullis conuenientior eſt medulla uitulorum & cerui:deinde tauri:poſtea caprarum:deinde ouium:& medulla q̃dẽ yrcoruz & taurorũ ꝓprie nõ caſtratoȳ eſt magis ſicca:& medulla extreitatum eſt magis pinguis:& medulla ẽ calefactĩa lenĩtiua:abſterſiua:multi nutrimenti ſi digeratur:& eſt bõa duritiebus & lapidoſitati illa q̃ ẽ ſicut ceruoȳ & uituloru non ſicut medulla yrcorum:illorum enĩ medulla eſt ca.& ſic:Medulla cõturbat ſtomacum & delet appetitũ:& oportet q̃ cõmedatur cum pipere & ſemínibus: & ipſa ſuppoſita cõueĩt duritiei matricis & fugat uermos uenenoſos
Lotium .i.urina
Lociualium .i.pentafilon
Lociualion idem quod ſupra
Lofac .i.fructus mandragore
Lofaſar .i.aſſa fetida
Lofaber .i.menufar
Logoar .i.berbena
Logoz .i.acorus
Logozi idem quod ſupra

CAP. CCCCCXVIII.

Ohachium ara.gre. lichimũ uel habel uel alithimũ:latine granum culcul: SERA.li. aggre.cap.lohachiuz folium eius eſt ſimile folio albena:& eſt herba que habet uenas in groſſitudĩe pollicis & indicis & longas:& ſunt coſte prope terram ſicut ſcel:& ſunt in eis nodi:& naſcuntur in unoquoq; nodo folia ſilĩa foliis balſami & eſt album maius:& in ſũmitate eius naſcuntur flores in uere & in principiis meſſium quorum color eſt

color uiolarum : niſi quia ſunt maiores eis:& quando flos habet fructū magnuz in quātitate ciceris plenū dulcis ſaporis latine uocatur granum culcul : & herba eius inuenitur in locis umbroſis & iuxta radices arborum magnarum & in locis uehementer humectis:& tēp9 collectioīs eius eſt in tempore meſſis:uirtus eius ca & hu.ī ſecūdo gradu.POSSE:SERA. mouet coytū & auget ſpma:& erectōnē uirge:& proprie quando confícitur cuz melle uel miſcetur cū ſiſamo:& q utitur eo nimīs incurrit coliricam paſſionē:Et idē auct.meſaruget quando bíbitur poſt ipſum uinum facit ſodam & ꝓprie ꝙdo torrefit.

Lohelibet .i.uolubílis
Lohenas .i.camfora
Lohleng.i.roſule & ſunt quidā tumores nodoſi ſuſpecti q uocantur roſule:iſtud uocabulum ponitur īn antidotario damaſceni cap . de oleo citrino & de oleo citrangulorum.
Loleng .i.betonica.
Loletareb .i.arſenicū.
Lolebau .i.amomum
Lolium quid eſt lege ſtelle.
Loliban .i.affodillus.
Lolíbani idem quod ſupra
Loma eſt ſecunda ſpeties ulcerū cornee oculiſed lora ē aqua in uinatia macerata.
Lomalarius .i.ulcus in cornea oculi, ſed parum profundum.
Lonitis .i.mentaſtrum.

CAP. CCCCCXIX.

Onchitis ſecundum dyas . lonchitis eſt ſpeties gladioli folia habens porri ſimília:ſz latiora & rufa:multas habēs ſuper radices uirgas.ſpanſas ſup terram & ramos ſuper terram decliues ī quibus ſunt flores ſimiles pelicino : ſed forma eorum ut gete eſt:& albū habz in medio ſicut roſtrum & labrū inſanum:& ſicut lingua ē ſemen eius lantie ſilē & trigonū & longum, unde & lonchitis appellatum eſt:Radix eſt ei ſimilis dauco : naſcitur locis aſperis & ſiccis : Plinius capitulo lonchitis folia habet rubicunda : ſemen nigrum ſimile comedorū, quorum ora patent & oblongum ī ſilītudinē lācearū radicem ut daucus:Radix eius cuz uino bíbita urinam prouocat:Item dyas . Eſt & ſecundum genus lonchitis folia habēs ſicut ſcolopēdria ſed aſpiora.POSSE: folia eius impoſita uulneribus tumorez non admittunt bíbita cum aceto ſplenē ſiccant:GAL.vii.ſim.phar.cap. lōchitis eius quídem ſemē triangulū habz ſimile lantie ſecundum figuram:Radix quidē ſimilis eſt aliq̄liter paſtinace : & ꝓpterea urinatiuum, eſt farmacum:eius uero qui ſimilis eſt ſcolopendrie folia uiridia qdē ad conſoliditatem uulneruz ſunt idonea, ſicca uero per oxímel bíbita ſplenes ſcliridos ſanat.

Lopinas .i. auripigmentum, ſed lepnías fragidos.i.terra ſigillata:quidam tamen exponunt q̄ ſit auripigmentum, licet nō uere ſicut apparet ſi leges lepnía.
Lopoſpmatis ſemen eſt quaſi ſperma .i. ſemen herbe que frangit lapidem & eſt granum ſolis.
Loptoſpmatis, idem quod ſupra.
Lora.i.uinum quod dicitur pucciolum.
Loraſen .i.pulegium.
Loraſcium .i.mentaſtrum.
Loton .i.farina fenugreci.
Lotos .i.arbor magna & eſt arbor mella uel agrifolium.
Lothos .i.ſpeties trifolii.
Lotus .i.lothos.

CAP. CCCCCXX.

Otura plūbi ſecunduz dyas . cap. de lotura plumbi fit ſic Accipe mortarium plūbeuz & piſtellum plūbeū:& mitte aquam & tere ꝙdiu nigreſcat:& poſt liq̄ per lintheolum & refunde & adde aquā q̄ poſſit meliꝰ liquari hoc fac ꝙdiu ſufficiat & poſtea dimitte reſidere ī mortario plūbū, & tere lauādo ſicut lauatur cachimia ꝙdiu aqua lípida ſit : Alii uero combuſtū plūbū terūt & lauāt diſciplia

ſuperiori : Multi uero limaturam p lũbi terunt & lauant diſciplina ſuperiori :
POSSE. DYAS:uirtus eſt ei frigida & ſtiptica & pareplaſtica:malactica alta uulnera replens:reumaoculorũ abſtinẽs/ ſuperflue carnes creſcentes uulneribus/ depaſcit fluxum ſanguinis uulnerũ/bene ſtringit ani uulnera & condilomata cuꝫ oleo ro. medicatur:uulnerib9 cicatriceꝫ inducit:tantam efficatiam habꝫ quãtaꝫ & ſpodium:uel tutia/quia ſcarotica eſt omnia iſta inuenies ſi leges haſas/

Lubem .i.olibanum/
Luben idem quod ſupra.
Lublet .i.lupulus/
Lubit .i.faſeoli.
Lubia idem quod ſupra.
Lubieta .i.almea.
Lubrie idem quod ſupra.
Lubue .i.arbor cuius gumi eſt ſtorax.
Lubuſar .i.antimonium/
Lubuſari idem quod ſupra.
Lucapſas .i.lactuca aſini/
Lucath aldeneb/ẽ id qđ auro adheret & eſt borax.
Lucaridis eſt lapis egiptius/quo fullões utuntur ad dealbationem pãnorũ: lapis qui ĩ aqua uelociter ſoluitur & eſt ſatis ſtipticus.
Luchabat barbarica eſt quoddam qđ ẽ ſi cut hermodactilus & oritur in africa/ & eſt taſſus barbaſſus
Lucefaſon .i.mentaſtrum/
Lucifalidon .i.ſponſa ſolis.

CAP. CCCCCXXI.

Vchia ara.uel lengibi latine faſeolus:SERA. li.aggre. cap.luchia ſiue lubia auct. dyas.folia habꝫ ſimilia foliis plante que dicitur cuſſus:niſi quia ſunt molliora:& rami eius ſũt ſubtiliores ſilẽs filis adherentes herbis quibus appꝛimãt & elongantur multum donec ſit ũbraculum ſub eis:& habet uaginas ſubtiles ſimiles uaginis fenugreci:niſi quia ſunt longiores eis & pinguiores : & interius uidentur quaſi uarii diuerſi coloris quia quedaꝫ trahunt ad albedinẽ & quedam ad rubedineꝫ:& cõmeditur huiꝰ fructꝰ elixus ſicut cõmeduntur ſparagi uirtus eorum ca.& hu.in prĩo gradu:POSSE. SERA.generant multam uentoſitateꝫ & ꝓuocant menſtrua:& iflãt:& generãt humores flegmaticos groſſos : & ſunt mali ſtomaco:& rubei ſunt groſſiores : & quando ſumuntur cũ ſinapi & cõmeduntur:ſinapis prohibet malitiaꝫ eoruꝫ & albi quidem ſunt multam huiditateꝫ habentes/& ſunt graues digeſtioni:& cimĩum iuuat ad digeſtionem eoruꝫ & cõmedere eos calidos cum almuri : & oleo & cimino:& non cõmedatur cortex eorum exterior:& bibitur poſt eos uinũ parum groſſum:& preparati cum aceto ſunt difficilis digeſtionis ꝓpter ſiccitatẽ aceti:& de proprietate eoꝝ ẽ prouocare menſtrua/& maxime qui ſunt rubei ex eis:& ipſi ſunt boni pectori & pulmoi & faciũt ſompnia mala:Auerois li.colligęt cap.de faſeolis lengibi/faſeoli declinãt ad ca.& hu.& ĩpinguant corpus.& ꝓuocãt urinam:& ſanguineꝫ menſtruũ & laxãt uentrem:& proprie rubei : & inducunt ſompnia mala & faciunt uertiginẽ
Luctribos .i.t aſſus barbaſſus
Lucoion .i.uiola alba
Luconai .i.alumen/
Lucublet .i.pſillium
Lufaba .i.mandragora.
Lufabar idem quod ſupra.

CAP. CCCCCXXII.

Vf dragõtea bleda ſaredarecon uel aſclepias ara.gre. dragontium la. ſerpentaria/ uel uiperĩa uel collũ dracoĩs DYAS. cap.de dragontea:dragontea ſiue ut alii aſclepias folia habet Aaron ſimilia,ſed plura & minora cuius uirga uel haſta duobus cubitis eſt longa.& ipa uaria ſimilis ſerpenti: liuores .i.maculas purpureas habens ſolidas ut digitus in qua ſemẽ eſt ſimile botruo:prĩo coloris uiridis:poſt maturitateꝫ uero color eſt ei ſimilis croco & ẽ guſtu mordax radix

eius bulbi habet rotonditatem ſimilem Aaron cuꝫ corio tenui: naſcitur ūbroſis locis & ortis: SERA. li. aggre. capitulo luſi. dragontea. & eſt maior & mīor ubi ſcīendū ꝙ maior ē q̄ uocatur ſerpētaria & illa eſt habens folia criſpa que poītur hic: ſed minor eſt illa que uocatur aarō & eſt illa habēs folia plana pro qua lege Aaron: GAL. vi. ſim. phar. capitulo de ſerpētaria ſubſtātia radicis eiꝰ ſubtilior eſt ſubſtantia radicis Aaron: & ī ſapore eiꝰ ē acuitas & amaritudo & ſtipticitas pauca: & uīrtus eius eſt ca. & ſic. ī prīo gradu: IO. MES. cap. de luf: Luf ē plāta que dicitur colundra coīs: & ex ea ē alia planta habens folia plana: alia criſpa: & radix plane eſt exterius ad nīgredinem attinens: interius uero eſt alba: criſpa uero exterius cineritia: īteriꝰ alba ad citrinitatē declinās & ſup utriuſq; radicē eleuantur ſtīpītes habentes maculas in modum ſerpentis: Melior ꝑs totiꝰ plāte eſt radix: & melior radix eſt groſſa & completa & orta īlocis liberis: & melius tempus collectioīs eius ē uer: & prīcipiū eſtatis: & criſpa calidior eſt plana: Plana ca. eſt in primo criſpa in ſecundo GAL. dixīt: plana ca. eſt in principio ſecundi: criſpa in fine: & uerius eſt: & in utraq; ē caliditas & acuitas quaſi poīta ī ſupfitie cum ſubſtātia terrea ſiꝫ ī plana ſubſtātia terrea ē uīncēs plꝰ: & utraq; ē abſterſiua, inciſiua: penetratiua: aperitīa: ſubtiliatīa humorum groſſorum & uiſcoſoꝝ adherentium criſpa autem ad hec omnia eſt fortior nocet utraq; acuitate ſua ſtoāco & epati debili fatiens reumatizationem & mordicationē & reumatizat ad ſtoā cū materias a mēbris uicinis: corrigitur prīmum nocumentum ut propinetur cū rob aut melle paſſularum aut ſpetiebus alefangie: & ſecundū nocumētū corrigit permiſcendo ei aliquod ex medicinis ſtomaticis ſtipticis ſicut eſt maſtix: & citonia & propinare trociſcos diarodon poſt eius exhibitioneꝫ tollit nocumētuꝫ ipſius: POSSE. DYAS. ſemen eius expreſſum uīrtutem habet in ſuco: nam addito ſibi oleo dolorem auriū cōpeſcit lane inunctus in natibꝰ addit̄ polippos maxime curat: & cancros optime ſanat: ſeminis eius. xxx. grana cum puſca bībita caligīnes oculorum emendat: flores eius cum ceperint matureſcere ſi a muliere pregnanti fuerint odorati, aborſū faciūt, uirtus eſt radicis eiꝰ ca. ūde orthonoicis more electuarii accepta medicatur: tuſſientibus & catarrum habētibꝰ maximū preſtāt effectum: toracis tumores curat nō reuerſuros maxīe ſi aſſa aut cocta accepta fuerit ſicca tūſa & ī puluerē ducta melle addito, omnia ſimiliter facere pōt, diuretica eſt: uentrem ſtimulat cuꝫ uīno bībita: uulnera ſordida fagedenica cum brioīa alba & melle purgat: & cicatrices curare facīt: ex qua collīria ad puſtulas neceſſarie fiunt: aborſum facit impoīta dicitur ꝙ ſi quis ex ea radice ſe tinxerit tutus ab incurſu ſerpētū ſeruatur: aceto mixta maculas limpidat: folia eiꝰ recentibus uulneribus neceſſarie adhibentur: elixatura eiꝰ adhībita ꝑmoībus maximū preſidium eſt: ſucus radicis eius caligīes & glaucōata & ꝑterigia detergit: radix ipſa decocta & comeſta prodeſt: In īſulis quibuſdam orientis melli addito cōmedītur: eſt enim ferventis & recorporatīe uīrtutis: quā greci metaſincreticā uocāt. Item ex ipſa collīria cum melle confecta atq; formata fiſtulis aptantur facit etiā ad detractionem tardantis urine: cum melle linīta polippos & cāceromata cōſumit: odor radicis atq; herbe cōceptōeꝫ uteri mox facturā corrūpet: ſeminis eiꝰ grana. xxx. illud efficiunt: acrior ē q̄ aarō & amarior & calidior & ē extenuatoria plus in ſe etiam habet uim aliq̄ ſtīpticaꝫ cum pua acredīne uel amaritudie: Radix autem plus operatīua: purgat enī uiſcera & extēuat pīgues & gluctinoſos hūores & ad uulnera malitioſa optimū medicamen eſt: quia purgat: & emēdat fortiter cum aceto trita & linita alfos tollit: folia uero eius uulnera & plagas recentes exercent. GAL. mun. dificat & apit opilationes epatis & ſplenis & renum, quia ſubtiliat humores groſſos & uiſcoſos & conuenit multum uulneribus malis &

abſtergit ea:& mundificat mũdificatõe
forti:& uirtus foliorum eius eadem &
ſeminum eius eſt fortior foliis & radice
& ideo curat cancroſa apãta que fiunt ī
naribus,que nominantur multorũ pedũ
& eſt polipus:& ſucus luſ mundificat
maculaz oculi que fit ab ulcere:& liniũt
cum ea quidam caſeum recẽtez exterius
quia cuſtodit eum & prohibetur ab
eo putrefactio: Et idem eodem li. cap.
dragontium,dragontiũ ſiue ſerpentaria
habet quidem aliquid ſimile Aaron taz
in foliis q̃ in radice ſed acrius eſt eo &
amarius ideo magis calefactiuũ & magis
ſubtiliũ ptiũ habz aũt & leuẽ ſtipticitatẽ
quandam qua concurrente cum p̃dictis
duabus qualitatibus acris & amara ef-
ficaciſſimum fit farmacum:Radix tamẽ
expurgat uiſcera oĩa ſubtiliãdo groſſos
& uiſcoſos hũores malos aſſũpta uero
ulcerum eſt optimuz farmacũ:expurgat
enim & mundificat fortiter tam cetera
que mundificatione indigent q̃ morfeas
cum aceto:folia uero habentia uirtutem
conſimilem tam ulceribus q̃ uulneribus
leſum neruum habentibus conueniunt:
quantum quidem mius ſũt ſicca & tãto
magis ſolidant: Nam ſicciora acrioris
uirtutis ſunt q̃ conueniat ulceribus:
creditur autem & caſeum humidum & putreſcibilẽ cõſeruare exterī9 ei appõita
propter ſiccitatez complexionis:fructus
autem uiolentior eſt nedum foliis ſed &
radice q̃re cãcros & polippos extermĩare
creditur ſz & ſucus eius que ſũt ī oculis
expurgat:Et idem in libro de cibis,cap.
de dragõtea:& huius radicẽ decoquẽtes
bis aut ter ut deponat qđ mediciale cõ-
medere aliquando damus,ſicut & radicẽ
Aaron quando fortiori indiget uirtute
que ſecũdũ pectus & pulmonẽ cõtinẽtur
uiſcoſa & groſſa: IO·MES. ſolutione
educit flegma ſubtile & groſſum: &
mundificat:& cõfortat renes:& ꝓuocat
urinam:& excitat coytũ:& eſt ex rebus
mundificantibus pectus & pulmones &
confert eis ſuper qbus timetur frequẽtia
ãhelitus uel aſmaticis ꝓpter exuberãtiã
humorum uiſcoſorum in eis:& proprie
lohoc ex ſuco eius cum melle:& rob:&
quandoq; admĩſtratur cum ouis & ualz
ſimĩliter:& dixit democritus iuuamẽtũ
utriuſq; ſpetiei ei9 magnũ ẽ emoroidaꝝ
doloribus:& uentoſitatibus eoꝝ ſecũdũ
omnem modum adminiſtrationis ipſius
& ſumptum & ẽplaſtratuz:& nos expti
ſumus:& experti iuuamenti ẽ ſup hũore
crudo quĩ eſt in ſtomaco & renibus: &
dixit gal.reſoluit durities & apãta dura
ſplenis:& alioruz membrorũ:& conuẽit
ulceribus fraudulentis & fiſtulis:& con-
ſumit additiones carnium ĩ naribus,&
prohibet fieri in eis corroſionẽ & cãcrũ
Sucus autem eius diſtillatur in aure cuz
melle & conuenit tinnĩtui & ſurditati &
dolori auriũ:& abſtergit ipſi9 ſordities
& exſiccat ulcera eius utraq; eius ſpecies
eſt ex rebus que mundificant faciem &
auferunt feditatem cutis & delẽt pãnuz
& lentigines & morfeam ꝓprie cũ melle
& fiat emplaſtrum ex ea cum melle &
ſtercore caprarum ſuper podagram &
concuſſionem neruorũ & conuenit eorũ
doloribꝰ:& ſuppoſitõ facta ex eo educit
menſtrua:& facit aborſum:& dicitur q̃
fugat ſerpentes & uermes uenenoſos

Lulatin .i.indicum
Lulatim idem quod ſupra
Luulatin idez quod ſupra
Lulep eſt ſpeties uolubilis que dicitur
lupulus
Lulme .i.arbor ſtoracis liquide
Lulmei idem quod ſupra
Lulientia ſunt ſpeties limatiarum
Lulian .i.uſnee
Luliam idem quod ſupra
Luliſar .i.balauſtia
Lula .i.margarita
Lulolion .i.aſpaltum
Luloſar .i.nenufar
Luminaria .i.tapſus barbaſſus
Lumi .i.limoncellum
Lumbrici terreni quid ſunt .i.taratim
Lumbricus longus & latus .i. uermis q̃
oritur in inteſtinis hominuz & uocatur
ſolea uel cingulum
Lumbrieb .i.Aaron
Lunaticus .i.epilenticus

Lunaſap .i.amomū
Lunapariʒ .i.aſpaltum
Luparia eſt herba interfitiens lupos & potiſſime puluis factus ex ea:& quidam falſo dicūt ꝙ eſt radicula ſiue elleborus niger:ymmo eſt herba que alio nomine uocatur ſtrangulator adip:& eſt aconitum
Lupinus ſemē notū multi fabā egiptiacā dixerunt:ſed falſo pro pōdere eo utētes apud Io. Sera.in .vii.cap.de probatione tyriace ē pōderans aureū.i.&.ʒ.ſʒ noſtri lupini nō ſunt tanti ponderis ꝙ quibus lege tarmus.
Lupinus ſilueſtris quid ē lege quā ſupra
Lupinus regalis.i.ſilueſtris
Lupiſma .i.caſtanea
Lupillus .i.uitis nigra
Lupus eſt quoddam animal oībus notū eius ſtercus & coriū habent proprietatē contra colicam ſicut inuenies ſi .l.fimus
Lupulus quid eſt lege ieblech
Lutheus color .i.color.geneſtre
Luteanis .i.cimbalaria
Luteaniſon idem quod ſupra
Luti alleta .i.terra ſigillata
Luti almes .i.almea
Lutifarion .i.ſatureia
Lutuʒ magra.i.terra ſinopida & ē terra rubea carpentariorum.
Lutum lune .i.lutum ſamium.

CAP. CCCCCXXIII.

Vtum ſamium qdā dicunt ꝙ eſt bolus armenus ſed: Auic.libro ſecundo cap .de bolo ſamie dicit lutū ſamiuʒ ideſt talk uel ſtella terre quod idem eſt/ Inqt gal.nos utimur ex hoc qđ noīatur ſtella:Ego autem dico ꝙ hoībus uidtur ꝙ illud eſt talk uerum/de talk diximus ꝙ inuenitur in terra grecoruʒ in inſula cipri & dixit idem gal.lutum ſamiū eſſe ſicut lutum ſigillatum in retētiōe ſāguīs & in rebus aliis eſt pluris nobilitatis q̄ ſigillatum & eſt uiſcoſum tenax gluctinatiuū nō indigens ablutione.POSSE. prohibet apāta ca.ī iceptione & conueīt aduſtioni ignis & confert in principio podagre linitū & conuenit fluxui ſāguis a matrice & cū egeſtione
Lutum aneſuburum ideſt q̄dā cōfectio ſic nominata
Lutū anſiburiorem eſt quoddam genus terre qđ uocatur lutū armenū
Lutū ſigillatum .i.terra ſigillata
Lutum chimolea.i.chimolea
Lutū diuinū idem quod ſupra
Lutum alhur .i.purum
Lutum comendendum eſt lutū qđ dicit in zobozad.i.ad comedendum:SERA. eſt ſemen album habens ſaporē manne
Luyula quid eſt lege alleluya
Luyſar .i.antimonium
Luyuſari idem quod ſupra
Luzach .i.arbor fraſinus
Luzachs idem quod ſupra
Lucar arſenīcum

SEQVITVR:DE:M:

Aafilō .i. peucedanuʒ

CAP.CCCCC. ET:XXIIII.

Aaleb ara. exponitur ī li. Raſis de lapide ꝙ noīatur in lingua hyſpaīca arzeuo & ego queſiui ab hyſpanis quid eſſet arzeuo & oſtenderunt mihi agrifoliū:uerū Arabs dixit mihi ꝙ eſt arbor quā nō habemus in partibus noſtris : Agrifolium uero dicebat uocari trachach ara: Stefanus mehelebum inquit, uocatur gre. kiſamū ſed trahamalhaui mahaleb eſt medulla fructus ceraſi domeſtici uel ſilueſtris:& eſt in ueritate medulla ceraſi ſilueſtris cuiuſdam qua mulieres arabuʒ utuntur in oleo quo ungunt capillos ſuos:& alio

nomine uocatur nere:& eſt arbor ceraſi ſilueſtris: SERA.li. aggre.cap.mahaleb auct.dyas.eſt arbuſtuz quod aſſimilatur arbori alcanne in magnitudie ſua habēs folia ſilia foliis oliue:niſi qa ſūt fortiora & latiora eis:& habet fructū ſilēz fructui maſticis nigrū,in cuius ſapore ē dulcedo & eſt fructus eius aliq̄do ſicut ī racemis & naſcitur ī locis agreſtibus:& folia eius ſunt ſtiptica:POSSE.SERA.folia eiꝰ conferunt ulceribꝰ oris q̄do maſticātur & fit cum eis collutio.& quādo bibitur decoctio granorum eius prouocat urinā & dicunt alii & menſtrua:& dixit gal.in libro tractatu nono ſunt qdā qui putāt ipſam eſſe carpobalſamuz & iā diximus de eo in cap.balſami:Et idem auct. Abē meſuay:eſt ca.& mollificat & conuenit dolorī yliorum:& quādo bibitur cōueīt nauſee:& eſt una ex medicīs q̄ excutiūt ſuperfluitates a corpore que impīguant ipſum:& expellit lumbricos:& aſcarides & conuenit podagre:frangit lapidez:Et idem auct.albaſari eſt ca.ī ſecūdo gradu ſic.in primo frangit lapidē qui ē ī reībꝰ & ueſica & prouocat menſtrua:& ſedat dolores:defertur ab andragē & abuahiū & melius ex eo ē illud quod aſſimilatur margaritis minoribus & habet bonum odorem:Et idem auct. Yſaac Beneram almahaleb ſunt ſpeties ex eo & ſūt albū & nigrum:& uiride:& album habz pua granaita q̄ maius ex eis ē ſicut cicerula & eſt in inſula:& minus ex eo eſt illud đ hyſpania:melius ex eo eſt albiꝰ & mūdiꝰ & puriorīs odoris:deterius uero ex eis ē nigrum : & adminiſtratur medulla eius cūm cortice:& cortex eius ē niger exterius & interius albus defertūur a monte leluē & de dorgebei & de nachāt arbores grandes:& colligitur in ſeptēbri & illud qđ de ipſa utimur eſt granuz, & cortex eius eſt ca.in ſecundo gradu ſic.in prīo frangit lapidem ueſice & renum:& idez auct. Raſis mahaleb eſt ca.& mollificat uentrem.

Mahat quid lege darſiſaham.
Mahamode .ı.ſcamonea
Maharoth .ı.radix ſilfū.

Malomagica .ı.ſebeſten
Mahalech .ı.mahaleb
Maiſach .ı.berberi
Maiſachi idem quod ſupra
Maiſabon .ı.afronitum
Maurella uocatur a multis ſolatrum & eſt ſtrignum ut macer herba quaz greci ſtrignum dixerunt,latini maurellaz uocant
Mauresis eſt cataracta oculi
Mauſacha paulus ad diſſolutū ſtoācum et ībecillez aloe mauſacha maſtix qđ ſit nondum ſciuimus, intellexi qđ in ſiria habundat
Mabarimaticon in antidotario uirili in confectione eſdre quidam q̄ eſt ſucus cauliculi agreſtis
Mabata ſi inuenitur male eſt ſcriptum nam debet dicere nabata & quid ē lege nabata.
Mabachematio .ı.ſucꝰ cauliculi agreſtis
Mabathematicō idem quod ſupra
Mabrahinch .ı.geneſtra
Maboth radix eſt ſimilis anuiden ſed debilior
Mabroth idem quod ſupra
Mararos eſt radix plante unde emanat aſſa fetida
Macharos idem quod ſupra
Macharo .ı.mezereon
Macer .ı.cortex mali punici
Maceri .ı.amomum
Macerian idem quod ſupra
Matia .ı.lenticula
Macis quid eſt lege ſiſtoſe
Machir idem quod ſupra
Machi .ı.colirium
Macropiper .ı.longum pip:nam macro ideſt longum,pro quo lege falfel
Macronoſia .ı.egritudo longa
Macton .ı.cataplaſmata fenugreci
Madach .ı.bdellium
Madachi idem quod ſupra
Madafon .ı.apium riſus
Madiera naſturtium
Madilion .ı.bdelliuz
Madion .ı.uſnee
Magaron .ı.polium
Magra quid eſt lege mezgreh

Magrafon .i.pentafilon
Magesur .i.usnee
Magnes .i.lapis calaminaris
Magnetium .i.species marchasite
Magit .i.cibaria de lacte
Magnisia .i.aqua
Magniflos idest herba q̄ uocatur filius ante patrem
Magur .i.antimonium
Maguri idem quod supra
Maguagua .i.marubium
Maguderis .i.caulis
Maiorana sansucus quidam amaricum dixerunt ara mezemus uocatur.
Maionio .i.simia
Malabatrum est folium indum: & illud apud Auic. inuenitur sub hoc noīe foliū & ipsum non est illud folium quo nunc utuntur: nam dyas malabatrum inquit putauerunt multi etiā nardi īdici foliū sed fallūtur & cetera: Plinius malabatrū arbor in siria folio cōuoluto arīdo colore: & infra laudatius ex india uenit in paludibus ubi gingni credunt lenticule mō odoratus ꝙ quo lege sedis & cetera: Mala apia que paulus cōmēdat sūt mala predultia cuius testis sum: Nam parisii & rome uidi & cōmedi:
Malatina apud p̄aulū cap. de egrītudīb9 narium confectio trociscorum condisi duorum
Malacticum .i.mollitiuum saniē fatiens
Malachi .i.malua
Malagma .i.emplastrū mollitiuuz
Malaxare .i.mollificare.

CAP. CCCCCXXV.

Alamatiana expoit ysidor9 ꝙ a loco dicuntur: quidam uero exponunt silueſtria: uulgari tamē hyspāico etiā domestica omnia matiana dicūtur dyas. de ipsis pròprium facit capitulū: Inquit matiana cuz adhuc imatura stiptica sūt & cetera: In alio tamen capitulo exponit ꝙ sūt extiua. Apud Sera. uero ex uerbo dyas. habetur ꝙ colliguntur in uere: & Auic. in hoc concordare uidetur: Nam dicit ꝙ nocent neruis proprie uernalia sicut dixit dyas. & ꝺ uiribus cordis dicit ꝙ confortant cor:
Malacitonia .i. citonia pro quibus lege cuffa
Malastoraca .i. aristologia rotonda
Mala terre .i. ciclamē pro quo le. buthor marien
Malapunica .i. mala granata.
Mala aurea .i. cozula uel crisomola uel barchocha
Mala coru .i. dragontea
Mala granata quid sunt: lege urnam
Malachium .i. nigella.
Mala probaratrum īdest folia uel sucus feniculi
Malaxatiua .i. mollitiua
Malachia .i. molles pisces uocabulum est gal. in dinamidiis cap. de generantibus grossum humorē: & cap. de generātibus crudos humores ut pulpi, sipie uligines &cetera
Malastorica .i. aristologia rotonda
Malacticon .i. relaxatiuum
Mala lipue .i. storax
Malachin .i. bdellium
Malassat .i. mollit

CAP. CCCCCXXVI.

Alamusch ara. gre. narsestica: usnee uel lanugo: & īuestit arbores granatorum
SERA. capī. malamusch auct. Ysaac Benarā & est malū granatū paruum apertuz sicut rosa: & colore suo intra albedinē & rubedinē & citrinitatē & in medio sui habet florem cui9 color est sicut color eiusdē: sapor ei9 ē pūticus & est odoriferum: & est friī prīo gradu sic. in secundo: & idem auct. gal. muscus malorum granatorū .i. lanugo ꝓprietas eius est attenuare & subtiliare: & loco eius potest poni pōdus eius de cimino & carmeno: & tertia ps pōderis de costo & habet uirtutem sicut nard9: est ca. & sic. in secūdo gradu flos eius arboris dicitur narsestica: & gre. balaustion: & ē frigid9 & conuenit stomaco & epati calido quā

nuenies si leges aynech
Malsagria .i.malua agrestis
Malta est genus cementi ut in paladio
Malealyend .ibdellium
Maleltima .i.cucumeres siluestres
Malmerum .i.ciperus
Malia est genus cementi ut in paladio
Malialk .asarum
Melalka idem quod supra

CAP. CCCCCXXVII.

Alum latīe:gremilia:Malū omnibus est notum: Raby moyses cap.de malo:Maluz odore suo corroborat cor & cerebꝝ:& iuuat ptisicis & melācolicis sed comestio eiꝰ peior ē oīuz comestiōe fructuum:generat uentositatē .s. quam generat in secunda & tertia digestione ita ut sit dictuz a sapientibus/ꝙ generat ptisim & ethicam eo ꝙ huiusmōi uēto-sitates inflāt arterias & uenas Auerois quinto colliget auct.auenzoar SERA. libro aggre.cap.de malo & ex eis quedā sunt dultia:quedā pōtica quedā stiptica quedā acetosa:& quedā insipida aquosa in dulcibus est substantia aquosa tēpate substantie:& ī pōticis quod uincit super ea est temperamentum frigidū terreum sed stipticis est hec eadē substantia cum substātia aquosa:q̄ ī dultibꝰ:& ī acetosis est substantia aquea frigida :GAL.vii. sim phar.cap.milea.i.pomaria & ē arbor mali non quelibet est unius nature:sicut neqꝫ fructus:Nam pomorum alia sunt dultia:alia uero austerea:alia pōtica :alia uero acida:alia uero non totaliter exso-luta & aquosa:& p̄domīatur aquositas in hiis ut sit complexio eorꝫ humidior & frigidior :terrestre uero frigiduz do-minatur in ponticis:indigestum uero in austeris.hoc & aqueum frigidum sicut in dulcibus eucratum dominatur : ista autē & folia suci & cortices eius arboris adinuicem differunt unde herbis uti cū austeris qdē & accidis uulnera cōsolidat & flegmonum qui sunt in generatione repercutere id quod influit : & stomacū exsolubilem:& uentrem corroborat cuz aquosioribus uero mordaces flegmones incipientes:& eos qui sunt in augmento remittere:Quonaz autem multa oītus pomis humiditas infertur palam est & ex eo ꝙ nullius eorum sucus perdurat sed acescunt & corrumpuntur oia solū enim citoniorum que utiqꝫ PPter p̄do-minantem stipticitatez minus sūt huida aliis quorum sucus coctus cum melle durare potest:ipse autem per se neqꝫ ita est durabilis:
Malum terre .i. ciclamen:pro qua lege buthormarien
Malum storacum .i.aristologia rotōda
Malum malanum uel bonum malanum ideſt antrax
Malum citonium quid est lege cuffi
Malua cum suis spetiebus quid est lege altea:est aliud genus malue qđ uocatur malua femina uel malua terratica:& ista ē pes columbinus
Maluauiscus quid est lege .l. quā supra

CAP. CCCCCXXVIII.

Alk ara.latine sal: SERA. libro aggre cap.malk auct. dyas.sunt eius due spēs una que est ex mīera & alia que est ex mari:& illa que est ex minera est fortior & est andaran:& melior ex eo ē non habens lapidem clari coloris cuius ptes sunt equales :& ex marino melior est albus equaliū partium:& etiā repitur in locis aquarum stantium:Idē auct.gal. & sal qui generatur in stagnis marinis assimilatur marino & iste sal fit ī mari-timis nam quando decrescit aqua uel contrahitur in temporibus estatis coa-gulatur a calore solis adurente quod est in marginibus aque : & fit sal:& hoc fit plurimum eo ꝙ aggregetur in loco illo ex aquis sordidis que sunt multū calide & propterea quia euacuatio aque maris fit in loco arto substātia eius est grossa & sapor eius est stipticus salsus sal uero qui est ex minera est grossioris substātie & fortioris stipticitatis :& uirtus eius ē

& ſic in tertio gradu: Sal ſodome eſt ſal qui generatur ī mari mortuo ubi eſt aq̄ amara in qua ſi proiciantur piſces mo-riuntur & uocatur ſic a nomine mōtiū qui ſunt ꝓpe illud mare: Sal q effoditur a mineris eſt minus ca. & minus ſubtile alis: Comburitur ſal ſecūdū hūc modū pone ſal in olla noua & cooperi illam ne ſaliedo egrediatur ab olla ꝓpter calorez ignis: & ſepeli ollā ī prunis & dimitte ibi donec aduratur & crepetur: deīde aufer ab igne: & potes diſcernere diuerſitatez ſalis a ſuo ſapore: & hoc quia ille qui p-ticipat amaritudine reſoluit: ſed qui eſt ſalſus ſolum cū reſolutione ſua ſtiptícat & ſtringit; & ſal quando aduritur eſt maioris reſolutioīs & mīoris ſtipticita-tis: & flos ſalis eſt ſubtilior q̄ ſal aduſtus & ſapor eius ē acutus & reſoluit reſolu-tione forti: & eſt flos eius ſpuma que eſt ſupra ſalē: ſz puluis salis aſſiliatur ſpūe ſalis multum & poſſibile ē ꝙ ſubtiliaret & reſolueret pluſq̄ ſal: & aggregaret qd remaneret de ſubſtantia ex corpe ſicut ſal: & ſi tu capis piſces uiuentes & ꝓiicis in mari mortuo moriuntur ſtatim. ergo debes ſcire ꝙ accidit ꝓpter amaritudinē que eſt ī eo que quidē inimica ē aīalibus omnibus & plantis: POSSE: SERA: uirtus ſalis ē que prohibz putrefactōnē corporum eorū que ſūt pata putrefieri propter humiditatem ſuperfluam que ē in eis: & ſal maris quando extēditur ſup corium: & ponitur ſuper ſplenē reſoluīt duritiem eius: DYAS. cap. de ſale: Salis uirtꝰ ē ſtiptica & abſtergit & mūdificat & reſoluit: & aufert carnem ſuperfluaz ab ulceribus: & cauterizat & prohibet ulcera fraudulenta: & ingreditur in cō-fectionibus medicinarū ſcabiei & aufert carnem ſuperfluam que creſcit in oculo & liquefacit ungulam que fit in eo: Et ingreditur in criſteribus & ē bonū apā-tibus hydropicorum: & quādo miſcetūr cum oleo & aceto ſedat prurituz quādo ungitur iuxta ignez donec ſudet: Et idē facit in ſcabie ulcerata & nō ulcerata & in lepra: & impetigīe: & quādo miſcetur cum melle & aceto & oleo: & linitur conuenit ſquinantie: & cum oleo ſolo conuenit apātibus Vuule & duaz aīg-dalarum: & curſui huīditatū ad gīgiuas & fit ex eo emplaſtrum cū ſanich ordei coſto & melle: ad pruritum: & ad fluxi-bilitatē gingiuaz: & ad ulcera corroſiua & fit emplaſtrum cum eo & ſemine lini ad puncturam ſcorpionis: & cū origano & yſopo & melle ad morſum uipre: & cuz pice alkitran aut cū melle ad morſū animalis qđ dicitur caraſtes: & ē ſerpens cornutus: & quando fit emplaſtruz cuz eo & melle & oleo reſoluit furunculos: & quando miſcetur cum origano & fermento maturat apoſtēata flegmatica teſticulorum: & conuenit morſui rane exiſtentis in flumine babilonie: & quādo teritur & ligatur ī petia lini & ſubmer-gitur in aceto forti & miſcetur cū iſto & ponitur ſupra morſū ī quo ē morſura animalis alicuius uenenoſi conuenit: Et quando miſcetur cum melle conuenit ſanguini mortuo qui eſt ſub oculo; & conuenit nocumento opii & fungorum pernicioſorum: & quando miſcetur cuz farina & melle cōuenit cōtuſiōi neruorū & attritioni lacertorum: & ponitur ſup combuſtionem ignis & non ſinit locum ueſicari: & ponitur in hunc modū ſuper podagram & conuenit: & fit emplaſtrū cum eo & linitur cum yſopo & prohibz heriſipillam & formicā augeri in corpe & quando miſcetur cum oleo prouocat ſudorem: & quando ſumitur in potu cū uino & aqua laxat uentrem uerū tamen eſt malum ſtomaco

CAP. CCCCXXIX.

Amad ara. grece teſea latīe cinis: SERA. libro aggre. capitulo mamad auct gal. mamad ideſt cinis ſunt in eo q̄litates contrarie eo ꝙ eſt ibi ps terrea & pars uelut fumoſa & illa ꝑs ē ſubtilis & quando miſcetur aqua recedit cū ea & remanet pars terrea que eſt debilior: & uirtus cineris diuerſificatur ſecūdum diuerſitatem lignorum ex quibus fit: nā

opatio cineris ficus doēstice & silueſtris
eſt q aduruntur rami eius & colligitur
cinis ī aqua & dittitur ibi aliquot horis
& colatur/deinde poītur adhuc aliq cinis
& fit hoc ſepe:GAL.viii.ſim phar.cap.
de cinere quod icipit tefra:Tefra.i.cinis
combuſtorum lignorū cōpoītq exiſtens
ex contrariis ſubſtantiis:& qualitatibus
habet enim in ſe hoc quidem terreſte
hoc autem quaſi uiſcoſum uel lingnoſū,
uel qualitercunq uoluerit quis nomīare
hee ergo ptes ſubtiles partibus groſſis
ſunt cōmixte & dum īfunduntur in aq̄
cum tranſcolatur cinis ſubtiles trāſeunt
cum lixiuio calidam uirtutē deponentes
qđ uero relinquitur terreſtre debile &
mordax fit:non autem omnis cinis eādē
certitudinaliter habet complexionē ſed
ſecundum cōbuſte materie differentiaz
permutatur:Dyas.uero neſcio qualiter
ſtipticam ipſum habere ayt uirtutez: &
mimiruz ficulneatica ab oī talī qualitate
exempta eſt quoniam & ipſa arbor non
ſicut glans quercus & comarus & pirus
& ficus & edera & quecūq; alia calida q̄
ſtipticam oſtendūt qualitatē quedā enī
in nulla earum parte ipſam oſtendūt ſz
eſt plenum totum forti & acri & calida
q ergo ex pūticis lignis cinis ſtipticitatē
non paucam habet:& ego p eū detinere
emoroſagias noui ficulnee uero cinere
nunq̄ adhoc utetur quis multū enī habz
acre & cauſticum cū abſterſiuo pmixtū
& ſecundum utrāq; differt ab eo qui ex
lignis glandis quoniam quod uiſcoſum
ī eo multo eſt acrius: & qđ q̄ſi terrīstre
in illis quidem ſubſtipticum aliqualiter
eſt in hoc abſterſiuum ſicut titimallorū
eſt autem et citanus .i.calx non extīcta
ſpeties quidem cineris ſubtilior ptibus
exiſtens cinere lignorum inq̄tuz lapides
diligentius assari indigent ut fiat cinis
At tamen habet et q eſt quaſi exuſtia
multum: & propterea lota ſiccatiuum
immordaciter fit farmacum:& magis ſi
bis aut ter lauetur:diaforetica autez fit
ſi diligenter & ſuffitiēter ī mari lauetur
dicetur autem de ea quando de metallis
a nobis ſermo fiet: POSSE: SERA.

conuenit uſus eius ad ulcera fraudulēta
& cōmedit carnē que creſcit ī ulceribus
et adminiſtratur i aliquibus hydropicis
quia īfunditur ſpongia in ipa & poītur
ſuper tumorem: & fit inde criſtere ad
ulcera inteſtinorum:& ad fluxū antiquū
& datur de ea.ʒ.ſ.cū pauco oleo ad coa-
gulationem ſanguinis & ad tuſſim: &
conuenit dolori neruorum & paraliſi &
bibit eum ille cui datū eſt ī potu uenenū
& ille quem momordit rutela:facit aūt
ad hoc omēs alie ſpeties cineq & ꝑprie
cineris arboris glandium:& ſunt omnes
ſtiptice Bulcaſim Eben Aben azatin li.
qui dicitur ſeruitor: Modus faciendi
cinerem ex ramulis arborū & radicibus
& foliis:Accipe rāulos nouiter ꝑputatos
habentes adhuc de ſua humiditate & &
abſterge bene eos a terra & laua etiā cū
aqua donec nihil remaneat ī eis ex terra
uel ex aliqua putredīne:deinde imple ex
eis ollam magnam quantum oportet &
claude eam cum coopertorio perforato
ut fumus eorum īde egrediatur:deīd
pone in furno panis a ſero uſq; mane: &
extrahe ollam quia uidebis ramules ex-
tractos ſicut carbones:tūc ergo oportet
q teras eos bene & ponas in olla minori
prima:& pone iterum in furno & facias
hoc ſepe .i.donec inuenias cinerem albū
bonum lenem tactu quem ſerua neceſſa-
tati

Mamira .i.manna
Mamica eſt gumi quo caremus:ut in
alexandro de oculis
Mamilla canis .i. ſebeſten. Vndeuerſus
Sebeſten mamilla canis fert ꝑſica ligua
Mamilla omnium animalium ſecunduz
Auic.li.ſecūdo cap.de mamilla:Mamilla
eſt fri.& ſic.propter neruos plurimos q
ſunt in ipſa:nutrimentuz mamille plene
lacte q̄do digerit propiquū ē nutrimēto
carnis:& illa ē melior in q̄ eſt lac/quoniā
uelociter facit ipſuz: deſcendere
Mamodes .i.maniaci
Mamodelion .i.melantiuz
Mamodelioniſi idem quod ſupra
Mamuda .i.ſcamonea
Mamudaſon .i.cibalaria

Mamūdasion idem quod supra
Mana collizans dicitur emplastrū, cuiꝰ pulueres distempantur & incorporātur cum aliquo liquore absq; igne
Manna .i. omnis res cadens super lapidē aut arborem: & fit dulcis & coagulatur sicut mel: & exsiccatur sicut gumi, quēadmodum terniabin pro q̄ si uis cōplete scire lege men
Manna granata .i. teraniabin
Manna condari .i. manna thuris
Manna confecta quid est le. terraniabin
Manna thuris idest thus minutū ualde, sītud uocabulum poitur in uiatico cap. de ruptura & disiunctione circa finem: & ponitur in littera rondē, unde manna thuris sepe in libris antiquis inuenitur: & est apud Auic. minutū thus: & apud alios autores arabes ē puluis ipiꝰ thuris, est enim medicina conueniētior ubi plus desiccare oportet ipso thure: eo q̄ habz in se admixtum ex cortice ipsiꝰ arboris q̄ ē siccior ut ayt gal. xii. de ī ge. sa. iuxta principium particule: plini. ius micas a thure concusso emissas uocamus manna thuris
Mannes .i. manipulus
Manthethabon est res que nascitur in stipite arboris mittipro quo lege lex domestica
Mantesia .i. serum
Manisan .i. usnee
Manisies est una de spetiebus strigni
Manietis .i. māna thuris
Mancitan idest herba capicoria quam ignoro
Mandi .i. curuatura brachii
Mandile .i. tobalia
Mannis .i. olibanum minutuz & ē māna thuris
Maniflui idest cortex qui in olibano inuenitur
Mandosemon est speties yperici
Mandrosimon idem quod supra
Manuser .i. psillotrum
Manthus .i. thus minutum
Mantuar .i. alcanna
Marratrum .i. feniculus
Marabus est speties mandragore

Marasmus .i. tabes & est ectica consumata
Maram .i. emplastrum
Maractum .i. dragontea
Maractis .i. fel ursi
Maracarae .i. fel gruis
Maraches .i. fel ueruecis

CAP. CCCCCXXX.

Ararac ara. la. fel: SERA. li. aggre. cap. mararac auct. dyas. uirtus in omni felle termantica ē & uiscida: sed aliquibus minus est magna tamē uirtus est maritimi scorpii & talionum piscis et beluini et golagie, perdicum & pauonis & caponis albi & caprioli: omniū istoruz fella unam habent uirtutem in se faciūt deniq; ad oculorum suffusiones & ad caliginem & aspredinem palpebrarum dissleniūt: berbecinū & yrcinū & porcinū & ursinum illa omnia secundam habent uirtutem post taurinum omnium horū ȳtutes tales sūt lanis adhīta, & ī ūbilico imposita infantiū uentrē soluunt, maxīe si ano īponantur: Taurinum uero melle mixto squinanticos curat: uulnera & cicatrices ad sanitatem perducit: mixtum lacti auriuz dolores mitigat: plus mixto lacte mulierum: Caprinū fel adhibendū est cum suco porri fistulis bene adhibet medicamībus termanticis idest uulnera sanantibus: nā sine tūore uulnera seruat atq; tiriacis admiscetur: uulnera mala curat melle iūcto, dolorē testiū & ueretri, suspenditur leprosis & tiriacis & qui furfures habent ī capite nitro admixto, optime conuenit Berbecinum & ursinū, illud facere potest ursinū ut electuariū datum epilenticis medetur: golagie uero squinanticis & uulneribus sordidis īfātiuz presidiū est: in aure infusū epilēticis fert opem: Capre noctilopes inunctum tollit: yrcinum uero inunctum grossitiē palpebraruz tollit: & strumāticis cōueit fella deniq; maioribus aptāda sūt passionibus: nam lepras & cantabritiem cum nitro & cimolea medetur: conuenit etiā

nebulis & ſuffuſioīb9 īcipiētib9 oculorū & argematis & tertematis : Teſtudinis uero ſquinances & oris ulceratões quas greci aptas uocant/& putredines in ore emergentes curat:GAL.li.dinamidiarū fel taurinum infantium lūbricos necat/
Marchaſita.ı.capparoſa & eſt lapis luīs/ quoniam ad hoc ualet pro qua le .lapis piritides/
Marchangir .ı.fel porci/
Marchade .ı.opium/
Margarita quid eſt lege lapis margarita/
Marmacur.ı.marrubium uel marrubiaſtruz
Marcora idem quod ſupra.
Marmacon .ı.melliſſa.
Marcaſtrie .ı.lapis marchaſita/
Martalepara .ı.timiama.
Marzangicit .ı.ſanſucus
Marzamus eſt quedā herba q̄ aſſilātur yſopo & eſt ſerpillum.
Maris .ı.melliſſa/

CAP. CCCCXXXI.

Arechet ara.grece & latine litargirū:SERA . li.aggre. cap.marechet auct . dyas. quoddā ex eo ē quod fit ex uena plūbea ita q̄ inflāmatur donec fiat ſicut ignis & diſſoluitur doēc aduratur & poſtea coagulatur & ex eo eſt qđ fit ex argento & ex eo ē quod fit ex plūbo/ quando fiunt ex eo lamine & aduritur pars eius:& de eo eſt cui9 color ē rube9 ſplendens & eſt aureum & eſt meli9 aliis & ex eo eſt purpurei coloris:& ē argēteū Eſt alius modus factionis litargiri quez in iuuentute mea uidi ſardinie fieri, ubi argentum & plumbum ſimul colabātur & eſt uerior mod9 ſicut apparet ſi leges haſas:POSSE.SERA. auct . alcanzi litargirum dealbatū eſt magis iuuatiuuz ad auferenduz ueſtigia uariolaruz q̄ nō albatum & aufert fetorē ſubaſſellarum & prohibet ſudorem:& ſi bibatur ex eo ſtringit uentrem & urinam:& prefocat & occidit:paulus cōtra ſcabiē đ flegmate ſalſo uel colera ualet:cōtra diſinteriā frigidam uſtio inteſtinorum fiat ex eo puluis qui initiatur cuz criſteri cuz oleo roſarum & aqua ordei cōtra ulceratōez uirge/diſtemperetur cum oleo roſarum & īungatur/ nā ulcerationē conſolidat contra feruorem heriſipille confitiatur puluis litargiri & ceruſe cum aq̄ roſarū & circuminungatur : litargirum quod ſpuma auri eſt puluerizetur ſubtiliſſime & abluatur cum aqua roſarum doēc aq̄ non infitiatur ex puluere:iſte puluis in modū colirii cū aq̄ roſarum ualz ad fatiē depurandā & pannū ſupfluū remouēdū quem habent mulieres poſt ptū axungia gallinacea uel anſerina liquefiat addito puluere litargiri & oleo ro·fiat unguētū & utatur:Bulcaſim Eben Aben azarin libro qui dicitur ſeruitor/litargirum ſic dealbatur:Accipe litargiri auri ptē unā/ & tere bene & pone ſuper ipſum de ſale coī ptes.ii.& pone deſuper quantitatem aque qua cooperiatur & ſupet circiter quatuor digitos & dimitte in uaſe. vii. dieb9 & miſce quaq; die bis & poſt .vii. dies proiice aquam & pone aliam aquaz & muta aquam illam quottidie uſq; in finē.x.dierum quia aqua dulcificabitur & litargiruz dealbabītur ſicut ceruſa & fac trociſcos & ſerua & utere:& ſūt qui accipiunt litargiri quantitatem libre .i. & miſcent cum tantūdem ſalis & ponūt ſuper ipſum aquam & terunt in ſole & mutant aquam illam una uice poſt aliā donec albeſcat:Comburitur litagirū ſic/ accipe litargirum & frange fruſtratī ad quantitatez nucis/& pone ſuper prunas/ & ſuffla cum folle fabrorum donec fiat ſicut ignis:deind extrahe ab igne:& ſine infrigidari:& quando extrahunt ipſum ab igne extingunt in aceto & uino & iterum ponunt ī igne:& ſic faciūt tertio & etiam pluries extinguēdo ſicut prius/
Mardarſugi .ı.litargirum/
Marmeus .ı.marubium
Mariam quid eſt lege lapis liberans a uenenis/
Maripſia .ı.almuri/
Maria capnuſa .ı.buthormarien/
Marciaton eſt quoddaz ungentū a gal.

factum quod poītur in ātidotario mīori & dicitur marciatō a marte deo bellicoso quia eſt bellicoſū contra ōnes. cauſas frigidas.

Mamacur .i.fel tauri.
Marſilia .i.faba lupina.
Martitus .i.ferula.
Marolaſach .i.pulegium.
Marolaſachia idez quod ſupra.

Marmoro gerodius in li.equoꝝ uocant inquit hanc paſſionez ēperici ſicut q̄do ī pedibus equorum iuxta ungulam, ubi dicitur corona dſcēdūt hūores corrupti & equus hyeme laborat eūdo per lutuz & eſtate perpuluerem.

Marmoratia eſt ſpeties rafani.

Martorella .i.ualleriana uel herba gatte uel fu.

Matuecia quid eſt lege halzum.

Matullia .i.lactuca.

Maru .i.marmacur ſecundum Auic. in proprio cap. licet ſecundum ſtefanū eſt marubium: uerum eſt q̄ Auic. loquēs de praſſio uidetur dicere q̄ ſit praſſiū cauſa autem huius potuit eſſe quia binomium inuenitur: nam ī littera m ſcripſit maru & in littera .p. ſcripſit praſſium.

Marula in antidotario uirili ī cōfectiōe ad reprimendum libidinem exponitur q̄ eſt ſcariola.

CAP. CCCCCXXXII.

Arua yantiaſa ſecundum: Sera. eodem cap. eſt planta ſimilis praſſio niſi quia eſt longior eo q̄ habz folia pua multa dura & aſpa bonū odorē habētia dultia ſuper que ſunt pili parui: & habet uirgas multas egredientes ab una radice & albiores uirgis praſſii: naſcitur in locis montuoſis & aſperis: Et idem auct. gal. ſapor eius eſt acutus pungitiuus amarus & uirtus eius eſt que calefacit ī ſecundo gradu: POSSE SERA. uirtus eius eſt q̄ abſtergit & incidit & puocat mēſtrua & occidit fetum: & expellit ſecundinam. habet uirtutem calefactiuam acutam & ideo quando bibitur decoctio foliorum eius cū uino prouocat menſtrua & facit aborſum & expellit ſecundinam.

Marrubium praſſium idem ſz praſſium eſt coloris uiridis ſimilis porri. ūdeuerſ? Marrubia folia ſunt praſſia praſſaq̄ porri.

CAP. CCCCCXXXIII.

Arrubia ſtruz uel marrubiū nigrū uel marrubiū ſilueſtre latīe: grece bubloete arabice marmacur: DYAS. bubloete ſimilis eſt marrubio niſi quia folia eius non ſunt rotonda ſed piloſa ſimilia foliis ignide magne uel acalifex: idē uirgas nigras & quadras habet & aſpas ex una radice uirgellas multas proferens.

POSSE DYAS: eius uires faciunt ad ſerpentium morſus & ad ſuſpirioſos: Itē ſtrumas diſſoluit: & menſtrua prouocat. decoctio eius ī aq̄ cū grano ſolis & modica liquiritia ſtoāco bene cōuenit: folia eius addito ſale ī cataplaſmatibꝫ cōpoīta morſus caninos mitigant: in cinere calido miſſa & marcida facta cōdilomata ſoluunt: uulnera ſordida melle addito purgant.

Marlu .i.centrumgalli.
Marturcurmen .i. grana uermis altanea & eſt uermis grane.
Maſolites .i.caſſialignea.
Marſolites idem quod ſupra.
Marſoliteſi idem quod ſupra.

Maſal eſt cibus qui fit ex lacte acetoſo & farina ordei infrigidatiuus: uel ipſum lac acetoſum ut apud Almanſorez cap. de diabete.

Maſalchoe idem quod ſupra.
Laſachamagna .i.manna.
Maſtatranaſir .i.pulegium.
Maſmacora .i.ariſtologia longa.

Maſſatis .i. flos lambruſſe qui ynātum dicitur.

Maſſatum .i.lapis qui inuenitur in felle bouis.

Maſſacumia .i.color cum quo alkeantur uaſa terrea & in lingua noſtra uocatur petanum.

Maſcalden .i.matrix/
Maſericon .i.genus titimalli/
Maſera .i.peonia/
Maſeruc .i.apium riſus/
Maſinochora ideſt ariſtologia le.amiriſma,
Maſtiteca .i.maſtix alba/
Maſtichecha idem quod ſupra/
Maſuli .i.affodillus/
Maſul idem quod ſupra/
Maſcus .i.antofalus/
Maſacumia in colliriio Almāſoris, quod facit ad albuginem oculorū uel potius gal.ī ſecretis unde ipſū extraxit: exponūt quidam q̄ eſt aqua uitri & aq̄ uaſorum uitri: quidam dicunt q̄ ē uitrū nō pfecte coctum & eſt materia quedam qua fit uitrum, & uocatur uulgo maſſacocto: nā in pluribus colliriis librorum ātiquorum ad albuginem reperitur uitrum ingredi ſz mihi uidetur ſecundum ueritatem, q̄ ſit idem q̄ maſſacumia/
Mataia .i.forfices/
Mataiai idem quod ſupra/
Matrahic .i.radix ſimilis anuiden/
Mater ſiluarum quid eſt lege caprifoliū/
Mater infantium .i.epilenſia/
Mater ſāguinis quid eſt lege amuriſma/
Matir .i.pulegium/
Mathid .i.lac uaccinuz de quo extractū eſt butirum.

CAP. CCCCCXXXIIII.

Atriſſiluia latīe: gre. ſplemō uel ſplenaria uel linealis uel pyclimenos herba eſt cuius folia ſunt ex altro laterum ſubalbida, & ex altro uiridia ſe adherēs & inuoluens ſepius: cuius fructꝰ ē magnitudinis cubebaruz in principio uiridis, & cum maturauerit citrini coloris tendentis ad rubedinem poſitī ordinarie & concluſi in duobus foliis ſimul cōiūctis exiſtentibus in capitibus ſtipitum iuxta eum: DYAS. cap. peryclimenos, frutex eſt ſimplex in circuitu folia habens alba & ſimilia edere: & circa ipſa folia uirge ſunt tenues: in quibus eſt ſemē edere ſilē quod ſemen foliis adheret: duruz ut cū ui leuetur: Radix eſt illi groſſa: naſcitur locis cultis & in ortis: & inter roſas & intercluſis locis & coheret ſibi uicinis fructibus uel circūuoluitur GAL. viii. ſim. phar. cap. ꝑiclimenos utilis ē fructus & folia inciſiue ſimul & calefactiue exiſtentia uirtutis: POSSE. DYAS. ſemē eius collectum & in umbra ſiccatum & cuz uino bibitum diebus. xl. ſplenē ſiccat urinam ſanguineam ſexta die prouocat orthonoicis & ſubgluctiētibus medetur diu parturientibus ſubuenit: ſilis uirtus eſt foliis ipſius. xxxvii. diebus bibita genitalia ſemina hoīnis priuat: oleo mixta & peruncta frigora peryodica excludit: GAL. ita ē urinatiua ut urinā ſāguineā operetur bibita uſq; plurimuz: ī pricipio uero urinatiua ſolum eſt: extrorſū uero cum oleo unctum calefacit: iuuat autez ſpleneticos & diſintericos: menſura uero potationis dragos eſt unus cum uino: ſiccat autem ſperma: & quidam ayunt ſi plurimum bibatur oīfariā īgeneratiui fiunt qui bibunt quidaz aūt & terminū dierum in huius potu ſicut dyas. facit ſeptē & .xxx. dies reperiri ab eo ponunt Ita autem & urinas ſanguineas fieri ut a quarta dierum
Matriſanimulla .i.ſerpillum/
Matohac .i.ypoquiſtidos
Matohaci idem quod ſupra/
Matrohales .i.maniaci/
Matureſia .i.amantilla/
Matuiſuc .i.cimbalaria/
Matuiſa idem quod ſupra
Matuch exponit Io. Sera. in. vii. cap. de ſuffuf, ad impinguandū q̄ eſt ſarcocolla/ ſed infra in alio ſuffuf dicit q̄ eſt ſanic.
Maxatrum .i.folium
Maxliratrum .i.folia allii/
Maxbramet idem quod ſupra/
Maxibratum .i. peucedanum uel cauda porcina.
Maxtix quid eſt lege meſteche/
Maſtitecha .i.maſtix alba/
Mazaa .i.panis ordeaceus furfureus: & quidam dicunt q̄ ē ſucus ptiſſane: qdaz dicunt & uerius q̄ eſt panis factus ex

farina ordei massata cum uino dulci : & aliqui dicunt q̄ est offa/
Mea .i.storax/
Meadhayse nescio quid est Sera .tamen facit capitulum
Measir .i.mentastrum/
Meescara quid est lege sandanig/
Meest .i.usnee/
Meesi idem quod supra/
Meoculos .i.papauer agreste
Meoculesi idem quod supra
Meotan .i.barba yrcina/
Meureu .i.maiorana/
Meubethene .i.granum regum/
Meubetaria .i.cataputia/
Meuberne .i.cataputia minor/
Meudana idem quod supra/
Meuanthos .i.semen meu/
Meumarin .i.opium

CAP. CCCCCXXXV.

Eu herba est similis feīculo sed est tortuosa radix ei9 & uocatur similiter sisterſi nodi & atamanticum:& la. uocatur anetū agreste &nō ē peucedanū/ quoniā dyas.facit aliud capitulū de meu & aliud de peucedano ūde dicit meu qđ athamanticum dicitur:Nascitur in macedonia & in hyspania tyrso atq; foliis aniso & aneto similibus ascendēs đ terra usq; ad cubitos duos radicibus sparsis & teneris curuis & longis odore suauibus & gustu ca.& linguā mordentes: plinius cap.de meu:Meu radicula ē herbe aspa tenuis & oblonga sua uirtute olens ca .ē & sic.ī secūdo gradu.POSSE.DYAS. uires eius habet radix relaxantes : unde trita & elixata in aqua datur in potione utiliter ad renum dolorem:& ad uesice causas:urinam prouocat :stoāci & inflationes & tortiones intraneorum mitigat & stericas hoc ē dolores matricis curat artiriasim mitigat: toracis reumatismo cum melle ut electuarium datū prodest menstrua etiam per fomentū prouocat : strangurias infantium ut cataplasma impositum super pectinem resoluit : ex quo si plus bibitum fuerit capitis dolorē cōmouet/
Mebetil .i.gariofilata/
Mebetili idem quod supra/
Mabethego .i. uinum coctum/
Mebenth uelmebanthus .i. cascasia uel cascasum/
Mebeceregi uocabulū Auic. ē s3 nescio quid sit/
Meca est gumi cuiusdam arboris/& est storax
Meconium .i.papauer/
Meconceratides idem quod supra/
Mecopium .i.galbanum/
Meconides .i. lactuca plena lacte/eo q̄ papaueris habet naturam/
Meconia fradis .i.eraclea/
Mechon ceratides .i. papauer cornutum/
Mecurcerandres .i.papauer agreste pro quo lege caxchax/
Meculbrasis .i.antimonium/
Mecuch exponit Io. Sera.in .vii.cap. de suffuf ad impinguandū q̄ est sarcocolla & in alio suffuf dicit q̄ ē sanic/

CAP. CCCCCXXXVI.

Econafrodis eraclia secūdū dyas.in proprio cap.hastam habet duorum palmorum lōgā:& folia mīuta structio similia:& semē albū:& omnis ipsa herba alba est:s3 radix tenuis:semē ei9 colligit̄ in estate q̄do maius est:& siccū repoītur quod cum oxifabo uno mulse acceptum uomītu stoācum purgat:que expurgatio epilenticos medicatur/
Medad.i.encaustrum & maxīe saracēicū qđ a dyas.atramentum uocatur/
Medadi idem quod supra/
Medafilon .i.millefolium/
Medeos .i.persicum/
Medes .i.afronītrum/
Medesi idem quod supra/

CAP. CCCCCXXXVII.

Edica apud dyas.eſt quam Auic uocat cot & aliſtiſcot & alfati & eſt uiridis & uirēs & hic dicit q̄ eſt cib9 aīalium omnium & apud Sera .uocatur hadhab DYAS.medica ſilīs eſt trifolio qđ inter fenū naſcitur:folia hab3 āguſta & uirgellam ſimilem trifolio ī q̄ uirgella ſemen ut lenticula:hanc aſini cōmedunt multi ſemen pani miſcent pro odore & ſalibus &cetera:yſidorus uero medicam inter legumīa ſcripſit:palladius libro de agricultura medica inquit que ſemel ſeritur quatuor ānis permanet ita q̄ q̄ter & ſepties poſſit per annum reſcidi:agrū ſtercorat:animalia reficit:curat egrota: Plinius medica dicitur ut a medis īuēta per bella perſarum que latius intulit q̄ tanta eſt eius dos ut ex uno ſitu āplius q̄.ccc.annis duret:ſilīs eſt trifolio caulis & foliis que geniculata quiqđ in caule adſurgit folia contrahuntur &cetera:
Medicīna ynda ſunt quidā trociſci facti ex cinamomo ſpica:gariof.calamo :aromatico:ſandalo cītrino ligno aloes ābra: & dicitur medicina ynda quia mulieres ynde illa medicina unguntur in balneis quando illa medicina in aqua roſarum diſſoluitur
Medicen .i.herba fetida
Medina eſt ciuitas iuxta baldach in qua habundat uena medē a qua ſumit nomē

CAP. CCCCCXXXVIII.

Edion ſiue baſilicon ēcaticū Dyas. cap. medion naſcitur locis aſperis & umbroſis folia habēs ſordi ſilia & haſtā longam tribus cubitis:flores purpureos maiores & obrotondos:& ſemē minutū ſilē grano : radices lōgas duob9 palmis POSSE.DYAS . eſt autem uirtutis redarguētis ſicca trita: & cūmelle more electuarii data multis diebus , fluxum mulieris ſuſpendit : ſemē uero ei9 bibitū cum uino menſtruis imperat .
Medoat .i. liquor
Medoafers .i.polipodium
Medors .i.nigella
Medulla quid eſt lege lochalcha
Meduen.i.trociſc9 fact9 ex herba fetida
Meduben idem quod ſupra
Mega .i.magnū inde megategni
Megar .i. cimbalaria
Megari idem quod ſupra
Mehenbetheme .i.granum regum & ē cataputia maior uel minor
Meheraei .i. uſnee
Mekatrameſir .i.carui agreſte
Mel k .i.bdellium de meca
Mekli idem quod ſupra
Mela .i.nigrum uel ululalia poma
Melangina .i. mollificatiua
Mellangicum .i. mollificatiuum uel ſaniem faciens
Melachac .i.ſtorax
Melanos graficu .i. atramentum
Melanpion .i. dragantum
Melupne .i.ſtorax liquida
Melantiron .i.nigra hyctericia
Mealchia .i.molles piſces ſicut auligines ſipie pulpi & cetera uocabulum eſt gal. in libro dinamidiarū cap.de generatib9 groſſum humorem & cap.de gnāntib9 crudos humores.
Melagogum.i. medicina educens mliaz lege emac .
Melandrus .i. ſorbus
Melachion.v.auic. ī confectione mitridati q̄ eſt opium exponitur ſed non eſt ydonea expoſitio . Nam infra in eadem confectione ponit opiuz ſed ſecundum ueritatem eſt nigella
Melampedis .i.eſt genus ellebori
Melauchiron .i.hyctericia nigra
Melaratraphi alexāder capitulo de cura emigranee eſt encauſtrum.
Melangrafficon idem quod ſupra
Melanchochitoma eſt atramentū pelliū
Melacha apud oribaſium eſt potus ex malis que aūt inquit ex dulcibus malis melacha fit.
Malaſpmon.i.nigrum ſemen & ē nigella

CAP. CCCCCXXXVIIII.

Elanterion .i. clauoꝝ ueterū ferreorum raſura: aliq dicūt ꝙ eſt fugia de ferro ſ3 dyas. cap. de melanteria dicit ꝙ melanteria inuenitur in ſpeluncis ubi eramen ipſum inuenitur & ſup eramen ipſum coagulatur: inuenitur & fuſillis i cilicia: & multis locis: bona uero eſt que inuenitur colore ſulfuris uiui: & que eſt leuis & equalis & munda q̄ tacta digitis humorez nigrum eiicit: ſed aliq̄do unuz pro alio ponitur: POSSE. DYAS. uirtus eius eſt ad cōgluctinandū plagas magnas: & tenuitatem etiam muſculorū ſanat: habet etiam aliquam proiectoriaz uirtutem in ſe.

Melanos glanficu .i. encauſtrum.
Melakion .i. opium nigelle.
Melachia .i. ſpinatia
Melangraficum .i. graffragia.
Melantium .i. git
Melanphilos .i. ſpina cuius gumi eſt dragantum.
Melanteridas .i. fugia de furno uitri.
Melan uel melano .i. nigrum.
Melaldion .i. opium
Melaegiptia .i. melekecta.
Melanopiper .i. nigrum piper.
Melanitrapicon .i. piper nigrum.

CAP. CCCCCXL.

Elachac ara. grece ſigia latie ſtorax: SERA. libro. aggre. cap. melachac auct. dyas. eiꝰ ſpeties ſunt tres. ſ. liquida & ſicca & kearmitaꝝ ūde arbor ſtoracis magna que uocatur lubue habet lignuz quod aſſimilatur ligno ſaio: folia eiꝰ ſūt foliis ſimilia ſeilem .i. lilii habet fructum album magnum maiorē q̄ auellana ſilēz prunis albis duos habentē cortices quoꝝ exterior cōmeditur: & ēi eo amaritudo interius eſt nucleus pinguis ſicut nux & exprimitur ab eo oleum & cortex huius fructus eſt ſtorax ſicca: & gumi huius arboris lubue eſt ſtorax kearmitaruz: & & latine uocatur kalamita .i. bona gutta a calos quod eſt bonum & micos quod eſt gutta inde ſtorax calamita ideſt bōa gutta & alio nomine uocatur ſigia & ē gumi album fortis albedinis & uocatur gumi illud lubue kearmitarū: & melior ſpeties omniū eſt illud gumi lubue: Et melior ex ſtorace ſicca ē rubea q̄ aſſimilatur maci & deterior ex ea eſt illa que eſt arida nigra ſubſtantia uero ſtoracis ſicce que non habet oleum admiſtratur in ſuffumigationibus & iſtā romaī uocāt confictam uel cozubrum & eſt oleū qđ ingreditur in unguentis balneorum: Et melior illarum ſpetierū ē lubue muſcatū & eſt gumi albū albedīe mixta rubedīn & poſtea eſt ſicca que clarificatur non habens oleuz & eſt ſpiſſa rubea: & deterior ex ea ē leis nigra: & lubue muſcatū eſt lubue kearmitaruz & eſt notū apud criſtianos & eſt ſtorax kearmitaruz i. ſtorax kalamita: & rubea gumoſa & eſt gumi: ſubſtantia uero ſtoracis ſicce que non habet oleuz ut untur criſtiani i eorū eccleſiis & ſuffumigationibus & uocant eam confictam uel cozubrū: & deterior ex ea eſt nigra que aſſimilatur ſerrature ligni: Et idem auct. dyas. ſtorax liquida eſt pinguedo mirre recentis ut apparet in littera hec & extrahitur a mirra quia terunt eam cum aqua pauca: & p̄munt cum cornu: & ē boni odoris & ingreditur in confectionibus: & ſola etiam ſine aliq̄ admixtione olei: & parū ex ea eſt multe uirtutis: & calefacit & calefactio eius eſt ſilis calefactioni mirre: & oleoꝝ calidoꝝ & ſiccorum: & ſtorax liquida uocatur meth: & meth exprimitur ex gūi arboris que aſſimilantur arboribus citoniorum quod gumi ē mirra qđ inuenies ſi leges litteram hec: Sed ſtorax kearmitarū eſt lacrimū arboris eiuſdem nominis: cuius uirge intra cāniculas ortū ex ſe emittūt ſcobē ſimilē ſerre que cauernate lacrimū profluunt eius diſtillatū in terrā ueniens eſt illa autem que p̄cedēs uirgis īheſerit cū ſiccata munda eſt & ſatis alba đ hinc flaua fit ſolis cauſa & mucoſa: & melior ex ea eſt pinguis rubea ſimilis reſine pini & ſunt in ea fruſtra alba & remanet in eo odor bonus longo tempore: &

quãdo frangitur emanat ab ea huiditas que est sicut mel: sed illa que est nigra & sicut furfur est mala: & iaz inuenitur in ea gumi simile gumi arabico coloris clari: cuius odor est sicut odor mirre: & parum quidem inuenitur de hoc gumi: & adulteratur storax cũ serratura ligni putrefacti cõmixti cuz melle & residuo mirre: & substantia yreos puluerizata & aliis rebus .s. cera & adipe: sed illa que non est adulterata habet odorez acutũ GAL .viii. sim. phar. cap. storax uirtus eius est ca. & que mollificat & maturat: dixit in quinto epidimiarum q̃ est una ex rebus mortiferis sicut iusquiamus & mandragora: Et idem eodem libro cap. storax calefacit & mollificat: & digerit unde licet Auic. libro secundo capitulo de storace dicat aliter modu3 factionis storacis Serapiõi tamen magis credẽdũ est quia magis expertus: ũde dicit auic. q̃ storax humida alia ẽ que extrahitur per seipsaz guma & est storax kalamita & alia est que extrahitur cũ decoctione per se autem extracta est citrina: sz que per decoctionez extrahitur est nigra: & est storax liquida & fex huius est storax sicca & ẽ confecta uel cozubrũ Auerois quinto colliget cap. de storace storax kalamita ca. in secundo sic. in primo.

POSSE. GAL. curat tussim & corizã & brancos & raucedinem: & prouocat menstrua q̃do bibitur & q̃do suppoitur matrici & fumus eius est similis fumo olibani: SERA. auct. dyas. uirtus ei9 est ca. mollificatia maturatia & cõueit tussi & catarro & corize & raucedini, & q̃do bibit & fit ex ea nascale cõueit coartatiõi matricis: & prouocat mẽstrua: & q̃do deglutitur cũ pauco gumi alboti mollit uentrem mollificatione leui: & miscetur cum aliquibus unguentis resolutiuis & etiam oleis que resoluunt laxitudinem: & administratur assata & torrefacta & adusta: & colligit fumus eius sicut fum9 olibani: Et idem auct. Albugeri cõuenit dolori pectoris & pulmonis: & delet corizam: & retinet uentrez: & aromatizat stomacũ: & cõueit uẽtositatib9 grossis & nodatioibus mbrẽorũ: & q̃do bibitur aut linitur exterius & ulceribus conueit scabiosis humidis: Et idem auct. atabari fumus storacis est bonus catarro multũ & storax est ca & sic. & stringit uẽtrem

Melcanasti .i. nigrum sal

Melhra est sicut ramus & folia eius sunt sicut folia oliue latiora & cõmedũt sicut ollera medetur doloribus uentris pungitiuis: & in eo est stipticitas & salsedo Auic. etiam dicit q̃ a dyas. dicitur almus

Mella arbor .i. agrifolium

Mellanie .i. zucarum

Meleas .i. persica

Melea arbor uel meleas ẽ q̃dã pomifera Dyas. melee folia & cime amaram possident qualitatem

Melectula .i. sal quod manducatur

Melati idem quod supra

Melezeheregi .i. arbor sicut arbor scebran uerum tamẽ longior ĩ cuius colore est cinereitas

Melaos .i. persicus arbor

Meleltima idest cucumeris asinini uel siluestris.

Melech .i. sal

Melelota herba est cuius semen & flos dicitur corona regia .i. dicitur pratellus lege melilotum

Melimela .i. nixa

Melipodiũ .i. plumbeũ

Melidane plũbũ ustum

Melinon .i. fraxinus

Meliche est cibus de babilonia & quidã dicunt q̃ ẽ cibus lactis qui latie uocatur iuncata

Melia uel melaa. Paulus capitulo de onoresia .i. fastidio que inquit acoma uentris melia est uelud aliquid de lacte &cetera. Et est quod fit ex spuma lactis & uino acerbo aliquantulum acetosi saporis quo ianuenses utuntur & uocãt melaa uulgariter: mire appetitum puocãs & fastidium auferens.

Meli .i. mel

Melilotum uidetur nomen compositus a mel & lothos quod ẽ rtifolium: Nam ipsũ sine dubio uidetur eẽ species trifolii:

cuiꝰ flos ē mellini coloris DYAS duas ſpecies aſſerit: una cuius flos crocei eſt coloris: alia que magis fenugreco ē ſilis/ ſed plinius cū đ coroīs loqtur, mellilotū quod ſertulam cāpanam uocant: eſt enī in cāpania ytalie laudibiliſſima: a grecis ī ſūmo mox calcida & cretica ubiq; uero aſpis & ſilueſtribus nata, coronas ex ea ātiquitus ſtans iuditio ē nomen ſerculus/ quod occupauit odor eius croco uicinus eſt & flos ipſe maxime placet foliis breuiſſimis arq; pīguiſſimis & cetera: uidtur q; ſertula uocata ē a ſerto quo coronabantur antiq & ī arabico alkkleelmelich uocatur qđ eſt corona regia.

Mellikrides eſt quoddam apā quod cuꝫ frangitur exit ab eo aliquid ut mel.

Mellictera ideſt ſanies groſſa/ gluctinoſa ſubalbida melliq; albo ſimilis.

Mellicratum .ı. mel & aqua: Nam dyas. cap. de mellicrato dicit q; pōt eē coctū & non coctum nō coctum idem ē qđ aq mellis uel ydromel ſed mellicratū coctū idem eſt qđ mulſa: ſed q̄ndo debꝫ expiri mulier ſi ſit pregnans cū mellicrato dbꝫ eſſe mellicratū non coctum: unde mellicratum conficitur ſic ſecundum dyas. mitte unam ptem mellis: aque celeſtis partes duas ābas mixtas diutius ponas in ſole uel in eadem menſura cum aqua fontanina miſcent: & aliquando coquūt & aliquando non: fit aliter ſilīter ſecūdū damaſcenum & ſecundū alios le apomel & illa clarius inuenies/

Meliſſoliō uel melliſophilos. ı. apis amor, & eſt citraria uel melliſſa pro qua lege bedarungie/

Mellica quid eſt lege dora.

CAP. CCCCCXLI.

Elongena ara. gre. molōgia uel melongea la. melōgiana SERA. libro aggre. cap. melongia fructus ſūt oblōgi medii intra rubedinem & nigredinez: & inueniuntur ex eis citrine & albe: Et idē auct. filii meſague eſt ſic. & ca. in ſecūdo generat melancoliam & opilatōes epatis & ſplenis & generat ſodam: & generat emoroidas: uerum ſi ex capitibus eius in umbra ſiccatis & contritis fiat epithima/ conuenit emoroidibus & cuꝫ ipſa ī oleo coquitur ſoluit ſed in aceto ſtringit, & ideo non habet proportionē ad ſtrīgēdū uel ſoluendum: Raby moyſes. capitulo de melongena ualet contra nauſeam & uomitum & ex cibis eſt peior:

Meloplacenta .ı. placenta facta đ pomis ut apparet ſi le. cuſa/

Melomelli .ı. citonomelli & ſic cōficitur citonia/ incide & ſemen eoꝫ eiice & ifūđ ī melle ut bene cooperiātur melle & dimitte unum annum dyas. uel ſunt ipſa mala citonia.

Melon anichi .ı. melon yndus/

Melon yndus .ı. ſaracenicus/

Melones altakii .ı. illi quí habent longuꝫ collum ut cucurbita/

Melonoſi .ı. ſerpíllum/

Meloſſia .ı. medulla ceruina.

Melocida .ı. lana ſucida/

Malon quid eſt lege rahera/

Melon agreſtis .ı. coloquintida/

Melonchia. ı. maluauiſcus, lege melochia.

Meloſtos ē arbor a qua emanat armoniacum ſecundum yſidorum.

Meloquinum .ı. oleum Paulus capitulo de paraliſi.

Melocorceus cap. de gomorea ē radix plante dicte teſticulus canis.

CAP. CCCCCXLII.

Elochaa ara. uel milochia: gre. la. caſſia lignea. SERA. li. aggre. cap. melochaa auct. dyas. ſunt eius multe ſpecies & naſcuntur ī terris arabū ubi naſcūtur ſpēs alie aromatice, habꝫ ſtipitē groſſuꝫ & corticem: folia eius ſunt ſimilia foliis yreos nigra purpurea: & habet odorem ſimilem odori roſe: & hec ſpēs eſt prīa in bonitate: & ſecūda poſt hāc ī boītate eſt illa cuius color eſt ſicut color coralli & eſt ſubtilis leuis longa groſſi calami & pleni: mordicans linguam cū ſtiptſcitate & acuitate pauca, bonum habēs odorem

participantem aliquid odoris uini: hec
due ſpecies ſunt utiles in medicina alie
uero non ſunt admiſtrande:& ego uolui
eas rememorari ut non adminiſtrentur
ſed abiiciantur:& eſt de eis quedam que
eſt nigra habens odorez malū & corticē
ſubtilem:& reperitur res quedam ſimilis
caſſielignee & non eſt caſſialignea: Et
cognoſcitur per ſaporem quoniam non
eſt acuti ſaporis nec odorifera:& cortex
eius eſt adherens ligno:& repitur ſiliter
quedam habens calamum latum, leuem
mollem aſperum tactu & eſt mīꝰ mala
q̄ nunc dicta,ſed peior omnibus illa eſt
cuius color ē albus & odor ſimilis odori
porri:non habens calamum groſſum,ſz
ſubtilem:GAL. vii.ſim phar.capitulo
de caſſia:ſubſtantia caſſielignee ē multū
ſubtilis & ſapor eius eſt acutꝰ cū ſtipti-
citate pauca:& uirtus eius eſt ca.& ſic,
in tertio gradu: POSSE.GAL.uirtus
eiꝰ eſt que reſoluit & īcidit & fortificat
membra:& puocat mēſtrua q̄ retinētur
cauſa groſſorum humorū & uiſcoſoruz
SERA. habet uirtutem propinquam
cināomo calefacit & deſiccat:& puocat
urinā:& ſtipticat leui ſtipticitate & ad-
miniſtratur cuz medicinis acuētibꝰ uiſū
& q̄do admiſcetur cum melle/& linitur
humiditas lactea que apparet in facie
aufert eam:& puocat mēſtrua & cōueīt
ueneno tyri,quando ſumitur īn potu:
& apoſtematibus ca. īntrinſecis quando
bibītur:& dolori renum facto fomento
cū ea:& dilatationi matricis quando fit
encatiſſima.i.fumigium cum decoctione
eius:& poītur loco cinamomi ī cōfecti-
onibus duplicato pondere ex ea:Et idez
auct.meſaac fortificat ſtomacuz & epar
& expellit fetū cum fortitudie:AVIC.
de uiribus cordis dicit q̄ confortat cor.

Meluke .i.pediculꝰ uulturis
Melul .i.menſis octobris/
Meluchia .i.malua/

Meluguat eſt quoddam lignum ī yndia
inuentuz puntati nodi,decliue ad nigre-
dinem parūper aureus unꝰ cūmellicrato
acceptus conuenit attritioni lacertoruz
Auic.li.ſecundo cap.meluguat

Mel quid eſt lege heſ/
Melachademinele quid eſt le.qđ ſupra
Mel alubue idem.l.
Mel purum idem.l.
Melacticum idem.l.
Mel cāne idem.l.
Mel roris idem.l.
Mel anacardi idem.l.
Mel ſtoracis idem.l.
Memiren.i.lignum/ſicut nodi declinās
ad nigredinem/in quo eſt reflexio ꝑtū
lege lignum nodoſum/
Memitan .i.memite/
Memitem .i.memite/
Memithe eſt planta frigide nature ex
eius ſuco fiunt ſief memithe q uocātur
in libris de greco tranſlatis/glautium
in quo & apud dyas.cap. de glautio/eſt
inquit ſucus herbe eiuſdem nominis:eſt
enim herba ſimilima papaueri cornuto/
ut dyas.cap.de memichen karatides pro
memithe utuntur/
Memireſim .i.celidonia/
Memirenum .i.celidonia minor/
Memmion .i.ſiſimbrion/
Meminile .i.pediculus uulturis/
Menabrum .i.folium/
Menathus i..flos uel ſemen meu uel ipa
radix/
Menach idem quod ſupra/

CAP. CCCCCXLIII.

Enta la:gre:ediоſmon ara.
nachama uel dichanacha/
menta herba eſt cuius plura
ſunt genera:eſt enīz quedā
doēſtica que ꝓprie ortulana dicitur uel
comunis uel odorifera:& hec calefacit &
confortat: Eſt & alia ſiluatica que
mētaſtrū dicitur & maiorē habz uirtutē
in calefaciendo: Eſt alia mēta q̄ lōgiora
& acutiora habet folia & hec mēta ro-
mana uel ſaracenica dicitur: hec magis
diuretica eſt q̄ alie & eſt alia menta que
dicitur aquatica,& uocatur ſiſimbꝛ uel
balſamita:Eſt alia menta non odorifera
& illa eſt calamentum:SERA.li.aggre.
cap. dichanacha eſt menta & ex ea eſt

doēstica & sílueſtris:& ramuli doēstice quādo masticantur habēt colorē celeſtē & sunt ínterius concaui:& ī sūmitatib9 ramulorum sunt quasi licinia:& uiret & augetur estate & hyeme:& habet odorē bonum:Et idem auct.dyas.qdaz noīant eam mentā & est dichanacha síue nahanaha & ē mota habet uirtutē calefactíaz stípticam & deſiccatíuam: Est alia spēs mentē sílueſtris cuius folia sunt aſpera pílosa maiora foliis sísímbrii:& in odore suo est pinguedo & est minus iuuatiua in medicina q̄ speties alia :Idez auct.gal. In substantia eius est plus subtílitatis q̄ in alio olere & in sapore eius est parua calidítas & pūticitas:& uirtus eius ē ca. in secundo gradu : DYAS.capitulo de edioſmon.menta :herba est oīb9 nota que uirtutem habet termantícam : & stípticam:& seranticam:Paulus cap. de menta:Menta est ca. & sic in .iii. gradu Est enim domeſtica & agreſtis:& ē alia que dicitur menta romana uel saracenica:sed domeſtica magis usui medícine competit q̄ uiridis & exſiccata ē magne efficatie:uirtutē habz consumptíuam & dissolutiuam ex propriis qualitatibus & confortandi ex sua aromaticitate. POSSE.DYAS.sucus eius bíbit9 cū aceto sanguinem reiicientíbus subuenit: lumbricos extinguit :uentrem stímulat subgluctionem tollit coleram & nauseā compeſcit:duobus aut tribus cocleariis cum suco malí granati accidi accepta & impoſíta cū polenta apoſtemata spargit in frōte impoſita dolorē capitis mitigat tumorem māmarum tollit:sale addíto morsíbus caninis opitulatur:sucus ei9 cū mulsa dolorem aurīū depellit:āte coytū mulieri suppoſitus ītер pstruit geītale/ aspredinem lingue diſſenít/lac coagulat caseum a putredíne tutum seruat cōdíturis bene miſcetur quia eustoācus est: labentem animū odoris efficatia recreat stomaco nihil concupíſcenti faſtidium detrahit:īn sorbitionem ptisane optime propinatur sanguinem excreātib9 arrid herbe puluis tribus digitis apphensus & cum aqua calida potione datus omnem iniuriam stomaci detergit:eadez res etiā uentris animalia ínterfícit:cōtusa tēporibus illínitur in dolore capitis : sanguīs habundantiā stringit:& nimios uomitus ortulana autez humidior ē & ad libidinē excitandam mediocris:habz aūt aliquid amaritudinis per quam potata lūbricos occidit:est etiam stíptica : & ío cū pusca bibita recens sputum sanguīs reprimit & leptomeris est plus aliis substantia ei9 GAL.vii.sím.phar cap.edioſmū qdam mentam odoriferam uocant:Est autem quedam non odorifera menta quam & calamentum uocant : acres autem sunt gustantibus utraq; & ca. uirtutis in tertio quasi gradu calefactíoīs: debílior tamen ē que odorifera calamēto & mi9 calefactíua :uniuersalíter aūt loquendo hec quidem quasi agreſtis est illa uero domeſtica que ꝓpter acqſitaz ex ortēsi cultura hūiditatez ad libidinē moderate concitat :Ineſt autem hoc eē oībus qb9 adest semidigeſta humiditas & uentosa propter huīus autem herbe cōplexionez quidam & circa apāta cum farína ordei supponunt eam qd calamentum facere neqt eo ꝙ uehementius q̄ illud calefacit & exſiccat:habet aūt qd & acerbitatis & amaritudinis in se amaritudine qua lumbricos interimit : acerbitate uero exſiccando bibīta recens excreationem sanguínis prohibet:est autem secundum substantiam subtíliū ptium sícut & aliq̄ alia herba :Contra fetorem oris & putredinez gingiuarū & dentiū ex đcoctōe eius cum aceto os abluatur:ad appetitū prouocandum cū impeditur ex frigidís humoribus exiſtentíbus in ore stomaci fiat salſamentum ex menta & aceto & modico cínamomo seu pipere : Contra uomítum factum ex debílitate uirtutis contentiue uel ex frigida causa fiat decoctio mente ī aqua salmacina & aceto & spōgia intincta ori stoāci supponatur contra sincopim ex debílitate cū fe. uel sine fe.síue ex medícīa uel quacūq; causa conteratur menta & dístemperetur cuz aceto & frustrū paīs assi ī igne ponatur in aceto íllo & dimittatur tā diu ꝙ bene

humectetur & naribus applicetur:& ex inde fricentur libia gingiue & dentes:& ligetur in tēporibus ſup uenas pulſatiles temporū & brachiorū:& patiēs maſticet & humiditatē tranſglutiat : ad matricē mundificandā teneritates mēte coq̄ntur in uino & fiat inde ſuppoſitoriū:contra colicaz paſſionez faſciculi mēte coq̄ntur in uino & oleo & ſupra renes & pectinē cataplaſmetur : Contra coagulationem lactis in mamillis predicti faſciculi mēte ī uino & oleo decocti & ſuperligati mamillis ſoluit habet enī ſiliter ui attrahēdi uenenum : & quando datur cum aliqua medicina contra uenenuz detur cū ſuco eiꝰ:Sz ſucus mēte romane uel ſaraceīce uel uinum decoctionis cum melle mixtū ualet contra opilationem ſplenis : ſtoāci & epatis & naturalium uiarū ex frigido humore:& etiam ex ca.ſine fe.ſucꝰ etiā datus lūbricos occidit :auribus īſtillatus uermes necat :decocta herba in uino & oleo & cataplaſmata ſoluit ſcliroſim : & duritiem apātum ſuperiorum:mētaſtrū uel mēta ſaluatica uel agreſtis cū caricis decoquatur in uino & detur patienti frigidam tuſſim uinum decoctionis & puluis eius in cibis datus digeſtionē cōfortat : fomentum factum ex aqua decoctionis eius matricem infrigidatam calefacit:ſacellatio facta calefacit & ſacellatio ex puluere eius reuma frigidum capitis ſtringit.

Menta ortulana quid eſt le.menta.

Mentaſtrum quid eſt lege qđ ſupra.

Menta aquatica quid ē le.quod ſupra.

Mentaſtrum ortulanum .i.menta.

Menen .i.celidonia.

Meneſig .i.alleluia.

Meneſigi idem quod ſupra.

Meniſus ſucus eſt fructus cuiuſdā qui uocatur nil.

Menis eſt piſcis marinus ſic uocatus a quibuſdā uocatur menora.

Menphicum .i.impedimentū remouens uel a menphis ciuitate egipti.

Menode:paulꝰ cap.de cephalea ſi dolor inquit fiat cū pulſu ſignificat flegmonē membrorum menode corporis ſi uero cum grauedine inter uenas penitudine inter uenas contentam.

Menomedi .i.maniaci.

CAP. CCCCCXLIIII.

En uel maſachamaga ara. & latine māna:Māna ut ayt Auic. eſt ros cadens ſuper lapidem & plantas : & habz plures ſpeties & denomiata ē tereniabin & ſiracoſt:& zucarum haoſer ē d ſpēbꝰ eius :& ut Auic. manna diuerſificatur ſecundum diuerſitatem rerum ſup quas cadit recipiens ab eis diuerſitates & uirtutes:apud nos uidi duas ſpēs una quaꝝ eſt granuloſa nō coniuncta granulis: alia conglobata que artifitio magis uidetur ſophiſticata ex zucaro cocto & foliis ſene quorum fruſtula immixta uidentur ſaporem qui ſene oſtendit: SERA .li. aggre.cap.men ē ca.& abſtergit & lauat & eſt ca.ī primo gradu tēpata huīditate & ſiccitate:Et idē auct.Raſis dixit q̄dē māna cadit ſuper arborem que dicitur tamariſcus ſicut mel & q̄do facit morā ſuper plantam illam albeſcit :ſed q̄do ibi non moratur ſed colligitur cito cū folio eius eſt uiridis:Melior ex ea ē cuiꝰ color eſt clarus appropinquans albedī & habz parum ruboris:Plinius māna eſt omnis ros cadens ſuper lapidem aut arborem & fit dulcis & coagulatur ſicut mel & exſiccatur ſicut gumi quemadmodum tereniabin : Eſt alia ſpeties que uocatur tereniabin pro q̄ lege in propria littera POSSE.SERA .auct.Raſis q̄ de ipſo cadit ſuper arborem tamariſci eſt bona tuſſi & aſperitati pectoris colligit eam Raſis & dixit q̄ māna cadit ſup arborē que dicitur tamariſcus ſicut mel: Et idē auct habix eſt ca. in fine primi ſicca ꝓpinq̄s caliditati cōfert relaxatiōi ſtoāci & abſtrīgit uentrem :& cōueīt aq̄ citrīe quādo bibitur de ea:emplaſtratur uēter & ingreditur ī medicīs apātū:& exſiccat catarrum q̄do fit caput purgiū quoniam mundificat cerebrum : & expellit ab eo uentoſitatē groſſā:& fortificat medicīas

Meſt .i.lac acetoſum coagulatum
Metaſis creticum .i.morbi ſanatiuus
Metacatafora .i. epilenticus cum eſt in paroxiſmo
Metacarpium .i.pecten manus
Metallum quoddam eſt minerale & illa ſunt plura metalli quia ſunt .vii. genera ſcilicet aurum :argentum:plūbū: ſtā. nū es:argentum uiuum:& ferrum:& illa ſūt metallica corpora:& omnium iſtorum materia eſt argentum uiuuꝫ & ſulfur:ut philoſophus quarto metheororum : Et eſt aliud metalluꝫ quod fit artificialiter ex mixtione aliquorum ſupradictorum metallorum & de iſto fiunt campane & alia uaſa
Metacenſis .i.deriuatio humorum
Metas meretica.i.feruentia
Metafrenon .i.poſteriora dorſi: Caſſius felix cap.de tuſſi & ī pſalterio greco,ubi noſtrum habet poſteria dorſi ipſū habꝫ mentafrenon.
Metalon .i.metallum
Meta ſinterica .i.recorporatia
Meta frenum.i.partes pectoris ubi terminant.xii.ſpondilia
Methacaphora īterpretatur trāſdelatus ut epilenticus dum eſt in actione
Methaphora .i.ſimilitudo
Metrameſir .i.pulegium ceruinum
Meth .i.ſtorax
Methomania p̄focatio matricis, quoniā eſt quaſi mania eius
Methodus .i. regula uel doctrina ,inde methodicus .i.doctrinalis uel regularis
Methon .i.papauer
Methoſmectica.i.diaforetica calida
Metron .i.matrix
Metroticum ideſt inſtrumentum ,quo medicina in matricem inititur: Caſſius felix cap.de precadente matrice
Metron afrodis.i.eraclea
Mezaurum eſt ius.i.cibus liquidus

CAP. CCCCCXLVII.

Ezaharah .i. tapſia quidam dicunt q̄ eſt mezereon aliq dicūt q̄ eſt elacteriū ſecūdū ſera.li.aggre.cap .mezaharā eſt planta qui reperitur in india cuius cortex exterior habet iuuamētū ī medicina in doloribus iuncturarum & eſt in foliis huius plante illud qđ diximus in arbore agre & hec q̄do ponit ī flumīb⁹ inebriat piſces & melior ex eo ē illa que habet ſubtileꝫ corticem & in ſapore ei⁹ eſt acuitas q̄a:& doſis eius ſimplicis cū zucaro eſt aureus.i.
Mezeurima .i.mezereon
Mezenella .i.camomilla

CAP. CCCCCXLVIII.

Ezgreh ara.gre. lepnia latīe magra uel mogra: SERA. li. aggre.cap.mezgreh auct. dyas.ex ea ē q̄dā q̄ defertur ex terris ſinos:& melior ex ea eſt grauis denſa cuius color non eſt diuerſus:& eſt ſicut color epatis aut ſanguis nō habens lapidem:& q̄do ponitur ī aq̄ diſſoluitur facile & creſcit:Illa uero magra q̄ utūtur carpētarii ē ex debilioribꝫ opatioibꝫ q̄ illa que defert ex ſinos:& ex babiloīa & melior que facile teritur: Colligitur uero in capadotia in ſpeluncis diſtillans & affertur uenalis in ſinopidā ciuitatem unde & nomen accepit:Et ideꝫ auct.gal. in ſapore ipſius eſt ſtipticitas ūde uirtus eſt eius deſiccatiua:& quando ſorbetur cum ouo aut fit criſtere cum ea ſtringit uentrem:unde habet uirtutem ſtipticaꝫ & deſiccatiuam : & gluctinatiuam : & quando miſcetur ī emplaſtris cōſolidat uulnera recētia:& īgreditur īcōfectioīb⁹ trociſcorum deſiccatioꝫ & cōſtrictioꝫ uentris:& quando ſorbetur ī ouo ſorbili aut fit criſtere cum ea ſtringit uentrem & propinatur ī potu in dolore epatis:& datur ī ouo ad ſputū ſāguis ad uenenūq̄ Paulus cap.de mogra:Mogra ſinopida eſt fortior boloromano:& luto ſigillato & iō ingreditur īconfectiōib⁹ ūguētoꝫ & occidit uermes in uentre:Bulcaſim Eben Aben azarin li.q dicitur ſeruitor cōburitur mogra ſicut bolus armenus
Miacantus .i.ſparagus
Miacanta .i.ſpargula

Miamir.i.x.tractatuū inde liber miamir ideſt de decem tractatibus
Miafile .i.ſtorax kalamita
Miagręce.i.muſta ſed mia ara.eſt ſtorax & mia ſimiliter eſt muſculus ſpetialis
Miagus plinius eſt herba feculenta cum foliis ſimilibus rubee cum ſemīe oleoſo ex quo fit oleum
Mielon elafui .i.medulla ceruina
Miemix .i.criſomola
Mier .i.capra
Mieſuf .i.polium montanum
Miopone .i.pſilotrum
Mioponei idem quod ſupra
Mion .i.meu
Miopie dicūtur qui prope ſunt uidētes ea que de longe non uident
Mioſos .i.glis
Miolas .i.fiola
Miocephala .i. uidens muſcas ante oculos
Miomas ideſt herba mihi ignota ut in alexandro
Miota idem quod ſupra
Mioſcais .i.auricula muris
Miuberigi .i.ſtafixagria
Miuterigum .i.mala pſica
Miba muris .i.cicuta eſt
Mibae idem quod ſupra
Mib .i.lac
Micharia herba eſt ſecundū dyas.& la. uocant ipſum ſpondilion
Micantus .i.ſparagus

CAP. CCCCCXLIX.

Ichad SERA.libro aggre. cap.michad ſūt uene arboris granati ſilueſtris q̄ naſcitur ī ſeni ultra mare & ī coraſcē & ſunt uene groſſe albe colliguntur in albacumine & eorum mala granata ſūt ſicut granata domeſtica in prīcipio eoꝝ ortus:& color eorum ē inter rubedinē & uiriditatem & intra malum eius ſunt grana rubea rotonda in magnitudine ſeminis lentiſci.& dimittūt ea in cortice ſuo:& q̄ndo egent eis extrahūt a cortice & eſt ca. & hu.in ſecūdo:augē ī ſpmate & corroborat coytū.& ē bon' podagre quando teritur & conficitur cuz aceto & linitur ſupra ipſum:& cōueīt ſpaſmo & mollit duritīes iunturarum:
Mihanch .i.ſpagi
Miclata eſt cibus factus ex pane azimo cum oleo;iſtud uocabulum ponit Auic. primo canone fen.iiii.cap.xi.
Micete .i.fungus
Michete ſunt homines ueloces & latine uocantur curſorii
Michefol .i.apium riſus
Mikete .i.fungus
Miconium.i.papauer,& ē albū & rubeū quando ſimpliciter ponitur de albo intelligitur:pro quo lege chaxchax
Microtera .i.cozula uel criſomola
Microſia .i.ꝓuitas pulſus
Micros.i.puum inde microtegni & microcoſmus
Midian .i.cimbalaria
Midriaſis .i. dilatio pupille:& eſt maior q̄ platicoriaſis
Migra quid eſt lege xencua
Migati idem quod ſupra
Miach .i.ſtorax
Miaha idem quod ſupra
Miaſur .i.abrotanum
Mifunti .i.folium
Mifunſer .i.pulegium
Mifunſeri idem quod ſupra
Milax que cinichofons nominatur ſilis ē edere tenuioribus foliis duo eiꝰ genera dicuntur alteruz comantibus acinorum cornibus : alterum genus culta amara nullius effectus plinius
Mila .i.mala
Milagrafico .i.atramentum ꝓctorū
Milangina.i.ſine igne maceretur
Milea .i.arbor mile uel malum
Mileſion .i.ſpecies alciomi
Milia indica .i.citrum
Milia perſica .i.perſicum
Mileos .i.fraxinus
Millefolium quid eſt lege minofolos
Millemorbia uel milmorbia herba ſicaria & ſcrofularia caſtrāgula uel urtica mortua eo ꝙ folia urtice ſimilia habz nō tamen urentia

Mili .i.mala/
Miliaria herba eſt quā milium uocat Plinius/
Miliduris eſt mola matricis naz grece milos mola uocatur/
Milimandrum .i.iuſquiamus/
Militis lothos .i.molaris lapis
Milium ſolis .i.grana ſolis/
Milium quid eſt lege docher/
Militrum .i.ſinapis
Milium ſolis.i.cauda porcina & quid eſt lege culb/
Miliares.i.ſerpentes quoz color ꝓpter citrinitatem eſt quaſi color milii/
Militen .i.uinum de citoniis/
Milmon .i.fraxinus/
Milicum .i.ſinopſida
Miloplacentium .i.meloplacenta/
Milotida eſt tenta cirurgicorum/
Milos grece mola ide milon .i.molēdinū nide amilum quia ſine mola fit/
Milops .i.medulla/
Milto .i.ſanguis/
Milto grato .i.ſanguis yrcinus
Milto draconis.i.ſanguis draconis hoc uocabulum ponitur in antidotario uirili ideſt pauli apoſtoli dicto antidoto/
Mimiar .i.ſiſeleos/
Mimiae .i.faſeolus/
Mimiaer idem quod ſupra/
Mina eſt pondus lib.i.& q̄rte ſz ſecūdū alios eſt pondus centum.z.
Minaballanus .i.ballania repſico/
Minera .i.celidonia/
Minhe .i.menta/
Minhei idem quod ſupra/
Minium eſt color ſcriptorum & quid ē lege cinabar/
Minchi.i.bruca & ē tamariſcus agreſtis/
Minthi .i.nepita/
Minci idem quod ſupra/

CAP. CCCCCL.

Inofilos gre.:latīe millefoliū/ DYAS.cap.minofilos naſcitur in paludeſtribus locis tyrſum habet ex una radice mollem & ſubrufum & quaſi manibus limatum:& folia ſimilia feniculo:Plinius minofilon noſtri millefoliū uocāt/caulis eſt tener ſimilis feīculo plurimiſq; foliis unde & nomē accepit: Naſcitur ī paluſtribus herbam ipſam naſcentē tenuem a lateribus capillanicis foliis eximi uſiſq; &ce.tera: POSSE.DYAS. uulnera gluctinant & ſine tumore cuſtodiunt:in dentium dolore cum butiro imponūtur in modū ēplaſtri/cōtra urīe difficultatē bibitur cū aceto,& ualet contra calculū/ GAL.vii.ſim.phar.capitulo millefoliuz ſiccatiue eſt uirtutis intantū ut cōſolidz uulnera/
Minon.i.nux,inde confectio diaminon ideſt confectio de nuce
Minutum thus .i.manna thuris/
Minutarb .i.ꝓſilotrum
Minuſel .i.praſſium/
Miracata .i.ſalſitia/
Mirach.i.aggregatio cutis ,que ē ſuper uentrem/
Miracopium .i.calidum/
Mira ſolis .i.cataputia/
Miragēnat eſt quedam ſpecies cibi/
Mirra grece.i.odorifera uel redolentia unguēta mirra.i.odorifera ide mirracopium odoriferum,mitigatiuū Alexāder cap.de unctionibus ad frigiditatē ſtoāci/
Mirdane .i.mezereon,
Mirna ſtacten eſt,quōd ex mirra huīda exprimitur. DYAS.cap.de mirra/ſed mirra melius ſcribitur,

CAP. CCCCCLI.

Irra latine,arabice hec: gre. ſmirna uel achāt9: ꝓSERA. li.aggre.cap.hec auct.dyas. mirra eſt gumī arboris que naſcitur in terris arabum ſimilis arbori que dicitur in greco ſpina babiloīca/ſiūt nam ſciſſure īn ligno arboris ūde egreditur gumi quod emanat cadens ſuper ſextoria que ſternuntur ſub arbore: & quedam per ſe coagulatur ſup ſtipitem/ & eſt de īpſa res que dicitur bacātiſcus ſiue bathanaſas & groſſa ē a q̄ egreditur meth.i.ſtorax liquida/quādo exprimitur

ſicut apparet i.l.melahac: & dicit̄ myr-
na ſtacten, & eſt de ea q̄ dicitur anizen
ſiue aizem & eſt pinguis multū: & arbor
eius eſt in terra que dicitur ptinia & eſt
pīguis: & quando exprimitur ſucus ei9
egreditur uelut ſtorax multuz: & melior
mirra eſt illa que dicitur tarhalud: &
cāchi: & noīatur hoc noīe eo q̄ defertur
ex terris que dīcuntur ſic: & color eius ē
ad uiriditatem tendens pungēs linguam
clari coloris: & ex ea ē q̄ dicitur liti & ē
litagluthichi: & eſt mollis tactu ſicut
bdellium in odore ſuo eſt pinguedo: &
arbor eius eſt in locis ſoli expoſitis: ex ea
eſt que dicitur poaclis: & eſt aſpa multū
nigra & apparet in ea ueſtigium ignis: &
deterior eſt illa que dicitur argalin & ē
leuis non pinguis acuti ſaporis ſilis gumi
arabico in fortitudine & uirtute: & ex
mirra ē q̄ dicitur crumu ſiue amini & ē
mala. & fiunt quidā trociſci ex ſubſtāt iis
mirre: & ſi mirra pinguis fuerit trociſci
q̄ ex ea fiunt habent bonum odorem &
pīguem & ſi non fuerit pinguis quod
fit ex ſubſtantia eius non habet bonum
odorem neq; pinguem & habz uirtutez
debilem propter qđ admiſcetur ei oleuz
quando ex eo fiunt trociſci: adulteratur
mirra quādo admiſcetur ei gumi quod
infuſum fuerit in aqua mirre: & melior
ex mirra eſt noua leuis munda q̄ quādo
tangitur eſt aliquantuluz aſpa & arida
& cito frangibilis: & quando frangitur
remanz ī eius fractura res alba: & figura
eius eſt ſicut figura unguium & que eſt
in fruſtra non parua: & color eius eſt
uniformis nō diuerſus ī exteriorib9 eius
ſed interius eſt trahēs ad rubedinē paz
cum lineis ſubalbidis ſicut diximus: &
odor eius eſt delectabilis amara catarri
ſedatiua: ſed illa que ē grauis cui9 color
eſt ſicut color picis nō ē alicui9 utilitatis
Sed mirra que eſt ex terra que dicitur
labotero abſcinditur ex radice arboris q̄
eſt in terris illis: eligītur enim ex ea illud
qđ ē ſimile mirre in odore: & uirtus ei9
ē calefactiua & mollificatīa & reſolutīa
& īgreditur ī confectionibus ūguentorū
GAL. viii. ſim. phar. capitulo de mirra: ī
ſapore eius eſt de ſapore amaro quātitas
non pauca: & uirtus eius eſt que calefacit
& ſiccat in ſecundo gradu. POSSE.
SERA. auct. Albugerich mirra cōueīt
ad aquam citrinam quando ſumitur ex
ea in potu aut fit emplaſtrum cū ea ſup
uentrem: & quando fit caput purgiū cuz
uno anoch ex ea, mundificat cerebrum
& aufert ab eo uentoſitates groſſas: &
incoriat gingiuas & confirmat dentes:
& eſt bona colice quando fit linitio cuz
ea: GAL. mirra abſtergit cuz tēpamēto
& gluctinat fragmenta oſſium capitis &
occidit lumbricos: & fetum: expellens
eos: & ingreditur ī cōfectioīb9 collirioꝝ
que fiunt ad ulcera oculi & ad maculas
que fiunt in eo: & in medicīs q̄ bibuntur
ad tuſſim antiquam: & ad aſma: naz ipſa
non exaſpat cannam pulmoīs: & hoc qa
non calefacit neq; deſiccat calefactione
& deſiccatione forti: & ſine ſuperfluitate
ſue amaritudinis & ſue abſterſionis: eſt
alia mirra que trahitur a radice arboris
huī9: & uirtus ei9 calefacit & mollificat
& reſoluit.

Mirra trochiten .i. rotonda nā trochos
ideſt rotondum.

Mirta lepita .i. mirte cime.

Mirica .i. geneſtra.

Miricen tamariſcus.

Miriſilon .i. millefoliuz.

Miriſe .i. ungere.

Miriſmata. i. odoromenta timiamata.

Miriſtica .i. redolentia odorifera, inde
karea miriſtica .i. nux odorifera .i. nux
muſcata.

Miris dyas. mirra dicitur foliis & haſtis
ſimilis como eſt radix oblonga & mollis
& odorata apta ad edendum.

Mirmis .i. formica inde mirmidones uel
mirmicelon .i. oleum formicarum.

Mirmicolemia .i. lac formicaruz.

Mirmiceas. i. uerruca in cute: qđā dicūt
& melius q̄ eſt puſtula pua que uocatur
formica.

Mirmimita. i. arena que fertur ā mecha
& confricatur ſuper manū & ī ea intrat
& non apparet & inde fit etiā unguētuz
quod dicitur manuum penetrabile.

Mirſmi .i.mirta
Mirſme .i.mirte folia
Mirſmei idem quod ſupra
Mirticen uel cariſticen.i. ſecūda ſpeties titimalli a q̄ oritur fructus que dicitur nux uomica
Miros .i.fimus
Mirabolani a plinio uocātur grana ben alibi tamē de mirabolais loqtur & dicit qꝫ ſi colligantur anteq̄ matureſcāt nullū ligneum intus habent & quid eſt lege halilig
Miropola .i.unguentarius
Mironitis eſt herba nobis ignota ut in alexandro
Miroſodes eſt ſpeties.vi.titimalli
Mirul .i.ziman
Mirtus quid eſt lege des domeſtica
Myrtus ſilueſtris.i.cubebe
Miſagarach.i.coquinatuꝫ quod fit ſine carne
Miſaluis.i.acualis & ſic dicitur ad ſimilitudinē cuiuſdam acus que eſt curuata in medio exiſtens groſſior & in duabus extremitatibus tenuis qua ī terra ſaracenorum utuntur ſuſellorum ſutores

CAP. CCCCCLII.

Iſeos ē genus terre q̄ carem9 aliq dicunt qꝫ ē flos eris qđ cum fregeris deintus ſtelle auree apparent inquit dyas. capitulo miſeos:Plinius capitulo miſeos glebula eſt auroſa fulgens & fragilis inter metalla inuenitur ut calcites in cipro inſula cuius fragmīa imutantur in modum ſablonis:illud uero eſt optimuꝫ quod aureo ſplendet colore & leuigatū molle eſt ſecundum tactuꝫ:& aliud hoc pallidum & leue qui cum tactus fuerit cito denigratur ſuperat eniꝫ colchotar effectu
Miſteri cōmeda.i. ſuffocatio matricis
Miſceton ſecunduꝫ alexandrum cap.de tuſſi,uocatur quedā confectio ad tuſſiꝫ frigidam
Miſi eſt genus tuberum

CAP. CCCCCLIII.

Iſch ara,grece abonaſa ſiue aboaniſa:la,muſc9.SERA. libro aggre. capitulo miſch dixit Habonhaſen ex uerbo Abulhuaſim Almaſcadi in libro auri & mineratū & margaritarū:terre ī qb9 ſūt gazelle muſci & ſunt regiones tumbaſi: & ſeni:ſunt terre confines:uerū muſcus regionis tumbaſi eſt melior muſco ſeni duabus de cauſis una eſt quia gazelle de tumbaſi cōmedunt ſpicam nardi & alias ſpeties odoriferas gazelle uero de ſeni cōmedūt alias herbas ab iſtis q̄s dixímus odoriferas tamen:eſt etiam alia cauſa,qꝫ homines de tūbaſi non extrahūt muſcū a folliculis & non adulterant ipſum cuꝫ medicīs adulterationum:preterea illa đ ſeni abſcindunt folliculos temporibus huīdis & turbidis & in aere nō cōueiēti & ſi homines de ſeni non habent res cū quibus adulterent reponūt eum in uaſis uitreis & obturant bene:& mittunt euꝫ in terras ſaracenorum in q̄ſida & in aliis regionibus babilonie ac ſi ipſe ſit de tūbaſi: Melior autem muſcus & magis redolēs eſt ille qui abſcinditur a gazella poſtq̄ ē bene maturus ī ea:& nō differūt gazelle iſte ab aliis in figura & colore & corpibus:cognoſcuntur tamē in dētibus caninis earuꝫ quia quelibet ex iſtis habꝫ duos caninos dentes egredientes ab ore ipſius ſicut egrediuntur ab ore porcoꝝ & ſunt dentes iſti ualde albi & recti, lōgitudinem unius palmi habētes aut plus uenatores quidem in terris chelech & ſeni extendūt funes & laqueos & capiūt eas: Aliquando uero ſagittant eas, & abſcindunt ab eis folliculuꝫ & ligāt eos īmaturos, quare tunc eſt in odore ſuo horribilitas,ſuſpendunt ergo eos relinquētes aliquo tempore doēc maturētur & recedat fetor eorum & mundetur in aere & aufertur ab eis muſcus bonus:& hoc contingit fructibus arboꝝ quando colliguntur ab arboribus ſuis anteq̄ matureſcant:uerum melior muſcus eſt ille qui maturatur in folliculo ſuo & eſt

completus in maturitate in folliculo ipo anteq̃ abscindatur ab animali deinde abscinditur post complementũ : & ꝓpter hoc cũ natura expellit cursũ sanguis ad folliculum illum uel chistim & cõpletur esse sanguinis in eo nocet illi aiali:& tũc uenit ad saxa uel ad aliquẽ ex lapidibus ca.caliditate solis:& fricat se multuz cũ delectatione magna donec leniatur cutis in loco illo & emanat quod continetur super lapides quemadmoduz emanat ab apãte aliquo quando apitur: & sẽtit tũc illud animal in exitu eius delectationem magnaz:quando ẽ euacuata chistis tota ab eo qđ in eo continetur tũc icarnatur & cõsolidatur:& iterũ postea colligitur in loco illo cursus sanguinis sicut fecit prio:egrediuntur ergo hoes de thebeth qui nouerunt loca ubi pascunt gazelle : & peruenientes ad saxa illa & lapides inueniunt sanguinem illũ qui desiccatus est super lapidem & saxa & colligiũt eũ & quoniam digessit eum natura in suo animali:& desiccauit eũ sol & ꝑparauit eum in aere est melior omnibus spẽbus muschi.& electior:Colligunt ergo euz & ponũt i folliculis quos habẽt ex gazellis quas ipsi uenati sunt:& seruant apud se & huiusmodi est ille muscus quo utũtur reges:& qui donatur ꝑ dono magno:& quem uendunt mercatores illi9 regiois ꝑ meliori & in tebeth sũt multe ciuitates:uerum totus muscus qui colligitur i partibus illis defertur ad illaz ciuitatem que proprie denominatur nomie totius regionis tebeth:ca. est & sic in secundo gradu aliqui dicunt q̃ est ca.in secundo sic.in tertio.POSSE.SERA.auct abẽ mesuay fortificat cor & omnia ĩteriora membra:quando bibitur aut poitur exterius i emplastris:& abstergit albuginẽ subtilem & desiccat ei9 humiditatez:& calefacit cerebrum: & desiccat quando fiunt sternutatiões cũ eo:& corroborat cerebruz :unde corroborat membra sua armomaticitate & confert sode antique que est ab humiditatibus & corroborat cerebrum:& si accipiatur de eo parum & resoluatur cũ oleo de kerui & linitur cum eo uirga iuuat ad coytum: & est in eo humiditas quedam per quam excitat coytum . AVIC.de uirtib9 cordis dicit q̃ confortat cor .

Misoxos .i.rana terrestris uẽnosa rubea .

Miteritrum.i. pessarium instrumentum uelut cristere quo inmittuntur liquores in matricẽ Paulus cap.de muliebri fluxu

Miteragum .i.mala persica

Micidatia herba ẽ quã plinius describit sed ipsam ignoro

Mitridatia idem quod supra

Mitridatum confectio magna est oibus nota

Mixmix .i.crisomola

Mixo .i.satirion

Miximar .i.fistula

Miua .i.sucus citonioruz coctus cũ uino ut sapa & fit cum spetiebus & sine

Mocasintericorũ interpretatur morb9 declinans & sanans

Mocedium .i.semen papaueris albi

Mocedon idem quod supra

Mocelium .i.polium

Mochen agria .i.pastinaca siluestris

Mocha lalhudu.i.medulla ossium

Modium est ꝑondus .xl.lib. & quatuor

Modiplion .i.apium risus

Modiplionum idem quod supra

Mogara.i.salsamenta ex aceto & sale

Mogarata idem quod supra

Mogra .i.magra

Mola.i.moli & est armel secũdũ plinium est quedam alia planta, cuius radix rotonda nigraq; que multum terre capiẽs Nam ut dixerũt aliqui cãpani si aliquot diebus effosa inter difficultates saxeas xxx.pedes longa inuenta ẽ ac ne siquidẽ solida sed abrupta folia eius sille similia florem cuius greci luterũ dicunt : Sed Homerus candidum scripsit nasciturin fenitia & in cilitia archadie & ytalia

Molatinagria .i.malua

Molibdi Cassius felix in antidotario diamolibdi .i.de plumbo

Molibdos .i.plumbeum

Molipidium .i.plumbum

Olibdena .i.plumbū uſtum & ſtercus plūbi ſed Dyas. cap.molibdena dicit qꝫ ē qñ ſi ſtercus auri uel argenti: Eſt autem utilior q̄ colorem ſpume argenti habuerit & lucida & rufa in tritura: in coctura in oleo coccineū facit colorem: foditur & in ſebaſtia & in chorintho ſꝫ melior eſt que ſigna ut ſupra habuerit: Plinius cap.de molibdena eſt ſterc9 auri & argenti que ab officinis aurificū colligitur que optima eſt que nō ē lapidoſa ſed fragilis & ſplendida: DYAS. uirtus eſt ei ut ſpume argenti: aut ſcorie plūbi loturam & cōbuſturam ſimilē ſinopide habet: miſcetur uero ēplaſtris pinguibus & ſaracoticis & cicatricem ducentibus: purgatoriis autem medicaminibus non miſcetur.

Melicoria .i.papauer
Molithia .i.malua
Molí .i.armel

Mollificatio corporis .i.debilitas in qua homo ſtat ita ut nō loquatur: neq; bene ſentiat.

Molochia .i.malua
Molochea arborea .i.altea
Molochia agria idem quod ſupra
Molonſi .i.ſerpillum
Molo .i.millefolium
Molon idem quod ſupra
Molocoria .i.papauer
Molochin .i.altea
Moloſagria .i.altea agreſtis
Molcoria .i.papauer agreſte
Molochia albacharum .i.atriplex
Molongiana .i.molongena
Moluchia .i.malua
Moluſar .i.arthemiſia
Moluſari idem quod ſupra
Monados .i.ceterac
Moniſari .i arthemiſia
Monodos idem quod ſupra
Monoramenon .i.unius diei
Monomachia .i.duellum a monos qđ eſt unum & mathos qꝫ eſt pugna q̄ſi pugna unius ad unum: inde etiam rithimachia ideſt neruorum pugna: & ſithemachia .i. pugna anime: ſithe enim anima: Item a monos qđ eſt unuꝫ dicitur fe.monoides .i. unius diei: & coliriuꝫ mono: & multa ſimilia ut in alexandro.

Monopagia in paſſionario gariponti ſi una parte capitis in acutum dolor uenit monopagiaꝫ greci dicunt ſi oculꝰ ſimul cum media parte capitis doleat & emigraneum &cetera.

Monymeron .i.medicīa cum duritie & acredine.

Mora de ſeni .i.mora rubi
Moraſion .i.ciperus
Moraſiom idem quod ſupra
Mora celſi quid eſt lege hec
Morella ſolatrum uua lupina .i. ſtrīgnū & quid eſt lege hameb
Morgellina agreſtis .i.celidonia
Morgellina quid eſt lege anagallus
Morion eſt ſpeties mādragore: ſꝫ plinꝰ ſemē mandragore: quod quidem arcen alii morido: alii ypomarton
Morriſia .i.almuri
Moripſia idem quod ſupra
Moricellum .i.celſum

Moroba .i.nutrituꝫ uel conditū: nutritū enim & conditum dicitur apud ātiquos unde Auic.dicit acorus nutritus & non nutritus .i.conditus & non conditus.

Moro .i.caro puſtuloſa addita in oculo & eſt inuerſatio palpebre.

Morudan .i.ciperus
Morbus ſacer .i.heriſipilla
Morbus lunaticus .i.epilenſia
Morbus regius .i. hycteritia, a regulo alacrito croceo.
Morbus arcuatus idem: ab arca celeſti dictus.
Morbus in quo eleuatur cutis .i. lepra.
Morſus galline uocatur a quibuſdam anagallus qui ypia uocatur qdā morgellinam uocant: unde morgellina nō debet dici morſus galline: ſed morbus galline.
Mor .i.mirra
Morgnapelli quid eſt lege napellus
Moſone miopſone .i.pſilotrum
Moſpone umoſpone idem
Motaria ſunt liceola q̄ nubibꝰ apponūt

Motarob .i.auena/
Muaniga .i.rete cerebri/
Mualep .i.afronitrum/
Mualepi idem quod ſupra/
Muchar .i.mulachlach/
Mucatum .i.fungus/
Muca .i.pars que de oculo uidetur/
Mucula oculi .i.anterior pars oculi/
Mucheita .i.ſebeſten/
Mucthe.i.pars q̄ de oculo uidetur/
Mucthei idem quod ſupra/
Mudulion .i.bdellium/
Muduan .i.ſinonum/
Muduani idem quod ſupra/
Mufran idem quod ſupra/
Mugalac .i.lac acetoſum/
Mugali .i.draco marinus/
Mugath Auic.redarguit dicentes q̄ eſt radix granati ſilueſtris & uidtur ignoraſſe qd eſſet:ego repi ī ātiqs ſinonomis exponētibus uocabula greca/q̄ mugath eſt radix granati ſilueſtris/
Mugag idem quod ſupra/
Mugali apud dyas.cap.de allio: Auic. eodem cap.eſt animal uenenoſū puſillū muri ſimile hoc nominat Auic. quarto canone fen.vi.de uenenis/cap.de morſu illius/
Muchachaem .i.pondus/
Muhali .i.afodillus/
Muhalib idem quod ſupra/
Mulachlach eſt aqua ualde turbida ex qua mulieres liniunt ſe ut redoleant: Et iō dicitur mulachlach quaſi qđ ē ifectū & turbatū:& fit ſecundū hūc modum in aqua roſarum,ponitur muſcus garioſ. & camfora:& alia odorifera multa:& fit cum iſtis aqua ualde turbida:& ſecūdū hoc uocatur aq̄ roſarū demucarro cuiꝰ deſcriptionem ponit Io.mes.ī ātidotario ſuo:& agroſo qui incipit opatio ifuſionis roſarꝝ :& aliquando ſyrupizatur iſta aq̄ & eſt optimus ſyrupus alteratiuꝰ & lubrificatiuus/
Mula .i.emula/
Mulachia .i.malua ortiua/
Mulgali .i.algaſech/
Mulſach.i.iuncta cōnexa continua
Mulſa quid eſt lege mellicratum
Mulb .i.ſcotarium/

CAP. CCCCCLV.

Vmia ē illud quod ūueītur in ſepulcris balſamatorum in quibus humor mortui cū aloe & mirra reſoluit qbꝰ ipſa corpora condiebantur:& ſimilatur pici marine:ſolebāt antiquitus corpora balſamo mirra & aloe condiri:& adhuc fit apud paganos & ſeracenos circa babiloniam ubi eſt copia balſami. SERA. li.aggre.cap.mumie:Mumie ſepultoruꝫ & eſt aloe balſamum & mirra & quod miſcetur eis ex humoribus corpis hūani/ Et idem auct.dyas .in terris q̄ dicuntur acolonie deſcendit nāq; ex mōtibus qui dicuntur flumina cum aquis: eiicit eum aqua fluminis ī ripis:& eſt coagulata:& fit ſicut cera: & habet odorem picis & aſpalti mixti ſimul:POSSE/idem auct. Raſis ex nomine quorūdā medicorum eſt bona ſode flegmatice frigide ſine materia:& emigranee & paralili & torture oris:& epilenſie & ſcotoie & facimꝰ caputpurgium cum uno grano ex ea cū aqua maiorane: & conuenit doloribus aurium/q̄ndo diſſoluitur ex ea granum in oleo ſambacino & diſtillatur in aure; & cōfert dolori gutturis q̄do diſſoluit ex ea unum kirat cum aqua in q̄ đcocta eſt ſatureia:& conuenit tuſſi cum aqua iuiubarum aut cuꝫ aqua ordei & ſebeſtē & datur ī potu ex ea ieiuno tribꝰ diebꝰ & confert cardiace kirat.i.cū aqua mēte :& confert uentoſitati inteſtinorum quando accipitur kirat.i.cū aqua cimini & carui:aut cum aqua ameos:& caſui & percuſſioni quando ſumitur unuꝫ kirat cum duobꝰ danich ex bolo armenico & uno danich croci cum aqua ſolatri aut caſiefiſtule:& datur ad ſingultū granum .i.ex ea cum decoctione ſeminum apii: & carui:& miſcetur cum oleo de ben & fit caputpurgium cum eis & ad ſqnātiā pondus unius kirat cum ſquingibin: & dolorem ſplenis pondus unius kirat cuꝫ aqua carui:& ad uenena duo grana cum

decoctione tribulorum marinorum: & foliis anuiden: & puncturaꝫ ſcorpionis pondus unius kirat cum uino puro: Et ponitur in loco puncture cum butiro: & conuenit fracture & conquaſſationibus que fiunt in interioribus corporis & exterioribus & conſtrictioni pulmonis: & eſt prope temperamentum niſi qa habꝫ proprietatem in ſedando dolores q ſūt in fracturis quando ſumitur in potu & linitur cum ea: & fit cum ea criſtere & cōuenit ulceribus ueſice & uirge: Et idē auct. Raſis quidam emittebat ſanguinē & nō poterat reſtrīgi p aliquā medicinā uſq; quo datum eſt ſibi de mumia pōd9 granorum trium cum uino & reſtrictus ē ſtatiꝫ: & quando fit cū ea ſuppoītoriū diſſolut ū cum oleo de ſambach conueīt non potentibus retinere urinaꝫ: Paulus cap. de mumia ca. eſt & ſic. in .iii. gradu teſte conſtantino licet quidam dicunt q; ſit frigida quia conſtrictiua: multa enim frigida & ſic laxant: & multa ca. & ſicca conſtringunt: AVIC. de uiribus cordis mumia ca. eſt in fine tertii ſic. in primo & habet proprietatem confortandi cor

Mum .i. cera ſecundum Auic. uerum ceram arabici uocant exſamaha & mū ut apparet per Sera. eſt ſodities quedaꝫ domorum apum quam Auic. uocat mū nigrum & greçe uocatur ꝓpolis uel cera propoleos eſt calidius cera & fortiter attractiuum

Muraba .i. conditum aliquod ſicut ro. uiole cōdite mirabolani & ceteri fructus unde aliquando ſic inueītur uocatū mel roſarum

Muradaſcon. ſic inuenitur ſecundo canone Auic. ſed in arabico murdaſefan ſcribitur qd ſit neſcio Haly abbas uero in ſecundo practice mandaſefruꝫ inter herbas deſcribit

Muran eſt cornu arbuſtū & eſt cornea & latine uocatur ornale fructus eſt qui uocatur coīter cornea

Mura .i. alemu

Muraha .i. ſuchaa

Murex .i. cochiliū marinū cuiꝰ ſāguine fit tinctura purpurea

Mureſī .i. antimonium

CAP. CCCCLVI.

Vri idem eſt qđ garus & uulgariter dicit almuria uel ſalmuria qđ eſt quaſi ſalſuꝫ garuꝫ: & modus faciēdi garꝫ eſt iſte fit garus de piſciculis paruis hoc modo ponuntur piſciculi ꝗui in aliquo uaſe habente inferius orifitium latum ſuperius ſtrictum & āguſtū: & fit lectus huiuſmodi piſciculorum uel more lecti ſternuntur in uaſe poſtea ſupperpoītur ſal & ordo quidam lapilloꝝ minutoruꝫ Itez fit alius lectus piſciculorum & ſupaſſgitur ſal & ſupponitur ꝓdictus ordo lapillorum: & ſic fit donec uas plenū ſit: tunc permittitur morari per aliquod tempus tamen explorato ſapore & iuēto garo extrahunt garum uel garus poteſt dici ſalmoria ſapida ut apparꝫ ī combin. Sed ſciendum q; garus uel muri uel almuri que idem ſunt: liquor eſt ſalſ9 quo multi pro ſalſamento utūtur & ē duorū modorum unum quod fit ex piſciculis ſalitis: & aliud quod fit ex farīa ordei & ſale facto inde pane cuius confectio ſimpliciter inuenitur in .xxviii. azarauii &cętera: aptū in enematibus criſteriorū. SERA. libro aggre cap muri: Muri eſt illud quod fit ex piſcib9 ſalſis uel carne ſalſa quod quādo proiicitur ſup ulcera fraudulenta prohibꝫ eorū dilatationem Et idem auct. gal. adminiſtratur ī ulceribus fraudulentis putridis & apponitur in criſteribus q̄ admīſtrantur ī ulceribus inteſtinoꝝ: & ad ſciaticā & ad diſinteriā Et idem auct. Aben meſuay Almuri fit ex farina ordei & eſt ca. in primo ſic. in ſecundo: ſed illud quod fit ex piſcibus ē calidius & ſiccius: mollificat uentrem & incidit flegma & confert dolori ſciatico quando fit criſtere cuꝫ eo: Et idez auct. meſarugie habꝫ ſtipticitatē & mūdificationē: & ideo fit cū eo coholī egritudīe Iedri .i. uariolis ut non egrediantur in ſatie: & poſtq̄ egrediuntur diſſolunt eas & eſt ca. in ſecundo gradu. Et idez auct.

SERA.eodem li. cap.ras dicit q̄ curat ulcera fraudulenta putrida que ſunt in ore Bulcaſim Eben Aben azarin li. qui dicitur ſeruitor: muri purgat flegma uiſcoſum & īcidit ipſū:& iuuat in colica quando miſcetur in enemate criſteris cū aliis medicinis compoſitis conueniētibus & ſumunt in cibo pro dolore ſcie qui fit a flegmate:& eſt ſubtilius q̄ ſal & q̄ ſal nitri:& q̄ aqua piſcium ſalſorū ueterum: & uirtus eorum eſt debilior uirtute ei9 & operatio eius ē in hunc modū. Accipe de farīa ordei partes duas:& de ſale p̄tē unam & confice cum aq̄ & fac focatias azimas & pone in furno & dimitte ibi doēc comburantur intus & extra: deīde extrahe a furno & diuide unaz q̄q; partē eacū in tres aut quatuor partes:& pone in olla magna munda & cooperi aqua & pone cum eo de cifilionibus palmarum plenam manum:& pone ollam in furno panis a principio noctis uſq; mane:& ſūt qui coquunt panem cum aqua ſup ignē & coquūt uſq; ad conſūptionē medietatis aque & colant & ponunt in aqua ex melle ſecundum uoluntatem eorum ad frangendum ſalſedinem eius & cōſeruāt & hoc eſt caput muri: & almuri ſunt operationes alie longe ab iſtis q̄s diximꝰ que ſunt idonee comeſtionibus regum: & non oportet eas memorari ī hoc loco modo:quia ſufficit nunc de mō iſto q̄tū ad neceſſitatem medicine.

Muricus .i.tamariſcus.

Murion.i.auricula muris:ut in alexādro de podagra.

Murim .i.auena.

Muruban .i.ſaxifragia.

Murtur .i.uermis

Mur .i.mirra.

Muſa eſt fructus quidaz ī quo peccauit primus parens pro quo lege maaleb.

Muſaguarat.i.cibariuz uel ſapor qui fit ſine carne & multis ſpetiebus.

Muſaragi.i.quando cooperitur pupilla nimis

CAP. CCCCCLVII.

Vſcata herba eſt que ſe expandit in terram: odorem habens muſci: & inuenitur maior & minor que herba ſatis aſſimilatur agrimonie.niſi quia eſt minor ea: ē alia minor muſcata que eſt minor ſuperiori: conuenit cardiace & debilitati cordis.

Muſeleon.i.oleum muſcellinum.

Muſceleon idem quod ſupra

Muſcellina ē herba facta ſicut bugloſſa, cuius radix eſt rubei coloris exterius in ſuperficie:in ſicilia liniūtur ex ea gene mulierum:& alio nomīe uocatur lactuca aſini.

CAP. CCCCCLVIII.

Vcillago eſt illud globlatū quod extrahitur a q̄busdā rebus mucillaginoſis p̄tificium:& modus extractioīs mucillaginis eſt ille ſecūdū Bulcaſiz Ebē Aben azarin libro qui dicitur ſeruitor. Accipe de bono pſillio uel de quacunq; re a q̄ mucillago debet extrahi & mūda ipſum a terra & pone ſuper ipſū đ aqua ca. libras quatuor ad unam q̄q; libram pſillii aut plus ſecundum q̄ tu uolueris pīguē eſſe mucillaginem uel ſubtilem & dimitte per noctē:& de mane calefatias parum ſuper ignem:deinde proiice eam in marſupio facto ex tela lini forti & noua groſſa & ſtringe os marſupii cum ligamento fortiter ne aliquid ex pſillio lubricet extrahe,deinde ſuſpende ipſum ſupra orifitium olle uitreate & percute marſupium ab omni parte ei9 cūz uirga lignea uel ferrea ſubtili:& qđ egreditur de mucillagine trahe mulgēdo ad īferiora cuz uirga donec deſcēdat mucilago in ollā:& fac illud doēc nihil egrediatur a marſupio:deinde diſſolue os ei9 & liga iterū magis inferius a loco in quo ligaſti prius & percute iterūcuz uirga quouſq; egrediatur tota mucillago:Nā pſillum egredietur totum ſiccum ex marſupio cum iſto artifitio: & ſecundum hanc diſciplinam fiunt omnes alie mucillagies.

Sunt autē quidā qui ponunt sup semina aquam ca. & miscent bene & premunt doēc egrediatur tota mucillago/sed primus modus est melior/

Musus .i.apium risus/

Muscus equiuocum est ad odoriferum & ad lanuginem que est in epatica: que uestit lapides maris/& uocatur muscus maris:uel lapides torrentis:& est muscꝰ aque qui facit labere pedes/& similiter ē equiuocum ad lanuginem que uestit arbores:pro illo q est lanugo le malamusch & aynech/& pro musco odorifero lege muscꝰ: Est alius muscus, qui uocatur muscus regis/& est basilicon cum foliis paruis pro quo lege medion/

CAP. CCCCCLIX.

Vs oībus est notꝰ AVIC. libro secundo cap. de mure: sanguis eius eradicat uerrucas:& stercus eius cōfert super allopitiam/& proprie linitum cuz cepe:& proprie illud quod est adustum: & exsiccatur & assatur mus & datur ad cōmedendum infanti & abscindit fluxū saliue ab ore eius: & si bibatur stercus muris cum thure & aqua mellis, frangit lapidem:& si supponatur coliriuz soluit uentrem pueri:& quando coquitur cuz aqua & sedet in ea q difficultatē patitur urine conuenit ei:& quādo mus scinditur & ponitur supra puncturam scorpionis/ sanat ipsam:DYAS/ cap. fimus stercus muris tritum & umbilico īfantiū īpoītū uentrem exponit/

Mutagenat.i.cibꝰ qui fit in aliquo uase cum lacte seminum cōmunium, & iure galline & uitellis euorum cum zucaro & spēbus factis ex cinamomo spica cubebis calamo aromatico & carui & coqt̄ in igne & appoīta super uas testa calida/

Mutagakil est nomen regis

Mutali quid est lege alfachi

Muthathalin idem quod supra,

Muzagara .i.sapor acetosus.

Muzadir in libro alchimie sepe iueītur & apud Halyabbatem muzadius & almuzadi in cap. debilitatis uisus est sal armoniacus: proprie autem apud arabes muscadem uocatur/a quo multi latini laxadran uocant corrupte/

Muzum proprie dicitur cuius sapor est compositus ex dulci & acetoso,

Muziuz idem quod supra/

SEQVITVR: DE: N:

Aam.i.strutio auis/

Nahanaha .i. menta/

Naamar idē qđ supra

Naeg .i.acorus/

Naegi idē qđ supta/

Nacsul i.abrotanuz

Nauchana .i.nachana/

Naurof alchēfe.i.nausturtium/

Nausta dyas.est cotula olearis q̄ nausta dicitur:& est cos qua acies acuitur/

Nabale .i.apis/

CAP. CCCCCLX.

Abach est fructus secūdum Auic. arboris dicte asadar siue sadar que apud Dyas. uocatur agrifolium :uerum apud Sera.ē aliud nabach scilicz cortex arboris que a dyas.uocatur nascatimon & dicit Sera. cap. nabach/q̄ affertur de india & est in colore similis croco:& sūt sicut cortices mori boni oderis:& habz uirtutem califacientem:fiunt cuz eo fumigationes:& ponitur in confectionibus unguentorum & in aliis confectionibus calefactoriis: & habet uirtutem calami aromatici:Et idē auct.gal.est ca.i tertio & est ex speciebus indie: & quando fit suffumigatio cum eo ualet corruptioni matricis:& confert suffocationi eiꝰ q̄do est siccū:In tacuino scribitur/q̄ nabach compatur nespilis & zaror qđ est magis

odoriferum neſpulis:& ita ſimilitudo ē in uirtute quando fructus agrifolii eſt ſtipticus confortans ſtomacuz :& ſiliter cōpantur neſpilla & zaror
Nabati eſt regio unde quando repitur ī aliqua medicina intelligēdū ē de oriētali a nabathea regione orientis que iacet inter iudeam & arabiam:Nabathei ſunt qui ſunt ex arabia cum terminis ſyrie : Ouidius in li. methamorphoſeos eurus ad auroram nabatheiaq; regna receſſit :
Nabat ara.eſt dictum planta
Nabati eſt qđ fit in ſeptētrionali parte
Nabet .i.candi
Nabeti idem quod ſupra
Nabes .i.acorus
Nabit.i.potus quidaz qui fit ex dactilis & ficubus ſiccis coctis in aq̄ uel quocūq; fructu dulci

CAP. CCCCCLXI.

Achana ara.greçe & latine ameos:SERA.libro aggre. cap.nachana ſiue nanochach auct.dyas.quidam nominat ipſum pomum antomation .i. ciminum ethiopium:uerum natura cimini ethiopii eſt alia a natura ameos:& eſt notū:ē nāq; ſemē fere ſimile cimino ethiopio:niſi qa eſt minus eo multum:& albius : & duri9 & in ſuo ſapore eſt đ ſimilitudīe saporis origani:& illud quod eſt eligendum ex eo eſt illud quod eſt recens & mundum: & idem auct.gal.Magis iuuatiuuz quod eſt ex eo eſt ſemen eius.& in ſapore eius eſt amaritudo pauca & acuitas:& uirtus eius eſt que calefacit & ſiccat in tertio gradu :Et idem auct.Abē meſuay dixit q̄ prouocat urinam:& ſemen eſt bonuz fe.antiquis:& quando eius decoctio ponitur ſupra puncturam ſcorpioīs aufert dolorem:& eſt bonum frigiditati ſtoāci & epatis:& aufert opilationem & ſedat nauſeam:& deſiccat humiditates ſtoāci & eſt bonum humiditati que ē ī pectore & mundificat uias renum : & ueſice.& extrahit lapidē ex eis poſtq̄ fuerit fact9 & quando fit linimentuz cū eo abſtergit morfeam & baras:& maxime cū medicīs que ſunt ad hoc
Nachama .i.menta
Nacham quoddam animal eſt

CAP. CCCCCLXII.

Akala ara.latine palma .
SERA.libro aggre .cap .
nackala ſiue nachla diuidit diuiſionibus multis:nā ſunt rami eius & ſucus ramorum ipſorum: & ciffiliones eius : & ſumitates ipſius ſine cacumine:& cortex cacuminis eius & eſt kafri.& recens ex eo īmaturū quod eſt ſicut agreſta Vue:eſt balach:Idez auct. gal.Subſtantia ſucci ramorum & ciffilionum & ſūmitatis eſt cōpoīta ex ſubā aquoſa tepida & terrea frīgida:ſz corticis ſumitatis ſubſtantia eſt in ſeipſa ſiccior & non eſt in eo humiditas aliqua & ſapor totius arboris eſt ſtiptic9 uirt9 eius eſt deſiccatiua:& confert ulceribus putridis : & ſtrīngit īūcturas : & cōfert corruptioni corporis & oris ſtomaci applicata exterius : aut in potu ſumpta ſed ſedumactīmas .i.nucle9 ſiue os dactili quandoq; cōburitur in olla ſicut alie medicine:& cū extractus fuerit ab igne extinguītur in uino:& poſtea abluitur & ponitur loco tutie in colīriis q̄ ponītur in oculo:& ſi non comburuntur prima uice cōburantur iterum:& uirtus eoruz eſt ſtiptica congluctinatīa q̄domiſcetur cum lardo conuenit ulceribus que ſiunt in oculo & exitui oculi & caſui palpebrarum:& incarnat ulcera.Et idē auct. Aben meſuay:uirtus ciſilionū ē frigida in fine primi gradus:& ſic.ī medio ti9 dē Confert acuitati ſanguinis & colere : & ſtringit uentrem:& nutrit nutrimento pauco:& curat dolorem ſtomaci :Et idē auct.Raſis ciſilio ſedat fluxū ſanguinis & tarde deſcendit a ſtoāci fundo:& ad eius deſcenſum iuuat zinziber cōditum & facit ea q̄ facit kafri .i.ſumitas rāoruz palme uel cortex ſūmitatū eorū: CAL. viii:ſim.phar.cap.finix arbor & ē palma finix arbor ideſt palma ſtiptica pticipat

Alion uel halion ara .grece & la. ſparagus uel aſparag9, SERA. libro aggre.cap. Nalion auct.gal.uirtus eius prima eſt q̄ deſiccat:ſed non habet frigiditatem neq; caliditatem:& abſtergit & aperit opilationem epatis & renuz/& proprie ſemen & radix:& curat dolorez dentium/quia ſiccat ſine calefactione & infrigidatione:Et idem auct.dyas.q̄ndo elixatur ūa ebulitiōe & cōmeditur mollit uentrem:& prouocat urinā:& quādo coquitur radix eius & bibitur, decoctio ipſius confert ſtrangurie & hycteritie:& ſciatice:& quādo coquitur ī uino cōfert decoctio eius morſui rutelle:& quando ex decoctione ei9 fit collutio oris,cōfert dolori dentiuz:& ſemē eius q̄do bibitur facit operationes radicis:& dicitur q̄ elixatura eius occidit canes:& dicunt aliq/q̄ q̄do cornua arietū ſepeliuntur in terra naſcuntur īde ſparagi:Et idē auct. Aben meſuay:ꝓprietas ei9 ē remouere dolorem lumborum qui fit a flegmate & uentoſitate & dolorē colice/qa mollit uentrem:& ſi homo utitur eo multum facit nauſeam: GAL. ſecundo de cibis/ cap.de aſpago ayt/q̄ ſunt diuretici modicum habentes nutrimenti & non bene digeruntur: Et idem.vi.ſim.phar.cap. aſparagus ē abſterſiue uirtutis/nō tamē calefacit manifeſte neq; infrigidat, & īō tam renum q̄ epatis deopilatiuus eſt & magis radices & ſemina q̄ herba:qn etiā ſanat dolorem dentium, quoniam ſine calefactiōe deſiccat quorum egēt maxīe dentes.

Nana .i.menta/
Nanaſmon .i.colofonia/
Nanaſar .i.abrotanum/
Nanegi .i.colofonia/
Nanen .i.cimbalaria/
Nanem idem quod ſupra
Napazur .i.ſiſimbrium/
Napta.i.petroleum qđ uocatur ſtercus demonis/
Napeos .i.ſinapis uel ſemen eius

uirtute in oībus eius ptibus. Ramoruz igiť ſuc9 auſter eſt ex aquoſa ſubſtātia tepida & terreſtri fri.cōſiſtens, ſimiliter aūt huiꝰ nature ē & uocatur cēogefalos .i.cefalionus eſibilis exiſtens fructꝰ uero eiꝰ & maxīe dulcis nō pauca ꝓticipat caliditate eſibilis aūt exiſtēs ad multū ꝓueīt uſuz/nō ſolū extrīſecꝰ appoſitꝰ ubi confortare quid & ſiccare & congregare & denſare & cōſtríngere īdigemꝰ, ſed etiaz aſſumptꝰ ut cibus ſimul cum aliis & īpe p ſe/qđ uero uocať alacer germē exiſtēs molle palme eandē cuz cenogefalo habz uirtutē/quod uero eſt uelut rectía eius ſtipticam uirtutem poſſídet: ſiccat autē plus p̄dictis ceu & conſiſtentia ſubſtātie ſiccius eis exiſtens: & miníme ꝓticipans huiditate. Vnde multi in putridínalibus ulceribus eo utuntur & in farmatiis colligentibus laxis articulo rū & epaticis:& ſtomaticis uirtutibꝰ extrinſecꝰ:Eſt autē radix huius plāte ſiccatiue īmordaciter uirtutis habens qd & ipſa ſtipticitatis. Rabi moyſes cap. de palma/cor palme augz ſperma:& iuuat ad coytū. Auerois ī ſuo colliget/oēs ptes dactili ſtipticitatē habent manifeſtam, ſed fructus eius cuz eſt maturus alíquam habet ſtípticitatez/ Cortices uero arboris predicte/maiorez habent ſtipticitatē aliq̄bus ꝓtibus īpſius pro fructu huius lege potab/

Nacue .i.menta/
Nachue idem quod ſupra/
Nachueanſi .i.uſnee/
Nadus .i.ſiſimbriuz/
Nadus bothormarien .i.ciclamen/
Naduſo .i.alumen/
Nafara .i.ignis grecus/
Naffara .i.napta/
Nafra idem quod ſupra/
Nagaríl .i.nux indica/
Nagaſmon .i.ꝓionea/
Nagaſur .i.altea/
Nakeal .i.almea/
Nakeali idem quod ſupra/
Nakre .i.cornicula/
Nalas .i.antimonium
Nalaſi idem quod ſupra
Nalbas .i.es uſtum

Apellus eſt herba que facta ē ſicut elleborus niger/cuius radix eſt ordinata ad modū rethis:ē anthonoātice herba uenenoſa & eſt prima ps aconiti. Auicē. li.ſecundo.cap.de napello. Napellus eſt herba que eſt uenenū pnitioſum & eſt ī ſūmo caliditatis.& ſiccitatis.delet albaras.linitū:& confert lepre. Vnde ē uēnuz deſtruēs bibētem ſe. Maior uero ipſius potio ē medietas 3. unius & hec īterficit & ſimiliter min9. Et ex eo coturnices cibātur & nō moriūt. Ex oīb9 cōfectioīb9 diamuſc9 ei reſiſtit. Et ē alius q uocatur napellus moyſis. & uult dicere napellus mus & eſt quoddā animal quod aſſimilatur muri quod moratur in radice napelli naſcens cum napello,& qui cum eo approquinquat non creſcit arbor & eſt tyriaca napelli & eſt maior eo & ī eo ſūt oīa iuuamenta que ſunt in napello.

Napeuz .i.napo.
Napia. .i.napo uel napus.
Napti idem qđ ſupra/
Napo .i.napus
Napon idem quod ſupra/
Naponti idez qđ ſupra/
Napus uel napias caulis eſt quedam ſpēs rape ut apparet ſi leges delien/
Naragil .i.nux indica magna/
Nargil idem qđ ſupra
Narcha piſciſ ē teſte Alexādro.ſtuporifice nature q mediante lino uel calamo reddit manum piſcatoris inſenſibilē/Inde narchoticum omē ſtupefactiuum/
Nare ugenebin.i.genus bdellii,
Narcheſis .i.ſtupor.
Narfeſtica quid eſt l.l.malamuſch.
Narion .i.uſnee
Narbiſos .i.narciſcus/
Narciſcus quid eſt lege.l baſal alcit
Nardileon .i. oleum de ſpica nardi/
Nardinum idem quod ſupra
Narti .i.torpedo/
Naron .i. auena/
Narchontica .i. ſtupefatientia/
Narkodes excaſeos.i. ſtupidus/
Narkon ē piſcis ſtupefaciēs & ē torpedo/
Narchoſi .i. ſtupor
Naru .i.apium/
Nardus ſcachium uel ſcachios/uel nard9 indica eſt ſpica indica, que uocatur ſpica nardi. Nardus ſimiliter quando ſimpliciter ponitur ſpica indica uel ſpica nardi/ intelligitur pro qua lege ſimibel.
Nard9 celtica quid eſt lege quod ſupra/
Nardus romana quid ē lege quod ſupra/
Nardus agreſtis .i.aſarum
Nardus cretita .i. ſaliunca
Nardus ruſticus .i.aſarum.
Nar .i.ignis/
Naſarum .i. aſarum
Naſale .i. iniectorium naſi/
Naſabor .i. lutum comedendum

aſtatimō hec uocauit Serapi: nabach Dy. eſt quidā cortex indicus odoris boni: & eſt ſimilis lanule ſiue corticibus. eſt enim uiſcide calefaciens: miſcetur deniq; tīmiamatibus & in antidotis: & acopis mittitur ex calefactoris q̄ propter medetur ſimiliter ut calamus aromatic9 & uaporatōni ſuppoītur tarda ſtrictura matricis laborantibus.
Naſca eſt fungus arboris: & accipit denominationem ab arbore in qua orit ut naſca nucis/uel naſta pomi & cetera
Naſcale eſt qđ matrici imponitur ſimile ſuppoſitorio/peſſarū uero ſimile criſteri quamuis pro naſcali peſſarium in libris antiquis ſepe inueniatur.
Naſir .i.rubeus/
Naſiri idem quod ſupra/
Naſup .i.polium montanum
Naufirdus eſt quidam morbus q oritur infantibus quo difficulter,& cum ſōitu per nares inſpirant & reſpirant/
Naſor eſt ſpeties cinamomi/
Naſorep .i. cimbalaria/
Naſur .i.abrotanum/
Naſturtium quid eſt lege cardamus/
Naſturtium textorū quid le. qđ ſupra/
Naſturtium orientale qđ ē le. qđ ſupra/

Naſturtium ſilueſtre qđ ē le.leuiſticum
Naſturtiū aq̄ticū qd eſt le. quod ſupra
Naſturtiū babilonicū.ı. naſturtiū aq̄ticū

CAP. .CCCCCLXVI.

Atarab ara.latīe ſcorpio/
SERA.ē aīal uenēoſum
oībus notū. POSSE/
SERA .li.agg. capitulo
natarab.auct.gal. Scorpio q̄ndo teritur
& ponitur ſupra locum morſure ipſius
confert: & ſimiliter cōfert q̄ndo aſſatur
& cōmeditur: & confert etiaz ſecundum
q̄ diximꝰ morſui uipre: & confert cinis
eius combuſti lapidi renum & ueſice:
Almanſor tractatu .viii.cap.de hiis que
fugant uenenoſa/ſi ſuffumigetur domus
ex ſcorpione omnes alii fugiēt: ſimiliter
ſi fumigetur domus ſulfure & ungula
aſini/& galbani fugabuntur ſcorpiones.
Oleū enī in foraminibus eorum ſi fuſuz
fuerit non inde ulterius exibunt ymmo
fugient. Et idem de p̄ctura ſcorpionū
eſt bībere pondus unius aurei cum aqua
aut uino ex radicibus coloq̄ntide ſiccis/
aut unius aurei pondus ex medicamīe de
aſſa/cū una ℥ uini & locum qui eſt ſupra
p̄cturā ſtrīgere & ex oleo de ben & aq̄
ca.embrocare & ſambacino ī quo caſto-
reuz & euforbiū cōfricata fuerīt iūgere
atq̄ cū eo locū fortiſſime fricare: tyriaca
que ualde proficit ℥ radicum capparis/
abſinthii/nabati/ariſtologie/gentiane ana
equaliter confice cū melle: Doſis huius
ī potuz .iii. Itē cōfert tyriaca diateſſerō
uel uinum uetus & allia ei ad comedēdū
tribue atq̄ ex eis loco emplaſtri ſuppone
locuz quoq̄ aſſidue cū igne calefatiat: ſi
aūt febris ſuperueniat ſequēti die flōma
& aq̄ ordei ei tribue: & cuſtodi ne acutā
egritudinē īcurrat: omnes p̄terea abſti-
neant ab apii comeſtione ubi ſcorpionū
multitudo fuerit. Dyas cap.De
ſcorpione. Scorpio montanus quando
teritur crudus & ponitur ſuper p̄cturā
ſuā curat. Aſſatur & comeditur & facit
hoc: ſed ſcorpioēs marini q̄ndo coēdūtur
& bibitur ius eoꝝ laxat colerā & cōfert ūt
aque deſcēdenti ad oculū: & obſcuritati
uiſus. AVIC.li.ii.cap.de ſcorpione/oleū
ſcorpionū confert doloribꝰ auriū ualde.

Natanacha .ı.menta/
Nathanatha qd ē lege dicanacha/
Natra .ı.poſterior p̄s oculi/
Natis eſt confectio quecunque facta ad formam nucis/
Natiſi idem quod ſupra/
Natiſen idem quod ſupra/
Natienigi .ı.colofonia/
Nathis .ı.ferula/
Nathicos idem quod ſupra/
Natris.ı.yrcina: Plinius/Natris herba ē cuius folium euulſum yrci uirus redolet/
Natan .ı.uitꝝ/
Natron idem quod ſupra/
Natrodiſia .ı.rubus/
Nealis .ı.amomum/
Neuliſac idem quod ſupra/
Neufares .ı.antimonium/
Neuron .ı.neruus/
Neubatis .ı.ferula ſiluatica/
Neufaſor .ı.arthemiſia/
Neufaſori idem quod ſupra/
Nebefer .ı.ypoquiſtidos/
Nebetar .ı.yrcina/
Nebeflach .ı.pimpinella/
Nebid .ı.uitrum/
Nebidh idem quod ſupra/
Nebidi idem quod ſupra/
Necara .ı.amomum/
Nectar .ı.claretū de uino melle/ uel zucaro et ſpetiebus.
Nectarium .ı.abrotanum/
Necerton .ı.folium/
Necreniſie .ı.ſemē peonie/
Necreſis ē genus mortificatiuū alicuius partis mēbri.
Neda ī regali diſpoſitiōe/haly ē cōfectio quedam aromatica ad fumigandum/que conſueuit deferri ad nos trociſcata in forma quadrangulata oblonga.
Nedidus .ı.neticus
Nediran .ı.auricula muris
Nediram idem quod ſupra.
Nefelin ē morbus/phibēs ortū capillorꝝ
Nefelon eſt quoddā ulcꝰ oculi.
Nefolom idem quod ſupra.

Nefre .i.thit/
Nefeli .i.nubis: Nefele .i.nubes/
Nefreſis .i.paſſio renum/
Nefri .i.renes/
Nefoſar .i.peonia/
Nefro carthar .i. renibus apta cõfectio/
Nefro .i.renes/
Negataf .i.ſilueſtris
Negrataf idem quod ſupra/
Negratafi idem quod ſupra
Negen & chela .i.gramen/
Negefar .i.opium
Negebroch .i.cibalaria.
Negil .i.gramen/
Negili idem quod ſupra/
Negiſar .i.ypoquiſtidos/
Nema interpretatur comeſtio: & eſt grauius uicium q̃ corroſio/
Neman ara.expoſuit trãſlator Auic. q̃ eſt ſiſimbrium, & in hoc etiam errauit cõſtantinus. Veritas autẽ eſt/ q̃ ipſum ẽ ſerpillum. Vnde cap.de neman Auic. cũ cap.de ſerpillo apud dyaſ. idem dicunt: q̃ etiã per Serap.apparet: & per ſteffanũ etiã in ſinonimis nemanum .i. ſerpillum. Item alibi de ſerpillo/ſerpillũ.i.nemanuz.
Nemana idem quod ſupra.
Nemamema idem quod ſupra.
Nemen .i.ſiſimbrium.
Nemanu .i.zinziber/
Nemebreſe .i. ſorbilia/
Nembeſa idem quod ſupra
Nemertin .i. uulpicula/
Nemeiretim idem quod ſupra
Nemeri .i. zinziber.
Nemita .i.ameg.
Nemica idem quod ſupra/
Nemis .i.lenticula
Nemicha .i.ameos/
Nemiche idem quod ſupra/

CAP. CCCCCL XVII.

Enufar latine/arabice ſilofar/ greçe nimphea. Sciendum q̃ nenufar ẽ duplicis generis unum aquaticum aliud terrenum: aquaticũ eſt nenufar uel nĩphea aquatica: uel cacab9 ueneris: uel papauer paluſtre: uel aliga paluſtris/ habens flores albos ſimiles lilio habẽtes ĩ medio uelud crocum: terrena eſt que uocatur ungula caballina/ faciẽs flores croceos uel tuſſilago uel cameleucen/ greçe & arabice uocatur phatanuz uel farfugiũ/ naſcitur iuxta fluuium. SERA. libro aggre. cap. ſilofar .i.nenufar eſt planta que naſcitur in paludibus nõ currentibus/ habet folia ſimilia foliis plante que dicitur pinorin/ niſi quia ſunt minora eis & longa paruz/ cuius quedam partes apparẽt ſub aqua & quedam ſuper aquam: & ĩ omnibus ſunt folia multa: & habet ramos in una radice egredientes: & habet flores albos ſimiles lilio cum palliditate pauca/ habẽs in medio uelut crocum: & quando p- ducunt flores eius apparent capita ſilia malis aut capitibus papaueris nigri ĩ q̃b9 ſemen eſt nĩgrum, amarum uiſcoſum: & habet ſtipitem lenem nõ groſſum nigrũ ſimilem ſtipiti herbe que dicitur pinorin & habet radicem magnam albã uel aſpã habentem nodos: & aliqua ex eis habz radicem nigram. Et idem auctoritate galieni/ uirtus huius radicis & ſeminis huius plante eſt uirtus que deſiccat ſine mordicatione: & ſtringit uentrem: flos eius eſt frí. & hu. Et idem auctoritate albaſari ẽ frí. in. ii. hu. in tertio. DYAS. cap. de nenufare/ nenufar .i. nimphea & naſcitur in aqs ſtantibus uel locis cultis & aquoſis folia habens ſimilia cicorio ſz minora & oblonga altum ſuper aquam proferens caput, multa capita in aquam habens ex una radice: flos eſt illi albus ſimilis lilio cũ pauco palore ſemẽ habens in medio croceuz, ſed cũ floruerit caput rotundum efficitur ſicut mala matiana/ aut capita miconii nigri in quo ſemen ĩ- ueĩtur latũ & ſpiſſuz in guſtu argilloſuz haſta eius lenis non groſſa & nigra/ ſilis cicorio, radix ẽ illi nigra & aſpera & no- doſa que in autũpno ſiccatur. POSSE. SERA. auctoritate galieni/ radix eius & ſemen ſtringunt uentrẽ. & idem aucto. albaſari flos eius aufert uigilias euenientes a caliditate: & idem auctoritate Raſis inducit ſomnũ: ẽ frí. & ſedat dolorez &

oleū ei9 ē fortius oleo uiolato. DYAS. radix ei9 ſicca bibita cū uiō ciliaciſ medet ſplenē ſiccat cathaplaſmatibus adhibita & in ſtomaco poſita dolorem conpeſcit bibita ueſice dolorem mitigat macula corporis detergit. Alopitias emēdat pice addita omia ſimiliter facere pōt multuz i ſomnis uidētibus bibita ꝓdeſt tumorē teſtium tollit ſemen eius aſſidue bibituz id facere nouit potui data atq; illita coꝛporibus ſimiliter hēt uirtutes. Itez radix eius & ſemē uirtutem habēt deſiccatiaz ſine mordicatione & ideo reuma uentris reprimit ſemen uero eius potui datum reprimit ſeminis fluxū ſi plus a rōne fluat q̄ aūt albā radicē hēt fortior eſt uirtute & bibitur cū uino nigro mā ſtiptice ptici pat & aliqd ꝓiectorie uirtutis ita ut aluū ſanz ifuſa & allopitiā cū pice liqda curat. Auic. de uiribus cordis ait q̄ confortat cor. Ga. ſexto. ſim. far. cap. de tuſſilagine bilhiū ſiue tuſſilago & ē ungula caballīa uel nenufar terrenū uel farfana noīatur autem tuſſilago eo q̄ tuſſibus & ortho-noicis ꝯferens creditur ſi quis ſumens folia ſicca uel radicē ſup prunas fumigās inſpiret conſurgentem fumum. Eſt autē mediocriter acre, q̄re & rūpe ſine dolore creditur uniuerſa apāta q̄ī torace uiridia uero folia & flores flegmonem patientia mēbra, cū difficultate dīgeſtionis exteri9 cataplāta iuuant ꝓpter amiſſionē aquoſe huīditatis: cuius omnia uiridia & tenera hec qdez magis illa uero minus ptícipāt ſicca uero folia lilii acrioris ſunt uirtutis ut competant flōnem patientibus. Auic. li. ſecundo. cap. de nenufare. ſyropus eius lenit uentrem & cōfert fe. eſtatis & eſt uehementis extinctionis.

Nenuchia	.i. ameos
Nenucha	idem quod ſupra
Nenuca	idem quod ſupra
Nenuche	idem quod ſupra
Nenrus	.i. coctus
Nepita	.i. calamentum
Nepitthefendenis	idem quod ſupra
Nepit	idem quod ſupra

CAP. CCCCCLXVIII.

Eregil ara. latine nux indica & ē nux magna. SERA. li. agg. cap. neregil: & ē palma inſule que ē in mari arni: & in partibus inſularum zing. Et dicitur ꝙ neregil eſt palma de mochol & iſte inſule nominātur dabget: & ab eis deferūtur dabig: & eſt neregil. Vltima uero iſtaꝝ inſulaꝝ ē ſarandib azaran. Et idez auct. gal. ī libro de cibis, nux īdica eſt ca. ī. ii. gradu hu. ī primo. El idē Sera. ſignū huīditatis eius eſt, ꝙ cito corrūpitur, & ipſa ē groſſe & grauis ſubſtātie niſi quia ipſa nō ē malī chimi: oportet ꝙ caueatur ab ea que non eſt recens: & bona que eſt multe albedinis ī carne ſua: & ī qua ē aq̄ dulcis bona: & illa aqua que ē intra ipſaz eſt ſignū ſue recentie: & debet excoriari illud qđ ē albū ex ea exiſtēs exterius: qa iſte cortex eſt durus grauis ſtoamcho lōgīquus a digōe: & ſi aliunde digeritur non inuenit corpus in eo aliud. Niſi nutrimētum modicū: & ipſa quidē nux comeditur cū zucaro tabarzet: aut cum penidiis albis: & proprie ab eis qui ſunt calefacti: flegmatici uero cū pauco melle & colerici non utātur ea: & ſumant eam flātici ī ieiuio: & expectēt doēc deſcēdat a ſtoacho: & poſt cōmedāt: & quādo ipa ueteraſcit expellit aſcarides ſua ꝓpetate & oleū eius uetuſtū cōfert uētoſitatibus lūbroꝝ & doloriboꝝ geūuz: et emoroidiboꝝ que fiunt a flegmate quando bibitur: & q̄ndo linitur exterius maxiē admiſcetur cū oleo nucleoꝝ pſicoꝝ q̄ndo admīſtrat de unoquoq; illoꝝ .3. i. aut aureo. .i. Oleū uero eius que noua eſt cōfert flegmaticis & ē melioris chimi q̄ butiꝝ uaccinuz uel ouinum: quia non pungit ſtomacum, ſicut facit butirum uaccinuz uel ouinuz nec mollificat eum: Oleum uero eius confert ueſice. IO. MES. Tractatu de oleis. Oleū ei9 cōfert dolori neruoꝝ & lenit pectus & pulmonem: clarificat uocez & īpinguat: & addit in ſpermate. AVIC. li. ii. cap. de nuce indica. Dicit ꝙ augmētat coytum: & cuz ātiq̄tur coēſta aſcarides & uermes necat.

Nere .i. arbor ceraſi ſilueſtris de cuius

cortice ſophiſticatur. Caſſialignea lege mahialeb.

Nereon .i.affodillus
Neremiſk .i.ſemē roſe aſini
Nereſmich.i. roſa aſini flos eius & cortices ſimilantur maci: ſed minus rubeus & eſt aromaticus declinās ad caliditatez & habet parū punticitatis: & appropiq̄t in uirtute neriden. Auic.
Nereſmik idem quod ſupra
Neremuſca idem quod ſupra
Nerſeſem .i.uirga paſtoris
Neriden .i.ſpica romana uel celtica
Neriden ortenſis idem quod ſupra.

CCCCC. LXIX.

Erion gre.aut neredendron aut rododaſnes ara.adelpha latine oleander uel landrum DYAS.cap.nereon frutex eſt oībus nota: folia habet ſilīa amigdalis ſed maiora & pinguiora: & florem rodo ſilēz: ſemē etiaz parēs ſicut cornu ueluti lanā deintus habēs ſilēm iacīcto. Radix eſt illi oblonga & anguſta guſtu ſalſa: naſcitur locis aquoſis & maritimis. AVIC.li.ii.cap.de oleandro. Oleander alia ē ſilueſtris & alia eſt fluuialis: ſiluiīs uero habet folia portulace ſilīa: ſed ſunt ſtrictiora: & eius tirſi ſunt longi expanſi ſuper terraz. & apud folia ſunt ſpine: & naſcitur in deſertis domibus: fluuialis autem oritur in ripis fluuioꝝ cuius tirſi a terra eleuātur & ſpine eiꝰ ſunt occulte & folia eiꝰ ſunt ſicut folia ſalicis: & folia amigdali: & ē ſaporis ualđ amari: ſupior cutis eius & flos eius ē ſicut roſa rubea bonus ualde: & ſuper ipſum egreditur quoddam ſimile pilis: & eius fructus eſt durus plenus aſper: & intus eſt res ſicut lana: ē ca.ī.iii..ſic.in.ii.POSSE.DYAS uirtus eſt illi mortifera. Nā comeſta ab animalibus mortem infert: ſed homini remedium eſt ſalutis: maxime cum uino & ruta bibita morſibus ueneātis occurrit: pecora minuta ſi odore eius tacta fuerint moriuntur. AVIC. interficit pulices & uermes terrenos: ſucus folioꝝ eius ualet ſcabici: & excoriatiōi: & cōfert dolori dorſi antiquo more emplaſtri: & flos eius facit ſternutationē: & ē uenenū hominibus & beſtiis: uerum cōfert cum bibitur cum uino decocto cum ruta & potatur & liberat a uenenis uermium uenenoſorum: ego tamen dico q̄ hoc eſt timoroſum: & īpſa & eius flos ē uenenū hominibus & beſtiis & canibus. Verum tamen confert quādo bibitur cum uino decocto cum ruta ſecundum q̄ dicitur GAL .viii. ſim. far. capit. rododaſnes.i. landrum uel nerion nota ē oībus frutex: cataplaſmata diaforetice uirtutis ē: itra corpus uero ſumpta pernitioſa ē: nō ſolū hominibus ſed pluribus beſtiaꝝ: ſecūduz cōplexionē tertii ē gradus calefatientiuz incipientis: primi uero ſiccantium.

Nermis .i.roſa canina
Neroſcus .i.bellum
Neroſarch idem quod ſupra
Nerodendron .i.nerion
Neſa .i.amidum
Neſſa idem quod ſupra
Neſar .i.filipendula
Neſerin .i.roſa ſilueſtris
Neſen .i.arbor tremula
Neſeſor .i.amilum
Neſſeſcertigi idē
Neſſen idem
Neſſefregum idem quod ſupra
Neſſeſeugi idem
Neſeon .i.centaurea maior
Neſim .i.roſa ſeni
Neſirem idem quod ſupra
Neſpillum debz dicere meſpillū q̄ quo le.zaror.
Neſrin albam .i.neſim
Nethalim .i.epithimum
Nethalimi idem quod ſupra
Netabron .i.mandragora
Netiuca .i.ameg
Neticus.i.apa ex genere apatū accidētiū ī carnibus mollibus & pprie ī glāduloſis locis: & noīatur naſcētia cutis
Nezemus .i.maiorana
Nezemuſi idem quod ſupra
Nezezaroe .i.zaror.
Niata .i.aqua.

Niati idem quod ſupra
Niafor .i.bdellium
Nicabrius.i.paſſio qua patiens in die nō uidet ſed in nocte.
Nictabri idem quod ſupra
Nice .i.amidum
Niche idem quod ſupra
Nicte idez quod ſupra
Nicteris .i.ueſpertilio
Nicſlos .i.uectonica
Nicties .i.nix
Nichim .i.laudius
Nictilopa .i.ut euaneſcat uiſus ī nocte & uideat in die & debilitetur in fine diei ſpoſt ſolis occaſum
Nidens .i.uiridis
Nideſim .i.almea
Nidefim idem quod ſupra
Nidius .i.landrum
Nidiſaf .i.mellilotū
Nidiſſo idem quod ſupra
Nidus yrundinū notū ē pro quo le.gi
Nidulax .i.aſarum
Nidrus .i.landrum
Nigado .i.paritaria
Nigrado idem quod ſupra
Nigrato idem quod ſupra
Nigra uena .i.uena media que matrix dicitur
Nigen .i.radix coralli
Nigeni idem quod ſupra
Nigella quid eſt lege caruum
Nigith .i.indicus
Nigiti idem quod ſupra
Nigri ē nomen cuiuſdam ſerpentis
Nigumer .i.ſiſeleos
Nigrūgeron .i.album ſicut uitrum
Nigrūgeromi idem quod ſupra
Nileos eſt q̄dā radix quemultū aſſilātur galange: cuius plantaz ab autoribus non inueni figuratam: ſed eſt ſpecies iunci
Nileus.i.oleuz mellinū cū uini tertia ꝑte

CAP. CCCCCLXX.

Ileg arabice grece neſme uel chaer uel adlen latine Indicꝰ, SERA.li.ag.cap.nileg/auc. dyas. eſt de ipſo domeſticus & ſilueſtris: & Domeſticus eſt ille quo tinctores utuntur: cuius foliuz eſt ſimile folio plātaginis: niſi qa ē magis uiſcoſuz & fortioris nigredinis: & habet ſtipitem longitudinis brachii unius. Sed agreſtis aſſilātur domeſtico niſi quia folium eius ē maius ſilē folio lactuce: & habet raūlos longos plures graciles cū multis ramuſculis, quox color tendit ad rubedinem: & ī ſummitatibꝰ ramox ſunt uaginule multe ſimiles linguis: & eſt in eis ſemen & habet florem paruuz ſubtilez. Et idez auct.gal. Domeſticus eſt ille quo utūtur tinctores: ſapor eius eſt amaruſ: ſtipticus & uirtus eius eſt que deſiccat fortiter ſine acumine. Et idem auct. alocſme. Eſt arbuſtum puluerulentū eleuaturq; cum ſtipite ſuo longitudine unius brachii: & habet germina ramox. In ſūmitate ſua eſt flos ſicut flos coriādri: & ſiccatur & teritur & ponitur cum alkanna. Dicunt quidā q̄ adhlem eſt arbor nil: & chatis & neſme ſunt idem. Et idez auct. yſaac benaraz alchat & neſme ſunt idem: & ē halhac & eſt plāta habens foliū longum pluſq̄ folium ſalicis: & aſſimilatur folio faſeoli coloris q̄ſi aurei ſed maius eſt: & ē ca. & ſic. & ſtipticū. POSSE. SERA. auct.gal. Virtus eius īcarnat & reſoluit, & congluctiāt ulcera q̄ ſunt ī corporibꝰ duris: etiā ſi fuerīt ī capitibus muſculox & abſcindit fluxū ſanguinis: & diſſoluit: & miūit apāta mollia: & cōfert ulceribꝰ putridis: & corroſiuis. Idem auct. dyas. emplaſtx cū foliis eius confert apātibus & ulceribus. Nam in principio ipſorum cōgluctinat ea ſua caliditate: & abſcīdit fluxum ſanguinis: & curat formicam & heriſepillā: & agreſtis fortioriſ ē uirtutis & cōfert ſpleneticis q̄ndo bibitur: & fit emplaſtx cū eo & iuuat pluſquā primus.
Nileos .i.indicum
Nylon dyarodon.i.roſa uiridis purgata.
Nilofar .i.menufar.
Nil.i.indicum & eſt ſucus plante ſimſlis uolubili, cuius ſemē ītra laxatiua poītur.
Nima herba ē ſecūdū plinīū tribꝰ foliis longis ītubateis .i.ſimilibus intubo
Nime .i.uſnee

Nimfea.i.nenufar. Ego uidi ī ſtagnis ipz duplici flore, albo ſ. croceo ſeu citrino quē luteū uocat Plinius: & ipſa ē magis odorifera q̄ alba.
Nimiccula quid eſt le.zados.
Ninifí .i.muſtela
Ninifiſí idem quod ſupra.
Ninifon uel monfon apud dyas.ē ſilex.
Niniſar .i.cībalaria.
Nipifal .i.aſpaltum.
Nipifali idez quod ſupra.
Nipis .i.arbor ſorde.
Niſapo .i.lucum comedēdum.
Niſa .i.miſeos.
Níſar idem quod ſupra.
Niſu .i.miſeos.
Niſulf .i.almea.
Niſur idem quod ſupra.
Nitiflos .i.flos aneti.
Nitiſulfir .i.acatia.
Nitre .i.folium.
Nithoſechis .i.uēter meruli.
Nithoſethis idem quod ſupra.
Nitroflos .i.afronitrum.
Nitufal .i.arſenicum.
Nitu .i.bedeguar.
Nitrū quid ē lege baurach.
Niſa .i.ſebeſten.
Nixar .i.ceraſuz matiaz.
Nix eſt aqua cōgelata, eſt mala ſenibus & eis ī qbus generātur huōres.fri.Auic.
Noag uocāt gre. coſtas molles īferiores.
Noas .i.es.
Noaes idem quod ſupra.
Noachaſachaman ē q̄daz herba naſcenſ ī cāpo piloſa, & dura qua caremus.
Nois.i.ratio uel ītellectus.
Noiſi idem quod ſupra.
Noi .i.nucleus dactili.
Nocale .i.furfur.
Nochale idem quod ſupra.
Nockale idez qd ſupra.
Nocha .i.flōmos.
Nochifar .i.pulegium.
Nochifari idez quod ſupra.
Nocticorax .i.bubones aues.
Nictilopa .i.nictilopa.
Nodach .i.pulueres & ūguēta.
Nodar .i.antimonium.
Nodalfar .i.apium riſus.
Nomas ē ulcus oculi putruoſuz cōtētū ex tumore & ſordibus: quidaz dicunt q̄ ſunt comeſtiones cancroſe.
Nome .i.ſatirion.
Nomerac .i.almea.
Nomerati idem qd ſupra.
Nora .i.calx.
Noraſar .i.muſcata.
Noraliſor .i.yronia.
Noſadar .i.ſal armoniacum.
Noſcader idem quod ſupra.
Noſſalef .i.muſſellina.
Noticos mileos .i.ſpinalis medulla.
Nocticora .i.nocticorax.
Nouinaticam .i.rubeum.
Nouiſarch .i.pſillium.
Noualaſar .i.ſticados.
Nubaſtis .i.ſtaſixagria.
Nubaſuf .i.centaurea.
Nuber .i.uſnee.
Nucaria .i.nux muſcata.
Nuca .i.poſterior pars capitis.
Nucrati .i.locꝰ ubi collū cranco iūgitur.
Nuceſar .i.nux ſarcha.
Nueſarch idem quod ſupra.
Nucleus ſecundum quoſdam, quando ſimpliciter poītur: pro nucleo pini ītelligitur: quidam dicunt pro nucleo oliue: ſed ī .ii.canone. Auic.de nucleo dactili intellexit.
Nuda .i.mutha.
Nudalep .i.ſtincus.
Nudalepi idem
Nudeac liquor eſt.
Nudokalip .i.oſ mundi.
Nudolf .i.ceterach.
Nugaſelitis quid eſt lege elitis.
Nugaſelinſi idem.
Nugaſar .i.antimonium.

CAP. CCCCC.LXXI.

Vmit arabice uel meſtratir miſeri: grece ſerpillum: uel herpillum: latine ſerapulluz: SERA .li.aggre.cap. numir auct.dyas. eſt de eo domeſticum: & ſilueſtre: ſed domeſticum eſt planta inclinata ſuper

faciem terre iacens: & quod de ea tãgit terram infigit in terra radices. & habet folia & ramos ſilĩa foliis: & ramis origaĩ niſi quia ſunt albiores: & in odore ſuo ẽ aliquãtulũ ex odore maiorane: & utũtur ea multi ĩ cibis: & nominant eam multi arclas & arclanen: ſed ſilueſtre ex eo nomiãtur ragis, quod nõ ĩclinatur ſicut aliud ſuper terrã ĩ ortu ſuo: ymmo ſtat erectum: & habet ramos ſuos ſubtiles lignoſos adeo ꝙ poſſumus facere ex eis licinia ad lumen accendendum: & ramuli ſunt longi circa palmum pleni foliis rute ſimilibus: niſi quia ſunt ſtrictiora & lõgiora & duriora foliis rute & flores acuti ſaporis & odoris boni ꝑ ſingulos ramos diſtinctos, cuius color eſt in ſummitate eius purpureus: & habet radices ĩ quibus non eſt iuuamẽtum. Naſcitur ĩ rupibus & in locis lapidoſis: & ẽ fortius & calidiꝰ domeſtico: & admiſcetur ĩ medicinis. Et eſt alia ſpecies agreſtis uel ſilueſtris: & ẽ ſiſnabarion: naſcitur ĩ locis habitabilibꝰ & domeſticis: & eſt ſimilis mente niſi qa ſunt ei folia latiora q̃ mente: & meliorẽ odorem habentia. Et idem auct. gal. ſubſtantia eius eſt ſubtilis: & uirtus eius eſt que calefacit & deſiccat in. iii. gradu.

Plinius cap. de ſerpillo. Serpillum idẽ eſt quod herpillum: quandoq; ſumitur pro poligonia ut ĩ alexãdro de dolore capitis ex cauſa calida. Et dicitur ſerpillũ qa ſuper terraꝫ ſerpit. Et eſt aliud ſilueſtre, aliud domeſticum. Domeſticum ramos diffũdit ſuper terrã: ſilueſtre in longum creſcit & altuꝫ. DYAS. cap. de ſerpillo, ſiue ut latini cicer erraticum, herba eſt humilis & ſuper terrã repens cum foliis atq; ramis origano ſimilibus albidioribꝰ tamen: ſanſuci odoreꝫ fingentibus: & eiꝰ ſpecies ſũt due: una ortualis ſiue uſualis que ĩ cãpis lapidoſis creſcit: alia agreſtis que non per terram ſerpit, ſed recte atq; ſtipitis poſitione erigitur: cum ramulis tenuibus atq; orrentibus in longitudine bipalmis cum foliis paruis rute ſimilibꝰ ſed anguſtioribus & longioribus, cuius haſta ſimilis eſt ſarmento: florem odoris ſuaui habẽs ĩ omnibus uirgis conſtitutũ & in ſummitate purpureum & linguam remordentem & guſtu uiſcidum: radix eius inutilis ẽ: Naſcitur locis ſaxoſis. Eſt autem uehementior & calidior ea que ẽ uſualis que ideo accepit nomẽ herpilluꝫ ꝙ greci Herpete repere dicunt, quia ambulat: Nam fructus huius plurimum ambulat fructificando. AVIC. li. ii. cap. meſcatramiſir: meſcatramiſir ſiue meſcarraſir eſt cuius ſtipites ſunt ſimiles aſceheſabram ſicco. Ex quo nõ aſſuĩtur ĩ prĩcipio cibi ſapor plurimus neq; odor: Deinde ſuccedunt amaritudo & acuitas & eſt diuerſaꝝ ſpẽꝝ. Et una eſt debilior alia. Eſt ca. & ſic. proueniens ad tertium POSSESSERA. auct. dyas. prouocat mẽſtrua quãdo ſumitur ĩ potu & urinã & cõfert tortioĩbus uẽtris: & attritioĩbꝰ muſculoꝝ: & ſũmitatuꝫ eoꝝ: & aꝑatibꝰ eꝑis calidis: & eſt bonũ cõtra nocumẽta uenenoꝝ quãdo bĩbitur: & fit emplaſtꝝ cũ eo ſup morſum. Et quando coquĩtur cum aceto & admiſcetur ei oleum ro. & proiicitur ſup caput ſedat ſodam: & eſt cõueniens ꝓprie litargie & catabito. Et quando ſumitur ĩ potu ex eo cum aceto ʒ. iiii. ſedat uomitum ſanguinis. Et idem auct. gal. ſemẽ eius ẽ ſiliter calefactiuum & ideo qdã exhibẽt illud ĩ potu habẽtibus ſincopim & tortiones ĩ uino. Et ideꝫ auct. dyas. habet uirtutem calefactiuam: quãdo ſemẽ eius bibitur cũ uiõ & cõfert diſtillationi urine & lapidi. & tortionibꝰ uẽtris: & ſincopi: & fit emplaſtꝝ cum eo ad ꝓũcturã apũ: & quãdo ſumitur ĩ potu ſedat uomituꝫ. Et idẽ auct. meſuai: Apit opilationes uiaꝝ: & habet uirtuteꝫ confortandi multum in punctura. DYAS. uirtutẽ habꝫ cõſtrictiuã ſiue redarguẽtẽ menſtruis ĩpat: urinam ꝓuocat: bibitum tortioẽs & cõquaſſationeſ utiliter curat, tumorẽ eꝑis cõpeſcit: morſibus ueneãtis occurrit: bibitũ & ĩpoſitũ id prãt: dolorẽ capitis cum aceto coctuꝫ oleo ro. addito cõpeſcit maxime litargicis & freneticis adhĩtus prodeſt: nauſeaꝫ prouocat. Item emoptoicis mederi dicitur ʒ. iiii. cũ aceto datis. GAL. vi. ſim. far. cap. de ſerpillo nominãt ipſum multi ſuſubar: ſapor eiꝰ

est fortiter acutus : & uirtus eius est ca. subtiliatiua & resolutia:& puocat urinā: & menstrua .AVIC.quando pascūt eū pecudes facit emulgere sanguinē & excusat a calamento: ymmo fortius est eo plīmuz & extrahit huīditates uiscosas a pectore & pulmone.Sirup9 eius confert cōturbationi & nausee:puocat mēstrua fortiter & urinam.

CAP. CCCCCLXXII.

Vsador ara. grece uulsadar latine uero sal armoniacus. SERA.sal armoniacus: est albus & rube9 & extrahitur ex lapidibus claris duris : & est salsus mordicatiuus multū:defertur ex coraseni: & sunt eius colores multi. Nam est ex eo niger & puluerulēt9:& alb9 clarus sicut cristall9 & est melior:& est ille qui ingreditur in medicinis:& est ca.& siccus in.iiii.gradu POSSE.SERA.Est abstersiu9 huōz grossoz:& abstergit & lauat: & confert casui uuule:& sqnātie: & diminuit albedinē oculi seu pānum eius.

Nuscadar	idem quod supra
Nutida	.i.amigdala
Nutisar	.i.cimbalaria
Nutisari	idem
Nutum	.i.motum
Nutrūscemus	.i.stella terre
Nutrusar	.i.antimoniuz

CAP. CCCCCLXXIII.

Vx usualis latine : ara.Ieuz alexādrie:gre . carea basilica uel karia : & est nux usualis qua cōmuniter utimur ad edendum. Sciēdū q nucis multa sunt genera : sed quando simpliciter ponitur pro usuali intelligitur. POSSE/DYAS.cap.de nuce.Nux si manducata fuerit cacosto-maca est:idigestibilis:& coleram nutrit: dolorem capitis commouet : tussiētibus cōtraria est:a ieiunis comesta.Nauseam prouocat:uenenis cōtraria est si comesta fuerit. Sumpta cum caricis lumbricos latos excludit:cataplasmatibus adhibita tumores mammaz cōpescit:luxatioībus cum melle & ruta bene adhibetur : cum cepulla melle & sale:morsum hominis & canis ad sanitatem perducit : tunsa cum corio & ī umbilico posita tortionibus medetur: corium eius cōbustū tritū cuz oleo & uino capillos īfantibus inunctuz bonos reddit:allopitias lipidat uel emēdat : menstrua suspendit si caro ipsius cōbusta cū aq̄ bibita fuerit. Veteres aūt nuces carnes earuz catplātibus adhibite cancros & carbunculos tollūt : egilopas limpidant:& si caro masticata & īposita fuerit:fit etiaz ex ipsa oleum si tunsa & exp̄ssa fuerit:uirides aūt nuces cacostomace sunt que si oleo mixte fuerint eius acrorē tēpat:& liuores corporis tollunt. Arbor nucaria, habet in foliis hoc uel cinis stipitum: nucis autē uiridis cortex tunsa & p̄ssa & suco q eiicitur cocto cū melle ut solet fieri de moris ad oris uitia bonū est:& uocatur dyacareon. Itē cortex nucis siccata & usta leptomeris & deficcatiua sine mordicatione fit medicina.GAL.vii.sim.far.cap.caria: caria uel carea.i.nux arbor habet quidē qd in pullulationibus & frondibus stipticum euidens:plurimū autem in nucis cortice recenti & sicco.Vtūtur autē eo ppterea & tīctores:nō autem exprimētes eos: & sucū similiter suco moroz & ruborum coquētes cū melle: stōatico utiūr farmaco & etiā ad alia uniuersa in quibus sunt cōgrui p̄dicti suci.Nūc uero ipsius aliud quidem est esibile aliud oleaginosum & subtiliū partiū:quocirca & suci fit faciliter:& magis quidē fit tale q̄ntumcunq̄ reposītū diu manet:oleū nāq̄ exprimere est possibile ex eo antiquato.Nux autez diaforetica sufficiēter fit. Vnde quidaz cū ea cācrenas & carbūculos & egilopas sanant.Quidā autē & ad neruos uulneratos utuntur ea.Recēs autem dum est, habet quid & stiptice qualitatis : que uero īcompleta sunt adhuc & nondum sicca,similiter & aliis fructibus quicūq̄ sunt uirides plena est huīditate semidigesta . Cortex autem eius siccus ustus

ſubtiliū ptiū fit exiccatiuuz: & īmordax farmacū. Eſt autē & aliud genus cariarū .i. nucuz paruarum que utiq; & pontice nuncupātur: & ſunt auellane pro quibus le. nux auellana. AVIC. li. ii. cap. de nuce/ ca. eſt ī. iii. ſicca ī principio ſecūdi gradus/ & in ipſa eſt huīditas que deletur cum ātiq̄tur: & īfixa ē nuci ſtipticitas pluriā: & folia & cortex ipius oīa ſūt cōſtrīgētia fluxuz ſanguinis. Et eius cortex aduſtus & deſiccatiuus ſine mordicatione: Oleū uero uetuſte ē ſicut oleū uet9: & abſterſio antique eſt fortis. Ex recentibus fit emplaſtr̄ ſuper ueſtigia pcuſſionis: maſticata medulla eius ponitur ſup apoſteā/ melācolicum & ulceroſuz\ & cōfert eius gūma ulceribus calidis ſperſa ſuper ea: & in emplaſtris cum melle & ruta confert torſioni neruor̄: facit ſodā: & diſtillatur ſucus folior̄ tepidus in aurem\ & cōfert ſaniei in aure: dicit alcaus q; ipſa grauat linguā: & ē faciēs bothor ī aure: eius oleū cōfert herpeti eſtiomeno: & heriſipille: & fiſtulis ī partibus oculi: ſucus corticis eius & rob eius phibēt prefocationez & nocēt tuſſi: & oleū ātiquar̄, facit uenire dolorē gutturis: & ex oībus q̄dē ſpēbus nucis dixit alcaus/ fieri emplaſtr̄ maille apoſtemoſe: & proprie ex regali magna: ē difficilis digeſtioīs & mala ſtoāco: ſed nutrita & recēs ē melior ſtoāco: & miōris nocumēti: & illud quādo frāgitur a duobus corticibus ſuis. Et nux quidem nutrita cū melle, confert ſtoāco frigido/ Dico autem q; nux non ē cōueīens niſi ſtoāco frigido tātū: facit bothor: & ſedat dolorē uētris pūgitiuū: & retinet p̄cipue frixa: & eius cortex retinet fluxū ſāguis mēſtrui: & que nutrita eſt cōfert reibus frigidis ualde: & cinis corticis eius, phibz mēſtrua bibitus cū uino & ſuperpoſitus/ & q̄ndo coēditur nutrita ſoluit: multus uero ſucus eius educit uermes paruos & aſcarides: & ē ex eis que cōferūt orbo. & cuz ficubus & ruta eſt medicamē oībus ueneīs: & ex ea cū cepe & ſale fit ēplaſtr̄ ſuper morſum canis rabioſi & reliquor̄: Rabymoyſes ſi multū ex eis comedātur/ generatur retentio uerbor̄: & ideo non dātur pueris & citi9 digerītur nuticulis: Auerois in ſuo colliget capitulo De nuce. Nuces ca. & ſic. ſunt que multum cōmeſte fatiunt paliſim līgue: & q̄ uocāt uomituz: & laxāt uētrez: & comeſte cuz carīcis obſtāt ueneno: bone ſunt tēpore magis frigoris.

Nuxkeden quid ē le. lanceden/

Nuxheden idem quod ſupra/

Nuxeden idem/

Nux mitiſcata .i. nux muſcata/

Nux indica .i. magna q̄ ab īdia uenit/ pro quo le. neregil/

Nux pōtica .i. nux auellana/

Nux parua idem/

Nux meth .i. alexādrīa/

Nux carea baſilica .i. auellana/

Nux baſilica .i. uſualis/

Nux lecto carica idē q̄d ſupra/

Nux regalis .i. nux indica/

Nux romana quid eſt le. electr̄/

Nux gallica idē quod ſupra/

Nux ſarta .i. nux egiptia que eſt magna/ habēs ſemiā ītus ī caſibus ordiātis/ ſicut eſt ordiātio ſeminum ī pomo nigelle: & ſemina eius uocantur grana paradiſi uel meliketa uel mela egiptia ſunt illa ſemiā odorifera & nimium acuta mordicantia liguaz ut piper.

Nux egiptia idez quod ſupra/

Nux alexandrina .i. nux uſualis/

Nux perſica idem/

Nux cipreſſi oībus eſt nota: & fit ex ea ſecūduz auicenam emplaſtr̄ rupture.

Nux tamariſci uel tamaricis eſt fructus tamariſci. AVIC. uocat īpſum alkan mezok uel kemeizik eſt eq̄lis ī caliditate, aut ē in prīcipio primi abſcindit fluxum ſanguīnis: & collutio oris ex eo & aceto remouet dolorē dentiuz\

Nux miriſtica eſt nux muſcata/ nam miriſticum grece .i. odorifer̄ latine/

Nux cardiſmiriſtica idem eſt/

CAP. CCCCCLXXIIII.

Vx muſcata latine ara. ieuz baue. ȿERA .li. aggre. cap. ieuzbaue. Ieuzbaue .i. nux

muſcata & affertur de īdia. Et idē auct. yſaac meliores ſunt ex eis rubee pingues graues: & deteriores nigre leues & ſicce: ſunt ca. & ſic. POSSE. ſtringit uētrez & aromatizat ſtomacuz: & odorem eius facit bonuz: aufert ſuperfluitates a ſtoāco & digerit cibum: & expellit uentoſitates & corroborat ſtomacū: & epar. & cōfert lentigini faciei: & ſerpigini: & extenuat ſplenē: & mollit apāta dura epīs: & natura eius ē ſicut natura gariofiloy: & ē ca. & ſic. ī ſecundo gradu bona eſt ſtomaco & epati frigido: & cōfert debilitate eoy.

CAP. CCCCCLXXV.

Vx auellana latine. arabice leuz agileuzioibus eſt nota. GAL. vii. ſim. far. d nucib2 Eſt autē & aliud genus cariarū & nucuz paruay, que utiq; & pontice nūcupātur ampliori participātes terreſtri ſubſtātia, quocirca & magis auſtera cuz guſtatur ipſa planta & fructus & cortex apparet: in aliis uero ſilis exiſtit magne nuci que uocatur ab aliqbus baſilica: nuncupatur aūt & hec parua nux a plibus leptocariū uel auellana. POSSE. DYAS. Auellaē in cibo ſumpte dolorē capitis incutiunt: ſtoācū iflatione diſtēdunt: corpori ſano pinguedinē cōferunt: ſicce in uaſe fictili cōſtitute, diſtillatioibus mitigādis utiliē offeruntur: trite ex aqua mulſa potateq; uetuſtiſſime tuſſis moleſtiā ſedant. Alii tritas cū paſſo bibēdas dederūt ad pulōis & iecoris uitia ſanāda. Multi tritas cum pipere miſcuerunt cuz uino propinatas contra catarrum & tormēta uentris & urine diſtillantis āguſtias ualere ſenſerūt cuz axungia uel adipe urſina contrite & allopitiis linite capillis dāpna reſtituunt dicūt aliq coria eius cū oleo trita oculos gattineos iuncta ifficere & capillos: hanc multi leptocariā uocāt: cacoſtoātica eſt que ſi aſſata fuerit & cum pipere bibita cataron matureſcere facit: & tora combuſta & axūgie mixta ut ſupius ſcriptū eſt facit. IOMES. cap. de oleis. Oleum ci9 ualz cōtra dolorē arteticū & neruoy.

AVIC. li. ii. capitulo auellana. Auellana nutribilior ē nuce: quoniā ē magis ſolida & minus ūctuoſa: & tardioris digeſtioīs: decliuis eſt ad caliditatem quandam & ſiccitatē paruam: generatur ex ea colera & ī ipſa ē ſtipticitas maior q̄ ī nuce: & in ipſa eſt iflatio & generat uetoſitatez in uētre iferiore: & q̄d ex ea aduſtū ē tigit capillos: facit ſodaz: & aſſatur & cōmedi tur cuz pauco pipe & maturat corizazc Y. iqt auellana ī cerebro facit augmētū. Extimauerūt q̄dam q̄ ipſa illinita ſuper uerticē pueroy uarios habētium oculos delet uarietatē: cōmeditur cuz aq̄ mellis & cōfert tuſſi antiq;: & adiuuat ad ſpuendum. Eſt tarde digōis: & excitat ucitū & ē tardioris digōis q̄ nux. Eius cortex ē ſtipticus & conſtrīgit uentrē: & cōfert uenenis & morſibus & pprie cū ficubus & ruta & pūcture ſcorpionis.

CAP. CCCCCLXXVI.

Vx uomica ē fructus ſecūdi ſpetiei titimalli carſiceti per dy. ſecūdū quoſdā uocatur caſtanea indica. SERA. li. aggr. cap. ieuz alkei auct. habix facit uomere fortiter: color eius eſt īter glaucedinē & albedinē & ē maior auellana pay: & ſunt ī ea nodi POSSE. Quando accipitur de cortice ei9 & teritur & cribatur & accipitur de ipſo z. ii. cū duobus aureis aniſi triti aut ſemine feniculi & conficitur cum melle ſufficiēti & bibitur cum aqua ca. mouet uomitum: & expellit ſupfluitates colicas & flegmaticas

Nux agreſtis .i. yringus
Nux integra eſt pondus ponderans ſuminet .xiiii.

CAP. CCCCCLXXVII.

Vx methel latine: ſed ara. ieuz methel. SERA. li. agg. & cap. ieuz methel uachie: bona lbacharich idem ſunt: & ſunt nux methel: & ē fructus ſilis nuci uomice: & ſemē eius ē ſimile ſemini mādragore: &

cortex eius est aspер : & sapor eius est delectabilis: & unduosus: & uirtus ē fri. in quarto gradu. Posse si detur de ea in potu una kirat cū uino ībriat ebrietate forti sed si dentur duo aurei cuz eo statī occidit Et idem auct. Rasis leuz methel est narcotica & fortasse occidit & opilat & facit euomere & si detur de ea q̄titasz. ſ. ībriat ebrietate forti & oportz q̄ sumens eam sumat Butirum calidum & ponātur extremitates eius in aqua calida & fiat q̄ euomat satis & curetur cura illius qui sumpsit mādragoram Auic. li. secūdo facit subet & est mala cerebro & pondus danich .i.ex ea inebriat ē īimica cordiz .i.ex ea ē uenenū diei sue

SEQVITVR DE O.

Ac .i.salamandra
Oacion .i.filipēdula
Oabelchara .i. cucurbita
Oasaragu .i.uirga pastoris
Oasatar .i.origanum
Oamfaxion .i.gramen
Oamenen .i.sisimbrium

CAP. CCCCCCLXXVIII.

Emps ara. grece erob latīe cicer. SERA. li. aggr. cap. oemps auct. Gal. Oemps .i.cicer. Et ex eis sunt alba & ex eis sunt nigra. Et est alia spēs q̄ dicitur kersenne & sūt rubea: & cicera assimilātur orobo & nigrum noīatur teres. Virtus ē ei ca. cum huiditate pauca: sed folia cicerum agrestiū sunt similia foliis domesticorū: Verz grana eorz diuersa sunt ab illis : & cōferūt ad ea que conferunt domestica: sapor eorz ē amarior: & uirtus eoruz est calidior & siccior: & fortior domestica ī oibus. POSSE GAL. viii. sim. far. cap. de cicere. Cicer legumē inflatum faciens uētrez: lactis & spermatis generatiuū: & q̄uocat menstrua magis diureticū: renes mūdificat decoctio eius: & apit opilōnes epatis: frāgit lapides renum: & abstergit scabiem & empetiginē: & resoluit apāta que fiunt ī aure & apāta testiculoruz: & curat exituras malas q̄ndo admīstratur cuz melle. Et idez vi. sim. far. cap. erob. i. cicer agreste poīa calidius est doēstico ca. ſ. & desiccatiuū īq̄tū acrius. DYAS. in p̄prio cap. Cicer doēsticū mollit uētrē q̄ q̄uocat urinā & mēstrua: & iuuat ptū: & generat lac: sed ē iflatiuum. Et ē aliud cicer quod uocatur cicer pegrinuz & est orobus quod cataplasmatibus adhibitū tumores testiū & formicas & zernas & cancros & scabies malignas melle mixto saluberrime curat. Pro quo latius īueies si legis serserne. Est aliud genus ciceruz quod crios dicitur & ē rubeū silēz habet uirtutē supiori quoz elixatura cū libanotido accepta ydropicis & hyctericis medicatur: uesice uulnerate cōtraria sūt: & reībus iutilia: cuiꝰ uirtus ē epispastica & ca. ex media parte cuz p̄te amaritudīs propter quod & splen & renes & epar purgat: scabies & parotidas. & uulnera mala cum melle sanat. Est aliud genus ciceru q cicer aretinū dicitur, & ē nigrū hoc omni cicere plus diureticuz dicitur cuius decoctio bībita lapides in renibus frāgit. Est alteruz genus ciceris agrestis folia habēs silia supioribus odoris uiscidi semiē simile: sed tāta efficatia est illi q̄ta superioribus. GAL. vi. sim. far. cap. erob. Erob .i. cicer agreste: p omīa ualidius est domestico: ca. ſ. & desiccatiuū īq̄tū acriꝰ & amarius. AVIC. Album ca. & siccuz ē in primo nigruz est fortius: ambo sunt inflatiua lenitiua: & in ipso est inciſio: & nutrimētū qd̄ pbz. Est fortiꝰ nutrimēto fabaz & magis solidū: & neq; ē ī figuris suis quod magis ipso nutriat pulmonem & quod ex ipso est humidum plus est generatiuum supfluitatuz q̄ quod ex eo siccum est. abstergit lētigines & colorez efficit bonuz linitum & comestū: cōfert apātibus ca. & duris & reliquis apātibus q̄ sunt ex eis ī glādulis: eius oleum cōfert ēpetigini: & ipsius farina ulceribus frau-

dulētis & cācrosis & pruritui : & cōfert dolori dorsi: & cōfert bothor humido ī capite: & cōfert eiꝰ īfusio dolori molariū & cōfert apātibꝰ gingiue calidis & duris & apātibus q̄ sunt sub auribus Et cicer clarificat uoceꝫ & nutrit pulmonē meliꝰ quaꝫ res aliq̄ & propter hoc fiunt ex eo forbitiones scilicet ex farinā ciceruꝫ Eius decoctio utilis hydropici & hyctericae & ꝓprie qđ est ut herbū & nigrū opilatioēs epatis & splenis aperit & oportꝫ ut cicer comedatur neq; ī prīcipio cibi neq; ī fine ipius, ymmo in medio eiꝰ decoctio nigri frangit lapidem in renibꝰ & uesica & cū oleo amigdalio & rafano & apio & totū qđ ex ipso est attrahit fetum & ē maluꝫ ulceribus uesice & uehementer addit in coytu & ꝓpter hoc nutrit masculīa aīa- lia & camelles Et eius īfusio facit erigere mēbrum fortiter quādo bibitur a ieiuno & coctuꝫ lenit naturā & apit opilationes renum & ꝓprie nigrū & qđ est ut herbū Et dixerunt qdam, q̄ quādo īfunditur in aceto & aliquis ex eo comedit ieiunus & moratur sup īpm p mediū diē īterficit uermes. hyppo dixit q̄ in cicere sunt due substātie q̄ sepantur cum decoctiōe q̄rū una est salsa & lenit naturaꝫ & altera est dulcis & ꝓuocat urinā & dulcedo ē īfla- tiua & excitat coytuꝫ

Oimara .i. sugella
Oimis .i. uinum
Oipagianos .i. almea
Oizatum .i. ànisum

Oiris paulus cap. de emoptoica passione multo īquit fluxu existēte oirim & mu- miam cum aceto supponamus & cetera

Olimpiados ē nomē cuiusdā loci

Oomactiꝰ .i. sambacus

Ootagis .i. papirus

Obalsimon .i. gūmi edere

Obstraca demerta .i. obstracꝰ marinus

Obstraca est qlibet piscis degens cocleis & de isto genere sunt similiter limaces

Obtalgia .i. dolor aurium

Obtalmia est apostema oculi dictum ab ob qđ est contra & talmon qđ est oculꝰ quasi contra oculum

Obtarmita .i. sternutatoria uel ꝓ uo- catiua uel sternutamenta

Obemon .i. asarum

Obredi .i. os calcanei subtus

Obretica .i. q̄ fastidiū tollūt

Obismaticus .i. asmaticus

Obripilatio .i. frigus

Obrizum, exponit beatus gregorius in xxiiii. moralium rude aurū. Alii exponūt ꝓ auro purgatissimo q̄si eurizon. .i. radiꝰ

Obsimogarus .i. garus

Obolus est pōdus trium kirat: & kirat pōderat q̄tuor grana ordei: ergo obolus ponderat. xii. grana ordei. Item obolus pōderat danich unū & q̄ uidelicet .i. q̄de in capitulo. de lauro apud sera. ex uerbo GAL. ubi dicitur q̄ dentur de cortice eius danich. ii. q̄ ex uerbo dy. habetur .ix. kirat. siliter apud auic. ecdeꝫ uerbo & in antiq̄ trāslatione dy. habētur tres oboli quandocūq; īuenitur apud auic.

Onolosac intelligēdū est obolus: & onos idem est. Itē in practica casiri oboli duo faciunt .ʒ. i.

Obnosium .i. coniūctum

Obsonium .i. caro siluestris

Obsomogaꝫ .i. oxomogarū

Obsonium .i. salsamentum

Obsomogaꝫ .i. muri

Obsonia dicūtur grece salsamēta uel sa- pores in quibus intinguntur carnes uel pisces uel panis & cetera. Item plinius ob- sonia sunt q̄q; cibaria q̄ cū pane edūtur

Ocalib est herba palustris q̄ ē in flumibꝰ

Oca. idem quod supra

Ocab .i. sal armoniacum

Occa .i. herba q̄dā que nascitur in mari que alio nomīe dicitur ogga.

Ocha .i. citrina.

CAP. CCCCCLXXIX

Cia ē gleba terre secūdū dy. mellinum habēs colorem & sine lapide frangi bilis q̄ utū- tur pictores ē uero talis actica cōburitur & lauat sicut cadimia POSSE. ꝓtꝰ est ei stiptica tuōribꝰ & pustulis medicatur alta uulnera replꝫ & sup excrescētes car- nes equat cerotis maxīe addita duricies

ſoluet

CAP. CCCCCLXXX.

Cimum .i. baſilicon ſed falſo ymmo eſt herba ſecūdū dy. ſimilis ozimo haſtas duorū palmorū habens que habent folliculos ſimiles luſqamo & ſemē nigrū ſimile melātio. POSSE uirtus illi9 talis cū uino bibita morſ9 uenenatos cōpeſcit, ſciaticis cū mirra & pipere maxīe ꝓdeſt. Radix eſt tenuis & inutilis.

Ocitis .i. affodillus.
Occiput .i. occipitium.
Ochis .i. auris.
Ochimōtes folia habet ozimo ſimilia. & ramos yreos cum lamīs ſeminibus plenis & eſt melanchium apud dy.
Ocodis .i. ſerum de lacte.
Ocodam .i. oculus bouis.
Ocodiamen .i. arſenicum.
Ododon .i. auris.
Ocrodis idez quod ſupra.
Ocron .i. rubeuz inde trociſci idriocri ab ydea q̄ eſt forma & ocron q̄ eſt rubeuz quia formati trociſci ſunt rubei.
Oculus lucidus .i. litium.
Ocul9 bouis uel ocul9 uacce apud Auic. & ſera. uocatur bihar grece uero butalmon & apud dy. eſt cotula pro quo lege bicher.
Oculus cōſulis eſt herba dicta filii ante patrem.
Oculus chriſti idem quod ſupra.
Ocul9 aranee .i. tela aranee rotūda: iſtud uocabulum ponitur in antidotario Gali. minori ī unguēto ad ſerpīginem.
Oculus ſpatule ē quoddā additamētuz.
Odac .i. ſalamandra.
Odalia .i. ſoldana.
Odapidelia .i. cartafilago.
Odaſimon ſūt mordicatioēs uel pturit9.
Odes .i. dens.
Odelium .i. narciſcus.
Odeberia .i. arbor. tremula.
Odremon .i. napta.
Odico .i. ebulus.
Odioſmon .i. menta.
Odicus .i. ebulus.
Odineria .i. pentifrigium.
Odorbrion .i. ruſſingolus auis.
Odoplas .i. altea.
Odonchins herba ē ſic uocata a plinio.
Odromas .i. incenſaria.
Odroforbia .i. odorforbia.
Ofaricon .i. gramen.
Ofranticum .i. enifracticum.
Ofranima .i. mellica.
Offri .i. gūmi edere.
Offrennem .i. brion.
Offreniſi idem quod ſupra.
Offiaſis .i. tyria. & dicitur offiaſis ab offios q̄ eſt ſerpens qa ſerpentinas ſquamas ī ſuperficie cutis repreſentat & hēt cortices quaſdam latas unde ab Alex. capit. prīo: offiaſis appellatur a ſera. tyra a tyro ſerpente q̄ idē eſt unde offiaſis uel tyria .i. furfuris capitis. Et differūt ab allopitia quia ſic allopitia magis in ꝓfundo circa radices capillorū & facit excoriationes ī profundo.
Offia .i. anguilla.
Offis .i. ſerpens anguis.
Offiena ſunt molles tumores.
Offionicos .i. lacerta.
Officis ē ſpēs marmoris coloris ſerpētis.
Offries .i. ſupcilia.
Offocatioſterica .i. ſuffocatio matricis.
Offoſab .i. almea.
Oga .i. alaganica.
Ogramina .i. gramen.
Ogigantum .i. opoponax.
Ogi .i. acorus.
Oggi idem quod ſupra.
Ogri cicer.
Ohabatam .i. cucurbita.
Ohamaram herba ē ſatis ſtiptica habēs uirtutem zaror.
Olarien .i. git.
Olba .i. fenugrecum.
Olbahech .i. cinis.
Olcaib .i. ſilex.
Olca ē pōdus uncie unius min9 tertia.
Olgagea .i. ameos.
Olea .i. oliua.
Oleander .i. landrum pro quo le. Nerion.
Oleum quando ſimpliciter ponitur de

oliuis debet intelligi.
Oleum ciprinū .i.de ciprino
Oleū de alcāna idē quod supra
Oleū siccinū .i.liliaceum
Oleum neriden .i.nardinum
Oleū sitionū ē quod fit de cucumeribꝫ agrestibus
Oleū de kemest .i.laurinum
Oleū onfancinū .i.de oliuis immaturis factum.
Oleū mantinū .i.de floribus uuaꝝ uel de labrusca.
Oleum fusinum .i.liliaceum.
Oleum myrsinū.i.myrtinum
Oleū miliaciuꝫ idem quod supra
Oleum picelinū.i.diresina pituina
Oleum yndum.i.oleum de nuce indica
Oleum alupitium.i.de uulpe
Oleū cōmune.i.lucernariūꝫ quo le.cayt
Oleū glaucinū .i.de pastinaca
Oleū gremiale .i.de oliuis maturis
Oleum glion .i.ex liquore balneoruꝫ
Oleū uulturinō .i.ex cocognidio
Oleū de storace quid ē lege melechac
Oleū necidium .i.de semine urtice
Oleū sansucinū.i.de maiorana
Oleū mitropiō.i.amigdalinum
Oleū muscellinū dupliciter pōt intelligi uel mussellinū qđ ī sui receptōne recipit muscū sicut illud qđ poītur ī ātidotario gal.uel quod fit de ben qđ ara. uocatur mussellina & tale oleum uocatur silīter oleum balaminum.
Oleū đ cherua .i.de cataputia q̄ ab aliqbꝫ uocatur palma xp̄i.
Oleū de keiri fit ex keiri
Oleū lenci.i.oleū albū lencos grece albū & tale oleum est antiquū. quoniā oleum quāto antiquius tāto albius: & oleum sic noīatū poītur in antidotario.gal.minori in ungento qđ noīatur agrippa.
Oleum splondileon.i.de laureola
Oleum petroleum quid est le.brafalendi
Oleū artriticum.i.oleū de citromelis .i. de citrangulis
Oleum cicinum.i.de cataputia maiori
Oleū susinum .i.de lilio
Oleū de croco fit ex croco mirra corduēnis & calamo aromatico secūduꝫ Mesue, cuius fex uocatur croccma
Oleum sicilinum .i.napta pro qua lege brafalendi & lege similiter napta
Oleum oliuaꝝ quid ē le.cayt
Oleum expēsaꝝ .i.oleū onfancinū quod fit de oliuis īmaturis: & tlē oleū uocatur similiter oleum gremiale eo q̄ in gremio oliue colligitur ante maturitatemꝫ & uocatur siliter oleū expēsaꝝ quoniā subuenit expēsis ad naturā cōficiēdā quoniam colligitur āte tēpꝰ & ex eis oleū cōficere
Oleum balaninū ē quod fit de ben
Oleum iusquiami sic fit, contere semen iusquiami & pone in foliis mecete inter cineres calidos & coque postea mailus exprime: & illud ē ualde bonum
Oleum cilinum .i.de fenu greco
Oleum albū .i.oleū uetꝰ multotiēs lotū
Oleum dulce .i.cum sale
Oleū salinum .i.sicionium
Oleum sabinum idem quod supra
Oleum sitioniū .i.salinum uel sabinum
Oleū cabruniuꝫ .i.ex cancris
Oleū muscinum.i.de muscis
Oleum scininuꝫ.i.lentiscinum
Oleum keadi ē oleū quod fit ex keadi
Oleum de hasse est oleum serecinū illud oleum ponitur ī antidotario damasceni & debet sic itelligi oleum de hasse: & est oleum serecinum .i. quia illud oleum est cōpositū ex oleo de hasse & ex oleo serecino & ideo uocatur oleum de hasse & oleum serecinuꝫ
Oleū serecinū.i.oleū quod fit de setacis ut apparet si le.seres
Oleuꝫ cininum .i.oleum keadi
Oleum melinuꝫ.i.de citoniis
Oleum citrinuꝫ.i.de citro
Oleuꝫ zirungen.i.de hermodactilis
Oleū catholicuꝫ.i.de laureola
Oleū sambuceleon.i.de sambuco
Oleuꝫ lineleon .i.de semīe lini
Olemela .i.oliua
Olen .i.lacertus
Olbedias .i.oleum
Olcherna i.pentadactilusꝫ
Olia .i.asma
Olibanum libāthꝰ hoc libanū.i.thus: hec libanus.i.arbor: hic libanus dicitur mons

ubi oritur & quid est le.rōder
Olibrum .i.maiorana/
Olibarda .i.eupatorium/
Olira uel ollira .i.siligo/
Oliua quid ē le.cayt/
Oliuella quid ē le.camelea/
Oliue colūbares.i.oliue sale cōdite/
Olisidera .i.spatula fetida/
Oliua ethiopia.i.oleaster/
Olixatrū .i.alexandrum.
Olixat .i.semen macedonici.
Olcis .i.spelta/
Olcki .i.ros marinus/
Olichatos.i.caprificus uel ficus agrestis/
Olira .i.siligo/
Olinchi .i.ficus pue nō mature/
Olosach quid ē le.onolosach/
Olo .i.cotum/
Ololigus .i.luocalis auis/
Olus iamenum.i.sachiliemene/
Olus coxilides idem quod supra/
Olusac .i.tapsia/
Oluibet .i.sal/
Olus Iudiacum.i.maluauiscus uel altea/
Omaros .i.sorbitio/
Omansisin farina ordei/
Omasum .i.uenter/.
Omfaciuz .i.sucus uel liquor amarus & factus de oliua amara & īspissatus uel de uua amara/sz secūdū gal.ī li.dinamidiarꝝ omfaciuz sic fit acimis uue agrestis expressis carnes iparum & nucleos in sole siccatos tunde & fac puluerem & erit omfacium:quidam dicunt q̄ omfatium est qdā sucus īspissatus & reconditus in pastillo qui fit ex olea uel fructu uitis immaturo:exprimitur enim olea anteq̄ matura sit & suc9 inde factus īspissatur & reconditur.
Omfacum mellituz secundū gal.li.dinamidiarum sic fit :accipe botros mundos non maturos nec acerbos/ & repone in ūbra ut possint sue huīditates aliq̄tuluz deponere:deīde exprime & mitte de ip̄o suco ptes.iii.mellis despumati ptem.i.& mitte ī uase fictili & gipseo cum calamo pforato:& suspēde ad solem diebus.xl. ualet ad uētres reumatizātes:ad fastidiū & stoāci debilitatē corpa confirmat que

sincopim patiūtur.
Omfacum secunduz gal.li.dinamidiarꝝ uue non mature suci partes.ii.mellis ptē .i.ī uase duplici coques/donec depressior ipse liquor fiat/
Omfakan .i.omfacium/
Omfales .i.umbilicus.
Omfaxotos.i.lābrusca uel uua agrestis/
Ometam .i.zirbus/
Ometra .i.macca/
Omercium .i.collegium/
Omentum.i.pellicula īuoluens īmediate iteſtina/
Omiomeꝝ .i.cōsimile.
Omirac .i.lactuca/
Omisiria .i.audatia/
Omis & emidhia grece piscis/
Omi .i.silīs/
Ominon idē quod supra/
Ommimorbia.i.poliū eo q̄ multis morbis cōgruat/
Omotion .i.castanea/
Omoteras .i.rapas/
Omornensis .i.dilatatio pupille/
Omogeneum .i.unius nature/
Omos .i humerus/.
Omopotras .i.spatulas/
Omoī .i.uermis rotōdus q̄ īuenitur sub ydriis:paul9 đ asmate omoi/q̄ sub ydriis īueniūtur frīge ī uase fictili/
Ona .i.testiculus/
Onagri .i.siluestris asinus/
Onacium .i.uinacium/
Onaticos .i.que nō possunt cohagulari/
Ondacota .i.nasturcium/
Onfaria .i.incensaria/
Onitas .i.diagridium/
Onichos .i.ungula/
Onix idem est/
Onixi .i.blaccebisancia/
Onificum ē puluis q̄ fit de acimis uuaꝝ acidarū immaturaruz exp̄ssis & siccatis & tritis/ide dicitur meloníficū quod hēt admixtionez huius pulueris quod fit de floribus stipticarū arborū/uel herbarum ut oriū & bruerie & similium/
Onocis .i.tumor ut in fine tegni.
Omnimorchia.i.polium/
Onoticum .i.censiuum

Onoſach .i.obulus/
Onoloſach idem qđ ſupra/
Onoles idē qđ ſupra/

CAP. CCCCCLXXXI.

Nomia quā multi onemidā appellauerūt:dyaſ.cap.ono-mia uirge ſūt duoꝝ palmoꝝ & nodoſe:folia ſūt illi miūta/ ſicut lēticule aut rute aut āchuſe ſubaſpa & pinguia & ſpiſſa:hāc multi ī ſale cōponunt & comedunt ſuauiſſime: uirge predicte ſpinas acutiſſimas habēt albe ſunt & uirtutis calide.POSSE:Coriū radicis eaꝝ cuꝫ uino bibitum uriāꝫ ,puocat: lapidē ueſice excludit:uulneribꝰ ſordidis medicatur:cū aceto cocta & ore retenta dolorē dentiū prohibet. GAL.viii.ſim. far.cap.ononis: Ononis radicem habet calefactiuaꝫ iam ſecundum tertiū gradū/ cortex uero eiꝰ maxime ē utilis pticipās abſterſiuitate & inciſione unde nō tātū eſt abſterſiua ſed lapiduꝫ fractiua. Eadē autē uirtute:& eſcaras cito ſiſtit:utūtur aūt ea & ad dentiū dolorē coquentes in oxicrato & gargariźātes/
Onoloſat.i.nomē pōderis, & eſt obulus/
Onos .i.aſinus/
Onnopira .i.ſimilia frumento/
Onnokoiron .i.ſimilia ordeo/
Onthos quid eſt le.effelide/
Opagios.i.auricula muris, & ē herba ſic uocata,
Opaclia idem quod ſupra/
Opanclinia .i.luyula.
Opomerium .i.de octo rebus/
Optomerium idem quod ſupra.
Opirus.i.panis non fermentatus: aliqui dicuntꝙ eſt panis non mūdus a ſurfure ſed quid eſt le.heuda.
Opium.i.ſucus uel lacrimum: ſed opiuꝫ papaueris quid eſt le.chaxchax. Verum eſt quando ſimpliciter ponitur de opio papaueris intelligitur.
Opium quirinacium uel cirinaicum eſt aſſa:& laxat ut in alexādro cap. de curis dentiū circa principiuꝫ:demoſtenes opii *cirinaici hoc eſt laurīs*

Opium indicuꝫ .i.grauis odoris
Opiū oxicratuꝫ .i.dragantum
Opifico .i.lac ficulnee
Opix .i.capillus ueneris/
Opſiſſomi.i.ſuperficies panis exuſta
Optima uallerſana.i.ſu.
Opotiſſi .i.gūmi edere/
Opobalſamum .i.balſamum/
Opoſilfium .i.aſſa fetida/
Opopira .i.ſucus ignitus/
Opos grece .i.ſucus uel lac
Opo idem quod ſupra/
Opoponax quid eſt le.ienſir
Opotiſſimalli .i.lac titimalli/
Opomaſticus .i.motus diminutionis
Opoquiſtida .i. ſucus uel gūmi edere
Opomirſine .i.ſucus mirte/
Opocle.i.medicie q̄ de ſucis ſiūt ut opiū/
Opoſſico.i.ſucꝰ caprifici.i. ficꝰ agreſtis
Opocapaꝝ.i.lacrimuꝫ q̄ſi gūmi arboris cuiuſdam que naſcitur in egiptum/
Opſon .i.ſalſamentum/
Opſo idem/
Optos .i.aſſatus/
Opnoxiachanthuꝫ.i.dragantum
Ophus .i.capparis/
Oraſis.i.ſtamīna ſiricea quo cribrantur ſubtiliſſimi pulueres ut ī almanſore capde fe.cotidiana/ & uocatur ſic arabice quia conſueuerant nobiles mulieres ora uelare/
Oralex .i.oliua/
Oracium .i.pomum
Oraſer .i.uiſus/
Oraca cadebel .i.folia neſpilli/
Oracatafara .i.folia tamariſci/
Oraca ſoroal .i.folia cipreſſi/
Oraca borot .i.grana quercus/
Oracales .i.folia mirti/
Oracallus .i.ſerpentaria.
Oracal maſtice .i.ſiſimbrium.
Oracaſolem .i.lilium.
Orachiſlef .i.tamariſcus/
Oracaloget .i.nux.
Oracalſefen .i.ſiſamum/
Oractapper .i.cappara amara/
Oractaldel .i.coloquintida/
Oracaltron .i.folia citri.
Oracalcias .i.folia pruni/

Oracatur .i.folia celsi,
Oracaltunden .i.asa.
Oraalmesirion .i.enula.
Orchades.i.oliue,eo q testiculis assimilantur,nã grece testiculi orchis uocatur.
Orrarii.i.estiuales uel q seruantur oris.
Oremum .i.pulegium.
Oresis.i.appetitus,inde anoresia ab a q ẽ sine & oresis q̃si sine appetitu.i.fastidiũ, sed interponitur en causa eufonie.
Oreoselinũ qd ẽ lege apium.
Oreptica dicũtur grece q̃ fastidiũ cibo⁊ auferũt gal.ad patritianu⁊.
Oreginos .i.faba fracta.

CAP. CCCCCLXXXII.

Rdeũ latie ara . habaet siue hahaer:grece trachia gal.vii, si⁊.far.cap.de ordeo trachi.i. ordeum primi gradus ẽ in siccando & in frigidãdo:habet aũt qd absterssiuum nõ paucũ,ẽ autẽ breui quodã siccius q̃ sariã fabarũ,talia uero omĩa similia sunt ĩ hiis q̃ utuntur,extrĩsecus cũ uero comeditur supat fabã,quoniã inflationẽ deponit,in faba uero qualitercũq; coquatur pmanet inflatiuitas,grossiorum enim est ptiu⁊ q̃ ordeũ & ꝓpterea nutribilior eo ẽ,quoniã aũt modicum a mediocritate absceſſerũt, propterea sunt ĩ multo usu,huiusmodi enĩ farmaca multis aliis pmiscentur ceu materie q̃dam & ꝓpterea cera & oleũ nõ paucis cõmiscentur farmacis. Alfita aũt multa ordeo ipo sũt siccatiuiora criminũ ita noiatur qđ ex grossa pte sariẽ ordei & zea que ex pte farine subtilis, Est aũt nutribilius quidem alfita difficilius uero digestibile, Vocat aũt q̃ ex eo sorbicior puls & ẽ que a zea sistitiuus qesibiliter uentris. Et dicit ĩ li.de cibis fit ex ordeo panis,qui quando est furfureus uocatur maza. SERA.li.agg.ca.habaet uirt9 ei9 est q̃ infrigidat & desiccat in prĩo gradu & desiccatio ei9 ẽ ãplior pa⁊ desiccatiõe fabarũ quãdo applicatur exterius.ueru⁊ ordeũ coctũ est melius fabis ĩ hoc q ipm nõ iflat. Et fabe quãdo coquũtur generant inflationem quoniã substãtia earu⁊ ẽ grossior substãtia illi9 ꝓpter hoc sunt magis nutribiles quã ordeũ & ipa ambo declinãt parum a tẽperamento sed sanic ordei est magis desiccatiuũ quã ordeum ipm. POSSE,SERA.auct.dy.aq̃ or.ẽ iuuatia ad reprimẽdũ caliditatẽ huĩdita tũ calidarũ,& cõfert aspitati cãne ꝓuloĩs & ulceribꝰ ei9 & cũ seie feniculi ꝓuocat urinã,& est absterssiua & maturat apata ca.Et quando miscetur cum semine lini & fenugreco & ruta,cõfert tumoribus testiculo⁊:& quãdo administratur cum mirto & uino & piris silurib9 & fructu rubi & cortice granati,strĩgit uentrem & quãdo fit emplast⁊ cu⁊ eo cũ citoniis: & aceto confert apatibus ca.q̃ accidunt podagricis: & quãdo miscetur cũ aceto forti & ponitur super scabie⁊ ulcerosa⁊ maturat eã:& farina ordei strĩgit uẽtrẽ & sedat dolorem apostematum calido⁊.
Origanum quid est lege diptamum.
Oricum .i.eris cachimia.
Orioma .i.au⁊.
Oricum .i.crocus.
Orinum idem quod supra.
Orimum .i.uernix.
Orica est genus legumĩs nobis ignotũ.
Orix idem quod supra
Oritus .i.durities in uulnere.
Orios .i.arbor glandium.
Orismus .i.simula de ordeo.
Oriza .i.risi.
Origanũ fluuiale.i.mentastrum.
Origanum eradhititiki.i.pulegium.
Oridium .i.semperuiua.
Orion .i.stella.
Origanazaba quid est, lege sandecus.
Orium .i.cephalea.
Orion.i.finis uel terminus ide orizon.
Orithi .i.arteria.
Orbicularis .i.ciclamen.
Orchis.i.satirion : & uocatur testiculus uulpis.
Orchisʃkinos.i.testiculus canis & ẽ spẽs satirionis.
Orininum.i.lomẽtu⁊ fabe uel cuiuscũq; seminis.
Oriminon .i.enula.
Orimion .i.urtica.

Oriminis idem quod ſupra
Ormichia .i.gallinacea
Ornix .i.perdix
Orpida .i.ciuitas
Ortiuita .i.ſatirion
Orti .i.priapiſcū
Ortix .i.coturnix
Ortigia idē quod ſupra
Orodis .i.roſa canina
Orodonis lentiſa.i.latra
Orochoma .i.ſuſpirium
Orobum.i.herbum uel pixa & ē ligumē ꝓquo lege ſerſenne
Orodorū idē quod ſupra
Oroſa .i. riſū ſpēs legumīs
Oroxis .i.liquiritia
Orobactō .i.ypoquiſtidos
Orodes.i.humores ſeroſi & aquoſi
Oros .i.aqua lactis
Orouernacum .i.ribes
Orocteus idem quod ſupra
Orrodis .i.colatura colere rubee ſicut ſerum lactis
Orror .i.orripilatio
Orthot .i.ſomnus
Orthomia.i. difficilis reſpiratio.ſ.aſma ut appet ſi le.ſiſeleos:quoniā.gal. ſecūdū unā trāſlationē dicit aſma,ſecunduz aliā dicit orthomia.Et dicitur orthomia ab ortos quod ē rectuz,ſiue quia coguntur recte ſedere non potētes iacere:ſeu quia equaliter mouētur ſuperiora pectoris & inferiora īſpirādo,cuz ē contrariuz ſanis hoībus qb9 nō mouētur niſi īferiora:ſeu quia recte dicūtur laborare inſpiratione & exſpiratione,quoniā in ābab9 laborāt & quocūq; iſtoꝝ triuz modorū dicatur orthomia,ualde eſt laborioſa. Item ab orthos quod eſt rectuz dicitur piſteron orthos .i. berbena recta q̄ quomodo ſit recta apparet ſi le.gerebotanum
Orthogonia idem quod ſupra.
Orthodoſos.i.recte glorioſus ſeu docēs recte
Orthocanomenus .i. lectus aſmaticis aptus, in quo potius ſedere q̄ iacere uideantur Muſſio capitulo de prefocatiōe matricis orthocathemena inquit ſedeat, Et eſt dictū recte ſedēs ab orthon qđ ē rectū & cathe qđ eſt ſedere
Orthopōticos .i.talpa
Orthus .i.rectus
Orthos .i.blitus
Ormu .i.orobus
Ornus ē arbor glādifera quercui ſimilis Vnde q̄tuor ſunt arbores glādifere q̄rc9, ylex,ornus & alia,ūde ſunt grana tīctoꝝ
Orthus .i.coxilides .i.blitus
Oſaraga .i.uirga paſtoris
Oſarat .i.origanum
Oſaricon .i.gramen
Oſalis quid eſt le.caſper
Oſanco.i.os quod ē in parte poſteriori coram aluum
Oſans i.herba fullonum
Oſnach .i.flos orni
Oſſa quid ſunt le.hazeaz
Oſtra codermata.i.piſces habētes duras carnes

CAP. CCCCCLXXXIII.

Stracorū.i. cochiliorū:q̄daz ſunt magna: quedaz parua: magna dicūtur ara.barcora parua dicuntur ara.ſades. SERA.li.ag. cap oſtracoꝝ auct.gal.oſtracoꝝ ex mari magnoruz dicuntur barcora, nō uſus ſū corporibus eoꝝ niſi prius cōburerem ea propterea quia ſunt teſtea dura multuz ſed quando aduruntur fit uirtus eorum uirtus que deſiccat deſiccatione forti. POSSE cōferunt apātib9 fraudulētis: & porfira marina eſt cohilium marinuz purpureū DYAS.hz uirtutē deſicatiāz mūdificatiuā & abſterſiuā ūde abſtergit dentes:& diminuit carnem ſuperfluam: & mūdificat renes & ulcera:& cōſolidat ea:& quando teſte eius replentur ſale & ponuntur in uaſe terreo & aduruntur: deinde teruntur & ponuntur abſtergūt dentes : & conferunt combuſtioni ignis q̄ndo puluerizantur ſup locū & oportet ut dimittatur hoc medicamen in loco donec per ſe cadat. Nam quando locus cōſolidatus ē cadit p ſe & q̄ndo cochule purpuree coquūtur cū oleo & fit liritio cuz eo retinet capillos cadentes, & facit oriri capillos ī loco: Et ūgule ipſoꝝ ſunt

coopercula quibus teguntur ī foramine
ſuo ſimiles ungulis que deferūtur ex īdia
& que ex babilonia & que ex iamen: me-
liores omnibus ſunt que uergunt ad
albedinem: & ſunt odorifere quoꝝ odor
trahit aliquātulum ad odorem caſtorei
quando ſumuntur cum aceto in potu
attenuant ſplenem: & quādo fumigātur
cum eis mulieres habētes ſuffocationem
matricis cōfert eis: & ille fumꝰ excludit
ſecūdinā. Et q̄ndo fumigatur epilēticus
excitat eum. Sed ſcides eſt cochiliū puū
unde coclee parue ſicce quādo adurūtur
cinis eſt multū adurēs, ita q̄ ſi miſceueris
cum alkitran & unges cū eo locū piloꝝ
palpebrarū poſtq̄ euulſi fuerint q̄hibent
ortum eorum & quando teruntur ſine
aduſtione & ponuntur ſupra membruꝫ
infirmum & debilitatum conferunt. Et
dixerūt quidā medicoꝝ qui cōpoſuerūt
libros in medicina q̄ fuerūt experti hoc
& inuenerunt hoc. Et idē auct gal. hoīes
otiētales nomināt eam talſim & eſt una
ex ſpetiebus cochiliorum habentiū puaꝫ
teſtaꝫ quādo ſunt recētes & comedūtur
molliunt uentrem & maxime ius earuꝫ:
ſed antiqua uetus ex cocleis ualet ad
palpebras q̄ndo comburitur & miſcetur
cum alchitran & teruntur bene ſimul: &
ponitur ex hoc medicamine in palpebra
non ſinit renaſci pilos qui pungūt oculū
& ſpecies coclearum que dicitur hame
& aliarum paruarum ſpetierum laxant
uentrem quando coquuntur cum pauca
aqua & bibitur ius illud.

Oſec .ı. armoniacum
Oſtec idem quod ſupra
Oſeum uocamus burſam teſticulorum
Oſteab .ı. bolum armenum.
Oſtrea piſcis .ı. piſcis degens ī concha
Oſien .ı. opium.

CAP. CCCCCLXXXIIII.

Siris uirgam habet nigram
tenuem & farmentoſam: ſed
minus fragilem q̄ circa folia
habet ſicut linum & nigra in initio: & cū
maturauerit ruſa fit. DYAS. hec herba
cocta ī aq̄ & bibita hyſtericis opitulatur.

Oſicare .ı. alaris
Oſcido .ı. ulcus eris
Oſciata ſalcutre .ı. cortex radicis celſi
Oſilium eſt os quod eſt coram aluum
in parte anteriori.
Oſtrui planta ē ſecūdū dy. nobis ignota.
Oſoloraſin .ı. radix enule
Oſoratium .ı. uſnee
Oſobacia .ı. pes coruinus
Oſolaluf .ı. ſerpentaria
Oſolalchaſab .ı. radix canne
Oſolallolaica .ı. radix ſpine albe
Oſolalpheoria .ı. radix peonie
Oſolalcuſania .ı. radix amigdale amare
Oſolloode .ı. radix ciperi
Oſoa achichir .ı. radix ſquinanti
Oſoac .ı. argentū uiuum
Oſino .ı. egritudo in facie
Os .ı. acorus
Os mundi quid ē lege pirgitis
Os quid eſt le. hacoam
Os de corde cerui qd eſt le. quod ſupra
Os hominis qd eſt le. quod ſupra
Os ſepie quid eſt le. ſepia
Otalgia .ı. dolor auris
Otafac .ı. amidum
Otalfac idem quod ſupra
Ota .ı. auris
Otarion idem quod ſupra
Otion .ı. auris
Otion ripa .ı. auris ſordes
Oticen .ı. medicina auricularis
Othimin .ı. praſſium
Othis .ı. auris
Othiaſis .ı. morbus auris
Othiſac .ı. filipendula
Otonia .ı. celidonia maior: ſed falſo
ymmo otonia ſecundum dyaſ. ē pforata
uel ypicon uel herba ſancti iohānis: folia
habet eruce ſilia: ſed ptuſata & fragilia
& florem croceū & latū. Plinius otonia ī
ſyria naſcitur ſilis eruce pforate crebro
foliis flore croci quā quidam animones
uocauerunt q̄ qua le. infaricon.
Othonia .ı. celidonia maior.
Othonion idem quod ſupra
Othode .ı. ſerum lactis
Otucis quid eſt lege ſandanig

Otucisi idem quod supra
Otuser .i.usnee
Oua apala .i.mollia
Oua raticon.i.oua piscis salita q̄ nostro ydeomate uocātur oua nataxachi. Vnde paulus cap.de dētibus & gingiuis sanguinem manantibus: oua raticon in olla comburens
Oxalircium .i.acetum cum sale
Oxalidos .i.herba acetosa
Oxalinum .i.quedam confectio
Oxabelio .i.rosa
Oxabelion idem
Oxirodimon .i.acetum cum oleo
Oxigaron .i.garuz & acetum
Oximogarum idem quod supra
Oxidorcas .i.acute uidens
Oxialmon .i.acetum & sal
Oxia.i.sepulta sic exponitur in libro de alimentis
Oxicantos grece. DYAS. Arbor est nimiuz spinosa fructū mirte silēz habēs: sed paulo maiorem rubeum interius & granatum &cetera. Et est dictum acuta spina & ē arbor ferēs berberes: ut patet per concordiam dy. in eodem cap. cum auic.cap.amiberberis. Stefanꝰ oxichātos uel berberos quidam carpusiam uocant.
Oxichantos secundum dyas. uocatur a quibusdam cinos
Oximel.i.sirupus ex aceto & melle
Oxios .i.trifolium
Oxipotium.i.catarticum educens mliaz & flegma: & est dictum acute poros penetrans
Oxi .i.acetum
Oximisline .i.acorus
Oxidercium .i.fomentū acuēs usum
Oxifilon.i.tertia species trifolii: & etiaz significat acetosum folium
Oxisquim.i.iūcus acute summitatis
Oximola idem quod supra
Oxisabū latini scribūt: sed gre.oxorasos siue oxonosos. Oribasius est ponderis uel mensure nomen Papias est pondus ʒ. unius & .ʒ.vi. Aliqui uocant ipsum accitabulum.
Oximirnis .i.scopa regia
Oxilapacium.i.acetosuz lapacium & est herba que uocatur acetosa
Oxicatron .i.pusca
Oxisabus .i. casuf
Oxilocassia .i.cassia lignea
Oxigarum .i.oximogarum
Oxileon .i.acetum & oleum
Oximel .i.acetum & mel
Oxilocantum .i.berberi
Oxicantum idem qd supra
Oxilicitromili suci.i.sucus citranguli
Oxifenikia .i.tamarindus
Oxifenicia idem
Oxicratum grece est dictum acetosum uinum. uex ipsum est acetū aqua mixtū. Naz ubi paulus cap.de ulceribus auriuz habet oxicratū. Auic.eodem loco habet acetum aqua mixtum: similiter etiam in oībus libris arabicis ubi habetur acetum aqua mixtū in grecis habetur oxicratuz
Oxicolla .i.tauricolla
Oxicada .i.lac acetosum
Oxicadia idem
Oxiglicon .i. dulce & acidum simul & compōitur ab oxis & glicon qd ē dulce.
Oxileon.i. compositum ex oleo communi & aceto,
Oxirocroceum .i.emplastrum cōpositū ex aceto & croco.
Oxitremia .i.acetosa eructuatio,
Oxireum .i.forte acetum
Oximalium .i.cerusa
Oxis .i.acetum
Oxipotium .i.acute poros penetrās
Oxifilon .i. cicutatam uel cicuta
Oxi.i.acutuz uel acetū: cū p acuto inde dicitur oxidorchas .i. acute uidens, & oxipotium.i.acute penetrans poros: cuz pro aceto ide dicitur oximel & oxigala .i.lac acetosum: & oxifenicia .i. acetosus dactilus qui est tamarindus q sic dicitur secundum damascenum in proprio cap. & sunt fructus palme siluestris yndie secūdū eundem quia sicut dicit nascitur in forma dactili cortex abiicitur & medulla que est nigra & acetosa ad nos affertur le.fenichia & tamarindi
Oxifillon .i.quedā spēs trifolii & est alleluia
Oxitrifillon idem quod supra

Oxirodiuz.i.confectio ex aceto & oleo maxime ro.
Oxizacara .i.acetum cum zucaro
Oxigalas .i.lac acetosum
Oxiachantos quid est le.amiberberis & est arbor berberis
Oxos .i.acetum.
Oxomogarū .i.sapor acetosus & salsus.
Ozard9 .i.trifolium
Ozanoros .i.squinātum
Ozanorsi idem quod supra
Ozenne .i.ulcera fetentia
Ozemesich .i.bedeguard
Ozemich idem
Ozimum cum omnibus suis spetiebus quid est le.berēgemich
Ozimum nabat quid est le. quod supra
Ozimum montanum .i. basilicon & est berengemich
Ozimuz fluuiale.i.melissa
Ozi .i.acorus
Ozirno .i. quoddam granificum semen nobis ignotum
Ozon .i.fetens
Ozonab .i.uitellum oui
Ozimum .i.flos luf

SEQVITVR.DE.LITTERA.P.

Acia .i. lepida uel squama ex acutis ciprinis : & est lepida
Pacias idē quod supra
Paciana .i.patella
Pachides beleferon:demostenes est palpebrarum corpulētia & grassitudo qua exteriores partes uidentur extense: īteriores uero carnose : atq; sanguinolente uertendi palpebre difficultatem faciens
Pachimeris .i.grosse substantie
Pala .i.bussus arbor.
Palla idem quod supra
Palamigra .i.palma manus
Palami piscis .i.lo palamodo
Palmarum thebaicarum poma.i. dactili
Palma christi est spēs satirionis habētis radices.v.coniunctas ut digiti manus.p qua le. chasi
Palma silueſtris uel agrestis indie ē cui9 fructus est tamarindus.p quo le.chasi.
Palma est arbor dactili & est domestica pro qua le. nackala.
Palea camellorū .i.squinantum
Palestra .i.certamen
Palestina est .pprium nomen loci
Paleon .i.uentus
Paluiron est herba lanaria uel cicer domesticum ab aliquibus dicitur.
Paluirus idem quod supra
Palmosa .i.saltuosa
Palmos .i.saltus membrorum
Palmosaro .i.nenufar.
Palmosarch idem
Palmus .i.saltus
Palmusirich .i.testudo animalis
Palmisiric idem
Pana cosriza .i.ferula agrestis
Panadracia .i.aristologia
Panaricium .i. apa paruū acutissimū
Panax eraclea planta ē unde oppoponax colligitur pro qua le. iensir
Panax asclepii secundum dyas.est herba quam ignoro
Panax chiroma .i.enula
Panax deuia est speties titimalli
Panace .i.silsium
Pantagone .i.pulegium
Panagos est ferule genus a qua emanat opoponacum
Pācracium est herba silis stille & cetera
Pandecta.i.totum dictuz cui nihil deest a pan quod est totum & decta.i.dictum a dico dicis inde pandecta.i.totū dictum quia in ea dicuntur omnia :uel pandecta dicitur a pando qa in ea oia maīfestātur
Panis pictereus quid est le.heuda
Panis sincomisces quid est le. qđ supra.
Panis sincamisces idem quod supra
Panis silikinites idem quod supra
Panis semidalites quid ē le. quod supra
Panis rubicundus.i.recoctus & rubescēs uel biscoctus
Panis alexandrinus idem quod supra.
Panis opirus uel opopirus.i.mediocriter sehabens inter purum & furfuraceum pro quo le. heuda
Panis acalaif .i.q nō fit de grano tritici
Panis porcinus malum terre .ciclamen

cassamuz idem ꝑ quo le. buthormarien
Panis alcurit idem quod supra
Panis sanni idem
Panicuz qd est le.dochen
Panis cuculi.i.alleluia & ē acetosi saporis
Pandimon secundū oribasiuz dicūt gre. q̄ndo cōmunis egritudo ī plurib9 hoīb9 concurrit sicut est pestilentia
Panfilicon .i.centumnodia
Panodracia .i.aristologia
Panode .i.bonum malannum
Panos est quedam arbor glandifera
Panude .i.mollea
Panuda panariciuz & ē apa ūgule digiti
Panduruslicū.i.herba capilacea q̄ nascitur ī muris iuxta aquā quam īgnoro
Papauer qd ē cū suis spēb9 le.chaxchax
ūde quando papauer simpliciter ponitur album intellīgitur
Papauer cordofofuz.i.papauer spinosuz efficit opationē titimalli laxādo uētrem & est esula
Papauer palustre.i.nenufar
Papirus quid est le.burchdi
Papilus idem
Papilla oculi .i.apium aque
Papilla .i.uesica
Papirella .i.portulaca
Papule sunt grana minuta uel pustule albe que nascūtur ī facie: & alio nomine uocātur furūculi qđ ideꝫ ē quod papule istud uocabulū ponitur ī littera liliū circa finem & ī littera barāchichene
Paragodes est species egritudinis que uocatur formica
Paramistrion .i.pentadactilus
Paraplagia menoplagia idem: & ē dolor capitis ex sincera frigiditate & potissiē in una parte eius
Paracopium .i.debilitatio spūs
Paraplātica .i.cōpactiua uel gluctinatia
Paragodes .i.clauis corporis
Paracensesin .i.apertio
Paracollectica .i.cōuiscatoria cicatricū
Paralios quid est lege xentua
Paracollesis .i.gluctinatio
Paragoricus.i. mitigatiuus a parigorizo zas.i.mitigo mitigas
Paracopis .i.insania

Parapligia.i.particularis resolutio
Para grece:latine prepositio significat.a. abs.apud.de.trans. itra.sup.iuxta.secus. ꝑpe.ꝑxiē. post.p̄.p̄ter.citra.ultra extra parabola dicitur grece parauoli: significat ut ꝑuerbium:similitudo: imago: forma: figura rei: non erubescant ergo medici a parabola parabolani dici: cum ceteris non medicis q̄q̄ litteratissimis sbtilia arduaq; nisi ī pabolis dare itelligi non possint
Earacēteseis grece paracēteseos gtī casus est perforatio q̄ fit ī oculis ad deponēdū aquā illā cōgelatā quam cataractā dicūt ut demostenes proprio cap. & etiam sic dicitur ꝑforatio que fit ī uentre hydropicoꝝ ad aquam educēdā ut theodorus prisscianus cap.de hydropisi paracēteriū dicitur ferramētū quo ꝑforatur oculus in cataracta & uēter hydropicorum ad extrahendum inde aquam
Earachisis grece est diffusio huōruz ꝑ totū corpus ut cassius felix capitulo de hydropisi
Paracopin .i.desipientia
Parafrosion idem
Paralisis.i.dissolutio mēbroꝝ & laxatio
Panaricia .i.panaricium
Paratella .i.lapatium
Paradalion .i.mecon cheratides
Pardalion .i.miconium agreste
Pardalis .i.leopardus
Paracefalicos .i.posterior pars capitis
Pareplastꝫ .i.paꝫ collectiuum
Pareplasticum idem
Parella quid est le.lapatium
Parthenico .i.arthemisia
Prrthemion idem
Partemia .i.herba uitri
Partemon idem
Partenotides .i.mercurialis
Parisschimia .i.tussicule
Paritaria uitriola:herba uitri:herba uēti maior alsmen:herba mini idem pro qua le. alsmen
Parisima .i.resolutio
Parikie .i.iuxta isofagum
Pargios sunt summitates sparagi que comeduntur

Paronichia .i.apium risus
Paros .i.sturnus auis
Paromastica fe.i.que pcedit diminuēdo
Paroxismus .i.exacerbatio inde paroxismaticum .i. exacerbatiuum ut in alexandro de frenesi.
Parno .i.plantago
Paruinalium .i.granatum
Paruites .i.lapis marchasita
Pergus .i.summitates sparagi q̄ comeduntur.
Parsum .i.stuppa.
Passeres possunt dici omnes aues mīte
Pasaron .i.usnee
Passarella p̄mula ueris: herba palisis idē
Passen .i.ordeum.
Pasuma .i.alcanna
Passime .i. tortelle panis azimi biscocte de sen.i.de terra Ierusalem quoniam ibi arabes impastant eas cū aqua masticis.
Pastinaca domestica & siluestris quid ē le.lezar
Pastillum .i.flos lupuli.
Passum ysidorus dicitur a patiēdo quia uua passa ē in siccando ī clibano posita pro quo le.harim.
Passula monta .i.stafisagria
Pastus colūbaz & camellorz .i.herba habēs granū sicut granū mirti & ei pximū & eam pascunt camelli: & non nocet eis: sed est uenenum uermibus.auic.
Paterison .i.filipendula
Paterisom idem
Patesarch .i.polium
Patias .i.lepida
Pation & scolopon mathetion uel scolophon grece secundū demostenē uocatur instrumentum cirurgie ad faciendum ypopatismum ad fluxum lacrimarum.i. incisionem.
Patiros uel patreos dactilos uocāt gre. humidos pinguesq;
Patomilu .i.condisi.
Patonac .i.bdellium
Patonach idem
Patanum .i.ungula caballina
Ptarmita .i.sternutamenta
Ptarmos .i.sternutatio

Placenta.i.focacia a placeo le.heuda
Platanistica sunt cibi habentes saporem aquosum insipidum, sicut cime platani lege cusa
Plantago .i.arnogloissa
Plantago aquatica .i.barba siluana
Plantanus ē herba sicut elleborus niger facta uel sicut catapucia sicut apparet si leges elleborus & catapucia: & est alius plantanus qui est arbor & uocatur dulb pro quo lege dulb.
Plantos .i.papirus
Plates .i.latum
Pagella .i.corium uel pecia lata ubi ponitur emplastrum.
Pladrosin .i.passio stomatica
Planta leonis herba flauia: uel herba maura habet odorem aspalti & est spes trifolii uel andachuche.
Plantanos est species cassieligne
Plantanos .i.dulb
Platicoriasis .i.dilatatio pupille
Placia .i.latum.
Platofillos .i.septīa speties titimalli.
Platoselmon .i.apiastrum & est latuz apium.
Plateos .i.arsenicum sicut patet si legis platociminum.
Plasma .i.forma inde cathaplasma.
Platani pile dicuntur fructus platani & sunt bacce sicut oliue
Platociminum est dictum latum ciminū & est psillium montanum uel siseleos uel silermontanum: platos enim est latum & ciminū. Nam dicitur ciminū rusticoz. Item a platos dicitur arsenicum plateos .i. qđ in latas laminas diuidi potest & homiplata .i.latum os
Planta leonis quid est lege herba flaura
Platea.i.uena nigra uel matrix.
Planta noctis .i.nascētia & sunt pruritus asperitas & bothor parue que accidunt in frigore ei qui passus est desudationem cutis: & opilationez porroruz & bonitatē digestionis
Plantasiles quid est le.xencua
Platicorios .i.dilatatio pupille
Plantisilles .i.tertia species titimalli

Pratum .i.cot
Praſſinus color .i.uiridiſſimus
Praſſum .i.ſuci porri uiriditas
Praſſium marrubium pro quo le. faricon: Eſt aliud praſſium quod dicitur praſſium nigrum uel ſilueſtre uel marubiaſtrum uel marubiuz nigruz pro quo lege marubiaſtrum.
Praſmon .i.creta uiridis
Praſſimi uiride .i.flos eris
Praſſine .i.flos cipri.
Pramos .i.ylex ſimilis quercui.
Praſis .i.operatio inde pratica .i.operatiua.
Pſaros .i.ſturnus auis
Pſairos .i.durcs
Peonia quid eſt lege pinuſer.
Peonar .i.bardana.
Peucedanum quid eſt le. herbatutis.
Peudac .i.ſiſeleos
Peucis .i. arbor ſpeties pini & eſt abies
Peucina .i. reſina que ex peuce fit & eſt abies
Pecalon .i.rubea tinctorum
Pectaloydes ſunt cortices tritici excorticati.
Pactalà .i.ſquama.
Pecela .i.ulmus arbor
Pecelaſion .i.uſnee
Pecelaſiom idem
Pecenocontica .i.pix ſicca.
Pecten .i.pars manus que ē iter raſettaz & digitos
Pecia .i.fruſtrum
Pecis .i.folium
Peciatos .i.brionia
Pecola quid eſt lege hictan
Pecolibrat .i.uſnee
Pecolibrati idem
Pecus .i.animal monſtruoſum quod generatur in utero mulierum, qd ſalernitane mulieres uocant feraz.
Pedecolar .i.cultra que cohoperitur in lecto
Pedeto idem
Pederota .i.acanthos & eſt ſpina cuius gummi eſt dragantuz
Paracenteſis grece paracēteſeos geītiui caſus eſt perforatio que fit in oculis ad deponendum aquam illam congelatam quam cataractam dicūt: ut demoſtenes proprio capitulo. Et etiam ſic dicitus perforatio que fit in uētre hydropicorū ad aquam educendam ut Theodorus priſcianus cap. de hydropiſi.
Pediculus uulturis eſt ſicut paruus pediculus aut paruus altadan pro quo lege altadan.
Pedicularia .i.ſtafiſagria
Pedicularis idem
Pedicon grece uocatur epilenſia a pedion ſeu pedarion quod ē puer eo q̄ pueris frequēter accidit. Alexāder proprio capitulo, contingit autem hec paſſio infantibus propter quod pedicon aliqui eam uocauerunt.
Pedhia .i.puer.
Peflin .i.portulaca
Peflinax .i.polium
Peflinaxus .i.agrielea
Pegar .i.uſnee
Pegma .i. frixorium ut in alexandro
Pegmata uel pigmata idem
Pelakanos .i.pellicanus
Pelargia .i.auis ciconia
Pelargus idem
Pelagomos .i.cicorea.
Pelmate ſunt calli qui in pedibus naſcuntur.
Pelemonion ſecundum dyas. plāta ē que in noſtris partibus ignoratur.
Pelecinos eſt herba ſecūdum dyas. que ignoratur.
Pelium .i.portulaca mariā habens lac.
Pelidion .i.ſilex arbor
Pelichimon .i.plumbeus color ut in theophilo

Elicinus ſecūdū dyas. herba eſt que naſcitur in triticea ſegete & ordeacea cuȝ lamīs ſiue fibris ſeīe plenis amaris flauis baccis ſilībus: naſcitur cū plurimis & tenuibus ramis: folia habet puſilla & granula in folliculis trina ſubruffa & amara ualde q̄ noſtro ydeomate uocatur luparia uel faba lupi. POSSE. dicitur conceptum necare et menſtrua ꝓuocare hec herbus noīatur ab alexādro. GAL. vi. ſim. phar. cap. ydiaſmum: Pellicinus ſiue ydiaſmū huius fructicis ſemē rubicūdi coloris eſt; amarū autē & ſubacerbū apparet: unde bibitū expurgat opilatioēs que in uiſceribus: Idem enim fatiūt rami totius fructicis.

Pelicicon .i. culcaſia.

Pellis habet proprietatem que apparet in geldalcheb.

Pelliconia omnimorbia idem.

Pema .i. placenta. paulus cap. de catarro cōmendāt enim que cum pemata.

Pemagrates .i. celidonia.

Penaſarch .i. cībalaria.

Pennatoſis .i. uētoſitas.

Pentadactilus eſt dictū grece. v. digitos & eſt planta quā quidā cataputiā maiorē uocant & cuſtos orti: & obhoc priapus q̄ quondā deus ortorū dicebatur: & ſolſeqa, eo q̄ ſolem uergēdo aſpicere uideatur; & obhoc elitropia.

Pentafilon .i. quinq; folium.

Pentafilii idem.

Pentafilen .i. agnus caſtus.

Pentalon .i. laureola.

Pentabraſſica .i. braſſica ſilurīs.

Penemenon .i. matriſſiluia.

Penterebon .i. peonia.

Pentea .i. caulis ſilurīs.

Penicellus .i. ſpōgia.

Penidie fiunt ex zucaro de q̄bus loq̄mur in zucaro.

Penſilingon quid eſt. l. l. ponſiligon.

Pendigo .i. colopus uulneris.

Peonia quid eſt le. pionia.

Peonaſar .i. oculus bouis

Peonaſari idem.

Pepanus .i. pulmonaria.

Pepana .i. digeſta.

Pepanſis .i. digeſtio.

Peperi .i. piperata.

Papiar .i. almea.

Peplin .i. digeſtio & poīt hoc nomen ſimpliciter pro priā digeſtioē inde pectica digeſtio. i. recta digeſtio: ſed ſecūda digeſtio dicitur emadoſis: tertia uero anadoſis.

Pepſis idem.

Peptica uirtus .i. digeſtiua uirtus & peptica ſūt uel dicūtur etiā digeſtionē fatientia ſeu digeſtionē iuuantia.

Pepones .i. melones.

CAP. CCCCCLXXXVI.

Eplos ſeu peplum ſecunduȝ quoſdam, eſt equocū ad illud mulierum & ad manutergiū & ad quoddā genus carduī ī cuius ſūmitate naſcūtur quaſi folia ſubtiliſſima, que cum quolibet impulſu uēti uolant per aera: ſed falſo quoniaȝ peplos ſecūdū dyas. in proprio cap. ē frutex pleā lacrimo albo, folia minuta hēns ſicut ruta ſed latiora: uerū omnis frutex cbrotōda eſt & in terrā ſpāſa ſub q̄bus foliis ſemē eſt mīn9 & rotondū & breuius miconio albo, nam multū ſemē habet. Radix eius inutilis eſt: Naſcitur uero in ortis & ītra uites & a parte arearum colligitur, & in umbra ſiccatur ita ut aſſidue moueatur. GAL. in li. dinamidiaruȝ ayt q̄ eſt eſula & hoc uidetur dicere ī li. vii. d ſim. phar. nam dicit peplus quidā autem miconid ē papauer ſpinoſū dicūt: & hic fructiculus opium habet ſimilem titimallo: Et in aliis purgando ſimiliter illi pro quo le. eſula.

POSSE: DYAS. elixatura ſeminis eius accepta flegma deponit oxifabo uno cū mulſa accepto colerā & flegma depoit & iuſſellis miſcetur; & uentrem ſoluit: alii in ſale cōponunt.

Perafreneſis .i. iuxta freneſim.

Perdalichilium .i. aconitum.

Perna quid eſt le. margarita.

Perſa .i. maiorana.

Perebenion .i.matrissiluia
Perplexum dicitur quando homo ẽ iter duo et nescit quod illorũ magis eligat
Perrebemon idem
Persepidam .i.lappa
Perthemum .i.paritaria
Peridimium .i.matrissiluia
Peridiemon idem
Peritineon .i.locus intra anum & pudenda & est etiã sifach
Peridimenum .i.matrissiluia
Peristereon .i.columbaria uel berbena
Peri .i.circum uel de q̃do p circuꝫ inde periodus .i. circulatio quando p de inde pericon noxeon nosmaton .i.de acutis egritudibus et pericon keseos medicorum .i.de secretis eoruꝫ & periphysicon dinamon .i.de naturalibus uirtutibus
Periplicis .i.de repletione
Peritoreum .i.pecten
Perichimenon .i.matrissiluia
Periclamenon .i.pellicula tegẽs os capitis
Periclimenos .i.matrissiluia
Pericarpum .i.bulbus
Pericissimos .i. cirurgie modus ad lacrimas abscindendas
Pericitissmos idem
Pericitismon idem
Pericraneon ẽ mẽbrana que ossa capitis desuper circumuoluit suppositа ossibus cutis
Peridexeos .i. ambidexter uel equimanus
Perigliston .i. limositas dẽtiuꝫ
Perigumena .i.causa coniuncta uel manifesta
Periodos .i.periodus
Peripleumonia .i.periplemonia
Perison secundũ dya . est quarta species strigni
Peristerua .i.columba
Perison .i.marrubium
Perissosarkia sarkiatum .i.superfluum carnis crementum
Perdicalis .i.paritaria
Perdiciados idem
Perdition idem
Perdicium idem
Perdices sunt perdices magne cũ pedibꝰ rubeis
Permo .i.rosula q̃ oritur ĩ extremitatibus pedũ ꝓpter frigus scdm ꝙ dicitur si le.delien quidam dicit ꝙ nõ ẽ sic, quoniã dyas.cap cotilidon dicit ipãꝫ herbã ualere permonibus & rosulis ergo non sunt idem sed prima expositio ẽ boã quoniam ubi dyas. permones et rosulas .i.permones que sunt rosule
Pernitiones chimechla
Persica quid est le.akanech
Persicaria eo ꝙ folia silia persicis habeat iuxta aquã nascitur:duas habet spẽs:una in medio folio maculam fuscã habet: alia caret macula & illa adustiua ẽ ualde q̃dã piper aque putauerunt
Peronach .i.bardana
Perforata .i.ypericon
Permonaria omnibus est nota:nascitur ĩ locis humidis sicut epatica habẽs figurã sicut piper longum, uirtus eius est sicut uirtus epatice
Personatia ĩ antidotario uirili ĩ cõfectioẽ mitridati minoris exponitur in antiquis sinonimis ꝙ est lappa maior uel bardana
Pesalachona .i.pes corui
Pessariũ matrici q̃dano cristere uel suppositorium unde matrici dicitur pessariũ uel nascale uel pessus . Paulus cap.de retentione menstruorum pessus est lanam carpinariã rotondã formã digiti accipies quo continẽtur medicamina et cetera
Pes corunius quidaꝫ unum ex lacticinuis esse asserunt.folia eius sunt similia folio psillii:dyas.cap.d psillio greci cornopodiõ uocant
Pes gallinaceus ẽ planta quã dyas.daspiũ uocat:Plinius uero capnos quidã dicunt ꝙ est policaria
Pes leporis apud quosdã uocatur gariofilata et sanamunda
Pes pulli secundum macrum uocatur portulaca

Es colũbinus uel pes colũbi ẽ triplicis generis. Eſt unum genus quod uocatur amomũ latine & gre. ſed ara. hamenie qđ ſcies ſi le. amomum. Et eſt aliud genꝰ habens folia rotõda et ꝑua diuiſa magnis & ꝑuis inciſuris ſtipites ſubtiles et breues coloris ſubrubei habentes nodos raros ī quibus ſunt duplicia folia & ſemina tria uel quatuor uel .v. cõiũcta ī medio quoꝝ eſt ſicut acus. Auerois qnto colliget cap. de pede columbino fri. eſt in. i. ſic. in. ii.
Eſt aliud genus quod uocatur anagiros de quo ayt gal. vi. ſim. phar. cap. anagiros
Anagiros frutex eſt fetidus et acris diaforetice et calefactiue uirtutis ac tamen uiridia folia ꝓpter huĩditatis admixtionẽ minus acria & depreſſiua diaforentium ſunt ſicca uero inciſiue & ſiccatiue uehemẽter uirtutis ſimilis autẽ quodãmodo nature eſt & cortex ipſius radicis ſemen uero magis eſt ſubtilium partiũ ſed etiaꝫ eſt & uomitiuum

Pes locuſte .i. olus iamenum
Pes alacona .i. pes cerui
Pes quid eſt le. haſir
Pes miłui herba eſt que alio noĩe pepanꝰ appellatur: folia habꝫ diuiſa ſatis & ſubalbida cũ flore et capitello oblongo ſicut cauda animalis
Pes uituli: iarus barba aaron, ſerpentaria minor uel dragontea minor idem ſecũdũ quoſdã ſed gal. vi. ſim. phar. cap. amũ dicit amum ſiue pes uituli hoc & multominus eſt aaron & habet radicẽ magnam ad modũ oliue: eſt autẽ multo acrius illa & alio nomine uocatur ciclamen.
Petala .i. palmites
Petagillon .i. balanorũ glãdes mirabolani
Petalon .i. bratheos
Petamum eſt quedam inuitreatio cum q̃ alkelantur uel inuitreãtur uaſa terrea & fit ex plumbo & limatura eris et lapide focali & uocatur ab aliquibꝰ maſſacũma uel aqua uitri uel aqua uaſorum uiridiũ qa ex ipſa inuitreãtur uiridi inuitreatioẽ uaſa terrea
Petina .i. uolatilia
Pericium .i. crocus
Peticon .i. epilenſia
Peton .i. uſnee

CAP. CCCCCLXXXVIII.

Etroſellinũ qđđã ẽ doẽſticũ quoddã ſilueſtre qđ uocatur macedonicum uel ſinonũ qđ ſcies ſi le. apium ſed doẽſticũ omnibus eſt notũ cuius uirtus ẽ diuretica ſatis menſtruis imperat inflationes tollit ſtomaci et colli calefatiendo & ſiccando tortionibus ſubuenit & ex eo fit cõpetẽs ſalſamentum unde digeſtionẽ confortat & uentoſitatẽ excludit & ualet ad omnia ad que ualet ſilueſtre. GAL. viii. ſim. phar. cap. petroſellinũ: Petroſellini ſemẽ eſt maxime utile extrahitur ab herba & ſimiliter radicibus ſimilis debilioris uero uirtutis. Eſt autẽꝫ ſicut in guſtu acre cum amaritudine ita et in operationibus ſimile cũ in edendo & ꝓpterea mẽſtrua prouocat copioſe. Eſt autẽ et uentoſitatũ deſtructiuum: erit autẽ ipſũ tertii gradus calefatientium & ſiccantium
Petrolcum quid le. brafalendi
Pezire grece uocatur genus fungorum ſecundũ plinium ſic dictũ qđ ſine radice aut pediculo naſcitur.
Pheludem fit quando mel tã diu coqtur ut ſuper marmor oleo inunctũ proiectũ & dimiſſum poſtea ī fruſtra inciditur & & comeditur latine uocatur ſiſamum.
Pheludenim idem
Phezpherezegi idem
Pheluden idem
Phenice .i. palma uel dactilus
Pheronlaria .i. berbena
Phel .i. ſabel
Pheſich eſt genus tuberum
Plectoria eſt repletio humoꝝ omniũ ītra uaſa cachochimia eſt repletio unius & potiſſime extra
Plegmos .i. lenticula amara
Plegi .i. plaga
Pleura .i. latera inde pleureticus
Pleuron .i. latus uel coſta
Pleton grece .i. plenus

Plectoricus .i.plenus uel repletus
Plexim grece turbationem
Pneu grece spiro
Pneuma spiritus uentus spiramen flatus anhelitus
Pneumatosis uentositas gal.ad glauconē tractatu.i.de fe. Itē alex.de antidotis ad frigidū stoācū. Itē oribasi9 cap.đ pnesticis
Pneumon.i.pulmo deinde peripneumoīa, qđ nos corrupte piplomoniā dicimus
Pneusis .i.spiramen
Pneumatesis .i.uētositas spirit9
Prestia .i.artemisia
Preteruisio.i.q̄do uisus uid3 aliud q̄ deb3
Preterauditio.i.q̄do aures audiunt aliud q̄ debent
Preluna .i.quedā supfluitas pilosa sicut apparet in foliis os mundi
Precochia.i.fructus qui uocātur cozula
Preiris .i.silex
Preicteris idem
Precoque persica sūt ante persica & sūt cozula
Precordia plinius exta hoīs cb inferiorē uiscerum partē seperātur mēbrana que precordia appellāt qa a corde p̄tenditur
Prefrigmenum alexander de potionibus & antidotis adepto fine aut prefrigmeni .i.prestati frixi
Ptela .i.ulmus arbor
Pterigion.i.ungula q̄ oritur in oculo
Pterion .i.polipodium
Pteridis .i.silex
Pterea idem
Piaster quid est le.achadreos
Pialidan .i.usnee
Piasuf .i.almea
Piericon uel pieciatis secūdū dyas.đ calcitis est confectio q fit ex duabus ptibus calcitis & una cadimie
Piesmatos grece expressio Cassius felix cap.de pruritu
Picidi .i. cōfectio quedaz
Picara uasa dicuntur que linita sunt pice in quibus greca uina reponuntur
Picama .i.pigamia
Picra dicūtur gre.amara: nos uero corrupte pigra
Piceleon .i.oleum de pice

Picenariū.i.instrumētū ī quo colatur pix
Piceum .i.cohagulum
Picumach .i. cimbalaria
Picimachi idem
Pionia quid est le.pimiser
Pionitidos .i.pionia
Pionax .i.abrotanum
Picorni .i.ciuorium
Piconia .i.pecula
Picosabron .i.palma xp̄i
Picosanuel .i.pimpinella
Picus .i.triticum
Picusar .i.flos salicis
Picusari idem
Piganon.i.ruta nos piganum dicimus
Piganoricon .i.rute radix
Pigano agrion .i.ruta agrestis
Pigama apud alexandrū cap.de pleuresi. sunt cerotaria quecūq; pice fiunt
Pigra .i.amara
Pigentaria .i. balanus repsico
Pigmentaria idem
Pigmentum .i unguentum
Pigmeos .i.bitumen
Pigmecomon Plinius herba soluēs uētrē eruce foliis crassioribus et acrioribus: radice tenui laurei coloris terrā olēte caule q̄drāgulo fiore ozimi: iueīt ī saxosis locis
Pignotica uirtus exponitur sompnifera sed puto corruptum nam iponotica sunt sompnifera
Pilunita .i.calefactiones uel lana mollis cum oleo infusa
Piluna .i.liuor
Pilos gre.latiē argilla terra uidua que a grecis argillos dicitur
Pilosella est herba hēns folia satis alba et pilosa sicut cartafilago frī.& sicca
Piluar .i.afronitrum
Pilula a rotonditate dicta.s.parua pila in aliquibus antiqs libris cataputia p̄ pilula inuenitur
Pillule cautā uel cautaīte ap̄d haly abbatē sunt copinaster.i.pinus silueſtris mire altitudinis & a medio ramosa sicut pinus ī uertice copiosiorē q; dat resinā gignitur & in planis
Pina gre.piscis ī quo margarite gērātur interdum pro ipsa margarita dicitur

Pinaſtellum .i.peucedauum
Pinax quid eſt le.eſula
Pinicellū dicitur a forma pini.i.acute ſū-
mitatis & ē iſtrumētū ad aliqd abſtergēd
ab oculis precipue factū ex re molli ſicut
quo pictores pīgūt:Gal.uero ad glauconē
exponit ſpongiolā ſilīter et demoſtenes
Pipinella eſt herba multū ſilis ſaxifrage
unde uerſus Pīpiēlla pilos,ſaxifraga non
habet ullos
Pinorde .i.roſata
Pinorus .i.cardo
Pinolus idem
Pinoꝑe .i.praſſium
Pinus arbor ab acumiē folioꝝ dcā.pinū
enī acutū antiq dicebant:greci aliā ꝑinuz
aliam peucē uocāt quā nos piceā dicimus
eo ꝙ deſudet picē pro quo le.cinobar
Pinus ynda .i.iuniperus
Pinus īfima .i.camepithis

CAP. CCCCCLXXXIX.

Inuſer uel pionia ara . grece
penterebon uel pentaboram
uel pernia uel glikiſide:
latine uero peonia . SERA.
li.aggre.cap.peonia auct.dyas.peonia id ē
pionia & eſt arbor & eius due ſūt ſpēs.ſ.
maſculus & femīna & maſculi ſunt folia
ſimilia foliis nucis : & radix eius ē groſſa
ſicut digitus & longa longitudine palmi
color eius ē albus : feie uero folia ſūt ſilīa
foliis ſmyrnion;& ſup ſuītates raꝰ eius
ſūt ſicut camerule: & apparēt ī eis grana
rubea ſicut ſanguis pua ſilīa granis grāti
& inter illa grana ſūt feia nigra ſeu pur-
purea;& radix ipſius ē ramoſa: & radices
eius ſunt ſilēs glādibus.vii.uel.viii.ſimiles
radicibus affodilloꝝ.Idē auc.gal. ſubā eiꝰ
eſt ſubtilis;& ſapor eius ē ſtipticus pauca
ſtipticitate cū dulcedie & q̄do diu maſti-
catur apparz ī ea acuitas et mordicatō et
amaritudo pauca;uirtus eius ē q̄ calefacit
caliditate pauca & deſiccat deſiccatione
forti.AVIC.li.ii. de peonia:Peoia alia ē
maſculꝰ & alia feia maſculꝰ q̄dē radices
hēt albas groſſas ut digitū ſtipticū habēs
guſtū: Et feia hēt radices ī plimas partes
diuiſas & ramos ē ca.et ſic.uehemēter in
ipſa ſūt exſiccatio & ſtipticitas cū reſo-
lutione et aptioē et ſubtiliatioē et īciſioē:
& abſterſioē:& q̄do maſticatur una hora
apparet pꝰ eā ipſa acuitas ad ſtipticitatē
declīnās.POSSE: SERA.auct.gal.xt9
eius ē q̄ abſtergit & fortificat et ꝓuocat
urinā & mūdificat epar et renes q̄do ſūt ī
eis opilatioēs:& q̄do ſuſpēdit ſup pueros
epileticos curat eos:& quādo coquit ur in
uino aliquo ſtiptico ſtrigit uētrē. Et idez
auct.dyas.quando bibitur de radice eius
q̄titas amigdale a mulieribꝰ que nō bene
purgātur in ꝓtu mūdificat eas ꝑ mēſtrua
& q̄do bibitur cū uiō cōfert dolori uētris
& hyctericie & dolori ueſice & renū & &
quādo coq̄tur cū uino et bibitur ſtrīgit
uentrem:Et quādo bibūtur ex granis eiꝰ
rubeis grana.x.uel.xii.cum uino ſtiptico
conferūt fluxui matricis. Et quando cō-
meditur ſilīter cōfert dolori ſtomaci &
cōpūctioībus eius & datur ad comedēdū
& ī potu pueris & cōfert multū īceptioī
generationis lapidis qui generatur in eis
Et quando bibūtur ex granis eius nigris
xv.grana cū mellicrato aut cū uiō cōfert
ſuffocationi matricis et dolori q̄ accidit ī
ea & confert incubo. Et idē auct.abraaz
filii ſalomonis quādo ex arbore pionie fit
ſuffumigatio curat epilēticos:Et quando
ſuſpēditur ſup epilēticos ꝓhibet ipſos ab
epilenſia:ſed et fructus eius cū gelemiabin
iuuat iuuamēto magno . Radix eiꝰ men-
ſtrua mouz cū aīgdala uero mulſa potata
purgat epar & renes qa et ſtiptica ē:rcuā
uētris ſtrīgit cum uino auſtero cocta et
potata ipſa radix deſiccatiua ē ualde ut
appēſa ī collo pueri epilētici eū ſanet
AVIC. abſtergit ueſtigia nigra in cute
confert podagre:confert epileſie adeo ꝙ
etiā ſuſpēſa & iā q̄dē expta ē eiꝰ appēſio
& iuēta ē ꝓhibere epilēſiā q̄ diu remaneret
& cū eius ablatioē cōptū ē redire epilēſiā
& uidimus q̄dē inq̄t ſuffuīgatio facta cū
ſemiē eius cōfert demoiacis et epilēticis:
& ſanat eos.Et ſilīter ſi ſuātur fructꝰ eiꝰ
& bibatur cū melle ro.cōfert uehemēter
Ego aūt dico ꝙ hec ē forſitā ſpēs peonie
romaē:nā illa q̄ ex yndia fertur ad nos nō
hēt magnū effectū ī hoc caſu & bibūtur
de ſemiē eiꝰ. xv.grana cū mellicrato aut
uiō & cōfert ī cubo ualde:Retiēt naturā

quãdo decoquitur cũ ſyrupis punticis et prohibet materias effuſas ad ſtoãcum & ſemẽ eius cõfortat ſtoãcũ et ſedat dolorẽ eius: & mordicationẽ ipſius & cõfert radix eius hyſtericie: & aperit opilationẽ q̃ ẽ ī epate. Et q̃do bibitur cũ uino, et ꝓuocatiuis mouet mẽſtrua. Et potus eius ꝓuocat urinã. Et q̃do ſumũtur ā ſeie ei9 grana .xv. cũ uiõ aut mellicrato confert ꝓcatioī matricis: & ſi bibãtur .xii. grana cũ uino abſcidũt fluxũ ſanguīs & q̃do in potu datur fetis de radice eius quantitas aīgdale mũdificat eas a ſuperfluitatib9 pt9 ꝓuocatõe educẽdo ſuperfluitates et cõfert de radice eius q̃tas auellaẽ colori renuz et ueſice. Et decoctio eius cũ uiõ ſtringit uentrẽ et ꝓuocat. GAL. vi. ſim. ꝓhar. cap. de pionia glikiſide ſiue pioīa quam et pentaterã uocãt radicẽ ſtipticãtẽ habz cũ q̃dã dulcedine: Amplius aũt maſticata lõgo tẽpore appet in ea acumen cũ pauca amaritudiẽ & cũ acrediẽ ꝓpterea igit et mẽſtrua mouz et urinã: q̃ndo bibitur ex illa in q̃titate uni9 aīgdale cũ mellicrato terere uero oportet et ꝓtracticare ipſaz & ita ēplaſtrata purgat opilatum epar & renes: ſed hec qdẽ inq̃tum acris & amara facere nata ẽ: iq̃tũ ꝛo & aliqd ſtipticitatis habet ſiquidẽ q ſcdm uẽtrẽ fluxu9 hẽntes ſecũdũ ueritatẽ ſiſtere apta ẽ cũ uiõ ſtiptico potata & uirtus eius ẽ multũ dſiccatiua & ꝓpter hoc ſpamus q ꝙdo ligatur in aliqua re & ſuſpẽditur ad collũ īfantis epilẽtici q ſanatur & ueritas ẽ de hoc. Et ego quidẽ uidi purũ octo mẽſibus neq̃q occupatũ ex quo potari cepit radicez ut autẽ decidit quoquõ a collo qd erat applicatũ ſtatī fuit epilẽticat9 alia itez ſalubriter ſe hẽbat uiſũ autem fuit mihi ut iterum auferret eam cauſa experientie & ita fatientibus q itez fuit occupatus magnã et recentẽ ꝓtẽ radicis appẽdimus collo eius deinde pfecte ſanatus eſt puer nec fuit ulterius occupatus, rõnabile eſt ergo ut aut aliq̃ ꝓtes radicis affluẽtes deīde attracte p ãhelitũ ſanarẽt ita patiẽtia loca aut ipſo aere mutato & alterato a radice ſic enī yrin9 liquor cõfert gutturi flegmonem patiẽti & torrefactũ malachiũ .i. nigella maiſeſte catarros et corizas deſiccat ſi qs ligãs illud ī panno raro attrahit frequẽter per nares caliditatẽ que ex eo. Et ſiliter ſi accipiatur filũ lane: & ꝑcipue illius lane que repitur in conchiliis marinis .ſ. purpureis & tingatur tinctura q̃ dicitur grana deinde inuoluatur iſtud filũ in collo uipere: & ſtringatur donec ſtranguletur uipera cũ eo: deinde filum inuoluatur circa collũ habẽtis ſquinantiã aut aliud qdcunq; apoſteã in gutture uel in collo uidebis, ex hoc magnuz mirabile iſtius fili ſed hoc qdẽ forte ſemotius alibi tractabimus: Peonie uero complexionem ſciendũ eſt ſubtiliũ ptiũ & ſiccatiuã non tamẽ īſigniter calidã ſed uel cõmẽſuratã uel paulo quodãmodo. AVIC. ā uirib9 cordis dicit q confortat cor. Paul9 cap. de pionia dicit q ẽ ca. & ſic. complexioīs in ſecũdo gradu.

Piper apiũ uel pip apũ dyas. dicitur acor9
Pip erraticũ ſcdm dyas. uocãt latī p[illegible]liũ
Piper ſimpliciter poſitũ ẽ pip quo omnes utũtur & qd latine ſic uocatur coīter ꝓ quo le. falfel.
Piper albũ quid eſt le. quod ſupra.
Piper danarchos .i. ypericon.
Piper pſillium .i. pſillium
Piper aque .i. ſenationi
Piper ethiopium .i. piper nigrum
Piper nigrorũ .i. habelzelin
Pipereos leucos .i. piper album
Piper longum quid eſt le. falfel
Piper macros .i. piper longum
Piperculum herba eſt habẽs folia miũta & eſt herpillum
Piperella .i. agni caſti ſemẽ & aliqui dicũt q eſt piperculum.
Pipella .i. ſemẽ uel fructus lignialoes
Piple .i. eſula
Pipiones ſunt pulli colũbaz & eſt nomẽ nomotopeion .i. nomẽ forãtũ a ꝓprio ſono animalis
Pipon agrionfi .i. coloquintida
Piplo .i. eſula
piploſan .i. almea
Pipacan .i. tilia arbor,
Pira porcina .i. ſilueſtria
Piraſter quid eſt le. achadiros

CAP. [illegible] CCCCCXC.

hoc dicitur masculus: & habet florē albū & rubeum: sed femina habet plantā puā & uirgam unicam tam teneram similez canne & habet nodos similes nodis q sūt in radice canne & in nodis ipsis sūt folia egrediētia ab ipsa uirga similia foliis pini & habet radicem ī qua nullū ē iuuamētū. Nascitur iuxta aquas hec latīe uocatur cauda uulpis: que est uirga pastoris, feīa sicut apparet in littera dipseus. GAL. viii. sim. phar. cap. de poligonia: & est centūnodia, habet qdē quid stipticitatis, dominatur uero in eo aquosa humiditas ut sit ī secundo gradu, ex infrigidātib9 farmaciis, uel in tertio secūduū prīcipiū. DYAS. cap. poligonos. Poligonos. i. cētūnodia, masculus herba est que habet uirgulas teneras: & molles: & multas nodosas & spāsas super terrā sicut agrostis, unde & policarpos dicta est folia habet rute similia, sed oblōga & mollia & semē in foliis singulis: unde & masculus dicta est flos est illi albus aut feniceus, uirtutē habet frigidam & stipticam. Pilogonos uero femina frutex est unus uirgā habēs cannosam & mollem spissam & nodosā, In quibus nodis folia sunt pini similia. Radix ē illi inutilis. Nascitur locis huīdis, uirt9 est illi stiptica & hec latīe uocatur cauda uulpis. POSSE. GAL. iuuat itaq; exustos stomaco exterius applicata sic herisipilata & calidos flegmones seu etiam talia existētia repercutit reumata & exinde uero siccatiuū existere ꝓpter quod herpetum bonum est farmacum & ulcerum: & aliorum euidentissimum uero flegmonosorū reumatoruz. Est aūt & sanguinosorum uulnerum consolidatiuum. Iuuat uero & ulcera q̄ in auribus & si pus in eis sufficiens fuerit id siccat: propter easdem uero uirtutes & fluxuz muliebrem sistit: & disinteriam & sāguis eductiōes: & quemcūq; īmoderate aliūde cātum. Ait autē dyas. & urinas ꝓuocare id strangurtiantibus datum non tamen oportet dare. Est autem ad oīa predicta masculus femina fortior. DYAS. sucus ei9 bibitus emoptoicis medicatur: uētris abstinet reumatissimuz: colicis & stranguriosis opitulatur, urinam prouocat morsib9 uenēnatis cū uino bibit9 medicatur. Cuz uino coctus & melle uulnera noua curat: peryodicis fe. ante unā horā accept9 maxīme prodest, suppoītū fluxū mulieris stringit: dolorez auriū cōpescit sanguinem reiiciētibus subueīt: herpetes curat & fistulas: signem sacruz extinguit, tumores & duricies īmpositum spargit: recentibus uulneribus maxime prodest poligonos, femīa omnia similiter ut alia facere potest: quamuis uirtutem minorē habeat.

CAP CCCXXXVI.

Arsia uel haermia ara, grece aermia: latine uero piperella, SERA. li. agre. cap. harsia uel haermia harsia uel haermia idest piperella & ē ī figura sua sicut figura pipis minoris nisi quia ē in colore suo citrina. Et sunt in ea due uirtutes contrarie scilicet caliditas & frigiditas. Et idem auct. Aben mesuay. harsia uel haermia est granum puum minus pipe & ē in eo citrinitas pauca & ē odorifer ū, cuius odor est sicut odor lignialoes & ē ca. & hu. & est in eo absterssio parua.

Haros	.i. saricon,
Harocos	idem quod supra
Harodosi	.i. euforbium
Harbor albes	.i. cipressus,
Haabor albies	idem quod supra.
Harbor albaez	idem quod supra,

CAP. CCCXXXVII.

Aixof ara. grece scalones latine pinaria. SERA. libro agre. cap. haixof est ex spēb9 pinearum: folia ei9. sūt siliā cameleonte albe nisi quia sunt nigriora, & habet uirgam longam foliis plenaz & super ipsum est capitellum spinosum & habet radicē nigrū & grossā & est quod de ipsa plāta administratur. GAL. uirt9 eius est que calefacit in secundo gradu

in ultimo eius:& in principio secundi, & deficcat in tertio planta illa cōmeditur recens sicut spargus. POSSE.GAL. prouocat urinam multam fetidā, quādo coquitur in uino & bibitur illud uīnum Et aufert propter hec fetorem assellarū & fetorem totius corporis & operatō in hoc est a tota sua substantia: & quando coquitur radix & bibitur confert sicut spargus.

CAP. CCCXXXVIII.

Aruncii ara. uel karunacari grece & latine carui. GAL. vii. sim. phar. cap. de carui ī sapore eius acuitas ē tēpata & uirtus eiꝰ est que calefacit & deficcat in tertio gradu & iō expellit uētositates & est diureticum non solum semen eius sed etiam planta. SERA. libro agre. cap. haruncii auct. Aben mesuay: est grossiꝰ q̄ ciminum & expellit ascarides ex uētre & corroborat stoācū & abstrīgit uētrē mīnus q̄ ciminum. Et idem auct. Rasis conuenit cardiace.

CAP CCCXXXIX.

Ar ara. latīe anas. SERA. li. agre. cap. har. Har. i. anas omnibus est nota unde eius adeps sedat dolorē sedatōe magna & ipsa ē melior omnibꝰ adipibus. Nam non inueni adipem subtiliorē nec magis mollificatiuā nec magis resoluti-uuꝫ ea: ꝓpterea qa caro eius ē ca multū habet similiter multaꝫ humiditatē caro eius & ideo est grauis digestionis sed clarificat colorem & uocem impinguat & auget sperma: unde ipsa caro calidior & grossior omnibus aliis carnibus auiuꝫ AVIC. li. secundo cap. anas. Anas est calidior omnibus auibus doēsticis: dicūt quidem ipsa calefacit infrigidatū & facit calefactuꝫ possidere febreꝫ: eiꝰ pīguedo est maxima in sedando dolorē: & sedādo mordicationem in profundo corporis: Et est melior pinguedinibus auiū & eius caro frangit uētositates: & ipsius stoāc9 est plurimi nutrimenti. Eius pinguedo clarificat colorem: & eius caro ipinguat & clarificat uocem. Eius caro tardatur in stoāco & ē grauis & proprie caro anseris sed leuius quod est in ipsa & meliꝰ sunt ale. Cum autem caro digeritur harum auium est nutribilior omnibus carnibus auium: augmentum efficit in coitu: & multiplicat sperma.

CAP CCCXL.

Ard ara. grece rodō latine rosa. SERA. li. agre. cap. hard auct. gal. viii. sim. phar cap. de rosa: substantia eius est composita ex substātia aquosa calida cum duabus aliis qualitatibus permixta stiptica scilicet & amara, cuius stipticitas est in quantitate tali qa corpora habētia uirtutem fluxam non possunt dissoluere uirtutē eiꝰ. Et semē eius ē magis stipticū q̄ rosa. Et idem rosa cuꝫ stipticitate que est in ea inest ei dulcedo & similitudo acuitatis uel mordicationis pauce: & conuenit apostematibus ca. in principio eorum: & oportet ꝙ recipiatur recēs ex ea & abscindantur sūmitates eiꝰ albe cū forpicibus & reseruētur ꝓ medicamibus oculorum. Sed oleum rosaruꝫ ē i natura sua medium inter naturam rosē & olei: & est medicina cum qua curantur apāta sanguinis in augmento ipsorum. Et in eo est uirtus penetrandi ad profundum corporis & humectat corpora sicca. Et cōquassatur cū aceto & inungitur caput cum eo: & conuenit dolori capitis facto ex caliditate solis: & quando rose siccanē oportet ꝙ desiccentur in umbra & cō-moueantur assidue: & aqua rosarum est frigidior complexione tempata nō tamē multuꝫ: & ipsa qdē ē subtilis multe subtilitatis. Et signum in hoc est quod rosa desiccatur cito, ideo quia i eo non ē aliqua uiscositas, quia odor eius uincit: & ꝓpterea festīat & replet uias odoratus. Idem auct. dyas. Est enim rosa frigida desiccatiua & ex ea est plus stiptica sicca

Tretrum latine gre.dentanos/ arabice uero achiraraha siue Acharcharaha. SERA. libro agg.cap. Achiraraha auctoritate dya. Achiraraha,i.piretrum & est Planta, cuius folia sunt similia foliis dauci agrestis aut maratri & stipites similiter sicut stipites illius:& super stipitem est corona similis corone aneti & habet radicem in grossitudine digiti. AVIC. libro. ii. capitulo de piretro/ piretrū plurimum quod de hac planta administratur ē radix ei9:melius ē illud quod ē acutum mordicatiuū lingue & magnitudo eius est secūdum quātitatē digiti. POSSE.DIAS. pungit linguā: q̄do gustatur pūctione forti & attrahit flegma. Et ideo quādo coqtur cū aceto & fit collutio oris confert dolori dētiū. Et quando masticatur attrahit flegma Et quāndo teritur & miscetur cum oleo & iungitur prouocat sudorem: & confert membris super q̄ uincit frigus & cōseruat corpus a nimio frigore aeris ne noceat ei & amissione sensus & motus:& est eius iuuamentum magnum in homine:& confert paralisi:& rigoribus febrium.GAL.viii.sim.phar.capitulo d piretro/plurimū q̄d de eo administratur est radix eius:& proprietas uirtutis eius est proprietas adurens & pungit linguā q̄do gustatur pūctione forti & attrahit flegma & sedat dolorem dentium qui fit a frigiditate:Et cōfert rigori se.q̄do fit inunctio cum eo dissoluto in oleo ante aduentum poxismi & cōfert illi qui habet stuporē ī membris:aut relaxationem. AVIC. piretrum quidam extiāuerūt esse frigidū:sed nō est.ymmo ca. & sic. in.iii. gradu extrahit flegma masticatum:& uirtus eius est adustiua: & prouocat sudorem cū ex eo cū oleo abstergēdo inungitur corpus:si misceatur cum oleo & abstergendo inungatur ex eo prouocat sudorem:fricatio facta ex eo & decoctione ipsius & oleo eius confert mollificationi neruorum antiq̄: & stupori eorū & prohibet generationē alcuzez ab eo in quo generatur alcuzez :uchementer aperit opilationes colatorii:& constrictionem narīū. Et eius decoctio confert dolori dētiū & proprie frigido. Et eius acetum cōfirmat dētes motos si decoquatur cum aceto & teneatur in ore. Et quādo fricatur cum eo corpus ante paroxismuz rigoris cū oleo confert rigori facto cum se.& absq; se Paulus.ca. est & sic. in tertio gradu. masticatum attrahit flegma per os:& remouet dolorem & stuporem dentium. Auerois. v. colliz capitulo de piretro est ca.in.iiii.

Pirinum aliarium catinum.i.rasura pāni/
Piristerion .i.peristerion.
Pirites litos.i.marchasita lapis aptus ad accendenduz ignem.
Piriasis .i.fomentatio.
Piriase .i.fomentare:
Piria .i.calefactorīū:
Pirria idez q̄d supra:
Pirgires .i.passeris genꝰ

CAP. CCCCCXCI.

Irgitis pepiuz uel epio grece latine uero os mundi & est herba facta ut filex ex uno latere pilosa .DYAS. cap. pirgitis folia habet lapatio similia, sed oblongiora & uiridiora. vi.uel vii.& foris erecta & lenia ab intus habens plurima sicut usnee. Nascitur in paradiso & in ortis cum gustu aspero & stiptico & nec semē nec uirgam habens. POSSE folia eius morsibus uenenatis occurrūt bibita cum uino: & ipposita disinterici & ciliacis prosunt.

Pirodos .i.igneus:
Pirotis .i.inflāmatus
Pirosus .i.incendium
Pironia .i.celidoīa mīor
Piros .i.triticum/
Piron idē q̄d supra
Pirotica .i.medicīa adustiua
Pirros .i.rubicundus
Pirus .i.triticuz
Piruſabor .i.amilum
Piruſabon idez q̄d supra

pirſuris .i.noctiloca
piſarak .i.uſnee
piſpatica .i.eductoria
Piſſapitar.i.pix mixta cum bitumine
piſſaſphato idē qđ ſupra.
piſſaxera .i.pix dura uel ſicca
piſſaigra .i.pix liquida.
piſſa .i.pix.

CAP: CCCCCXCII:

Iſtacia gre. ara.piſtoch ſiue fuſtech ſiue fiſtach, latine fiſtica. SERA.libro agg. cap.piſtoch ſunt fructus q̄ ueniunt de damaſco: DIAS:capitulo piſtacie:piſtacie que ī ſiria naſcuntur ſimilia ſtrobilibꝫ ſūt.POSSE.DYAS. euſtomacha ſūt cū uino bibita morſibꝰ uenenatis occurunt:uirtus piſtachiaruꝫ auſtera & ſtiptica ē,ideoq; ēt accōmoda credūtur toraci & pulmonis & iecoris uicia purgare.Et idem.SERA.piſtoch i.fiſtice ſubſtācia eſt ſubtilis:& ſapor eius eſt fere ad amaritudinem declinās & uirtus eius ē ca.& ſic.āplioris caliditatis q̄ nux & auellana. GAL.libro de cibis capitulo de piſtaciis:piſtacia naſcūtur apud alexandriam in egipto,multo aūt plura in boreali ſyrie,alimentū qdē pauciſſimū habētia:utilia ſūt ad epatis coroborationē ſimul & purgationē īſertorum humoruꝫ ſecundum meatus ipſius: pticipāt.n.ſubamara & ſtiptica qualitate aromatizante: Scimus aūt & alia multa epati utilia ſicut in negocio ſimpliciū medicinarū oſtēſū ē:ſtomaco aūt neq; ꝓfectū nꝫ nocumētū notabile ex ipſis habeo teſtari:ſicut nꝫ reſtrictiui uentris neq; ſubductiui:Et ideꝫ.viii. ſimplicium phar. capitulo de piſtaciis piſtacium,i.fiſtica in ſiria multū naſcit plāta hec:fructus aūt eius ſubtiliū ptiū eſt ſubamarꝫ qd:& aromatizās habēs deobſtruit igit & mundificat maxime quidem ea que ſecundum epar & ea q̄ ſecundū toracē:& pulmoneꝫ: AVIC. de uiribus cordis dicit q̄ cōfortāt cor. Auerois.v.colibet cap.de piſtacia dicit q̄ confortat ſtomacum & epar a tota ſubſtancia:Raby moyſes cap.de piſtaciis:piſtacia ſunt meliores oībus fructibus:corroborant ſtomacum & epar ſūt ca. & ſic.tēperate:
Piſteleon.i.oleū qđ ex pice liquida uel cedra fit:
Piſces akedradu. AVIC.capitulo de cura cancri,ſunt piſces parui
Piſces aradradach .i.petroſi
Piſtes feniculus
Piſtera .i.columbaria
Piſiſtides .i.laureola
Piſcis quid eſt .l.l.ſanich
Piſcis ſtupefaciens quid ē.l.l.fead.
Piſſiduma.i.concauitates oſſiū anchaꝝ que uertebra dicuntur.
Piſoach .i.cibalaria.
Piſoach idem quod ſupra.
Piſtoribus.i.comeſtionibus de paſta.
Piſum eſt ſpecies orobi ſicut apparet ſi le,ſerſemie. GAL.libro de cibis piſa conſimile aliqd fabis ſecundum totam ſubſtātiam habentia comeſtaq; ſecūdū eoſdeꝫ modos cuꝫ ipſis:in ductus hiis uariantur,qa inflatiā conſimiliter fabis non ſunt:& qa abſterſiuam uirtutē nō habēt:propter hoc tardioris digeſtioīs ſecundum uirtutem fabis ſunt.
Piterigon .i.filix.
Pitekos .i.ſimia.
Pitelibron .i.auena.
Piterak .i.piretrum.
Pitea .i.coagulum.
Pitinaſer .i.furfur capitis.
Pithios eſt ſpecies titimalli.
Pitiron .i.furfur.
Pitis grece pinus ꝓticius aliquando reperitur inde reſina pituina: Yſidorus petides uocant fructus & ramos pini repertos & ſunt pinee.lege.cinobar.
Pitinum.i.netalim uel epithimum.
Pithiras .i.furfuras
Pithira idem quod ſupra
Pituina reſina quam nos abietalem dicimus: dyas:
Pituiſſa,plinio ad ſilitudiē folioꝝ pini
Pitui .i.pinus.
Pituregium .i.ypericon

Pituides .i.ballanus repsico
Pituitas est uiscosus humor in ore cõglomeratus.
Philiron .i.flos uel cortex mali granati
Phihit .i.rapax
Philistokia est spēs aristologie
Plirine .i.tilia arbor
Plicina .i.uetia & ē semen
Priapiston .i.satirion
Prisina .i.īflātio corporis
Piriapisin9 est q̄do mēbrū uirile augeē secundum tres dimensiones
Prinos .i.ylex arbor
Prinus idē quod supra.
Prisina īflatio corporis ē & ē yposarcha
Primula ueris herba paralisis idem: Est alia primula ueris que alio nomine uocatur lauandula: cuius flores sunt sicut flores camomille ca. & sic.ī fine.ii.cōfortat matricem & prima species ē uerior primula ueris.
Psicrotifron .i.uectonica
Psimichii .i.ceruſa
Psichii idē quod supra.
Psilicis .i.pollicaria
Psillium q̄d est.l.l.azarachona.
Psilotrum est quoddaz unguentum depilatoriū quod latine uocatur cauteriū pro quo le.harnech: & psilotrū similiter uocatur uitis alba ut appz si.l.l.fesera.
Psillos .i.pullex
Psillium montanum psiler montanum siseleos idem.
Psidratia .i.exantima
Psurotifon .i.uectonica
Psidia.i.flos mali granati uel cortex.
Psichi .i.anima
Pscithos .i.frigus
Psidracia siue exātima Alexander, sunt pustule parue eminentes in cute capitis plene humiditate aliq̄ndo uero sidracia scribitur.
Psidracion demostenes est inquit paruissima extantiā alta eruptione est conscripta cū rubore sepe in albis partibus prime tunice oculi constituta. & magis āgulis uicina alta eruptiōe uel diuisura percussa aut incisura effecta.
Psilla.i.pulex inde psillium dictū eo q̄ semē cū pulicib9 assimilet Demosthenes cap. de oc̄talmia. Theodor9 Priscian9 & alii plures ātiq ipsam herbā pullicariā dicebant. DYAS. uocat ipsaz psillion pro qua.l.l.hazarachona.
Psimichiam .i.ceruſa
Psimichuz idem quod supra.
Ptiriasis scabrū uel cantabricū acaraidē idē & sunt furfure capitis: ut Dyas. ca. de ficu & de felle.
Ptisis .i.ariditas
Ptimoderas .i.tumor
Ptisana.i.sucus uel aqua ordei, uel cib9 ex ptisana ordei.
Ptideon grece.i.sputū inde emoptoica passio ab emo q̄d ē sanguis & ptideon .i.sputum.
Ptilosus paulus ē grossitudo palpebrarū putrida rubea quibus accidit plerūq & pilorum defluxus.
Ptiriacum radix in antidotario uiridi in confectione mitridati mīoris exponitur q̄ est filix l3 si sic ē ptericos debet scribi
Ptiroien .i.abies
Podagra grece dicta a podos q̄d ē pes inde podagros podagricus.
Podagra lini uocatur cuscute eo q̄ serpendo linum ñecat.
Polenta ubicunq in antiq̄ translatione Dyas, inuenitur apud Serap. eodem loco habetur sanich.
Polomonion .i.celidonia
Policaria grece uocatur conissia, sz apd dyas. uocatur conixa & est policaria.
Policarpos .i.multi fructus
Policomas dyas. folia habet similia eruronio. i. eruce & herba est quaz ignoro.
Policriston .i.ualde bonum
Polifilon.i.multorum foliorum, & sic uocatur a dyas. prima speties trifolii.
Poliganon herba est quā ignoro.
Poligonos.i.fecundū uel multi seminis.
Poligonos.i.multorum geniculoz, uel angulorum. Nam a goni.i.genu.
Poligonia a goni q̄d ē genu nā & multi geniculatam & centumnodiā uocant seu a goni q̄d ē semē: Nā dyas. policarpos uocari dicit q̄d magis ē credēdū hec sanguinaria & corigiola a multis

uocatur & ē quā uirgā paſtoris arabes uocant ut patet per concordiam.dyas. cap.de poligonos & auic. cap.de uirga paſtoris. DYAS.poligonos maſculus herba eſt uirgas habens teneras molles & multūm nodoſas & expanſas ſuper terram ſicut agroſtis:folia habet rute ſimília ſz oblonga & molliora & ſemen ī foliis ſingulis:unde & maſculus dicta ē flos eſt illi albus & feniceus:poligonos uero femina frutex eſt unam uirgam habens mollem & cānoſam ſpiſſam & nodoſam:in qbus nodis folia ſunt pini ſimília:radix eſt illi inutilis:locis naſcit humidis & cętera. Plinius poligonum greci uocant quā nos ſanguinariaz nō attollitur a foliis terra rure ſemē graminis qui plura genera poligoni faciūt hunc in aerē intelligi nolunt appellātq; a multitudine ſeminis aut denſitate fructicis. Alii polygonon a frequentia geniculorū & cetera. Stefanus in ſynonomis poligonos.i.uirga paſtoris.u.p.i ſcripſit ut aſſueuit & in kirānida poligonos.i.corigiola multigonia alii uero camerzillum dicunt.

Poligonos idem quod ſupra.

Polimigmatō.i.medicamē ex pluribus mixtum. Paulus cap.de hydropiſi & ē dictū plurime mixture:nā migma gręce mixtura.

Polina ſubtilis farina cuiuſcunq; grani inde polenta.

Poliminon .i.paritaria.

Polion .i.polium.

Polipis eſt multipes,polipus piſcis & ē pulpus piſcis.

Polipodium dictuz ad ſimilitudinem fragellorum polipi piſcis in eminentiis que ſunt in ipſis fragellis ſeu pedibus ſtipedes dici poteſt: Nā radicibus pollipodii ſūt ſimiles eminētie ūd polipodiū q̄ſi polipi pes ꝑ quo.l.l.bibeig.ſiue dipteris.

Polippus eſt tumor preter naturam q in naribus fit,ſimilis ſecundū ſubſtātiā polipodos carni.i.carni illius piſcis q dicit polipus & latine uocatur pulpas.

Polircon gręce.i.imultarum radicum quare filix ſic uocatur a dyas.cap. de dypteris:& ſic etiā ſecundū dyas.uocat a quibuſdaz elleborus niger. Item idem ēt ſic uocari dicit unam ſpetiem ariſtologie preter duas notas.

Polinzona Plinius herba eſt que habet folia ſimília mirte & radices multas.

Poliſanthemuz.i.botrachion & ē dictū plurimorum florum.

Polítricon ē dictum multaruz comaz nam greci trix comam dicunt.

Politrophía.i.multū nutrientia: oligotrophía econtra.i.parum nutrientia.

Poliſis .i.ulcus.

Polium quid eſt.le.bakade.

CAP. CCCCCLXIII.

Olicaria latine:grece conizatara.gafit. DYAS.cap. de coniza alia ē maior atq; odore grauior: alia parua & odore iocunda:inter has alia ē media grauabilioris odoris: quarum prima appellata eſt coniza lata ſiue uaītis uel ut latini armētalis. Itē ſecūda uocatēt labanotis:ſiue ut latini pix marina uel ſiriſcaris: media appellatur ēt coniza cefaleos ſiue ut latini thimus minor: maior aūt & minor coniza habēt folia ſimilia oliue:ſz aſpa & pīguia:& uiſcoſa mīoris uero folia odorata ſūt: maioris grauis odoris que etiā ī fructice maior eſt:uirga maioris ē longitudinis cubitis duob9:mīor uero unius pedis lōgitudie porrecta eſt:florem fragilem & mellinū habens colorē:& amaz ſaporē:& cū floruerit uelut capillos facit radix ē illi inutilis. GAL.vii.ſim.phar.cap.conixa .i.policaria tam maior q̄ minor ſimilis ſunt cōplexionis & uirtutis:ān guſtu quidem acres & amare apparentes,calefatiunt ualde apte fructuoſa ē plāta eſt autem & tertia ſpecies policarie in humidioribus locis naſcens fetidior ambab9 & debilior,ſz due prime dicte.iii. gradus ſunt in calefatiendo & ſiccādo POSSE.DYAS.omnis fructex eius cum foliis ſuis fumigio adhibita &

ſuppoſita uenena longius arcet; aqua eius ſpanſa pulices necat: folia ipſius in cataplātib9 adhibita morſus uenenatos mitigāt: uulneribꝫ & puſtulis medicāt flores eius & folia cum uino bibita mē-ſtruis impant: aborſum faciunt; urinam puocant: torſionibus ſubueniūt. hyc-tericis bene adhibentur: cum aceto bibita epilenticis preſtāt effectū: elixatura uero eoꝝ fomento adhibita cauſas matricis cōponet: ſucus eius ſuppoſitus aborſuꝫ facit: oleo mixta & pūcta tuta corpora cōtra frigora ſeruat: minor uero īpoſita & cataplātib9 adhibita dolorez capitis mitigat: media uero coniza haſtā groſ-ſam hꝫ: & lenia folia: & paulo maiora: maior uero non pīguia nec maiora hꝫ folia ſꝫ grauem iactantia odorez: guſtū ſuauem & inutilem omnibus: uíperas & ſerpentes fugat: & uulue uitia remediat; maior & mior coīza calefacit & đſiccat; decocta igitur in oleo ad pyodos febriū & typos & malitioſos rigores puncta facit flos cū foliis ī uino potatus; fet9 extrahit & uehemēter menſtrua purgat; GAL .ſi quis folia cū mollibus ramu-ſculis appoſuerit alicui particule ſiue decoquens oleo utatur ea. uidē autez & rigorum qui ſecundū piodū alleuiatiuū huius oleum: flores autez eoruꝫ ſimilis uirtutis ſunt: quocirca quidem & hos cū foliis terentes oleo propīnant gratia mouendi menſtrua uiolēter & educēdi embriones.

Poliricon. i. dipteris & ſecundū quoſdā ē ariſtologia: ſꝫ falſo ymmo ē ellebor9 niger: ut dyas. cap. de. elleboro nigro. l. l. elleborus.

Polium marinuꝫ. i. barba iouis; pro quo l. l. bakade.

Politicum .i. parua ſtarna;
Polimas .i. boliſmus;
Polominon .i. mentaſtrum;
Poliomela .i. eraclea;

Poligalon haſtam habet longā duobus palmis, & folia lenticule ſimilia guſtu ſtiptica q̄ bibīta lac mulieribus facit creſcere. dyas. in proprio capitulo.

Poliarcirarō. i. medicamē compoſitū ex pluribus principalibus ſpeciebus.

Poliarchion .i. plurium prīceps;
Polliomenon .i. paritaria;
Pollitricon herba eſt; cuius folia in uno ſubtili ſtipite ordinatiꝫ poſita ſunt ro-tunda, ſicut folia capilli ueneris: oritur ī locis humectis cuius cōplexio & uirtus ſecundū Plinīū ē ſicut capillus ueneris.
Pollines .i. farina
Polus. i. dolor qui fertur in membro propter laborem.
Poluſarch .i. afronitrum;
Poma de ſeni. i. de ieruſalē & ſunt pru-na damaſcena.
Pomerac .i. agrifolium;
Pomelido quid eſt. l. l. zaror.
Pomellitos .i. ydromel;
Pomelida idē quod ſupra
Pomelaſirch .i. auena;

CAP. CCCCCLXXXXIIII.

Onfolix ſcribit grecus ſꝫ pomfolix ꝓfert ſic uocatur; eo ꝙ ſunt ampulloſa: nam pomfolix grece ē ampulla: pomfollingues ampulle & eſt pomfolix ſiue pomfolingos tutia uera leuiſſíma uolatilis & alba quā Auic. laudat: uide capitulū đ pomfolix apud dyas. cū cap. de tutia apud Auic. & Sera. que idē. ſūt; & ē fuligo que eleuatur adherēs tecto fornacis; quando extinguitur & fit au-ricalcum qđ uocatur apud dyas. in ātiq̄ tranſlatione es uſtuꝫ & eſt ex ſubſtātia eris & lapidis calaminaris qui dicitur climia arab. & cadimia grece quo lapiđ tingitur es: ſublimatur. n. vi ignis & ꝯđ ſubtilius leuiuſq; ē tecto fornacis ad-heret & uocatur pomfolix & arabice tutia: qđ aūt ex eo fumo eleuato groſſi9 ē nō potēs eleuari ī tantum ꝙ adhereat tecto propter grauitatē ſui & dēſitatē; đſcēdit ad īferiora fornacis uel adheret parietibus & uocatur a dyas. ſpodium. fit etiā ſine ere ſola ſublimatione īpſius lapidis. Eſt & alia ſpecies tutie q̄ alexā-drina uocatur, ſimilis corticibus arboꝝ intus lenis: extra botruoſa grauis q̄ fit

ubi multum fit auricalchi ex eleuatione ipſius fauille circa formulas terreas que ob hoc fornacibus ſuſpēdūtur adherēs denſatur que qdē fit ex fumo cuiuſdaz lapidis: probaturq; quia artifices auricalchi ex illa bonum auricalchuz faciūt eo modo fit ſicut ex calaminari lapide dyas. & plīus conueniunt in mō generationis pomfolix: Plinius de hiis & de aliis que in hoc opere generantur, in errariis inquit inueniuntur que uocāt pomfoligon & ſpodion differencia q; pomfolix lotura paratur: ſpodios illota eſt aliqui qd eſt candidum leuiſſimūq; pomfoligō dixerūt: & ēē eris & cadimie fauillā: ſpodiō nigrioreż pōderoſioreq; eſſe deraſaż parietibus fornaciū mixtis ſint illis aliq̄do & carboībus: hęc aceto perfuſa odoreż eris parat: & ſi tāgatur lingua ſaporem habet horridum: conuenitq; oculoꝝ medicamīb9 q̄buſcūq; uitiis occurrens. & ad oīa ad q̄ ſpodiū hoc ſolum diſtat q; huius ellatior uis ē additur & ī ēplaſtra: q̄bus leuis queritᷣ refrigeratio & ſiccatio: utilior ad omīa que uino lota ē: ſpodios cypria optīa ē fit autem liqueſcentibus cadimia & errario lapide q̄ leuiſſime efflatur & ocius euolatq; ex fornacib9: & tectis adhereſcit a fuligine diſtans candore. Q d uero minus candidum ex ea immaturi fornacis argumentum eſt: hoc quidam ponfoligon uocant: qd uero rubicūdius ex hiis inuenitur, acriorem uim habens exulcerat adeo ut cū lauatur ſi oculos attingat excęcat: eſt & mellini coloris ſpodios in quo plurimū aeris intelligitᷣ ſz quodcunq; genus lauando fit utilius fit inquit & in argenti fornacibus ſpodiuz qd uocant lauriomi: utiliſſima aūt oculis confirmatur que fit in aurariis & cętera. has puto quas cadimias argenti & auri uocat Auic. de quib9 ſupra. Itē antiſpodion uocant cinerem fici uel caprifici uel mirti folioruz: cū tenerrimis ramoꝝ partibus uel oleaſtri: uel citonii mali: uel lentiſci. Itē ex moris inmaturis .i. candidis in ſole arrefactus uel e buxi coma aut rubi aut terebinti uel oenātis taurini quoq; gluctinis: aut linteorum cinerem ſimiliter pollere inuentum eſt: urūt oīa crudo fictili in fornacibus donec ſiglina percoquatur: & iterum in erraris officinis & ſinegma fit: iā liq̄to ere & percocto: addit carboīibus: paulatiq; accenſis: ac repente uehementiori flatu expuitur eris pala quedam ſolum quo excipiatur ſtratū eſſe debet: maxilli ab ea diſcernitur aqua in hiiſdeż officīs diffrigen uocāt greci ab eo q; bis torreat: cuius origo triplex: fieri enī dicitur ex lapide pirite cremato in camīs donec excoquatur in rubricam: fit & in cipro fit ex luto cuiuſdam ſpecus arefacto prius, mox paulatiz circūdatis ſarmētis tertio modo fit in fornacibus eris fece ſubſidente: differencia eſt q; es ipſum in catīs defluit: ſcoria extra fornaces: flos ſupnatat: diffriges remanet. Q uidaz tradunt globos lapidis in fornacibus q coquūt ferrumīari circa hec es feruere ipſū uero nō percoqtur niſi trāſlatuz in alia fornace: & eſſe modum quendam materie. Q uidam id materie q; ex cocto ſuperſit diffrigia uocāt & cetera. Habetur ex hiis q; pomfolix & ſpodiō ſunt idem q; tucia. Item Alexāder facit colliriū ad debilitatem uiſus ſenum ex pōfoligo nō lota: balſamo uino & melle cui ſimile ſcribit Auic. in quo loco pōfolix tutiam ſcribit. Item Stefanus in ſinonimis pomfolix .i. tucia.

Pomum quando ſimpliciter ponitur ē malū: ſed q̄do ponitur cū determīatione ē illud ad qd trahitur p determīatiōem ut pomū citrinū .i. citrū, pomum arācie .i. citrangulum & cętera.

Pomum aque .i. citrum.
Pomū athomaciū .i. ciminū ethiopiū.
Pomū arācie .i. citrāgulū uel citromulū.
Pomū terre quid ē. l. l. alcharincha.
Pomū paradiſi quid ē. l. l. malum.
Pomum citrinū .i. citrum.
Pomum cithoniū quid ē. l. l. cuſa.
Poniſa .i. auena.
Pontica Stefanus bordacha et eſt auellana & alibi curua pontica ſcribit.
Pōticus ſapor quid ē. l. l. auſtera.

Pomfolix quid est.l.l.abaysir/
Pomfoligos quid est.l.l.quaz supra.

CAP. CCCCCLXXXXV.

Opulus arbor duas species habet: Vnde dyas.duo facit capitula/unū sic incipit populus quez leuce dicunt/& cetera aliud sic agiros.i.populus arbor quā alii leuce uocāt & cetera ī fine cap. aliqui inquit perhibent arboris eius lacrimum ī rodanum distillatum succinū facere.i. karabe & cetera Auic.similiter duo facit capitula,unū qđ incipit haur romanū uolens dicere agiros ut dyas. dicit aliud akirosa ut supra ī haur.Pliy tria genera populi facit:alba:nigra & q̄ libica uocat mima folio ac nigerria:alba folio bicolor superne cādicans: inferiori parte uiridi:hinc nigra que inuēta circinate rotūditatis folia sunt uetustiora in angulos exeunte ecōtrario edere angulosa rotondantur.

Poraſtol .i.bdellium:
Porcaſtrus .i.porcus caſtus/
Portalla .i.portulaca
Porta.i.uena que oritur a parte cōcaua epatis:& ē uena q̄ oritur ī gibbo epatis.
Portamos .i.ſternutatio/
Porech .i.affodillus/
Porechi idem quod ſupra/
Porcelliones quid ſunt l.l.guadai/
Pori ſunt foramina tam cutis q̄ omiuz membroy minuta uix uel minime uiſui apparentia dicunt/ tamē & ipſa patētia foramina pori ut auriū/a paulo capitulo de egritudinibus aurium/& omnia alia largo modo ſumpta:pori etiā dicūtur tuburoſe/durities iunctura rum arteticorum que & lapidationes dicuntur, ut Paulus cap. de artetica & podagra:gerodius etiā porū ī equis uocat/qđ ſupoſſum uulgo dicitur.
Pori uritides .i.uene uritides/
Porſira marina quid eſt.l.l.oſtracorū/
Poroſarch .i.perforata/
Porne .i.plantago/
Porpilis .i.porpoleas/

Porus ſarcoides dicitur ligamentum a natura factum uel creatū ad cōnectāda capita fractorum oſſium:& eſt eius expoſitio durities carnea. Nam ſarcos grece caro:ſimiliter & kireas.
Porcus ē aīmal ſatis notū/cuius carnes ſecundum galienum/ſunt ſatis ſimiles carnibus in colore & ſapore humanis: & pedes eius conferunt conualeſcētib7 ſunt enim fri.& hu. cōplexionis ſicut inuenies ſi.l.l.letamie.
Porrum pro herba quid eſt.l.l. curath/ & porrū pro morbo quid eſt: ē ueruca pro qua.l.l.ueruca.
Portulaca marina habens lac, quid eſt l.l.alfafagi.
Poſay oribaſius ſic inqt, uocat hippo. cum una egritudo in aliaz tranſmutat, ut cū ex litargia fit freneſis uel ecōtra.
Poſtarimi idem quod ſupra
Poſtadactili ſunt dactili humidiſſimi q cū non ſtatim cōmeduntur, diſſoluunt & fiunt quaſi mel.
Poſes.i.ordeolum naſcens in palpebris oculorum.
Poſces idem quod ſupra/
Poſer grece potus:potio:bibitio
Poſtrigmenum.i.fluxus de renibus ut Alexandro/
Potameos grece fluuialis/
Potamos .i.fluuius/

CAP. CCCCCLXXXXVI.

Othab arabi. latine dactili SERA .libro agg. cap.pothab auctoritate raſis calefaciūt & generant ſanguinē groſſum & conuertūtur cito ad colerā & ſunt mali illis quorū cōplexio eſt ca. & epar ca.& cui cito euenit ſoda & ſqnantia & bothor,& culla & opillatio in epate:& ſplene:& deteriores ex eis ſunt magni & dultiores:& non ſunt aliquo modo cōuenientes illis qui ſunt ca. cōplexioīs.illi aūt q nō ſunt ca.cōplexioīs, & non ſunt debilis nature īpinguantur ab eis:& dactili quī uocātur hairon uel heyren ſunt meliores omnibus/ quoruz

color est citrinus & rubeus ut apparet in littera heyron/galienus secundo de eduliis/cap.de fructu palmarum/ qdam ex dactilis fictiores sunt & stipticantes ut egiptei dactili:quidam aūt molles & humidi & dulces/sicut qui uocantur heyron uel kanochi: optimi autem isti nascuntur secundum palestinam siue in ierico: Intermedii autē ābor dictor generum sunt omnes alii dactili:sūt aūt indigestibiles & grauatiui capitis.

Nā omnes dactili indigestibiles sunt & capitis lesiui ampliores comesti:qui aūt ab ipsis distribuitur in corpore chimus grossus semper est:habet autez aliquid uiscosum q̄do dactilus fuerit ūctuosus/ quando autem tali chimo dulcedo admiscetur celerrime quidez ab ipso epar obstruit: leditur aūt & flegmonizās & turgescens sūme ab edulio ipsoruz/cōuenienter autem & epar & splen opilāt & leduntur:multo autē magis ledunt uirides dactili ad omia paulo amplieres cōmesti:palā igitur q calidiorē habent chimum qui dulces:frigidiorem autem qui stiptici:sz iflatione nocent & iplēt uirides dactili sicut ficus:eandem enim proportionem habent ficus uirides ad siccas quā uirides dactili ad alios.In nō ualde uero calidis locis non maturātur perfecte dactili ut ad reponendum fiāt utiles & propter hoc coacti uirides cōmedere ipsos crudisq; huōrib9 replent & rigoribus difficulter calefactibilibus capiuntur:& secunduz epar opilationes/ habent pro arbore eius.lege.l.nakala.

Raby moyses d dactilis:dactili generāt dolorem capitis/opilant epar & aposteмant caput & emoroidas creant d esse eius iuenies si leges litterā nakala.Auerois.v.colliget cap. de dactilis/dactila nū.i.arbor dactili cū fructu & floribus omnes partes ipsius stipticitatē magnaz habent:sz fructus eius cū est maturus aliq̄ habet stipticitatem.Cortices uero arboris predicti maiorē habēt stipticitatē aliis partibus ipsius & cetera.

Potentilla amantilla fu.ualeriana idē/
Poteisis .i.zizania/
Poteon .i.suppositorium/
Potilion.i.uinū infancinum/& ē uinuz de uuis non bene maturis/
Procatartica causa.i.primitiua a pro qd est procul & cataron qd ē fluere/quasi de procul fluens/
Proserpinata .i.centumnedia/
Proygumena.i.ātecedēs cā & corporea
Prosenectica causa.i. coniuncta ut in Alexandro de dolore capitis/
Prosilecteron dicitur causa preseruatiā/ a pro qd ē procul/& philecteron qd ē custodire/qa dicitur pcul custoditiua hoc est causa preseruatiua/
Prothinotosis siue pthosis est oculoz ex nimio tumore proueniens casus ut etiam uix palpebre attingant ipsam ut in oribasio.
Prothea .i.nimphea/
Prothea idem quod supra/
Prosimin .i.fermentum
Prohis.i.sputum/inde omotheis.i.sanguineum sputum/
Prontuarium .i.cellariū uel cella/
Prouocatiuum .i.eductiuū urine/
Prosopus bardanus/
Proceterac .i.pes columbinus/
Protena quid est.l.l.abrotanum/
Profluū .i.fluxus sanguinis menstrui/
Prolce .i.ulmus/
Prolicocitoron .i.aconitum/
Procon .i.bdelliū/
Prohisalidos .i.alkekengi/
Prosilaticon .i.preseruatiuū/
Prosicus .i.ficus siluestris/

CAP. CCCCCLXXXXVII.

ropoleos.i.ceropica,sz falso/ nam propoleos est secūduz quosdam illud mellatū q̄d prius de apibus ponitur & non fauū. Aliquādo inuenitur ī foliis filicis uel apii & dicitur cera uirgo/aliq̄ dicūt q ē prima fabrica apū sine melle: sz Dyas.dicit cap.de cera propoleos/q cera propoleos est cera que inuenitur ī uase apum ubi apes corpus fricant hoc

est sine melle: alii dicunt propoleos .i. mū & est fex aluearis apum ubi apes ꝓiciūt suas superfluitates: & ē dicta cera propoleos: & est calidior ipsa cera: magne uirtutis ī attrahēdo a ꝓfūdo corporis uide cap. de cera ꝓpoleos apud dyas. cum cap. de muz apud Sera .i. cera Stefanus propoleos sordes uasorum apuz. Auicena uocat ipsam mum Serapio sedium.

Probaton .i. ouis

Prouaton idem quod supra

Profilaticon .i. custoditiuum uel preseruatiuum

Pronosticos .i. pronosticus

Proniſtosus demostenes est ī quit prominētia cadētis oculi ex palisi cōtigens flentis ex magno dolore

Progeuma .i. cibus ante prandiū sūptus lenitiuus solutiuus

Propoma grece Alexāder cap. de epilēptia: oportet inquit ex aqua ca. accipere propoma q̄le est absintiatū: aut cōditum Itē infra propoma raro sunt accipiēda preter absintiatum & uinum bonum. Item idē cap. de hydropisi de uino eorū ubi ponit cōfectionē propoma: ꝓpoma grece potio ut supra

Prositalmia: uel psilotalmia uel arotalmia grece scabrositas oculoꝝ. alexāder cap. de colliriis ad usum

Protorobon .i. pīonia

Prothosis grece: Paulus est ruptio rogede tunice oculi .i. uuee ex comestiōe uel ruptura cornee

Pscochos grece .i. frigus

Psomion .i. buccella panis

Psomos idemquod supra

Psoia .i. scabies uel asperitas cutis cum pruritu & squamis

Psorias apud alexādrū ē scabies uesice

Psorotalmia est pruritus oculorum cū paruo rubore & leui ulceratione palpebrarū sine ullo lacrimaꝝ fluore & cetera paulus ē īqt prurit9 palpebre scabies salsis humoribus facta.

CAP. CCCCCLXXXXVIII.

Sori est q̄dā species uitrioli quā Auicena psuriā uocat Demostenes psoricum q̄d nos scabruz dicimus: Cornelius celsus per se nulla medicina est q̄ psoricum nominetur sz calcitidis aliq̄d cū dimidio cadimie: plus & aceto simul conteritur id q̄d in uas fictile adduz & contectum siculneis foliis sub terra reponit: sublatum post dies .xx. rursus terit & sic appellatur & cetera Dyas. psori quam multi putauerūt melāteriā esse sz falsum est/quia suum genus hz hoc & illa suum bromum habet psori plenum ut nauseam prouocet: iuenitur ī egipto & multis aliis locis sicut ī libia & hyspania & cypro: melior ē egypceus quem cum fregeris niger est deintus & multas habens pertusuras: et est pīguis POSSE. DYAS. uirtus ē illi stiptica gustu & odore brumoso plenus est & contrarius stomaco: & est alterū genus q̄d sicut miseos habet colorem: sz iutile est uirtutem & combusturam similem miseos habet: Iniectus foramini dentis compescet dolorem: agitatos dētes cōfortat: sciaticos medicat si uino mixtus cristeri adhibeatur: maculas uulneribus tollit cum aqua superunctus: capillos nigros facit: Omnia illa metallica in coctura uirtutē habēt & maxime aceto in coctura & nitro: & fece uini & calce & ceteris quibus uirtus addit ī coctioē

Pulegium quoddam est martis & est diptamum: quoddā est regale & dicitur gliconium & est illud usuale: & est aliud ceruinum: & est serapullū ūde quando simplicirer ponitur regale itelligitur ꝓ quo .l. litteram diptamū sed pulegium agreste secūdū quosdam ē nepita sicut patet si .l.l. calamētū: sz falso ymmo pulegiū agreste est illud q̄d inuenies si .l.l. diptamū secūdū ueritatem·

pulmentū .i. ius cibale ut amigdalarum ptisana.

Pulicaris .i. psillū

Pulicarpos .i. muscata

Puliarbasis .i. amomum

Puluis cameli est quidam puluis albus

qui remouetur a dorso cameli, quando tergitur satis siccatiu9 ad scabiez.
Puluis bugie.i. puluis de radice arboris berberi/
Pulmo quid est.l.l.bich
Pulmonaria herba est folia satis minuta, & mollia habēs & q̄si formam pulmois in locis humidis nascens/quam quidaz pepanū uocant.
Pumex quid est.l.l.famechi/
Pupex uocat lapis corii sparatio uocat fenic & lapis uulcani/& latine uocatur pumex pro quo.l.l.famechi
Pupilla oculi apud Auicenā est senatiō/ sed apud arabes uocatur planta fontis .s.corahalhaui q̄d ē equiuocū ad pupillā oculi & plantā fontis. Aliud quoq; cap.facit Auicena de hac plāta sub hoc nomīe sumimō uel suiran/& uult forte dicere ut dyas. senation/& dicit ibi q̄ est eruca aque.
Purach .i.psilotrum/
Purgatoria.i.abstersiua & mūdificatiua/
Purulētus est color sanguis putrefacti
Puruulentus idem quod supra/
Purpurea .i.lappago/
Purpura maritima .i.cetula marina/
Pusca sepe sic reperitur ī ātiqs litteris/ & uocatur pusca ab aliquibus id q̄d fit per appositionē aque ī uinacia extracto musto, uel ubi apd dyas.ī ueteri trāslatione habetur pusca apud Serapionem ex uerbo Dyas/ & apud Auicenam ī eisdem locis semper habetur acetum & aqua mixtū q̄d grece oxicraton uocat Item Alexāder cap.de androsia ex ca. distemperantia dieta inquit ē ordināda q̄ ī frigidando iuuare possit & maxime illa que aceto conficiūtur ut est pusca potui data & cetera. Quesiui tamen a grecis quomodo uocatur predictus pot9 ex lotura uīaciar & fact9 respōdrūt pusca uel pucia q̄uis etiam aliis uocentr nominibus lege.l.carenum.
Pusica .i.pulegiū/
Pusita idem quod supra/
Puscita īdem quod supra/
Pustoch .i.fistici
Pustohar .i.marrubiū/
Pustosar .i.usnee
Plūbū quid est lege.l.hasas/
Plumbata est quoddam unguentū quo utūtur mulieres ab mūdificādā faciē ex sepo argēto uiuo ceruse plūbo & cetera confectum.
Pruma .i.ignis persicus/
Pruna quid est lege.l. guas/

SEQVITVR DE .Q.

LITTERAM nec greci nec arabes habet. Stefanus tamē trāslator regalis dispositionis multa uocabula que p kef uel caf scribuntur apud arabes per.q. scripsit/
Quama .i.tubera/
Quameos .i.scilla/
Quassa .i.aqua/
Qualunces .i.lac/
Quatuor semina frigida sūt seīna coīa/
Qualanea .i.iusquiamus/
Quatila .i.lactuca/
Quadrans est nomen ponderis p̄ quadrās .3.ii.& est quarta pars unius ūcie/
Quadrimedium.i.confectio ex q̄tuor speciebus uel antidotum.
Quactus .i.cohagulum/
Quercus est lignū glandiferum p̄ quo lege.l.hullos/
Querceola .i.camedreos/
Quercula maior idem quod supra/
Quercula minor .i.camepitheos/
Quercor .i.lingua/
Quenetis .i.fenicis/
Questen .i.paritaria/
Queheli hispanici .i.antimonium/
Quernus .i.quercus/
Querquera.i.febris acuta uel acra/
Querich .i.sulfur/
Quermaregi.i.fruct9 tamarisci uel tamariscus domestica/cuius fructus est

ſicut galla
Quercus ſyriacum.i.ſumac

CAP. CCCCCLXXXXVIIII.

Verum uxohoan arabice latine pinguedo uel adeps. Serapio libro agg.cap. q̄rū uxohoam auctoritate. Galieni quando eſt animal humidum, generatur in eo pinguedo ſicut porcus: quando eſt ſiccum generatur in eo adeps ſicut taurus capra & animalia que habēt cornua Dyas.cap.de axūgia uirtus eſt omnibus adipibus ca.taurina malaſtica & ſtiptica ē ſicut & bubalina & uitulina, & magis caprina paſcuaruꝫ cauſa unde diſintericis criſteriis miſcetur cū polenta & furfure coctis & ſuco ptiſane & ſic huic cauſe additur p criſtere unde quibus mordicationes ſūt ano aut īteſtino colō inicitur caprina adeps quia facile dēpſat:mitigat enim mordicationes diſintericis uel tenaſmō patientibus:quibus autez in profundo mordicationes fiunt ex tenui humore adeps anſerina:aut pullina inicit. Omēs ergo adipes uirtutis ſūt ca.porcina ca. ē taurina calidior & diaforetica:Iuſellū caprīe adipis ptiſicis opitulat, bibētibꝫ cātarides ſubueīt: yrcinū ſepū ſoluteriū eſt ſi cū ſāguine ouino ſolutū fuerit & laīs ſuccidis īpoſitū podagricis opitulatur maxīe ſi crocuꝫ acceperit Berbecinuꝫ ſimiles porcino habet uirtutes ſtericas ut ani cauſas utiliter curet, cōbuſturis fert opē:porcinus uero uetus & ſalitus ca.eſt & malacticus qui ſi cū uino lotus fuerit pleureticis utilis ē & matrici & ignis cōbuſtionibus mixtus cum cinere aut cuꝫ calce tumorē ſoluit & uulnera ad ſanitatē pducit. aſinīꝫ adeps dicit nigras cicatrices cōcolorare, āſerinus ſiue gallinaceus ſūme mirificꝫ eſt ob dulcedinem pinguedinis mulierꝫ cauſis utiliter adhibetur rimulas labiorꝫ curat: & totius uultus frigore factas rimas optime ſanat:& aurium dolores urſinus dicitur capillis preſtare incremētū alopicias emendare permones curare uulpinꝫ auriū dolorē tollit leoīnus dicitur uenenis eſſe contrarius: Ceruīo adipe homo peructus beſtias omnes expellit & ē repercuſſibilis odoris cā q̄ ſerpentes p̄ſequtur:adeps piſciū fluuialiū melle mixto & in ſole ſolutus caligines oculorum detergit:uiperinus uero ſuffuſioēs oculorꝫ & obtuſioēs & caligīes mixta cedria tāti pōdris & melle actico & oleo ueteri curat alarū pillos inūctus naſci non ſinit: Omnis ergo adeps ſine ſale recēs malaxat atq; indurat:pinguedinis cauſa obtundit & uenena eoꝝdēq; iuſellum non ſolum hiis qui cantarides biberunt iuuat:uerū: etiā ad quodlibet uenenū:uetus aūt uel ſalitꝫ uel q̄buſlibꝫ aromatibus cōditus recorperatiue uirtutis eſt: ſꝫ ſpecialiter pro animalibus ſeu paſcuis alius alio magis ac minus laxatiuus ſiue mitificus īuenitur. Omēs tamē durities mollire poteſt: adeps aūt leoninus omnibus quadrupedibus calidior & minus extenuatorius eſt: uetus aūt factus adeps a ſeip̄ſo fit calidior & leptomeris & diaforeticus uere.

Quebonomelet ī practica haly abbatiſ ī cōfectoē eſdre q̄azare uocat eo loco. Apud. auic.eſt almelichi:& ī pantegni eſt epar pulli equi ſed in antidotario uirili p̄ ſplene pulli equi habetur.

Quelenech	idem quod ſupra.
Quebrītū	.i.ſulfur
Queniū	.i.ciminū.
Queruna	.i.acuta.
Queheri	.i.cheyri.
Querſenē	.i.orobꝫ
Querzinazagi ſiue q̄rinazagi.i.fructus tamariſci.	
Queſcum	.i.kiſch.
Queſuſi	.i.coriandrum.
Quetire	.i.dragantum.
Querraſſum	.i.apium.
Quenogloſſa	.i.arnogloſſa.
Quimatezare	.i.fomentare.
Quinocarpus	.i.nuclei pini.
Quiamos	.i.ſquilla.
Quipero	.i.radix iunci.
Quiamos	.i.faba.

Quianeo .i.uentus
Quinofalium .i.pſillium
Quirinaicuz eſt nomen loci ut tebaicū & cetera unde dicitur opium qrinaicuz & opiū tebaicū ſecundum diuerſa loca.
Quirinos.i.ypoqſtidos uel balauſtia ꝑ ypoquiſtidos ponit euz Dyas.in ciſſos pro balauſtia ponit eum dyas.ī hurnaz.
Quinodorodo dapni.i.roſa canina
Quinocarpi .i.quinocarꝑus
Quidros .i.far
Quinobatus .i.cinoſbatus
Quirita .i.teſta cabali marini
Quiroaddolabin .i.roſa canina
Quiricus .i.ſemen lini
Quilius .i.coaguluz
Quirib cefalea .i.canis caput
Quictomi .i.pulegium
Quida .i.ſcilla
Quidago .i.daucus
Quigonus .i.papauer
Quilionifacum .i.oleum ſicionium
Quirion trianguli .i.radix iunci
Quinomelon .i.pſillium
Quibar .i.caſtoreum
Quiſqualie ſtibuli & taiſſi idem q̄ oīa ſunt purgamenta tritici
Quire .i.herba canabi
Quiſcin agreſte yetaicha & ē paritaria
Quinacizata .i.iſuſa
Quiaſos herba eſt a Dyas.ſic nomīata quā ignoro.

CAP. CCCCCC.

Vinquefolium latine grece pēthafilō dyas. cap.pēthafilō:pēthafilō aut pētaptes: aut pēthaſcō pſeudo ſelinū h3 haſtas ſeīe plēas & lōgas duob9 palis ī qb9 ſemē ē folia h3 edioſmo ſimilia:& in quinque partibus diuiſa ſingula folia in ſingulis haſtis florem uiridem habēt naſcitur ī locis humidis & in uiis.radix eſt ei rufa & oblonga.Plinius pentafilō quinqfolium a numero folioruz dicta unde & eam latini quinqfolium uocāt herba adeo munda ut purificationi in templis adhiberi a gentibus ſolita eſſz.

POSSE elixatura ei9 decocta ad tertiā dolorē dentiū mitigat ore retenta & quaſi gargariſmo adhibita ꝓ putredinem oris tollit:aſpredinez arteriarum diſſeīt uētrē ſtrīgit: diſītericis neceſſe adhibet Arteticis & ſciaticis preſtat effectum Elixatura cum aceto in cataplaſmatib9 adhibita herpetas curat:ſcrofas ſpargit duricies & tumores medendo ſoluit ignem ſacrum extinguit:apoſtemata & panaricia īpoſita ad ſanitatem perducit condilomata ſoluit:ſcabiem tollit ſuc9 radicis eius acceptus cauſas epaticas & pulmonis componit:potionibus uenenatis occurrit folia eius cuz ydromelle aut uino bibita addito pipe q̄tanariis remedium eſt ſi tamen quatuor folia biberint.tertianarii uero tria cū aq̄ ſola effimerans uero unum: epilenticis uero accepta & trigīta dieb9 preſtat effectū ſucus uero foliorū ei9 hyſtericis maximum preſidium ciatis tribus acceptis uulneribus & fiſtulis preſtat ſanitatem interocellicis remedium eſt bibita & in cataplaſmatibus profluentem abſtinet ſanguinem: templis honori additur & domibus poſita expiamentuz eſt:radix eius ca.eſt non habundanter & nimis acris & ideo utiliſſima ē ad uētris fluxū & dētiū dolorē GALIENVS octauo ſimpliciuz pharmacorum cap.de pentafilon:pētafilō herbe radix ſiccat qdē fortiter & nimiuz uero eſt acris ꝓpter qd in multis utilis ē ſicut & omnia alia quecunq; ſubtiliuz partium etiā ſiccāt abſq; mordicatione eſt aūt radix ſiccatiua ex tertio iam gradu minime uero caliditate maīfeſta ꝓticipat. AVICE libro ſecundo capitulo pentafilon: pentafilon nominatur quinqfolium:& eſt fortis exſiccatioīs ſine acuitate:& aduſtione & mordicatiōe fit ex eo ēplaſtrū ad fluxum & ſedat ipſum :& fit ex eo ēplaſtrū & ſedat dubellet & ſcrofulas & duricies flegmaticas: decoctio radicis ei9 ualet ad ulcera deēbulātia:& qd de eo decoctum eſt cum aceto confert heriſipillis & panariciis:& ſcabiei:& cōfert doloribus iuncturarum & ſciatice

& cõfert ramici bibit9 & more ēplastri superpositus :& ualet ad alcola:& folia eius cū uino ualent ad epilensiā accepta & bibita decem diebus:sucus radicis ei9 ualet ad dolorem epatis & pulmonis:& hyctericiam cum bibitur per aliquos dies.Radix eius confert solidationi & ulceribus inteſtinorum:& emoroidib9 Et similiter decoctio eius radicis:folia eius cum uino conferunt quartane: & cotidiane:sucus radicis eius ē medicina pernicioſa

Quinq;neruia qđ ē.l.l.arnogloſſa

Quiasces .i.paritaria

Quianos est uena terre que secundum Dyas.nascitur ī cipro in fabrica metallica & in speluncis littoreis eligendum ē limpidum colorem & smaraldinuz habens & cetera

Quistis secundum Plinium est ulcus ī angulo perpetuo humorem emanans

Quiactio dicit Plinius uocari quandaz speciem folii qđ creticum dicitur

Quiatistrum est nomen ferramentorū ocularibus morbis aptorum

Quianos color dicunt latini:sz grece kianos est color intra nigrum & uiridē

Quili grece sucus, īde diaquilon qđqđ de sucis fit siue emplastruz siue syrup9 uerum per.ch.melius scribitur

Quinanchis .i.spasmus

Quinomella.i.psilliū dyas.cap.đ psillio

Quiquilinia .i.liquiricia

Quirina .i.asa

Quisumumschū .i.abrotanum

Quitino sunt flores granatorū caduci

Quitisum .i.ypoquistidos

Quodros .i.far

Quoroto .i.cucumer

Quoquimella .i.pruna

DE LITTERA .R.

Aialhamē.i.fum9 tre

Rainalhamen īdē qđ supra

Rahadat apđ auicenā est piscis stupefaciēs & eit terpedo uel terpido.

Raeleb .i.muscus

Raheleb idem quod supra

CAP. CCCCCCI.

Ahera arabice grece sichirnis:latine melon/GALIE. octauo sīpliciū pharmacop cap.sichirnis:meleīs maturi substancia est grossa:uirtus eius ē que infrigidat & humectat in secūdo gradu unde uirtus melonis maturi est absterſiua:& prouocat urinam:& mundificat cutē et proprie semen eius quādo siccatur & teritur & cribratur & administratur ī lauaturis corporis, dnātur autē in eo frigīda & humīda cōplexio:nō tamen fortis,sed ī secūdo gradu dicatur:radix eius & semē eius quādo siccātur nō adhuc humīda,quādo siccātur sūt ī prīo gradu siccitatis aut in principio secūdi,& in eis est plus de abstersione quādo siccātur q̄ in carne eius & q̄ in carne cucumeris.SERA.libro aggr.cap. rahera quando fit emplastrū cū eo,sedat apostemata oculorum: Et cortex eius quando ponitur super caput infantis, sedat apostemata ca.que fiunt in eius cerebro:& ponitur super frontem illius ad cuius oculos currunt humiditates : & prohibent eas & tota carnositas,& semen quando siccatur ad solem & cōficitur cum farina ordei uel cuz amido, & siccatur bene mundificat cutez mulierū quando lauant cum eo facies suas, & reddit eas splendidas:sz radix melonis quando siccatur & sumitur de ea in potu.z.i.cū idromelle prouocat uomitū & quando accipitur post cibum ī hunc modū facit uomere sine labore:& q̄do fit emplastrum cuz ea curat ulcera que dicuntur faui

Raib .i.lac acetoſum ut in almanſore cap.de diabete/
Railelon.i.herba ſimilis portulace & hꝫ lac & eſt de genere lacticinioꝝ laxatiua ſatis:& alio nomine uocatur ſoldanella/
Raud .i.reubarbarum/
Raut idem qđ ſupra/
Rauec idem qđ ſupra/
Rauſen .i.maratrum/
Rauetſeni .i. reubarbarum de partibus ſeni & quid eſt ſeni.l.l.ſeni.
Rau .i.anetum/
Raubel .i.kambel.
Racanto aſparagus/
Racardus .i.cardamomum/
Rachahen .i.ficus pharaonis/
Racemus .i.pars uue/
Racheli oleum in practica halyabbatis/ cap.de accidētibus q̄ ſequūt febres uidetur roſaceum.
Radicula.i.cōdiſi:& poītur ī ātidotario uirili in potione ad ſcrofulas .Plinius inquit radicula uocatur in lauandinis lanis,ſucum habet mirum quantū conferēs candore mollitieq; naſcit ſatiua ubiq;ſꝫ ſpōte p̄cipue ī aſia ſiriaq; ſaxoſis locis & aſperis caule ferulaceo tenui & ipſo cibis indigenaruꝫ expetito:& ī unguentis quidquid ſit cum decoquitur/ folio oliue ſtrutin greci uocant: flores eſtate grata aſpectu uerum ſine odore ſpinoſa & caule lanuginoſo ſemē nullū radix magna que cū conciditur ad quē dictum eſt uſum & cetera hec ē condiſi quā inuenies in condes & in ſtructio/
Radicul idem quod ſupra/
Radiolum i.polipodium
Radius uocat iſtrumentū cirurgicoꝝ ſtilus:tenta & id quo medicine in oculis ponuntur.
Radix ſimpliciter p rafano domeſtico accipiunt romani hodie:& ſic etiā greci accipiunt. Nam greci ſi ſine adiuncto inuenitur pro rafano accipitur pro quo lege.l.finel.
Radix cutica.i.rafanus q hodie ſic uocatur licet incongrue qa radix cutica non eſt rafanus qa uere rafanus ē radix ut inmediate dictum eſt in radice
Radix cotica/ idem quod ſupra
Radiantum .i.iuſquiamus/
Radiolus .i.yreos/
Radix toretum .i.lactuce/
Radix piperis quid eſt.l.l.falfel/
Radix pontica .i.liquiritia/
Radix ayſirien uel aſſirex.i.radix pīoīe/
Rafanus quid eſt.l.l.finel/
Rafaūs agreſtis.Dyas.rafanos agreſtis iuncos duos ſiue tres ſpargit in terra rubentes:folia rute ſimilia radices cepe ſꝫ amplioraquē quidā rafanū ſilueſtreꝫ uocant:intus habet medullam cādidam extra cortices nigros:naſcitur in mōtibus & locis aſperis aliq̄do & umbroſis/ purgat inferius & ſuperius:qđā dicunt q̄ rafanus agreſtis eſt apios qđ iuenies ſi.l.l.apios/
Rafanus gallicus.i.radix quā nos radicem uocamus que ē uere rafanus ſicut apparet ſi.l.l.finel/
Rafis .i.acus/
Rafialb .i.folium/
Rafialbi .idem quod ſupra/
Ragadie dicuntur fiſſure accidentes in ano uel pedibus multi ardoris/
Ragalus .i.gallus auis/
Ragurius .i.granum ſolis/
Raganto .i.aſparagus/
Rageal .i.citrangulus/
Ragep .i.pſillotrum/
Rageſar .i.uſnee/
Ragis eſt ſpecies ſerpilli/
Ragichor .i.polium/
Ragoidei .i.uuee/
Ragodan .i.apium riſus/
Ragodazi idem quod ſupra/
Rague .i.ſpuma/
Raguſer .i.arſenicum/
Raguſacos .i. oleum petroleuꝫ/
Rahadar .i.terpigo piſcis/
Radati idem quod ſupra/
Rahai alhame .i.fumus terre/
Ralembatum .i.coriandrum/
Ralefac .i.abrotanum
Ralebar .i.pulegium/
Ramad .i.cinis/
Ramale.i.raſīni pini uel pix que ex pīguioribus lignis pini colligitur/

Rames.i.locus ſub anchis & ꝓpter hoc uocatur queda3 egritudo ramex:& eſt excoriatio que fit ī coxis ſiue ſub ācḥis puerorum:hoc uocabulum ponitur in hazarachoana/

Ramenta .i. aliquid ꝓiectū purgamētū/

Rameta quedam confectio eſt/

CAP. CCCCCCII.

Amich arab.& latine grece uero rimich. SERA .libro agg.cap.ramich: ramich & gallia confectiones ſunt ūđ ramich accipitur ex multis ſpetiebus/ aliquādo accipitur ex dactilis īmaturis/ & aliquando accipitur de corticibus granatorum & ex herbis aſperis/ & oēs ſpeties ſunt fri.& ſic.& de ipſo ē ſuch .i.gallia:& quādo fit ex eo gallia miſcētur cum eo ſpeties & muſcus:& ſecundum ꝙ admiſcetur ei ex ſpeciebus & muſco erit amplior uel minor caliditas eius/ & erit tūc medicīa cōpoſita ex ſtipticitate & caliditate quā acquiſiuit a muſco & ſpetiebus/ſicut īuenies ſi.l.l.ſuch:& idē Serapio auctoritate Yſaac:ramich fit ex gallis & eſt fri.in fine ſecundi gradꝰ ſtrīgit propter frigiditatē:& ex ramich fit gallia quando miſcetur ei ex muſco & ſpetiebus ca.ſicut patet in gallia. Et modus preparationis ramich ſecundu3 eundem ē iſte/accipitur ex gallis pōdus lb̄.x.& teruntur ſubtiliter,deinde accipiūt ex paſſulis lb̄.iii.& buliant ī aqua bene bulitione forti/& debent poni ſup unāquāq; menſuram paſſularum due mēſure &/media aque/& poſtq̄ bulierīt cola eas & exprime & proiice ſubſtāciā paſſularum:deinde accipe ex melle apđ lb̄.ii.& miſce cum decoctione paſſularꝝ/ & proiice in omnibus.x.lb̄ eius mixture lb̄ unam olei keadi qđ ſi nō habes pone loco eius oleum ſiſaminu3/& fac bulire ſimul bulitioē forti:& moue ſēp donec ſcias ꝙ ſit bene coctu3:& caue ꝙ ſi minuetur aqua paſſularu3 pone īn ea đaq̄ ne aduratur medicina:deinde accipe de roſis & cinamomo & gariofolis:& ex folio caſſie uel ex ligno eius ſi nō habes folium/& tere bene omnia/& pone ſuper .x.lb̄ gallie lb̄.i.mixture iſtaru3 ſpetieꝝ/ deīde miſce totum cum decoctione aq̄ paſſularum & mellis in olla ubi eſt/ & coque ſuauiter cū diſcretione.& moue ſemper.Et quando finiuerit decoctio eius/extēde ſuper ſextariu3 īn ſole q̄do deſiccatū fuerit/fac trociſcos & extēde eos ſuper cribrum in ſole donec ſiccēt bene:& ſerua:& utere:Collector ē alius modus confectionis ramich quo hodie utimur cōmuniter & ē iſte:accipe ſuci herbe acetoſe uel ſuci citonioꝝ .ʒ. xvi. & buliāt bulitione una cum.ʒ.i.foliorꝝ roſarꝝ & cum.ʒ.ii. granorum mirti: & poſtea coletur/& in colatura miſceātur gallarum recentium humidaru3 tritarꝝ ultima cōtritione.ʒ.v.coquātur adhuc deinde puluerizētur foliorum roſarum ʒ.i.ſandali albi boni.ʒ.i.& q̄rtū gumi alli.ʒ.ſ.carnis ſumach & ſpodii ana.ʒ.v. ſuci agreſte.ʒ.vii.ſuci graoꝝ mirtillorꝝ tritoru3 ultima contricione.ʒ.iii.ligni aloes: gariofoloꝝ: macis: & nucis muſcate ana.ʒ.iiii.īnuoluantur omīa ſimul & extēde i ſcutella lapīđa donec ſiccēt/ & poſtea puluerizētur ſubtiliter & cu3 aureo uno camfore & aqua roſata fiant trociſci ad pondus.ʒ.unius .

Rana quid eſt.l.l.diſſoa/

Ranabroch .i.tribulus marinus/

Ranaſach .i pulegium/

Rancoridea .i.burſa teſticulorū/

Rancoridem īdem quod ſupra/

Ramula uocatur augmentatio carnea ſub līgua cū grauedie & fluore ſaliuaꝝ/ quaſi ī radice lingue ut alia lingua oriri uideatur/

Ramūculus Plinius ramūculū uocam9 quā greci botrachīon/genera ei9 q̄tuor/

Rannus quidam dicunt ꝙ ē ſpīna alba ſʒ falſo/quoniā dyas.dicit ꝙ rannus eſt fructex naſcens circa ortos cuius uirge ſunt lōge & ſpīnoſe:folia hʒ pīguiſſima & longa & leuia pro quo.l.l.hauſer

Rapa quid eſt.l.l.delien/

Rapa caulis quid eſt.l.l. quā ſupra

Rapa agreſtis. Dyas.locis naſcit ſiccis

fructicē collectū faciēs & cetera.l.l.quā supra.

Rapastellus .i.rapolla & ē rapa silueſtris pro qua.l.l.delien.

Rapacillus ysaac de dictis de ipsa loqē

Rapa rustica uocatur secundu3 Dyas. quedam ſpecies ypericon.

Rapa .i.alippa.

Rapesta quid est.l.l.finel.

Rapesarch .i.cibalaria.

Rapesarchi idem quod supra.

Rapella .i.rapastellus.

Rapistrū armoratia.i.rafanus agrestis.

Rapisarchia .i.abrotanum.

Rapolla .i.rapastellus.

Rapofarsin .i.ciclamen.

Rapofarsini idem quod supra.

Rapū silueſtre Plinius in aruis maxime nascitur, fructicosum semine candido duplo maiorem quā papaueris.

Rarates .i.siliqua.

Ratesi idem quod supra.

Rarameos .i.pulegium.

Rarasarch.i.arbor faciens berberos.

Rarezir .i.fruct9 tamaricis.

Ranesir idem quod supra.

Raneseri idem quod supra.

Raregi .i.colofonia.

Raricon Paulus cap.de dentibus raricō in ollam comburens.

Rasamu3.i.enula in secundo practice halyabbatis inuenies & alibi raseni.

Rasacū i practica halyabbatis expōitur pro gumi semibari.i.pini.

Rasus .i stagnum.

Rasacoltana .i.capitellū saponis.

Rasangi .i.es ustum.

Rasa quid est.l.l.hatronig.

Rascalini .i.podagra lini.

Rasga .i.patella.

Rasel .i.corallus.

Raselhageli .i.perdix auis.

Rascel i..rasel.

Rasian .i.maratrum.

Rasin pentadactilus.

Rasgi.i.qđ trahit ad rotunditatem.

Rasmicon ē ſpeties apii silueſtris.

Raser .i.plumbum.

Rasura eris ē qđ abraditur ab ere.

Rasara latine caput SERA.libro agg. cap.Ras.auctoritate Dyas.qdā adurūt caput leporis & curant cum eo.alopiciā piscículi parui caput quando aduritur & puluerizatur sup scissuras ani curat eas & muri qui fit in eis quando fit ēplastrū cū eo curat ulcera fraudulēta putrida que sunt in ore.

Rasassaf .i.salix.

Rassafritim .i.auis.

Rasapa est de succis fructuū ad spissitudinem decoctis pro qua lege.l.sapa.

Rasatirion .i.testiculus uulpis.

Rasadafa idez est qđ de uentre fit que a sācto Iacobo asportāt, postq extrahit cortex fricādo oblate fuerūt, similātur margaritis.

Rata alhani est inqt speties trifolii du3 est recens sic uocatur, s3 sicca dicitur saffasa & cadhab:& in hyspania dicitur herba oculorū:oritur ī ortis & ī pratis in principio ortus eius est ut trifolium postea fit gracilius eo:& habet flores ut lenticule.

Ratha idem quod supra.

Ratee .i.git.

Rathee idem quod supra.

Rathereſen polipodium.

Raticon Paulus cap.de asmate aliquis potuum: aut cibi raticon ydromilon & cetera.

Ratienigi in. vii. Io. Sera.in unguento ilseleniamin & est unguentū apostolo9 & in aliis multis locis exponitur q est colofonia.Itē ī Auicena in secundo in proprio cap.similiter exponitur: ueru3 idez.Io.cap.de paralisi dicit q est gumi granorum uiridiū qđ uocatur ratienigi & hoc gūmi est terbentina. Item eodem cap.de asmate accipe inquit granorum pinearū super quas est ratienigi multū secundum ueritatem hoc nomen cadit super omnem resinam:grecum imitādo Nam retin grece resina ut in libro de doctrina greca.

Raund a reu grece aliud barba9 aliud seni qđ nascitur in yndia secundū aben mesuay & aliud turchiū secundū eūdē aliud ponticum a ponto:sica regicibus

nominatur.

Raued — idem quod ſupra
Rauabel — .i.kambel
Ran — .i.anetum
Razic — .i.lac acetoſum
Razich — idem quod ſupra
Razienigi — .i.feniculus
Reas apd dyas.ē ſcda ſpeties papaueris
Reactis — .i.petroſellinum

Realgar fit ex ſulfure calce uiua & auripigmēto:& ydeomate noſtro uocatur ſoricoria interficit ſorices & omnia animalia puluis ei9 ē mortificatiuus ſiſtule & uermiū equorū:& eſt corrodēs omnem malam carnem.

Rean — .i.mirta
Reac — .i.algulenati
Realti peſſibaſi — .i.feniculus
Reiben.i.lapis qui eſt ſicut cancer
Reibeni — idem quod ſupra
Reib — .i.lac acetoſum

CAP. CCCCCCI II.

Euponticum.i.barba ſiriſta & eſt radix pontica multū ſimilis reubarbaro, interius habet uenulas diſtinctas ut reubarbarū:ſ3 non tingit ut reubarba% & dicitur reuponticum eo q% in ponto inſula reperitur:uel quia ꝑunticum h3 ſaporem:& reu tantum eſt dicere q̄tum radix. Dyas. cap. de reupontico:reuponticum naſcitur in boſforo & ſic ad greciā uenit:cui9 folia magna ſūt ſimília foliis ſimphiti:radix ē aliquaten9 uaſta & nigra haſta ſimilis cētauree ſ3 breuior eſt fragilis & leuis ī pondere ſine odore & guſtu, amara leuiter ſtringens: & ſi maſticet fit gluctioſa & crocei coloris POSSE/DYAS. uires efficaciter h3 ſtringentes:& ideo uino quaſi ī fomēto impoſita īflationes deſiccat: & uulnera gluctinat & ſanguinis habundantiam reprimit habet in ſe magnam ſ̄bam tēperandi:quia tenet in ſe terreni frigoris & caloris partem: & leptomeris eſt ad aſmata ergo reumatica & orthogonia iuuat:potata liuores & ēpetigines ſanat cum aceto illinita & potata emoptoicis & diſintericis prodeſt ſ3 bona eſt que non ē pertuſata in guſtu mucillaginoſa modicum ſubmordax:bibita inflationē ſtomaci tollit laxitudinem & dolorem ſtomaci ſpleneticis & epaticis bibita ꝑdeſt conquaſſationem corporis reficit: de alto cadentibus ſubuenit: nefreticis & torſionibus & toraci & ypocundriis ſalutare eſt:ſtericas & ſciaticas cauſas compeſcit ſanguinē reiicitiēbus utiliter adhibet:aſmaticis ꝑdeſt:ſ̄bgluctiētib9 utiliter adhibetur:ciliacis & diſintericis frigoribus typicis ſingulare preſidium ē morſibus uenenatis occrrit:ſimiliter ut agaricus datur in omībus cauſis zernas limpidat & liuores cum aceto impoſita, ſimiliter cum aqua liuores omnes tollit uirtus eſt ei termātica & paulo ſtiptica Paulus cap.de reupontico ca.eſt & ſic.ī ſecūdo gradu,uirtutē habet mūdificādi cōfortādi ex pūticitate ſua:& diureticā ex qualitatibus:aq̄ decoctioīs ei9 ſoluit opilationē ſplenis & epatis ex fri.cauſa cerotū ex puluere eius & oleo ro.& cera ualet contra debilitatem ſtomaci,puluis eius lumbricos occidit

Reuma greçe eſt artus qđ eſt fluxus uel curſus

Reu — .i.radix
Reud — idem quod ſupra

CAP. CCCCCCIIII.

Eubarbarū latine ara.raued uel raud.unde dicitur reubarbarū a reu quod ē radix et barbarum:quia eſt radix que in barbaria regione oritur: et ī īdia & trāſmarinis partibus:& eſt aliud qđ dicitur reuponticū đ quo ſupra quoīa3 dicitur, ſic eo q% in ponto īſula reperit uel quia puntic3 habet ſapore3:Reubarba% ut quidā dicūt radix ē cui9dā arboris:Repitur quaſi q̄dā tuberoſitas in radice eius & cetera & eſt ca.& ſic,in ſecundo gradu Io.meſue, reubarbarum quoddam oritur ī india & uocatur rauedſeni & eſt melius:& quoddā oritur

in barbaria & eſt laudibilius poſt illud & quoddā oritur in turchia & ē min9 laudabile illis:& laudatur magis ex eis qđ eſt ſubnigrū declinans ad rufedinē & qđ graue eſt cū raritate ſua:& ī quo in cōfracturis inuenitur diſgregatio ex rufo & glauco:& qđ ē crocee tincture & qđ eſt recens cognoſcitur qđ non eſt adulteratū quoniaȝ eſt rar9 & minoris ſtipticitatis & ē crocee tīcture. Adulteratum uero habet contrarium horuȝ & uarietatē quā habere dȝ ī cōfracturis amiſit:ymmo ſubnigreſcit in eis & ē ca. complexionis & ſic.in ſecundo gradu. Conuenerunt aūt in permixtione eius aqueitas & terreitas dātes ei ſtipticitatē ſubſtantie: & aereitas dās ei raritatem ſubſtantie:& eſt in eo igneitas pficiens que propter actionem eius & terreitatē ipſius ipſum facit eſſe amarum, uerum terreitas eſt ſecundum profundum ei9 & igneitas eſt in ſuperficie ipſius: q̄pp infuſio ſeparat inter eius ſubſtancias.& cōpletio operationis ſolōnis & aptioīs opilationum/per ipſuȝ eſt per dominiū caliditatis ī ſuperficie eius & cōſecutio contractionis per ipſum eſt a ſubſtācia ſua terrea ſtiptica.Nō ē ī eo nocumētū apparens & datur in omni tempore; & ī omni etate ita q̄ etiā pueris & p̄gnātibus datur:& eſt de elegantioribus & melioriby medicinis aq̄ lactis, & ꝓprie qđ ſumptū ē ex capris que magnificat operationē eius: ſimiliter magnificatur infuſio eius in aqua ēdiuie & apii prius bulituȝ & colatū: uel in aqua plantagīs/ & nō p̄termittat quī cadat ī ſocietate eius ſpica.Eſt enim proprii iuuamenti cum ipſo:neq; pretermittas additioneȝ modici uini albi odoriferi clari ī īfuſionibus eius:& proprie q̄do in emēdatiōe opilationum propinatur:& eius quideȝ infuſio competit quando ſolum q̄ritur abſter ſio:ſolutio & opilationum aptio: & ipſius contriti exhibitio, q̄do q̄ritur ut poſt illam in uiſceribus ueſtigia cōtractionis remaneant :uerum ex eo qđ aſſuȝ ē uchemētius facit illud:& adhuc uehemēti9 ex aduſto: & qđ ex eo purius eſt ſuſtinet qđ oportet & meretur de cōtritione.In raro autē et laxo cōtritio uehemens reſoluit uirtutē: decoctio ēt ſimiliter reſoluit q̄liſcūq; ſit.POSSE/ TO.MESVE educit ſolutione eius colorā & flegma/Maior ei9 proprietas eſt mundificare epar & ſtomacum: & conferre doloribus pungitiuis eoruȝ & uiſcerum & clarificare ſanguinem: & auferre opilationes:& morbos quorum mater eſt opilatio, ſicut hydropiſim hyctericiā groſſitiē ſpleīs:& ſe.opilōnū & ſimilia:& ex parte ſubſtantie ſue ꝓprietas eſt conferre ſputo ſanguinis & emanationi eius undecūq; ſit & caſui & percuſſioni:& ſanare rupturas ītrīſecas & extrīſecas:& proprie eius.ȝ.i.mumie grana.ii.& rubee tīctorū grana.xv.cū uino ſtiptico: & confert inunctio olei eius contuſionibus & contritionibus lacertorum:& doloribus eorum:& ipſū quidem eſt medicina ſingultus:& eſt medicina bona diſinterie & proprie qđ ex eo eſt aſſum & bibitum cum ſuco plātagīs & pauco uino ſtiptico/& cōfert ſe.peryodicis & ſe.opilationum: & ſe. antiquis.Doſis potio eius īnfuſionis a ȝ.ii5.uſq; ad.x.& contriti a.ȝ.i.uſq; ad .ȝ.iiii.Et ipſum conſeruatur per annos .iiii.& cōſeruatur a corruptione & putrefactione ſi ſuperliniantur ei cera & terbentina liquefacte:aut cera ſola: aut ſi ſepeliat ī melle taberzet:aut ſepeliat ī pſillio:aut milio:conſeruatur enim tūc tempore extenſo.

Rebiſe .i.genus locuſte/
Rebikengi .i.lupinus/
Rebiche .i.cicade marine/

CAP. CCCCCCV.

Ebith ara.latīe ep SERA. libro agg.cap. rebith auct. Galieni epar canis rabioſi, q̄do ſumitur in cibo curat morſuȝ canis rabidi.Et idē auctoritate Dyas.epar aſini quādo comeditur cōfert epilenticis ieiuno ſumptum. Epar hyrci ſi comeditur ab epilentico facit

eū cadere.epar porci maſculi deſiccatuz et ī potu ſūptū cōfert morſib9 uēnoſis epar canis rabidi ſecūdū quod dicitur admīſtratū aſſatum et comeſtū ab eo quē momordit canis rabioſus prohibet eum a timore aq̄: DYAS.cap. ficatus ficatus caprinus carbonibus impoſitus ſudorem quaſi aque emittit q̄ collecta oculis īfuſa noctilopas ſanitati reſtituet S3 dū elixatum fuerit ab hiis q̄ epilētica paſſione tenentur ſi comedatur ſimilē parat effectum: ficatus capre cōbuſtus & puluere aſperſus ſanguinem fluentez reprimit contritū cum aceto ſanguinē habūdantē de naribus concludit: uētrē ſtringit:Ficatus burdonis combuſtus & cū oleo mirtino capiti illinitus capillos fluētes ſiſtit & eos creſcere facit.Ficat9 uulturis coctus cum ſanguine ipſius uulturis tritus & per dies.viii.potatus caducis prodeſt pro epatibus in uia cibi lege.l.latamie.

Recal .i.uſnee/

Recabinum in practica Haly/ in cap' de fe.continua exponitur q̄ eſt machalum qđ ē bdellium & ī cap. de conſtipatiōe uētris & fluxu in fe.ſcribitur uarenichī/ & alibi ueremenebum pro eodem.

Recoab .i.galbanum/

Recorporatiua medicina eſt īſpiſſatiua que carnem & cutem denſat cōfortatq̄ membrum & temperat complexionem/ que grece metaſinterica uocatur.

Rechoma Plinius affertur īquit/de hiis que ſupra pontū ſunt eadē coſto nigro ſimilis mīor & ruffior paulo ſine odore calefaciēs guſtū & abſtergens eadē trita uini colorē reddit:ac ad crocū inclinātē

Rec i.ſucus de quo fit acacia/

Redarguēs uirtus ē ſtiptica repcutiens/

Dyas.cap.de arbore pini/

Redhab eſt ſpeties trifolii

Redidomum.i.morula uel ſemem eius & eſt mora rubi

Redidomar .i.berberi/

Efo arabice latine cucumer aſininus:uel agreſtis eſt ca. & ſic.in tertio gradu/fit ex ſuco eius fructus elacteriuz qđ ſatis laxat per inferiora & ſupiora: & p duos ānos ī multa efficacia ſeruat: uirtutem habet purgandi principaliter flegma:ſecundario coleram:Contra arteticaz podagram & ciragram & yliacā paſſionē dat'.Ad mēſtrua puocāda puluis elacterii cōficiat cū oleo muſcellīo uel cōmuni & licinius bombacis intīct9 ſupponatur ad apoſtemata fri.maturāda elacterii.v.3.cū farina ordei cōficiāt cum uitello oui & ſupponatur.Idē ualz contra ca.apoſtemata. Ad apoſtemata rumpendum fit optimum ruptoriū ex elacterio & terbentina:ad uermes auriū conficiatur elacterium in quantitate.v' granorum cū modico aceto & tepiduz infundatur. Ad omnē dolorē ſtomaci ex fri. cauſa inungatur ex confectione elacterii & cere & aceti. Ad lentigines faciei & omnem ſuperfluitatez eius remouendam accipe ceruſam & cāforam & elacteriuz in quantitate illorū duor/ conficiantur cū aceto in modū ūguēti in mortario plumbeo & piſtello plūbeo/ & ponat' in uaſe uitreo p dies duodeciz/ poſtea iterū ī eodē mortario & piſtello moueatur addito aceto & inungatur facies & omnem pannum abſterget & lentigines. SERA.libro agg.cap. refo. autoritate Dyas.planta eius eſt diuerſa in fructu eius quoniam ipſe eſt minor ſatis cucumere domeſtico:& ē ī figura ſua ſimilis glādi lōge:& folia ei9 ſimilia foliis citrulli:ſz radix ei9 ē alba. Naſcit' ī rupibus & cāpis:& qđ đ ea admīſtrat' eſt ſucus fructus eius : ſubſtantia eius ē ſubtilis:& ſapor eius ē amarus: uirtus eius ē que calefacit & deſiccat ī ſecūdo gradu doſis eius eſt a kirat.ii.uſq̄ ad.iii. GAL.octauo ſimpliciū pharmacorum i.cap. ſikii agri: ſikii agri.i. cucumeris ſilueſtris ſucum eius fructus elacteriuz nominant.

Raga .i.ceruſa/

Regalea quid eſt lege.l.de galea/

Ragalter .i.cicuta
Regebertederien Stefanus est inquit radix uentorum & dicitur curcuma:& dixit iterū q grece uocatur chelidoniō & re uera quid est curcuma.l.l.curcuma
Regius morbus antiquitus uocabatur hyctericia Cassius felix proprio cap. et Plinius:& oribasius in commēto aphorismorū hyppo.hic & aurigo ab aureo colore et arcuatus morbus similiter dicebat ab arca syderis ī celo apparētis
Regillus est auis paruissima omnibus nota nullius effectus ad opa medicine
Regulus.i.serpēs īterficiens suo sybillo et suo uisu.
Regusarp .i.polium
Relaxatio mēbroꝝ.i.paralisis
Relambach .i.mirtus
Relambachi idem quod supra
Relinisteo .i.barba capillacea
Relubach .i.mirtus
Relis.i. aqua que super lac acetosum eleuatur.
Remiar .i. cībalaria
Remiari idem quod supra
Rēbi.i.habēs crura retorta uelsꝫ extra
Renitentes .i.tractui resistētes
Renisasea .i.regalea
Renisar .i.usnee
Rensimti quid est.l.l.khule
Reseines .i.passule
Resemes idem quod supra
Resemesi idem quod supra
Resina quid est.l.l.hatronig
Resina frixa colofonia
Resis oculorum exponit Oribasius qđ ē ruptura illoꝝ ūde resis grece eruptio
Resin.i.pētadactilus:& retin.i. sanguis draconis
Resteresin idem quod supra
Resincabe .i.carui agreste
Retin Paulus cap.de asmate.i.resina
Retim idem quod supra
Riada grece passio in angulis oculoruꝫ ut Alexāder cap.de egritudinibus oculorum:& est secundū Paulū diminutio carnis Demostenes rias inquit, est continuus lacrime fluor debilitate ptiū aut ex leso angulo uel ī modica cirugie uexatione.Itē alibi qbuscunqꝫ passioibꝰ lacrimosi oculi fiūt riade sūt a ueteribꝰ nūcupate qđ nos fluibe dicere possumꝰ & cetera Chiada apđ Cornelīū scribit
Ria .i.malum granatuꝫ

CAP. CCCCCCVII.

Ibes quidam dicut q est acetosa:& quidam dicunt q est coccus: sꝫ falso q̄m no est acetosa: q̄m Mesue facit semotiꝫ ecap. de rob de ribes a cap. de rob de acetosa: similiter ubi ponit cap. de rob de ribes ait q ualet sicut rob de acetosa.Item nō est coccꝰ quoniaꝫ coccus est ca.& sic. cōplexioīs sꝫ ribes sunt fri.& sic.Alhani est plāta stipitem habens rubeum ad uiriditatemꝫ decliuē tenerum cuius sapor est dulcis acetositati mixtus:folia rotūda uiridia nigra,cuiꝰ granū portatur de corasceni acidi saporis de quo fit rob & cetera. Nos autem loco eius sucum acetose q̄ est lapacium agreste ponere possumus. SERA.libro agg.cap.ribes auctoritate Ysaac benaram Ribes est planta habēs capreolos recentes rubeos ad uiriditatē declinantes:& habet folia magna lata rotunda uiridia:& habet grana quorū sapor est dulcis cum acetositate:& ipa est fri.& sic.in secundo gradu:& signū super hoc est acetositas eius:& stiptici-tas:& ex hoc contingit q infrigidat stomacum:& aliqui dicunt q ē fri.& sic.in tertio gradu. Nascitur autem plantā ista in montibus syrie frigidis niuosis.POSSE SERA.ipsa abscīdit sitim & confert speciebus habaon.i. morbilli & abscindit sitim que fit a ca-liditate corporis & retinꝫ fluxū & cō-ueīt specieꝰ bothor q̄ fiunt ī corpore sicut uariole & similia & prouocat apetitū & īcoriat stoācū sua frigiditate & abscīdit sitī a colera & fluxū uētris & uomitum & rob eius cōfert cardiace & uomitui & fluxui qui fit a colera & prouocat cibi appetitū & in rob eius ē dulcedo & acetositas & idē auctoritate

rasis ribes est fri.& sic.stringit uentrez & extinguit colerazz & acuitatē sanguis & nō stupefacit dētes.& idē auctoritate Aben mesuay fri.est & sic.in secundo gradu & rob eiꝰ ē sicut rob acetositatis citri & agreste in uirtute & est bona emoroidibus:& ebrietati:& putant aliq medicorum ꝙ etiā sit illa que nomiat acetosa & lapatium.Et putauerūt aliq ꝙ sit granum acetosum qđ affertur ex corasceni licet omnes decipiantur.

Riben nascitur in monte libani & est frigidissima herba

Ribus apud Dyas.est de statuis & de palestrato.i.de loco ubi fiebat ludus palestre:& est qđ apud Auicenā uocatur sordicies in cap.de sordicie ubi de hiis & de aliis loqt̄:grecus uero rypos dicit

Rigeon .i.fluxus mēstruus

Rigelle .i.portulace.

Regenisori .i.salsamentum.

Rigos .i.rigor

Rigosarch .i.centumnodia

Rigosafal polium

Rilofar quid est .l.l.nenufar.

Rilofari idem quod supra

Rilosatur .i.ypoquistidos

Rima marina allearia:pes asini idem & ē herba cuius folia sunt rotūda habētia odorē allii que trita & imposita sanat noli me tangere

Rimech .i.arimech

Rimeida.i.rima:rimides.i.ruge rime

Rimar.i.limatura Paulus cap.de cicatricibus & albugine oculi:rimar cornu ceruini & cetera.Naz rimon grece lima

Rinomelis grece ferreum instrumentū asperi capitis ut lima q̄ asperitas palpebratum eraditur.Demostenes

Rinon.i.limatura apud paulum cap. de asmate inquit fagi & primi efficatior rinon.

Ringo grece rostrū & scribit ringos & profertur rinchos.

Riparon sucida

Raparusim bdellium

Riparissimi idem quod supra

Ripinos uel ripus sordidus ripos sordicies

Riptica grece purgatiua ut Galienus li. vi.de ingenio sanitatis riptico catarticū

Ripus .i.corpus

Ripuli orobi & quid sunt.l.l.scisemīe

Ripusirac .i.portulaca

Repulasur .i.arsenicum

Riptum siluaticum.i.ambrosia

Risari .i.pecten

Risarch .i.affodillus

Risarchi idem quod supra

Rissati .i.peime

Risis grece fluxus li. de doctrina greca uel reuma

Risipella grece herisipilla.

Risi quid sunt.l.l.arz

Ristritin sumach

Risufar .i.almea

Risufari idem quod supra

Ristum unum .i.cotille due

Ritiga grece ruga Ritige ruge

Ritidosos demostenes est rugosa siue folliculosa pupille passio.

Ritimum habens ritimum

Riza .i.radix inde glicoriza.i. dulcis radix quā nos corrupte liquiriciam dicimus.

Riza panace .i.peucedanum

Rizi .i.granum panificū huius due sunt species est enim unum rubeum & est aliud albuz sz ad nos nō affertur nisi decorticatum & utriusq medulla est pro quo.l.l.arz

Rizonichia .i.radix unguium

Rizoncia cassius felix in antidotario sunt radices dure que in ulceribꝰ aposthematum iā euacuatoꝝ remanent

Ris .i.cedrus arbor qdā dicunt ꝙ est cipressus sz falso

Risimar .i.lactuca asini

Risissebeos .i.anuiden romanū

Rissidus .i.climia

Roa .i.rosa

Roan .i.marmor

Roariati .i.egritudo in qua homo semper ridet

Roan .i. salamonita que similis est nostre & ē marmor ut supra

Roi .i.decursus uel fluxus

Roidea .i.arbor mali granati.

& raidon.i.pomum
Roiton .i.auellana yndica & eſt faufel.
Robal caradi .i.uinum coctum.
Robali eris .i.ſquama eris.
Robolie apd yſaac ī dietis ē legumē qđ apud Auic.uocatur meiſe uel mes:uer apud raſiz in almāſore aliud ē robolie & aliud mes pro quo.l.l mes.
Robiche .i.cicade
Robilie .i.robolie.
Robi .i.uinum coctum.
Robiloet herba eſt portulace ſimilis, ſz cum frangitur emittit lac & ē laxatiua ualde.
Roboſus .i.liquiritia.
Roboſar .i.amomum.
Roboſari idē quod ſupra.
Robub .i.ſucus inſpiſſatus per ſeipſum.
Robulſari .i.gentiana.
Rob ē uinum muſtum coctuz ad conſumptionem duarum partiū uel qlibet ſucus ſic coctus ita ꝙ remaneat tertia pars ut Auicena quarto canonis fen. prima cap.de cura ſinochi, ubi ponit modū faciendi rob iuiubay: illa clarius ī uenies ſi.l.l. carenum: ſed quando rob ſimpliciter poīt, debet ītelligi de muſto.
Rochach .i.feracia placenta panis ualde tenuis.
Rochac idem quod ſupra.
Roceua .i.cum aliquis ridet ſine cauſa.
Roceſar .i.atriplex.
Roceſari idem quod ſupra.
Rocua .i.cum aliquis ſine cauſa ridet.
Rocuab idem quod ſupra.
Rocuafilon .i.pentafilon.
Rodanche .i.flos roſe.
Rodaprenum .i.landrus.
Rodatiua .i.perſica.
Rodakinon .i.fructus perſici.
Rodhaha .i.rachaba.
Rodemelli .i.roſe et mel.
Rodemellion idem quod ſupra.
Rodeſiar .i.carpobalſamum.
Rodius .i.cortex mali granati.

Odia ſecūdū Dyaſ.ppīo cap.radix eſt naſcens ī macedonia ſimilis coſto: ſed paulo leīor & non equalis que digitis fricata roſe longius iactat odorē: & ideo uocatur rodia, qa rodon roſa dicit: cū oleo nardīo cephalargicis maximum remediū eſt capiti fomēto adhibita & fronti illinita & temporib9 maximum preſidium eſt. GAL. viii. ſimplicium pharmacorū cap.rodiatiza: rodiatiza eſt radix que ī macedoīa generatur ſubtilis partis ē, & diaforetice uirtutis ī calefaciendo ut ī ſecūdo utiq; ponendum eſt eam abceſſu uel tertio incipiente.
Rodiadi idem quod ſupra.
Rodiatiza idem quod ſupra.
Rodinum .i.oleum roſatum.
Rodidonium .i.morula rubi uel ſemen eius.
Rodokina .i.perſicus arbor.
Rododaphni ī libro de doctrina greca eſt roſa grece lorādrum. Eſt autem expoſitio eius roſea laurus: nam ē nomen cōpoſitū ex rodon qđ ē roſa & dafnis qđ eſt laurus: Ab Auicena uocat oleāder: A Dyas.nereō Plinī9 rododēdros nomen quidez apud nos inuenit latinū rododafnē: uocant aūt nereon Stefan9 rododafni & quid eſt.l.l.nereon
Rodo eſt inſula quedam
Rodon .i.roſa.
Rodon agria .i.roſa agreſtis alba.
Rodoleum .i.oleum roſatum.
Rodoleon idem quod ſupra.
Rodonſion .i.oleuz ro.& acetū
Rodoemdium .i.mercurialis.
Rodonoxiron .i.roſa ſicca.
Rodochantus .i.flos roſe.
Rodomel .i.mel roſatum.
Rodozacara zuccarum roſatuz
Rodoſcon .i.aqua roſata.
Rodoſconia idem quod ſupra.
Rogal .i.polium.
Rogina.i.ſciſſura ſupficialis cranei quā nos rimulam dicimus.

Rogel .i.pes
Rogelion .i.almea
Rogoſon .i.arſenicum
Rogoſoni idem quod ſupra
Roginos Paulus cap.de peripleumonia ideſt oreſmon
Roka .i.eruca
Rokiaſeos .i. centaurea
Rokial .i.amomum
Romen in confectione mitridati in antidotario uiríli exponitur rafanus
Romee .i.lapacium acutum
Romero .i.corona regia
Romilia .i.camomilla
Romiſar .i.anetum
Romti .i.rafanus, pro quo lege.l.fagaſinon
Roneſac ypoquiſtidos

CAP. CCCCCCVIIII.

Onder arabice grece & latine olibanū uel th? SERA libro agg. capitulo ronder auctoritate Dyas.eſt gūmi ex cāchi ſiue kathech & ſunt eius ſpes q̄tuor una ē melior & eſt ex terra yndie cuius color ē ſmaraldinus & ſicut color melongie & colligitur in cochiis & figura eius eſt rotunda & fractura eius eſt angulosa & ponunt illud homines ī olla terrea & agitant ollā tā diu donec figura eius rotundatur.Et poſt temp? fit rubeum:& ſecundum eſt ex terris arabum: & eſt ſecundū in bonitate: & melius ex eo eſt maſculum:& eſt illud qđ eſt rotundum albuz:& non facile frangibile:& q̄do frangitur qđ ē īterius eius eſt tenax:& quando fit fumigatio cum eo comburitur cito.Et tertium eſt īn bonitate ſicut arabicum & eſt habēs fruſtra minora q̄ ipſū & declinat plus ad colorem acori:Et quartū eſt colore albo & quando frangſtur uẽrgit color eius ad colorē maſticis:idez auctoritate Galieni ſapor olibani ē ſtipticus ſtipticitate multa:uerum album ex eo nō hz ſtipticitatem manifeſtam:uirtus eius ē que calefacit ī ſecūdo gradu:& deſiccat in primo unde eſt ſtipticum. DYAS. cap.de olibano:thus uel olibanū lacrim? eſt arboris que grece libanus dicitur qđ autem de arabia defertur candidum eſt:qđ uero de india rufum:ſz utrunq; maſculum eſt.Eſt tertiuz genus minutum ualde & rufum q̄ māna thuris dicitur:ē ergo optimū thus qđ maſculū dicitur ſubrufum & rotundū & pīgue & naturaliter leue & fragile & qđ ab igne cito īcēditur odorē ſuauē copioſe emittēs GAL.vii.ſīpliciū pharmacoy cap. de thure libanū.i.thus calefactiuū quidem eſt in ſecundo gradu ſiccatiuū autez in primo habet aūt quid ſtipticās paucum minime uero manifeſta ē ſtipticitas in albo ſecundum colorē:cortex autem eius ſtipticam uirtutē maīfeſtā poſſidet quocirca ſiccat generoſe ut in .ii.gradu ſiccatiuū exiſtat. POSSESERA.auc.dyas.abſtergit obſcuritatē uiſus:replet ulcera profunda:& īcarnat ea &.conſolidat ulcera recencia cuz ſuo ſanguine:& quando bibitur olibanum confert ſputo ſanguinis & abſcindit fluxum menſtruorū & cuiuſcunq; ſanguinis undecunq; fluat & ſanguinis qui fluit a cerebro qui dicitur meſcha & eſt ſpecies fluxus ſanguinis nariū:& phibz ulcera fraudulenta que fiunt īn ano & ī aliis membris:quādo miſcetur cū lacte & fit inde licinium & adminiſtratur: & quādo admiſcetur aceto & oleo & fit linimentū in prīcipio formice aufert eā & empetiginem:& miſcetur cum adipe anſeris & porci & curat ulcera facta ab aduſtione ignis:& ſciſſuras pedum que fiunt a frigore:& quando miſcetur cuz pice curat concuſſionez aurium:& q̄do miſcetur cum uino dulci & diſtillatur ī aurē confert dolori eius:q̄do admiſcet cum chimolea & oleo ro.& liniunt cuz eo apoſtemata ca.mamillarum que fiūt poſt partum & confert eis & ipſuz admiſcetur cum medicinis conferentibus pulmoni & emplaſtris reſoluentibus apoſtemata interiora:& quando bibit confert ſputo ſanguinis & diſſoluit flā:

& aufert triſticiam:& auget memoriaz
& q̄do bibunt de eo ſani pa⁊ meliorat
eos:ſz ſi nimis cū uino biberint inducit
maniam:& amplius cum uino occidit.
& comburitur olibanum q̄do accipitur
fruſtum ex eo,& incenditur & īflāmat
& ponitur in teſta ſubtili:& cōburitur
& quando comburis eum oportet ut
cohoperias cum aliquo alio uaſe/ quia
facit cū hoc q̄ nō incineratur. Cortex
libani facit fumum boni odoris:& ſba
eius eſt groſſior ſubſtancia olibani: &
ſapor eius eſt ſtipticus manifeſte. Et
uirtus eius eſt que deſiccat deſiccatiōe
forti quouſq; ſit ī fie tertii gradus & nō
ſunt in eo acuitas & mordicatio mani-
feſte: & confortat & abſcindit fluxum
ſanguīs p ſputū:& corroborat ſtoācuz
laxatū & confortat & conuenit fluxui
ſanguinis uentris & ulceribus īteſtīo⁊
Et olibanum ſimiliter facit hoc iuua-
mentum,niſi quia cortex eius in hoc ē
fortior propter uirtutē ſue ſtipticitatis/
ualet enim cortex fluxui humiditatum
matricis ātiquarū quādo fiunt naſcalia
cū eo:& cōfert ad abſtergendū maculas
& cicatrices/ & confert limpitudini.
Fumus olibani ita colligitur: accipe de
olibano cum forficibus paruis,& incide
& inflāma ī lucerna,& pone ipſuz ī uaſe
ex terra noua uitreato: deinde ꝯhopi
cum uaſe eneo habente oroficiū mūduz
bene & purgatum & interpone labiis
uaſo⁊ ab uno latere:aut duobus lapillū
groſſitudinis q̄tuor digitorum habētē
ut poſſis aſpicere olibanum & uidere ſi
cōburitur,& ſi flāma eius attingit uſq;
ad orificium uaſis fit etiaz inde ītroit9
per quem intromittere poſſis/ fruſtruz
aliud olibani anteq̄ extinguitur primuz
penitus extinctione completa:& facias
hoc quouſq; habeas ex fumo quantum
uis.Et tu quidem lini cohopertorium
eneum exterius linitū linitione cōtinua
cum ſpongia madefacta ī aqua frigida/
quia quando facies hoc nō calefiet ca-
lefactione forti:& coadunabitur fum9
unus ſuper aliuz:ſi uero nō faceres hoc
conuerteretur fumus qui aſcendit ad
cohopertorium inferius & miſceretur
cū cineribus inferioribus olibani/Incēde
ergo ex olibano quantum uolueris &
collige fumum eius ſecundū diſciplinā
quā monſtraui.tibi.Cīeres autē collige
per ſe & pone ſemotim. Etidem auc.
Galieni,uirtus fumi olibani eſt calidior
& ſiccior:uirtute olibani quoſq; repo-
natur in tertio gradu & abſtergit &
replet:& mūdificat ulcera oculi quēad-
modū faciunt fumus mirre & ſtoracis
Et idē auctoritate Dyas.fumus olibani
ſedat apāta oculi & abſcindit curſum
humiditatum ad ipſum:& mundificat
ulcera eius:& generat carnez ī ulcerib9
ipſius que dicuntur chilomata & ſedat
apoſtemata que fiunt in eo que dicūtur
kankri.fumus autem mirre & ſtoracis
eodē modo colligitur & ualet ut ſupra/
Et idem auctoritate Aben meſuay oli-
banū deſtruit flegma:& aufert triſticiā
& confert cordi:& auget in memoria.
Auicena de uiribus cordis dicit: q̄
confortat cor.
Roras paulus capitulo de dolore capitis/
comebat inquit roras.i.mala granata.
Roraſtrum eſt ſmilax apud Dyas.&
apud kiranidam zinilax uocatur.Plini9
īqt ſmilax quā nicophoros cognoīam9.
Roab. ara.dactili q & thamara uocant
& aliis plurib9 moīſecūdū diuerſitatē
ſpecie⁊ eo⁊ ex pte maturitat formarū
& regionū etiam nominantur/
Roſa quid eſt le.harel
Roſa gariofilata quid eſt le.qđ ſupra/
Roſa regis .i.flos ſtafiſarie/
Roſa aſino⁊ .i.flos peonie/
Roſa uinee .i.flos ſpine albe/
Ros ſiriacus expoſueruut quidam q̄ ē
flos orni & non dicunt qd ornus eſt:ſz
ros ſiriacus eſt ſumach:uide q̄ ubicūq;
in libris de greco tranſlatis habetur ros
ſyriacus.in arabicis eiſdē locis et caſib9
habetur ſumach. Nam apud Dyas.
in cap.de origano ubi eſt ros ſiriacus in
Serapione eodem loco ex uerbo Dyas.
habetur ſumach.Item in cap.de moris
ubi dicitur ſicca et trita ponūtur ī loco
roris ſiriaci in Serapione eſt ſumach.

Itē inuenitur ſyrupꝰ de fructibꝰ ī.vii. 10.Serapionis cui ſimīlis īuenitur apud Pliniū & Dyas.& ubi ille habȝ ſumach ſti habēt ſyriachus.

Roſa zamen .i.flos maluauiſci
Roſa ſeni .i.ueſum
Roſa perſica.i.rubea qnoniam a perſia habuerunt ortum
Roſa canina eſt planta in cuius radice naſcitur quaſi fungus ex quo fit ypoq- ſtidos q fungus uocat arabice tararih: & planta uocatur barba yrcina:& ē alia ſpēs roſe canine que uocatur roſago
Roſa agreſtis idem quod ſupra
Roſa marina quid eſt.l .laieralmarien
Roſago plāta ē q̄ponitur ī ātidotario uirili in potione ad ſcrofulas & eſt ſpēs roſe canīne.
Roſaidicos ſiue reſtidicos Paulus cap. de amiſſione memorie admiſcentes iqt īfrigidantia & ſiccātia ut roſaidicos: & mirſine & cetera puto q eſt ſumach
Roſaros .i.ſturnus auis
Roſaceum .i.oleum roſatum
Roſata .i.antidotū ex roſis
Roſilo .i.ariſtologia
Roſilio idem quod ſupra
Roſiliab .i.amidum
Roſo .i.mala granata
Roſoi idem quod ſupra
Roſtodor .i.bedeguar
Roſum .i.almea

CAP. CCCCCCX.

Oſtrum porcinum herba ē longitudinis unius digiti & eiuſdem lateris ſpandēs ſe ſuper terram amplectens eā cuius folia ex utroq; latere ſunt īciſa ī- ciſuris magnis:& in eius medio leuatur ſtipes paruus in cuiꝰ ſtipite fit quedam lanugo rotunda ſicut pila ſicut facit herba ſenicion q̄ cū tangitur diſſoluit confert opilatis
Roſtrum coruinum herba eſt quam plures dicunt cōſolide ſpeciē :ſȝ falſo ſicut apparet ſi leges ſīfitū, ymmo eſt herba utcūq; piloſa habēs quaſi odorē boraginis & uirtutem conſolidatiuam
Rotab .i.dactilus

CAP. CCCCCCXI.

Otabea uel rodhaha.
SERA .li.agg.cap.rodha- ha q̄do ē hu.& recēs dicit aſſaxfaſa:quando eſt ſicca dicitur akes & ē ſpēs leguminis ſic no- minata. Et idem auctoritate Dyas. primo q̄do naſcitur ē ſimilis ādacuche que naſcitur in pratis:ſed quando eſt cōpleta habet folia ſubtiliora q̄ folia ipſiꝰ:& habet ramos ſimiles ramis ādacuche:& ſunt ei ſemina in magnitudine lentis tortuoſa ſicut cornua:aliquando deſiccatur & adminiſtratur cum aliis rebus & preparatur cum ſale. Et idem auctoritate Galieni ſapor huius grani ē ſtiptic9 ſicut ſapor lētis:& uirtus eiꝰ ē ca.caliditate tēperata:& exſiccatio eiꝰ ē amplior exſicatione lentis & cōmedit ſicut lens. Et ideȝ auctoritate Yſaac benaraȝ aſſaxfaſa naſcitur ſuper aquas & non ſiccatur in eſtate neq; yeme. Et ideo nomīatur humida & qd de ea ad- miniſtratur eſt ſemen eius & folia & ē ca.& hu.& ē in eo inflatio:& ideo augȝ ſperma & incitat coitū:& auget iuua- mentū medicinarum que faciūt ad hoc & ſemen eius ingreditur in pluribus confectionibus fortibus:& quando fit ēplaſtrū cum foliis eius confert mēbris que indigent ſedatione doloris eorum: & eſt cōueniens cibo animalium.

Rozaȝ .i.ceruſa
Rozazi idem quod ſupra
Rozatah .i.litargirum
Ruaſniri eſt ſpēs miconis
Ruan .i.marmor
Ruam idem quod ſupra.
Rubea tinctorū qnid eſt.l.l.eritrodanū
Ruben .i.radix quedam q̄ afferē de barbaria ſimiliter rubē.i. caſeꝰ
Rubea conſolida .i.biſtorta
Rubeum .i.acatia
Rubicar .i.ſinopida
Rubien .i.cibus conueniens

& ſapidus & eſt caſeus recens.

Rubine .i.ſipia abluta.
Rubie .i.os ſepie.
Rubien idem quod ſupra
Rubia .i.rubea tinctorum.
Rubidus panis.i.recoctus & rubefactꝰ.
Rubrica.i.ſinopida pro quo.l.l.lepnia.
Rubus quid eſt.l.l.ſulach.
Rubius .i.liquiritia.
Rubſuſi.i.herba que rubea uocatur.
Rugge idem quod ſupra.
Rugeſar .i.cibalaria.
Rugeſari idem quod ſupra.
Rumani uel ruman.i.malum granatuꝫ.
inde romania.i.cibus qui inde fit.
Rume .i.malum granatuꝫ.
Rumes .i.lapatium acutuꝫ.
Rumeſarch .i.pimpinella.
Runegi .i.lapis ſimilis cancro: quidā dicūt ꝙ eſt cancer ī lapidē conuerſus.
Ruſatum .i.es uſtum
Ruſauigi idem quod ſupra
Ruſſacerui .i.ſemen genitale.
Ruſne .i.zirūbet & ē ſpes zedoarie.
Ruſnen .i.tri de paſta.
Ruſeritrias .i.ros ſiriacus
Ruſeritro idem quod ſupra
Ruſme .i.tri que fiunt ex azima paſta.
Ruſmi .i.cepe agreſte.

CAP. CCCCCCXII.

Vta latine &:grece:arabice uero radeb uel alſelep.
SERA.l i. agg.cap. radeb auctoritate Dyas. Radeb.i. ruta.& eſt de ea domeſtica & ſilueſtris: ſꝫ ſilueſtris eſt magis ca.q̄ domeſtica & magis acuta:que eſcis eſt non bona: ſꝫ domeſtica & maxime illa q̄ oritur circa arborem ficus uel circa cucumeres, eſt conueniens cibus. Et aliud genus rute ſilueſtris que naſcitur in macedonia & in galicia aſie quā moly ciues apellāt & aliqui armolam eam uocant:fructex eſt una radice uirgas multas habens: folia latiora plus q̄ domeſtica:ſꝫ mollia & odorem grauem habentia.& florē albū & capita maiora q̄ domeſtica:& ī tribꝰ partibus diuiſa:huius ſemen obruffum: & trigonum guſtu amarum eſt, hec in antiquo tempore colligitur, cui addito melle:& uino:& felle caponis & croco:& ſuco maratri caliginem oculis detergit. POSSE.GAL.vii.ſimplicium pharmacorum cap. moly, quidaꝫ huius rutam ſilueſtrem nominant: qdā autem armolā:uirtus autē eius ſbtilis ē & ca. ſecundum quartum gradum ūd & incidit groſſos humores & diaforat & ad urinationē prouocat:& idem.viii. ſimplicium pharmacorum cap. pigamū. Pigamum.i.ruta ſilueſtris quidem ex q̄rto ē gradu calefacientium & ſiccātiū, domeſtica uero ex tertio: eſt autem nō ſolum acris guſtu ſꝫ etiam amara quo īcidere & diaforare habet groſſos & uiſcoſos humores propter eandē autē uirtutē & per urinas euacuat, qnymmo & ſubtilium partium eſt & uētoſitatis deſtructiua: & īdcirco ad ſputationes conuenit: & animoſitates que ad uenerea pertinent:& diaforat & ſiccat moderate: eſt enim de fortiter deſiccātibus farmacis. Et SERA. auctoritate Dyas.ruta ē de rebus magis cōferētibꝰ inflationibus & uentoſitatibus & ipa extīguit libidinē coitus: ūde domeſtica & ſilueſtris ſunt ambe calefactiue, aduſtiue, prouocatiue urine & menſtruorum. Et quando cōmeditur ruta:aut bibitur ſtringit uentrē:& q̄do ſumitur in potu ex ſemine cuiuſcunq; q̄titas unius caluf cū uino ē medicamē conferens multuꝫ medicinis mortiferis. Et quando cōmedūtur folia eius ſola: aut cū ficubus ſiccis & nucibus auferūt nocumenta medicinarum mortiferarū, & eſt ultima medicina contra maliciaꝫ uenenorū quando adminiſtratur ſicut diximus. Et quando cōmeditur & bibitur ruta, ſemper abſcindit ſperma: & quando coquitur cuꝫ aneto ſicco & ſumitur ſedat tortiones:& q̄do adminiſtratur in hunc modū, cōfert dolori

lateris: & dolori pectoris & aſmati: & tuſſi: & apāti pulmonis:& ſciatice & dolori iuncturarum:& rigoribus. Et quando coquitur in oleo & ponitur in criſteribꝫ cōfert inflationi matricis & inflationibus & doloribus recti īteſtini Et quando teritur & conficitur cum melle & linitur ſupra collum matricis confert dolori eius & ſuffocationi matricis. Et quādo coquitur in oleo & bibitur occidit:& expellit lumbricos: & conficitur cum melle & fit emplaſtruꝫ dolori iuncturaꝝ & dolori ex cōcuſſiōe & fit emplaſtrum cum ea & ficubus hydropiſi carnoſe. Et quando coqt̄ cum uino uſq; ad conſumptionem medietatis uini:& bibitur confert ſpeciei humide ydropiſis. Et q̄do cōmeditur ſola ſicut eſt aut ſalita acuit uiſum: & quando fit emplaſtrū cum ea cū ſanich ſuper oculū,ſedat dolorem eius:& q̄do teritur & miſcetur cum aceto & oleo ro.& fit linitio cum eo ſedat dolorem capitis:& q̄do intromittitur in naribus ipſa aut ſucus eius abſcindit fluxum ſanguinis ab eis:& quando admiſcetur cum nitro & fricatur inde morfea alba aufert eam:& quando fit emplaſtrum cum ea cum meile & albumine ſup empetiginem confert ei:& quando ſucus rute calefit ī cortice granati & diſtillat̄ in aurē confert dolori eius:& miſcetur cū ſuco feniculi & melle & fit colliriuꝫ cū eo et confert dolori uiſus:& quando miſcetur cū aceto & oleo ro.& cōficit̄ cum ceruſa & fit linimentum cum ea cōfert heriſipille & formice:& ulceribꝫ capitis humidis:& ruta q̄do maſticatur poſt cōmeſtionem ceparum & alliorum aufert fetorum illorum.Rutam ueneis reſiſtere muſtele docēt q̄ q̄do cū ſerpētibꝫ dimicature ſūt cibo eiꝫ armantur. Docuit etiam rex ponticus q cū fratris ſui timeret inſidias rute folia cū duabꝫ nucibus & totidē caricis admixto ſale ieiunus acceperat. Agreſtis ſi ſumat̄ nimis de ipa occidit:& q̄do ipa colligit̄ maxime cum inceperit apparere flos ſi carnem tetigerit ulcerat & facit inflare cum pruritu q̄re oportet qui uult eam colligere q ungat manus & faciem cuꝫ oleo ro. Et extimauerunt quidam q ſi ſucus eius aſpergatur ſuper pullos gallinarum non comedit eos miluus. Et putant quidam q illa que naſcitur ī macedonia prope fluuium qui dicitur archimon quando cōmeditur occidit: & loca ī quibus naſcitur ſunt loca ſerpentum plena:ſed ſemen eius quando bibitur confert doloribus intrinſecis: & ip̄ꝫ ingreditur ī cōfectionibꝫ medicinaꝝ & eſt iuuatiuum. Et idē auctoritate Rufi Ruta domeſtica ē medicina maxima iuuatiua inteſtinis interioribus & confert uiſui:& gūmi eius eſt ca.ī fine tertii gradus ſic.in tertio, curat ulcera oculi quando puluerizatur ſuper ea:& confert ſcrofulis que fiunt in gutture & ſubaſſellis

Rutela eſt genus aranee & uocatur tarantula

Ruteſicar .i.naſturcium.
Rutinor .i.abrotanum.

Rutib ē qđ facit ſtare ſicut ſtat hō cū erat tenens faciem ſuam & uentreꝫ ſup terram.

CAP. CCCCCCXIII.

Hule arabice latine ren.

SERA.li. agg.cap. Rhule auctoritate galiēi renes ſani ſunt ex piſcibus illis q ſtīci dicuntur: Et quidam deferuntur ex babiloīa:& quidā ex yndia:& ex eis ſūt qui generantur in mari cozum:& ex eis ſunt qui reperiuntur ī regione lodie: & ſunt ſp̄es ſtellionis aquatici:& ipſi qdē deſiccantur in tempore autūpni. Dyas. ſtincus aīmal eſt qđ & in yndia repitur q̄drupes ſimile lacerte:& multo maius et longius et uentoſius aptum ad uenéreos actus ſꝫ ī noſtris ptibus habemꝫ eque paruulos ſicut ſūt lacerte, nouiter orte et in aqua ſunt degentia.POSSE SERA .q̄do ſumitur ī potu ex eo qđ ē iuxta renes ſtīci ſtimulat fortiter libidīeꝫ et hec medicina īgredit̄ in cōfectioībus

ad excitandū deſiderium coytus. Et idem auctoritate Alcanzi ſi bibitur ex renibus ipſis ſolum facit erectionem nimiā uirge adeo q̄ oz fieri medicinaz extinguentez ipſum: eſt ca. complexioīs et auget ſperma et libidinem: et melior ex hoc piſce eſt ille qui eſt maior et pīguior. Dyas. faciūt ad uenereos uſus ſi caro eius uno ciato potetur. Nam ſi plus ſumatur neruos ledit. Paulus cap. de ſtinco ca. complexionis eſt et ſic. ī iii.

SEQVITVR DE .S.

Abates ē nota gaudii.
Sabat. i. ſalſa q̄ fit cū aceto
Sabar. i. aloe
Sabaſa .i. cocule que a ſancto Iacobo apportātur poſtq̄ exterior cortex fricādo ablatus fuerit et margarite ſimilantur.
Sabanum .i. paniculi qui ſunt ītra grana granati uel bōbicinus pānus
Sabagit, .i. cibarium cū iure uel ſalſamēta liquida in quibus tīgitur aliquid ut caro uel aliud.
Sabauri .i. ſubtilis
Sabacen .i. nabach
Sabran .i. eſula
Saber .i. aloes
Saberemi .i. eſula
Sabel uel ſebel. i. caro rubea creſcēs ſup albedinem coulorum ex uenis contexta ad modum rethis et palpebra īuerſatur et fit rubea et aſpera.
Sabolenegi .i. emathites
Sabdenegum idem quod ſupra.
Sabiboníchimi. i. bona ſucoſitas anteq̄ ſanguis fiat

CAP. CCCCCCXIIII.

Abon. i. formicariuz: latine ſapo: Sapo fit ex forti lixiuio & quacunq; pīguedine: cuius multe ſunt ſpēs. Eſt enī ſpatarenticus qui ſic dicitur eo q̄ incidit ut ſpata & iſte uocatur iudaicus quo iudei lauāt ſericū: et eſt ali9 gallic9 et ali9 muſcatus et alius mollis et niger & uocatur ſpatarentus. SERA. li. agg. cap. ſabon auc. Pauli uirtus eius eſt que abſtergit & purificat & ē ca. & ulcerat corpus & eſt fortis in hoc: & eſt bonuz ad maturādū apāta dura & ad tollēdū ſaniem & ad mollificandū apoſtemata dura. Et idem auctoritate raſis ē ca. & ulcerat corpus & eſt fortis in hac operatione.
Sabor .i. aloes
Sabot eſt nomen cuiuſdam piſcis & eſt ſpinula.
Sabonion .i. ſpelta.
Sacamine .i. mora celſi
Sacandulion eſt portulaca ſilueſtris laxatiua & lacticinioſa.
Sacach eſt roſa rubea uehementer.
Saccaron ē mel in arundinibus collectū candidum dentibus fragile ad auellane magnitudinem & eſt zucarum after.
Saccara idem quod ſupra
Sachahachahemenon. i. flos papaueris
Sachahic eſt flos papaueris albi.

CAP. CCCCCCXV.

Achabenz arabice grece & latine ſerapinum. SERA. libro agg. cap. ſachabeng: ſiue ſachabenigi auctoritate Dyas eſt gūmi cuiuſdam plante ſimilis galbano in figura ſua & ē una ex ſpēb9 ferule ſicut apparet in littera ferula. Melius autem ex eo eſt clarum exteri9 rubeum: & interius album: odor eius eſt inter odorem aſſe & odorem galbani. POSSE. SERA. auctoritate Dyas.

confert dolo ri pectoris & attritioni lacertoꝝ:& tuſſi ātiq̄:& aufert ſuꝑfluitates groſſas que ſunt in pulmone: & curat epilenticos:& ſpaſmum cuꝫ facit declinare capuꝫ ad poſteriora: & ualet dolori ſplenis & paraliſi:& illi q̄ amiſit ſenſum & motum alicuius membri cā frigiditatis q̄ accidit neruis:& cuſtodit corpꝰ a frigore:maxime uero a frigore febrium ꝓdicarū:& fit cum eo iūctio in doloribus magnis:& confert. Et quando bibitur cum idromelle ꝓuocat menſtrua & interficit fetum.Et quādo bibitur cum uino confert morſibꝰ uenenatis: & quando odoratur confert ſuffocationi matricis:& quando linitur cuꝫ aceto ſuper cicatrices attenuat eas & iſpꝫ abſtergit ueſtigia ulceꝝ oculorū & confert obſcuritati uiſus: & aque q̄ deſcēdit ad oculū:& ꝓhibꝫ eā & diſſoluit̄ ſicut diſſoluit̄ aq̄ cū aīgdalis amaris ut ruta:aut pane calido & ſic admīſtrat̄ ad ea que diximus: & eſt contrarium uenenis mortiferis:& aliquando teritur cum aceto & linitur ſuper ordeoluꝫ & aufert ipſum:& confert collice.& q̄do ſumītur in potu:aut fit cum eo criſtere purgat flegma groſſuꝫ qđ ē in iūcturis & mollit uentrē mollificatiōe cōpetēti: et cōfert emoroibibꝰ q̄do ſuīt̄ ſimplex aut cōpoſitū:et eſt conueniens medicīs laxatiuis acutis:et expellit uentoſitates groſſas:et diſſoluit lapidem:et confert rigoribus febrium:et auget ſperma:et ē bonum epati:et purgat aquam citrinaꝫ et cōfert pūcturis ſcorpionis:et cōfert uentoſitatibus inteſtinorum & coſtaꝝ & purgat flegma uiſcoſum:& doſis eiꝰ ſimplicis eſt a.ʒ.i.uſq; ad aureū.i. īfuſi aliqua decoctione:aut in aqua rute: aut aq̄ mellis:aut fenugreci:& ſi admiſcetur cum aliis medicinis infrigidatur:et ſic doſis eius ē a.ʒ.ʒ.uſq; ad.ʒ.i. Et meliꝰ ē illud cuius color declinat ad rubedinē et eſt clarum habens odorem bonum et acutum ſaporem:et confert doloribus emoroidarum quando bibitur ſimplex aut compoſitum:& eſt conueniens adminiſtrari cum medicinis laxatiuis: & prohibet difficultatem:aut grauedineꝫ earum ſuper naturaꝫ:& reſoluit uētoſitates groſſas q̄ generantur in corpore GAL.viii.ſimplicium farmacoruꝫ cap. de ſerapino ſerapinum.i.ſerapinū opos eſt ca.& ſubtiliū partium ſimiliter aliis opis:habet autem & quid abſterſiuum quo & cicatrices que ī oculis expurgat & ſubtiliat: quinymmo ſuffuſioībꝰ ꝓp groſſiciem humorum fientibus bonum eſt farmacum. Ipſa uero planta ex q̄ fit ferule ſimilis exiſtēs debilis & ītutilis eſt: nominatur autem principalius illa ſerapinum:opos enim eius ab utentibus nomīatur ita ſicut & alia multa ꝓpter defectuꝫ uocabuli nominamus abuſiue melius erit ipſum non ſerapinū:ſꝫ opos ſerapini dicere. Paulus cap.de ſerapino ca.eſt & ſic.in tertio gradu & iſpꝫ diſſolutum in ſuco rute frangit lapideꝫ & facit urinare :& fit collirium contra pannuꝫ oculorū:& confert obſcuritati uiſus & aque deſcendenti ad oculū cuiꝰ receptio ē hec. Recipe ſerapini.ʒ.i.diſſoluatur ī.ʒ.i.ſuci celidonie zucari.ʒ.ii. & diſtillet̄ cū lacte mulieris ana eq̄liter.

Sachaſi .i.filix
Sacharch .i.papauer nigrum cuius flos eſt rubeus totus
Sacra herba .i.berbena
Sacer ignis .i.ignis perſicus
Saceatum .i.uinū ex fece ſacris expreſſum
Sacheifaciroſa .i.ſpica
Sacilio .i.affodillus
Sachilio idem quod ſupra
Sachilie lūcenea .i.roſa regis & alio nomine uocatur chiſcebenium
Sachidalion .i.affodillus

CAP. CCCCCCXVI.

Achiliēmenie arabice grece blitoci:uel bliton:uel olus iamenuꝫ:uel olus coxilides: latine uero beta agreſtis:uel blitis SERA.libro agg.cap. ſachilie menie ſiue Sachalaiamena auctoritate Galieni ſachiliemenie. i .olus iamenum

omnibus eſt notum uirtus eius eſt fri. & hu.in ſecundo gradu. POSSE. SERA. auctoritate Dyas.herba ipſa cõmeditur & mollit uentrem & non ẽ oĩo uirtus in ea ex rebus medicinalibus & habet in ſe aqueitatem multã pluſq̃ omnia alia olera:& quando fit ẽplaſtrũ cum ea ſuper apoſtemata ca.confert: & ſedat ſitim & tuſſim'que fiunt a caliditate. Et ipſum eſt pauci nutrimenti q̃do cõmeditur:& tarde penetrationis. Et idem auctoritate Yſaac quando fit emplaſtrum cum radice ipſius confert ulceribus que dicuntur faui a quibus emanat humiditas ſimilis melli. Et idẽ auctoritate Habyx ẽ fri.& hu.ĩ ſecũdo humiditas eius ẽ amplior q̃ humiditas lactuce & cucurbite & ſubſtãtia eius ẽ aquoſa non habens in ſe groſſiciem qa cito deſcendit & mollit uentrem. & iõ modice reddit nutrimentũ ex ipſo. Et exprimitur ſucus foliorum & miſcetur cum oleo ro.& confert dolori capitis q̃ accidit a calore ſolis. Et quando coq̃t herba ipſa & proiicitur ſup ipſam oleũ amigdalarũ & ſucus malorꝝ granatorꝝ dulcium confert tuſſi ſicce que eſt cuꝫ caliditate & aſpitate pectoris.DYAS. blitis fri.eſt & hu.nimis relaxat & comeſtus uentrem mollit:euſtomacus eſt et indegiſtibilis hũi. corporis medicamibꝰ nõ facit:natura eiꝰ ſine actimoĩa uiſa eſt uentrem uſq; ad colerã plerũq; conturbat. Et idẽ auctoritate Hippo. precipit ad ſiſtenda nimia menſtrua feminarum in cibo dandum clauos .i. porros pedũ ĩpoſito eo liniri & cõprimi credunt, ſucus eius ex uino datus utiliter ſcorpionũ uenenis reſiſtit. qbus etiam putant ipſum tritum & ĩpoſitũ plagis mederi.

Sachilie .i.affodillus
Saclinotus .i.pulegium
Sachilic bũcena .i.roſa regis & alio nomine uocatur ſahachiſcelnenam
Saclinabiam .i.abrotanum
Saclinopus idem quod ſupra
Sacholochadea ẽ nomẽ cuiuſdã uermis habentis .xiiii.pedes
Sacholomas ideſt ſtolimas, pro quo lege.l.cardus ſilueſtris
Sacholamos idem
Saccon .i.prima ſp̃es calcãti
Sachuhi fandaricon.i.ſcolopendria
Saculon fandericon idem quod ſupra
Sacundulion eſt portulaca ſilueſtris q̃ eſt laxatiua ualde
Sacudeum .i.allium agreſte
Saccupalea quid eſt.l.l.cinoſbatus
Sadaf .i.coclea marina
Sedafa.i.qđ fit de cocleis q̃ apportãtur de ſancto iacobo poſtq̃ exterior cortex fricando ablatus fuerit & ſimilantur margarite

CAP. CCCCCCXVII.

Adaram ſaderna SERA. libro agg.ca.ſadaram & eſt dictũ ĩ lingua perſica nigrũ cadaka & eſt res nigra cum qua tinguntur ligna in chaaman & eſt herba uel ſucus magne nigredinis ĩgrediens in medicinis odoriferis: & zebara & eſt algalia habens odorem'bonum:& ĩgreditur ĩ medicĩs ad multa huiꝰmodi eſt fri.& ſic.in tertio gradu. Et idem auc.Aben meſuay eſt fri.& ſic .ĩ tertio gradu & ſtipticũ prohibet ſanguinis fluxum:& confert caſui capillorum.
Sadar .i.agrifolium, cuiꝰ fructus dicitur nabach.
Sadage .i.folium.
Sades quid eſt.l.l.oſtracorum
Saderna .i.nigrum
Sadenig .i.pulegium
Sadenigi .i.ematites
Saderna .i.ſadarã
Sabeb .i.ruta.
Sadurum .i.ſcotomia
Sadurief .i.amomum
Saduriar idem quod ſupra
Safati .i.puſtule faciei.
Safas ẽ illud quaſi ſtannũ qđ remanet quando efficitur ceruſa & eius ſubtile eſt ceruſa:uirtutes eius ſunt in affideos
Safan .i.album
Safara .i.abrotanum

Safar .i.gariofilus
Safarum .i.oleum in quo eſt infuſum ferrum
Saffaf .i.ſalix
Saferetrum .i.baſilicon
Safer .i.ſubet
Safena ē uena que ē ſub cauilla pedis
Sagapinum .i.ſerapinum
Sagaos .i.nitrum
Sagarion .i.abrotanum
Saginatus .i.pinguis
Sagimen .i.berbena
Sagi .i.panicum
Sagonu .i.agnus caſtus
Saginon idem quod ſupra
Sagofilon .i.millefolium
Saguaſara .i.abrotanum
Saguar .i.alumen
Saguari idem quod ſupra
Saha eſt ſp̄es conſolide
Sahara ſubez: uel ſubezia .i. uigilatio dormitatiua.
Sahade .i.ſapurios
Sahafa .i.morbillus
Sahati .i.albuz
Sahanicus ē genus cibarii & ē cōpoſta.
Sahati ſcelneman .i.roſa regis

CAP. CCCCCCXVIII.

Ahanc arabice grece tymbra, latine ſaturegia. SERA. li bro agg.cap .ſahanc auc. Dyas.Sahanc ſiue Sahater eſt plāta omnibus nota.Naſcitur locis ſaxoſis & aſperis & ē ſimilis thimo niſi quia folia eius ſunt maiora & molliora & habet ſpicam plenā floribus,quorum color tendit ad citrinitatē & uiriditatē Et uirtus eius eſt ſicut uirtus thimi:& admīſtratur ſicut thimus:& ē ca.& ſic. in.iii. gradu & ponitur in cibis & q̄dā ex eis ſumitur in ortis: & eſt debilioris operationis q̄ alia:& ipſa ē magis conueniens in cibis quoniā acuitas eius eſt magis remiſſa. POSSE. SERA. uirtus timbre eſt calefactiua multum: & deſiccatiua & reſolutiua:& ꝓuocat urinam & menſtrua:& expellit fetuz:& facit excreare ſuperfluitates a pectore. Et idē auc Abē meſuay.ſaturegia ē ca. & ſic.in tertio gradu & magis agreſtis & ꝓprietas eiꝰ ē qꝫ expellit ſupfluitates q̄ ſunt ī ſtomaco:& prouocat mēſtrua & acuit uiſum debilitatū ab humiditate & iō cōmeditur in hoc caſu cū rafano & bederaos:& confert dolori ſciatice quando fit emplaſtrum cum ea cū frumento trito: & agreſtis fortior eſt domeſtica.

Sahaphach ſecundum Auicenam eſt ā ſūma bothor ulceratorum:& dicit ſaphati incipiens eſt bothor prouexieus diuiſe medicatione locorum:deīde ulceratur ulceribus cruſtoſis & ſunt ad rubedinem decliues:& quando mittunt uirꝰ nominatur ſeregī ſahafan. Aliq dicunt qꝫ ſahapha ſunt macule rubee q̄ ſunt in facie cum puſtulis paruis.

Sahafad idem quod ſupra
Sahafari idem quod ſupra
Sahalide idem quod ſupra.
Sahic eſt interfector patris ſui & eſt ſatirion.
Sahik .i.roſa rubea uehementer
Sachaſules .i. apoſtemata cerebri
Sachaik alnectā.i flores papaueris rufi & ē ſīliter panniculus accidens oculo ex īflatiōe ueāꝫ eiꝰ apparētiū ī ſupficie cōiūctiue:et cornee
Salkaich elnemē idem quod ſupra
Salaliſtes .i.lapis

CAP. CCCCCCXVIIII.

Alamonica ē herba ſecūdū auic.li.ii.in proprio.cap. q̄ īuenitur ī mōtibus yſpanie ſilis aneto humido, & folia eiꝰ ſūt ſicut malua & poma eiꝰ ſūt pua & īuoluitur ſup arboreꝫ ſicut uolubilis uulgus eniꝫ extimat qꝫ ex eo fit ſal armoīacū ē reſolutīa & exſiccatīa cōfert poſita cū aceto ſup heriſi pillā & linit ſup apāta flātica & ſup ulcera ambulatīa & linitur ſup podagrā & cōfert ei ſuppoīt cū oleo.ro.ad dolorē matricis & linit ſup mordicationeꝫ ſcorpionis

Salchruharet .i.ſpoliuꝫ ſerpentis
Salmacina .i.ſalſa
Salſa .i.argilla uel creta noua
Salethea .i.caſſialignea
Saleghea idem quod ſupra
Salen .i.ſanguis draconis
Sale .i.auena
Saleremi .i.eſula
Salmētana .i.platociminum
Saler .i.aloes
Salis equina .i.cauda equina
Salix qd ē.l.l. chulef
Saliunca.i.ſpica romana genus herbe q̄ radiculas & folia ſubrufa hꝫ & flores ſimiles uiole pluriōs q̄ a terra refoſſa ī modum ſcopuloꝝ cōſtringitur Naſcitur autem in lapidoſis locis ſūmis:et in norica regione:Illa uocata eſt optima q̄ eſt odorifera & ſine ſablone: et recens plurimos ramos & radices habens poſt eādē q̄ & ſpica celtica q̄uis īfirmior ſit Dyas quidam mētientes dicunt ipſam eſſe ſpicā celticā & pro ea ipſaꝫ uēdunt
Saliola .i.centaurea
Saluia paulus ī ꝓprio.cap.fortis opacionis eſt illa q̄ ē famelici hoīs & ieiuī:et ꝓprie cuiꝰ cōplexio ē ca.uſq; ad empetiginēꝫ :et confert palpitatioī palpebre & albuginī:et interficit uenena omnia
Saluede .i.rubeus
Saluicula .i.centaurea
Salpinga .i.fiſtula qua ſugitur aliqd exiſtens in aure.
Saluia uſualis quid eſt. le. eliffagus
Saluia romana idem quod ſupra
Salorbia quid eſt.le.hachille
Saloca .i.caſſialignea
Sal coſtū .i.ſa lgemma
Salmoran .i.piretrum
Salu .i.paſtinaca
Saluſtran .i.bdelliū
Salmuria quid eſt.le.garus
Salſugeꝝ .i.almuri
Sal quid eſt.le. malk
Sal metallinꝰ .i.ſal gēma.
Sal alkali uel alkal fit in hunc modum accipe de herba kali q̄ alio nomiē uocat uſnen & fac in terra foueā magnam & ꝛple foueā ex herba illa dum eſt recens & accende ignem in ea :et quando erit illa herba cōbuſta pone de alia ſupꝫ eam & fac ita donec fouea erit plena ex illa herba bene cōbuſta & dimitte extīgui ignem & īfrigidari cinerē deīde detege ſub cinere fouee quia tu inuenies ſalem nigrum petrificatū uel cohagulatum in magno globo in fundo fouee
Sal capadocium .i.ſal uſualis
Sal anderene.i.ſal alexādrinū uel lucidū & eſt ſal nitrum
Sal taculum debet dici ſal coculum & eſt ſal cōbuſtum pro quo.l.malk
Sal armoīacū dicitur qa ī armeīa repit quod dicunt quidaꝫ ex herba fieri licet falſo & quid ē & quomō fit.le.nuſador
Sal trageſicū illud nō habēꝰ ut ī alexādro.
Sal petroſū ē fuligo nata ī tectis balneoꝝ
Sal nafricus eſt ſal nigrum
Sal maſſe eſt ſal uſualis
Sal lucidum .i.ſal nitrum
Sal gēma dicitur qa clarū eſt ut gēma & eſt uena terre & ē ca.& ſic.& habet effectū ſalis armomaci fit ex eo ſuppoſitorium
Sal nitrum & baurach.i. affronitꝫ: & quoddā eſt naturale:& qddā artificiale ut apparet ſi le.baurach
Sal mineralis eſt ſp̄es ſalis q̄ reperitur in mineris mōtiū cuius uirtus eſt ſatis corroſiua & deſiccatiua quod inuenies ſi.l. malk
Sal arſenicum .i.arſeīcū ſubliātuꝫ
Sal panis.i.uſualis pro quo.le.malk
Sal yndus eſt in colore ſalis & dulcedīe mellis ut Auicena quarto canone fen. prima de aſperitate lingue & eſt zucaꝝ qđ inuenitur cohagulatum ſuper cānā mellis ī yndia ſicut ſal loco eiꝰ ponūtur candi.l.zucarum
Sal taberzet.i.ſal gēma illud uocabuluꝫ ponit.auic.iii.canone.cap.đ cura retēſioīs urine
Sal ſodome quid eſt.le.malk
Sal aebroch .i.ſal alchimiſtarum
Sal ſacerdotale eſt quedaꝫ compoſitio ſicut ponitur in antidotario uirili.
Samatalarabi .i.gūmi

Samada .i.ſimia
Samedar .i.embotum
Sanabar eſt ſp̄es pini
Sanamunda .i.gariofilata
Sanarion .i.affodillus
Sanbac .i.ſambacus
Sathanathi eſt fructus arboris ſidre
Sandaraca quid eſt.l.ſandaros
Sādarx eſt ſp̄es tribuli:& ſimiliter q̄dā regio ſic nominata.
Sandachias ē herba q̄ uocatur teſticul9 uulpis

CCP. CCCCCCXX'.

Andaros: uel baratin: uel greſſa:uel ſandaraca arabi. grece gium:latine uernix.

SERA libro agg.cap. ſandaros.i.uernix & eſt gūmi ca.& ſic. cōplexionis ē in ſecundo gradu. Et idem auctoritate Abix ca.ē.& ſic.ſ3 caliditas eſt pauca:eſt enim ſimile karabe ſ3 non ita durum.& in eo paru3 ē amaritudīs: & affertur a terris xp̄ianorum. Paulus cap.de uernice:uernix eſt.gūmi cuiuſdā arboris que in xp̄ianor9 partibus naſcit que arbor iuniperus uocatur:unde ab ea tempore eſtiuo quedam gūmoſitas egreditur q̄ actione caloris exſiccatur & induratur & dicitur uernix que cum colligitur eſt albi coloris:& cū ātiq̄tur eſt ſubcitrini:& cum plus antiquatur eſt ſubrufi coloris:quecunq; ſit, dūmō ſit lucida & clara eligenda ē.Et dicitur etiā uernix quoddā q̄ conficitur ex oleo ſeminis lini:& uernice & inde illiniūtur uel conſolidantur colores picturarum habet aute3 uernix uirtutē cōglutinādi ex uiſcoſitate ſua & clarificandi: & cōſeruandi q̄d ſatis patet. Nā pictores ſupra alios colores ponunt ut luceſcāt & alios colores conſeruet. POSSE. uernix autē q̄d eſt gūmi abſq; cōfectiōe ualet contra fluxū ſanguinis ex naribus ſi puluis eius confectus cū albumīe oui tēporibus & fronti ſupponatur cōtra uomitum colericum fiat ex puluere ei9 emplaſtrum & olibano & albumīe oui & ſtomaco ſuperponatur. Idem etiam fiat contra diſinteriam addito aceto & ſuperponatur pectini:puluis etiam eius in ouo ſorbili datus ualet contra uoitū colericu3 & diſinteriā:ualet etia3 puluis cōtra interiorē & exteriorem ſolutioē3. SERA predicto li.& cap.uernix cōfert catarro quando fit fumigatio cum ea: & deſiccat ulcera & abſcindit ſanguiē3 menſtruum. Et ide3 auctoritate Bedigoras de proprietate eius eſt conferre catarro & deſiccat fiſtulas:& eſt ſic. & ca.ī ſecūdo gradu euellit ſuperfluitates flegmaticas que ſunt ī ſtomaco & ītestinis & occidit lumbricos & aſcarides & confert fluxibilitati neruorum que accidit a frigiditate & hu.& repletione. Et idem auctoritate Abix, quando fit ſuffumigatio cum eo confert catarro capitis.& quando puluerizatur ſuper ulcera deſiccat ea. Et idē auctoritate Atabari ſandaraca eſt ſimilis karabe in uirtute ſua:& confert fumigatio ei9 corize: & deſiccat fiſtulas: & confert ſputo ſanguīs & emoroidib9:& ē gūmi citrini coloris ſimile karabe ſ3 non ita durum ſicut karabe:& eſt in eo parum amaritudīs:& affertur a terris xp̄ianor9 & uirtus eius eſt ſimilis uirtuti karabe. Et quando fit cu3 ea fumigatio cōfert fiſtulis:& quādo accipitur ex ſādaraca & oleo ro.& linitur cū eo confert ſciſſuris que fiunt in membris & manibus & pedibus:& ſi non inuenis pone loco eius pondus tertie partis plus pondere ipſius de karabe q̄d dixit Galienus eſſe gūmi haur romane ubi ſciendū q̄ illud uocabulum ſandaraca aliter intelligitur in libris arabū:& aliter in libris grecor9. Nam arabes pro ſandaraca intelligunt uernicem ſicut dictum eſt.ſ3 greci pro ſandaraca intelligunt quēdam lapidem rubeum ignei coloris:unde Plinius ſandaraca affertur a ponto & capadocia:& ſicilia, & ē lapis ignei coloris. DYAS. cap.de ſandaraca in eiſdem locis naſcit ubi auripigmentū: hoc idē dicit Dyas. cap.de arſenico: & dicit q̄ eligenda eſt ſandaraca que eſt colore rufa ualde: &

facile teribilis & crepula munda colorē habēs cīnabari & odorē ſulfuris:uirtus eſt ei ſimilis arſenico, unde eſt cauſtice uirtutis & díaforetice:et ſtiptice reſine mixta allopitias curat cū pice ungues leproſos excludít:oris uulnera & nariū curat omnes puſtulas cum oleo purgat oleo mixta pediculos curat:puſtulas cū adipe mixta mundat: condilomata ani compeſcit:empicis cum melle & uino utiliter datur:fumigio tuſſim prohibet maxime reſine mixta:fum9 ore accept9 uocem limpidat cū melle accepta, ſicut electuarium aſmaticis medicatur ſiue uoci obtuſe cum reſina ut catapucia accepta: Yſaac in uiatico ſimiliter ſeqt̄ modum grecorum ſicut cap. de dētib9 putridis:& cap de morfea. Similiter Galienus in ātidotario minori ī ātidoto illo qđ incipit medicamen ad polippum narium.

Sandarachia .i.ſandaraca
Sandare ſuoti .i.timiama fuſile

CPP. CCCCCCXXI.

Andal ara .grece:& latine ſandalū. SERA. libro agg. cap. ſandal. i. ſandalum defertur ex ſiri:& ē album & rufum:& citrinū: ē fri. in tertio ſic. in ſecundo: Et melius ex ſandalo ē citrinū pingue: poſt citrinum rubeum & ē magis ſiccum citrino & poſt ipſum albuz Et idem auctoritate Albugerig album eſt fri. & ſic. ī tertio gradu: ſz citrinū et ru. ſunt fri. in tertio; & ſic. in ſecundo. POSSE. SERA. auc. Aben meſuay confert dolori ſtomaci & epatis ex colera ru. & rubeum eſt frigidius albo:& citrino & ē magis iuuatiuum. Nam ipſum probibet fluxum humoꝝ ad mēbra:& ē ſicut fauſel ī frigiditate & ſiccitate:& fortificat gingiuas & ſtomacum. Ft idem auc. Aben meſuay confert cardiace cum fe. quando linitur cum eis ſuper cor:& idem auctoritate Yſaac benaran cōueniunt calefactis: & cōferunt debilitati ſtomaci & cardiace que accidit a colera quando teruntur & miſcentur cum aqua ro. & applicāt exterius:& quando conficiuntur cum aqua ro. & pauca cāfora & liniūtur īde tempora confert ſode q̄ fit a caliditate & quando miſcetur cum una quātitate ſandali albi media quantitas ſarcocolle & conficitur cum albumine oui & ponitur ſup tēpora et cōfert ſode colerice & phibz deſcenſuz catarri ad oculum: & linitur cum eo in balneo & prohibet ardorem pſilotri:& ſandalum rubeū eſt frigidius albo:& quando miſcetur cum ſuco ſolatri:aut ſēpuiue:aut portulace aut lenticule aque: confert podagre ca. & apoſtematibus:& prohibet humores ab illis membris:& melius ex ſandalo ē citrinum pingue:& poſt citrinū rubeuz & eſt magis ſicum citrino: poſtea albū: & idem auctoritate albugerig: album ē fri. in tertio gradu teritur & reſoluitur cum aqua ro. & ī catarris ca. poītur in fronte & in ſtomacis calidis & infrigidat ea:& confert fe. ca. & birſen:& ſtomaci debilitati: ſz citrini & rubei ſūt fri. ī .iii. ſic. ī ſecūdo nō habētes ſtipticitatē neq; ponticitatem roſay:& q̄do diſſo. luūtur ī aqua ro. & ponūtur ſupra ſtomacū conferūt fe. acutis & debilitati ſtomaci: et ſode que fit a caliditate. Ft idem auctoritate Atabari rubeum eſt frigidius albo et liniūt cū eo apāta ca.

Sanamen .i.abrotanum
Sanchanachi. i. quidam fructus arboris ſidre.
Sandras eſt regio quedam
Sanmagentoram .i.gūmi abietis
Sane .i.tumores qui fiūt cito: et cito recedunt
Sandax eſt herba de qua tīgitur blauus color

CAP. CCCCCCXXII.

Anich arabice: latine piſcis AVIC. libro ſecundo cap. de piſcibus meliores piſces ſunt illi q non ſunt magni ualde & qui non habent carnem

duram:neq; ſiccam:et in quibus nō eſt pīguedo multa neq; mucillago:ī quib9 nō eſt malus ſapor neq; odor:et quorū ſapor eſt ſuauis ſūt cōueīentes:et qui ſūt pīgues nō ſuperfluā habētes pīguedinem:neq; groſſam: neq; ut ſepum: et illi quibus nō cito aduenit fetor:et illi qui ſūt minores:et eligitur ex piſcibus duram carnem habentibus ille qui eſt minor et ex habentibus molleȝ carneȝ ille qui eſt maior & de illis qui habent fluxam carnem ſalitus melior eſt eo q eſt recens. In locis autem in quibus morantur electio quoniam illi q morāt in locis pretoſis meliores ſunt.deinde ī arenoſis:& eliguntur in aquis dulcibus currentibus in quibus non ſunt ſordes: & non ſunt limoſe:neq; lacuāles: neq; campeſtres:& non ſunt de lacumis puis que flumina non bibunt & in quib9 nō ſunt fontes. Et piſces quidem marini ſunt laudabiliores & ſubtiliores:& melior ſp̄es ē illoȝ qui nō ſunt niſi ī mari & pelagini:& q morant ī aqs diſcoptis flatui uentorum ſuper ſe ſunt meliores illis qui ſūt ecōtrario:& illi q morātur in aquis multarum agitationum qa uehementiori indigent exercitio q̄ illi qui habitant in aquis ſtantibus. Et piſces quidem marini ſunt optimi potiſſime cum ipſorum habitatio eſt ī littoribus petroſis & arenoſis & pellagini & plurimi exercicii:ſecundum autem cibum illi q cibātur herbis bonis & radicibus plātarū ſunt meliores eis q cōmedunt ſordes q̄ ꝓiiciuntur ad loca ī ciuitatib9 infuſionum & radices herbarū:aut plātarum malarum quāuis ſint in ultimo boni ſaporis. Modus autem melior ī quo piſces cōmeduntur eſt illorum qui ſunt aſſati ſuper teſtam :frixi uero ſūt cōuenientes habentibus fortē ſtomacū & aſſati quidem ſunt nutribiliores:& tardioris digeſtionis:& elixati ſūt ecōtrario. Et melior eorum decoctio eſt ut decoq̄tur aqua donec ferueat: deīde proiiciantur in ea. Salitī autem illi ſunt meliores qui ſunt recentes & qui ſunt conditi cum aceto & cum rebus cōdiētibus cibaria:& aque quidem in qbus elixantur hii piſces ſunt uehementis mūdificatiois & ponūtur in criſterībus exſiccatiuis. Omnis piſcis eſt frī. & hu.uerum quidā piſces ſunt calidiores per comperationem ad complexionem aliorum piſcium. Et ſaliti qdē ſunt ca.& ſic.& quāto plus antiquātur tāto plus illa complexio augmentatur:& aq̄ eorum ſimilis eſt almuri:unde qui ſunt recentes generant flegma uiſcoſum: & mollificāt neruos:& nō ſūt cōueīētes niſi ſtomaco calido ualde. Aq̄ piſciū ſalitorū criſterizata cōfert dolori āche ualde GAL.ī āforiſmo illo eorum qui nutriūt ayt piſces petroſi & de aq̄ clara ſ̄btiles chimos ſūt gnērātes;& uelociter nutriūt:ſȝ cito diſſoluūtur. Et ī libro dinamidiarum cap.de generātibus ſuperfluitates generantes ſuperfluitates ſunt piſces fluuiales & ſtagnei:& ī limoſa aq̄ degentes & de mari omnes pelagici & coclee q hu.melancolicū generāt: & de eis ſunt quidam qui multum nutriunt ut molachia omnia.ſ.pulpi ſipie/uligines & ſimīlia. Et idem in eodē libro /cap. de hiis q̄ multuȝ nutriunt:& de hiis que parum nutriunt. Et idem eodē libro cap.de euchimis & cachochimis: piſces euchimi ſunt mediocriter omnes ſquamoſi preter eos q ī paludib9 & ſtagnis & fluuiis limoſis & turbidis degūt:odore uero & ſapore cognoſcēdi ſūt piſces, etenim grauiter olentes & inſuaues & nauſeam concitantes ſunt qcūq; degūt in aqua putrida & mala:ſimiliter ſunt cacochimi dracones marini delfini gallicorani carnu orfii:ſcorſii: grōgi:glaci: trachuri: murene: framgi:& omnia alia pelagia cacochima. Et idem eodem libro cap.de diſpectis:ſunt enī diſpecta .i.dure digeſtibilia omīa oſtrea: pagure cancri: corani:pulpi ſipie & uligines: & omnia que uocātur molachia.SERA. libro agg.cap.ſanich aqua piſciū ſalſoȝ confert ulceribus putridis ſicut almuri ſimiliter dolori & ulceribus īteſtinorū q̄do cum ea fit criſtere. & hoc ideo qa attrahit humores qui ſunt in ſcia. &

lauat intestina:& desiccat ulcera que sunt in eis:& illa qua medici plus utūt est aqua anguille salse & pisciū salsorū/ Caro piscis balane que dicitur kesam cōfert administrata morsui tyri. Raby moyses cap. de piscibus. Pisces petrosi generant bonum sanguinē. Mesue cap. de asmate oua turchi conferūt asmati & opilationi pectoris & pulmonis. Est alius piscis secundum Auicenā et Serapionem remouens dolorē capitis quē scies si leges fead. AVIC. draco marinꝰ si scindatur et ponatur supra morsum suum cōfert. De cācro inuenies ſi. le. sarcan. De sipia iueīes si le. sipia.

Sādicum est cōfectio que in dinamidiis Gali. habetur & est cōfectio alfasiricon sicut patet si le. siricon: sꝫ quando non ponitur ꝑ confectione ē tafanus sicut iueni in dinamidiis.

Sanhic .i. triticum coctum cum multa aqua

Santion .i. gladiolus

Sanction quid est. l. l. fagasmon

Sansifragia est herba similis pinpinelle nō differens nisi ī pilositate/qa pīpinela est pilosa, sed sāsifragia non habꝫ pilos. Paulus ca. est & sic. in tertio gradu: & ualet contra strāguriam:& uiciū lapidis & dolorem ilicum.

Sannon .i. affodillus

Sāguis draconis qd ē. l. l. demalachchezꝫ

Sanfugir quid est. l. l. dem

CAP. CCCCCCXXIII.

Anguissuga ē uermis oībꝰ notus: sꝫ ex hiis debet eligi secundum Auicenā primo cān. fen. quarta. cap. de sanguissugis in quibus nō est uēnositas/ ab eis enim cauendum est que sunt ex genere uenenosorum magna habentia capita:& quorū colores sūt ātimoīales & nigri:aut uirides:aut q̄ sunt lanuginē habentes & super q̄s existūt fila colore azuli. Et que sunt diuersorum colorꝫ in omnibus enī istis existit uenenositas & prouenīt ex eis apāta:& sincopis: & sanguinis fluxus:& se. & laxitas:& ulcera mala: eas quoqꝫ non accipias ex aquis malis in quibus est limus niger & cenosus:& statim turbantur & fetent: sꝫ illas elige q̄ in aquis bonis colligūtur in quibus morantur rane. sitqꝫ earum color similis rei sup quē existit uiriditas:& tēdātur super eas fila duo, colorē arsenici habentia:& rufe rotunde q̄ sūt coloris epatis:& ille que simulātur, pue locuste: et que caude muris similes existunt & minute parua habentes capita omnes iste eligende sunt. Et nullas magis eligas q̄ habentes uētres rubeos:& dorsum uiride:& precipue si ex aquis fuerit currētibus:& ipse quidem, anteq̄ ponātur per diem unuꝫ quasi sunt colligende & cōstrictione faciendum ē ut euomant donec q̄dī earū existit uētribꝰ egrediatur: si hoc fieri potest. Et ipīs parum sanguinis agni uel alterius rei piiciatur ut īde nutriātur ātеq̄ ponāt deinde sumantur & earum uiscositas & sordicies cum aliquo qd̄ sit ut spongia mūdetur locꝰ preterea ubi sūt porēde cuꝫ baurach lauetur & fricatione rubificetur: postea cum uoluntas apponēdi sanguissugas fuerit ī aq̄ piiciātur dulcē ut emūdētur. Deīde apponātur ex eo autem q̄ eas efficit uolūtarias ad se suspēdēduꝫ est ut locus luto liniatur: aut sanguīe: cūqꝫ fuerint plene:& eas piicere uolueris puluerīza parum salis sup eas aut cineris sete combuste: aut lini: aut spōgie combuste: aut lane combuste & cadent. Et melius est ut postq̄ cadūt locꝰ uētosa sugat & ex sāguīe loci paꝫ per accipiatur ut morsure ipsaꝝ malitia remoueatur: q̄ si sanguis non restrīgat galle combuste: aut calx: aut cinis: aut tegula cōbusta & subtiliter puluerīzata superponatur: aut reliqua ex hiis que sanguinē cōstringūt: preterea appositio sanguissugarū egritudinibus competit intercutaneis sicut sunt sahaf & cetera & scias q̄ extractio sāguīs a sāguissugis facta profundior ē ea q̄ fit cuꝫ uētosis Sapa est mustū coctū ad consumptioēꝫ trium partium le. carenū & dulcor.

Sapaon .i.lunaria
Sapeac .i.bdellium
Sapea .i.ſpongia
Saphea erea .i.tabula erea
Saphene uene ſũt ĩ talone & ſũt iteriores & exteriores
Sapirus .i.brionia
Saphiros .i.apoſtema dur9 cui non aſſotiatur ſenſus
Sapo quid eſt le.ſabon.
Saponaria herba fullonum idem ꝑ q̃ le. borith.
Saporias .i.filipendula
Saponarii gutta .i.capitellum
Saprotis .i. caries lignorum

CAP. CCCCCCXXIIII.

Apurios uel ſahade arabice grece Eriſceptron: latine cip9. SERA.li.agg.cap.ſahade.auc.dyas.ſahade.i.cip9 h3 folia ſimilia foliis porri,niſi qa ſunt longiora eis & ſubtiliora:& duriora: & habet ſtipitẽ longitudine unius brachii & plus ſ3 non rectũ:in eo ẽ tortuoſitas & eſt quadratus ſimilis ſtipiti ſq̃nanti: & infra ſumitates ſunt folia parua: & ſemen & radix eius eſt ſimilis oliue. Et quedã ex eis ẽ longa:quedam rotonda: & eſt nigra: Naſcitur in locis domeſticis & aquoſis: & in pratis:& in locis paludoſis:eſt alia ſp̃es ciperi in yndia q̃ eſt ſimilis zucharo ĩ ſapore ſuo:& q̃do naſcitur eius color ẽ ſicut color croce9 & q̃do fricatur ſuper cutem corporis facit pilos ſtatim cadere. Melior aũt ex cipero eſt ille qui eſt plen9 grauis: & groſſus:durus difficile frangibilis habẽs odorem bonum cum pauco acumine. Et qđ adminiſtratur ex cipero eſt radix ipſius:& odor eius ẽ bonus:& ĩ ſapore eius eſt acuitas cum pauca ſtipticitate. & calefacit & deſiccat ſine mordicatiõe Et idem auctoritate Aben meſuay eſt ca.& ſic.in ſecundo facit augmentum ĩ ſenſu:& cõfortat ſtomacũ:& meliorat colorem:& eſt bonus emoroidibus:& efficit oris odorem bonum:& quando bibitur cum oleo lentiſci calefacit renes & cõfert frigiditati ueſice:& diſtillatiõi urine:& addit in ſanguine3 calefaciẽdo ipſum ,q̃re timetur ne utens fiat le,ꝓſus. GAL.vii.ſimplicium pharmacorũ cap. de cipero. Ciperi utiles maxime ſunt radices calefatientes & ſiccantes ſine mordicatione unde ulcera que ꝓpter humiditatem multam ſunt difficile cicatrizabilia mirabiliter iuuat.habet aũt quid & ſtipticu3 & propterea ulceriby que in ore ſunt idoneus: ac uero & inciſiuam q̃dam uirtutem h3:attẽdẽdũ enim eſt quia lapiditatem patientibus conuenit:& menſtrua:& urinas mouet. DYAS.cap.de cipero Ciperus ſiue ut alii Eriſceptrõ folia h3 ſimilia porro ſ3 oblonga & tenera:& aſcendit de terra cubito uno & ſemis:haſtam habẽs anguloſam ſimilem iunco q̃ haſta ĩ capite ſemen generat: radices ſub terra h3 rotondas & oblongas ſicut oliua nigra q̃ multe & coniuncte naſcuntur colore nigro:et odore ſuaui:guſtu ſubamaro. Naſcitur in locis aquoſis & in pratis:& paludibus:in hiis radicibus ea nobilior ẽ que grauior & durior & groſſior fuerit & non frangibilior:ſ3 aſperior:& odore plenior, uiſcitudinem odoris habens talia ſigna habet cilienſis:aut ſyriatica: aut de iſdis.i.cicladibus:uires habet calefaciẽdi:& deſiccãdi abſq; mordicatiõe unde multum infuſa ulcera q̃ difficile cicatrizantur mirabiliter curat;h3 etiã aliquid ſtipticum in ſe:& eſt diuretica: & habet cõminuẽdi ui3 per quã lapides in renibus generatos cõminuit:urinã & mẽſtrua ꝓuocat:addit & malagmatiby calidis:& confectionibus oleorũ. Dicit etiã in yndia ciperũ naſci ſimile zucharo & cum maſticatur colore3 croceũ facit & hoc ſi capillis traiectum fuerit cadũt acopis mixtum precãtionibus medetur coctum ſeſſionibus facit. AVIC. de uiribus cordis dicit q̃ cõfortat cor.
Saras .i.filex
Sarax idem quod ſupra
Sarandibus eſt nomen cuiuſdam inſule
Saran .i.ſarcan.

Sarapinum quid eſt lege ſachabenz.
Sarauſieb .i.oximel cõpoſitũ
Sarazab .i.alas habentes
Sara epilĩa
Saragie .i.ſtelle
Saralif.i.torax uel oſſa pectoris.

CAP. CCCCCCXXV.

Araex ara.grece driopiſtri: uel pteris :latine filex.
SERA .lí. agg.cap/ſaraex ſiue ſarax auc.dyas .ẽ herba que naſcitur ĩ mõtibus & locis petroſis & non habet ſtipitem:neq; florem: neq; fructum:& habet folia que expãdũtur ſicut ale:& odorem non bonum : radix eius eſt nigra de foris longa a q̃ multe oriuntur radicule:& in ſapore eius eſt ſtipticitas:& maius iuuamentum qđ eſt in ea ẽ in radice eius:ſapor eius ẽ amar9 parum habens ſtipticitatis & iſte eſt filex maſculus:uirtus eius eſt q̃ exſiccat ſiccatione forti ſine mordicatione : & lauat & confortat uirtutem.& ĩterficit uermes cucurbitinos:& potantur de eo aurei quatuor cũ mellicrato:& ĩterficit fetum:& expellit mortuum: & eſt alia ſp̃es ſaraex q̃ h3 folia ſimília ſupradicte niſi quia habet plures ramos:& folia ei9 ſunt altiora & remotiora a ſtipite:& h3 radices longas:& color earum ẽ rubeus cum pauca nigredine:& quedam ex eis habent colorem rubeum ſicut color ſãguinis : & iſta eſt filex femina:& radix eius quando miſcetur cum melle & fit lohoc expellit lumbricos longos:& q̃do datur mulieribus prohib3 ĩpregnatioẽ3 & ꝓpregnanti facit oborſum· Et quando deſiccatur & teritur & cribrat & poĩt de puluere eius in fiſtulis huĩdis q̃rum ſanatio ẽ difficilis curat eas:& folia eius tenera recẽtia elixata & cõmeſta laxant uẽtrẽ:uirtus eius ẽ ſicut uirtus ſaraex ſupradicte. GAL.viii.ſimpliciũ pharmacorũ cap. de filice:qđ incipit Pteris. Pteris.i.filex in radice quidẽ h3 uirtutẽ/ Interficit enĩ lumbricos ãplos ſi q̃tuor dragmarum pondus de ea in mellicrato quis aſſumat:ſecundum eundem autez modum embriones uiuos corrumpit: mortuos uero extrahit:& nullum miꝯ eſt enim amara ſtipticitate participans fortiter ſiccatiua/non tamẽ ẽ mordax/ Similem uero huic & thilipteris filex femina nominata uirtutem habet: cum dicit ĩ eodẽ cap.filices ſtiptice exiſtẽtes qualitate non ĩmerito diarias & diſinterias iuuant bibite.

CAP. CCCCCCXXVI.

Artan arabice latine cancer
SERA.lí .agg. cap. ſartan auctoritate Galiẽi aq̃ cineris ei9 deſiccat/ſicut cinis aliorum obſtracorum combuſtorum que diximus & ĩ ꝓprietate totius ſubſtãtie ipſius eſt/ ꝙ confert iuuamento magno morſui canis rabidi:oportet ꝙ accipiãt ex olibão pars una ex gẽtiana partes.v. ex cinere cancrorum combuſtorũ q̃tuz eſt ſuma illorum : & aduſtio ipſorum ſecundum ꝙ adurebat eos aſtahadion experimẽtator eſt ꝙ accipiebat cãcros certo tempore & ponebat eos adhuc uiuẽtes ĩ olla ex ere rubeo:& adhurebat eos donec fiebãt cineres:poſtea terebat eos leuiter:faciebat hoc tempore eſtatis quando ſol erat in ſigno leonis:& luna iaz habuerat .xviii.noctes: dabat ergo medicinam hanc illi quẽ momorderat canis rabid9.xl.dieb9:et dabat ei coclear unum magnum cum aq̃:ſz ſi eger non erat curatus a principio:ſz trãſiuerant ſuper ipſo multi dies proficiebat ex hac medicina ſuper aquam ad quantitatem duorum cocleariorum:& dabat in potu & ſuper locũ morſure dz poni ũguẽtuz qđ fit ex pice que dicitur lingua greca: brotia ſiue abrocul:& eſt illud in quo ĩgreditur opoponax & acetuz & q̃titas que ponitur ĩ ea de pice eſt lb.i.& aceti kiſt.i.& eſt kiſt ytalie & ſit acetũ forte & de opoponaco.ʒ.iii.& Galien9 laudat multũ hanc medicinam:et dixit ꝙ nunq̃ uidit aliquem mori qui fuerit morſus a cane rabido cũ hac medicina. Et dixit

q̄ hec egritudo eſt multum ſicca:& pp hoc timet aquam. Et dixit q̄ cancri fluuiales ſunt iuuatiui in hoc:marini uero non:propter ſalſedinem que eſt in eis ex mari .Cancer uero marinus eſt mollis mollicie multa & nō eſt teſta eius ſicut teſta conchiliū aliorum:nec ita petroſa & in cancro marino eſt abſterſio :ſimiliter & in teſtis omnium obſtracorū: & ſimiliter ē ī eis deſiccatio:ſ3 ſb̄tilitas ſubſtantie eſt inuenta in eis pluſq̄ oīb9 aliis ſpetiebus obſtracorum:& propter hoc adminiſtrantur adhuſti ī curatione morfee & ēpetigīs & lētiginibus faciei & quando additur ei ſal minuit ūgulaz oculi:& non aduſti triti abſtergūt dētes & deſiccant ulcera. DYAS.cap. de cancris:fluuiales ex cancris q̄do adurūt accipit ex cinere ipſoꝝ pondus aureoꝝ iii.cuz aureis.i.ç.gentiane & bibitur cuz uino tribus diebus & cōfert iuuamēto magno morſui canis rabidi:& quando admiſcetur cum melle confert ſciſſuris pedum:& bibuntur cum lacte aſine:& confert morſibus uenenoſis:& morſib9 rutele:& puncturis ſcorpionis: & q̄do coquitur & cōmeditur caro eius cōfert ulceribus pulmonis:& illis qui ſūpſerūt leporem marinum: & quando teritur cancer cum bederog:& miſcetur bene et approximatur ſcorpioni occidit eum . Cancri uero marini faciunt eaſdē opationes niſi quia ſūt debiliores. AVIC. li. ſecundo cap. de cancris: cancer fluuialis confert extenuatis ualde

Sancer .i.ferrum.
Sardamon .i.naſturtium
Sarcadi .i.ciperum
Sare .i.puſtule
Sarmech .i.atriplex
Sarre.i.quoddam genus apātis
Sarrei idem quod ſupra
Saricon .i.ſticados citrinuz
Sarich .i.urtica
Sarion .i.abrotanum.
Sarcia .i.ſuperflua caro
Sarogen .i.hermodactilus
Sarcon quid eſt.I.I.cīnabar.
Sarcofagus quid ē le. lapis ſarcofagus

Sarcos .i.caro

CAP. CCCCCCXXVII.

Arcocolla gre.ara.anzaros latīe uero ā̄zaruta.SERA. libro agg.cap.anzarot auc. Dyas.eſt gūmi arboris ſpinoſe que naſcitur in terra paras: quod ſimulatur olibano:& ſūt parua fruſtra: & color eius ē ſubrufus:& amari ſaporis & melior ex ea eſt que cito frāgitur & deſiccat ſine mordicatiōe:& ī ſapore eius ē amaritudo:et ē ca. et ſic.ī primo gradu:unde uirtus eius ē que gluctīat & abſtergit: & maturat: & reſoluit: & incarnat:& apit apāta q̄ fiūt a pcuſſiōe/ GAL.viii.ſimpliciuz pharmacorū cap. de ſarcocolla.Sarcocolla eſt lacrima arboris ex perſia mixtam habēs uirtutem ex emplaſtica quadam ſubſtancia: & modicū ſtiptica ūde īmordaciter ſiccat/ & propterea uulnera poteſt cōſolidare/ SERA .auctoritate Dyas. Sarcocolla habet uirtutem cōglucti natiuā uulneꝝ & abſcindit humiditates que ueniūt ad oculum:& corrodit carneꝝ corruptā q̄ eſt in ulceribus & habet uirtutem i. obtalmia cum ponitur & proprietas eius eſt expellere lippitudines ab oculo plus aliis medicinis maxime q̄do admīſtrat cum amilo & zucharo albo. Et idem auctoritate Atabari reſtaurat fracturā & incarnat ulcera:& mundificat ulcera cū melle:& quādo miſcetur cū albumīe ouī:aut cū lacte & deſiccatur:& poſtea teritur & cribratur:& ī puluere adminiſtratur :confert obtalmie: & purgat flegma uiſcoſum:& doſis ei9 eſt quādo miſcetur cū aliis medicinis ī decoctiōe a.3.ç.uſq̄ ad.i.& ipſa non ponatur ſola propter maliciam eius magnam. Et idē auctoritate Abix Sarcocolla eſt acuta multum perforatiua : cōmedit carnes ulcerum:& habet in cura obtalmie proprietatem magnam:& uirtutē magnam & uirtutē potentē:& aufert lippitudinē oculorū quando habent obtalmiaz qd quidem non facit ita aliqua medicina:

& maxime quando miſcetur cuꝫ amilo & zucharo albo. Et potio eiꝰ ad laxādū uentrem habet proprietatem iuuandi oculū & uentrē & proprie ad purgādū flegma groſſum qđ eſt aggregatum in iūcturis: & īteſtīs: & ī ſcia: & ī geīculis: expellit ipſum cum fortitudine & cū aliq̄tulo calore: & iuuat medicinas alias ad exeundū ex corpore: & fortaſſe uulnerabit oculum: & inteſtina: & excoriabit ea: & iducꝫ tenaſmonē ꝓpter ſuā acuitatem: & ſi ipſa datur in potu alicui ſola autem cum aliqua medicina & fuerit ille etatis complete inducit ei caluiciū: & facit cadere capillos omnes de capite ſuo: & ſi fuerit iuuenīs fit ī hoc mora: & ſi fuerit ſenex facit illud citiꝰ: & melior ex illa ē illa que teritur facile que eſt albidior et in maioribus fruſtris & quando fit cum oleo de nucibus ꝙa oleum nucis frangit acuitatem eius: & propter hoc non habet ipſa facere id qđ diximus in corroſione: ꝓpterea ꝙa oelū prohibet eam adherere & caliditas nucis frangit plurimum acuitatis que ē ī ea. Sꝫ ſi preparas eā cū oleo amigdalarum pone de eo duplum: aut triplum ponderis de ipſo oleo ſi uis ipāꝫ ponere ī aliquibus pillulis: ſꝫ ſi uolueris ipſam adhibere ſolam ſine aliqua dimixtione alterius medicine pone plus ponderē eiꝰ de oleo: & pone de oleo de kerua q̄tītatē qua poſſit diſſolui ſolū: & poſtea miſce cum aliis medicinis & cū oleo de kerua erit ſenibus conuenientior. Iuuenibꝰ aūt non eſt conueniens cum eo: quia calor nature iuuentutis non fert calorem olei de kerua: & q̄tītas doſis eius ſimplicis poſtq̄ preparatur, ſicut diximus ē pōdꝰ aurei. i. uſq; ad pondus. ʒ. iii. & quartam & meliores medicine que conueniunt ī admixtione eius ſunt ſerapinum & mirabolani & turbit & aloe & armoniacū & bdellium iudaicum & ſemen apii: & ameos & ſimilia horum ex medicinis.

Paulus cap. de ſarcocolla ca. & ſic. ī. iii. gradu. emplaſtruꝫ factū ex ea & albuīe oui ſuper tempora, ualet ad fluxū ſāguīs a naribus: puluis eius cū aq̄ro. cōficiat & ſoli exſiccetur & iterū cum aq̄a roponatur in oculo qa maculā conſūmit: & oculum clarificat: contra tenaſmonē fumus eius per īferiora receptus ēboto impoſito ualet. Bulcaſim libro qui dicitur ſeruitor tranſlato a Simone de ianua forma nutriendi ſarcocollam in lacte: accipe de ſarcocolla bona alba groſſa & pone in uaſe uitreo amplioris orificii: & mulge ſuper eam lac aſine in quantitate pauca ne inſundatur in eo & liqueſiat, ſꝫ remaneat ſic & pone ſubito in ſole ut cito deſiccetur. Et q̄do erit ſicca oportet ut iteruꝫ mulgeas ſecūdū quantitatem quā dixi & ſemp caueas ne cohoperias eam lacte ne aceſcat lac anteq̄ deſiccetur: & deſtruatur: & fac ita quater uel quinques. & cum hoc feceris ſicca bene & conſerua. Et ſi non habes lac aſine paratum fac cum lacte mulieris quia eſt melius

Sarcon quid eſt le. cinnabar
Sarmon quid eſt le. kaſpar
Sarſar auis eſt
Sarſas .i. ſalix
Sarſari .i. ꝓleureſis
Saſifarīroſa .i. ſpica
Saſin .i. enula
Saſonech .i. apium

CAP. CCCCCCXXVIII.

Aſſo arabice latine galla cipreſſi: ſꝫ de cipreſſo lege. cipreſſus SERA. li. agg. cap. ſaſſo. auctoritate Galiei qđ ex cipreſſo adminiſtratur ſunt ſolia extremitates: & nuces eiꝰ: & ī ſapore eiꝰ ē acuitas: & pūctio parua: & amaritudo & ſatis pūctio ē fortior amaritudine: ſꝫ de amaritudine & acuitate inē quātitas tanta ꝙ facit eam penetrare ad ꝓfūduꝫ corporis ſine calefactione: & mordicatione: & uirtus eius eſt que deſiccat in q̄ nō eſt acuitas & mordicatio apparētes ſꝫ quantitas ſue acuitatis eſt quantitas que eſt ſufficiens ad penetrandum: & eſt ca. & ſic.

Satarbi .i. thimum

Satarabi .i.origanum
Sataragi .i.tapsia
Satahar .i.epithimum
Sata .i.ticados arabicus
Satrapaz .i.atriplex
Satraciati .i.medietas sextarii hoc uocabulum ponit Auicena quarto canone fen.prima cap.de cura fe.i generali ubi loquitur de aqua ordei & ponit tale uocabulum exemplariter quasi dicat ꝙ sunt.xx.satraciati.i.xx ptes
Satra .i.atramentū nigrū qđ uocatur encaustrum
Satraben .i.siler
Sater .i.napus
Satre .i.origanum
Satil .i.medicina q̄dam
Satira .i.fantasma uel iama
Satirion quid est.l.l.casi
Satrites .i.uene tortuose
Satos est quoddaz animal qđ sic uocaꝫ
Satoracon .i.scorpio
Saturli sundirion .i.scolopendria.
Saturina .i.umbra
Satudeum .i.allium agreste
Sauma .i.agnus castus
Sauina quid est.l.l.abel
Scados .i.carice
Scalabotas .i.cantarides
Scapodia .i.saluia.
Scali .i.ciperus
Scanus .i.ficus
Scamomalue .i cataputia.
Scarabens quid est.l.l.benit & guaridē
Scafolium .i.daucus
Scandalicium quid est.l.l.leuisticum

CAP. CCCCCCXXVIIII.

Calōgia grece latīe ceputia. GAL.secūdo de cibis cap. de scalōgiis:sunt scalōgie ex genere bulbi: cōmeditur enim ipsorum radix sine foliis hz autē in seipsa amaram & austeraz uirtutem notabiliter per quā stomacum resolutū excitat aliqualiter:appetitui nō cōtrariatur:neq; expuere aliquid indigētib9 ex pectore & pulmone:& quidē sbām corporis grossiorem & uiscosioreꝫ habēs:amaritudo ei9 cōtraagit grossicei siccare uiscosa & grossa apta nata sicut in hiis q̄ de medicinis dicta sunt pp qđ si bis decocte fuerīt nutritīe sūt magis contrariatur aūt ram expuere īdigētib9 tanq̄ utiq; deposito toto amaro. Cōmedere autem ipsas melius tunc cuz aceto simul & oleo & garo. Et.n. delectabiliores sunt et minus inflatiue: & magis nutritiue subtiliores ad digerendum habundantes autem secundū esū īporū quidam manifeste senserunt: & sperma pl9 habētes prōptiores facti ad uenerea preparant autē & hos homines multiformiter. Non enim solum elixos per aquam:sz & uasa ex ipsis ualde prepata componunt: post frixurāq; alii offerunt multi autem assantes super lar multam decoctionē nō substinent: contenti sūt aūt ualde modica: aut nz oīo p̄ decoquūt gaudentes ipsorum amaro & austero sapore saluato. puocat enī ipsos magis ad esum:sz inflationem & tortionem inferunt non digesti: Ex hiis quidem itaq; q sic cōmeduntur nō boni chimi alimentum fit. Ex hiis autem q āplius decoquuntur aut bis ut dictum est grossior quidem chimus: melior autem q̄tum ad digestionem & nutritiuus fit. Calefaciunt autez manifeste: & aliquid aromatizans insinuant: & urinatiue sūt
Sanduco .i.rapesta
Sandix idem quod supra
Scabrum est idem quod ptiria. Dyas. cap.de ficu & ptiria idem quod furfura capitis ut Dyas.cap.de felle.
Scarlea .i.centrum galli.
Scariola quid est.l.l.cicorea
Scada .i.carica
Scaron .i.uitriolum
Scara .i.crustula
Scanis .i.anisum
Scafium .i.conca
Scatharos .i.scarabeus
Scaredalsa .i.saluia.
Scamanice .i.sucus papaueris
Scamonea quid est.l.l.scamonea
Scatirosa .i.lacerta

Scana .i.enema
Scar .i.capillus
Scanis .i.anilum
Scara .i.canis maior

CAP. CCCCCCXXX.

Camonia ara.gre. diagridiū la.uero ſcamonea SERA. li. agg. cap. ſcamonea auc. Dyas. Scamonia eſt planta habēs ramos multos egrediētes ab una radice longitudinis quatuor brachiorū ſuper quos ē uiſcoſitas adherēs manui & parum borre & habet folia ſimiliter piloſa: & ſimilia foliis plāte lebleb agreſtis: aut foliis cuſſus. i. edere niſi qa ſūt molliora foliis cuſſus: & habent tres angulos: & habent flores albos rotōdos concauos ſimiles in figura ſua cartal. i. tube habens grauem odorem: & radicē habet groſſam ſicut pollex albā grauis odoris plenā lacte: & colligitur ſecūduz hunc modum. Nā uulneratur uirga & radix eiꝰ: & fiūt fouee iuxta uulnꝰ et humiditas manās a uulnere colligitur ī foueis illis que poſtea colligīt in cocleis. Quidā uero fodiunt circa radicem & ſternunt ibi folia tunc & uulnerata radice qđ de humiditate egreditur ſuper ſbiecta folia colligūt: poſtea ſic dimittūt donec illa humiditas deſiccata fuerit, quā reponūt & melior ex illa huīditate que eſt ſcamonea ē que eſt clara leuis ſimilis in corpore ſuo gluctino qđ fit ex coriis boum habens gibboſitatem & eſt ſpongioſa: & eſt illa que defertur ex locis muſie: & ex terris aſie ē huiuſmodi: Et ille q uult eligere ſcamoniaz & colligere ipſam, oportet qꝫ non ſit cōtētus utrum albeſcat aut nō albeſcat quādo tangitur cum lingua, quia idem contingit quādo ipſa eſt adulterata cū lacte titimalli: uerumtamen diſcernitur quando non eſt admixtum eo qꝫ non adurit nec mordicat linguam aduſtiōe & mordicatione forti. Nā hoc accidit quando eſt ſibi mixtū lac titimalli. Et deterior ſpēz ſcamonee eſt illa q̄ deferē ex ſeni: & ex paleſtina, qa iſte ſpēs ambe ſunt male adulterate cum titimalli lacte & cum farina ordei & eſt ca. & ſic. in. iii. gradu. Sunt autem qui accipiunt ex radice plante ſcamonee & coquunt eaz & dant elixaturaz in potu: & purgat: & aſſumitur radix plante ſcamonee & coquitur illa cū aceto & terīt cōtritione forti: & conficitur cum farina ordei & fit emplaſtrum iuuatiuum ſciatice. Et quando lana inuoluitur in ſuco radicis eius & ſubiicitur pregnanti facit aborſū & quando miſcetur cum melle & oleo & liniuntur cum ea exiture ſoluit eas: & quando coquitur cum aceto & linitur ſcabies ulcerata excoriat eam: & quādo miſcetur cum oleo ro. & linitur caput cum ea confert ſode antique. Et idē auc. Galieni ca. eſt & ſic. in tertio & eſt calidior pipe. Et idē auctoritate Pauli ſcamonea abſtergit cutim: & meliorat colorem: & mundificat baras: & aufert dolorē capitis antiquū. q̄do admīſtrat cum oleo ro. & aceto: & infunditur ſup caput: & melior ex ea eſt uergēs ad colorem celeſtem quando frangitur. & eſt in fricatione ſua ſicut coclea fracta: & illa que colligitur in montibus kem eſt huiuſmodi: & mala eſt cuiꝰ color uergit ad nigredinem: & figura eius ē rotonda & alterius coloris ab illa. Et modus rectificationis prime ſpēi que eſt bona eſt qꝫ accipiatur citonium & abſcindat de capite eius rotula: & fodiatur mediū eius: & ītromittatur ibi ſcamonea: deīde ponatur coopertoriuz qđ fuit abſciſuz & firmetur: demum inuoluatur ſup ipz paſta & ponatur in furno non multum calido: & dimittatur donec deſiccetur: & doſis eius ita preparate ſit ab uno danich uſq; ad duos. Et ſcias qꝫ ſcamonea non mutatur: neq; minuitur acuitas eius circa ſpacium. xxx. uſq; ad. xl. ānos, niſi illa que eſt preparata ſicut diximus, nam illa que eſt preparata q̄do trāſierit longū tēpus ſuper ipſaz amittit uirtutē ſuam. Et propter hoc oportet qꝫ p̄pes eam quando uolueris eam adminiſtrare, & quando ſumitur ſcamonea plus ab ea

quantitate quā diximus fortasse īducit anxietatē & lāguorem & sudorē frigidū & sincopim & fluxum donec moritur & dosis eius conueniens est a.vi. granis ordei usq; ad.xx.& de proprietate eius ē q̄ expellit colerā & humores uiscosos & attrahit superfluitates malas a corpore & multi ex hiis qui sunt ca. cōplexionis postq̄ susceperunt eā incurrūt se.acutas & ab ea cauere hominibus melius ē nisi magna necessitas īcubat:& tūc accipiat secundum formam & quantitatē quaz diximus. Et idem auctoritate Aben mesuay:laxat fortiter uentrem:& nocet stomaco & epati:& diminuit appetituz cibi:& inducit anxietatem & nauseā .Et rectificatio eius ē q̄ admiscetur ei aīsū & daucus & semen apii & radix piperis & admiscere cum oleo amigdalino est bonum. Et scamonea non debet multum teri ne adhereat stomaco ut noceat ei:& oportet q̄ nō bibatur simpliciter:& sumatur cum magna cautela & sit dosis ei9 ab una kirat usq; ad tres IOMES.capitulo de scamonea. Scamonea est solutiuuz magnum. Et dixit ḋmocrites q̄ ē dissolutiuū ātonomatice & q̄ est genus solutiorum & generali9 super omnia solutiua. Fit autem ex suco cuiusdam speciei uolubilis, cuius folia sunt ī modū sagitte alate. Nascit autē ī anthiochia: armenia:& corasceni in partibus arabie:& turchie:& plurimū nascitur in terra nostra:& ē mala. Et credo q̄ dispositio loci & mod9 culture & ars in faciendo auxiliatur ut sit bona aut mala. Modi autem operationis eius sunt q̄tuor: primus est ut accipiat radix eius postq̄ euellitur a terra & fiāt inciōnes in eo qđ apparet super terrā & inuenitur qđ egreditur post diem & diē ē res sicut gūmi & dīttit exsiccari & conseruatur. Secūdus ē extirpantur post illud totaliter radices & incidūtur & colligitur lac eorū fluēs & decoq̄tur cum facilitate & exsiccatur soli & fiūt inde forme & sigillātur & hui9 scamonee color ē subalbidus aut uari9: Terti9 est teruntur adhuc radices post illud & extrahitur sucus & fit sicut dixim9 de decoctione & aliis & sigillāt alio sigillo nunc autē fides sigillorum periit:& hec scamonea est grossa nigra & ponderosa Quart9 ē.terūt flores ei9 & stipites & extrahitur ab eis sucus & fit similiter & hec est scamonia nigra attinens uiriditati & ē grauis odoris. Electio melior est anthiocena & armena est post hanc que uero fit in partibus nostris & in corasceni est mala prorsus:& melior adhuc est que est prime forme.Et que ē secunde ē post primā & alie sunt male & deterior uiridis : adhuc autem qui laudauerunt scamoneā ī.v. ꝓprietatib9 laudauerūt eā:prima est ut sit ī colore clara sicut gūmi & ꝓprie spes ei prima aut subalbida aut uaria:secunda ut si tangatur confractum eius cū aqua uel saliua fiat sicut lac:tertia ut sit tenera multe facilitatis ad frangendū & puluerizandū:quarta ut sit ponderis leuis qnta ut sit odoris ꝓprii boī nō grauis. Remota uero ab hiis proprietatibus nō est bona. Conseruatur autem ꝑ annos .xx.z quanto antiquior tanto debilior ca.complexionis est in tertio gradu & ē sic.in primo & est ī ea de acuitate min9 q̄ in planta sua. Et credo q̄ ars in faciendo ipsaz frangit ex acuitate ei9 aliquid:& ī ipsa ē amaritudo:& ipsa qdē est abstersiua incisiua & resolutiua cuz attractione multa:cuius attractio extēdit usq; ad multū remota: Rectificatio .v.sūt ei sāliaria q̄ ī corpore magnitudinem nocumentorum īprimunt ē enim in ea uentositas mordicatiua & faciens in stomaco subuersionem & nauseaz & extuationē laboriosam secundū q̄ īsūt ei caliditas & acuitas habilis īflāmari & propter hoc facit cadere in se.et sitim: et proprie quando inuenitur patiētis preparatio tertiū quoniam fit per ipsaz attractio uehemēs:et uehemēs dilatatio orifitiorum uenarum quia facit cadere in īmoderatum fluxum:quoniam est in eo serositas operans ad excoriationem uiscerum:quare generat dolores acutos pungitiuos et facit cadere in disinteriaz

& tenasmon:quintum est proprietas & opatio sua qbus fit īpressio nocumēti in membra que sunt minere uirtutum sicut cor:epar:stomacus & similia eis.
Auxiliandū igitur ē hiis cū rebus qbus ꝓprietate & uirtute nocumēta tollūtur sicut uerbigratia obuiamus ei quod primo dixi adiuuando ut resoluatur uapor eius turbidus & inflatiuus faciēs subuersionem & laborem:& ad hoc auxiliatur nobis decoctio in pomo:digerit enim:& maturat:& resoluit:& excludit uapores eius & aufert serositatem eius & misceātur īdecoctione illi9 q̄ uētositatē resoluunt:& carminant:& adiuuāt ad illud sicut daucus proprie & galāga & semen feni.& semē apii & similia.Et dico/q̄ decoctio eius generaliꝰ ē ꝓpatio eius auferens plura ex nocumentis que diximus:& obuiamus ei quod diximus in secundo miscēdo in decoctione eius aliquid uirtute refrigeratiuuꝫ & opādo ut frangatur acumen & īflāmatio eius: & ad hoc auxiliatur nobis decoctio ei9 cum hiis que extingunt & leniunt/sicut est mucillago psillii.& aq̄ eius & carnes prunorum:& sucus ro.& aqua uiolarū: & uiole recentes:& īnuoluere ipsam āte coctionē eius in oleo ro.aut uiolato auferunt hoc nocumentum ab ea:& sucus citoniorum muzorum & sumach & spodiū faciunt similiter Et obuiamus ei qd diximus in tertio :miscendo ei in decoctiōe q̄ adiuuant uirtutes mēbroꝝ & auxiliantur in aggregatione & corroboratione partium laxarum: & ad hoc auxiliantur nobis maxime res stipticitatem habentes: & oīa q̄ auferūt superfluitatē acuminis eius:& remouent subtilitatem & uirtutem penetrationis ipsius:sicut est mastix/citonia & sucus eorum. Sunt enim rectificatiuū bonū/ Mirabolani quoq; citrini sūt mirabiles in hac operatioue. & aloe similiter. Et obuiamus ei qd diximus ī q̄rto miscēdo res q̄ aggregāt duas intentiones: prima est acquirere ei facilē egressum/ & hoc cum rebus expellentibus cito audaciam eius:& facientibns eam descendere:& ad hoc auxiliatur nobis administratio eius cū reb9 lubrificātibus,sicut ē mucillago psilii:& carnes prunorum . Et sciuisti q̄ compressiua sicut citonia & maxime sumpta post medicinā:& proprie postq̄ incepit educere festinare faciunt eius egressionem. Et sciuisti q̄ aqua calida post medicinam transmutat audaciam ipsius & debilitat uirtutem ipsius. Et dixit rufus,eis q sumpserunt camoneā de melioribus rebus est ad expellendu audaciaꝫ eius ut post quatuor uel q̄q horas postq̄ sūpserūt eā psillium conquassatū cū aqua tepida : aut oleo ro. sumāt & post horas duas eis īfusionē mirabol. tribue : sicnim non timentur nocumenta eius.Secūda ē reprimere ei9 uirtutem acutā & serositatē:& hoc faciemus cum auxilio rerum humidarum & unctuosarum sicut est dragantum & oleum ro.et amigdalaꝝ. Et obuiamus ei q̄d diximus īn qnto q̄d est thesaurus totius operationis:& illud est acquirere ei bonitatem cum medicinis membra & uirtutes confortantibus. Et ad hoc auxiliantur nobis medicine cordiales frigide:& medicine stomatice. Et auxiliātur nobis ars & modus preparatiōis sicut iā diximus· Modus rectificatiōis eius est secundum q̄ narrauit Rufus decoquere camoneam in citonio post inuolutionem eius & reuolutionem fere per diem in oleo ro.aut uio.aut amig. & post illud teratur faciliter et uoluatur et reuoluatur in scutella uitrea usq; dū siccetur cum infusione mirabolanorum citrinorum facta in suco citoniorū tū: fiant ex eo trociſci quantitate quarte ℥.i.et sit dosis trociscus unus solut.ō: .n.educit absq; molestia.Modus autez alius secūdū eundē satis bonus decoq̄t camonea cū priroi doctrina adiūgēdo ei mirabolanos citrinos ad quantitatez tertie partis ipsius:deinde accipe semen anisi:feniculi:dauci:ana.℥.ii.decoque cū suco citoniorum cum facilitate et cola et utere desiccatiōe et īnuolutione sicut hic proximo diximus: Inquit Rufus sit tua addere et minuere et mutare

secundum q̄ exigit dispositio. Inquit Galienus miscui scamoneam cum sextuplo ipsius mane:& triplo eius suci ro. post bonitatem coctionis eius in pomo & inueni ex modis p̄parationis eius hūc modum satis laudabilem emendantem plura ex nocumentis que timentur per ipsam & aliq̄do miscui cū eis sextuplū gluctinis psilli & feci inde bolum: & aliquando miscui medicinas cordiales: aliquando alia sicut res exigebat. Inqt Hamech. Accipe duplum eius florum uio.& medium ponderis ipsius liqritie: & īuolue in oleo ro.& fac trociscos.3.i. Et sit dosis eorū unus. Inquit Humay dissoluatur cū oleo uio.aut amigdalio & pauco masticis:& per diem et diem agitetur in sole cū administratione olei paulatim:post hoc agitetur per diez: et diem cū aqua ro.in qua fuerit dissolutū bdellium: & exsiccetur:& decoquatur in citonio: post hoc cum tertia parte mirabolonorū citrinorum fiant trociscī & sit dosis.3.5.Inquit Paulus zinziber & piper longum:& anisuz admixta decoctioni ipsius & ꝑprie ī pomo acetoso aut pontico remouet nocumenta ip̄ius Modus rectificationis ipsius ex īuētiōe nostra/decoquantur frustra eius inter. amigdalas tritas multas post p̄patiōem eorum intra folia sepeliendo ea ī cinere calido:& post diem abiectis amigdalis dissoluantur in aq̄ citoniorū acetosorū in q̄ bulierit spica & anisū & ex spēbus &seminibus redolentibus & desiccetur. Deinde cum pauco masticis & bdellii decoquatur in pomo citonio inuoluto ī massa:deīde fiāt trociscī.3.i.& sit dosis .i.operatur enī sine uocumēto. Modus alius preparationis predicte misceatur quantum ipsa est de sumach & quarta parte eius de spodio & fiāt īde trociscī sicut priores. Sūt.n.ultimi. & dissoluat̄ scamonea cum octuplo eius mīue & cū pauco spice post inuolutionem eius in oleo ro.aut amigdalino:& decoquatur cum facilitate: emendatur enim a sua malicia. Et sciuisti q̄ aloe frāgit malicias eius:& mirabolani magnificant eā

Et decoctio eius in suco portulace: aut aqua seminis ipsius auferunt plura ex nocumētis ipsius:& medicine cordiales aut stomatice calide:aut fri. secundum q̄ res exigit frangunt maliciam eius. Et oportet q̄ fiat decoctio eius cū facilitate. Impetuositas.n.in coctione addit in maliciam eius:& ista quidem sicut sciuisti de trituratione modicū sb̄stinet/ quapropter in trituratione ipsius non nimium insistatur. Ex rebus autem facientibus facilem & uelocem egressuz eius a corpore sunt citonia quando in confectionibus & electuariis simul miscentur:& similiter mirabolani:ipsi enī sunt de cito eā deponētibus:& similiter si supra eam post spacium bibatur. Et sciuisti q̄ aqua ca.expellit maliciaz eius & aliq̄ similiter sicut diximus ī canone: Solutiōe educit coleram cum facilitate & attrahit eam a sanguīe & uenis uehementer. Et eius opatio ē sicut opatio furiosi:& ipsa ē inimica cordi: stomaco & epati:& intestinis:& est ex facientibꝫ/ nauseam & conturbationē in uisceribꝫ/ & ex subuertentibus ea:& facit sitim:& debilitat appetitū cibi:& ex ea & mirra oleo & suco agreste/pauco opio fiunt trociscī & cum uino pontico & proprie aurei unꝫ & fit linimentum ex uno eoꝝ supra frontem & tempora cōprimēdo/ & proprie cuz uitellis oui & aceto forti sanat sodam antiquam & frigidam & proprie emigraneaz difficilem:& si ponatur supra dentē remouetur dolor eiꝫ & corrosio:& si super scrofulas p̄oat̄ & ꝑprie cum suco apii & dauci delet eas: & si fit linimentum ex uno eorum cuz suco sisimbrii & aceto:sz loco apii poīt̄ castoreum & linitur ī posteriori parte capitis:& est magnum iuuamentum ad subet & litargiam:& quando scamonea supponitur cum lana educit menstrua & facit aborsum:& ipsa quidem curat morsus scorpionis ꝑprie desuper linita/ cum suco mente aut cum uino. Vitet aūt eius acceptionez q ca.& sic.nature ē aut paratꝫ cadere ī fe.hii aūt q sumunt ipsā timeāt estus et frigus et abhoreāt

fructus & ꝑprie frigidos & aquā ſueri frigoris: & ſōpnum prolixum ſuper eā & excitancia ſuperbiaʒ animi. Cōſeruat autem ſcamonea per annos .xii. doſis eiꝰ ē a granis .v. uſqʒ ad .xii.

CAP. CCCCCCXXXI.

Cabioſa latine grece ſtibes ſiue ſtibeos. DYAS. cap. ſtibes herba eſt cuius ſemē ſtiptice ē uirtutis et ſiccatiue ſatis: & idcirco eiꝰ decoctio diſintericis inicitur: & de auribus pus emanās ſanat inſtillata & in magnis uulneribus & cruētis gluctinatoria eſt: utilius id agēs ſi cum uino nigro & auſtero & ſtiptico coquatur, deſiccat enim fortiter omnia que contra naturam ſunt humida: folia aūt eius uiridia trita & cataplaſmatibꝰ appoſita in ano emoroidas reprimunt: & ex percuſſione ī oculis ſimciſiʒ factā ſuppoſita ſuuant. Item folia eius adhibita ſuffoſiones oculis detergunt: ſanguinē uulneri īpoſita ſiccant. Paulꝰ cap. de ſcabioſa: Scabioſa ca. eſt & ſic in ſecundo gradu. ualet contra ſcabiem & alopiciā & ſucus eius lūbricos necat: fumus uini decctionis eius ualet contra emoroidas. Contra condilomata que atritia dicuntur, fiat emplaſtrum deſup ex ipſa herba, fumo tamē prius recepto: Dicitur ꝙ ſanctꝰ Vrbanꝰ ad petitioēʒ cuiuſdam ſororis ſue arhelantus ſuper ſcabioſe uirtutes, quoniā ipſe continue utebatur miſit ſibi īſra ſciptos uerſus. Vrbanus pro ſe neſcit preciū ſcabioſe. Naʒ purgat pectus ꝙd cōprimit egra ſenectus.

Lenit pulmonē: purgat latexꝫ regioneʒ:
Apoſtema frangit ſi locū bibita tāgit
Tribꝰ uncta foris ātracē liberat horis.

Sraderea	.i. ſemē cētrumgalli
Sſanum	.i. pinus
Sſargilla	.i. mala citonia
Sſragil	idem quod ſupra
Sſragius	.i. ſaluia
Sſragal	.i. fragraria
Sſrades	.i. ficus ſicce
Spaſton	.i. geneſtra.
Spagnum	.i. ſaluia
Spalten	.i. palma
Spatomele	inſtrumentum ē
Sparſim	.i. per triualla
Spartus	.i. geneſtra īde ſpartaria ut in palagio regio illa ſpartis

CAP. CCCCCCXXXII.

Patula fetida herba ē ſimilis yreos. Paulus capitulo de ſpatula fetida ſucus eius eradicat morfeam albaʒ: ſi fiat ungentū ex puluere eius & puluere ſtafiſagrie flāmule & hermodactili: & .đ atramento combuſto in olla rudi cum aceto et axungia porcīa uetuſta & īunguatur ter in die & cooperiatur cum folio caulis uel plantaginis.

Sparagus quid eſt. l. l. ualion	
Sparatela quid eſt. l. l. glaſpatella	
Spatana	.i. dexeris
Spatella	.i. acorus
Spartus	.i. geneſtra
Sparhennon	idem quod ſupra
Spargamum	idem quod ſupra
Spalangion	.i. aranee
Spaſmata	.i. tortiones
Sparcos	.i. rubea
Spargula quid eſt. l. l. aſpargula	
Spatella	.i. acorus
Spacul	.i. ceruſa

Sſare ē paſſio que accidit quādo homo maximum ſentit pruritū & cū ſcalpit ſe apparent in cute nodi ꝙdā ad nucis ſimilitudinem

CAP. CCCCCCXXXIII.

Tachis ſecundum Galienuʒ octauo ſimpliciuʒ ꝑ harmacorū cap. ſtachis ſecūdum tranſlationem grecā ſimilis eſt porro: frutex acris guſtu amarus ex tertio gradu exiſtens calefacientiū, quo circa calefaciēs nō mouet ſolū mēſtruaſʒ & embrionum necatiuū eſt farmacū & extrahit ſecundinas conuenienter

Stadis idem quod ſupra
Stamicles .i.omnes lapides
Stānum quid eſt.l.l.femezeg
Staer .i.adeps porcina
Statim .i.gutta mirre
Statia idem quod ſupra

CAP. CCCCCCXXXIIII.

Taquin dyas. fructex eſt ſimilis praſſio folia habens oblonga multa & dura & aſpera & odorata & alba:et uirgas multas ex una radice albidiores praſſio: Naſcit locis mōtuoſis uirtus ē ei termātica & uiſcida: elixatura foliorū eius mēſtruis imperat cum uino bibita ſecūdīas excludit.

Stafilon .i.quinq; folium
Stactis .i.gutta mirre
Stauroſi .i.lacerta uiridis
Stacteuali .i.lexiuia
Stalticum .i. carnem creſcētē equans
Stagie .i.aſtelle
Staltica .i. defrigenteria, uel ſtrictiua
Stafilnia .i.paſtinaca
Stafiſagria quid eſt.l.l.haberas
Stafilomata .i uene corroſio
Stalticotora .i.comprehenſiua
Stactera quidam exponunt mirrā qdā armoniacum
Stak .i.gūmi oliue, qdaz dicunt q; eſt genus boracis ſed prima expoſitio melior,
Status .i.lectus
Staguires .i.gutta inde ſtrāguiria.i.guttalis mictio.ſ.quando gutta tim mingitur,
Stangularia .i.ſcrofularia

CAP. CCCCCCXXXV.

Trangulator adib uel leopardi ideſt luparia & non adminiſtratur intus neq; extra:diciť q; ſi apropīq̄tur ſcorpioni congelat cum & eſt ſpecies aconiti: unde aconitum herba luparia ſtrangulator adib uel leopardi ideꝫ: uni ſciendum q; omnis herba uenenoſa pōt dici aconitū pp partuꝫ & cetera ſcribe hic, qđ eſt in littera que incipit Acoitū
Starne ſunt pdices parue
Stactiones .i.balſamita
Stadiori herba ē que naſcitur ī ſupficie aque ſine radice cum foliis ſimilibus ſemperuiue pro q̄.l.l.gahaleb
Seutloth .i.beta
Selini ſperma .i.apii ſemen
Selion .i.apium
Semidaleos .i.lirico
Semiſſe .i.medietas
Seniſion .i.cardus benedictus & dicitur ſeīciō, qa ſeneſcit & caleſcit tempore ueris caput eius.l.l. criſion
Seneſcio idem quod ſupra
Sedum idem quod ſupra
Sepedāne .i.cicer arborum
Senaſia .i.confectio
Seca .i.yſopus
Seperos .i.bacce laurī
Selmiſia .i.ſpuma lune & eſt talk
Seſurem .i. abſintium
Secacul .i.yringi
Semen bulbi.i.ſemen cepe domeſtici
Selinium.i.apium ,p quo.l.l.apium
Selinum idem quod ſupra
Selinum equinum .i. macedonium pro quo.l.l. quā ſupra
Seiſegurab .i.abrotanum
Serpentaria minor.i.aaron & ē alia maior que uocatur luf
Sedar .i.arbor cicoraſi
Septemere .i.ſerapinuꝫ
Serpillum maius .i.ualeriana
Senation .i.naſturciuꝫ aq̄ticū le.herocalchai
Semina cōmnuia ſunt quatuor ſemīa frigida & habentia cōmunem opationē .ſ.ſemina melonis:citrulli:cucumeris: & cucurbite
Sedum turnas .i.nucleus.dactili
Semīa frigida q̄tuor ſūt ſemīa cōmuīa
Semores ē quoddam genus piſcis
Seſien .i. ſanguis dracoīs

Secaniabin .i.oximel
Secara .i.canis maior
Seten .i.ſalſe de piſcibus que fiunt in egipto
Serigueth .i.partes
Scini .i. pira porcina & ſunt ſilueſtria
Sexabaran eſt nomē grecū erochalcha
Sehebingi .i.abrotanum
Sentar .i.pes colūbinus cū tingitur cera
Seterig idem quod ſupra
Seleylen .i.lolium qđ naſcit in ſegete
Seley idem quod ſupra
Seres .i.lac acetoſum
Setaragi indi .i.tapſia
Seiſec .i.mandragora
Sedengi i.ſemen canapis
Senabs .i.lentiginoſa
Secabinici .i.ſerapinum
Sekſembubari.i.herba croci ortulani
Seben eſt quedam medicina ynda
Sekelibet .i.darſeſahan
Sereteregi .i.lac ordei
Seretis .i.ſiſamum & ideo-mate noſtro uocatur ioriolena
Selocha .i.caſſialignea
Semabras aira eſt coquareus
Sericum .i.ſeta
Sechil eſt arbor ex genere ſpinarū cuiꝰ folia ſimilātur foliis ſpine albe:Lignum enim durum īputreſcibile & dicitur qꝫ ē incombuſtibile quo antiquitus fiebāt altaria in quibus ut non comburerētur propterea q̄ſi in eis accendebatur ignis ad ſacrificium faciendum
Semen lini quid eſt le.l.bararichichene
Seni eſt proprium nomen loci ultra mare ī yndia ut apparet ſi.l.l.meadhayſe & litterā halilig:& litteram barfalendi.
Senades .i.lapis ematites
Serantica .i.deſiccatiua
Sel quid eſt.l.l. bel
Seduntirmas quid eſt.l.l.nakala
Seris eſt ſpes ſcariole & ē cicorea
Seleniabin.i.zucharum ro.l.l.gelenabin
Seid .i.duarum arūdinū intra adiutorium & manum

Sete colerice ſunt que ſimiles ſunt empetigini.
Selet .i.bleta
Semorion idem quod ſupra
Serſar .i.ferrum
Serum armena .i.abſinthium
Setefiſie .i.ruta agreſtis
Sedimen in urina dicitur a ſedeo ſedes eo qꝫ in fundo ſedet
Secrārach.i.lac uel urina ueſpertilionis
Sedaneg .i.lapis ematites
Sedenigri ſunt quidam lapides ſic nominati ut ſupra emat.tes
Seedenigre idem quod ſupra
Sednie idem quod ſupra
Seoregi .i.oleum ſiſaminuꝫ
Semerion .i.ſpes apii cāpeſtris
Seytrayreꝫ ſunt duo animalia
Seregeis .i.herba
Semperuiua hic ſcribe qđ eſt in littera helaalabem
Seemeniga eſt quoddam genus eſule q̄ uocatur eſula campeſtris
Selgen .i.nappus
Serben .i.cedrus
Selios .i.iectigacio
Senadus quid eſt.l.l.cardel
Serpens uentris .i. lumbricus latus & longus:iſtud uocabulū poīt Auicēa ſecundo canone cap.de capparo
Sefiros .i . apoſtama duꝛ cui non aſſociatur ſenſus neqꝫ dolor & eſt melancolicum
Seſalaucham .i.apium ſilueſtre
Setaromata ē apoſtema qđ cum frāgit exit ab eo aliquid ad modum p̄iguedis.
Setantica .i.deſiccatiua
Sedenach .i.lapis ematites
Seiebiet hec ē araēa habēs plures pedes & longos
Seedes .i.polium
Seuthlo .i.bleta
Septe pinece .i.ſerapinum
Serpido .i.rubor cutis cum puſtulis
Sempebeliaſtum .i.afronitrum
Setatis uel naten .i.ſpica celtica
Seil quid eſt.l.l. caxachax
Semicupium .i.tina

Seperos .i.bacce lauri
Selia .i.caſſia
Sentix .i.rubus.l.l.rannus
Sentices idem quod ſupra
Selekuſia .i.ſpuma
lune & eſt talk
Serigene .i.canna mellis
Senation quid eſt.l.l herocalcain
Sedia .i.caſſia
Septicum .i.redarguens
Serpellium .i.ſerpillum
Seene .i.ſal de piſcibus
Sem .i.pili porcini

CAP. CCCCCCXXXVI.

Ertula Dyas cap. ſertula herba eſt humilis:odore ſuauis : & colore exalbida : floſſellum habens ſubruſuꝫ illa uero melior eſt que eſt uaſta & non nimis exalbida & recens:uires hꝫ leīter relaxantes:& ideo tumorem oculorum ſedat locis debilitatis & neruoſis ex aq̄ multa cocta & fomentata facit
Semen lumbricorum quid eſt.l.l.kābel
Semen quid eſt.l.l.almech
Sehexabram quid eſt.l.l.ſtrexabram
Sextarius eſt pōdus librarum duarum & dimidie
Serapinum quid eſt.l.l.ſacabenzg
Seſabriſalan eſt grecū & intepretatur mirtus
Secheſabren idem quod ſupra
Sea .i.ſticados arabicus
Seldebinegi .i.opoponacum
Sentar .i.pes colūbinus
Setabit .i.ſemīa pappaueris
Semin .i.dentifrigium
Senapiones .i.ſenationes
Seraſfi.i.torax uel oſſa pectoris
Sediti .i.folium
Seberig .i.fructꝰ mādragore
Sertegi .i.oleum ſiſaminum
Serib .i.ſilueſtris
Seiſech .i.mandragora
Semaths .i lentiginoſa
Seedeb .i.ruta
Serpentaria qd eſt.l.l.luf

Serpentina idem quod ſupra
Setati .i.apoplīa
Serſemie .i.orobus
Set .i.lacca
Sentix eſt quilibet fructex ſpinoſus
Serpigo .i.indurata ēpetigo
Seta quid eſt.l.l.haeir
Sedar .i.agrifolium
Sericon eſt fex plumbi poſt exitum ceruſe:& eſt ceruſa uſta & ē rubea debet dicere ſuricon ut apparet ī.l.ſuricon
Sedine .i.lapis ematithes
Sebaſta .i.ſulfurata
Sera afadizarabazen .i.agnus caſtus
Semen ſule .i.arterice:ſꝫ falſo.ſꝫ alterius herbe dulciſſime & placide eqs qua herbantur equi calabrie.
Seilen .i.folium yndum
Sedina uedina .i.apoſtema molle
Semiſen .i.ſiſamus
Secabiniti .i.ſerapinum
Sealdeus alnabati.i.herba croci ortulāi
Selichi .i.ozimum latum
Serum .i.butirum coctum
Serpis quid eſt.l.l.latamie
Seegi combuſti genus uenenoſuꝫ
Sehedengi .i.lac ordei
Sembellia .i. medicina ynda compoſita ex aromatibus & laxatiuis quibuſdam ut apparet in littera gallia
Secati .i.argimonia
Seofe .i.ſpongia marina
Seren .i.lac ordei
Seruracula.i.ſp̄es braſſice criſpe
Sen eſt proprium nomen loci
Seregeis nominatur perſice kildarium
Selgen .i.napus
Senzen idem quod ſupra
Seriones .i.pedicelli
Sextex nextex .i.ſal gemma
Setei .i.apoplexia
Semericon .i.ſemen api cāpeſtris.i.ſilueſtris uel ipſa herba
Sereram .i.tapſia
Serpentes uiſcerum .i.ſolea
Sebellia eſt medicina ynda & ē ſebe
Setica .i.emigranea
Serpillum quid eſt.l.l.numir
Sedon .i.cardo benedictus

Semerion	.i.apium ſilueſtre
Seelen	.i.agrimonia
Serenz	.i.ſcariola
Senex	rubus

CAP. CCCCCCXXXVII.

Ebeſten latine:grece mahalomagiata ara.faulis ſebeſtē & in lingua perſica uocatur mamilla canis.unde ſebeſtē mamilla canis fert perſica lingua. SERA.libro agg.cap. faulis ſebeſten aboauſe mochiata ſūt noīa iſtiꝰ arboris fructificantis fructus dulces nomināt eos gentes fauliſ ſebeſten Et idem auc Yſaac benarā mochiata ē roth ī arabia: & eſt arbuſtum altum ſuper terrā ſicut haſta habens corticem cuius color uergit ad albedineꝫ & ramos:quoꝝ cortex uergit ad uiriditatē: & hꝫ folia magna rotonda:& habet racemos quoꝝ ſapor eſt dulcis:& uua eius eſt magnitudinis nucicule q̄ poſtea glauceſſit cū maturat & habet interius uiſcoſitatem albam: & granum qđ eſt ſicut granum oliue:hic fructus colligitur & exſiccatur donec paſſus ſit:& eſt illud quo utimur in medicina: & eſt medicamen medium in cōplexione ſua in ca.& fri.laxat uētrē febricitātium:confert tuſſi que eſt a ca. et ſiccitate:et lenit pectꝰ:& ſedat catarꝝ ca.ſtipticum propter eius humiditatem & confert ardori urine que fit propter mordicationē colere in ueſica & ī reībꝰ: & expellit uermes inteſtinorum quia adherent ei propter dulcedinem ſuam

CAP. CCCCCCXXXVIII.

Edis arabice gre.malabatrū latine uero folium SERA. li.agg.cap.ſedis auc. Dyas. ē herba que naſcitur ī īdia ī locis humidis & paludoſis carēs radice colliguntur hec folia ī aqua ſupnatātia Eſt autem optimū qđ eſt leue & albidū uel nigroſum nardi referens odorē ſine ulla ſalſedine ac diu multumqꝫ reſeruās hanc herbam cum indi colligunt ſerūt filo lineo & ſiccant eſtate:aliqui etiam illos ramos colligunt & ſic ſeruant: & quando terra cu omnibus herbis eſtate ui caloris areſcit niſi foco herbe aride fuerint peruſte alio āno nullam generāt herbam. Eſt autem foliū integri odoris cum ſuauitate ſtipticum:& diu cum diuturno odore: uirtutem habet ſpice nardi:quia ſimiliter eſt diureticum tumoribus oculorū elixū in uino fomēto adhibetur:puluerē eius in aqua fricatū oculis ſuperunge: folium maſticatum diutius odorem retinet qđ ī ueſtimētis poſitum cū fuerit tineolas non ꝓmittit & ueſtibus odorem gratum reddit. Multi putauerunt foliū eſſe nardi īdici folium ſꝫ falluntur.Et ideꝫ auctoritate Galieni uirtus eſt ei ſimilis uirtuti ſpice uerum eſt fortioris operationis.Paulus cap.de folio ca.eſt ī ſecundo gradu ſic. in tertio.

CAP. CCCCCCXXXVIIII.

Ene arabice grece:& latine. SERA.libro agg.cap. ſene quādo deſiccatur repoītur & ipſū hꝫ uaginas oblōgas in quibus ſunt ſemina ordinate diſtīcta & ille uagine habent pediculum ſubtilē quo adherent ramuli:& quādo agitāt uagine a uento cadunt:& paſtores colligūt eas.POSSE.SERA. auctoritate Abix.uirtus eius ē ca.& ſic.tamē pauce caliditatis & ſiccitas eius eſt ꝓpe caliditatē ipſiꝰ & habet uirtutē magnā quando peruenit ad ſtomacuꝫ purgādi melancoliam & coleram & fortificat ſubſtantiam cordis quādo miſcētur cū eo medicīe quas dixi iuuare ſicut uiola & potio decoctionis plus confert q̄ ipꝫ tritum:& doſis ſicci triti eius eſt.ʒ.i.& in decoctione.ʒ.v. Et idē auctoritate Raſis ſene & fumus terre purgant humores aduſtos & confert ſcabiei & pruritui. IOMES. ſene ē folliculus plāte quā uocāt perſe alzemer:& īueīt ex eo domeſticū & ſilueſtre. Et melior

pars plante eſt folliculus deinde folia:& melior folliculus eſt cuius color declīat ad uiriditatem:& ſubnigredinē quādā: & in quo eſt de amaritudine res modica & ſtipticitate:& qui eſt magis cōpletus & in quo ſunt ſemina ampla cōpreſſa: ſubalbidus autē nō ē bonꝰ & īcōpletus Similiter & folia ſunt meliora uiridia: ſubalbida uero & tenuia nō ſūt bona:& antiquū ex eo eſt ſine ſpiritu:& ſtipites eius ſunt īutiles. Eſt ca. īprīcipio ſecūdi ſiccū in primo:& folia ſunt ī primo ca. & eſt abſterſiuum mundificatiuū conuenienter & reſolutiuum. Debilis eſt & tarde ſolutionis:& debilitat ſtomacum cōfortatur cū rebus acutis ſicut zīziber & ſalgēma:& medicine cordiales & ſtomatice cum eo felicitant opus eius. Et Galienus cum iure gallorum aut carniū ſoluit ſine moleſtia:& ſi infundatur in aqua caſei cum ſpica: deinde coquatur parum eſt medicamen bonum: ſolutiōe educit .n.cū facilitate melancoliam & coleram aduſtam:& mundificat cerebꝝ cor:& epar:& ſplenem:& mēbra ſenſuū & pulmonem:& confert egritudinibus eorum:& aperit opilationes uiſcerum:& conſeruat utentem ipō in iuuentute:& generat gaudium: cām autem triſticie amputat:& ponūtur folia eius ī lauacris ad caput & proprie cum camomilla cōfortat cerebrum & neruos:& ſecunduꝫ omnem modum adminiſtrationis eius addit in uiſum:& corroborat auditum & eſt medicina bona febriū melācolicaꝝ & antiquarum. Doſis eius infuſi potio eſt ab aureis .iii. uſqꝫ ad .ʒ.i.

CAP. CCCCCCXXXX.

Emiiſſem ara. gre. ſiſaminū latine uero ſiſamꝰ uel iorisolena. SERA. li. agg. cap. ſemiiſſen. i. ſiſamus auc. Galieni ni eo eſt ſubſtantia unctuoſa quantitate non pauca:& uirtus eius eſt que mollificat:& eadem uirtus reperit in oleo ſicut in ſubſtācia:& aqua in q̄ coquitur ſiſamus habet eandē uirtutem DYAS. cap. ſiſamīuꝫ ſecūdū tranſlationē grecā malū ē ſtomaco & comeſtū oris fetorem facit:& idē ſecūdū trāſlationē arabicam: quando fit emplaſtrum cum eo mollit duricies neruorum & curat conquaſſationes auriuꝫ & apāta ca. que ſunt in eis:& confert cōbuſtiōi ignis:& dolori colico:& morſui aīmalis qđ dicitur carates:& quando miſcetur cum oleo ro. ſedat dolorem capitis qui fit a calore ſolis. Et planta ſiſami q̄do coquitur cum uino facit hanc eandem operationem:& confert proprie apāti oculi & pulſationi eius. Et idē SERA. auc. Aben meſuay oleum ſiſaminum ē malum ſtomaco & deſtruit eum:& iuuamētū eius ē illis qui habent melācoliā & ſciſſuras in extremitatibus. Nam hi iuuantur multum ex cibo eius:& rugas cutis extēdit & mollit eas:& cōſolidat ſciſſuras que fūt propter deſiccatioēꝫ que ſunt a melācolia:& dicūt q̄ ſiſamꝰ eſt ca. in ſecundo gradu & hu. ī primo & prouocat uomitum quando torrefit & rectificatur & melioratur. Galienus in libro de cibis capitulo de Siſamo. Siſamū cito ſtomacum euertit:& tarde degeritur: & alimentum dat corpori unctuoſum. Rabymoyſes capitulo de Siſamo. Siſamus corrumpit cerebrū & nucam:& replet caput fumoſitatibus & facit ſudorem fetentē:& in mulieribꝰ uentreꝫ auget & ipſum generat herniā Auerois quinto colliget cap. de Siſamo eſt ca. in primo uel in principio ſecundi hu. in tertio.

CAp. CCCCCCXLI

Et ara. grece chinoſbatus: uel ſaccupalea: latine uero rubus caninus. SERA. libro agg. cap. Set: Set. i. rubus caninus & eſt maior ſatis rubo alio. Nā aſſimilatur ymagine ſua arboribus: folia eiꝰ ſunt latiora ſoliis myrti & in ramis eius ſunt ſpine due:& habent florem album & fructus eius ē oblōgus ſimilis nucleo oliue qui quando maturatur fit rubeus

& habet interius ſimile lane qui quãdo deſiccatur & aufertur; qđ interius eſt & coquitur cum uino & bibitur ſtrīgit uentrem: & nocet decoctio fructus ei9 cãne pulmonis: & ſtringit fluxum mẽſtruorum: & radix eius eſt calidior ipo de qua ſi fiat emplaſtrũ extrahit ſpinas & alia inſixa corpori: & q̃do fit ẽplaſtr ex foliis eius recentibus prohib3 apãta/ Et idẽ auct. Galieni fructus huius plãte eſt ſtipticus fortiter: ſ3 folia eius habẽt ſtipticitatem paucam: & oportet q caueatur ab eo qđ ītra fructu3 ẽ bombicio ſimile/ quia nocet multum canne pulmonis: unde uocatur cinoſbatus a cinos qđ ẽ canis & batus q ẽ rubus/

CAP. CCCCCCXLII.

Ecolafedeon uel alutribe/ arabice latine ſcolopendria. SERA. li.agg.cap. ſecolafedeon auctoritate Dyas. ſecolafedeon.i. ſcolopendria: & nominat hoc nomĩe ꝓpter ſimilitudinẽ cuiuſdã uermis dicti ſcholofendeia: et eius ītерpretatio eſt quatuordecim pedum hab3 multa folia egredientia ab una radice: & naſcitur in petris: et muris edificiorum et non habet ſtipitem neq; florem neq; ſemẽ: et folia eius ſũt deſubt9 maculata ſicut folia polipodii/ et pars eius inferior eſt quaſi rubea: et pars ſuperior eſt uiridis. GAL. vi. ſĩpliciũ ꝓpharmacor cap. de Scolopẽdria ſecundũ trãſlatioẽ3 arabicam ſubſtancia eius eſt ſubtilis: et uirtus eius ca. in primo, ſic. in. ſecundo & incidit et reſoluit duriciem ſplenis. Et idẽ eodẽ libro et eodem cap. ſecũdu3 tranſlationem grecam, ymitices ſiue ſcolopẽdria ſtipticitate cũ amaritudine participat: quapropter confert ſpleni bibita cum aceto. Et idẽ SERA. q̃do herba ipſa coquitur & bibitur. xl. dieb9 reſoluit & extenuat ſplenem: ſimiliter autem faciunt folia ipſa ſi terantur & fiat cum eis emplaſtrum ſuper ſplenem quando teruntur & miſcentur cũ uino conſernnt diſtillationi urine: et ſigultui & hyſterice: & frãgit lapidẽ ueſice q̃do bibitur: Et putant quidam q ipſa prohibet ipregnationẽ quãdo ſuſpẽdit ſuper mulierẽ ſola: aut cum ſplene mule/ Auerois. v. colliget cap. de ſcolopẽdria/ ẽ temperata in ca. & ſic.

CAP. CCCCCCXLIII.

Echedenchi arabice grece canabs/ latine uero canapis. SERA. li. agg. cap. ſechedẽchi auct. Dyas. ſechedenchi .i. canabs ẽ planta que ſemĩatur & facit ſemẽ: & h3 folia ſimilia foliis agni caſti grauis odoris: & habet haſta3 & ramos longos interius uacuos. Et idem SERA. auctoritate Aben meſuay eſt ca. et ſic. ĩ. ii. gradu: Et de ꝓprietate ei9 ẽ que deſiccat humiditates que fiunt in auribus/ quãdo diſtillatur in eis ex oleo eius et uſus eius nimi9 facit ſodam. Sptarag. i. auſab Galien9 uirtus ſapor et odor eius ſunt ſimilia uirtuti ſapori et odori naſturtii niſi qa ẽ minus deſiccatiuũ ipſo & caleſacit in quarto gradu/ Eſt enĩ eius confectio facilis & nõ dura & inuenitur nigra & rubea/ ambo ſunt interficientes & iſta non inuenitur in regionib9 noſtris. iõ eius nomẽ ignorat.

Sebel .i. alum ẽ
Scema .i. figura,
Scel. i. uene rubee ſuper oculos
Schela iẽne idem quod ſupra/
Scen .i. lacerte rubee/
Sceilez eſt uena que eſt intra auriculare ẽ & ānulare3 in dorſo manus, & uocatur ſaluatella.
Sceata .i. magna ſtella/
Sceen .i. ſanguis draconis/ & eſt ſucus rubeus notus ſecundum quoſdã eſt gũmi: ſ3 quid eſt .l.l. alacohẽ
Scea quid eſt. l.l. aſcukodos/
Scea armenum idem quod ſupra
Scef. i. ungula. l.l. afir/
Scenſen .i. ſeſamum/
Scemas .i. manus/
Sceylen. i. ramus uene nigre. l.l. platea/
Scha romanum. i. abſinthium/

Scelich romanum idem quod ſupra
Sceet .i.anetum
Scebel .i.ruta
Scedenegi .i. ematites
Scheius denigi .i.ſemen canapis
Sceirarag .i. fumus terre
Scetaram .i.tapſia
Scerafif .i.ypocundrium
Scenſe .i.ſol
Sceitaragi .i.ptiſis
Scetagi ſuoti .i.nigella
Scear .i.adeps porcinus
Scedene .i.chetabre
Scedme .i.ematites
Sceptaras .i.tapſia
Scedie .i.pīguedo iteſtīor
Sceridatis .i.ſanguis draconis
Sceileki .i.ſtorax liquida
Scebram .i.eſula
Scetazirach .i.ueſpertilio
Sehemagin .i.ſebran
Sfenoria .i.paſtinaca
Sfleticos .i.pes columbinus
Spelta quid eſt.l.l.fult
Species condientes .i.ſpes odorifere
Sperule coloquintidarum.i. poma coloquintide que ſunt rotunda ut ſpera
Sperſum .i.fermentum
Spedilion .i.ſiſimbrium
Spedata .i.ceruſa
Speculare claſtrum .i.gipſum
Spelmon.i.ceterac .l.l.aplenon
Splenaria idem quod ſupra
Spboydes .i.ſpelta
Sſel .i.bel
Sſemi .i.yeruſalem
Sterra .i.neruorum q̄litas
Sterione .i.galla
Sterios .i.particum
Stella domini .i.ſigillū Salomōis
Stercus eris quid eſt.l.l.hoas
Stefania interpretatur uincens
Stebinech .i.ſerapinum
Stercus argenti .i. ſtercora argenti que ita eſt ex argento ſicut ſtercus eris & quid eſt ſterc9 heris.l.l.ſtercus heris
Stefrigia .i.ruta agreſtis
Stear .i.adeps
Steb .i.alumen

Stellaria quid eſt.l.l.aſterion
Stea .i.matrix
Sterica paſſio.i.corruptio matricis
Stectio .i.pes columbinus
Stellio .i. lacerta facetana ſ3 ſecundum quoſdā eſt lacerta uiridis.
Sterphina .i.uinacium
Sterione .i.galla
Steatemata .i.indurata apāta
Sterig .i.fumus terre
Stercus quid eſt.l.l.fimus
Stercus paſſerum .i.uſnen
Sercus demonis .i.napta uel petroleū
Stella terre .i.talk
Steſiſia .i.ruta agreſtis

CAP. CCCCCCXL IIII.

Teng ara . uel ſeterig: grece capnos: latine fumus terre'.

SERA. li.agg. cap . ſterig auctoritate. Dyas.herba eſt ſimilis paſtinace agreſtis niſi qa magis ē minuta ea & amarior & habet radicē cuius color uergit ad albedinem . Et auctoritate Galieni ſapor eius eſt amar9 & ſtipticus: uirtus eius eſt ca.& ſic.in ſecundo gradu. Plinius cap. de fumo terre. Fumus terre.i.fumaria & dicitur fumus terre quia naſcitur & remittitur a terra in magna quantitate ut fumus quia naſcitur a quadam groſſa fumoſitate a terra reſoluta & circa ſupficiē terre adherēte & ſic ex actiōe caliditatis generatur. Debet enim uiridis poni in medicinis:& eſt ex eo alius cuius flos ē ſubalbidus cinericius:& alius cuius flos eſt pallens uiolaceus & iſte eſt melior. Dyas . capitulo de capnos ſecundum tranſlationem grecā que latine fumaria dicitur naſcitur in ſegete ordeacea ſimilis coriādro:uel corio herbe:ſ3 mollis & alba & cineroſa : & multum florem habens & purpureū:ſucus eius uiſcidus eſt: caligines oculis detergit : lacrimas prouocat:unde & nomen accepit:herba ipſa comeſta uel bibita plurimā colera3 per urinam prouocat

Silfium .i.laſar & eſt genus

ferule cuius gūma eſt aſa fetida/
Serecinum idem eſt qđ ceretinum/
Sidia .i.flos granati
Sicaras .i.ſiſimbrium/
Siames .i.ſemen/
Sieron .i.farina lolii/
Simacha .i. apoſtemata pua, caliditatem habentia que multum cito in ſaniem conuertuntur ut carbunculi/
Simata idem quod ſupra/
Sinum.i.uinum & eſt uinum paſſarum/
Sincum .i.bdellium/
Siſaleos .i.filipendula,
Sibias birbias .i.loca que ſunt in extremitatibus coxarū ubi ſunt glādule ubi uertebrum coniungitur ſcie/
Sibare ē demonium mixtum cum ſirſē ita ut cū homo habet ſirſen alienet pp demonium agitatum/
Sirelilē eſt ēblicus, qui ſic nominatur cum in lacte infunditur/
Siſtar .i.ſu/
Simaren .i.lactuca aſini/
Simeanus .i.uiſcus quercinus/
Sinopis .i.rubicundus/

CAP. CCCCCCXLV.

Imphitū gre.uel anagalicū: arabice picteriō:la. cōſolida/ GAL.viii.ſimpliciu3 phar. cap.ſimphitū ſecūdū trāſlationem grecam ſimphitum petroſu3 ex contrariis conſtat uirtutibus: habet. n. quid abſterſiuum quo contētū ī torace & pulmone pus expurgare natum eſt: Habet autem quid & congregatiuum quo ad ſanguinis eductiones iuuat: & cōtinet ultra hoc humiditatē quādam calidam:nō īmoderate :pp quā & dulce apparet guſtantibus & delectabile odoratum. Inſiticuloſum autem ē cum maſticatur:& aſperitates que in artaria ſanat:ſecūdum mixtionem uero que ex omnibus predictis uirtutibus ſimul & diaforare ſufficiens eſt: & colligere & conſtringere corpus:& propterea inteſtinalib9 herniis appoīt & ad euulſionē & ſciſſiones cu3 oximelle bibitur: qcūq; uero ad diſinteriam & fluxum rubeum coquentes in uino dant ut ſiccante & congregante utuntur:& quicunq; ad nefretica ut purgante & madente ſimphitum aliud magnu3 ſimile eſt uirtuti predicti:non tamen guſtu dulce neq; odoriferū olfantibus apparet:ſ3 ſecūdū hoc abcedit a predicto:ſecundum uero q; uiſcoſitatē quandam & mordacitatē h3 quodāmodo ſimiliter exiſtit:utūtur autē eo in omnibus quibuſcunq; & priꝰ dicto.DYAS.cap.de ſīp hito:ſimphitū .i.conſolida:& ē maior & mīor:mīoris folia ſunt ita pinguia & eſt uere mīor naſcitur locis aſpis uirgas habēs ſimiles origão:& tenues:& capita ſicut thimu3 uirge lignoſe & odorate & dulces in guſtu:& radix eſt illi longa & obruſa groſſitudinem digiti habens: eſt aliud ſimphitum qđ pictenum uocant:haſta3 habet aſperam & lōgam duob9 cubitis anguloſam:ab intus manis eſt:īqua fūt folia aſpera & anguſta & oblonga ſicut bugloſſa:habet etiam ipſa haſta āgulos/ in quibus folia naſcuntur:flores ſunt illi mellini:ſemen habet ſuper haſtam ſicut flōmos:haſta & fructex habent pulueri ſimile qđ cum carni applicatum fuerit pruriginem facit. Radix eſt ei colore nigra/que cum fracta fuerit alba appet & mucillaginoſa:& iſta ē cōſolida maior:cui9 radix trita & bibita emoptoicis medetur:conq̄ſſationes reficit: tumores ſpgit:cū foliis cataplaſmatib9 adhibita oīa ſimiliter facere poteſt: uulneribus paracoleſim facit carnes inciſas fruſtris in cacabo miſſas in ſe gluctinere facit. Cōſolida minor elixa in mulſa pulmonem purgat:reiciencibus ſanguinem & nefreticis cum aqua medetur:Radix cū uino cocta & bibita, fluxum mulieris ſtringit:& diſintericis opitulatur :cum oximelle data cōquaſſationes & dolores lateris ſaluberrime curat:maſticata amputat ſitim:aſpredine3 faucium mitigat/ uulneri recēti pacoleli3 facit ēterocellicos bibita & cataplaſmatibus adhibita optime curat:& carnes celeri9 gluctīare facit:ſunt enī ambe ille ſpecies cōſolide

eiuſdem uirtutis. Conſolida ſecūdū Plinīū auctoritate uel opinione multoꝝ diuīo miraculo curat & rumpit ātracē intra duos lapides trita. Eſt autem alia conſolida q̄ uocatur cōſolida rubea pro qua.l.l.biſtorta/

Sicaminon .i.ficomorus/
Simphoniata .i.iuſquiamus/

CAP. CCCCCCXLVI.

Iſimbriū.i. abſinthiū pōticū/ & eſt centonica ſicut appz ī littera abſinthiū:ſz ſiſībriū uocatur menta aquatica:& alio nomine uocatur balſamita:unde ſiſimbrium latine:arabice culudes: grece cardaminon.DYAS. cap.de ſiſimbrio ſecundū tranſlationem grecā ſiſimbriō dicit cardaminō/ eo ꝙ cardamo agreſti folia habet ſimilia:cū folia eius rotōda naſcantur ſicut folia cardami agreſtis: cum creuerint ſcindunt ſe ſicut eruca: uirtus eſt ei ca.diuretica:crudū & coctū lentigines uultibus tollit: & maculas emendat/ſi una nocte impoſitum fuerit & alia die locus abluatur aqua.Paulus cap.de Siſimbrio ca. ē & ſic.in.iii.gradu aliud eſt domeſticum:aliud ſilueſtre ſz domeſticum nobis eſt in uſu qđ oībus eſt notum:uirtutem habet diureticam diſſoluendi & conſumendi/contra uiciū pectoris fiant pultes ex farina ordei & aq̄ appoſito puluere eiꝰ ē dētur patiēti. Contra frigidū reuma folia eius ī teſta calefacta ſine liquore & ī ſacculo poīta capiti ſupponatur:ualet uinū decoctōis eius cōtra dolorem ſtomaci & īteſtīoꝝ ex frigida cā/& opilationem epatis & ſplenis:& urinalium uiarum herba ipſa decocta in uino & cataplaſmata: Soluit etiam ſtranguiriam & diſſuriam. Valet etiam contra iliacum dolorem/& cōtra dolorem factum ex uentoſitate:menſtrua educit: conceptū iuuat:matricem mundificat: fomentatio ſi fiat ex eo: teneroſitates eius in oleo muſcellino uel ſaltem cōmuni decocte & ſuperpoſite idem operātur/

Siderizonta .i.feraria/
Siſofigius.i.auis que uocatur merula/
Sigethi.i.apa flōnoſū herſipilloſum/
Siu .i.cuſcute/
Sitis ſcadis .i.cucumer agreſtis/
Siſamus quid eſt.l.l.ſemiſez/
Siſamus agreſtis .i.cataputia/
Siſamos .i.cōfectio de melle ſimilis penidiis/
Siſamum idem quod ſupra/
Silomata .i.cortex celſi/
Sipui .i.apiū/
Sinſen .i.ſenſen/
Sinitu .i.ceruſa/
Simiſis .i.draganti/
Sicida .i.brionia
Silliuz latine:grece piperſillium/& quid .l.l.hazarachona/
Siricantica .i.aaron/
Sia .i.ſenationes/
Sika .i.ficulnea/
Sica .i.ficus/
Sira .i.ceraſia/
Sindin.i.cucumer domeſticum/
Siſter.i.anetum agreſte.i.meu
Sigia.i.ſtorax liquida aliqui dicunt ꝙ ē ſtorax calamita/
Sichias quid .l.l.xencua/
Sicla .i.bleta.l.l.beta/
Siligo .i.germanū/ex quo aliquando efficitur panis.l.l.germanuz ī
Sichen armenicū .i.abrotanum agreſte/
Siſamīa oſſa a ſiſamo qđ ē granū minutum de quo fit oleum ſiſaminum: & ſunt oſſa que ītra oſſa digitoꝝ exiſtūt/
Siſarii .i.lolium
Sila eſt apoſtema quod multum augeī .ſ.in principio & eſt glandula
Sireblen .i.beta/
Siquis ordei .i.puluis factus de ordeo trito & cocto cum multa aqua & torrefacto poſt
Sithemachia .i.monomachia/
Sibare .i.demonium cum ſirſen ita ut homo cum hoc ꝙ habet ſirſen alienet ꝓpter demoniū agitatiuū
Sidrichis egilops .i. arbor ſanguinis draconis
Silelici priō quid ē.l.l.cataputium

Sidra.i. iuiuba ſilueſtris & eſt nabach

CAP. CCCCCCXLVII.

Ideritis:aut eraclia grece la. prima ſpecies eius & uocat̄ centrumgalli quā inuenies in littera gerebotanū q̄ folia habet praſſio ſimilia ſ3 oblonga : ſicut eliſſagus:aut ynos:ſ3 minora & aſpera: haſtā habet quadram longam duobus palmis uirgas lōgiores & ſuaues ī guſtu & ſtipticas in quibus uirgis capita ſunt obrotūda ſicut uerticelli:& ſicut praſſii & in ipſis capitibus ſemē nigrū īuenitur naſcitur ſub petra:Eſt alia ſideritis haſtas habens duobus cubitis longas & teneras: & folia in ipſis haſtis ſimilia petriſteridi ſ3 diuiſa ī circuitu plurimū naſcencia ſ3 uiſu tenuia & oblonga .In cacumine uero haſte capitellum habet rotondum & aſperum in quo ſemen ē ſimile bete obrotundum & durum : & huic uirtus eſt termantica & ſimilis ſupradicte:Eſt & ſecūdū genus ſideritis q̄d cratebras eracleam dixit:naſcitur in parietibus ſicut uitis:folia habēs mīuta & tenera:& multa ex una radice naſcētia ſimilia coriandro cuius haſte longe ſūt duob9 palmis & molles & albidiores flores h3 feīcinos & guſtu mucilagīoſa trita & impoſita uulneribus recentibus paracoleſi3 preſtat

CAP. CCCCCC XLVIII.

Inonum quidam dicunt q̄ ē herba q̄ dicitur pes milui quidam dicūt q̄ ē alexādr̄ ſ3 falſo nam neutrū iſtoru3 eſt uerum:quoniam non ē pes milui qui uocatur pepanus quia pes milui h3 folia ſatis maiora & pīguiora & flores ſatis a floribus ſinoni differētes quoniam pes milui facit flores multos & albos ſimul cōiūctos in capite ſtipitis apparentes ſicut cauda gatte: & eius herba ſicut ualeriana:ſ3 ſinonum recte floreſcit ſicut petroſellinū uſuale ſecūdo facit folia ſ3 maiora: Non eſt ſimiliter alexandrum:quoniam alexandru3 facit ſemina nigra rugoſa utcunq; curua & magna ſicut git:ſ3 ſinonum ſecundum Dyas.& Plinīū facit ſemina ſicut apiu3 & ameos ūde ſecundū ueritatem ſinonū eſt petroſellinum macedonicum quoīā Dyas.dicit ſinoni ſemen eſt minutum ſimile apio ſ3 oblongum & nigr̄ guſtu ca.diureticum ualde & cetera. Et dicit̄ ſinonum quia naſcitur in ſiria prouīcia regioīs macedonie.DYAS.cap.de petroſellino q̄d naſcitur in macedonia in criptis & ſpeluncis ſemeneſt minutum ſimile apio uel ameos odoratū & uiſcidū & aromaticum & diureticum ualde: menſtruis impat inflationes ſtomaci & colli compeſcit calefaciendo & ſiccādo nimis tortioībus ſubuenit dolorē late; mitigat nefreticis & ueſice dolori ſ'bueīt prouocat habundanter urinam maxime cum uino datum : diureticis antidotis mīſcetur. Plinius cap.de petroſellino macedonico:Petroſellinum macedoīcū cuius ſemen de ſyria affertur:uel ſemen eſt minutu3 ſimile apio diureticū ualde naſcit̄ circa petras:ſemē & folia ſimilia apio:ſemen eius odoratum & diureticū ualde:unde petroſellinū uocatur quoīā multotiens in petris naſcitur q̄d multi petrapium dicere conſueuerunt:qa ide3 ſunt ſinonum: & petroſellinum macedonicū q̄d latine dicitur petroſelinum agreſte.l.l.petroſellinum multi ſinono uel macedoīco carētes utūtur alexādro quoniam ſunt eiuſdem uirtutis:uirtutē ſinoni uel macedonici inuenies in littera petroſellinum.

Sirſemiati .i.egritudo cōpoſita ex ſirſen ca.& fri.quonia3 eſt apoſtema factū ex duobus humoribus : cōpoſitis ſimul.ſ.ex flegmate & colera

Siler creticum quid eſt.l.l.cardilion

Simach .i.ſeparatio eueniēs cum caro ſuper os tenditur ſecūdū ptē

Silac dicitur grece amaſenis uel lemuſe groſſities in palpebris & eſt difficultas claudendi oculum cum ſunt aperte & ad aperiendum cum ſunt clauſe.

Sirſati .i.caro mollis ueniēs in interiori pte palpebre/a qua nō ceſſat fluere ſanguis rubeus niger & uiridis/
Sirſen .i.freneſis & eſt apā cerebri aſen.qđ ē apā & ſir qđ ē cerebrū/
Siphach .i.primus pāniculus qui eſt ſupra uentrem poſt cutem/cō-prehendens inteſtina/calefaciens ea ſua ſpiſſitudine & ūctuoſitate & cōphēdit lacertos/
Sirſir .i.ſēper putrefaciēs/
Silſir idem quod ſupra/
Siringi .i.lac coctum/
Sirengi idem quod ſupra/
Simitii .i.ceruſa/
Sirs .i.cerebrum/
Sicen.i.caput ſice.l.l.caprifice/
Siſeleos campeſtris.i.leuiſticum/
Sifakethec .i.tunice/
Silueſtre omealofis.i.naſturtium albuz/
Siricum romanum.i. ſiricum uel ſeta/
Simar .i.lactuca aſini/
Siſameleon .i.oleum de ſiſamo/
Sichia .i.uentoſa
Siſcoles .i.contractio/
Sintoma .i.accidens/
Siſamberis .i.oleum de ſiſamo/
Sibagat .i. ſalſamentum li-quidum quodcunq;/
Sinapium .i.ſinapis
Sinigmacia .i.ſtorax/
Sir .i.medicina ynda/
Silfer .i.laſar uel ei9 radix/
Siria .i.oliua
Sirach .i.gūmi oliuarum/
Sicides aga .i. cucumer agreſtis/
Sincar .i.buxus
Sicharos .i.ſiſimbrum
Siames .i.ſemen intube/
Siſaliquorum .i.liquiritia/
Siler montanum ſiſeleos/
Siſeli idem quod ſupra/
Sillium montanum .i.ſiler montanum & eſt idem quod ſupra/
Siſat .i.buxus/
Siſapaſmare .i.linire
Sidurum .i.ſcotomia
Sileniabin ro.uel mel ro. .i.zucharum

Sinis .i.nigella
Sief memite hoc modo fit ſuc9 memite in ſole ſiccatur/& ex eo formantur pil-lule:uel magdaleones parui ſicut nucle9 dactili:& poteſt fieri ſief ex aliis rebus: unde ſief.i.medicina ocularis formata oblonga que fricatur ſuper cotem/cum aliquo liquore cum īn oculis poni debet/ eſt enī forma eius ſicut nucleus dactili.
Silez herba ē que naſcitur īter frumētū/ cum eſt tempus pluuioſum & ē gramē/
Sirupus diaquilon/debet dicere ſirup9 diachilon.i.de ſucis/ ut apparet ī.l.chil9
Siregia .i.oleum ſiſaminum/
Siſſleri .i.criſſones/
Sintalar .i.heil/
Siaten.i.reuolutio palpebrarum/
Sinifes .i. quedam muſca parua quaſi effugiens uiſionem/ habens aculeum acutuz mordens:& alio nomīe uocatur ſinifes & alio nomine uocatur culex cis: & ideomate noſtro uocatur zenzala:unde declinatur hoc ſinifes ge-nitiuo huius ſinifes indeclinabile/
Sirengi .i.minium
Siſimin .i.elenelin
Silofer .i.nenufar/
Simenia ſunt oſſa q̄ ſūt ſuper ſpōdiles dorſi ſicut ſpine/
Sigillū ſancte marie.i.ſecacul/
Sirigios .i. ſpecies quedam cāne.l.l.haſap/
Siſion eſt ſpecies lilii.l.l.anſea/
Sinapis quid eſt.l.l.chardel/
Sintheſis .i.ectica ſenectutis que fit ex frigiditate & ſiccitate/
Sinteticus idem quod ſupra/
Sinter .i.rubus/
Sinteſis .i.atrofia & eſt q̄do nutrimentū nō digeritur:neq; cōuertit in ſubſtanciā membrorum.
Sinteſim .i.palpebre coartatio uel congluctinatio īnaturalis/
Sinopida quid eſt.l.l.mezegrech/
Siſnabar .i.ſiſimbrum
Siclon .i.bleta
Sicen uel ſiccen armenicum.i.abrotanū agreſte/
Siſirius .i.doronici/

Simarem .i.lactuca asini
Sitarem idem quod supra
Sigillum laice .i.terra sigillata
Simithii .i.cerusse
Sinimata.i.calidos humores purgantia
Sinirnis gūmi iuniperi
Siringios.i.qui audiunt quasi fistulas
Sinten oculi .i.alintifac
Sicera .i.uinum de pomis
Sifula est herba in ultramarinis ptib9 qua caremus
Sigillus salomonis qd est.l.l.dasnoides
Silotrum quid est.l.l.heuda
Sideratum .i.penatum
Sisseos .i.asa fetida
Sitacust .i.saiacost
Signiles .i.uerruce rotōde
Siliqua .i.xiliqua
Sima cōcauitas est epatis sz eius gibb9 dicitur gedeola ut ī libro urinarz ysaac
Sinantis .i. pfocatio acutissima īde sinantia uel squinancia.i. acuta prefocatio
Sisson.i.diuisum ut ī alexandro de lacte īde disinteria
Sīni .i.genus aranee
Sinocus .i.conclusus
Simisum .i.gīt
Sidus marinum piscis ē
Silac .i.corrosio cū rubedine & aspitate cum pruritu ī palpebris Mesue cap. de casu pilorz palpebrarus uel est inuersatio palpebrarum & quali scabies ī cohopertorio oculi
Siria .i.genus grani
Sicamina idē quod supra lz Dyas.cap. de celso ayt qz multi dicūt qz est fructus celsi non tamen affirmat, quoniam mos Dyas.ut uidebis si.l.l.oxicātuz ē noiare rem secundum opinionem aliorum sz non affirmare
Sicomordus idem quod supra
Siricum .i.seta

CAP. CCCCCCXLIX.

Istose uel bisbese uel hestebelle arabice / grece galifer siue talissar uel machil / & ī oriēte uocatur adaes uel adache : latine uero macis. SERA.libro agg.cap. sistose Sistose.i.macis & est cortex nucis muscate q̄ est super corticem grossum: Et melior ex eo est ille qui est coloris fussi & deterior ex eo est niger & in cortice duro grosso nucis muscate non ē aliqd iuuamentum: sz fructus eius est utilis medicine: & nominatur in oriēte adaes: dicunt aliqui qz est macis & est cortex qui apportatur de regione que non est grecorum: & color eius est flauus. DYAS.cap.machil siue machir secūdū trāslatiōez grecam.i.macis corium est ligni uenientis de barbarico : coloris rufi cum robore solido : cui uirtus est stiptica & remordens q̄maxime ī gustu tūsa & bibita emoptoicis & disintericis & cyliacis singularem p̄astt effectum. Collector huius tēporis macis ē cortex nucis muscate qui adheret ipsi circūq̄q; ut potest uideri in barbulis auellanaruz & multociens uidi tunisii sic esse : licet dicat Dyas Machir.i.macis esse coriuz ligni error translatoris est: quia debet dici corium fructus ut superius patet. GAL.vii.simplicium pharmacorū cap. de Mace secundum translationem ara. Galistar siue Talissar.i.macis cortex est qui portatur de yndia in gustu quidez stipticus sufficienter cum breui quadaz aromaticitate cum autem odoratur est similis pluribus aromatibus yndianis: & substantia eius ē cōpositа ex substātiis cōtrariis & plurimū qd ē ī ea substātia est terrea frigida: & minus qd ī ea sb̄a ē subtilis ca. & odor eius est bonus sicut odor aliarum specierum aromaticaruz que aportantur ab yndia: sapor eius est stipticus stipticitate multa cū aliq̄tulo aromaticitatis: uirtus ei9 ē que desiccat in tertio gradu: sz ca. & fri. nō ē opatio manifesta cōfert fluxui uentris & ulceribus īestiorū: & bibitur in emoptoica & in fluxibus humorum ad uentrem. Auicena de uiribus cordis ait qz cōfortat cor.

CAP. CCCCCCL.

Imibel uel ſolob arab. latīe ſpīca. SERA. libro agg. cap. ſimibel ſiue ſumbel ſimibel. i. ſpica: eius tres ſpēs ſunt: Nam quedam eſt nardi & eſt īda: & alia romana & eſt celtica: & eſt alia montana: ſ3 ſpica nardi naſcitur ī mōte haman ſiue haneaz in india: & melior ex ea eſt recens leuis & pinguis: & rubea boni odoris: & in ea eſt parum odoris cipreſſi ſine foliis cuius ſpica eſt parua: & quando maſticatur remanet odor ei9 in ore diu: & naſcitur in monte ſyrie ſpica que nominatur ſira & ſunt in ea omnia q̄ dicta ſunt in indica: & naſcit prope ignem qui eſt ī monte ſpica que ē debilior q̄ yndica: quia indica propter humiditatem locorum in quibus naſcit ē longior ea maioris ſpice: & ortus ſpicarum eſt ex una radice: & come ſpice ſunt in ea plures ſibiinuicem adherentes pinguis odoris & fortaſſe uenditur a quibuſdam ſpica poſtq̄ madefacta eſt ī aqua: & ſignum in hoc eſt albedo & extenuatio eius quia nō eſt ī ea terra. Et idem auct. Galieni ſubſtācia ſpice nardi uel ynde eſt cōpoſita ex tribus ſb̄ſtāciis una earum eſt uirtus ſtiptica: & ſecūda ca. acuta non nimis: tertia declinat pa3 ad amaritudinē: uirtus eius ca: in primo gradu & deſiccat in ſecundo in fine ei9 Spica romana eſt ſpica celtica: & naſcit in ſyria & eſt planta parua habens folia longa cuius color uergit ad rubedinem: & flos eius eſt citrinus: & melior ex ea eſt recens boni odoris multaruz radicū non facile frangibilis: & qđ de ipſa adminiſtratur ē radix eius & ſtipites ſolū quia in eis eſt bonitas odoris eius: & iuuamentum ipſius: & ipſa euellitur cū radicibus eius: & fiunt eſt ea faſciculi plene manus. GAL. octauo ſimpliciū pharmacop. cap. Nardus celtica ſecūdū tranſlationem grecam Nardus celtica ſimilis aliqualiter eſt ſecundum gen9 in uirtute predicte: minus uero ſtipticat uirtus eſt calidior ea in ſecunda & tertia & eſt debilioris uirtutis q̄ illa ī oībus niſi in prouocatione urine. GAL. eodez libro & eodē cap. ſecundū tranſlationē arabicam montana multum naſcitur in terris cilicie: & folia eius ſunt ſicut folia herbe karſahane: & ramuli e9 ſunt ſicut ramuli ipſius: niſi quia ſunt minores: & ipſa non eſt groſſa nec ita ſpinoſa: habz duas radices aut plures nigras bōi odoris ſimilis affodillo niſi quia ſūt mīores & ſubtiliores multū: & non habz ſtipitē nec fruſtum: nec florem: & eſt debilior omnibus ſpeciebus ſpice. GAL. viii: ſimpliciuz pharmacorum cap. de nardo ſecundum tranſlationē grecam ſtochis .i. nardus ſpica calefacit in tertio gradu & deſiccat in ſecundo. Conſiſtit autem ex ſtiptica ſufficienter uirtute: & acrica. ſubamara. ex talibus autem cōpoſita uirtutibus ad epar & ſtomacum racionabiliter competit bibita & extrinſecus appoſita urinas mouet: & mordicationē ſtomaci ſanat: & que ſecundum uentrez reumata ſiccat: & adhuc cum his ea que ſecundū caput & toracem: fortior uero eſt yndiana uocata poſt hoc exiſtēs ſiriaca que uocatur ypacuſſa. Et idem SERA uirtus ſpice ē que abſtergit & fortificat: & cōfert epati: & ori ſtomaci quādo bibitur & ponitur extra prouocat urinam: & curat mordicationem que ē in ore ſtomaci: & deſiccat humores qui aduenīunt ei & inteſtinis: & confert humoribus qui congregantur in capite & pectore. & fortior ſpecierum ſpice in hoc eſt yndica: & eſt fortioris nigredis q̄ ſceni. Et idem auct. Dyas. uirtus nardi eſt ca. & ſic. & prouocat urinam & propter hoc quando bibitur ſtringit uentrem: & quando fit cum ea naſcale ſtringit mēſtrua: & deſiccat huiditates que curunt ad collum matricis: Et q̄do bibitur cum aqua fri. ſedat ſincopiz & confert cardiace: & inflāmatioībus epīs & hyſtericie: & egritudinibus renum: & quando decoquitur in aqua & ſedet īn ea mulier confert apatibns ca. q̄ fiunt ī matrice: & confert caſui capillorum & palpebrarum propter eius ſtipticitatez & facit eos renaſci & cōuenit medicinis oculi. Spica romana. i. celtica: uirtus

eius ē ſicut uirtus nardi ſirie niſi quia prouocat plus urinam: & cōfert magis ſtomaco q̄do bibitur cum decoctione abſinthii & confert apātibus ca.epis & hyctericie & īflāmatiōi ſtomaci:& q̄do bibitur cū uino confert apātibus ſpleris & dolori uentris: & ueſice:& renum:& īflāmationi ſtomaci:& morſibus uenenoſorum animalium: & ingreditur in confectionibus oculoꝝ:ſpice montane radix confert ī omnibus quibus cōfert ſpica celtica. Et idē auctoritate Abē meſuay ꝓprietas ei⁹ ē q̄ retinꝫ mēſtrua ſuperflua quando ſumitur ī potu.

Plinius cap.de ſpica quedam uocatur ſpica nardi:quedā uocatur ſpica celtica & quedam ē celtica montuoſa. Spica nardi ca.ī primo ſicca ī ſecundo:unde a ſimilitudīe cognominata ē:ſimilis enī ē ſpice frumēti:& uelut ariſtas plurimas habet ī moduꝫ capillorum tota colecta & denſa uelut faſciculus paruiſſimus: naſcitur ī yndia ex una radice pua ſine foliis:dicitur tamen et ſirica nō quia in ſiria naſcatur & legitur: ſꝫ quia mōtes yndie ī quibus habundanter inuenitur ſirie partem ſpectāt:ueruꝫ illa ē optima q̄ ē odorifera: & colore ſubrufa guſtu ſubamara recens:& leuis non uaſta: hꝫ uires ſtipticas & calefactorias. Spica celtica naſcitur ī illirico hoc nomē habens apud eos hec & ī ſyria naſcitur & ī italia fructices habens ſuper terram breues & ſpiſſos:colligitur aūt a ciuib⁹ cum radicibus:ſimiliterq̄ faſces faciunt qui plena manu continentur:& ideo ab aliis faſces gallice appellantur hec habet folia oblonga & non lata florē mellinū odorem circa ſe ſuauem continens eſt. & ſimilis ī uirtute ſpice ſiriace. Eſt & alia ſpica celtica mōtuoſa q̄ a plurimis parthis appellatur:hec naſcitur ī cilicia ſimilis in foliis & ramis yringio ſꝫ ſpica breuior eſt & ſpinoſas radices mittens duas:aut tres:odore ſuaues & nigriores colore ſimiles affodilli radicibus:hec nec florem nec ſemen habet:ſꝫ uirtus eſt illi ſimilis celtice ſuperiori. Sed quidam mentientes dicunt celticam ſaliuncaꝫ et pro ea ponunt ſꝫ falſo:& quid ē ſaliūca lege.l.mucaſar

CAP. CCCCCCLI.

Iſeleos ara. uel aſcegelios grece ſiſeli:latine ſiler mōtanum .SERA.libro aggg. capitulo ſiſeleos auctoritate Dyas.folia habet ſimilia foliis feniculi niſi quia habet longiora & groſſiora: et habet haſtā longā in cuius ſumitate eſt corona īqua eſt ſemen longum & latum habens angulos & groſſuꝫ acuti ſaporis:fortis odoris:& eſt illud quod ē in uſu:& adminiſtratur in cibis: & hꝫ radicem longam boni odoris. GAL. viii.ſimplicium pharmacorum capitulo Siſeleos ſecundum tranſlationem ara. radix huiꝰ āplte & ſemē hꝫ caliditatē tantam q̄ prouocat urinam forti ꝓuocatione & cuꝫ eo uirtus ſubtilis qua confert aſmati & epilenſie. Et idē eodē libro & eodem cap.ſecundū traſlatioēꝫ grecam.Siſeleos radix quidē & fructus calefactiuum eſt intantū ut ſufficiēter urinatiuum ſit pharmacum. Eſt aūt ex ſubtilibus partibus ut ad epilenſias et orthomias competat.Et idē SERA. auctoritate Dyas.uirtus eius eſt calefactiua.ſ.radicis eius & ſeminis: & q̄do ſumitur ex eis in potu prouocant urinā & conferunt cohartationi hanelitus ī q̄ oportet hominē erigi:& aſmati:& ſuffocationi matricis:& ꝓuocant mēſtrua & expellunt fetū:& conferunt epilenſie & omnibus doloribus īterioꝝ mēbroꝝ & quando ſumitur de aliquo illorū: aut ex utroq; cū uino in potu confert tuſſi antique:& debilitati dīgeſtionis:& tortionibus uentris:& debilitati epatis. Et quando ſumitur ex ea cum uino & pipe preſeruat & defendit hominē a frigore aeris:et ꝓpter hoc conuenit itinerātib⁹ in yeme:et quādo homines et alia aīalia cōmedunt de hac planta in tempore coytus eorū confert eis ſtatī ad īpgnādū Et idem auctoritate Aben meſuay ē ca. et ſic in fine ſecundi gradus incidit et

dissoluit humores flegmaticos uiscosos et congelatos:et propter hoc apit uias omnes et cannales opilationis:et prouocat urinam: et menstrua: et confert asmati:et oibus egritudinibus flāticis.

Scinus .i.lētiscus.l.l.botim
Scinus ulcerum .i.empetigo
Scindaminū .i.agrifoliū
Sirupus arelea .i.de piris
Scilla .i. bulbus qui dicit squilla
Sciniar .i.lactuca asini
Sirupus diaquilon quid:est.l.l. diaqlon
Sirupus iuiubinus fit de iuiubis liqricia et rebus maturantibus pectus, quem inuenies in uiatico
Scinifes .i.sinifes
Sciston .i.serum
Sciros is .i.duricies
Sciboſub .i.alumen
Scirū .i. olium aque uel flos aque
Sciantunarā .i.coloquintida agrestis
Siracost .i.māna
Schirus .i. apa qđ ducit ad corruptionem membri & est durum
Schiros is .i. apa melācolicuz, sine dolore
Sſinichia .i.dactili
Sſinichion idem quod supra
Skinos .i.lentiscus
Skirus .i.durus & ē ꝓprie apostema durum uel pulsus durus potest sic uocari.
Skiranis .i.durus,
Smirne basilicon .i.mirra
Smirmon .i.scolopēdria
Smirra .i.mirra
Smitica .i.absterstua
Smirma idem quod supra
Smirnix .i.uernix

CAP. CCCCCCLII.

Mirnas. DYAS. capitulo Smirnas:siue Smilas herba est sicut mrisiluia habens aspera folia peridimion silia cuius uirge. vi.aut.vii. sunt sicut bati iplicantes se uicinis arboribus:aut saxis semen habet simile uuis qđ quando maturauerit nigrum colorem facit cum gustu submordaci cui radix est dura & grossa & nascitur locis aquosis & aspis semen eius & folia uenenis occurrunt. Nā si ante accipiantur uenena nō sinūt nocere. Dicitur autem ꝙ si ab infante accepta fuerint uenena nō sinūt sentire

Spica nardi quid est.l.l.simbel
Spica siriaca idem quod supra
Spica celtica quid est.l.l.quā supra
Spica montana quid ē.l.l quā supra & ē quā cōmuiter uocabat celtica ſz falso.

CAP. CCCCCCLIII.

Pinachia la.grece aspenach SERA.ī agg.suis capitulo Aspenach. Aspenach sunt fri.& hu.ī fine primi grad9 leniunt uentrem. & conferunt dolori pectoris & pulmonis qui fiunt a colera & sanguine. Nutrimentum eorum est melius nutrimento atriplicis:& opatio eorum prope operationem eius & sūt lenificatiua:& ipsius nutrimentū meli9 est nutrimento crisolocanne & ī ipsis ē uirtus absterstua lauatiua: & uincunt coleram:& fortasse restringūt stercus a iure eo9:ergo auferantur a iure suo: & si cōmedāt cōferūt āhelitui: & pectori & pulmōi ca.& confert doloribus dorsi consanguineis & ē leīficatiua uentris.

Spica fetida .i.cicuta
Spica ynda.i.nardi.l.l.simbel
Spica aleip idem quod supra
Spica aromatica idem quod supra
Spica neriden .i.romana
Spica asclira idem quod supra
Spica silueſtris .i.su
Spica satich .i.spica ynda
Spica lata quid est.l.l.acul altaroeg
Spina babilonica quid est.l.l.hec
Spinie.i.simenia.l.l.simenia
Spina arabica .i.suchaa
Spina egiptia idem quod supra
Spina iudaica idem quod supra
Spina que uocatur cinosbatus uel sac cupalea uel rubus caninus qd ē.l.l. set.

Spina alba dicitur echimum ſecundum
librum antiquū de ſimplici medicina &
puto ſic dici eo q̄ capitellum ſimile
habet ericio marino qui uulgariter uo-
catur latina lingua ecino marino & iſta
eſt que a Dyas. uocatur acantiſleuce
ſic eū deſcribens: & eſt bedeguar
Spliu .i.gariofili
Stiterea .i.alumen
Stirates .i.ſtorax
Stimeos .i.calcecaumenon
Sticados citrinum uel arabicum quid ē
lege.l.aſcukodos
Stingar fit ex radice cheiſim & aceto: et
quidam dicunt q̄ fit ex radice anuiden:
& aceto & ſale & uocatur ſtigar
Stipticus .i.auſter? & ſtiptic? conſtrictiuus uel deſiccatiuus
Stimei .i.caputpurgia
Stipa .i.canna
Stiria .i.gutta
Sticos .i.ethica
Stibeos .i.ſcabioſa
Sturagen .i.ſcuragen
Stipticum .i. ſiccatiuum uel punticum
Stipticum .i.conſtrictiuum
Stigmata .i.ūguēta odorifera
Stinctus arbor quid eſt.l.l.botim
Stipteriaſiſtis alumen ſciſſum
Stibeus lapis eſt: fulgens in ſe & ſplēdēs & in metallis inuenitur colore ſimilis plumbo: uirtutē ſimilē habet molibdis uel calcecaumeon dyas.
Stirax .i.ſtorax
Stiracos idem quod ſupra
Sticadulus .i.barba iouis
Stitillarum .i.ſcabies que eſt in coopertura oculi
Stiegligi emblici conditi cum lacte
Stimar .i.napus
Stiptanſitis .i.alumen
Stimeo eſt genus quoddam terre
Stincus animal quid eſt.l.l.khule
Stignum .i.eruca generatiua
Strignum quid eſt.l.l.hameb
Stritin .i.ſtrucium
Stricinum idem quod ſupra
Stricium .i.ſtipticum

Striones ſunt uermiculi qui oriuntur in dentibus
Solmontana .i.ſiſeleos
Sorepi .i.ariſtologia longa
Soldanella quid eſt.l.l.chachille
Soac ē arbor magna que oritur ī egipto quā ignoro
Sofoclas .i.facedola auis
Solata ſunt apoſtemata
Solſequia .i.eliſtropia
Sota .i.iunci radix
Solmerſia .i.ciclaminus
Sonoba .i.pinea
Sobolis .i.ſpica
Soauis .i.aniſum
Soltira .i.ſaluatrix
Sortalimon .i.ambroſia
Sores .i. lac acetoſum & cohagulatum ſine ſale
Sonera .i.coclea quā deferunt peregrini a ſancto Iacobo
Solatrum cuiuſcunq; generis quid eſt .l.l.hameb
Sora .i. herba de qua fit alcali

ÇAP. CCCCCCLIIII.

Orbes arbor eſt ferēs ſorbas. SERA. libro agg. cap. ſorba: uirtus eius eſt que reſtringit uentrem fortiter GAL. ſecūdo de alimētis cap. de ſorbis ſorba & neſpila ſtiptícant quidē ambo: multo autem magis ſorbis neſpila pp hoc influenti uentri magis conferens edulium eſt: & palam quoniam talium omnium cōmedere parum conuenit nō ut ficuum: aut uuaruꝫ copioſe: Neq; enī ut alimento ſꝫ ut medicinis ipſis indigemus magis. GAL. viii. ſimplicium pharmacorum cap. de ſorbis ſecundum tranſlationem grecam ydria .i. ſorba omnibus cognita eſt tereſtrē ſubſtātiā dominantem et poſſidet modico ſubtili pticipiat ei mixto. Et dicit eodem li. cap. qđ incipit Nys. i. arbor ſorbe cuius fructus uocatur a multis oya cum. y. littera: ſtiptica participat qualitate ſed

debiliori neſpilo multum quocirca & dulce eſt cum cōmeditur, & minus neſpilo eſt uentris conſtipatiuus
Sordicies parietis balnei & aliorum qd eſt.l.l.uaſachi
Solbet .i.una ex ſpeciebus titimalli
Solia .i.cot
Soucaria .i.realgar
Sogos .i.congelatio
Soleuz calciamentorum quid eſt lege.l. galdacheb
Soda .i. dolor uel leſio membri capitis
Sordities ſemicupii balnei quid eſt lege .l.aſatartar
Sorongenethenigi .i.ſumus terre
Soſa .i.herba de qua fit alcali
Sobran .i.eſula
Soldago .i. yris illiriaca uel eius flos

CAP. CCCCCCLV.

Oricis ſpecies ſunt due ſecundum Dyas.cap. ſoricis ſecundū tranſlatioē grecaz una agreſtis & ſpīoſa:altera apta eſt ad cōmedendum ramulos angulosos habens & rufos & inanes abīt? & folia rara & ſciſſa:uirtus ē ei ſtīptica non multū:unde ſtomaci eſtuatioēm & tumorem compeſcit cataplaſmatib? adhibita: ſucus eius glutitus morſum ſtomaci tollit:lac mulieribus prouocat: tumores ani & matricis ſpargit:folia ei? & radix cataplaſmatibus adhibita pcuſſuram ſtomaci mitigant.
Solidum eſt pondus pōderās.z.iiii.ſ.
Solea piſcis eſt & quidam uermis lōgus ſatis multorum cubitorum in uentre hominis naſcens qui nomīatur lūbricus latine quem nominat Galienus in libro de tiriaca cap.ſecūdo dicens & maximū etiam & amplum lumbricum generatū totum cibum aſſumptum depaſcentem & propter hoc macerantē totum corp? mirabiliter educit ab inteſtinis. ſ.tiriaca

hec:ſimiliter nominātur in littera ca/ mleōoante auct. Galieni & damaſcen? cap.mezereon nominant ipſos ſerpētes uiſcerū & alio nomine uocatur cīgulus pro cura ipſius lege hurnam.
Sothera .i.falſus
Sother .i.ſaluator
Soronigem .i.hermodactili
Solſtitium eſt a.xiii.die iunii
Soob .i. mutatio coloris que fit a ſole uel a uento in facie
Scordo .i.allium uel taura
Scorodum idem quod ſupra
Scordion .i.allium agreſte.l.l. quā ſupra
Scordium idem quod ſupra
Scorda praſſum .i. alliuz compoſitū ex allio & porro pro quo.l.l.quā ſupra
Scotolidos .i.ūbilicus ueneris
Scorpio quid eſt.l.l.natarab
Scolis .i.uermis
Scordomarus .i.ſtendeclare & eſt extenſio brachioruz & totius corporis
Scortenſis .i.ſulcotrini
Scopus i..ſigna
Scob .i.mutatioēs colo?
Scopa regia herba ſancti Ioānis pforata ypericon idem.l.l.infraricon
Scolopendria .i.lingua ceruina.l.l. ſecolafedion:eſt alia ſcolopendria uenenoſa habēs folia ſicut ceterac ſicut appz in littera aplenō. Et eſt alia ſcolopēdria que non eſt herba:ſz uermis quidaz ut apparet in littera dipteris.
Scolimbris .i.yringi
Scorpion planta quid eſt.l.l. draganum
Scorpio marinus .i. quidā piſcis uel quoddam animal punctioīs uenenoſe notum degens in mari qd noſtro ideomate uocatur doracena
cordarum .i.aſa mūnda: aliqui dicunt q? eſt allium
Scotolicus .i.umbilicus ueneris
Sordio .i.ſcordeon
Scotanum quid eſt.l.l dulb

CAP. CCCCCCLVI.

Corpiodes herba ẽ ſecũduꝫ Dyas. folia & ſemen habens ſimilia caude ſcorpionis q̃ cataplaſmatibus adhibita pcuſſũ ſcorpii mitigat: & ueneis obſiſtit GAL. octauo ſimplicium pharmacorũ ſcorpiodes calefacit in tertio gradu. ſiccat autem in ſecundo.

Scolapa eſt lignũ quodlibet uel feſtuca quale in pede uel alibi infigitur

Scothoſis uel ſcotomia. i. ſbita tenebroſitas uiſus non durabilis

Scorpioron	.i. elitropium
Scoria	.i. ſquama
Scoria argenti quid eſt. l. l. felch	
Scobes ferri	.i. ſcoria ferri
Scorodi	.i. ſorbus
Scotomatas	.i. ferrum
Scolimus	.i. cardi ſilueſtres

& eſt ſcolopas ſpecies

Scolimora	idem quod ſupra
Scolifora	idem quod ſupra
Scolimas	idem quod ſupra
Scoria ferri	.i. ſquama ferri quã fabri ferrarii de fornacibus eiiciunt: globatiꝫ. l. l. haid & litteram aerugo ferri
Scoria eris quid eſt. l. l. hoas	
Scobes ferri	idem quod ſupra
Scrofa	.i. iuncta inde ſcrofula apoſtema qd non oritur ſoluꝫ. Nã ſicut ſcrofa raro facit unum fetum, ſic illud apoſtema raro oritur ſolum

Scropilia qd ſũt. l. l. coni & ſunt nuclei pinee inde dyaſtrobilion. i. de nucleis pinearum.

CAP. CCCCCCLVII.

Crofularia caſtrãgula ſtrãgularia idem. Paulus cap. de ſcrofularia herba ẽ habẽs folia tenuia & ſubtilia q̃ cuꝫ flectuntur ut frangantur ſtridunt. Et ideo a multis dicitur caulis ſtridolus & radices ſunt ei ſatis ſubtiles, in qbus adherent radices rotonde ſicut auellane mundate & albe mittentes lac q̃ dicitur ſcrofulis medica.

Scropulus eſt pondus granorum .xx.

Sfõgos	.i. ſpongia
Shoboꝫ	.i. altea
Smodes	.i. ſicomori fructus
Spondilion	.i. laureola
Spondilion	.i. oſtrea
Spondiliuꝫ retium	.i. locus cathan. i. locus exterior in directo cuius ſũt rene
Spongia marina quid ẽ. l. l. affegi albach	
Spodion	.i. cinis auri
Spomium	.i. cinis aq̃ macerat
Spongos	.i. ſpõgia marina
Spodiuꝫ quid eſt. l. l. abayſir	
Sponſa ſolis	.i. cicorea
Spoliũ ſerpẽtis q̃id ẽ. l. l. falchalhayleb	
Spora	.i. ulcus fraudulẽtũ
Spondogos	.i. lanugo q̃ in roſa ſiluatica naſci ſolet

Spõgo eſt fuligo illa que fuit põfiligos anteq̃ caderet: & quid ſit põfiligos. l. l. abayſir

Storach	eſt gũma oliue

Storachia idem quod ſupra illud uocabulum ponitur in uiatico cap. de dẽtib9 putridis

Storax quid eſt. l. l. melachac	
Stophillidos	.i. reſina pini uel cortex
Stoma	.i. os inde ſtomac9 os uentris
Storax rubea	.i. ſtorax liquida
Stoas	.i. adeps inde ſcoatema. i. apoſtema multũ humorẽ cõtinẽs ad inſtar adipis uulgari nomine dicitur lupina
Stodie	.i. pĩguedo iteſtiõ
Strobilia pepſomena	.i. nuclei pinearum
Strobilia	.i. pinea
Strobilos	.i. cortex reſine pini
Suaſben	ſponſa ſolis
Suumen	.i. ſinonum
Sufuries bemiul	.i. yris
Supgeminẽ ẽ generale nomen accidẽtis	
Suorbitum quid eſt. l. l. comarus	
Sudur aliter Sutter	.i. zucharum
Suffuſio	.i. cataracta
Sulatum	.i. quaſi ſcabies
Sutucham	.i. ſemperuiua
Surumen	.i. hermodactil9 uenenoſus. l. l. ſurumanum

Supercilium ueneris ideſt ambroſia uel millefolium
Suleich .i.ſulach
Suma quid eſt.l.l.fen
Suſter .i.ſcotanum
Suſuber .i.ſerpillum
Subeth .i.lapis adamas
Sumînon .i.quedã ſpecies apii & eſt maius domeſtico habens crus concauum ad albedinem decliue
Succinum .i.karabe
Sucandum .i.tucia
Succudus .i. reſidentia tuthie
Subet .i.q̃do hõ grauiter dormit cum oculis apertis
Subeth achari .i.dormitionem uigilantium.l.l. ſubeth ſachari & ẽ idem quod ſupra
Surabieti eſt nomẽ cibarii & ẽ rafanata
Surabez idem quod ſupra

CAP. CCCCCCLVIII.

Sumach latine ata. adiutor uel barſo: grece riſkitin.
SERA. li.agg.cap.ſumach auctoritate Dyas.eſt planta naſcens in locis ſaxoſis habens folia lõga:& habet ramos altos:& fructum in racemis quoꝝ color uergit ad rubedinẽ ſanguinis & grana ſunt in racemis in magnitudie granoꝝ lentiſci &. aliq̃tulũ lata:& iuuamẽtũ eius ẽ ĩ cortice granoꝝ Et idem auctoritate Galieni melius qđ eſt in tota arbore eſt cortex grani eius & ſucus eius quando exiſtit in eo ſapor ſtipticus:& uirtus eius eſt q̃ infrigidat in ſecundo & deſiccat in tertio. GAL. octauo ſimplicium pharmacorum cap. de ſumach ſecundum tranſlationem grecam qđ incipit riſkitini .i. ſumach fructuoſa plantarum ſtipticat & ſiccat unde & ſardones ad ſtipticandum & ſiccandum coria utuntur hac planta & propterea nominatur uiſodepſica .i.coriorum aptatiua. Melius aut ẽ fruct9 eius maxime & ſuc9 ad utilitatẽ ueniũt ſufficientis auferre exiſtentes q̃litatis. Concordat autem & totus qui ſecũdũ partem uſus ſenſui: & ſecundum guſtũ erit igitur & hoc pharmacum ſiccatiuũ quide in tertio gradu: infrigidatiuũ aũt ex ſecundo.
Suppurare .i.maturare
Sucuturi .i.ſẽperuiua
Suffuſet.i.pulueres q ſumũtur per ſe
Suffuf idem quod ſupra
Sumachia .i.ſumach
Surafiron .i.apium campeſtre & eſt apium perſicum
Sulfurata eſt ſpecies trifolii ut apparet in littera andachuca
Sura eſt groſſa carnoſitas tibie
Sulenti ſulemilet ſunt oſſa ex quibus componuntur digiti
Succinus eſt animal quoddaz: & ẽ mus contrarius napello & deſtruit opationẽ eius cũ cõmedit ex ipſo.l.l.napellus
Sulien .i ſpecies apis
Sumen .i.omentũ uel zirbꝰ
Sumechucha .i. ſpine ſpondilis
Suahic .i.pultes de granato mundato & fracto
Suſimum .i.oleum de lilio
Sulla .i.artetica u.l ſecũdum quoſdam eſt herba dulciſſima & placida equis q̃ calabres ĩpiguãt equos
Succabegi .i. quoddam genus pulmenti acetoſi qđ fit ex carne cocta cum aqua cui miſcetur acetũ & crocus
Sumabin .i.mãna confecta
Sumen .i.locꝰ ſupra pectinẽ
Subeteni .i.facientium ſubet
Sulac eſt egritudo cum qua cadũt pili palpebre cum duricie
Sulatum .i.quaſi ſcabies
Sucucebim .i.ſemperuiua
Sual .i.ſulla
Sulemet ſunt oſſa ex quibus cõponũt digiti
Sudor quid eſt.l.l.harach
Surcinum .i.caulis agreſtis
Surugen .i.hermodactilus
Sumurion .i.apium ſilueſtre
Suricon eſt fex plumbi poſt exitum ceruſe & eſt ceruſa uſta & eſt rubea uerũ qꝰ Meſue facit aliã confectionẽ ſuricon ut apparet ĩ littera ſuriconĩ qua de iſto

uocabulo cõplete tractatur.

Sumachía .i. ſapor factus ex ſumach

Sucagena ẽ quoddã electuarium cordis confortatiuuz q̃d nominatur ī uiatico cap. de cardiaca

Sutícion .i. teſticulus uulpis & eſt ſatirion

Suctinacium uinum .i. fulnuz

Superſpalma .i. congluctinatoriũ

Subaltartarum .i. compoſitarum

Sudion .i. paſſer auis

Suſanna .i. lilium

Subreticiporı .i. urinales

Suſinum .i. lilium uel eiꝰ flos

Sues .i. porcus

Subel .i. ſpica

Suanum .i. electrum

Suctuſus .i. ſucus

Sumenet .i. obolus

Suffio .i. tibappirum

Sugia .i. cozũbrum

Supra aſſa quid eſt .l.l. haſir

Sumbul .i. ſpica

Subedigi .i. ſmeregi cum quo alii lapides perforantur

Sumach .i. macer

Suel .i. ſtella

Suſti .i. piper

Sumerie .i paſtinaca

Supoferreo .i. plumbum minutum uel antimonium

Sulfur quid eſt .l.l. chibur

Suſati .i. caro mollis eueĩẽs ī interiori parte palpebre a quanõ ceſſat fluere ſanguis niger & uiridis

Sumazia .i. ſumach

Sucus liquiritie qualiter fit & quid eſt .l.l. liquiritia

Sumuſe .i. marubium

Sulen .i. medicina romana

Sucaron eſt quoddaz genus piſcis

Sulfurata herba eſt ſicut trifoliũ habẽs odorem ſulfuris

Suheb .i. radix que eſt ut ignis ſtans in aere & apparens ut ſtella cadens

Sumekeit ſunt quidam parui piſces cũmel marinum

Suraha .i. ſuchaa

Subet ſachari .i. quãdo ſubeticus ſtat oculis apertis & non uidet quia dormit ſtupidus

Suarturi .i. ſemperuiua

Suramion .i. apium campeſtre & dicitur perſicum & eſt agreſte

Suculugi .i. cibus ex aceto & croco

Sulatũ .i. quaſi ſcabies ī cooptura oculi

Sicurion .i. teſticulus muris

Suraah .i. rubea

Suen .i. herba uniꝰ palmi uel parum plus ſaporem habens ſalſum cũ acetoſitate. & ſimilatur uermiculari & utuntur ea tictores in abluendo

Sucaminum .i. aproficus

Suſem .i. irenelis

Sulbem .i. ſene

Suchel .i. ſtella magni capitis

Suc .i. gallia muſcata

Subeth .i. piſcis

Sutubegi .i. acetoſũ & groſſũ

Suchos fit quando moueꝛur aliquis in unum locum

Suctutrion .i. teſticuli muris

Sumic .i. nigella

Suſſe .i. yſopus

Sumen pinguedo pectinis uel pecten

Sucocarſus .i. ſiccum

Sulmiti .i. cecitas uiſus de nocte

Suricon .i. ſericon

Sucutim .i. ſemperuiua

Suchaa quid eſt .l.l. cameleombante

CAP. CCCCCCLIX.

Vccarã arabice: grece: cõiſa uel tenela: uel comum: latine uero cicuta. Paulus cap. de cicuta eſt planta cuius ſemẽ frigiditate ſua eſt interimens: ſz uino puro & calido eius nocumento ſubueĩt SERA. libro agg. cap. ſuccarã uel comiſa auctoritate Dyas. eſt planta habẽs ſtipitem concauum in quo ſunt multi nodi ſicut nodi feniculi: & eſt multum

maior feniculo:& hȝ folia ſimilia foliis ferule habentia grauem odorem:& ſup ſtipitē eius eſt corona ī qua ſunt flores albi:& eſt ſemen ſimile ſemini aniſi: niſi quia eſt albius & habet radicē nō multū infixā terre:que eſt frigida ualde:& hec radix occidit ſua frigiditate:ſȝ ſi bibaē uinum purū ca.remediatur nocumento eius:& accipitur corona huius plāte cū toto ſemine anteq̄ deſiccetur & teritur & exprimitur ſucus & ſiccatur in ſole: & adminiſtratur in colliriis que fiūt ad ſedandos dolores oculoꝝ:& eſt optimū in hoc:& quando fit emplaſtrum cū eo ſedat caliditatem & heriſip illam & formicam. Et quando teritur hec plāta cū ſuo ſemīe:aut cū foliis & fit ēplaſtr cū ea ſup teſticulos abſcīdit pollutionēȝ & gomoreaȝ:& ſi fiat emplaſtrū cuȝ ea ſuper uirgam prohibet erectionem: Et quando emplaſtrātur cum ea mamille mulierum prohibet ab eis lac. Et q̄do ponitur ſuper teſticulos puerorum nō ſinit eos augeri Et quando poītur ſup mamillas puellarum non permittit eas magnificari Melior autem ex hac plāta eſt illa que naſcitur in crete inſula & in chios:& in atica. GAL. octauo ſimplicium pharmacorū cap.comū ſecūdū tranſlationem grecam. Comū.i.cicuta quoniam ſume eſt infrigidatiue uirtutis omnes ſciunt Plinius coniſa.i.cicuta q̄ omnibus nota eſt cuius folia uipras & ſerpentes effugant eſt frigida frigiditate mortali

Surumanū.i. hermodactilus uenenoſus qd uocat Dyas. colircon

Surabem .i.teſta

Sucrudium .i.allium agreſte

CAP. CCCCCCLX.

Vch arabice: grece:& latīe gallia muſcata. SERA. libro agg.cap.ſuch quando accipitur ramich & adiūgit ei muſcus cuȝ aliis ſpeciebus fit optima gallia:ſicut apparet etiā ī littera ramich & licet ſecundū alios plures ſīt mōi cōfectionis gallie ille tamen ad uomitus conſtrictionēȝ qui accidit pp huīditatē eſt efficatior. Et idem auct. Aben meſuay ē ſtiptica nā cōſtringit uomitū qui accidit propter humiditatem. Et idē auctoritate raſis ē ca.& ſic ī ſecūdo gradu & eſt compoſita ex uirtutibus contrariis.ſ.ſtipticitate & caliditate que acquiritur a muſco & ſpeciebus. Et idem SERA.confert uomitui & nauſee que accidunt propter humiditatem & retinet uentrē:& conſortat ſtomacū & epar. Et ſunt eius ſpecies quatuor.ſ. gallia muſcata:& gallia uentriū:& gallia corii:& gallia aque. Et operatio gallie muſcate ē q̄ accipias de meliori ramich & tere & cribra cū cribro pili mediocri in raritate & ſpiſſitudine & confice malaxando bene & miſce cum eo parū olei de cheiri uel ſiſamini:& oleum de cheiri ē melius:& dimitte ſic nocte una in uaſe ſuo: & mane accipe de muſco meliori & tere & cribra & accipe q̄tuȝ uis ex eo & miſce etiam cū ramich trito & poſtea malaxa manibus bene ſicut malaxaretur paſta & informa trociſcos ex eo in forma oſſium dactillorum: aut maiores ſi uis:& unge manum tuā ſēp cū aliquo oleo ne adhereat manibus & dimitte ſuper cribrum de pilo duobus uel tribus diebus donec reſtringatur: poſt hoc perfora eas cum perforatorio ferreo & fige in eis filum ex cānapo qd non ſit ſubtile neq; nimis groſſum: & pone intra unūquēq; trociſcuȝ fruſtrū ligni ne ſe contingant:& ſuſpende eos donec ſupuenerit eis eſtas & utere:Et gallia quanto magis morabitur ut uetera ſcit eſt magis odorifera & fortioris uirtutis & melioris operationis. Et iſta eſt melior aliis ſpeciebus qua aliquando oportet uti & miſcentur ei ſpecies cum muſco & ſecundum eorum admixtionē erit amplior caliditas,propter hec omiſi narrare alios modos licet plures iueniantē & ſecundum Meſue:& ſecūdū Galienū unde gallia coriorum eſt que fit cum coriis marſupioruȝ in quibus ſit muſc & gallia illa fit q̄do ponūtur marſupia

illa in aqua cū q̄ preparatur & cōficitur ramich. Et gallia uentrium est quando incidūt mīnutissime uētres marsupiorū predictorum & ponuntur cum ramich Such alerethe .i. gallia magna uel regalis que ponitur in antidotario in .v. Auicēne

CAP. CCCCCCLXI.

Vlac arabice. grece batus. la. uero rubus: & sulach ē q̄dā egritudo q̄ ponitur ī littera cochā SERA. libro agg. cap. sulach siue suleith auct. Galieni. i. rubus omnibus est notus. folia eius & sūmitates recentes sunt composita in substātia sua ex substācia terrea frigida & aquea tepida: & sapor eius est stiptic9 & uirtus eius infrigidat & desiccat: & secunda congluctinat: & decoctio eius tingit capillos. GAL. vi. simplicium pharmacoꝝ cap. batus secūdū trāslationem grecam batus uel rubus folia q̄dez & cime necnon flos & fructus stiptica participant qualitate manifeste in hac tamen adinuicem differunt. Naz folia quidem & presertim mollia & noua plurimū pticipantia aquositate modicū sunt stiptica secundum eam rationē & sūmitates unde masticata curant alcola & cetera que in ore ulcera sanant & alia uulnera solidare potest: est enim eorum complexio ex terrestri & frigida substātia & aquosa tepida: fructus uero q̄do sit maturus participes est moderate caliditatis: saporis cū sit ut ostendimus dulcis: quare propter hoc necnō ꝓpter moderatam stipticitatem cōmestibilis non ē molestus. Immatur9 aūt a frigida terrestri superatur substantia: & ideo stiptic9 ē & siccatiuus fortiter & uterq̄ desiccatur: & reponitur desiccatiuior existēs recēte: sz & flos ei9dē ē uirtutis cum fructu ad disinterias: uentris quoq̄ fluxus necnō ad sputū sanguinis idoneū farmacum. Radix autem cum eo q̄ stipticat & non pauca subtilium ptiuz substancia participat: q̄obrem & lapides qui sunt in renibus frangit. Et SERA. auctoritate Dyas. uirtus eius est que curat alcola & ulcera oris quando masticat & curat alia uulnera: & decoctio eius tingit capillos: sz sapor eius fructꝰ est dulcis: & est humidus & calidus & imaturus est frigidus terreus: & sapor eius est punticus & desiccat desiccatiōe forti: sz floris eius ē sicut uirtus fructꝰ & confert ulceribus intestinorum: & fluxui uentris & debilitati intestinoruz & ani: sz radicis eius ē substātia subtilis & sapor eius est stipticus & iō frangit lapidem renum: & quando fit ēplastruz cū foliis eius curat ulcera hu. capitis. Sz rubus canis qui grece dicitur cinosbat9 nocet decoctio ei9 fruct9 cāne pulmois & stringit fluxū menstruorum: & radix eius est calidior ipso de q̄ si fiat ēplastꝝ extrahit spinas: & alia infixa corpori: & quando fit emplastrum cum foliis suis recentibus prohibet apostemata. Et idē auctoritate Galieni fructus hui9 plante est stipticus stipticitate forti. Et folia eius habent stipticitatem paucam: & oz ꝙ caueatur ab eo q̄d ītra fructuz est simile bombicino quia nocet multū cāne pulmonis hanc speciem inuenies si .II. Sct. DYAS. cap. Batus. Batus ē omnibus not9: uirtus est illi stiptica & serantica: elixatura eius capillos inficit uentrem abstinet fluxum matricis mulieꝝ strīgit: morsib9 uenenatis occurrit: tutas gīgiuas a ꝙ utredīe seruat: tumores oris compescit maxime si folia eius cum aceto masticata fuerint: herpetes mūdant: acoras capitis purgant: tuōres oculoꝝ & cōdiloāta soluit: emoroidib9 subuenit suppositā stomacis impositā medicatur: cardiacis opitulatur: sucus huius herbe & astaruz sole siccatus oia facere nouit sucus eius seminis maturi omnibus causis oris utiliter adhibetur: uentrē abstinet comestus: sz nō matur9 flos eius cum uino bībitus ciliacis & dissintericis prodest: flos eius albus est & canicularj ortu uigens: ipse quoq̄ potui datus cum uino humoris fluorē cohibz illinitus cum melle oculorum līpitudinē

me.letur atq; igni acro.huius ergo folia & flores & mora leuiter ſtringunt: ũde ad ueã & fauces ꝓprie uidẽtur facere/ quãuis omne profluum ydonee ſtrĩgant folia eius & cime maſticata alcola & alia ulcera curant in ore & plagas gluctinãt mora ei9 matura habẽt ĩ ſe mediocriter calorem:ĩmmatura uero ſunt frigida & terreſtrem retinent in ſe ſubſtantiam: unde nimis deſiccant. Itẽ Puluis ex eo factus ſicut & de flore ei9 plus deſiccat recentioribus:facit nãq; ad diſintericos & ad õe reuma uentris:& ad defectioẽ3 ſanguinẽ expuentibus hĩc puluis datus utiliſſimum medicamen eſt. Radix aũt eius ſtiptica & leptomeris eſt/ & ideo nefreticis data lapides rũpit: Spes bati ſunt due una cõmunis que dicta eſt que omnibus nota eſt: Altera q̃ appellatur ydea ſiue cinoſbatus; que ẽ ruboſitatis maioris ſupradicte:& eſt uirtutis conſtrictiue:eius nãq; mollia germina ſiue tirſi contuſa & expreſſa ſucũ dimittunt qui ſub ſole relictus coquitur uſq; ad groſſiciem mellis/ & datur ad ea q̃ ſupra ſucus eius cũ uĩo & melle ſuprapoſitus ſuperioribus prodeſt: mora cum uino ſumpta ſapientiã nutrit ut ab antiquis dicitur:leges eam menſe iunii & iulii/cũ melle & pane cõtrita apãta mirifice rũpit:lege de iſta ſpecie batus ĩ littera Set.

Scutria.i.ablatio urinationis/
Scura .i.lacerta
Scuca .i.ſuchaa
Scupio ferrameo .i.petra argenti
Scuceram .i.fumus terre/
Scrupulus eſt.xx.granorum pondus/
Sgulera .i.abrotanum
Spumos .i. ſtrĩgulus auis/
Spuma nitri quid eſt.l.l.baurach/
Spurium uinum.i.aquatum q̃ſi ſpuriu3
Sputum quid eſt.l.l.buſach/
Spuma maris quid eſt.l.l. zebus albach/
Spuma argenti .i.litargirium
Squinantum quid eſt.l.l.adeher/
Squinum quid eſt.l.l.quã ſupra/
Squama ferri quid eſt.l.l.erugo ferri
Squilla quid eſt.l.l.hauriſel.
Squigibilis .i.uinum ſquilliticũ

hoc uocabulum ponitur in littera cuſa & in littera haid.

Stupion .i.paſſer auis/
Scupio .i.ſtagnum

Stupor eſt quando homo dormit ſtupidus, ita q̃ cum magna difficultate excitatur.

CAP. CCCCCCLXII.

Turagen uel ſurumen ara. grece achimeron colliticon: latine uero hermodactilus/ SERA.li.agg.cap. ſturagẽ auctoritate Dyas.ſturagen ſiue ſuragẽ .i.hermodactilus/eſt herba que floreſcit ĩ fine autũpni:& ẽ eius flos albus ſimilis in figura ſua flori croci: deinde emittit folia ſimilia foliis bulbi inquibus ẽ huiditas adherẽs manui:& habet ſtipitem in longitudine unius palmi ꝓrectum/ cuius color eſt albus declinãs ad nigredinem:& habet radicem cuius color eſt niger ad rubedinem declinans:ſ3 quãdo aufertur cortex apparet, radix interius alba/mollis dulcis ſaporis:& plena huiditate/que grece uocatur colliricon ut apparet in propria littera. Eſt autem radix ipſa rotonda ſimilis cepe bulbi:& radix ipſa habet in medio ſui ſciſſuram ex qua egreditur ſtipes ſuper quem eſt flos:multum naſcitur in loco q̃ dicitur charin:& in terris que.dicũtur guagua & hec radix & alia ſi cõmeditur occidit ſtrãgulãdo ſicut fungi.ẽ.n.cõmedẽtib9 remedium lac bouinũ. DYAS. cap. de achimerõ dicit ꝙ eſt liliũ ſilueſtre & ẽ interficiẽs. Et idẽ SERA. auct.Galieni ẽ alia que eſt alba intus & extra & iſta eſt melior & habet uirtutem laxatiuam: & ſimiliter aqua ĩqua bulierit: ue9 malus ẽ ſtomaco & cõfert doloribꝰ iũcturaꝝ & podagre: Exhibendus ẽ habentibus iuncturas molles & nimis humidas. Idẽ auctoritate meſarugie albus eſt bonus: ſ3 rubeus occidit/non qa nimis frigid9 ita ꝙ narcotizet quia ſi hoc eſſ3 nõ eſſ3 laxatiuus/Aben meſuaĩ rubeus occidit ſ3 albus deſiccat ulcera antiq̃;& cõfert

& cõfert uariolis:habix & melior ex eo ẽ qui ẽ exterius & interius albus:& q̃do frangitur ẽ fractio eius facilis & non dura:niger uero & rubeus ſunt ambo interficientes. IO.MES.hermodactil9 ẽ radix herbe mõtãe & eius alius lõgus ſicut digitus:alius rotondus:ſ3 melior ẽ rotõdus:& eius alius albus:alius rubeus alius niger ſ3 melior ex hiis eſt qui eſt albus uere albedinis intus & extra:& q eſt groſſus & duriciei mediocris: aliter autem facti mali ſunt. Paulus cap.de hermodactilis.hermodactli ca.ſũt & ſic. in principio ſecundi gradus herba eſt & circa radices ei9 tuboroſitates iueiũtur que colligi debent & uſui reſeruari: in eſtate colliguntur & reſeruantur:p ãnũ unum ſeruari poſſũt:ſunt aute3 eligẽdi qui ſunt albi & ſolidi:habet aũt uirtutẽ diſſolutiuam:conſũptiuam: attractiua3 purgant aũt prĩcipaliter flegma:contra arteticam & podagra3 ciragrã & yliacã paſſionẽ & morbos ex flãte nõ exiſtẽte fe.ual3 benedcã acuta ex hermodactilis geralogodion:teodoricon: anacardina. Contra ſciaticam:podagram:& ciragrã ſucus feniculi cum melle decoquatur & cũ tali melle dẽtur.℥.ii.hermodactilo℞ &.℥.i.ſeminis feniculi & fiat electuariũ qđ more benedicte poteſt ſumi. Et nota ℣ in doſi debẽt poni.ℑ.ii.uel.iii.hermodactili. Contra yliacã paſſionem fiat decoctio mellis addita aqua ne exuratur & ne mel exeat & ex illo melle additis ℥.ii.hermodactili & cĩamomi.det puluis hermodactili ſuperfluã carnẽ corrodit puluis eius conficiatur cum ſapone gallico & licinium intinctum fiſtulis ipoãt etiam puluis eius cretico conficiatur cũ aliqua medicina cerebrum conſortante & ſtuellu3 de bombace intinctũ naribꝰ ĩmittitur cerebrum confortat & polipũ corrodit. IO.MES. ſolutione educit flegma groſſum:& a inucturis proprie & eſt medicina magna artetice:& podagre ſũptus:& cathaplaſmatus:& ꝓprie cum farina ordei:& uitellis ouorum aut mica panis pĩguis:& uitellis oui:& uſ9 eius ĩpinguat corpus: & augmentum efficit in ſpermate:& eſt medicina bona uulneribus:abſtringit enim ſordes eorũ & cõſumit carnes putridas in eis. Doſis eius eſt ab aureo.i.uſq; ad.ii. cõſeruatur autem per annos tres.

Scrutium .i.condes
Srution idem quod ſupra
Struma .i. emorroida ĩflata uel ceca que nihil ſanguinis emittit.

SEQVITVR DE.T.

Abarzet.i.albũ q̃d fit ĩ illa regiõe ſic noĩãta
Talles.i.galla
Taberzet.i.ſmiraldus
Taxobolus .i. arteſia
Talck.i.ſtella terre & ſunt ſcalole lucide terre coloris nitri inueniuntur in inſula cipri & uocatur lutum ſamium.
Tallus idem quod ſupra
Tagantes .i.arthemiſia
Talaſo .i.herba faſeoli
Tacola quid eſt.l.l.laier almanam
Taos .i.pauones
Taraſis .i. conturbatio de fumo
Talmon .i. oculus inde buatlmon & obtalmia
Tarugilos .i.plantago
Taurion .i.celidonia
Tanagin .i.titimallus
Tachir .i.papauer
Tacucellum .i.ũbelicus ueneris
Taſeron .i.quatuor res
Tabbanis .i.graffones
Tartarum quid ẽ.l.l.harim
Taheleb .i.lenticula aque

Tachemera puto q̄ eſt quidā muſculus coxe
Taum .i.exitura que fit in carnibus laxis & ſubaſellis & poſt aures & inguinibus & ē ex greco corrupto
Taram.i.auis in palato habens dentes
Taguid idem quod ſupra
Tarachiſa .i.piſcib⁹ ſalitis uel ouis piſcium ſiccis
Tanagat .i.eſula
Tarſalti .i.puncta que poſt obtalmiam in oculo remanent
Taffert idem quod ſupra
Taras .i.ſurditas
Tabos .i.maraſmus:& eſt tertia ſpecies ectice q̄ ē ectica ſenectutis uel tabes.i.corruptio uel putrefactio ut inueniēs in littera cedrus
Tamariſcus quid eſt.l.l.cuſa
Tafa idem quod ſupra
Talon interpretatur ramus īde diatalon .i.de ramis & talea ut in paladio
Tanebila naſcas .i.ſcoria eris
Tarichiti .i.ypoquiſtidos
Tarachit idem quod ſupra
Tarozaro lētiſcus idem quod ſupra
Tagedis ſunt ſpecies que cibis ꝑ condimento admiſcentur
Tanam .i.bonum malānum
Talus .i cauilla
Tagomus .i.pedicul⁹ uulturis
.l.l.pediculus

CAP. CCCCCCLXIII.

Adſia uel taſia grece:arabi. iantin:latine uero ferula ſilueſtris uel tapſia. SERA. libro agg.cap. tapſia auct. Dyas.tapſia eſt iātin ſiue iātum & eſt planta habens ſtipitem ſimilē ferule:& h3 folia ſimilia foliis maratri: & ramos ſubtiles:ī quo⁹ ſumitatib⁹ ſunt corone ſimiles corone aneti: & habet florem album ad citrinitatem declinantem: & ſemen latū ſimile ſemini plante q̄ dicit karicas:niſi quia eſt minus eo:& habet radicem albā groſſam multo⁹ corticū acuti ſaporis ex qua herba colligitur lacrimus in hunc modum: foditur terra circa ipſam & abſcīditur cortex eius: & cooperitur fouea ut mane lacrimus mundus inueniatur. Nam ſequenti die humiditas illa coadūata iuxta radicē colligitur & reponitur:uirtus eius ē ca. caliditate fortī cum humiditate. Tapſia ſecundum Dyas.cap.de tapſia ſecundū tranſlationē grecā dicta ē eo q̄ primo in tapſo inſula inuenta ē:frutex ē ſimilis ferule:folia ſimilia maratro habens: & haſtas tenues in quibus ſingula capitella ſunt ſicut anetum:flos eſt illi mellinus: & ſemen latum ſimile ferule:ſ3 minus: radix ē illi alba & groſſa:& coriū groſſū habēs:& uiſcida īn odore q̄ exſucatur ſic:foſſā īterra libera fac.radicem ī uno loco cauans que cauata ferro tangatur & ſectiones ille cum humorem mīſerīt, lacrima incauatur illa colligatur quā in illa die colliges. Radix etiā cum corio ſuo in pila contunditur & in uaſe fictili ſiccatur:& ſucus qui exprīmitur ī ſole ponitur:multi uero & radices & folia exſucāt:ſ3 talis ſucus īutilis eſt:eo uero tempore quo colliges ſucum noli cōtra uentum ſtare:quoniā tumefaceret faciē & manus: q̄ ſi cauere uolueris cerotis ſtipticis faciem & manum ante iunge uirtus eſt ei catartica & ca.Coriu3 ipi⁹ radicis et ſucus & lacrimus ī mulſa acepta ſuperius & inferius humorem purgat. Radicis uero quatuor oboli accipiuntur & cum aniſi.3.iii.dantˆ:ſuci uero eius duo oboli accipiuntur ex lacrimo unus obolus accipitur. Nam plus acceptus infert necem: purgatio hec dolorem lateris mitigat: aſmaticis medetur. Auxiliatur etiā his q̄ putridū ſputum habent:eſt autem danda potio eicis admixta:aut cocturis:ē aūt metaſin cretica. Radix eius & lacrimus tanta3 habēt caliditatem ut nullam habeant cōpationē: ūde capiti ſuperunctus ſuc⁹ eius allopicias emendat:liuores detergit ſucus eius addito libanotido & cera eq̄li pondere oīa facere poteſt īquolib3 loco poſitus amplius q̄ duabus horis eſſe nō debet ſ3 ante & poſt loca ca.aq̄ fouēda

ſunt:lentigines mundat:lepras limpidat puſtulas purgat maxime ſulfure mixto ueteres dolores lateris aut pulmonis curat: arteticis & podagricis maximū fert auxiliū.Et trahit de profūdo humores uiolenter & ſic diaforeſim facit. GAL. .vi. ſimplicium pharmacorum cap. de Tapſia ſecundum tranſlationem grecā tapſia ſiue ferula ſilueſtris acris ē uirtutis & uehementer calefactiue cum huiditate attrahit ergo fūditus uiolēter ipā etiā attracta cōſumit.operatur autē hec multo tempore eo q̄ habundanter plena eſt ſuperflua humiditate pp quā & cito corrūpitur:Yſaac in uiatico cap. de morfea: unguentum morfee omnis coloris:recipe tapſie cōdiſi ſinapis ſemīs nigelle radicis piretri rubee ana.ʒ.i. coſti colloquintide ellebori nigri radicis capparoꝝ rute aluminis : ſtafixagrie nitri ana.ℨ.ʒ.euforbii ſcamōee ſalis armoīaci ſandarace ana grana.xiiii.horū puluereꝫ tempera cum aceto & inungatur

Tabaſtren nomen eſt regionis

Talim .i.ſtruzzo maſculꝰ

Taburos .i.lipparia

Talaſſir .i.nux muſcata uel arbor macis

Talaſſafir idem quod ſupra

Taliſafar idem quod ſupra

Taliſtear idem quod ſupra

Talaſmomel .i.mel cum aqua

Taurocollen quid eſt.l.l.glucten

Tantes .i.arthemiſia

Tabarzet quid eſt .l.lapis ſmaraldus

Talaſſa .i.guadus:& ē herba cum qua tingitur blauetum

Tacedenſte .i.piretrum

Tarfa .i.tamariſcus

Tamarix .i.bruca erecta & ē tamariſcus

Tatimeo .i.ebūlus

Tacula quid eſt.l.l.laier almanam

Taio .i.aſinus

Talmos .i.oculus

Taſcatas lamaideꝫ .i.teſta ſubtilis qua aurifices utuntur in purgando aurum

Tabet .i.coſtus

Tara .i.grana uiridia habens & dura

Tafeada & eſt duplex una que eſt alba alia uiridis:alba eſt que fit ex ſola aqua & carne uiridis que ex aqua fit & carne & aliis

Tapſilis cibus eſt q̄ fit ex lentibus

Tagip .i.auis que habet in palato dentes & quidam dicunt q̄ eſt uultur

Taguro idem quod ſupra

Tanagar .i.lactarolus & eſt ſcrofularia

Taragi eſt auis minuta

Tarad .i.radix rubee

Tabeim .i.ebulus

Tauis .i.terra barbaroꝝ habēs ſiccitatē

Taraxacon ē cicorea uel endiuia

Taraxa idem quod ſupra

Tamariſcꝰ maſculꝰ idē ē quod cīpſſus

Tactarum .i. capiltiꝝ auri

Taraxaten .i.endiuia

Tagander .i.piretrum

Tabaſir .i.ſpodium

Tamar ſunt omēs dactili immaturi uel palma dactili

Taur .i.taurus

Tarcon .i.ſaturegia

Tarcen idem quod ſupra

Talea .i.caput palme

Tarachiſa.i.piſces ſaliti uel oua piſciuꝫ ſalita

Tanaſgi .i.pondꝰ uniꝰ tertie

Tanageta .i.tanaceti

Talbe eſt quoddam medicamen indum ſatis ſtipticum

Tarifilon .i.filius ante patreꝫ

Talippeos.i. ſemē quoddā acre uirtutis quod ītrinſecus apa in potione datum rūpit quo caremus

Tarmezit .i.tamariſcus

Tamub .i.xilocaracta

Taſſus barbaſſus qd ē lege ſlomos

Tabeſcen locus quidam eſt

Tanaceti .i.tanaſia lege arthemiſia

Tanaſia idē quod ſupra. Et ambe ſunt ſecunda ſpecies arthemiſie

Tabes.i.maraſmꝰ & ē ectica cōfirmata

Tagantes .i.arthemiſia

Taliunac .i.amidum

Talaheb .i.gahalep
Tarenus ponderat grana .xx.
Tarchemeter .i.qdā muſcul9 coxe
Taralme .i.feniculus
Tafaris .i.pedicul9 uulturis
Takui .i.romanus
Tanum .i.puluis corticis quercus

CAP. CCCCCCLXIIII.

Apſus ſecumdum Dyas: cap.de tapſo arbor ē ſimilis palme foliis & altitudine: naſcitur in italia:& in campania:& in hyſpania. In italia uero ei9 ſemine galline īpinguantur: unde ſi hō guſtauerit ſolutionem uentris patitur: tapſus uero qui naſcitur ī calabria tātā uiz habet ut quiſquis ſub ea dormierit aut ſederit ſtatim periculum ſuſtineat uite. Nam ibi ſe necant tranſeūtes uiā. Talippeos quoddam ſemen eſt ſecūdū Dyas.capi Talippeos nobis ignotuz qa eo caremus.
Tarax .i.ſurditas:eſt autez guacte cū pars intrinſeca ſamach creata ſit in q̄ non conſiſtit concauitas ītrīſeca que eſt ſicut uuea comprehendens aerē q ē q audit uoces ſub ūduoſitate: tarax uero aguacte ſunt ut nō per eas nocumentum ſequatur priuationis ſenſus:et guacte eſt ſicut deſtructio cōmunicans ſoliditati:& non ſic illic concauitas: ſz neruis nō aufert uirtutem ſenſus:tarax eſt ſicut diminutio abſq; deſtructione aut cōmunicant ſecunduz conuerſionē in ſignificatione dubella & eſt apoſtema
Tarſati .i.macula rubea
Tachie .i.ebul9
Tauguelbel .i.omēs ſpeciem que in cibariis ponuntur ut piper cinamomum & cetera
Tagadeum .i.piretrum
Tabaſir .i.ſpodium

CAP. CCCCCCLXV.

Armus arabice:uel tarmos latine lupinus. SERA.li. agg.cap.Tarmus auc.dyas. Tarmus.i.lupinus ſunt ex lupinis quidam qui dicuntur regales:& ſūt ſilueſtres quoz folia ſunt albidiora domeſticis:& quidam ſunt domeſtici: & domeſtici cōmeduntur poſt eorum elixationē & infunduntur inaq̄ plurib9 diebus donec recedat amaritudo:& generant humores groſſos. GAL.vi. ſimplicium pharmacoruz cap.de Lupio ſecundum tranſlationē grecam Tarm9 .i.lupinus cōmeditur quidem decoctus & multis diebus deponens amaritudinē in aqua fitq; cibus groſſoruz humoz ut pharmacū uero hic talis ex ēplaſticis eſt qui non habet amaritudinem:& eſt abſterſiuus:& diaforeticus:necat etiam lumbricos ſuperplaſmatus: uel ſi quis ipſum bibat cum melle uel bibat cum oxizaccara ſiue etiā ipſius decoctio nata ē lumbricos educere ymmo & ſupfuſa deforis conuenit morfeis & ſcabiei & cācrenis & malignis ulceribus: hoc qdē abſtergendo illa uero conſumendo ſine mordicatione deſiccando expurgat & aperit opilationes epatis & ſplenis ſi bibatur cum ruta & pipere:attrahit taz menſtrua q̄ embrones cū mirra & melle appoſitus. Eſt autem & ipſius farina īmordaciter diaforetica:nō enim liuida ſolum ſz ſcrofulas & ſimata dura ſanat tunc enim oportet eos in aceto coquere uel oximelle uel oxizaccara iuxta complexiones uidelz patiētiū necnō paſſ oīs differentiā cogitantes illud qđ oportet non ē autē preſentis negocii diſtīguere talia:diaforat enī & liuida & cetera oīa que prius dicta ſunt decoctio ipa etiaz farīa nata eſt facere Tarmus agrios uel lupinus ſilueſtris amarior & ualidior in oīb9 doēſtico ē ei ſimilis exiſtēs ſecūdū gen9. Et idē ſecundū tranſlationē ara. uirtus eius prima eſt que deſiccat ſine mordicatione:& ſecunda abſtringit & reſoluit & madeficat & aperit:& tertia occidit lumbricos quādo fit ex eis emplaſtrum exterius:& quando cōmedūt

melle aut bibuntur cum uino admixta aqua & farina lupinorum reſoluũt ſine mordicatione:& curãt liuores & apãta & ſcrofulas quando coquũtur cũ aceto & melle:& quando fit emplaſtrum cuꝫ eis ſciatice confert:& cõfert empetigini & ulceribus capitis & ſcabiei:& bothor & ulceribus fraudulentis:& q̃do bibit cum ruta & pipere aperit opilationes epatis:& ſplenis & prouocat menſtrua & naſcale ex eis cum melle & mirra expellit fetum:& farina eorum facit hoc lupinus ſilueſtris uel regalis ualet ad ea que dicta ſunt

CAP. CCCCCCLXVI.

Aum arabice:grece ſcordũ ſiue ſcordeon:latine allium. SERA.libro agg. capitulo Taum auctoritate Dyas. ẽ ex eo domeſticum & agreſte:& ẽ q̃ddã ex eo q̃ reperitur in babilonia q̃ non eſt diuiſum in dentibus:& uocatur porrinum.Idẽ auctoritate Galieni & uirt9 domeſtici ẽ ca.& ſic.ĩ tertio gradu: ſed agreſtis ſapor eſt compoſitus. Nam in eo ẽ amaritudo & acuitas & ſtipticitas & pũctio:acuitas eius ſimilis ẽ acuitati allii domeſtici & iſtud eſt ſcordeon & ẽ fortius domeſtico. Eſt aliud q̃ uocãt porrinum & uirtus eius eſt ſicut allii & porri:& eſt habens folia ſimilia foliis porri niſi quia ſunt ſtrictiora:& habet ſtipitem longitudine unius brachii & plus ſuper quem eſt flos albus & uirt9 eius eſt ſicut allii domeſtici niſi quia eſt plus calefactiuum. Et idẽ auctoritate Yſaac benaram: Alliũ porrinum ẽ plãta ſicut plãta porri ultramarini:& in ſapore ſuo eſt ſimile allio & porro: & pp hoc uirtus eius ẽ compoſita ex uirtute ãborum:& facit ea que faciunt porrum & alliũ niſi quia operatio ei9 eſt debilior operatione ipſorum:& coquitur & fit dulcius:& cõmeditur deĩde ſicut porꝫ domeſticum:hanc ſpeciem allii inuenies etiam ſi.l.l.curath. Et idem auctoritate Rufi Alliũ domeſticũ calefacit & ĩcidit humores groſſos & uiſcoſos nocet uiſui quia adurit tunicas oculorum:& eorum humiditates:& conturbat uiſuꝫ & eſt nocumentum auribus & capiti & pulmoni & renibus:& ſi eſt in aliquo loco in corpore dolor excitat ipſum & mouet:& generat uẽtoſitates & uomitũ recens eſt melius ad prouocandũ urinã & mollit uentrem:& expellit lumbricos coſte allii quando cõmeduntur crude expellũt lumbricos & conferunt ſtrangurie & difficultati urine. Rabymoy. cap.de allio cap.ſcordeõ & alliũ agreſte eſt ca.& ſic.proueniens uſq; ad quartũ Eſt autem aperitiuum & abſterſiuum cõſolidat ulcera fraudulenta & ẽ bonũ attritioni lacertorum

CAP. CCCCCCLXVII.

Amarindi arabice: & la. & grece oxifenicia.SERA. libro.agg.cap. de tamarĩdo naſcitur multum ex eis in ceſarea & in terris hamen: & folia eius ſunt ſicut folia ſalicis:defertur ex terris indie & eſt fructus coloris rubei & habet medullam plurimam pluſq̃ xilocaracta croci coloris ad nigredinẽ tendens:& habet melleitatem:& ẽ illud q̃ ex fructu adminiſtratur poſtq̃ egrediũtur grana eius:& meliores tamarĩdi ſunt noui recentes non aridi ſaporis acerrimi:& uirtus eorum eſt fri.& ſic. ĩ tertio gradu:uirtus eius eſt que laxat coleram & reprimit acuitatem eius: & abſcĩdit uomitum:& aufert pruritum: & dotis aque eorum poſtq̃ decoquũtur eſt lb.ʒ.& aufert ſitim. Et idem auct. Meſaa.eſt fri.in tertio mollit uentrem et eſt ſicut pruna:niſi quia eſt ſubtilior & minoris humiditatis. Paulus cap. de Tamarindo eſt fri.& ſic. in ſecũdo gradu. AVIC.de uiribus cordis dicit q̃ confortat cor

CAP. CCCCCCLXVIII.

Aratin arabice:latine Iſculi uel lumbrici terre. SERA. libro agg.cap.taratin auct. Galieni ſũt uermes qui q̃do foditur terra uel aratur inueniuntur:& quando ipſi teruntur ac ponuntur ſup neruos inciſos conferunt iuuamento magno ſubito & manifeſto.Et quando datur in potu cum rob eſt medicina q̃ prouocat urinam. Et idem auctoritate Dyas.q̃do contritione forti cõterũtur & ponuntur ſuper neruos inciſos conglutinant eos & non oportet q̃ uuln? diſſoluatur niſi poſt tres dies:& quãdo coquuntur in oleo & diſtillatur de eo ſuper aurem dolentem ſedat dolorem eius quando teruntur contritione forti & bibitur ex eis cũ rob prouocãt urinã & frangunt lapidẽ:& curant hyctericiã

CAP. CCCCCCLXIX.

Auf arabice:latine lana. SERA.libro agg.cap.tauf auctoritate Galieni: ¶ auf.i. lana:lana ſucida cõfert atritioni & conquaſſationi membroruꝫ & neruorum:& quando fricatur corpus cum ea ſordes que eſt in ea conuenit ad penetrandum:Sꝫ lana lota eſt conferẽs in hoc q̃ eſt ipſa materia recipiẽdi oẽꝫ rem humidam & omnem liquorẽ q̃do ĩ eo infunditur:& quando aduritur fit uirtus eius ca.cum ſubtilitate quouſq; ipſa aufert carnẽ ſuperfluã ab ulceribus & ponitur ſimiliter ĩ ẽplaſtris diſiccatis & modus aduſtionis eſt q̃ ponatur ĩ uaſe nouo & cooperiatur coopertorio perforato multis foraminibus: & ſic aduratur. Idem auctoritate Dyas. Quando ĩfunditur in aceto & oleo ro. confert ſode:& dolori ſtomaci:& alioꝝ membrorum:ſꝫ aduſta habet uirtutem calefactiuam & aduſtiuam & ſtipticam & cauterizatiuã & aufert carnẽ ſuperfluã ab ulceribus & incarnat & cõſolidat ea

Talaſſis .i.aqua marina.
Thalapeos .i.uicitoxicum
Thalatos .i.poligonos
Thamiſana quid eſt.l.l.laier almanaꝫ
¶ hameb .i.uua.l.l.uitis
Thamiſſana eſt q̃dã ſpecies roriſmarini
Thaer .i.yndicus

CAP. CCCCCCLXX.

Haro eſt quedam herba q̃ ĩ terra ieroſolimitana plãtat̃ in ortis & tunc eius acuitas ac ſuperflua caliditas auferuntur:ũde ad cõmedendũ bene ſapida redditur,cuius grana carpobalſamo ſũt ſimilia cum quibus balſamum quãdoq; falſicatur.Eſt enim lignum balſami eius ligno ſimile atq; oleum, oleo hec latine ignoratur.

¶ apſia .i.taſia

Talpi herba eſt q̃ folia hꝫ ĩ magnitudĩe digiti tirſum habet ſubalbidum latum tenuem:& longum ſimilem cartamo & cetera q̃ caremus

Thalaſmo eſt quedam confectio

CAP. CCCCCCLXXI.

Thalaſpium uel thalapis: uel ſcãdillatiũ gre.& la.leuiſticũ ſilueſtre uel naſturtiũ ſilueſtre uel pes galline.

DYAS. cap.thalaſpiũ ſecũdũ trãſlationẽ gre. naſcitur ĩ tumulis & in uiis & ſuper tegulas:herba eſt minuta folia habens & anguſta & duobus digitis longa & in ſũmo diuiſa & pinguia:uirgam in medio proferens duorum palmoruꝫ cũ paucis ramulis in quibus fert ſemẽ latũ ſimile cartamo & obrotondũ et ueluti conquaſſatum: unde et nomen ſũpſit: florem habet ſubalbidum:uirtus eſt ei termãtica et potiſſime ſemini eiꝰ: potui datũ in acceptabili quantitate p ſupiora atq; ĩferiora purgationẽ facit uehemẽter:ſciaticis per criſtere adhibitũ medet bibitum menſtruis ĩpat: aborſum facit GAL.vi.ſimplicium pharmacorũ cap. Talapis ſecundum tranſlationẽ grecaꝫ ẽ autem leuiſticũ ſilueſtre uel ſcãdilatiũ uel talapis cuius ſemen acris uirtutis ẽ

quia apoſtemata rumpit propinatum potui mēſtrua mouet:embriones rūpit & per anum impoſitū ſciaticis cōuenit. Eſt autē & alterū purgatiuum ſuper & ſubtus colicorum bibitum in oxifaui multitudine:hoc inueniesſimiliter ī littera leuiſticum

Thalaſſo melli.i.aqua marina & mel
Thaos .i.pauo
Thalaſteos .i.gladiolus
Thaguebil .i.ſpecies que cibis miſcentur pro ſapore ut piper
Thaus .i.pultes
Tharona .i.granum lentiſci
Tharcon idem quod ſupra
Tharubil .i.ſpecies que cibis admiſcentur pro ſapore & condimēto ut piper & ſimilia

CAP. CCCCCCLXXII.

Hal uel halcal arabice:grece oxi uel oxos:latine acetum. GAL. octauo ſimplicium pharmacorum cap.oxos ſecundum tranſlationem grecam oxos.i. acetum in primo libro monſtratum eſt mixte ſubſtantie exiſtere.ſ.calide & frigidis ſubtilibus partibus ſupat uero caliditatez frigiditas ſiccatiuum uero ſufficienter eſt hoc pharmacum ut ſit tertii gradus iam completi quando eſt forte.SERA.libro agg.cap.thal:auct. galieni:ſubſtātia eius ē ſubtilis cōpoſita ex caliditate & fri.niſi quia frigiditas ē amplior in eo q̄ caliditas & deſiccat in tertio gradu prope finez quando fuerit antiquum:& eſt nociuum neruis. Idem auctoritate Dyas.acetum iufrigidat & ſtipticat:& ē bonū ſtomaco:& ꝓuocat appetitū:& abſcīdit ſanguinē a quocūq; membro fluat ſi bibatur:aut fiat ſeſſio in eo.Et coquitur cum cibis & cōuenit curſibus ſuperfluitatum ad uentrem: & quando infunditur in eo lana non lota aut ſpōgia curat apoſtemata ī principio ipſoruz:& reſtringit matricem egreſſaz aut anuz exeuntem:& ſtringit gīgiuam ſanguinolentam: & confert ulceribus fraudulentis:& heriſipille & formice: & ſcabiei ulceroſe:& īpetigini:& emoroidibus: & panaritio:& abluuntur cuz eo ulcera fraudulenta.Et quando miſcetur cum pauco furfuris & ponitur tepiduz ſuper podagram cōueīt:Et q̄do coquit cum melle & linitur cum eo liuor qui fit ſub oculo aufert eum. Et quando īfunditur ſpōgia ī aceto que prius fuit infuſa in oleo ro.& appoitur frontiscōuenit ſode ex calore ſolis:& fumus eius conuenit grauitati auditus & tinnitui auriū:& q̄do diſtillatur in aurē occidit uermes qui ſunt in ea:& quando bibīt calidum confert accipientibus medicīas uenenoſas:& quando bibitur cum ſale obuiat nocumento toxici:& q̄do bibīt eradicat ſāguiſugas q̄ adheſerit gutturi & conuenit tuſſi antique: & q̄do bibīt ca.cōueīt almati:& q̄do fit gargariſm9 cum eo abſcindit curſus humorum uenientium ad guttur:& cōuenit ſq̄nācie & caſui Vuule:& collutio oris cum eo ca.conuenit dolori dentium. Paulus cap.de aceto fricatio eius cuz ſale circa uolas manuum & pedum ualet contra freneſiz:& litargiam.

CAP. CCCCCCLXXIII.

Haleb arabice:latine uulpis SERA.li.agg.cap. Haleb auctoritate Galieni oleum in quo decoquitur uulpes conuenit multū iuncturarumdoloribus & multi medicorum ponunt eā uiuētez in uaſe cum oleo ad coquenduz: & q̄dā ponunt eam mortuam: Nā q̄do dolor eſt propter humorem groſſum uiſcoſū & adherentem & exiſtentem ī ꝓfundo membri non poteſt euz trahere medicīa totum propter ſui multitudinem: aut propter groſſiciem ſubſtancie ſue & uiſcoſitatem:aut propter frigiditatem ipſius nimiam:aut propter uentoſitatez inflatiuā que generatur ab eis:ī ueritate/ dico q̄ illi qui operabantur cū uulpibus ad hoc ipſi faciebant cum eis balnea in quibus egrum ponebant: & iacebat ibi

adeo q̄ oleuʒ cohoperiebat corpus egri totum: & iubebant infirmo q̄ ſtaret ibi multum & faceret moram longam ibi contingebat ergo ex hoc q̄ oleum illud reſoluebat id qđ erat i iūcturis ex apāte humorum in loco: & non faciebant hoc ſolum/ymmo euacuabant ab eo qđ erat i corpore toto ex ſuperfluis humoribꝫ q̄uis i corpore habētis dolorē iūcturaꝝ eſſʒ repletio magna: non ergo eſt miꝝ ſi hoc medicamen conuenit ei in hunc modum: Nam humores non deſcēdūt ad iūcturas eorum ymmo euacuātur p reſolutionem ex loco ubi ſunt. Et illi q̄ ſunt in iuncturis reſoluuntur etiam Paulus pulmo uulpis deſiccatus & potatus pondus.ʒ.i.multū cōuenit aſmatiſʒ Auic.dicit q̄ hoc medicamen ualet corpore purgato.

CAP. CCCCCCLXXIIII.

Raguli duntes arabice: gre. ſafurion: la. cauda tremula/ Plinius de ſafurion eſt auis que eſt de genere paruaruʒ eſt minor omnibus auibus, excepta aue reiacor color eius intra uiridem & citrinum & cineritiū, & ſuper alas eius ſunt pēne auree: & ſuper caudā eius ſūt pūcta alba: & plurimū apparet i hyeme apud piſcīas & parietes: & ipſius uolatꝫ non eſt fixus: ymmo uolat paꝝ: & cadit & garit ſemper: & mouet caudam: & hec eſt auis ſpine expellit lapidem de renibus & ueſica cū potentia/

Tragabulidos idem quod ſupra/
Trachimata .i.aſperitas oculorū/
Trachiotis .i.balſamitta/
Tragos .i.yrcus/
Tragus .i.ſpelta/
Tracus idem quod ſupra/
Trages.i.ſpongia & eſt tertia ſpēs eius/
Tragomatum idem quod ſupra/
Trauenatica .i.ſanguineʒ ex uulnere ſtringentia/
Trachit .i.ypoquiſtidos/
Traxia .i.ſcariola/
Trachia .i.aſpera

Traganeon naſcitur īcreta ī inſula maritimis inniperi ſimilis & ſemen & folia & ramis ſucus eius lacteus/
Traguiʒ idem quod ſupra/
Tragiʒ tracholoritan qd eſt.i.i.ſādanig/
Traumaticū medicame.i.ſanās uulnera/
Dya.capitulo de felle/
Traben uua/
Tracion .i.frutex q̄ uocatur tramenticus/
Trafia .i.grana ſolis/
Tragagantū uocatur radix arboris draganti.i.i.acantos/
Tragemata ſūt fructus dulces habētes duros nucleos ut nuces uel duras teſtas ut amigdale uel q̄dq̄d poſt cenā cōmeditur gratia delectationis q̄ ē ad bibere ut Galienus de eduliis cap. de ſemine canabi & arabice uocatur cauganac/
Trageātes ſūt illi q̄ utūtur tragematibꝫ/
Trachea artaria.i.principalis arteria/

CAP. CCCCCCLXXV.

Ragos ſecundū Dyas.cap. Tragos aut ſcorpiō naſcit locis maritimis: fructex eſt ſuper terram longitudinem palmi unius habens aut amplius: haſta e illi ſine foliis in qua ī ſūmo habet uelut acinas minutas ſicut triticum acutum multum in guſtu ſtipticas: ſemen eius cum uino bibitum fluxum matricis & uentris abſtinet: qđ ſemen plurimū colligunt de terra & faciunt trociſcos/
Tragere idem quod ſupra/
Trahit ſemen endiuie/
Tetanon .i.galbanum/
Tetoniueos .i.pentafilon/
Teſticulus caniſ quid eſt.i.i.chaſalkel/

CAP. CCCCCCLXXVI.

Eſticulus ſacerdotis uel zemac herba ſuper terram expāſa/ cuiꝫ folia ſūt pīguia & rotōda: flos eiꝫ croceus: radix eius eſt teſticulis paruis plena: & albus qui comeſti ualent contra uicium

Terra figillat legr Reinmarz

emoroidarum.
Teſticulus uulpis quid ē lege qđ ſupra
Teſticulus leporis quid eſt.l.qđ ſupra

CAP. CCCCCCLXXVII

Eſticulus omnis cuiuſcūq; aīalis ſit non habet boītatez nutrimenti manifeſtam niſi teſticulus gallorum impīguatorum:īpe nāq; eſt boni nutrimenti plurimū & omnis ſpecies teſticuli ꝓprie qui ſunt difficilis digeſtionis quando digeruntur nutriunt plurimum:& plurimum ipſorum eſt difficilis digeſtioīs & plurimi nutrimenti:& proprie q ſūt de animalibus magnis groſſe carnis.
AVIC.li.ſecundo cap.de Teſticulis

Teutrion .i.eritrodanū
Terica .i.tribuli
Termuagria .i.lupinus
Terbentina quid eſt.l.l.botim
Tergio .i.filex
Teriopomon .i.bectonica
Teorica .i.urtica
Teutrion .i.polium mōtanuz
Terebintus quid eſt.l.l botim
Tectus .i.cicercula
Terra figuli .i.argilla uel creta
Terra ſigillata quid eſt.l.l. theamaten
Tenapium .i.ſinapis alba
Tetis .i.caro gingiuaruz
Tetamonō .i.ros
Tefra .i.cinis
Terra alchichi.i.creta que inuenitur ſꝫ terra
Terra lune .i.lutum lune
Teſtaticula .i.politricum
Tephiſie.i.gūm irute agreſtis
Terazit .i.ypoquiſtidos
Tenitrius .i.minutum
Theitrius idem quod ſupra
Terra ſtelle .i.talk
Teſtulus .i.ſerpens
Teucis .i.gūmi pini
Tetoniueos .i.pentafilon
Termoſormos .i.lupinus agreſtis
Terra nidi yrūdinis quid ē.l.l.gi.
Telas .i.uulnus
Tedanus .i.flos calcis
Terra aſtra i.rubea & eſt bolū armenuz
Termenabit eſt pot9 qui fit ex dactilis & ficubus ſiccis ad ſpiſſitudinē redact9 ſicut mel calore ſolis:& hoc fit in locis calidis. Nam Terme.i. locus calidus. Nabit uero dicitur potus predictus q fit in locis calidis & illud eſt qđ apellat māna confecta.
Theobolus .i.muſcus q naſcit in lapidibus q morantur in locis huīdis
Telabuc.i.cum unus pes offendit aliuz
Tetanon idem quod ſupra
Tenup.i.arbor canſſi.l.l.canſſi
Temp idem quod ſupra
Temoul idem quod ſupra
Tetamatin .i.manna
Teiugi .i.auis minuta
Terpigo piſcis debet dici torpigo & qđ eſt.l.l.ſead
Tela aranea quid eſt.l.l.hanidebut
Teracthit .i.ypoquiſtidos
Telul .i.fiſtula
Terahic .i.herba iudaica
Teriatis .i.filex
Terra rubea.i.fungus ueſenicus lege .l. hameth
Telſendis .i.piretrum
Tebemualſe .i.ſquinantum
Termantica.i.calefaciendo diſſolutoria
Tebenmata .i.ſquinātum
Telea .i.ſatureia
Terid .i.mice panis ſuper quas funditur ius aliquod
Terme.i.omnes ſpecies calide uel terme .i.locus calidus inde termantica.i.calida
Tebal eſt genus fiſtule
Terifie .i.rute agreſtis
Tehiſie idem quod ſupra
Teratich .i.fung9 qui naſcit in pede roſe caīne uel barbe hircine cui9 ſuccus expreſſus & ſiccatus uocatur ypoquiſtidos.l.l.barba hircina
Terbentina eſt gūmi arboris que uocat terebintus & ipſa uocatur ab Auicena glucten albotin:ſꝫ aliqui legūt albotim ſꝫ falſo:& eſt zapinus.l.l.botim
Terrehabin .i.māna confecta
Terachthit .i.ypoquiſtidos

Terigia oculi .i.ungula oculi
Terugia idem quod ſupra
Tegula quid eſt.l.l.caſef
Tergia.grece latine frigolico
Tetanus.i.ſpaſmus tenens totum
Tenſtulus .i.ſerpens
Telub .i.tinea
Terra armeni .i.lutum armenum
Terra rubea idem quod ſupra
Teſtudo eſt quoddam animal paruuꝫ cuꝫ teſta dura ſatis horribile ad uidēdū qđ omnibus eſt notum cuius uirtutes inuenies in littera latamie
Tepor .i.torpor
Terra munda.i. cretica & ſtiptica ſatis
Terra figuli idem quod ſupra
Terentellum .i.trapanum
Tenapium .i.ſinapis alba
Teridone .i. perforationes ac ſi fierent cum terebello
Teſſara īterp̄tatur quatuor īde tiriaca diateſſeron qa fit de quatuor ſpecieb9
Tetras interpretatur quatuor inde tetraceus.i.fe.quartana: & tetrafarmacuꝫ & ſimilia
Terapentica .i.curatiua
Tetregenſis .i.enula
Temalcumoleo .i.chimolea
Teneaſemon .i.argilla
Teretate .i.pix liquida
Terficie.i.gūmi rute ſilueſtris
Teil eſt quoddam genus piſcis
Teſiſic .i.tamariſcus
Teangi .i.auis
Teſigie .i.gūmi rute agreſtis
Teutria .i.camedreos
Tenta .i.ſtuellum
Telea.i.ulm9 :ſꝫ falſo ymmo eſt arbor que uocatur tela
Terminum .i.urtica
Tetrafarmacum quid eſt.l.l.tetras
Tetraceos quid eſt lege quod ſupra

CAP. CCCCCCLXXXIII.

Ereniabin quidaꝫ dicunt qꝑ eſt māna:ſꝫ falſo ymmo eſt ut mel albū habens ſaporeꝫ māne. SERA .libro.agg. cap.Tereniabin:Tereniabī .i.mel ro.ūde ē res cadēs de celo & aſſimilatur melli granuloſo & aggregato groſſis graīculis & eſt nominatū mel roris:& plurimū cadit ſuper arbores que ſunt in terra coraſceni:& in oriente q̄ arbores habēt folia & ſpinas uirides:& flores rubeos: et non faciunt fructū:& cadit in caſtella ſuper ſumitates palmaruꝫ:& uirtus eiꝰ eſt equalis mollificatiua uentris:& eſt humectatiua pectoris & conuenit calīs naturaliter:& proprie quando ſoluitur in aqua iuubarum:& prunorum:& eſt ex eo melius album & nouum : & doſis eiꝰ ab aureis.x.uſq; ad.xx.aureos.Et idē auctoritate Abix ſedat inflāmationem febrium calidarum:& aufert ſitim : & mollit uentrē mollificatione mediocri & educit colerā cū facilitate :& melius ex eo eo eſt album nouum

CAP. CCCCCCLXXIX.

Eſt arabice uel affef ſiue Terf :latine Pix. Sciēdū q̄ pix fit ex arbore ligni aryn & ē arbor ſeerbin uel deda & eſt cedrus uel pinus maſculus cuius fructus dicuntur coni eſt ex ea hu.& ſic. SERA .libro agg.cap. Teſt auctoritate Dyas.& hu.colligitur ex arboribꝰ ligni aryn.i.maſculi pini:et ꝓfert fructum paruum:& ex eo fit lumen ut apparet in littera Cinobar.Et melior ex ea eſt alba ſplendēs leuis & munda. GAL.octauo ſimplicium ꝓharmacorū cap.Pix ſecundum tranſlationem grecā Pix que quidem ſicca ſiccat & calefacit ſecundum tertiam abſtantiam a cōmēſuratis:& plus ſiccare nata ē q̄ calefacere que liquida econtrario calefacit pluſq̄ ſiccet;habet autem quid ſubtiliuꝫ ptiū quo aſmaticos & empicos iuuat : & hꝫ quidem quid digeſtiuum:& diaforeticū ſicut & ſecundum guſtum ſubamaruꝫ quid & acre:ita autē & leproſos ūgues educunt mixte cum cera:& empetigies expurgant : digerunt autem duros & indigeſtos humores omnes q̄do poſūt

in cataplasmatibus:fortior uero ad oīa talia est q̄ liquida:dura uero pix ad hec quidem peior est:ad consolidationē aūt uulnerum magis ydonea:palam ergo ex hiis est quoniā quid copiosū huīditatis calide cōmixtū est pici liquide: piseleū .i.oleum picis fit ex pice humida quādo coquitur:& est quedam ex ea que est similis uisco uiscositate sua & noīatur uiscosa:Et est alia que ex toto sicca ē & melior ex ea ē illa que est pura tenax & odorifera similis resine pini. Sapor huius ē acutus & fere amarus:& uirtus eius est ca.ī tertio gradu & desiccatio ē plusq̄ calefactio ipsius

CAP. CCCCCCLXXX.

Eugibel arabice:la. zīziber SERA.li.agg.cap.teugibel auctoritate Dyas.ē arbustū qđ reperitur in terris arabū & homines illius terre utūtur foliis eiꝰ ī multis rebus sicut utimur ruta ī cibis & potibus & decoctionibus & aliis: & radices eius sūt parue sicut radices cipi: quarum color uersus albedineꝫ declīat & sunt sicut mutilate:& in sapore earū est delectabilitas:& similitudo saporis pipis:& habent bonū odorē: & oportet ꝙ eligantur ille que non sunt perforate & quidam sunt qui condiunt zinziber cum melle: & quidam cum rob: & qdā cū aqua & sale:& hoc ne putrescat & sic ponūt ī terreis uasculis ut deportetur ad partes romanoꝝ:& ē cōueiens in cibis & cōmeditur cum piscibus & sale. GAL.vi.simpliciū pharmacoꝝ cap. de zinziber secundum translationem grecam radix huius plante defertur ad nos ab india:& ē illud ī quo ē iuuamētū & uirtus eius est calefactiua caliditate forti cū humiditate, ꝓpter hoc accidit ei ꝙ corroditur & putrefit cito quoniā in eo est humiditas superflua. Paulus cap.de Zinziber:Zīziber ē ca.ē ī tertio gradu hu.in primo uinum decoctionis eius:& ficuū siccaꝝ:& passularum ualet ad frigidā tussim:& spuālīū frigiditatē si etiā pulus eius in ficubus ponatur & sic cōmedatur:pulus eiꝰ ī cibis cōfectꝰ & exhibitus syncopizantibus confert ꝙ biennium seruatur & est domesticuꝫ & silueſtre: domesticum est qđ karopos colore sapore uehementi acuto solide substancie:domestitum uero ſbalbiduꝫ acutum habet saporem:sꝫ non adeo uehementem:nec substanciam adeo solidā ūde cū frangūtur partes sibi coherent quibusdaꝫ ramusculis.In siluestri uero raro uel nūq̄ sic inuenitur.

CAP. CCCCCCLXXXI.

Eumaceꝫ uel humatum uel terimahtin arabice: grece lemnia fragidos:latine terra sigillata. SERA. li.agg. cap. teumacē auctoritate Dyas.i.terra sigillata & est sigillum marinum: & est sigillum layce:& ē una ex terris almayū & multi ex lutis illi assimilantur:& color eius est similis mogre:sꝫ differnitur ab ea quia quando tangitur digitis non adheret eis sicut mogra:& est de uiscositate ī ea res parua & in ista sigilla fiūt & almayum:& color omniū est rubeus sꝫ illa que ē uera ex eis foditur ex terra fundosa ubi nō ē arbor neq; herba neq; lapis .Accipitur igitur ex minera illa sua & infunditur in aqua donec dissoluit & spissatur & agitat forti agitatiōe deīde dimittitur donec resideat:& tunc abiiciatur ab ea aqua que supernatat cū facilitate & postea colligit qđ ē pīgue & uiscosuꝫ:& abiicitur qđ est lapidosū ī fundo uasis.Deīde ponitur illud pīgue ad siccanduꝫ donec sit sicut cera mollis & sic diuiditur in frustra parua ex qbꝰ fiunt trocisci:& sigillātur q desiccātur in umbra donec recedat aquositas: & completur desiccatio. Et idem auct. Galieni in substancia eius est acreitas:& est in ea parum stipticitatis:& uirtus ē que desiccat sine mordicatione:& curat ulcera fraudulēta:etiā si fuerit sordida Et quando conficitur cum aceto forti ut fiat sicut lutū & ponitur sup uulnera

recentia & dimittitur sic gluctinat ea: & curat ulcera antiqua: & dissolue ip̄az cū quocūq; uidebitur magis cōpetere necessitati/sicut cum aceto aqua mixto aut secaniabin: aut uino: aut mellicrato/ & cōueit iuuamēto manifesto habētib9 ulcera ī ītestinis ātēq̄ fiāt putrida facto cristeri cum ea: aut data in potu: & fit cristere cuz ea postq̄ precesserit cristere cum aqua mellis: & postea cum aq̄ salis/ deīde cum suco plantaginis: & detur in potu cum aceto fortiter mixto aque/ & conuenit morsui tyri: & aliorum aīaliū uenenosorū: & canis rabidi q̄do bibitur cum uino limphato: & quando linitur super locum morsus cum aceto: & similiter oportet/q̄ liniantur oēs morsus animalium uenenosorum: deīde poātur super uulnus folium aliquod q̄d fit resistens putrefactiōi illius: & ex melioribus est folium allii agrestis: & post est folium centauree minoris: & post hoc ē foliuz prassii: & medicamen q̄d sumitur ex luto sigillato & grāo iuniperi ī quo admiscetur ex bolo armeno q̄titas pua quando bibitur ex eo ille qui timet potionem uenenosam/prohibet nocumētū eius ab eo: & sumunt eam in potu illi q ia sūpserūt medicinā uēnosā dū ipsa est adhuc in stomaco suo/ prouocat enim uomitum & expellit nocumentuz ab eo & liberat eum a morte. Ego fui expt9 in illis qui biberunt cantarides & leporē marinum. Nam dedi eis in potu de hac medicina & feci eos uomere statim & euaserunt: neq; passi sunt aliqd accidens malum ex ueneno ipsorum. DYAS. cap. de terra sigillata q̄d incipit lēnia fragidos secundum translationē grecaz terra est ex clauica sordida: & cetera. Et idem secundum translationē arabicam in luto sigillato est uirtus q; q̄do sumit̄ in potu resistit medicinis mortiferis & omnibus uenenis forti contrarietate. Et q̄do bibit aliqs ex eo: & post sūpserit in potu medicinam mortiferam facit eam egredi per uomitum: & non nocet ei: Et est conueniēs morsib9 & puncturis uenenosorum animalium: & ingreditur in confectionibus plurium medicinarum compositarum. Et idem SERA. auct. alcāzi: terra sigillata ē bōa si puluerizet ex ea in os: unde fluit sanguis: strīgit enim eum statim & non est medicina q̄ abscindit omnes fluxus sanguinis sicut ista. Et idem auctoritate Pauli quādo ponitur super adustionez ignis nō sinit locum uesicari: & datur ex ea in potu post casū ī quo continetur lesio īteriorz membrorum/ & liniuntur cū ea mēbra post pcussionē & casum & attritionem & prohibz ea ab apostemate: & si fuerit solo continuitatis consolidat: & est de melioribus medicinis contra uenena. Paulus cap. de terra sigillata ca. ē & sic. AVIC. de uiribus cordis terra sigillata tēperate complexionis est in caliditate & frigiditate cōformis huāne cōplexiōi nisi quia eius siccitas maior ē huiditate/ hz eni uirtutē mirabilē cōfortādi cor

Theonestrum .i. quinq; folia
Therima .i. lupini/
Therimon idem quod supra
Theonisis .i. arthemisia
Thenchi cimolea quid est. l. l. cimolea/
Thei locus quidam est
Thermosi tonos .i. lupinus agrestis
Theoromata est quidam tumor/ in quo continetur aliquid ad modum roris/
Theotis .i. loligo
Theata .i. bleta alba & nigra
Theulis .i. qddā gen9 piscis
Thebeth est compositum nomen loci
Theticanus .i. flos parietis
Theri herba est qua caremus satis confortans stomacum/
Thermus .i. lupinus
Thermus agrios .i. lupinus siluestris
Thephitie. i. gūmi rute montane
Theu .i. gramen
Theacia .i. beta/
Thegemata .i. dulces fructus/ duros habentes cortices uel testas
Tremencola .i. herba tremola
Tremiesuc .i. paraliticus/
Tilineos .i. fenugrecum
Tilmi idem quod supra
Tilni idem quod supra

Tibapparum .i.ſulfur uiuum
Tille .i.ſpecies uini & eſt uinum coctum
Titaheos .i.calx uiua
Tiafin .i.ſulfur
Tiberius folia .i.camedrea
Tibir .i.roſmarinus
Timber .i.timum
Tincar quid eſt .i.i.criſocolla
Titaſin .i.medulla cerui
Timinon .i.ſcolopendria
Timus .i.tūmis
Tiſana.i.aqua ordei uel fariola
Timatigigi .i.quinq; folia
Timolas .i.ueſpertiliones
Timbra .i.ſatureya
Tyſapium .i.ſinapis albus
Timi comoarinū .i.cime timi ut ī antidotario ī cofectione de geralogodion.
Tinea haborafa cuſcuta
Tymgos .i.hyrcus
Tiria .i. furfures capitis .i.i ptiriaſis
Tīcar .i.capiſtrum auri
Tilui uel tilin .i. fenugrecum
Tince .i.pinus
Tyuſamre .i.ſulfur:ſine igne
Tyelō.i. rubicundum īde ſputum tielō
Tiſma .i.crocodillus aīal ē
Tinſa idem quod ſupra

CAP. CCCCCCLXXXII.

Itimallus latine: ara. xēcua. SERA.libro agg. capitulo xencua auctoritate Dyas. xēcua.i.t timallus & ſūt ei9 ſeptem ſpecies quarum una dicitur ara. barafmas:gre.uero caritias uel comites uel comos & eſt maſculus habēs uirgas quaru3 longitudo eſt plus uno brachio in quaru3 colore eſt rubedo plena lacte albo acuto:& folia ſuper uirgas ipſas ſimilia foliis oliue:niſi quia ſūt longiora & ſtrictiora:& radix eius ē groſſa aſpa & in ſūmitatibus illarum uirgarum ſūt come ſimiles iūco:& in ſūmitatibus illarum comarum ſunt capitella ſimilia capitellis illius ſpeciei que dicitur noalis & in iſtis capitellis eſt ſemen:uirtus ei9 eſt laxatiua & iſta eſt camelea:& eſt alia ſpecies que nominatur arabice & grece carſites & eſt ſemina & eſt ſimilis plāte que dicitur Didomodas:& habet folia ſimilia foliis mirti niſi quia ſunt maiora & ſtrictiora & duriora & ſunt fetidi odoris & habent acutas ſūmitates ſicut ſpinas:& h3 uirgas egredientes ab una radice longas circiter palmum unum:et h3 ſemen q̄d profert omni anno ſimile nuci & iſta nux dicitur uomica:& mordicat līguā mordicatione forti:& naſcit locis aſperis:uirtus autē iſtius ē ſimilis uirtuti prime:niſi quia cōmouet citius uomitum q̄ prima:& iſta eſt ſemina: & eſt iſta ſpecies laureole:& eſt ſpecies alia que dicitur ara.& gre. paralios & eius expoſitio proprie maxime eſt illud q̄d nomināt homīes Migath & canſomias naſcitur in marinis locis & hab3 ramos .v.aut.vi.aut.vii.ex una radice quoru3 longitudo eſt circa palmum unum rcōs quo9 color tendit ad rubedinē extēte3 ab una radice:in quibus ſunt folia pua & ſtricta & oblonga ſimilia foliis limi:i ſūmitate ramo9 ſunt capitella amigdalata rotunda in quibus eſt ſemen orobo ſimile coloris uarii et ſūt ibi flores quo9 color eſt albus:& eſt tota planta lacte plena:& iſta uocatur latine eſula. Eſt ſpecies alia q̄ ara. uocatur elioſtropos: gre.elioſcopos:h3 folia ſīlia portulace niſi quia ſunt ſubtiliora & rotōdiora:et q̄tuor habet ramulos:aut. v. egredientes ab una radice:lōgitudo quo9 ē circiter palmum unum ſubtiles & rotondos rubeos & plenos multo lacte: & habet ī ſūmitatibus ramorum coronam ſimilē corone aneti in qua eſt flos:& ſemen eſt ei circa folia q̄ ad curſu3 ſolis cōuertit cu3 ei9 reuolutione & propterea dicitur elioſtropos & eius expoſitio eſt aſpiciēs ſolem:naſcitur in ciuitatibus plurimu3 & ī cauernis iuxta muros:& iſte cōmuniter uocatur a latinis titimallus puus ūde dicitur titimalus a timan q̄d ē ſol & mallos q̄d ē coma qa titimall9 uertit ſuas comas ad ſolem. Et eſt alia ſpecies

q̄ dici ur Cyparissias habet uirgas fere unius palmi longas aut plus quarū color est rubeus in qbus oriūtur folia similia foliis pini que dicitur calicaris:nisi quia sunt:molliora & subtiliora & minora et universaliter sunt similia eis ī principio sui ortus & ꝓpterea sic nominatur hec planta & est plena lacte: nascitur ī locis lapidosis & siccis:uirtus eius est similis uirtuti aliarum.Est alia species & ē illa q̄ nascitur ītra lapides:& dicitur dendrodes: habet multos ramos & color ramorum est rubeus:& super sūmitates ramorū sūt folia mirti similia sed tiliora & longiora parum:& habet semē simile semini illius speciei que dicitur caritias & modus operationis & uirtutis eius & forma reposītiois eius ē sicut dictarū specierum.Est alia species que dicitur plataphilos que habet folia similia foliis plante que dicitur flōmos:& radix eius et flos eius & lac eius laxat aquosum humorē:& quando teritur & ꝓiicit in flumine uel stagno occidit pisces: Et etiam species supradictorum lacticiorū quas supra diximus faciūt hec.Est alia species lacticinii que dicitur Pithias similis speciei que dicitur ciparissias que potest reponi cum supradictis septem speciebꝰ titimalli:& ꝓpter hoc posuerūt illam inter species titimalli:habet uirgas longitudine unius brachii similes uirgis lentisci nisi quia sunt longiores:& plene nodis:& folia habet similiter stricta & acuta in sūmitate similia foliis pini : & propter hoc sic nominatur:& hꝫ flores magnos ad lōgitudinē tendentes quorū color ē purpureus:& hꝫ semen depssuꝫ simile lenti:& habet radicem magnam albam & grossam in qua est multū lac. GAL.octauo simplicium ꝓpharmacorū cap.de Titimallo secundū translationē arabicam:uirtus omniū illorū lacticiorū est ca & sic.in quarto gradu:uirtus titimalli ē laxatiua laxat flegma & colerā & prouocat uomitum.GAL.eodem li. & eodeꝫ capitulo secundū translationē grecaꝫ:omnes quidem habent acrem & ca.uirtutem predomiantē:inuenitur aūt eis ē & amaritudo fortissima ergo omiū est opos & frondes:participat uero & radix predictis uirtutibus:sꝫ nō eqliter ipa autem cocta cum aceto dentium dolores & maxime quicunq; corrosis ipsis fiunt curat:opos uero fortiores hꝫ uirtutes ad foramen dentiū:& alias ptes corporis mox ulcerat extrīsecus ēplāta est enim ex quarto gradu calefacientiū que causticorum diximus esse.Ita autē & pillos auferit unctus opos: quia uero fortis est miscetur oleo: & si multotiēs hoc fiat tandem radices pilorū perimit & nudum eis fit corpus:secunduꝫ eādē autem uirtutem a crocordinos & formicas ꝓterigia & etylos tollit.Abstergit aūt & ipetrigies & scabies eo q̄ absterſiua ei adest uirtus propter amaritudineꝫ & fagedenica & ulcera carbunculosa & cancrosa quoniā calefacit fortiter & abstergit iuuare nata est:siquis ī tpre et mensura eo utatur.At uero & fistulaꝝ tylos eadem uirtutem curamus:hec eīa operantur cēs opi titimallorum secūdū genus similiter : debilius uero folia & fructus opari nati sunt:qbus ad pisces qui in stacionariis aquis uti assueuerūt citissime enim ab eis tenebriati & semi mortui facti ad superficiem ferūtur aq̄ cum autem sint v. ii . species timalli fortior est qui caricias nominatur quē & masculini quidam nominant: & qui ī lapidibꝰ nascitur qui dicitur dēdrodes consequenter autem qui barbasso assimilat & cyparissias deīde paralias deīde autem Eliostrophos secūdū ꝓportionē uero predicte eorum uirtutes est cinis & lixiuium qđ ab eis

Tiberispolla .i.camedria
Tias.i.minoratio anguli oculi
Tui .i.ficus
Timelea .i.camedreos
Timbre .i.saturegia
Tiaffi .i.sulfur
Tirus est quidam serpēs
Tiltarium .i.lithiū mīutissime incisum
Tibirianticū.i.nec minus leue nec forte
Til .i.gramen

Tinea .i.nomen equiuocū ad uermem & ad ſcabiem capitis
Tiſana.i.aqua ordei uel fariola
Tibran .i.omentum uel recticulum
Tile.i.ſpeties uini & eſt uinum coctum
Tintutus .i.aſperitas
Tinſa .i.crocodillus
Timiama eſt quoddaȝ lacrimum quod uocatur cancamon qđ oportet ī littera cancamon qđ cum cohagulatur ē granuloſū: & ſūt grana pua leuia albiſſima quaſi thus album apparet ſȝ albius eſt & leue ut magis minutuȝ qđ emanat ab arbore ſimili lecine in magnitudine & foliis cū uolucratur cuius fructus ſicut oliua uel granum laurica carens nucleo nigri coloris cuius fructus exprimitur & ſuc9 ei9 cohagulat9 dicitur timiamea ſȝ illud eſt purius qđ a trunco arbore emanat percuſſo fit ex eo fumigiū bonū ſȝ nos cōmuniter uocamus timiamis cozūbrum confictaȝ q̄ quid ſunt .l.l. cozubrum.
Timo pſalmo quedā confectio eſt quā Dyas.ſcribit in proprio cap.
Tihulch .i.triplicatum & eſt quidam potus
Tillos eſt calloſa & grandis cicatrix ut in Alexandro de oculis
Thichar eſt ſpecies uitri qđ conſumit argentum & diſſoluit admixtum ei
Tibialis eſt ſpeties calami aromatici
Tino .i.liquor
Tiria pictura offiaſis idem: & ſunt furfures capitis.l.l.offiaſis
Tiriagia .i.ungula oculi
Tilinum albe .i.fenu grecum
Tiſa .i.ſiligo
Tite .i.glucten
Tigus .i.barba iouis
Tipica paſſio .i.interpolata
Tiriacha aforoch .i.a morte liberans
Timeas eſt ſpeties cānele haſap
Tibur uulua.l.l.uulua
Tiriaca alfarach .i.maior
Tiriaca diateſſeron .i.que fit de q̄tuor rebus.l.l.teſſera
Timus quid eſt.l.l.haſce
Thimus idem quod ſupra
Thitum quid eſt.l.l.altea
Timolea quid eſt cimolea
Thit .i.gramen
Thirbum .i.omentū uel zirb9
Thilicteris eſt una ex ſpeciebus filicis
Thioſapiros .i.ſulfur ſine ignē
Thimos quid eſt.l.l.lichaelch
Thia .i.ſulfur
Thianapiron .i. ſulfur iudaicum & eſt ſulfur uiuum
Thridax .i.lactuca
Trigana idem quod ſupra
Trifolion .i.trifolium
Trifolon .i.ſatirion
Trifillum idem quod ſupra
Trifilium idem quod ſupra
Triamneti .i.petroſellinum
Trimba .i.ſatureia
Trignū quid eſt.l.l zaror
Trioce .i.tubere
Triſago maior .i.camedrea

CAP. CCCCCCLXXXIII.

Ripolion DYAS.capitulo tripolion ſecunduȝ tranſlationem grecā naſcitur locis maritimis.i. ilittoribus ipīs folia habet apio ſimilia:& groſſa, haſtā longam duobus palmis in capite diuiſā florem dicitur mutare ter in die. Nam mane colorem album facit:& aliis horis eum mutat: media die purpureum: & ſero feniceum:uirtus eſt illi calidiſſima cum uino bibita.ȝ.ii. humores aquoſos uentris deponit:urinā ꝓuocat: acceptis uenenis occurit
Trifolium quid eſt.l.l.handacuca
Trigeno .i.ſpeties trifolii
Trigo rubeo .i.dragantum
Triaſelaicum .i.glucten taurinuȝ
Trigonia .i.piriſtreon
Tridax .i.lactuca
Tidax agrea .i.lactuca agreſtis
Tribuca .i.lacertides
Triſafice .l.gladiolus
Tritus .i.genus ſpongie
Trichimanes .i.pollitricum
Trix .i.feda

Triſonetum .i.camomilla
Tridi agrea .i.lactuca agreſtis
Trifeon .i.iuuenile ſiue delicatum:inde trifera & collirium triferon/
Trionites .i.bectonica
Triobolus .i.trillus
Trillus .i.tribulus
Trigon .i.turtur/
Triangulum uel triangularia.i.ſigillum ſalomonis
Tricorelıū uel triſcas.i.herba capillacea
Tricodum .i. neſpillum eo q̄ tria oſſa habeat
Tribulus quid eſt.l.l.haſia
Triplicaton .i.cuius tertia pars remanſit in decoctione
Tri .i. cibus factus de paſta azima
Triconomeli.i.mel cūm citoniis
Triallis eſt quoddā genus taſſi barbaſſi ſatis combuſtibile
Trizoaga .i.camedreos/
Trigam .i. trociſci facti de tribus rebus qui ponūtur ī antidotario Alexandri de diſinteria & quidquid de tribus rebus efficitur poteſt dici trigōi.
Trigama .i.lactuca/
Trigomum .i.neſpillū .l.l.zaro
Trimata .i.excoriationes
Triaſacium .i.uinum rubeum
Triticum quid eſt.l.l.heuda
Trigotrigonus .i.lupinus marinus
Triſego .i.quercula maior
Trimagne idem quod ſupra
Tymbra .i.ſaturegia
Tylis .i.fenugrecum
Tycanus .i.calx/
Tyriaſis ſunt ſquame reſolute a capite ſimiles furfuribus
Tyriaca eſt quoddam phatmaciz Gal. omnibus notū ualens ad plura : ut Gal. in libro de tyriaca q̄ non cōpetit ſecūdū eundē habentibus calidiſſimā cōplexionem neq; diebus canicularibus neq; conuerſantibus ī terra ca.neq; infantib? Cōſtātinus ī pantegni ayt q̄ nō cōueīt ī matera colerica uel ſana Auicena dicit q̄ competit in ſe.flāticis & mlicis poſt digeſtionem Serapio ayt q̄ competit ſe.habentibus materiam uenenoſam. Galienus.in li.de tyriaca ayt q̄ cōpetit in ſe.peſtilenciali.Eſt tyriaca ſecundum Auicenaz de cordialibus ca.in fine.ii. gradus
Tormentalis .i.ſatirion
Tofi eſt quidam tumor in quo cōtieē ad modum lapidis
Toxicum quid eſt.l.l.uirem
Torax .i.pectus
Toxea .i.axungia
Torefactum .i.ſemicoctum/
Torobos .i.aqua lactuce
Tobaltin .i.rubi īmaturi
Totraceos.i.quartana febris periodica
Tormos .i.lupinus
Tocandeſtre .i.piretrum/
Tocomos .i.ferrum
Torna ſolis .i.pentadactilus/
Torobos .i.aqua lactis/
Tonectica .i.confortatiua
Tofus lapis eſt leuis & ſpongioſus ſatis abſterſiuus
Tomos .i.diuiſio īde anotomia.i.recta diuiſio & atomus
Tobricon .i. ypoquiſtidos
Troniti arbor eſt nobis īgnota, cuius cortex fructus & folia in ſe aliquid ſtipticum habēt & calefaciunt nimis, & deſiccant Dyas.
Tortuca .i.teſtudo
Torbolos.i.cortex ſambuci terranei
Toffa .i.mela/
Torpor.i.congelatio uel ſtupor
Torpigo .eſt quidam piſcis inducens congelationem & quid eſt.l.l.fead
Torecos .i.lactuca
Totina .i.nauſeatīa ſacietas
Tormentilla .i.biſtorta
Tortella quid eſt.l.l.bedereos/
Toꝑus quid eſt.l.l.torꝑus
Togmatan .i.ſacietas nauſeatīa
Totima idē quod ſupra/
Tortelle deſſemi q̄id ſunt.l.l.paſſine/
Thontrenis .i. lamentationibus/
Thorach .i.panis biſcoct?
Thora.i.menſura.xxx.modiorum
Thomicon .i.confortatiuum
Thobos panis.l.l.heuda

Troſima .i.intuba
Tromboꝫ .i.ſāguis coagulatꝰ
Trocos .i oſſa de neſpillis uel rota uel rotondum
Tronetaria .i.periſterion
Troſimia ſcariola endiuia ītuba idem
Troximel idem quod ſupra
Trocoma .i.aſperitas
Trobaltin.i.mora rubi īmatura
Trocilli ſperma .i.ſemen lactuce
Trocilli .i.lactuca
Trociſcus .i.rotōda confectio
Tropus .i.modus ſꝫ topus .i.locus inde topica remedia.i.localia: liber topicorum & cetera

CAP. CCCCCC LXXXIIII.

Rogorinus ſiue tragoriganus ſecūdum dyas.cap. trogorinꝰ fructex ē ſīlis ſerpīllo agreſti: ſꝫ latioribus ſoliis & gluctīoſa uehemēter atqꝫ uirtute potior ē & alterum genus minora habens folia & ſemē qđ marubiuꝫ ab aliquibus dicitur: folia ſunt illi ſimilia ſanſuco:uirtus ē omīuꝫ ca.& diuretica:uentrem mollit:elixatura eius bibita coleram deponit: ſpleneticis cum aceto bibita medicatur: menſtruis impat:melle addito ut electuariuꝫ periplemoīacis utiliter adhibetur:putredieꝫ ſtomaci tollit:faſtidio medetur:nauſeātibus ſubuenit :polenta mixta tumoreꝫ ſpargit.
Trociſci ſtelle & ātiq medici noīauerūt eos aluirola canee huiuſmōi nō ꝓmittūt uitam recedere
Trocos .i.rota uel rotondū & eſt idem quod trochos
Tropos .i.conuerſio
Tuice .i.ꝓinus
Tuſcaria .i.albutium & eſt affodillus

CAP. CCCCCC LXXXV.

Vchia arabice:grece & latīe Tucia SERA.li. agg. cap. Tuchia: Tuchia ex ea ē q̄dā que inuenitur ī mineris Et ex ea eſt quedam que fit in fornacibus in quibus citrinatur es:& colligitur & reponitur ſicut climia ſicut appꝫ ſi.l.l. cadimie & pomfolix.ſꝫ illius que fit in mineris ſunt tres ſpecies:Naꝫ ex ea eſt alba:& ex ea eſt uiridis:& ex ea ē citrīa ībibita rubore:& mīere tucie yndie ſūt in littoribus maris prope regionē yndie & melior harum eſt alba que cū aſpicit uidetur ꝙ habeat ſupra ſe ſalem:& poſt ipſam eſt citrina:ſꝫ in uiridi eſt aſpitas & ē perforata:& defertur ex maritimis ſin: Et alba eſt ſubtilior oīum ſpecierū tucie:& uiridis eſt groſſior.ſ.illa q̄ cum foraminibus ē.DYAS.cap.de tucia ſūt eius due ſpecies:una eſt leuis alba:alia ē minus leuis ea: generatur autem tucia quādo accipitur climia & puluerizatur ſuper es in ſui citrinitate:& apponitur ī ipſum climia ut fiat clarum citrinum: eleuatur ergo ex climia fumꝰ & adheret parietibus & eſt tutia:& tucia quidē nō eſt ſolum propter tincturam eris ſꝫ eſt abſqꝫ hoc ꝙ poteſt fieri ex climia abiqꝫ citrinitate eris: melior ex ea ſecundum Serapionem eſt que fit in cypro q̄ q̄do roratur aceto emittit odorem eris:cuiꝰ color eſt ſimilis colori reſine:& ſapor ſimilis ſapori luti:& q̄do ponitur ſuper prunas aggregātur ꝑtes eius:& fit color eius ſimilis colori eris:& quādo tāgitur non habet aſperitatē:& eſt leuis:oportet enim ꝙ inueniantur hec omnia in ea: aliter autem non eſt bona.Lauatur aūt tucia in hunc modum:accipitur ſicca uel cum aqua mixta:& ponitur in petia lini non rara:& ponitur in aqua pluuiali & mouetur petia in aqua: & quod ē de tucia bona electa ſubtilius egreditur de petia in aqua & id qđ eſt in ea ex ſorde & groſſum remanet ī petia:& poſt hoc dimitte reſidere deinde proice aq̄ cum tucia in uaſe alio mundo & qđ remanet in fundo ex graui arenoſo abice:& dimitte aquam clarificare & prohice eam cum facilitate:& iterum infunde ſuper tuciam aquam aliam:& agita & fac ut prius:& hoc tam diu ut nihil arenoſi remaneat:& aqua ſuperſtans remaneat

clara. Et cum hec feceris proiice aquam & ſicca tuciã: & quidã ſunt q̃ diſſoluũt tuciam in aqua donec fiat ſicut mel: & ponunt eã ī petia & ſuſpenditur petia ſuper uas & colatur ex ea q̃d poteſt & reſtringunt petiam reſtrictione pauca ut ãplius egrediatur: & proiiciunt ſup ipſam aquã multam: & mouent & q̃d natat in ſuperficie aque colligunt cũ lana: & illud q̃d natat eſt pinguedo: ponunt eam in uaſe nouo mundo: deinde cõmouent reſiduum motione leui: & proiiciunt in uas aliud & q̃d remanet in fundo exarenoſo abiiciunt: faciunt hec ſepe donec nihil arene remaneat: lauatur autem tucia cum uino ſimiliter: & illa q̃ lauatur cum uino eſt plus ſtiptica q̃ q̃ lauatur cum aqua: & uirtus tucie eſt ſtiptica īfrigidatiua replet ulcera carne cõglutinãt deſiccatīa ẽ deſiccatiõe pauca & qui uult aſſare tuciam terat eam cõtritione forti: & conficiat eam cuz aq̃ & faciat trociſcos & ponat eos ſuper teſtam & ponat ſuper prunas & uoluat trociſcos cũ aſſiduatiõe donec deſiccẽt & fiant rubei: & ſcias q̃ accipitur tucia etiam ex auro & argento & plumbo & illa que accipitur ex plumbo eſt ſecũda in bonitate ab illa que fit in cypro de q̃ diximus. Aliquando autez egem⁹ tucia & non poſſumus inuenire: ſz nos ſcim⁹ medicinas equiualentes ī bonitate & ſimiles uirtuti eius q̃s uolum⁹ hic docere & modum eaz & qualiter fiant accipe ex foliis myrti cum foliis & granis eius recentibus ſicut ſunt & pone in uaſe terreo crudo: & coopi uas coopertorio habente multa foramina: & pone ī fornace figuli: & q̃do decocta fuerit terra uaſis: & facta teſta: aufer q̃d eſt in ea: & pone in uaſe alio crudo: & pone iterum in fornace ſicut prius et ſine coqui: & extrahe cũ coctũ fuerit uas & extrahe q̃d eſt in eo & laua cinerem illum ſicut lauatur tucia: & utere: fit autem hoc idẽ ex foliis & ſũmitatibus oliuarum eadez diſciplina: & maxime ſilueſtrium: & fit ex citoniis poſtq̃ inciduntur per fruſtra & abiiciuntur ſemina: & ex galla & ex moris celſi albis īmaturis: & deſiccatis in ſole & ex ſũmitatibus arboris grani uiridis: & ex floribus uitis agreſtis: & ex ſũmitatibus arboris maſticis: & quidam accipiunt folia arboris ficus & deſiccãt in ſole: & faciũt ut diximus: uirtus tucie ablute eſt ſicca & plus deſiccatiua omni medicina: & ingreditur in ſief cum q̃b⁹ curantur egritudines oculorum: Et eſt una de melioribus medicinis cum q̃bus curamus ulcera q̃ fiunt in ano & uirga & pectine: & deſiccat humiditates que ueniunt ad oculũ: & prohibet eas ueīre & ingredi tunicas eius

CAP. CCCCCCLXXXVI.

Vrbit arabice: latine & gre. caritamion. SERA. li. agg. cap. Turbit auct. Dyas. eſt planta q̃ naſcitur in littore maris ī locis. ſ. quos mare cooperit q̃do creſcit: quando uero eſt tranquillum non tangit ea: non enim naſcitur intra aquaz nec multum longe ab ea: & niſi quando mare turbatur & creſcit non tangit ea: habet folia ſimilia foliis plãte que dicitur Araſatis: niſi qa ſunt groſſiora eis: & habet ſtipitẽ duobus palmis longum diuiſum in ſumitate. Et q̃daz dicunt q̃ flos eius mutat colorem ſuuz ter in die: quia in mane eſt albus: & in meridie declinãs ad purpureum colorez in ueſperis uero fit rubeus. Radix uero eius eſt odorifera alba que quando maſticatur calefacit linguam. Et idẽ auct. Gali. trãſlatiõe Albatarich/ & naſcitur in littoribus & arenis: & uirtus eius eſt ca. & ſic. laxat & mũdificat uentrem & melius ex eo eſt illud q̃d cũ euellitur & radix eius a terra aufertur cortex eius ſtatim & abiicitur groſſum quod eſt intus: Et ex corticibus eius melior eſt ille qui eſt ut calamus gũmoſus & alb⁹ & quando uolumus ipſum frãgere cito frangitur: Et non accipiatur illud turbit quod eſt tortuoſum: turbit eſt ca. & ſic. complexionis in tertio gradu. Et idẽ auctoritate Aben meſuai. Et melior

eſt ille q eſt ſubtilis ligni:& ꝓprietas eiꝰ eſt laxare uiſcoſum flegma: uerum ipſū dimittit debilitatem in ſtomaco ꝓpter abhominationem ſui ſaporis. Rectificatio eius eſt conficere ipſum cum oleo amigdalarum dulcium. Doſis eius eſt a.ʒ.i.uſq; ad.ii.& oportet ꝙ adhibeatur potāti cuſtodia magna:& nō exibeatur ſolum:& ipſum quideʒ eſt bonum humoribus ſciatice & educit eos & laxat humores groſſos. Et idem auctoritate Abix melius ex eo eſt album in colore ſuo & qđ in figura eſt ſicut calamus argenteus & pulꝑa calami eſt ſubtilis & cito frangitur non exiſtens groſſuʒ nʒ graue & quando teritur eſt cōtritio eiꝰ facilis:& eſt album quando eſt tritum illud uero qđ uon eſt tale nō ē alicuius bonitatis:& turbit quando tranſiuerit tempus multum ſuper ipſum fiunt ī eis uermes ſicut ī aliis lignis: & debilitatur in uirtute ſua.& ſignum eius ſuper hoc eſt ꝙ apparent ī eo foramina: ac ſi eſſʒ foratum acu.& turbit quidem laxat flā laxatione leui.Et rectificatio eius ē iſta ꝙ frices corticem eius donec peruenias ad album eius:et poſtea tere ipſum & cribra ipſum per cribrū tenue: & ſi poīs ipſum in medicinis laxatiuis ſicut ī pillulis & decoctionibus cribra ipſum per cribrum ſtrictuʒ ne ſit ei aliq̄ groſſicies ne adhereat uillis ſtoāci: & cōueniētior modus rectificatioīs eius ē ꝙ cōficiatur cum oleo amigdalarum amararū poſtq̄ fuerit trituratū & cribratum: & ſi uis exhibere ipſum habentibus flā uiſcoſuʒ tenax tere ſubtiliter & cribra ut ipſum non adhereat ſtomaco & expellat ipm flegma. Paulus cap.de Turbit: Turbit eſt ca. & ſic. in tertio gradu. IO. MES. Turbit eſt radix ciuſdā herbe cuiꝰ folia ſūt ſimilia foliis ferule mīoris & eſt ex habentibus lac:& eſt ex eo ſilueſtre & domeſticum:& magnū & puū & adhuc ex eo aliud albū: aliud citrinū & aliud nigrū electio qđ ī locis naſcit ſiccioribus & gūmoſius pp ſpiſſitudinē lactis eius: contrarium uero econtra declinat a proprietatibus bonis que ſūt .vii.ſecunduʒ ꝙ ſapientes ſcripſerunt.ſ. ut ſit album:& uacuum arundinoſum: & gūmoſum & ſit cortex eius cinericeꝰ & planus & ſit recens:& facile frāgibile citrinum uero malum eſt:& nigrū peꝰ groſſum eſt non bonū: & ſubtile tenue ſimiliter. Eſt enim debile & antiquum malum & qđ eſt criſpi corticis & habēs īterius cū frangitur ſicut neruos eſt ſilueſtre maluʒ. Et qđ nō ē gūmoſū eſt debilius & uentris conturbatiuum & tua intereſt ut cognoſcas adulteratū ex eo qđ fit cuʒ ſuperlinitione ī extremitatibus eius ex gūmi diſſolutione. Et cognoſcitur eo ꝙ in fracturis ipſius eſt ſine eo & nimis recens ē conturbatiuū & ſubuerſiuum uiſceruʒ. Antiquū uero debile mediocritatem tamen habens:eſt eniʒ qđ eligitur. Complexio & ꝓprietas ca.ē in tertio gradu/et eſt reſolutiuum, attractiuū attractōe mediocri generās uentoſitatem et ſubuerſioneʒ et nauſeā/ et acquiritur ex uſu eius exſiccatio in corpore: euacuat enim humiditates ſbtiles/Rectificatio Tria ſūt corrigibilia in ipſo. Eſt enim debilis operationis et tarde:et nocet ſtomaco faciēs ſubuerſionem et nauſeam:et acquirit uſus eius corpori exſiccationem nauſeam et extuationem. Rectificatores uero eius in primis abradi iuſſerunt corticem eius donec appareat albū ipſius et corrigūt de eo qđ dictū eſt primo adminiſtrādo aliquid uirtutis acute uigorans ipm in operando: et ex rebus ipſum maxime confortantibus eſt zucharum:ipſuʒ enī ſigillat ei proprietatem mirabilem: ut educat humorem groſſum et uiſcoſum etiā a remotis cum facilitate ita ꝙ etiam a rūcturis et anchis et a locis profundis et diſtantibus:per ſe uero nō facit illud ymmo educit de flegmate qđ ſubtile et relinquit groſſuʒ et hoc tarde operatur et corrigūt qđ ſecūdo dictuʒ eſt admiſcendo ei ex medicinis ſtomaticis ē et redolentibus et ſedantibus agitationem in eo ſicut ē maſtix & gallia aromatica proprie ſicut zinziber et piper longum et ſimilia et emendatur qđ ultimo de eo

dictū ē sicut dixit Alcāzi ut misceatur oleum amigdalarum aut coniūgatur cū aīgdalis:aut cū zucharo:& dixit Rufus/ admīistratio ipsius cū stipticis remouet hoc nocumentuz ab eo:& dixit iudeus ipsum cum confectione de citoniis: aut rob ipsius cū medio ponderis eius ex zīziberi & duplo pōderis ipiꝰ ex aīgdalis est solutiuum bonum.Inquit Hamec:& fiunt trociſci ex eo & duplo ponderis eius & florum uio.& medio ponderis eius ex zucharo & fit solutiuum sine molestia. Et inquit Ioannitius, accipe dactillorum infusorum in aceto die & nocte partes centum penidiarum ptes .L.amigdalarum purgataꝝ partes.xxx. turbit partes.xxxv.scamonee ptes. xii. zīziberis pipis lōgi foliꝰ rute siccoꝝ ana partes. iii.eoruz fiat permixtio bōa & confice cum melle despumato. Est enī medicīa mirabilis:Inqt filius Zezar medicamē de Turbit/qđ elegi ī egritudinibus in qbus usus eius est necessariꝰ accipe Turbit ptes.x. zīziberis ptes.v. zuchari partes.xx.& quandoq; additur mastices.ʒ.iii.& quandoq; alia secunduz intentiones alias.Et dixit iterū infūdat turbit in succo cucumeris asinini/die ac nocte postq̄ rasus fuerit eius cortex & exiccetur. Est enim ultimum ad egritudines iuncturarum. Turbit autem de trituratione & contritione substinet omne qđ est mediocre. Nocumentum autem eius expellit aqua mellis ca.& aq̄ similiter zuchari ru.cū oleo amigdalarū POSSE. Turbit confortatum solōne educit humores flegmaticos grossos & uiscosos a remotis & proprie a iūcturis & ipsum quidem mundificat stomacuz & expellit supfluitates ab eo adherētes in uillis eius:& mūdificat pectus a flāte grosso putrido:& educit a iuncturis & locis neruosis:& anchis huōres grossos uiscosos:& ualet ad dolorez iuncturaꝝ & eius usus preseruat a lepra & ab infectionibus flāticis sicut est morfea & baras:& est medicina fe.flāticarum bōa/ hii autem qui sumunt ipsum timeāt austrū & abhorreāt pisces;dosis eiꝰ cōtriti est a.ʒ.i.usq; ad. ii.& eius decoctio a.ʒ. .ii.usq; ad.iii.

Tumbasi est regio quedam
Tursie .i.armoniacum
Tueiugi .i.fasianus
Turmatios.i.exitura que rumpitur/
Tut .i.gersa/& ē cerusa/
Tuchib .i.quādo facit stare sicut stat homo cum orat tenens faciez suam & uentrem super terram/
Tululie .i.uerucalis/
Terunge .i.citratuz & grece uocatur speties quedaz ozimi
Ticedilio.i.herba passerina quā ignoro
Tufa .i.mala/
Tulolie .i.uerucalis
Turinus .i.lupinus
Tulup herba est que ī flumine nascitur & uocatur oga/
Tuhlup idem quod supra/
Tuttera .i.pulegium
Tuluxus .i.exsiccatio/
Tulues.us idem quod supra/
Tumabarum .i.cīnabarum/
Tubel.i.bactitura seu squama metalloꝝ/
Thubelleris bactitura eris
Turbiscon .i.oliuella & ē laxatiua que est species laureole/
Turgaron est speties draconuz marīoꝝ/
Turesule est quoddam genus piscium/
Turriones.i.extremitates uel capr ioli
Tuderi est herba nascens in tectis & parietibꝰ & uocatur elixio:ſz Auicena dicit/qđ est herba similis prassio satis resolutiua & mollitiua/
Tussus uel lebleb arabice latīe uolubilis/
Torsios .i.antrax/
Turges .i.sordes/
Tussis clamosa .i.canina & ē tussis cum qua est species orthomie/
Tumor nature .i.emoroida inflata/ uel ceca que nihil sanguis emittit/
Tuborositas .i.radix rotonda/
Turgonus .i.turtur/
Tubelanachas .i.squama eris/
Tubera sunt fungi sub terra morantes rotondi ad modum pile.l.l.hamech/
Tuden .i.herba habēs folia similia foliis cipressi quā ignoro/

Tutametus .i.pulegium
Turbiſcus .i.laureola
Tuſilla go .i.ungula caballina
Thumum .i.timus
Thumini idem quod ſupra
Thumum .i.herba capillacia
Thuctamenis .i.pulegium
Thurtal quid eſt.l.l.carrumen
Thus quid eſt.l.l.konder
Trumbus .i.globus inde trũ-
bolus ſanguis.i.globolus.
Trufli .i.tubera

SEQVITVR DE .V.

Atus.i.mora ſiluatica
que ſimiliter uocatur
batus.l.l.batus
Varetes.i.uene groſſe
Valeriana . amantilla
dortacion: potentilla
nãcilla ſu.idem
Vappa .i.uinum uile debi-
litatum & euentatum
Vacrinia .i.genus flos crocei
coloris & eſt oculus uacce.l.l.butraceon
Vaccinium .i.uiola purpurea
Vara yndi .i.folium
Varices .i.uene tortuoſe in
cruribus uel alibi
Vahanab .i.menta
Varicoya.i.quando debilitatur opatio
auditus
Vatreas .i.ſauina
Vaporium.i.papirus.l.l.burchidi
Vapirum idem quod ſupra
Vatrachiũ.i.apium riſus.l.l.botrachion
Varies .i.narciſcus
Vard .i.roſa

Vaſcus .i.remiſſus
Varax .i.egrotatio
Vadaha .i.umbilicus & ſunt
belliculi marini
Variola .i.morbillus
Valentina .i. ſerpillum maius
& eſt ualeriana

CAP. CCCCCCLXXXVII.

Amacha arabice:latine cera
SERA.auctoritate Dyas.
melior ex ea eſt groſſa mũ-
da a ſorde in cuius odore ẽ
odor mellis:& eſt in colore eius parum
rubedinis: & illa q̃ eſt alba p coctura
& pinguis eſt poſt ipſam. GAL .vii.
ſimpliciũ pharmacorũ de Cera ſecũduz
trãſlationẽ arabicaz uirtus eius prima ẽ
q̃ ẽ medicĩa media inter res calefaciẽtes
& ĩfrigidãtes:& exiccantes:& humectã-
tes nisi quia eſt cuz hoc groſſa res pau-
uiſcoſa. Et ideo non ſolum deſiccat uel
etiam humectat per accidẽs: poſtq̃ per
ſuam uiſcoſitatem prohibet reſolutionẽ
Et idem eodem libro & eodem capitulo
ſecũdũ tranſlationem grecam: Cera in
medio equaliter eſt calefacientiũ & ĩfri.
& hu.& ſiccãtiũ. Habet autem quid
groſſarum partium & emplaſticum: pp
q̃d nõ ſolum ſiccat ſz etiam ſecũduz
accidens humectare fortaſſis utiq; ui-
debitur prohibens tranſpirationes: ũde
& materia eſt aliquorum pharmacoruz
que calefaciunt & infrigidant.ipa autez
ſecunduz ipſam de digeſtiuis utiq; erit
debilibus non intra corpus ſumpta ſed
extrinſecus appoſita: habet enim quid
paucum diaforetice & calide uirtutis q̃
plurimum participat mel. Et SERA.
auct. Albugerig mollificat groſſicies
apãtum:& conuenit aſperitati pectoris
quando ponitur ſuper ipſum cum oleo
uiolato:& mollificat neruos & ulcera et
maturat & reſoluit reſolutione debili:&
non eſt de medicinis que ingreditur ĩ
corpore:ſz de illis que apponũtur extra
& eſt materia omnium emplaſtrorum
calefacientium & infrigidantium. Et

idem auct. Dyas. uirtus est mollificatīa replens ulcera repletiōe mediocri & nō forti: & formātur ex ea grana ī modū granorum geguers & bibūtur ex eis. x. grana ad ulcera ītestiorꝝ: & ꝓhibet cohagulationem lactis in mamillis lactātiuꝫ & q̄do ponitur super neruorꝝ aspitateꝫ mollificat & lenit ipsam: sꝫ munusus. i. propulsos & est superfluitas & sordes quā apes prohiciūt extra domicilia sua & reperit ī aluearijs ꝓ quo. l. ꝓpoleos Dyas. secundum translationem grecam Cera utilis ē rufa & pinguis & odorata odorē habens mellis munda ut ē pōtica & cretica: alba cera & pinguis secundaꝫ habet uirtutem: exalbare sic cerā debes: Ceram albam incide minutis partibus & mitte in cacabo nouo: & missa aqua maritima impone foco & cū se soluerit sparge desuper tritum nitrum: & postq̄ bis: aut ter bulierit depone eam. Cum uero spissauerit leua de cacabo & purga sordiciem si fuerit: Et secundo id facias & cum bulierit mitte ibi fundū cacabi fractū: aut illud sic rotūdum aqua aspsū & desuper cere q̄d fuerit uel helerit pōe in sole aqua prefusū. Naꝫ & lino īsertū album facit colorem: Quisquis autem aquā salsam plus miserit, plus albā cerā facit & uerno super herbam ponitur uirtus est omni cere termantica & pleroticam: miscetur autem sucis & pultibꝰ propter dissintericos confectis adiuncto aliquo mellis quo decoctio fiat cōmestibilis ī modū pillule tria grana acepta cohagulatū lac māmis soluent: uires hꝫ omnis cera relaxare durities molliter. Est enim media ínter ca. & fri. sic. & hu. unde materia est alioruꝫ medicamētorꝝ quia ex ea construuntur epithimata & alia.

CAP. CCCCCCLXXXVIII.

Asachi. i. sordicies parietis balnei. SERA. libro agg. cap. Vasachi auctoritate. G. est ca. lenit & dissolu t facit nasci carnes: & est conueniens sciſſuris que fiunt in ano & emoroidibus quādo poītur sup eas. Et q̄d de sordicie colligitur ex corporibꝰ exercitātiū calefacit & resoluit exituras dure solutionis: & ē conueniens ulceribus renum: & illa que colligitur ex corporibus luctantiū confert nodis qui fiunt in matrice quando poītur sup eos: & confert sciatice poīta loco unguenti & sordicies que reperitur in uasibus ín quibus oleum aduritur resoluit multum & lenit: & dixit in sordicie que est in corporibus luctantiū secūdū q̄ in ea est de puluere diuersificatur ab alia: Et sordes q̄dē uniuersaliť resoluit apostemata indigesta: & cōueīt apostematibus calidis mamillarum: & hoc quoniam extinguit inflamationem eorum: & prohibet cursum humorum ad ipsa & resoluit quod iam fluxum est ad ipsa quoniam ipsa est composita ex puluere & oleo & sorditie corporis hoīs Sed sordes uasorum recipit acuítates a uase eris & similiter est acutior & sordicies auris confert panaritio. ꝓ sordicie semicupii lege litteram asathartar:

CAP. CCCCCCLXXXVIIII.

asac arabice grece asios: la. armoniacum. Serapio libro agg. capitulo uasac auctoritate dyas. Armoīacum est gumi plante silueſtris similis plāte galbāi in figura sua: Et nascitur in terra dicta aregemonis & est in partibus codi · hec herba grece dicitur asios cuius radix uul neratur: & egreditur lacrimus qui colligítur & seruatur: sed aliquando de ipso cadit super terram quare admiscetur cū eo terra & lapilli & alie sodres sed melius ex eo est habens odorēz bonū in quo non sunt lapides nec ligna: & tendens ad albedinem cuius fractiones sunt similes fructus olibani: & est purū sine sorde: & odor eiꝰ uergit ad odorē castorei: & sapor eius est amarus: & habet in se pinguedinem & splendorem cum soliditate: & illud q̄d ē huiꝰmōi dicitur tarnissima: sed illud q̄d continet

terram & lapillos nominatur chironia : & defertur de terra q̄ dicitur monacon & eſt ſucus plante ſimilis plante galbani ī ſimilitudīe ſua & naſcit ibi. GAL. vi. ſimplicium pharmacorum cap. Armoniacum ſecundum tranſlationem grecā Armoniacum liquor eſt cuiuſdā ferule hec mollificatiue uirtutis eſt excellenter ut eos q circa articulos porros diſſoluit & ſplenes ſkliratos ſanat. & ſcrofulas conſumit : uirtus ē eius que calefacit & deſiccat. Et idem Serapio auctoritate Aben meſuay proprietas eius ē cōferre ſciatice & podagre: & doloribus iūcturaruȝ qui fiunt a flegmate uiſcoſo: q̄do datur ex eo aureȝ .i. poſtq̄ reſolutum fuerit in decoctione : & ipſum bibitur ſimplex & mixtum cum aliis medicinis Paulus cap. de Armoniaco ualet cōtra tuſſim antiquam & humidam & aſma ex groſſo & uiſcoſo flegmate ī gutture pillule armoniaci accipiūtur ī ouo ſorbili: uel diſtēperentur in melle & dētur uel fiunt pillule ex eo & melle : dentur tamen prius pectore mollificato cum dialtea & aliis. Cōtra ſcrofulas ī prīcipio accipe armoniacū: ſal gēma: nitrū : ſucū marubii: cerā & reſolue armoīacū ī aceto & dimitte per noctem & poſtea reſolue cum cera & aliis rebus & iunge. Contra uicium ſplenis accipe armoīacū & galbanū æquo pondere: & reſolue in aceto: & dimitte per unam noctem & in mane reſolue cū cera additis pulueribȝ coſti & abſinthii & facias unguentū ad menſtrua prouocāda ex ſolo armoīaco fiat ſuppoſitoriū: uel ex eo fiat fomētū & poſtea ex aſa & galbano fiat ſuppoſitorum. Contra lumbricos detur armoniacū cū ſuco abſinthii & reſolue ipſū in aceto & fiat ēplaſtruȝ in ūbilico ut dentes cadant accipe armoniacum & ſucū iuſquiami & inuge dentes & cadēt Auerois. v. colliget cap. de armoniaco ca. eſt in tertio & ſic. in primo

CAP. CCCCCCLXXXX.

Aronig arabice: grece & la. doronicum. SERA. libro agg. cap. Varoīg. i. doroīcū dicitur q̄ ſūt uene albe īteriȝ: exterius uero ad citrinitatē tēdētes & ſunt fruſtra in groſſitudine ramoȝ ſe. taragi: & ī magnitudine nodi pollicis ad plus: & ſunt aliquantulum dure & graues: & deferūtur ex ſiria. Et doroīcū ex ſiria eſt illud q̄d magis adminiſtratur ē ca. & ſic. ī. iii. gradu cōfert doloribus qui generantur a uentoſitatibus groſſis & flaticis: & proprie uentoſitatibus matricis: & confert morſibus uenenoſorū & puncturis eorum bibitum & facto emplaſtro cum eo & ficubus: & intrat ī confectionibus magnis. Aben meſuay ē ca. & ſiccum & cōuenit uentoſitatibus matricis: & cōfortat cor: & cōfert ſuo tremori & cafatan. Auicena de uiribus cordis dicit q̄ confortat cor

Vhamite .i. affodillus

Vla ē inueterata albugo ut ī Alexādro de oculis

Vrargiros .i. argentum uiuuȝ

Vra .i. celeſte

Vſaro .i. empetigo

Veta .i. plātago

Vetuſilla .i. rubi cime

Venerica .i. acorus

Veraiklatum .i. urtica

Veclon .i. ſaluia

Vertipedium .i. uerbena

Venago. i. ſucus ex taſſo arbore exp̄ſſus

Veſſicogo .i. alkekengi

Venter apri .i. mille folium

Velatri genera ſunt duo. ſ. albū & nigȝ & eſt elleborus

Vena .i. radix plantarum uel uena corporis ueȝ ē q̄ ī ātidotario damaſcēi in receptiōe pillulaȝ de bdellio ponitur uenarū aduſtarū q̄d cōtīgit ex errore ſcriptoris quia debet dicere auellanarum aduſtarum.

Vena cephalica .i. uena capitis.

Vena nigra cōmunis media purpurea & matrix uenarum idem ſunt & ē uena media brachii.

Vene farigides .i. uena ſub līgua

Vena que dicitur funis brachii est que uenit a brachio ad manus
Vene sceilen .i.saluatella que est inter digitum paruum & anularem
Vena saluatella idem quod supra
Vena basilica .i. epatis que ẽ que subiungitur & est radix cefalice & nigre unde dicitur basilica a basis qđ ẽ radix.
Vena appellaris idem quod supra
Vene guidegi sunt uene magne q̃ sunt in gula una ex una parte alia ex alia.
Vena origĩales idem quod supra.
Vene mulgentes sunt uene que sũt ĩter epar & renes.
Vesmox .i.crisomula
Venum .i.serpillum
Veronig .i.doronicum
Vermis .i.fauarola uel porcellio quid est.l.l.guardai
Vermis isculus quid est.l.l.taratim
Vermis sete quid est.l.l.haeir
Verigines.i.ptidracie uel exantimata.
Verbascum .i.uerbena
Vena nigra .i.uena cõmunis q̃ sic nominatur quoniã componitur ex asellari & humerali ut Almãsor ĩ primo capitulo de anothomia uenarum.
Vena cefalica ẽ uena q̃ ẽ ĩter pollicez & indicem:inuenitur similiter in siluestri aseidt:ut Auicẽa primo canone fen.iiii. cap. de fleubotomia
Vena leporis est uena extremitatis nasi ĩ q̃ uena quedam patet digito p̃mẽdo.

CAP CCCCCCLXXXXI.

Ermis grane secũdũ Auic. libro secundo cap.de uerme grane est uermis tinctorum cuius uirtus est sicut uirtꝰ ceruse unde subtilior est & magis uadẽs in profundo:quidam dixerunt q̃ colligitur hic uermiculus ex rebus pluribus ita q̃ colligitur ex arboribus glandes ferentibus:uermiculus grane recens infrigidatiuus est & est in ipso siccitas quãtitatem habens:& est purpureus : & desiccat sine mordicatione. Et idem auctoritate Galieni quidam dicunt q̃ in ipso est stipticitas temperata: conuenit uulneribus neruorum tritus cum uino aut aceto cum melle
Vene uritides sunt ille que sunt inter renes & uesicam.
Vena safena ẽ illa q̃ flõmatur sub cauilla pedis intrinseca
Vena sciatica est illa que est sub cauilla pedis extrinseca.

CAP. CCCCCCLXXXXII.

Espertilion latine:ara. stera zirach. Auicena unguentũ uespertilioĩs prohibet mamillas puellaꝝ a magnificatiõe:& p̃hibz ortum pilorum secundum q̃ dicitur & non est uerum:Cerebrum eius cũ melle conuenit prĩcipio aque descendentis in oculum:& eius cinis acuit uisũ:& cõuĩt ungule & albugini
Vene contrite .i.lũbrici terestres
Vene originales .i.guidegi
Vene citrine. i.radices citrine & est curcuma
Venarum siccarum indarum.i. almeus
Vernix quid est.l.l. sandaros
Verucaria .i.eliotropium
Vesme .i.yndicus
Vepres declĩatur tãtũ ĩ plurali numero & est omnis spina sz̃ potissime est batꝰ unde dicitur in genesi Conuersus abraã uidit arietem post tergum inter uepres herentem cornibus quẽ assumẽs obtulit holocaustum pro filio
Vertex .i.sal gẽma
Venera .i. cocula q̃ deferũt a peregrinis de sancto iacobo
Verziticon.i.piscis dictus turdus
Vermicularis grassula minor sempuiua minor idem.l.l.heraalalep
Vertebrũ est os rotondũ anche dictum a uertendo quia uertitur ĩ osse concauo

CAP. CCCCCCLXXXXIII.

Ecticon.DYAS. capitulo Vecticõ secũdũ trãslatioẽz arabicã herba est que habet

folia ſimilia edere .v.aut .vii. ſed paulo maiora ſpanſa circa terram deiup alba angulosa & uiridia cum multis uirgis duorum palmorum:flos eſt illi uiridis:i uerno maxime naſcitur:haſta ipſius tenuis eſt ita ut uix poſſit uideri & iutilis aquoſis naſcitur locis: folia eius melli addita ignem acrū extinguntitumoribꝰ omnibus medentur:ſicca fumigatio eiꝰ oīa etiā ſimiliter facere nouit:mortuos ī utero infantes excludit ciato uno cum mulſa bibito:radicem eius ſiccam pone ſuper carbones de uite arminea: aut de oliua & cooperi & eius qđ eſt ſubtile de emboto/infirmus teneat in ore & fumū recipiat/poſtea uinum amineum modicum glutiat

CAP. CCCCCCLXXXXIIII.

Eccia latīe:grece yſofaraciꝰ ara . lachinis ſiue lechurios GAL.primo de cibis cap. de Veccia figura horum ſeminum non eſt rotonda ſicut fabe ſʒ ſublata magis ſimilis lentibus:reponunt autē agricule & hoc cum ipſis folliculis ſimiliter cū totis plantis gratia alimēti brutorum animalium:in ſame autē uidi & ex hiis quoſdā cōmedētes:& maxime adhuc uiridibus exiſtentibus ſicut cicera & fabas cōmedunt:conſueta ſunt autē nō indelectabilia ſoluʒ: ſʒ indigeſtibilia & ſiſtitiua uentris neqꝫ boni chimi generatiua apta ad ſanguīs groſſi inlīci generationē ſicut & lēticula:Sʒ illi qdē multa bona adſunt:huic autem nullum illorum bonorum ineſt

CAP. CCCCCCLXXXXV.

Enter animalium difficilis digeſtionis & orridi ſaporis pui nutrimēti & mali chimi generatiuꝰ & ſimilatur uiſceribus:pluris eſt tamen nutrimenti q̄ pulmo:ſʒ uentres auium q̄do digerūtur ſūt melioris nutrimēti & maxīe gallīaꝝ AVIC.li.ſecūdo cap.Venter .

Verchahs lacum .i.urtica

CAP. CCCCCCLXXXXVI.

Ethuen AVIC.li.ſecundo Vethuen eſt planta habens uirgas minutas ſuper quas ſūt flores albi habētes folia ſimilia floribus maro acuti ſaporis & odoris & eſt ca.in tertio ſic.in ſecundo: & eſt ex ea alia citrina & alia alba: ē digeſtiua apertiua opilationum:& ī rubea eſt ſtipticitas:& prouocat ſudorem. Et eius oleū iunctū aperit orificia uenaruʒ & reſoluit apoſtemata in ſtomaco & ſanguinem congelatū in ipſo:& cōuenit apoſtematibus frigidis: cōuenit fiſtulis & ulceribus neruorum cuʒ ī decoctione eius infunditur ſpōgia & poītur ſuper egros & facit ſubet:& odorat huīditas eius & facit dormire:cōuenit aſmati cū bibitur ſicca ſicut bibitur epithimū et prouocat fortiter & reſoluit ſanguineʒ congelatum ī ueſica:& cū aqua mellis frangit lapidē: & aprit opilatiōes matricis:& ſoluit meliaʒ et hā ſicut epithimū q̄do bibitur ſicca cum oximelle & ipſa in partibus noſtris caremus

Verbena .i.gerebotanum
Vean.i.illud quo uitreātur uaſa
Veſſaſa .i.armel
Venti minoris.i.herba uenti minoris & eſt conſolida minor
Venerie.i.coclee delate a ſancto Iacobo
Veronoſon .i.ſacra paſſio
Velderetrich .i.cicada
Ventriculus quid eſt.l.l.hamaſa
Veb.i.dentes molares.l.l.hafir

CAP CCCCCCLXXXXVII.

Ela DYAS.herba eſt folia habens minora q̄ eruca: ſed nō diſſimilia:florē uiolaceū ſemen eſt ei in folliculis oblongis ordine ſtipatum prout naſturcii guſtū calefaciens & ſubmordax:ūde ad tuſſim ueterē & ad regiū morbum cum melle facit.

Vemeriatim .i.uulpis femina pua cum eſt in fouea/
Verach .i.ſanguis draconis/
Veruca uocatur quedā duricies habens in ſe grana ſicut grana ficus; & hꝫ tres ſpecies.Nā aut eſt eiuſdem groſſitiei in capite & ī pede:& dicit ueruca.i. porrꝫ uel in pede ſubtilis & in capitē groſſa & dicitur clauus/

CAP. CCCCCCLXXXXVIII.

Eſum grece:arabice Neiſiꝫ latine roſa ſeni uel ſābacus agreſtis.SERA.libro agg. cap. Veſuꝫ auctori. Ysaac Veſum uel Neiſiꝫ.i.roſa ſeni ē arbuſtū ſimile arbori roſaꝝ habēs florem album/ & dicūt qꝫ eſt roſa ſeni & ē ſicut narciſcus:& eſt oleum eius bonum pleureſi: & ēī uirtute ſua ſimilis ieuſemī:niſi qa ē minus ca.eo & minus ſic.Et idem auct. Abē meſuay narciſcꝫ & ē oleū eiꝫ bonū pleureſi que fit a melancolia & conuciť doloribus matricis. Et idē auctoritate Raſis uidi quoſdā qui dabant ex foliis eius a.ʒ.ii.ulq; ad.iii.& faciebāt aſſellare multum/

CAP CCCCCCLXXXXIX.

Ebet arabice:la, uero anetū SERA.li. agg.cap Vebet .i.Anetuꝫ omibus notuꝫ ē uirtus eius eſt que calefacit in fine tertii gradus & deſicin. prīcipio ſecūdi.GAL.vi.ſimpliciuꝫ pharmacoꝝ ſecunduꝫ trāſlationem grecam.Anetuꝫ calefacit quidem adeo ſemper ut ſecūdi gradus ipſum intenſi putandum uel.iii. remiſſi in ſic.uero ſecundi gradus eſt inchoanter uel primi ītenſi.merito ergo coctū ī oleo diaforeticū & īmoleſtum: ſomniq; factiuū & digeſtiuū crudorum necnō indigeſtoꝝ humorum exiſtit appropinquat utiq; oleū qđ ex eo apitiuis digeſtīs pharmacis dictis niſi qa paulo calidius illis & ſubtiliū ptiuꝫ eſt:& ideo diaforeticum:uſtū uero tertii fit gradus cal: factiuū et ſic.& iō mollibꝫ uulneribꝫ appoſitū preſtat opera:& preſertī in eis que ī pudendis:humidius autē & minꝫ ca.uidere eſt ad hec & euchimuꝫ quaſi digeſtibiliꝫ ē & ſomni factiuū plus ſicco minus diaforeticum.Et idem SERA. auctor.Aben meſuay anetū eſt ca.īducit ſomnū:& oleū eius ē bonū uētoſitatibꝫ & ſemē eius in polentis poītū multiplicat lac:q̄do accipitur ſolū minuit ſpma & debilitat uiſum:maxime nimius uſus eius. Paulus cap.de aneto, decoctio eiꝫ ualet ſtrāguriolis & diſſuriis data & potiſſime ſyrupus factus ex decotione eius & zucharo:& cataplāta ex eo facta cū coquitur ī oleo & uino cōtra dolorē matricis & ſecūdinā & mēſtrua educit & cōuenit eius decoctio dolori pectoris ex frigiditate:& ad emoroidas puluereꝫ urtice & puluerē aneti cōfice cū melle & emoroidas īunge:ſi fluāt emoroidetātū fac puluerē ex aneto & ſeminibus urticaꝝ & appone: hic puluis multum conſtringit.Si aūt nō fluxerīt ſꝫ extra apparuerint, diſtempera puluerē aneti cū melle & albumine oui & appone ualꝫ etiā cōtra ficus ſi ſit ītra anū facto ſuppoſitorio. Itē decoctio aneti & maſticis ualet contra uomitum & ſingultum ex frigiditate narib9 appoſitū uel maſticatuꝫ uel cōmeſtū: ſtomacū & cerebrum confortat:Raby moyſes cap. de Aneto ualet cōtre ſingultum ex repletione.
Vheg .i.acetuꝫ
Vngelle ſunt ūgule aromatice & blacce biſantie/
Vſnen arabice:grece antifilos:la. ſalſola/
Vſnen herba eſt cuius folia ſunt ſimilia uermiculari uel lenticule habens ſalſum ſaporem ex qua fit ſal ꝑ q̄.l.l.antifilos.
Vſnee eſt lanugo q̄ in ātiquis arboribꝫ īuenīť & ē tereſtre & marinū.l.l.aynech/
Vſnen .i.puluis abſterſiuꝫ quo ſaraceni mūdificāt ſibi manus/
Vxſmech .i.hernia
Vzidarog .i.ozimū cōmune.l. l.berengemiſch
Vinfacion .i.flos uitis/
Vitumen .i.ſulfur iudaicū/

Vitriapolion .i.bugoloſſa
Viola quid eſt.l.l.teneflig
Vinacia quid eſt.l.harim
Vinum quid eſt.l.l. qđ ſupra
Vitis quid eſt.l.qđ ſupra
Vitis nigra quid eſt.l.qđ ſupra
Vitis alba quid eſt.l.qđ ſupra
Vinum amineum .i.uinum album
Vinum carenum .i.uinū coctum ut conſumatur tertia pars.l.l. dulcor &.l. Carenum
Vinum cio .i.uinum auſterum
Vinum falernum .i. a falerna regione .l.l.falernum
Vinū gazetū .i. uinū qđ fertur de gazeta
Vinum indum & ſapinū a locis dicitur ſic enī ipſa nomina locoꝝ ſunt
Vinum meratum .i.forte & purum
Vinū murratum uel mirratū .i.acidum
Vinum albanuꝫ .i.falernū.l.l.falernū
Vinū italū idem quod ſupra
Vinum de paſſis eſt cū paſſule ponūtur ī aq̄ca.& exprimūtur & ē uinū paſſulatū
Vinum defrictum .i. dulcor.l.l. dulcor
Viride eris eſt idē qđ ziniar & quid eſt .l.l.aeriſ erugo
Victorialis .i.põdꝰ.ʒ.i.&.ℨ.ſ.
Vinū mellicite.i.muſtū mixtū cū melle
Vinum ydromel idem quod ſupra
Vinū ſquillaticū .i.compoſitum cuꝫ ſquilla qđ inuenies in littera aurifel
Vinū ſtillititū idem quod ſupra
Vinū piracium .i.factū cuꝫ uino & piris & ſic fieri poteſt de multis aliis
Vini patici .i.paſſi
Vinum autimū .i.ſine rubore
Vinum traſſaticum.i.aurei coloris
Vinuꝫ palmitum.i.de dactilis īmaturis
Vinum pauciferum.i.ſubſtinēs paucaꝫ aquā ut Galienus.vi.terapentice
Viſce .i.amilum
Vitrago .i.paritaria
Vincitoxicum herba eſt cuius ſtipes eſt uiolaceus longitudinis palmi unius uel duorū folia ut folia perſici ualens cōtra toxicuꝫ ingreditur in tiriaca diateſſerō in antidotario Galieni
Virga ſacerdotis idem quod ſupra
Vinrem .i.iuiuba
Virga paſtoris quid eſt.l.l.dipſeus
Vit.cella quid eſt.l.l.feſera
Vilidum acutum & forte
Vitacha quid eſt.l.l.harim
Vitriolum quid ē .l.l.zeg
Viſdum .i.iul quiamus
Virginalis .i.mercurialis
Vitis canis .i.ſaxifragia
Vitrum quid eſt.l.l.cugeg
Vitriola .i.paritaria
Vitrion .i.eupatorium
Virus .i.uenenum
Vinfacion .i.flos uitri
Vira quid eſt.l.l.enancium
Viridos .i.lac qđ ē urīe ſilē
Viretrum .i.uirens uirgula
Virgultum .i.uirga pullulans
Vinodes ſunt ſicomori fructus & ſunt ſicut fructus ficus.l.l.ſicomorus
Viſalon .i.tegula lateris
Vitis alba quid eſt.l.l.il.pendula
Vitis nigra quid eſt.l.l.harim
Viſcus quid eſt.l.l.dabalch
Vinopia .i.affodillus
Viola ultramarina quid eſt.l.l.cheīri
Viperina .i.ſerpentaria aliqui dicūt q̄ eſt ſimphitica ſ3 prima melior.
Virtus celtica .i.attractiua
Virtus celtica .i.contentiua

CAP. CCCCCCCII.

Ireꝫ ſecūdū Serapioē3 libro agg.cap. Vireꝫ ſunt ſp̄es.ſ. ablī & induꝫ q̄d appellatur arabicū & ē rubei coloris: & idem qđ curcuma eſt: radix eius affertur ex terris in yeme: & hꝫ grana ſicut grana keſmes: & melius ex eo ē rubeum habens pauca grana: & aliud eſt q̄đ adheret manui & habet colorem uiole & exterius ē rubeum cuius toxicum eſt multum: & toxicum quidē ē res pauca minuta mollis adherens manui quando tangitur uagina eius: & ipſum quidem linitur ſup morfeā & cōfert ei .MES. uirtus uirem eſt ca. & ſic.in principio .iii. gradꝰ q̄ ſi linitur ad morfeā cōfert

Viriditas inuenta ſuper aquā que ara. uocatur haltalep & in lingua hyſpanica mulſas ſecūdū Aueroiz ſecūdo colliget eſt ca.& hu.in ſecundo
Vidume .i. apoſtema molle ut lutum paludis
Vndimia ē apā molle flāticuz
Vigifur .i.cinabarum
Vlixatrum .i. petroſellini ſpēs .l.l.petroſellinum
Vliandruz ē cuius fleres dicūtur rodo-daſni & eſt landrus
Vlicon .i.pulegium
Vligo.i.terre humor uel limus
Vnctio .i.ſpina
Vlmos uel boliſmus uel fames uaccina
Vmicialis .i.uerbena
Vmbilicus ueneris quid eſt.l.l.cotilidon
Vncia eſt pōdus dragmarum.x ſz antiquitus faciebant unciā ex.z.viiii.
Vlpicu .i.lapago
Vrbie .i.loca circa inguina
Vrbias .i.loca que ſunt in extremitatibus coſſaz ubi ſūt glādule ubi uertebrum iungitur ſcie
Vrticus .i.porus urinalis
Vrtica quid eſt.l.l.huiure
Vrtica mortua .i.marubium
Vrina quid eſt.l.l.baul
Vzifax teſte Auicēa fit de ſulſure uiuo per combuſtionem exinde poteſt eligi ſulfur uiuum & multum aſſimilatur ſinopide niſi quia durius
Vzifur .i.cinabar
Volimis .i.oliua
Volimū .i.uola manus
Volubilis quid eſt.l.l.ieblech
Voimia .i.apoſtema molle
Volucrum maius .i.conca maior
Vomiadas .i.cime & folia herbarum cum ſunt tenera & cōmedūtur
Vomix quid eſt.l.l.ieblech
Vtromi .i auena
Vſcoſa .i.aduſta

CAP CCCCCCCI.

Va lupia.i.ſtafiſagria ſecūdū quoſdam Auerois dicit q; eſt ſolatrū:MSE.dicit q; eſt herba que uocat botrifeler9 Plini7 dicit, caucalis herba eſt oībus nota quā greci ſtrignuz ſiue uuā lupinā uocant:naſcitur in ortis uires refrigerātes & cōſtrīgentes habēs
Vulnera paſcentia .i.puſtula
Vulnera ſordida idem quod ſupra
Vlcus ſordidum idem quod ſupra
Vua quid eſt.l.l.harim
Vulnerum almotan.i.detegentium
Vulpis quid eſt.l.l.thaleb
Vulpis alahamatu quid ē.l.l.kukuber
Vulua herba eſt circa fontes & ſtagnū naſcitur ex qua uulua.i.algamollis eſt et ipſa dicitur uulua
Vua uulpis.i.ſtrignum nel ſolatrum
Vua necea .i.rubea
Vuaton .i.capara
Vua paſſa montana.i.ſtafiſagria
Vultiga.i baccara uel aſara baccara
Vulgago.i.aſara baccara ut ſupra
Vua canina.i.ſtrignum uel ſolatrum
Vua demonis quid eſt.l.l.dumſataris
Vrach .i.ſulach
Vthuen plāta ē que īter nos nō reperitur
Vhundidi .i. lignumaloes

CAP. CCCCCCCII.

Lmus latine:ara . arnabum grece petela uel prolee ſiue pteloe GAL. viii. ſimpliciū pharmacorum cap . prolee ſecundum traſlationem grecā Prolee .i. ulmus:foliis conſolidamus q̄doq; recēs uulnus contuſi q; ſtiptica ſimul & abſterſiua uirtus cōſeruatur in ei :cortex uero eius adhuc magis eſt ſubamarus & ſtipticus:unde & leprā ſanat cū aceto:et duz uiridis exiſtit & recens ſi ſupligata inuoluatur ulceribus cōſolidare ea poterit:& radices eius etiaz eiuſdē uirtutis ſunt:& cū eius decoctione fomentant omēs fracturas poroſitatōe egētes.Paulus cap.de ulmo eſt arbor oīb9 nota cuius folia ſtiptica ſunt:que bulita ī aq̄ curāt excoriationē capitis ſi īde lauetur radix eius eſt ſtiptica cōglucti.atiua & cōſolidatiua nimis

Vlular .i.bacce lauri
Vlular .i.laurus
Vlua i.alga maris
Vngula caballina quid ē.l.l.nenufar
Vnguella idem quod ſupra
Vngula capraꝝ & aſini quid ē.l.l.hafir
Vngula aromatica.i.blaccebiſancia.
Vnguentum albeñ .i.oleum de ben
Vng.la .i.ſcamonea
Vppupa quid eſt.l.l.hanabroch
Vruſuiraꝫ .i.riſu

CAP. CCCCCCCIII.

Suen ara.la.ſtercus paſſerū: uel haron:grece antifilos.
AVIC.libro ſecundo cap. Stercus paſſeꝝ:Sterc9 paſſeꝝ uel uſuen eſt pluriū ſpetieꝝ:ſ̄btilior eaꝝ eſt alba:ſ3 uiridis ex eis eſt calidior & eſt abſterſiua mūdificatiua: aperitiua pond9 .3.i.ſ.reſoluit difficultatem urine & pōd9 .3 v.obiicit partū,uinū & mortuū & a.3.ſ.uſq; ad.3.puocat mēſtrua &.3.iii.ſoluendo educunt aquoſitatem ydropicorū.x.3.ſunt uenenū mortifeꝝ & ex eius ſuffumigatione effugiunt uenenoſa parua.SERA.libro agg.cap. Vſuen eſt herba kali cuius ſpeties ſunt multe & oēs ſunt ex amoch. Et Vſuen ē haron & eſt id quo lauātur pāni. Et idē auctoritate Albuzit alharabi: ait non uidi haron albius neq; purius illo qđ naſcitur in terra armenia:ſ3 aliud eſt ſupra ipſum ī bonitate qđ nominatur lohalkāſarin & arbor ei9 ē magna adeo q9 forſitā poſſ3 ſtari ſub umbra eius:& habet ſubtiles ſūmitates:& habet lignū albius:& ē de albātib9 pānos:& ē alumē a for:& eſt illud qno lauantur pani & liquefit cum eo lacca donec poſſit cū ea pingi:& accipitur ex arbore karus ſicut accipitur ſal alkali ad perficiēdū tīcturā Et idem auct.Meſarugie ē ca.adhurens & caliditas eius ē ī tertio gradu Alcāzi expellit apāta & aīalia uenenoſa facta ſumigatione cū ea & ſi bibuntur a muliere.3.v.eiicit fetū uiuū ſiue mortuū Et ſi bibat ex eo a.3.ſ.uſq; ad.3.puocat urinā:& mēſtrua.Et ſi dētur ydropico .3.iii.cōfert ei:ſ3 pondus.3.x. interficit. Et iuuamētuꝫ eius eſt ſicut ſalis niſi qa ē acutius eo:& adminiſtratur ī medicis cōferētib9 morfee & ſcabiei:& deſtruit carnē ſuperfluā in ulceribus
Vſnen eſt herba habens folia ſimilia portulace ſ3 minora.& ē una ex ſpēb9 uſuen
Vrs eſt raſura cuiuſdā arboris declinās ad colorē croci tīctura eius & portatur de ramen

SEQVITVR DE .X.

Antus .i.flos rubeus
Xantos .i.rubeum
Xantala .i.anagallus
Xāſifraga.i.ſaxū frágēs & eſt herba facta ſicut pīpinella carens pilis quibus differt ab ipſa
Xanaticum .i.crocus
Xamū:ſiue xanim:ſiue xanimi.i.nigella
Xercula .i.cornix auis
Xeiteragi .i.tapſia.
Xebran .i.etula
Xebet .i.anetum
Xencua quid eſt.l.l.titimallus
Xilon.i.lignū inde xilocaſſia.i. caſſia lignea & x.lobalſamū & xiloaloe & xilocaratta.i.lignū
Xriptum .i.carubia
Xifion quid eſt.l.l.fagaſmon
Xilomarto .i.cortex celſi
Xilobalſamū .i.lignū balſami
Xiſſo .i.acetum
Xilociāmonū .l.lignū cinamomi
Xiro .i.porcus
Xiracoſt .i.manna
Xiron .i.ſucus
Xicreon .i.porcina caro
Xilodarſamū uel xilocinamomū.i. lignū

cinamomi.l.l.darſcen
Xiriſkaticon .i.ſapa
Xiloceratum .i.ſiliqua
Xiria .i.gladiolus
Xilocaratta.i.uaginella.l.l.caharlimb
Xilocaſſia .i.caſſia lignea
Xiraſceth.i.rob de ſuccis fructuū ſolubiliū illud uocabulum ponit Auicena primo canone fen.iiii,cap.ix.& ſimiliter eſt egritudo mirachia.i.ypocundrioruꝫ
Ximaco .i.cortex celſi
Xiloaloa uel aloes .i.lignum aloes
Xilo aloes ſilueſtre ē radix plante dicte ſporagallina
Xilomurra .i.lignum mirre
Xiliq̄.i.carubia et aliq̄do ē pōd⁹ pōderās karat.i.& ē q̄tū pōderat ſemen eius
Xiſum .i.acetum
Xilia .i.caſſia
Xia .i.ſenacion
Xiſimbrium .i.balſamita
Xiraſia & xirotes .i.duricies
Xiros .i.raſorium
Xiran .i.aſenablum
Xiria .i.unguenta
Xilocauros .i.calcantum
Xoſo .i.acetum
Xorontos .i.brancos
Xoſacia .i.alneo

SEQVITVR DE Y.

Aquintus.i.iaquītus
Ybaie ē quedā ſpecies dactili
Tdrogiros.i. argentū uiuum
Ydantidas.i. ueſicule in matrice
Ydragogū ē medicina purgans aquam ydropicorum
Ydna .i.ſorba
Ynanti flos lambruſte
Ynancium idem quod ſupra
Ypagiſſi .i.gūmi edere
Yua latine:grece alkolilis arabice zimar: Paul⁹ herba ē ſatis minuta ad albedinē tēdēs medetur doloribus & egritudīb⁹ iunctuarum
Yena .i.bellula
Yeyana .i.braſſica
Yenta .i.beſtiola quedam
Yema.i.lapis ex oculis geni
Yella .i.carbo
Yend .i.iudaica
Yeronoſon .l.epilenſia
Yectiris.i.ciminum ethiopū & ē gic
Ycterícia.i.morbus ī quo homines croci efficiuntur & ab aue q̄ ycteris noīat
Ycteris .i.ycterícus
Ydree .i.ſultes

CAP. CCCCCCCIIII.

Dea ſecundum Dyas. cap. de ydea ſecūdū tranſlationē grecam folia habet ſimilia mirte que amili longi ſunt: Radix eius remordētis ſiue redarguētis uirtutis ē:ſanguinis fluorē ſiue quēlibet fluxum ſtringit:ubi ſciendū q⁹ Dyas.de ydea facit duo capitula: unuꝫ q⁹ incipit ydea per.y.& eſt illud qđ ponitur hic:& aliud cap.qđ īcipit Bat⁹ & una de ſpetiebus ei⁹ eſt idea per.i.iota pro qua .l.l. Sulach. GAL.vi.ſimpliciuꝫ pharmacoꝝ cap.ydea:ydee radix & guſtātibus quidem eſt acra emorogias & fluxum uentris: necnon diſinterias & fluxum muliebreꝫ quotquot talia ſanās bibita & deforis appoſita
Ydema .i.apa flāticum
Yderícus .i.aſcliticus
Ygemonica uirtus .i. principalis uirt⁹ anime que regit & ordinat
Ypericum .i.perforata uel faleſtꝝ uel herba ſancti Ioānis.l.l.Infaricō
Ypericon idem quod ſupra
Ypenſtereon .i.berbena

CAP. CCCCCCC V.

Reos est herba faciens florē albū ut liliū: & est ī frōdib⁹ similis yri ſʒ differunt in floribus: ūde uersus. Yris purpureum gerit florez yreos album. Gladiol⁹ croceū: ſʒ ſpatula fetida nullū ūde ille herbe ſūt ſimiles ī foliis: differūt tamen ī floribus: nam yris habet florem purpureuʒ habentez gradationes diuersas ī purpureitate ſicut habet arcus celi pro qua. l. l. Liliuʒ: Et est alius cuius flos ē albus & iſte ē yreos: & ille debilior est ſuperiori ī omni re: & melior ex eis ē cui⁹ radix ē alba rotūda pticipās de rubedie ſecūdū aliqd & groſſa: & dura: & ſpiſſa & in q̄ ē aromaticitas ſicut odor uiole ꝓprie: & cui⁹ ſapor ē acut⁹ mordicati⁹ propter acrimoniaʒ ipſius: habēs nodos breues & collectos: & melior pars plāte ē radix: poſt illā flores: & melius tēpus collectionis ipſius radicū est prīcipium ueris. Paulus cap. yreos: yreos ca. est in ſecundo gradu ſic. in tertio ualet cōtra duriciē neruoꝝ ex flāte: tuſſim placat ſcreatū facilē facit: groſſos humores pectoris attenuat: cum aceto potatus ſpleneticis & ſpaſmū habentibus ꝓdest rigorē ſe. & dolorē uulue mitigat & auſert: cū uino potatū mēſtrua prouocat peſſarium inde factū ſecūdinā & fetum mortuum expellit: ſtomaco nocet cū aq̄ ca. bibitū dolorē uētris placat: elixatū & piſtatū uulnera dolentia curat: coctum cū aq̄ ro. mixtū uulnera & puſtulas mūdificat: & bonaʒ in eis carnē generat: & ualet cōtra putredinē dētiū & gigiuaꝝ.

Ysteropins .i. matricis p̄tocatio
Ysteר .i. taban⁹ fact⁹ ſicut muſca magna
Ysteos .i. muſcus
Ybiſcus quid ē. l. l. altea
Ycintus .i. yreos
Ydiaſimum .i. pelicinus
Ydioſin .i. menta
Ydioſmon idem quod ſupra
Ydiomata .i. apāta flātica
Ydiſcus .i. maluauiſcus
Ydria .i. ſorba
Ydria eſt ſecunda ſpeties lauri. l. l. gara
Ydria eſt uas aque
Ygia greca eſt quedā cōfectio poſita in antidotario Galieni ualet contra cōmotionē dētium ſi ſuperponatur
Ygia .i. urtica
Ymatices .i. ſcolopendria
Yliſchi eſt egritudo quā aliquis īcurrit propter amorem
Ylion eſt aurum rubeum
Ympolis .i. balſamum
Yliūpiq⁹ idem quod ſupra
Ypithimum .i. capillacia
Yringiō uel yringus qd ē. l. l. alſcaruticō
Yris illirica Dyas folia h⁊ yreos ſimilia differūt tamē in floribus unde flores h⁊ purpureos cū diuerſis coloribus. ſ. albo mellino purpureo & cetera ꝓ q̄ . l. l. liliū
Yrigero. i. tenectioēs uel cardo bēdict⁹
Yrige roncos idem quod ſupra
Yrcina quid eſt. l. l. ercinos
Yriana .i. lambruſta
Yſinia .i. ſipia
Yſticus. i. porcus ſpinoſus. i. eſtrice
Yxiomum .i. ozimuʒ
Yxion quid eſt. l. l. cameleōbante
Yontos. i. baruli q̄ oriuntur in facie
Yroncos .i. brancos
Ycores .i. humores
Ycorion .i. endiuia
Ydor .i. aqua
Ydropiſſa .l. pix liquida
Ydolum ē quādo aliquid nō exiſtit ut apparet ſecundum imaginationem

CAP. CCCCCCC VI.

Dropipper. i. piper mōtanū uel piperaſtrū. DYAS. cap. ydropiper ſecūdum trāſlationē grecaʒ naſcitur locis humidis cuius uirga eſt nodoſa in q̄bus nodiis naſcūtur folia que nodis ītra ſe & gradus habent: huius folia mētaſtro ſimilia ſunt ſʒ maiora: & molliora: & albidiora: guſtu acerrima ſicut ꝓp ſʒ nō talis odoris: cuius ſemen ī ipſis uirgis minutum exiſtit & ſpiſſuʒ ſicut botrus ſemē eius cū foliis cataplāsbus adhibituʒ

duricies & tumores ſpargit ; & liuores limpidat: ſiccū & tritū pro pipe miſceri poteſt: radix eius iutilis ē: herba cū ſemie cataplaſmate facto & īpoſita ypopias tollit: & duros humores ſpargit: ruborē facit corpori. GAL. viii. ſimplicium pharmacoꝝ cap. ydropiper ſecundum trāſlationē grecā ydropiper uocatū qdē ē ſic a locis ī qbus naſcitur & ab eo quē ſecundū guſtuꝫ ad ſimilitudinē que ad pip ē autē ca. ſꝫ nō q̄tū piper q̄nymmo uiridis hec herba cū fructu & cataplāta ypopias & ſcliratos humores aperit & diaforat.

Ydron .i. uiridis
Ydro. i. argiros uel argentum uiuum
Ydrocomi .i. uermis
Ydromel. i. aqua & mel. l. l. mellitum
Ydromelū fit ex aqua & malis macīatis
Ydroleū oleū. i. qđ fit ex aqua & oleo
Ydromelō ē potꝰ qdā factꝰ ex citoniis & aqua celeſti
Ydroſoma quid eſt. l. fauos
Ydroforbia idem quod ſupra
Ydroroſati .i. aqua roſata
Ydrogarum .i. aqua & garum
Ydromellituꝫ electuarium de melle ro. factū cuiꝰ deſcriptioēꝫ ponit Alexāder cap. de faſtidio ſtomaci

CAP. CCCCCCCV II.

Dros grece: ara. ſq̄ngibil: la; aqua hippo. in libro de aere & aqua: aq̄ que ī altis locis ſiue pulilulētis exurgit mō-ticulis aq̄ꝫ optīa & ſaluberima ſaporita talis uero multa uini p̄mixtione idigēs ē hyeme ca. eſtate uero frigida: ſimiliter quoq; ille q̄ profundiuſculo exurgunt fonte quaꝫ etiā melior ea q̄ ab ortu ſolis & maxime eſtiuo tēpore decurrit alba perſpicua atq; proculdubio ē odorifera: q̄ uero lēta ē & grauis putrefactiā oportet aūt te eſſe attētū circa uirtutes aquaꝫ ut pote que diuerſe in ſapore & pōdere ſūt de hac enī qui biberint coꝫ uentres calidi: ac tumidi fiunt corpora macra cubiti ſpatule tenues, ſimiliter facies q̄ maxīe carnis ad ſplen. ē cōfluere cogitur, ūde malus ſanguis procreatur illā non bibētes multa ſuphabūdāt cō-meſtiōe eſuries illis p̄ſeuerat atq; creſcit & ſitis ſimiliter ſupiora uentrium & media inflantur : quapropter catarticis fortibus illis utendū ē hac egritudine yeme & eſtate cōtinētur accidit illis aq̄ citrina & intereūt: eſtate uero diſinteria lienteria longa & quaterna laborāt: qui morbi naturā peruertūt & mutāt & ī aquā cadūt citrinaꝫ & pereunt iuuenes illorū pulmoīs dolore aliis quoq; paſ-ſionibus eoꝝ mētes p̄turbātibꝰ affligūt, ſenes acuta fe. & ardenti ex uentrium conſtrictione accidente uexantur, muli-eribus apoſtemata de genere albi flātis īnaſcuntur, neq; concipiunt uel p̄turiūt, niſi cū magna difficultate atq; moleſtia, corpora eorum magna & groſſa quāto plus in lōgitudinē p̄tēdūtur tato grati-liora fiūt; mēſtrua uero iuxta q̄ oportet fluūt; pueri hernia, uiri cauſone cruriūq; uulneribus infeſtantur: ſꝫ qui huiuſmōi nature ſūt hiis uitā īpoſſibile ē extēdi, ſꝫ ītē, eſtiua ſenecta preripiūtur: mulieres uero grauide uidentur cum uero t̄pra partus aduenīūt uteri fetus īanes tūore relaxantur, cuiuſmodi paſſione detenta matrix quecūq; aq̄ citrine coadunatīe ītumuerit laborat: ad hāc itaq; quā p̄di-ximus aquā p̄tinēs ē & ea q̄a ca. terra ſurgit, aut frigido metallo uel here ſiue argēto uel auro, ſiue fulfure: aut alu-mine: Aque pluuiales leues & ſaporite: ac lucidiſſime ſunt: naꝫ ſol qđ ſubtilius atq; leuius in attrahendo aſſumit: aque pluuiales cito putrent : malūq; exalant odorē: quare enī ex multis congregate ſunt aquis: ideo leuius aliis putreſcere ſolent: ac mutari. Aqua niualis uel gla-tialis omnis mala eſt poſtq̄ ſemel fuerit congelata nunq̄ in priſtinā cōuertetur naturā: qdq̄d ē ſaporitū & leue & claꝫ fuerit aut purū id totū gelu aduenīēte receſſit: qđ uero turbidū remanſit. Et ſic poteris probare: ſi enī aquā ī uaſe ad menſurā poſitam ſub gelu congelari dimiſeris, cūq; cōgelata fuerit ī ſole uel in quolibet calido liquefactā remoueas eadē menſura multo minus inuenies ēē

ſimiliter autē de gelu & niue: omnis aq̄ de niue & ſimilibus peior ē omni aqua: aqua frīgidā debet dari digeſta materia/ AVIC. quarto canone/cap. de cura fe. in generali: aqua fri. iuuat indigerendo. AVIC. codē li. aq̄ calida citius cōgelat q̄ fri. AVIC. primo canone: doctrina. ii. ten. ſecūda: ſūma prima cap: tertio: aqua fri. non debet dari ſi ē humor crudus et groſſus/ AVIC. de cura fe. ī generali: aq̄ fri. digerit humorē colericū. AVIC. eodē loco: aq̄ nō nutrit. AVIC. primo canone: ten. ſecūda: doctrina ſecūda: cap. .xvi. ſine aqua nō poteſt eſſe cōplemē ū rei nutrite. AVIC. eodē loco: aq̄ currēs & diſcoopta ē melior aquay. AVIC. eodē li. melior eſt aq̄ que ſup lutū uadit q̄ que ſup petras. AVIC. eodē li. quāto aqua magis lōgatur a ſuo prīcipio tāto melior eſt. AVIC. eodē loco: aqua que ē eſtate ca. yeme fri. ē melior. AVIC. eodē loco: aqua cocta minoris inflatioīs & uelocioris deſcenſionis. AVIC. eodē loco: aqua pluuialis & ſpecialiter que in eſtate colligitur & cum ſunt tonitrua ē intra meliores aquas. AVIC. eodē loco aqua pluuialis impedit pectus & uocem AVIC. eodē loco: aq̄ puteoy deteriores aque ſunt. AVIC. eodē loco: q̄dam aque generant flegma: & quedā coleraz AVIC. eodē loco: aq̄ paludū ē ſplenis & hydropicis. AVIC. eodē loco: aq̄ nō currentes quocūq; modo fuerīt nocent ſtomaco. AVIC. eodem loco: aq̄ calida corrūpit digeſtionem & non tollit ſitiz illico. AVIC. eodē loco aq̄ mul. ū ca. iuuat ī collica & ſplēis uētoſitate. AVIC eodē: aq̄ nō nutrit. AVIC. primo canōe fē. prima: doctrina tertia. cap. q̄rto aqua debet exiberi materia exiſtēte digeſta & uirtute forti. GAL. vi. terapētice cap. ſecūdo: aq̄ tepida facit nauſeā AVIC. primo canone: ten. tertia: doctrīa ſecūda cap. viii. aq̄ multū ca. cōſtringit cutim. GAL. vii. tera. cap. ii. aq̄ frigida nocet defectis. GAL. eodē loco: aqua tepida mollit corpus & humectat & delectat. GAL. eodē loco: natās īmoderate in aq̄ aluioſa cōſtringit cutiz & trāſpiratic ēs ītus cōſtriugit & ſ. ſūt fumoſe generat

ſe. GAL. ii. de ac. & mor. cap. i. multi in fri. aqua balneati mortui ſūt anteq̄ domuz uenirent. GAL. eodē li. cap. tertio aq̄ fri. cōuenīēs ē colericis tēpore ſaītatis: & tēpore egritudinis & hoc ſi fuerīt cōſueti: corpori īſueto nequaq̄ dare/ niſi prius uenerit ad ſaītatē. GAL. viii. tera. cap. iii. ſi timeas dare aquā fri. corporibꝰ colericis pp īcōſuetudinē ſuadeo q̄ non debeas dare. AVIC. primo canone fe. ſecūda: cap. xvi. doctrine ſecūde: terree aq̄ ſplenē reſoluūt & nō coire uolentes adiuuāt & aeree corruptiōi cōplexionis utiles exiſtūt. DYAS. cap. de aq̄: aq̄ruz cīuz natura fri. ē & hu. aq̄ que de lapide emanat leuior & līpidior ē: uētrē & urinā ꝓcurat. Aq̄ q̄ de paludibꝰ argilloſis emanat grauior ē: aqua cocta ſalutem corporis opatur & multū medetur. Et q̄ ī cībꝰ ītirmitatibꝰ aq̄ eſt neceſſaria ītter oēs aq̄s pluuialis aq̄ optīa ē: & leuis & dulcis: & facile digeritur. Cito. n. calefit & cito īfrigidatur: de fontaīs aqua eligitur illa que ad ſolis ortū tendit & meridiē: & de mōtibꝰ caluis exit: hec. n. ꝓpīquat pluuiali q̄ uero cōtra occidētē currūt & ſeptētrionē peſſime ſūt: aque petrā ī ueſica & renibꝰ creāt: & mulierē ſterilē faciunt: & corpori torporem & rigorē nimiū: mēſtrua ſtrīgūt inhibētes egritudī ſudorē ꝓrūpe uel fluxū uētris uel nauſeā. DYAS. cap. de aqua marina ſecūdū trāſlationē grecā aq̄ marīa ytutē hz uiſcidā & termaticā & cacoſtōaticū: uentrem turbat: flā depoīt: colera uero facta & fomēto adhibita apāta de alto educit & matureſcit: durities ſpargit: cībus diaforeſiz pſtat: neruoruz cauſas cōpoīt pmonibꝰ nō uulneratur opitulatur cataplātibus neceſſarie miſcetur malagmatibus & medicamībꝰ nobilibꝰ additur diaforetīcis q̄ maxime īpetigībꝰ adhibet tepida latey tortioībꝰ accepta pītolatur: & zernas: ſcabies: & prurigīes fomēto adhibita tollit: lendines capitis purgat: tumorē māmay cōpeſcit: & ſimiliter adhīta liuores corporis emēdat: morſibꝰ uenenatis occurit: frigoribus opitulatur: ſpalāgionū & ſcorpionū ictꝰ uel aſpidū nō admittit: calida adhibita

corpus extẽuatũ reficit:lauacris utiliter adhibetur:q̃ lauacra hydropicis & cephalargicis & surdis opitulat:si seruata fuerit:aq̃ maria bromũ nõ colliget:multi uero coquũt aq̃ marinã & sic reponunt ad purgationẽ dãtes solã & cũ pulca:& cũ muſco:& ozimelle:& post purgationẽ datur iuſcellũ gallíne:aut piſcium & tẽpat uiſcitudinẽ ei9.Inueĩtur aq̃ ſulſurea alumĩoſa & ferrea q̃ habẽt uirtutẽ eo⁊ a qb9 recipiũt denomĩatícẽs/quas uirtutes ĩueĩes ĩ ꝓpriis litteris.

Ydrodino .i.aqua roſota
Ydrorphalos .i.huĩditates capitis
Ylabee .i.cacolla maior
Ymonodea .i.pelliculoſa ſbã
Ynos .i.uinum
Ynomel .i.uium & mel
Ynoſbatos .i.cappara

CAP CCCCCCCVIII.

Poqſtidos.i.ſucus eius q̃d oritur ad pedẽ roſe canine uel barbe yrcine.l.l. Ciſſos. dyas.ſtrĩgit.n.uehemẽtiſſiẽ ũde uẽtris ꝓfluũ & ſanguĩs habũdãtia⁊ reprimit ſine mora:ſũt autẽ due ſpecies eius:una ẽ flaua.i.ſubrufa:& alia alba:q̃s greci ypoqſtidos uocãt:eo q̃ in radice herbe dícte naſcatur:ut app⁊ ſimiliter in littera Ciſſos cuius ſuc9 exprimitur & repoĩtur ualet ad eadẽ ad q̃liciũ & acatia.Paulus fri.ẽ & ſic.in tertio gradu.

Ypothimia quid eſt.l.l.Glaucoma

CAP CCCCCCCIX.

Pogloſſos.i.lĩgua eq̃:& uocat alio noĩe mirta agreſtis DYAS.frutex eſt mirte agreſtis ſimilis folia habens mĩuta & comã ſpĩoſã:q̃ folia ĩ ſũmitate ſũt ſicut lĩgua cũ ramulis mĩorib9 circa eadẽ folia:hãc ꝓhibẽt multi collo ligatã dolore⁊ capitis tollere malagmatibus

Ypoquiſtos .i.ſaluia -miſcet
Ypoſtaſis ẽ ſedimẽ urĩe & dicitur ypoſtaſis ab ypos q̃d eſt ſub & ſto ſtas inde ypoſtaſis.i.ſubtus ſtans
Ypoſeta .i.cauda equina
Ypotiſſis .i.humores ifluẽtes
Ypomaratrõ .i.feniculus ruſticus
Ypofaſes .i.flãgogũ et ẽ q̃dlib⁊ flegmatis eductiuum
Ypocamus quid eſt.l.l.cacaballus
Ypopias .i.liuores ſb oculis
Ypotellinum quid eſt.l.l.Apium
Ypnoticus .i.dormitatiuus
Ypotagma eſt paſſio in q̃ iubet cornea oculi:& uocabulo nrõ uocatur pedatela
Yſopus huĩda quid eſt.l.l.Cenſaraſab
Yſopellinũ quid eſt.l.l.apium
Yſopus quid eſt.l.l.halaſe
Yſopus citenſis quid eſt.l.l. quã ſupra
Yu .i.uiride eris
Yſquiamum .i.iuſquiamum
Yu⁊ idem quod ſupra
Yudaica .i.erbu⁊
Yumu .i.ſcamonea
Yndus .i.celeſtis niger
Yppuris .i.cauda equina
Yrũdo quid eſt.l.l.chauraſ q̃do ſtat ꝓ aue:et ſtat ꝓ ſãguiſuga ꝓ q̃.l.l.ſãguiſuga
Yrunda .i.algardaione
Yrundina idem quod ſupra

SEQVITVR DE.Z.

Anarbu.i.carui
Zaccharon.i.pſillium
Zaccarie idẽ q̃d ſupra et ponitur iſtud uocabulũ a Gal.ĩ li.dĩamidiar⁊ cap. de paſſionibus pectoris ĩ cõfectiõe triſãdali quã facit cõtra dolorẽ capitis ex caliditate: & cõtra yẽteritiã:& contra oẽ⁊ calorẽ intraaneum:ſimiliter poĩtur illud uocabulũ ĩ uiatico cap.de hydropiſi ĩ trociſcis de lacca ualẽtib9 ad cpis & ſplenis paſſionẽ ex ca.ſimiliter poĩtur ĩ ãtidotario Nicolai ĩ cõfectiõe triſandali & ĩ cõfectiõe trociſcorum de lacca.

Zinat .i.argentum uiuum
Zarbazet .i.lapis ſmaraldus
Zaro .i.lentiſcus
Zacaron .i.pſillium

Zaharat uel Zaharac.i. plãta cui9 una ſpes h⁊ folia ſicut lẽticula:& alia ẽ ſimilis camepitheos quibus caremus

Zaharac idem quod ſupra
Zarſac .i.berberi
Zarton .i.oliua
Zait .i.oleum

CAP. CCCCCCC.X.

Aror arabice:uel zarora:grece

trionū uel trigonū:uel tricoctū:latīe me-
ſpillū uel anzarola. SERA.li.agg. cap.
Zaror auct.dyas.Zaror ē arbor ſpiola
cuius una pars uocatur meſpillū & hꝫ
fructū paruū ſimilē malis puis bonū ad
cōmedēdū ē ſtipticus bonꝫ ſtomaco:cū
cō.neditur retinꝫ uētrē & tarde matu-
ratur.GAL.li.ii de cibis fructꝫ eius eſt
ſtipticus ſtipticitate forti:& ī foliis & ī
ſūmitatibꝫ ē ſtipticitas:uirtus eius.ē fri.
palā quoniā taliū oīuꝫ paꝛ cōmeditur
cōueīt nō ut ficuū:aut uuaꝛ copioſe:
neꝙ.n.ut alimēto ſꝫ ut medicis ipīs in-
digemꝫ magis.Et.d.ī.vii.ſim.phar.cap.
meſpillū ſecūdū trāſlationē grecā meſ-
pillū qdā tricoctū nomināt eo qꝙ tria hꝫ
oſſula oīa ītra ſe:ſemē aūt eſt quodlibet
eoꝛ huiꝫ arboris:ſicut q̄ ī poīs īueīūtur
ſūt arboris pomi & acini uitis:& mikole
ficus: ſtiptic9 aūt ē ſufficiēter fructus
huius arboris & uix eſibilis & retētiuus
ſufficiēter ē uētris:& ī germībꝫ eius & ī
foliis ſtiptica q̄litas ē nō pauca.Et idem
SERA.ē alia ſp̄es zaror in regionibus
hyſpaīe quā multi uocāt epimelidā uel
pomelido cuiꝫ fructus ē bonus eſui. Et
unū qđ ꝙ pomū eius hꝫ tria oſſa rotōda
& ideo noīatur trigonū & ſimiliter ē ut
ſupior ſtiptic9:& hāc ſpetiē latini uocāt
zarolā. Yſidorꝫ pomelido ſorbe fructui
ſimilis mediocris arbor in flore cādido
dicta pomelido qꝙ dulcedini ſit eiꝫ fru-
ctus & acuto ſapori mixtus. DYAS.
cap.de meſpillo ſecūdū trāſlationē gre-
cā meſpillū ſemē hꝫ rotōduꝫ fructum
minutū matiano ſimile tria oſſa habens:
ūde tricoctū dicitur:ſtipticū ē & euſto-
macū: uētrē abſtīet:& tarde matureſcit
Almanſor trac.iii.fri.ſunt & ſic.
uētrē abſtrīgūt:& uomitū abſtinēt.Et ē
alia ſp̄es q̄ ī hyſpaīa naſcitur quā multi
epimelidā uocāt:ſemē rotōdū habēs &
trigonū ūde & tricoctū dicīt:hoc bonū
ē ad edēdū:ſtipticū & ſtomaco aptuꝫ &
iſta ē azarola

Zauco .i.argentū uiuum
Zamorat ſmaraldus
Zābaca.i.ſambucꝫ uel raya domeſticā unde oleum fit
Zauſior .i.opoporacū
Zauda .i.crocū orīētale
Zaucule zuco .i.argētū uiuum
Zarin .i.auripigmētum
Zapinus deda pinꝫ maſculꝫ arbor grani uiridis idem & ē botim
Zanahanan .i.edera
Zaharali .i.caſcata
Zabrali idem quod ſupra
Zaroich .i.auripigmentū
Zardec .i.crocus ortēſis
Zauen .i.lolium
Zambach .i.ſambacum
Zacone .i.ſorbe
Zarneb .i.ſolia ſalicis torrētis
Zaaragi .i.ſtargiruꝫ
Zametad .i.ſmaraldus
Zarole .i.ſorbe
Zair .i.dolor extenſiuus & abraſiuus ī ītestīo recto
Zaraunt .i.ariſtologia lōga
Zauh .i.argentū
Zaccara .i.pſillium
Zarmena amara.i.auripigmētum rubeū
Zarnabu .i.ros marinus
Zarū .i.ſorbe
Zanet auripigmētum
Zaiur idem quod ſupra
Zaair idem quod ſupra
Zafaran .i.crocū orientale
Zarnab folia arboris magne nō faciētis fructū ſimilis ſalici habens odorem ut odor citri
Zarahūt uel mazīachora.i. ariſtologia longa
Zara.i.ariſtologia
Zara medua.i.bulbus ematicus uel uomicus & eſt narciſcus

CAP. CCCCCCCC XI.

Adēs ara.gre.faki:latīe lēs: uel micola. SERA.li.agg. cap.zadēs auct.dyas. meliores ex lentibus ſūt ille q̄ uelocius maturātur:& q̄do īſūdūtur in aq̄ ad mollificādū nō nigreſcūt.GAL. vii.ſimpliciū phar.cap.de lētibꝫ ſecūdū trāſlationē grecā faki.i.lētes ſtipticāt nō fortiter:ī medio uero ca.& fri.cōſiſtūt: ſiccāt aūt ī.ii.gradu ip̄m qdeꝫ earum corpus ſiſtit uētrē:decoctio aūt puocat quocirca & effunditur prior aq̄ quādo retētioīs gratia ſuītur.GAL.eodem li.

& cap.ſecūdū trāſlationē ara.ſapor eaꝫ ſtipticus ē ſtipticitate pauca:uirtꝰ lētis prima ē media īter ca.& fri.& exſiccat ī ſecūdo gradu:& ipſa ſtrīgit uētrē q̄do coqtur bis:& proiicitur aq̄ prima:& aq̄ ī q̄ coquūtur laxat uētrē.et dixit hippo. vi.epidimiaꝫ ꝙ eſt tēpata ī ca.& fri. & declinat ad calorē parūp:& ſignū ī hoc ē ꝙ non appꝫ ꝑ eā q̄do cōmeditur : aut q̄do moratur ī ſtomaco:aut q̄do deſcēdit a uentre infrigidatio corpori: & eſt cōpoſita ex ſubſtātia q̄ ſtrīgit uentrem q̄do coqtur bis & ꝓhicitur aq̄ prima:& aq̄ ī q̄ coquūtur laxat uētrē.Idez auct.dyas.quādo cōmeditur ex.ea aſſiduefacit obſcuritatē uiſꝰ:& ē dure digeſtoīs mala ſtōaco:& accidūt ex eſu eiꝰ ſōpnia mala:& ē mala neruis & pulmōi.Et idē SERA.auct.Meſarugie excorticate ex hiis ſūt fri.groſſe ſtrīgūt uētrē & urinā & īgroſſāt ſanguinē ī ueīs:& nō ſinunt eū currere & ſūt frigidiores q̄ mes.i.robilie . Et idē auct.Abē meſuay lēs ipa ē fri.& ſic.īprimo gradu : & cortex eius ē ca.ſic.ī primo & de ꝓprietate eius eſt mīuere urinā & mēſtrua pp eiꝰ ſanguīs ingroſſationem

Zeloedalbahar	.i.ſpuma maris
Zerocelkie	.i.berberi
Zerumbet	zedoaria

CAP. CCCCCCC XII.

Edoaria la.gre.zerūbet: radix eſt cuiuſdam herbe in trāſmarīs ꝓtibus īuēte ca. ē uirtutis & uiſcide:ūde lūbricos occidit:tuctū facit & ſtomaco aptū cuiꝰ dolorē ātiquū ieiune ſūptū maſticatiōe tollit.Paulꝰ cap.de zedoaria ca.ē ī.i.i.gradu ſic.ī.ii.radix ē cuiuſdā herbe q̄ p.x.ānos ſeruatur:uinū decoctiōis eiꝰ cōtra tuſſiꝫ fri.facit & cōtra dolorem ſtomaci & īteſtīoꝝ ex uentoſitate uel frāte ſuppoſitoriū factū ex eo & triſera magna matricē calefacit & mūdificat ſalſamētū ex eo factū & roremarino & pāe aſſo & aceto appetitū īcitat.SERA li.agg.cap.zerūbet:zerūbet.i.zedoaria & ſūt radices rotōde ſimiles in ſapore & colore zīziberi & affertur de ſeni Aben meſuay eſt ca.& ſic.ī.ii.gra. & īpīguat īpīguatiōe cōueniēti : & aufert uētoſitates:& de ꝓprietate eius eſt ꝙ aufert odorē:allīi:et cepe:et uini:et dixit bedigo ras cōfert morſui uēnoſoꝝ.AVIC.de uiribꝰ cordis.d.ꝙ eſt ca. & ſic.ī.iii. gra. & habet cōfortare cor

CAP. CCCCCCCXIII.

Eg ara, uel cachita: gre. calcitis uel colcotar:uel calcadis la.uitriolū.SERA.li.ag.cap. zeg auct.Gal.uidi in mineris tres uenas extēſas unā ſup aliā ꝑ lōguꝫ ſpatiū:& uena īferior erat zeg nigꝝ & uocatur marchaſita ꝓ q̄.l.l.hager marchaſita:&.ii.q̄ erat ſupꝑ eaꝫ eſt colcotar uel calcitis ꝓ quo.l.l.calcitis: &.iii.que erat ſupior ē zeg uiride:& ē uitriolū uel calcātū:& hec q̄ ē zeg nigrū cōuertitur & fit colcotar.Et coicotar fit zeg uirid .i.uitriolū.Eſt aliud zeg rubeū q̄ hic nō poītur qd iueīes ī.l.atramētū:& oēs tres ſpēs diuerſificāt ad īuicē ī ſbtilitate & groſſitudīe:quoīā groſſiꝰ ex eo ē zeg nigꝝ:& ſbtiliꝰ ē zeg uiride:& colcotar ē mediū īter hec duo:& xtꝰ iſtoꝝ oīuꝫ ē aduſtiua,cōburēs carnē & faciēs eſcarā durā & ē ſtiptica.Et zeg q̄dē uiride & colcotar diſſoluitur & liq̄fit q̄do poītur ſup ignē:ſꝫ zeg nigꝝ nō diſſoluitur nꝫ liq̄fit q̄a cohagulatō eiꝰ ē petrificata ſortis:zeg uero uirid ē maturatiuū a calore ſuo naturali maturatiōe āpliori q̄ colcotar.Idē auc.dyas.zeg aliud ē babiloīcū & aliud ciprēſe:& babiloīcū melius eſt duꝝ q̄d cū frāgitur hꝫ īterius maculas albas:& xtꝰ eiꝰ ē ſicut xtꝰ calcitis & cōburitur ſicut ipꝫ:ſꝫ ciprēſe hꝫ cc lorē aureū xſus colorem eris ſrāgibile uēcſū ſicut alumē īteriꝰ habēs maculas ſplēdidas ſilēs ſtellis:& melius ex eo ē recēs mūdū frāgibile.Illud aūt q̄d deſertur ex babiloīa ē melius & ē fortius ī oībus q̄ ciprēſe ꝑter q̄ in medicīs oculoꝝ: nā in hoc ē debilius cyprēſi & hꝫ xtutē ſtiptica ſꝫ bitirias putāt aliq ꝙ ſit ſpēs zeg & ē illud q̄d aggregatur ſup capita mineraꝝ eris ſicut ſal:& ex eo ē q̄d ꝑgērat ſup mīeras q̄d dicitur maltīa q̄d īueītur ī mīeris ubi foditur es:& aliq̄do ſup ipꝫ es repitur & cōplexio eiꝰ ē terrea. Et ex

eo ē qđ reperitur in mineris ī terra que dicit̄ talchia & ī aliis plurib9:& meli9 ex eo ē cui9 color ē sicut color sulfuris: & ē leuis eq̄lium partium mūdū:& q̄do tā- gitur digitis fit nigr̄:& eius uirtus est adustiua silis r̄tuti zeg. Et idē SERA auc. dyas. uitriolū uel calcātū hz uirtutē stipticā cōstrictiuam adustiuam:& q̄do sumitur ex eo in potu. z. i. cū idromelle expellit lūbricos & ascarides:& quando sumitur ī potu aufert nocumētū fūgor̄ faciēs euomere:& poītur ex ei9 puluere ī naribꝰ et cōstrīgit sāguinē fluētē ab eis & q̄do ponitur ex eo ī naribus distillato ī aq̄ mūdificat caput:& puluis eius mū- dificat ulcera que sunt in naribus & in auribꝰ & sedat dolores auris:& occidit uermes in eis. Paulus cap. de uitriolo ca. ē & sic. ī q̄rto Bulcasiz eben aben azarin li. q dicitur seruitor translato a Simōe de ianua forma cōbustionis calcanti est hec. Accipe calcantum & pōe sup testā nouā:& testā pone super prunas & ure & sit q̄titas combustionis eius si fuerit calcantum non multe humiditatis q̄do non apparebunt āpulle & erit desiccatū desiccatione fortī:& si fuerit amplioris humiditatis oportet q̄ dimittatur sup prunas quousq; mutetur color eius: & quādo mutabitur color eius intra se & uertetur ad similitudiēz mogre oportet q̄ auferas ab igne & purges:& sunt qui ponunt sup prunas & exsufflant desup donec declinat ad citrinitatē: aut ponūt super testam & ponūt super prunas: & miscent donec mutatur color eius.

CAP CCCCCCC XIIII.

Ebus albach siue zebethal- bahar ara. gre. alcionium uel alosachne uel arosachie uel alosanche: la. spuma maris.

SERA. auct. dyas. sunt eius quīq; spēs una earꝝ ē solida & grauis habēs odorē piscium putridorꝝ:& similitudo eius est sicut similitudo spongie marine: & re- peritur multum in littore maris: secūde uero spetiei figura ē longior ista & est leuis pondere habens multa foramina & est similis ūgule oculi leuis sicut spō- gia:& odor eius ē similis odori lēticule marīe. Tertia ē similis rose:& color ei9 uergit ad rubedinē & purpureitatez: hz q̄rta est similis lane sucide leuis pōderis sicut speties secunda. Quinta uero ē in superficie lenis interius uero aspera silīs fungo:& hz odorem. Et idē auct. Galiēi omnium spetierꝝ spume maris substātia est subtilis & resoluit & abstergit: uerꝝ una habet bonitatem plus alia:& alia est minor in his uirtutibus & in subtilitate substantie:& propter hoc sunt diuerse. Et uirtus quidez duarꝝ spetierꝝ primarꝝ est que conueīt empetigini:& scabiei: & morfee & mūdificat faciem. Et tertia ē subtilior aliis spetiebus:& ideo quādo aduritur & miscetur cū uino rubeo sb- tili & linitur alopitia curat eā. Et uirtus q̄rte est similis huic uirtuti nisi quia est debilior ea quātitate nō pauca. Et qnta hz in sapore suo ponticitatē & acuitatē & uirt9 eius ē calidior spēbus aliis: et q̄ adurit pilos & excoriat cutim. Et idem auct. dyas. due prime speties sunt bone ī lauaturis mulierꝝ quia mūdificant cutez earū:& conferūt similiter ad auferēduz bothor lactea:& ēpetiginē & lēpiginem: & baras:& scabiē ulceratā:& morfeā: & maculas q̄ fiunt in facie:& in aliis ptib9 corporis:& similia horꝝ:hz speties tertia conuenit strangurie & lapidi uesice: & dolori renū:& hydropisi:& dolori splēis hz quādo miscetur cū uino & linitur in alopicia curat eā:hz alie due spēs stipti- cāt et abstergūt & mūdificāt:& pp hoc abstergunt dentes:hz quādo miscentur cum sale abradunt pilos. Sz si quis uult aliq̄ istarum spērꝝ oportet q̄ ponat illaz ī aliqua olla noua cruda & cooperiat eā luto:& ponat ī fornace & dimittat ollā donec coquatur olla deīde extrahatur & reponatur:& lauatur sicut climia: sed spuma alia est que dicitur adarchi ipa cōgelatur sicut sal super cannas:& sup iūcos:& super alias herbas: et reperitur adherens cānis: et herbis in locis huīdis et lutosis: et salsis: et color eius est silīs colori floris lapidis asios: aut floris spu- me maris et habz multa foramina sicut spongia. Et idem auct. Galieni uirtus ei9 calefacit multū et abstergit absterīone

fortiret cōuenit egritudinibus in q̄b⁹ oportet calefacere q̄do ponitur extra corpus: ſꝫ interius nō eſt cōueniens pp̄ ſui naturam et fortitudinem nimiam Et idē auct. dyas. eſt bona ſcabiei ulcerose & bothor lacteis & empetigini & ſimilib⁹: & uniuerſaliter ē ca. & īmutat cōplexionē malam quā habēt mēbra ad bonam & ſedat dolorē: & ſedat ſciaticā Almāſor tractatu tertio cap. de ſpuma maris. ſpuma matis plures hꝫ ſp̄es que omēs ca. uirtutis exiſtentes & ſic. ſcabiei & morfee atq; alopitie auxiliātur. Bulcaſiꝫ libro qui dicitur ſeruitor tranſlato a Simōe de ianua. Modus combuſtionis ſpume maris pōe eā ī olla terrea: & coopi & luta cū argilla & pōe ī furno quouſq; aduratur: deinde accipe & repone. Et quidā ponūt ſuper prunas & cōburunt extufflando: ſꝫ ablutio eius eſt ſicut ablutio tutie.

Zeiden .i. medicina que fit in yndia ex ligno yndo & eſt uirtus eius ſimilis uirtuti behem
Zebel .i. ſtercus uel fimus
Zeit .i. oleum
Zemeneton .i. priuatio greſſus
Zeron .i. augmētatiōes uel ſopioſa q̄ fiunt in crurib⁹ aīaliū. l. l. hair
Zegreſte .i. berberi
Zegi .i. calcitis
Zema .i. ſucus
Zeocha .i. nux muſcata
Zerna .i. ēpetigo hoc uocabulū poītur ī lrā gluctē & ī. l. carnea
Zemor .i. rubor placidus
Zenor idem quod ſupra
Zedua. i. planta de manerie uolubilis
Zeliabin. i. ſirupus roſatus lege geleīabī
Zebri .i oleum
Zefere .i. ruta
Zedeuagi .i. canapis
Zecteno .i. oliua
Zeialderum .i. oleum lētiſcinum
Zebara eſt quedam medicina odorifera
Zefirus .i. fauonius uētus
Zema. i. ius qđ nos dici⁹ zeuma
Zerboin .i. ſp̄es cipreſſi
Zduce .i. nucella
Zeulia. i. cētūnodia uel poligonia

Zercaſen .i. raſanus
Zeite .i. oleum
Zeite erait .i. oleum laurinum
Zeite edirum oleū lētiſcinum
Zenfur .i. uua lupina
Zeduar zimum .i. fermētum
Zereactis alcamapſi. i. ſemen apii
Zebon .i. butirum
Zeſt .i. teſt
Zegibel .i. zinzibr
Zenfara .i. yſopus humida

CAP. CCCCCCC XV.

Edcara eſt quedam herba ſimilis ariſtologie minori & in ſua uirtute & melior eſt illa que cū napello creſcit & eſt tiriaca napelli & omnium uenenorū & poīt triplū pōderis zirūbet loco eius
Zenſifur .i. cīnabarum
Zeia .i. ſpelta
Zeia .i. lolium
Zeleꝫ .i. piper ethiopuꝫ & piper nigrorum & eſt habelceliꝫ
Zeminerum .i. priuatio greſſus
Zeugite eſt ſpecies calami aromatici
Zemmetum .i. priuatio greſſus
Zemi .i. fermentum
Zēphiros apā durum cui non aſſociatur ſenſus neq; dolor
Zeriat. i. herba unde fit litium
Zeias .i. ſpelta
Zeari idem quod ſupra
Zion ſemperuiua
Zirius .i. mirta
Zima .i. fermentum
Zicama .i. lolium
Zimlas .i. trifolium
Zimbar idē qđ ſupra
Zimilas idem quod ſupra
Zireoſkire. i. cibus qui fit de berberis
Zigin uel zigi .i. forfice
Zipparis .i. galla
Zion .i. uita
Zicifur .i. cinoſbatus
Zia .i. ſenationes
Zimber .i. roſmarinus
Zirumbet .i. zedoaria
Zimar .i. uia
Zincuria. i. uiride & erugo eris
Zimaria idem quod ſupra

Zirimoen .i.hermodactili
Zirungen idem quod supra

CAP. CCCCCCC.XVI

Inziber caninum uel aq̃ticũ .i.olus quod interficit canes cuius folia sunt sicut folia salicum: sz magis citrina eis: & habent uirgulta rubea habentia saporem zinciberis
Zirbus.i.paniculus cooperiens intestina
Zibarbegi.i.cibarium ex carne cocta & ouis simul commixtis
Zirabē idē quod supra
Zicibil .i.zinziber
Zinziber quid est le.tegibel

CAP. CCCCCCCXVII

Irnabum.i.arbor magna nō fructificans in mōte libano de seni cuius uirgulta sunt pua rotōde figure habēs puam grossitiem calami cū quo scribitur nigra ad citrinitatez declinantia que non habet multum saporē neq; odorem & modicuz quod habent de odore est odor citri Est & ei9 uirt9 nucis muscate & est subtilior parumper
Zirionti .i.aristologia
Zirmidia .i herba oculi & est luyula
Zinciper .i.galla
Zinziar idē qđ supra
Zincifa agrestis.i.rubea que habz fruct9 intus piloſos.l.l.Sulabic
Zibrabegi.i.cibaria que ex carne cocta & ouis simul cōmixtis cōficitur uel rafea mixta cum ouis
Zirungen.i.hermodactili ultra marini
Zimar .i.lactuca asini

CAP. CCCCCCCXVIII

Irumb siue zirūbet ara.gre. cirūqnē uel cauch.SERA li.agri.cap. zirūb: zirumb ē. ex speciebus odoriferis & ꝓpter hoc admiscetur in cōfectionibus aromaticis. Et idez auc.gal.est ca.& sic. prope tertiuz gradum & est in uirtute sua simile cali.elignee & cubebe & idez auc.Cōsodonii: si non habes cinamomū pone ꝓ eo zirūb: Et idē auc.pauli sicut dicit gal.nec plus nec min9 unica littera quare signatur ꝙ ab eo transtulit. Et idem auc.ysaac eben arā ē arbor magna que nascitur in monte lubue.i.in orēte nullū faciens fructum habens folia lōga quorum color est inter uiriditatem & citrinitatem similia foliis salicis & ita est color ramorum: Et habet odorem sicut odor citri & est ca.& sic.& stiptica resoluit & stringit uentrem Et idem auc. mesarugie uirtus eius est sicut uirtus nucis muscate uerū tamen est subtilior ea & quādo fit sternutatorium cum eo & oleo uiolaceo conuenit dolori capitis frigido & humido & cōueit stomaco & epati ꝓpter suam aromaticitatem
Zirumquimam est quedam cāna similis cinamomo & est zirumb
Zicifal planta est in ultramarinis ptibus & etiam in mōtibus sclauonie q̃ carem9
Z bil .i.passule
Zimgit ē ꝓpriū nomē loci
Zimgig idem quod supra
Ziniar .i.uiride eris
Zinirna .i.mirra

CAP. CCCCCCCXIX

Inirmō secūdū dy. zinirmō secūdū translationem grecā nascitur in monte anamon uirgas habet similes apio & ramos plurimos & folia similia ei lata super terrā spāsa fortiora & piguiora & odorata cū uiscitudīe color ē illi mellin9 & sunt ei capitella aneto similia & semen obrotōdum simile cauliculo nigrum uiscidum & mirre habens odorē: Radix eius uiscida est & odorata & mollis sucum plurimū habens & fauces mordens. Coriū est illi a foris nigrum & intus uiride aut subalbidum Nascitur locis aspis & humectis uirtus est radici eius & semini & herbe calida ei9 folia ī sale cōponūtur

uentrem ſtringunt. Radix eius uenenis occurrit tuſſiētibus & orthonoicis. urinā puocat folia eiꝰ cataplātibꝰ adhīta tumores & durices ſpargunt: Radix eiꝰ omnia ſimiliter facere poteſt: Semen eiꝰ urinam puocat nefreticis & ſpleneticis & dolori ueſice maximum pſidium eſt mēſtruis impat ſecūdiās expcit ſciaticis utilis eſt bibitus inflationē ſtomaci ſpargit ſudorem puocat: & ructuationem preſtat maxime hydropicis ſubuenit

Zoci .i.aīalia
Zogi .i.forpices
Zonamon .i.ſempuiua
Zomus .i.fermētum
Zoan .i.aīalia
Zodiaca .i.aīalis
Zoi .i.uita
Zhode .i.ciperi
Zoohod idē quod ſupra
Zomon .i.ius uel ſalſamētū
Zorumbet .i.zedoaria
Zurumbet .i.zedoaria cuius herba ē ſilīs cipero ſed maior & minus odoriſera
Zuozur .i.poligonia
Zuczocaria .i.flos agni caſti
Zuccozaria idē quod ſupra
Zucchare quid ē .i.i.zuccare
Zuzem .i.uitrum
Zuſe .i.yſopus
Zuges .i.uitrum
Zuteigebus .i.iuiube
Zumana .i.uiride ut erugo eris
Zuffore .i.plāta habēs ſolia ſimilia rute & eſt ſuffe.
Zurus .i.paluirum
Zulbe .i.cicercula
Zuleluge hoc fit de farīa aqua & melle ſimul cōmixtis & in oleo frixis
Zuleuie idem quod ſupra
Zundebeduſter .i.caſtrorcum
Zuffefeſe .i.iuiube
Zuſoara .i.leuiſticum
Zukermen .i.corizza
Zubel .i.butirū crudum
Zuſēferad .i.radix mādragore
Zuferia .i.alacha
Zugi .i.acumē lāce & poītur p ſagitta habente acumen

Ruffarizcf .i.iuiube

Vcarum. SERA .li.agri. ca. zucarum auct. gal. prīa eius uirtus eſtque ſiccat/ſecunda que abſtergit & reſoluit & dixit de in ge. ſa qꝰ ingreditur in medicinis que apperiunt opilationes & abſtergunt & mūdificāt uias/& ē longīquū a nocumēto ſtomaci & ab eo qꝰ facit ſitī ſicut mel & efficit p expreſſionē cānarū & ſucuſearū coagulatꝰ uocatur zuccarū: & idē auc. dy. ē ſilīter zucarum ſpēs que eſt ex ſpeciebus mellis & uocatur mel canne Et eſt illud zucarum qd eſt ita pingue quod non induratur ſed remanet liquidum ad modum mellis Et cū plꝰ moratur, dureſcit, cuiꝰ ſubſtātia cohagulatū ſup cānas in yndia & arabia Et cum plus moratur dureſcit. cuiꝰ ſba indurata ſimilatur ſubſtantie ſalis & frangitur ſub dētibus ſicut ſal & uocatꝰ ſal yndū: Et quādo reſoluitur & bibitur ſoluit uentrem & eſt bonum ſtomaco: cōfert dolori ueſice & renū & abſtergit obſcuritatem uiſus. Idez auct. Aben. meſuai. ē ca. ī prīcipio ſecūdi gradꝰ huīdū ī medio primi. Et tale zucarum ſic coagulatū ſup cānā ē qd affertꝰ ab egem ſecundum fruſtra, ſimilia fruſtris ſalis. Et ē etiam zucarum taberzed .i. de regione illa in qua fit zucarum album, purꝫ & bene coctū qd non mollificatur ſicut ſal ameni. Eſt ſilīter zucarꝫ aluſar ſecūdū Auic. li. ſecūdo cap. de zucaro zucarꝫ aluſar & ē ros cadēs ſub alaſaz & ſunt ſicut fruſtra ſalis. Et īipō ē pūticiatas & amaritudo cū abſtertiōe & reſolutiōe: acuit uiſū & confert renibꝰ & ueſice. Et ē aliud zucarꝫ amarꝫ qd colligit ī plāta hauſer Paulꝰ cap. de zucaro zucarū ē ca. & hu. ī prīo gradu uirtutē hēt nutriendi & īfrigidādi & relaxandi cōtra dolorē ſoclōꝫ diſtēpet zucarum cū lacte mulieris & diſtilletur ī oculo p batū ē. Et idē ſera. penidie ſunt ca. & hu. ī primo gradu. molliunt uētrem & ſnut

groſſiores zucaro. AVIC.li. ſecundo cap.de zucaro.zucarū eſt uehementioris lenificationis & ſedat īflationem:& cū oleo amigdalino,conuenit colice/

SEQVITVR.DE.LITTERA.Ↄ

Car .i.ẏga paſtoris
Ↄdos eſt ordeum romanū/
& eſt ordeū cui nō ē cortex
Ↄdro idē qđ ſupra
Ↄliſi quid eſt le.litterā condes/

Opus pandectarum medicine emēdatū per eximium artiū & medicine doctorē dominū & magiſtrū Matheum moretū brixianū Bononie in medicina & aſtronomia legētē/Et impreſſum p magiſtrū Iohannem Vurſter de kampidona

ANNO.DOMINI:M:CCCC:
LXXIIII

Vacans
Matheus
Bleta

Vacans
Liber
Radices
Melle
Aufeac

Acefali
Radix
A loco
Secundo
Fruſtula

Alrachachi
Albelladoch
Almea
Eius

Arcet
Alhoſos
Terra
Vocabulū

Ampurias
Sed
Extreītatibus
Plinius

Argaſin
Arkectidas
In ptibus
Plantago
Coagulatus

Pluma
Cap.lxxiii.
Sunt
Ipſius

Linitur
Victoriā
Bathartium
Et habet
Conferens

Odorem
biſer
Et eſt
Colofonia

Buliat
Eius ſup
Ventris
Tumorē

Mezereon
Et diuiſū
Dicitur
Multa

Folia
Illirica
Quia
Fatiens

Strīgātur
Folia
Cegagi
Et malaxa
Cauſis

Cōferūt
Edere
Et fit
Inde
Difficultati

Secūdū
Cothonas.
Cū eo
Et pax

Eius
Oculi
Sim.phar.
Mēſtruis
Melancolico

Dolore
Datur
vi.ſim.
Tendens
Punctione

Hora
Ekhopis
Agiros
Album

Semine
Aſclites
Cap.cc.xxxx

Falernium
Quare
Farigeras
Multū
Diſtillationi

Folium.
Sed plus
Gaiſdo
Latiora

Gleucon
Gigin
Glitis
Scaōnee
Galanga

Sed etiam
Cum
Eſt citrinus
Mirabolanos

Hoc dicitur
q̄ recens
Spinas
Autē
Eſt ca.

Prope
Herba
In tertio
Et conuenit

Nimium
Paulus
Iebaſion
Viridis
Humiditate

Karmem
Kerſemie
Kiſch
Niſi quia

Eſt aliquis
Tyriacis
Cap.ccccii.
Dentes
Aqua

Cap.ccccIxx
Lapſis
Digeſtionis
Et idem

Complōnis
Febrium
Gal.vii.
Cardiacam

Et ſic
Mamudaſion
Factum
Farina

Meſt
Mili
Mirſmi
Cap.cccccliiii

Oleum
Niati
Fatiem
Subtilium

Piretrum
Pituides
Suppoſita
Pomſolix

Nominatur
Eum cadere
Raſis
Roge
Item

Sapaon
q̄ hec
Satarabi
quātitate

Scelich
Eiuſdem
Sirſati
Simibel

Medetur
Tachemera
Telaheb
Taratin

Triſonetum
Clara
Dictum
Idem auct.
Vena
Vemeriatim
Ventrem

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT

D. L.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6